

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

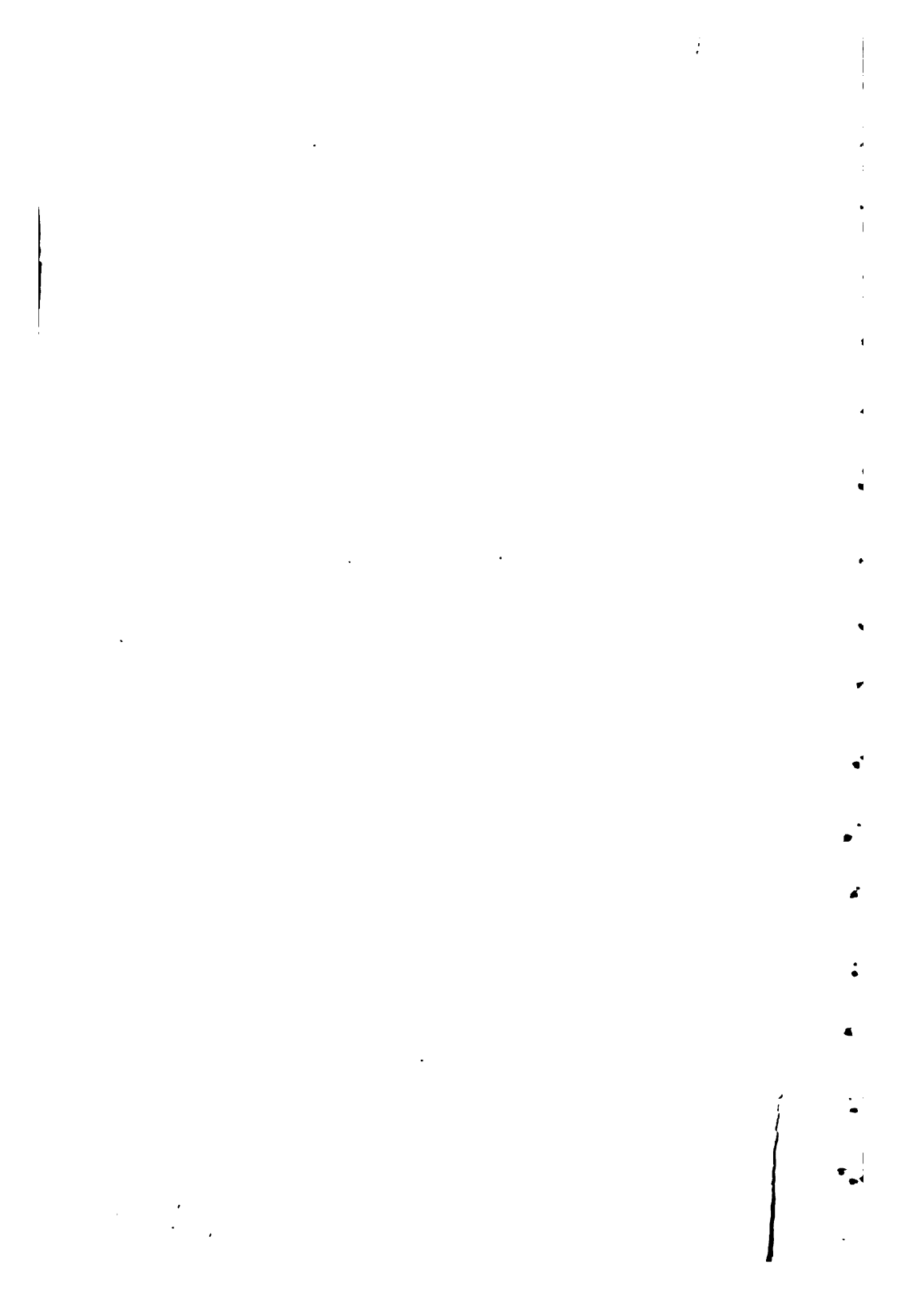
- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

Vertical line of small black dots and artifacts along the left edge of the page.

Handwritten scribbles and faint markings in the bottom right corner, possibly including a circled mark and some illegible characters.

ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΕΠΙΣΤΑΣΙΑ:

Κ. Ν. ΣΑΘΑ.

Ἐρουνῆτε τὰς γραφάς (Ἰωάννης).

ΤΟΜΟΣ Β.

ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΟΙ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΚΥΠΡΟΥ.
ΝΕΟΦΥΤΟΣ ΕΓΚΛΕΙΣΤΟΣ — ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΓΕΡΜΑΝΟΥ ΠΑ-
ΤΡΙΑΡΧΟΥ, ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΠΑΠΑ — ΜΑΡΤΥΡΙΩΝ ΚΥΠΡΙΩΝ.
ΔΕΟΝΤΙΟΣ ΜΑΧΑΙΡΑΣ — ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΒΟΥΣΤΡΩΝΙΟΣ.
ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ.

— — — — —

ΕΝ ΒΕΝΕΤΙΑ.
ΤΥΠΟΙΣ ΤΟΥ ΧΡΟΝΟΥ.
1873.

661

NOT VAM
2007
VAM

ΓΕΩΡΓΙΩ. ΑΛ. ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΩ.

ἐνθέρμῳ ζηλωτῇ τῶν περὶ τὰς ἱστορίας
παραδόσεις τοῦ Πανελληνίου ἐρευνῶν,

ΕΥΓΝΩΜΟΝΩΣ ΑΝΑΓΙΓΙΝΕΤΑΙ.

www.
2009
www.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ.

Ὁ Β' οὗτος τόμος τῆς ἐμῆς συλλογῆς περιέχει πλήρη σειρὰν ἀνεκδότων χρονογράφων τοῦ ὑπὸ τὴν γαλλικὴν δυναστείαν τῶν Λουζινιανῶν βασιλείου τῆς Κύπρου. Ἐπὶ δὲ λαλήσω περὶ τῶν πολυτίμων τούτων μνημείων τοῦ μεσαιωνικοῦ ἑλληνισμοῦ, ἀναγκαῖον κρίνω ἵνα ἐκθέσω ἐν συντομίᾳ τὰ ἐν Κύπρῳ συμβάντα ἀπ' αὐτῆς τῆς πρώτης τοῦ χριστιανισμοῦ ἐκατονταετηρίδος μέχρι τῆς ἐποχῆς καθ' ἣν διὰ παντὸς ἀπεκόπη τοῦ ἑλληνικοῦ σώματος ἡ ἑλληνὶς αὕτη νῆσος, συμπληρῶν οὕτω τὰ νῦν ἐκδιδόμενα χρονικά αὐτῆς.

Ὅριστικῶς ἡ Κύπρος συγχωνευθεῖσα τῇ Ρωμαικῇ κράτει (39 Π. Χ.) ἐδιοικεῖτο ὑπὸ ἀνθυπάτου ἐδρεύοντος ἐν Πάφῳ (1), ἀπὸ τῆς τέως μητροπόλεως Σαλαμῖνος. Ἐπειδὴ δὲ οἱ συγγραφεὶς τῶν Ρωμαικῶν χρόνων ἐν παρόδῳ ἀναγράφουσι τὰς συνεχεῖς συμφοράς, ἃς ὑπέστη ἡ πάλαι εὐδαίμων νῆσος, δυστυχῶς ὀλιγίστας, καὶ ταύτας ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ συγκεχυμένας εἰδήσεις ἔχομεν.

Ὁ χριστιανισμὸς κηρυχθεὶς ἐν Κύπρῳ ὑπὸ αὐτοῦ τοῦ Παύλου καὶ τοῦ μαθητοῦ αὐτοῦ ἀποστόλου Βαρνάβα, ἐκ Σαλαμῖ-

(1) Πράξεις Ἀποστόλων, ΙΓ', 6; 7.

(2) Εὐσεβίου χρονικὸν κανόνιον, σελ. 381, ἐκδ. Μεδιολάνου. Γεωργίου Ζουγιάλλου χρονογραφία σελ. 657, ἐκδ. Βόννης.

νος καταγομένου, δὲν ἀπήντησε παρὰ τοῖς ἐνταῦθα Ἑλλήσι τὴν πεισματικὴν ἐκείνην ἀντίστασιν, τὴν ἀλλαγὴν κατὰ τοῦ νέου δόγματος ἀναπτυχθεῖσαν· ὅθεν καὶ ἐξαιρετικῶς πως οἱ ἐν Κύπρῳ χριστιανοὶ διετήρησαν τὸ ὄνομα Ἑλληνες, μὴ θεωρούμενον, ὡς ἀλλαγῆς ταυτόσημον τῷ εἰδωλολάτραι. Ἀπ' ἐναντίας σφοδρὸν κατὰ τοῦ χριστιανισμοῦ ἐκήρυξαν πόλεμον οἱ ἐν τῇ νήσῳ οἰκοῦντες πολυάριθμοι καὶ πλούσιοι Ἰουδαῖοι, τῶν ὀπιῶν ἢ λύσσα παρεξέτράπη καὶ εἰς τρομερὰς σφαγὰς. Ἐν ἔτει 116, οἱ τελευταῖοι οὗτοι ἔχοντες ἐπὶ κεφαλῆς Ἀρτεμινά τινα, κατέσφαξαν μυριάδας χριστιανῶν καὶ κατέσκαψαν τὴν Σαλαμίνα (1)· ἀλλὰ τὸ κακούργημα δὲν παρήλθεν ἀτιμώρητον· ὁ ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Τραϊανοῦ σταλεὶς στρατηγὸς Λούσιος κατέσφαξε καὶ ἐξεδίωξε πανοικί τῆς νήσου τοὺς λυσσώδεις χριστιανομάχους, πρὸς οὓς ἐπ' οὐδεμιᾷ προφάσει ἐπετράπη εἰς τὸ ἐξῆς ἢ ἐν Κύπρῳ προσέλευσις· μετὰ τῆς αὐτῆς δὲ αὐστηρότητος ἐτηρήθη τὸ διάταγμα τοῦτο, ὥστε καὶ ἐάν τις τοῦ ἀποβλήτου ἔθνους ἐξ ἀνωτέρας βίας προσωρμιζέτο ποτε εἰς τὴν νήσον, ἐφρονέετο.

Ληγούσης τῆς τετάρτης ἑκατονταετηρίδος ὁ χριστιανισμὸς εἶχε μὲν ἐξαπλωθῆ ἀνά τὴν νήσον, ἐπάλαιεν ὅμως ἔτι σφοδρῶς κατὰ τῶν εὐαρίθμων μὲν πλὴν πλουσιῶν ἔθνικῶν, καὶ ἰδίᾳ κατὰ τῶν λυμαινομένων αὐτὸ τὸ σῶμα αὐτοῦ πολυειδῶν αἱρέσεων. Τὴν παντελῆ δὲ τῆς Κύπρου ἐκχριστιάνισιν συνεπλήρωσεν ὁ μέγας τῆς ἐκκλησίας πατὴρ Ἐπιφάνιος, ἐπίσκοπος Κυπρίων, προσηλυτίζων διὰ τῶν χριστιανικῶν αὐτοῦ ἀρετῶν τοὺς

(1) Δίωνος, Ρωμαϊκὴ Ἱστορία, Β', σελ. 321, ἐκδ. Bekker. Δυστυχῶς καὶ τὸ μέρος τοῦτο τοῦ πολυτίμου συγγράμματος τοῦ Κασσίου γινώσκεται μόνον ἐκ τῆς ἐπιτομῆς Ἰωάννου τοῦ Ξιφιλίνου. Ὅπως δὲ ποτε ἦ ὅμως, ἢ αὐτὸς ὁ συγγραφεὺς, ἢ ὁ ἐπιτομεύς, ἐπὶ τὸ ὑπερβολικῶς τερον ἀνέγραψαν τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐν Κύπρῳ σφαγέντων εἰς εἴκοσι καὶ τέσσαρας μυριάδας. Παραβ. Εὐσέβιον καὶ Σύγγελλον, ὡς ἀνωτέρω.

ἔθνικούς, καὶ διὰ τῆς μελιρρότου αὐτοῦ γλώσσης καταπολεμῶν τὰς σοφιστείας τῶν αἵρετικῶν, τῆς πεισιμονῆς τῶν ὁποίων μὴ δυνηθεὶς ἐπὶ τέλους νὰ κατισχύσῃ, ἔπεισε τὸν αὐτοκράτορα Θεοδοσίον τὸν Α' ν' ἀπαλλάξῃ τὴν ὀρθόδοξον νῆσον τῶν ὀχληρῶν τούτων οἰκητόρων (1).

Ἄλλὰ πρὸς τῇ ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων διαπραχθεῖσῃ σφαγῇ καὶ ἄλλαι συμφοραὶ συνετέλεσαν πρὸς σημαντικὴν μείωσιν τοῦ πληθυσμοῦ τῆς ἀτυχοῦς νήσου· συνεχεῖς δηλονότι σεισμοὶ κατέσκαψαν τὰς μᾶλλον πολυάνδρους αὐτῆς πόλεις (2), καὶ αὐχ-

(1) « Ποτὲ οὖν συνῆρεν λόγους Ἐπιφάνιος πρὸς Ἀέτιον τὸν ἐπίσκοπον τῶν Οὐαλεντιανῶν· ἦσαν γὰρ πλήθη ἐπὶ τῆς Κωνσταντίας τῆς αἵρέσεως ταύτης . . . Ἦσαν δὲ καὶ ἄλλαι αἵρέσεις ἐν τῇ Κυπρίων χώρῃ, αἵτινές εἰσιν αἰταί, Ὀφῖται, Σαβελλιανοί, Νικολαῖται, Σιμωνιανοί, Βασιλειδιανοί, Καρκοκρατιανοί· περὶ τούτων Ἐπιφάνιος ἔγραψεν ἐπιστολὴν τῷ βασιλεῖ Θεοδοσίῳ, ὅπως ἀπὸ διατάξεως βασιλικῆς τούτους διώξῃ τῆς νήσου· ἦσαν γὰρ ἄνδρες πλούσιοι ἐν αὐτοῖς, οἵτινες καὶ ἐνεπιστεύοντο χρείας δημοσίας, καὶ ἐταπείνουσιν τοὺς ὀρθοδόξους. Δεξάμενος οὖν ὁ βασιλεὺς τὰ γράμματα παρ' Ἐπιφανίου, ἐποίησεν τύπον τοιοῦτον· εἴ τις τῷ πατρὶ Ἐπιφανίῳ τῷ ἐπισκόπῳ τῆς Κυπρίων χώρας οὐχ ὑπακούσῃ διὰ τῶν θεῶν λόγων, ἐξέρχεται τῆς νήσου, καὶ ὅπου θελεῖ κατοικεῖτω· εἰ δὲ τινες φίλοι ὄντες καὶ τέκνα τῆς μετανοίας, καὶ ὁμολογοῦσιν τῷ κοινῷ πατρὶ ὅτι πλανηθέντες βουλόμεθα εἰς τὴν ὁδὸν τῆς ἀληθείας ἐλθεῖν, μεινάτωσαν ἐπὶ τῆς νήσου διδασκόμενοι ὑπὸ τοῦ κοινοῦ πατρὸς· Τοῦ οὖν τύπου παρὰ στρατευσομένου ἐλθόντος καὶ ἐμφανισθέντος, πολλοὶ ἐπεισθήσαν ἐξ αὐτῶν Ἐπιφανίῳ· οἱ δὲ μὴ πεισθέντες ἐδιώχθησαν ἐκ τῆς νήσου. » Πολυβίου ἐπισκόπου Ρινοκουρούρων, βίος Ἐπιφανίου, σελ. 63, 65, 73, ἐν τῇ ἐκδόσει τῶν ἀπάντων Ἐπιφανίου ὑπὸ G. Dindorfii.

(2) Ἐπὶ Οὐεσπεσιανοῦ « ἐν Κύπρῳ τρεῖς πόλεις σεισμῷ κατεπώθησαν ». Εὐσέβιος, σελ. 377. Ὁ ἅγιος Ἰερώνυμος γράφων τῷ 300 λέγει περὶ Πάφου. « *Ingressus (δ' Ἰλαρίων) ergo Paphum, urbem Cypri nobilem carminibus poetarum, quae frequenter terrae motu lapsa, nunc ruinarum tantum vestigiis quid olim fuerit, ostendit* ». *Vita S. Hilarionis Eremitae*.

η.

μὸς καὶ λιμὸς διπρῶς ἐμάστισαν αὐτήν (1). ὥστε, ἐὰν μὴ ἔρημον, καθὰ παραδίδουσιν οἱ μεταγενέστεροι. τῆς νήσου χρονογράφοι, τὰ μάλιστα ὁμῶς λιπανδροῦσαν εὔρε τὴν Κύπρον. ἡ ἀγία Ἐλένη.

Ἐξ Ἱεροσολύμων ἐπαναστρέφουσα ἡ μήτηρ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου (327) προσωρμίσθη ἐν τῇ ἀνατολικῇ τῆς νήσου παραλίᾳ, ὅπου τὰ χωρίον Μάριον (Μαρίν). συγκινηθεῖσα δ' ἐπὶ τῇ λιπανδρία καὶ τῇ παρεπομένη ἐρημώσει τοῦ ἄλλοτε ἐκμύζοντος τούτου βασιλείου, ἔκτισεν ἐκκλησίαν πρὸς ἃς ἐδωρήσατο καὶ τμήματα τοῦ ἀνευρεθέντος πολυτίμου Σταυροῦ τοῦ Σωτήρος, καὶ ἐπανκκάμψα συνέστησεν εἰς τὴν ἐξαιρετικὴν προστασίαν τοῦ κοσμοκρατοῦντος υἱοῦ αὐτῆς τὴν ὠραίαν, πλὴν ἀναξιοπαθοῦταν νήσον.

Ὁ Κωνσταντῖνος ἐπεμψε διοικητὴν τῆς Κύπρου τὸν ἀρχικαμηλοκόμον (2) Καλοκαίρον, ὅστις δραστηρίως εἰργάσθη πρὸς εὐημερίαν αὐτῆς (3).

Οἱ πλείστοι τῶν περὶ Κύπρου γραψάντων νεωτέρων θεωροῦσι κτίσμα τοῦ αὐτοῦ Κωνσταντίνου τὴν εἶτα μητρόπολιν τῆς νήσου Κωνσταντιάν, κτισθεῖσαν ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τῆς ἐκ σφδρῶν καὶ συνεχῶν σεισμῶν κατασκαφείσης Σαλαμίνας· ἀλλ' ὁ αὐθαίρετος οὗτος ἰσχυρισμὸς ἀντίκειται πρὸς ὅλην τὴν ἱστορίαν. Ὁ ἀρχαιό-

(1) Ἐπὶ τὸ ὑπερβολικώτερον παριστῶσιν ὅτε Μαχαίρας καὶ οἱ ἄλλοι χρονογράφοι τὰ ἐπὶ τῆς νήσου ἀποτελέσματα τῆς σιτοδείας ἐκείνης· ἀπ' ἐναντίας δὲ ὁ καθ' ἡμῶν ἔστιν ὅλην χιλιετηρίδα προγενέστερος τούτων Θεοφάνης ἀναγράφων, τὸν λιμὸν ἐκείνου, μαστίσαντα πᾶσαν τὴν Ἀνατολὴν ἐπιφέρει, ὅτι οἱ λιμοθητῆς ἐπήρχοντο κατὰ τῆς Κύπρου, καὶ ληστρικῶς ἤρπαζον τὰ σιτηρά (Χρον., σελ. 42 ἐκδ. Βόννης).

(2) «Magister pecoris camelarum» Victoris, *Historia Romanae* cap. 41. Τὸ οὐκ εὐκαταφρόνητον τότε ἀξίωμα τοῦ ἀρχικαμηλοκόμου ἀντιστοιχεῖ τῇ ὑστερον λογοθέτῃ τῶν ἀγγελῶν.

(3) Κυπριανοῦ, ἱστορία Κύπρου, σελ. 98.

τερος τῶν βυζαντινῶν χρονογράφων Θεοφάνης γράφει, ὅτι καθ' ὃ ἔτος ὁ λιμὸς ἐμάστιζε τὴν Ἀνατολὴν (333) «σεισμοῦ λαβροτάτου γενομένου ἐν Κύπρῳ, Σαλαμῖνῃ πόλιν κατέπεσεν, καὶ ἱκανὴν πληθὺν διέφθειρεν» (1). Ταῦτά δ' ἐπαναλαμβάνει ἰδίαις σχεδὸν λέξεσι καὶ ὁ Κεδρηνός (2)· ἀλλ' οὐδεὶς τούτων προστίθεισιν, ὅτι ὁ τότε βασιλεὺς Κωνσταντῖνος ἀνέκτισε τὴν καταπεσοῦσαν πόλιν, μετονομάσας ταύτην Κωνσταντίαν· ἀπ' ἐναντίας μάλιστα ἐξ αὐτοῦ τοῦ Θεοφάνους πληροφορούμεθα, ὅτι ἡ πόλις μὴ ἄρδην καταστραφεῖσα, ἐξηκολούθει φέρουσα τὸ παλαιὸν ὄνομα Σαλαμῖς καὶ πολὺ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Κωνσταντίνου, δηλαδὴ μέχρι τοῦ ἔτους 343, ὅτε πρᾶγματικῶς ἐξ ὀλοκλήρου κατασκάφη ὑπὸ τοῦ τότε κλονίσαντος τήν τε Ἀνατολὴν καὶ τὴν Δύσιν τρομεροῦ σεισμοῦ, καθ' ὃν κατεπτώθη ἡ Νεοκαισάρεια τοῦ Πόντου, ἡ Ρόδος κατέπεσεν, τὸ Δυρράχιον διεφθάρη, ἡ Ρώμη ἡμέρας τρεῖς ἐκινδύνευσεν σειομένη, τῆς Καμπανίας δώδεκα πόλεις διεφθάρησαν, καὶ ἡ Ἀντιόχεια καὶ ἄλλαι τῆς Ἀνατολῆς πόλεις ἔπαθον. Ἰδοὺ δὲ πῶς συμπληροῖ τὴν ἐπὶ τοῦ σεισμοῦ τούτου καταστροφὴν τῆς Σαλαμῖνος ὁ Θεοφάνης «σεισμοῦ γενομένου μεγάλου ἐν Κύπρῳ Σαλαμῖνης τῆς πόλεως τὰ πλεῖστα κατέπεσε» (3). Ἰωάννης δὲ ὁ Ἀντιοχεὺς, κατὰ τοὺς αὐτοὺς περίπου χρόνους ἀκμάσας καθ' οὓς καὶ ὁ Θεοφάνης, λεπτομερέστερον ἀφηγεῖται τὸ γεγονός. «Ἐν δὲ τῇ αὐτοῦ (Βασιλείᾳ Κωνσταντίου τοῦ Χλωροῦ 4) ἔπαθεν ὑπὸ θεομη-

(1) Χρονογραφία, I, σελ. 43.

(2) Χρονογρ. I, σελ. 519 ἕκδ. Βόννης.

(3) Χρονογρ. σελ. 56.

(4) Συγχύσας τὸν πάππον πρὸς τὸν ἐγγονὸν ὁ Μαλακῆς ἐσφαλμένως ἀνάγει τὸ συμβᾶν ἐπὶ τῆς βασιλείας Κωνσταντίου τοῦ Χλωροῦ, ὅστις οὐδέποτε ἐκράτησε τῆς Ἀνατολῆς, ὑποκειμένη, τῇ συμβασιλεύσαντι αὐτῷ Διοκλητιανῷ. (Χρονογρ. σελ. 313 ἕκδ. Βόννης).

ι.

νίας Σαλαμιάς πόλις τῆς Κύπρου, ὑπὸ σεισμοῦ καταποντισθεῖσα εἰς τὴν θάλασσαν τὸ πολὺ αὐτῆς μέρος, τὸ δὲ λοιπὸν ἕως ἐδάφους ἔπεσεν· ἦντινα ἀνεγείρας ὁ αὐτὸς Κωνσταντίος, καὶ πολλὰ πᾶν φιλοτιμησάμενος καὶ κτίσας, καὶ τοὺς ζήσασι πόλιταις συγχωρήσας συντελείας ἐπὶ ἔτη τέσσαρα καὶ κτίσας διαφόροις κτίσμασι τὴν πρῶην μὲν λεγομένην Σαλαμιάδα, ἐξ ἐκείνου δὲ μετακληθεῖσαν Κωνσταντίαν, ἧτις ἤδη νῦν μητρόπολις τῆς Κύπρου ».

Κατὰ τὴν ἐποχὴν δὲ ταύτην (343) ἐβασίλευεν ὁ υἱὸς τοῦ Κωνσταντίνου Φλάβιος ὁ Κωνσταντίος, ὅστις ζῶντος μὲν τοῦ πατρὸς εἶχε τὴν διοίκησιν τῆς Ἀνατολῆς (325), μετὰ δὲ τὸν θάνατον αὐτοῦ διαμοιράσας πρὸς τοὺς δύο ἐτέρους ἀδελφοὺς τὸ κράτος, ἐκράτησε δι' ἑαυτὸν τὸ βασιλεῖον τῆς Ἀνατολῆς (338), καὶ μετὰ δὲ τὴν τελευταίην καὶ τούτων παρέμεινε μονοκράτωρ (342)· διατρίβων δὲ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐν τῇ ἔδρᾳ τῆς Ἀνατολικῆς ὑπαρχίας, τῇ Ἀντιοχείᾳ, ἣ διότι ἐπρωτίμα ταύτην τῆς ὑπὸ τοῦ πατρὸς ἀναδειχθείσης νέας ἔδρας τοῦ κράτους, ἣ τὸ πιθανώτερον ἐν αὐτοπροσώπως ἐπιτηρῆ τὰς καθ' ἑκάστην ἀπειλουμένας ὑπὸ τε τῶν Περσῶν καὶ ἄλλων βερβάρων χώρας, ἐξαιρετικῶς ἐνταῦθα πολλὰ καὶ σπουδαῖα κοινωφελῆ ἔργα ἐξέτελεσε, καὶ ἄλλας πόλεις ἐκτίσεν εἰς τιμὴν αὐτοῦ Κωνσταντίας μετονομασθείσας, ὡς τὴν περὶ Ἀμιδαν, καὶ τὴν ἀντικρὺ τῆς Κύπρου τέως καλουμένην Ἀντάραδον (1).

Ὅτι δὲ ἡ ἐν ἔτει 343 κατασκαφείσα Σαλαμίς ἀμέσως ἀνεκτίσθη ὑπὸ τοῦ Κωνσταντίου, ἀναδείξαντος μητρόπολιν τῆς νήσου τὴν ἐπάνωμον αὐτοῦ πόλιν, καὶ διὰ πολλῶν ἀγαθοεργιῶν ἐνισχύσαντος τὸν συνοικισμὸν αὐτῆς, πληροφοροῦμεθα καὶ ἐκ τῶν τριῶν βιογράφων καὶ μαθητῶν τοῦ ἁγίου Ἐπιφάνους, ἰδίᾳ δὲ τοῦ Πολυβίου· καθ' ἣν ἐποχὴν ἐπεσεκέρθη τὸ πρῶτον

(1) Θεοφάνης, σελ. 54, 57.

τὴν νέαν ταύτην τῆς Κύπρου μητρόπολιν ὁ ἱερός ἀνὴρ, δηλαδή μετὰ πέντε περίπου ἔτη ἀπὸ τῆς καταστροφῆς αὐτῆς (348), καὶ καλῶς κατακημένη ἦτο, καὶ ἀδιακρίτως ἐκαλεῖτο Σαλαμίς καὶ Κωνσταντία, ὡς μὴ λησμονηθέντος ἔτι ἐντελῶς τοῦ ἀρχικοῦ ὀνόματος. Ἡ τελευταία δὲ μετωνυμία ὀριστικῶς ἐπεκράτησε περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἐπομένου αἰῶνος· διότι ἐνῶ οἱ εἰρημένοι βιογράφοι, ἐν μὲν τῇ ἀρχῇ τῆς διηγήσεως μᾶλλον γράφουσι Σαλαμίνα τὴν πόλιν, περὶ τὸ τέλος προτιμῶσι τὸ νέον ὄνομα αὐτῆς Κωνσταντία (1). Καὶ ὁ περὶ τοὺς αὐτοὺς δὲ χρόνους ἀκμάσας καὶ κάλλιστα τὴν Κύπρον γινώσκων ἅγιος Ἰερώνυμος γράφει (404) ἐν τῇ ἐπιστολῇ τῇ λεγομένῃ Παύλας Ἐπιτάφιον «*Salaminae Cypri, quae nunc Constantia dicitur*».

Ἄλλ' ἐπανεέλθωμεν εἰς τὸν Καλόκαιρον· οὗτος μὴ ἐπιλαθόμενος τῶν περὶ αὐτονόμου βασιλείας ἱστορικῶν παραδόσεων τῆς ὑπ' αὐτοῦ διοικουμένης Κύπρου, ἐπλήρωσε διὰ τῆς ζωῆς αὐτοῦ καὶ τῶν συμμετόχων τὸ ἀπερίσκεπτον κίνημά του. Καὶ καθὰ μὲν λέγει ὁ Θεοφάνης καὶ ὁ ἀντιγράφων αὐτὸν Κεδρηνός, ζῶντος ἔτι τοῦ Κωνσταντινοῦ ἠγείρειν ἐν τῇ νήσῳ τὴν σημαίαν τῆς ἀποστασίας ὁ Καλόκαιρος (334), καθὰ δὲ μᾶλλον ὠρισμένως σημειοῖ ὁ ἀρχαιότερος καὶ μᾶλλον ἀξιόπιστος διὰ τὰς περὶ Κύπρου εἰδήσεις ἅγιος Ἰερώνυμος (2), ἅμα τῷ θανάτῳ τοῦ αὐτοκράτορος ἐξεργάγη τὸ ἐν Κύπρῳ κίνημα. Ὅπως καὶ ἂν ἔχη τὸ πρᾶγμα, θησιγενῆς ἀπέβη ἡ ἀνταρσία· διότι

(1) Πολυβίου ἐπισκόπου Ρινοκουρούρων καὶ δύο ἀνωνύμων, βίοι τοῦ ἁγίου Ἐπιφανίου (Ἐν τῇ ἐκδόσει τῶν ἀπάντων τοῦ Ἐπιφανίου ὑπὸ G. Dindorffii, tom. I καὶ V). Τὸν λιμένα τῆς Κωνσταντίας ὀνομάζουσι Διανευτήριον· ἡ δὲ Κυθρία ἀναφέρεται ὡς πόλις οἰκτραί. Περὶ τὸ τέλος τῆς διηγήσεως αὐτοῦ ὁ Πολύβιος (404) ὀνομάζει τὴν Κωνσταντίαν πολύανδρον τῆς Κύπρου μητρόπολιν.

(2) *Adjectio ad chronicon Eusebii, an. 338.*

ὁ ἀνὴρ, τοῦ Κωνσταντίνου Δεληγιάννη, ὁ κλητὸν, κλέπας καὶ
 τραπεζίτης αὐτῆς, συνέλαβεν τὸν Καλιμακρον, τὸν ἵππικόν, κατὰ μὲν
 τὴν Ἀφρικήν Βασιλέα στρατιωτικῶ ἠκρότη ἐπιπέσειτε (1), κατὰ
 δὲ τὴν Θεσσαλίαν καὶ ἄλλοις ἐν Τρωσὶ τῆς Κιλικίας ἐπιπέ-
 σει, ἵππικον.

Ὁ Κυπριανὸς εἰπάει ὅτι « ἡ ἀποστασία τοῦ Καλιμακροῦ
 ἔργον αἰτία γὰ διορισθῆ, ἢ νῆρος γὰ ὑποτελῆ εἰς τὸν δοῦκα
 τῆς Ἀντιοχείας, ὅστις στέλλομενος ὑπὸ τοῦ βασιλέως εἶχεν
 ἐξουσίαν γὰ χειρισθῆ καὶ γὰ στέλλῃ εἰς τὴν Κύπρον στρα-
 τηγὸν διὰ τὴν αἰτῆς φύλαξιν καὶ οἰκονομίαν εἰς τὰ πολιτικά,
 ὡς ὁ Βαλσαμῶν ἐν γ' κανόνι τῆς ἐν Ἐφέσῳ συνόδου λέγει:
 « Πρὸ τοῦ ἀποξενωθῆναι τὴν βασιλείαν τῶν Ρωμαίων ἐκ τῆς
 Ἀντιοχείας, δούξ ἐν αὐτῇ ἐπέμπετο, καὶ οὗτος στρατηγὸν εἰς
 Κύπρον ἀπέστειλεν, ὡς ὑποκειμένη τῇ Ἀντιοχείᾳ ». Ἀλλ' οὐ-
 τε ἡ εἰκασία τοῦ Κυπριανοῦ, οὔτε ὁ ἰσχυρισμὸς τοῦ Βαλσα-
 μῶνος ἔχουσι ὑπόστασιν. Ὁ Ζώσιμος ἀναφέρων τὴν ὑπ' αὐτοῦ
 τοῦ Κωνσταντίνου γενομένην ἀναδιοργάνωσιν τοῦ κράτους, ἅμα
 τῇ εἰς Βυζάντιον μεταφορᾷ τῆς ἑδρας αὐτοῦ, καταγράφει καὶ τὴν
 Κύπρον οὐχὶ ἀποτελοῦσαν ἰδίαν διοίκησιν, ἀλλ' ὑποτελῆ τῇ πρώ-
 τῃ (Ἀνατολικῇ) ὑπαρχίᾳ, ἧς ἑδρα ἦτο ἡ Ἀντιόχεια (2). ἡ δὲ
 περὶ τῶν Ἀξιωμάτων Ἐκθεσις (Notitia dignitatum) εἰδικώτε-
 ρον ἀναγράφουσα τὴν Κωνσταντίνιον διαίρεσιν, λέγει ὅτι τὸ
 κατ' ἀρχὰς ἡ διοίκησις αὕτη (Provincia orientis) περιλαμβάνου-
 σαι πέντε ἀνθυπατίας, τὴν Παλαιστίνην, τὴν Φοινίκην, τὴν
 Κιλικίαν, καὶ τὴν Κύπρον, ὑπεδιηρέθη ὕστερον εἰς δεκαπέντε

(1) « Repente Calocerus, Cyprum insulam specie regni
 demens capessiverat. Quo excruciato, ut fas erat, servili aut
 latronum more, condenda urba formandisque religionibus in-
 gentem animum avocavit, simul novando militiae ordine ». *Victoris, Hist. Rom. cap. 41.*

(2) Ἱστορία, σελ. 99 ἐκδ. Βόννης. — Μαλαλάς, σελ. 319.

(ὧν μία καὶ ἡ Κύπρος) διοικουμένης ὑπὸ κοινοῦ ἀρχόντων, ἢ βουλευτῶν κατὰ τὴν μετάφρασιν τοῦ Πορφυρογεννήτου (1).

Ἡ Ἀντιόχεια (ἐννοεῖται δὲ πάντοτε ἢ ἐν Συρίᾳ) ἐξηκολούθησεν οὕσα μητρόπολις τῆς Ἀνατολῆς μέχρι τῶν ἀρχῶν τῆς βασιλείας Ἰουστινιανοῦ τοῦ Α', ὅτε ἐρημωθεῖσα ὑπὸ τρομερῶν σεισμῶν καὶ Θεοῦπολις ἐπονομασθεῖσα (528), ἀπώλεσε τὰ παλαιὰ μητροπολιτικὰ δικαιώματα, καὶ ἀπλῆ πρωτεύουσα πόλις τῆς τότε συστάσης ἐπαρχίας τῆς Πρώτης Συρίας παρέμεινε. Διὲς ἡ Ἀντιόχεια ἐκυριεύθη ὑπὸ τῶν βαρβάρων, τὸ μὲν πρῶτον προσωρινῶς ὑπὸ Χοσρόη (540), τὸ δὲ δευτέρον ὑπὸ τῶν Ἀράβων (637) ὅτε καὶ ἀπεσπάσθη διὰ παντὸς τοῦ ἐλληνικοῦ κράτους. Ὁ Βαλσαμῶν ἀναντιρρήτως τὴν δευτέραν ἔλωσιν ἐνοῶν ἀμαρτάνει, ἀλλὰ καὶ τὴν στιγμιαίαν πρώτην ἂν ἐνοῆι διὰ τῶν φράσεων « πρὸ τοῦ ἀποξενωθῆναι τοὺς Ῥωμαίους ἐκ τῆς Ἀντιοχείας » πάλιν ἀπατάται· διότι καὶ πρὸ τοῦ ἔτους 540 ἀναφέρεται ἡ Κύπρος ὡς ἐπαρχία μὴ ὑποτελής τῆ Ἀντιοχείας.

Ὁ ἐν ἀρχῇ τῆς βασιλείας Ἰουστινιανοῦ τοῦ Α' ἐκμάσας Γεροκλῆς καταγράφει τὴν Κύπρον ὡς ἰδίαν ἐπαρχίαν ὑπὸ κοινοῦ ἀρχόντων (2), τὴν δὲ Ἀντιόχειαν ὡς πρωτεύουσαν πόλιν τῆς νεοσυστάσης ἐπαρχίας Πρώτης Συρίας, ὁμοίως ὑπὸ κοινοῦ ἀρχόντων κυβερνωμένης. Ἐν δὲ τῷ ἐπισυνημμένῳ καταλόγῳ εἰς τὴν Π' κεφαλῇ διάταξιν τοῦ Ἰουστινιανοῦ, τῷ περιέχοντι τὴν κατ' ἐπαρχίας στρατολογικὴν μισθοδότησιν, ἀναγράφεται καὶ ὁ ἀρχῶν τῆς Κύπρου τελῶν συνεισφορὰν ἴσῃν ταῖς τότε μεγά-

(1) *Notitia dignitatum*, esp. 104, 109, cum commentariis G. Panciroli, 1602, φύλ. 70, 73. Ἐν τῷ συγγράμματι ἐξικανίζεται καὶ τὸ ἐμβλημα τῆς νήσου.

(2) « μδ'. ἐπαρχία Κύπρου τῆς νήσου ὑπὸ κοινοῦ ἀρχόντων, πόλις α', Κωνσταντία μητρόπολις, Φαμασόε. Κίτιον, Ἀρμεθῦς, Κοῦριον, Πάρος, Ἀραϊνή, Σόλοι, Κιρβότα, Κίθροι, Καρπάσιον, Κυρηνία, Τρηπιδούτων, Δαμουσία ».

ιδ'.

λαις ἐπαρχίαις τῆς Κιλικίας, Παμφυλίας, Λυδίας, Φρυγίας κλπ. Ἐκ τῆς αὐτῆς δὲ Νεαρᾶς μανθάνομεν, ὅτι καὶ ὁ τῶς ἐδρεύων ἐν Ἀντιοχείᾳ κόμης τῆς ἐώας διετῆρει ψιλῶ ὀνόματι τὸν τίτλον τοῦτον, πραγματικῶς δὲ ἦτο ἀπλοῦς διοικητῆς τῆς ἐπαρχίας Πρώτης Συρίας (1). Ἀλλὰ καὶ ἐξ ἐτέρας Νεαρᾶς τοῦ αὐτοῦ αὐτοκράτορος (ΜΒ') πληροφορούμεθα, ὅτι ἡ πρὸ πολλοῦ διοικητικῶς ἀνεξάρτητος Κύπρος ὑπήγετο μετ' ἄλλων ἐπαρχιῶν εἰς τὴν δικαστικὴν δικαιοδοσίαν τοῦ παρὰ τὸν Δούναβιν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐδρεύοντος κοιαιστωρος τοῦ στρατοῦ, καὶ ὅτι ἐξ ἀναφορᾶς τῶν Κυπρίων, μὴ δυναμένων ἐν καιρῶ χειμῶνος νὰ μεταβαίνωσιν ἐκεῖσε πρὸς ἐκδίκασιν τῶν ἐκκλητῶν διαφορῶν, εἰς τὸ ἐξῆς θέλουσι δικάζεσθαι ἐν αὐτῇ τῇ Κωνσταντινουπόλει ὑπὸ τοῦ εἰρημένου κοιαιστωρος, ἢ ἐν ἀπουσίᾳ αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ ἀναπληροῦντος τοῦτον.

Ἐκκλησιαστικῶς ὁμοίως ἡ Κύπρος φαίνεται ἀπηλλαγμένη τῆς ἐποπτείας τῆς Ἀντιοχείας πολὺ πρὸ τοῦ Ἰουστινιανοῦ Α'.

Ἡ πατρὶς τοῦ ἀποστόλου Βαρνάβα ἐξ ἀρχῆς ἐτήρησεν εἶδος ἐκκλησιαστικῆς ἀνεξαρτησίας, καθ' ἑαυτὴν ἐκλέγουσα τοὺς κατὰ καιρὸν πνευματικοὺς αὐτῆς ποιμένας· ἀλλὰ τὸ ἔθιμον, καὶ τοι σιωπηλῶς ἐπὶ τέσσαρας ὄλους αἰῶνας καθιερωθὲν, ἠθέλησε νὰ διεκδικήσῃ κατὰ τὴν πέμπτην ἑκατονταετηρίδα ὁ ἐπίσκοπος τῆς Ἀντιοχείας, σοφιστικῶς προβάλλων, ὅτι ἡ διοικητικῶς ὑποκειμένη τῇ Ἀντιοχείᾳ νῆσος ὄφειλεν οὐ μόνον ν' ἀναγνωρίξῃ καὶ τὴν ὑπεροχὴν τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ θρόνου τῆς μητροπόλεως, ἀλλὰ καὶ παρ' αὐτοῦ λαμβάνῃ τοὺς προϊσταμένους τῶν ἐπισκοπῶν αὐτῆς, ἰδίᾳ δὲ τὸν μητροπολίτην Κωνσταντίας.

(1) « ἔχοντος μὲν καὶ τὸ τοῦ περιβλέπτου κόμητος τῆς ἐώας ὄνομα, τάξιος δὲ μῖξ ἄρχοντος κομωτιακῆς οὐσης τε καὶ ὀνομαζομένης, καὶ τῆς πρώτης μόνης Συρίας καὶ τῶν κυριευτικῶν ἡγουμένου ».

Καθ' ἣν ἐποχὴν ὁ Νεστορίος ἐτάραττε τὴν ὀρθοδοξίαν διὰ τῶν διδασκῶν αὐτοῦ, ἦτο ἐπίσκοπος Ἀντιοχείας ὁ Ἰωάννης, ὅστις τὸ κατ' ἀρχὰς συμφρονῶν Κυρίλλῳ τῷ Ἀλεξανδρείας καὶ τοῖς ἄλλοις ὀρθοδόξοις προέτρεψεν ἐγγράφως τὸν ταραξίαν νὰ παύσῃ κηρύττων τὰ σκανδαλοποιὰ αὐτοῦ δόγματα. Ὁ ἄστατος οὗτος ἱεράρχης πρὸ πολλοῦ ἐποφθαλμιῶν τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς Κυπρίου ἐκκλησίας, προσεπάθησε διὰ πολλῶν ἀνόμων μέσων νὰ ἐκδιᾶσῃ τὸν τότε μητροπολίτην Κύπρου Τρωίλου, ὅπως ὁμολογήσῃ αὐτῷ τελείαν ὑποταγὴν· μὴ κατορθώσας ὁμως τὸ ποθοῦμενον, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἐπισκόπου τούτου, ἀπέτρεψε τοὺς Κυπρίους νὰ προβῶσιν εἰς ἐκλογὴν διαδόχου τοῦ Τρωίλου, πρὶν ἢ λύσῃ τὸ ζήτημα ἢ διαταχθεῖσα κατὰ Νεστορίου ἐν Ἐφέσῳ σύνοδος, συνεργὸν ἔχων καὶ τὸν τότε κόμητα τῆς Ἀνατολῆς Φλάβιον Διονύσιον. Ὅθεν ὁ κόμης οὗτος ἔγραψε κατ' ἰούνιον τοῦ 431 πρὸς τὸν διοικητὴν τῆς Κύπρου Θεόδωρον (1) νὰ παρεμποδίσῃ τὴν ἐκλογὴν, καὶ τιμωρήσῃ διὰ τῆς στρατιωτικῆς δυνάμεως πᾶν ἐν τῇ νήσῳ ὀχλαγωγικὸν κίνημα, ἀπειλῶν ἐν τέλει τὸν τε διοικητὴν καὶ τὸν στρατὸν διὰ προστίμου πέντε λιτρῶν χρυσοῦ, ἐν περιπτώσει ἀπειθείας εἰς τὰς διαταγὰς αὐτοῦ (2). Δι' ἑτέρου δ' ἐγγράφου ὁ αὐτὸς Φλάβιος Διονύσιος πρὸς τοὺς κληρικοὺς τῆς μητροπόλεως Κωνσταντίας τὰ αὐτὰ δηλῶν, ἐπὶ τέλους ὑπεδείκνυε τοῖς Κυπρίοις, ὅτι ἠδύναντο νὰ προβῶσιν εἰς τὴν ἐκλογὴν τοῦ ὑπ' αὐτοῦ συνισταμένου ὑποψηφίου.

Ἐν τούτοις οἱ Κύπριοι προέβησαν εἰς τὴν ἐκλογὴν ἐπι-

(1) Flavius Dionysius illustrissimus et magnificentissimus utriusque exercitus magister, Theodoro illustrissimo Cypriorum regionis praesidi.

(2) Itaque si contentiosi turbas excitarent, partim tua gravitas, partim obtemperans illi exercitus eas avertere studeat, modisque omnibus prohibeat.

σκόπου Κωνσταντίας τοῦ Ρηγίνου, ὅστις παρευρέθη εἰς τὴν ἐν Ἐφέσῳ σύνοδον μετὰ τῶν συνεπισκόπων Ζήνωνος Κουρίου, καὶ Εὐαγρίου Σόλων. Κατάλληλος δὲ μετ' οὐ πολὺ ἐδόθη αὐτοῖς περίστασις ἐν ἀσφαλέστερον παγιώσῃ τὴν ἀπὸ τῆς Ἀντιοχείας ἐπαπειλουμένην ἀνεξαρτησίαν τῆς ἐκυτῶν ἐκκλησίας· ὁ προρρηθεις Ἀντιοχείας Ἰωάννης, παλινωδήσας ἐφάνη θιασώτης τοῦ Νεστορίου, καὶ συγχευσθεὶς πρὸς Κύριλλον τὸν Ἀλεξανδρείας, μεθ' οὗ τέως συνειργάζετο, καθήρεθη ὑπὸ τῆς συνόδου. Τότε καὶ οἱ ἐπίσκοποι τῆς Κύπρου ὑπέβαλλον λίβελλον, ἐν ᾧ ἐκτιθέμενοι τοὺς ἐπηρεασμοὺς καὶ ἐνοχλήσεις τῆς ἐκκλησίας αὐτῶν ἀπὸ τῆς Ἀντιοχείας, ἥτις καταχρηστικῶς ἐπεζήτει τὴν κατὰστροφὴν κεκτημένων καὶ ὑπὸ τῆς ἐν Νικαίᾳ συνόδου ἀνεγνωρισμένων δικαιωμάτων (1), ἐζήτησαν παρὰ τῆς συνόδου

(1) *Abusi (of Ἀντιοχείας) abitione, vi cogere voluerunt, et subdicere sibi sanctos episcopos insulae contra apostolicos canones, et definitiones sanctissimae Nicaenae synodi... ideo obsecramus, et ad sancta vestra genua procidimus ut canonica sententia etiam hunc, sicut initio a temporibus Apostolorum, et constitutionibus et canonibus sanctissimae et magis synodi Nicaenae, illesa et superior insidiis et potentia permansit nostra Cypriorum synodus; ita et nunc per vestram incorruptam et justissimam sententiam, etiam vestra constitutione justiciam nobis fieri cupimus.* — Οἱ εἰς τὴν ἀραβικὴν γλῶσσαν περιωθέντες κανόνες τῆς ἐν Νικαίᾳ συνόδου (37 καὶ 43) ρητικῶς δρίζουσι τὴν ἐκ τῆς Ἀντιοχείας ἐξάρτησιν τῆς Κυπρίου ἐκκλησίας· φαίνεται ὅμως, ὅτι οἱ κανόνες οὗτοι ἐπλαστουργήθησαν ὕστερον ἐν Ἀντιοχείᾳ πρὸς κραταίωσιν τῶν ἐπὶ τῆς Κύπρου ἀξιώσεων· διότι ἢ ἐν Ἐφέσῳ σύνοδος, κάλλιστα γινώσκουσα τὰ πρὸ ἑκατὸν περίπου ἔτων ἐν Νικαίᾳ θεσπισθέντα, οὐ μόνον δὲν ἀντιλέγει εἰς τὰς ἐνοστάσεις τῶν Κυπρίων ἐπικαλουμένων τὸ κῦρος αὐτῆς τῆς ἐν Νικαίᾳ συνόδου πρὸς ὁποστήριξιν τῆς αἰτήσεώς των, ἀλλ' ἐπ' ἐναντίας καὶ αὐτὴ αὐτῇ ἐπὶ τῇ βᾶσει αὐτῶν τῶν κανόνων τῆς ἐν Νικαίᾳ συνόδου ἀναγνωρίζει τὸ αὐτοδιοίκητον τῆς τῶν Κυπρίων ἐκκλησίας. — Ἀπορον δὲ πᾶς ὁ

την τοῦ κακοῦ θεραπείαν. Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ τε λιβέλλου καὶ τῶν γραμμάτων τοῦ κόμητος τῆς Ἀνατολῆς, καταχρηστικῶς διατάξαντος τὴν ἀναβολὴν τῆς ἐκλογῆς τοῦ μητροπολίτου Κωνσταντίας, Εὐάγγελος ὁ Σόλων ἐπίσκοπος, ἰσχυρίσθη ὅτι αἱ ἐνέργειαι τῶν ἐν Ἀντιοχείᾳ τείνουσι πρὸς ὑποταγὴν τῆς ἐκκλησίας τῆς Κύπρου, καταπατουμένων οὕτω καὶ δικαιωμάτων καὶ κανονικῶν διατάξεων. Ἡ Σύνοδος ἀκούσασα τοῦτου, ἠρώτησεν, εἰ ποτε ὁ Ἀντιοχείας ἐπίσκοπος ἐχειροτόνησε τὸν Κωνσταντίας. Ἀπαντῶν δὲ Ζήνων ὁ Κουρίου, εἶπεν ὅτι ἀπ' αὐτῶν τῶν ἁγίων ἀποστόλων οὔτε ἐπενέθη ποτὲ, οὔτε ἐκοινώνησε πρὸς τὴν ἐκκλησίαν τῆς Κύπρου ὁ Ἀντιοχείας ἢ ἄλλοις. Ἐπειδὴ δὲ ἡ σύνοδος ἐζήτησε πλειοτέρας διασαφηνίσεις περὶ τῆς μὴ ἐπεμβάσεως τοῦ Ἀντιοχείας ἐν Κύπρῳ, ὁ Ζήνων διεβεβαίωσεν αὐτήν, ὅτι οὐδέποτε ἐν τῇ μητροπόλει ἢ ἐν ἄλλῃ τῆς νήσου ἐπισκοπῇ ἐπενέθη ἢ ἀνέμιχθη ὁ Ἀντιοχείας· ἀπ' ἐναντίας δὲ συνερομένη ἢ ἐν τῇ νήσῳ σύνοδος ἀπεκαθίστα τὸν μητροπολίτην· καὶ μετὰ τὴν διεβεβαίωσιν ταύτην ὁ Ζήνων ἐπέμεινεν, ἵνα ἡ σύνοδος κανονικῶς καθιερώσῃ τὸ κατὰ παλαιὸν ἔθος αὐτοδιοίκητον τῆς Κυπρίου ἐκκλησίας, ἐξασφαλίζουσα ταύτην διὰ παντὸς τῶν ἐξωτερικῶν πειρασμῶν (1).

Μετὰ τὴν συζήτησιν ταύτην (2), ἡ σύνοδος ἀναγνωρίσασα

πολυμαθῆς Λαβῆλος παρενοήσας τὰ ἐν Ἐφέσῳ θεσπισθέντα, λέγει ὅτι καὶ ἡ σύνοδος αὕτη ἀνεγνώρισεν τὰ ἐπὶ τῆς Κύπρου δικαιώματα τῆς Ἀντιοχείας (Concilia, I, σελ. 302).

(1) Prius affirmavimus, quod nunquam vel adfuerit, vel ordinaverit neque in metropoli, neque in alia civitate; sed synodus nostrae provinciae congregata constituebat metropolitanam: et oramus, ut vestra sancta synodus sua sententia nobis concentiat, et haec stabiliat, ita ut vetus mos, siout hactenus robur stabiliat, ita et nunc habeat, et nullam novitatem in nostra provincia fieri sinat.

(2) Περὶ τὴν ἐκθεσιν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ταύτης διενέξεως πλέον

τὸ ἐν Κύπρῳ καθιερωμένον ἔθιμον τοῦ ἀφ' ἑαυτῆς ἐκλέγειν τὸν μητροπολίτην, συνεπεία τοῦ ὁποίου ἐθίμου ἐξελέχθη καὶ ὁ πρὸ μικροῦ ἀποθανὼν Τρώϊλος, καὶ ὁ προκάτοχος αὐτοῦ Σαβίνος, καὶ ὁ πρὸ τούτων Ἐπιφάνιος, παρεδέχθη τὸ περὶ τὴν ἐκλογὴν τῶν ἐπισκόπων ἀνεξάρτητον τῆς Κυπρίου ἐκκλησίας διὰ τῆς ἐξῆς ψήφου.

« Ἡ ἀγία σύνοδος εἶπε. Πράγμα παρὰ τοὺς ἐκκλησιαστικούς θεσμοὺς καὶ τοὺς κανόνας τῶν ἁγίων Ἀποστόλων καινοτομούμενον, καὶ τῆς πάντων ἐλευθερίας ἀπτόμενον, προσήγγειλεν ὁ θεοφιλέστατος συνεπίσκοπος Ρηγίνος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ θεοφιλέστατοι συνεπίσκοποι τῆς Κυπρίων ἐπαρχίας Ζήνων καὶ Εὐάγριος· ὅθεν ἐπειδὴ τὰ κοινὰ πάθη μείζονος δεῖται τῆς θεραπείας, ὡς καὶ μείζονα τὴν βλάβην φέροντα, καὶ μάλιστα εἰ μὴδὲ ἔθος ἀρχαῖον παρηκολούθησεν, ὥστε τὸν ἐπίσκοπον τῆς Ἀντιοχείων πόλεως ἐν Κύπρῳ ποιεῖσθαι τὰς χειροτονίας, καθὰ διὰ τῶν λιθέλλων καὶ τῶν οἰκείων φωνῶν ἐδίδαξαν οἱ εὐλαβέστατοι ἄνδρες, οἱ τὴν πρόσοδον τῇ ἀγίᾳ συνόδῳ ποιησάμενοι, ἔξουσι τὸ ἀνεπηρέαστον καὶ ἀβίαστον οἱ τῶν ἁγίων ἐκκλησιῶν τῶν κατὰ τὴν Κύπρον προεστῶτες, κατὰ τοὺς κανόνας

τοῦ δέοντος διέτριψα, διότι τὸ μέρος τοῦτο τῶν ἑλληνικῶν πρακτικῶν ἐπολεσθὲν δυστυχῶς περιεσώθη ἐν λατινικῇ μεταφράσει, τὴν ὁποίαν ἠγνόουν οὐ μόνον οἱ νεώτεροι περὶ Κύπρου γράψαντες, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ οἱ τῶν κανόνων σχολιασταί, Βαλσαμῶν, Ζωναρᾶς καὶ Ἀριστηνός, γινώσκοντες μόνον τὸν ἐξανεχθέντα συνοδικὸν κανόνα, ὅστις καὶ μόνος ἑλληνιστὶ περιεσώθη, οὐχὶ δὲ καὶ τὴν προηγηθεῖσαν τούτου μακρὰν καὶ σπουδαίαν συζήτησιν. (*Collectio conciliorum, cura Labbei, tom. III, σελ. 787-802. — Amplissima coll. conciliorum cura Mansi, tom. IV, σελ. 1466-1470. — Πρακτικὰ τῆς ἐν Ἐφέσῳ συνόδου, κανὼν ἡ' καὶ ἐρμηνεῖα εἰς τοῦτον Βαλσαμῶνος, Ζωναρᾶ καὶ Ἀριστηνοῦ, ἐν Paedectae Conciliorum, ed. Beveregii, Oxonii, 1672, tom. I, σελ. 104-104*).

τῶν ὁσίων πατέρων, καὶ τὴν ἀρχαίαν συνήθειαν, δι' ἑαυτῶν τὰς χειροτονίας τῶν εὐλαβεστάτων ἐπισκόπων ποιούμενοι· τὸ δὲ αὐτὸ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων διοικήσεων καὶ τῶν ἀπανταχοῦ ἐπαρχιῶν παραφυλαχθήσεται· ὥστε μηδένα τῶν θεοφιλεστάτων ἐπισκόπων ἐπαρχίαν ἐτέραν οὐκ οὔσαν ἄνωθεν καὶ ἐξ ἀρχῆς ὑπὸ τὴν αὐτοῦ, ἤγουν τῶν πρὸ αὐτοῦ χεῖρα καταλαμβάνειν· ἀλλ' εἴ τις καὶ κατέλαβε, καὶ ὑπ' ἑαυτῶ πεποιήται βιασάμενος, ταύτην ἀποδιδόναι, ἵνα μὴ τῶν πατέρων οἱ κανόνες παραβιῶνται, μηδὲ ἐν ἱερουργίας προσχῆμτι ἐξουσίας (κοσμιαῆς) τύφος παρεισδύηται, μηδὲ λάθωμεν τὴν ἐλευθερίαν κατὰ μικρὸν ἀπολέσαντες, ἦν ἡμῖν ἐδωρήσατο τῷ ἰδίῳ αἵματι ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, ὁ πάντων ἀνθρώπων ἐλευθερωτής. Ἔδοξε τοίνυν τῇ ἁγίᾳ ταύτῃ καὶ οἰκουμενικῇ συνόδῳ, σώζεσθαι ἐκάστη ἐπαρχία καθαρὰ καὶ ἀβίαστα τὰ αὐτῇ προσόντα δίκαια ἐξ ἀρχῆς ἄνωθεν, κατὰ τὸ πάλαι κρατήσαν ἔθος, ἄδειαν ἔχοντας ἐκάστου μητροπολίτου τὰ ἴσα τῶν πεπραγμένων πρὸς τὸ οἰκεῖον ἀσφαλές ἐκλαβεῖν· εἰ δέ τις μαχόμενον τύπον τοῖς νῦν ὠρισμένοις προσκομίσει, ἄκυρον τοῦτον ἔδοξε τῇ ἁγίᾳ πάσῃ καὶ οἰκουμενικῇ συνόδῳ ».

Διὰ τοῦ κανόνος τούτου, τὸν ὅποιον ἐπίτηδες ὀλόκληρον παρεθέμεθα, δὲν κηρύσσεται πάντῃ αὐτοκέφαλος ἢ ἐν Κύπρῳ ἐκκλησία, ὡς τινες ὑπέθεσαν, ἀλλὰ μόνον περὶ τὴν ἐκλογὴν τῶν κατὰ καιροὺς ἐπισκόπων ἀναγνωρίζεται αὐτῇ τὸ ἐξ ἀρχῆς ἐπικρατοῦν ἔθιμον τῆς μὴ παρεμβάσεως τοῦ ἐπισκόπου Ἀντιοχείας, ὅστις οὐχ ἤττον κατὰ τὰ ἄλλα ἐξηκολούθει ἐποπτεύων τὴν ὑποκειμένην αὐτῷ Κύπρον· ἂν ὁ κανὼν οὗτος καθιέρου τὸ αὐτοκέφαλον τῆς Κύπρου ἐκκλησίας, ὡς ἡμαρτημένως λέγει ὁ Βαλακμών, ἠδύναντο καὶ οἱ ἄλλοι μητροπολίται ν' ἀπαιτήσωσι τὰ αὐτὰ δικαιώματα, ἀφοῦ μάλιστα αὐτῇ ἡ σύνοδος ρητῶς τοῖς ἐπιτρέπει τοῦτο.

Οἱ ἐν Ἀντιοχείᾳ ἐπίσκοποι, μὴ ἀρεσκόμενοι εἰς τὴν ψιλῶ

κ'.

ὄνοματι ἐποπτεῖαν τῆς Κυπρίου ἐκκλησίας, προσεπάθησαν νὰ ὑπερπηθῶσι τὰ συνοδικῶς ἐσκαμμένα ὄρια, καὶ ἰδίᾳ ὁ τὸν θρόνον ἀρπάσας Πέτρος ὁ ἐπιλεγόμενος Κναφεύς· ἀλλ' ὡς χάριν τοῦ Βερνάβα τέως ἀπήλαυε τῆς προνομίας ταύτης ἡ Κύπρος, οὕτω καὶ νῦν δι' αὐτοῦ τούτου διέφυγε τὸν νέον κίνδυνον. Ὑπὸ δένδρον κεραταίας εὑρέθη τὸ λείψανον τοῦ πάτρωνος τῆς νήσου κρατοῦντος ἐπιστέρνιον τὸ κατὰ Ματθαῖον εὐαγγέλιον, αὐτόγραφον τοῦ ἀποστόλου· οἱ δὲ Κύπριοι παραλαβόντες τὰ πολύτιμα ταῦτα λείψανα, μετέβησαν εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ προσήνεγκαν εἰς τὸν βασιλεύοντα Ζήνωνα (485), ὅστις ἀντιχαρίζόμενος διέταξεν ἵνα τοῦ λοιποῦ ἡ Κύπρος μὴ τελῆ ὑπὸ Ἀντιόχειαν, ἀλλ' ὑπὸ Κωνσταντινούπολιν (1).

Καὶ κατὰ τὴν περίστασιν δὲ ταύτην πάλιν σφάλλουσι πάντες οἱ περὶ Κύπρου λαλήσαντες, διότι ἐν καλῇ τῇ πίστει παραδεχθέντες ὑπόπτους μαρτυρίας μεταγενεστέρων χρονολόφων, γράφουσιν ὅτι ἐπὶ Ζήνωνος ἀνεγνωρίσθη τὸ μέχρι τοῦδε ὑφιστάμενον προνόμιον τοῦ αὐτοκεφάλου τῆς ἐν Κύπρῳ ἐκκλησίας, ἐν ᾧ πραγματικῶς ἡ ἐκκλησιαστικὴ αὕτη καινοτομία ἔλαβε χώραν δύο ὄλας ἑκατονταετηρίδας ὕστερον, ὡς κατωτέρω διὰ μακρῶν καταδειχθήσεται.

Ἐκτὸς τῆς προεκτεθείσης διοικητικῆς ἀναδιοργανώσεως τῆς Κύπρου, ἡ ἱστορία ἀναγράφει καὶ δύο ἕτερα κατὰ τὴν αὐτὴν ΣΤ' ἑκατονταετηρίδα συμβάντα, ἐξ ὧν τὸ μὲν ἀφορᾷ τὴν ἐπαύξεισιν τοῦ πληθυσμοῦ αὐτῆς διὰ τῆς ἐποικίσεως ἑτερογενῶν στοιχείων (2), τὸ δ' ἕτερον, ἥττονος λόγου ἄξιον, εἶναι

(1) Λέοντος Γραμματικοῦ Χρονολογ. σελ. 117 ἔκδ. Βόννης. Κεδρηνός, 1, σελ. 618.

(2) Περὶ τὰ τέλη τῆς βασιλείας Ἰουστίνου τοῦ Β' (578) περὶ τὰς τριάκοντα χιλιάδας αἰχμαλώτων Περσῶν, παραδοθέντων εἰς τὸν τότε στρατηγοῦντα μετ' οὐ πολὺ δὲ βασιλεύσαντα Μαυρικίον « ἀνὰ τὴν Κύ-

ἡ ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ Α' γενομένη ἀνανέωσις τοῦ ἐν τῇ νήσῳ ὕδραγωγείου τοῦ ἀγίου Κόνωνος (1).

Κατὰ δὲ τὴν ἐπομένην ἐβδόμην ἑκατονταετηρίδα νέαι συμφοραὶ ἐνέσκηψαν ἐπὶ τῆς ἀτυχοῦς νήσου. Ὁ φοβερώτερος τοῦ ἑλληνισμοῦ πολέμιος, οἱ Ἀγαρηνοί, τὴν ὄρμην τῶν ὁποίων προσωρινῶς εἶχε στήσει ὁ ἀρειμάνιος τοῦ αὐτοκράτορος Ἡρακλείου βραχίων, διὰ μικροῦ πορθμοῦ ἐχωρίζοντο ἀπὸ τῆς Κύπρου, τῆς ὁποίας ἡ κατάκτησις μόνον ὡς ζήτημα χρόνου ἠδύνατο νὰ λογισθῆ. Καὶ ἄγνωστον μὲν ὅποια προφυλακτικὰ

πρὸν διεχύθησαν ». Θεοφ. Σιμοκάτης, σελ. 148 ἐκδ. Βόννης. Ἐκ διαφορᾶς δὲ τοῦ κειμένου τοῦ Σύρου χρονογράφου Γρηγορίου Ἀβουλφαράζ ἢ Βαρεβραίου (*Chron. Syriacum*, σελ. 118) παρεδέχθη, ὅτι καὶ οἱ ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ Β' (691) πρὸς τοὺς Ἀράβας αὐτομολήσαντες Σλάβοι, ἐπικίσθησαν ἐν Ἀντιοχείᾳ καὶ ἐν Κύπρῳ λαβόντες γυναῖκας καὶ γαίας Ἀλλὰ τὸ γεγονός τοῦτο αὐταῖς λέξεσιν ἀναγράφων καὶ ὁ ἀρχαιότερος τοῦ Ἀβουλφαράζ Σύρος χρονογράφος Μιχαὴλ ὁ πατριάρχης, λέγει ἀπ' ἐναντίας, ὅτι οἱ Σλάβοι οὗτοι εἰς πέντε χιλιάδας, (καὶ οὐχὶ εἰς ἑπτὰ, ὡς γράφει ὁ πρῶτος) συμποσοῦμενοι ἐπικίσθησαν ὑπὸ τῶν Ἀράβων ἐν Ἀντιοχείᾳ καὶ ἐν Gouris (τῇ Κύρῳ τῆς Κομμαγενῆς, καὶ οὐχὶ ἐν Κύπρῳ). *Chronique de Michel le Grand*, trad. V. Langlois, Venise 1868, σελ. 245, καὶ σημ. τοῦ μεταφραστοῦ. Καὶ ὁ ἀρχαιότερος δὲ τούτων Θεοφάνης (σελ. 560-61) διὰ μακρῶν ἐκτιθέμενος τὰ κατὰ τὴν αὐτομολησιν τῶν ἀπίστων τοῦ αὐτοκράτορος μισθοφόρων, εἰς εἴκοσι χιλιάδας συμποσοῦμένων, δὲν λέγει καὶ ὅτι μονίμως ἐν Συρίᾳ κατώκησαν· ἀπ' ἐναντίας μάλιστα ρητῶς ἀναφέρει, ὅτι οἱ πρὸ μιᾶς πεντηκονταετηρίδος (664) προσρυσέντες τῷ Ἀβδεραχμὰν Σκλαθηνοί, σὺν αὐτῷ ἐν Συρίᾳ κατήλθον χιλιάδες πέντε, καὶ ἕκησαν εἰς τὴν Ἀπάμειαν χώραν ἐν κώμῃ Σκευσοκόβλω. (*Χρον.* σελ. 532). Κατὰ πᾶσαν δὲ πιθανότητα τὴν πρώτην ταύτην τῶν Σλάβων αὐτομολησιν συνέχυσαν οἱ Σύροι χρονογράφοι πρὸς τὴν δευτέραν.

(1) Προκοπίου, περὶ κτισμάτων, V, θ. — Περὶ τῶν ἄλλων θρυλουμένων ἐν Κύπρῳ κτισμάτων τοῦ Ἰουστινιανοῦ Α' καὶ τῆς δεῦθεν Κυπρίας πυζύγου αὐτοῦ Θεοδώρας, λόγος γίνεται ἐν τοῖς ἐξῆς.

ιβ'.

μέτρα έλαβεν υπέρ τής σωτηρίας τής τε Κύπρου και τών άλλων νήσων ό μέγας εκείνος μονάρχης, ό τοσοῦτον ευδοκίμως αγωνιζόμενος πρὸς τούς πανταχόθεν άπειλοῦντας τὸ κράτος φοβερούς έχθρούς, Πέρσας δηλονότι, Άβάρους, Χαζάρους και Σλάβους· εκ τών περιωθεισών όμως επιγραφών περι κατασκευής και επιδιορθώσεως διαφόρων κοινοφελών εν τῇ νήσῳ κτιρίων, πιθανολογείται ότι και Άλλα εις άμυναν συντελοῦντα έργα ταύτοχρόνως εξετελέσθησαν εν Κύπρῳ (1).

Ζώντος έτι τοῦ Άρακλείου ή έλληνίς αύτη νήσος πρώτη έσχε την άζηλον τιμην ν' άντικρύση την Άγαρηνήν σπάθην. Εν έτει 632 αύτός ό πενθερός τοῦ προφήτου, ό καλίφης Άβουδέερ προσέβαλλε την Κύπρον· προσωρινώς δέ, κατά πιθανότητα, κρατήσας τοῦ Κιτίου (Λάρνακος) άπήλθεν, άφοῦ, ως λέγεται, έθαψεν ενταῦθα την άποθανούσαν κόρην αύτοῦ (2).

Ά δευτέρα κατά τής Κύπρου επίθεσις τών Άράβων ήν σπουδαιοτέρα. Ό διάδοχος τοῦ Άβουδέερ, Όμάρ ό άγριος τής Άλεξανδρινης βιβλιοθήκης πυρπολητής, εκτιμῶν τάς λαμπράς νίκας τοῦ στρατηγοῦ αύτοῦ Μοαβίχ, διώρισε τοῦτον άμα

(1) Boeckhii, corpus inscriptionum Graec. N. 8658, 8662-63. Περι επιδιορθώσεως τοῦ εν Κωνσταντίῳ υδραγωγείου, επί Πλουτάρχου άρχιεπισκόπου — «Θωμάς ό μεγαλοπρεπέστατος κόμης Κύπρου άναεσθ' τὸ έργον τής πλακώσεως τής εν Άτταλείῃ πύλης». Επί Άρακλείου αναφέρεται δοῦξ τής Κύπρου ό Έπιφάνιος πατήρ τοῦ άγίου Γ'ωάννου τοῦ Έλεήμονος (Ροδινοῦ, περι Κυπρίων, εν βίῳ Γ'ωάννου).

(2) Κωνστ. Πορφυρογεν. περι Θεμάτων, σελ. 39, έκδ. Βόννης. Ό Κωνσταντίνος (Κυπριεζ χαρίεσσα, σελ. 138) λέγει, ότι ό τάφος τής γυναικαδέλης ταύτης τοῦ προφήτου διασωζόμενος εν Λάρνακι άπολαύει εξαιρετικῆς λατρείας παρὰ τών Τούρκων, θεωρούντων αὐτὸν ως εἴτης τής μητρὸς τοῦ Μωάμεθ. Άτεροι λέγουσιν, ότι οὐχι ή θυγάτηρ τοῦ Άβουδέερ, άλλ' ή χήρα ενὸς τών έταίρων τοῦ προφήτου ενταφιάσθη εν Λάρνακι (Mas Latrie, I, 87, p.).

τῆ ἀλώσει καὶ τῆς Ἀντιοχείας (637) ἐμίρην τῶν ἀπὸ Εὐφράτου μέχρι Αἰγύπτου ὑποκειμένων αὐτῶ χωρῶν· ἐν δ' ἔτει 647 ὁ φιλοπόλεμος Μοαβίας παρασκευάσας ἐν Ἀλεξανδρείᾳ πολυάριθμον στρατιὰν ἐπιβαίνουσαν χιλίων καὶ ἑπτακοσίων νηῶν διηυθύνθη κατὰ τῆς Κύπρου καὶ προέτεινεν εἰς τοὺς κατοίκους ἵνα παραδοθῶσιν αὐτῶ ὑπόφοροι· « ἀλλ' οἱ νησιῶται, λέγει ὁ Σύρος χρονογράφος, ἐξασφλισθέντες ὑπὸ τὰ τεῖχη τῶν πόλεων αὐτῶν, ἀπέριψαν τὰς προτάσεις αὐτοῦ· τότε ἡ Ἀγαρνηὴ σπάθη ἐσπάσθη κατ' αὐτῶν, καὶ τὰ τεῖχη ἐγένοντο οἱ τάφοι αὐτῶν. Οἱ Δατζίκ (Ἄραβες) ἐκυρίευσαν τὴν πόλιν Κωνσταντιάν, ἐν ἣ ἀπέκειντο πάντες οἱ τῆς νήσου θησαυροί, οἱ δὲ πολυάριθμοι αὐτῆς κάτοικοι κατεσφάγησαν· ἐβεβηλώθη καὶ ὁ μεγαλοπρεπῆς μητροπολικὸς ναὸς ὁ ὑπὸ τοῦ ἀγίου Ἐπιφανίου κτισθεὶς » (1).

Ἐνῶ δὲ οὕτως ὁ ἄγιος ἐμίρης παρέδιδε τὴν ἀτυχῆ νήσον εἰς τὸ πῦρ καὶ τὸν σίδηρον, πληροφορηθεὶς ὅτι ἐπήρχετο κατ' αὐτοῦ ὁ βυζαντινὸς στόλος ὑπὸ τὸν κουβικουλάριον Κακόριζον, ἀπεχώρησε καὶ μάτην πολιορκήσας τὴν νήσον Ἄραδον, ἐπανῆλθεν εἰς Συρίαν ὑπέρκτορος λείας, τῆς ὁποίας μέρος διένειμε καὶ εἰς τὰ ἐξ Αἰγύπτου στρατεύματα (2).

Τὸ ἐπόμενον ἔτος (648) ἐστρατεύσας ὁ Μοαβίας κατὰ

(1) Chronique de Michel le Grand, traduit del'armenien par V. Langlois, Venise 1868, σελ. 235.

(2) Θεοφάνους χρονογρ. σελ. 525. — Miscella Historia, σελ. 135, ἐκδ. Muratori — Ὁ Ἑλμασίν (Historia Saracenicæ, trad. a Erpenio, Lugd. Batav. 1625, σελ. 32) λέγει, ὅτι οἱ Κύπριοι ἐπὶ δύο ἔτη ἐπλήρωσαν φέρον εἰς τὸν Μοαβίαν. — « Incolae insulae admoniti sunt, ut pro vita pasciscerentur. Quum vero nolent, invaserunt milites, diripuerunt, et depraedati sunt, quin turpia facta in aedibus episcopalibus commiserunt. » Aboulpharagii, Chronicon Syriacum, ed. Bruns, σελ. 110.

κδ.

τοῦ τοσοῦτον γενναίως ἀντιστάντος αὐτῷ νησιδρίου Ἀράδου, διὰ συνθήκης παρέλαβεν αὐτό· καὶ οἱ μὲν κάτοικοι ἀνενοχλήτως ἀπεχώρησαν (1), ὁ δὲ ἄγριος ἐμίρης « τὴν πόλιν ἐνέπρησεν, καὶ ἀπετείχισεν, καὶ τὴν νῆσον ἀήττητον κατέστησεν ἕως τοῦ νῦν » (2). Συγχρόνως δὲ ὁ στρατηγὸς αὐτοῦ Ἀβου-ἄλουρ ἐπελθὼν κατὰ τῆς Κύπρου συνεπλήρωσε τὸ ἔργον τῆς καταστροφῆς, λεηλατήσας πᾶσαν τὴν νῆσον καὶ ἰδίως τὴν Πάφον, τὴν ὁποίαν ἀντιστάσαν ἐξεπόρθησε· παραλαβὼν δὲ καὶ οὗτος πλουσίαν λείαν ἀπεχώρησε (3).

Οἱ ἐν Συρίᾳ Ἀραβες θρασυθέντες ἐκ τῶν κατὰ τῆς Κύπρου ἐπιτυχῶν ἐκδρομῶν, προσέβαλλον μετ' οὐ πολὺ τὴν Ρόδον, τὴν Κῶν, τὴν Κρήτην, ἐπὶ τέλους δὲ καὶ αὐτὴν τὴν Κωνσταντινούπολιν, τὴν ὁποίαν μετὰ λυσσῶδους πεισμονῆς ἐπτάκις ἐπολιόρησαν· ἄδηλον δὲ ὅποια ἤθελεν ἀποβῆ τότε ἢ τύχη τοῦ ἑλληνισμοῦ, ἐὰν μὴ ἔσωζεν αὐτὸν τὸ ἑλληνικὸν πῦρ τοῦ Καλλινίκου, καὶ ὁ ἐν Συρίᾳ ἀντιπερισπασμὸς τῶν ἀρματωλῶν.

Ἐν ἔτει 684 ὁ ἰσλαμισμὸς δεινὴν ὑπέστη ἀπώλειαν διὰ τοῦ θανάτου τοῦ φιλοπολέμου Μοαβία, τὸν ὁποῖον μετὰ ἓν ἔτος παρηκολούθησεν εἰς τὸν τάφον ὁ εὐδοκίμως πρὸς αὐτὸν ἀνταγωνισθεὶς αὐτοκράτωρ Κωνσταντῖνος ὁ Πωγωνάτος. Οἱ διάδοχοι τῶν θρόνων τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τῆς Δαμασκοῦ,

(1) Μήπως μετέκησαν ἐν Κύπρῳ, ὅπου τὸ χωρίον Ἀραδίπου;

(2) Θεοφάνους χρονογραφία, σελ. 526.

(3) « Paulo post Abu Alur alius dux secunda vice Cyprum invasit, totamque insulam diripuit, quia ex fissuris terrae homines iterum producti sunt. Ex urbe Pathos, quam oppugnaverat, deportavit aurum et argentum quod ibi invenit. Homines autem non laesit, quia pro vita sua pacti erant. Aboulpharagii, chronicon Syriacum, σελ. 111 — Chronique de Michel le Grand, σελ. 238.

Γουστινιανός ὁ Β΄ καὶ ὁ καλῖφης Ἀβδαλμελῆκ, ἐπίσης νέοι καὶ ἄπειροι τῶν πολεμικῶν, ἠθέλησαν νὰ ἐγκαινιάσωσι τὴν ἡγεμονίαν αὐτῶν διὰ τῆς εἰρήνης· ταύτης δὲ συνομολογηθείσης ἐν ἔτει 686, εἰς τῶν ὄρων ἦτο καὶ ἡ μεταξὺ Ἀράβων καὶ Ἑλλήνων διανομὴ τῆς νήσου Κύπρου (1).

Μετὰ δύο ὅμως ἔτη (688) ἐξ ἀνοίας τοῦ Ἰουστινιανοῦ διελύθη αὕτη, καὶ νέκι συμφοραὶ ἐνέσκηψαν ἰδίως ἐπὶ τῆς δυστυχεστάτης Κύπρου. Διὰ τῆς συνθρονηθείσης συνθήκης ὁ Ἀβδαλμελῆκ ἀνελάμβανε καὶ τὴν ὑποχρέωσιν ἔν ἀποτίῃ καθ' ἐκάστην ἡμέραν χίλια νομίσματα. Καὶ τῶς μὲν τὸ ἀρχικὸν νόμισμα ἦτο ἀπλῆ ἀπομίμησις τοῦ βυζαντινοῦ, φέρον καὶ τὰ τοῦ χριστιανισμοῦ σύμβολα· ἀλλ' ὁ φανατικὸς καλῖφης θέλων ἢ ἀπαλλαγῆ τοιαύτης ἀτιμωτικῆς ὑποχρέωσεως, ἐχάραξεν ἴδιον νόμισμα καὶ δι' αὐτοῦ πληρώσας τὸν συμπεφωνημένον φόρον, « παρεκάλεσε τὸν Ἰουστινιανὸν δεχθῆναι τὴν ἑαυτοῦ μονήταν, ὡς τῶν Ἀράβων μὴ καταδεχομένων τὴν τῶν Ρωμαίων χαράγην ἐν τοῖς ἰδίοις νομίσμασι » (2). Ὁ αὐτοκράτωρ, ὀργισθεὶς ἐπὶ τῇ καινοτομίᾳ ταύτῃ, ἔλυσε τὴν εἰρήνην, καὶ τὸ οἰκτρότερον ἔσπευσε νὰ παραλάβῃ καὶ μετοικίση τοὺς κατοίκους τῆς Κύπρου, τοὺς ὁποίους δὲν ἠδύνατο νὰ προστατεύσῃ κατὰ τῶν βιαιοπραγιῶν τῶν Ἀράβων. Ὑπὸ τὸν ἀρχιεπίσκοπον αὐτῶν Γωάννην οἱ ἀτυχεῖς Κύπριοι ἐγκατέλειψαν τὰς ἐχυρῶν ἐστίας, καὶ μετὰ πολλὰς ἐν τῇ θαλασσοπορίᾳ δυστυχίας, ἐφθασαν εἰς

(1) « *Cyprum dividendam esse, alteram Romanis tributarium fore, alteram Arabibus.* » Aboulpharagii, *chron. Syr.* σελ. 117. Θεοφάνης, σελ. 555. Michel le Grand, *chronique*, σελ. 244.

(2) Θεοφάνης, σελ. 558. Καθὼς δηλοῦται ἐκ τοῦ Ἑλμασίν (*Histor. Saracen.* σελ. 64) λέγοντος ὅτι ἐν ἔτει 701 ἔκοψαν ἴδιον νόμισμα οἱ ἐν Συρίᾳ Ἀραβες, ὁ Ἀβδαλμελῆκ ἀπέσυρε τότε τὴν μονήταν του.

κς'.

Κωνσταντινούπολιν (1), καθ' ἣν ἐποχὴν συνεκροτεῖτο ἐν τῷ Τρούλλῳ τοῦ παλατιοῦ ἡ λεγομένη πενθέκτη σύνοδος (690). Ὁ Ἰουστινιανὸς ἀποφασίσας νὰ συνοικήσῃ τοὺς μετανάστες περὶ τὸν Ἑλλησποντον, ἀνεγνώρισε διὰ τῆς συνόδου πληρὴς τὸ αὐτοκέφαλον τῆς ἀρχιεπισκοπῆς τῶν Κυπρίων, τοῦ λοιποῦ εἰς τιμὴν αὐτοῦ Νέας Ἰουστινιανουπόλεως μετονομασθείσης, καὶ ὑπ' αὐτὴν ὑπέβαλλε τὰς ἐκκλησίας τῶν ἐπαρχιῶν τοῦ Ἑλλησπόντου, καὶ τὴν τῆς Κυζίκου, τέως ὑποκειμέναν εἰς τὸν θρόνον τῆς Κωνσταντινουπόλεως (2).

Ἐπειδὴ δὲ περὶ τοῦ χρόνου τῆς ἀναγνωρίσεως τῆς ἐν Κύπρῳ καὶ νῦν ἐτι ὑφισταμένης αὐτοκεφάλου ἀρχιεπισκοπῆς, ἐξαισία σύγχυσις ἐπικρατεῖ παρὰ τοῖς βυζαντινοῖς χρονογράφοις, τῶν ὁποίων τὰς ἀντιφατικὰς δοξασίας παρεδέχθησαν ἀσάνιστως καὶ οἱ μέχρις ἡμῶν ἀφηγηθέντες τὸ πρᾶγμα, ἀναγκάζον κρίνω νὰ λαλήσω εἰδικώτερόν πως περὶ τούτου. Οἱ ἀρχαιότεροι τῶν χρονογράφων, Θεοδοσίος ὁ Μελιτινὸς (σελ. 82 ἐκδ. Tafel) καὶ Ἰώηλος (σελ. 43 ἐκδ. Βόννης) ἀφηγοῦμενοι τὴν ἐν Κύπρῳ εὔρεσιν τοῦ λειψάνου τοῦ ἀποστόλου Βαρνάβα καὶ

(1) « πλῆθος δὲ Κυπρίων περὶ τῶν κατεποντίσθη, καὶ ἀπὸ ἀρρωστίας ὤλοντο. » Θεοφ. αὐτόθι. Ὁ Ἀβουφαράγιος (Chron. Syr. 118) λέγει, ὅτι ὁ Ἰουστινιανὸς πέμψας στρατεύμα ἤχημζλώτισε τοὺς ἐν Κύπρῳ Ἀραβας· ὁ δὲ πατριάρχης Μιχαὴλ ἀπλῶς, ὅτι « pilla l' ile de Chypre » σελ. 24⁵.

(2) Κωνστ. Πορφυρογ. περὶ διοικήσεως, κεφ. μζ'—« Εἰ μὲν οὖν καὶ εἰς ἔργον ἦλθεν ἡ περὶ τῆς Κυζίκου ψήφος ποτὲ οὐκ οἶδα· τέως δὲ οὐ κρατεῖ τὰ τῆς ψήφου, ὅσον πρὸς τὴν Κυζίκον, ἀλλ' οὐδ' ἐπὶ ταῖς ἄλλαις Ἑλλησποντίων χώραις καὶ πόλεις πρόσσεσι τι τῆς Κύπρου δίκαιον. Ζωναρᾶ ἐρμηνεῖα εἰς τὸν λθ' κανόνα τῆς ἐν Τρούλλῳ συνόδου.—Ἐπει δὲ ἡ Κύπρος τῆς ἐθνικῆς ἐλευθερώθη χειρὸς, ἐπανῆλθον πάλιν αἱ καθ' Ἑλλησποντον μητροπόλεις πρὸς τὸν τῆς Κωνσταντινουπόλεως θρόνον. » Ἀριστινοῦ ἐρμηνεῖα εἰς τὸν αὐτὸν κανόνα.

τὴν πρὸς τὸν αὐτοκράτορα Ζήνωνα προσφορὰν αὐτοῦ τε καὶ τοῦ ἰδιογράφου κατὰ Ματθαῖον εὐαγγελίου, ἀπλῶς σημειοῦσιν ὅτι « ἐκ τῆς ἀφορμῆς ταύτης ἡ Κύπρος ὠνομάσθη μητρόπολις ». Λέων δὲ ὁ Γραμματικὸς (σελ. 117) καὶ Γεώργιος ὁ Κεδρηνὸς τὰ αὐτὰ ἀφηγοῦμενοι ἐπιπροσθέτουσι « καὶ τοῦ μὴ τελεῖν ὑπὸ Ἀντιόχειαν, ἀλλ' ὑπὸ Κωνσταντινούπολιν ». Ἄλλ' ὁ Θεόδωρος Ἀναγνώστης εἰς τῶν ἀρχαιοτέρων χρονογράφων, τοῦ ὁποῦ δυστυχῶς τὸ σύγγραμμα περιεσώθη ἐν ἐπιτομῇ τοῦ πολὺ μεταγενεστέρου Νικηφόρου Καλλίστου τοῦ Ξανθοπούλου, ταῦτά ὁμοίως ἀφηγοῦμενος περὶ τῆς ἐπὶ Ζήωνος εὐρέσεως τοῦ λειψάνου τοῦ ἱεροτύλου Βερνάβα, ἐπιφέρει ὅτι ὁ αὐτοκράτωρ ἀποδεχθεὶς τὴν προσφορὰν τῶν Κυπρίων ὠνόμασε τὴν μητρόπολιν αὐτῶν αὐτοκέφαλον (1). Ὁ προνομασθεὶς ὁμοῦς ἐπιτομεὺς τοῦ Ἀναγνώστου ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ αὐτοῦ ἱστορίᾳ (XVI, λζ'), ἐναντιοφρονῶν καὶ πρὸς τοῦτον καὶ πρὸς πάντας τοὺς ἄλλους χρονογράφους, γράφει ὅτι τὸ εἰρημένον λείψανον εὐρέθη ἐν Κύπρῳ οὐχὶ ἐπὶ τοῦ Ζήωνος, ἀλλ' ἐπὶ τοῦ διαδεχθέντος τοῦτον Ἀναστασίου, καὶ ὅτι « ἐκ τῆς αὐτῆς προφάσεως καὶ Κύπριοι τὸ κατ' ἀρχὰς περιγεγόνασιν αὐτοκέφαλον ἔχειν τὴν κατ' αὐτοῦ μητρόπολιν, καὶ μὴ τελεῖν ὑπὸ Ἀντιόχειαν ἢ καὶ ὑπέκειντο πρότερον· ἐκράτυνε δ' ἐπὶ μᾶλλον τοῦτο καὶ Ἰουστινιανὸς ὕστερον, ἐπὶ δόξῃ τῆς γαμετῆς Θεοδώρας Κύπρον λαχούσης πατρίδα, καθὰ δὴ καὶ ἐπὶ τὴν Ἀχριδῶ τὴν ἑαυτοῦ πατρίδα ἐποίησε, ἣν δὴ καὶ πρῶτην ἐκάλεσεν Ἰουστινιανήν ».

Οὕτε τὴν διήγησιν τοῦ Μελιτινοῦ καὶ τοῦ Ἰωήλου, ὅτι ἡ Κύπρος ἐπὶ Ζήωνος προήχθη εἰς μητροπολικὸν θρόνον δυνάμεθα νὰ παραδεχθῶμεν, διότι καὶ εἰς τὰ δύο προμνημονευθέντα

(1) Ἐκλογαὶ ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας Θεοδώρου Ἀναγνώστου ἀπὸ φωνῆς Νικηφόρου Καλλίστου Ξανθοπούλου. Παρίσις 1544, σελ. 350.

κη'.

ἔγγραφα τοῦ ἐν Ἀντιοχείᾳ κόμητος τῆς Ἀνατολῆς Φλαβίου Διονυσίου ὀνομάζεται ἢ ἐν Κωνσταντίᾳ ἐκκλησία μητρόπολις (431), καὶ ὁ ἐν τῇ Β' Ἐφρεσινῇ συνόδῳ (449) παρευθεὶς ἐπίσκοπος αὐτῆς Ὀλύμπιος ἀδιαφόρως ὑπογράφεται ἐπίσκοπος Κωνσταντίας, καὶ ἐπίσκοπος μητροπόλεως Κύπρου, ἀφοῦ μάλιστα δὲν εἶχεν ἔτι ἐπικρατήσει ἡ λεπτὴ ἐκείνη διάκρισις μεταξὺ ἐπισκόπου καὶ μητροπολίτου ἀλλ' οὔτε τὸν Ἀναγνώστην πρέπει νὰ πιστεῦσωμεν, ὅτι ἐπὶ Ζήνωνος ὠνομάσθη αὐτοκέφαλος ἢ ἐν Κύπρῳ ἐκκλησία. Ὡς καὶ προηγουμένως εἶπομεν, ὁ ὄγδος κανὼν τῆς ἐν Ἐφέσῳ Α' συνόδου ἀνεγνώρισε μὲν τὸ ἐν τῇ νήσῳ ἐπικρατοῦν παλαιὸν ἔθιμον τοῦ ἐκλέγειν καθ' ἑαυτὴν τοὺς ἐπισκόπους, ἄνευ τῆς ἐπεμβάσεως τοῦ φυσικῶς ἐποπτεύοντος αὐτὴν ἐπισκόπου Ἀντιοχείας, διὰ τῶν ἐν τέλει ὁμῶς γενικῶν φράσεων, ὅτι καὶ οἰοσθήποτε ἕτερος ἐπίσκοπος ἠδύνατο, ἐπικαλούμενος τὸν περὶ Κύπρου κανόνα, ἢ ἀναχαιτίσῃ πᾶσαν ἀλλοτρίαν ἐπέμβασιν ἐν τῇ ἑαυτοῦ ἐκκλησίᾳ, φαίνεται ὅτι δὲν ἀνεγνώρισεν ἀπολύτως τὸ αὐτοκέφαλον τῆς Κυπρίου ἐκκλησίας, ὡς λέγει ὁ Βαλασαμῶν. Καὶ αὐτὰ δὲ τὰ γραφόμενα ὑπὸ τῶν χρονογράφων, ὅτι χάριν τοῦ λειψάνου τοῦ ἀποστόλου Βαρνάβα ὁ αὐτοκράτωρ Ζήνων ἀνεγνώρισε τὸ αὐτοκέφαλον αὐτῆς, ἢ ἀφαιρέσας τῆς ἐποπτείας τῆς Ἀντιοχείας ὑπήγαγε ταύτην εἰς τὸν θρόνον τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἀποδεικνύουσιν ὅτι ὁ περὶ Κύπρου κανὼν τῆς Ἐφρεσινῆς συνόδου διεξεδικεῖτο ἔτι ὑπὸ τοῦ Ἀντιοχείας. Τὸ ζήτημα τοῦ αὐτοκεφάλου τῆς Κυπρίου ἐκκλησίας ὀριστικῶς ἔλυσεν ἡ ἐν Τρούλλῳ σύνοδος, ἣτις ἐπεκαλέσθη αὐτὸν τὸν Ἐφρεσινὸν κανόνα πρὸς ἀναγνώρισιν τῆς ἐντελοῦς ἀνεξαρτησίας αὐτῆς, ἔκτοτε πρᾶγματικῶς καὶ χειραφετηθείσης.

Τὴν τελευταίαν περὶ Θεοδώρας καὶ Ἰουστινιανοῦ πρωτοφανῆ καὶ ὅλως ἀνυπόστατον προσθήκην Νικηφόρου τοῦ Καλλίστου ἀδασχνίστως παραδεχθέντες καὶ ἄλλοι μὲν, ἰδίᾳ δὲ οἱ

περὶ Κύπρου γράψαντες Κυπριανός, Φιλόθεος, Σακελλάριος, καὶ αὐτὸς ὁ Mas Latrue, ἐπὶ μᾶλλον ἐκραταίωσαν τὴν ἀδέσποτον παράδοσιν, προσθέντες ὅτι ἡ αὐτοκράτειρα Θεοδώρα ἐκ Σαλαμίνος (sic) καταγομένη ἔκτισε τὸν ἐν Λευκυσίᾳ ναὸν τῆς ἁγίας Σοφίας, ὑπεστήριξε τὴν ἐν τῇ γενεθλίῳ νήσῳ ἀνάπτυξιν τῆς τότε πρῶτον ἐκ Σηνικῆς εἰσαχθείσης μεταξοσκωληκοτροφίας, καὶ ἐπὶ τέλους ὅτι χάριν τῆς ὡραίας Κυπρίας ὁ μέγας Γουστινιανὸς ἀνεγνώρισε τὸ αὐτοκέφαλον τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Κύπρου, Νέας Ἰουστινιανῆς (sic) εἰς τιμὴν αὐτοῦ ἔκτοτε ἐπονομασθείσης (1).

Οὐδεὶς τῶν βυζαντινῶν χρονογράφων, ἀπὸ τοῦ συγχρόνου Προκοπίου (2) ὅστις μετὰ τοσαύτης καλεντρεχειᾶς περιέγραψε καὶ τὰ σκανδαλωδέστερα ἐπειδύσια τοῦ βίου τῆς ἐν Βυζαντίῳ γεννηθείσης θυγατρὸς Ἀκακίου τοῦ ἀρκτοτρόφου, εἶπέ που Κυπρίαν τὴν περιώνυμον τοῦ Ἰουστινιανοῦ Ἀ΄ σύζυγον, ἐκτὸς τοῦ

(1) « Νέα Ἰουστινιανῆ ἐπιπέκληται εἰς τιμὴν Θεοδώρας τῆς τοῦ Ἰουστινιανοῦ γαμετῆς, Σαλαμινίας ὑπαρχούσης ». Φιλοθέου ἔκθεσις περὶ τῆς ἐκκλησίας Κύπρου (παρὰ Κυπριανῶ, σελ. 379).

(2) Ὁ λεπτολόγος καὶ δίγλωσσος οὗτος τοῦ Ἰουστινιανοῦ βιογράφος ὁ ἐν ἰδίῳ συγγράμματι κηταγράφας τὰ πολυάριθμα τοῦ μεγάλου ἐκείνου αὐτοκράτορος κτίσματα, δὲν ἐδύνατο βεβαίως νὰ παρέλθῃ ἐν σιγῇ καὶ τὴν ἐν Λευκυσίᾳ λαμπρὴν ἐκκλησίαν τῆς ἁγίας Σοφίας, ἐν πραγματικῶς ἐκτίζετο ἐπὶ τούτου, ἀφοῦ μάλιστα καὶ τὸ μόνον ἐν Κύπρῳ κτίσμα τοῦ Ἰουστινιανοῦ καὶ ἤττονος λόγου ἄξιον, τὴν ἐπιδιόρθωσιν δηλονότι τοῦ ὄδραγωγείου τοῦ ἁγίου Κόνωνος δὲν παρήλθεν ἀμνημόνευτον. Πρὸς δὲ τούτοις, ἀφοῦ ἡ Θεοδώρα ἦν Σαλαμινία (ὡς λέγουσιν οἱ νεώτεροι), διατὶ νὰ προτιμήσῃ τῆς πατρίδος αὐτῆς, οὔσης μάλιστα καὶ μητροπόλεως τῆς Κύπρου τὴν τότε ἄσημον Λευκυσίαν; Ὁ μέχρι τοῦδε ὀφιστάμενος καὶ εἰς τουρκικὸν τζαμίον μεταβελημένος ναὸς τῆς ἁγίας Σοφίας εἶναι κατὰ Σακελλάριον (I, σελ. 197) γοτθικῆς ἀρχιτεκτονικῆς· κατὰ πᾶσαν δὲ βεβαιότητα ἐκτίσθη ὑπὸ τῶν Δουζιανῶν βασιλέων, ἐν αὐτῶν στεφομένων καὶ ἐκκλησιαζομένων.

λ'.

Νικηφόρου Καλλιόστου, τοῦ καί πολὺ μετγενεστώτερου καὶ μὴ διακρίνοντος, τοσοῦτον ἐπὶ εὐθυκρίσια· ἀπ' ἐναντίας μάλιστα Κωνσταντίνος ὁ Πορφυρογέννητος ἀναγράφει Κυπριακὴν τινα παραδόσιν, καθ' ἣν ὁ Ἰουστινιανός Β' (οὐχὶ δὲ ὁ Α') ἐκ τῆς νήσου κατήγετο (1).

Μὴ θεωροῦντες ἀνγκλιὸν νὰ ἐνδιατρίψωμεν περὶ τὴν ἀνατροπὴν τοιούτων παρατόλμων ἐνοστάσεων, καθ' ὧν σύσσωμος ἀντιστρατεύεται ἡ ἱστορία, συμπληροῦμεν τὴν περὶ Κυπρίου ἐκκλησίαν παρέκθασιν λέγοντες, ὅτι τὸ αὐτοκέφαλον ταύτης πρᾶγματικῶς ἀνεγνωρίσθη ἐν ἔτει 691 ὑπὸ τῆς ἐν Τρούλλῳ συνόδου διὰ τοῦ ἐξῆς κανόνος. « Τοῦ ἀδελφοῦ καὶ συλλειτουργοῦ ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ τῆς Κύπρου νήσου προέδρου ἅμα τῷ οικειῷ λαῷ ἐπὶ τὴν Ἑλλησπόντιον ἐπαρχίαν, διὰ τε τὰς βρβαρικὰς ἐφ' ὧν, διὰ τε τὸ τῆς ἐθνικῆς ἐλευθερωθῆναι δουλείας, καὶ καθαρῶς τοῖς σκήπτροις τοῦ χριστιανικωτάτου κράτους ὑποταγῆναι, τῆς εἰρημένης μεταναστάντος νήσου, προνοία τοῦ φιλανθρώπου θεοῦ καὶ μόχθῳ τοῦ φιλοχρίστου καὶ εὐσεβοῦς ἡμῶν βασιλέως, συνορῶμεν ὥστε ἀκαινοτόμητα διατηρηθῆναι τὰ παρὰ τῆς ἐν Ἐφέσῳ τὸ πρότερον συνεληθόντων θεοφόρων πατέρων τῷ θρόνῳ τοῦ προγεγραμμένου ἀνδρὸς παρασχεθέντα προνόμια, ὥστε τὴν νέαν Ἰουστινιανούπολιν τὸ δίκαιον ἔχειν τῆς Κωνσταντινουπόλεως· καὶ τὸν ἐπ' αὐτῇ καθιστάμενον θεοφιλέστατον ἐπίσκοπον πάντων προεδρεύειν τῶν τῆς Ἑλλησποντίων ἐπαρχίας καὶ ὑπὸ τῶν οικειῶν ἐπισκόπων χειροτονεῖσθαι, κατὰ τὴν ἀρχαίαν συνήθειαν· τὰ γὰρ

(1) « Καὶ γὰρ Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς Κύπριος ἦν, καθὼς καὶ παρὰ τῶν παλαιῶν Κυπρίων ὁ λόγος μέχρι τῆς σήμερον ἐπεκράτησε ». Περὶ διοικήσεως, μζ'. Ἄπορον τινόντι πῶς ὁ ἐσταμμένος συγγραφεὺς περιέπεσεν εἰς τοσοῦτον πυχλὸν ἀμάρτημα, ἐκλαμβάνων τὸν Ἰουστινιανὸν Β', τὸν γνήσιον τοῦτον υἱὸν τοῦ αὐτοκράτορος Κωνσταντίνου Πωγωνάτου Κύπριον.

ἐν ἐκάστη ἐκκλησίᾳ ἔθῃ καὶ οἱ θεοφόροι ἡμῶν πατέρες παραφυλάττεσθαι διεγνώκασιν· τοῦ τῆς Κυζικηνῶν πόλεως ὑποκειμένου τῷ προέδρῳ τῆς εἰρημένης Ἰουστινιανουπόλεως, μιμήσει τῶν λοιπῶν ἀπάντων ἐπισκόπων, τῶν ὑπὸ τὸν λεχθέντα θεοφιλέστατον πρόεδρον Ἰωάννην, ὑφ' οὗ χρείας καλούσης· καὶ ὁ τῆς Κυζικηνῶν πόλεως ἐπίσκοπος χειροτονηθήσεται » (1).

Ἄλλ' ἐπειδὴ πέρα τοῦ δέοντος διετρίψαμεν περὶ τὴν ἱστορίαν τῆς Κυπρίου ἐκκλησίας, ἐπὶ τέλους σημειοῦμεν καὶ τὰ ἐξῆς πρὸς διάλυσιν καὶ ἐτέρας συγχύσεως ἐπικρατούσης καὶ περὶ αὐτὴν τὴν νέαν ὀνομασίαν τοῦ ἀπὸ τοῦδε ὄντως ἀνεγνωρισμένου αὐτοκεφάλου ἀρχιεπισκόπου τῆς Νέας Ἰουστινιανουπόλεως.

Ἰουστινιανὸς ὁ Α΄, ὁ διὰ πολλῶν καὶ λαμπρῶν κτισμάτων καταλαμπρύνας τὴν βασιλείαν αὐτοῦ, ἔκτισε καὶ δεκαοκτῶ ἐπωνύμους αὐτοῦ πόλεις, ἐξαιρετικῶς μὲν ἐπονομάσας Πρώτην Ἰουστινιανὴν τὴν ἑαυτοῦ πατρίδα Ταυρήσιον, Δευτέραν δὲ Ἰουστινιανὴν τὰ Οὐλπιάνα, πόλιν καὶ ταύτην τῆς Μακεδονίας, Νέα· δὲ Ἰουστινιανὰς τὴν Καρχηδῶνα καὶ τὰ Τζουμινὰ τῆς Ἀρμενίας, ἀπλῶς Ἰουστινιανὴν τὴν Λιβυκὴν Ἀδράμιτον, καὶ τὰς ὑπολοίπους Ἰουστινιανουπόλεις.

Ἡ ἐν Τρούλλῳ σύνοδος καλῶς γινώσκουσα τὰς ὀνομασίας τῶν ἐπ' αὐτῆς ἔτι ὑφισταμένων κτισμάτων τοῦ Ἰουστινιανοῦ Α΄, μετωνόμασε τὴν ἀρχιεπισκοπὴν Κύπρου Νέαν Ἰουστινιανουπόλιν (2), πρὸς διάκρισιν τοῦ νέου τούτου κτίσματος (3) τοῦ τότε βασιλεύοντος Ἰουστινιανοῦ Β΄ ἀπὸ τῶν πο-

(1) Ἄπορον πῶς ὁ σοφὸς Murali (Chronographic Byzantine, σελ. 317) παρενόησας τὰ ἐν τῇ κανόνι λεγόμενα, ἐσημαίωσεν ὅτι ὁ Κύπρου Ἰωάννης μετοικήσας ἐν Κυζίκῳ ἐχειροτόνησεν ἐνταῦθα καὶ ἐπίσκοπον.

(2) Κατὰ πᾶσαν δὲ πιθανότητα οὕτως ἐπωνομάσθη καὶ ἡ ἐν Ἐλλησπόντῳ πόλις ἐν ἣ συνωκίσθησαν οἱ ἐκ Κύπρου μετανάσταί.

(3) Ὁ κ. Isambert (Histoire Secrète de Procope, σελ. 945)

λβ'.

λυαριθμῶν καὶ πολυωνύμων τοῦ ὁμωνύμου πρώτου αὐτοκράτορος. Νέα ν δὲ Ἰουστινιανοῦ πόλιν ὀνομάζουσι τὴν ἀρχιεπισκοπὴν τῆς Κύπρου καὶ οἱ πολὺ μεταγενέστεροι ἐρμηνευαὶ τοῦ συνοδικοῦ κανόνος Βαλσαμών, Ζωναρᾶς καὶ Ἀριστηνός. Καὶ αὐτὸς δὲ ὁ ἀρχιεπίσκοπος Ἰωάννης, ἐφ' οὗ ἐγένετο ἡ καινοτομία, ὑπογράφεται ἐν τοῖς συνοδικαῖς πρακτικαῖς « ἐπίσκοπος Νέας Ἰουστινιανοῦ πόλεως », τὸν δὲ τίτλον τοῦτον φέρουσι καὶ οἱ μετ' ἐκείνων.

Δυστυχῶς ὅμως ἐν τοῖς μετὰ ταῦτα χρόνοις, παρὰ τὰς ἱστορικὰς παραδόσεις ἐπῆλθε σύγχυσις περὶ τὴν τιτλοφορίαν τοῦ ἀρχιεπισκόπου Κύπρου, ὡς μὴ ᾔφειλε μέχρις ἡμῶν παραθεῖσθαι. Πρῶτος ὁ ἐπιπόλαιος Γεώργιος Κωδινός συνέχυσεν τὸ πρᾶγμα, ἐπονομάσας τὴν Κύπρον Δευτέραν Ἰουστινιανὴν (1), ἐν ᾗ τὸ κτίσμα τοῦτο τοῦ Ἰουστινιανοῦ Α' ἔκειτο ἐν Μακεδονίᾳ. Ἡ ἀσύστατος αὕτη τοῦ κουροπαλάτου ἀπόφανσις ἀβασανίστως ἐπεκράτησε μέχρι τινός· ὁ δὲ κατὰ τὸν παρελθόντα αἰῶνα ἀκμάσας ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου Φιλόθεος, ἰδίαν πραγματείαν συγγράψας πρὸς ὑποστήριξιν τῶν ἐκκλησιαστικῶν προνομίων τῆς Κυπρίου ἐκκλησίας, ἠθέλησε νὰ διορθώσῃ τὸ σφάλμα λέγων « Ἰουστινιανὸς ὁ Ρινότμητος (γραπτέον Β', διότι ὄταν ὀνομασθῇ ἡ Κύπρος αὐτοκέφαλος ἀρχιεπισκοπὴ δὲν ἦτο ἔτι ρινότμητος) ἀνακαινίσας εἰς κάλλος ὀνόμασε Νέα ν Ἰουστινιανὴν· ὅθεν γίνεται ἄφρονος ἐκ τούτου ὅτι οὐ λέγεται ἡ Κύπρος δευτέρα Ἰουστινιανὴ, ἀλλὰ νέα Ἰουστινιανὴ, καὶ ὅσοι λέγουσιν αὐτὴν δευτέραν πλανῶνται » (2). Κατωτέρω δ' ὀλίγον (σελ. 379) ὁ ἀπλοϊκὸς ἰσράρχης θέλων νὰ συμ-

παρεννοήσας τὸν κανόνα τῆς ἐν Τρούλλῳ συνόδου, εἰς δὲ ἀναφέρεται, ἡμαρτημένως θεωρεῖ καὶ τὴν Νέα ν Ἰουστινιανοῦ πόλιν ὡς πόλιν κτισθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Ἰουστινιανοῦ Α' ἐν Κύπρῳ.

(1) Περὶ ὀφφικίων σελ. 105, ἐκδ. Βόννης.

(2) Κυπριανοῦ, ἱστορία Κύπρου, σελ. 379.

βιάσῃ καὶ τὴν συμμετοχὴν τοῦ Ἰουστινιανοῦ Α' ἐν τῇ ἀρχιεπισκοπῇ αὐτοῦ, γράφει ὅτι χάριν τῆς Σαλαμίνις Θεοδώρας ἀνωμάσθη ὑπὸ τοῦ μεγάλου ἐκείνου αὐτοκράτορος ἡ Κύπρος Νέα Ἰουστινιανή. Ἀλλὰ καὶ ὁ Φιλόθεος καὶ οἱ μέχρις ἡμῶν ἀρχιεπίσκοποι Κύπρου τιτλοφορούμενοι Νέας Ἰουστινιανῆς διαφθείρουσι καὶ τοὺς συνοδικοὺς κανόνας καὶ τὰς ἱστορικὰς παραδόσεις· νέα Ἰουστινιανὴ εἶναι τὸ Ἀλγέριον (Καρχηδών), ἀλλ' οὐχὶ καὶ ἡ Κύπρος, τῆς ὁποίας ὁ ἀρχιεπίσκοπος δεόν νὰ τιτλοφορῆται Νέας Ἰουστινιανουπόλεως.

Ὁ Πορφυρογέννητος (1) λέγει ὅτι ὁ Ἰουστινιανὸς Β' μεταμεληθεὶς ἐπὶ τῷ ἀσυνέτῳ μέτρῳ τῆς ἐγκαταλείψεως τῆς Κύπρου, ἠθέλησε νὰ ἐπαναφέρῃ τοὺς μετανάστῃς· ὄθεν ἀποστείλας εἰς Βαγδάτην τρεῖς τῶν ἐνδόξων Κυπρίων, Φαγγουμεῖς λεγομένους, ἐν συνοδίᾳ ἐπιφκνοῦ αὐλικοῦ, ἔγραψε διὰ τούτων πρὸς τὸν καλίφην (ἀμερουμνήν) (2), ἵν' ἀπολύσῃ τοὺς αἰχμαλώτους Κυπρίους ὅπως ἐπιστρέψωσιν εἰς τὰ ἴδια· ὁ δὲ καλίφης προθύμως ἀκούσας τῆς βασιλικῆς γραφῆς, ἀπέστειλεν ἐνδύξους ἀξιωματικοὺς, οἱ τινες περισυλάξαντες τοὺς ἐν Συρίᾳ διεσπαρμένους Κυπρίους διεπέρασαν εἰς τὴν γενέθλιον νῆσον· μετὰ δὲ τοῦτο καὶ ὁ βσιλεὺς ἀποστείλας ἀξιωματικοὺς διεπέρασεν εἰς Κύπρον τοὺς ἐν τοῖς θέμασι Κιβυραιωτῶν καὶ Θρακησίων ἐφκισμένους· καὶ οὕτως ἐνφκίσθη ἡ νῆσος.

Ἄλλ' ὁ ἐστεμμένος συγγραφεὺς, μὴ διαπρέπων αἰετοπερὶ ἐπὶ εὐθυκρίσιᾳ, γράφων ταῦτα ἀντιφάσκει πρὸς αὐτὴν τὴν ἱστορίαν· κατ' αὐτὸν δηλονότι ἡ ἐνοίκισις τῆς νήσου ἐγένετο

(1) Πρὸς Ρωμανὸν (ἢ περὶ διοικήσεως) κεφ. μζ'.

(2) Ὁ πολυμαθέστατος Muralt (Chronographie Byzantine, σελ. 317) ἐκλαδῶν τὸ ἀμερουμνήν = καλίφης ὡς ὄνομα κύριον, ὄνοματίζει τοῦτον Ἀμὴρ-ἄλ-Μουενίν.

μετὰ παρέλευσιν ἑτῶν ἑπτὰ ἀπὸ τῆς ἐγκαταλείψεως, δηλαδὴ περὶ τὸ ἔτος 698, ὅτε ὁ Ἰουστινιανὸς Β΄ δὲν ἐβασίλευεν, ἀπὸ τοῦ 695 πλανώμενος μακρὰν τοῦ Βυζαντίου. Πρὸς δὲ τούτοις ἡ πρώτη τοῦ Ἰουστινιανοῦ βασιλεία χαρακτηρίζεται ὑπὸ τῆς ἱστορίας διὰ σειρᾶς ἀνοήτων πραξικοπημάτων, καὶ τὸ λυπηρότερον δι' ἄλλεπαλλήλων νικῶν τῶν Ἀράβων, οἱ τινες ἀνενοχλήτως δεσπόζοντες τῆς μικρᾶς Ἀσίας, δὲν ἠδύναντο μετὰ τοσαύτης προθυμίας νὰ ὑπακούσωσι τῇ γραφῇ βασιλέως, πρώτου μάλιστα λύσαντος τὰς ὑπ' αὐτοῦ τούτου συνωμολογημένας συνθήκας εἰρήνης. Ἀλλὰ καθ' ἣν ἐποχὴν γράφει ὁ Πορφυρογέννητος ὡς λαβοῦσαν χώραν τὴν ἐνοίκισιν τῆς ἐγκαταλειμμένης νήσου, εἶχεν ἀναγορευθῆ βασιλεὺς ὑπὸ τὸ ὄνομα Τιβερίου Β΄ Ἀψίμαρος ὁ ναύαρχος τῶν Κιβυραιωτῶν, κάλλιστα γινώσκων τὴν Κύπρον ὡς γειτνιάζουσαν τῷ θέματι αὐτοῦ ἐκτεινομένῳ καὶ πέραν τῆς Ρόδου· τῆς δὲ ἀνδρικῆς χειρὸς τοῦ Τιβερίου τ' ἀποτελέσματα ἀμέσως οἱ Ἀραβες ἠσθάνθησαν· διότι ἅμα ἐνθρονισθεὶς ἐν Κωνσταντινουπόλει ὁ Ἀψίμαρος ἔστειλε κατὰ τούτων τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Ἡράκλειον, ὅστις τὸ πῦρ καὶ τὸν σίδηρον φέρων εἰσεχώρησεν εἰς Σαμόσατα, ἔσφαξε διακοσίας χιλιάδας ἐχθρῶν, καὶ κατενίκησεν αὐτούς ἐν Ἀρμενίᾳ καὶ Κιλικίᾳ.

Καὶ ἕτεροι δὲ οὐχ ἤττον σπουδαῖοι λόγοι πείθουσιν, ὅτι ἐπὶ τοῦ Τιβερίου τούτου ἐγένετο ἡ διόρθωσις τοῦ περὶ Κύπρου ἀσυνέτου μέτρου τοῦ Ἰουστινιανοῦ Β΄· ἀλλὰ πρὸς κατανόησιν αὐτῶν ἀπαιτεῖται μικρά τις παρέκδοσις, ὡς προκειμένου περὶ ζητήματος τὰ μάλιστα ἐνδιαφέροντος καὶ πρώτου ἤδη θιγομένου (1).

(1) Περὶ τοῦ σπουδαίου τούτου τμήματος τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν ἱστορίας δημοσιεύσω προσεχῶς διτομον σύγγραμμα « Ἀρματωλικά ἐποποιία ».

Ἡ ἀρχὴ τῆς συστάσεως τοῦ καὶ μέχρις ἡμῶν περιλαλήτου ἀρματωλικοῦ συστήματος ἀνέρχεται εἰς αὐτὴν τὴν τετάρτην ἑκατονταετηρίδα, ἣτις τοσοῦτον περιφανῆ καταλαμβάνει θέσιν ἐν τε τῇ καθόλου ἱστορίᾳ καὶ ἰδίως τῇ Βυζαντινῇ, ἕνεκα τῆς κατ' αὐτὴν ἐπισυμβάσης μεγάλης τῶν ἐξ Ἀνατολῆς βαρβαρικῶν ἐθνῶν μεταναστεύσεως, καὶ τῆς ὀριστικῆς διαιρέσεως τῆς Ρωμαϊκῆς κοσμοκρατορίας εἰς ἀνατολικὸν καὶ δυτικὸν κράτος.

Ὁ ὑπὸ Θεοδοσίου τοῦ μεγάλου ὀνομασθεὶς ἐπίτροπος τῶν ἀνηλίκων τέκνων αὐτοῦ, Ἀρκαδίου καὶ Ὀνορίου, Στηλίων, ἀνήρ συνενῶν τῇ στρατιωτικῇ ἀξίᾳ καὶ μοχθηρίαν ψυχῆς, ἐν ᾧ τοσοῦτον εὐδοκίμως ἐπολέμει κατὰ τοῦ εἰσβάλλοντος βαρβαρικοῦ χειμάρρου, συνωμολογεῖ ἅμα καὶ συνθήκας πρὸς τούτους, τὸ μὲν διὰ νὰ περισπᾷ τὰς κολοσσιαίας δυνάμεις αὐτῶν, τὸ δὲ ἀληθέστερον ὅπως δι' αὐτῶν ἀπαλλαγῇ τοῦ συνεπιτρόπου Ρουφίνου. Εἰς τὴν προδοτικὴν ταύτην διαγωγὴν τοῦ Στηλίωνος ὀφείλεται καὶ ἡ μέχρις Ἀθηνῶν ἐπιδρομὴ τοῦ Ἀλαρίχου.

Ἀφοῦ ὅμως ὁ φιλόδοξος ἐπίτροπος διὰ τῶν Γόθων ἀπηλλάγη τοῦ Ρουφίνου, ἀμέσως εἶδεν ὅτι προτιμότερος ὁ πόλεμος ἢ ἡ φιλία τῶν ἀπίστων καὶ σκληρῶν ἐκείνων βαρβάρων· διὰ τοῦτο ἐν ἔτει 405 ἐκστρατεύσας κατ' αὐτῶν, συγκεντρωθέντων περὶ τὸν Ἴστρον καὶ νέας μελετώντων ἐπιδρομάς, ἐνίκησε κατὰ κράτος τούτους, φονεύσας καὶ τὸν ἀρχηγὸν αὐτῶν Ροδογάιν. Οἱ ἐκ τῆς σφαγῆς διασωθέντες Γόθοι παρεδόθησαν εἰς τὸν νικητὴν, διαβεβαιοῦντες ὅτι πιστῶ· ἤθελον ἀγωνισθῆ ὑπὲρ τοῦ βυζαντινοῦ κράτους.

Ἀλλὰ καὶ ὁ Στηλίων καὶ ὁ βασιλεύων Ἀρκαδιος, καὶ ἐξ ἰδίας πείρας ἐγίνωσκον τὸ ὕπουλον καὶ πκνοῦργον τῶν ἐξ ἀνάγκης παραδοθέντων εἰς τὸ ἔλεος αὐτῶν πολυμίων, πολλάκις γενόμενοι μάρτυρες τῆς Γοθικῆς ἀπιστίας καὶ θηριωδίας, πρὸς δὲ τούτοις καὶ ἀνήρ σεβάσμιος ἐπὶ σοφίᾳ καὶ πείρᾳ πρὸ μικροῦ τὸ Βυζάντιον ἐπισκεφθεὶς, Συνέσιος ὁ Κυρήνης ἐπίσκο-

πος, εἶχε συμβουλευέσει τῷ Ἀρκαδίῳ νὰ προτιμήσῃ τῶν βαρβαρικῶν ὁρδῶν ὁμογενῆ καὶ χριστιανικὰ στρατεύματα. Ἄλλ' ἐν ᾧ τοιαῦται ἦσαν αἱ πρὸς ἀπόρρηψιν τῆς προτεινομένης Γοτθικῆς μισθοφορίας ἀφορμαί, σπουδαιότεραι ἀνάγκαι ἐπεισαν τόν τε αὐτοκράτορα καὶ τὸν Στηλίχωνα νὰ φεισθῶσι τῆς ζωῆς τῶν αἰχμαλώτων, τῶν ὁποίων ὁ ἀρειμάνιος βραχίων ἠδύνατο νὰ χρησιμεύτῃ πρὸς ὑπεράσπισιν τῆς πανταχόθεν ἀπειλουμένης αὐτοκρατορίας, λαμβανομένων ὁμῶς καὶ τῶν καταλλήλων μέτρων πρὸς ματαίωσιν ἐνδεχομένης ἐπιβουλῆς.

Εἰς τὰς ἀλλεπαλλήλους τῶν βαρβάρων ἐπιδρομὰς ἦσαν μᾶλλον ἐκτεθειμέναι καὶ ἀνατολικαὶ τοῦ κράτους ἐπαρχίαι, διότι τὰ ἀπὸ τῆς Κασπίας θαλάσσης μέχρι τῶν μεσημβρινῶν τοῦ ὄρους Ταύρου ἀκρωρείων διεσπαρμένα ἔθνη τῶν Βιθυνῶν, Κιλικῶν, Ἰσαύρων, Παφλαγόνων, Πισιδῶν καὶ Λυκαόνων, καὶ ἄλλων ἑλληνικῶν καὶ μιζογενῶν φυλῶν λείψανα, ἔζων ἐν αὐτῇ ἔτι τῇ καταστάσει, ἐν ἣ ὁ Στράβων περιέγραψεν αὐτά, δηλαδή καθ' ὁμάδας ἢ φυλάς αὐτόνομα, καὶ τὸ ληστρικὸν ἐπιτήδευμα εἰς ἐπιστήμης εἶδος προαγαγόντα. Ψιλῶ ὀνόματι ἀναγνωρίζοντες τὴν ἡμιτελῆς καθυποτάξασαν αὐτοὺς αὐτοκρατορίαν, καὶ ἐξ ὑπερβαλλούσης μικροφιλοτιμίας μὴ καταδεχόμενοι νὰ μισθοφορήσωσι, περιωρίζοντο ἀπλῶς ν' ἀποδιώκωσι τοὺς εἰσβολεῖς τοῦ ἰδίου ἐδάφους, ἀδιαφοροῦντες περὶ τῆς ἐξασφαλίσεως τοῦ γείτονος, ἀφοῦ μάλιστα καὶ αὐτὴ ἡ χώρα αὐτῶν περίστα τὸ μέγιστον τῶν φυσικῶν προτερημάτων πρὸς εὐχερεστέραν ἀντίκρουσιν τῆς ἐπιδρομῆς, τὰς πολυαριθμούς δηλονότι στενωποὺς ἢ κλεισοῦρας, ὡς ἔλεγον οἱ βυζαντινοί, τὴν σημερινικότητα τῶν ὁποίων εἶχε κατανοήσει πρῶτος ὁ μέγας Ἀλέξανδρος, διορίσας διαρκῆ φυλακὴν πρὸς τήρησιν αὐτῶν, καθὰ λέγει ὁ Προκόπιος.

Ἐκ τῶν περὶ τὸν Ἴστρον παραδοθέντων εἰς τὸν Στηλίχωνα Γότθων, ἐξελέχθησαν δώδεκα χιλιάδες, ὁπτιμάτοι διὰ

τοῦτο ἐπονομασθέντες, δηλαδή ἐκλεκτοὶ (1)· καὶ οὗτοι δια-
σπαρέντες ἀνά τὸν Ταῦρον καὶ ἰδίως περὶ τὴν Βοθύναν, ἐπὶ
μισθῷ ἐφρούρουν τὰς κλεισοῦρας, σπεύδοντες ἐν ἀνάγκῃ καὶ
ἀλλαγῷ πρὸς ὑπεράσπισιν τοῦ κράτους. Ἄλλ' ἐνῶ ἐφρούρουν,
ἐφρουροῦντο συγχρόνως. Ἐκ τῶν περὶ τὸν Ταῦρον ἐλληνικῶν
φυλῶν ἐξελέχθησαν ἰσάριθμοι τοῖς μισθοφοροῦσι Γότθοις ἄνδρες
καὶ ἐδόθη εἰς ἑκάστῳ, ὡς μὲν οὗτοι ἔλεγον ὑπασπιστής,
ὡς ὁμως ἠνόει ὁ πονηρὸς Στηλίχων ἐπιτηρητής· οὔτε ὁ-
μως ὑπασπιστάς, οὔτε ἄλλως πως ὠνόμαζον ἑαυτοὺς οἱ πρὸς
τούς Ὀπτιμάτους ἐπιμιχθέντες Ἕλληνες τοῦ Ταύρου, ἀπλῶς
δ' ἐκαλοῦντο ἀρμάτοι, ἴσως διότι τότε πρῶτον ἐπισήμως
ἐπετράπη αὐτοῖς ἡ ὀπλοφορία (2).

Καὶ ἄλλοι δὲ μετ' οὐ πολὺ Γότθοι ἐζήτησαν παρὰ τῶν
ἐν Βυζαντίῳ μισθοφορίαν, ἥτις καὶ ἐδόθη αὐτοῖς ἐπὶ τοῖς αὐ-
τοῖς ὅροις ἀλλ' ὑπὸ ἄλλα ὀνόματα· ὠνομάσθησαν δηλονότι
φοιδεράτοι δηλαδή σύμμαχοι, οἱ δὲ παρακολουθοῦντες καὶ
τούς ὑπόπτους τούτους ἐπήλυδας, ἀντὶ ὑπασπιστῶν καὶ ἀρμάτων,
ἐκαλοῦντο μόνον ἐλληνιστὶ παῖδες (3). Τόσον δὲ οἱ ὀπτιμά-
τοι ὡς καὶ οἱ φοιδεράτοι πιστῶς ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ὑπῆρτησαν
τὴν μισθοδοτίδα ἀρχήν, εὐδοκίμως ὑπερασπίσαντες τὰς κλει-
σοῦρας τοῦ Ταύρου κατὰ παντὸς ἐπιδρομῆς.

Καὶ μέχρι μὲν τοῦ αὐτοκράτορος Μαυρικίου διετήρησαν
τὴν πολεμικὴν αὐτῶν φήμην οἱ περὶ τὸν Ταῦρον Γότθοι· με-
τ' οὐ πολὺ ὁμως ὑπέστησαν καὶ οὗτοι τὴν τύχην τῶν εἰς τὴν

(1) « Optati, id est delecti, » Reiske comment. in Const. Porphyr. II, σελ. 157. Οἱ αὐτοὶ δὲ ἔλεγοντο καὶ *Garciones* δη-
λαδή φύλακες.

(2) « Καὶ ἀρμάτος προσκαγεύεται ὁ σύμμαχος τοῦ Ὀπτιμάτου,
ἥτοι ὁ αὐτοῦ ὑπασπιστής ». Μαυρικίου, Στρατηγ. Α, 3.

(3) « Τῶς μὲν ὀπτιμάτοις τάγμασιν οἱ ἀρμάτοι συντάσσονται,
τοῖς δὲ φοιδεράτοις οἱ παῖδες. » ὁ αὐτός.

λη'.

μεγάλην τοῦ ἑλληνισμοῦ καταδόθραν ἐμπεσόντων ἀλλογενῶν, δηλαδὴ ἐξελληνίσθησαν, καὶ Γραικογόθοι ἐπονομασθέντες ἀπέκρυπτον μετ' αἰσχύνης τὸ παλαιὸν αὐτῶν ὄνομα ὀπτιμάται, ὅπερ κατέστη συνώνυμον τῇ ἀτιμίᾳ (1). Τὸ δὲ περιεργότερον εἶναι ὅτι οἱ τέως δουλεύοντες αὐτοῖς ἀρμάτοι, ἀφέντες τὸ ὄνομα τοῦτο, ὡς μὴ ἀναπολοῦν ἴσως εὐαρέστους ἀναμνήσεις, καὶ ἱκανάτοι δηλαδὴ ἱκανοὶ μετονομασθέντες, μετεχειρίζοντο ὡς εὐτελεῖς δούλους τοὺς πρὸ μικροῦ αὐθέντας (2). Μόνον δὲ λείψανον τῆς γοθικῆς ἐκείνης ἐπιμιξίας διεσώθη ἐν τοῖς μετὰ ταῦτα ἀρματωλοῖς ἢ ὠμοπλατοσκοπίᾳ, ἣτις εἶναι ἔθιμον καθαρῶς οὐνογοθικόν.

Ἐπὶ Ἀναστασίου καὶ Ἰουστίνου, ἰδίως δ' ἐπὶ τοῦ Ἰουστινιανοῦ Α' τὸ ἀρματωλικὸν σύστημα διωργανίσθη τακτικώτερον. Ἡ περιώνυμος τῶν Κασπίων ἢ μᾶλλον Καυκασίων πυ-

(1) «Ἔστι δὲ ἡ (τῶν Ὀπτιμάτων) ὀνομασία τῶν ἀτίμων, ἴσην ἕβριν φέρουσα τῶν παρὰ Ῥωμαίους λεγομένων Κορτελίνων.» Κωνστ. Πορφ. περὶ Θεμάτων.

(2) «Θέμα Ὀπτιμάτων· οὐδεμίαν ἔχει κοινωνίαν πρὸς θέματα· εἰς γὰρ δουλείαν μόνην προσήλειπται διὰ τὸ εἶναι αὐτὸ οἰκτρότατον, καὶ μῆτε τοῦρμαις, μῆτε δρούργοις τιμημένον. Εἰς γὰρ ὑπηρεσίαν ἐτέτακτο τῶν στρατιωτῶν, ὅτε οἱ βασιλεῖς τοῖς ἔθνεσι μετὰ τοῦ λαοῦ ἐπεστράτευον, Στρατιωτῶν δὲ ἐκείνων τῶν ἐν τοῖς βασιλικοῖς τάγμασι τεταγμένων· ὅσοι γὰρ ἐν ταῖς σχολαῖς καὶ τοῖς ἱκανάτοις καὶ τοῖς λοιποῖς τάγμασιν ἐστρατεύοντο, εἰς ὑπηρεσίαν εἰς ἕκαστος αὐτῶν Ὀπτιμάτων ἐκέκτετο.» Πορφ. αὐτόθι. — «Hicanati sunt genus aliquod lectae militiae, ita dictae, quod homines essent idonei, corpore animisque vigentes et rebus gerendis pares.» Reiske, II, 154. Τὸ τάγμα τῶν Ἰκανάτων ἐπίσημως ἀνεγνωρίσθη ἐν ἔτει 809 ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Νικηφόρου διορίσαντος ἀρχηγὸν αὐτῶν τὸν ἔγγονόν αὐτοῦ Νικήταν τὸν Ραγκαδίην. Ἐπὶ δὲ Λέοντος τοῦ Σοφοῦ ἀνεγνωρίσθη τὸ περιλάλητον τάγμα τῶν Ἀκριτῶν ἢ ἀκροφυλάκων ἑδρεῦον ἐν τῷ θέματι τῷ λεγομένῳ τοῦ Ὀφικίου.

λῶν κλεισοῦρα κατείχετο ἤδη ὑπὸ τοῦ Οὔνου φυλάρχου Ἀμβαζούκη, ὅστις ἐπὶ χρέμασι συνεμάχει ὅτε μὲν πρὸς τοὺς Βυζαντινοὺς, ὅτε δὲ πρὸς τοὺς ἐπερχομένους βαρβάρους· ὁ δὲ αὐτοκράτωρ Ἀναστάσιος ἐκ πικρᾶς πείρας πεισθεὶς ὅτι οὐδεμίαν βεβαιότητα ἠδύνατο νὰ ἔχη περὶ τῆς πίστεως τοῦ φιλοχρημάτου βαρβάρου, ἀπέρριψεν ἐπὶ τέλους τὰς ὀχληρὰς καὶ συνεχεῖς προτάσεις τοῦ ἀπλήστου Οὔνου, καὶ ἐξασφαλίσας τὰ μεθόρια δι' ἰσχυρῶν φρουρῶν ἠσυχολήθη ἀνευδρότως περὶ τὴν ὀχύρωσιν τῶν ἄλλων τοῦ Ταύρου κλεισοῦρῶν καὶ τὴν συστηματικώτεραν διοργάνωσιν τῶν φυλακῶν αὐτῶν. Μετ' ὀλίγον ἀποθανόντος καὶ τοῦ Ἀμβαζούκη, ὁ βασιλεὺς τῆς Περούσις Καθάδης βιασάμενος τοὺς ἐκεῖνου παῖδας τὰς Κασπίας πύλας ἔσχεν, καὶ ἤρξατο τὰς κατὰ τῶν βυζαντινῶν ἐπαρχιῶν λυσσῶδεις αὐτοῦ ἐπιδρομάς, τὰς ὁποίας μετὰ μείζονος αὐθαδεῖας ἐξηκολούθησεν ὁ υἱὸς αὐτοῦ Χοσρόης.

Ὁ διάδοχος τοῦ Ἰουστίνου, Ἰουστινιανὸς ὁ μέγας, ἐπὶ πολὺ στρατηγήσας περὶ τὸν Ταῦρον ἐγίνωσκε κάλλιστα καὶ τοὺς περιοικοῦντας λαοὺς καὶ τὰ φυσικὰ τῶν κλεισοῦρῶν ὀχυρώματα· ὅθεν καὶ πρῶτιστον μέλημα αὐτοῦ βασιλεύσαντος ἐγένετο ἡ κατάργησις τῆς τέως ὑφισταμένης διοικητικῆς διαίρεσεως τῶν ἐπαρχιῶν, ἐπὶ τὸ στρατηγικώτερον καταμεριζομένων, καὶ ἡ διὰ πάσης θυσίας προσοικειώσεις τῶν φιλοπολέμων καὶ αὐτονόμων τοῦ Ταύρου περιοίκων. Ἀπὸ τοῦ Εὐξείνου Πόντου μέχρι τῶν μεσημβρινῶν τοῦ Ταύρου ἀκρωρειῶν συνέστησαν στρατιωτικὰ διαμερίσματα ὑπὸ τὴν διοίκησιν ἰθαγενῶν στρατηγῶν, τοὺς ὁποίους προσφικεῖσθαι διὰ τε χρηματικῶν ἐπιχορηγήσεων καὶ ἰδίᾳ τοῦ τότε εἰσαχθέντος καὶ παρὰ τοῖς ἄλλοις τῶν ἐθνῶν ἐκεῖνων χριστιανισμοῦ. Οἱ περὶ τὴν Τραπεζοῦντα ἄγριοι Σάννοι, μετὰ τὸ χριστιανικὸν βάπτισμα ἀνέλαβον τὴν φρουρῆσιν τῶν περὶ τὸν ποταμὸν Φᾶσιν κατασκευασθέντων κλεισοῦρικῶν φρουρῶν. Εἰς τοὺς Λαζοὺς ἐνεπιστεύθη ἡ φρουρὰ τῆς ἀνακτη-

μ'.

Θείσης μεγάλης κλεισούρας τῶν Καυκασίων πυλῶν. Πᾶσαι αἱ περὶ τὸν Εὐφράτην πόλεις μετεβλήθησαν εἰς φρούρια. Ἡ Ἀρμενία διηρέθη εἰς τέσσαρας στρατηγίας, ὃ δὲ τέως κόμης τῆς μικρᾶς Ἀρμενίας ἀντικατέστη ὑπὸ στρατηγοῦ ἐποπτεύοντος τοὺς Ἰθαγενεῖς κλεισουράρχας (1). Ἡ Καππαδοκία, ἡ Ἰσαυρία, ἡ Πισιδία καὶ ἡ Λυκαονία ὠνομάσθησαν ἐπίσης στρατηγίαι. Ἐπὶ τέλος δὲ ὁ τέως ἐν Ἀντιοχείᾳ ἀπ' αὐτοῦ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου ἐδρεύων κόμης τῆς Ἀνατολῆς κατηργήθη, καὶ ἀντ' αὐτοῦ ὠνομάσθη μάγιστρος ἢ ἀρχιστράτηγος τῆς Ἀνατολῆς ὁ περιλάλητος Βελισάριος. Συγχρόνως δὲ καὶ πανσπερμῆ ἔθνων μισθοδοτουμένη ὑπὸ τοῦ Ἰουστινιανοῦ διεμοιράσθη καταλλήλως, παθόντες μετ' οὐ πολὺ καὶ οὗτοι, ὅτι καὶ οἱ πρὸ αὐτῶν καὶ οἱ μετ' αὐτοῦς περὶ τὸν ἑλληνοπλάστην Ταύρον κατοικήσαντες, δηλαδὴ ἐξελληνίσθησαν.

Τὰ οὕτω καταρτισθέντα ἀρματωλικά σώματα, διακρινόμενα ἔκτοτε ὑπὸ τὸ ὄνομα Στρατιῶται (2), ἦσαν τοσοῦτον καταπληκτικὰ τὴν θέαν καὶ τὸν ὄπλισμόν, ὥστε ἅμα οἱ κατὰσκοποὶ τοῦ Χοσρόη εἶδον τούτους, τρόμῳ συσχεθέντες συνεβούλευσαν τούτῳ τὴν εἰρήνην.

Ὡς πυρὴν τῆς ἐπὶ τὸ ἑλληνικὸν διαπλάσεως τῶν μίξο-

(1) Τὸ ὄνομα κλεισοῦρα καὶ κλεισουράρχης παρέμεινε μέχρις ἡμῶν ἐπὶ τὸ τουρκικώτερον δερβένι καὶ δερβέναγας.

(2) Τὸ ὄνομα τοῦτο ἔφερον μέχρι τῆς ΙΣΤ' ἑκατονταετηρίδος οἱ ἐν Ἰταλίᾳ, Γερμανίᾳ καὶ Γαλλίᾳ μισθοφοροῦντες ἀρματωλοὶ (Stradiotae, Estratiots). Καὶ φέρος δὲ εἰδικὸς ἐπεβλήθη εἰς τὰς ὑπὸ στρατιωτῶν φρουρουμένας πόλεις, καλούμενος Στρατιεὶς. Οἱ παρακολοθῶντες τούτοις παῖδες ἐκχλοῦντο πάλληκες, δηλαδὴ νεανίαι, παλληκάρια. « Τὰ παλληκάρια τῶν Στρατιωτῶν » Τακτικὴ Λέοντος κεφ. 10. Παρὰ τοῖς μετὰ ταῦτα τὸ ὄνομα παλληκάρια δὲν ἐσήμαινε τοὺς δηρσοῦντας παῖδας, ἀλλὰ τοὺς ἐταίρους· οἱ πρῶτοι ἐκαλοῦντο ψυχογυιοὶ καὶ κουργίδια ἐν τῇ πρώτῃ σταδίῳ τῆς δοκιμασίας ὡς ἐμπαικτικῶς κειρόμενοι διὰ τῆς τραγομαχαίρας.

γενῶν τούτων μισθοφόρων, οἵτινες περιφανεῖς προσήνεγκον τῇ αὐτοκρατορίᾳ ἐκδουλεύσει, ἐχρημάτισεν ἢ μᾶλλον φιλοπόλεμος τοῦ Ταύρου φυλῆ, οἱ Λυκάονες, οἵτινες κατ' ἐξοχὴν ἐφημίζοντο ὡς οἱ γνησιώτεροι τῶν παλαιῶν Ἑλλήνων ἀπόγονοι (1). Οὗτοι ὠχυρωμένοι ἐν ἐρυμνοῖς καὶ ἀποκρήμιοις χωρίοις, ἔζων ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ, ὡς καὶ ἐπὶ Ξενοφῶντος ἐχθρικῶς πρὸς πᾶσαν ἀλλόφυλον κυβέρνησιν, καὶ ἐξασκοῦντες τὸ ληστρικὸν ἐπιτήδευμα ἀπαρallάκτως ὡς καὶ ἐπὶ Στράβωνος. Δυσανασχετῶν ἐπὶ τῇ ἀπειθείᾳ τῶν ψιλῶ ὀνόματι τούτων ὑπηκόων, ὁ αὐτοκράτωρ διέταξεν αὐστηρῶς τὸν διοικητὴν Πισιδίας, εἰς ὃν τῶς ὑπήγοντο, νὰ ἐκστρατεύσῃ πανδημεῖ « ἐπὶ τοῖς ληστρικοῖς ἐκείνοις καὶ ἀνδροφόνοις χωρίοις, ἃ περ ἐπὶ τινος ἀκρωρείας Δύκου Κεφαλῆς καλουμένης Ἰδρυται, Λυκοκρανίας τε οἰκητήριον ὀνομάζεται, κατὰ τινος ἐπιδρομῆς σχήμα, τῆς τε ἀρχῆς μεμιγμένης, καὶ συνθεσιμῶν εἰς ταῦτὸ τῶν τε στρατιωτικῶν, τῶν τε ἀρχικῶν παρασῆμων, ἐπομένου τε αὐτοῦ καὶ τοῦ στρατιωτικοῦ πλήθους παντὸς ὀπόσου τῆς ἐπαρχίας ἐστίν, καὶ πρὸς γε τῆς πολιτικῆς τάξεως ὅλης ». Ἀλλὰ τὰ αὐστηρὰ ταῦτα μέτρα οὐδόλως ἐχαλιναγώγησαν τὸν ἀρεμάνιον χαρακτήρα τῆς δρακὸς ἐκείνης· ὁ δὲ μέγας αὐτοκράτωρ ἠναγκάσθη ν' ἀποσπάσῃ τὴν Λυκαονίαν ἐκ τῆς Πισιδίας καὶ ἀναγνωρίσῃ ἰδίαν διοίκησιν ὑπὸ ἰθαγενῆ ὀπλαρχηγόν (τὸν ἄρχοντα τὸν ἐφεστῶτα τοῖς ὀπλοῖς)· ἐν ᾧ δ' ἐν τῇ προηγουμένῃ Νεαρᾷ διατάξει στιγματίζονται οἱ Λυκάονες ὡς συμμορία ληστῶν καὶ ἀνδροφόνων, διὰ ταύτης (κε') ἐξαίρει κολακευτικῶς

(1) Ἄπορον πῶς ὁ σοφὸς Rambaud (L'Empire Grec, σελ. 242) θεωρεῖ τοὺς Λυκάονας σημιτικὴν φυλὴν μὴ εἶτι ἐξελληνισμένην ἐνταλθεῖς ἐπὶ τοῦ Πορφυρογενήτου. Ἄλλ' αἱ ἐν Λυκαονίᾳ ἀνακαλυπτόμεναι ἑλληνικαὶ ἐπιγραφαί; ἀλλ' αὐταὶ αἱ Πράξεις τῶν Ἀποστόλων λέγουσαι « οἱ δὲ ὄχλοι ἰδόντες ὃ ἐποίησεν ὁ Παῦλος, ἐπήραν τὴν φωνὴν αὐτῶν Λυκαονιστὶ λέγοντες τὸν μὲν Βαρνάβαν Δία, τὸν δὲ Παῦλον Ἑρμῆν »;

μθ'.

τὴν ἑλληνικὴν παράδοσιν τοῦ μεγάλου ἔθνους, αὐτὸς ὁ Ἰουστινιανὸς ὅτις ἔκλειε τὰς ἐν Ἀθήναις ἑλληνικὰς σχολὰς ὡς ἀντιχριστιανικὰς, καὶ ἔκλειε τοὺς ἀναγινώσκοντα; ἑλληνικὰ βιβλία. « Τὸ τῶν Λυκαόνων ἔθνος, λέγει, συγγενέστατόν ἐστι Ρωμαίοις καὶ σχεδὸν ἐκ τῶν αὐτῶν συνωμισμένον προρράσεων Λυκάονι γὰρ τῷ πρώτῳ Ἀρχαδίας τῆς ἐν Ἑλλάδι βεδοασιλευκῆτι, καὶ ἀποικίαν ἐπὶ τὰ τῆδε στείλαντι μέγχι, μοῖραν τινα τῆς Πισιδίας ἀρρέλῃται, τούτῃ τε δοῦναι τὴν αὐτοῦ προσηγορίαν, Λυκαονίαν τε ἐξ αὐτοῦ καλέσαι τὴν χώραν. » Οἱ κολακευτικοὶ οὗτοι λόγοι καὶ ἡ παρακολουθοῦσα τούτοις ἀναγνώρισις τῆς Λυκαονίας ὡς ἀνεξαρτήτου στρατιωτικοῦ διαμερίσματος, ἔπεισαν τοὺς Λυκάονα; νὰ καταβάσι τῶν ὄρεων αὐτῶν καὶ ὑπὸ τὸν Βελισάριον ἐκστρατεύσωσι κατὰ τῶν βαρβάρων (1).

Καὶ Λαζοὶ, καὶ Οὐζοὶ καὶ Κουρδοὶ, καὶ αὐτοὶ οἱ ἐκ Σκανδιναυίας, κατελθόντες Φαράγγοι ἢ Βαράγγοι (ἄρματωλοὶ 2) φρουροῦντες τὰς κλεισοῦρας τοῦ Ταύρου γενικῶς ἀποκαλοῦνται Δράκοι Ἑλληνες. Τοῦτο ὁμολογεῖται καὶ ὑπ' αὐτῶν τῶν περιοικούντων τὸν ἑλληνοπλόστην Ταῦρον λαῶν, οἵτινες ψάλλουσιν ἔτι τὰ κατὰ τῶν βαρβάρων τρόπαια τῆς ἀρματωλικῆς πανσπερμίας.

Οὐτζόπουλις ἐπέντεσεν ἀπᾶν ἔς τὸ σταυροδρόμιον . . .

Ἐπῆγεν κ' ἐταχιάνεψεν ἔς τῆς Δέβας (3) τὸ γεφύριον,
ἐκεῖ καθοῦνταν Ἑλλενοὶ, ἀτόναν φοδερίζνε.

(1) Ἐν ἔτει 529, ὅτε ὁ ἄγιος Μουνδᾶρ ἐδῆου τὴν Συρίαν « κατέλαθεν βοήθειαι στρατοῦ πεμφθεῖσα ὑπὸ τοῦ βασιλέως πεζὴ καὶ ἐκ Φρυγίας τῶν λεγομένων Λυκοκρανιτῶν (μοῖρας τῶν Λυκαόνων) καὶ προεβάλλετο στρατηγὸν Ἀνατολῆς Βελισάριον. » Θεοφάνης, I, σελ. 274.

(2) Τὸ ὄνομα αὐτῶν παράγεται ἐκ τῆς σκανδιναυικῆς λέξεως Βᾶρν, σημαίνουσης τὰ ὅπλα ἢ ἄρματα.

(3) Ταῦρος.

« Διαβάστετέ με, Ἕλληνοι, τὴν Δέβαν ἀ; διαβαίνω! »

Ἐσυρεν τὸ σπαθίτζιν ἀτ' ἀ; τὸ χρυσὸν θοκάριν,
 χλιούς ἐμπρούς ἐσκότωσε καὶ μύριους ἀπ' ὀπίσω,
 ἄλλα τριακόσιους Φάραγγους τῆς Δέβας τὸ γεφύριν (1).

Ἴδου δὲ καὶ βασιλικὴ προκήρυξις πρὸς τοὺς ἐν τῷ Ταῦρον
 ἀρματωλοὺς περισθεῖσα ἐν δημοτικῷ ἔσματι τῆς Τραπεζοῦντος.

« Ἄς τὸν βασιλιᾶν χαρτὶν ἔρθεν· « Δράκοι, δρακοντοπούλα,
 δράκοι καὶ δρακοποντόπουλα, Ρωμαῖκα παλληκάρια,
 ζωστήστε τὰ λωρίτσα σουν, κρεμάστε τὰ σπαθία,
 δράκοι καὶ παλληκάριά μου, καὶ πάρτε τὰ ρασιά,
 περᾶτε 'ς τὰ περχάρια 'ς τὰ δύο κρύα πηγάδια·
 δράκοι μ', ἀκούγω 'ναν λαλιάν, Ἑλληνικὸν λαλιάν! »

Τὸν Ταῦρον καὶ τὸν Κάσκαμον λεβέντοι ἐκατέβαν,
 εἴχαμε νέους Ἑλλενους, Ρωμαῖκα παλληκάρια,
 ἐπήγαμ' ἐνταμώθημε ἴσα 'ς τὰ Πέντε Πέτρας,
 ἐκεῖ ἠῦραμε τὸν Ἄλῆν μὲ τὸν Ἐμίρ ἐντάμν.

« Ἄλῆ, ντὸ στέκει; ἀντικρὺ 'ς Ἑλληνικὸν κοντάριν! »
 Ἐσκοτώσαμε τὸν Ἐμίρ καὶ τὸν Ἄλῆν ἐπιάσζμ'.

« Ἄλῆ, ἐσὺ κ' ἐγνώριζες τ' Ἑλλέγκα παλληκάρια,
 Ἄλῆ, τὰ τοξοσάϊτα, τ' Ἑλλένικον τὸ κοντάριν! (2) »

Τὰ παρὰ τὸν Ταῦρον πολυάριθμα κλεισουργικὰ φρούρια
 ὀνομάζονται Ἑλληνικὰ κάστρα. Ἐπειδὴ δὲ τὸ ὄνομα Ἑλ-
 λην κακῶς ἀντηχοῦν εἰς χριστιανικὰ ὄτα καὶ ὑπ' αὐτῶν τῶν
 κατοίκων τῆς κυρίως Ἑλλάδος μετετρέπετο εἰς Ἑλλαδικός,
 οἱ δράκοι Ἑλληνες τοῦ Ταύρου ὀνομάζονται ἐνίοτε καὶ Μα-
 κεδόνες (3).

(1) Τριανταφυλλίδου, Ποντικὰ ἔσματα (ἐν τοῖς Φυγάσι, σελ. 172).

(2) Ἰωαννίδου, ἔσματα τῆς Τραπεζοῦντος (ἐν Στατιστικῇ Τραπε-
 ζοῦντος, σελ. 286).

(3) Τὸ ὄνομα τοῦτο σημαῖνον οὐχὶ τοὺς ἐκ Μικηδονίας καταγο-
 μένους, ἀλλ' ἀπλῶς τοὺς γενναίους, παρέμεινε μέχρι καὶ τῆς πα-

μδ.

Τὸ παράδοξον δὲ εἶναι, ὅτι οἱ ἐν τῷ Γαύρῳ καὶ διὰ τῆς ἑλληνικῆς παραδόσεως τοσοῦτον περιλάλητοι Λυκαόνες, ἄνδρες καὶ ἄτιμοι παρουσιάζονται μακρὰν τῶν κλεισουργῶν αὐτῶν καὶ ἀρησιθρήσκοι τοῦ ἑλληνισμοῦ πολέμοι. Ὅταν ἡ Λυκαονία ἐκυριεύθη ὑπὸ τῶν Τούρκων (1070) καὶ ἀπὸ τῆς πρωτεύουσας αὐτῆς Ἰκονίου (1) μετωνομάσθη Κονιαριά, ἡ σπάθη τοῦ ἀγρίου κατακτητοῦ, ὅστις κάλλιστα ἐγίνωσκε τὰ ἐλαττήρια τῆς Λυκαονικῆς ἀνδρίας, ἐπέβαλλεν αὐτοῖς τὸν ἰσλαμισμὸν· ἔκτοτε δὲ οἱ ἑκτουρκισθέντες Κονιάροι ἐλησμόνησαν τὰς παλαιὰς αὐτῶν παραδόσεις, ὡς μόνον λείψανον τῆς Λυκαονικῆς ἐλευθερίας διατηρήσαντες ἔτι αὐτὸ τὸ ὄνομα τῆς ἐλευθερίας (σερπεσλία) ἀγνωστον ἐν ταῖς ἄλλαις τουρκικαῖς διαλέκτοις (2). Μερὶς τῶν ἀρησιθρήσκων τούτων μετοικισθεῖσα ὕστερον ἐν Μακεδονίᾳ, καὶ συμμιγεῖσα πρὸς τοὺς ἐνταῦθα ὑπὸ τοῦ Ἰουστινιανοῦ Β΄ ἀπφικισμένου Πέρσης, κατέλαβε τὰς κλεισοῦρας τῆς Ὀσσης (Κισάβου) πρὸς ἀντιπερισπασμὸν τοῦ ἐν Ὀλύμπῳ κατεσκηνωμένου ἑλληνικοῦ ἀρματωλισμοῦ. Ἄλλὰ καὶ τότε καὶ μέχρι σήμερον τὸ ὄνομα τοῦ μισθοφόρου Κονιάρου κατέστη συνώνυμον τῇ ἀτιμίᾳ. Ὁ μέγας ποιητής, ὁ λαὸς, εἰκονικώτατα παρέστησε τὴν μεταξὺ τῶν δύο πολεμίων στοιχείων ἀντίθεσιν καὶ ἐν ἄλλοις μὲν ἔσχασι, ἰδίᾳ δὲ ἐν τῇ περιλαλήτῳ διενέξει τῶν δύο βουνῶν.

ρελθούσης ἑκτονταετηρίδος παρὰ τοῖς ἐν Ἐνετιᾷ καὶ Νεαπόλει μισθοφοροῦσιν ἀρματωλοῖς.

(1) Τῆς ὑπὸ Ξενοφῶντος ἀναφερομένης ταύτης πόλεως ἰδρυτὴν ἡ Λυκαονικὴ παράδοσις θεωρεῖ τὸν Περσέα, ἐνταῦθα φονεύσαντα τὸν δράκοντα, καὶ εἰκόνα στήσαντα τοῦ κατορθώματος. (Ν. Ρίζου, Καππαδοκικά, σελ. 121).

(2) Ρίζος, σελ. 132. — Μέχρι τοῦ σουλτάνου Καϊκούσοῦ (1289) ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα ἐπεκράτει ἐν Λυκαονίᾳ, ὡς δηλοῦται ἐκ τῆς παρὰ Ρίζου (σελ. 133) μακρᾶς ἐπιγραφῆς.

Μὴ μὲ μαλόνης; Κίσαβς, Κονιαροπατημένε,
 ἐγὼ εἶμαι ὁ γέρο Ὀλυμπος ἔς τὸν κόσμον Ἰακουσμένος.

Ἄλλὰ καὶ αὐτῶν τῶν ἐν τῷ Ταύρω φρουρούντων ἀθανάτων Φράγγων καὶ Βαράγγων, τὸ ὄνομα ἐν τῇ κυρίως Ἑλλάδι μυκτηρίζεται μέχρι τοῦ νῦν, καθὼς καὶ ὁ Pouqueville ἐσημείωσε,

Φράγγο, Μαράγγο,
 πίτσι κακαράγγο!

Φαίνεται ὅτι μετὰ τὴν λήξιν τοῦ φρικώδους ἐκείνου κατὰ τῶν βαρβάρων πολέμου, τὸν ὅποσον τοσοῦτον ἐπιτυχῶς διεξήγαγεν ἡ σύνοσις τοῦ μεγάλου Ἰουστινιανοῦ καὶ ἡ στρατηγικὴ μεγαλοφυΐα τοῦ Βελισαρίου, ἐκ τῶν περὶ τὸν Ταῦρον συγκεντρωθέντων ἀρματωλικῶν σωμάτων παρέμειναν ἐν τῇ βασιλικῇ ὑπηρεσίᾳ οἱ ἐξαρκούντες μόνον διὰ τὰς φρουράς τῶν ἐπικαίρων κλεισουργῶν ἄνδρες· οἱ δ' ἕτεροι, ἢ δι' ἔλλειψιν μισθοφορᾶς, ἢ διότι ἐπροτίμων τὸν παλαιὸν ἀνεξάρτητον βίον, καταλαβόντες τὰς μᾶλλον δυσβάτους τοῦ Ταύρου ἀκρωρείας, ἔζων ἀρπάζοντες καὶ ληστεύοντες τοὺς περιοικοῦντας χριστιανούς καὶ μωαμεθανούς. Τοὺς τελευταίους τούτους ἀπεκάλουσαν οἱ μὲν βυζαντινοὶ ἀπελάτας (1), ἢ ὡς νῦν ἠθέλομεν εἶπει ἀποβλήτους ἢ ἄρπαγας, οἱ δὲ Σύροι καὶ Ἀραβες οἱ πολλὰ ἐξ αὐτῶν παθόντες Μαρδαίτας (2) δηλονότι ἀντάρτας, ἢ ἐπὶ τὸ τουρκικώτερον ζορμπάδες.

Θαυμασίως διαχειριζόμενοι τὸ ἰδιάζον αὐτοῖς ὄπλον, τὸ τρομερὸν ἐκεῖνο σιδηροῦν ρόπαλον ὅπερ ἔνεκεν αὐτῶν ὠνομάσθη

(1) Τὸ ὄνομα τοῦτο ἔφερον καὶ ὅταν ὑπηρέτουσαν τὴν κυβέρνησιν ὡς καστροφύλακες (Πορφυρ. περὶ βασιλείου τάξεως, σελ. 696) ἢ καὶ ἀγροφύλακες.

(2) « Mardaitarum, hoc est Rebellionum nomen eisdem creantur. » Edenensis παρὰ Assemani, Biblioth. Orient. I, 502.

μς'.

ἀπελαττικίον (1), μετ ἀπαραδειγματίστου καρτερίας ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας ὑπομένοντες ἐν τῇ ἐνέδρᾳ, ἥτις παρὰ μὲν τοῖς τότε ἐκαλεῖτο ἔγκρυμμα, παρὰ δὲ τοῖς μεταγενεστέροις ἐκφραστικώτερον καρτέριον, οἱ ἀπελάττι ἦ μαρδαχίται κατέστησαν περιβόητοι διὰ τε τὴν σωματικὴν ρώμην, τὰς ὀρμητικὰς ἐφόδους, καὶ τὸν διοργανισμὸν αὐτῶν, ἀλλὰ σύναμα καὶ ὁ τρόμος τῶν περιοικούντων, τοὺς ὁποίους ἡ βσιλικὴ δύναμις δὲν ἠδύνατο νὰ προστατεύσῃ κατὰ τῶν ἀπελαττικῶν βιαιοπραγιῶν. Καὶ ἴσως μὲν ἐπὶ τὸ ὑπερβολικώτερον παρέστησε τὰ κατ' αὐτοὺς ἡ παράδοσις· τὸ βέβαιον ὅμως εἶναι, ὅτι ἦσαν ἄλλη πλάσι (καθὰ λέγει ἡ περὶ τοῦ Διγενεὺς ἐποποιεῖα 2), τῆς ὁποίας ἐξαμβλώματα παρίστανται οἱ μᾶλλον περιάλητοι καθ' ἡμᾶς διάδοχοι αὐτῶν, ὁ Ζίδρος καὶ ὁ Δρακογρίβας.

Χάριν περιεργείας παρεντίθημι ἐκ τῆς προρρηθείσης ἐποποιεῖας τὸ ἐξῆς ἀπόσπασμα περιγράφον τὴν παραδοχὴν ἐνὸς ἀπελαττικοῦ δοκίμου, ἧ ὡς λέγομεν μετὰ τῶν βυζαντινῶν πάλῃ καρίου.

Τὸν ὑδροφόρον εὔρηκε τῶν ἀπελάτων τότε,
καὶ ἀνηρώτησεν αὐτὸν διὰ τοὺς ἀπελάτας·

(1) Ἐπὶ τούτου ἔφερον τὴν εἰκόνα τοῦ πάτρωνος αὐτῶν ἁγίου Μάμαντος, τοῦ Ἑρακλέους τούτου τοῦ χριστιανισμοῦ, ὅστις καθὰ γράφουσι τὰ ἀρχαῖα συναξάρια καὶ ἀφελῶς ἐπαναλαμβάνει ὁ Μαχαιρᾶς (σελ. 69) « ἐπιάνεν τοὺς λέοντας καὶ ἐγάλευν τοὺς καὶ ἐπολόμαν τυρὶν καὶ ἐτάγιζεν τοὺς πτωχοὺς »· ἐπὶ δὲ τοῦ κονταρίου τὸν παλαιὸν Στρατιωτικὸν πάτρωνα ἅγιον Γεώργιον.

(2) Περὶ τοῦ σπουδαίου τούτου μνημείου τῆς νεωτέρας ἡμῶν ποιήσεως, ἀποτελουμένου ἐκ πλέον τῶν τριῶν χιλιάδων στίχων, γραφέντος δὲ περὶ τὴν δεκάτην ἑκατονταετηρίδα, λόγον ποιῶμαι ἐν τῇ πρὸς τὸ ὑπουργεῖον τῆς παιδείας ἐκθέσει. Δημοσιευθήσεται δὲ σὺν ἄλλοις ὡς παράρτημα τῶν Ἀρματωλικῶν ἐποποιῶν, μετὰ ἱστορικῶν καὶ φιλολογικῶν σημειώσεων τῶν φίλων κ. Legrand καὶ κ. Wagner.

ὁ ὕδροφόρος παρευθὺς τὸν Διγενῆ ἐλάλει·

« τί τοὺς θέλεις, νεώτερε καλέ, τοὺς ἀπελάτας; »

Ἐκεῖνος ἀπεκρίθηκε πάλιν τὸν ὕδροφόρον·

« ζητῶ κ' ἐγὼ νὰ γένωμαι ὡς εἰς τῶν ἀπελάτων ».

Καὶ τότε ἐκεῖνος ἔλαβε τὸν Διγενῆ καὶ ἦλθον

ἔς τὸ λησταρχεῖον ἔνδοθεν τὸ φοβερόν, καὶ ξένον.

Καὶ εὗρε τὸν Φιλόπαππον (1) ὅτ' ἔκειτο εἰς κλίνην,

πολλῶν θηρίων δέρματα εἶγεν ἀπάνω κάτω·

καὶ κύψας ὁ νεώτερος Βασίλειος Ἀκρίτας,

προσεκυνήσατο αὐτὸν καὶ ἐχαιρέτησέ τον.

Καὶ ὁ γέρον Φιλόπαππος οὕτως τὸν ἀπεκρίθη·

« καλῶς ἦλθες νεώτερε, ἂν οὐκ ἔση προδότης! »

Καὶ τότες ὁ Βασίλειος οὕτως ἀνταπεκρίθη·

« προδότης ἐγὼ δὲν εἶμαι, ἀλλὰ ζητῶ γενέσθαι

ἄρτι ἐν τῆδε τῇ μονῇ μεθ' ὑμῶν ἀπελάτης! »

Ὁ γέρον δὲ ὡς ἤκουσεν, οὕτως ἀπηλογήθη·

« ἂν καυχᾶσαι, νεώτερε, ἔσεσθαι ἀπελάτης,

τὴν ράβδον ταύτην ἔπαρον καὶ κάτελθε εἰς βίγλαν·

καὶ ἂν νηστεῦσαι δύνασαι ἡμέρας δεκαπέντε,

μηδ' ὕπνον εἰς τὰ βλέφαρα λάβης τῶν ὀφθαλμῶν σου,

καὶ μετὰ ταῦτα ἀπελθὼν τοὺς λέοντας ἂν κτείνης

καὶ τούτων τὰ δερμάτια ἂν φέρῃς ὧδε πάντα,

καὶ πάλιν ἂν δύνησαι εἰς βίγλαν κατεβῆναι,

ὅταν περνοῦν οἱ ἄρχοντες μετὰ πολλοῦ τοῦ πλήθους. . . »

Ὁ δ' ἐν λόγῳ δόκιμος τῶν ἀπελατῶν ἦτο ὁ περιλάλητος Βασίλειος ὁ Διγενῆς, υἱὸς τοῦ ἐμίρου τῆς Ἐδέσσης καὶ τῆς θυγατρὸς τοῦ στρατηγοῦ Ἀνδρονίκου τοῦ Δούκα, ὅστις

(1) Περὶ τοῦ Φιλοπάππου τούτου λαλεῖ μὲν κατ' ἔκτασιν ἡ περὶ Διγενοῦς ἐποποιία, οὐχ ἦττον δὲ καὶ τὰ Κυπριακὰ ᾠσματα (Σακελλαρίου Κυπριακὰ Γ, ᾠσμα 4).

μη'.

Χρονιὸς ἐπιάσῃ τὸ σπαθί, καὶ διέτης τὸ κοντάρι,
κι' ὅταν ἐπάτησῃ τοὺς τρεῖς κρατεῖται παλληκάρη,
ἔβγηκ', ἐδιαλαλήθηκε, κανένα δὲν φοβᾶται,
μήτε τὸν Πέτρον τὸν Φωκᾶν, μήτε τὸν Νικηφόρον,
μήτε τὸν Πετροτράχηλον, τὸν τρέμ' ἢ γῆ κι' ὁ κόσμος,
κᾶν ἦναι δίκαιος πόλεμος μήτε τὸν Κωνσταντῖνον (1).

Ὁ Διγενὴς ἐκεῖνος, ὅστις ψυχομαχῶν νικά τὸν τέως ἀνίκη-
ητον Χάρον, ὡς ψάλλει μέχρι σήμερον ὁ λαὸς ἀπὸ τοῦ Πόν-
του καὶ τῆς Κύπρου μέχρι τῆς Ἠπείρου.

Ψυχομαχᾷ ὁ Διγενὴς, κ' ἡ γῆς ἀνατρομάζει·

τὸ μάθανε τρεῖς φίλοι του, τρεῖς μπιστεμένοι φίλοι,
κι' ὄνας τοῦ φέρνει κρῦο νερό, ὁ ἄλλος ἀφράτο μόσκο,
ὁ τρίτος τὸν ἀντίψυχο νὰ μὴ ψυχομαχήσῃ.

Ἐπὶ τὴν τάβλα ποῦ καθοῦντανε καὶ ποῦ ψωμῖν ἐτρῶγαν,
ἀθιβολὴ δὲν εἶχανε κι' ἀθιβολὴν εὐρηκαν.

« Τρεῖς ἀντριωμένοι εἰμάστενε, κ' οἱ τρεῖς καλ' ἀντριωμένοι,
μὰ σὰν τὸν ἄντρα ποῦδα χτές ἔς τοῦ Δράκου τὸ λειδιάδι,
χαρᾶς τον ποῦ τὸν ἔσπερνε καὶ ποῦ τὸν κοιλοπόνα!
σὰ βράχος εἶναι ἢ πλάταις του, σὰν κάστρ' ἢ κεφαλὴ του,
καὶ τὰ πλατεῖα τὰ στήθειά του τείχος χορταριασμένος! »
Σὰν κᾶπως τ' ἄκουσ' ὁ νεκρὸς καὶ βαρυαναστενάζει·

« φέρτε μου δῶ κρασί νὰ πιῶ, φέρτε μ' ἄψωμι νὰ φάω,
καὶ σὺ γραμματικὸπουλε, κατέβασ' τὸ σπαθί μου,
καὶ τὸ βαρεῖδ' κοντάρι μου ν' ἀναστήθ' ἢ καρδιά μου! »
Κάνει τὰ χέρια βασταχρῖο, ἀντριεύθη καὶ ἀσηκῶθη,
ντύνεται τσάκουσ δώδεκα καὶ δεκαπέντε δίπλαϊς,
καὶ χάλκινο πουκάμισο καὶ σιδερένιο πόσι·

(1) Δημοτικὰ τραγούδια ἐκδιδόντος Αἰμ. Λεγανδίου. Paris 1870.
Τὸ περὶ τῶν πρώτων κατορθωμάτων τοῦ Διγενεὺς ἄσμα τοῦτο πληρέ-
στερον εὑρηται ἐν τῇ Κυπριακῇ συλλογῇ τοῦ κ. Σακελλαρίου καὶ ἰδίᾳ
τῇ Ποιτικῇ τοῦ κ. Ἰωαννίδου.

κ' ἐπῆγε καὶ τὸν εὖρηκε ἔς τὸν κάμπο τοῦ κυνήχα.
 « Ποιὸς εἶσαι σὺ τοῦ κυνηγᾶς ἔς τοῦ Δράκου τὸ λειψάδι; »
 « Ἀρέντης σου καὶ κύρης σου, κί ἀρέντης τ' ἀρεντός μου! »
 « Βάρει μου σύ, νά σοῦ βαρῶ, κροῦέ με νά σέ κρούω! »
 Σάν ἀστραπή τὸ μάτι του, καὶ τὰ βροντ' ἢ φωνή του,
 μιὰ πρώτη τοῦ κατέβασε, μιὰ δεύτερη τοῦ δίνει,
 τὸ στόμα αἷμα γιόμισε, τὸν ξάπλωσε τοῦ μάκρου·
 κι' ὅλος ὁ κόσμος ἔτρεξε νά δῆγῃ τὸ λαβωμένο·
 « χαρᾶς τον τὸν κοιτάμενον τὸ μιταπεθαμένο,
 χαρᾶς καὶ τέτοιονε γιατρὸ τοῦ νεκροθεραπεύει! » (1).

Ἐν τοῖς Κυπριακοῖς ἄσμασιν, ἐν οἷς πληρέστερος διεσώθη ὁ ἀπελατικὸς κύκλος δι' οὓς λόγους θέλομεν ἐκθέσει, ἢ κατὰ τοῦ Χάρου νίκη τοῦ Διγενῆ λαμπρότερον ἐκτίθεται.

Χεργίαις, χεργίαις ἐπίασασι καὶ πῆαν ἔς τὴν παναίστραν·
 κῆ ἀπολοῆθη Χάροντας καὶ λέει καὶ λαλεῖ του,
 « κῆ ἀλαβροπιάσ' με, Διενῆ, γιὰ νά σ' ἀλαβροπιάσω! »
 Κῆ ἀλαβροπιάνει ὁ Διενῆς, καὶ σφιγχοπιάν' ὁ Χάρος·
 καὶ τοῦ ἴκτανεν ὁ Χάροντας τὰ γαίματα πετοῦσαν,
 καὶ τοῦ πίκτανεν ὁ Διενῆς τὰ κόκκαλα ἐλουῦσαν.
 Κ' ἔδωκαν καὶ παληόνασι τρεῖς νύχταις, τρεῖς ἡμέραις,
 ἔς τὰ τρία τὰ μερόνυχτα ὁ Διενῆς νικά τον.

Κατὰ τὰ Κυπριακὰ ἄσματτα μία ἀπελατικὰ τῶν παλαιῶν ἐκείνων ἀνθρώπων ἠκούετο ὡς ἀστραπήβροντον, καὶ ἔθλα καὶ παγίδας καὶ σπονδύλους τοῦ πληττομένου. Ὁ τοσοῦτον ὑπ' αὐτῶν ἐξυμνούμενος Διγενῆς, εἶναι ὁ ὕστατος ἐπίγονος ἐκείνων κληῖρη καὶ ἀγωνιῶντα τριγυρίζουν αὐτὸν τριακόσια παλληκάρια,

(1) Passow, Carmina popularia, σελ. 371. — Τὰ ἐν ταῖς συλλογαῖς τῶν Passow, Σκαλλαρίου, Π. Τριανταφυλλίδου καὶ Σ. Ἰωαννίδου φύρδην μίγδην φερόμενα ἀρματωρικὰ ἄσματα, πρέπει νὰ τξινομηθῶσι χρονολογικῶς εἰς τέσσαρας κύκλους, τὸν στριτωτικόν, ἀπελατικόν, ἀκριτικόν, καὶ τὸν καθ' ἡμᾶς ἀρματωλικόν.

v.

✓ Θέλουν νά μπουσι νά τὸν δοῦν καὶ πάλιν ἀκροφοβοῦνται! Ἐπὶ τέλους τολμῶσι νά εἰσέλθωσι καὶ ἐρωτήσωσι περὶ τῆς ὑγείας αὐτοῦ, ὁ δὲ ἐτοιμοθάνατος ἀρματωλὸς ἀναλαμβάνει δυνάμεις, καὶ διηγούμενος τοὺς παλαιοὺς πολέμους ἐκπνέει μετὰ τὸ τέλος τῆς διηγήσεως (1).

Καὶ πάλιν ἐπαναλαμβάνω, ὅτι τὰ περισωθέντα τοῦ ἀπελατικοῦ καὶ ἀκριτικοῦ κύκλου ἄσματα ἐπὶ τὸ ὑπερβολικώτερον πᾶριστῶσι τὰς ἀνδραγαθίας τῆς μεγάλης ἐκείνης γενεᾶς. Ὅταν ὅμως λάβωμεν ὑπ' ὄψιν ὅτι ταῦτα ἐκ πολλῶν ἑκατοντάδων ἀποτελούμενα στίχων σῶχ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον διετήρησε μέχρις ἡμῶν ἡ στοματικὴ παράδοσις καθ' ὅλην χιλιετηρίδα, ἀδύνατον νά μὴ ὁμολογήσωμεν, ὅτι κάπως ὑπεράνθρωποι ἦσαν αἱ κατὰ τῶν Μωαμεθανῶν ἀνδραγαθίαι τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων, τῶν ὁποίων τὸ ὄνομα οὐδὲ οἱ αἰῶνες, οὐδὲ αἱ ἐπελθοῦσαι ἐπιμιξίαι, οὐδὲ τὰ πολυειδῆ παθήματα ἠδυνήθησαν νά ἐξαλείψωσι τῆς μνήμης τοῦ ἐλληνικοῦ λαοῦ. Σὺν τῇ ὑστάτῃ τοῦ Διγενῆ πνοῇ ἐκπνέει οὕτως εἰπεῖν καὶ ἡ δημοτικὴ ἡμῶν ποίησις, μόνον δὲ μετὰ ἕξ περίπου αἰῶνων παρέλευσιν ὡς φοῖνιξ ἀναγεννᾶται ἵνα ψάλλῃ δι' ὀλίγων στίχων τὸ πρῶτον κατὰ τῶν Τούρκων ἀρματωλικὸν κατόρθωμα, ἀφοῦ ἐν τῷ μεταξὺ στονερωῶς ἐτόνισε τὴν πτώσιν τῆς Ἀδριανουπόλεως, τῆς Τραπεζοῦντος καὶ τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Τφόντι ἀπορίας ἄξιον, πλὴν ἐν ταύτῃ καὶ λυπηρὸν γεγονός, ὅτι ὁ αὐτὸς ἐλληνικὸς λαὸς, ὁ ὀλοκλήρους ἐποποιεῖς διατηρήσας πρὸ δέκα ὄλων αἰῶνων ποιηθείσας, ἠκρωτηριασμένα παρέδωκεν ἡμῖν καὶ τὰ ὀλιγύστιχα ἐκεῖνα ἄσματα δι' ὧν ἐξέμνησε τοὺς πρὸ μιᾶς ἑκατονταετηρίδος κατὰ τῶν Τούρκων πολέμους τοῦ Μπουκουβάλα καὶ τοῦ Ἀνδρίτσου!

---

(1) Κυπριακὰ ἄσματα, σελ. 46-50.

Καθ' ἣν ἐποχὴν οἱ στρατοὶ τοῦ Μοαβία καθυπέτασσαν πᾶσαν σχεδὸν τὴν Μικρὰν Ἀσίαν, οἱ δὲ στόλοι αὐτοῦ στάνως ἐπολιόρχουν τὴν Κωνσταντινούπολιν, συγχρόνως δὲ οἱ Σλάβοι κατέκλυζον τὴν Μακεδονίαν καὶ Θράκην, ὁ βασιλεὺς μόνον ὑπὸ τὰ τείχη τοῦ Βυζαντίου Κωνσταντῖνος ὁ Πρωγάτος εἰς τὴν ἐσχάτην περιελθὼν ἀπελπισίαν ἔρριψε τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς τὰ παρὰ τὸν Ταῦρον διεσπαρμένα ἀπελακτικά σώματα. Οἱ Μαρδαίτζι ἀκούσαντες τῆς φωνῆς τοῦ κινδυνεύοντος βασιλέως ἀμέσως συνεκεντρώθησαν ὑπὸ τὸν ἀρχηγὸν Ἰωάννην, καὶ ὡς λέοντες ἀπὸ τοῦ Ταύρου ἐπήδησαν εἰς τὸν Λιβάνον· ἅμα δὲ καταλαβόντες τὸ ὄρος τοῦτο ἤρξαντο ἀδιάλειπτον καὶ λυσσώδη πόλεμον κατὰ τῶν Ἀράβων, ὥστε ἐντὸς ὀλίγου ἠλευθέρωσαν πᾶσαν τὴν ἀπὸ Ἱεροσολύμων μέχρι τοῦ Ταύρου κατεχομένην ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν χώραν, ἀποτελέσαντες, ὡς λέγουσιν οἱ χρονογράφοι, γάλακρον τεῖχος κατὰ τοῦ Ἰσλαμισμοῦ (1). Οἱ Ἀραβὲς ὡς στρουθοὶ ἔφευγον εἰς μόνον τὸ ἄκουσμα τοῦ ὀνόματος αὐτῶν, ὁ δὲ ἀγέρωχος καλίφης τεταπεινωμένος ἐζήτησε τὴν εἰρήνην ἐπὶ ἐξευτελιστικωτάτοις ὄροις (878). Ἴδου τί λέγουσιν οἱ χρονογράφοι Θεοφάνης καὶ Κεδρηνός. « Εἰσηλθὼν οἱ Μαρδαίτζι εἰς τὸν Λιβάνον καὶ ἐκράτησαν ἀπὸ τοῦ Μαύρου Ὄρου (Ταύρου) ἕως τῆς Ἀγίας Πόλεως, καὶ ἐχειρώσαντο τὰς τοῦ Λιβάνου περιωπὰς· καὶ πολλοὶ δοῦλοι καὶ αἰχμάλωτοι καὶ αὐτόχθονες περὶ αὐτοῦ ἐχώρησαν, ὥστε δι' ὀλίγου χρόνου εἰς

(1) Βερεΐται ὑπόνοιαι ἤθελον ἐγερεθῆ περὶ τῆς εἰλικρινείας τῶν βυζαντινῶν χρονογράφων, ἀναγραφόντων τ' ἀνδραγήματα τῆς ἀρειμανίου ἐκείνης δρακός, ἐὰν τὰ αὐτὰ δὲν ἔγραφον καὶ οἱ Ἀραβὲς καὶ οἱ Σύροι, μὲ τὴν διαφορὰν, ὅτι ἀποκαλοῦσι τούτους ληστὰς. « De brigands allerent occuper le mont Liban et prirent le nom de Rebelles. » Michel, trad. Langlois, σελ. 242. « Misit Constantinus sicarios Romanos, Rebelles (Mardaitas) vel satellites, qui a Syris Audaces vocantur. » Abulpharagius Ch. Syr., σελ. 115.

νβ'.

πολλὰς χιλιάδας γενέσθαι. Ταῦτα μαθὼν ὁ Μαβίας καὶ οἱ σὺν αὐτῷ ἐφοβήθησαν, καὶ συλλογισάμενοι ὡς τὸ τῶν Ῥωμαίων βασιλείον ὑπὸ θεοῦ φρουρεῖται, πέμπουσι πρέσβεις πρὸς τὸν αὐτοκράτορα Κωνσταντῖνον ὑπὲρ εἰρήνης. Ὁ δὲ ἀποστέλλει τὸν Πιτζικαύδην, καὶ ποιεῖ ἐγγράφως εἰρήνην μετὰ τῶν Σαρακηνῶν, ἐτησίως παρέχειν αὐτοὺς πρὸς τοὺς Ῥωμαίους χρυσοῦ χιλιάδας δέκα, καὶ ἄνδρας αἰχμαλώτους ἑκατόν, καὶ ἵππους εὐγενεῖς πεντήκοντα, ἐπὶ χρόνοις τριάκοντα. Ταῦτα μαθόντες οἱ τὰ ἐσπέρια οἰκοῦντες, δῶρα στείλαντες τῷ βασιλεῖ εἰρήνην ἤτησαν· οἷς εἶξας ὁ βασιλεὺς ἐκύρωσε ταύτην, καὶ γέγονεν ἀμεριμνία μεγάλη ἐν τε τῇ ἀνατολῇ καὶ τῇ δύσει. »

Δυστυχῶς ὅμως διὰ πρωτοφανοῦς ἀγνωμοσύνης ἀντήμειψε τὰς ὑπηρεσίας αὐτῶν ὁ υἱὸς καὶ διάδοχος τοῦ Πωγωνάτου Ἰουστινιανὸς ὁ Β', νεανίας ἀκάθεκτος τὴν ὄρμην καὶ ἀσυλλόγιστος ἐν παντί πράγματι. Ὁ νέος καλίφης Ἀβδαλμελὴκ θέλων νὰ διαλύσῃ τὸ χάλκεον ἐκεῖνο τεῖχος προέτεινεν εἰς τὸν Ἰουστινιανὸν τὴν ἐπιβεβαίωσιν τῆς συνωμολογημένης εἰρήνης ὑπὸ τὸν πρώτιστον ὄρον « ἵνα παύσῃ ὁ βασιλεὺς τὸ τῶν Μαρδαϊτῶν τάγμα ἐκ τοῦ Λιβάνου καὶ κωλύσῃ τὰς ἐπιδρομὰς αὐτοῦ, καὶ παρέχῃ καθ' ἑκάστην ἡμέραν νομίσματα χίλια καὶ ἵππον καὶ δούλον. » Ὁ δὲ ἀνόητος βασιλεὺς, μὴ ἐννοήσας τὸν δόλον τοῦ ἐχθροῦ, θέλοντος ν' ἀπαλλαγῇ τῶν Μαρδαϊτῶν ὅπως ἐπαναλάβῃ τὸν πόλεμον (1), συνήνεσεν εἰς τὴν πρότασιν τοῦ καλίφου. « Πέμψας οὖν ἀνελάβετο τοὺς Μαρδαίτας χιλιάδας ιβ', τὴν Ῥωμαϊκὴν δυναστείαν ἀκρωτηριώσας·

(1) « οὐκ ἐννοήσας ὅτι τὸ σπουδαζόμενον αὐτοῖς ἦν παῦσαι τὴν τῶν Μαρδαϊτῶν ἐπαγωγὴν, καὶ οὕτω διὰ δοκουμένης εὐλόγου προφάσεως λῦσαι τὴν εἰρήνην. » Θεοφάνης, σελ. 557. — Ὁ πατριάρχης Νικηφόρος (σελ. 41 ἐκδ. Βόννης) δὲν ὀνομάζει Μαρδαίτας τοὺς ἀρματωλοὺς τούτους, ἀλλ' ἐπὶ πλεονασμῶν « μεθ' ἑταίροις (Ἰουστινιανὸς) τοὺς ἐν τῷ ὄρει τοῦ Λιβάνου λοχοῦντας ἐκ πλῆθους χρόνου ἐπλίτας ».

πᾶσι γὰρ αἱ νῦν οἰκούμεναι παρὰ τῶν Ἀράβων ἀπὸ Μόψου Ἐστίας ἕως τετάρτης Ἀρμενίας ἀνίσχυροι καὶ ἀνοίκητοι ἐτύγχανον διὰ τὴν ἔφοδον τῶν Μαρδαϊτῶν, ὧν παρυσταλέντων πάνδεινα κακὰ πέπονθεν ἡ Ρωμαίων ὑπὸ τῶν Ἀράβων μέχρι τοῦ νῦν. » Τὸ δὲ οἰκτρότερον ὅτι πρὸς τῇ ἀγνωμοσύνῃ συνήνωσε καὶ τὸ ἔγκλημα· διότι μὴ δυνηθεὶς ἂ ἀποδιώξῃ τοὺς ἀπελάτας, ἐδολοφόνησε τοὺς ἀρχηγούς αὐτῶν, καὶ καταραδιοургήσας διήρσεν εἰς δύο σώματα, ἐξ ὧν τὸ μὲν διέσπειρεν ἀνά τὴν Ἑλλάδα (καὶ ἰδίᾳ τὴν Ἥπειρον, ἔνθα μέχρι τουνῦν βιοῦσιν οἱ πρὸς τοὺς ἰθαγενεῖς ἐπιμεμιγμένοι ἀπόγονοι ἐκείνων Μιρδίται), οἱ δ' ἕτεροι παρέμειναν περὶ τὸν Ταῦρον ὑπαχθέντες μετ' οὐ πολὺ εἰς τὸ λεγόμενον θέμα τῶν Κιβουραιωτῶν.

Ἄλλὰ τὴν ἀδικίαν ἐκείνην ἀκριβᾶ ἐπλήρωσε καὶ ὁ σκληρὸς βασιλεὺς καὶ ὁ οἶκος αὐτοῦ. Ἀφ' ἧς ἐποχῆς ὀριστικῶς καθιδρῦθη τὸ βυζαντινὸν κράτος μέχρι τοῦ Ἰουστινιανοῦ Β', δηλαδὴ ἐπὶ τρεῖς ὄλας ἑκατονταετηρίδας τὸ ζήτημα τῆς διαδοχῆς τοῦ θρόνου ἐλύετο ἐν Κωνσταντινουπόλει, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἡσυχῶς καὶ εἰρηνικῶς· μόνον δὲ ὁ Φωκᾶς ἤρπασε τὸν θρόνον διὰ τῆς ὀχλαγωγίας, ἀλλὰ καὶ ὁ λαομίσητος ἐκεῖνος ἄρπαξ ἔτισε τ' ἀντίποινα καθαιρεθεῖς καὶ φονευθεῖς ὑπὸ τοῦ Ἡρακλείου, τοῦ ὁποῦο ὕστατος διάδοχος ἦτο ὁ Ἰουστινιανὸς οὗτος. Ἀπ' αὐτοῦ ὅμως μέχρι τῆς ὑπὸ τῶν Φράγκων ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως τὸ ζήτημα τῆς διαδοχῆς λύετχι ἀποκλειστικῶς ὑπὸ τῶν περὶ τὸν Ταῦρον στρατευμάτων, πρὸς τὰ ὅποια στενώτατα ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον συνδέονται οἱ βασιλεύσαντες. Τοῦ δὲ κακοῦ τούτου ἐγένετο ἀφορμὴ αὐτὸς ὁ ἀνάξιός τοῦ Πωγωνάτου υἱός. Ἄμα διέλυσε τὰ ἐν τῷ Λιβάνῳ ἀπελατικά σώματα, μὴ ἐμπιστευόμενος πλέον εἰς τὰ ἀνατολικὰ τάγματα, ἐρρίφθη ἀποκλειστικῶς εἰς τὰς ἀγκάλας τῶν Σλάβων, οἵτινες διὰ σειρᾶς ἀνηκούστων προδοσιῶν ἀνταπεκρίθησαν εἰς τὰς θυσίας τοῦ ἀτυχοῦς βασιλέως, ὅστις ἐπὶ τέλους παρὰ πάντων ἐγκαταλει-

νδ΄.

φθείς εκβάλλεται τοῦ θρόνου ὑπὸ τοῦ πρῶην στρατηγοῦ τῆς Ἀνατολῆς Λεοντίου τοῦ Ἰσαύρου· ταῦτοχρόνως δ' ἐπανάστασις τῶν Κιβυραιωτῶν πρὸς οὐς στενῶς τυνεδέοντο οἱ περὶ τὸν Ταῦρον ἐναπομεινάντες ἀπελάται, ἔφερον ἐπὶ τοῦ θρόνου τὸν ναύαρχον αὐτῶν Ἀψίμαρον (1), ὅστις συλλαβὼν τὸν ἔκπτωτον αὐτοκράτορα ἀπανθρώπως ἠκρωτηρίασε. Φυγὰς ὁ ρινότμητος Ἰουστινιανὸς καταφεύγει εἰς τὰς σλαβικὰς χώρας, καὶ ἐπ' ἐλπίδι ἀνακτήσεως τοῦ θρόνου διὰ τῶν χάζαρικῶν δοράτων νυμφεύεται τὴν ἀδελφὴν τοῦ χαγάνου αὐτῶν, πρῶτος οὕτω παραβιάσας τὸν νόμον τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου ἀπαγορεύσαντος τὴν πρὸς τοὺς βαρβάρους τῆς Ἀνατολῆς ἐπιμιξίαν· κινδυνεύσας ὅμως ἢ ἀπολῆσθαι τὴν ζωὴν παρὰ τοῖς ἀπίστοις ἐκείνοις συμμάχοις, φεύγων ἔρχεται εἰς τὸν Ἰστρον καὶ ἐπικλεσθεὶς τὴν βοήθειαν τῶν Βουλγάρων ἀνακτᾷ δι' αὐτῶν τὸν θρόνον, καὶ ἀντεκδικούμενος ἀποκεφαλίζει καὶ τὸν Λεόντιον καὶ τὸν Ἀψίμαρον. Ἄλλ' οἱ φίλοι αὐτοῦ Σλάβοι ἐξακολουθοῦσι τὰς προδοσίας, ὁ δὲ ἀσύνετος καὶ ὠμὸς βασιλεὺς ἐπίσημον πλέον κηρύξας πρὸς τὰ ἐθνικὰ στρατεύματα διαζύγιον, ἐκμανέστερος γενόμενος μόνον σφαγὰς καὶ ἐκδικήσεις μελετᾷ. Ἐν τούτοις τὸ μῖσος ἐκορυφοῦτο, καὶ νέα ἐπανάστασις ἔφερον εἰς τὸν θρόνον τὸν Φιλιπικόν, ὅστις συλλαβὼν τὸν ὑπὸ τῶν στρατευμάτων ἐγκαταλειφθέντα Ἰουστινιανὸν ἀποσφάττει καὶ κόψας τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ πέμπει ὡς δῶρον εἰς τοὺς φίλους Σλάβους· ἐπίσης δ' ἐκ τοῦ νκοῦ ἀρπαγεις καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ σφάζεται μετὰ τῶν ἄλλων ὀπαδῶν τῆς ἔκτοτε ἀποσβεσθείσης δυναστείας τοῦ Ἡρακλείου.

Ἄλλὰ τοῦ ἀρξάμενου κακοῦ αἰ ὀδυνηραὶ συνέπειαι ἐπεβάρυναν αὐτοὺς τοὺς νικητὰς πρῶτους· διότι ἐκλήρασανθέν-

(1) Τοῦτον οἱ Σύροι χρονογράφοι ὀνομάζουσιν Ἐφριμον (chronique de Michel le Grand, σελ. 248)· ὁ δὲ Νικηφόρος ὁ πατριάρχης (σελ. 45) λέγει ἄρχοντα τῆς τῶν Κουρικιωτῶν χώρας.

τες οί νέοι πριτωριανοί κατ' ἀρέσκειαν ἀνεβίβαζον καί κατ' ἐβίβαζον τοὺς βασιλεῖς. Τὸ κακὸν προσωρινῶς ἐθεράπευσε Δέων ὁ Ἰσαυρος, τοῦ ὁποίου ὁ οἶκος ἐβασίλευσεν ἐπὶ μίαν σχεδὸν ἑκατονταετηρίδα· ἀλλὰ τόσον οὗτος ὡς καὶ οἱ μετ' αὐτὸν διὰ τῶν περὶ τὸν Ταῦρον στρατευμάτων ἐπέβησαν τοῦ θρόνου (1).

Οἱ χρονογράφοι τῆς Κύπρου παραδίδουσιν (ἐννοοῦντες βεβαίως τὴν ἐκ νέου ἐνοίκισιν τῆς νήσου) ὅτι οἱ κάτοικοι διὰ τὸν φόβον τῶν Σαρακηνῶν παρεκάλεσαν τὸν βασιλέα νὰ πέμψῃ ἀρματωλοὺς (λαῖς τῶν ἀρμάτων). « ὁ βασιλεὺς γροικῶντα τὴν παρακάλεισίν τους, ἐπέψεν πολὺν λαὸν τῶν ἀρμάτων εἰς βλέψῃσιν τοῦ αὐτοῦ τόπου· τᾶπισα ἐκάτσαν μεσον τους καὶ εἶδαν τὴν ὁμάδαν τοῦ μηνίου τοῦ λαοῦ, καὶ ἐμοιράσαν τα μεσόν τους καὶ ἐθάλαν καπετάνον νὰ τὰ συμπιάζῃ, καὶ ἐπαισεν πασανοῦ τὸν χρόνον ἀπὸ τρία πέρπυρα χρυσᾶ, ὅπου ἦσαν ὑπέρπυρα ἐξ ὅπου εὐρίσκουνταν εἰς τὴν Κύπρον, καὶ ἐκράκτην Στρατία διὰ τοὺς Στρατιώτας (2). »

(1) Ρητῶς μνημονεύουσιν οἱ χρονογράφοι τὴν σύμπραξιν τῶν ἀπελατῶν ἐν τῇ ἐγκλήματι, δι' οὗ ἀνέβη τὸν θρόνον καὶ Βασιλεῖος ὁ γενάρχης τοῦ λεγομένου Μακεδονικοῦ οἴκου. « Ὁ δὲ ἀπελάτης Ἰακωβίτζης τὸν Βασιλισκιανὸν ξίφει τρώσας ἔρριψεν ἄνω κάτω. » Συμμῶν Μάγιστρος, σελ. 685, ἐκδ. Βόννης. Ὁ Πορφυρογέννητος ἐν ᾧ περὶ Μαρδαϊτῶν ὁμιλεῖ εὐμενῶς (περὶ διοικήσεως σελ. 228-31) ἐκφαυλίζει τοὺς Κιθυραῖώτας, εἰς τὸ θέμα τῶν ὁποίων οὔτοι ὀπήγοντο. « Ἐλαβε τὴν προσωνομίαν ἀπὸ Κιθύρας, εὐτελοῦς καὶ ἀκατονομάστου πολισματος, πρὸς ὕβριν, οὐ πρὸς ἔπαινον, διὰ τὸ πολλὰκις αὐθάδεις καὶ ὕβριστὰς γενέσθαι πρὸς τὰς τῶν βασιλέων ἐπιταγὰς » (περὶ θεμάτων 38).

(2) Μαχαιριᾶς, σελ. 57. — « *Questi (οἱ Κύπριοι) essendo stati infestati da corsari, et ricordandosi che per avanti li corsari presero et ruinorono molte fortezze, li parse recheder al Imperatore, che si trovava in Constantinopoli et pregarla*

Ἔστι δὲ οἱ τὴν φρούρησιν τῆς νήσου ἀναλαβόντες στρατιῶται ἦσαν ἐκ τῶν περὶ τὸν Γαῦρον ἀπελατῶν ἢ μαρδαϊτῶν πολλὰ πείθουσι· α) τὰ ἐν Κύπρῳ περιωθέντα μέχρις ἡμῶν ἀπελατικὰ ἄσμηκτα πληρέστερα ἢ ἀλλαχοῦ· β) αὐτὴ ἡ φερομένη ὑπὸ τῶν χρονολογῶν θαυμασίαι μετανάστευσις ἐκ τοῦ Γαύρου εἰς τὴν νήσον τοῦ ἀπελατικοῦ πάτρωνος ἀγίου Μάμαντος (1)· γ) ἢ ἀπὸ τοῦ κοινοῦ κατὰ τῶν Σαρακηνῶν σύμπραξις τῶν ἐν Κύπρῳ καὶ τῶν ἐν Ἀτταλείᾳ φρουρούντων Μαρδαϊτῶν (2).

Ἄλλ' ὡς τὴν ἐνοίμισιν τῆς Κύπρου συμβῆσεν ἐν ἔτει 697 δὲν ἐξετέλεσεν ὁ φυγάς τότε Ἰουστινιανὸς Β', ἀλλ' ὁ ἐπιβάς τοῦ θρόνου ναύαρχος τῶν Κιβυραιωτῶν Τιβέριος ὁ Β', οὕτω καὶ τὴν διὰ τῶν ἀπελατῶν φρούρησιν αὐτῆς ὁ αὐτὸς οὗτος διέταξεν. Ἔργον τοῦ Τιβερίου τούτου εἶναι καὶ ἡ ἐν Ἀτταλείᾳ τοποθέτησις τῶν ὑπολοίπων Μαρδαϊτῶν, ὑπαγομένων μὲν εἰς τὸ τότε ὀνομασθὲν θέμα τῶν Κιβυραιωτῶν, πλὴν διοικουμένων

humilmente volesse mandar uno signore con homini d'arme al governo et custodia del paese a spese de essi habitanti; la qual instantia parendo al' Imperator iusta et ragionevole, vi mande un capo con molti homini de arme, molte nobil famiglie, et altri Stradioti » Amadi, Storia di Cipro MS. φύλ. 7. Ταῦτὰ λέγει καὶ ὁ Florio Bustronio (φύλ. 17). Περὶ τῶν ἐν Κύπρῳ ἀπελατῶν ἐν ἐκτάσει λαλήσω ἐν ταῖς Ἀρματωλικαῖς Ἐποποιίαις. Ὁ Λορεδάνος καὶ ὁ Κυπριανὸς συγγέουσι τούτους πρὸς τοὺς ἐπὶ Ἐνετοκρατίας ἐποικισθέντας ἀρματωλοὺς Ἑπειρώτας (Albanesi).

(1) Βλέπε τὴν περίεργον διήγησιν τοῦ Μυχαίρη (σελ. 69-70),

(2) « Ἰστέον ὅτι ἐδέξατο ὁ Κιβυραϊώτης (στρατηγὸς) καὶ ὁ κατεπάνω τῶν Μαρδαϊτῶν Ἀτταλείας καὶ ὁ Λέων τοῦ Συμβατικῆ (διοικητῆς Κύπρου) ἵνα ἔλθωσιν ἀσφάλειαν καὶ ἀκρίθειαν καὶ μὴ παραχωρῶσιν τινα τῶν ἀγνωρίστων πρὸς Συρίαν ἀπελθεῖν καὶ δι' αὐτῶν ἀποκομισθῆναι εἰς Συρίαν τὰ ἀπὸ Ρωμανίας μανδάτα. » Πορφυρογ. περὶ βασιλείου τάξεως, σελ. 660· περὶ τῆς κατὰ τῶν ἐν Κρήτῃ Σαρακηνῶν ἑκστρατείας τοῦ Ἡμερίου.

ὑπὸ ἰδίου ἀρχηγοῦ (κατεπάνω 1) ἀπ' αὐτοῦ τοῦ βασιλέως διοριζομένου καὶ ἐξαρτωμένου (2). Ἐκτοτε δὲ πραγματικῶς ἔρχεται ἡ ἀπὸ κοινοῦ κατὰ τῶν Σπρακηνῶν ἐπίβλεψις τῶν τε Κιβυραιωτῶν, τῶν ἐν Ἀτταλείᾳ Μαρδαϊτῶν καὶ τῶν ἐν Κύπρῳ ἀρχῶν.

Ἐπαναστρέψαντες εἰς τὰς πρὸς καιρὸν ἐγκαταλειφθείσας ἐστίας αὐτῶν οἱ Κύπριοι δὲν ἐγένοντο εὐτυχέστεροι ἀπ' ἐναντίας μάλιστα νέας συμφορὰς μετὰ μείζονος ὀρμῆς συνεσώρευσεν ἡ τύχη ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν. Οἱ ἐν Συρίᾳ Ἄραβες, πρὸς οὓς μετ' οὐ πολὺ ἠνώθησεν καὶ οἱ ἐν Ἰσπανίᾳ, μετ' ἀγριωτέρης λύσσης ἤρξαντο τὸν κατὰ τοῦ ἑλληνισμοῦ μακροχρόνιον καὶ ἐξολοθρευτικὸν ἀγῶνα. Ἐπὶ διακόσια ἔτη μωαμεθανοὶ καὶ χριστιανοὶ ἀδιαλείπτως ἐν τῇ Μεσογείῳ καὶ τῷ Αἰγαίῳ πελάγει συγκρουόμενοι, μετὰ φανατισμοῦ Ἰησοῦ διεξήγαγον τὸν ἱερὸν ἐκεῖνον πόλεμον, ἐπιστεφθέντα ἐπὶ τέλους διὰ τῆς νίκης τοῦ στυροῦ.

Μετὰ λύσεως ἀπαρχδειγματίστου ἐφορμῶντες καὶ ἐπὶ τὴν ἑλληνίδαν ταύτην νῆσον, καὶ ὅτε μὲν προσωρινῶς φθείροντες καὶ καταπορθοῦντες αὐτήν, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον δ' ἐκδιωκόμενοι καὶ μετὰ μείζονος θρασύτητος ἀνανεοῦντες τὴν ἐπιδρομὴν οἱ Ἄραβες δὲν κατάρθωσαν νὰ παγιώσωσι καὶ ἐν Κύπρῳ τὴν δυναστείαν αὐτῶν, ὡς ἐν Κρήτῃ, χάρις εἰς τοὺς φρουροῦντας ταύτην Κιβυραιώτας (3), τῶν ὁποίων ἡ ἱστορία μετ' ἐπαίνων ἀ-

(1) Ἀπελατικὴ ἐξελληνισίς τοῦ capitanus. Καὶ οἱ καθ' ἡμᾶς δὲ ἀρματωλοὶ τὸ ὄνομα τοῦ καπετάνου ἠρμήνευσον ἐκ τῆς κάπας, ὡς ἐπ' αὐτῆς τιθεμένου καὶ μετ' εὐφημιῶν ἀνυψουμένου τοῦ ἐκλεχθέντος ἀρχηγοῦ.

(2) Περὶ τῶν πρὸς τοὺς Κιβυραιώτας διενέξεων τῶν ἀπελατῶν βλέπε Πορφυρογ. περὶ διοικήσεως, σελ. 229-31.

(3) Τὸ συγγρόνωσ τοῖς Μαρδαίταις ἀναδειχθέν ναυτικὸν σῶμα τῶν Κιβυραιωτῶν (οὕτως ὀνομαζόμενον ἀπὸ τῆς πόλεως Κιβύρας ὀπαγο-

νη.

ναγράφει τὰς ἀριστείας, ἢ δ' ἐκκλησία ἐορτάζει τὴν μνήμην αὐτῶν.

Δυστυχῶς καὶ οἱ βυζαντινοί, καὶ οἱ ἄραβες καὶ σύροι χρονογράφοι εἰσὶν ἐλλειπέστατοι περὶ τοὺς χρόνους τούτους· οὐχ ἦττον ὅμως συναρμύζοντες τὰς τῆδε καεῖσε δισπαρμέναις ὀλίγαις (καὶ ταύτας ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἀντιφατικαῖς) εἰδήσεις καταγράφουσι τὰ ἐν τῇ τλήμονι Κύπρῳ συμβάντα.

Ἐν ἔτει 747 ὁ βασιλεύων Κωνσταντῖνος Ε' πληροφορηθεὶς ὅτι οἱ Ἄραβες παρεσκευάζον ἐν Ἀλεξανδρείᾳ στόλον, διέταξε τοὺς Κιβυραιώτας νὰ ἐπιτηρῶσι τὰ παράλια τῆς Συρίας καὶ ἰδίως τὴν Κύπρον· ἐν ᾧ δὲ ὁ Κιβυραιωτικὸς στόλος καθωρμίσθη ἐν τῇ νήσῳ, ὁ ἀραβικὸς ἐκ χιλίων δρομώνων ἀποτελούμενος ἐξώρμησε τῆς Ἀλεξανδρείας· ἀλλ' ἐξαίφνης ἐπιπεσόντες οἱ πρῶτοι κατ' αὐτοῦ κατέφλεξαν καὶ κατέστρεψαν ἄρδην, καὶ φέροντες αἰχμάλωτα τὰ πληρώματα εἰσῆλθον θριαμβεύοντες εἰς Βυζάντιον « ἐκ τῶν χιλίων δρομώνων τρεῖς μόνους ἐλευθέρωσαντες διὰ τὸ μῆνυμα (1). »

μῆνης εἰς τὴν τότε ἐπαρχίαν τῆς Καρίας) διέπρηνε τὸ πρῶτον ἐν ἔτει 687 καταστρέψαν τὰ ἀπὸ τοῦ ἑλληνικοῦ πυρὸς διασωθέντα λείψανα τοῦ ἀραβικοῦ στόλου. Τοσοῦτον δὲ περιβόητον κατέστη, ὥστε δλόκληρος ἡ ἐπαρχία τῆς Καρίας ἐκτεινομένη ἀπὸ Μιλήτου μέχρις Ἰσαυρίας μετωνομάσθη θέμα τῶν Κιβυραιωτῶν· κατὰ πᾶσαν δὲ βεβαιώθη τὴν τιμὴν ταύτην ἀπέδοτο εἰς τοὺς Κιβυραιώτας αὐτὸς ὁ Ἀψίμαρος, ἀφοῦ δι' αὐτῶν κατέλαβε τὸν θρόνον. Τοὺς Κιβυραιώτας καλεῖ ὁ Πορφυρογέννητος ὡς ἀνταρτικούς καὶ ἀπειθεῖς εἰς τὰς βασιλικὰς προσταγὰς.

(1) Θεοφάνης, σελ. 653. Νικηφόρος, σελ. 72, ἐκδ. Βόννης. Κεδρηνός, II, σελ. 9. Περὶ τοῦ τόπου ἐν ᾧ κατεστράφη ὁ ἀραβικὸς στόλος ἀναφέρεται ἀπορία ἕνεκα τῆς ἀσαφοῦς διηγήσεως τοῦ Θεοφάνους: « ὁ τῶν Ἀγαρηῶν στόλος κατέλαβεν ἀπὸ Ἀλεξανδρείας ἐν Κύπρῳ ἔνθα ἦν καὶ ὁ Ρωμαϊκὸς στόλος· ὁ δὲ στρατηγὸς τῶν Κιβυραιωτῶν ἐπιπεσὼν αὐτοῖς αἰφνης ἐν τῷ λιμένι τῶν Κεραμαεῖα καὶ κρατή-

“Οτι δὲ καὶ περὶ τὰ τέλη τῆς βασιλείας τοῦ αὐτοῦ Κωνσταντίνου ἡ Κύπρος διετέλει ὑπὸ τὸ Βυζάντιον μαρτυρεῖται ὑπὸ τοῦ Θεοφάνους, γράφωντος ὅτι ἐν ἔτει 770 ὁ στρατηγὸς Λαχανοδράκων, ἐκτελῶν τὰς διαταγὰς τοῦ εἰκονομάχου βασιλέως, ἠπείλησε τοὺς ἐν Ἰωνίᾳ μοναχοὺς καὶ μοναχὰς, ὅτι ἂν δὲν ἀποδόλωσι τὰ ράσα καὶ νυμφευθῶσι « τυφλούμενοι εἰς Κύπρον ἐξορισθήσονται (1). »

Ἐν ἔτει 790 μνημονεύεται νέε των Ἀράβων κατὰ τῆς Κύπρου ἐπίθεσις, ματαιωθεῖσα καὶ αὕτη ὑπὸ των Κιβουριωτῶν. « Στόλος Ἀράβων ἐξῆλθεν ἐπὶ Κύπρον, καὶ τοῦτο προγνοῦσα ἡ βσιίλισσα (Εἰρήνη) ἐσώρυσσε καὶ αὐτὴ πάντα τὰ Ρωμαϊκὰ πλώμα καὶ ἀπέλυσε κατ’ αὐτῶν· ἐλθόντες δὲ ἔως τὰ Μύρα ἀμφότεροι οἱ στρατηγοὶ ἐκαμψαν τὸ κρωτήριον των

σας τὸ στόμιον τοῦ λιμένος χιλίων ὄντων τρεῖς μόνους ἐξελάσαι φασι.» Οἱ σφόδρ. κ. Mas Latrie (1, σελ. 88) μὴ εὐρίσκων ἐν Κύπρῳ πόλιν Κεραμαίαν, προτείνει διόρθωσιν, καθ’ ἣμας οὕγῃ ἐπιτυχῆ « ἐν τῷ λιμένι των Κεραταῖα » πόλις ὁμοίως ἀνυπάρκτω. “Οτι ἡ παρὰ Θεοφάνει πόλις Κεραμαία καλῶς ἔχει, μανθάνομεν καὶ ἐκ τῆς τοῦτον ἀντιγραφούσης *Miscellæ Historiæ* γραφούσης « in portu Caramæa ». Καθ’ ἣμας πρέπει νὰ ἐννοηθῇ ἔλλειπὲς τὸ κείμενον τοῦ Θεοφάνους (διότι ἀληθῶς ἴπορον πῶς οἱ ἐν Κύπρῳ νυλογοῦντες Κιβουριῶται ἄφηταν τοὺς Ἀραβας νὰ καταλάβωσι τὸν λιμένα καὶ ὕστερον ἐπελθόντες ἐκλείσαν τὸ στόμιον αὐτοῦ) ἢ δὲ διήγησις νὰ ἐννοηθῇ οὕτω: οἱ Ἀραβες ἰδόντες τοὺς Κιβουριῶτας καλῶς τὴν Κύπρον φρουροῦντας, πρὸς ἀντιπερσπασμὸν ἢ ἀντεκδίκαιαν ἐξώρμησαν ἐπὶ τὸ θέμα αὐτῶν, τοῦ ὁποίου πρῶτιστος λιμὲν ἦν ἡ Καρικὴ πόλις Κέραμος ἢ Κεραμαία, ἀφ’ ἧς καὶ ὁ Κεραμεικὸς κόλπος· οἱ δὲ Κιβουριῶται ἐξεληθόντες τῆς Κύπρου ἐκλείσαν τὸ στόμιον τοῦ λιμένος, ἐν ᾧ οἱ ἐχθροὶ εἶχον εἰσελθεῖν, καὶ κατέστρεψαν αὐτούς. Ταῦτα εἰκοτολογῶν προτείνω ἢ ἀναγνωσθῆ οὕτω τὸ ἔλλειπὲς κείμενον τοῦ Θεοφάνους: « ὁ δὲ στρατηγὸς των Κιβουριωτῶν ἐπιπεσὼν αὐτοῖς αἰφνης ἐν τῷ λιμένι των (των Κιβουριωτῶν δηλαδὴ) Κεραμαίᾳ. »

(1) Χρονογρ. σελ. 688.

ξ'.

Χελιδονίων και εισήλθον εις τὸν κόλπον τῆς Ἀπταλίδας· οἱ δὲ Ἄραβες κινήσαντες ἀπὸ τῆς Κύπρου, καὶ εὐθιὰ αὐτοὺς καταλαθούσης περιεφέροντο ἐν τῷ πελάγει· ἀναφκνέντων δὲ αὐτῶν τὴν γῆν εἶδον αὐτοὺς· οἱ στρατηγοί, καὶ παραταξάμενοι ἠτοιμάσθησαν τοῦ πολεμεῖν. Θεόφιλος δὲ ὁ τῶν Κιβουριωτῶν στρατηγός, ρωμαλέος ἀνὴρ καὶ ἰκανώτατος ὢν, θηροσῆσας καὶ πάντων προεξελθὼν, τούτοις τε συμβαλὼν, ἐκρητήθη ὑπ' αὐτῶν, ὃν ἀπήγαγον πρὸς Ἀκρῶν (τὸν καλίφην Ἀρούν)· θεαθεὶς τε παρ' αὐτοῦ προετρέπη προδότης γενέσθαι, καὶ προσκαίρων δωρεῶν τυχεῖν· τοῦ δὲ μὴ καταδεξαμένου, ἐπὶ πλέον δὲ ἀναγκασθέντος· καὶ μὴ ὑπειζαντος, τὴν διὰ ξίφους τιμωρεῖν ὑπομείνας, μάρτυς ἄριστος ἀνεδείχθη (1). »

Ἐπὶ Νικηφόρου τοῦ Α' (806) ὁ καλίφης Ἀρούν διαλύσας τὰς συνωμοτογημένους συνθήκας καὶ «πέμψας στόλον εἰς Κύπρον, τὰς τε ἐκκλησίας κατέστρεψεν καὶ τοὺς Κυπρίους μετέστησεν, καὶ πολλὴν ἄλωσιν ποιήσας τὴν εἰρήνην διέστρεψεν (2). » Ὅτι δ' εἰς ἀπλήν λεηλασίαν περιωρίσθη καὶ ἡ νέα αὕτη κατὰ τῆς Κύπρου ἐπιδρομή, πληροφοροῦμεθα καὶ ἐκ τοῦ ἐξῆς γεγονότος· ἐπὶ τοῦ διαδεχθέντος τὸν Νικηφόρον γαμβροῦ αὐτοῦ Μιχαὴλ τοῦ Ραγκαβῆ (816) «πολλοὶ τῶν κατὰ τὴν Πηλοποννησίαν χριστιανῶν μοναχῶν καὶ λαϊκῶν καὶ ἐκ πάσης Συρίας τὴν Κύπρον κατέλαβον φεύγοντες τὴν ἄμετρον κάκωσιν τῶν Ἀράβων . . . καὶ οἱ μὲν ἀνηρέθησαν μαρτυρικῶς, οἱ δὲ

(1) Θεοφάνης, σελ. 721. Ἡ μνήμη τοῦ μάρτυρος εορτάζεται τῇ 30 Ἰανουαρίου. Ἦν Βυζάντιος τὴν πατριδα, ἣ δὲ αἰχμαλωσία αὐτοῦ ἀποδίδεται εἰς προδοσίαν τῶν δύο συστρατηγῶν. (Νικοδήμου, Συνζήτησις, Β' σελ. 91, ἐκδ. 1819).

(2) Θεοφάνης, σελ. 749. — «Deinde misit Rasjidus exercitum in Cyprum, per mare eamque oppugnavit, et vastavit, multas ex incolis ejus captivos abducens.» Elmacini, Historia Saracenicæ lat. red. a Erpenio, σελ. 119.

τὴν Κύπρον κατέλαβον καὶ ἐκ ταύτης τὸ Βυζάντιον, οὗς Μιχαὴλ φιλοφρόνως ἐξέτισεν· τοῖς δὲ κατὰ τὴν Κύπρον ἐναπομείνασι μοναχοῖς τε καὶ λαϊκοῖς τάλαντον χρυσίου ἀπέστειλαν καὶ παντοίως τούτους ἐθεράπευσαν (1). »

Ἄλωσης τῆς Κρήτης (824) πιθανῶς συνεκινδύνευσε ταῖς πέραξ νήσοις καὶ ἡ Κύπρος· « εἰ μὴ Μιχαὴλ ὁ βασιλεὺς Κρατερῶ τῷ τῶν Κιθουραιωτῶν στρατηγῷ ἐνετείλατο πάσα· τὰς ὑπὲρ αὐτῶ ναῦς ἐτοιμάσαι καὶ ἀπάραι εἰς τὴν Κρήτην· ὅς σὺν διακοσίαις ναυσὶ παραγενόμενος αὐτάς (τὰς νήσους) ἠλευθέρωσε καὶ ἐν τῇ Κρήτῃ ἀπάρας τῶν ἐκείσε Ἀγαρηνῶν πάντων κατεκυρίευσεν . . . (2). »

Ὁ Πορφυρογέννητος ἐπὶ τὸ ὑπερβολικώτερον ἀναγράφων τὰ κατορθώματα τοῦ οἴκου αὐτοῦ, διὰ μιᾶς μονοκονδυλίας τὸ δὴ λεγόμενον, παρουσιάζει τὴν Κύπρον ἀπὸ αὐτοῦ τοῦ Ἡρακλείου στεναζούσαν ὑπὸ τὸν ζυγὸν τῶν Ἀράβων « ἀφ' ὧν ἐλευθέρωσας ὁ μακχάριος καὶ περιώνυμος καὶ αἰδιμιμος ἐν βασιλευσί Βασίλειος (ὁ πάππος τοῦ γράφοντος) εἰς θέματος τόξιν ταύτην κατέστησε, καὶ διεπέρασεν ἐν αὐτῇ στρατηγὸν Ἀλέξιον ἐκεῖνον τὸν περιβόητον, τὸ γένος Ἀρμένιον, ὅς καὶ ἐπεκράτησεν αὐτῆς χρόνους ἑπτὰ· πάλιν δὲ ἀφῆρέθη ἀπὸ τῶν Σρακηνῶν, καὶ ταύτην φορολογοῦσιν ὡς καὶ πρότερον (3). »

Λεπτομερῶς καταγράψαντες τὰς ἀπὸ Ἡρακλείου ἀδικλείπτους κατὰ τῆς Κύπρου ἐπιδρομὰς τῶν Ἀράβων, περιττὸν θεωροῦμεν νὰ ἐπαναλάβωμεν τὰ αὐτὰ ὅπως καταδείξωμεν τὸν Πορφυρογέννητον καὶ σφαλλόμενον καὶ πρὸς ἑαυτὸν ἀντιφάσκοντα. Καὶ πιθανὸν μὲν ὅτι μετὰ τὸ ἔτος 824 περιηλθεν ἡ

(1) Θεοφάνης, σελ. 779. Περὶ τῆς εἰς Κύπρον μεταναστεύσεως τῶν ἐκ Παλαιστίνης χριστιανῶν λαλεῖ καὶ ὁ Μαχαιρᾶς (σελ. 68).

(2) Συμεὼν μάγιστρος, σελ. 623, ἐκδ. Βόννης.

(3) Περὶ Θεμάτων, σελ. 40.

ξβ΄.

νήσος εις τὴν κατοχὴν τῶν Ἀράβων, ἄγνωστον ὅμως καὶ κατὰ ποῖον ἔτος τῆς βασιλείας Βασιλείου τοῦ Μακεδόνος (867-886) ἐλευθερωθεῖσα ἀνήχθη εἰς τάξιν θέματος, ὡς ἐπίσης καὶ τότε ὑπὸ τῶν πρώτων ἐπανεκτῆθη. Ἀμαρτάνει ὅμως ὁ Πορφυρογέννητος ἐπισημειῶν ὅτι ἔκτοτε διετέλεσεν ἀποκεχωρισμένη τοῦ βυζαντινοῦ κράτους, διότι ἐν αὐτῇ τῇ ἐκθέσει τῆς κατὰ τῶν ἐν Κρήτῃ Ἀράβων ἐκστρατείας τοῦ Ἡμερίου (902), ἢν αὐτὸς οὗτος ὁ συγγραφεὺς καταχωρίζει, ρητῶς δηλοῦται ὅτι τότε τοῦλάχιστον ἡ Κύπρος ὑπέκειτο εἰς τὸν πατέρα αὐτοῦ, Λέοντα τὸν ἐπιλεγόμενον Σοφόν (1).

Καὶ ἴσως μὲν προσωρινῶς καὶ τότε ἐκράτησαν οἱ βυζαντινοὶ τῆς Κύπρου, τὸ βέβαιον ὅμως εἶναι ὅτι ἐν ἔτε 904 ἐδέσποζον ἐν αὐτῇ οἱ Ἀραβες (2). Ἄγνωστον δ' ἐὰν ἔκτοτε παρέμεινεν ἡ ἀτυχής νήσος στενάζουσα ὑπὸ τὸν ἀπαίσιον ζυγὸν μέχρι Νικηφόρου τοῦ Φωκά, ὅστις ὡς στρατηγὸς ἐλευθέρωσας τὴν Κρήτην (961), ὡς βασιλεὺς ἐξεδίωξεν ἀνεπιστρεπτῆ καὶ ἐκ τῆς Κύπρου τοὺς Ἀραβας (964) (3).

(1) « Ἰστέον, ὅτι ἐδέξατο ὁ πρωτοσπαθάριος Λέων καὶ ἄρχων Κύπρου, ὁ τοῦ Συμβατικῆ, ἀποστέλλαι ἀκριβεῖς κατασκόπους εἰς τε τὸν κόλπον τῆς Ταρσοῦ καὶ εἰς τὰ στόμια, ἔτι δὲ καὶ πρὸς Τρίπολιν καὶ Λαοδίκειαν, ἵνα ἐκ τῶν ἀμφοτέρων μερῶν ἐνέγκωσι μανδάτα, εἴ τι διὰ μελέτης ἔχουσιν οἱ Σαρακηνοί. » Περὶ βασιλείου τάξεως, σελ. 157· παραβλ. καὶ σελ. 660.

(2) Ἰωάννης ὁ Καμενιάτης αἰχμαλωτισθεὶς ὑπὸ τῶν Ἀράβων ἐν τῇ ἀλώσει τῆς ἐκυτοῦ πατρῶος, Θεσσαλονίκης (904), καὶ ἀπαχθεὶς εἰς Τρίπολιν τῆς Βαρβαρίας γράφει. « Ἦδη δὲ μετὰ πέμπτην τοῦ πλοῦς ἡμέραν κατήραμεν ἐν τῇ νήσῳ τῆς Κύπρου κατὰ τὸν ὄρμον τῆς Πάφου, ἐν ᾧ καὶ ἀνεθέντες μικρὸν ὡς ἐξελεῖν τοὺς βαρβάρους καὶ τοὺς παρακειμένους ὕδρασι λούσασθαι, πάλιν ἐκείθεν ἀναχθέντες μετὰ γε νυκθήμερον ἄλλο τὴν Τρίπολιν κατελάβομεν. » περὶ ἀλώσεως Θεσσαλονίκης, § 77.

(3) Κεδρηνός, II, σελ. 363. Ζωναρῆς II, σελ. 158, ἐκδ. Βενετίας,

Ἄλλὰ καὶ ὑπὸ τοῦ βυζαντινοῦ δὲν ἐγένετο εὐτυχεστέρα ἢ πολύτλας νῆσος· ἡ ἱστορία τοῦλάχιστον οὐδὲν ἄλλο ἀναγράφει ἐν αὐτῇ συμβᾶν ἢ τρεῖς ἀνταρσίας τῶν ἐκ Βυζαντίου διαπιστευθέντων τὴν διοίκησιν αὐτῆς, ἐξ ὧν ἡ τελευταία στεφθεῖσα διὰ τῆς ἐπικρατήσεως τοῦ ὠμοτέρου καὶ αἰσχροτέρου τῶν τυράννων, οὓς εἶδε ποτε, ἀνεπιστρεπτὴ μέχρι τουνῦν ἀπέκοψε ταύτην τοῦ ἑλληνικοῦ σώματος.

Τῆς πρώτης τῶν ἀνταρσιῶν τούτων ἐργάτης ἐγένετο Θεόφιλος, ὁ Ἑρωτικός· οὗτος διαπεπιστευμένος ὑπὸ τοῦ βασιλέως Μιχαὴλ τοῦ Δ' τὴν ἐν Σερβίᾳ στρατηγίαν καὶ οὐχὶ ἐντίμως ἐκεῖθεν ἀποδιωχθεὶς, διωρίσθη μετὰ τὸν μᾶγον τοῦ 1040 διοικητὴς τῆς Κύπρου. Μετ' οὐ πολὺ ἀποθανόντος τοῦ Μιχαὴλ, ἡ σύζυγος αὐτοῦ Ζωή, ἡ ἀκόλαστος καὶ ἀναξία αὐτῆ ἀπόγονος τοῦ Μακεδονικοῦ οἴκου, κατὰ τὰς αἰσχρὰς αὐτῆς ἰδιοτροπίας περὶδίδε τὸν θρόνον εἰς τὸν μᾶλλον ἀρέσκοντα ἐρσστήν. Τῆς δ' ἐκ τούτου ἐπελθούσης συγχύσεως ἐπωφεληθεὶς καὶ ὁ Ἑρωτικός ἐνόσησε τὸ δὴ λεγόμενον τυρχννίδα, πλὴν στιγμιαίως ἀπῆλαυσε τοῦ ἀκλεοῦς αὐτοῦ θριάμβου· διότι ὁ τότε συμβασιλεύων τῷ ἀθλίῳ ἐκείνῳ καὶ διεφθαρμένῳ γρατῖῳ Κωνσταντῖνος, ὁ Μονομάχος ἀποστειλάς εἰς Κύπρον τὸν ναύαρχον τῶν Κίθυραιωτῶν Κωνσταντῖνον τὸν Χαγὲ ἔφερεν εἰς Βυζάντιον τὸν ἀντάρτην, τὸν ὁποῖον ἐνδύσας γυναικεῖα φορέματα ἐπόμπευσε καὶ ἐξώρισε (1043) (1).

(1) « Οὗτος γὰρ τῆς νήσου στρατηγῶν καὶ νεωτέρων ἀεὶ πραγμάτων ἐφιέμενος, ἐπεὶπερ ἐπέθετο τὴν τοῦ Καλαφάτου καταστροφὴν καὶ τὴν κατασχοῦσαν τὰ πράγματα σύγχυσιν, τότε τὸ ἔθνος ἅπαν τῶν Κυπρίων ἀνάπτει, καὶ τὸν δικαστὴν καὶ πράκτορα τῶν δημοσίων φέρων τὸν πρωτοσπαχάριον Θεοφύλακτον ἀνελεῖν παρὰσκευάζει, ἐγκλημα τοῦτω ἐπενεγκῶν ὡς βραδείας τὰς τῶν συντελειῶν ποιουμένῳ εἰσπράξεις . . . χειροῦται γὰρ αὐτὸν ἐκπαμφθεὶς ὃ τε τοῦ στόλου κατάρχων Κωνσταντῖνος πατριάρχος ὁ Χαγὲ, τὸ ἔθνος ἅπαν τῶν Κυπρίων ὑπο-

Ἡ δευτέρα ἐν τῇ νήσῳ ἀνταρσία συμβῆσα μετὰ πεντήκοντα ἔτη (1092) φαίνεται σπουδαιοτέρα. Οἱ διοικηταὶ τῆς Κύπρου καὶ Κρήτης, Ραψομάτης καὶ Καρύκης, συνεννοημένοι κατὰ πᾶσαν πιθανότητα πρὸς τὸν φιλοπόλεμον ἐμίρην τῆς Σμύρνης Ἰζακχᾶν, προητοίμασαν τὴν ἐξέγερσιν τῶν ὑπ' αὐτοὺς νήσων· καὶ ἐν ᾧ ὁ Ἰζακχᾶς πειρατικῶς διατρέχων τὰ παράλια τῆς Ἰωνίας κατελάμβανε τὰς Κλαζομενάς, τὴν Λέσβον, τὴν Χίον καὶ ἄλλας πόλεις καὶ νήσους, ὁ Ραψομάτης καὶ ὁ Καρύκης ἀνεπέτασαν τὴν σημαίαν τῆς ἀποστασίας, τῆς ὁποίας ἡ ἀποτυχία ἀποδοτέα εἰς τὴν φρόνησιν καὶ τὴν δύναμιν τοῦ μεγάλου αὐτοκράτορος, πρὸς ὃν ἐτόλμησαν ν' ἀντιπαραταχθῶσιν. Ὁ Ἀλέξιος Κομνηνὸς ἀποστείλας μετὰ τοῦ στόλου τὸν γυναικάδελφον αὐτοῦ Ἰωάννην Δούκαν τὸν καίσαρα, ἀνέκτισε τὰς ὑπὸ τοῦ Ἰζακχᾶ καταληφθείσας νήσους καὶ συνέλαβε καὶ ἐφόνευσε τοὺς ἐν Κύπρῳ καὶ ἐν Κρήτῃ ἀντάρτας. Ἡ θυγάτηρ τοῦ Ἀλεξίου ἐξιστορεῖ οὕτω τὰ τότε ἐν τῇ νήσῳ συμβάντα. « Οὐ πολλαὶ παρηλλοθὴν ἡμέραι, καὶ μεμαθηκῶς ὁ αὐτοκράτωρ τὴν τοῦ Καρύκη ἀποστασίαν, καὶ ὅτι τὴν Κρήτην κατέσχεν, ἐκεῖθεν δὲ ὁ Ραψομάτης τὴν Κύπρον, μετὰ στόλου μεγάλου κατ' αὐτῶν τὸν Δούκαν Ἰωάννην ἐξέπεμψε· καὶ καταλαβόντα δὲ τὸν Δούκαν τὴν Κάροπαθον οἱ Κρήτες μεμαθηκότες, ἐπεὶ οὐ πόρρω ταύτην εἶναι ἐγίνωσκον, ἐπιθέμενοι τῷ Καρύκῃ, δεινὸν τὸν φόνον κατ' αὐτοῦ ἀπειργάσαντο, καὶ οὕτω τὴν Κρήτην τῷ μεγάλῳ δουκὶ παραδεδώκασιν· κατασφαιλισάμενος δὲ τὰ περὶ αὐτὴν ὁ Δούκας καὶ ἀποχρῶσαν δύναμιν εἰς τὴν αὐτῆς φρουρὰν καταλιπὼν, ἐπὶ τὴν Κύπρον τὸν κατάπλουον ποιεῖται· καὶ ἅμα τῷ ταύτῃ προ-

ποισάμενος, καὶ εἰς βασιλεῖα ἄγει· ἀχθέντα δὲ θῆλον ὁ βασιλεὺς ἐνδύσας στολὴν καὶ ἐν τῷ ἱππικῷ ἵπποδρομίας ἀγομῆνης θριαμβεύσας καὶ τῶν ὑπαρχόντων ψιλώσας ἀπέλυσε. » Κεδρηνὸς II, σελ. 549-50. Γλυκᾶς, σελ. 594. Ζωναρᾶς, II, σελ. 158.

οκειλαι ἐξ ἐφόδου τὴν Κυρήνην κατέσχευ. Ὁ δὲ Ραψομάτης τοῦτο μεμαθηκώς, κρητερῶς ὀπλίζεται κατ' αὐτοῦ. Ἀπὸ Λευκουσίας τοιγαροῦν ἀπάρας καὶ τὰς ἀκρολοφίας τῆς Κυρήνης καταλαβών, ἐκεῖ που τὸν χάρακα ἐπήξαστο, ἀναβαλλόμενος τέως τὸν πόλεμον, ὡς ἀπειροπόλεμος καὶ στρατηγικῶν τεχνασμάτων ἀδαής· χρεὼν γὰρ τούτοις ἀνετοίμοις ἐπειτπεσεῖν· ὁ δὲ ἀνεβάλλετο τέως τὴν μάχην, οὐχ ὄπως εἰς συμβολὴν πολέμου παρασκευασθόμενος, ὡς δῆθεν ἀνετοίμως ἔχων (παρασκευάστο γὰρ εὔ μάλα, καὶ εἴπερ ἐβούλετο, συνεκρότησεν ἂν αὐτίκα τὸν πόλεμον), ἀλλ' ὡς ἂν μὴδὲ συμπλακῆναι βουλόμενος, ὥσπερ ἐν παιδικῇ μερακιῶν τὰ τοῦ πολέμου ἐπιχειρήσει, μαλακῶς τε πρὸς αὐτοὺς διαπρεσβευόμενος καὶ μειλιχίους λόγους ἐφέλκεσθαι τούτους ὥσπερ οἰκονομούμενος· καὶ οἶμαι ἢ δι' ἀπειρίαν πολέμου ταῦτ' ἐποίει (ἦν γὰρ ὡς ἔγωγε περὶ τούτου ἤκουον, χθὲς καὶ πρόην ἡμέμενος ξίφους καὶ δόρατος καὶ μὴδ' ἐπιβῆναι ἐφ' ἔκπον εἰδώς, ἀλλ' εἰ καὶ τύχοι ἐπιβεβηκώς, καθ' οὕτως ἐξίππασσθαι βούλοίτο, ταραχὴν εἶχε καὶ σάλον· οὕτως εἶχε περὶ τὴν στρατιωτικὴν ἐμπειρίαν ὁ Ραψομάτης)· ἢ τοίνυν διὰ ταῦτα, ἢ καταπλαγεὶς τὴν ψυχὴν τῷ αἰφνιδίῳ τῆς ἐφόδου τῶν βασιλικῶν στρατευμάτων, τὰς φρένας περιπεπλάνητο· ἔνθεν τοὶ καὶ τὸν πόλεμον μετὰ τινος δυσελπιστίας ἐπιχειρήσαντι οὐκ εἰς καλὸν αὐτῷ ἀπληγήκει τὰ πράγματα· ὁ γὰρ Βουτουμίτης ὑποποιησάμενός τινος τῶν ἐκείνῳ συναραμένων αὐτομολήσαντας τῷ ἰδίῳ συγκατέλεξε στρατεύματι· τῇ δὲ μετ' αὐτὴν τὰς φάλαγγας στήσας ὁ Ραψομάτης τὸν μετὰ τοῦ Δούκα ἐζήτηε πόλεμον, διὰ τοῦ πρानοῦς τῆς ἀκρολοφίας βραδεὶ ποδὶ στείχων· ὡς δὲ τὸ μεσαίχιμιον ἀμφοῖν τοῖν στρατοπέδοις ἀπεστενοῦτο ἤδη, ἀπόμοιρά τις τῶν τοῦ Ραψομάτου εἰς ἑκατὸν ποσομένη τὸν ἀριθμὸν, διακριθεῖσα ὡς τάχα κατὰ τοῦ Δούκα τὰς ἡνίας ὄλας ἐνδόντες, τὰς ἀκωκὰς τῶν δοράτων ὀπισθεν στρέψαντες, προσχωροῦσιν αὐτῷ. Τοῦτο θεασάμενος ὁ Ραψο-

μάτης, τὰ νῶτα παραχρῆμα δίδωσιν, ὅλας ἡνίας εἰς φυγὴν χαλάσας, ὡς πρὸς τὴν Νεμεσὸν (1) ἀπονενευκώς, εἴ που γένοιτό οἱ ταύτην καταλαβόντι πλοῖφ ἐντυχεῖν, δι' οὗ τῆ Συρίᾳ προσορμίσας τὴν σωτηρίαν ἑαυτῷ περιποιήσατο. Μανουὴλ δὲ ὁ Βουτουμίτης ἐξ ὀπισθίων αὐτοῦ διώκων ἤλαυνε· ὁ δὲ ὑπ' αὐτοῦ κατεπειγόμενος καὶ τῆς ἐλπίδος διημαρτηκώς, τῷ ἐπὶ θάτερα προσεχώρησεν ὄρει, εἰς τὸν ἐπ' ὄνοματι τοῦ τιμίου Σταυροῦ ἀνεγερθέντα πάλαι νεῶν προσπεφευγώς· ὁ δὲ Βουτουμίτης (οὗτος γὰρ τὴν αὐτοῦ διωκὴν παρά τοῦ Δούκα ἐπετέτραπτο) τοῦτον αὐτοῦ που καταλαβών, λόγον ἀπαθείας αὐτῷ δίδωσι καὶ συμπαραλαβὼν ἄγει πρὸς τὸν μέγαν δοῦκα· κἀντεῦθεν πάντες τὴν Λευκουσίαν καταλαμβάνουσι· κἀκείθεν τὴν ὄλην νῆσον ὑπὸ τὴν ἰδίαν χεῖρα ποιησάμενοι, ἡσφάλισαντο κατὰ τὸ ἐγχωροῦν, τῷ αὐτοκράτορι τὰ συμπεσόντα ἅπαντα διὰ γραμμάτων δηλώσαντες. Ὁ δὲ βασιλεὺς ἀποδεξάμενος αὐτῶν τὸν ἀγῶνα, δεῖν ἔγνω τὰ κατὰ τὴν Κύπρον ἀσφαλίσασθαι· κριτὴν μὲν οὖν τηνικαῦτα καὶ ἐξισωτὴν τὸν Καλλιπάριον προὔβαλλετο· ἀνὴρ δὲ οὗτος τῶν ἐπισήμων, μαρτυρίαν δὲ πολλὴν δικαιοπραγίας καὶ ταπεινοφροσύνης συνεπαγόμενος. Ἐπεὶ δὲ καὶ τινος ἢ νῆσος εἰδεῖτο τοῦ ταύτην φρουρήσοντος, τὸν Φιλοκάλην Εὐμάθιον, τὴν ταύτης ἀναθέμενος φρουράν, στρατοπεδάρχην προεχειρίσατο, ναὺς πολεμικὰς δεδωκώς αὐτῷ καὶ ἱππότητας (2), ἐφ' ἧς τὰ κατὰ τὴν Κύπρον διὰ τε θαλάσσης καὶ

(1) Νομῶω 8τι δ κ. Σακελλάριος (1, σελ. 69) ἁμαρτάνει περὶ τε τὴν ἀρχὴν καὶ τὴν ὀρθὴν γραφὴν τοῦ ὀνόματος τῆς πόλεως, παραδεχόμενος τὸ ἐκπεφραγισμὸν Λιμησός. Κατ' ἐμὲ ἡ βυζαντινὴ αὕτη πόλις, ἡ καὶ Νεάπολις λεγομένη, ὀνομάσθη οὕτω κατὰ συγκοπὴν ἐκ τοῦ Νέα Τελμησός.

(2) Πιθανῶς καὶ ἐν Κύπρῳ ἀπωκίσθησαν τότε εὐγενεῖς οἰκογένειαι ἐκ Βυζαντίου, ὡς καὶ ἐν Κρήτῃ (βλ. Κ. Σάθα, Ἑλληνικὰ ἀνάκτορα Β' προλεγ.).

ἡπείρου ἀσφαλίξασθαι. Ὁ μέντοι Βουτουμίτης ἀναλαβόμενος τὸν Ραψομάτην καὶ τοὺς συναποστατήσαντας αὐτῷ ἀθανάτους, ἐπάνεισι πρὸς τὸν Δούκαν· καὶ οὕτως εἰσεῖσι πρὸς τὴν βασιλεύουσαν (1). »

Ἀρξαμένων τῶν σταυροφορικῶν πολέμων, ὁ τοσοῦτον εὐδοκίμως διαφυγὼν τὸν ἐκ τούτων κίνδυνον Ἀλέξιος ὁ Κομνηνός, ἔλαβε σύντονα μέτρα πρὸς ἐξασφάλισιν καὶ τῆς Κύπρου, ἧτις ἦν ὁ πρῶτος σταθμὸς τῶν κατὰ τῆς Συρίας καὶ Παλαιστίνης ἐπερχομένων σταυροφόρων. Ὅθεν ἀντὶ τοῦ Καλλιπαρίου διωρίσθη διοικητὴς τῆς νήσου (ἢ δούξ τῆς Κύπρου ὡς λέγει ἡ Ἄννα) ὁ πεπειραμένος στρατηγὸς Μανουὴλ ὁ Βουτουμίτης (2), ὁ ὅποιος μετ' οὐ πολὺ μετατεθεὶς εἰς Κιλικίαν ἀντικατέστη διὰ τοῦ Κωνσταντίνου Εὐφορβηνοῦ (3)· ὡς φρούραρχος δὲ παρέμεινεν ὁ αὐτὸς Εὐμάθιος ὁ Φιλοκάλης, ἐπιτηρῶν καὶ τὰ ἐν τῷ λιμένι τῆς Λαοδικείας φρούρια (4). Ὁ τελευταῖος οὗτος γενναίως ἀντέκρουσε τὴν κατὰ τῆς Κύπρου ἐπιδρομὴν τῶν Πισκτῶν (1103) (5).

(1) Ἀλεξιάς, σελ. 430-433. Παραβλ. Γλυκᾶς (σελ. 620) καὶ Ζωναρᾶς (Β', σελ. 214). Ὁ Γλυκᾶς συγγέει τὰ πρόσωπα γράφων « ἐν μὲν τῇ Κύπρῳ τοῦ Καρύκου, ἐν δὲ τῇ Κρήτῃ τοῦ Ραψαμάτου ἀντάραντος. »

(2) Περὶ τούτου λόγον ποιῆται τὸ κτιτορικὸν τῆς μονῆς τοῦ Κύκου (βλ. κατωτέρω ἐν τῇ βιβλιογραφίᾳ).

(3) Ἀλεξιάς, σελ. 264 ἔκδ. Βενετίας.

(4) Muralt, Chronographie Byzantine, Bale, 1871, σελ. 87.

(5) « Ἐνθα τυχῶν ὁ Φιλοκάλης Εὐμάθιος κατ' αὐτῶν ἵσται· οἱ δὲ περὶ τὰς ναῦς δαιλίᾳ συσχεθέντες, μηδὲ τοῦ ἐξιόντος προνομῆς χάριν ἐπὶ τὰ πλοῖα αὐτῶν λαοῦ πεφροντικότες, ἀλλὰ τοὺς πλείονας περὶ τὴν νῆσον ἐάσαντες, ἀσυντάκτως οὕτω λύσαντες τὰ πρυμνήσια πρὸς τὴν Λαοδικίαν ἀπέπλεον... ἐπεὶ δὲ οἱ περὶ τὴν ἡῖονα καταλειφθέντες λαφυραγωγίαις ἕνεκα, ὑποστρέψαντες τὸν ἴδιον στόλον οὐχ ἑώρων, ἔρριπτον αὐτοὺς ἀφειδῶς εἰς τὴν θάλασσαν » Ἀλεξιάς, σελ. 266.

ξη.

Ἐν ἔτει 1155 μνημονεύονται διοικηταὶ τῆς Κύπρου Ἰωάννης ὁ Κομνηνός, ἀνεψιὸς τοῦ βασιλεύοντος Μανουήλ, καὶ ὁ στρατηγὸς Μιχαὴλ Βρανᾶς. Τότε ὁ γάλλος Ρενάλδος (Renaud de Châtillon) πρίγκηψ τῆς Ἀντιοχείας, πολλὰ ζητῶν ἀπὸ τοῦ αὐτοκράτορος καὶ ὀλίγα λαμβάνων, πρὸς ἐκδίκησιν παρασκευάσας στολίσκον ἐξώρμησεν ἐπὶ τὴν Κύπρον καὶ πειρατικῶς ἐληΐζετο τὰ παράλια, διαπράξας καὶ κακουργήματα οὐκ ὀλίγα. Ὁ Κομνηνὸς καὶ ὁ Βρανᾶς ἀποκρούσαντες τὸν ἐπιδρομέα, ἐξήλθον τῆς Λευκωσίας πρὸς καταδίωξιν αὐτοῦ, ἀλλὰ συλληφθέντες ἀπήχθησαν αἰχμάλωτοι (1).

Μετὰ ἔνδεκα ἔτη (1166) ὁ αὐτὸς αὐτοκράτωρ διορίσας στρατηγὸν τῆς Κιλικίας τὸν ἐξάδελφον αὐτοῦ, Ἀνδρόνικον Κομνηνὸν τὸν διαβόητον, παρεχώρησεν αὐτῷ καὶ τὴν Κύπρον εἰς φορολογίαν (2)· ἀλλ' ὁ ὄσφ αἰσχροῦ τοσοῦτον καὶ ἄνδρος ἐκείνου Κομνηνὸς ἠττηθεὶς ὑπὸ τῶν Ἀρμενίων, ἀπέδρα ἀρπάσας ὅσα χρήματα ἠδυνήθη ἐκ τῆς Κύπρου, καὶ ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν περιπλανώμενος ἐγκατέλειπε τὸ αἶσχος καὶ τὴν ἀτιμίαν ὡς μόνον σημεῖον τῆς διαβάσεως αὐτοῦ. Δυστυχῶς δὲ μετ' οὐ πολὺ ἤρπασε καὶ τὸν θρόνον, τὸν ὅποιον δι' ἀνηκούστων αἰσχροτήτων καὶ ἐγκλημάτων κατεμίανε, συντελέσας ὁ ἄθλιος εἰς τὴν ἀποσύνθεσιν τοῦ κράτους, τὸ ὅποιον διὰ τοσοῦτων μόχθων καὶ ἀριστειδῶν προεφύλαξαν ἀπὸ τῶν ἐπαπειλησάντων μεγίστων κινδύνων οἱ μεγάλοι πρόγονοι αὐτοῦ Ἀλέξιος καὶ Μανουήλ.

Ἀμέσως δ' ἐξέφυ καὶ ἄλλο ἐξάμβλωμα τοῦ μεγάλου τῶν Κομνηνῶν οἴκου ἵνα διαδραματίσῃ ἐν Κύπρῳ τὸ αὐτὸ αἰσχρὸν πρόσωπον τοῦ ἐν Βυζαντίῳ ὁμωνύμου πανομοιοτύπου.

Ἰσαάκιος ὁ Κομνηνός, ἐγγονὸς τοῦ ὁμωνύμου σεβαστοκρά-

(1) Κίνναμος, Δ, 17.

(2) «Ὡς γε μὴν ἀφθόνοις ἔχει χρῆσθαι τοῖς ἀναλώμασι καὶ Κύπρον αὐτῷ φορολογεῖσθαι δέδωκεν». Κίνναμος, Ζ, 1. Χωνιάτης, Δ, 5.

τορος ἀδελφοῦ τοῦ προβοσιλεύσαντος Μανουήλ, διαρίσθη ὑπὸ τούτου τρατηγὸς τῆς Ταρσοῦ καὶ τῶν περὶ αὐτὴν χωρῶν· αἰχμαλωτισθεὶς δ' ὑπὸ τῶν Ἀρμενίων ἐρρίφθη εἰς δεσμοκτήριον, ὅθεν ἀπελύτρωσεν αὐτὸν τὸ ἔλεος τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις Ναυτῶν, καθ' ἣν περίπου ἐποχὴν κατέλαβε τὸν θρόνον τοῦ Βυζαντίου ὁ Ἀνδρόνικος. Μία ἐκ τῶν παλλακίδων τοῦ αἰσχροῦ τυράννου, Θεοδώρα ἡ Κομνηνὴ, κατώρθωσε νὰ διεγείρῃ τὴν εὐμένειαν αὐτοῦ ὑπὲρ τοῦ ἐν Συρίᾳ περιπλανωμένου ἀνεψιοῦ αὐτῆς Ἰσαακίου· ἀλλ' ὁ Ἀνδρόνικος καλῶς γινώσκων τὸν ἐφάμιλλον αὐτοῦ, μόλις ἐπέισθη νὰ προσδεχθῇ τὸν Ἰσαάκιον ἐπὶ τῇ προσωπικῇ ἐγγυήσει δύο τῶν τότε ἐπιφανῶν, Κωνσταντίνου τοῦ Μακροδοῦκα καὶ Ἀνδρονίκου τοῦ Δούκα, τοῦ μὲν συζύγου τῆς ἀδελφῆς τῆς Θεοδώρας, τοῦ δὲ παιδικοῦ γνωρίμου τοῦ συνισταμένου. Ἀλλ' ὁ ἀγνώμων Ἰσαάκιος, οὐδόλως συλλογισθεὶς τὸν κίνδυνον τῶν ἐν Βυζαντίῳ ἐγγυητῶν καὶ οἰκειῶν (1), ἅμα ἔλαβε τὰ πρὸς ἐπάνοδον σταλέντα αὐτῷ χρήματα, στρατολογήσας ἐν Ἰσαυρίᾳ κατέπλευσεν εἰς Κύπρον καὶ πλαστογραφήσας καὶ διορισμὸν καὶ βασιλικὰς ὁδηγίας, πεμπομένας δῆθεν αὐτῷ ὡς διοικητῇ τῆς νήσου, ἐπεδείκνυε ταύτας εἰς τε τὸν νόμιμον ἄρχοντα καὶ τοὺς κατοίκους, προσκλῶν ἵνα παραδώσωσιν αὐτῷ τὴν ἐξουσίαν. Ἄμα δὲ ἀρπάσας ταύτην, ἀποθέμενος τὸ προσωπεῖον τῆς ὑποκρίτεως ἐδείχθη ὠμότερος καὶ φαυλότερος τοῦ ἐν Βυζαντίῳ τυραννούντος (2).

(1) « βασιλεὺς οὐχ ὑπέκειν ἐθέλων καὶ τὴν πατρίδα ὡς ἐν ἀστράσι φανταζόμενος, καὶ συγγενείας ἢ ἐρατεινῆς δημοτικῆς οὐδένα λόγον τιθέμενος, τυραννίδος δ' ἐρῶν καὶ ἀρχῆς ἔφειν τρέφων ». Χωνιάτης, Α. 5.

(2) « ἦν ἔιρεφεν ἀπήνειαν ἐκκαλύψας ἀπανθρώπως τοῖς ἐκεί προσφέρεται· καὶ τοσοῦτον ἐς τὸ τοῦ ἤθους ἀκαμπῆς καὶ ἀμελιχτον Ἀνδρόνικον ὑπερέβηκεν, ὅσον αὐτὸς τοὺς πώποτε διανοήτους ἀνεπιεικῆς εἰς τὸ προσκεκροῦκός ὑπερήλασεν· οὐ γὰρ διέλιπεν, ἐξ ὅτου περ ἀσφάλως ἤδη ἄρχειν ἔφετο, μὴ εἰς ἄττα ἀνόσια ἐπὶ τοῖς οἰκήτοσι τῆς Κύ-

Ὁ Ἀνδρόνικος πληροφορηθεὶς τὰ ἐν Κύπρῳ συμβάντα, παράφορος ἐκ λύσσης διέταξε τὸν θάνατον τῶν ὑπὲρ τοῦ Ἰσαακίου ἐγγυηθέντων Μακροδοῦκα καὶ Δούκα, οἵτινες κατασυντριβέντες διὰ λίθων ἀναπνέοντες ἐτι ἀνεσκολοπίσθησαν (1185) 1· δὲν ἐπρόφθασε δὲ νὰ στείλῃ καὶ δύναμιν κατὰ τοῦ ἀντάρτου, διότι κρημισθεὶς τοῦ θρόνου ὑπέστη τὸν οἰκτρότερον μὲν, πλὴν ἀντάξιον τῶν κακουργιῶν αὐτοῦ θάνατον (2).

Ὁ νέος ἐπιδάτης τοῦ θρόνου Ἰσαάκιος ὁ Ἄγγελος ἐν πρώτοις προσεπάθησε διὰ χρημάτων καὶ ἄλλων ὑποσχέσεων νὰ

πρὸς ἐργαζόμενος· φόνους τε γὰρ καθ' ὄραν ἀναιτίως ἐχραίνετο, καὶ δηλήμων σωματίων ἀνθρωπίνων ἐγένετο, ποινὰς ἐπάγων καὶ τιμωρίας οἷά τι συμφορῶν ὄργανον, δόσσαι κατήγον εἰς θάνατον· καὶ κοίταις δὲ ἀθεμίτοις καὶ φθοραῖς παρθένων ὁ παναισχῆς καὶ ἐξάγιστος ἠκολάσταινεν, οὐσίας τε ἀπάσης τοὺς εὐδαίμονας πρῶην οἴκου ἀνυπευθύνους ἐστέρησε, καὶ τοὺς χθές τε καὶ πρότερον περιβλεπομένους αὐτόχθονας καὶ κατὰ τὸ πολυκτῆμον τῷ Ἰωβ ἀντεβλόντας διαφῆκεν ἀγυρτεύειν λιμώττοντας καὶ γυμνητεύοντας, καθ' ὅσον τέως οὐκ ἐχρήσατο τῷ ξίφει ὁ ἀκρόχολος· φεῦ, φεῦ ὅτι ὁδοὺ ἀσεβῶν εὐοδοῦται». Χωνιάτης Α. 5, Παραβλ. καὶ Νεόφυτος Ἐγκλειστος (σελ. 1-2 τοῦ παρόντος τόμου), καὶ Μαχαιρᾶς (σελ. 57).

(1) Ὁ σοφὸς Muralt (*Chronographie Byzantine*, σελ. 220) συγγέει τὰ πράγματα, σημειῶν ὅτι μετὰ τὸν θάνατον τῶν ἐγγυητῶν τούτων τοῦ ἤδη κρατοῦντος τὴν Κύπρον Ἰσαακίου ἐγένετο ἡ ὑπὸ τῶν Ἀρμενίων αἰχμαλωσία αὐτοῦ, συμβᾶσα ὡς γνωστὸν ἐπὶ τῆς βασιλείας Μανουῆλ τοῦ Κομνηνοῦ.

(2) Ἐκτὸς τῆς ἀνταρσίας καὶ ἄλλος λόγος ἠνάγκαζε τὸν ἐν Βυζαντίῳ τύραννον νὰ φοβῆται τὸν ἐν Κύπρῳ· ἔμαθε δηλονότι ἐκ μαχιῶν, περὶ ἃς ὁ ἄθλιος ἠσχολεῖτο, ὅτι εἷς ὀνόματι Ἰσαάκιος θελεῖ ἐκθρονίσει αὐτόν· «ἔδεδίει γὰρ μήπως Κυπρῶθεν καταπλεύσας καθελεί τοῦτον τῆς ἀρχῆς, εἰδὼς ὡς ἀσμένως προσδεχθήσεται παρὰ πάντων, ἐπεὶ καὶ τὸ πόρρω κακὸν τοῦ ἐν χερσὶν ἀλυπτότερον καὶ τοῦ θλίβοντος ἄρτι κουφότερον τὸ ἐλπίζόμενον χερίστον». Χωνιάτης Α, 5, καὶ σελ. 443 ἐκδ. Βόννης.

προσοικειωθῆ τὸν τύραννον τῆς Κύπρου· ἀποτυχὼν δὲ μὴ τῆς ἐπιδιωκομένης συμφιλίωσης (1), ἐξώπλισε στόλον ἐξ ἑβδομηκοντα μακρῶν νηῶν, καὶ ἀναδείξας ναύαρχον μὲν τὸν γηραιὸν Γωάννην Κοντοστέφανον, ἀρχηγὸν δὲ τοῦ ἐπιβιβασθέντος στρατοῦ τὸν ἐξανεψιὸν αὐτοῦ Ἀλέξιον τὸν Κομνηνὸν ἀπέστειλε κατὰ τῆς Κύπρου (1186).

Ἄλλ' ὁ Ἰσαάκιος ἐγκαίρως μαθὼν τὴν κατ' αὐτοῦ ἐκστρατείαν προητοιμάσθη εἰς ἄμυναν, προσλαβὼν εἰς συμμαχίαν καὶ τὸν ἐκεῖσε ληξόμενον Σικελὸν Μαργαρείτην. Ὅθεν αὐτὸς μὲν ἐφορμήσας ἀπέκρουσε καὶ ἠχμαλώτισε τοὺς εἰς τὴν νῆσον ἀποβάντας, ὁ δὲ Μαργαρείτης ἐπελθὼν συνέλαβε τὰ πλοῖα καὶ παρέδωκε ταῦτα εἰς τὸν τύραννον, ὅστις ἐκ τῶν αἰχμαλωτιθέντων ἄλλους μὲν ἀπανθρώπως φονεύσας (2), ἄλλους δ' ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ αὐτοῦ κρατήσας, καὶ τοὺς ἀρχηγούς παραδοὺς εἰς τὸν συμμαχοῦντα πειρατὴν, ἀπέλυσε τὰ πληρώματα ἵνα ἐπιστρέψωσιν οἴκαδε.

Ἄνευχλητος πλέον διαμείνας ὁ Ἰσαάκιος, πρὸ πολλοῦ ἀνηγορευμένος ἀνεξάρτητος καὶ αὐτεξούσιος δεσπότης ἢ αὐτοκράτωρ τῆς Κύπρου, ἐξηκολούθει κατατυραννῶν καὶ καταφθειρῶν τὴν ἀτυχῆ νῆσον, μέχρι τοῦ ἔτους 1191, ἐν ᾧ ἀπρόοπτος ἐνέσκηψε κατὰ τῆς κεφαλῆς τοῦ ἀλάστορος καταιγίς.

(1) «Ἐτι τοῦ ἐκ Κομνηνῶν Ἰσαακίου κατατυραννεύοντος τῆς Κύπρου καὶ μῆτε χρημάτων ὑποσχέσειν ἀποσχέσθαι ταύτης προτιθεμένου, μὴδ' ὑποκλινομένου τῷ βασιλεῖ, οὔτε μὴν τὰ δεινὰ μετριάζοντος ὅσα ἐκακούργη κατὰ Κυπρίων ἀεὶ καινοτέρας κολάσεις ἐπινοῶν, ἔγνω κατ' αὐτοῦ στόλον καταρτίειν ὁ βασιλεὺς ». Χωνιάτης σελ. 483.

(2) Ὡς τὸν Βασίλειον Ρεντακηνόν, ἄλλοτε παιδωγωγὸν τοῦ τυράνου διατελέσαντα « πελέκει ἐκ τοῦ γόνatos θάτερον τῶν ποδῶν ἐκτεμῶν ». Ὁ Χωνιάτης περιγράφει οὕτω τὸν ἐμμανῆ τύραννον « ὄργιλώτατος δ' ὢν ἀνθρώπων ὁ Ἰσαάκιος καὶ κατὰ λέθητα κοχλάζων ἀεὶ τῷ θυμῷ, παράφορὰ τε φθεγγόμενος ἐν τῷ χολῆν καὶ τὴν κάτω γένυν τρομαλέαν δεικνός ». σελ. 483 ἐκδ. Βόννης.

οβ'.

Ὁ βασιλεὺς τῆς Ἀγγλίας Ριχάρδος ὁ ἐπιλεγόμενος Λεοντόθυμος ἐκστρατεύσας ἐπὶ τὴν Παλαιστίνην ἠναγκάσθη ἐκ τρικυμίας νὰ προσορμισθῆ εἰς τὴν Κύπρον. Ἄμα μαθὼν τοῦτο ὁ Ἰσαάκιος συνεκέντρωσε τὰς δυνάμεις αὐτοῦ ἐν Νεμησῶ μὲ τὴν πρόθεσιν ν' ἀποκρούσῃ διὰ τῆς βίας τὴν ξενικὴν ἀπόβασιν. Ἀλλ' ὁ Ριχάρδος, ἢ μελετήσας τὴν κατάκτησιν τῆς νήσου, ἢ τὸ πιθανώτερον θέλων νὰ τιμωρήσῃ τὸν τύραννον (ὅστις, ὡς λέγεται, κακῶς περιεποιήθη τὰ πληρώματα τῶν ναυαγησάντων ἀγγλικῶν πλοίων) ἤρξατο τῶν ἐχθροπραξιῶν ἀπὸ τῆς Νεμησοῦ. Οἱ κάτοικοι αὐτῆς στενάζοντες, ὑπὸ τὴν τυραννίαν τοῦ ἀλάστορος, μετὰ χαρᾶς προσεδέχθησαν τοὺς ἀποθάντας Ἄγγλους, ἐπὶ τῇ ἐμφανίσει τῶν ὁποίων ὁ Ἰσαάκιος τραπείς εἰς φυγὴν ἐσώθη εἰς τὰ ὄρη. Ἀλλ' ὁ Ριχάρδος σπεύδων νὰ περάσῃ εἰς Συρίαν καὶ ἐπομένως μὴ ἔχων τὸν ἀπαιτούμενον χρόνον πρὸς καταδίωξιν τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Κύπρου, ἐπέμψε πρὸς τοῦτον δύο μοναχοὺς καὶ δι' αὐτῶν ἐζήτησε προσωπικὴν συνέντευξιν. Ὁ πονηρὸς Ἰσαάκιος ἐδέχθη τὴν πρότασιν μὲ τὸν σκοπὸν ἢ νὰ πείσῃ τὸν βασιλέα τῆς Ἀγγλίας εἰς ἀπέλευσιν, ἢ ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει κατασκοπήσῃ τὰς δυνάμεις αὐτοῦ. Ὅθεν καταβάς τῶν ὁρέων ἐστρατοπέδευσεν ἐν τῷ χωρίῳ Κολόσι, καὶ ἀφοῦ διὰ μακρῶν διελέχθη πρὸς τὸν Ριχάρδον, ἐπὶ τέλους κατ' ἀνάγκην παρεδέχθη τὰς ὑπερβολικὰς ἀπαιτήσεις αὐτοῦ, δηλαδὴ τὴν πληρωμὴν δύο μυριάδων χρυσῶν μαρκῶν, τὴν ἀναγνώρισιν τῆς Κύπρου ὡς τιμαρίου τοῦ Ριχάρδου, ἐπ' ὀνόματι αὐτοῦ βασιλευομένης ὑπὸ τοῦ Ἰσαακίου, καὶ ἐπὶ τέλους νὰ συνεκστρατεύσῃ αὐτῷ ὡς ὑποτελῆς μετὰ χιλίων ἀνδρῶν εἰς Παλαιστίνην (1). Ἀφοῦ δὲ ἀπάτης ὁ βασιλεὺς τῆς Ἀγγλίας ἐπέβαλλεν αὐτῷ τοιαύτους σκληρὰς συνθήκας, δὲν εἰ-

(1) Sigibertus Gemblacensis contin. (παρὰ Muralt, *chronographie Byzantine*, σελ. 241).

χεν ἄδικον ὁ Ἰσαάκιος· νὰ διαρρήξῃ αὐτάς. Ὅθεν νύκτωρ ἀποδράς ἦλθεν εἰς τὸ στρατόπεδον αὐτοῦ καὶ ἔγραψε πρὸς τὸν Ριχάρδον ὅτι, ἐὰν δὲν ἐκκενώσῃ τὴν νῆσον, κηρύττει αὐτῷ τὸν πόλεμον.

Ἄλλ' ὁ Λεοντόθυμος, ὅστις ἐπαξίως ἔφερε τὸ διακριτικὸν τοῦτο ἐπώνυμον, δὲν ἠδύνατο νὰ πτοηθῇ εἰς τὰ ἀπειλάς ἐχθροῦ, καὶ ὀλιγίστας δυνάμεις ἔχοντας καὶ τὸ σπουδαιότερον ὑπ' αὐτῶν τῶν ὁμοεθνῶν καὶ ὁμοθρήσκων τοιοῦτον βδελυσσομένου (1). Ὅθεν ἀμέσως συγκεντρώσας τὰς δυνάμεις αὐτοῦ ἐπέπεσε κατὰ τοῦ Ἰσαακίου, ὅστις ἐτράπη εἰς φυγὴν, ἀφίς εἰς χεῖρας τοῦ νικητοῦ ἐκτός τῶν ἄλλων καὶ αὐτὴν τὴν ἀυτοκρατορικὴν αὐτοῦ σημαίαν. Μετὰ τὴν νίκην ὁ Ριχάρδος ἀνενόχλητος περμαίνεις κύριος τῆς Νεμησοῦ, ἐτέλεσεν ἐνταῦθα καὶ τοὺς γάμους αὐτοῦ πρὸς τὴν παρακολουθοῦσαν μνηστὴν Βερανζέραν θυγατέρα τοῦ βασιλέως τῆς Νορβάρρας (12 μαιου 1191) μετ' οὐ πολὺ δὲ προστοιμάσας τὸν στρατὸν αὐτοῦ συνεπλήρωσε τὴν κατάκτησιν τῆς νήσου μετὰ τῶν ἐκ Συρίας προσελθόντων αὐτῷ ἱπποτῶν. Καὶ ὁ μὲν ὑποτελὴς αὐτοῦ, ὡς Νορμανδὸς τιμαριούχος, Γουίδος ὁ Λουζινιανὸς ἐκυρίευσεν τὴν Ἀμμόχουστον· ὁ δὲ Ριχάρδος ἐπελθὼν κατὰ τῆς Λευκωσίας (ἣτις κατὰ πᾶσαν βεβαιότητα ἦν τότε ἡ ἔδρα τῆς διοικήσεως) κατενίκησε περὶ τὴν Τριμηθοῦντα τὸν Ἰσαάκιον, γενναίως ἀντιπαραταχθέντα, καὶ ζῶντα συνέλαβεν· ἀμέσως δὲ οἱ προὔχοντες τῆς Λευκωσίας ἐξεληθόντες εἰς προὔπαντησιν τοῦ νομιζομένου λυτρωτοῦ ὠρκίσθησαν αὐτῷ ὑποταγὴν. Τὸ παράδειγμα τῆς μητροπόλεως ἐμιμήθη καὶ τὸ ἰσχυρὸν φρούριον τῆς Κερυ-

(1) Ὁ διὰ διθυραμβικῶν ὕβρων συνεχῶς ἐκπλύνων τὸν Ἰσαάκιον Νικήτας ὁ Χωνιάτης χαρακτηρίζει τοῦτον καὶ οὕτω· «κακοεργὸς ὡς οὐπω τις ἕτερος καὶ φθοροποιὸς Τελχίν καὶ θάλασσα πελαγίζουσα συμφορὰς ἢ γούν' Ἐριννὸς ἐπιμανέισα τοῖς πρόφῃν εὐδαίμοσι τῆς νήσου ταύτης οἰκήτορσι.» σελ. 443.

οδ'.

νείας (1) παραδοθὲν εἰς Γουτδὸν τὸν Λουζινιάν. Οἱ ἐν τῷ φρουρίῳ τοῦ Ἁγίου Παριώνος, γενναίως ἀποκρούσαντες τοὺς ἀγγλονορμανδοὺς, ἐπὶ τέλους παρεδόθησαν κατ' ἐγγράφον διαταγὴν τοῦ αἰχμαλώτου κυρίου αὐτῶν. Οὕτω δὲ παρεδόθησαν καὶ τὰ φρούρια τοῦ Βουφαβέντου καὶ τῆς Καντάρης.

Οἱ Κύπριοι ἐπὶ ἑπτὰ ὄλα ἔτη (1184-1191) στενάζοντες ὑπὸ τὸν ἀπαίσιον ζυγὸν τοῦ ὁμοεθνοῦς καὶ ὁμοθρήσκου τυράννου, οὐ μόνον δὲν ἀντέταξαν βίαν, ὡς ἐρρέθη, πρὸς τοὺς ἀλλογενεῖς καὶ ἀλλοθρήσκους κατακτητὰς, ἀλλὰ μᾶλλον ἐνθουσιωδῶς ὑπεδέχθησαν τούτους ὡς οὐρανοπέμπτους· ἐλευθερωτὰς, νομίζοντες ὅτι κορηννύμενοι λείας ἤθελον ἀφήσει αὐτοὺς ἀνενοχλήτους· δεινὴν ὅμως ἠπατήθησαν ἀπάτην, ἰδόντες μετ' οὐ πολὺ τὸν Ριγάρδον καὶ τὴν λείαν ἀγαπῶντα καὶ τὸ βασιλεῖον τῆς Κύπρου ἐπιθυμοῦντα. Μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τῆς κατακτήσεως ὁ βασιλεὺς τῆς Ἀγγλίας συγκομίσας πλουσιωτάτην λείαν, ἀφῆκεν ἐν τῇ νήσῳ φρουρὰς καὶ δύο τοποτηρητὰς αὐτοῦ, καὶ σύρων αἰχμάλωτον τὸν Ἰσαάκιον, δεδεμένον κατ' αἵτησιν αὐτοῦ, ὡς λέγεται, διὰ χρυσῶν καὶ ἀργυρῶν ἀλύσεων (2), διέπερασεν εἰς Συρίαν. Οὕτω δὲ ματαιωθείσας ἰδόντες τὰς χρυσὰς αὐτῶν ἐλπίδας οἱ Κύπριοι μετέστρεψαν εἰς μῖσος τὴν ἐν ἀρχῇ ἐπιδειχθεῖσαν πρὸς τοὺς ἀλλογενεῖς ἐλευθερωτὰς συμπάθειαν· πρῶτοι δὲ οἱ κατοικοῦντες περὶ τὰς ἀκρωρείας τοῦ Ὀλύμπου καὶ

(1) Ἐν τούτῳ ἐφυλίσσοντο ἡ σύζυγος, ἡ θυγάτηρ καὶ οἱ θησαυροὶ τοῦ Ἰσαακίου.

(2) Ἐν Συρίᾳ παρέδοτο τοῦτον εἰς τοὺς Ναΐτας, καθείρξαντας ἐν τῇ παρὰ τὴν Τρίπολιν φρουρίῳ Μαργάτῳ. Καθὰ βεβαιῶς ὁ Χωνιάτης (σελ. 611-12) ὁ Ἰσαάκιος ἐλευθερωθεὶς ἤρξατο συγκυκῶν τὸ πᾶν καὶ διοργανῶν ἐπαναστάσεις κατὰ τοῦ ἐν Βυζαντίῳ βασιλεύοντος Ἀλεξίου τοῦ Ἰσαακίου, τοῦ ὁποῦ ἀπέριψε τὰς πρὸς συμφιλῶσιν προτάσεις· ἀλλ' ὁ βασιλεὺς ἐπηλλάγη ἐπὶ τέλους τοῦ ταραξίου, δηλητηριάσας τοῦτον, ὡς ἐβρυλλήθη.

της Μαχαιράδος κηρύξαντες αυτοκράτορα μοναχόν τινα (προσγενή ὡς λέγεται τοῦ τυράννου Ἰσαακίου) ὤμοσαν τὸν κατὰ τοῦ ξένου πόλεμον. Ἄλλ' ὁ τοποτηρητῆς τοῦ Ριχάρδου, Ροβέρτος Τόρνχαμ ἐγκαίρως ἰδεασθεὶς περὶ τῶν τεκταινομένων, αἰφνιδίως προσέβαλλε τοὺς ἐτι ἀδιοργανίστους ἐπαναστάτας καὶ συλλαβῶν τὸν αὐτοκράτορα αὐτῶν ἀπηγχόνησεν.

Ὁ βασιλεὺς μαθὼν τὰ γενόμενα, καὶ κακὰ προοικονιζόμενος περὶ τοῦ μέλλοντος τοῦ ἑλληνικοῦ τιμαρίου αὐτοῦ, ἔχων δὲ σῦναμα καὶ ἀνάγκην συγκεντρώσεως τῶν στρατευμάτων αὐτοῦ ἐν Συρίᾳ, ἐθεώρησε φρόνιμον ἢ ἀπαλλαγῆ τοῦ ἐρμαίου, ἐμπορευόμενος αὐτό· ὅθεν ἐπώλησε τὴν Κύπρον εἰς τὸ τάγμα τῶν Ναϊτῶν ἀντὶ ἑκατὸν χιλιάδων νομισμάτων, ἢ βυζαντιῶν (1).

Μόλις γενόμενοι κύριοι τῆς νήσου οἱ ἄγριοι ἐκεῖνοι ἱππόται ἤρξαντο ἐξασκοῦντες τοσαύτας βιαιοπραγίας καὶ κακουργήματα, ὥστε οἱ ἀτυχεῖς Κύπριοι ἐθεώρησαν καλὸν ἢ ἀπαλλαγῶσι τῆς παρουσίας αὐτῶν διὰ τῆς μαχαίρας, ὀρίσαντες καὶ τὴν ἡμέραν τοῦ Πάσχα (15 ἀπριλίου 1192) πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς σκληρᾶς αὐτῶν ἀποφάσεως. Ἐν τούτοις οἱ Ναῖται ἰδεασθέντες τὴν συνωμοσίαν, ἔλαβον ἐγκαίρως τὰ πρὸς ἐξασφάλισιν αὐτῶν μέτρα· οὐχ ἤττον ὅμως οἱ συνωμόται συγκεντρωθέντες ἐν τῇ ὀρισμένῃ ἡμέρᾳ, ἐπολιορκήσαν τούτους ἐν τῇ φρουρίᾳ τῆς Λευκωσίας, καὶ ἀπορρίψαντες τὰς περὶ ἀποχωρήσεως εἰς Συρίαν προτάσεις, ἀγρίως ἐκήρυττον τὸν βάρβαρον σκοπὸν αὐτῶν. Ἀπέλιπες πλέον περὶ σωτηρίας οἱ ἱππόται ἀπεφάσισαν ἢ νὰ νικῆσωσιν ἢ ἢ ἀποθάνωσιν ἡρωικῶς· ὅθεν παρασκευασθέντες πρὸς θάνατον, ἐξώρμησαν περὶ τὸ λυκαυγὲς ξιφῆρες, καὶ ὡς λύκοι μαινόμενοι ἐπιτεθέντες κατέσφαζαν καὶ κατετρόπωσαν τοὺς ἡμερινοῦντας πολιορκητάς, παρεκτραπέντες εἰς ὠμότητας οὐχὶ ἀσυνήθεις εἰς τὸ τάγμα αὐτῶν· ἐκτὸς τῶν

(1) Mas Latrie, I, σελ. 29.

ος'.

ἄλλων δηλονότι ἐπιπεσόντες· καὶ εἰς τοὺς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῆς Παναγίας καταφυγόντας δυστυχεῖς κατοίκους, κατέχραναν τὸ θυσιαστήριον διὰ τῆς σφαγῆς ἀπάντων· μεθυθέντες δ' ἐκ τῶν αἱμάτων διέτρεχον τὰς ὁδοὺς φονεύοντες τὸν προστυχόντα, ἔνευ διακρίσεως φύλου καὶ ἡλικίας.

Ἄλλὰ καὶ μετὰ τὸν βάρβαρον θρίαμβον αὐτῶν οἱ Ναῦται ἐνόησαν, ὅτι ἀδύνατον νὰ διαμείνωσι πλέον ἐν τῇ νήσῳ· ὅθεν καὶ προέτειναν εἰς τὸν Ριχάρδον τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ δυσοικονομήτου ἐμπορεύματος. Ἄντ' αὐτῶν δ' ἕτερος ἐπαρουσιάσθη προθυμότερος ἀγοραστής ὁ γάλλος ἱππότης Γουτδος ὁ Λουζινιαν (1), πρὸς ὃν καὶ παρεχωρήθη ἡ Κύπρος ἀντὶ τοῦ αὐτοῦ τιμήματος, τῶν ἑκατὸν χιλιάδων βυζαντιῶν (2).

Ἡ ὀλιγοχρόνιος ἡγεμονεία (1192-94) τοῦ γενάρχου τούτου τοῦ ἐπὶ τρεῖς περίπου ἑκατονταετηρίδας βασιλεύσαντος ἐν Κύπρῳ οἴκου τῶν Λουζινιανῶν δὲν χαρακτηρίζεται ὑπὸ τῆς ἱστορίας τοσοῦτον σκληρὰ καὶ ἀπάνθρωπος, ὡς ἡ τῶν Ναῦτῶν καὶ ἰδίᾳ ἡ τῶν πρώτων αὐτοῦ διαδόχων· ἀπ' ἐναντίας μάλιστα ἀναγράφονται ἀγαθοεργοὶ τινες προσπάθειαι αὐτοῦ εἰς βελτίωσιν τῆς καταστάσεως τῶν πολυπαθῶν αὐτοῦ ὑπηκόων.

Ὁ διαδεχθεὶς τὸν Γουτδὸν ἀδελφὸς αὐτοῦ Ἀμαλρίχος, ὀρμητικῆς ὦν καὶ ἀτιθήσσου φύσεως, σκληρῶς ἐπίεσε τοὺς Κυπρίους ἐπεμβὰς καὶ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ αὐτῶν· διότι καθιδρύσας ἐν τῇ νήσῳ τέσσαρας λατινικὰς ἐπισκοπὰς παρεχώρησεν εἰς αὐτάς τὰς προσόδους τῶν ἑλληνικῶν (3).

(1) Οὗτος καταγόμενος ἐκ τῆς ἐπαρχίης Poitou, ἦτο αὐθέντης τοῦ ἐν αὐτῇ φρουρίου Λουζινιαν, καὶ τελευταῖος κληρονόμος τῶν ἐπὶ τοῦ βασιλείου τῆς Ἰερουσαλήμ ἀπαιτήσεων τοῦ οἴκου τῶν Βαλδουίνων, ὡς νυμφευθεὶς τὴν Σιβύλλαν ἀδελφὴν καὶ κληρονόμον τοῦ Βαλδουίνου Δ'.

(2) Mas Latrie, I, σελ. 33-37.

(3) Μυχχιρῆς, σελ. 66-67. Mas Latrie, σελ. 122-126.

Ἄλλ' ἡ πρώτη αὐτῆ ἀπόπειρα πρὸς ἐξευτελισμὸν καὶ τοῦ θρησκευματοῦ τῶν δίκην κτηνῶν πωληθέντων Κυπρίων ἔσχε δυσαρέστους καὶ τότε καὶ μετὰ ταῦτα συνεπείας. Ὁ Κύπριος ὀπλαρχηγὸς Κανάκης διοργανίσας ἀξιόμαχον σῶμα ἤρξατο κατὰ τῶν κρατούντων ξένων φανερόν πόλεμον. Περᾶσας δ' εἰς τὴν Κιλικίαν, τῇ συνδρομῇ καὶ προστασίᾳ τοῦ αὐθεντεύοντος τῆς ἐνταῦθα λεγομένης μικρᾶς Ἀντιοχείας (Antiochette) ὁμοσενοῦς Ἰσαακίου, ἐξώπλισε λιβυρνίδα καὶ συνεχῶς ἐφορμῶν κατέφθειρε τὰ ἐν τῇ νήσῳ κτήματα τῶν λατίνων. Ἀνεοχλήτως δ' ἐξακολουθῶν τὸ καταστρεπτικὸν ἔργον αὐτοῦ, ἐτόλμησε μετ' οὐ πολὺ παράδοξον πραξικόπημα. Ἐν τῷ περὶ τὴν Ἀμμόχωστον χωρίῳ Παραδείσι διέτριβε τότε ἡ σύζυγος τοῦ βασιλέως Ἀμαλρίχου μετὰ τῶν τέκνων αὐτῆς· ὁ δὲ Κανάκης ἀποθᾶς κατέλαβε τὸ χωρίον καὶ ἀρπάσας ἅπασαν τὴν βασιλικὴν οἰκογένειαν ἀπήγαγεν αἰχμάλωτον. Ἄγνοοῦνται ἕτεροι λεπτομέρειαι περὶ τοῦτου· τοῦτο δὲ μόνον ἡ ἱστορία ἀναφέρει ὅτι Λέων ὁ πρίγκηψ τῆς Μικρᾶς Ἀρμενίας κατώρθωσε διὰ τοῦ Ἰσακίου τῆς Ἀντιοχείας νὰ πείσῃ τὸν Κανάκην ὅπως ἐλευθερώσῃ τὴν οἰκογένειαν τοῦ Ἀμαλρίχου, ὅστις ἐλθὼν μετὰ πλοίων εἰς τὸν λιμένα τοῦ Κουρίκου παρέλαβε τὴν σύζυγον καὶ τὰ τέκνα αὐτοῦ (1).

Ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ Ἀμαλρίχου μνημονεύονται δύο ἑλληνικαὶ ἀπόπειραι πρὸς ἀνάκτησιν τῆς Κύπρου. Ὁ τότε πάπας Ἰννοκέντιος ὁ Γ' διετῆρει φιλικὰς σχέσεις πρὸς τὸν αὐτοκράτορα τοῦ Βυζαντίου Ἀλέξιον Γ' τὸν Ἄγγελον, τὰ μάλιστα περιποιούμενος αὐτὸν ὅπως ἔχῃ συμπράκτορα ἐν τῇ μελετωμένῃ νέᾳ ἐπὶ τὴν Παλαιστίνην σταυροφορίᾳ. Ὁ αὐτοκράτωρ ἐπιληφθεὶς τῆς καταλλήλου περιστάσεως ἔγραψε πρὸς τὸν Ἰννοκέντιον (1199) παρακαλῶν τοῦταν νὰ ἐπέμβῃ φιλικῶς πρὸς ἀπόδοσιν τῆς ἀδίκως κρατουμένης νήσου, τὴν ὁποίαν καίτοι δυνάμενος

(1) Mas Latrie, I, σελ. 140.

ση'.

ν' ἀνγκτήση διὰ τῶν ὄπλων, δὲν ἐπιχειρεῖ, ὡς μὴ θέλων νὰ διακόψῃ τὰς πρὸς τοὺς λατίνους φιλικὰς σχέσεις. Εἰς ἀπάντησιν ὁ Ἰννοκέντιος, διὰ διπλωματικῆς χαριτολογίας ὑπέδειξε τῷ Ἀλεξίῳ τὸ μάττιον τοῦ αἰτήματος, ταῦτοχρόνως δὲ παρήγγειλε καὶ εἰς τοὺς ἐν Συρίᾳ λατίνους νὰ λάβωσι σπουδαῖα πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς Κύπρου μέτρα (1).

Κατὰ τὴν αὐτὴν περίπου ἐποχὴν ἔλαβε χώραν καὶ ἡ δευτέρα ἀπόπειρα. Ἡ κατὰ τὴν παράδοσιν τοῦ φρουρίου τῆς Κερυνεῖας αἰχμαλωτισθεῖσα ὑπὸ τοῦ Ριχάρδου θυγάτηρ Ἰσακίου τοῦ Κομνηνοῦ, ἤχθη εἰς Συρίαν, ὕστερον δὲ εἰς τὴν Νορμανδίαν, τὴν Γερμανίαν καὶ ἄλλας χώρας. Ἐλευθερωθεῖσα δὲ περὶ τὸ ἔτος 1195, κατ' ἀπαίτησιν τοῦ αὐτοκράτορος Ἑρρίκου Δ', συγγενεύοντος αὐτῆ, ἐνουμφεύθη πρὸς Ραϋμόνδον κόμητα τῆς Τουλούσης, ὅστις μετ' οὐ πολὺ διεζεύχθη τὴν δυστυχῆ, προτιμήσας ὡς τετάρτην αὐτοῦ σύζυγον Ἐλεονόραν τὴν ἐξ Ἀρραγῶνος. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην τὸ σταυροφορικὸν σῶμα τῶν Φλαμανδῶν εἶχε καταπλεύσει εἰς Μασσαλίαν ὑπὸ τὸν ἀρχηγὸν αὐτοῦ Ἰωάννην Nesle, καταγόμενον ἐξ εὐγενεστάτου οἴκου καὶ συγγενῆ τοῦ μετ' οὐ πολὺ βασιλεύσαντος ἐν Βυζαντίῳ Βαλδουνοῦ· οὗτος ἰδὼν ἐνταῦθα τὴν ὠραίαν ἑλληνίδα ἠράσθη περιπυθῶς αὐτῆς, καὶ ἐπὶ τέλους ἐνουμφεύθη. Ἄλλ' ἡ Κομνηνὴ δὲν ἐλησμόνησε τὰς ἐπὶ τῆς Κύπρου ἀξιώσεις τοῦ οἴκου αὐτῆς, τὰς ὁποίας μεταβιβάσασα διὰ τοῦ γάμου εἰς τὸν Φλαμανδὸν ἱππότην, ἔπεισεν αὐτὸν ν' ἀναλάβῃ καὶ τὴν πραγματοποίησιν αὐτῶν. Μόλις δὲ ὁ φλαμανδικὸς στρατὸς ἔφθασεν εἰς Συρίαν, οἱ ἀπαιτηταὶ τοῦ θρόνου τῆς Κύπρου ἐζήτησαν παρὰ τοῦ Ἀμαλρίχου τὴν νῆσον· καὶ καθὰ μὲν λέγει ὁ γάλλος χρονογράφος, ὁ βασιλεὺς θεωρήσας γελοίαν τὴν ἀπαίτησιν, διέταξε τὸν φλαμαν-

(1) Mas Latrie, I, σελ. 153-155.

δὸν νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν νῆσον ἐπὶ ἀπειλῇ θανάτου· ἔδηλον ὅμως τί ἀπέγιναν ἕκτοτε ἀμφότεροι (1).

Βεβαίως δὲν ἔ'αδικήσωμεν ἐπὶ τοσοῦτον τὴν ἐν Ἀνατολῇ λατινοκρατίαν παραβάλλοντες αὐτὴν πρὸς τὸν νῦν πιέζοντα τουρκικὸν ζυγόν, καθότι ἡ βρβαρότης τῶν ἀγρίων τούτων ὀρθῶν παριστᾷ μοναδικὸν ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ κόσμου φαινόμενον. Αὐτὴ ὅμως ἡ ἱστορία ἠδύνατο ν' ἀπαιτήσῃ φιλανθρωποτέραν διαγωγὴν ἐξ ἔθνῶν, τὰ ὅποια χάριν τοῦ ὑβρίζοντος τάφου τοῦ Σωτῆρος ἐλκύσαντα τὴν σπάθην, ἔστρεψαν, ὡς μὴ ὤφειλε, ταύτην κατὰ τῆς κεφαλῆς ἀθῶων ὀμοδόξων· ἀσυνείδητος δ' ἠθέλην ἀποδειχθῆ ὁ ἱστορικὸς ὁ μὴ στιγματίζων τὰς ἐν τῇ Ἀνατολῇ διαπραχθείσας βρβαρότητας ὑπὸ τῶν πεπολιτισμένων καὶ χριστιανῶν λατίνων, ληστρικῶς καταλαμβανόντων ὀμοδόξους ἐπικρατείας, μεταποιούντων εἰς ἀγοραῖα κερμάτια αὐτὰ τὰ τεβάσματα ἀριστουργήματα τῆς πλαιῖα, τέχνης, καὶ τὸ χεῖριστον θριαμβευτικῶς καιόντων ἐπὶ πυρᾷ ἀκρίκου μοναχοῦ, οἷτινες τὸν αὐτὸν θεὸν λατρεύοντες καὶ πιστοὶ ἐμμένοντες εἰς τὰς πατρῴους παραδόσεις, τὰς ὁποίας καθιέρωσεν ὑπερχιλιετής ἱστορία, δὲν συνήθουν νὰ ὀμολογήσωσι δογματικούς τινας τύπους, τοὺς ὁποίους ἐδημιούργησε καθαρὰ ἐγώτιστικὴ ἰδιοτροπία.

Ἐνὸσω τὰ κατὰ τὴν Ἀνατολὴν διασπαρέντα δυτικὰ ἔθνη ἀντεπροσώπευον ἕκαστον τὴν κοσμικὴν παράδοσιν τῆς φυλῆς ἢ τοῦ βρασιλεύοντος οἴκου, εἰρηνικῶς ἐδέσποζον τῶν ἀλλοθρήσκων καὶ ἀλλογενῶν ὑπηκόων· ἅμα ὅμως παρέστησαν τυφλοὶ ἐκτελεσταὶ τῆς λεγομένης λατινικῆς ἢ μᾶλλον παπικῆς παραδόσεως, εἶδον ἐμπληκτοὶ τοὺς πρῶην πειθηνίους δούλους μεταβαλλομένους εἰς ἐπικινδύνους συνωμότας· ἐκ δὲ τοῦ κατ' ἀνάγκην ἐπελθόντος μακροῦ διαζυγίου μεταξὺ Φράγκων καὶ Ἑλλήνων προέκυψε τὸ ἐπάρατον ἐκεῖνο μῖσος, ἐξ οὗ μόνος ὁ νῦν δεσπῶν βάρβαρος ὠφελήθη.

(1) Mas Latrie, I, σελ. 159-160.

Ὁ πάππας Ἰννοκέντιος, ὅστις τοσοῦτον συνετέλεσε πρὸς καταστροφὴν τῆς σχισματικῆς αὐτοκρατορίας, δὲν ἠδύνατο νὰ ἐννοήσῃ τὴν ἀδράνειαν τῶν ὑπηκόων αὐτοῦ ἡγεμόνων τῆς Ἀνατολῆς, μὴ δυνηθέντων ἔτι νὰ ὑποβάλλωσιν εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ μετανοοῦντας τοὺς σχισματικούς αὐτῶν ὑπηκόους· ἀφοῦ δὲ μάτην κατηνάλωσε πολύτιμον χρόνον γράφων ἐγκυκλίους ἐπὶ ἐγκυκλίων καὶ αὐστηρῶς ὑπενθυμίζων αὐτοῖς τὸ πρὸς τὴν Ρωμάναν ἐκκλησίαν καθήκον, ἀπεφάσισε νὰ προβῇ εἰς τὴν βίαν· ὅθεν ἐκλέξατο τὸν ἀγριώτερον τῶν καρδιναλίων Πελάγιον τὸν ἐπίσκοπον Ἀλβάνου διώρισεν ἀποστολικὸν ἐξαρχον τοῦ Ἀνατολικοῦ κράτους (1213) μετ' ἀπολύτου ἐξουσίας (1), καὶ γράψας πρὸς πάντας τοὺς ἀπὸ Ἀχαΐας μέχρι Βυζαντίου καὶ Συρίας ἡγεμονεύοντας λατίνους ἐξώρκισεν ἕνα πρᾶσχωσιν αὐτῷ πᾶσαν ὑποστήριξιν.

Ὁ Ἀκροπολίτης περιγράφει οὕτω τὴν εἰς Βυζάντιον ἔλευσιν καὶ τὰ κατορθώματα τοῦ παπικοῦ λεγάτου. « Ἐρυθροβαφῆ γὰρ ὑπεδέδυτο πέδιλα, ἐκ τῆς αὐτῆς δὲ χρυᾶς καὶ τὰ ἐνδύματα εἶχε, καὶ ἡ ἐφεστρίς δὲ τοῦ ἵππου καὶ τὰ χαλινὰ τῷ τοιοῦτῳ ἐβάπτοντο χρώματι· ἦθους δὲ τυχὼν ἀγριωτέρου καὶ ἀλαζονείᾳ χρώμενος, πολλὰ δεινὰ ἐνεδείξατο ἐπὶ τοῖς τῆς Κωνσταντίνου οἰκήτοσι. . . . Ἐντεῦθεν καθείργοντο μοναχοί, ἱερεῖς ἐδεσμοῦντο καὶ ναὸς ἅπας ἐκέκλειστο· καὶ ἦν ἐν αὐτῷ δυοῖν θάτερον, ἢ ὁμολογήσαι τὸν πάππαν πρῶτον ἀρχιερέα καὶ τούτου τὴν μνήμην ἐν ἱεροτελεστίαις ποιεῖν, ἢ θάνατον εἶναι τῷ μὴ διαπραξαμένῳ τοῦτο τὸ ἐπιτίμιον. Τοῦτο εἰς βαρυθυμίαν ἤγε τοὺς οἰκήτορας τῆς Κωνσταντίνου, καὶ μάλιστα τῶν ἄλλων τοὺς προὔχοντας, οἳ καὶ πρὸς τὸν βασιλέα Ἐρρῆν ἀφιγ-

(1) « *summaque auctoritatis instructum misit, ut Graecos, qui Latinis parebant, a schismate abducerat, atque ab Ecclesiae sinum revocaret* ». Raynaldus, Annales, an. 1213.

μένοι « ἡμεῖς μὲν, ἔφασαν, ἄλλου γεγονότες, γένους, καὶ ἄλλον ἀρχιερέα ἔχοντες, ἑαυτοὺς τῷ κράτει σου ὑπετάξαμεν ὥστε σωματικῶς κατάρχειν ἡμῶν, οὐ μὴν γε ψυχικῶς καὶ πνευματικῶς· σοῦ μὲν γὰρ ἐν πολέμῳ ὑπερμαχεῖσθαι τῶν ἀναγκαιῶν, τῶν δ' ἡμετέρων ἐκστῆναι σεβασμάτων καὶ θρησκευμάτων τῶν ἀδυνάτων πάντη καθέστηκεν· ἢ γοῦν λυσον ἡμῖν τὰ ἐπεληθόντα δεινά, ἢ ἄφες ὡς ἐλευθέρους ἐν τοῖς ἰθαγενέσιν ἀφίχθαι ». Ταῦτ' εἶπον, κάκεινος μὴ βουλόμενος ἐν στέρῃσι γενέσθαι τοσούτων καλῶν καγαθῶν ἀνθρώπων, καὶ ἔκοντος τοῦ εἰρημένου λεγάτου τοὺς τε ναοὺς ἀνέφξε, καὶ τοὺς ὅσοι ταῖς εἰρηταῖς ἦσαν κατισχημένοι μοναχοὺς τε καὶ ἱερεῖς ἀπολέλυκε, καὶ τὸν κατασχόντα τότε τὴν Κωνσταντίνου κλύδωνα κατεστόρεσε. Πολλοὶ δὲ τῶν μοναχῶν προεξίοντες τῆς Κωνσταντίνου τῷ βασιλεῖ Θεοδώρῳ προσῆλθον, καὶ αὐτοῖς προστάξει τούτου μοναί πρὸς καταμονὴν ἐπίδεδονται· καὶ πρεσβύτεροι δὲ πρὸς τὴν Νίκαιαν ἀπιόντες, οἱ μὲν τῷ πατριαρχικῷ κλήρῳ συγκατελέγησαν, οἱ δὲ θεῖοι· ἐνασμενίσαντες τοῖς σηκοῖς ἐλευθέρως ἐδίωξαν (1) ».

(1) Ἀκροπολίτης σελ. 32-33. Οἱ χρονογράφοι τῆς Ρωμῆας ἐκκλησιαστικῶς ἀδυνατοῦντες ἢ ἀναιρέσωσι τὰ γενόμενα, ἀπλῶς σημειοῦσιν ὅτι ὁ σχισματικὸς συγγραφεὺς τὴν αὐστηρότητα τοῦ Πελαγίου εἰς σκληρότητα μετεποίησε (Raynaldus, 1213)· ἀλλ' αὐτὸς ὁ Ραϋνάλδος παρακατιῶν στιγματίζει οὐχὶ τὴν σκληρότητα, ἀλλὰ τὴν θηριωδίαν τοῦ αἰμοδόρου Πελαγίου, ὅστις ἐστρατεύσας εἰς Ἀπουλίαν διέπραξε τοσαῦτα κακουργήματα καὶ διὰ τοσούτων αἱμάτων κατέχρανε τὴν χώραν, ὥστε αὐτὸς ὁ πάπας ἐξοργισθεὶς σφοδρῶς ἐπέπληξε τὸν ἱγρίον καρδινάλιον. « Monuit gravissime Albanensem episcopum Apostolicae sedis legatum, ne ita sanguinem humanum, fundi pateretur, misericordiam insitam et innatam e' eclesiae servare jussit. » Ann. Eccles. an. 1229. Βλέπε καὶ τὴν πρὸς τὸν πάπαν ἐπιστολὴν τοῦ πατριάρχου Γερμανοῦ, ἐν Δημητρακοπούλου Ὁρθόδοξῳ Ἑλλάδι, (σελ. 40-42).

πβ'.

Ἡ ἐν Βυζαντίῳ ἀποτυχία τοῦ Πελαγίου ἠνάγκασε τὸν Πάπαν νὰ στείλῃ ἕτερον ἐξάρχον τὸν καρδινάλιον Ἰωάννην Κολόνναν, συνεχιστρατεύσαντα εἰς Ἡπειρον μετὰ Πέτρου τοῦ Κουρτεναί ἐπιδόξου αὐτοκράτορος τοῦ Βυζαντίου· ἀλλ' ὁ ἡγεμονεῶν τότε τῆς Ἡπείρου Θεόδωρος ὁ Κομνηνὸς κατανικήσας τοὺς εἰσβολεῖς, ἠχμαλώτισε καὶ τὸν αὐτοκράτορα καὶ τὸν παπικὸν λεγάτον (1217). Ὁ τελευταῖος οὗτος λυτρωθεὶς μετ' οὐ πολὺ κατ' ἐπίμονον αἴτησιν τοῦ Ὀνορίου, ἦλθεν εἰς Βυζάντιον, πλὴν οὐδὲν κατορθώσας περιωρίσθη εἰς τὸν συμβιβασμὸν τῶν μεταξὺ τῶν ὁμοθρήσκων αὐτοῦ διενέξεων, καὶ τὴν εἰσπραξίν τῶν ὀφειλομένων εἰς τὸν Πάπαν χρημάτων (1).

Ὁ δὲ Πελάγιος ἀναχωρήσας ἐκ Κωνσταντινουπόλεως μετέβη εἰς Συρίαν καὶ Κύπρον, καὶ πολλὰ ἐνταῦθα διέπραξε κατορθώματα. Ἀφοῦ εὐδοκίμως ἐστρατήγησεν ἐν Συρίᾳ καὶ γενναίως ἐπολέμησεν ἐν Αἰγύπτῳ, ἐλθὼν ἐν Κύπρῳ εἰργάσθη πρὸς διοργάνισιν τῆς ἐνταῦθα λατινικῆς ἐκκλησίας καὶ πρὸς ἐκλατίνισιν τῶν σχισματικῶν, ὄργανον ἔχων τυφλὸν τὸν τότε βασιλεύοντα Ἑρρίκον τὸν Α'.

Βαρβάρως ἀρπαγέντες ἐκ τοῦ ἐρημικοῦ ἡσυχαστηρίου αὐτῶν δεκατρεῖς ἀθῶοι μοναχοὶ ἐβιάσθησαν εἰς ἀπάντησιν τοῦ πατρίου δόγματος, πλὴν εἰς ἀπάντησιν εἰπόντες ὅτι πρέπει πρότερον διὰ προφορικῆς συζητήσεως ἢ καὶ θαύματός τινος νὰ διαλυθῇ ἡ περὶ τῆς ὀρθοδοξίας τυχὸν πλάνη αὐτῶν, ἐρρίφθησαν εἰς τὰς εἰρητάς, ἐν αἷς ἐπὶ τρία ὄλα ἔτη ἐστέναξαν· ἄκαμπτοι δ' ἐν τῇ πίστει αὐτῶν ἀπέρριψαν τὰς συνεχεῖς ἐπερωτήσεις τῶν δημίων, ἂν ἐπεθύμουν δηλονότι νὰ ἐξαγοράσωσι διὰ τῆς θρησκευτικῆς προδοσίας τὴν ἐλευθερίαν αὐτῶν. Ἀπελπισθεὶς ἐπὶ τέλους ὁ Πελάγιος διέταξε ν' ἀναφθῇ πυρὰ καὶ ἐν ἐπισήμῳ πομπῇ προεδρευομένη ὑπ' αὐτοῦ τοῦ βασιλέως καὶ τῶν ἐν τέλει

(1) Muralt. chronographie Byzantine, 1217-19.

πολιτικῶν τε καὶ ἐκκλησιαστικῶν ἀρχόντων ριφθῶσιν εἰς τὰς φλόγας οἱ σκληροτράχηλοι σχισματικοί. Τὸ ἐν Κύπρῳ συμβῶν κακούργημα (1221) λεπτομερῶς ἀφηγεῖται τὸ νῦν πρῶτον δημοσιεύμενον μαρτύριον τῶν θυμάτων τῆς λατινικῆς ἀγριότητος, οὐχ ἦττον δὲ λόγον ποιοῦνται καὶ ἄλλοι μὲν, ἰδίᾳ δὲ ὁ παρ' Ἀλλατίφ βυζαντινὸς ἀνώνυμος, γράφων ταῦτα.

• Ἀπὸ δὲ τῆς βασιλείας κυροῦ Μανουὴλ τοῦ Πορφυρογεννήτου ἕως τῆς βασιλείας κυροῦ Ἰωάννου τοῦ Βατάτζη μόνον ἐπόρθουν τὰς πόλεις καὶ τὰς νήσους μανικῶς, καὶ ὅσας ἐδυνήθησεν ἐλεῖν, ἐδίωκον τοὺς ὀρθοδόξους ἀρχιερεῖς καὶ ἀντ' ἐκείνων ἐποίουν Καθηναρίους ὁμόφρονας αὐτῶν, ἤγουν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, εἰς τὴν Κύπρον, εἰς τὴν μεγάλην Ἀντιοχείαν, καὶ εἰς τὰς λοιπὰς χώρας αἷ εἶχον. Οὐ μόνον δὲ τοῦτο, ἀλλὰ καὶ τὸν λοιπὸν λαόν, τοὺς τε ἱερεῖς καὶ μονάζοντας τυρηνικῶς ἐξεβίαζον εἰς τὸ ὁμοφρονεῖν καὶ συκοινωνεῖν αὐτοῖς καὶ μνημονεύειν· καὶ ὅσοι μὲν ἐπέιθοντο τοῖς δόγμασιν αὐτῶν, τούτοις φιλονίκως διετίθεντο, ὅσοι δὲ ἤλεγχον αὐτούς, ὡς αἰρετικούς καὶ τὴν κοινωνίαν αὐτῶν πάντῃ ἀπεστρέφοντο, ἐκόλαζον φανερώς, καὶ μαρτυρίαν ἴστων κατὰ τοὺς πάλαι βασιλεῖς καὶ τυράννους τῶν ὀρθοδόξων χριστιανῶν. Καὶ μαρτυρεῖ τῷ λόγῳ οἱ ἐν τῇ Κύπρῳ ἀθλήσαντες ἅγιοι μονάζοντες, οὓς τινες διὰ τὸ μὴ καταδέξασθαι συκοινωνῆσαι τούτοις τριετίαν φυλακίσαντες, καὶ πᾶν εἶδος κολάσεως αὐτοῖς ἐπαγγρόντες, ὕστερον ὡς οὐκ ἐπειθον αὐτοῖς κἂν διὰ στόματος ὁμολογήσαι, ὅτι καλῶς κρατεῖτε, ἐκμανέντες οὓς μὲν δῆσαντες ἐν ταῖς οὐραῖς τῶν ἑαυτῶν ἵππων ἐν τραχέσι καὶ δυσβάτοις τόποις σφραγισθέντες ἀπέκτειναν, τοὺς δὲ προκρίτους αὐτῶν πυρκαϊᾶν ἀνάψαντες μεγίστην τούτους κατέκαυσαν· ὁ δὲ καθηγούμενος τούτων ἄββᾶς Ἰωάννης καλούμενος μέχρι πολλοῦ ἐφαίνετο τοῖς πᾶσιν ἐν μέσῳ φλογὸς ἰστάμενος καὶ προσευχόμενος· ἐμμανῆς δὲ γενόμενος εἰς ἐξ αὐτῶν τῶν λατίνων Καθβαλλαρίων ἀκον-

πδ.

τίσας κατ' αὐτοῦ ρόπαλόν τι καὶ κρούσας τοῦτον μέσον τῆς φλογὸς ἔρριψε· καὶ οὕτως ὁ ὅσιος τὴν ἀγίαν αὐτοῦ ψυχὴν τῷ θεῷ παρέδωκεν. Κατασβεσθείσης δὲ τῆς πυρκαϊᾶς ἐκείνης, καὶ εὐρόντες τὰ λείψανα σῶα, ὅστέα παντοδαπῶν ζώων καὶ μιαρῶν θηρίων ἐπισυνάξαντες προσέθηκαν ἐπὶ τὰ λείψανα τῶν ἀγίων, καὶ δευτέραν πυρκαϊὰν πάλιν ἀνάψαντες ἐπὶ τούτοις οὐκ εἶσαν τὸ πῦρ ἕως εἰς τέλος κατετέφρωσαν. Καὶ ταῦτα μὲν οὕτως· ὁ δὲ Πάπας καὶ οἱ σὺν αὐτῷ πληττόμενοι ὑπὸ τῆς συνειδήσεως διὰ τὸν τέλειον χωρισμὸν ὃν προεγράψαμεν, ὃν ἐποίησαν ἐπὶ τῆς βασιλείας κυροῦ Μανουήλ, ἀπέστειλαν τινὰς ὡς ἐγκαθέτους τῶν λεγομένων Φρεμενουρίων, ἐπὶ τῆς βασιλείας κυρίου Ἰωάννου τοῦ Βατάτζη, ὡς δῆθεν ἀπερχόμενοι εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ ἐντυχόντες τῷ ἀγιωτάτῳ πατριάρχῃ κυρίῳ Γερμανῷ ἐν τῇ πόλει Νικαίᾳ, χαιρετισμὸν ὡς ἀπὸ τοῦ Πάπα ἀπένειμον· εἶτα συνάρας λόγους μετ' αὐτοὺς ὁ πατριάρχης διὰ τὰς καθ' ἐκάστην τυραννίδας, ἃς πάσχουσιν ἐξ αὐτῶν οἱ ὀρθόδοξοι Χριστιανοί, ἤγουν ὑπὸ τῶν λατίνων εἰς ἃς χώρας κρατοῦσι, καὶ μάλιστα διὰ τοὺς μνημονευθέντας ἀγίους πατέρας οὓς ἐμαρτύρησαν ἐν τῇ Κύπρῳ, πληγέντες ἐκεῖνοι ὡς δῆθεν τῷ λόγῳ, ἀντέφησαν οὕτως, ὅτι ὁ πάπας καὶ οἱ σὺν αὐτῷ προὔχοντες οὐ μικρῶς εἰς τοῦτο ἀσχάλλονται λέγοντες, ὅτι εἰ ἤθελεν ἡ τῶν Γραικῶν ἐκκλησία καὶ ἔστειλαν ᾧδὲ τινὰς πρὸς ἡμᾶς, εἴτι ἄρα καὶ ἠτήσαντο ἕνεκεν τῆς εἰρήνης καὶ ὁμοιοῦς, ἀσμένως τοῦτο εἶχομεν ποιῆσαι· οὐ γὰρ ἤθελον, ἵνα στείλωσιν ἐκεῖνοι πρὸς ἡμᾶς πρῶτον, ἵνα μὴ φανῶσιν, ὅτι ἐν ἀληθείᾳ κατέγνωσαν ἑαυτοὺς καὶ ζητῶσι διόρθωσιν, ἀλλὰ μένοντες ἐν τῇ ὑψηλοφροσύνῃ αὐτῶν καὶ ἀπειθείᾳ πρὸς ἀπάτην ἔστειλαν τοὺς σταλέντας, ὅπως ἀπαιτήσωσι καὶ στείλωμεν ἡμεῖς πρότερον πρὸς ἐκείνους, καὶ λαβὴν δώσομεν ὡς εἰ οὐκ ἐσφάλλομεν ἡμεῖς, οὐκ ἂν πρότερον ἐστείλαμεν πρὸς αὐτούς, καθὼς ἡ ἐπιστολὴ αὐτῶν ὕστερον ἐδίδαξεν. Ὁ δὲ πατριάρχης κύριος

Γερμανός ασμένως ταῦτα τῷ βασιλεὶ ἀνέφερε, καὶ γράψαντες ἐπιστολάς ὃ τε βασιλεὺς καὶ ὁ πατριάρχης πεπληρωμένας πάσης ἀγάπης καὶ ταπεινοφροσύνης, καὶ ὁμοίως ἀπέστειλαν πρὸς τὸν πάπαν (1) ».

Ἄλλ' εἰς τὸ κακούργημα τοῦτο καὶ μόνον δὲν περιορίσθη ὁ Πελάγιος καὶ ἡ αὐτῷ συμπράττουσα γαλλικὴ δυναστεία· ἀπεβλήθη καὶ ἐξωρίσθη τῆς Κύπρου ὁ ἀρχιεπίσκοπος Νεόφυτος, ἀντικατάστατός ὑπὸ λατίνου, καὶ εἰς αὐτοὺς δὲ τοὺς ἐναπομειναντας τέσσαρας ἄλλους ἐπισκόπους ἐπετράπη ἡ ἐν τῇ νήσῳ διχομνη ὑπὸ τὰς ἐξῆς προτάσεις: νὰ δώσωσι τὴν διὰ χειραφίας ὑπόσχεσιν περὶ ὑποταγῆς· καὶ νὰ διορίζωνται οἱ διάδοχοι αὐτῶν ὑπὸ τοῦ λατίνου ἀρχιεπισκόπου, ἔχοντος καὶ τὸ δικαίωμα νὰ ἐπιδικάζῃ καὶ πᾶσαν ἐρεσιβαλλομένην αὐτῷ ὑπὸ ἐνός τῶν διαδίκων ἐπισκοπικὴν ἀπόφασιν.

Τὰς προτάσεις ταύτας ὑποβαλόντες οἱ Κύπριοι εἰς τὸν ἐν Νικαίᾳ ἐδρεύοντα τότε πατριάρχην Γερμανὸν, ἐζήτησαν συνοδικὴν ὁδηγίαν πρὸς συμμόρφωσιν αὐτῶν. Ἡ σύνοδος λαβοῦσα ὑπ' ὄψιν τὴν κρίσιμον θέσιν τῆς ἐν Κύπρῳ ἐκκλησίας, ἐνόμισεν ἀνγκαῶν νὰ οἰκονομήσῃ τὰ πρᾶγμα, συμβουλευούσα τοῖς ἐπισκόποις ν' ἀποδεχθῶσι τὰς λατινικὰς προτάσεις μέχρι τῆς παρελεύσεως τοῦ κινδύνου. Ἐν ᾧ δὲ περὶ τούτου οἱ ἀρχιερεῖς μετὰ τοῦ πατριάρχου ἔτι συνδισκέπτοντο, ἔφθασαν εἰς Νίκαιαν καὶ ἐξ ἄλλων μὲν πόλεων ἰδίᾳ δ' ἐκ Βυζαντίου πλεῖστα ὄσα ἄλλα

(1) *Allatii de ecclesiae occidentalis atque Orientalis perpetua consensione, Coloniae, 1648 σελ. 693-95.* Ὁ ἀδυσώπητος οὗτος Ἑλληνομάστιξ μὴ δυνάμενος ν' ἀναιρέσῃ, κατὰ τὸ σῆνηδες, τὰ ἐν Κύπρῳ συμβάντα ἐπὶ ἐπισημειῶσι, ὅτι ὁ ἑμπαθὴς καὶ κακεντρεχὴς σχισματικὸς ἐξώγκωσεν ἐν τῇ διηγέσει αὐτοῦ τὰ πράγματα ἐν' ἀμαυρώσει τὴν ἐν τῇ νήσῳ εὐαγγελικὴν συμπεριφορὰν τῶν λατίνων (*sem laudabilem et plane egregiam maligne admodum in pejorem rapit*).

πρ'.

θύματα τοῦ λατινικοῦ διωγμοῦ, κληρικοί, μόναχοί, καὶ λαϊκοί· οὗτοι δὲ ἄμα μαθόντες τὰ συζητούμενα, συνέρρευσαν εἰς τὴν πατριαρχεῖα κραυγάζοντες πρὸς τὸν πατριάρχην καὶ τὴν σύνοδον « Λαμψάτω τὸ φῶς ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, μὴ μόνον ἐξ ἔργων, ἀλλ' ἤδη καὶ ἐκ τῶν λόγων αὐτῶν, καὶ σκοτεινὸν μηδὲν μηδὲ ἀσαφὲς ταῖς ὑμετέραις διαγνώσεσιν ἐγκρυπτέσθω! ἐμάθομεν ἀφ' ὧν ἐπάθομεν τὴν λατινικὴν δολοπλοκίαν· ἡμεῖς ἀρκούντως αὐτοῖς συνεπλάκημεν, πολὺν ἀνέτλημεν κάματον, ἐγκαρτερήσαντες φυλακαῖς, τῆς ἐνεγκαμένης ἀπελαθέντες, ἐξυβρισθέντες εἰς τὸ τοῦ πώγωνος σέμνωμα, κακῶν τούτων πάντων τὰς αὐτῶν ραδιουργίας ἐκμεμελετήκαμεν ἀκριβῶς. Λατῖνοι ἄλλα μὲν βάζουσιν, ἄλλα δ' ἐν φρεσὶ κεύθασιν· χερσὶ χεῖρας ἐμβαλεῖν ἀπαιτοῦσι, τὰς ἡμετέρας ταῖς ἑαυτῶν, καὶ τοῦτο παντάπασιν ἀκαταιτίαιον καὶ ἀνεπιληπτον ἰσχυρίζονται· τὸ δέ, οὐδὲν τι ἕτερόν ἐστιν, ἀλλ' ἡ πατροπαράδοτου πίστεως προδοσία, καὶ χειραγωγία πρὸς ὑποταγὴν τῆς σφῶν ἐκκλησίας καὶ εἰς πικρὰ τῆς γηραλέας εἰθισταὶ Ρώμης παραληροφρονήματα. Οἷα γὰρ αἰεὶ πολέμοις ἀναστρεφόμενοι, καὶ καθαρῶς τυγχάνοντες ἀρειμάνιοι πάντες ὁμοῦ λαϊκοὶ τε καὶ ἱερεῖς αὐτῶν, καὶ ἔθιμα τῶν πολέμων ἀκριβωθέντες, καὶ τοῦτ' αὐτὸ τὸ δίδοναι χεῖρας σημεῖον ἤττης καὶ παντελοῦς δουλωσύνης νομίζουσιν, ὡς ἐν ταῖς μάχαις εἰώθασιν οἱ ἀλισκόμενοι δρᾶν. Παρακαλοῦμεν οὖν ἐντεθῆναι ρητῶς, καὶ τὸ μὴ δὲ χεῖρας δοῦναι τοῖς Ἰταλοῖς τοὺς Κυπρίους· εἰ γὰρ μὴ οὕτω γενήσεται, κίνδυνος προφανῆς, τὴν τετράγωνον καὶ στερεάν καὶ δίχα ψόγου τῶν πρὸ σοῦ ἀρχιερέων οἰκοδομὴν ἄρτι καταπεσεῖν, ἣν ἐκεῖνοι συχνοῖς ἰδρῶσι καὶ ἐργομοχθίαις μακρῶς ἀνεδείμαντο . . . » (1).

Ἡ ἀπόροπος αὕτη ἐπέμβασις καὶ οἱ πύρινοι λόγοι

(1) Γερμανοῦ ἐπιστολὴ πρὸς Κυπρίους, σελ. 10-11.

τῶν θυμάτων τῆς λατινικῆς βίας ἠνάγκασαν τὴν σύνοδον νὰ μεταβάλλῃ γνώμην· ὅθεν ἔγραψε πρὸς τοὺς ἐν Κύπρῳ νὰ ἐμμείνωσι μέχρι μαρτυρίου πιστοὶ εἰς τὸ πάτριον δόγμα, ἀπορρίπτοντες μὲν ἀπροκαλύπτως τὴν ζητουμένην διὰ χειραφίας ὑποταγὴν, ἐν ἀνάγκῃ δ' ἐνδίδοντες μόνον εἰς τὰς ἄλλας δύο λατινικὰς ἀπαιτήσεις, ὡς καθαρῶς χρηματολογικὰς (1). Δι' ἐτέρας δὲ συνοδικῆς ἐγκυκλίου ὁ αὐτὸς πατριάρχης (1229) (2) ἐκτιθέμενος τὰς πρὸς τὴν ρωμάναν ἐκκλησίαν διενέξεις, ἐξορκίζει τοὺς ἐν Κύπρῳ ὀρθοδόξους, Ἑλληνας τε καὶ Σύρους, νὰ ἐγκαρτερήσωσι, ἀποφεύγοντες καὶ πᾶσαν ἐπιμιξίαν πρὸς τοὺς τυχόν ἢ διὰ φόβον ἢ χρηματισμὸν ἀρνησαμένους τὴν θρησκείαν τῶν πατέρων ἀδελφούς, ἐκτὸς ἐὰν οὗτοι ἐγκαρδίως μεταμεληθέντες ὁμολογήσωσι ἐνώπιον τοῦ λατίνου ἀρχιεπισκόπου τὴν ἀπάτην αὐτῶν (3).

Ἐν τούτοις ὁ διωγμὸς ἐξηκολούθει, ὁ δὲ δυστυχὴς Γερμανὸς μετὰ θλίψεως πληροφορούμενος τὸν κίνδυνον τοῦ ποιμνίου, ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τοῦ ὁποίου οὐδὲν ἠδύνατο, ἐθεώρησε καλὸν ἢ ἀποταθῆ πρὸς αὐτὸν τὸν πάπαν καὶ τοὺς καρδιναλίους (1231), παρακαλῶν μετὰ χριστιανικῆς ταπεινοφροσύνης αὐτοὺς (4) νὰ

(1) Γερμανοῦ ἐπιστολὴ πρώτη πρὸς Κυπρίους (σελ. 5-14 τοῦ παρόντος τόμου).

(2) Εἰς τὸ ἔτος τοῦτο ἀνταποκρίνεται ὁ ἐν τῇ δευτέρᾳ ταύτῃ ἐπιστολῇ τοῦ Γερμανοῦ ἀπλῶς σημειούμενος ἰούλιος μὴν τῆς δευτέρας ἰνδικτιῶνος.

(3) σελ. 14-19 τοῦ παρόντος.

(4) Εἶναι τινόντι ἀκατονόμαστος ἢ πρὸς διαστροφὴν τῆς ἀληθείας τάσις τῶν καπικῶν συγγραφέων, οἵτινες καὶ αὐτὴν τὴν ταπεινόφρονα ἐπιστολὴν τοῦ Γερμανοῦ μετὰ τοσαύτης ἐμπαθείας κηρύττουσιν ὀβριστικὴν καὶ ψευδολόγον· ἰδοὺ πῶς χαρακτηρίζει ταύτην ὁ περιώνυμος χρονογράφος Ὁδορίκος Ραῦνάλδος. « *Carpsit (ὁ πατριάρχης) audaci stylo, veterique imbuto odio Romanam Ecclesiam, quasi illa se a Graeca distraxisset, Pontificemque ad controversiam de-*

πη'.

μετριάσωσι τὴν ἄδικον ὀργὴν αὐτῶν, καὶ ὑποδεικνύων ἐν τέλει ὅτι ἡ ἑλληνικὴ ἐκκλησία εἶναι πρόθυμος νὰ συζητησῆ καὶ πάλιν τὰς δογματικὰς διενέξεις. Ὁ τότε πάπας Γρηγόριος Θ' ἔστειλε δύο ἀπαντήσεις πρὸς τὸ γράμμα τοῦ Γερμανοῦ, καὶ ἐν μὲν τῇ πρώτῃ λατινιστὶ γεγραμμένη (1232) σαφῶς ὑποδείκνυεν ὅτι αἰτία τοῦ διωγμοῦ τῆς ἑλληνικῆς ἐκκλησίας εἶναι ὁ ἀπὸ τῆς Ρώμης χωρισμὸς αὐτῆς (1). ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ, συντεταγμένη εἰς τὸ ἑλληνικὸν ἰδίωμα (2), προσπαθεῖ νὰ δικαιολογήσῃ εὐαγγελικῶς τὰς ὑπ' αὐτοῦ κρατούμενας δύο μαχαίρας, τὴν πνευματικὴν καὶ τὴν κοσμικὴν, καὶ τελευτῶν ἀπαιτεῖ τὴν ὑποταγὴν τῆς σχισματικῆς ἐκκλησίας, πρὸς τὴν ὁποίαν πέμπει τίσσασα μοναχοὺς ἐκ τοῦ τάγματος τῶν λεγομένων Κηρύκων καὶ Μινοριτῶν ὅπως διαπραγματευθῶσι τὴν ἔνωσιν (3).

cidendam, qui populus a capite Christo discissus divulsusque esset, ad scripturarum auctoritatem provocavit, graviores alias querelas, calumnias verius, effectata eloquentia exaggeravit, Pontificem vetuisse, ne Deus Graeco ritu coleretur, persecutionemque in Cypro adversus Graecos concitasse, adeo ut Graecorum aliqui post longum carceris squalorem flammis absumpti essent, quos ille illustrem martyrii palmam collegisse gloriatur; verum haec tum a veritate Ecclesiaeque Romanae mansuetudine aliena, quis non videat illum salso effutiisse? (Annales Ecclesiastici, tom. II, Lucae 1747 σελ. 70-79).

(1) ὅρα ταύτην ἐν Waddingi, Annales Minorum tom. II.

(2) Σελ. 46-49 τοῦ παρόντος τόμου, καὶ παρὰ Βαδίγγω.

(3) Τὰ κατὰ τὴν νέαν ταύτην ἀπόπειραν πρὸς ἔνωσιν τῶν ἐκκλησιῶν κατὰ πλάτος ἐκτίθενται ὑπὸ Ραϋνάλδου καὶ ἰδίᾳ ὑπὸ τοῦ ἀγγλοῦ Λουκᾶ Βαδίγγου τοῦ χρονογράφου τοῦ τάγματος τῶν Μινοριτῶν. Τὰ δ' ἑλληνικὰ πρακτικὰ τῆς τότε ἐν Νικαίᾳ γενομένης συνοδικῆς συζητήσεως πρὸς τοὺς παπικοὺς ἀποστόλους περιεχόμενα ἐν τῷ κώδικι τῆς Μαρκανθῆς βιβλιοθήκης (DLXXV, σελ. 365-377), εἰς οὗ καὶ ἀντεγράφησαν, ὡς ρηθῆσεται παρακατιῶν, καὶ αἱ νῦν ἐκδιδόμενα ἐπιστολαὶ τοῦ τε πα-

Καί πρὸς καιρὸν μὲν διεκόπησαν αἱ κατὰ τῶν Κυπρίων λατινικαὶ ἐνέργειαι, διότι καὶ ὁ Πελάγιος ἐγκατέλιπε τὴν νῆσον, καὶ οἱ κρατοῦντες, ἀπησχολημένοι περὶ ἐμφυλίου πολέμου, δὲν εἶχον τὸν ἀπαιτούμενον χρόνον πρὸς ἐφαρμογὴν τῶν κατὰ τοῦ ἑλληνικοῦ κλήρου ψηφισμάτων τοῦ δεινοῦ λεγάτου.

Ἐν ἔτει 1250 οἱ Κύπριοι μάτην ζητήσαντες τὴν ἀποκατάστασιν τῶν ὑπὸ τοῦ Πελαγίου καταργηθεισῶν δεκατεσσάρων αὐτῶν ἐπισκοπῶν, μόλις κατάρθωσαν νὰ λάβωσι τὴν ἄδειαν πρὸς ἐκλογὴν μητροπολίτου. Ἀλλὰ καὶ τὸ ψυχίον τοῦτο τῆς παπικῆς γενναιοδωρία; σφοδρῶς διεξεδίκησε καὶ ἐπολέμησεν ὁ τότε λατῖνος ἀρχιεπίσκοπος Λευκωσίας Οὐγὼν ὁ Φατζιάνος· μὴ δυνηθεὶς ὁμῶς νὰ παύσῃ τὸν ἐκλεχθέντα μητροπολίτην Γερμανὸν, λυσσῶδη ἐκήρυξε πόλεμον καὶ πρὸς τοῦτον καὶ πρὸς τὸν βασιλεύοντα Ἑρρίκον Α', ὡς μὴ συναίνουντα εἰς ἐκτέλεσιν τῶν παραλόγων αὐτοῦ ἀπαιτήσεων· ἀπελπισθεὶς ἐπὶ τέλους νὰ κατορθώσῃ τὴν παῦσιν τοῦ Κυπρίου μητροπολίτου, ὁ Φατζιάνος ἐγκατέλιπε τὴν νῆσον, κατὰ τῆς ὁποίας ἐξεσφενδόνισεν ἐκκλησιαστικὴν ἀργίαν (interdictum). Ἐπανακάμψας δὲ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ βασιλέως λυσοσδέστερος ἐπέπεσε κατὰ τοῦ ἀτυχοῦς Γερμανοῦ, τὸν ὅποσον καθ' ἐκάστην εἰδίωκε καὶ ἐξηυτέλιζε, συνεχῶς προσκαλῶν νὰ ἐμφανισθῇ καὶ εἰς τὸ βῆμα αὐτοῦ πρὸς ἀπολογία.

Ὁ Κύπριος μητροπολίτης κατανοῶν ὅτι ἀνυπόφορος καθίστατο ὁ τοιοῦτος βίος, ἀπεράσισε νὰ μεταβῇ εἰς Ρώμην καὶ ἐξαιτηθῇ παρὰ τοῦ πάπα θεραπείαν τοῦ κακοῦ. Ὁ Φατζιάνος μαθὼν τοῦτο ἐξεσφενδόνισεν ἀφορισμὸν κατὰ τοῦ ἑλληνοῦ μη-

τριάρχου Γερμανοῦ καὶ τοῦ πάπα Γρηγορίου, ἐδημοσιεύθησαν ἐν Βιέννῃ (1798) μετὰ τινων παραλλαγῶν ἐξ ἄλλου χειρογράφου ὑπὸ Καρόλου Ἀλτερ ἐν τέλει τοῦ Χρονικοῦ Γεωργίου τοῦ Φραντζῆ (σελ. 139-148).

τροπολίτου και ἔσπευσε νά διαλύσῃ ἐν Ρώμῃ τὰς κατ' αὐτοῦ κατηγορίας τοῦ Γερμανοῦ.

Μετὰ πολλὰς διενέξεις και ἐνοστάσεις ὁ πάπας Ἀλέξανδρος Δ' ἐξέδοτο τὴν περιώνυμον περὶ τῆς Κυπρίου ἐκκλησίας βούλλαν αὐτοῦ (1260), δι' ἧς ἐπικυρώσας τὰ ψηφίσματα τοῦ Πελαγίου ἐντελῶς ὑπεδούλωσε τὴν νῆσον εἰς τὸν ἐν Λευκωσία ἀντιπρόσωπον αὐτοῦ. Διὰ τῆς παπικῆς βούλλας πάντα τὰ ἐν Κύπρῳ ἐκκλησιαστικά ἀγαθὰ ἀνεγνωρίζοντο ὡς κτῆμα ἀναφαίρετον τοῦ λατινικοῦ κλήρου. Ἀνεγνωρίσθησαν μόνον τέσσαρες ἑλληνικαὶ ἐπισκοπαί, τῶν ὁποίων αἱ ἔδραι μετέχθησαν ἐκ τῶν πόλεων εἰς ἀσήμους και πενυχρὰς τῆς νήσου κόμης· οὕτω τοῦ μὲν ἐπισκόπου Λευκωσίας, μετονομαζομένου Σολείας, ἔδρα ὠρίσθη ἡ κόμη τῶν Σόλων· ὁ τῆς Πάφου μετέχθη εἰς Ἀρσινόην, ὁ τῆς Ἀμμοχώστου εἰς Ριζοκάρπασον, και ὁ τῆς Νεμησοῦ εἰς Λεύκαρα. Ὁ ἐκλεγόμενος ὑπὸ τοῦ ἑλληνικοῦ κλήρου ἐπίσκοπος ὑπεχρέωθη νά δίδῃ διὰ χειραψίας ὄρκον πίστεως και ὑποταγῆς πρὸς τὸν λατίνον ἀρχιεπίσκοπον Λευκωσίας, ὅστις ἀναγνωρίζομενος ὡς μόνος μητροπολίτης τοῦ βασιλείου εἶχεν ὑποτελεῖς και τοὺς τέσσαρας ἑλληνας ἐπισκόπους. Οἱ ἐπίσκοποι οὗτοι ὑφίσταντο και ἐτέραν ταπεινώσιν, ὡς ὑποχρεούμενοι νά μεταβαίνωσι μετὰ τοῦ ὑπ' αὐτοὺς κλήρου εἰς τὴν συγχοροτουμένην ὑπὸ τοῦ γείτονος λατίνου ἐπισκόπου σύνοδον, ἅπαντες δὲ παρευρίσκωνται ἐν ταῖς ὑπὸ τοῦ ἀρχιεπισκόπου Λευκωσίας γενομέναις ἐπαρχικαῖς συνελεύσεσι. Μόνον δὲ δικαίωμα ἀφέθη αὐτοῖς νά δικάζωσι τὰς μεταξὺ ὁμογενῶν δίκας, μὴ χαίροντες ὁμῶς τὸ προνόμιον τοῦτο και ἐπὶ μικτῶν δικῶν. Ἐπὶ τέλους δὲ ἐχορηγήθη και μικρά τις χάρις εἰς τὸν δυστυχεῖ Γερμανόν, ὅστις ὀνομασθεὶς ἐπίσκοπος Σολείας ἔλαθε τὸ προνόμιον νά φέρῃ ζῶν τὸν κενὸν τίτλον ἀρχιεπισκόπου Κύπρου· ἀλλὰ και τὸ ψιχίον τοῦτο τοῦ παπικοῦ ἐλέους ἐφθόνησεν ὁ φανατικὸς Φατζιάνος, ὅστις μὴ δυνηθεὶς νά τὸ ἀφαιρέσῃ, ἐξαλλος ἐξ ὀρ-

γῆς ἔδωκε τὴν παραίτησιν αὐτοῦ καὶ μεταβὰς εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ Τοσκάνην ἐτελεύτησεν ἐν τῇ ὑπὸ τούτου κτισθείσῃ μονῇ, ἣν Λευκωσίαν ὠνόμασε.

Διὰ τῆς σκληρᾶς ταύτης βούλλας ἡ Κύπριος ἐκκλησία, ἡ ἐπὶ δώδεκα ὄλας ἑκατονταετηρίδας διατηρήσασα τὸ αὐτοκέφαλον καὶ ἀνεξάρτητον αὐτῆς, ὑπεδουλοῦτο ἐντελῶς εἰς τὸν ἐπίσακτον λατινικὸν κληρον· ὅθεν εὐλόγως ὁ διάδοχος τοῦ Φατζιάνου ἀρχιεπίσκοπος Λευκωσίας Ραφαήλ μετὰ στόμφου ἀπεκάλει ἐν τῇ προκηρῶξει αὐτοῦ τοὺς μὲν λατίνους ἀληθεῖς τῆς νήσου ποιμένας, τοὺς δὲ Ἕλληνας ἐπιεικῶς ἀνεχομένους. Ἐκτοτε ὅμως διετρανώθη τὸ μῖτος τῶν ἐν τῇ νήσῳ ὀρθοδόξων οὐ μόνον πρὸς τοὺς κρατοῦντας καὶ τοσοῦτον ἀσπλάγχχνως καταχρωμένους τῆς δυνάμειος αὐτῶν λατίνους, ἀλλὰ καὶ πρὸς τοὺς ἀπαρνηθέντας τὸ ὀρθόδοξον δόγμα ἀδελφούς, οἳτινὲς πολλακίς ἐδοκίμασαν καὶ τὰς παρεκτροπὰς αὐτοῦ. Ὁ ἀρχιεπίσκοπος τῆς Λευκωσίας μὴ δυνθεις νὰ προφυλάξῃ τοὺς τελευταίους· τούτους ἀπὸ τῆς ὀργῆς τῶν ἐξηρηθισμένων συμπατριωτῶν αὐτῶν, ἀφοῦ μάτην ἐπεκαλέσθη τὴν δύνάμιν τοῦ βασιλεύοντος Οὐγῶνος Β', μεταβὰς παρὰ τῷ πάπα Οὐρβανῷ Δ' ἐξέθετο αὐτῷ, ὅτι ἐὰν δὲν ἀναγκασθῇ ὁ βασιλεὺς τῆς Κύπρου νὰ τῷ πράσῃ ἐνθερμον συνδρομὴν ἀδυνατεῖ νὰ ἐπιτελέσῃ τὰ συμφέροντα τῆ λατινικῆ ἐκκλησίᾳ· ὁ δὲ πάπας δι' ἐντόνου γράμματος (1263) προσεκάλεσε τὸν Οὐγῶνα νὰ λάβῃ αὐστηρὰ κατὰ τῶν σχισματικῶν αὐτοῦ ὑπηκόων μέτρα, τολμώντων μετὰ τοσαύτης ἀναιδείας νὰ κακοποιῶσι τὰ πιστὰ ταῦτα τέκνα τῆς λατινικῆς ἐκκλησίας, καὶ περιφρονῶσιν ἅμα αὐτὴν (1).

Ἐν τούτοις ἡ Ρωμᾶνα ἐκκλησία μετὰ πλείστης ὀλίψεως ἔβλεπε τὴν ὑποκειμένην εἰς πιστὰ αὐτῆς τέκνα Κύπρον μὴ.

(1) Mas Latrie, III, σελ. 655-57.

4β'.

εκλατινιζομένην· ὅθεν ἀφοῦ τοσοῦτον κατηνάλωσεν εἰς μάτην χάρτην καὶ μέλαν, ἐθεώρησεν ἀναγκαῖον νὰ ἐπαναλάβῃ τὸ ἐπι κίνδυνον πείραγμα τοῦ Πελαγίου.

Ἡ ἐκτέλεσις τοῦ κινδυνώδους πρᾶξικοπήματος ἀνετίθη εἰς τὸν γάλλον καρμελίτην Πέτρον τὸν Θωμᾶν, παπικὸν τότε λεγόμενον τῆς Ἀνατολῆς καὶ καθολικὸν ἱεροεξεταστήν, περὶ τοῦ ζήλου καὶ τῆς τόλμης τοῦ ὁποίου ἡ Ρώμη εἶχε τρανά ἀποδείξεις. Ὁ Θωμᾶς οὗτος ἐγένετο γνωστὸς ἐν τῇ Ἀνατολῇ τὸ πρῶτον ἐν ἔτει 1356 ἀποσταλεὶς ὑπὸ τοῦ Πάπα πρὸς τὸν αὐτοκράτορα τοῦ Βυζαντίου Ἰωάννην τὸν Παλαιολόγον ἕνα διαπραγματευθῆ τὴν τότε ἐπιδιωχθεῖσαν ἔνωσησιν τῶν δύο ἐκκλησιῶν· μετὰ ταῦτα διορισθεὶς ἐπίσκοπος Κορώνης καὶ πολλὰ ἐνταῦθα κατορθώσας, ὠνομάσθη μετ' ὀλίγον (1359) λεγάτος τῆς Ἀποστολικῆς Ἑδρας, γενικὸς ἱεροεξεταστὴς μετ' ἀπολύτου ἐξουσίας, καὶ ἐπιτηρητὴς τῶν ἐν τῇ Ἀνατολῇ λατινικῶν ἐπισκοπῶν, Κύπρου, Κρήτης, Σμύρνης, Ἀθηνῶν, Θησῶν, Κορίνθου, Νάξου, Κερκύρας, Δυρραχίου, Ντυπάκτου καὶ Νέων Πατρῶν. Καθὰ ὁμολογοῦσιν οἱ πολλοὶ αὐτοῦ βιογράφοι μετὰ ζήλου ἀνωτέρου παντός, ἐπαίνου ἐξεπλήρωσε τὰ ὑψηλὰ αὐτοῦ καθήκοντα, ἀδικλείπτως περιερχόμενος εἰς τὰς ὑπ' αὐτοῦ ἐξαρτωμένας πόλεις, ἐποικοδομῶν τοὺς πιττοῦς, καὶ προσηλυτιζῶν τοὺς σχισματικοὺς Ἑλληνας, ἀφ' ὧν πολλάκις ἠπειλήθη ἡ ζωὴ αὐτοῦ. Καὶ αὐταὶ δὲ αἱ λατινικαὶ ἀρχαὶ ἔλαβον συνεχοῦς κρομμᾶς ἕνα περιστέλωσι διὰ τῆς βίαις τὸν ὑπερβάλλοντα ζῆλον τοῦ ἱεροεξεταστοῦ. Ἀκούσας ὅτι τὴν Κρήτην ἐλυμαίνετο ἀφρεσίς τις, ἔσπευσε νὰ μεταβῆ πρὸς ἐκρίζωσιν τοῦ μολύσματος· ἀλλ' ὁ δοῦξ τῆς Κρήτης μάτην προτρέψας τὸν τολμητικὸν ἕνα μὴ ἐξερθεῖζῃ τὰ πράγματα, καὶ μὴ εἰσχωσθεὶς ἠπειλήσεν αὐτὸν δι' ἐξορίας. Εἰς ἀπάντησιν ὁ τρομερὸς λεγάτος ἐπηξε τὸ ἱεροεξεταστικὸν αὐτοῦ βῆμα, καὶ προσεκάλεσε τὸν δοῦκα ἐν ὀνόματι τῆς Ρώμης νὰ πράσῃ αὐτῷ καὶ ἀποχρῶσιν δύναμιν πρὸς διεξαγω-

γὴν τῆς ἀρχομένης ἀνακρίσεως. Ὁ ἐνετὸς ἀντιβασιλεὺς ἐξοργισθεὶς ἐπὶ τῇ αὐθαδεΐᾳ, ἀπέπλυνε τοῦτον δι' ὕβρεων καὶ διέταξε νὰ ἐγκαταλίπη τὴν νῆσον, ἐπαπειλῶν αὐτῷ ἀρνούμενῳ τιμωρίας καὶ αὐτὸν ἐπὶ τέλους τὸν θάνατον· σὺνάμα δὲ ὁ ἐξηρηθεὺς λαὸς ἐφορμήσας κατὰ τοῦ ἱεροεξεταστοῦ διενεοῖτο νὰ πραγματοποιήσῃ τὴν ἀπειλὴν τοῦ δουκός. Μόλις σωθεὶς τοῦ κινδύνου ὁ Θωμᾶς ἐξεσφενδόνισε κατὰ τοῦ δουκός καὶ τῆς αἰρετικῆς νήσου πρὸς τῇ ἀρᾷ αὐτοῦ καὶ τὸν μέγαν ἀφορισμόν, ἣ τὴν λεγομένην ἐκκλησιαστικὴν ἀργίαν. Φοβηθεὶς ὁ δουξ τὰ ἀποτελέσματα τοῦ τελευταίου μέτρου, ἐζήτησε ταπεινῶς παρὰ τοῦ ἱεροεξεταστοῦ συγχώρησιν, ἐπιτρέψας αὐτῷ νὰ διαμεῖνῃ ἐν τῇ νήσῳ καὶ ἐκπεραιώσῃ τὴν ἀποστολὴν αὐτοῦ. Τότε δὲ ὁ Θωμᾶς ἀνκαλέσας τὸ διάταγμα τῆς ἀργίας, ἐξηκολούθησε τὴν ἀνάκρισιν κατὰ τῶν αἰρετικῶν, ἀνοίγων καὶ αὐτοὺς τοὺς τάφους καὶ καίων τὰ ὀστέα τῶν νεκρῶν ἐπὶ τῆς ἱεροεξεταστικῆς αὐτοῦ πυρᾶς. Οὕτω δ' εὐσυνειδήτως ἐκπληρώσας τὸ χριστιανικὸν αὐτοῦ καθήκον μετέβη εἰς Ρόδον.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἀναγορευθεὶς βασιλεὺς τῆς Κύπρου Πέτρος ὁ Α' προσεκάλεσεν ἐν τῇ νήσῳ τὸν παπικὸν λεγάτον ἵνα ἰδιοχείρως στέψῃ αὐτόν. Μετὰ δὲ τὴν τελετὴν συνεννοηθεὶς πρὸς τὸν βασιλέα ἐσχεδίασε τὸ κατὰ τῶν Ἑλλήνων μεμελετημένον πρᾶξικόπημα.

Ἐλθὼν μετὰ πολλῶν ὀπκῶν ἐν τῇ μητροπολικῇ ναῷ τῆς ἁγίας Σοφίας, προσεκάλεσεν ὑπό τι πρόσχημα τοὺς Ἕλληνας ἐπισκόπους καὶ ἱερεῖς, οἵτινες μετέβησαν μὴ φανταζόμενοι τὸ πονηρὸν αὐτοῦ διαβούλευμα. Ἄμα οὗτοι εἰσηλθόντες, ἐκλείσθησαν αἴφνης αἱ πύλαι τοῦ ναοῦ, καὶ ὁ γεννάδας Καρμελίτης μετὰ τῶν περὶ αὐτὸν ἤρξαντο νὰ ἐκλατινίσωσι τούτους διὰ τῆς βίας. Οἱ λαὸς πληροφορηθεὶς τὸν θόρυβον ἔδραμεν εἰς βοήθειαν τῶν κινδυνευόντων· πλὴν μὴ δυνηθέντες νὰ εἰσέλθωσι προσεπάθησαν νὰ διαρρήξωσι τὰς θύρας, ἄλλοι δὲ τολμηρότεροι ἔθηκαν πῦρ.

Ὁ βασιλεὺς μαθὼν τὰ γιγνόμενα, ἔστειλε τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ μετὰ τῶν ἄλλων ἀξιοματικῶν καὶ δυνάμεως, οἵτινες ἀνοίξαντες τὰς πύλας ἠλευθέρωσαν τοὺς Ἕλληνας καὶ παρέδωκαν αὐτοὺς εἰς τοὺς ὁμοθρήσκους· « καὶ ὅσους ἐκουφερμίξεν (ὁ λεγάτος) ἐρρίψαν τὸ πανπάκιν καὶ ἐπτύσαν το ». (1).

Ἄλλ' ἀκούσωμεν καὶ τὴν νόστιμον διήγησιν τοῦ ἐν Κύπρῳ πραξικοπήματος οὕτως ἐκτιθεμένην ὑπὸ τῶν πολλῶν βιογράφων τοῦ ἁγίου ἀνδρός: Ἐταράχθη ἡ ἁγία ψυχὴ τοῦ μακαρίου ἱεροεξεταστοῦ, ἅμα ἐπληροφορήθη ὅτι οἱ ἐν τῇ νήσῳ Ἕλληνες ἐπίσκοποι διὰ μαγιῶν καὶ ἄλλων γοητειῶν διέφθειρον τοὺς πιστοὺς λατίνους· ὅθεν συμβουλευθεὶς πρὸς τὸν βασιλέα πρόβη εἰς τὸ ὅσιον ἔργον· οἱ δ' ἐν τῇ ἁγίᾳ Σοφίᾳ κλεισθέντες ἐπίσκοποι προθύμως ἀκούσαντες τοὺς εὐαγγελικοὺς αὐτοῦ λόγους ἀπέπτυσαν τὸ σχίσμα. Ἄλλ' ὁ ἐχθρὸς τῆς εἰρήνης τοῦ κόσμου διάβολος, μὴ ἀνεχόμενος τὸν χριστιανικὸν τοῦτον θρίαμβον, ὑπεκίνησεν ἕνα πρεσβύτερον Κύπριον (*virem temerarium et audacem*), ὅστις διεγείρας τὰ ταραχοποιὰ πλήθη περιέκυκλωσε τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ κραυγάζων « θάνατος εἰς τὸν λεγάτον, καὶ τοὺς δολεροὺς λατίνους »! Ὁ ἅγιος Θωμᾶς μὴ πτοηθεὶς πρὸ τοῦ κινδύνου ἀνεπέτασε τὴν σημαίν τοῦ σταυροῦ καὶ προσεκάλεσε τοὺς ἐν τῷ ναῷ νὰ μείνωσιν ἐν τῇ θέσει καὶ μαρτυρικῶς ἀποθάνωσιν. Ἐν τούτοις ὁ βασιλεὺς μαθὼν τὰ γινόμενα ἔστειλε μετὰ δυνάμεως τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ πρίγκηπα τῆς Ἀντιοχείας, ὅστις διαλύσας τὰ πλήθη παρέλαβε τὸν Θωμᾶν καὶ συνοδεύσας μέχρι τοῦ οἴκου, ὕστερον, πρὸς πείσμα τῶν ἑλλήνων, ὠδήγησε τοῦτον μετὰ πάσης τιμῆς πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἀπάντων εἰς τὴν βασιλικὴν αὐλὴν (2).

(1) Μαχαίρας σελ. 98-99. Giblet (Loredano) σελ. 362-3.

(2) *Vita et res gestae B. Petri Thomae patriarchae Constantinopolitani*, auctore Luca Waddingo, Lugduni 1637. Καθὰ συνεχίζει ὁ Βάδδινγ, ὁ Θωμᾶς ἐγκαταλιπὼν τὴν Κύπρον ἦλθεν εἰς

Αισγρῶς ἀποδιωχθεὶς τῆς Κύπρου ὁ παπικὸς λεγάτος συμπαρέλαβε μεθ' ἐκτουτοῦ καὶ τὴν λατινικὴν παράδοσιν· διότι ἔκτοτε πραγματικῶς ἄρχεται ἡ συμφιλίωσις τῶν δύο ἀντιμαχομένων καὶ τοσοῦτον πρὸς ἀλλήλας μισουμένων φυλῶν. Οἱ τῶς δίκην εἰλώτων βιοῦντες· Ἕλληνες λαμβάνουσιν ἀξιώματα (1), οἱ δὲ ἱερεῖς καὶ ἐπίσκοποι τῶν Ἑλλήνων ἀδελφικῶς συμπράττουσι καὶ συσκέπτονται πρὸς τοὺς τιμαριούχους περὶ τῶν σπουδαιότερων τοῦ θρόνου συμφερόντων· ἀδιαφόρως οἱ λατινοὶ ἐκκλησιάζονται ἐν τοῖς ἑλληνικοῖς ναοῖς πρὸς μέγιστον σκάνδαλον τοῦ πάπα Οὐρβανοῦ Δ' (1368), ὅστις δὲν ἔπαυεν ἐλέγχων τούτους ἐπὶ ἀπιστίᾳ (2). Αἱ μεταξὺ τῶν δύο φυλῶν

Κορώνην, καὶ ἀμέσως « καθωδήγησε τοὺς σχισματικούς Ἕλληνας ν' ἀποκτίσωσι τὴν πλάνην »· ἐνταῦθα δὲ κατέπληξε τοὺς πάντας καὶ διὰ πολλῶν θαυμάτων, μεταξὺ τῶν ὁποίων μνημονεύεται καὶ τὸ συμβῆναι εἰς τὸν πρίγκηπα τῆς Ἀρχαΐας, ὅστις ἔχων πολλὰς θυγατέρας ἐπεθύμη τ' ἀποκτήσῃ καὶ ἄρρενα διάδοχον· καὶ δὴ ἄμ. ὁ ἅγιος ἱεροξεταστῆς ἐπεσέφθη καὶ ἠλόγησε τὸν οἶκον αὐτοῦ, ἐξεφύτρωσεν ἀμέσως ὁ ἐπιθυμητὸς διάδοχος. Ἄμα δὲ ἡ Ἀττάλεια ἠλώθη ὑπὸ τοῦ βασιλέως Πέτρου, ὁ Θωμᾶς ἑλθὼν καθήγησε τὰς ἐκκλησίας καὶ ἐγκαθίδρυσεν τὸν λατινικὸν κληρὸν· εἶτα δ' ἑλθὼν ἐν Κύπρῳ ἀπεδίωξε διὰ λιτανείας τὸν μασιζόντα τὴν νῆσον λοιμὸν. Ὁ πάπας Οὐρβανὸς Ε' ἐκτιμῶν τὰς ἐξιδιασμένους ὑπηρεσίας αὐτοῦ ὠνόμασε τὸν Θωμᾶν (1363) ἀρχιεπίσκοπον Κρήτης καὶ πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως *in partibus infidelium*. Πολὺ δὲ συντελέσας ὁ ἀποστολικὸς οὗτος λεγάτος ὑπὲρ τῆς κατ' Αἰγύπτου ἐκστρατείας τοῦ βασιλέως τῆς Κύπρου, καὶ γενναίως ἀγωνισθεὶς ἐν τῇ ἀλώσει τῆς Ἀλεξανδρείας ἐτελεύτησεν ἐκ τραύματος καὶ ἐτάφη ἐν Ἀμμοχώστῳ (1366).

(1) Καὶ ἐκ Βυζαντίου δ' εὐγενεῖς λαμβάνουσι στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν ἐν Κύπρῳ, ὡς οἱ ὑπὸ Μαχαίρᾳ μνημονεύομενοι ἱππῶται Δάσκαρις καὶ Τζορτζῆς ὁ Μονομάχος.

(2) Τὴν πρὸς τὸ βασίλειον τῆς Κύπρου δυσπιστίαν καὶ τὸ κατὰ τῶν Ἑλλήνων μῖσος διατρένωσεν ἡ Ρώμη ἐν ταῖς περιωνύμοις ἀποκαλύψεσι τῆς ἁγίας Βριγίττας, κατὰ τῆς αὐθεντικότητος τῶν ὁποίων, καίτοι κανονισθεισῶν ὑπὸ τῆς ἐν Βασιλεῖᾳ συνόδου, πολὺ ἐγράφησαν.

ἐπιμιξίαι πληθύνονται. Τὸ δὲ περιεργότερον ὅτι καὶ παρ' αὐτῶ λαβῆ τῆς Κύπρου ἢ γαλλικῆ δυναστεία λαμβάνει πλέον ἐθνικὸν χαρακτήρα· ἢ ἐκ τοῦ οἴκου τῶν Λουζινικῶν Μαργαρίτα σύζυγος τοῦ δεσπότη τῆς Πελοποννήσου Μανουὴλ τοῦ Καντακουζηνοῦ ἐλθοῦσα εἰς Κύπρον πρὸς ἐπιτέλεσιν τοῦ ὑπὸ τῆς ἐν Βυζαντίῳ αὐτῆς ἐπιδιωκομένου συνοικεσίου πρὸς τὸν βασιλέα Πέτρον τὸν Β', κκεῖται ὑπὸ τῶν Κυπρίων ἢ βασιλίσσα (1)· μέχρι τοῦ νῦν ψάλλει ὁ λαὸς τοὺς σκανδαλώδεις ἔρωτας τοῦ Πέτρου Α' τοῦ ρήγα τῆς Ἀνατολῆς καὶ βασιλεῖα τῆς Δύσης, πρὸς τὴν Ἰζουάναν Αλαεμα, ἣν ἐξελληνίζει εἰς Ροδαφνοῦσαν, καὶ τὴν κατ' αὐτῆς ἐκδίκησιν τῆς βασιλίσσης Ἐλεονόρας τῆς ἐξ Ἀρραγῶνος (2).

Ἐν αὐταῖς δηλονότι λέγεται, ὅτι ἡ περιώνυμος Σουηδὶς ἀγία ἐπισκεφθεῖσα τὴν νῆσον ὀλίγον μετὰ τὴν δολοφονίαν τοῦ βασιλέως Πέτρου τοῦ Α', ἐξεπλάγη ἐπὶ τῇ ἐπικρατούσῃ ἀπιστίᾳ καὶ διηύθυνε πρὸς τὴν βασιλισσαν γῆραν Ἐλεονόραν καὶ τὸν υἱὸν αὐτῆς Πέτρον τὸν Β' κανόνας τινὰς ἐν εἴδει ἀποκαλύψεως πρὸς ἐποικοδόμησιν. Ἐξ Ἰερουσαλήμ δὲ διηύθυνε πρὸς τὸν λαὸν τῆς Κύπρου τὴν περιώνυμον ἐκείνην ἀποκάλυψιν, ἐν ᾗ αὐτὸς ὁ Χριστὸς νοθετεῖ πάντας μὲν τοὺς κατοίκους νὰ σπεύσωσιν εἰς μετάνοιαν, ἀπειλῶν ὅτι ἄλλως θέλει ἐξαλείψαι αὐτοὺς καὶ μεταφυτεύσει πιστοὺς χριστιανούς· πρὸς δὲ τοὺς Ἑλληνας ἀποταίνων τὸν λόγον ὁ λυτρωτῆς τοῦ κόσμου λέγει· «Ἐνα καὶ μόνον ἔγω ἐπὶ τῆς γῆς ἐμὸν τοποτηρητὴν, τὸν ἐν Ρώμῃ ἕκατον ποντίφηκα· οἱ δ' ἐξ ὑπερφηφνίας καὶ ἄλλων κοσμικῶν κακιῶν μὴ ὑποτασσόμενοι αὐτῷ, ἀνάξιοι ἔσονται καὶ μετὰ θάνατον τῆς ἐμῆς παρουσίας. Μάθετε οἱ Ἑλληνες, ὅτι οὔτε ἡ ὑμετέρα αὐτοκρατορία, οὔτε τὰ ἄλλα ὑμῶν κράτη ἀσφαλεῖ καὶ εἰρηναῖα μενοῦσιν, ἀλλ' ἀείποτε ἐχθρικῶς πολεμηθήσονται, ἐν μὴ σπεύσαντες μετὰ κατανύξεως προσέλθητε εἰς τὴν Ρωμάνων ἐκκλησίαν, συμμορφούμενοι ἐντελῶς πρὸς τε τοὺς νόμους καὶ τὰ δόγματα αὐτῆς». *Revelationes Sanctae Brigittae, lib. XVI-XIX.*

(1) Μαχαιράς, σελ. 225, 227.

(2) Σακελλαρίου, Κυπριακὰ ἔθνη, 15, καὶ 16. — βλ. Μαχαιρᾶν, σελ. 164-176.

Πανηγυρικῶς δ' οὕτως εἰπεῖν ἡ τοιαύτη συμφιλίωσις καθιεροῦται ἐπὶ τοῦ βασιλέως Ἰωάννου τοῦ Β'. Οὗτος ἐνυμφεῦθη πρῶτον μὲν τὴν Μεδαίαν Παλαιολόγην, καταγομένην ἐκ τοῦ ἑλληνοφραγκικοῦ οἴκου τῶν Μομφερράτων Παλαιολόγων, μὲν ὅλας τὰς ἀντιστάσεις τῆς Ἑνετίας (1440). τὸ δὲ συνοικέσιον τοῦτο ἐνέκρινε καὶ ὁ πάπας Εὐγένιος Δ', ὑπὸ τὸν ὄρον ἵνα ἔχη μεθ' ἑαυτῆς ἡ μέλλουσα τῆς Κύπρου βασίλισσα δύο φραγκισκανοὺς μοναχοὺς. Μόλις ἡ Μεδαία στεφθεῖσα βασιλίσσα ἀπέβησεν· ὁ δὲ Ἰωάννης ἀμέσως προέβη εἰς τολμηρότερον διάβημα, ἐκλέξας εἰς δευτέραν αὐτοῦ σύζυγον τὴν Ἑλένην Παλαιολόγην θυγατέρα Θεοδώρου τοῦ δεσπότη τῆς Πελοποννήσου (1441). Ἡ ἑλληνίς βασίλισσα, τῆς ὁποίας τὴν εὐφυῖαν ἐγκωμιάζουσιν οἱ λατῖνοι χρονογράφοι (1), πραγματικῶς ἐβασίλευσεν οὐ μόνον τῆς νήσου καὶ αὐτοῦ τοῦ πτωχοῦ τῆ πνεύματι συζύγου αὐτῆς, ἀναγκάσασα τοῦτον ἵνα καὶ διὰ τῶν βουλῶν ἀναγνωρίσῃ αὐτὴν συγκυβερνήτιν. Ἐπὶ ταύτης ἡ τέως ἀπόβλητος ἑλληνικὴ γλῶσσα παρίσταται ὡς τὸ ἐπίσημον ὄργανον πρὸς διομολόγησιν

(1) *Essendo virile ed ingegnosa, come sono per ordinario i Greci.* (Loredano, σελ. 597). — Οἱ χρονογράφοι τῆς Ρώμης χαρακτηρίζουσιν οὕτω τὴν πνευματώδη, ἀλλὰ σχηματικὴν ταύτην βασίλισσαν. « *Ingeniosa et cordata mulier, verum Graeca instituta perfidia, Latinis inimica sacris et Romanae hostis ecclesiae. Quae ubi consummato matrimonio viri recordiam cognovit, non tam reginam quam regem egit; regnum ipsa gubernavit, magistratus veteres deposuit, novos instituit, sacerdotia pro suo arbitrio ordinavit et, eliminato Latinorum ritu, Graecanicum superinduxit, belli pacisque leges dixit. Viro satis fuit convivari, deliciisque affluere; atque in hunc modum universa insula in potestatem Graecorum rediit.* ». Gobbini, *Commentarii Pii II, Romae 1584, φύλ. 322.*

47.

διεθνῶν συνθηκῶν (1)· τὰ ἀξιώματα τοῦ βασιλείου ἐξ ἴσου διανέμονται εἰς τε τοὺς Ἕλληνας καὶ τοὺς φράγκους, ἡ δ' ἑλληνικὴ ἐκκλησία ἀπαλλαγεῖσα τοῦ πιέζοντος ζυγοῦ νέμεται ἐξ ἴσου τὰ ἀγαθὰ, τὰ ὅποια ἀκατονόμαστος βίβλιν εἶχε σφετερισθῆ.

Μὴ ἀρκεσθεῖσα δὲ εἰς τὰς πρὸς τοὺς ὀμοδόξους παραχωρήσεις ταύτας ἡ Ἑλένη ἐτόλμησε καὶ κατ' αὐτῶν τῶν τέως μετ' εὐλαθείας τηρουμένων προνομίων τῆς Ρώμης σπουδαῖον πραξικόπημα· ἅμα δηλαδὴ ἀποθανόντος τοῦ λατίνου ἀρχιεπισκόπου τῆς Κύπρου, ἀντὶ νὰ περιμεῖνῃ κατὰ τὰ εἰθισμένα τὴν ἐκ Ρώμης ἀντικατάστασιν αὐτοῦ, ἔστειλε πρὸς τὸν πάπαν πρεσβείαν ζητοῦσα ἀπλῶς τὴν ἐπικύρωσιν τοῦ ὑπ' αὐτῆς προτεινομένου διαδόχου, καὶ μάλιστα Ἕλληνος τὸ θρήσκευμα. Ὁ πάπας ἀπορρίψας τὴν τολμηρὰν πρότασιν, διώρισεν ἀρχιεπίσκοπον Κύπρου τὸν Γαλέσιον Μόνσολον, περιώνυμον τότε ἐπὶ σοφία καὶ θρησκευτικῷ ζήλῳ. Ἄλλ' ἡ βασίλισσα οὐ μόνον ἠρνήθη νὰ δεχθῆ τὸν διορισθέντα, ἀλλὰ συλλαβοῦσα καὶ τὸν παπικὸν πρεσβευτὴν ἐφυλάκισεν. Ὁ πάπας μαθὼν τὰ τολμηθέντα δὲν ἐθέλησεν, ὡς λέγουσιν οἱ λατῖνοι χρονογράφοι, νὰ ἐξερεθίσῃ εἰς ἀποστασίαν τὸ πρὸς τὸ ἑλληνικὸν θρήσκευμα ἀποκλινοῦν βασιλείον τῆς Κύπρου (2), ἀλλ' ἔγραψε πρὸς τὸν ἐν Ρόδῳ μέγαν μάγιστρον τοῦ τάγματος τοῦ ἀγίου Ἰωάννου Ἱεροσολυμίτου, νὰ μεταβῆ εἰς τὴν νῆσον καὶ πείσῃ διὰ τῆς εὐγλωττίας αὐτοῦ τὸν βασιλέα Ἰωάννην ὅπως συναινέσῃ εἰς τὴν ποντιφικὴν ἀπόφασιν, οὐχὶ μόνον κατ' ἀνάγκην, ἀλλὰ καὶ πρὸς δόξαν τοῦ χριστιανικοῦ ὀνόματος (3).

(1) Συνθήκη πρὸς τὸν ἐμίρην τῆς Ἀλαγείας (Καντηλόρου) ἐν ἔτει 1450 (Mas Latrie, III, σελ. 64, καὶ Σακελλαρίου, Γ', σελ. 174).

(2) che inclinato grandemente al rito Greco, poteva sottrarsi agevolmente dall'ubidienza della Chiesa Romana. Loredano, σελ. 603.

(3) Loredano, αὐτόθι.

ἐν δὲ ἀπειθείᾳ ἀπειλήσῃ αὐτὸν διὰ τε τῶν πνευματικῶν καὶ τῶν κοσμικῶν ὄπλων τῆς Ρώμης. Ὁ μέγας μάγιστρος, εὐρών κατάλληλον εὐκαιρίαν τὴν ἐκ Λευκωσίας ἀπουσίαν τῆς Ἑλένης, διατριβούσης τότε ἐν τῷ Βασιλοποτάμῳ, ἦλθεν εἰς Κύπρον μετὰ τε τοῦ παπικοῦ ἀπεσταλμένου καὶ αὐτοῦ τοῦ διορισθέντος ἀρχιεπισκόπου, καὶ κατέπεισε τὸν Ἰωάννην νὰ μὴ κηρυχθῆ ἀντάρτης τῆς Ρώμης. Ἡ Ἑλένη μαθοῦσα τὴν ἀπόφασιν τοῦ ἀσθενοῦς τὸν χαρακτήρα συζύγου αὐτῆς, ἦλθεν εἰς Λευκωσίαν, πλὴν μὴ θέλουσα νὰ ἐξερεθίσῃ τὰ πράγματα, συνήνεσεν εἰς τὴν ἐνθρόνισιν τοῦ Γαλεσίου.

Ἐν τούτοις ἡ ἐν τῇ νήσῳ λατινικὴ μερίς, ἐξερεθιζομένη ὑπὸ τε τοῦ κλήρου καὶ τῶν ἐν Ρόδῳ ἱπποτῶν, ἐκήρυξε τὸν πόλεμον κατὰ τοῦ ἰθαγενοῦς στοιχείου, ὡς θύματα δὲ τοῦ βαρβάρου ἐκείνου ἀγῶνος, ἐξελέχθησαν αὐτὰ τὰ τέκνα τοῦ βασιλέως.

Ἐκ τοῦ πρὸς τὴν Ἑλένην γάμου αὐτοῦ ὁ Ἰωάννης ἀπέκτησε μίαν θυγατέρα, τὴν Καρλότταν, τὴν θερμουργὸν ταύτην ἑλληνίδα, τῆς ὁποίας τὰ ἀνδρικὰ κατορθώματα καὶ τὴν πύρινον εὐγλωττίαν θαυμάζει ἡ ἱστορία (1). ἐκ δὲ τῆς ἀνόμου αὐτοῦ σχέσεως πρὸς τὴν ὠραίαν ἑλληνίδα Μαρίαν τὴν ἐκ Πατρῶν, ἐγεννήθη αὐτῷ υἱός, ὁ Ἀποστόλης (2), σχεδὸν ὀμηλικὴ καὶ

(1) Ὁ πάπας Πίος Β' ἀποκαλεῖ ἑλληνικὸν χεῖμαρρον τὴν στωμυλίαν τῆς ἀνδρικής ἐκείνης νεάνιδος: « sermone blando, et Graecorum more torrenti simili ». Gobellini, φύλ. 328. Ἡ Καρλόττα, καίτοι γινώσκουσα τὴν γαλλικὴν, τὴν ἰταλικὴν, πιθανῶς δὲ καὶ τὴν λατινικὴν διάλεκτον, καὶ ὕστερον πολλὰ ἔτη ἐν Εὐρώπῃ διατρίψασα, τοσοῦτον ἦν τὴν καρδίαν ἑλληνίς, ὥστε οὐ μόνον τὴν ἑλληνικὴν ξέσποτε ἐλάλει, ἀλλ' ἰδιωτικῶς ἀπῆται νὰ παρειαρχῶνται καὶ πολλοὶ Ἕλληνες κατὰ πᾶν ὅπ' αὐτῆς συνομολογούμενον ἐν τῇ γαλλικῇ διαλέκτῳ συμβόλιον (Mas Latrie, III, σελ. 152, σημ.).

(2) Οἱ δυτικοὶ χρονογράφοι, ὡς καὶ ὁ κύριος Mas Latrie ἀγνοοῦντες τὸ ἑλληνικὸν τοῦτο ὄνομα, καταφεύγουσιν εἰς γαλιόλας ἐρμηνείας

ρ'.

καθόλα ἀντάξιος ἀντίπαλος τῆς Καρλόττας, πλὴν πολὺ κατώτερος ταύτης τὸν τε ἱπποτισμὸν καὶ τὴν εὐγένειαν τῆς καρδιάς. Εἰς τοὺς μίξογενεῖς δὲ τούτους ἐπιγόνους τοῦ ἐκπεφουλισμένου ἤδη οἴκου τῶν Λουζινιανῶν (1), ἡ φύσις πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐδωρήσατο καὶ τὸ προτέρημα παρακαίρου σωματικῆς καὶ πνευματικῆς ἀναπτύξεως.

Ἡ λατινίζουσα μερὶς ἔπεισε τὸν βασιλέα Ἰωάννην νὰ νυμφεῖται τὴν Καρλότταν πρὸς λατῖνον πρίγκηπα, τὸν ὅποιον παραλαμβάνων καὶ συγκυβερνήτην ἠδύνατο ν' ἀπαλλαγῆ τῆς ὀχληρᾶς ἐπεμβάσεως τῆς συζύγου αὐτοῦ, ἣν τοσοῦτον ἐφοβεῖτο. Οὔθεν ἐξελέχθη ὁ Πορτογάλλος πρίγκηψ Ἰωάννης Κοέμβρ, πρὸς ὃν ἐδόθη σύζυγος ἡ μόλις δεκακαίετραέτις ἡγεμονίς (1456). Ἄμα δὲ ἀναγορευθεὶς συμβασιλεὺς ὁ Ἰωάννης ἤρξατο νὰ πιέζῃ τὸ ἐλληνικὸν στοιχεῖον, ἔχων συμμάχους καὶ τοὺς ἐν τῇ νήσῳ διαμένοντας ἱππότες τῆς Ρόδου. Ἀλλὰ καὶ ἡ κατ' αὐτοῦ ἀντιπολίτευσις, ὑποθαλπομένη ὑπὸ τῆς Ἑλένης, ὑπῆρξε σπουδαία. Μὴ δυνηθεὶς ὁ γαμβρὸς νὰ δεσποσῇ τοῦ πενθερικοῦ οἴκου, παρέλαβε τὴν σύζυγον καὶ κατώκησε μακρὰν, πρὸς μεγίστην λύπην τῶν ἀτυχῶν γονέων, οὕτω σκληρῶς στερουμένων τῆς θεᾶς τοῦ μονογενοῦς αὐτῶν τέκνου· μετ' οὐ πολὺ ὅμως ὁ ἀτυχὴς ἐγένετο θῦμα τῆς τε παρεκτροπῆς τῶν φίλων καὶ τῆς τόλμης τῶν ἀντιπάλων. Οἱ μετ' αὐτοῦ συνεργαζόμενοι πρὸς ὑποστήριξιν τῆς λατινικῆς μερίδος ἱππότες τῆς Ρόδου, συνεχῶς παρεκτρεπόμενοι εἰς βιαιοπραγίας, ἐφόνευσαν ἀναιτίως εὐγενῆ τινὰ Κύπριον Ἀμέσως διεδόθη, ὅτι κατὰ διαταγὴν τοῦ Πορτογάλλου ἐξετελέσθη

(Postoleo, Postulé = ὑποψήφιος, ἐκλεκτός, οὕτως ὀνομασθεὶς ἀφ' ὅτου ἐπεσχέθη αὐτῷ ὁ πατὴρ τὴν ἀρχιεπισκοπὴν!) III, σελ. 76, 82.

(1) Ὁ ἐκφυλισμὸς οὗτος ἤρξατο ἀπὸ τῆς δολοφονίας τοῦ Πέτρου Α' (1369), τοῦ ὁποῦοι οἱ διάδοχοι συνεχῶς ἠττῶνται καὶ αἰχμαλωτίζονται. ἔκτοτε δὲ ἡ ἀτυχὴς νήσος διατέμενεται καὶ διαρπάζεται ὑπὸ τῶν Γενοουησίων καὶ τῶν Αἰγυπτίων.

ὁ φόνος· οἱ δὲ συγγενεῖς καὶ ἄλλοι τοῦ λαοῦ ὀπλισθέντες ἔλαβον τὸ πτώμα τοῦ νεκροῦ καὶ ἤλθον εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ πρίγκηπος πρὸς ἀντεκδίκησιν. Ὁ δυστυχὴς ἰδὼν τοὺς ἐπερχομένους κατεφοβήθη, καὶ ἀσθενήσας μετ' ὀλίγον ἀπέθανε (1457).

Ἡ νεαρὰ Καρλόττα, ἀπαρηγόρητος ἐπὶ τῇ ἀπώλειᾳ τοῦ ὠρξίου συμβίου, ὤμοσε νὰ μὴ ἀφήσῃ τοῦτον ἀνεκδίκητον· ὄθεν προσκαλίσασα παρ' ἑαυτῇ τὸν ἀδελφὸν Ἀποστόλην, πρὸ μικροῦ τιμηθέντα ὑπὸ τοῦ πατρὸς τῷ τοῦ ἀρχιεπισκόπου ἀξιώματι (1), ἐπεισεν αὐτὸν διὰ τῆς συνήθους αὐτῇ στωμυλίας καὶ τῶν δακρύων νὰ φονεύσῃ τὸν πρῶτιστον ἀρχηγὸν τῆς ἀντιπάλου μερίδος, Θωμᾶν τὸν Πελοποννήσιον (2), τὸν ὀποῖον οἱ ἐναντίοι διέβαλλον ὡς αἴτιον τῆς ὀχλαγωγίας· ὁ δὲ καλὸς ἀρχιεπίσκοπος παραλαβὼν δύο Σικελοὺς δολοφόνους μετέβη εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Θωμᾶ καὶ χριστιανικῶς ἐξεπλήρωσε τὴν ἀδελφικὴν παραγγελίαν. Ὁ βασιλεὺς ἅμα μαθὼν τὴν δολοφονίαν, ἐξοργισθεὶς ἀφῆρσεν τὴν ἀρχιεπισκοπὴν ἀπὸ τοῦ αἰμοδόρου υἱοῦ, ὅστις μάτην προσπαθῆσας νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν πατρικὴν εὐνοίαν, ἔφυγε μετὰ δύο λατίνων καὶ ἤλθεν εἰς Ρόδον. Οἱ ἐνταῦθα ἱππῶται καλῶς δεξιωθέντες τὸν φυγάδα ἀνέλαβον νὰ συμφιλιώσωσιν αὐτὸν πρὸς τὸν πατέρα, ὅπως ἔχωσιν ὄργανον πρὸς ἐπιτυχίαν τῆς ἐκ Ρώμης διαβίβασθίσεως αὐτοῖς ἐντολῆς· καθότι ὁ τότε πάπας Κάλλιστος Γ', ἅμα μαθὼν τὸν θάνατον τοῦ συζύγου τῆς Καρλόττας, ἐπεμψε πρεσβευτὴν ἐξαιτούμενος τὴν χεῖρα τῆς ἡγεμονίδος ὑπὲρ τοῦ ἀνεψιοῦ αὐτοῦ,

(1) Ὁὗτος δεκακαιπιαέτης ὀνομάσθη διάδοχος τοῦ ἀποθανόντος λατίνου ἀρχιεπισκόπου Γαλεσίου, ἀνευ τῆς παπικῆς ἐπικυρώσεως· « ὀποῖος Ἀποστολὴς ἦτον μίας μεγάλης ψυχῆς, καὶ δὲν ἐκουργιάζεν θάνατον ». Βουστρώνιος, σελ. 415, 421.

(2) Ὁὗτος ἦν υἱὸς τῆς τροφῆς τῆς βασιλίσσης Ἑλένης, χάριν τῆς ὁποίας ὁ βασιλεὺς Ἰωάννης ὀνόμασεν αὐτὸν ἱππότην καὶ τζαμπερλάνον τοῦ βασιλείου.

ρβ'.

τὸν ὅποιον μάλιστα καὶ συναπέστειλεν εἰς Ρόδον πρὸς ἐνέργειαν. Ὁ νεαρὸς Ἀποστόλης, ὅστις καὶ τὰ παραβολώτερα τῶν τολμημάτων ἠδύνατο νὰ ἐπιχειρήσῃ, ἀμέσως λυθὼν μεθ' ἑαυτοῦ τὸν ὑποψήφιον γαμβρὸν καὶ ἄλλους ὁπαδοὺς κατέπλευσεν εἰς Κύπρον μετὰ δύο πλοίων, καὶ ληστικῶς ἀποβάς, ἐν πρώτοις ἐφόνευσεν τὸν ἀρχηγὸν τῆς ἐναντίας μερίδος, Ἰάκωβον Γούρην βισκούντην τῆς Λευκωσίας, καὶ μετὰ τὸ κακούργημα ἐλθὼν εἰς τὴν ἀρχιεπισκοπὴν συνεκέντρωσε τοὺς ἱερεῖς καὶ ἄλλους ὁπαδοὺς καὶ ὠχυρώθη πρὸς πόλεμον.

Ἐμπληκτος μαθὼν ὁ βασιλεὺς καὶ τὸ νέον τόλμημα τοῦ νόθου αὐτοῦ υἱοῦ, πρὸς ὃν ὅμως ἐνδομύχως ἐξαίρετικὴν διέτρεφεν ἀγάπην, συνεκάλεσε τὴν βουλήν καὶ ἐζήτησε τὴν περὶ τοῦ τολμητοῦ ἀπόφασιν αὐτῆς. Οἱ ἱππῶται καλῶς γινώσκοντες τὴν πρὸς τὸν Ἀποστόλην τυφλὴν ἀφοσίωσιν τοῦ βασιλέως, ἠθέλησαν νὰ συμβιβάσωσι τὸ πρᾶγμα· ὅθεν μετὰ γελοίας τινὰς ἐπιδείξεις, ἐπέισθη ὁ πατήρ νὰ συγχωρήσῃ αὐτῷ παραχωρῶν τὴν ἀρχιεπισκοπὴν μετὰ τῶν ἀνηκόντων ἀγαθῶν, ὡς καὶ πρότερον, καὶ ἐπιτρέπων εἰς τοὺς μετ' αὐτοῦ ἐλθόντας ν' ἀπέλθωσιν ἀνενόχλητοι. Εἰς ἐπισφράγισιν μάλιστα τῆς κωμωδίας εἰσήγαγεν ὁ Ἰωάννης τὸν μετανοοῦντα υἱὸν ἐν αὐτῷ τῷ δωματίῳ ἔνθα ἔκειτο κλινήρης ἢ Ἑλένη, καὶ ἐπὶ παρουσίᾳ ταύτης ἐπετίμησεν αὐτόν (1).

Ἐν τούτοις τὸ πρὸς τὴν Καρλότταν συνοικέσιον τοῦ ἀνεψιοῦ τοῦ πάπα, πρὸς τὸν ὅποιον ὁ Ἀποστόλης ὑπεσχέθη νὰ συμπράξῃ καὶ εἰς τὴν ἀρπαγὴν τῆς ἀδελφῆς, δὲν ἐπραγματοποιήθη, διότι, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, ὁ παμπόνηρος νεανίας, ἔμα κατωρθώσας τὸ ποθοῦμενον δὲν ἐθεώρησεν ἀναγκαῖον νὰ ἐκπληρώσῃ τὰς ὑποσχέσεις αὐτοῦ. Πρὸς δὲ τούτοις καὶ ὁ βασιλεὺς διεπραγματεύετο νὰ νυμφεύσῃ αὐτὴν πρὸς τὸν ἀνεψιὸν

(1) Βουστρώνιος, σελ. 423.

αὐτοῦ Λουδοβίκου τῆς Σαβαυδίας, μ' ὅλας τὰς ἀκιστάσεις τῆς Ἑλένης, θεωρούσης θρησκευτικῶς ἀθέμιτον τὴν ἔνωσιν δύο πρώτων ἐξαδέλφων. Ἡ μήτηρ πάσχουσα ἐκ χρονίου νοσήματος καὶ προαισθανομένη τὸ τέλος αὐτῆς, ἐξώρκιζε τὴν θυγατέρα νὰ μὴ συναινέσῃ εἰς τὸν προτεινόμενον γάμον, τὸν ὅποιον ἐκτὸς τῶν ἔλλων θέλει ἐπιβαρύνει καὶ ἡ μητρικὴ κατὰρα. Μόλις ὅμως ἐκλείσει τοὺς ὀφθαλμοὺς ἡ δυστυχῆς (1458), καὶ ὁ πατὴρ ἔσπευσε νὰ συνομολογήσῃ τὸν γάμον τοῦτον.

Μετ' ὀλίγους μῆνας παρηκολούθησε τῇ συζύγῳ εἰς τὸν τάφον καὶ ὁ βασιλεὺς Ἰωάννης Β' ἀμέσως δὲ ἡ αὐτὴ ἀνηγόρευσε διάδοχον τοῦ θρόνου τὴν Καρλότταν.

Ὁ πονηρὸς Ἀποστόλης μὴ δυνηθεὶς ν' ἀρπάσῃ τὸν θρόνον, ἐπεδείξατο σπανίαν ὑποκρισίαν, προσερχόμενος καθ' ἑκάστην καὶ ὁμολογῶν πίστιν τῇ ἀδελφῇ, τῆς ὁποίας ἐνδομύχως ἐμελέτα τὸν ὄλεθρον (1). ἀλλ' οἱ μεγιστᾶνες ἔπεισαν αὐτὴν ν' ἀπομακρύνῃ τὸν ἐπικίνδυνον ἀδελφόν, ὅστις ἐκμανεὶς διενεόθη σατανικὸν βούλευμα· προστοιμάσας δηλονότι τοὺς οικεῖους ἀπεφάσισε νὰ εἰσπηδήσῃ νύκτωρ εἰς τὰ ἀνάκτορα καὶ δολοφονήσῃ τοὺς ἀπαρέσκοντας αὐτῷ ἀξιωματικούς, πιθανῶς δὲ καὶ αὐτὴν τὴν ἀδελφὴν. Τὸ τόλμημα ὅμως ἐγκαίρως καταμηνυθὲν ἀπέτυχεν, ἡ δὲ Καρλόττα ἐθεώρησε φρόνιμον νὰ ἐξασφαλισθῇ φυλακίζουσα τὸν τρομερὸν ἀρχιεπίσκοπον. Ἀλλὰ καὶ ὁ Ἀποστόλης ἐν καιρῷ ἰδεασθεὶς περὶ τοῦ κινδύνου, συνέλεξε τοὺς πιστοτέρους ὀπαδοὺς, καὶ λάθρα ἐγκαταλιπὼν τὴν νῆσον μετέβη εἰς τὸν σουλτάνον τοῦ Κεῖρου, τοῦ ὁποίου ἐζήτησε τὴν συνδρομὴν πρὸς κυρίευσιν τοῦ ἀνήκοντος αὐτῷ βασιλείου (1458).

Ἡ Καρλόττα καὶ ὁ τότε ἐλθὼν σύζυγος αὐτῆς Λουδοβί-

(1) « Καὶ κάθε πωρὸν ἐπήγαιεν εἰς τὴν ἀγίαν Σοφίαν, καὶ ἐργόταν λειτουργίαν, καὶ τότες ἐκαβαλλίκευγεν καὶ ἐπήγαιεν εἰς τὴν ρήγαιεν ». Βουστράνιος, 433.

ρδ.

κος, πληροφορηθέντες τὰς ἐν Αἰγύπτῳ ἐνεργείας τοῦ ἐπικινδύ-
νου ἀντιπάλου, ἔσπευσαν νὰ παραλύσωσι τὰ σχέδια αὐτοῦ διὰ
πρεσβειῶν, δώρων καὶ ὑποσχέσεως ὑποταγῆς εἰς τὸν σουλτά-
νον. Ἄλλ' ὁ πανουργὸς καὶ ἐνεργητικώτατος Ἀποστόλης μα-
ταιώσας τὰς ἀντενεργείας, κατώρθωσε ἢ ἀναγορευθῆ ἐν Καίρῳ
βασιλεὺς τῆς Κύπρου ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἰακώβου Β', καὶ τῇ 18
σεπτεμβρίου 1459 κατέπλευσεν εἰς τὴν νῆσον μετὰ τοῦ χο-
ρηγηθέντος αὐτῷ ἀξιολόγου σουλτανικοῦ στόλου καὶ στρατοῦ.
Ἐκτοτε δὲ ἤρξατο ὁ μεταξὺ τῶν δύο ἀδελφῶν πολεμὸς μετὰ
ἡρωϊσμοῦ ἀνταξίου εὐγενεστέρου ἀγῶνος. Ἀφ' ἐνὸς μὲν κατε-
δείχθη ἡ σκληρότης καὶ ἡ θηριωδία, ἀλλὰ σύναμα καὶ ἡ με-
γάλη τόλμη καὶ ἀνδρεία τοῦ Ἰακώβου, ἀφ' ἐτέρου δὲ ὁ ἱππο-
τισμὸς τῆς ἡρωϊδὸς βασιλίσσης, ἥτις παρὰ πάντων σχεδὸν ἐγκα-
ταλειφθεῖσα, καὶ αὐτὸν τὸν μαλθακὸν καὶ ἀνανδρὸν σύζυγον
ἀντὶ συνδρομῆς βάρους ἔχουσα, ἐκλείσθη μετ' ὀλίγων πιστῶν ὀ-
παδῶν ἐν τῷ φρουρίῳ τῆς Κερυνείας καὶ ἀντέταξε κατὰ τοῦ
ἄρπαγος ἀδελφοῦ τριετῆ μανιώδη ἀντίστασιν. Μάτην ἐπικα-
λουμένη πανταχόθεν ἡ Καρλόττα ἀρωγὴν, ἀπελπὶς πλέον ἐνε-
πιστεύθη τὸ φρούριον εἰς τε τὸν σύζυγον καὶ τοὺς ἄλλους ὀ-
παδοὺς, καὶ ἐξελθοῦσα διηυθύνθη εἰς τὴν Ἰταλίαν πρὸς ἐξεύ-
ρῃσιν βοηθημάτων· συλληφθεῖσα καθ' ὁδὸν καὶ γυμνωθεῖσα ὑπὸ
τῶν Ἐνετῶν, ἀπὸ τῶν ὁποίων μόλις διέσωσεν αὐτὴν τὴν ἐν-
δυμασίαν ἣν ἔφερεν, ἐξηκολούθησε τὸν πλοῦν, καὶ ἐλθοῦσα εἰς
Ρώμην ἐπαρουσιάσθη εἰς τὸν πάπαν Πίον Β' καὶ διὰ φλογερᾶς
ρητορείας, κλαίουσα καὶ ὀδυρομένη ἐπεκαλέσθη τὴν συνδρομὴν
τῶν εἰς δάκρυα καταφυγόντων ἀκροατῶν. Ὁ πάπας Ἰουμάσας
τὸν ἐλληνικὸν ἐκεῖνον χεῖμαρρον, ὑπεσχέθη αὐτῇ
βοήθειαν. Ἐκ Ρώμης δ' ἐλθοῦσα εἰς Σαβαυδίαν, Γένουαν, καὶ ἄλ-
λας χώρας περιεσύναξε μικρὰς βοηθείας, καὶ ἐπανελθοῦσα ἀνε-
ζωογόνησε τὸ θάρρος τῶν ἐν Κερυνείᾳ. Καὶ πάλιν δὲ ἀποφα-
σίασα νὰ ἐξέλθῃ πρὸς εὐρῃσιν καὶ ἄλλης βοηθείας, ἐνεπιστεύ-

θη την φρουράν εις τὸν Σικελὸν στρατηγὸν Σὸρ δὲ Νάβες, καὶ παραλαβοῦσα τὸν μαλθακὸν σύζυγον, μὴ δυνάμενον ἴ' ἀνθέξῃ εἰς τοὺς πόνους τῆς πολιορκίας, ἐξησφάλισεν αὐτὸν ἐν Ρόδῳ, καὶ ἀμέσως ἐπλευσε πρὸς ἀναζήτησιν ἐπικουρίας. Δυστυχῶς ὁμως ἡ γενναία τῆς Κερυνείας φρουρὰ περιελθοῦσα εἰς τὴν ἐσχάτην ἀπελπισίαν, ἀφοῦ κατέφαγε καὶ κύνας καὶ γαλαῖς καὶ μῦς, ἠναγκάσθη νὰ παραδοθῇ (1). Ἐπανελθοῦσα εἰς Ρόδον ἡ δυστυχὴς νεάνις ἔμαθε τὸ ἀτύχημα, πλὴν οὐδόλως τὸ θάρρος ἀπολέσασα δὲν ἔπαυσε τὸν κόσμον ἐπὶ εἴκοσι καὶ πέντε ὅλα ἔτη ταράττουσα, ἀνταρσίας διοργανίζουσα, ποτὲ μὲν εἰς Ἰταλίαν καὶ Γαλλίαν εὐρισκομένη καὶ στρατολογοῦσα, ποτὲ δὲ εἰς Ρόδον ἐρχομένη καὶ συνεννοουμένη πρὸς τοὺς ἐν τῇ νήσῳ εὐαριθμούς αὐτῆς ὀπαδοὺς, ἄλλοτε εἰς Κάϊρον μεταβαίνουσα καὶ ἐξαιτουμένη τὴν βοήθειαν τοῦ σουλτάνου, ἱπποτικῶς ἀπορρίπτουσα πᾶσαν περὶ χρηματικῆς ἀποζημιώσεως πρότασιν, ἀλλ' οὐδὲ ποτε ἡ ἀτυχῆς ἰδοῦσα πραγματοποιούμενα τὰ ὄνειρα αὐτῆς, ὄνειρα τὰ ὅποια μόνον ὁ ἐπελθὼν θάνατος διέλυσε (1487).

Διὰ τῆς πτώσεως τῆς Κερυνείας ἀδιαφιλονίκητος διαμείνας βασιλεὺς τῆς Κύπρου ὁ Ἰάκωβος Β', ἐν τῇ πολεμικῇ αὐτοῦ ὁρμῇ διενεώθη ἴ' ἀποδιώξῃ καὶ τοὺς Γενουησιῶς τῆς Ἀμμοχώστου (2). μετὰ δὲ τὴν αἰσίαν διεκπεραίωσιν καὶ τοῦ τολμήματος τούτου, ἐθεώρησε πλέον φρόνιμον ἴ' ἀπαλλαγῇ καὶ αὐτῶν τῶν συμμάχων Αἰγυπτίων, εἰς οὓς πραγματικῶς ὤφειλε τὴν θριαμβευτικὴν αὐτοῦ ἐνθρόνισιν· καὶ δὴ ἀπανθρώπως κα-

(1) Πάντες οἱ ἱστορικοὶ ὁμολογοῦσιν ὅτι εἰς τὴν πτῶσιν τῆς Κερυνείας συνετέλεσεν, ἐκτὸς τῆς πείνης, καὶ ἡ προδοσία τοῦ φρουράρχου, πρὸς ὃν ὁ Ἰάκωβος ἔδωκε τὴν νόθον αὐτοῦ θυγατέρα, ἀναγορεύσας καὶ πρίγκηπα.

(2) Ταύτην κατέχον ἐπὶ μίαν σχεδὸν ἑκατονταετηρίδα ἀρπάσαντες ἀπὸ τοῦ Πέτρου Β'.

τασφάξας τούς δυστυχείς, κατώρθωσεν ὁ παμπόνηρος τύραννος νὰ δικαιολογήσῃ παρὰ τῷ σουλτάνῳ τὸ ἔγκλημα, παριστῶν τοῦτο ὡς ἀναγκαίαν συνέπειαν τῆς κατ' αὐτοῦ συνωμοσίας αὐτῶν (1464).

Ἄμα τῇ ἀποβάσει αὐτοῦ εἰς Κύπρον ὁ Ἰάκωβος ἐφρόντισε νὰ προσοικειωθῇ καὶ τὰς δυτικὰς δυνάμεις, αἵτινες ἐφαινοντο συμπαθοῦσαι πρὸς τὴν Καρλότταν, ὡς τὴν νομιμωτέραν τοῦ θρόνου διάδοχον, καὶ ἰδίᾳ τὴν Ρώμην, ἥτις διὰ πολλοὺς λόγους ἀπεχθανομένη αὐτὸν διέσπειρε τερατώδεις σικοφαντίας περὶ τῆς ἀπιστίας τοῦ πρῶν ἀρχιεπισκόπου Κύπρου. Ὅθεν ἀποστείλας τὸν ἐπίσκοπον Νεμησοῦ καὶ τὸν Κύπριον Φίλιππον Ἀ' ποδοχάτορον (1461) ἐζήτησε τὴν ὑποστήριξιν τοῦ πάπα Πίου Β', πολλὰ κατ' ἀνάγκην τότε ὑποσχόμενος αὐτῷ· ἀλλ' ὁ πάπας οὐ μόνον δὲν ἀνεγνώρισε τοὺς πρεσβευτὰς τοῦ ἐχθίστου ἐκείνου πολεμίου τῆς χριστιανικῆς θρησκείας, ἀλλὰ καὶ διέταξε τούτους νὰ ἐγκαταλίπωσι τὴν Ρώμην. Ἐπὶ τέλους ὁμῶς συναίνεσας εἰς ἰδιζιτέραν συνέντευξιν καὶ ἐνόησας, ὡς λέγουσιν οἱ λατῖνοι χρονογράφοι, τὰ γραικικὰ τεχνάσματα (graecanicae artis non ignarus) ἀπέπεμψε τούτους κενούς. Ἰδού δὲ πῶς αὐτοὶ οἱ λατῖνοι χρονογράφοι τῆς Κύπρου ἀφελῶς ἀφηγοῦνται τὴν κυρίαν ἀφορμὴν τοῦ πρὸς τὸν βασιλέα τῆς Κύπρου ἀκατονομάστου μίσους τῆς Ρώμης. « Ἐλέχθη ὑπὸ τινῶν κακοθητῶν ὅτι ὁ βασιλεὺς ὠρκίσθη εἰς τὸν σουλτάνον, ἀπαρνηθεὶς μάλιστα καὶ τὸν σταυρόν· τοὺς δὲ μύθους τούτους οὐ μόνον ἐπίστευσε ὁ πάπας Πίος Β', ἀλλὰ καὶ ἔγραψε πρὸς αὐτὸν τραχέως. Οὐδεὶς ὁμῶς πρέπει νὰ παραξενευθῇ εἰς τοιαύτην διαγωγὴν τοῦ πάπα· διότι αὐτὸς ὁ πάπας ἐφρόντιζε νὰ τῷ δώτῃ ὡς σύζυγον μίαν ἀνεψιάν αὐτοῦ· ἀλλ' ὁ βασιλεὺς ἠρνήθη διὰ τινὰς κακὰς πληροφορίας περὶ αὐτῆς. Διὰ τοῦτο ὀργισθεὶς ὁ πάπας ἔγραψε περὶ τοῦ βασιλέως πᾶσαν κακολογίαν· ἂν ὁμῶς ἐλάμβανεν ὡς σύζυγον τὴν ἀνεψιάν αὐτοῦ, θὰ ἦτο ὁ καλ-

λίτερος χριστιανός του κόσμου. Ἄρκει νά γνωσθῆ ὅτι ἡ αὐτοῦ ἀγιώτης ἔγραψε μετ' ἐμπαιθείας » (1).

Ἐξασφαλισθεῖς δ' ἐν τῷ θρόνῳ ὁ Ἰάκωβος ἐπεδίωξε μετὰ ἐπιμονῆς συνοικέσιον τὸ ὅποιον ἐματρίωσεν ἢ πρὸς αὐτὸν ἐμπάθεια τῆς Ρώμης. Ἐν τῇ πόλει ταύτῃ διέτριβε τότε ὑπὸ τὴν κηδεμονείαν τοῦ περιαλήτου Τραπεζουντίου Βησσαρίωνος τοῦ καρδινάλιου ἢ Ζωῆ Παλαιολόγη θυγάτηρ τοῦ ὑστάτου δεσπότη τῆς Πελοποννήσου Θωμᾶ καὶ ἀνεψιά τοῦ τελευταίου αὐτοκράτορος Κωνσταντίνου τοῦ Παλαιολόγου, τῆς ὁποίας τὴν χεῖρα ἐπανειλημμένως ζητήσας ὁ Ἰάκωβος ἐλάβεν ἀείποτε πεμφρονητικὴν ἀρνησιν.

Ἡ ἐνετικὴ δημοκρατία ἀπὸ πολλοῦ ἐποφθλμιώσα τὴν Κύπρον ἐξελεξεν ὡς ἀθῶον ὄργανον τῶν σκοτιῶν αὐτῆς διαβουλευμάτων τὴν ὠραίαν Αἰκατερίναν Κορνάρου, ἣν υἱοθετήσασα ἐπρότεινεν εἰς τὸν Ἰάκωβον ὡς σύζυγον· ὁ δὲ βασιλεὺς μετὰ πολλὰς ὑπεκφυγὰς, ἐβιάσθη νά συνομολογήσῃ τὸ προτεινόμενον συνοικέσιον (1468) ἐκ πολιτικῆς μᾶλλον ἀνάγκης, ὅπως ἔχη δηλονότι τὴν ἰσχυρὰν δημοκρατίαν σύμμαχον εἰς τὸν κατ' αὐτοῦ ἐπικείμενον συνασπισμὸν τῆς Γενούης καὶ τῆς Σαβυδίας. Μόλις ὅμως ἐνόμισε παρέλθοντα τὸν κίνδυνον τοῦτον, ἀνέβαλλεν ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος τὴν ἐπιτέλειαν τοῦ γάμου, ἐπὶ τέλος δὲ ἀποφασίσα καὶ αὐτὴν τὴν διάλυσιν τοῦ ἀρραβῶνος, ἐπανελάβεν εἰς Ρώμην τὰς περὶ τῆς ἑλληνίδος ἡγεμονίδος προτάσεις. Ἄλλ' αἱ συνεχεῖς τῆς Ἐνετίας ἀπειλαὶ καὶ πολεμικαὶ ἐπιδείξεις, αἱ θρυλλούμεναι κατὰ τῆς Κύπρου προετοιμασίαι τοῦ δουκὸς τοῦ Μεδιολάνου, αὐθεντεύοντος τότε καὶ τῆς Γενούης, ἢ πεισματικὴ ἀρνησις τῆς Ρώμης, καὶ ἐπὶ τέλος ὁ ἐπελθὼν γάμος τῆς Ζωῆς πρὸς τὸν δοῦκα Ἰωάννην Γ' τῆς Ρωσσίας, ἠνάγκασαν τὸν Ἰάκωβον νά νυμφευθῆ τὴν ἀπὸ τεσσάρων ἐτῶν μεμνηστευμένην Αἰκατερίναν Κορνάρου (1472).

(1) Florio Bustronio. (Mas Latrie, III, 111).

ρη.

Δεινὴν ὁμῶς ἠπατήθη ἡ Δημοκρατία ἀπάτην ἐκλαβοῦσα μετὰ τὸν γάμον (1) τὴν Κύπρον ὡς τιμάριον αὐτῆς· διότι ὁ Γάκωθος οὐ μόνον ἀπέρριψε πᾶσαν πρότασιν περὶ συμπράξεως εἰς τοὺς πολέμους αὐτῆς, ἀλλὰ καὶ διετήρει φιλίαν καὶ συμμαχίαν πρὸς τοὺς ἐχθροὺς ταύτης, καὶ τὸ σπουδαιότερον ὅτι διὰ γλώσσης τραχείας ἀπέδιωκε τῆς νήσου τοὺς πρὸς στιγμὴν ἐλλιμενιζομένους ναυάρχους τῆς Δημοκρατίας, λέγων ὅτι ἐγίνωσκε καλῶς τὰ δικαιώματά του (*sarvena ben quello haveva a far*) (2). Καὶ μ' ὅλα ταῦτα ἡ πανοῦργος ἐξηκολούθει νὰ περιποιῆται ταπεινῶς τὸν ἀγαπητὸν τοῦτον υἱὸν (*fiol della serenissima*) ὡς ἐπιστήμως ἀπεκάλει τὸν Ἰάκωβον, περικυκλώσασα τοῦτον διὰ πολλῶν καὶ πιστῶν αὐτῆς ὀργάνων. Τῇ 6 Ἰουλίου 1473 ὁ βασιλεὺς τῆς Κύπρου πλήρης ζωῆς καὶ νεότητος (*aetate integra et corpore robusto*) ἀπεβίωσεν ἐκ κοιλιακοῦ νοσήματος, ὡς ἀφηγοῦνται ξηρῶς οἱ Κύπριοι χρονογράφοι, ἐκ δηλητηρίου δὲ ὡς διέδωκαν οἱ ἐχθροὶ τῆς Δημοκρατίας, ἀρεῖς τὸ βασίλειον ὑπὸ τὴν κηδεμονίαν τῆς ἐγκύου συζύγου αὐτοῦ, μεθ' ἧς περὶ τοὺς ὀκτῶ μόνους μῆνας συνέζησε. Μετ' ὀλίγον ἡ Αἰκατερίνα ἐγέννησεν υἱόν, ἀλλὰ καὶ τοῦτον μετ' ὀλίγους μῆνας ἀφῆρπασεν ὁ καλὸς τῆς Δημοκρατίας θεός, ἧτις γινώσκουσα τὴν κακὴν ψυχὴν τῶν Κυπρίων (*il mal' animo de Cyprioti*) διέταξε τὴν ἐν τῇ νήσῳ συγκέντρωσιν τῶν στόλων αὐτῆς πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς θυγατρὸς βασιλείσσης.

Οὐδέποτε οἱ Κύπριοι ἐξεδήλωσαν τὸ κατὰ τοῦ ξένου μίσος τρανώτερον καὶ ἀγριώτερον, ἢ τότε· διότι ἀμέσως ἐξεγερ-

(1) Τοσοῦτον ἡ Δημοκρατία ἐφοβήτο περὶ τῆς ἀποκοιήσεως τοῦ Ἰακώβου, ὥστε διέταξε ρητῶς τὸν συνοδεύσοντα τῇ Αἰκατερίνῃ πρεσβευτὴν Βραγαδῖνον νὰ ἐπιμείνη ὅπως τελεσθῇ ὀπὸ τοὺς ἰδίους αὐτοῦ ὀφθαλμοὺς ὁ γάμος.

(2) Ἐκθεσις τοῦ πρεσβευτοῦ Ἰωάνναφ Βαρβάρου κατ' ἀπρίλιον 1473 (*Mas Latrie III, 336*).

θέντες ἐδολοφόνησαν τὸν τε θῆϊον τῆς βασιλίσσης Ἀνδρέαν Κορνάρων, τὸν ἐξάδελφον αὐτῆς Μάρκον Βέμβον, καὶ πάντας σχεδὸν τοὺς ἄλλους περὶ αὐτὴν ἐνετοὺς συμβούλους. Τὸ δὲ περιεργότερον ὅτι καὶ αὐτὴ ἡ Αἰκατερίνα, μετ' οὐ πολὺ λησμονήσασα τὴν κατὰ τοῦ ἰδίου αὐτῆς εἰκου αἱματηρὰν ταύτην διαδήλωσιν, ἤρξατο συνεργαζομένη πρὸς τοὺς Κυπρίους, δι' ὧν συνεννοεῖτο πρὸς τοὺς ἀσπονδοτέρους ἐχθροὺς τῆς Δημοκρατίας, ἐν ἀποφύγῃ τὰς μητρικὰς ἐκείνας ἀγκάλας, αἰτινες ἐξ ὑπερβαλλούσης φιλοστοργίας μέχρι πνιγμοῦ περιέπτυσσον αὐτὴν.

Ἄλλ' ἡ πρακτικὴ δημοκρατίς ἀμέσως ἐπεμβῆσα ἐθανάτωσε τοὺς ἀπαρέσκοντα αὐτῇ Κυπρίους (1), μετώκισεν εἰς τὰ φρούρια τοῦ Ἐνετικοῦ τὴν τε μητέρα τοῦ Ἰακώβου καὶ τοὺς ἄλλους αὐτοῦ συγγενεῖς, ὡς καὶ τοὺς ἐπισημοτέρους τιμαριούχους, καὶ καταλαβοῦσα διὰ πιστῶν στρατευμάτων τὴν νῆσον, προέτεινεν εἰς τὴν ἀγαπητὴν θυγατέρα τὴν παρχώρησιν τοῦ βασιλείου ὑπὲρ τῆς υἱοθετησάσης αὐτὴν μητρός. Μάτην ἡ δυστυχὴς Αἰκατερίνα διεμαρτύρετο κατὰ τῆς τοιαύτης βίας, ὑποσχομένη ὅτι εὐχαρίστως ἤθελε πράξει τοῦτο μετὰ θάνατον. Ἡ δημοκρατία ὅμως κωφεύσασα καὶ εἰς τὰ δάκρυα καὶ τὰς παρακλήσεις τῆς θυγατρὸς, ἀπέστειλεν εἰς Κύπρον τὴν τε μητέρα καὶ τὸν ἀδελφὸν τῆς βασιλίσσης, ἵνα προτρέψωσιν αὐτὴν εἰς ἀβίαστον ἐκπλήρωσιν τῶν εὐχῶν τῆς πατρίδος, διατάξασα ἅμα καὶ τὸν ἐν τῇ νήσῳ σταθμεύοντα στόλαρχον, ὅπως ἐν περιπτώσει ἐπιμονῆς, ἀρπάσῃ διὰ τῆς βίας καὶ σύρῃ εἰς Ἐνετίαν τὴν ἀντάρτιδα θυγατέρα (rebellem nostram).

Διὰ τῆς ἐνετικῆς κατοχῆς ἡ Κύπρος μεταβληθεῖσα εἰς

(1) Οὐδέποτε τὸ ἐγκλημα ἐπισημότερον διετρανώθη ἢ ἐν ταῖς περὶ Κύπρου ἀπορρήτοις ἐγγράφοις τῆς Δημοκρατίας, ἐξ ὧν τὰ πλεῖστα ἐδημοσιεύθησαν (Mas Latrie, III, σελ. 362-433).

ρί.

ὑποτελῆ ἐπαρχίαν, ἀπώλεσεν ἀνεπιστρεπτεῖ τὴν βασιλικὴν αὐτῆς ἀνεξαρτησίαν, οὐχὶ δὲ καὶ τὸ ὄνομα· διότι ἡ περὶ τὰ Ἀδριατικὰ τέλματα ἐδρεύουσα ἀπολυτόφρων ἐκεῖνη ὀλιγαρχία, ἡ κατ' εὐφημισμὸν λεγόμενη Δημοκρατία, εἰρωνικῶς πω; ὠνόμαζε βασιλεία τὰς ἐν Ἑλλάδι μεγάλας αὐτῆς κτήσεις, δηλαδὴ τὴν Κρήτην, τὴν Κύπρον καὶ τὴν ὕστερον κατακτηθεῖσαν Πελοπόννησον. Οὕτω δὲ ἀποτόμως διεκόπη ὁ ἀπὸ πεντηκονταετηρίδος γιγαντικῶς βήμασι προχωρῶν ἐξελληνισμὸς τοῦ ἀλλογενοῦς στοιχείου, τὸν ὅποιον τοσοῦτον ὑπέθαλψεν ὁ ὕστατος αὐτῆς γαλλοπελοποννήσιος βασιλεὺς. Αὐτὸς οὗτος ὁ Ἰάκωβος ἕνα ὑβρίση παρὰ τῷ σουλτάνῳ τῆς Αἰγύπτου τὸν σύζυγον τῆς ἀδελφῆς αὐτοῦ Καρλόττας Λουδοβίκου τὸν ἐκ Σαβυδίας, ἀποκαλεῖ τοῦτον Γάλλον (hominem Gallicum)· (1) τὰ ἐπὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ ἐκδεδομένα διατάγματα συντάσσονται ἀναμιξεῖς ἐλληνικὴν καὶ γαλλικὴν διάλεκτον· ὁ δ' ἐξελληνισμένος γραμματεὺς καὶ χρονογράφος αὐτοῦ Βουστρώνιος ὀνομάζει Κυπριώτας τοὺς γάλλους καὶ Ἕλληνας, περιφρονητικῶς δὲ Φράγκους τοὺς ξένους Ἐνετοὺς καὶ Ἰσπανοὺς. Ἡ ἐπιμονὴ τοῦ Ἰακώβου πρὸς ἐκζήτησιν τῆς χειρὸς τῆς Ζωῆς Παλαιολόγης, κληρονόμου τοῦ βυζαντινοῦ θρόνου, εἶναι γεγονός ἀξιοπαρατήρητον· κύριος δὲ οἶδεν ὑποίας τῆς ἐλληνικῆς ἐθνικότητος ἐλπίδας κατέστρεψεν ἢ πρὸς ἐκπλήρωσίν τοῦ μεγάλου καὶ διαρκοῦς αὐτοῦ ὀνείρου ἀντιταχθεῖσα ἄρνησις τῆς Ρώμης! Ναὶ μὲν ἡ τότε τῶν Τούρκων ὀρμὴ ἦν φοβερὰ, ἀλλὰ καὶ ὁ Ἰάκωβος, ὅστις νέος μετὰ θαυμαστῆς ἐτοιμότητος διέφυγε σπουδαίους κινδύνους, καὶ διὰ μόνης τῆς ἀνδρείας καὶ εὐφυΐας αὐτοῦ κατέκτησε τὴν νῆσον καὶ ἀπεδίωξε τοὺς ἰσχυροὺς Γενοουησίους, ἀνδρωθεῖς ἠδύνατο νὰ διοργανίσῃ τὸ πλοῦσιον ἐκεῖνο βασιλεῖον

(1) Βλέπε τὴν πρὸς τὸν σουλτάνον δημηγορίαν αὐτοῦ ἐν Gobellini, comment. Pii II.

καί προφυλάξῃ αὐτὸ ἀπὸ πάσης ἐπιθέσεως τῶν βρβάρων, τῶν ὁποίων καὶ τοὺς δόλους καὶ τὰ φιλοχρηματικὰ ἐλκτῆρια κάλλιστα ἐγίνωσκε.

Οὕτω βιαίως ἐγκαινιάσασα ἡ Ἐνετικὴ δημοκρατία τὴν ἐπὶ τοῦ ἀρπαγέντος βασιλείου τῆς Κύπρου ὑπεροδοσηκονταετιν δεσποτεῖαν αὐτῆς (1489-1570) εἰδείχθη τὴν βρβάρτητα ἐφάμιλλος πρὸς τοὺς διαδεχθέντας αὐτὴν Ὀθωμανοὺς, τὸν ζυγὸν τῶν ὁποίων πρὸ πολλοῦ ἤρχοντο ν' ἀνταλλάξωσιν οἱ Κύπριοι πρὸς τὴν ἀκκτονόμαστον τυραννίαν τῶν λεγομένων χριστιανῶν Ἐνετῶν (1). Οἱ Τοῦρκοι τοῦλάχιστον ἐπέτρεψαν αὐτοῖς νὰ ἐκπαιδεύωσι τὰ τέκνα αὐτῶν εἰς ἑλληνικὰ ἐκπαιδευτήρια, τὰ ὁποῖα ἡ Δημοκρατία ἄμα καταλαβοῦσα τὴν νῆσον ἐθεώρησε φρόνιμον νὰ κλείτῃ (2).

Ἐνταῦθα καταπαύω τὴν διήγησιν, διότι ἐξ ἀρχῆς δὲν προεθέμην νὰ εἰσελθῶ εἰς τὸν λαβύρινθον τῆς ἐν Κύπρῳ φραγκοκρατίας, ἀφοῦ μάλιστα περὶ ταύτης λαλοῦσι λεπτομερῶς οἱ νῦν ἐκδιδόμενοι χρονογράφοι αὐτῆς, καὶ πολλαὶ καὶ πολύτομοι μονογραφαὶ ἐδημοσιεύθησαν, μεταξὺ τῶν ὁποίων τὴν πρώτην κατέχει θέσιν τὸ νεώτατον σύγγραμμά τοῦ κυρίου de Mas Latrie.

Ὁ σοφὸς οὗτος γάλλος μετὰ φιλοπονίας ἀξίας παντὸς ἐπαίνου ἀπὸ πολλοῦ ἀποκλειστικῶς ἀφιέρωθεὶς περὶ τὴν συγγραφὴν τῆς ἱστορίας τῆς νήσου ὑπὸ τὸν οἶκον τῶν Λουζιανῶν, ἐδημοσίευσεν ἄχρι τοῦδε τρεῖς ὀγκώδεις τόμους, ἐξ ὧν ὁ μὲν πρῶτος περιλαμβάνει τὴν ἱστορίαν τῆς Κύπρου ἀπὸ τῶν ρωμαϊκῶν χρόνων μέχρι τῆς πτώσεως τῆς Πτολεμαίδος (1291), οἱ δ' ἕτεροι δύο πολλὰ καὶ πολύτιμα ἀνέκδοτα ἔγγραφα πε-

(1) Ὁ περιηγητὴς Νικόλαος Huen ἀναφέρει ὅτι πολλοὶ Κύπριοι προτιμῶντες τὸν τουρκικὸν ζυγὸν ἀπὸ τῆς ἐνετικῆς πίεσεως μετηνάστευον εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν (Mas Latrie, III, 824).

(2) Mas Latrie, III, σελ. 823.

ρισυναχθέντα ὑπὸ τοῦ ἀκαμάτου συγγραφέως ἐκ διαφόρων βιβλιοθηκῶν τῆς Γαλλίας καὶ Ἰταλίας. Ἄλλ' ἐν ᾧ ἐπανελημμένως ἀπονέμομεν τῷ σοφῷ κυρίῳ de Mas Latrie τὸν προσήκοντα ἔπαινον, ὡς Ἕλληνες δὲν δυνάμεθα ἢ ν' ἀπευθύνωμεν πρὸς τὸν σεβάσμιον φίλον καὶ εὐλογά τινα παράπονα.

Ναὶ μὲν δυσχερὴς ἡ θέσις τοῦ ἱστορικοῦ, λαλοῦντος περὶ ὁμοεθνῶν καὶ ὁμοθρήσκων· ἀλλ' ἀπ' ἐτέρου ἰερώτερα καθήκοντα ἀναγκάζουσιν αὐτὸν ὅπως μὴ παραδοθῆ ἀποκλειστικῶς εἰς ἐπιμέμπτους συμπαιθείας. Βεβαίως προκειμένου περὶ ἱστορικοῦ γεγονότος ἀμαυροῦντος τὴν λαμπηδόνα καὶ τοῦ εὐγενεστέρου ἔθνους, ὁ ὁμοεθνὴς ἱστορικὸς οὐδὲν ἔχει δικαίωμα νὰ διαστρέψῃ αὐτό, πολλῶ δὲ ὀλιγώτερον νὰ παρέλθῃ τοῦτο ὅλως διόλου ἀμνημόνευτον· μόνον δ' ἐπιτρέπεται πῶς νὰ διηγηθῆ τὸ συμβᾶν διὰ ξηρῶν λόγων ἢ καὶ ἐπεικῶς μετριάσῃ τὴν τραχύτητα αὐτοῦ. Ἐπίσης δὲ λαλῶν περὶ ἀλλοθρήσκων ἐθνῶν ἀπαρεγκλίτως ἐμμενόντων εἰς τὰ πάτρια δόγματα, τὰ ὅποια χιλιετηρίδες ὄλαι καθιέρωσαν, δὲν ἔχει δικαίωμα ὁ ἱστορικὸς νὰ παρεκβαίνῃ ἐπίτηδες τῆς διηγήσεως καὶ νὰ ὑβρίζῃ μετὰ τσοαύτης ἐμπαιθείας καὶ ἐπιπολαιότητος θρησκευματα, τῶν ὁποίων μάλιστα ἀγνοεῖ καὶ τὴν ἱστορίαν καὶ τὸν διοργανισμόν. Πρὸς δὲ τούτοις ὁ ἱστορικὸς δὲν πρέπει νὰ ἐπιδιώκῃ τὴν πολιτικὴν ἢ ἐκκλησιαστικὴν προσηλύτισιν τῶν χωρῶν, τῶν ὁποίων τὰς παλαιὰς τύχας ἀφηγεῖται, διότι τότε μετασχηματίζεται εἰς ἀπλοῦν μισιονάριον.

Καὶ ἐν πρώτοις αὐτὸς ὁ κύριος de Mas Latrie ὑποδεικνύει τὸν πολιτικὸν σκοπὸν τῆς συγγραφῆς αὐτοῦ, προωρισμένης ἵνα καταδείξῃ τὰ ἐπὶ τῆς Κύπρου δικαιώματα τοῦ λατινισμοῦ, τὰ ὅποια βεβαίως θέλουσι ληφθῆ ὑπ' ὄψιν ἐν τῇ μελλούσῃ ἀπελευθερώσει αὐτῆς (1). Ἄλλαχού λαμ-

(1) « Les esperances et les droits de la civilisation latine survécurent quelque temps encore à cette catastrophe, et

βάνων ὕφες μισιοναρίου προτρέπει τὴν Γαλλίαν νὰ ὑποστηρίξῃ τοὺς ἐν Κύπρῳ εὐαρίθμους Ἰακωβίτας, ὡς δυναμένους ν' ἀντιπροσωπεύσωσιν ἐν τῇ νήσῳ τὴν λατινικὴν παράδοσιν ἕνεκα τοῦ πρὸς τοὺς Ἕλληνας μίσους αὐτῶν (1). Ἐπὶ τέλους, δὲ προβάλλει εἰς τοὺς Ἀνατολίτας τὴν ἐνώσιν τῶν ἐκκλησιῶν, μετὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς ὁποίας δύνανται νὰ προσδοκῶσιν ἀπὸ τῆς Δύσεως συνδρομὴν πρὸς ἀπόσεισιν τοῦ ὀθωμανικοῦ ζυγοῦ.

Μετὰ δηκτικῆς δ' ἐμπαθείας ἀείποτε μυκτηρίζων τοὺς σχηματικούς Ἑλληνας, διὰ τὴν πρὸς τοὺς κατακτητὰς λατίνους ἀναπτυχθεῖσαν εὐλογον ἀντιδράσιν, διὰ συνεχῶν καὶ ἀκαταλλήλων παρεκβάσεων λάβρος ἐπιτίθεται κατὰ τῆς νῦν ὀρθοδόξου

j' ai dû rappeler les efforts que firent pendant plus de cent ans pour les sauver les princes qui en étaient les heritiers veritables. Cette question, eteinte depuis longtemps, peut renaître de nos jours, au milieu des hasards providentiels d'une transformation à laquelle l'Orient musulman semble être arrivé. En restant dans le domaine historique, plus on examinera les faits et les monuments, plus les droits de la maison de Savoie contre les pretentions de Naples, les plus serieuses de toutes, et la possession de Venise, longtemps la plus redouable, paraîtront certains et bien fondés ». tom. III, pref. IV. Ἄλλ' ὁ κύριος Mas Latrie ὁ καλῶς τὴν Κύπρον γινώσκων, διατὶ δὲν λαμβάνει ἐπ' ὄψιν καὶ τὰ δικαιώματα τῶν κατοικοῦντων ἐν αὐτῇ; καὶ ἂν οὕτοι συναινοῦσι νὰ πωλῶνται ὡς κτήνη ἀγέλατα, ἀντὶ χιλιάδων τινῶν βυζαντινῶν εἰς τὸν μὲν ἢ εἰς τὸν δὲ τυχοδιώκτην ὑπὸ τοῦ προστυχόντος ἔρπαγος;

(1) De nos jours, quelques Jacobites, par suite de leur animosité contre les Grecs, se rapprochent de Rome en conservant leur rite particulier, et tendent à fonder une eglise de Syriens catholiques, que l'Europe occidentale et particulièrement la France a grand intérêt à favoriser ». Histoire, I, σελ. 113. Ταῦτὰ δὲ λέγει ἀλλοχοῦ καὶ περὶ τῶν Ἀρμενίων.

ριδ'.

ἐκκλησίας καὶ κατὰ τὸ σῶνηθες ἐκπλύνει ταύτην δι' ὕβρεων (1). Ἀλλ' ἐν τῷ ἀκατασχέτῳ αὐτοῦ πρὸς τὴν Ρώμην ζήλω ὁ κύριος Mas Latrie οὔτε τῶν ἐν Κύπρῳ ἡγεμονευσάντων ὁμοθετῶν αὐτοῦ φεῖδεται, ὡς μὴ παρασχόντων εἰς τοὺς πάπας πρῶτον συνδρομὴν πρὸς ἐκλατίνισιν τῆς ἑλληνίδος νήσου (2).

Καὶ μ' ὅλα ταῦτα ὁ σοφὸς Mas Latrie ταπεινῶς ἐξαιτᾷ παρὰ τῆς ρωμαϊκῆς ἐκκλησίας συγχώρησιν, ἂν που ὁ κάλαμος αὐτοῦ δὲν ὑπερησπίσθη προσηκόντως τὰς ἀρχὰς τῆς λατινικῆς παραδόσεως, προθύμως ἀποκηρύσσων καὶ καταδικάζων τὰ ἀπαρέσκοντα (3).

Τὸ δὲ χερίστον ὅτι ὁ πολυμαθὴς ἱστορικὸς ἐπίτιδες καὶ αὐτὴν τὴν ἱστορίαν ἀκρωτηριάζει καὶ παραμορφοῖ, παρερχόμε-

(1) Elle est sortie (ἡ ἑλληνικὴ ἐκκλησία) del' unité et del' orthodoxie romaine; elle a été entraînée avec tout l'Orient dans le grand schisme, malheur du peuple Grec . . . » I, σελ. 81 καὶ 82. « il poursuit surtout le vice honteux de l'avarice simoniaque qui, dans les églises d'Orient, rabaisse encore aujourd'hui la collation des sacrements les plus saints à un métier de mercenaire ». σελ. 371.

(2) « Nous y voyons la trace des luttes qu'elle (ἡ λατινικὴ ἐκκλησία) eut à soutenir d'une part contre les Grecs, dont elle plia l'orgueil à l'obéissance, sans jamais ramener les cœurs à l'union; del' autre, contre l'autorité civile, (τοὺς ἐν Κύπρῳ λατίνους) qui meconnut souvent ses obligations vis-à-vis del'Eglise, et couvrit plus d'une fois de sa protection les populations indigènes, au détriment de la foi et des intérêts catholiques ». I, pr. V, καὶ σποράδην ἐν τῷ συγγράμματι.

(3) Si dans les questions d'un autre ordre (τὰς ἐκκλησιαστικὰς), que j'ai dû incidemment aborder, quelque involontaire erreur m'est échappée, j'en offre le desaveu et la condamnation entière à l'Eglise de Rome, comme une humble et vive adhésion aux principes que d'autres ont eu le bonheur de défendre. I, XVI.

νος πάντη ἀμνημόνευτα τὰ μὴ ἀρίσκοντα αὐτῷ γεγονότα; ἢ κατὰ τὸ δοκοῦν παρενοῶν αὐτά, ἀφοῦ μάλιστα μετὰ τινος στόμφου διεκήρυξεν ὅτι θέλει ἐκθέσει γομνήν τὴν ἀλήθειαν (la verité, la verité seule!) Οὕτω δὴ παρέρχεται ἐν σιγῇ τὰ ἐν Κύπρῳ κατορθώματα τοῦ παπικοῦ λεγάτου Πελαγίου, ὡς ἀδυνατῶν ἢ ἀνικίρησθαι γεγονότα πανθομολογούμενα ὑπὸ συγχρόνων ἐλλήνων καὶ λατίνων, καὶ τοσοῦτον ἀντιστρατεύμενα πρὸς τὰς ὑπὲρ τῆς λατινικῆς παραδόσεως ἀρχὰς τοῦ κυρίου Mas Latrie. Ἡ αὐτὴ δὲ τάσις (1) πρὸς παρσιώπησιν τῶν μὴ συμφερόντων αὐτῷ γεγονότων ἀναφαίνεται καὶ ἐν τοῖς δημοσιευομένοις ἀποσπάσμασιν ἐκ τοῦ βίου τοῦ παπικοῦ λεγάτου Πέτρου τοῦ Θωμᾶ· διότι ὁ κύριος Mas Latrie προτιμῶν τὴν ὑπὸ τοῦ Ἀρραγωνίου Καρμεσῶν συντεταγμένην συντομωτάτην βιογραφίαν, ἐν ἣ σχεδὸν παρασιωπᾶται τὸ ἐν Κύπρῳ τόλμημα κατὰ τῆς ἐλληνικῆς ἐκκλησίας, ὑποσημειοῖ ὅτι δῆθεν μόνος ὁ Κύπριος χρονογράφος ποιεῖται λόγον περὶ τῶν προσπαθειῶν αὐτοῦ ὅπως ἀναγκάσῃ τοὺς ἔλληνας ἱερεῖς ἢ ἀκολουθῶσι τῇ λατινικῇ λειτουργίᾳ (2)· ἀλλ' οὔτε περὶ παραδοχῆς τῆς λατινικῆς λειτουργίας λαλεῖ ὁ Μαχαιρᾶς, ἢ ὁ γνωστὸς τῷ κυρίῳ Mas Latrie μεταφραστῆς αὐτοῦ Στραμβάλης, οὔτε μόνος οὗτος ἀφηγείται τὸ ἐπικίνδυνον ἐκεῖνο πραξικόπημα τοῦ λεγάτου. Ἐκτὸς τοῦ Μαχαιρᾶ, καὶ αὐτοὶ οἱ λατῖνοι χρονογράφοι τῆς νήσου, Ἀμάδης, Φλώριος Βουστρώνιος καὶ Λορεδάνος, οἱ τοσοῦτον γνωστοὶ τῷ κυρίῳ Mas Latrie, διὰ μακρῶν ἀφηγοῦνται καὶ πρεπόντως καταδικάζουσι τὸ βίαιον ἐκεῖνο τόλμημα, σκοποῦν

(1) Λέγω τάσιν, διότι ὁ κύριος Mas Latrie δὲν ἐδημοσίευσεν ἐτι τὴν ἱστορίαν καὶ τῶν χρόνων τούτων, ἀλλὰ μόνον τὰ ἐγγραφα.

(2) Le chroniqueur chypriote parle des efforts tentés par le légat pour obliger les prélats grecs à suivre la liturgie latine, et de la résistance qu'il trouva dans l'autorité civile, toujours disposée à protéger le clergé indigène. II, σελ. 282.

ρίς'.

οὐχὶ ἀπλῶς τὴν παραδοχὴν τῆς λατινικῆς λειτουργίας, ἀλλ' αὐτὴν τὴν ἀπάρνησιν τοῦ πατρίου δόγματος. Τὸ δὲ γεγονός τοῦτο μαρτυρεῖται καὶ ὑπὸ τῶν ἄλλων βιογράφων τοῦ Θωμᾶ, καὶ ἰδίως τοῦ Βάδδιγγ, ὅστις μετ' ἐνθουσιασμοῦ διηγούμενος καὶ τὸ ἐνδοξον τοῦτο κατόρθωμα τοῦ μακαρίου ἀνδρός, παρὰ τὴν διαβεβαίωσιν τοῦ κυρίου Mas Latrie, παρουσιάζει καὶ αὐτὴν τὴν ἐν Κύπρῳ βασιλείαν συμπράττουσαν τῷ λεγᾶτῳ πρὸς εὐόδωσιν τοσοῦτον σωτηρίου ἔργου.

Πρὸς δὲ τούτοις ὁ κύριος Mas Latrie δι' ἰσχυρίζεται ὅτι, ἐν ᾧ λαὸς τῆς Κύπρου ἐξ ἀμαθείας τοσοῦτον ἠναντιώθη εἰς τὴν θρησκευτικὴν ἀφομοίωσιν, ἀπ' ἐναντίας οἱ ἐν τῇ νήσῳ πεπαιδευμένοι Ἕλληνες ἐδείχθησαν μᾶλλον πρόθυμοι εἰς τοιαύτην συμφιλίωσιν πρὸς τοὺς κρατοῦντας, ὅτινες ἐπεδαψίλευσαν αὐτοῖς πᾶν ἀγαθόν, ἐκτὸς μόνου τοῦ πολιτικοῦ δικαίωματος, προβάλλων μάλιστα εἰς ἀπόδειξιν τοῦ ἰσχυρισμοῦ αὐτοῦ Γεώργιον ἢ Γρηγόριον τὸν Κύπριον καὶ Γεώργιον τὸν Λαπίθην (1). Δυστυχῶς ὅμως αὐτὸς ὁ Γρηγόριος ὁ Κύπριος ἀναιρεῖ τὴν ἀσύστατον διαβεβαίωσιν τοῦ κυρίου Mas Latrie, ὁμολογῶν ἐν τῇ ὑπὲρ αὐτοῦ τούτου ἢ ὑπὸ τινος τῶν μαθητῶν αὐτοῦ συντεταγμένη βιογραφίᾳ τὰ ἐναντία. « Πατρὶς μὲν οὖν τῷ συντεταχότι τὴν βίβλον, λέγει ἡ βιογραφία, Κύπρος ἢ νῆσος· πατέρες δὲ καὶ πατέρων πατέρες, καὶ ὅλως ἡ ἄνω τοῦ γένους σειρά, οἱ πλούτου τε τὰ πρῶτα καὶ τῆς πατρίδος ἔχοντες, ἕως ὅπου βαρβάρους ἔλαχεν Ἴταλοῖς τὸ ἐκεῖσε δουλεύειν ἑλληνικόν· ἐπεὶ δὲ ἐδούλευσαν, καὶ τῆς κοινῆς συμφορᾶς καὶ αὐτοὶ γε μετέσχον, μέτριχ καὶ ἔχοντες καὶ τιμώμενοι, καὶ ὅσα μὴτ' εἰς πένητας αὐτούς, καὶ τοὺς πολλοὺς καὶ ἀδόξους ἐνέγραφε, μὴτ' εἰς ἀδρούς καὶ βαθυπλούτους συνέταττε » (2).

(1) I, XV.

(2) Rubeis, vita Gregorii Cyprii, Venetiis 1753.

Ἐκ τῆς βιογραφίας ταύτης μαθαίνομεν καὶ ὅτι ἐν μόνον ὑπῆρχεν ἐν τῇ νήσῳ ἑλληνικὸν σχολεῖον, ἐν τῇ πρωτεύουσῃ Λευκωσίᾳ, ἀλλὰ καὶ ἐν τούτῳ παρεδίδοντο τὰ μαθήματα εἰς λατινικὴν διάλεκτον· ὁ δὲ Γρηγόριος μὴ δυνάμενος νὰ ἐννοήσῃ τὴν ἀλλόθρουον, ὡς λέγει, καὶ νόθον τῶν διδασκάλων φωνήν, ἐπανέστρεψεν εἰς τὴν γενέθλιον κώμην· ἔρωτι δὲ ἑλληνικῆς παιδείας φλεγόμενος καὶ στερούμενος τῶν μέσων πρὸς ἐκπλήρωσιν τοῦ διακκοῦς αὐτοῦ πόθου, κρύφα τῶν γονέων ἐγκατέλειπεν ἀνεπιστρεπτὶ τὴν Κύπρον καὶ ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν περιπλανώμενος ἐν πενίᾳ καὶ στερήσει, κατήνησεν ἐπὶ τέλους εἰς Βυζάντιον, τότε ἀπὸ τῶν λατίνων ἀνακτηθὲν, καὶ ἐνταῦθα ἐξεπαιδεύθη ὑπὸ τὸν σοφὸν Γεώργιον τὸν Ἀκροπολίτην.

Ἀπλῶν περὶ τῶν ἱστορικῶν πηγῶν τῆς ἐν Κύπρῳ λατινοκρατίας ὁ κύριος Mas Latrie, ἀποφαίνεται ἀποφθεγματικῶς ὅτι τὰ περὶ ταύτης ἑλληνικὰ μνημεῖα συνίστανται μόνον « εἰς τὰς ὑπὸ Κοτελερίου δεδημοσιευμένας ἐπιστολάς τοῦ πατριάρχου τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τινος Κυπρίου παπᾶ παραχθέντος ὅτι αἱ ὠρταὶ ἐπισκοπαὶ τῆς Πάφου καὶ τῆς Σολείας κατελήφθησαν ὑπὸ τῶν λατίνων », εἰς τὸ χρονικὸν Γεωργίου τοῦ Βουστρωνίου καὶ ἔγγραφα τινὰ τῶν τελευταίων βασιλέων (1).

Περιττὸν θεωροῦντες νὰ καταδείξωμεν τὸ ἀνυπόστατον καὶ τοῦ ἰσχυρισμοῦ τούτου, ἀπλῶς λέγομεν ὅτι ὁ ἀκάματος μεσαιωνολόγος ὁ τοσοῦτον ἐπανειλημμένως ἐξερευνήσας τὰς βιβλιοθήκας τῆς Ἑνετίας καὶ τοῦ Λονδίνου ὤφειλε νὰ γινώσκῃ καὶ τὰ ἄλλα νῦν δημοσιευόμενα ἔγγραφα καὶ ἰδίᾳ τὸν ἀρχαιότερον τῶν περισωθέντων χρονογράφων τῆς νήσου, Λεόντιον τὸν Μαχαίρην, οὗτινος ὁ ὑπ' αὐτοῦ συνεχῶς μνημονευόμενος Στραμβάλης εἶναι ἀπλῆ μετάφρασις, οἱ δὲ ἄλλοι χρονογράφοι κατὰ

(1) II, σελ. XXXIV.

ριή.

λέξιν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἀντιγραφῆ. Ἄλλ' ἴσως τὰ ἑλληνικὰ τεκμήρια μνημεῖα διέφυγον τὰς ἐρεῦνας τοῦ κυρίου Mas Latrie· ἀλλὰ καὶ ἡ ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τῶν Παρισίων ἀποτεθησαυρισμένη συλλογὴ τῶν περὶ Κύπρου νόμων καὶ ἐγγράφων, ἡ πρὸ διακοσιῶν περίπου ἐτῶν περιγραφεῖσα ὑπὸ Δουκαγγίου ἐν τῷ γνωστῷ Ἑλληνικῷ Γλωσσαρίῳ, διέφυγε καὶ αὕτη τὴν ὀξυδέρκειαν τοῦ ἀκαμάτου ἱστορικοῦ; Ἐνῶ δὲ ἀλλαχοῦ συνεχῶς ὀνοματίζει καὶ δι' ἀρχιεπισκοπικοῦ μάλιστα θρόνου τιμᾶ τὸν Κύπριον Νεόφυτον τὸν Ἑγλειστον, διατὶ ἤδη μετὰ περιφρονήσεως ὁ κύριος Mas Latrie ἀποκαλεῖ τοῦτον ἀκατονόμαστον παπᾶν, καὶ μάλιστα παραπονούμενον περὶ τῆς ἀρπαγῆς τῶν ἐπισκοπῶν Σολείας καὶ Πάφου, ἀφοῦ ὁ δυστυχῆς οὔτε κατ' ὄνομα μνημονεύει ταύτας, οὔτε ἠδύνατο, νὰ προῖδῃ τὴν μέλλουσαν ἀρπαγὴν; Τέλος πάντων, ἀφοῦ ὁ κύριος Mas Latrie εἰλικρινῶς ὁμολογεῖ ὅτι ἀγνοεῖ τὴν ἑλληνικὴν διάλεκτον (1), διατὶ ν' ἀποφαινῆται μετὰ τρυφῆς αὐθεντείας περὶ μνημείων τὰ ὅποια δὲν ἐννοεῖ;

Οὕτω προκατειλημμένος ὁ κύριος Mas Latrie ὑπὸ τῆς λεγομένης λατινικῆς παραδόσεως ἐν τῇ Ἀνατολῇ, παρεκτρέπεται καὶ εἰς ἐκφράσεις ἥμισυ ἀρμοζούσας εἰς τὸν σεβάσμιον συγγραφέα, καὶ τὸ χειρὸν ὅτι ἀδυνατῶν νὰ συμβιβάσῃ τ' ἀσυμβίβαστα συνεχῶς περιπλέκεται καὶ ἀντιφάσκει πολλάκις πρὸς ἑαυτὸν, ἀναιρῶν τὰ πρότερα διὰ τῶν ὑστέρων. Οὕτω δηλονότι ἐν τῇ αὐτῇ δεκάτῃ σελίδι τῶν προλεγομένων τοῦ πρώτου τόμου, ἐν ᾧ δυσφορεῖ ὅτι οἱ λατῖνοι οὐδεμίαν παράδοσιν ἐγκατέλιπον ἐν Κύπρῳ, μετ' ὀλίγον προσθέτει ὅτι « οἱ Κύπριοι ἐγκαρδίως ὀνειρεύονται τὴν ἐπάνοδον (τῶν λατίνων), ἐν ἀπαλλαγῶσι τοῦ βλακώδους ζυγοῦ τῶν Τούρκων! ».

Καὶ πάλιν ἐπαναλαμβάνω ὅτι ταῦτα γράφων δὲν προτίθεμαι ν' ἀρνηθῶ τὴν ὁμολογουμένην ἀξίαν τοῦ περὶ Κύπρου

(1) III. σελ. XII.

σπουδαίου συγγράμματος τοῦ κυρίου Mas Latrie, ὅστις δι' ἀ-
 τρῦτων κόπων ἤγειρε τὸ περιφανές τοῦτο μνημεῖον τῆς ἐν Ἄ-
 νατολῇ φραγκοκρατίας, δυνάμενον ν' ἀντιπαραβληθῇ πρὸς τὰ
 ὁμοιοειδῆ φιλοκονήματα τοῦ μακαρίτου Buchon, οὐχὶ ὅμως καὶ
 πρὸς τὰ τοῦ περιφανοῦς καθηγητοῦ Κ. Χόφφ, τὰ ὅποια διακρίνει
 σπανία εὐθυκρυσία καὶ εὐσυνειδησία παντὸς ἐπαίνου ἀνωτέρα.

Ἐπὶ τέλους δὲ πρέπει νὰ γνωρίζῃ ὁ πρόμαχος τῆς λατι-
 νικῆς παραδόσεως ἐν τῇ ἀνατολῇ κύριος Mas Latrie, ὅτι οἱ
 Ἕλληνες καλῶς διακρίνομεν τὴν γαλλικὴν ἀπὸ τῆς λατινικῆς
 παραδόσεως. Ἡ πρώτη ἔχουσα ἱερά καὶ ἀπαράγραπτα ἐπὶ τῆς
 εὐγνωμοσύνης ἡμῶν δικαίωματα, καθιερώθη διὰ τῶν ὑπὲρ τοῦ
 ἡμετέρου ἀγῶνος εὐεργεσιῶν καὶ θυσιῶν τοῦ μεγαθύμου ἔθνους
 τῶν Γάλλων, τοῦ ὁποίου τὰ μὲν αἵματα καθηγίασαν, ἡ δὲ σπά-
 θη συνεπλήρωσε τὴν ἐλευθερίαν τοῦ ἑλληνικοῦ βασιλείου. Ἄπ'
 ἐναντίας δὲ τὴν λατινικὴν παράδοσιν ἐννοοῦσιν οὕτως οἱ Ἕλ-
 ληνες. « Ἡ λατινικὴ παράδοσις, πλὴν τῆς ὕλικῆς κατακτήσεως,
 ὑπαινίττεται καὶ τι χειρόν, ὑπαινίττεται δηλαδὴ τὴν πολιτικὴν
 καὶ ἐκκλησιαστικὴν ἐκείνην συγκέντρωσιν καὶ φιλαρχίαν, ἥτις
 ἐπὶ πολλοὺς αἰῶνας κατεσπάραξε τοὺς Ἀνατολίτας. Ἐκαστος
 ἐννοεῖ ὅτι ἡ πολιτικὴ καὶ θρησκευτικὴ αὕτη συγκέντρωσις, ἥς
 ἔρμαιον ὑπῆρξεν ἡ Ἀνατολή, εἶναι αὐτὸς ὁ παπισμὸς κατὰ τὰ
 διάφορα στάδια τῆς ἱστορικῆς ἀναπτύξεώς του. Λέγοντες δὲ
 παπισμὸν ἐννοοῦμεν τὸν καθολικισμὸν οὐχὶ ἐν τῇ καθαρᾷ θρη-
 σκευτικῇ αὐτοῦ ἐκδηλώσει, ἀλλ' ἐν ταῖς πολιτικαῖς καὶ ἐκκλη-
 σιαστικαῖς αὐτοῦ παρεκτοπαῖς, τῶν ὁποίων τὴν φοβερὰν ἐπε-
 νέργειαν καὶ αὐτὴ ἡ Δύσις ἠσθάνθη ἄλλοτε οὐχ ἥττον τῆς
 Ἀνατολῆς. Ἡ λατινικὴ παράδοσις ὑπονοεῖ τὴν πολιτικὴν καὶ
 ἐκκλησιαστικὴν παμβασιλείαν τοῦ Λατινισμοῦ ἐν τῇ Ἀνατο-
 λῇ » (1).

(1) Ἡ λατινικὴ παράδοσις ἐν τῇ Ἀνατολῇ (Κλειώ, ἀριθ. 428).
 Συνιστῶμεν εἰς τοὺς θιασώτας τῆς λατινικῆς παραδόσεως τὴν ἀνάγκωσιν

ρκ'.

Εἶθε, λέγομεν καὶ ἡμεῖς συνευχόμενοι τῷ κυρίῳ Mas Latrie, τὰ πνεύματα φωτιζόμενα ἀπαλλαγῶσι τῶν θρησκευτικῶν προλήψεων καὶ ἰδίᾳ τῶν χιμαϊρικῶν κατακτήσεων, ἐπιδιώξωσιν ἐν ἀδελφικῇ συμπνοίᾳ τὴν θρησκευτικὴν καὶ πολιτικὴν συμφιλίωσιν! Ἐπιτραπήτω ὅμως νὰ προσθέσωμεν καὶ ὅτι συγγράμματα ὡς τὸ τοῦ κυρίου Mas Latrie, ἐξερεθίζοντα τὰ πνεύματα ἐπὶ μᾶλλον κρατύνουσι τὰς θρησκευτικὰς προλήψεις καὶ ἀπομακρύνουσι τὴν τοσοῦτον ποθουμένην ὥραν τῆς συμφιλιώσεως.

Προτιθέμενος νὰ λαλήσω περὶ τῶν νῦν ἐκδιδόμενων χρονογράφων τῆς Κύπρου, ἀναγκαῖον θεωρῶ νὰ συγκαταριθμήσω κατὰ χρονολογικὴν τάξιν καὶ πάσας τὰς ἄλλας γνωστὰς μοι ὁμοιοειδεῖς μονογραφίας, τὰς εἰς ἑλληνικὸν ἰδίωμα συντεταγμένας (1).

Α'. Περιγραφή τῆς σεβασμίας καὶ βασιλικῆς μονῆς τοῦ Κύκκου. Ἐν τῇ πραγματείᾳ ταύτῃ λόγος τις γίνεται περὶ τοῦ δουκὸς Μανουήλ τοῦ Βουτουμίτου, τοῦ καταπνίξαντος τὴν ἐν τῇ νήσῳ ἐκραγεῖσαν ὑπὸ τοῦ Ραψομμάτου ἀνταρσίαν κατ' Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ, καὶ ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐκομίσθη ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ἡ καὶ νῦν ἔτι διασωζομένη εἰκὼν τῆς Θεοτόκου, κατὰ παράδοσιν ἀποδιδόμενη καὶ αὕτη εἰς τὸν χρωστήρα τοῦ εὐαγγελιστοῦ Λουκά. Ἀτυχῶς ἡ πρωτόγραφος ἔκθεσις ἀπωλέσθη ἐν τῷ ἐπισυμβάντι πυρπολισμῷ τῆς μονῆς ἐν ἔτει 1355· τῷ δὲ 1422 ἀνώνυμός τις συνέθετο ἐπὶ

τοῦ σπουδαίου τούτου ἄρθρου, ὀφειλομένου εἰς τὸν διακεκριμένον κάλαμον τοῦ Κ. Θεραϊανοῦ, τοσοῦτον ἐπιτυχῶς ἀναπτύξαντος τὴν ἱστορίαν τῶν ἐν τῇ Ἀνατολῇ κατορθωμάτων τοῦ λατινισμοῦ.

(1) Περὶ τῶν εἰς διαφόρους ἄλλας εὐρωπαϊκὰς διαλέκτους συγγεγραμμένων περὶ Κύπρου μονογραφιῶν ποιεῖται λόγον ὁ κ. Mas Latrie (II, πρῆφ. 11-111), ὀποσχόμενος ἵνα εἰδικώτερον ἐξετάσῃ ταύτας προσεχῶς.

τῇ βίσει τῶν παρὰ τοῖς μοναχοῖς διασωθεισῶν παραδόσεων ἐτέραν περιγραφῆν, τὴν ὁποίαν ὁ λόγιος Ἀθηναῖος Ἐρριμ, διδάσκαλος, τότε ἐν Κύπρῳ, ὁ ὕστερον πατριάρχης Ἱεροσολύμων, μετασκευάσας καὶ ἐπιδιωρθώσας τύποις ἐξέδωτο ἐν Βενετία τῷ 1751 (1).

Β. Τυπικὴ διάταξις Νείλου ἱερομονάχου καὶ καθηγουμένου καὶ κτήτορος τῆς σεβασμίας μονῆς τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τοῦ Μαχαιρᾶ. Ἐπὶ τῆς βσιλείας Μανουὴλ τοῦ Κομνηνοῦ δύο μοναχοί, Ἰγνάτιος καὶ Προκόπιος, ἀσκητεύοντες ἐπὶ τοῦ ὄρους ἐν ᾧ ἱδρύται ἡ μονὴ τοῦ Μαχαιρᾶ, μεταβάντες εἰς Κωνσταντινούπολιν ἔλαβον χρυσόβουλλον λόγον, δι' οὗ ἐπεχορηγήθησαν αὐτοῖς ἐτησίως πενήκοντα νομίσματα τρικέφλα (οὕτως ἀποκαλοῦνται ἐν τῇ διατάξει) καὶ ἐλευθέρᾳ παντὸς τέλους ἡ οἰκοδομηθεσομένη ἐπὶ τοῦ δωρηθέντος τούτοις ὄρους μονή. Ἐν ἔτει 1172 προσελθὼν ὁ μοναχὸς Νεῖλος ἐγένετο ὑποτακτικὸς τοῦ ἐπιζῶντος Ἰγνατίου, ὑφ' οὗ καὶ ἐστάλη εἰς τὰ μέρη τῆς Κιλικίας πρὸς περισύναξιν ἐλέους διὰ τὴν διατροφὴν τῶν μοναχῶν· διότι, ἕνεκα τῆς ἐπὶ τριετίαν ἐπικρατησάσης ἀνομβρίας, λιμὸς τὴν νῆσον ἐμάστιζε. Μετὰ δὲ ταῦτα ὁ Νεῖλος προχειρισθεὶς ὑπὸ τοῦ Ἰγνατίου ἡγούμενος τῆς μονῆς, ἐν πρώτοις μὲν κατόρθωσεν ἐν ἀναγνωρισθῆ αὐτῇ ὑπὸ τοῦ ἐπισκόπου Ταμασίας Νικήτα τοῦ Ἀγιοστεφανίτου σταυροπήγιον, κατὰ τὴν ἔννοιαν τοῦ χρυσόβουλλου Μανουὴλ τοῦ Κομνηνοῦ· μετὰ δὲ ταῦτα πέμψας εἰς Κωνσταντινούπολιν μοναχοὺς πρὸς τὸν βασιλεύοντα Ἰσαάκιον Ἀγγελον ἔλαβε δεῦτερον χρυσόβουλλον, δι' οὗ καὶ τὸ πρῶτον ἐπικυροῦται, καὶ κῆπος δωρεῖται εἰς τὴν μονὴν ἐκ τῶν ἐν Λευ-

(1) Διαφοροτρόπως ἐπαυξηθεῖσα πολλάκις ἀνετυπώθη ἡ ἔκθεσις αὕτη ἐν τῇ αὐτῇ πόλει. Ὁ Ἐρριμ ἀναφέρει, ὅτι ἐν ἔτει 1576 ἐχρήχθη χρυσοῦν κόσμημα (νόμισμα?) τῆς Παναγίας Κυκκιωτίσσης.

ρκβ'.

κωσία λεγομένων Βασιλικῶν, ὡς καὶ ἐκκοπὴ ὑπερπύρων δώδεκα. Καὶ ὁ διαδεχθεὶς δὲ τὸν Ἰσαάκιον Ἀλέξιος Γ' ἐπικυρώσας τὰ ὑπὲρ τῆς μονῆς προεκδεδομένα δύο χρυσόβουλλα, δωρεῖται αὐτῇ πενταετη ἀτέλειαν καὶ ἐλευθερίαν μετὰ εἰκοσι τεσσάρων παροίκων. Ταῦτα ἐξάγονται ἐκ τῆς διατάξεως τοῦ Νεῖλου, χρονολογουμένης κατ' αὐγουστον μῆνα τοῦ ἔτους 1209, καὶ ἐκδοθείσης ἐν Βενετίᾳ ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ Ἐφραίμ (1756).

Γ'. Νεοφύτου πρότερον μοναχοῦ καὶ Ἐγκλειστοῦ περὶ τῶν κατὰ τὴν χώραν Κύπρον σκαιοῶν. Ὁ συγγραφεὺς τῆς ἱστορικῆς ταύτης ἐπιστολῆς μοναχὸς Νεόφυτος, ἐπονομαζόμενος Ἐγκλειστος καὶ Τιμιостаυρίτης ἀπὸ τῆς ὑπ' αὐτοῦ κτισθείσης μονῆς, ἐγεννήθη περὶ τὸ ἔτος 1134 ἐν Λευκάροις τῆς Ἀμαθοῦντος· δεκακαιοκταέτης δὲ ἀπορρίψας τὰς περὶ γάμου συνεχεῖς ἐνοχλήσεις τῶν γονέων αὐτοῦ, ἔφυγε πρὸς τὴν ἐν τῷ ὄρει τοῦ Κουτζοβέντη μονὴν τοῦ ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου. Ἐπισκεφθεὶς δὲ ὕστερον τὴν Παλαιστίνην χάριν προσκυνήσεως τοῦ τάφου τοῦ Σωτῆρος, ἐπανεκάμψεν ἐν Κύπρῳ, καὶ ποθῶν τὴν μακρὰν τῆς κοσμικῆς τύρβης ἐγκαταβίωσιν, εἰκοσικαιπενταέτης (24 ἰουνίου 1159) κατέφυγεν ἐν τῷ κρημνῷδε σπηλαίῳ τῆς Ἐγκλειστρας « ὃ ἦν ἔρημον καὶ διαφόρων ὀρνίθων ἀνάπαυλα », καὶ ἰδιοχείρως περιλαξεύσας καὶ περιευρύνας αὐτό, ἔπηξε θυσιαστήριον καὶ ἀφιέρωσε τὸ σπήλαιον εἰς τὸν Τίμιον Σταυρόν, κατασκευάσας ἐν τῷ βάθει καὶ τὸν ἴδιον ἑαυτοῦ τάφον. Ἦδη ἤρξατο νὰ φημιζῆται ἀνά τὴν νῆσον ἡ ὁσιότης τοῦ ἐν τῷ κρημνῷ τῆς Ἐγκλειστρας ἐγκαθειργμένου ἀσκητοῦ, πρὸς ὃν ἀφθόνως ἐπεδαφιλεύοντο τὰ ἔλεη τῶν φιλευσεβῶν χριστιανῶν. Διὰ τῆς συνδρομῆς δὲ τούτων καὶ ἰδία Βασιλείου τοῦ Κινάμου, ὁ Νεόφυτος ὠκοδόμησε τὴν ἐν Ἐγκλειστρᾷ μονήν· ἐνοχλούμενος ὅμως ὑπὸ τοῦ καθ' ἐκάστην συρρέοντος πλήθους, ἀπεφάτισεν ἰν' ἀνέλθῃ πρὸς τὰ τοῦ κρημοῦ ἀνώτερα μέρη « κακεὶ μοι ἐτέραν ὑποδιορύξω μι-

κράν ὀπὴν τοῖς πολλοῖς ἀνεπίδατον, καὶ ἐν αὐτῇ με ἀδειάζειν ὅτε καὶ βούλομαι, καὶ τῆς πολλῆς καὶ ἀκαίρου τῶν πολλῶν ἀποδιδράσειν ὀχλήσεως, καὶ τῆς φίλης ἀναχωρήσεως καὶ θεογνωστού ἡσυχίας μὴ ἐκπεπτωκέναι κατὰ μικρόν». Οὕτω δ' ἐπιπόνως ἀναβάς ἐπὶ τὸν ὑπερκείμενον κρημνὸν, καὶ μετὰ πολλοῦ καμάτου καὶ κινδύνου λαξεύσας ἔκτισεν ἐν αὐτῷ κελλίον, ὅπερ ἀφίερωσεν εἰς τὸν ἅγιον Ἰωάννην τὸν Πρόδρομον (1).

Ἡ περὶ τῶν ἐν Κύπρῳ συμβάντων ἐπιστολὴ τοῦ Νεοφύτου ἐγράφη, ὡς φαίνεται, ὀλίγον μετὰ τὴν ἐν ἔτει 1191 κατάρτησιν τῆς νήσου ὑπὸ τοῦ Ριχάρδου καὶ τὴν ὑπὸ τούτου μετ' οὐ πολὺ πώλησιν αὐτῆς εἰς τὸ τάγμα τῶν Λαιτῶν. Κατὰ πᾶσαν δὲ πιθανότητα ὁ ἐν ἀρχῇ ταύτης ἀναφερόμενος πνευματικὸς υἱὸς τοῦ Νεοφύτου, εἶναι ὁ Κύπριος Ἰωάννης Σπυριδωνάκης, ὁ κατὰ τοῦ Ἀλεξίου Γ' ἐπαναστάς ἐν Θράκῃ καὶ ὑπὸ τοῦ Ἀλεξίου Παλαιολόγου εἰς Βουλγαρίαν ἐκδιωχθεὶς (1202) (2). Ἐκ τοῦ ἐν τῇ ἐπιστολῇ φερομένου « Νεοφύτου πρότερον μοναχοῦ » εἰκάζεται, ὅτι αὐτὸς οὗτός ἐστιν ὁ ὑπὸ τῶν Λατίνων ἐκδιωχθεὶς ὁμώνυμος ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου, περὶ οὗ λό-

(1) Τυπικὴ σὺν θεῷ διάταξις καὶ λόγοι εἰς τὴν Ἑξαήμερον τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Νεοφύτου τοῦ Ἐγκλειστοῦ, πρὸς τοὺς ἐν τῇ αὐτῇ μονῇ Ἐγκλειστρᾷ πατέρας τῇ κατὰ τὴν νῆσον Κύπρον, σπουδῆ μὲν καὶ δαπάνῃ τοῦ ὁσιωτάτου ἱερομονάχου καὶ οἰκονόμου ἡδὴ τῆς αὐτῆς μονῆς Ἰωαννικίου, ἐπιμελείᾳ δὲ καὶ διορθώσει τοῦ πανοσιολογιστάτου Κυπριανοῦ ἀρχιμανδρίτου τῆς ἐγνωτάτης ἀρχιεπισκοπῆς Κύπρου τοῦ ἐκ πολιτείας Κοιλανίου, νῦν τὸ πρῶτον τύποις ἐκδοθείσα. Ἐνετίησιν, 1779, παρὰ Ν. Γλυκεῖ· 8, σελ. 115. — Δυστυχῶς τὸ πρῶτον τμήμα, ἐν ᾧ περιέχεται ἡ αὐτοβιογραφία τοῦ Νεοφύτου, εἶναι πολὺ ἐλλειπές. Συνετάχθη δὲ ἡ διάταξις αὕτη, ἢ μᾶλλον διαθήκη τοῦ Νεοφύτου, ἐν ἔτει 1190, καθὼς ὁμολογεῖ ὁ Κυπριανὸς (ἱστορία Κύπρου, σελ. 350), ἐν ᾧ ἀληθῶς ἀνταποκρίνεται καὶ ἡ ἐπισυνημμένη ἐπικύρωσις αὐτῆς ὑπὸ τοῦ ἐπισκόπου Πάφου Βασιλείου (ἰανουαρίου 6, ἰνδικτιῶνος 878 ὁσής).

(2) Νικήτας Χωνιάτης, 708-709.

ρκδ'.

γον ποιείται ἡ πρὸς Κυπρίους πρώτη ἐπιστολὴ τοῦ πατριάρχου Γερμανοῦ, ὑπέργηρως ὁμως· διότι, ἀφοῦ ἐκ τῆς διατάξεως αὐτοῦ μανθάνομεν ὅτι ἐγεννήθη τὸ 1134, ἐν ἔτει 1222-1223 ὅτε ἐγράφη ἡ πατριαρχικὴ ἐπιστολή, διέτρεχε τὸ ὀγδοηκοστὸν ὄγδοον ἔτος τῆς ἡλικίας αὐτοῦ.

Ἡ ἐπιστολὴ τοῦ Νεοφύτου δημοσιευθεῖσα τὸ πρῶτον ὑπὸ τοῦ Κοτελερίου (1), ἀνετυπόθη ὑπὸ τοῦ Ραΐνχάρδου (2)· ἡμεῖς δὲ ἀντιγράψαντες ταύτην ἐκ τοῦ ἐν Μαρκιανῇ βιβλιοθήκῃ ἐλληνικοῦ κώδικος (DLXXV, φύλ. 395-96) ὑπεσημειώσαμεν τὰς παρὰ Κοτελερίῳ διαφορὰς.

Δ'. Νόμοι καὶ διατάγματα περὶ τῶν ἐν τῇ νήσῳ Κύπρῳ Ἑλλήνων. Ἡ πολύτιμος αὕτη συλλογὴ, οὐ μόνον ὑπὸ ἱστορικὴν ἔποψιν, ἀλλὰ καὶ γλωσσικὴν, ὡς οὔσα τὸ ἀρχαιότατον τοῦ Κυπριακοῦ ἰδιώματος μνημεῖον, ἀπόκειται ἀνέκδοτος ἐν τῇ Παρισινῇ βιβλιοθήκῃ (ἀριθ. 2533). Περιέχει δ' ἐκτὸς ἄλλων διατάξεων, εἰλημμένων ἐκ τῆς βυζαντινῆς νομοθεσίας καὶ ἰσχυουσῶν ἐπὶ τῆς λατινοκρατίας, καὶ ἐκκλησιαστικὰ τινὰ ἐγγράφα, ὡς καὶ τὴν ἐν ἔτει 1260 ἐκδοθεῖσαν βούλλαν τοῦ πάπα Ἀλεξάνδρου Δ' περὶ τῆς Κυπρίου ἐκκλησίας (3).

Ε'. Διήγησις τῶν ἀγίων τριῶν καὶ δέκα ὁσίων πατέρων τῶν διὰ πυρὸς τελειωθέντων παρὰ τῶν λατίνων ἐν τῇ νήσῳ Κύπρῳ. Ἡ νῦν πρῶτον ἐκδιδόμενη αὕτη διήγησις, περὶ ἧς λόγος ἐγένετο ἐν τοῖς ἔμπροσθεν, ἀντεγράφη ἐκ τοῦ ὑπ' ἀριθ. DLXXV ἐλληνικοῦ κώδικος τῆς Μαρκιανῆς (φύλλ. 354-361).

ΣΤ'. Γερμανοῦ πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, ἐπιστολαὶ δύο πρὸς τοὺς Κυπρίους. Ἐκδοθεῖ-

(1) *Monumenta ecclesiae Graecae*, II, 457.

(2) *Geschichte des Königreichs Cypren*, II, beil. 3-7.

(3) *Ducangii, Glossarium Graecum (index auctorum)*.

ρκε΄.

σαι τὸ πρῶτον ὑπὸ Κοτελερίου (1), ἀνετυπώθησαν ὑπὸ Ραϊνχάρδου (2)· νῦν δ' ἐκδίδονται ἀντιγραφεῖσαι ἐκ τοῦ αὐτοῦ (DLXXV) (3) κώδικος τῆς Μαρκιανῆς βιβλιοθήκης, (φυλ. 348-355) ὑποσημειουμένων τῶν παρὰ Κοτελερίῳ διαφορῶν.

Ζ'. Γερμανοῦ πατριάρχου ἐπιστολὴ πρὸς τὸν πάπαν Γρηγόριον, καὶ ἡ πρὸς αὐτὴν ἀπάντησις τοῦ πάπα. Ἀμφότεραι αἱ ἐπιστολαὶ αὗται ἀντεγράφησαν ἐκ τοῦ αὐτοῦ κώδικος τῆς Μαρκιανῆς βιβλιοθήκης (φύλλ. 362-365). Καὶ ἡ μὲν τοῦ πατριάρχου, καθὰ γινώσκω, εἶναι ἀνέκδοτος, ἀτελής δὲ λατινικὴ μετάφρασις αὐτῆς εὕρηται παρὰ τῷ Ραϋνάλδῳ (4)· τὸ δ' ἑλληνικὸν κείμενον τῆς τοῦ πάπα ἀπαντήσεως ἐδημοσιεύθη μετὰ λατινικῆς μεταφράσεως ὑπὸ Βαδδίγγου (5).

Η'. Λεοντίου Μαχαίρᾶ ἐξηγήσεις τῆς γλυκείας χώρας Κύπρου. Τὸ νῦν πρῶτον γινωσκόμενον τοῦτο χρονικόν, τὸ ἀρχαιότερον τῶν περιωθέντων, ἀντεγράφη ἐκ τοῦ ἐν τῇ Μαρκιανῇ βιβλιοθήκῃ νῦν ἀποτεθησχυρισμένου κώδικος (clas. VII, cod. XVI). Ὁ περιέχων τὸ πολύτιμον τοῦτο μνημεῖον τῆς Κυπριακῆς ἱστορίας καὶ διαλέκτου κώδιξ ἀντεγράφη ὀλί-

(1) II, σελ. 462-482.

(2) I, beil. 16-37.

(3) Ὁ κώδιξ οὗτος ἀντιγραφεῖς, ὡς ἐν τέλει αὐτοῦ σημειοῦται, τῇ 9 αὐγούστου 1426, προτροπῇ καὶ δαπάνῃ τοῦ ἱερομονάχου Βαρθολομαίου τοῦ Σακράνου, διὰ χειρὸς Νικολάου Φαγιζήνη ἱερέως καὶ δευτερέοντος Μανειατοχωρίου, ἀνήκεν εἰς τὴν βιβλιοθήκην τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει πατριαρχείου μέχρι τῶν ἀρχῶν τῆς 12' ἑκατονταετηρίδος, ὅτε συληθεῖς μετὰ καὶ ἄλλων ἀπὸ τοῦ Ἑνετοῦ Ἰακώβου Γαλιτίου προσηνήχθη εἰς τὴν Μαρκιανὴν βιβλιοθήκην (βλ. Μεσαιων. Βιβλιοθ. Γ. προλ. η'.)

(4) *Annales Ecclesiastici*, tom. II.

(5) *Annales Minorum, Romae* 1732, II.

ρκς'.

γον μετὰ τὴν ὑπὸ τῶν Τούρκων ἔλωσιν τῆς νήσου (1) ὑπὸ ἀντιγραφῆς δυστυχῶς ἀμαθοῦς, οὔτε τὸν τονισμὸν, οὔτε τὸν συλλαβισμὸν τῶν λέξεων γινώσκοντος, καὶ ἐπομένως ἀνοήτως διχάζοντος τὰς λέξεις ἢ καὶ εἰς μίαν ἐνοῦντος δύο ἢ καὶ πλειοτέρας· διὰ δὲ τὰς ἐκ τοῦ ἀτόπου τούτου ἀναφουμένους περὶ τὴν ἀνάγνωσιν αὐτοῦ δυσκολίας, ἡ χρονογραφία τοῦ Μαχαιρᾶ, καίτοι ὑπὸ πολλῶν ἐπιθεωρηθεῖσα, ἔμεινεν ἄχρι τοῦδε ἄγνωστος. Πρῶτος ὁ περιφανὴς Ἑμμανουὴλ Bekker ἐπιθεωρήσας τὸν κώδικα, ἀπλῶς ἀντέγραψε τὸν τίτλον, καὶ οὐδένα λόγον ἐποίησατο περὶ τῶν περιεχομένων δύο διαφόρων χρονογράφων τῆς Κύπρου (2). Μετὰ δὲ τοῦτον ὁ περὶ τὴν ἑλληνικὴν παλαιογραφίαν ἐντριβέστατος καθηγητὴς Ἰωσήφ Müller, πρὸς στιγμὴν ἐξετάσας τὸν κώδικα εὐσυνειδήτως ὠμολόγησεν, ὅτι ἕνεκα τοῦ μεγέθους καὶ τῆς βραχείας ἐν Βενετία διατριβῆς αὐτοῦ, ἀδυνατεῖ νὰ ἐπεξεργασθῇ καὶ καταδείξῃ τὴν πραγματικὴν ἀξίαν αὐτοῦ (3). Ὁ δὲ κύριος Mas Latrie ἐπροτίμησε νὰ παρέλθῃ ἐν σιγῇ τὸ χειρόγραφον, περὶ τοῦ ὁποίου μετὰ τσσαύτης ἐπιφυλάξεως ὠμίλησεν οἱ Γερμανοὶ ἑλληνισταί.

Ὁ κώδιξ ἀποτελεῖται ἐκ φύλλων ἠριθμημένων μὲν τετρακοσίων, πραγματικῶν ὅμως 375· διότι καὶ φύλλα ἐν τῷ μεταξύ ἐλλείπουσι, διακοπτομένης τῆς διηγήσεως, καὶ ἡ ἀριθμησις δὲν βαίνει τακτικῶς. Οὕτως ἐλλείπουσι τὰ φύλλα 12, 42, 51, 306, 307 καὶ 392, διακοπτομένης τῆς διηγήσεως·

(1) Τοῦτο δηλοῦται ἐκ τῆς γραφῆς καὶ τῆς προστιθεμένης εὐχῆς τοῦ ἀντιγραφῆς περὶ ἀπελευθερώσεως τῆς νήσου ἀπὸ τῶν κατεχόντων Ἀγαρηῶν (σελ. 69, στίχ. 23 τοῦ παρόντος τόμου).

(2) Die ungedruckten Byzantinischen Historiker der St. Marcus Bibliothek (Philologische und historische Abhandlungen der Akademie der Wissenschaften zu Berlin. 1841, σελ. 64).

(3) Byzantinische Analekten (Sitzungsberichte der Akademie der Wissenschaften. Wien, 1852, σελ. 338).

κατὰ λάθος δὲ ἡ ἀρίθμησις μεταπηδᾷ ἀπὸ 121 εἰς 123, ἀπὸ 143 εἰς 145, ἀπὸ 266 εἰς 277, ἀπὸ 365 εἰς 368, ἄνευ διακοπῆς τοῦ κειμένου· ἀπὸ δὲ τοῦ 289 ἐπανέρχεται εἰς τὸν ἀριθμὸν 284, ἄνευ ὁμοίως διακοπῆς τῆς διηγήσεως. Τὰ ἐκ τῆς ἑλλείψεως τῶν προσημειωθέντων φύλλων προερχόμενα χάσματα ὀφείλονται βεβαίως εἰς τὰς περιπετείας τοῦ κώδικος, ἴσως βιαιῶς ἀρπαγέντος ὑπὸ βαρβάρου χειρὸς ἐκ τῆς κατεχούσης τοῦτον βιβλιοθήκης· διότι πρὸς τῇ ἄλλῃ λύμῃ, δέκα μὲν φύλλα αὐτοῦ (360-370) φαίνονται ὡσεὶ διὰ σπάθης δεδιχασμένα, τὸ δὲ τελευταῖον, ὅπερ ἤθελε φέρει τὸν ἀριθμὸν 401, εἶναι ἡμισχισμένον. Τίς ὁ ἀντιγραφεὺς τοῦ κώδικος καὶ τίς ἡ ἐν Κύπρῳ κατέχουσα τοῦτον βιβλιοθήκη πρὸ τῆς εἰς Βενετιαν μεταφορᾶς αὐτοῦ, ἄγνωστον (1)· ὁ δὲ χρόνος τῆς ἐκεῖθεν μετακομίσεως δηλοῦται ἐκ τοῦ ἐξῆς ὑπὸ τὸ κείμενον τοῦ φύλλου 400 σημειώματος « ἀχ λ δ' μαρτίω α', ἐφέρανε τῇ Κρόνικαν ἀπὸ τὴν Κύπρον ἐμένα τοῦ Σάββα Κάππη »· τὸ δ' ἐν τέλει ἡμισεβασμένον σημείωμα « ἐτελειώθη τὸ παρὸν βιβλίον Ἐνετῆαις παρ' ἐμοῦ Ραφαῆλη Ὑπομινίσκου » οὔτε τὸν κτήτορα, οὔτε τὸν ἀντιγραφέα δηλοῖ, ἀλλὰ φιλοπεριεργόν τινα ἀνχγνώστην τοῦ Χρυσικοῦ.

(1) Ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ ἀγράφου φύλλου 240 ἀναγινώσκειται τὸ ὄνομα Ἰωακείμ ἐπισκόπου Ἀμαθοῦντος, προέδρου πόλεως Λεμεσοῦ καὶ Κουρέου. Ἄλλος κώδιξ τῆς χρονογραφίας τοῦ Μιχαήλ, ἀντιγραφὴς τῆς 13 ἰουνίου 1555 ἐν Πάφῳ, εὑρηται ἐν τῇ Βοδλαϊκῇ βιβλιοθήκῃ N.° 3,402 δωρηθεὶς ὑπὸ τοῦ Ἰωάννου Σελδενίου· περιγράφεται δὲ ὡς ἐξῆς ἐν τῷ ἐκδομένῳ καταλόγῳ τῆς βιβλιοθήκης (codices Seldeniiani, N.° 13) — Codex chartaceus in 4.° ff. 331 anno 1555 in Papho scriptus, initio mutilus. Anonymi cujusdam Chronicon rerum apud insulam Cypri praecipue gestarum, usque ad annum Christi 1458: barbaro graece. — Ἔστι δ' ἑλλειπὴς περὶ τὴν ἀρχὴν, ἀρχόμενος ἐκ τῶν λέξεων « ὁ γαμβρὸς αὐτοῦ, καὶ ἐπόθωνεν α ρ μ γ » (βλέπε σελ. 62, στίχ. 31 τῆς ἀνὰ χεῖρας ἐκδόσεως).

ρκή.

Ὡς προερρέθη, ἐν τῷ κώδικι περιέχονται δύο χρονογράφιαι, ἡ τοῦ Λεοντίου Μαχαιρᾶ, καὶ ἡ τούτῳ συνεχίσαντος Γεωργίου τοῦ Βουστρωνίου· καὶ ἡ μὲν πρώτη τελευτᾷ ἐν τῷ φύλ. 305, ἡ δὲ τοῦ Βουστρωνίου, ἑλλειπῆς τὴν ἀρχὴν, ἀρχομένη ἀπὸ τοῦ φύλλου 308 καταλαμβάνει τὸ ὑπόλοιπον τοῦ χειρογράφου. Οὐδενὸς δὲ τούτων τὸ ὄνομα φέρεται ἐν κεφαλίδι τοῦ κώδικος· ἀλλὰ τὸ μὲν τοῦ πρώτου καλῶς γινώσκομεν ἐξ αὐτοῦ τούτου, πολλάκις ὀνοματιζομένου ἐν τῷ εἰρημῷ τῆς διηγήσεως, τὸ δὲ τοῦ Βουστρωνίου πολλαχόθεν ἔλλοθεν.

Σταυρινὸς Μαχαιρᾶς, ἢ Μαχάιρας, ὁ πατὴρ τοῦ χρονογράφου, ἤμαρξε περὶ τὰ τέλη τῆς ΙΔ' ἑκατονταετηρίδος, καὶ ἐτιμᾶτο μεγάλως ὑπὸ τῶν κρατούντων τῆς ἑαυτοῦ πατρίδος, διὰ τε τὴν μάθησιν καὶ τὴν πείραν αὐτοῦ (1). Κατὰ τὴν ἐν ἔτει 1382 ἀναφυσίαν μεταξὺ τῶν μελῶν τῆς βουλῆς διχοστασίαν περὶ ἐκλογῆς διαδόχου τοῦ ἀποθανόντος Πέτρου Β', προσκληθεὶς ἐνώπιον τῶν ἐπιζόντων τιμαριούχων τοῦ βασιλείου καὶ ὁ σεβάσμιος οὗτος Κύπριος ἔνα ἐκθέσῃ τὴν ἑαυτοῦ γνώμην, συνετέλεσε δι' ἀγορεύσεως καταλλήλου πρὸς ἐπιψήφισιν τῆς συζητουμένης ἐκλογῆς τοῦ Ἰακώβου Α', πρὸς δὲ στενακί σχέσεις συνέδρον τὸν οἶκον αὐτοῦ.

Ἐκ τῶν τεσσάρων υἱῶν τοῦ Σταυρινοῦ Μαχαιρᾶ, ὁ Νικόλαος καὶ ὁ Παῦλος (2) διέπρεψαν πρότερον συναγωνιζόμενοι τῷ

(1) Βλέπε, σελ. 368 τοῦ παρόντος. Ὁ μεταφραστὴς τοῦ Λεοντίου Στραμβίλης παρενοήσας ἴσως, κατὰ τὸ σύνθημα, τὸν Ἕλληνα χρονογράφον ὀνομάζει ἱερέα τὸν Σταυρινὸν Μαχαιρᾶν, μεταφράζων τὸ — πικτέραν (μου), τὸν κύριον Σταυρινὸν τοῦ Μαχαιρᾶ — il prete don para Stavrinno de Machiera (παρὰ Mas Latrie, II, 393). Τοῦ πατρὸς αὐτοῦ μνησὶν ποιῆται ὁ Λεόντιος καὶ ἐν σελ. 349.

(2) σελ. 296-7, 309, 312. Ὁ Παῦλος ἀναφέρεται καὶ πρότερον (1360) ὡς ἀξιωματικὸς· δύο Φλωρεντινῶν ἱπποτῶν (σελ. 102). Ἐν τῷ κατὰ τῶν Γενουσησίων πολέμῳ διέπρεψε καὶ ἕτερος Μαχαιρᾶς, ὁ Κοσμάς,

ἐκλεχθέντι βασιλεῖ ἐν τῇ κατὰ τῶν Γενουηνησίων ἡρωικῇ ἀντιστάσει τῆς Κερυνείας· μετὰ δὲ τὴν εἰς Γένουαν ἀπαγωγὴν τοῦ Ἰακώβου Λουζινανοῦ, ὁ μὲν Παῦλος προσελήφθη ὡς γρχμματοῦ τοῦ βισκούντη τῆς Λευκωσίας Τζουάν Νεβίλες (1), ὁ δὲ Νικόλαος τοῦ Τζουάν Νόρες (2).

Οἱ ἕτεροι δύο υἱοὶ τοῦ Σταυρινοῦ, Λεόντιος καὶ Πέτρος, ἀναφέρονται τὸ πρῶτον ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Ἰάνου, ὁ μὲν πρῶτος ὡς γρχμματοῦ μετὰ τοῦ πρεσβυτέρου ἀδελφοῦ Νικολάου τοῦ προρρηθέντος τιμαριούχου Ἰωάννου Νόρες, ὁ δὲ Πέτρος (Perrin), ὁ καὶ νεώτερος πάντων τῶν ἀδελφῶν, ὡς ἀζωματικὸς (βραχλιώτης) τοῦ βασιλέως. Ὁ τελευταῖος οὗτος ἔλαβε σπουδαιότατον μέρος ἐν τῇ κατὰ τῶν Γενουηνησίων συνωμοσίᾳ τῆς Ἀμμοχώστου (1402), ἀναλαβὼν τὴν κινδυνώδη ἐντολὴν νὰ συνεννοηθῆται πρὸς τοὺς ἐν τῇ πόλει πράκτορας τοῦ Ἰάνου (3). Ἀλλ' ἡ μὲν συνωμοσία, ἕνεκα τῆς προδοσίας τῆς συζύγου τοῦ Νόρες, συμπαθῶς διαχειμένης πρὸς τοὺς συμπατριώτας αὐτῆς Γενουηνησίους, ἀπέτυχεν· οἱ δ' ἐν Ἀμμοχώστῳ συλληφθέντες ἀπόστολοι τοῦ βασιλέως ὑπέστησαν τὸν σκληρότερον τῶν θανάτων· εὐτυχῶς ὅμως ὁ Πέτρος Μαχαιρᾶ ἐσώθη διὰ τῆς ἐπεμβά-

ἀδελφὸς ἢ ἀνεψιὸς τοῦ Σταυρινοῦ (σελ. 287). Ἐν τῇ πολιορκίᾳ τῆς Κερυνείας παρευρέθη καὶ ὁ Λεόντιος, ὡς ἐξάγεται ἐκ τῆς φράσεως « ἐπερλάδαμεν τὸ χαρτὶν » σελ. 324, στίχ. 12.

(1) σελ. 370. Ὁ Στραμβάλης (παρὰ Mas Latrie, II, 394) κατὰ λάθος μεταφράζει τὸ ὄνομα Palmachiera.

(2) σελ. 377.

(3) Ὁ Λεόντιος ἀναφέρει δύο ἀποτυχούσας κατὰ τῆς Ἀμμοχώστου ἀποπειράς, τὴν μὲν ἐν ἔτει 1398 ἐπὶ Ἰακώβου Α', (σελ. 375) τὴν δὲ δευτέραν ἐπὶ Ἰάνου (σελ. 376). Ἐν τῇ δευτέρᾳ ταύτῃ σπουδαιότατον μέρος ἔλαβε καὶ ὁ ἀνεψιὸς τοῦ Λεοντίου Μαχαιρᾶ Γεώργιος Μπιλῆς ἢ Μπιμπιλῆς, ὁ κυβερνήτης τῆς Λευκωσίας (σελ. 376, 377).

ρλ'.

σεως τοῦ ἰσχυροῦ κυρίου αὐτοῦ (1). Μετ' οὐ πολὺ δὲ καὶ ὁ Κύριος οὗτος τιμαριῦχος ἀπέθανεν δηλητηριασθεὶς, ὡς λέγεται, ὑπὸ τοῦ Ἰάνου, ἡ ὑποπτευθέντος τὴν τελευταίαν διαγωγὴν αὐτοῦ, ἡ ἀπλῶς θελήσαντος νὰ παραδειγματίσῃ διὰ τοῦ θανάτου ἐκείνου τοὺς πρὸς τοὺς ἄρπαγας τοῦ βασιλείου σχετιζομένους ὑπηκόους αὐτοῦ.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Νόρες, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα καὶ ὁ Λεόντιος προσελήφθη ἐν τῇ βασιλικῇ αὐλῇ· οὕτω δ' ἐν ἔτει 1426 ἀναφαίνεται παρακολουθῶν τῷ Ἰάνῳ εἰς τὴν κατὰ τῶν εἰσβαλόντων ἐν τῇ νήσῳ Αἰγυπτίων ἐκστρατείαν, ὡς τροφodότης τοῦ στρατοῦ, καὶ παρευρεθείς εἰς τὴν ἐν Χοιροκοιτία μάχην, εἶδε κατακοπτομένους τοὺς συμπατριώτας αὐτοῦ, ἀπαγόμενον ἐν τῇ αἰχμαλωσίᾳ τὸν βασιλέα, καὶ διαρπαζομένην τὴν νῆσον ὑπὸ τῶν βαρβάρων νικητῶν (2). Ὁ δὲ Πέτρος καὶ μετὰ τὴν εἰς Αἴγυπτον ἀπαγωγὴν τοῦ Ἰάνου, συνετέλεσε τὰ μέγιστα πρὸς κατάπνιξιν τῆς ἐκραγείσης ἐπαναστάσεως τῶν χωρικῶν, καὶ ἐκστρατεύσας μετὰ τοῦ Χαρρὴν Ζιδλέτ εἰς Νεμησὸν διέλυσε τὰ στίφη τῶν ἀνταρτῶν, καὶ συλλαβῶν τὸν ὑπ' αὐτῶν ἀναγορευθέντα βασιλέα Ἀλέξιον ἤγαγεν εἰς Λευκωσίαν, ἐνθα ὁ δυστυχὴς ἀγελάρχης ὑπέστη τὸν δι' ἀγχόνης θάνατον (1427) (3).

Ἐπὶ τέλους δὲ ὁ Λεόντιος ἀναφαίνεται ἐπὶ τῆς βασιλείας Γωάννου τοῦ Β', ὅστις ἅμ' ἀναλαβῶν τὴν ἀρχὴν ἀπέστειλε τὸν Λιάκην Καστρίσιον καὶ τὸν Μαχαιρᾶν εἰς τὸν ἡγεμόνα τοῦ Γκονίου πρὸς ἀνανέωσιν τῶν ὑφισταμένων συνθηκῶν εἰρήνης (1432). Ὁ κατὰ τὸ ἔτος ἐκεῖνο ἐπισκεφθεὶς τὴν Συρίαν γαλ-

(1) Σφάλλονται ὁ Φλώριος Βουστρώνιος (φύλ. 152) καὶ ὁ Δορδάνος (σελ. 554) λέγοντες, ὅτι καὶ ὁ Πέτρος Μαχαιρᾶς συλληφθεὶς κατεμείσθη ὑπὸ τῶν Γενονησίων.

(2) σελ. 395, 398. (3) 406.

λος Bertrandon dela Brocquiétre συναντήσας τοῖς πρεσβευταῖς ἐν Λαράνδοις καὶ μέχρις Ἰκονίου συνταξιδεύσας αὐτοῖς ἐπαινεῖ τὴν εὐγενῆ συμπεριφορὰν ἀμφοτέρων τῶν Κυπρίων (1).

Ἡ χρονογραφία τοῦ Λεοντίου Μαχαιρᾶ καταλαμβάνουσα περὶ τὰς τριακοσίας καὶ πεντήκοντα σελίδας τοῦ ἀνά χειρας τόμου ἀρχεται ἀπὸ τῆς ἐπὶ Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου ἐποικίσεως τῆς ἔνεκα διαρκοῦς αὐχμοῦ καὶ τῶν βαρβαρικῶν ἐπιδρομῶν λειψανδρούσης νήσου, καὶ τελευτᾷ εἰς τὴν ἐν ἔτει 1432 ἀνάρρησιν τοῦ βασιλέως Ἰωάννου Β΄.

Συνομώτατα ἐκτιθέμενος τὴν ἐπὶ τῶν βυζαντινῶν κατὰστασιν τῆς νήσου, καὶ μόνον τοῦ τελευταίου αὐτῆς δουκὸς καὶ βασιλέως Ἰσακίου τοῦ Κομνηνοῦ μνημονεύων, ἐν παρῶν δὲ ἀναφέρων καὶ τοὺς πρὸς κατάκτησιν τῆς Παλαιστίνης σταυροφορικοὺς πολέμους, ἐκτενέστερον ἀφηγεῖται τὴν ὑπὸ Ριχάρδου κατάκτησιν τῆς νήσου καὶ ἰδίᾳ τὴν πρὸς τὸ τάγμα τῶν Ναϊτῶν πώλησιν αὐτῆς, ὡς καὶ τὴν ἐπανάστασιν τῶν Κυπρίων κατὰ τῶν νέων τούτων τυράννων, περὶ τῆς μετέπειτα καταστροφῆς τῶν ὁποίων διὰ μακρῶν λαλεῖ (2). Εἶτα δὲ ἀπλῶς ἀπαριθμῶν τοὺς ἐν Ἱεροσολύμοις ἡγεμονεύσαντας λατίνους ἀπὸ Γοδοφρέδου τοῦ Βουιλλῶνος (Κουντεφρὲ ντέ Πουλιού) μέχρι Γουίττου τοῦ Λουζιλιανοῦ τοῦ γενάρχου τῶν ἐν Κύπρῳ βασιλευσάντων, καὶ ἀποτόμως διακόπτων τὴν διήγησιν παρεντίθησι κατάλογον τῶν ἐπισημοτέρων τῆς νήσου ἀγίων, ἐπισκόπων, καὶ μονῶν· ἀναλαμβάνων δὲ τὴν διήγησιν ἀπὸ τοῦ Οὔγου Α΄ Λουζιλιανοῦ, ἀπλῶς ὁμοίως ἀπαριθμεῖ τοὺς ἐν τῇ νήσῳ βασιλεύσαντας μέχρι

(1) « Item trouvoy en Lurande ung gentilhomme de Cypre que l'en nomme Lyachin Castrico, et ung aultre que l'en nomme Lyon Maschere, qui parloient assés bon françois. » Mas Latrie, III, 3.

(2) Δυστυχῶς περὶ τὸ μέρος τοῦτο (σελ. 58) τὸ χειρόγραφον εἶναι ἑλλειπές.

ρλβ'.

τοῦ Ἀμαλρῖκου τοῦ αὐθέντου τῆς Τύρου καὶ διοικητοῦ τῆς Κύπρου, περὶ οὗ ἐκτενῆ ποιεῖται λόγον.

Ἰδίᾳ ἡ χρονογραφία τοῦ Μαχαιρᾶ ἄρχεται ἀπὸ τῆς βασιλείας Πέτρου τοῦ Α' (1360) (1)· ἡ δὲ λεπτομερὴς διήγησις τῶν κατορθωμάτων τοῦ ἐπαξίως ἐπονομασθέντος Μεγάλου ἐκείνου βασιλέως τῆς Κύπρου, καὶ τῶν ἀπὸ τῆς δολοφονίας αὐτοῦ ἐνσκηψάντων εἰς τὴν νῆσον ποικίλων δεινῶν, δηλαδὴ ἔλαττον μιᾶς ἑκατονταετηρίδος, περιλαμβάνει τὰ τέσσαρα πέμπτα τοῦ ὅλου ἔργου.

Καθ' ἄπασαν τὴν διήγησιν τοῦ ἀφελοῦς χρονογράφου θερμὸς διαλάμπει ὁ πρὸς τὴν γλυκεῖαν χώραν, ἣτις ἦν πατρίς αὐτοῦ, ἔρωσ (2). Καίτοι δ' ἐπιφυλακτικῶς ἀποφαινόμενος περὶ τῶν κατεχόντων τὴν νῆσον ἀλλογλώσσων καὶ ἀλλοθρήσκων λατίνων, πρὸς οὓς καὶ ὑποχρεώσεις εὐγνωμοσύνης συνέδεον τὴν οἰχογένειαν αὐτοῦ, καὶ εἰς τὰς χεῖρας τῶν ὁποίων ἤθελεν ἀναμφιβόλως περιέλθει τὸ σύνταγμά του, ὡσάκις βαρυσταλῶν ἐξιστορεῖ δυστύχημά τι ἐνσκηψαν ἐπὶ τῆς πατρίδος αὐτοῦ, δὲν παύει νὰ μὴ διορᾷ τὴν θεϊκὴν χεῖρα τὴν οὕτω παραδειγματικῶς τιμωροῦσαν τὰς αἰσχροουργίας καὶ βιαιοπραγίας τῶν δυναστῶν (3).

Ὁ ἀφελὴς Μαχαιρᾶς εἶναι πιστὸν ἀπεικόνισμα τοῦ ὑπὸ τὴν λατινοκρατίαν Ἕλληνοσ καὶ ἐξ ἀνάγκης ὑπηρετοῦντος αὐτῆ· καίτοι φέρων τὸν ὀνειδὸν φλοιόν, δὲν ἐξελατινίσθη τὴν καρδίαν· οὔτε τὴν ἐθνικὴν τοῦ Ἕλλητισμοῦ παράδοσιν λησμονεῖ, οὔτε τὴν θρησκείαν τῶν πατέρων αὐτοῦ ἀπηνρήθη· συγκεκλινημένος ἀναπρολεῖ, ὅτι πρὸ τῶν Γάλλων ἐξουσίαζον τῆς νήσου οἱ αὐτοκρά-

(1) « Ἀπὸ τὸν ποτον θέλω ἐξηγηθῆν ὅσον νὰ δώσῃ ὁ θεὸς νὰ τὸ ἐξηγοῦνται εἰς τὸν κόσμον » σελ. 97.

(2) « καὶ ὅσον τὴν φουμίω δὲν θέλω εἰπεῖν ψέμματα. » σελ. 62.

(3) Σελ. 300. Βλέπε καὶ τὴν διήγησιν τοῦ πρὸς τοὺς Αἰγυπτίους πολέμου τοῦ Ἰάνου.

ρλγ'.

τορες του Βυζαντίου, και ελαλειτο η ελληνικη γλωσσα καθαρά.
« Και δικτι δύο φυσικοι αφένταις ειναι εις τον κόσμον, ο ένας κοσμικος και ο άλλος πνευματικος, τους ειχεν το νησάκιν τουτον, τον βασιλέαν της Κωνσταντινόπολης και τον πατριάρχην της μεγάλης Αντιοχείας, πριν την πάρουν οι Λατινοι, δια τουτον ητον χρησι να ξεύρωμεν ρωμαϊκα καθολικα, δια να πέψουν γραφαίς του βασιλέως, και συριάνικα σωστά, και ουτως έμαθητευγαν τα παιδιά τους, και το σύγγριτον (καγγελαρία) ουτως ειδαβαινεν, ως που και επηραν τον τόπον οι Λαζανιάδες, και από τότες άρκέψαν να μαθάνουν φράγγικα, και βρβαρισαν τα ρωμαϊκα, ότι εις τον κόσμον δεν ηξεύρουν έντα συντυχάνομεν. » Άλλαχού δέ δια μακρών άφηγούμενος την παρά τῷ Πέτρῳ Β΄ πρεσβείαν του Γεωργίου Βερδαλη επί τῆ συνομολογήσει συνοικεσιού πρὸς τὴν θυγατέρα τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Κωνσταντινουπόλεως και τὰς πρὸς ματαίωσιν αὐτοῦ δολοπλοκίαις τῶν τιμαριούχων, σημειοί « δια την παλαιάν μισητήν τους Φράγγους με τους Ρωμαίους δεν ειδιαλέξαν το καλλίτερον (1). » Μετά τινος δέ χάρας άφηγούμενος την κατά τῶν Τούρκων νίκην του βασιλέως της Κωνσταντινόπολης λέγει « και δια χάριτος του παντοδυναμου θεου ο βασιλεύς έτσάκισεν τους Τούρκους » (2).

Καίτοι δέ μετά σεβασμου αναφέρων το όνομα του Πάπα, δεν λείπει να καταδικάζη μετά της αὐτης άφελείας άλλοτε μὲν τὰς βιαιοπραγίας τῶν λατίνων κατά του όρδοδόξου κλήρου, ως το εν έτει 1350 πραζικόπημα του παπικου λεγάτου Πέτρου του Θωμά και την κατ' αὐτου δικαίαν εξέγερσιν του λαου (3). άλλοτε δέ να επιτιμᾷ τους άπαρνηθέντας το πάτριον θρήσκευμα· ουτω περιγράφων τον σκληρὸν θάνατον του άρνησιθρήσκου Κυπριου Τιπάτ, εκφραγκισθέντος μέχρι και αυ-

(1) σελ. 227. (2) σελ. 136. (3) 98.

ρλδ'.

τοῦ τοῦ ὀνόματος, ἐπιφέρει. « Τοῦτον ὄλον ἐγένετον, διατι ἐσήκωσεν τὴν ἐλπίδαν ἀπὲ τὸν θεόν, καὶ ἐθάρρησεν εἰς τὸν νοῦν του καὶ εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ ρηγός, καὶ διὰ τὴν ἔπαρσιν τοῦ κόσμου ἐγκατέλειπεν τὴν πατρικὴν του πίστιν, καὶ ἐγένιν λατίνος. Τὸ λοιπὸν δὲν καταδικάζω τοὺς λατίνους, ἀμμέ ἴντα χρῆσι εἶναι Ρωμαῖος νὰ γενῆ Λατίνος; ἐπειδὴ ὀρθόδοξος χριστιανός εἶναι χρῆσι νὰ καταφρονήσῃ τὴν μίαν, νὰ μπέσῃ εἰς τὴν ἄλλην; καὶ καταφρονεῖς τὴν πρώτην! Δὲν ἦτον αἰρετικὸς καὶ ἐγένιν ὀρθόδοξος! Ἀποστολικοὶ οἱ Λατῖνοι, καὶ καθολικοὶ οἱ Ρωμαῖοι! » (1)

Ὁ Μαχαιρᾶς καλῶς γινώσκων, ὅτι βάσις πάσης καλῆς χρονολογίας εἶναι ἢ μέχρι λεπτολογίας ἀκρίβεια, εὐσυνειδήτως ἐκπληροῦ τὸν ὄρον τοῦτον, πολλακίς καταχρώμενος καὶ τῆς ὑπομονῆς τῶν ἀναγνωστῶν αὐτοῦ· μετὰ τῆς μεγαλειτέρας δηλονότι ἀκριβείας σημεῖοι, ἐκτὸς τοῦ ἔτους καὶ τοῦ μηνός, καὶ τὴν ἡμέραν τῆς ἐβδομάδος καὶ αὐτὴν πολλακίς τὴν ὥραν, παρεπιθέμενος ὀλόκληρα κείμενα ἐπιστολῶν καὶ ἐπισήμων ἐγγράφων, καὶ καταριθμῶν πάντα τὰ πρόσωπα τὰ συνοργήσαντα ὑπὲρ τῆς ἐξιστορουμένης πράξεως, ἀσκόπως ἐνιαχοῦ διακόπτων τὸν εἰρμὸν τοῦ λόγου ὅπως παρενθέσῃ κατάλογον τῶν ἀσημοτέρων ἱπποτῶν, πρὸς οὓς ἀνετέθη ἢ μᾶλλον ἀσήμαντος ἐπιχειρήσις. Ἐν μιᾷ δὲ καὶ μόνῃ περιπτώσει παραβαίνει τὸν κανόνα τοῦτον, ὁσάκις δηλαδὴ πρόκειται περὶ ἑαυτοῦ καὶ τῆς οἰκογενείας αὐτοῦ.

Τοιαύτη περὶ τὴν διήγησιν ἀκριβολογία ὑποτίθησιν ἄνδρα καλῶς γινώσκοντα τὰ διατρέχοντα· διὰ τὰ πρὸ αὐτοῦ ὁμῶς συμβάντα, πρέπει νὰ ὑποθέσωμεν, ἢ ὅτι εἶχεν ὑπὸ ὄψιν προγενεστέρους χρονολόγους, λεπτολόγους ὡς αὐτόν, ἢ αὐτὰ τὰ ἐπίσημα τοῦ βασιλείου ἀρχεῖα· ἢ δὲ τελευταία εἰκασία

είναι μάλλον πιθανή· διότι και περί της ευσυνειδησίας του μετριοφρονος χρονογράφου έχομεν πλείστα τεκμήρια, και διότι άπαξ μόνον, όταν εκθέτη την εις Γένουαν άπαγωγήν του κοντοσταύλου 'Ιακώβου του Λουζινιανού και των Κυπρίων ιπποτών, αναφέρεται εις την δυστυχώς άπολεσθεϊσαν συγγραφην του συναιχμαλωτισθέντος Τζουάν τε Μιμάρε (1).

'Αλλ' εάν ο Μαχαιράς εξ υπερβαλλούσης μετριοφροσύνης, ουτε το όνομα αυτού, κατά το σύνθηες, προέταξε του συντάγματος, μεταγενέστεροι Κύπριοι επωφεληθέντες του έργου, ουτε άπλης και μνείας ήξίωσαν τον άτυχη χρονογράφον.

Πρώτος ο Διομήδης Στραμβάλης (2) μεταφράσας εις το Ιταλικόν, η μάλλον το ένετικόν ιδίωμα την χρονογραφίαν του Μαχαιρά, ήρέσθη να σημειώση άπλώς ότι το πρωτότυπον έγγραφη εις την έλληνικην γλώσσαν· έν δε τη κατά των Αιγυπτίων έκστρατεία του βασιλέως 'Ιάνου, την όποιαν διηγούμενος ο αυτόπτης Λεόντιος παρεμβάλλει και περί έαυτου τινα εις πρώτον πρόσωπον, ο Στραμβάλης άπλώς μεταφέρει την διήγησιν εις τρίτον πρόσωπον.

'Η μετάφρασις του Στραμβάλη, της όποιας περικοπές έδημοσίευσεν ο κ. Mas Latrie, δέν ήδύνατο ν' άναπληρώση

(1) σελ. 341. 'Εν άρχη δε του έργου αυτού συνοπτικώς άφηγούμενος τα κατά την εβρεσιν του τιμιού Σταυρου υπό της άγίας 'Ελένης παραπεμπει εις το σύγγραμμα του άγίου Κυριακου. "Αδηλον δ' έν έν σελιδι 94 γράφων « άλλοϋ ηΰρα γραμμένον » έννοει άγνωστόν τινα χρονογράφον, η τα άρχεία του βασιλείου.

(2) 'Ο Κύπριος οδτος τιμαριούχος (Strambaldi παρὰ Mas Latrie και ορθότερον Strambaly παρ' άλλοις) ήκμαζεν όλγον προ της υπό των Τούρκων άλώσεως της νήσου, καθά αναφέρει ο εκ κηδεστίας συγγενεών αυτώ Στέφανος ο Λουζινιανός (Genealogies, σελ. 98). Κατά πᾶσαν δε πιθανότητα η οικογένεια ην γαλλική Strombailly όνομαζομένη έν πολλοις διατάγμασι του 'Ιακώβου Β'.

ρλς'.

την τυχόν ἀπώλειαν τοῦ πρωτοτύπου· διότι ὁ ἀδόκιμος μεταφραστὴς, παρενοῶν ἐν ἐκάστη σχεδὸν περιόδῳ τὸν συγγραφέα, διαφθερίζει τὴν ἔννοιαν, ἀλλαχοῦ μὲν αὐτογνωμῶνας συμπτώσεων τὴν διήγησιν, ἀλλαχοῦ δὲ ἀνοήτως ἀναπτύσσων αὐτήν, χάριν δὴθεν σαφηνείας, καὶ τὸ σπουδαιότερον παραλείπων πολλάκις, ἢ παραμορφῶν τὰς χρονολογίας καὶ τὰ ὀνόματα. Ἡρὸς κατὰδειξιν τοῦ πλημμελοῦς τῆς μεταφράσεως ἀρκοῦμαι παρατιθέμενος τὴν ἐξῆς περικοπήν.

Μαχαιρᾶς.

Καὶ τὴν Κυριακὴν εἰς τὰς κγ' νοεμβρίου αὐτῆς ἐχρονίξας ἦλθεν ὁ καλὸς Σουαρέ ἀπὸ τὸν ρηγα εἰς τὴν Κύπρον . . . Ὁ γαρδενάλης ἐπέψεν τὸν Καρσεράν Σουαρέ ἀπάνω εἰς τὸ κάτεργον τοῦ ρηγός, καὶ ἐπέψεν τὸν κύρην τοῦ Βερουτίου καὶ τὸν σίρε Ματαῖον Ράμες καὶ τὸν σίρε Τομεσίον Δαμπαλίον, τὸν Περοῦν Μπελεστρῆν καὶ τὸν Γζάκ δὰ Μπελονία, καὶ τὸν μάστρε Τουμασί Πίπη, καὶ τὸν σίρ Κόλε Δελαπριντζέσε τὸν πρωτοψάλτην τῆς ἀγίας Σοφίξ, καὶ τὸν Γεώργιον τοῦ Κορόμηλου τὸν μάγειρόν του· καὶ ἀκομὶ ὁ γαρδενάλης ἔστειλεν τοῦ ρηγός ἀπάνω εἰς τὴν

Στραμπάλδης.

Et a di 22 Novembrio del ditto anno vene Suar, qual era re in Cipro . . . Et l'armiraglio ha mandato Galceran Suar alla gallera del re; et ha mandato et il signor de Barutti et don Mathe Rames et don Domenego de Balio et Perin Pilistrin et Zaco da Polonia et mastro Thomaso Bibi et don Nicola della Princessa il primo cantor de Santa Sophie; similmente il cardinale ha mandato al re sopra la gallera grossa de don Mate sir Costa et de don Teret, turciman del sultan, Piligerfin

γαλιάτξαν τοῦ Ματαίου σὶρ Κοέτ, καθὼς ἐνωθεν δηλοῖ, τὸν σὶρ Ἐστιένε Σπινόλα, τὸν Φερέτ τὸν τζουτζουμάνον τοῦ σουλτάνου, τὸν Πιλιγέρ Φικερέλλο, τὸν Φρασέ Σπινοήλ, καὶ τὸν Ἀλέξην τὸν Γιακούπην τὸν βαχλιώτην τοῦ ρηγός.

Chrillo, et Frasses Spinoli et dom Alexi, cortegian del re.

Ἄλλ' ὁ μὲν Στραμβάλης ἀπλῶς μεταφράσας τὸν Μαχαιράν, διέπραξε τὸ ἀδίκημα νὰ παρασιωπήσῃ τὸ ὄνομα τοῦ Ἑλληνος χρονογράφου· μᾶλλον ὁμως ἀξιόμιμπος εἶναι ὁ Φραγκίσκος Ἀμάδης, ὅστις καίτοι συμπεριλαβὼν τὸ φιλοπόνημα τοῦ Λεοντίου ἐν τῇ ἐπ' ὀνόματι αὐτοῦ φερομένη χρονογραφίᾳ, οὔτε ἀπλῆς μνείας ἀξιοῖ τὴν πηγὴν ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ὁποίας κατέστρωσε τὸ σύνταγμά του. Πρὸς κατάδειξιν καὶ τῆς ὑπὸ τοῦ Ἀμάδου ἀντιγραφῆς τοῦ Μαχαιρά ἀρκουμαι παρατιθέμενος τὴν ἐξῆς περίοδον.

Μαχαιράς.

Ὅταν ἐστράφην ὁ μέγας Κωνσταντῖνος ἀπὲ τὴν εἰδωλολατρείαν εἰς τὴν πίστιν τοῦ Χριστοῦ, . . . τότε ἐπῆρεν ὀρισμὸν ἢ ἀγία δέσποινα Ἑλένη ἢ μητέρα του ἀπὲ τὸν υἱόν της νὰ πάγῃ νὰ γυρεύσῃ τὸν τίμιον σταυρὸν εἰς τὸ Ἱεροσόλυμα· καὶ ἦρτεν εἰς τὴν Ἀνατολήν, καὶ ἦρτεν εἰς τὴν Κύπρον, καὶ ἐπέζησε πρὸς τὴν

Ἀμάδης.

Nel tempo del Imperio de Constantino, nel qual tempo havendosi convertito ala fede christiana esso Imperator, et havendo deliberato Helena sua madre de andar in Levante per cercar la croce de Hiesu, passato per questa isola dismantò a Limissò et hebbe grandissimo dolor ve-

ρλή.

Λεμεσόν, και ηῦρεν τὸ νησιν ἔρημον, και πολλά ἐπικράνθη θωρῶντα τὸ τόσον ὁμορφον νησιν και ἦτον ἔρημον. Και μοναῦτα ἐμίσεισεν και ἐπῆγεν εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ, και . . . ηῦρεν τὸν τίμιον σταυρόν, και τοὺς ἄλλους β' σταυροὺς τοὺς λησταίς, και τὰ καρφία και τὸν στέφανον τὸν ἀκάνθινον, και λς' σταλαματῖαις αἷμαν ὅπου ἐστάξεν ἀπὸ τὸ αἷμαν τοῦ Κυρίου και ἔπεσεν εἰς ἕναν πανίν . . . .

dendola diserta et tutta abandonata. Da poi andata in Hierusalem havendo trovata la Santa Croce insieme et due altre in lequale foron crucifisi i doi latroni, videlicet el iusto et el dannato, trovò e li chiodi con liquali fu crucifisso il nostro Signore, le spine dela sua corona, et 36 gioce del suo preciosissimo sangue, che cadeteno sopra un drapo . . .

Δυσεξήγητος δὲ ἀποβαίνει και ἡ περὶ τῆς χρονογραφίας τοῦ Μαχαιρᾶ σιωπῆ τοῦ Φλωρίου Βουστρωνίου, ὅστις ἀπαριθμῶν τὰς πηγὰς ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ὁποίων συνέταξε τὴν καλὴν ἱστορίαν αὐτοῦ, παρέρχεται ἐν σιγῇ τὸ ὄνομα τοῦ ἑλλήνος χρονογράφου, τὸν ὅποιον ἐν πολλοῖς κατὰ λέξιν ἀντιγράφει, ὡς καταδείκνυται ἐκ τῆς ἐξῆς περικοπῆς ἀμφοτέρων τῶν κειμένων.

Μαχαιρᾶς.

Οἱ Σαρακηνοὶ ἐγράψαν χαρτίν και ἐπέψαν τοῦ ρηγός, και ἐπέψαν τού το μὲ ἕναν χωργιάτην, λχλῶντα οὕτως. « Ἐνάρετε ἀφέντη, ἐμεῖς ἤλθαμεν ὠδᾶ, και ἐσοὺ ὡς γίον υἱὸς τοῦ

Florio Bustrone.

Li Saraceni scrissono al re una lettera et gliela mandorno con un villano, laqual diceva. « Da poi la debita reverentia, il Soldano nostro signore n' ha mandati al vo-

ἀφέντη μας τοῦ σουλτάνου δὲν ἐπεφες τινὰν ἀπὸ τοὺς λαῶς σου νὰ μᾶς προσδεκτῆ καὶ νὰ μᾶς ἔχοι ἀγάπη τίντα γυροῦμε καὶ τίντα ζητοῦμεν· τῶρα μνηοῦμέν σου νὰ βγῆς καὶ νὰ ἔλθῃς πρὸς ἐμᾶς νὰ ποίσωμεν δῆμαν κηνοργίον καὶ στοιχήματα τῆς ἀγάπης, καὶ μὲ τοιοῦτον νὰ μὲν ἔχῃς τοὺς ἀζάπιδες καὶ ἐτέρους κουρσάρους μὴδὲν μᾶς πλημμελέψουν, οὐδὲ νὰ τοὺς φιλοξενᾶς εἰς τὸ παγισίον σου, ἀμὲν νὰ ἔχῃς τοὺς φίλους μας διὰ φίλους σου καὶ τοὺς ἐχθρούς μας διὰ ἐχθρούς σου, ὡς γίον καλοὶ φίλοι καὶ γειτόνοι· καὶ ὁ ἀφέντης μας ὁ σουλτάνος ἔδωκέν μας τὸ πεδὲλν του νὰ τὸ ἀπλώσωμεν ἀπουκάτω σου νὰ κάτσης, καὶ ὄνταν νᾶρτης θέλομεν συντύχειν ἀντάμα καὶ θέλεις κρατήθῃν εὐχαρισμένος καὶ μετὶ θελομέν σε ἀφήσειν καὶ θέλομεν στραφῆν εἰς τὸν ἀφέντην μας· καὶ ἤξευρε, ἀν δὲν ἔρτης εἰς αὐτόν μας, θέλομεν ἔρτειν ἐμεῖς εἰς αὐτόν σου· καὶ ἄς ἦσαι θαρρούμενος, δὲν θέλει διαβῆν ἡ Κερικὴ, καὶ θέλομεν ἐσμικτῆν ἀντάμα ». Καὶ

stro paese, et voi come figliolo del Soldano non avete mandato a visitarne, ne almeno domandarci che cosa cercamo nel vostro Regno. Però vi facciamo intendere ch' 'l nostro signore n' ha mandati qui per fare nuove conventioni et patti con voi, et più non dobbiate accettar corsali che daneggino la Soria, ne riceverli nel vostro paese, o dargli riccapito, ma che siate amici delli amici, et nimico delli nimici del Soldano, come devano fare li boni amici et vicini; et in questi casi volendo venire a confirmar questi patti, il signore nostro Soldano n' ha dato il suo tapeto, perche voi habiate a sentar sopra per honore, et venendo a parlar con noi, vi promettiamo che voi restarete contenti et noi ritornaremo al nostro signore; ma se voi non verrete, vi promettiamo esser

ρμ'.

άνταν εδιδάξαν τὸ χαρτίν, διατί δέν τοὺς άρεσεν ὁ ὀρδινος τοῦ χαρτίου . . .

con voi avanti che passi Domenica ». Letta la lettera, chi diceva che non era fatta in forma di raggione . . . (1).

Τελευτώντες δ' ἐπισυνάπτομεν καὶ τὰ ἐξῆς ἱστορικὰ σημεῖωματα, ἅτινα ἀνωνυμὸς τις Κύπριος κατέστρωσε μεταξύ τῶν δύο ἀγράφων σελίδων (φύλ. 239-40) τοῦ κώδικος.

« Ἀφὴν ἡ αὐτὴ κρόνικα ἐτελείωσεν εἰς τοὺς α υ λ β' (2) ὡς τη καὶ ἔφυγεν ἡ ρήγαινα εἰς τὴν Βενετία καὶ τότες ἔμεινεν εἰς τὸ χέριν τοὺς Βενετικούς ὡς τὴν ἐχρονίαν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ α φ ο', καὶ τότες διὰ τὰ κρίματά μας ἐπῆράν τὴν οἱ Τοῦρκοι μὲ πολλήμ μας ἀτροπὴ καὶ ζημίαν· ποῦ ὅσον καιρὸ ἦτον εἰς τὸ χέριν τοὺς Βενετικούς ἀπὸ τοὺς υ λ β' ὡς τοὺς φ ο' πολομοῦν χρόνοι ο ἡ' καὶ ἀπὸν ἐπέθαιεν ὁ ρὲ Τζάκος ὡς τη καὶ ἐπῆγεν ἡ ρήγαινα εἰς τὴν Βενετία πολομοῦ χρόνοι ι θ'. διατί ὁ ρὲ Τζάκος ἐπέθαιεν εἰς τὴν ἐχρονίαν α υ ο γ', ὅπου ἀληθινὰ ἔμεινεν εἰς τὸ κουβερνὸ τοὺς Βενετικούς χρόνους ι ζ'. καὶ ἦτον τὸ νησί τοὺς ἐννενηνταφτά χρόνους μὲ πολλὴ ἀνάψασι. Καὶ θωρώντα ἀφέντης ὁ θεὸς τὰ κρίματά μας ἡρτάμ μας οἱ πειρασμοὶ ἀσ' τοὺς Τοῦρκους, καὶ ἔπρεπέ μας καὶ περιττου. Καὶ εἰς ταὶς δύο τοῦ Ἰουλίου α φ ο', ἡμέραν σαββάτον εἰς ταὶς εἴη ὤραις τῆς ἡμέρας ἐνεφάνη ἡ ἀρμάτα ἡ Τοῦρκικη εἰς τὴν Πάμφον, καὶ τὴν κυριακὴν τὴν γ' αὐτοῦ μηνὸς ἔφτασεν εἰς τὴν Λεμεσόν, καὶ ἠύρε τὸν τόπον εὐχαιρον, καὶ ἔβηκαν κερμπόσοι Τοῦρκοι εἴω, καὶ μὲ τὴν δύναμιν τοῦ ἀφέντη τοῦ θεοῦ τίποτε δέν ἐποῖταν ζημίαν. Ἐδιδάθησαν τὰ κάτεργχα καὶ ἐπῆγαν εἰς τὴν Ἀλυκὴν τὴν τρίτην, τὴ ε' τοῦ αὐτοῦ μηνὸς· καὶ τὴν τετράδην, τὴ ς' τοῦ αὐτοῦ μηνὸς καλὸν παρωνὸν ἐφτάσαν εἰς τὸν

(1) Χειρόγραφον Μαρριανῆς, φύλ. 155.

(2) Ἐννοεῖ καὶ τὸν συνεχόμενον χρονογράφον τοῦ Βουστρωνίου.

Σταυρὸν τὸν Μέσον, καὶ ἐκάψαν τὸ μοναστήρι καὶ ἤσαν καὶ πολλοὺς χριστιανούς ἀπάνω, καὶ ἄλλους ἐσκοτώσαν, καὶ ἄλλους ἐπιάσαν ζωντανούς καὶ ἐποίησιν σκλάβους. Καὶ τᾶπισα ἐπήγαν εἰς τὴν Λευκοσίαν καὶ ἐπῆράν την ἀπὸ σπαθίου καὶ αἰχμαλωτεύσα πολλοὺς χριστιανούς: Καὶ ἀφῆς ἔμεινε ἡ Κύπρος εἰς τὸ χέρι τους ἐτραβενιάσα τόσα κακὰ ὅπου νὰ μηδὲν τὰ δώση ἀφέντης ὁ θεὸς ἄλλου τόπου. Πρῶτον ἐτριβενιάσεν τᾶπισα ἀποῦ τὴν ἐπῆρα μίξ ἀκρίβεια ἀποῦ ἐπουλήθη τὸ σιτάριν δύο πγάστρη βενέτικα τὸ μῶδι, καὶ τὸ κρέας μιά, καὶ ἐστάθην ἕναν χρόνον.

» Δεύτερον ἦρτεν ἕναν θανατικὸ ἀποῦ κρατήσε ὀκτὼ μῆνες καὶ ἐπεθάναν ἀπὸ τὰ τρία μερτικά τὰ δύο καὶ ἐσπλασθῆκα, καὶ ἄλλη τόση αὔξανε.

» Τᾶπίσω εἰς τοὺς αφοζ' ἦρτεν τόση ἀκρίδα καὶ βροῦχος εἰς τὸ νησί ἀποῦ ἐφάγιε οὖλα τὰ γεννήματα τοῦ νησιου καὶ τὰ φύλλα τῶ δετρῶ, καὶ εἰς τὸ μέρος τῆς χώρας ἐσφαλοῦντο ἔνταν ἀθέλαν νὰ πγιοῦ νερό, ὅπου ποτὲ δὲν ἔφτασε τινὰς τιτοῖν ὀργῇ καὶ θυμῷ ἀφέντου τοῦ θεοῦ.

» αφοζ' τὸ γεννάριο εἰς τὴν κη', ἡμέρα δευτέρα ἐγένην ἕνας σεισμὸς ἀποῦ δὲν ποτὲ δὲν ἐγένη εἰς κανένα κόσμο, ὅτι . . . καὶ ἐτρόμαξεν τὸ νησὶν οὖλο· καὶ ἀπόκει ἐποίηεν χειμῶνους δυνατούς. πρῶτον ἐρριψε χαλάζι καὶ ἐθάρυσεν τρία ρούπια καὶ ἐσκοτώσεν πολλὰ ζᾶ· ὀπίσω ἐκατέβην ὁ ποταμὸς τῆς Λεμεσοῦ τῆς Βαθείας καὶ ἐπῆρεν τὰ σπιτία τοῦ Βαθυμπερτου καὶ τοῦ Σύρου καὶ τοῦ Ταούτη καὶ τὸ παζάρι τὰ χανουτῖα τοὺς Τούρκους καὶ τὰ μαγαζένια, καὶ τὸ Καστέλλι ἔχωσε τὸ ἡμισο, ποῦ 'το μιά ὀργῇ τ' ἀφέντη τοῦ θεοῦ. 'Σ ταῖς αφοπθ' τοῦ Χριστοῦ ἦρτεν ἕναν θανατικὸν ὅπου ἐκράτησε δέκα μῆνες καὶ ἀποθάναν πολλὺς λαὸς ἄνδρες τε καὶ γυναῖκες, τὸ περισσότερον μικρὰ παιδιὰ . . . »

Θ. Γεωργίου Βουστρωνίου Χρονικὸν (1456-

ρμβ'.

1501). Ὁ συνοχεὺς οὗτος τοῦ Μαχαιρᾶ Γεώργιος ὁ Βουστρώνιος, ἢ ὡς ὁ ἴδιος γράφεται Τζορτζής ὁ Πουστρούς ἢ Μπουστρούς, καταγόμενος ἐκ τοῦ παλαιοῦ γαλλικοῦ οἴκου de Bustrone, διέτελεσε πιστὸς ὁπαδὸς καὶ φίλος τοῦ τελευταίου βασιλεως τῆς Κύπρου, τοῦ ὁποίου συνέγραψε τὰ κατορθώματα, μετ' ἀμεροληψίας ἀξιεπαίνου στιγματίσας καὶ τὰς πολλὰς βιαιοπραγίας καὶ τὴν πρὸς τοὺς ἀντιπάλους τκληροκαρδίαν αὐτοῦ (1). Πρῶτον ἀναφίνεται ὁ Βουστρώνιος περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἔτους 1458 ἀποσταλεὶς ὑπὸ τοῦ ἄρτι ἐκ Ρόδου ἐπανελθόντος καὶ ὑπὸ τοῦ πατρὸς ἀμνηστευθέντος Ἀποστόλη πρὸς τὸν σύζυγον μιᾶς τῶν κυριῶν τῆς τιμῆς τῆς βασιλείσης Ἑλένης, ὅπως διὰ λύση τὰς κατ' αὐτοῦ σπερμολογίας περὶ ἀρπαγῆς τῆς Καρλόττας (2). Μετὰ δὲ τὴν ἀνάρρησιν τῆς τελευταίας ταύτης ὡς βασιλείσης τῆς Κύπρου καὶ ὁ Βουστρώνιος μετὰ τῶν ἄλλων θεραπόντων τοῦ Ἀποστόλη ἐλθὼν εἰς προσκύνησιν αὐτῆς, συνεκρατήθη ἐν τῷ φρουρίῳ τῆς Λευκωσίας (3)· κατὰ πᾶσαν δὲ πιθανότητα καὶ συμμετέσχεν εἰς τὸ μετ' οὐ πολὺ διοργανισθὲν ὑπὸ τοῦ ἐπικινδύνου ἀρχιεπισκόπου τόλμημα κατὰ τῆς βασιλικῆς κύλης· διὰ τοῦτο καὶ ἡ Καρλόττα θεωρήσασα ὑποπτον αὐτὸν προσεκάλεσεν ὡς τιμαριοῦχον τοῦ βασιλείου νὰ ἐμφανισθῆ πρὸς ἀπολογία· ὁ δὲ Βουστρώνιος συνεννοηθεὶς πρὸς τὸν Ἀποστόλην ὑπήκουσεν εἰς τὴν βασιλικὴν προσταγὴν, καὶ ὑποστάς τὴν νόμιμον ἐξέτασιν ἐξέθηκεν εἰς τὴν Καρλότταν, ὅτι ὁ ἀδελφὸς αὐτῆς ὠχυρωμένος ἐν τῇ ἀρχιεπισκοπῇ σκοπὸν ἀμετάθετον εἶχε ν' ἀντικρούσῃ διὰ τῆς βίας πᾶσαν κατ' αὐτοῦ προσβολήν (4). Ὄταν ὁ Ἰάκωβος ἀναγνωρισθεὶς ἐν Κατρω βασιλεὺς τῆς Κύπρου ἦλθε μετὰ σουλτανικῆς δυνάμεως πρὸς κατάληψιν τοῦ βασιλείου, ὁ Βουστρώνιος ὡν τότε διοικητῆς (τζιθιτάνος) τοῦ διαμερίσματος τῆς Ἀλικῆς, ὤπλισεν ἀμέσως ὑπὲρ

(1) σελ. 420. (2) σελ. 425. (3) σελ. 431. (4) σελ. 438-39.

τούς διακοσίους ἀνδρας ἰππεῖς καὶ πεζοὺς καὶ ἔσπευσε νὰ ταχθῆ πρώτος ὑπὸ τὴν σημαίαν τοῦ κυρίου αὐτοῦ (1). μετὰ τοῦ αὐτοῦ δὲ ζήλου ἐξηκολούθησεν ὑπηρετῶν τὸν Ἰάκωβον, περὶ πολλοῦ ποιούμενον τὴν φιλίαν τοῦ πιστοῦ καὶ παλαιοῦ αὐτοῦ ἀξιοματικοῦ (2). Χάριν δ' ἴσως τοῦ Γεωργίου ἐτιμήθησαν καὶ ἄλλα μέλη τοῦ οἴκου τῶν Βουστρωνίων, ὡς ὁ Φίλιππος καὶ ὁ Πέτρος, πιθανῶς ἐξάδελφοι τούτου, ἔχοντες (1469) τὸ ἀξίωμα γραμματέων τοῦ ἐν Λευκωσίᾳ βασιλικοῦ λογιστηρίου (secrete) (3).

Δυστυχῶς ἔνεκα τῆς ἀξιομνημονεύτου τοῦ ἀνδρὸς μετριοφροσύνης, ἐξ ἀνάγκης κάποτε μνημονεύοντος ἐν τῇ διηγήσει τὸ ὄνομα αὐτοῦ, καὶ τοῦτο ὡς εἰ ἐπρόκειτο περὶ τρίτου προσώπου (4), ἀγνοοῦνται ἕτεραί περὶ τοῦ τελευταίου τούτου τῆς Κύπρου χρονογράφου εἰδήσεις· ἐπίσης δὲ ἄγνωστον καὶ τὸ ἔτος τοῦ θανάτου αὐτοῦ. Ὅτι ὅμως ὀλίγον μετὰ τὸ ἔτος 1501, ἐν ᾧ τελευτᾷ τὸ χρονικὸν αὐτοῦ, ἀπεβίωσεν, εἰκάζεται ἐξ ἐπισήμου ἐγγράφου συντεταγμένου περὶ τοὺς αὐτοὺς περίπου χρόνους, δηλαδὴ ἐκ τῆς ὑπὸ τῶν Ἐνετῶν γενομένης καταγραφῆς τῶν ἐτησίων· εἰσοδημάτων τῶν Κυπρίων τιμαριούχων, ἐν ᾗ σημειοῦνται καὶ οἱ κληρονόμοι τοῦ Γεωργίου Βουστρωνίου, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἔνοουμένου τοῦ ἡμετέρου (heredi de ser Zorzi Bustron, ducati 100) (5).

Προσγενῆς τῷ Γεωργίῳ ἦν καὶ ὁ Φίλιππος Βουστρώνιος, ἀκμάσας ἐπὶ ἐνετοκρατίας καὶ ἐν τοῖς μάλιστα τιμηθεὶς διὰ τὰς περὶ τὰ ἀρχεῖα τῆς Κύπρου γνώσεις αὐτοῦ. Ἐν ἔτει 1531, κατὰ διαταγὴν τοῦ δόγῃ Ἀνδρέα Γρίττη διορίσθη ἐπιτροπῆ

(1) σελ. 454. (2) σελ. 464.

(3) Mas Latrie, III, σελ. 187, 209, 236, 243, 270, 286.

(4) « L'auteur parle toujours modestement de lui-même à la troisième personne » Mas Latrie, III, σελ. 83, not. 5.

(5) Mas Latrie, III, σελ. 500.

ρμδ'.

ἐκ τριῶν νομομαθῶν τιμαριούχων Κυπρίων, ὅπως περισυνάξασα τὰ ἀνά τὴν νήσον διεσπαρμένα ἀπόγραφα τῶν ἐπὶ τῆς γαλλικῆς δυναστείας ἰσχυόντων νόμων ('Ἀσιζῶν), ὑποδείξῃ τὰ ἀρχαιότερα καὶ γνησιώτερα τούτων. Εἰς τὸν γραμματέα δὲ τῆς ἐπιτροπῆς ταύτης, Φλώριον τὸν Βουστρώνιον, ἀνέθετο ἡ Δημοκρατία τὴν εἰς τὸ ἐνετικὸν ἰδίωμα μετάφρασιν τῶν 'Ἀσιζῶν· μετὰ ζήλου δ' ἐκπληρώσας ὁ πολυμαθὴς Κύπριος τὸ δυσχερὲς τοῦτο ἔργον (1), μετ' οὐ πολὺ κατ' αἴτησιν φιλομούσων συμπατριωτῶν αὐτοῦ συνέγραψεν εἰς τὸ αὐτὸ ἰδίωμα καὶ ἕτερον σπουδαιότερον περὶ Κύπρου, ἀτυχῶς ὅμως ἀνέκδοτον, φιλοπύνημα, τὴν ἱστορίαν δηλονότι τῆς νήσου ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι τῆς φυγῆς τῆς Αἰκατερίνης Κορνάρου, ἐπὶ τῇ βράσει τοῦ τε Μαχαιρᾶ (ὃν δυστυχῶς παρέρχεται ἀμνημόνευτον), Γεωργίου τοῦ Βουστρωνίου, καὶ ἄλλων δύο ἀρχαιοτέρων χρονογράφων, ἀτυχῶς ἀπολεσθέντων, τῶν γάλλων Φιλίππου de Navarre καὶ Γεράρδου de Montréal (2).

(1) Ἡ μετάφρασις τοῦ Βουστρωνίου ἐξεδόθη μετ' ἀρκετῆς πολυτελείας εἰς φύλλον κατὰ μῆνα μᾶλλον τοῦ 1535 ἐν Βενετίᾳ τύποις Aurelio Pincio· ἡ ἔκδοσις ἀποτελεῖται ἐκ δύο τμημάτων, ἐξ ὧν τὸ πρῶτον ἐκ φύλλων 79 τιτλοφορεῖται « L'Alta corte, le Assise, et bone usanze del reame de Hyerusalem »· τὸ δὲ δεύτερον « La Basse corte » ἐκ φύλλων 41. Ἐν τέλει τοῦ πρώτου τμήματος ἀναγινώσκεται· « Le Assise del'Alta corte del Regno de Hyerusalem et Cyprou, tradutte de francese in lingua italiana d'ordine della serenissima Ducal Signoria de Venetia, per me Florio Busdron, così comandato da li clarissimi rectori di questo Regno di Cyprou, come nodaro de li Magnifici deputati a la ditta commissione ». Ἀνετυκώθη δ' ἐν τῇ συλλογῇ τοῦ Canciani (*Leges Barbarorum*, V, σελ. 107-309). Περὶ τοῦ ἐνετικοῦ τούτου πονήματος τοῦ Βουστρωνίου λόγον ποιεῖται ὁ Βαρβολομάος Gamba (scrittori in dialetto Veneto, sec. XVI).

(2) Storia di Cipro di Florio Busdron. (Ἐν τῇ Μαρκ. βιβλιοθ. *Ms. ital. cl. VI, co. XXXIII*, εἰς φύλλον, ἐκ φύλλων 199).

ρμέ.

Ἐπεσε δὲ μαχόμενος κατὰ τῶν Τούρκων ὁ Φλώριος ἐν τῇ ἡρωικῇ πολιορκίᾳ τῆς πατρίδος αὐτοῦ Λευκωσίας (1570), καθὰ γράφει ὁ Σωζόμενος (1).

Ἐτερος Βουστρώνιος, ὁ Ζαχαρίας, ἀκμάζων ὁμοίως πρὸ τῆς ἀλώσεως τῆς Κύπρου ὑπὸ τῶν Ὀθωμανῶν, συνέγραψεν εἰς κυπριακὸν ἰδίωμα συλλογὴν ἐρωτικῶν ποιημάτων, ἀπομιμηθεὶς ἐν τοῖς πλείστοις τὸν Πετράρχην (2).

Ὁ οἶκος τοῦ Βουστρωνίου διατηρηθεὶς ἐν Κύπρῳ καὶ ἐπὶ τῆς ἐνετοκρατίας ἐν τῇ αὐτῇ περιωπῇ τῆς εὐγενείας, μετὰ τὴν ἄλυσιν τῆς Λευκωσίας, καθ' ἣν ἐκατόμβην θυμάτων προσήνεγκεν (3), ἐγκατέλιπε διὰ παντὸς τὴν τουρκοκρατηθεῖσαν νῆσον, καὶ διασπαρεὶς ἀνὰ τὴν Ἰταλίαν διέπρεψεν ἐπὶ πολεμικοῖς ἔργοις καὶ ἰδίᾳ ἐν τῇ τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων θεμελίᾳ, ὡς μαρτυρεῖ πρὸς τοὺς ἄλλοις μνημείους, καὶ τὸ ἐξῆς ἐπίγραμμα τοῦ περιφανοῦς Μακεδόνοῦ Ἰωάννου τοῦ Κωττου-

(1) Ὁ ἐν ἔτει 1568 γνωρίσας αὐτὸν Στέφανος ὁ Λουζιανὸς γράφει: «Fleurio Bustron m'a montré en Cypre l'an mil cinq cens soixante-huit, une copie (τῶν τιμαρῶν) semblable à celle de Venise, (le quel (Φλώριος) avoit commission sur tous les vieux registres du Royaume escripts en langage François qu' il entendoit fort bien), en m'expliquant ce que concernoit le dit fief.» *Genealogies* σελ. 97.

(2) Ὁ μόνος περιωπὴς κώδιξ τῆς συλλογῆς ταύτης, ἀνήκων εἰς τὸν διάσημον Μεδιολανέα Natale Conti, ἀπόκειται νῦν ἐν τῇ Μαρκιανῇ βιβλιοθήκῃ (cl. IX, cod. XXXII), ὅθεν ἀντέγραψα πρὸς ἑδoσιν.

(3) Ὁ Κύπριος Ἰωάννης Σωζόμενος ἐν τῇ διηγήσει αὐτοῦ περὶ τοῦ πολέμου τῆς Λευκωσίας (*Narratione della guerra di Nicosia, Bologna 1571, ed. Franc. Altomira*) καταγράφει μεταξὺ τῶν πεσόντων ἐν ταῖς τελευταίαις ἐφοδοῖς καὶ τοὺς ἐξῆς Βουστρωνίους, Ἰάσωνα, Βερνάρδον, Φλώριον (τὸν προρρηθέντα ἱστοριογράφον), Ἀμβρόσιον, Ζάχον, Πέτρον, Ἰάκωβον, Ἀλέξανδρον, καὶ Μαρτινέγγον.

ρμς'.

νίου εις ἓν τῶν τότε ἐπιζώντων μελῶν τοῦ οἴκου τούτου, Γεώργιον τὸν Βουστρώνιον, τεταγμένον ἐν τῷ τῶν Ἰησοῦιτῶν τάγματι.

Ἐμβρυος εὐκλεέσιν Βουστρώνιος ἀνδράσιν οἶκος
κῆν τε Ἀθηναίης ἔργμασι κῆν τε Ἄρεος.

Ἄρεος αἰχμητῆς μεγάλομβριμος αἰθ' Ἰάκωβος

Ἰταλῆι χραίσμων τεύχεσι κυδαλίμοις·

ἄλκιμος ἠδὲ Ἀλέξανδρος, κεδνός τε Ἰάσων,

γῆραι ἀκμάζων εἰσέτι εὐσθενέϊ·

ἴζος Ἀθηναίης γεραρὸς Ματθαῖος ἐτύχθη,

ὀμφῆ καὶ σοφῆ Παταβίοιο κλέος.

Ματθαῖος πολυῦδρες ἔαρ μουσῶν· σὺ δ' ἐν αὐτοῖς

οἶά τε Δημοῦδος ἀστράσι λαμπετόεις·

ἔνθεσι γὰρ προγόνων πολυήρατον αἶθος

ἰδμοσύνης, ἀρετῶν, ἤθεος, εὐσεβίης (1).

Τὸ νῦν πρῶτον ἐκδιδόμενον χρονικὸν τοῦ Βουστρωνίου ἦν γνωστὸν εἰς πάντας σχεδὸν τοὺς περὶ Κύπρου λαλήσαντας, ἐξ ὧν καὶ τινες πολλὰς εἰδήσεις ἐξ αὐτοῦ ἠνθολόγησαν. Πρῶτος, ὡς ἐγὼ γινώσκω, ὁ ἐξ Ἀκέλου (Asolo) τοῦ Βενετικοῦ Ἀντώνιος ὁ Κολβεργάδης, γνώριμος καὶ προστατευόμενος τῆς Αἰκατερίνης Κορνάρου, εἰς ἣν ἡ Δημοκρατία ἐδώρησατο τὸ Ἄκελον εἰς ἀντάλλαγμα τοῦ βασιλείου τῆς Κύπρου, μνημονεῦει τοῦ χρονικοῦ τοῦ Βουστρωνίου, ὅπερ βεβαίως ἢ ἐν πρωτοτύπῳ ἢ ἐν ἀντιγράφῳ παρέλαβεν ἐκ Κύπρου ἢ πρῶην βασιλισσᾶ, γράφων ἐν τῷ ἀνεκδότῳ αὐτοῦ πονήματι· « Giorgio Bustrone autore fidelis-

(1) Ἑλληνικὰ ἐπιγράμματα, Ρῆτανii, 1653, σελ. 48-49. Δι' ἐτέρου δὲ πρὸς Ματθαῖον τὸν Βουστρώνιον ὁ Κωττοῦνιος θαυμάζει τούτου τὴν περὶ τὸν Ἕλληνα λόγον δεινότητα. Πρὸς τὸν τελευταῖον τοῦτον εὐρήται καὶ ἐπιστολὴ Φραγκίσκου Κόκκου τοῦ Ναξίου (Σάθα, Νεοελληνικὴ Φιλολογία, σελ. 295).

simo, delle cui notizie mi sono servito » (1). Μετὰ τὸν Κολ-
 βερτάλδην ὁ συγγενὴς τῷ Γεωργίῳ Φλώριος ὁ Βουστρώνιος ἐν
 τῇ προμνημονευθείσῃ ἀνεκδότῳ ἱστορίᾳ τῆς Κύπρου, μεταγρά-
 φας πᾶν σχεδὸν μετὰ τινῶν προσθηκῶν τὸ ἐλληνικὸν χρονικόν,
 λέγει ἐν προοιμίῳ τὰ ἑξῆς. « La vita et morte poi del re
 Giacomo figlio naturale del detto re Giovanni, benché molti
 l'hanno scritta, non di meno alchuni per odio altri per
 invidia, et tali per parzialità, tutti si sono deniati dal ve-
 ro. Un mio parente Georgio Bustrone scrisse molte cose
 del detto re particolarmente, et per quello posso conside-
 rare, ha scritto senza alchuna passione, dal quale, et dalle
 parole di mio padre, che in alchune sue cose si trovò pre-
 sente, ho scritto la vita anchora et fatti di re Giacomo
 ultimo » (2).

Στέφανος δὲ ὁ Λουζινιανὸς ἀπλῶς μνημονεύσας τοῦ ἐλλη-
 νικοῦ χρονικοῦ ἐν τῇ Κυπριακῇ χωρογραφίᾳ αὐτοῦ (3) καὶ ἐν
 ἄλλῳ πονήματι (4), διὰ μακρῶν ἐλάλησε περὶ τε τοῦ Βουστρω-
 νίου καὶ τοῦ συγγράμματος αὐτοῦ ἐν τῇ μετὰ ταῦτα ἐκδοθείσῃ
 εἰδικῇ ἱστορίᾳ τῆς Κύπρου (5). Ἀπὸ τούτου δὲ παραλαβὼν

(1) Historia di D. D. Catterina Corner Regina di Cipro
 del signor Antonio Colbertaldo Asolano. (χειρόγρ. ἐν Μαρκιακῇ
 cl. VII, cod. ital. VIII, φύλ. 38. καὶ cod. IX). Ἐν τῷ δεύτερῳ τῶν
 κωδίκων (φύλ. 37) ἐσφραμένως γράφεται τὸ ὄνομα Bustume.

(2) Storia di Cipro di Florio Busdron· ἀντιγράφει δὲ τὸν
 Γεώργιον ἀπὸ φύλ. 164-199.

(3) Chorografia, φύλ. 91.

(4) Les droictz, autoritez et prerogatives au royaume de
 Hierusalem, Paris 1586, φύλ. 27, καὶ 28.

(5) Histoire generale des royaumes de Hierusalem, Cypre.
 Paris 1579. (Inter auctores quibus in eo concinnando usus est;
 laudat potissimum Georgium Bustron Cyprium, ejus historia
 Cypri graece scripta apud nostros Nicosienses MS. servatur.
 Echard, scriptores ord. Predicatorum, II, σελ. 301).

ρμη΄.

τὴν εἰδῆσιν καὶ ὁ ἐνετὸς Φραγκίσκος ὁ Λορεδάνος κατέγραψε μεταξὺ τῶν πηγῶν τῆς ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον Giblet ἐκδοθείσης ἱστορίας αὐτοῦ περὶ τῶν Λουζινιανῶν βασιλέων καὶ τὸν Γεώργιον Βουστρώνιον, ὃν οὐ μόνον δὲν ἐγίνωσκεν ἐξ αὐτοψίας, ὡς ὀρθῶς παρατηρεῖ ὁ Ἐσχάρδος (1), ἀλλὰ καὶ συγγέει πρὸς τὸν ὁμώνυμον χρονογράφον Φλώριον (2).

Ὁ περὶ τὰ μέσα τῆς παρελθούσης ἑκατονταετηρίδος συγγραφῆς τὴν δίτομον περὶ Κύπρου μονογραφίαν πολυμαθῆς Γερμανὸς Ραϊνχάρδος ἐπὶ πολὺ φροντίσας διὰ τῶν ἐν Ἰταλίᾳ φίλων αὐτοῦ ἵ ἀποκτήσῃ ἀντίγραφον τοῦ τοσοῦτον ἐγκωμιαζομένου ἑλληνικοῦ χρονικοῦ, δὲν κατῴρθωσε κἂν νὰ μάθῃ τὴν ὑπαρξίν αὐτοῦ (3). πολὺ δὲ μετὰ τὴν δημοσίευσιν τοῦ συγγράμματος αὐτοῦ, ὁ ἐν Ἐνετίᾳ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ διατρίβων γερμανὸς καθηγητῆς Λεβρέ, ἐπανειλημμένως παρακληθεὶς ὑπὸ τοῦ Ραϊνχάρδου νὰ ἐρευνήσῃ πρὸς ἀνακάλυψιν τοῦ Κυπρίου χρονογράφου, κατῴρθωσε (1775) νὰ εὑρῇ ἀπόγραφον αὐτοῦ μεταξὺ συλλογῆς χειρογράφων καλῶς φυλαττομένων ἐν ἰταλικῇ τινι βιβλιοθήκῃ (4).

Ἐν τοῖς ἡμετέροις δὲ χρόνοις ὁ περιώνυμος Ἐμμανουὴλ Bekker, ὡς προερέθη, ἀπλῶς κατέγραψε τὸν ἕνα ἐκ τῶν ἐν τῇ Μαρκιανῇ βιβλιοθήκῃ ἀποτεθησαυρισμένων δύο ἀνωνύμων κωδίκων τοῦ Βουστρωνίου, ἀντιγράψας καὶ τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ (5).

(1) licet enim addat (ὁ Λορεδάνος) et ex Georgio Bustron, hunc non legit nisi apud Stephanum nostrum. Echard, αὐτόθι.

(2) « Florio (γράφει Georgio) Bustrone suo secretario ». σελ. 637, Venetia, 1679.

(3) Reinhardt, geschichte des Königreichs Cypren, I, πρὸλ. XV.

(4) Le Bret, Magazin zum Gebrauch der Staaten und Kirchengeschichte, τόμ. V, σελ. 426.

(5) Die ungedruckten Byzantinischer Historiker der St.

τὸ αὐτὸ δὲ ἐπραξε μετὰ τοῦτον καὶ ὁ πολυμαθὴς παλαιογράφος Ἰωσήφ ὁ Μύλλερ, (1) ἀμφότεροι ὁμοίως οὔτε τοὺς ἀνά χειρὰς δύο κώδικας, οὔτε τὸ ὄνομα τοῦ συγγραφέως διέκριναν.

Μετὰ τούτους ὁ φιλόπονος γάλλος κύριος Mas Latrie, ὀδηγούμενος ἐκ τοῦ ἐντύπου καταλόγου τῶν ἐν τῷ Βρεττανικῷ μουσεῖῳ ἀποτεθησαυρισμένων Ἀρουνδελιῶν χειρογράφων, ἐν ᾧ καλῶς περιγράφεται καὶ τὸ τῆς συλλογῆς ταύτης μέρος ἀποτελοῦν ἀπόγραφον τοῦ Βουστρωνίου (2), ἔλαβεν ἐξ αὐτοῦ ἀντίγραφον, καὶ πολλὰς καὶ διαφόρους εἰδήσεις ἀνθολογήσας κατεχώρισε καὶ τινὰ ἐν πρωτοτύπῳ ἀποσπάσματα αὐτοῦ, τὰ ὅποια ἀνεδημοσίευσεν καὶ ὁ κ. Σακελλάριος ἐν τέλει τοῦ τρίτου τόμου τῶν Κυπριακῶν.

Ἐν τῇ ἀνά χειρὰς πρώτη ταύτῃ ἐκδόσει τοῦ χρονικοῦ τοῦ Βουστρωνίου ἐλήφθησαν ὑπ' ὄψιν τὰ ἐν τῇ Μαρκιανῇ βιβλιοθήκῃ ἀποτεθησαυρισμένα δύο αὐτοῦ ἀπόγραφα. Ἐπροτιμήθη δὲ ὁ ἕτερος τῶν κωδίκων (Graec. cl. VII, cod. XVII) τὸν ὁποῖον μικρὸν πρὸς διάκρισιν ἕνεκα τοῦ σχήματος ὀνομάζομεν, ὡς ἀρχαιότερος καὶ πληρέστερος. Οὗτος ἡγδόου ὦν σχή-

Marcus Bibliothek (Philologische und historische Abhandlungen der Akademie der Wissenschaften zu Berlin, 1841, σελ. 64).

(1) **Byzantinische Analekten (Sitzungsberichte der Akademie. Wien 1852, σελ. 338).**

(2) Ὁ κώδιξ τοῦ Βουστρωνίου περιγράφεται οὕτως ἐν τῷ καταλόγῳ. « N.º 518. Codex ex charta laevigata in 4.º ff. 143, sec. XVI, nitide exaratus; folii initialis pars superior dilaceratione deperit. Anonymi, fortassis Georgii Bustronii, Chronicum Cyprium, in quo descriptae sunt res gestae in Cypro ab adventu Johannis, Principis Antiochiae, anno 1456 ad annum 1474; adjecta sunt pauca ad Cyprium spectantia usque ad annum 1501, quo Morfo de Grinier, comes de Rochas supremum diem obiisse refertur. Barbaro-Graece. . . . »

ρν'.

ματος, ἀποτελείται, ὡς νῦν ἔχει, ἐκ φύλλων ἐν συνόλῳ 140, ἐξ ὧν τὰ μὲν δύο ἐν ἀρχῇ ἄγραφα, ἐπίσης δὲ λευκὰ καὶ τὰ ἐν τέλει ἐπισυνημμενα ἕτερα τέσσαρα· οὕτω δὲ τὸ κείμενον περιλαμβάνει ἀκριβῶς φύλλα 134. Ἡ ἀρχικὴ τῶν φύλλων ἀπαριθμήσις ἦν κατὰ ὀκτάδια διακρινόμενα δι' ἀλφabethικῶν χαρακτήρων κατ' αὐξοντα ἀριθμὸν (α—ιζ)· καὶ πάντα μὲν τὰ ἄλλα ὀκτάδια ἀποτελοῦνται ἐκ φύλλων ὀκτώ, τὸ δὲ δέκατον ἕκτον, ἕνεκα μεταγενεστέρως ἐκκοπῆς δύο φύλλων (123-124) κατέστη ἐξάδιον. Νεώτερος τοῦ χειρογράφου κάτοχος ἀπηριθμήσε τὰ φύλλα τοῦ κειμένου δι' ἀραβικῶν χαρακτήρων τακτικῶς βαινόντων μέχρι τέλους, καὶ αὐτῆς δηλαδὴ τῆς ὡς ἂνεα σημειωθεῖσης ἐλλείψεως τῶν δύο φύλλων μὴ παρατηρηθείσης. Ἐκ τῆς μετὰ τὸ κείμενον, ὡς νῦν ἔχει, πηδῶσης φυλλομετρήσεως ἀπὸ τοῦ ἀριθμοῦ 134 εἰς τὸν 135, δηλοῦται ὅτι τὸ ἐλλείπον φύλλον 135 τὸ περιέχον τὸ τέλος τοῦ χειρογράφου ἀπωλέσθη ἕσπερον. Καὶ ἄγνωστον μὲν πόθεν προσεκτήσατο ἡ Μαρκιανῆ βιβλιοθήκη τὸν κώδικα τοῦτον, ὡς καὶ τὸν ἕτερον τὸν περιέχοντα τὸ χρονικὸν τοῦ Βουστρωνίου ἐν συνεχείᾳ τοῦ Μαχαιρᾶ· δὲν εἶναι ὅμως ἀπίθανος ἡ εἰκασία, ὅτι ὁ μικρὸς οὗτος κώδιξ εἶναι ὁ αὐτὸς ὃν εἶχεν ὑπ' ὄψιν ὁ Κολβερτάδης, σταλείς βεβαίως ἐκ Κύπρου εἰς τὴν πρῶν βασιλισσαν Αἰκατερίναν ἢ ὑπὲρ αὐτοῦ τοῦ Βουστρωνίου ἢ ὑπὸ τινος τῶν ἐν τῇ νήσῳ πολυαριθμῶν αὐτῆς ὀπαδῶν. Ὅπως δὲ ποτε ὅμως ὁ κώδιξ φαίνεται μετ' ἀρκετῆς ἐπιμελείας ἀντιγεγραμμένος περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς ΙΣΤ' ἑκατονταετηρίδος ὑπὸ Ἕλληνοσ Κυπρίου, ὡς εἰκάζεται ἐκ τῆς τοῦ γραφικοῦ χαρακτῆρος καὶ τῆς ὀπωσοῦν γνώσεως τῆς ὀρθογραφίας τῶν λέξεων· λέγω δὲ ὀπωσοῦν, διότι πολλάκις δηλοῦται ἡ ἐπήρεια τῆς γαλλικῆς γλώσσης περὶ τὸν τονισμὸν ἰδίως τῶν λέξεων, ὅτε μὲν ἐπὶ τῆς ἡγεύσεως ἀσκόπως τονιζομένων, ἔστιν ὅτε δὲ καὶ δύο τόνους φερουσῶν.

Ὁ δεῦτερος κώδιξ τοῦ χρονικοῦ τοῦ Βουστρωνίου, ἐν πρῆς

διάκρισιν μέγαν ἀποκαλουµεν, εἶναι ὁ ἀνωτέρω περιγραφεῖς τοῦ χρονικοῦ τοῦ Μαχαιρᾶ· ἐν τούτῳ ὁ Βουστρώνιος ἐλλειπῆς τήν τε ἀρχὴν καὶ τὸ τέλος καταλαµβάνει τὰ φύλλα 308-400. Καὶ τὸ μὲν χρονικὸν τοῦ Μαχαιρᾶ περικοπύται, ὡς προερρέθη, ἐν τῷ φύλλῳ 305, μετὰ δὲ τοῦτο ἐλλείπουσι τὰ φύλλα 306 καὶ 307 τὰ περιέχοντα τὴν ἀρχὴν τοῦ Βουστρωνίου, ὅστις ἐν τούτῳ ἄρχεται ἐκ τῆς λέξεως σκάλαν, καθὰ ἐν τῇ ἐκδόσει (σελ. 414) ὑποσηµειούται. Καὶ μέχρι μὲν τοῦ φύλλου 365 καλῶς βαίνει ἢ τε ἀριθμησις καὶ τὸ κείμενον· ἀμέσως δ' ἐλλείπουσιν οἱ ἀριθμοὶ 366 καὶ 367, ὅθεν καὶ προέρχεται ἢ ἐν τῇ ἐκδόσει (σελ. 489-491) ὑποσηµειωθείσα διακοπή. Ἐκτὸς δὲ τούτων ἐλλεῖπει καὶ τὸ φύλλον 392, ἐπερχομένου χάσματος ἀπὸ τῆς τελευταίας παρὰγράφου « Καὶ τὴν αὐτὴν ἡμέραν (σελ. 524, στίχ. 28) μέχρι τῆς λέξεως « τὲ Νόρες » (σελ. 526, στίχ. 10). Τελευτᾶ δὲ ὁ κώδιξ ἐν τῇ λέξει « Φράνγκους » καθὰ ὑποσηµειούται ἐν σελ. 537.

Ἐκ τοῦ μεγάλου τούτου κώδικος οὐ μόνον ὑποσηµείωσα τὰς διαφόρους γραφὰς πρὸς τὸν ἐκδιδόμενον μικρόν, ἀλλὰ καὶ ἀνεπλήρωσα τὸ ἐκ τῆς προρρηθείσης ἐλλείψεως τῶν δύο φύλλων τοῦ ἐς ὀκταδίου ἐπερχόμενον ἐν τούτῳ χάσμα (σελ. 531-533).

Ἐκ δὲ τῶν ὑπὸ τοῦ κυρίου Mas Latrie δημοσιευθέντων δύο ἀποσπασμάτων ἐκ τοῦ Βρεττανικοῦ κώδικος κρίνω ὅτι διάφοροι γραφαὶ καὶ ἐν τούτῳ ὑπάρχουσιν, ἀποτέλεσμα οὔσαι ἐπὶ τὸ πολὺ καὶ τῆς ἀμαθείας τοῦ ἀντιγραφέως, πολὺ νεωτέρου τῶν γράψάντων τοὺς ἐν τῇ Μαρκιανῇ· οὗτος οὐ μόνον κατὰ τὸ δοκοῦν μεταποιεῖ φράσεις καὶ λέξεις, ἀλλὰ καὶ τὰς χρονολογίας ἀκρωτηριάζει. Ἐκ τοῦ τελευταίου τούτου ἀπογράφου ἔλαβον τῇ καλοκάγαθῳ ἐπιμελείᾳ τοῦ ἐν Λονδίῳ φίλου κυρίου Δ. Βικέλα τὸ ἐξ ἀμφοτέρων τῶν ἐνετικῶν κωδίκων ἐλλείπον τέλος τοῦ χρονικοῦ, ὑποσηµείωσας (σελ. 543) καὶ τὸ ἐν τῷ ἐσχισμένῳ φύλλῳ τοῦ μεγάλου κώδικος ἀπαντῶν τμημάτιον.

ρνβ'.

Γ. Σολομών Ροδινοῦ, Χρονικὸν Κύπρου (1570-1585). Περί τοῦ συγγραφέως καὶ τοῦ κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἀπολεσθέντος πολυτίμου αὐτοῦ πονήματος (1) γράφει ταῦτα ὁ υἱὸς αὐτοῦ Νεόφυτος. « Δὲν μοῦ φαίνεται νὰ κάμω πρᾶγμα ψόγου ἄξιον, διότι δὲν τὸ κάμνω διὰ καύχησιν ἢ πατρικὴν ἀγάπην, ἀν σιμὰ εἰς ἐκείνους ὅπου εἶπα παρ' ἐπάνω συναριθμῆσω καὶ τὸν μακαρίτην τὸν πατέρα μου Σολομῶν τὸν Ροδινὸν ἀπὸ τὴν Ποταμιῶν, μάλιστα γνωρίζω πῶς ἔκαμνα ἄδικον τῆς ὑποθέσεως, ὅπου ἐμεταχειρίστηκα. Τοῦτος ὄντας νέος εἰς τὰ σπουδαστήρια τῆς Ἀμμοχούστου ἐγεύτικεν ὀλίγον τίποτις τῶν γραμμάτων, γραμματικῆς, καὶ ποιητικῶν, καὶ ἰταλιζικῆς γλώσσης· ἀπέκει γυρίζωντας εἰς τὸν τόπον του, ἐσυνέβησαν οἱ πόλεμοι ἐναντίον τῆς πατρίδος· τότε αὐτὸς ὡς νέος φιλομαθῆς καὶ ὀξύνους ὅπου ἦτον, ἔβαλεν εἰς τὸν νοῦν του νὰ κάμῃ πρᾶγμα, διὰ τὸ ὅποσον ἢ σπουδῆ καὶ ἢ ἐπιστήμη του ἦτον πολλὰ ὀλίγη· μὲ τοῦτον παίζωντας ἢ σπουδάζωντας ἐβάλλθη καὶ ἔγραψεν εἰς τρόπον ἱστορίας ὅσα λόγου καὶ μνήμης ἄξια ἐσυνέβησαν εἰς ἐκεῖνο τὸ νησί, ἀφόντις ἐφάνηκεν τοῦ ἀντιδίκου ἢ ἀρμάδα εἰς ἐκείνην τὴν θάλασσαν, ἤγουν πῶς εὐγᾶκεν ἔξω εἰς τὴν γῆν, τὴν μάχην, τὴν αἰχμαλωσίαν τῆς Λευκοσίας, τὴν παράδοσιν τῆς Ἀμμοχώστου, καὶ καθεξῆς εἶ τι δυστυχία ἤθελε συνέβη τοῦ νησίου ἐκείνου, τοῦτέστι σεισμοὺς πολυχρονίους, ἀβροχίαις, ἀκρίδες, πείναν, θανατικά, καὶ ἄλλα· καὶ ἀκόμη μέσα εἰς ὅλα γράφει, καὶ ἐξηγᾶται μὲ τοὺς μούσχισ ὄχι χωρὶς τὸν πρεπάμενον θρῆνον, τὴν πολύκλαυστον πούλησιν τῶν περιφῆμων μοναστηρίων, ὅπου τὸ τότε εὐρίσκονταν εἰς ἐκεῖνο τὸ νησί.

(1) Θεωρῶ αὐτὸ ἀπολεσθὲν, διότι σεβαστοὶ φίλοι κατ' ἐπίμονον παράκλησίν μου πολὺ ἐρευνήσαντες ἐν Ρώμῃ, ἔνθα ἔμεινεν ἡ βιβλιοθήκη τοῦ Νεοφύτου Ροδινοῦ, δὲν ἠδυνήθησαν νὰ μαθῶσι τι περὶ αὐτοῦ, ἐκτὸς ἐὰν ἀπόκειται ἐν τινι τῶν ἀπροσίτων τοῖς πολλοῖς βιβλιοθηκῶν.

ργή.

Ἐπιδείχθητον ἀκόμη, ἀμὴ αὐτοδίδακτος, εἰς ζωγραφικὴν, καὶ τὰ ὅσα ἔγραφε τὰ εἰδειχεν ὅσον τοῦ ἦτον δυνατὸν καὶ μετὴν ζωγραφίαν. Αὐτὴν τὴν ἱστορίαν τὴν ἐσύνθεσεν εἰς ἀπλὴν γλῶσσαν, ποτὲ εἰς στίχους πολιτικούς, ποτὲ εἰς πεζὸν μίλημα· ἔσυρεν αὐτὸν τὸν κόπον ἕως δεκαπέντε χρόνους ὑστερα ἀπὸ τὴν αἰχμαλωσίαν. Ἀπέθανεν ἐβδομήντα χρόνων ἄνθρωπος » (1).

ΙΑ'. Νεοφύτου τοῦ Ροδινοῦ, περὶ ἡρώων, στρατηγῶν, φιλοσόφων, ἀγίων, καὶ ἄλλων ὀνομαστῶν ἀνθρώπων, ὅπου εὐγέκασιν ἀπὸ τὸ νησί τῆς Κύπρου. Ἐτυπώθη ἐν Ρώμῃ, παρὰ τῷ Μασκάρδῳ ἔτει τῆς Χριστοῦ γεννήσεως αχϛθ'. (εἰς μικρὸν 12, σελ. 203. Περὶ τοῦ συγγραφέως ἐλάλησα ἐν τῇ Νεοελληνικῇ Φιλολογίᾳ (σελ. 266-67). Τὸ δὲ πονημάτιον τοῦτο συνταχθὲν ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἐν τῷ τετάρτῳ τμήματι τῶν λεγομένων Λουζινιανικῶν Στεμμάτων Στεφάνου τοῦ Λουζινιανοῦ καταγραφομένων Κυπρίων ἀγίων καὶ βασιλέων (2), περιέχει καὶ πολυτίμους βιογραφικὰς εἰδήσεις περὶ τῶν μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς νήσου διαλαμψάντων ἐπὶ παιδείᾳ, (σελ. 145-150), ἐκ τῶν ὁποίων οἱ πλείστοι ἦσαν σύγχρονοι καὶ φίλοι τοῦ Ροδινοῦ. Ἄπαν δὲ τὸ σύγγραμμα ἀνετυπώθη μετὰ μικρῶν προσθηκῶν ἐν τῇ χρονογραφίᾳ τοῦ ἀρχιμανδρίτου Κυπριανοῦ, περὶ ἧς κατωτέρω).

ΙΒ'. Κρόνικα ἡγουν χρονογραφία τοῦ νησίου τῆς Κύπρου, ἀρχίζοντας ἀπὸ τὸν καιρὸν τοῦ Νῶε

(1) Περὶ ἡρώων κλπ. σελ. 154-156.

(2) Catalogo d' i re santi del regno di Cipro (cap. XX.) — Catalogo dei santi e sante dell' isola di Cipro. — Catalogo delli santi forestieri, e sue reliquie nell' isola di Cipro (cap. XXVII-VIII.) Ἐν τῇ Raccolta di cinque discorsi, intitolate Corone, Padova 1557.

ρνδ'.

ἕως εἰς τοὺς 1572, μεταγλωττισμένη ἀπὸ λατίνων εἰς Ῥωμαίων. (χειρόγραφος ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει μετοχίου τοῦ Παναγίου Τάφου ὑπ' ἀριθμὸν 310, ἐκ φύλλων ἀκριβῶς 100· εἶναι δε μετάφρασις ἐκ τοῦ ἰταλικοῦ τοῦ γνωστοῦ περὶ Κύπρου πονήματος τοῦ Στεφάνου Λουζινιανοῦ Chorographia et brevis historia universale dell' isola di Cipro. Καὶ ἄγνωστον μὲν ὑπὸ τίνος καὶ πότε ἐξεπονήθη ἡ μετάφρασις αὕτη· τοῦτο δὲ μόνον γινώσκομεν ἐξ ἐπισυνημμένης ἐν τῷ κώδικι ἐπιστολῆς τοῦ ἀρχιεπισκόπου Κύπρου Σιλδέστρου, ὅτι ἐπιμελεῖα τούτου ἀντιγραφεῖσα ἐξ ἄλλου κώδικος ἐπέμφθη εἰς Κωνσταντινούπολιν πρὸς τὸν γνωστὸν πατριάρχην τῶν Ἱεροσολύμων Χρῶσανθον τὸν Νοταρᾶν, ἐπανελημμένως ζητήσαντα παρὰ τοῦ Σιλδέστρου τό τε ἀντίγραφον τοῦτο καὶ ἄλλας περὶ Κύπρου εἰδήσεις. Ἐκτὸς τῶν ἑκατὸν φύλλων τῆς κυρίως χρονογραφίας, ὁ κώδιξ περιέχει καὶ ἕτερα 30 φύλλα, 15 ἐν τῇ ἀρχῇ καὶ 15 ἐν τῷ τέλει, προστεθέντα κατόπιν ἐν τῇ συνδέσει. Ἐκ τῶν ἐν τῇ ἀρχῇ φύλλων τὰ 14 ἄγραφα, ἐν δὲ τῷ γεγραμμένῳ περιέχονται σημειώματα περὶ ἀποστάσεων καὶ λιμένων ἀπὸ Ῥόδου πρὸς τὴν Ἀττάλειαν, καὶ ἀπὸ Ἀτταλείας πρὸς τὴν Κύπρον, εἰλημμένα ἐκ τῶν γνωστῶν λιμενοδεικτῶν (πορτολάνων), ἰδίᾳ δὲ τοῦ Τάγια. Ἐκ δὲ τῶν ἐν τέλει φύλλων τὰ 11 ἄγραφα, καὶ τὰ 4 γεγραμμένα περιέχουσι τὸ ἀμέσως κατωτέρω καταγραφόμενον πονημάτιον τοῦ Σιλδέστρου (1).

Π'. Σύντομος περιγραφὴ τῆς νήσου Κύπρου, πεμφθεῖσα πρὸς ἡμᾶς παρὰ τοῦ ἐν αὐτῇ προστατεύοντος ἀρχιεπισκόπου· (ἄρχεται « Αἱ εὐρισκόμεναι ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ, μακαριώτατε δέσποτα, κωμοπόλεις » ἄ-

(1) Τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος ὀφείλω εἰς τὴν φιλικὴν προθυμίαν τοῦ γραμματέως τοῦ Μετοχίου ἑλλογίμου κυρίου Παύλου Νεοκλή.

ποτείνεται δὲ πρὸς τὸν εἰρημένον πατριάρχην Χρῦσανθον ὑπὸ τοῦ συντάξαντος Σιλβέστρου ἀρχιεπισκόπου Κύπρου) (1).

ΙΔ΄. Ἱστορία χρονολογικὴ τῆς νήσου Κύπρου ἐρανισθεῖσα ἐκ διαφόρων ἱστορικῶν καὶ συντεθεισα ἀπλῆ φράσει ὑπὸ τοῦ τῆς ἀγιωτάτης ἀρχιεπισκοπῆς ἀρχιμανδρίτου Κυπριανοῦ, ἀρχομένη ἀπὸ τοῦ κατακλυσμοῦ μέχρι τοῦ παρόντος. Ἐνετίησιν 1788, παρὰ Ν. Γλυκεῖ (εἰς 4, σελ. θ΄—406). Ὁ συγγραφεὺς τοῦ ἀξιολόγου τούτου πονήματος ἱερομόναχος Κυπριανὸς ἐξ Ἐπισκοπῆς ἢ Κουρίας τῆς Κύπρου, ἕτερος τοῦ ἁμωνύμου Κυπρίου Κυπριανοῦ πατριάρχου Ἀλεξανδρείας (2), ἐξεπαιδεύθη δαπάνῃ τοῦ ἀρχιεπισκόπου Χρυσάνθου ἐν Παταβίῳ, ἀφοῦ πρότερον διέτριψεν ἐν Βενετίᾳ ἐπὶ τινα χρόνον ἐπαγγελμαλλόμενος τὸν διορθωτὴν ἐν ταῖς τότε ἀκμαζούσαις ἐλληνικαῖς τυπογραφίαις· μετὰ δὲ τὸ πέρας τῶν σπουδῶν αὐτοῦ, κατέγινε δι' ἀποφυγῆν, ὡς λέγει, ἀμελείας, εἰς τὴν ἐξελληνισίαν τῆς ἰταλικῆς χωρογραφίας τῆς Κύπρου Στεφάνου τοῦ Δουζιανανοῦ, σκοπὸν ἔχων μόνον τὴν μετάφρασιν τυπῶσαι. Δεύτεραι ὁμῶς σκέψεις ἠνάγκασαν τὸν Κυπριανὸν νὰ προτιμήσῃ ἀντὶ τῆς μεταφράσεως ταύτης τὴν συγγραφὴν ἰδίας περὶ Κύπρου μονογραφίας, ὡς λέγει προλογιζόμενος· «ὁ ἀνὴρ (Στέφανος ὁ Δουζιανανὸς) καὶ τοι ἀξιώπαινος διὰ τὸ μικρὸν καὶ σύντομον ἔργον, διότι εἰπὼν μόνον ὀλίγα περὶ τῶν πόλεων καὶ τοῦ κατοικισμοῦ, περὶ δὲ τῶν ἐξουσιασάντων ἔθνων πολὺ σκιωδῶς, καὶ περὶ τῶν ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως δουκῶν παν-

(1) Ὁ Σιλβέστρος. οὗτος ἀκμίζων περὶ τὸ ἔτος 1730 ἐξωρίσθη ὑπὸ τῆς Πύλης, ὡς τολμήσας νὰ μεταβῇ εἰς Κωνσταντινούπολιν δπως προσκλαυθῇ ἐπὶ τοῖς δυσβαστάκτοις φόροις τοῖς καθ' ἑκάστην ἐπιβαλλομένοις εἰς τοὺς δυστυχεῖς καὶ πενηστᾶτους Κυπρίους. (Κυπριανοῦ, Ἱστορία Κύπρου, σελ. 314).

(2) Περὶ τούτου βρα Σάθα Νεαελληνικὴν φιλολογίαν (σελ. 512-13).

ρνε'.

τελῶς σιωπήσας, ἤψατο τῶν ἱερῶν πολέμων τῶν Λατίνων διὰ τὴν ἐλευθερίαν τῆς Ἱερουσαλήμ, εἰς οὗς ἐκτάθη μὲ ζῆλον ὡς λατίνος, ἐκείθεν τὴν σειρὰν τῶν ὀνομάτων τῶν Λουζινιανῶν καὶ τῆς γενεαλογίας αὐτῶν διελθὼν, προσθέσας καὶ τοὺς παρὰ φρὰ Καλλεπίου δύο πολέμους, οὗς καὶ αὐτὸς ἐσυμμάζωξεν ἀπὸ τῶν ἡμερολογίων τῶν συσπλαθθέντων, ἀσυντάκτως καὶ ἐκ τοῦ προχείρου ἐτελείωσε· ἀφήνω πόσον παθητικῶς ὀμιλεῖ διὰ τοὺς ἀνατολικούς Ρωμαίους συμπατριώτας του εἰς αὐτὸ τὸ βιβλίον του, καθὼ φράττω καὶ τῆς αὐλῆς τῆς Ρώμης παράσιτος (1). Ἀ'φ' οὗ εἶδον ὅτι πρὸς τοὺς ἄλλους καὶ κατὰ τὴν ὕλην καὶ κατὰ τὴν χρονολογίαν ἐλλειπῆς ὁ ἀνὴρ, διατὶ ἴσως ὕστερημένος ἀπὸ βιβλία ἱστορικῶν τότε, ἔτρεψα τὸν ὀφθαλμὸν εἰς τὰς ὠδε (ἐν Βενετία) εὐποροβίβλους βιβλιοθήκας, καὶ ἐξαίρετως εἰς τὴν αὐθεντικὴν τοῦ ἁγίου Μάρκου, παρ' ἧς τὰ πλείω ἐρανισάμην· ἐρεύνησα λοιπὸν μὲ κόπον καὶ ἐπιμέλειαν ὄχι μικρὰν παλαιούς καὶ νεωτέρους ἱστορικούς διαφόρων διαλέκτων, καὶ μεταγράφων καὶ μεταφράζων ἐπροσπάθησα ὅσον τὸ δυνατόν λαμβάνων τὰς ἐννοίας νὰ συνθέσω εἰς τὸ ἀπλοελληνικόν... ἐσπούδασα ὡς δυνατόν νὰ πλησιάσω εἰς τὸ ἀληθέστερον, μὴτε ἀρνοῦμαι πῶς εἰς τινὰ φανέντα ἀρμόδια δὲν ἔδωκα τὴν γνώμην μου, ὡς ἐκ τῆς αὐτῆς γῆς ».

Τὸ πρῶτον μέρος τοῦ συγγράμματος τοῦ Κυπριανοῦ (σελ. 1-64) περιέχει τὴν τοπογραφικὴν καὶ ἱστορικὴν περιγραφὴν τῆς νήσου, συντεταγμένην ἐπὶ τῆ βάσει τῆς τε χωρογραφίας τοῦ Λουζινιανοῦ καὶ ἰδίᾳ τοῦ γνωστοῦ περὶ Κύπρου συγγράμματος τοῦ Ἰωάννου Μεουρσίου. Τὸ δεῦτερον μέρος (σελ. 65-119) πε-

(1) Καὶ αὐτὸς δὲ ὁ οἶκος τοῦ ἐν λόγῳ ἱστοριογράφου, καταγόμενος ἐκ τῶν ὀμωνύμων βασιλέων τῆς Κύπρου, ἐπρέσβευε τὸ ἑλληνικὸν θρήσκευμα· μόνος δὲ οὗτος ἐξελατινίσθη καταταχθεὶς ἐν τῇ τάγματι τοῦ ἁγίου Δομινίκου μεταβαλὼν καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰάκωβος εἰς Στάφανος (Lusignan, Genéalogies, φύλλ. 96-99). Σημ. Σάβα.

ριλαμβάνον την ιστορίαν τῆς νήσου ἀπὸ τῶν παναρχαίων χρόνων μέχρι τῆς ὑπὸ Ριχάρδου τοῦ Λεοντοθύμου καταλήψεως αὐτῆς, συνεγράφη ἐπιμελῶς ἐκ διαφόρων πηγῶν, βυζαντινῶν τε καὶ ἀλλογλώσσων. Ἡ δὲ συνεχιζομένη διήγησις (σελ. 119-273) ἀπὸ τῆς ὑπὸ Γουίδου Λουζινιανοῦ ἀγορᾶς τῆς Κύπρου μέχρι τῆς ἐνετοκρατίας παρελήφθη ἐκ τῆς ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἑρρίκου Ζιβλέ φερομένης ἱστορίας τῶν Λουζινιανῶν βασιλέων τοῦ ἐνετοῦ Φραγκίσκου τοῦ Λορεδάνου (1). Μετὰ δὲ ταῦτα (σελ. 275-309) ἔπεται ἡ ἐξιστόρησις τῆς ὑπὸ τῶν Τούρκων ἀλώσεως τῆς νήσου ἐκ διαφόρων πηγῶν (2). Ἀκολουθεῖ δὲ (σελ. 309-331) σύντομος ἔκθεσις περὶ τῶν ἐν Κύπρῳ συμβάντων κατὰ τοὺς πρώτους τῆς τουρκοκρατίας χρόνους μέχρι τοῦ ἔτους 1777, συντεταχμένη ἐκ τῶν παρὰ διαφόροις συγγραφεῦσιν ἀπαντωσῶν σποράδην εἰδήσεων καὶ ἐκ τινων σημειωμάτων σταλέντων αὐτῶ (1787) ὑπὸ τοῦ ἀρχidiaκόνου τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Κύπρου Ἰωαννικίου. Τὸ τελευταῖον τοῦτο μέρος εἶναι τὸ σπουδαιότερον τοῦ φιλοπονήματος τοῦ Κυπριανοῦ, ὡς περιέχον εἰδήσεις ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἀγνώστους· οὕτω πρὸς τοὺς ἄλλοις εὔρηται καὶ « σημειώμα

(1) « Ἀκολουθεῖ παρὰ πόδας ἡ τῶν Λατίνων βασιλέων ἱστορία, συνοψισθεῖσα ἀπὸ τῆς τοῦ Ἑνρίκου Γιβλέτ Φραντζέζου καθαλλιέρου, καὶ αὐτὴ μετὰ συντομίας ὅσον τὸ δυνατόν ». σελ. 119.

(2) « Ἐπειδὴ ἐξετάσας διαφόρους ἱστορικοὺς, οὐδὲν ἄλλο ἀξιοσημείωτον ἔτυχα ἐν τῇ μεταξύ τῶν ὀγδοήκοντα δύο χρόνων, ὅπου ἡ γαληνοτάτη ἀριστοκρατία τῶν Ἑνετῶν ἐκυβέρνα τὴν νήσον, εἰμὴ ὅσα εὐρίσκονται δισπαρμένα εἰς τὴν ἱστορίαν αὐτὴν, διὰ τοῦτο ἀκολουθῶ τοὺς ὑπὸ τῶν Ὀθωμανῶν πολέμους κατὰ τῆς νήσου, τοὺς ὁποίους ἐσύλλεξα ἀπὸ τοὺς ἱστορικοὺς τῶν Ἑνετικῶν πραγμάτων, ἀπὸ τὴν ἱστορίαν τοῦ Λαουγιέρ Φραντζέζου, ἀπὸ τὴν τοῦ Μπέμπου ἀρχόντου Ἑνετοῦ, καὶ τινὰ ἀπὸ τοῦ φρὰ Καλλεπίου Κυπρίου παρὰ τῇ Στεφάνῳ Λουζινιάνῳ, ὡς αἰχμαλωτισθέντος εἰς τὸν πόλεμον τῆς Λευκωσίας καὶ εἰδήμονος ». Τὸ τελευταῖον τοῦτο τμήμα τὸ ἐξιστοροῦν τὰ κατὰ τὴν ἔλωσιν ὑπὸ τῶν Τούρκων ἀνετυπώθη ὑφ' ἡμῶν ἐν τῇ Τουρκοκρατουμένῃ Ἑλλάδι.

ρνη.

μιάς παλαιᾶς ἀποστασίας τῆς Κύπρου (συμβάσης περί τὸ ἔτος 1680), ὅπου ὁ ἄρχων κόνσολος τῆς Φράντζας μονσοῦ Ἄστιερ ἐσημείωσε κατὰ τὴν κ' δεκεμβρίου 1764 ». Τῷ οὕτω τελευτῶντι συγγράμματι ἐπισυνάπτονται καὶ αἱ ἐξῆς περί Κύπρου μονογραφίαι, συντεταγμέναι μὲν ὑπ' ἄλλων, ἐπεξεργασμέναι δὲ ὑπὸ τοῦ Κυπριανοῦ — α) Περὶ ἐνδόξων καὶ περιφήμων ὑποκειμένων, ἤτοι περὶ βασιλέων, στρατηγῶν, ἡρώων, ποιητῶν, φιλοσόφων καὶ τεχνίτων Κυπρίων παρὰ Νεοφύτου Ροδινοῦ Κυπρίου, μάλιστα ἐκ τοῦ Ἰωάννου Μεουρτζίου τὰ πλείω ἐρανισθέντα (σελ. 332-362) — β) Περὶ τῶν προτόντων τῆς νήσου (σελ. 363-369· μετάφρασις ἐκ τῆς χωρογραφίας Στεφάνου τοῦ Λουζιανοῦ) — γ) Τοῦ μακαριωτάτου καὶ ἀοιδίμου κυρίου Φιλοθέου σημειώσεις περὶ τῆς τῶν Κυπρίων ἐκκλησίας, καὶ ἐκθεσις αὐτοῦ περὶ τῶν προνομίων τῆς αὐτῆς, ἔτει 1740 (σελ. 370-390). Ἐπὶ τῷ τέλει δ' εὕρηται κατάλογος τῶν ἐν Κύπρῳ μόνων, μετ' ἄλλων τινῶν σημειωμάτων, καὶ συμβουλαὶ τοῖς Κυπρίοις πρὸς θεραπείαν τοῦ δήγατος τοῦ δηλητηριώδους ὄφρου κωφία (κουφῆς).

Τὸ οὕτως ἔχον φιλοπόνημα τοῦ λογίου Κυπρίου εἶναι ἡ μόνη ἐπιστημονικὴ μονογραφία, ἣν παρήγαγεν ἡ νεοελληνικὴ φιλολογία ἀπὸ ἀλώσεως τοῦ Βυζαντίου μέχρι τῆς δημοσιεύσεως τῆς πολυτίμου περὶ Χίου μονογραφίας τοῦ μακαρίτου Βλαστοῦ. Βεβαίως ἡ συγγραφή τοῦ Κυπριανοῦ δὲν δύναται νὰ συγκριθῆ πρὸς τὴν περὶ τοὺς αὐτοὺς χρόνους δημοσιευθεῖσαν δίτομον περὶ Κύπρου πραγματείαν τοῦ γερμανοῦ Ραϊνχάρδου, ἥτις πολὺ ὑπερέχει τὴν ἑλληνικὴν κατὰ τε τὴν ἐπιστημονικὴν διάταξιν, τὴν χρονολογικὴν ἀκρίβειαν καὶ τὴν κριτικὴν ἐξέλεγχιν τῶν πηγῶν· ἔχει ὁμῶς ἡ πρώτη τὸ πλεονέκτημα νὰ ᾖ πληρεστέρα ἐκείνης, δικαιοπομένης ἅμα τῇ ἀλώσει τῆς νήσου ὑπὸ τῶν Ὀθωμανῶν, ὡς συνεχίζουσα τὴν ἱστορίαν μέχρι των ἡμερῶν τοῦ γράφοντος, ὅστις ἀπεθησαύρισε τοσαύτας περὶ τουρκοκρα-

τίας εἰδήσεις, πολυτίμου, καὶ διὰ τοὺς νῦν καὶ τοὺς μέλλοντας ιστοριογράφους τῆς νήσου, οἵτινες ἐπαξίως θέλουσιν ἐγκωμιάσει τὴν φιλοπονίαν τοῦ μακαρίτου Κυπριανοῦ.

ΙΕ'. Κυπριάς χαρίεσσα, καθιστοροῦσα τὰ ἐν τῇ ὀλβίῳ νήσῳ ταύτῃ μνήμης καὶ διηγήσεως ἐπισημότερα, ὑπὸ Κωνσταντίου ἀρχιεπισκόπου Σιναίου. (Ἐν τῷ χαρίεντι τούτῳ πονηματίῳ, τὸ ὅποσον κατ' ἀξίαν ἐπαινεῖ ὁ κ. Σακελλάριος (1), ἐκτίθησιν ὁ πολυμαθὴς καὶ αἰδιμὸς ἱεράρχης μετὰ μεγίστης συντομίας τὴν ἱστορίαν τῆς νήσου καὶ τὰ ὑπὸ τὴν λατινοκρατίαν παθήματα αὐτῆς. Συνεξεδόθη δὲ τῇ Περιγραφῇ τῆς ἐν Κύπρῳ μονῆς τοῦ Κύκου (Ἐνετίησιν 1817, σελ. 127-154).

ΙΣΤ'. Σακελλάριου, Κυπριακά, τόμ. I, καὶ III, ἐν Ἀθήναις 1855 καὶ 1868. Ὁ παντὸς ἐπαίνου ἀξίος οὗτος καθηγητῆς ἐπὶ τετραετίαν ὄλην διδάξας ἐν Ἀάρνακι τῆς Κύπρου (1849-1853), μὴ ἀκολουθῶν τῷ ἀξίῳ μομφῆς παραδείγματι τῶν ἄλλων ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐφ' ἃ μὴ δεῖ κατανακλισόντων καὶ γνώσεις καὶ εὐφυίαν, συνέλαβεν ἐν τῇ νήσῳ ἔτι ὧν τὴν ἀγαθὴν ἰδέαν νὰ προσφέρῃ ἐκ τῶν ἐνόντων τὸν ὀφειλόμενον τῇ πατρίδι φόρον, συγγράφων τρίτομον μονογραφίαν περὶ Κύπρου. Καὶ δὴ ἅμα ἐπανακάμψας εἰς Ἀθήνας ἐδημοσίευσεν (1855) τὸν πρῶτον τόμον τῶν Κυπριακῶν, περιέχοντα τὴν τοπογραφικὴν, ἀρχαιολογικὴν καὶ φυσικὴν τῆς νήσου περιγραφὴν, περισυνάξας μὲν εἰς ἓν τὰς τῆδε κακεῖσε διεσπαρμένας εἰδήσεις, πολλὰ δὲ καὶ αὐτὸς προσθεῖς τῆς ἰδίας αὐτοῦ φιλοπονίας καὶ εὐθυκρίας ἐξαγόμενα. Δυστυχῶς δὲ οὔτε τὰ μέσα ἔχων πρὸς ἄνετον ἐξα-

(1) Κυπριακά, Α. πρόλ. ι'. Καθὼς λέγει ὁ αὐτὸς συγγραφεὺς (1α') « περὶ τῆς ἐνεστώσης τῆς νήσου καταστάσεως ἔγραψεν ἐρανοσθεὶς ἐκ τοῦ ἐν Κύπρῳ γαλλικοῦ προξενεῖου ὁ Δ. Μαργαρίτης φυλλάδιον, δημοσιευθὲν ἐν Ἀθήναις τὸ 1848 ».

ρξ΄.

κολούθησιν τοῦ ἔργου οὔτε δυνάμενος ἕνεκ τοῦ ἐπαγγέλματος αὐτοῦ νά διαμένη διαρκῶς ἐν Ἀθήναις, ἠναγκάσθη νά διακόψῃ πρὸς καιρὸν τὴν ἔκδοσιν τοῦ συγγράμματος· μόλις δὲ μετὰ παρέλευσιν δεκακαιτριῶν ὄλων ἐτῶν ἠδυνήθη νά δημοσιεύσῃ καὶ τὸν τρίτον τόμον, προτιμηθέντα τοῦ ἔτι ἀνεκδότου δευτέρου (1). Ὁ τρίτος οὗτος τόμος, περὶ οὗ σπουδαῖος ἐγένετο λόγος ὑπὸ τῶν ἐν Γαλλίᾳ καὶ Γερμανίᾳ σοφῶν, περιέχει πολύτιμον συλλογὴν Κυπριακῶν ἀσμάτων, παροιμιῶν, αἰνιγμάτων, παραμυθίων καὶ γλωσσαρίων, τῶν ὁποίων ὁ φιλόπονος συλλογεὺς προέταξε καλὴν μελέτην περὶ τῆς ἐν τῇ νήσῳ παιδείας καὶ γραμματικῆς τῆς Κυπριακῆς διαλέκτου, οὐχὶ μὲν τὴν πρώτην, ὡς λέγει ἀγνοῶν τὴν τοῦ Πέτρου Μερκάδου (2), ἀλλὰ τὴν ἐπιστημονικωτέραν. Δυστυχῶς ὁ κύριος Σακελλάριος ἀφορῶν εἰς μόνην τὴν γλωσσικὴν ἀξίαν τῶν ὑπ' αὐτοῦ δημοσιευομένων ἀσμάτων, ὀλίγην κατέβαλε προσοχὴν καὶ περὶ τὴν χρονολογικὴν αὐτῶν ταξινόμησιν, ἀποτελοῦσαν τὴν πρωτίστην βᾶσιν τῶν γλωσσικῶν ἐρευνῶν· ἄλλην ἀξίαν ἔχει γλωσσικὸν μνημεῖον τῆς παρελθούσης ἑκατονταετηρίδος, καὶ σπουδαιότεραν τὸ αὐτὸ τοῦτο δυνάμενον ν' ἀναχθῆ εἰς πολλὰς ἑκατονταετηρίδας πρότερον. Ἐνὶ τῶν Κυπριακῶν τούτων ἀσμάτων δύνανται νά ὀνομασθῶσιν ἀληθῶς φιλολογικῆ ἀνακάλυψις, ὡς ὄντα τὰ ἀρχαιότερα καὶ πληρέστερα μνημεῖα τῆς νεωτέρας ἡμῶν δια-

(1) Οὗτος θέλει περιέχει τὴν ἱστορίαν καὶ μυθολογίαν, ἀρχαίαν τε καὶ νεωτέραν.

(2) Τὸ περὶ Κυπριακῆς διαλέκτου σύγγραμμα τοῦ ἐν τῇ νήσῳ ἐπὶ πολὺ διατρίψαντος Φραγκισκανοῦ τούτου μισιοναρίου ἐξεδόθη ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν. « Νέα ἐγκυκλοπαιδεῖα τῆς ἀποστολῆς τῆς Κύπρου. Nova encyclopaedia missionis apostolicae in regno Cypri, seu institutiones linguae Graecae vulgaris. Romae, 1732 » περιέχει δὲ κυπριακὴν γραμματικὴν, καὶ γλωσσάριον εἰς κυπριακὴν, λατινικὴν, ἰταλικὴν καὶ ἰσπανικὴν διάλεκτον.

λέκτου· τὰ ὑπ' ἀριθμούς 2, 3, 4, καὶ 17 ἀνήκοντα εἰς τὸν ἀπελατικὸν καὶ ἀκριτικὸν κύκλον ἔχουσι ἡλικίαν ἐννέα ὄλων ἑκατονταετηρίδων, ὡς ἐξυμνοῦντα τὰς ἀριστείας τῶν τότε ἀμασάντων Κωνσταντίνου τοῦ Δούκα καὶ τοῦ ἀνεψιοῦ αὐτοῦ Βασιλείου τοῦ Διγενῆ, Θεοφυλάκτου τοῦ κλεισουράρχου καὶ Φιλοπάππου τοῦ ἀπελάτου (1). Τῆς αὐτῆς περιόδου ἐποχῆς εἶναι καὶ τὸ ἄσμα ἕκτον. Τὰ ὑπ' ἀριθμούς 15 καὶ 16 ὕμνοισι τὴν κατὰ τῆς Ἰωάννας Λαλεμᾶ, ἐρωμένης τοῦ Βασιλέως Πέτρου τοῦ Α', σκληρὰν ἐκδίκησιν τῆς βασιλίσσης Ἐλεονώρας τῆς ἐξ Ἀρραγῶνος (2). Τὸ ὑπ' ἀριθμὸν 11 περιγράφει τὴν ὑπὸ τοῦ ἀντάρτου Μεσετάγα Πογιατζόγλου (1680) ἀπαγχόνισιν ἐν Πάφῳ ἐνὸς τῶν περιφήμων κατασκόπων τοῦ εἰς Κύπρον σταλέντος πρὸς κατάπνξιν τῆς ἀνταρσίας Μεχμέτ πασᾶ. Τὸ ὑπ' ἀριθμὸν 30 ἄσμα τοῦ Χριστοφιδίου ἐποιήθη περὶ τὸ ἔτος 1730, ὅτε ὁ ἀρχιεπίσκοπος Φιλόθεος μετέβη εἰς Κωνσταντινούπολιν ἵνα ἐνεργήσῃ πρὸς ἀπαλλαγὴν τῆς νήσου ἀπὸ τῆς τυραννικῆς

(1) Ἐκ τῶν ἐν τῷ τρίτῳ καὶ δεκάτῳ ἑβδόμῳ ἄσμασιν ἀναφερομένων Σαρακηνῶν ὀδηγηθεὶς ὁ κ. Σακελλάριος εἰκασεν ὅτι ταῦτα ἐποιήθησαν κατὰ τοὺς χρόνους τῶν εἰς Κύπρον ἐπιδρομῶν τῶν Ἀράβων· καλῶς δὲ παρετήρησε καὶ τὴν σχέσιν τούτων πρὸς τὸ ὑπὸ τοῦ κ. Ζαμπελλίου δημοσιευθὲν ἄσμα περὶ τοῦ υἱοῦ τοῦ Ἀνδρονίκου (Δούκα)· ἀγνοῶν ὅμως ὅτι τόσον οὗτος ὡς καὶ ὁ Διγενῆς εἰσὶν ἐν καὶ τὸ αὐτὸ πρόσωπον, οὐ μόνον δὲν ἐπέμεινε ἐν τῇ εἰκοτολογίᾳ, ἀλλὰ καὶ ὡς μυθώδη ἥρωα (Κύπριον Ἡρακλέα) παρεδέχθη ἐπὶ τέλους (σελ. 273) τὸν Διγενῆ.

(2) Ἄν οἱ Κύπριοι χρονολογοὶ παρεσιώπων τὸ σκανδαλιῶδες τοῦτο ἐπεισόδιον, ἡδύνατο νὰ εἰκοτολογηθῇ συγγένεια τῶν Κυπριακῶν τούτων ἡμαρτῶν πρὸς τὸ γνωστὸν μυθιστόρημα Θεοδώρου τοῦ Προδρόμου (τὰ κατὰ Ροδάνθην καὶ Δοσειλέα), διότι καὶ ἐν τούτῳ ἡ Κυπρία Μύριλλα ζηλοτυποῦσα πρὸς τὴν δούλην Ροδάνθην (Ροδαφνοῦ ἐν τῷ Κυπρίῳ ἡμαρτί) τὰ αὐτὰ σχεδὸν ἐργάζεται πρὸς θανάτωσιν αὐτῆς (τμ. Η', στίχ. 410-530).

ρξβ'.

δυναστείας τῶν λυμαιομένων αὐτὴν Ὀθωμανῶν. Τὸ ὑπ' ἀριθμὸν 12 ἄσμη τῆς Ἑμινές ἀνάγεται εἰς τὰς ἐν ἔτει 1764-1766 ἀκαταστασίας. Οὕτω δὲ δύνανται νὰ ταξινομηθῶσι καὶ ἄλλα τῶν Κυπριακῶν ἄσμάτων.

Βεβαίως δὲν δύναται τις ν' ἀπαιτήσῃ τὸ τέλειον ἐπὶ θέματος μάλιστα, τοῦ ὁποίου ἀγνοοῦνται ἔτι αἱ διαστάσεις. Καλὴν ὅμως ἀρχὴν πρὸς μελέτην τοῦ Κυπριακοῦ ἰδιώματος, τοῦ ὁποίου τοσοῦτον πολλὰ καὶ ποικίλα μνημεῖα περισώθησαν (1), ἐνεκαινίωσε τὸ φιλοπόνημα τοῦ καθηγητοῦ κ. Σακελλαρίου, τὸν ὁποῖον εἰλικρινῶς προτρέπομεν νὰ ἐγκαταλείψῃ τὰς περὶ τῆς Κύπρου ἱστορικὰς καὶ ἀρχαιολογικὰς μελέτας, αἵτινες εἰς οἷον νῦν περιῆλθον σημεῖον ἀπαιτοῦσι πολυχρόνιον κάματον, καὶ τὸ σπουδαιότερον μέσα πολυειδῆ, τὰ ὁποῖα ἀδύνατον νὰ εὔρῃ ἐν Ἑλλάδι, καὶ ἀφιερῶθῃ περὶ τὴν ἀποκλειστικὴν μελέτην τῆς Κυπριακῆς γλώσσης, πρὸς τιμὴν καὶ αὐτοῦ τούτου καὶ τῆς ἑλληνικῆς φιλολογίας.

Τελευτῶν ἐκφράζω τὴν διάπυρον εὐγνωμοσύνην μου πρὸς τὸν ἐν Ἀθήναις νομισματολόγον κύριον Παῦλον Λάμπρον, ὅστις μετὰ τοῦ διακρίνοντος ζήλου ἔσπευσεν ἐκπληρῶν τὴν φιλικὴν παράκλησίν μου ν' ἀποστείλῃ τὴν ἐν τέλει δημοσιευομένην ἐμβριθεστάτην νομισματικὴν πραγματείαν, ὡς καὶ τὰ ἐπισυνημμένα σχέδια τῶν ἐν τῇ πλουσίᾳ αὐτοῦ συλλογῇ ἀποτεθησαυρισμένων ἀνεκδότων καὶ τοσοῦτον πολυτίμων νομισμάτων τῶν ἐπὶ φραγκοκρατίας ἐν Κύπρῳ κοπέντων.

(1) Ἐκτὸς τῶν νῦν ἐκδιδομένων χρονογράφων καὶ τῆς ἀνωτέρω καταγραφείσης Κυπριακῆς συλλογῆς τῆς ἐν Παρισίοις βιβλιοθήκης, τῆς ἔρωτικῆς συλλογῆς Ζαχαρία τοῦ Βουστρωνίου, ὡς καὶ τοῦ ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ Wagner ἐκδιδομένου Πουολόγου, ἀναφέρεται ὑπὸ Ἀλλατίου καὶ τὸ ἑξῆς: « Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ λόγος τῶν κεκοιμημένων, μεθερμηνεῦτη εἰς τὴν ἡμετέραν ἰδιωτικὴν τὴν τῶν Κυπρίων γλόττα ». Allatii, Symmicta, Colon. 1653, II, σελ. 452.

Ἐν τῷ ἐπισυνημμένῳ γλωσσήματι προσεπάθησα νά ἐπεξεγήσω μετὰ τῆς δυνατῆς ἀκριβολογίας τὰς ἐν ἀμφοτέροις τοῖς χρονογράφοις ἀπαντώσας δυσνοήτους λέξεις, ἐξ ὧν αἱ πλεῖσται ἄγνωστοι καὶ αὐτοῖς τοῖς νῦν Κυπρίοις, δὲν κατεγράφησαν ὑπὸ τοῦ κ. Σακελλαρίου. Προτιθέμενος δὲ νά δημοσιεύσω καὶ ἄλλην σειράν Κυπριακῶν μνημείων ἀναβάλλω μὲν τὴν ἐπιστημονικὴν ἀνάλυσιν τοῦ Κυπρίου γλωσσήματος, οὐχ ἦττον δὲ νῦν προσεπάθησα νά σημειώσω τὴν κατάλληλον ἐρμηνεῖαν ἐκάστης λέξεως, παρεντιθέμενος καὶ τὴν ἑλληνικὴν ἢ ξενικὴν αὐτῆς παραγωγὴν.

Ἐν συνόλῳ παρατηρεῖται, ὅτι ἐν τῇ γλώσῃ ἀμφοτέρων τῶν χρονογράφων σπουδαίως ἐπηρεάζεται οὐχὶ ἡ τῶν κρατούντων γάλλων, ἀλλὰ μᾶλλον ἡ ἰταλικὴ καὶ ἰδίως ἡ ἐνετικὴ διάλεκτος, ἕνεκα τῶν ἐμπορικῶν σχέσεων τῆς Ἀνατολῆς πρὸς τὴν Ἰταλίαν μᾶλλον ἢ τὴν Γαλλίαν· ἡ δὲ τοιαύτη ἐπήρεια οὐ μόνον ἐπὶ τῆς τότε Κυπριακῆς διαλέκτου παρατηρεῖται, ἀλλὰ καὶ ἐν αὐτῇ τῇ χρονολογίᾳ· καὶ ὁ Μαχαιρᾶς δηλονότι καὶ ὁ Βουστρώνιος χρῶνται τῷ ἐνετικῷ καλενδαρίῳ (*more Veneto*) ἀρχομένῳ ἀπὸ τῆς πρώτης μαρτίου ἐκάστου ἔτους· οὕτω δὲ πρέπει τὰ ἀπὸ 1 ἰανουαρίου μέχρι τέλους φεβρουαρίου σημειούμενα ἔτη ν' ἀνάγονται εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς χρονολογίαν διὰ τῆς προσθήκης ἐνὸς ἔτους. Ἀμαρτάνει δὲ ὁ κύριος Mas Latrie γράφων, ὅτι τὸ ἐνετικὸν καλενδᾶριον μὲν εἰσῆχθη ἐν Κύπρῳ περὶ τὰ 1465 ἢ 1466.

Ἐν Βενετίᾳ, 1 Μαΐου 1873.

Κ. Σάθας.

Διόρθωσις παροραμάτων.

σελ. ι'. στίχ. 14, ἀντι — και μετὰ δὲ — γράφε — μετὰ δέ. ια', στίχ. 12 — uunc, γράφε — nunc. ιη', 28, ἀντι — συνόδω, γρ. συνόδου. νς', 7, ἀντι — ἀπὸ τοῦ κοινοῦ, γρ. — ἀπὸ κοινοῦ. π γ', 3, ἀντι — 1221, γρ. 1231. ιζ', 14, ἀντι — νήσου και αὐτοῦ, γρ. νήσου, ἀλλὰ και αὐτοῦ. 6, 24, ἀντι — φορητὴν, γρ. φορητόν. 47, 17, ἀντι — τάν, γρ. τὴν. 66, 2, ἀντι — γιανά, γρ. γιά. 73, 26, 28. ἀντι — ἀρμόστην, γρ. ἀρμάστην. 74, 4, ἀντι — ἀρμόστην, γρ. ἀρμάστην. 77, 3, ἀντι — ἐσμίκτιτην, γρ. ἐσμίκτην. 77, 17, ἀντι — ἀκάθετον, γρ. ἐκάθετον. 87, 29, ἀντι — ριμιατόν, γρ. φιμιατόν. 111, 5, ἀντι — κομηθῆ, γρ. κοιμηθῆ. 111, 22, ἀντι — ἐκοιτιάσαν, γρ. ἐκιτιάσαν. 138, 20, ἀντι — εἶχαν, γρ. εἶχαν. 139, 31, ἀντι — Μόρτζος, γρ. μόρτζος. 144, 22, ἀντι — εἶπα, γρ. εἶπέν. 150, 8, ἀντι — Ρόδον, γρ. Ρόδου. 206, 14, ἀντι — τύπους, γρ. τόπους. 207, 10, ἀντι — ἄ-γιαν, γρ. ἄγιον. 214, 6, ἀντι — ἄν, γρ. ἄν. 221, 21, ἀντι — ξηλωμάτου, γρ. ξηλωμάτου. 222, 27, ἀντι — ἀφεντία, γρ. ἀφεντία. 231, 12, ἀντι — εἶναι, γρ. εἶναι. 285, 19, ἀντι — ἐξαζεν, γρ. ἐξαζεν. 286, 20, ἀντι — εἶπάν, γρ. εἶπάν. 358, 30, ἀντι — ἐλλείπη, γρ. ἐλλείπει. σελ. 560, 15, ἀντι — ἀνακρίσεως, γρ. ἀνευρέσεως. σελ. 569, 29, ἀντι — 277, γρ. 227. 568, 11, ἀντι — γρίσων, γρ. γρόσων. 569, 15, ἀντι — ὀπισθαν, γρ. ὀπισθεν. 569, 16, ἀντι — παριγράψει, γρ. περιγράψει.

Τὰ δ' ἕτερα ἀφίενται εἰς τὴν εὐμένειαν τοῦ ἀναγνώστου.

A.

Νεοφύτου πρότερον μοναχοῦ καὶ Ἐγκλείστου,
περὶ τῶν κατὰ τὴν χώραν Κύπρον σκαιῶν (1).

Νεφέλη καλύπτει ἥλιον, καὶ ὀμίχλη ὄρη καὶ βουνούς,
δι' ὧν ἀπείργηται θάλπις καὶ φωταυγῆς ἡλίου ἀκτίς χρόνῳ
τινί· εἴργει δὲ καὶ ἡμᾶς δώδεκα χρόνους ἤδη νεφέλη καὶ ὀ-
μίχλη ἀλλεπαλλήλων δεινῶν τῶν τῆ χώρα συμβεβηκότων.
Κρατηθείσης μὲν γὰρ τῆς Ἱερουσαλήμ ὑπὸ τοῦ ἀθέου Σαλα-
χαντί, τῆς δὲ (2) Κύπρου ὑπὸ Ἰσαακίου τοῦ Κομνηνοῦ, μάχαι
λοιπὸν καὶ πόλεμοι, ταραχαὶ καὶ ἀκαταστασίαι, λαφυρᾶρχωγίαι
καὶ δεινὰ συναντήσεις, τὴν γῆν, ἐν ἣ οἱ δηλωθέντες ἤρξαν,
κατεκάλυψαν νεφέλης καὶ ὀμίχλης πλέον· ἰδοὺ γὰρ ὁ ζωνφό-
ρος τοῦ Κυρίου ἡμῶν τάφος, καὶ τὰ λοιπὰ ἅγια ἐδόθησαν τοῖς
κυσὶ Μουσουλμάνοις, διὰ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν· καὶ σακρῦει ἐν
τῆ τοιαύτῃ συμφορᾷ πᾶσα ψυχὴ φιλόθεος. Ταραχθέντα δὲ καὶ
τὰ ἔθνη, καὶ βασιλεῖαι κλιθεῖσαι, κατὰ τὸ γεγραμμένον, ὁ
Ἀλαμανίας φημί, καὶ ὁ Ἐγκλινίας, καὶ πᾶν ἔθνος σχεδόν, κε-
κίνηται (3) ὑπὲρ τῆς Ἱερουσαλήμ, καὶ ἤνυσαν οὐδέν· οὐδὲ
γὰρ ἠυδόκησεν ἡ πρόνοια κύνας ἐξεῶσαι, καὶ λύκους ἀντει-
σάζει.

Καὶ ἰδοὺ ἰβ'. χρόνους ἐπὶ τὸ χεῖρον τὰ κύματα κορυ-
φοῦνται· ἔτι τε καὶ αὐτὸς ὁ υἱὸς ἡμῶν ὁ πνευματικὸς, πρὸς
ὃν δηλαδὴ ταῦτα ἐγράφομεν, τὰ δεινὰ μὴ ὑποφέρων βλέπειν
τε καὶ ἀκούειν, καὶ ἐκ μέρους αὐτῶν πάσχειν, μετὰ πολλῆς (4)

(1) Cotel. Ὡλεῖται ἡ ἐπιγραφή. (2) καί. (3) κεινήται. (4) πολλὰς.
ΜΕΣ. ΒΙΒΑΙΟΘ. Β'.

περινοίας καὶ μηχανῆς (1), ἐξέφυγε χεῖρας μισιφόνους σὺν παντί τῷ λαῷ αὐτοῦ θεῖα ροπή, καὶ προσφοιτήσας Ἀγγέλῳ τῷ βασιλεῖ Κωνσταντινουπόλεως, προσεδέχθη ἐντίμως, καὶ τὸ Σεβαστοῦ γέρας εἴληφεν ἐξ αὐτοῦ· ἐγὼ δὲ τὴν ὑπόσχεσιν ἐκπληρῶν, ἰδοὺ σὺν Θεῷ γράφω καὶ τὰ ἐπίλοιπα ὡς (2) ὑπεσχόμην, τοῖς ἐντυγχάνουσι παραδηλῶν τὴν ἐνεστῶσαν δυσχέρειαν τῶν πραγμάτων, ἥτις ἄρα δυσχέρεια (3) τοῦ δὴ κατακλήξει, οἶδεν οὐδεὶς ἐν ἀνθρώποις, εἰ μὴ μόνος ὁ ἐπιτιμῶν τῇ θαλάσῃ καὶ τοῖς ἀνέμοις, καὶ γαληνιώσιν. Ξένα τινὰ καὶ δησήμεστα τὰ τῇ χώρᾳ τύτῃ συμβεβηκότα δεινά, καὶ τοιαῦτα, ὡς πάντας τοὺς αὐτῆς πλουσίους ἐπιλαθέσθαι πλοῦτου αὐτῶν, λαμπρῶν οἰκημάτων, συγγενῶν, οἰκετῶν, ἀνδραπόδων, πλήθους ποιμνίων, βουκολίων, λακινιῶν, βοσκημάτων παντοίων, χωρῶν σιτοφόρων, καὶ παμφόρων ἀμπέλων, καὶ παραδείσων ποικίλων, καὶ μετὰ πολλῆς σπουδῆς ἀποπλεῦσαι λάθρα πρὸς χώρας ἀλλοδαπῆς, καὶ πρὸς τὴν βασιλίδα τῶν πόλεων. Ὅσοι δὲ διαφυγεῖν οὐκ ἴσχυσαν, τίς ἱκανὸς ἐκτραγωδήσῃ τὰς θλίψεις αὐτῶν; τοὺς ἐτασμούς, τοὺς (4) δημοσίους φυλακισμούς, τὴν ὄλκην τῶν ἀπαιτουμένων χρημάτων, μέχρι χιλιάδων τόσων καὶ τόσων; Ταῦτα δὲ συγκεχώρηται γενέσθαι, δι' ἁμαρτίας ὄγκον, ψήφῳ θεοῦ δικαία, ἵνα ταπεινωθέντες, καταξιωθῶμεν ἴσως συγγνώμης.

Χώρα ἐστὶν Ἰγκλιτέρρα, πόρρω τῆς Ρωμανίας κατὰ βορρᾶν, ἐξ ἧς νέφος Ἰγκλίτων σὺν τῷ ἄρχοντι αὐτῶν, εἰς πλοῖα μεγάλα λεγόμενα νάκκας συνεισελθόντες τὸν πλοῦν πρὸς Ἱεροσόλυμα ἔδρων· τότε γὰρ καὶ ὁ Ἀλαμάνων ἄρχων μετὰ ἐνεακοσίων χιλιάδων, ὡς φασί, στρατοπέδων, πρὸς Ἱεροσόλυμα καὶ αὐτὸς τὴν ὁρμὴν ἐποίητο· παρελθὼν δὲ τὴν χώραν τοῦ Ἰκονίου, καὶ τὰ ἀνατολικά μέρη διερχόμενος, διεφθάρησαν τὰ στρατόπεδα τῷ μήκει τῆς ὁδοῦ, καὶ τῷ λιμῷ καὶ τῷ δίψει· ὁ δὲ

(1) Cotel. μηχανάς. (2) ἠλλείπει: ὡς. (3) ἠλλείπει: τῶν πραγμάτων, ἥτις ἄρα δυσχέρεια. (4) ἠλλείπει: τοὺς.

αὐτῶν βασιλεὺς ἐν τινι ποταμῷ ἀπεπνίγη ἐποχοῦμενος Ἴππω· Ἰγκλίτερ δὲ τῆ Κύπρω παραβελών, εὗρεν αὐτὴν ὁ πανάθλιος ὡς τιθηνοῦσαν μητέρη· καὶ εἰ μὴ γέγονε τοῦτο, τὰ τοῦ Ἄλαμνίου ἴσω; ἐμελλε πείσεσθαι καὶ αὐτός· Πῶς δὲ Κύπρον ἐάλω, ἐπιδρομάδην λέξω καὶ τοῦτο.

Ὡς ἐγένετο ἐν χρήσει ὁ ἐν μακαρία τῆ λήξει εὐσεβέστατος βασιλεὺς Μανουὴλ ὁ Κομνηνὸς φρουρὸν στείλαι τινα πρὸς τὰ βασιλικὰ φρούρια τῆς Ἀρμενίας, στέλλει τινα τῶν αὐτοῦ συγγενῶν κομιδῆ νέον, Ἰσαάκιον τοῦνομα· δε χρόνους τινὰς τὰ κάστρα περιφυλάξας, συνάπτει πόλεμον μετὰ τῶν Ἀρμενίων καὶ παρ' αὐτῶν ἐλωθείς, πιπράσκειται τοῖς Λατίνοις, οἱ δὲ σιδηροδέσμιον αὐτὸν κατεῖχον χρόνοις ἱκανοῖς· ἦν γὰρ τελευτήσας ὁ βασιλεὺς Μανουὴλ ὁ θεὸς αὐτοῦ, ἐξῆς τὴν βασιλείαν Ἀλεξίῳ, τῷ υἱῷ αὐτοῦ, παιδαρίῳ ὄντι καὶ αὐτῷ, δι' ἣν αἰτίαν συμβασιλεύσας αὐτῷ Ἀνδρόνικος, ὁ θεὸς αὐτοῦ, ἀναίρει τὸ παιδάριον, κρατήσας τῆς βασιλείας· δυσωπηθείς δὲ παρὰ τῆς συγκλήτου βουλῆς, στέλλει πάμπολλα λύτρα, καὶ ἐξωνεῖται ἐκ Λατίνων τὸν ρηθέντα Ἰσαάκιον· Ὅς ἐλθὼν ἐν τῆ Κύπρω κρατεῖ αὐτὴν, καὶ φημιζέται βασιλεὺς, καὶ κρατεῖ αὐτὴν ἐπὶ χρόνοις ζ'· (1) ἐκάκωσε δὲ οὐ τὴν χώραν ἀπλῶς, καὶ τῶν πλουσίων τοὺς βίους καθόλου διήρπασεν, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἰδίους ἄρχοντας αὐτοῦ ποινηλατῶν καθεκάστην καὶ θλίβων, ὥστε πάντας ἐν ἀμηχανίᾳ διάγειν, καὶ τρόπον τινα ἐπιζητοῦντας φεύξασθαι ἀπ' αὐτοῦ.

Τούτων δὲ οὕτως ἐχόντων, ἰδοὺ καὶ Ἰγκλίτερ προσβάλλει τῆ Κύπρω, καὶ θάπτον πρὸς αὐτὸν ἔδραμον πάντες. Τότε ὁ βασιλεὺς ἔρημος ἐναπομείνας λαοῦ, προὔδωκε καὶ αὐτὸς χερσὶ τοῦ Ἰγκλιτέρρων, ὃν καὶ δῆσας σιδήροις, καὶ τοὺς αὐτοῦ θησαυροὺς διαρπάσας σφόδρα πολλούς, καὶ τὴν χώραν σκυλεύσας

(1) Cotel. χρόνους ἐπιτά.

δεινῶς, ἀποπλεῖ πρὸς Ἱερουσαλήμ, πλοῖα καταλείψας τοῦ σχιδεύειν τὴν χώραν καὶ στέλλειν ὀπισθεν αὐτοῦ· τῷ δὲ βασιλεῖ Ἰσαακίῳ κατακλείει σιδηροδεσμίῳ ἐν καστελλίῳ (1) καλουμένῳ Μαρκάππῳ. Κατὰ δὲ τοῦ ὁμοίου αὐτῷ Σαλαχαντίνου ἀνύσας μηδὲν ὁ ἀλιτήριος, ἤνυσε τοῦτο καὶ μόνον, διαπράσας τὴν χώραν Λατίνοις, χρυσοῦ χιλιάδων λιτρῶν διακοσίων· διὸ καὶ πολὺς ὁ ὀλολυγμός, καὶ ἀφόρητος ὁ καπνός, ὡς προεῖρηται, ὁ ἐλθὼν ἐκ τοῦ βορρᾶ, περὶ ὧν ὁ θέλων δηλῶσαι κατὰ μέρος καὶ ὁ χρόνος ἐπιλείψει.

Μαινομένης θαλάσσης ἐκ πολλῆς τρικυμίας καὶ πολλῆς καταγιγδός, οὐδὲν ἀποδέει νῦν τὰ τῆς χώρας ἡμῶν· μᾶλλον δὲ καὶ χειρὸν ἀγρίας θαλάσσης· ἐκείνης γὰρ τὴν ἀγριότητα διαδέχεται γαλήνη· ἐνθάδε δὲ ὁ κλύδων καθεκάστην ἐπαύξει, καὶ τὸ ραγδαῖον αὐτοῦ τέλος οὐκ ἔχει· εἰ μὴ που ἀκούσειε· μέχρι τούτου ἐλεύση, καὶ οὐχ (2) ὑπερβήση, ἀλλ' ἐν σεαυτῇ συντριβήσεται σου τὰ κύματα. Ἐν τῇ Λευϊτικῇ βίβλῳ γέγραπται διαρρηθῆν τὰ ἐν τῇ γῆ ἡμῶν συναντήσαντα πῆματχ, ἦτοι πόλεμοι, ἦτται, σποραὶ διακενῆς, ὑπεναντιῶν ἐδώδη καμάτων ἡμῶν· καὶ ἡ ἰσχὺς ἡμῶν ἐγένετο εἰς οὐδέν· καὶ ἐγενόμεθα ὀλιγοστοί· καὶ λαὸς ἀλλότριος (3) ἐπληθύνθη ἐν τῇ γῆ ἡμῶν· ἐπορεύθητε πρὸς μὲ πλάγιοι, λέγει ὁ θεός, κἀγὼ πορεύσομαι πρὸς ὑμᾶς ἐν θυμῷ πλαγίῳ. Καὶ γὰρ οὕτως ἔχει· εἰ μὴ πῶ γὰρ τις νοσήσας χολανεῖ, οὐδ' ὁ ἱατρὸς ἐπάγει τομὴν μετὰ πικρίας καὶ καύσεως· δηλον ὅτι καὶ ἡμεῖς, εἰ μὴ που πολλὰ τὸν πανάγαθον ἱατρὸν ἡμῶν παρεπικράναμεν, καὶ πлагίως πρὸς αὐτὸν ἐπορεύθημεν, οὐκ ἂν καὶ αὐτὸς πлагίως πρὸς ἡμᾶς διετέθη, σωτηριωδῶς καταπικραίνων ἡμᾶς.

(1) Cotel. κιστῶλω. (2) οὐκ. (3) ἄλλότριον.

B.

Γερμανοῦ τοῦ ἀγνωτάτου πατριάρχου Κωνσταντινουπό-
λεως ἐπιστολῇ σταλεῖσα ἐν τῇ νήσῳ Κύπρῳ παρά τε
αὐτοῦ καὶ τῆς ἱεράς συνόδου, ἀρχιερατεύοντος ἐν τῇ
αὐτῇ νήσῳ τοῦ κυροῦ Νεοφύτου, καὶ ἀναγκαζομένου
παρὰ Λατίνων, ὑποταγῆναι αὐτοῖς.

Ἡ νῆσος ἡ Κύπρος ἡ (1) περιάλητος, ἦν πόντου μὲν
ὕγρὸν στόμα κύκλῳ προσπτύσσεται, πυριμενῆ δὲ χειλῆ ρητό-
ρων καὶ γραφῶν διαφημιζουσιν, εὖ μὲν θέσεως, εὖ δὲ κράσεως
ἔχουσάν, οἷα θηλὴν θαλάσσης βρῖθουσάν ἀγαθοῖς, καὶ ἐν ἀτρυ-
γίτῳ παράδεισον, καὶ τῆς ἄλμης πέδον γλυκύχυμον, καὶ νῆ-
σον ἑλλην μακάρων, καὶ μελιτόβρυτον γῆν, οὐ μόνον ἐξ ἑαυ-
τῆς τὸ πάμφορον βλύσασάν, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐξωθεν περιαντλου-
μένην καλοῖς, ὅποσα ταύτῃ παρὰ τῆς ὑγρᾶς ἐπεισβάλλουσιν.

Ἡ δὲ ἡ (2) Κύπρος αὐτῇ, ἡ πρὶν εὐδαίμων τε καὶ λαμπρά,
οὐ τόσον ἐκ τῶν φυσικῶν χαρίτων ἐπίσημος ἦν, ὡς ὁ λόγος
προδιεμόρφωσεν, οὐδ' οὕτω ταύτην ἄλλο τι τῶν ἀπάντων ἐπέ-
μυθεν (3), ὡς ὁ τῆς εὐσεβείας μᾶλλον καρπός, καὶ ὁ τοῦ εὐαγ-
γελλοῦ σπῆρός, ἐκατόστευδων εἰς εὐσταχύ, τά τε τῆς διδασκα-
λίας εὐρύτα νάματα καὶ ἡ πολυανθής λειμονία (4) τῶν γρα-
φῶν, καὶ ἡ τῶν τέκνων τῆς ἐκκλησίας πλήθους ὡς τοῦ ἀγροῦ
τὸ παμβότανόν, ὡσπερ νῆσον ἐγκαινιζομένην, τὸ τῆς γραφῆς,
καὶ ὁσημέραι πρὸς τὸ κρεῖττον ἀνανεομένην τε καὶ πρὸβαίνου-

(1) Cotel. Κύπρος περιάλητος. (2) Ἡ δὲ Κύπρος. (3) ἐπέμυθεν
(4) λειμονία.

σαν· ἐντεῦθεν εἰς μίαν προήχθη τῶν μεγίστων ἐπαρχιῶν, καὶ πρὸς ἀρχιεπισκοπῆς ἐπήρθη ἀξίωμα, λάχος ἔκκριτον καθεστηκυῖα Χριστοῦ, καὶ καθ' ἑαυτὴν διεξαγομένη, καὶ τὸ οἰκεῖον ὑπὸ ποιμέσι διατάττουσα ποιμνιον.

Ἄλλ' οὐκ οὖν ἄρα τοῦ τελχίνος σατὰν μὴ καὶ ταύτη βᾶσκανον ἐνιδεῖν, τοῦ γῆν ἀπειλοῦντος ἐξαλείφειν καὶ θάλασσαν ἀμέλει καὶ χεῖρας ὀπλίζει βαρβαρικάς, καὶ πολέμιον (1) ἔθνος ἐπήγειρε κατὰ τῆς (2) ἐκκλησίας, καὶ μᾶλλον ὑποδραστεῦον αὐτῇ· ἔθνος, τὰ μὲν τοῖς ὁδοῦσιν ἐσθίον, τὰ δὲ σπαράσσει τοῖς ὄνουσιν, ἄλλα δὲ ποσὶ συμπατοῦν, καὶ ἀπλῶς τὰ πάντα πρὸς ἀφανισμόν ἀχρειοῦν, κατὰ τὸν Δανιὴλ θεαματισμόν. Οἱ γὰρ φρακτοὶ Λατῖνοι καὶ τοῖς Κυπρίοις ἐπέβρισαν, πόντος ἄλλος τις ἀγανῆς καὶ κατακλύζων τὸ προστυχόν, τοῦ προφανοῦς καὶ τὴν νῆσον ὑπανέχοντος βιαιότερος, παρ' ὅσον μὲν οὐ καλύψαι ταύτην φιλονεικεῖ, ἀλλὰ τοῖς οἰκεῖοις ἔθροις συμπεριγράφεται, ἐν ἑαυτῷ συνθραῶν (3) τὰ κύματα καὶ προνοίας χαλινοῖς ὑπέικων δημιουργοῦ.

Τὸ δὲ θράσος τῶν Ἰταλῶν, τοὺς οἰκεῖους ὑπερβάνει σταθμούς καὶ κύματα κυλινδεῖ θυμοῦ· καὶ ὑπερόρια τρέχει, καὶ τῶν ὀθνείων κατεμπηθᾷ· τηλικός ἐπερράγη τῇ καλῇ Κύπρῳ κλύδων ἀλλόκοτος, πρὸς ἣν ἡ θάλασσα σπένδεται καὶ ἡμεροῦται τὸ ρόθιον (4)· ὁ δὴ τοιοῦτος κατακλυσμός μεχρι μὲν τινὸς τὰ ὥρατα διέφθειρε, καὶ πᾶν ἀνάστημχ κατέρριψε γῆς· ἤδη δὲ καὶ σωμάτων ἀνθρώπων παρήψατο· ἀλλ' ἦν ὅμως φορητὴν τὸ δεινόν, καίπερ ὄν βαρυσύμφορον· ἐπεὶ καὶ πρὸς σωματικὴν ἀπέβλεπε λύμην καὶ σκηνωμάτων ἀπώλειαν, συντιθεμένων ἐπὶ βραχὺ καὶ λυομένων μετ' οὐ πολὺ, τὰ νῦν δὲ ἀλλὰ καὶ ψυχῶν τὸ πρᾶγμα κατεκαυχήσατο, καὶ τὸν ὀρθὸν λόγον τῆς εὐσεβείας διασαλεύειν ἐπιχειρεῖ· τοῖς γὰρ πολεμισταῖς Λατῖνοις,

(1) Cotel. πολίμων. (2) τὰς. (3) συνθράων. (4) ῥόθιον.

καὶ ἱερατικὸν ἐκ τοῦ γένους οὐκ ὀλίγον τῇ νήσῳ προσεπιβάν, τὰς ἐκκλησίας συνέχεε, καὶ πρὸς ἐαυτὸ πάντα τὰ θεῖα ἐφελκύσαι νεανιεύεται.

Ἐνθὲν ὁ μὲν γνήσιος καὶ κανονικὸς πρωτοποιμὴν, ὁ μακαριώτατος ἀρχιεπίσκοπος Κυπρίων, ὁ κύρις Νεόφυτος, τοῦ οἰκείου θρόνου ἀποδιώκεται. Παρένθετος δέ τις καὶ ἀλλόθρου ἄνθρωπος ἐκ λατινικῆς φυλῆς τῷ τοιούτῳ θρόνῳ ἐγκαθεσθεὶς, οὐκ ἂν ἄλλως ἀνήσειν τοὺς ἡμετέρους ἱερατικοὺς ἰσχυρίζεται ἐπισκόπους καὶ λοιποὺς τὸν ρωμαϊκὸν ποιμαίνειν καὶ διδάσκειν λαόν, εἰ μὴ πρότερον τὴν παρ' αὐτοῖς ὑποταγὴν ὑπεισέλθωσι, καὶ συνθήκας καταθυμίους τῷ νέῳ ἀρχιερεὶ καὶ νόθῳ παρέξουσιν· ἢ μὴν καὶ τούτους ἐξοστρακισθῆναι τῆς νήσου παντάπασιν· ὡς τῶν ποιμένων καὶ διδασκάλων διασπαρέντων, κινδυνεύειν τὴν ἀγέλην Χριστοῦ εἰς κρημνοὺς ἀποπλανᾶσθαι καὶ βάραθρα.

Ἦν μὲν πρὸ πολλοῦ θρυλλούμενα ταῦτα, καὶ εἰς ἀκοὰς τῆς ἡμετέρας ἐρχόμενα μετριότητος· τὰ νῦν δὲ καὶ ὁ θεοφιλέστατος τῆς κατὰ τὴν Κύπρον ἀγιωτάτης ἐπισκοπῆς Σολείας Λεόντιος, καὶ ὁ εὐλαβῆς καθηγούμενος τῆς τῶν Ἀψινθίων μονῆς ἱερομόναχος Λεόντιος, πρὸς τὴν ἡμῶν ἀναπεμφθέντες μετριότητα, παρὰ τε τοῦ οικείου μακαριωτάτου ἀρχιεπισκόπου καὶ τῶν λοιπῶν ἐπισκόπων, ἀλλὰ δὴ καὶ παντὸς τοῦ ἱερωμένου πληρώματος καὶ τοῦ ὀχλώδους λαοῦ, τὰς τοιαύτας συνοδικῶς ἀνήγγειλαν συμφορὰς ἐνώπιον τῆς ἡμῶν μετριότητος, καὶ παραστάντες τὴν σήμερον (1) ἐπὶ τοῦ μέσου, διεπρεσβεύσαντο ὅσα παρ' ἐκείνων ἀνενεγκεῖν ἐπετρέπησαν· ἔφασκον γάρ, ὡς τῷ ἀρχιεπισκόπῳ κυρῶ Νεοφύτῳ, παρὰ τῶν Λατίνων οὐ συγχωρήται τῇ νήσῳ ἐνδιατρίβειν τὸ σύνολον, ἄτε τοῦ (2) σφῶν καὶ ἐτέρου ἀρχιεπισκόπου μηδὲ ἄλλον ἀκούειν ἀρχιεπίσκο-

(1) Cotel. τὸ σήμερον. (2) τῶν.

πον στέργοντος· ἀμέλει καὶ τέλειον ἐκείνους ἀπήλασαν, καὶ νῦν ἐν τοῖς μέρεσι τῆς ἀνατολῆς διάγει πλανώμενος. Αὐτοὺς δέ γε τοὺς ἐπισκόπους, φασί, καὶ τοὺς λοιποὺς ἱερατικοὺς εἰς ὑποταγὴν ἐκβιάζεται ὁ τῶν Λατίνων ἀρχιερεύς, καὶ οὕτως ἐάσειν τοῦτους καθυπισχνεῖται τὰς οἰκείας ἔχειν ἐπισκοπὰς καὶ ἱερατικῶς ἐνεργεῖν, καὶ παρεγκλητεῦον (1) τὸ ποιητέον μαθεῖν παρὰ τε τῆς ἡμῶν μετριοτήτος καὶ τῆς ἱερᾶς ἀδελφότητος. Διὰ γὰρ τῆς τούτων γλώσσης, τὰς τῶν Κυπρίων πάντων ἔλεγον παρεστάναι ψυχὰς, καὶ τὴν ἡμῶν γουναίεσθαι μετριότητα, τῆς ἐκείνων σωτηρίας ἀντιποιήσασθαι, καὶ μὴ χῶραν οὕτω πλατεῖαν καὶ πολυάνθρωπον καταλιπεῖν ἀπροστάτευτον ὡς λιμὸν λιμῶσαι καὶ δῖψαν παθεῖν, οὐ βρώματος, οὐδὲ πόματος, (2) ἀλλὰ τοῦ ἀκούειν λόγον Θεοῦ.

Τὰῦτα τοῦ ἐπισκόπου καθικετευόντος, καὶ τοῦ ἡγουμένου προσλιπαροῦντος, ἡ μετριότης ἡμῶν μετὰ τῆς ἱερᾶς ἀδελφότητος, εἰς σκέψιν ἔθετο τὰ τοῦ πράγματος, καὶ ἐδόκει διπλοῦς ἐκατέρωθεν κίνδυνος καὶ ἀμφίρημος ὄλιθος· τό τε γὰρ τοσοῦτον ἐγκαταλειφθῆναι λαὸν προστασίας ἄτερ (3) ποιμαντικῆς, ὧν τὰ αἵματα ἐζήτηται παρὰ τῷ Θεῷ ἐκ τῆς τῶν ποιμαίνοντων χειρός, μεγάλην τὴν εὐθύνην ἔχει τὸ κατάκριμα, καὶ τὸ ἐνδοῦναι δὲ θελήσει Λατινικῆ καὶ σχισματικοῖς συνθέσθαι καὶ σπείσασθαι, ἀπαῖνον τῇ τῶν κανόνων ἀκριβεῖα δοκῆ, καὶ ἐκκλησιαστικῶν ἐθίμων ἀλλότριον· ἦν γοῦν ὁ λόγος ἀμφιβολος, καὶ ἡ πρὸς θάτερον νεῦσις ἀμφισβητήσιμος. Ὡς δὲ πολλοὺς ἦ τε μετριοτήτης ἡμῶν καὶ ἡ ἱερὰ ἀδελφότης ἀνεμίλιτε λογισμοῦς, τέλος καὶ αὐτὸ τὸ εἶδος τῆς ἀπαιτουμένης παρὰ τῶν Λατίνων (4) ὑποτάγης συνοδικῶς ἢ μετριοτήτης ἡμῶν χρῆμακτεῖσθαι διενοήσατο· ὅθεν παρεγγυήσατο τῷ ἐπίσκοπῳ τε καὶ

(1) Cotel. παρεγκλήτεον. (2) ἑλλείπει: οὐδὲ πόματος. (3) ἔτερ

(4) παρὰ Λατίνων.

τῷ καθηγουμένῳ, πνευματικῶς διευκοινησαί μετ' ἀληθείας, τίνα γε ἔρα τὰ παρὰ τῶν Λατίνων ἀπητημένα εἶσι.

Καὶ οὗτοι τρία τρυτά ζητεῖν ἀπαραιτήτως ἔρασαν τοὺς Λατίνους· χεῖρας χερσὶν ἐμβαλεῖν ἱερατικὰς ἱερατικαῖς, τοὺς ἡμετέρους λατινικαῖς. Τοῦτο γὰρ εἶναι τοῖς ἐπηρεασταῖς ἐχέγγυον ἀσφαλῆς, δουλωτικῆς ἐμπράγμασιν (1) ὑποκλίσεως. Δεύτερον τὸ τὸν μέλλοντα Ρωμαῖον εἰς ἱερατικὴν προβαίνειν τιμὴν, μετὰ τὴν τῶν ὁμοφύλων ἐπιλογὴν, εἴτε εἰς ἐπίσκοπον προδιβάλλεται, εἴτε καὶ (2) εἰς ἀλλοίαν χειροτονίαν ἢ καὶ ἡγουμενεῖαν ἐγκέκριται, μὴ δίχα τῆς τοῦ Λατίνου εἰδήσεως τῆ προσφῶρ ἀξία ὁποιοῦνδήποτε ἐγκαθίστασθαι. Τοῦτο δὲ χάριν αἰσχροκερδεῖας καὶ μόνης ἀπαιτεῖν τοὺς Λατίνους διεμαρτύρητο. Τρίτον ἐπὶ τούτοις ἐπήγαγον, τὸ τοὺς Ρωμαίους κρίνεσθαι μὲν παρὰ τοῖς οικείοις ἐπισκόποις, ὅτε δεήσειεν, εἰ δ' ἴσως τι τῶν κρινομένων θελήσειε πρὸς τὸν ἀρχιεπίσκοπον τῶν Λατίνων, ὡς δῆθεν βαρυνόμενος ἐκκαλέσασθαι, εἴτε ἱερωμένος ἐστίν, εἴτε λαϊκός, ἔνα παρ' αὐτῷ ἢ ὑπόθεσις ἀνακρίνηται. Ἐπὶ τούτοις ἡ μετριότης ἡμῶν συνδιασκεψαμένη μετὰ τῆς ἀδελφῶν (3) ὁμηγύρεως καὶ τῆς ἀποφαντικῆς ἀπαρχομένης καὶ ἀπαγγελίας, καὶ (4) τὰ δόξαντα διασαφοῦσα, οὕτως εἶρηκε.

Πάντας μὲν ἱερὸς κανόνας, πάσας θεῖας παραδόσεις, πάντα σεβάσματα ἔθιμα τῆς καθ' ἡμᾶς πανευσεβοῦς ἐκκλησίας, στέργειν καὶ φυλάττειν ἀπαράτρωτά τε καὶ ἀπαρεγγεῖρητα, καὶ χειρὶ καὶ γλώττῃ διαβεβαιωσάμεθα τε καὶ εἰσέτι διαβεβαιούμεθα, τοῦ Χριστοῦ τῆ χάριτι (5) πεποιθότες· καὶ γὰρ οὕτω καὶ ἀνεγγράψαμεθα (6) καὶ ὠμολογήσαμεν, καὶ καθ' ἡμέραν ὑπὲρ τούτων πυκτεύομεν καὶ εὐχόμεθα, ὅπως αἶ τε χεῖρες, ἢ τε (7) φωνή, τοῦ πατριάρχου εἰεν Ἰακώβ, τοῦ καὶ πρὸ γενέσεως ἀγα-

(1) Cotel. ἐν πράγμασιν. (2) ἑλλείπει: εἰς ἐπίσκοπον προδιβάλλεται, εἴτε καί. (3) τῆς τῶν ἀδελφῶν. (4) ἑλλείπει: καί. (5) χάριτι. (6) ἐνεγγράψαμεθα. (7) ἢ δέ.

πηθέντος ὑπὸ θεοῦ· ὅπου δὲ γε οὐκ ἐπισαίεται τις ἀθέτησις τῶν κανόνων, τῶν παραδόσεων, τῶν ἐθίμων, αὐτῆς δὲ πίστεως εἴ τι που εὐμεθέδως καὶ ἀπροσκόπτως τῇ ἐκκλησίᾳ Χριστοῦ μεταλεθῆν δυνήσονται οἱ Κύπριοι ἐπίσκοποι, καὶ (1) τοῦ δοκεῖν ὑποπίπτειν καταπιπτούσας, ταῖς ἀληθείαις, τὰς ἑαυτῶν ὑποστηρίζαιεν ἐκκλησίας, καὶ τῆς ἀπειλουμένης ψυχολέθρου συντριβῆς ἀπαλλάξαιεν, συγγνωστόον ἢ οἶμαι τῆς τοιαύτης οικονομίας, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν ὑποκρίσεως, καὶ ἀκαταίτητον λογισθήσονται, τὸν μέγαν Παῦλον εἰς τοῦτο συνήγορον ἔχοντες.

Ἐπεὶ οὖν οὕτως ἡ τῆς ἡμῶν μετριότητος διάγνωσις ἀπηγγέλλετο, καὶ παρίστατο τηνικάδε πλῆθος οὐ μετρητῶν τῶν τῆς (2) Κωνσταντίνου θρεμμάτων, τριχθὲν δεδασμένον, εἰς κληρικούς, εἰς μονάζοντας, εἰς λαϊκούς, τῶν μὲν ἤδη καὶ δεδιωγμένων ἐκεῖθεν, καὶ μητέρα τούτην τὴν Κωνσταντίνου φημί μεμισθηέντων διὰ τὴν πρὸς τὸν ἐν οὐρανοῖς πατέρα τελείαν ἀγάπῃσιν καὶ ὁμολογίαν, ἰδρῶσι σεμνυνομένων, τῶν δ' αὖθις, ὡς τὸ ἀπογεγαλακτισμένον, ἐπὶ τὴν μητέρα ἀνχοστρεψάντων, καὶ ταῖς γηραιαῖς αὐτῆς καὶ πτωχικαῖς ἀγκάλας καὶ ἔτι ἐνθαλπομένων· οἱ τοιοῦτοι τὴν καρδίαν ἐκζέσαντες ὑπὸ τῶν πυρανθράκων τοῦ ζήλου, καὶ πῦρ οἰοεὶ πνεύσαντες, τὸν λόγον σφοδρυνόμενοι, πρὸς ἡμᾶς ἀπετείνοντο: Λαμψάτω, λέγοντες, τὸ φῶς ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, μὴ μόνον ἐξ ἔργων, ἀλλ' ἡδὴ καὶ ἐκ τῶν λόγων αὐτῶν, καὶ σκοτεινὸν μηδὲν, μηδὲ ἀσαφὲς ταῖς ἡμετέραις (3) διαγνώσεσιν ἐγκρυπτέσθω! ἐμάθομεν ἀφ' ὧν ἐπάθομεν, τὴν Λατινικὴν δολοπλοκίαν, ἡμεῖς ἀρκοῦντως αὐτοῖς συνεπλάκημεν, πολὺν ἀνέτλημεν κάματον, ἐγκαρτερήσαντες φυλακαῖς, τῆς ἐνεγκαμένης ἀπελαθέντες, ἐξυβρισθέντες εἰς τὸ τοῦ πώγωνος σέμνωμα, καὶ τούτων πάντων τὰς αὐτῶν ραδιοργίας ἐκμεμελετήκαμεν ἀκριβῶς. Λατῖνοι ἄλλα μὲν βάζουσιν, ἄλλα

(1) Cotel. καὶ. (2) τοῦ. (3) ἡμετέραις.

δ' ἐν φρεσὶ κεύθει· (1) χερσὶ χεῖρας ἐμβλατεῖν ἀπειτούσι, τὰς ἡμετέρας ταῖς ἑαυτῶν, καὶ τοῦτο παντάπασιν ἀκατακίττον καὶ ἀνεπίληπτον ἰσχυρίζονται· τὸ δέ, οὐδέν τι ἕτερόν ἐστιν, ἀλλ' ἡ πατροπαράδοτου πίστεως προδοσία, καὶ χειρουργία πρὸς ὑποταγὴν τῆς σφῶν ἐκκλησίας, καὶ εἰς πανθ' ὅσα τὰ τῆς γηραλαΐας εἴθισται Ρώμης παραληροφρονήματα. Οἷα γὰρ αἰεὶ πολέμοις ἀναστρέφόμενοι, καὶ καθαρῶς τυγχάνοντες ἀριμάνιοι πάντες ὁμοῦ λαϊκοὶ τε καὶ ἱερεῖς αὐτῶν, καὶ ἔθιμα τῶν πολέμων ἠκριβωθέντες, καὶ τοῦτ' αὐτὸ τὸ διδόναι χεῖρας, σημεῖον ἤττης καὶ παντελοῦς δουλωσῆς νομίζουσιν, ὡς ἐν ταῖς μάχαις εἰώθασιν οἱ ἀλίσκόμενοι δρᾶν. Παρακαλοῦμεν οὖν ἐντεθῆναι ρητῶς ταῖς συνοδικαῖς διαγνώσεσι, καὶ τὸ μὴ δὲ χεῖρας δοῦναι τοῖς Ἰταλοῖς τοὺς Κυπρίους, εἰ καὶ τοῖς ἱεροῖς κανόσιν ἀμνημόνευτον παρατεθεώρηται τοῦτο· εἰ γὰρ μὴ οὕτω γενήσεται, κίνδυνος προφανῆς, τὴν τετράγωνον καὶ στερεάν καὶ δίχα φύγου τῶν πρὸ σοῦ ἀρχιερέων οἰκοδομὴν ἄρτι καταπεσεῖν, ἣν ἐκεῖνοι συχνοῖς ἰδρῶσι καὶ ἐργομοχθίαις μακρᾶς ἀνεδείμαντο, ἐπερείδοντες καθ' ἑκάστην ἡμᾶς ταῖς νοουθεσίαις αὐτῶν, καὶ τῷ θεμελίῳ τῶν ἀποστόλων ἐδράζοντες, καὶ μὴ δεδοικέναι τοὺς τῶν περασμῶν ποταμούς, μηδὲ τοὺς ἀνέμους ὑποτιθέμενοι.

Γαῦτα τοῦ παρεστηκότος φιλευσεβεστάτου λαοῦ θερμῶς τῷ ζήλῳ πρὸς τὴν ἡμῶν ἀποτειναμένου (2) μετριοτήτα προκαθημένην συνοδικῶς, ἡ μετριότης ἡμῶν συνιδούσα, ὡς ἐνταῦθα ὁ τῆς οἰκονομίας λόγος οὐδὲν ὠφελεῖ, ἀλλὰ μᾶλλον θόρυβος γίνεται, καὶ ὡς οὐ μόνον οὐκ εὐθυπλοεῖ (3) αὕτη πρὸς τὴν περιώνυμον Κύπρον ναυαγοῦσαν ἤδη διασώσασθαι, ἐνδιδούσα τὸν πίδα κατὰ νόμους ναυτηλικούς, καὶ τὸ ἰστίον βάπτον ἀποκενοῦσα, ἀλλὰ γε δὴ καὶ τοὺς τῆς οικείας φροντίδος ἐπιβάτας στασιαστὰς ἐργάζεται κινδυνεύει, καὶ ὡς μὴ ἀρχούτων εἰς ἀ-

(1) Cotel. κεύθουσι. (2) ἀποτεινομένου. (3) εὐθυποεῖ.

κωσιν τῶν ἐξωθεν πειρατῶν, καὶ αὐτοὺς καθ' ἑαυτῶν ἐκπολεμῶσαι τοὺς συμπλοτῆρας φόβος οὐκ ἄξυμφανής, πρὸς τοὺς Κυπρίους ταῦτα ἐξείπε: Παῦλος τὸ τοῦ Χριστοῦ στόμα, διὰ τοῦ ἐμοῦ στόματος γνωμοδοτεῖ, καὶ πρὸς τὴν ὑμῶν ἐρώτησιν ταυτί ἀποκρίνεται. Παρακαλῶ ὑμᾶς, ἀδελφοί, σκοπεῖν τοὺς τὰς διχοστασίας καὶ τὰ σκάνδαλα παρὰ τὴν διδαχὴν, ἣν ὑμεῖς ἐμάθετε, ποιοῦντας, καὶ ἐκκλίνατε ἀπ' αὐτῶν, οἱ γὰρ τοιοῦτοι τῷ Κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ οὐ δουλεύουσιν, ἀλλὰ τῇ ἑαυτῶν κακίᾳ, καὶ διὰ τῆς χριστολογίας καὶ εὐλογίας ἐξαπατῶσι τὰς καρδίας τῶν ἀκάκων. Ἀρκοῦσα πάντως ἡμῖν ἡ ἀπολογία καὶ ἀρμοδιωτάτως πρὸς τὴν ἐρώτησιν καὶ ἱκανῶς ἔχουσα τὸ συνοῖσον ἀναδιδάξαι.

Ἵμεῖς δέ, ὡ κατὰ Χριστὸν ἀδελφοί Κύπριοι, μιμηταὶ γίνεσθε τῆς τῶν Κωνσταντινουπολιτῶν ἐκκλησίας· τοὺς αὐτῆς ποιμένας οἱ τῆς Κύπρου ποιμένες μιμείσθωσαν, τῇ τῶν λόγων ἀπαύστως ἐμπνέοντες (1) σύριγγι, καὶ ἀνακληστικὸν (2) ἐπάδοντες καὶ σωτήριον· τὰ Κύπρια ποίμνια τῆς τῶν Κωνσταντίνου ζηλούτως ἀνθερμμάτων, καὶ γὰρ ταῦτα τοῖς μακροῖς ὄροις τῶν ποιμένων διεστηκότα, καὶ λύκοις δεινοῖς συμβοσκομένα καὶ τὸ τετριχωμένον τοῦ πάγωνος κειρόμενα κόσμημα, καὶ κρουροῦμενα, ἀνεπιβούλευτον τὴν σφραγίδα τῆς πίστεως διεφύλαξαν, καὶ τοὺς λύκους χανόντας μάτην ἀπήλεξαν· εἰ δὲ καὶ τινες ἐξ αὐτῶν σφόδρα ὀλίγοι ψώρας τινὸς μετέσχον, εἰ καὶ λυσσώδους τοῦ δήγματος, ἀλλὰ ταχέως πρὸς τὴν ἐν Γαλααδ καὶ τοὺς ἐν τῷδε τῷ (3) τόπῳ πνευματικούς ἀκέστορας ὑπαίνιττεται, παρ' ὧν καὶ πρὸς τὴν προτέραν ἐπανήλθον ὑγίαιαν, οὐκ ἔλαττον τῶν ἀβλήτων καὶ ἀτραυματιστῶν καὶ οὗτοι ἐπαινεθέντες, διὰ τὴν τῆς οικείας ἀσθενείας ἐπίγνωσιν, καὶ τὸ ζητῆσαι ταχέως τὴν ἰασίν.

(1) Cotel. ἐμπνέοντες. (2) ἀνακλητικόν. (3) τῷ δε τόπῳ.

Καὶ τοὺς Κυπρίους τοιγαροῦν ποιμένας, εἰ συμβήσεται τοῖς λύκοις συμπλεκομένους, καὶ τῶν οἰκειῶν ὑπερμαχοῦντας ποιμνίων, καὶ τῆς αὐτῶν φροντίζοντας σωτηρίας, ὑποκλάσαι τι καὶ ὑπενδούναι μικρὸν, ὅπερ ἀπίη, παρακαλοῦμεν μὴ εἰς ἀπόγνωσιν εὐθύς ἐμπесεῖν, μὴ δὲ ἀπελπῖσαι τὴν σωτηρίαν, μὴ δὲ ἀνομίαν ἐπὶ τὴν ἀνομίαν προσθεῖναι, καὶ τὴν ἐπὶ τὸ χεῖρον ἀσπάσασθαι προκοπὴν, καὶ μιγῆναι τοῖς ἔθνεσι, καὶ μαθεῖν τὰ ἔργα αὐτῶν· ἀλλ' εὐθύς ἀνανεῦσαι τοῦ πτώματος, καὶ πρὸς τὸν ἱατρὸν ἐπαναδραμεῖν· ἀλλὰ ταῦτα μὲν οὕτως.

Τὰ μέντοι ἕτερα δύο κεφάλαια, τὸ μὴ δίχα δηλαδὴ τῆς τῶν Λατίνων εἰδήσεως, τῇ προσφόρῳ πνευματικῇ ἀξίᾳ ὁποῖον-δήτινα ἐγκαθίστασθαι, καὶ τὸ μὴ κωλύσθαι τοὺς Ῥωμαίους, εἴτε ἱερῶμένοι εἰσὶν εἴτε λαϊκοί, ἐγκλητεύειν πρὸς τοὺς Λατίνους, ἐν ταῖς περὶ βικιοτέρων πραγμάτων φιλονεικίαις, οἰομένους παρὰ τῶν ὁμογενῶν κριτῶν ἀδικεῖσθαι, ἀδιάφορα δοκεῖ τῇ ἡμῶν μετριότητι, καὶ διὰ μόνην φανερῶς αἰσχροκέρδειαν τοῖς Λατίνοις ζητούμενα· οὐ μικρὸς γὰρ ἐντεῦθεν αὐτοῖς ὁ χρηματισμὸς ἀναφαίνεται. Καὶ ἡ ἡμῶν μετριότης συμβουλευεῖ τοῖς τῶν Κυπρίων ποιμέσιν, ἐν ὅσοις ἐνστατικοί τινες καὶ φιλόνοικοι φαίνονται οἱ Λατίνοι ἐφέσει λημματισμῶν, ἐνδιδόναι τούτοις καὶ μὴ ἀνθίστασθαι, ἐπαινετὸν γὰρ σωματικῆς ζημίας ψυχικὸν ἀλλάττεσθαι κέρδος, καθάπερ καὶ τὸ χαλκίων ἀνταμείβεσθαι χρύσεια. Ἴσως γὰρ πληρώσαντες χρημάτων τὰς χεῖρας, ἀπολύσουσι τούτους τοῦ τῆς χειροδοσίας ζητήματος, ἀκείων κατασπασθεῖσάν κάτω τῷ βάρει, ἐξέσται αὐτοῖς ὁσίας χεῖρας ἐπαίρειν πρὸς τὸν θεόν, καὶ δίχα σκινδαλμοῦ τινος καὶ προκρίματος τὰ τῆς ἱεροτελεστίας (1) ἀποπληροῦν.

Ταῦτα παρεκβληθέντα ἀπὸ τῶν ἡμερησίων συνόδων παρασημειώσεων, καὶ τῇ γραφῇ καὶ σφραγίδι τοῦ τιμιωτάτου

1) Cotel. ἱεροτελεστίας

χαρτοφύλακος τῆς ἁγιωτάτης τοῦ Θεοῦ μεγάλης Ἐκκλησίας·
 Θεοδώρου τοῦ Στιλβῆ βεβαιωθέντα, ἐπεδίθη μηνί καὶ ἰνδικτιῶ-
 νος (2) τῆς προγεγραμμένης· ἔτους ς ψ λ α'.

Γ.

Τοῦ αὐτοῦ ἁγιωτάτου κυροῦ Γερμανοῦ
 ἐπιστολὴ β' πρὸς τοὺς Κυπρίους.

Ἄνδρες φιλοχριστότατοι καὶ φιλευσεβεῖς, ὅσοι τὴν περιώ-
 νυμον νῆσον τὴν Κύπρον ἐλάχετε κατοικεῖν, Ρωμαῖοί τε καὶ
 Σύριοι, πάντες ὀρθοδοξίας ἐρασταί, φύλακες ἀκριβεῖς τῆς πατρο-
 παραδότου ἡμῶν πίστεως, ἐφ' ἧς ὁ παντοδύναμος βραχίων τοῦ
 Θεοῦ καὶ πατρός, ὁ Χριστός, τὴν ἐκκλησίαν αὐτοῦ ὠκοδόμησε,
 καὶ πύλαι ἄδου οὐ κκτισχύσουσιν αὐτῆς, ὅσον γὰρ ἦν αὐτὴ
 πολεμητικῆ, τοσοῦτον μᾶλλον κρατύνεται ἐγκαλλωπιζομένη τῇ
 τοῦ Χριστοῦ ἐκμιμήσει· αὐτοῦ γὰρ ἐστὶν ἀψευδέστατος λόγος
 οὕτωςι φάσκων· εἰ ἐμὲ ἐδίωξαν, καὶ ὑμᾶς διώξουσιν, εἰ τὸν
 λόγον μου ἐτήρησεν, καὶ τὸν ὑμέτερον τηρήσουσι. Χαίρετε οὖν
 ἐν Κυρίῳ ἀδελφοί πάντοτε, καὶ πάλιν ἐρῶ χαίρετε. Ἰάκωβος
 ὁ θεάδελφος· σὺν Πύλῳ τῷ οὐρανοβάμονι πρὸς τοὺς πνευμα-
 τικούς ἀγῶνας τὴν ὑμῶν ἀγάπην ἐπαλειφέτωσεν, ὁ μὲν δὴ
 Ἰάκωβος, πᾶσαν χαρὰν ἠγήσασθε λέγων, ἀδελφοί μου, ὅταν
 πειρασμοῖς περιπέσητε ποικίλοις· ὁ δέ, ἡδιστα καυχώμενος ἐν
 ταῖς ἀσθενείαις αὐτοῦ, καὶ ἐπseudοκῶν ἐν ταῖς θλίψεσιν. Ἐγὼ
 μὲν ὁ ἐλάχιστος καὶ ἀχρεῖος ἐν ἀρχιερεῦσι, μακάριον ἑμαυτὸν
 ἐν ταῖς ἀσθενείαις ἠγῆμαι, ὅτι πρὸς λαὸν εὐπειθέστατον καὶ

(1) Cotel. ἐπινεμήσει.

πρὸς ὧτα ἀκούοντων λελάληκα. Οὐ γὰρ εἰς πέτρην ὁ σπόρος τοῦ λόγου ἡμῶν ἔπεσεν, οὐδὲ καθ' ὑδάτων ἐγράψαμεν, οὐδὲ τὰ δίκτυα τῆς διδασκαλίας διακενή· ἐχλάσκαμεν· ἀλλ' ἐσπείραμεν μᾶλλον εἰς τὴν ἀγαθὴν γῆν καὶ εὐστραχυν, ἐγράψαμεν δὲ εἰς πεφωτισμένους καρδίας καὶ καθαρὰς, ὡς κλάμον τοῦ ψαλμικοῦ γραμματέως τὴν γλῶτταν κινήσαντες, καὶ ἐπὶ τῷ ῥήματι τοῦ Χριστοῦ καθέντες, τὸ δίκτυον, ἠγρεύσαμεν ὑμᾶς πρὸς ὑπακοὴν πίστεως, καὶ ὁψώνιον τῷ Χριστῷ προσηγάγομεν ἄξιον τῆς οὐρανίου τραπέζης αὐτοῦ· ἔθηκεν τοι καὶ εὐφρανθέντες ἐπὶ τῇ πρώτῃ ἄγρᾳ, καὶ τῆς εὐστοχίας ἑαυτοῦ, μακχρίσαντες, ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Χριστοῦ πάλιν τὴν γλῶτταν ὡσπερ ἀμφίβληστρον ἐπὶ τῆς διδασκαλίας καταχλαῶμεν.

Οὐκ ἀγνοεῖτε πάντως, φιλολογησάτωι ἄνθρωποι καὶ φιλομαθέστατοι, ὡς οἱ ἀνέκαθεν θεοφρόνοι καὶ θεοκήρυκες πατέρες ἡμῶν, θεῖω κινούμενοι πνεύματι, καὶ ἀποστολικαῖς διδασκαλίαις ἐπίμενοι, πάντα τὰ τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας ἐν σχοινίῳ πνευματικῆς κληροδοσίας, θεοκινήτως ἔταξαν τε καὶ ὠροθέτησαν, καὶ ταῖς δικαίους τῶν ἐκκλησιῶν ὀροθεσίαις φραγμοὺς περιέθηκαν, καὶ περιετείχισαν τὰς ἐκαστοῦ ἐνορίας πρὸς ἀσφάλειαν, ὥστε μὴ τοὺς φιλοδόξους τε καὶ ἀλαζόνας ἀπὸ τῶν οικειῶν ἐπὶ τὰς ἀλλοτρίαις εὐκόλως ἐπιπηδᾶν, ἀλλὰ δεδουκίως τὰς αἰμασίαις (1) τῶν φρικωδεστάτων ἀφορισμῶν καὶ τῶν ἀπὸ Θεοῦ ἀλλοτριώσεων, στέργειν ἕκαστον, ἣν ἔλαχε σπάρταν, καὶ ἀρκεῖσθαι τῷ ἰδίῳ λάχει καὶ τῇ προσαρμοσάσῃ κληροδοσίᾳ. Ἄλλ' ὡ τῶν ἐμῶν ἀγνοημάτων, ὡ τῆς ἀπλήστου φιλοδοξίας, πᾶσαν ἀρτίως κανονικὴν εὐταξίαν ἐξουδενωσάσης, καὶ ἀνατρέπειν ἐπιχειροῦσης τὴν χριστιανικὴν κατάστασιν πᾶσαν, μᾶλλον μὲν οὖν καὶ κατ' αὐτῆς τῆς κεφαλῆς τῆς ἐκκλησίας, ἣτις ἐστὶν ὁ Χριστὸς, θεοσέως καταλλομένης (2), καὶ μὴ φοβουμένης τὰ

(1) Cotel. αἰμασίας. (2) καταλλομένης.

κέντρα, ἃ καὶ τῷ Σκύλῳ ἐπηπειλήσατό ποτε (1) ὁ Χριστός, σκληρόν σοι, φάμενος πρὸς αὐτόν, πρὸς κέντρα λακτίζειν.

Οἶδαμεν γὰρ ἅπαντες, ὅσοι τὸ χριστιανικὸν βεβαπτίσμεθα βάπτισμα, ὡς εἶ, ἐστὶν ἡμῶν ὁ καθηγητής, ὁ Χριστός, καὶ αὐτός ἐστι κεφαλὴ τῶν ἀπανταχοῦ τῆς οἰκουμένης χριστιανῶν· πάντες δὲ οἱ τῷ ἀρχιερατικῷ τετιμημένοι ἀξιώματι, ἀδελφοὶ ἐσμέν, καὶ μέλη τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ. Καὶ τὸ μὲν ἀληθὲς οὕτως ἔχει· καὶ μαρτυρεῖ αὐτὸς ὁ Χριστὸς ἡ αὐτοαλήθεια, καὶ οἱ αὐτόπται τούτου καὶ ὑπηρεταί. Ὁ δὲ γε Ἴταλικὸς τύφος τοῦτο οὐ βούλεται, οὐδ' ἀνέχεται τὸν Χριστὸν κεφαλὴν καὶ (2) εἶναι καὶ ὀνομάζεσθαι, ἀλλ' ἐκβάλλων τοῦτον ταύτης τῆς τάξεως, τῷ ἀρχιερεὶ τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης ταύτην χαρίζεται, καὶ ἀναγκωνεύει ἐπιχειρεῖν τὰ πενταδικῶς ἀριθμούμενα πατριαρχεῖα, καὶ ἐν ἐκ τούτων ἀποτελεῖν, καὶ τιθέναι τὸν θρόνον αὐτοῦ ἐπὶ τῶν νεφελῶν ἀποθραύεται καὶ τῷ ὑψίστῳ ἀφομοιοῦν· νεφέλας δ' ἐγὼ φημι τοὺς ὑπερέχοντα· ἀρχιερατικούς θρόνους καὶ ὑψηλοὺς, καὶ ἀποτεταγμένους εἰς πατριαρχεῖα, ἐξ ὧν ὑετίζεται (3) τὸ περιγέιον ἅπαν, βροχὴν ἐκούσιον καὶ μυστικὴν τῆς πνευματικῆς διδασκαλίας δεχόμενον· ὃ πόσων ταῦτα δακρύων ἄξια, πόσων στεναγμῶν, ὅτι τὸ τῆς ὑπερηφανίας πνεῦμα τὸ σκοτεινὸν καὶ μεγίστων πτωμάτων παραίτιον, τοῦ μεγάλου τούτου γένους καὶ πολυανθρώπου κεκράτηκε!

Πρώτη μὲν οὖν καὶ μεγίστη τόλμη τῶν Ἰταλῶν, ἡ ἐν τῷ ἀγίῳ συμβόλῳ τῆς πίστεως ἀπηγορευμένη προσθήκη, ὅπερ ἵνα μῆποτε ἀποτολμηθῆ, ἀναθέμκτι αἰωνίῳ αἰ οἰκουμενικαὶ καὶ ἄγιοι σύνοδοι τοὺς τολμήσοντα καθυπέβαλον. Καὶ ὁ βουλόμενος ἀναγινωσκέτω τὸν τῆς οἰκουμενικῆς ἑκτῆς συνόδου πρῶτον κανόνα, οὕτω ῥητῶς περὶ τέλος λέγοντα: εἰ δέ τις τῶν ἀπάντων μὴ τὰ προειρημένα τῆς εὐσεβείας δόγματα κρατεῖ καὶ

(1) Cotel. ἔλλειπει: ποτε. (2) ἔλλειπει: καί. (3) ὑψίζεται.

ἀσπάζεται, καὶ οὕτω δοξάζει τε καὶ κηρύττει, ἀλλ' ἐξ ἐναντίας εἶναι τούτων ἐπιχειρεῖ, ἔστω ἀνάθεμα, κατὰ τὸν ἤδη ἐκτεθέντα ὄρον ὑπὸ τῶν προδηλωθέντων ἀγίων καὶ μακαρίων πατέρων, καὶ τοῦ χριστιανικοῦ καταλόγου, ὡς ἀλλότριος ἐξωθείσθω καὶ ἐκπιπτέτω· ἡμεῖς γὰρ οὔτε προστιθέναι τι οὔτε μὴν ὑφαίρειν κατὰ τὰ προορισθέντα παντελῶς διεγνώκαμεν, ἢ καθ' ὄντιναοῦν δεδυνήμεθα λόγον. Καὶ ταῦτα μὲν ὁ δηλωθεὶς κανὼν. Ὅτι δὲ κατὰ πᾶσαν οἰκουμενικὴν σύνοδον συνευδοκῶν ἦν καὶ ὁ κατὰ τὴν ἡμέραν πάπας διὰ τοποτηρητῶν τοῖς κεκηρυγμένοις δόγμασί τε καὶ κανόσιν, οὐδεὶς τῶν τροφίμων λόγου ἠγνόησε.

Τί οὖν (1) τὸ ἐνταῦθα συναγόμενον; ὅτι περ οἱ νῦν τῆς πρεσβυτέρας Ρώμης ἀρχιερεῖς, οὐδὲ τοὺς ἐπὶ τῶν οἰκουμενικῶν καὶ ἀγίων ἐπτὰ συνόδων ἀρχιερεῖς τῆς πρεσβυτέρας Ρώμης ἀποδέχονται καὶ ἀσπάζονται, ἀλλ' ὡς ἡμᾶς τοὺς Γραικοὺς, κἀκείνους ἀποστρέφονται καὶ ἐξουθενοῦσι, μὴ δεχόμενοι τὰ παρ' ἐκείνων συνοδικῶς λαληθέντα καὶ κυρωθέντα, ὡς εἶναι τοὺς νῦν Γταλοὺς νέας πίστεως δογματιστάς, καὶ ἐτέρων κανόνων ἐφευρετάς· ζητεῖτωσαν οὖν καὶ Χριστὸν ἕτερον καὶ ἀποστόλους ἐτέρους· καὶ γὰρ οἱ ἐπὶ τῶν συνόδων θεοφόροι καὶ θεοκήρυκες πατέρες, οὐ πεπιστεύκασιν εἰς πνεῦμα ἅγιον ἐκ δύο προσώπων τὴν ὑπαρξίν ἔχον, ἀλλὰ πεπιστεύκασιν τῷ Χριστῷ, ὡς καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις ἅπασιν, καὶ ἐν τοῖς περὶ τοῦ πνεύματος λόγοις (2) παρὰ τοῦ πατρὸς ἐκπορεύεσθαι τοῦτο διδάξαντι.

Ταῦτα μὲν συνοπτικῶς τῇ ὑμετέρᾳ ἀγάπῃ ἐδήλωσα, ἵνα γνῶτε πόσον ἐστὶ (3) κακὸν τὸ πνευματικῶς ὑποτάττεσθαι καὶ πειθαρχεῖν ταῖς τῆς πρεσβυτέρας Ρώμης ἰδιορυθμίαις· φεῖδομαι γὰρ τραχύτερόν τι εἰπεῖν· ὅθεν καὶ ἐπισκῆπτομαι πᾶσι τοῖς λαϊκοῖς, ὅσοι τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας ἐστὲ τέκνα γνήσια, φεύγειν ὅλην ποδὶ ἀπὸ τῶν ὑποπεσόντων ἱερέων τῇ λατινικῇ ὑπο-

(1) Cotel. νῦν. (2) λόγος. (3) ἐστὶ.

ταγή, και μηδὲ εἰς ἐκκλησίαν τούτοις συνάγεσθε, μηδὲ εὐλο-
γίαν ἐκ τῶν χειρῶν αὐτῶν δέχεσθε τὴν τυχοῦσαν· κρείσσον
γὰρ ἐστὶν ἐν τοῖς οἰκοῖς ὑμῶν τῷ θεῷ προσεύχεσθαι καταμό-
νας, ἢ ἐπὶ ἐκκλησίας συνάγεσθαι μετὰ τῶν λατινοφρόνων ὑπο-
ταγᾶτων. Εἰ δέ τις τῶν εἰρημένων ἱερέων βίῳ μὲν κοσμεῖται
σεμνῶ καὶ εὐλαβείας ἀντέχεται, τοῦτο δὲ μόνον ἐστὶν ἡμαρ-
τηκῶς, τὸ διὰ βίαν ἢ συναρπαγὴν ὑπενδοῦναι τῇ ἐπιεικῆσάσῃ
ταῖς αὐτοῖσι ἐκκλησίαις τυραννίδι λατινικῇ, καὶ τὸν πάπαν ἔχειν
ἀρχιερέα ὁμολογήσαι, ὁ τοιοῦτος ἄλλως μὴ παραχωρεῖσθαι σὺν
ὑμῖν ἐκκλησιάζεσθαι καὶ ἱερατικῶς ἐνεργεῖν, εἰ μὴ πρότερον
κατὰ πρόσωπον τοῦ ἀρχιεπισκόπου τῶν Λατίνων καὶ τῶν ὑπ' αὐ-
τῷ ἐπισκόπων ἐπιστραφεῖς εἴποι, οὐχ οὕτως ἔσται· ἀλλ' ὁ προ-
απεσταλμένος συνοδικῶς ἀφορισμὸς κρατεῖται καὶ πάλιν, μέχρις
ἂν κατὰ τὴν περίληψιν τῆς τοιαύτης γραφῆς, πρὸς τὴν θεῖαν
καὶ ἱερὰν σύνοδον καὶ τὴν ἡμῶν μετριότητα ἀναδράμωσι (1).

Καὶ οἱ ὑπ' αὐτοῦ κληρικοί, ὅσοι τὴν ἡμετέραν ἀσπάζον-
ται ἐκκλησίαν, καὶ τῆς πατροπαράδοτου πίστεως ἀντέχεσθαι
βούλονται, οὐχ ὑποκείσονται τοῖς τὴν ὑποταγὴν ποιησαμένοις
ἀρχιερεῦσιν αὐτῶν, οὐδὲ ἀφορίζοντων αὐτῶν ἕνεκα τοῦ πείθε-
σθαι τῇ λατινικῇ (2) ἐκκλησίᾳ, μικρὸν τι ἐπιστραφήσονται, ὁ
γὰρ τοιοῦτος ἀφορισμὸς ἄκυρός ἐστι, καὶ πρὸς τοὺς (3) ἀφορί-
ζοντας μᾶλλον ἐπαναστρέφει, ὅτι καὶ σκανδάλων γεγόνασαι πρό-
ξενοι τῷ λαῷ τοῦ Θεοῦ, καταπατήσαντες τὴν τῶν ἱερῶν κα-
νόνων ἀκρίβειαν, καὶ τοὺς ἐπιβήτορας καὶ ἀλλοτριεπισκόπους
δεξάμενοι, καὶ χεῖρας δόντες αὐτοῖς, σημεῖον εὐπειθείας καὶ
δουλώσεως, κἂν διτοχυρίζωνται λέγοντες, ὡς οὐ καταπροδεδά-
καμεν τὰ πάτρια ἡμῶν ἔθνη, οὐδέ τι τῶν ἱερῶν κανόνων· ἔξω
πεπράχαμεν· μὴ εἰδότες ὁ λέγουσιν· οἱ γὰρ τῶν ἁγίων ἀπο-
στόλων καὶ τῶν θεῶν πατέρων κανόνες ἀφορισμῶ καθυποβάλλ-

(1) Cotel. ἀνεδραμῶσι. (2) ἑλλείπει: λατινικῇ. (3) ἑλλείπει: τοῦς.

λουσι τοὺς τῶν ἄλλοτρίων ἐνοριῶν κατεπεμβαίνοντας ἐπισκόπους· ἀλλὰ καὶ (1) ἀναθέματι καθυποβάλλουσι· καὶ ἔχει μὲν οὕτως τὸ ἀληθές.

Ἵμεῖς δὲ λαε̄ περιούσιε τοῦ Χριστοῦ, στήκετε ἐν τῇ πίστει, ἀνδρίζεσθε, κραταιοῦσθε, τοὺς ἀτάκτους, σωρρονίζοντες, ἐλέγχοντες τοὺς τὴν εὐσέθειαν παραποιοῦντας, μηδὲν τῶν ὀρθῶν δογμάτων καταπροδιδόντες, ὧν ἀνέκαθεν πκρειλήφατε, πᾶσαν θλίψιν βιωτικὴν καὶ πᾶσαν ζημίαν, χαρὰν καὶ κέρδος ἠγούμενοι, ἔνα μόνον ἐν ὑμῖν ἄσυλος διαφυλαχθεῖη ὁ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως θησαυρός, ὃν ἐν τῷ τέλει τῆς ζωῆς ἕκαστος ἡμῶν ἐπιφερόμενος, ἐξέλθοι τούτου τοῦ βίου, γυμνὸς μὲν ἐξ ἀπάντων τῶν κατὰ κόσμον πραγμάτων, ἐπὶ μόνῳ δὲ τούτῳ τῷ θησαυρῷ τάς ἐλπίδας σαλεύων, καὶ τῆς εὐκταίας ἐκείνης φωνῆς προσδοκῶν ἐπακοῦσαι· ἡ πίστις σου σέσωκέ σε, πορεύου εἰς εἰρήνην, ἧς οὐκ ἔστιν ὄριον οὐδὲ τέλος.

Εἴητε φυλαττόμενοι πάντες τῇ παντοκρατορικῇ δεξιᾷ τοῦ θεοῦ, Ρωμηῖοί τε καὶ Σῦροι, ὅσοι τε ἱερῶ κοσμεῖσθε ἀξιωματι, καὶ ἀκαταδούλωτον τὴν γνώμην φυλάττετε ἀπὸ τῆς περὶ πίστιν νέας παρεκτροπῆς, καὶ ὅσοι ἐν λαικοῖς ἐστε ζηλωταὶ τῆς ὀρθοδοξίας θερμοί.

Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς, καὶ ἡ κοινωνία τοῦ ἁγίου πνεύματος, εἴη μετὰ πάντων ὑμῶν. Ἀμήν. Μηνὶ ἰουλίῳ, ἰνδικτιωνοῦ β'. (2).

(1) Cotel. πληρυστέρα ἢ περίοδος οὕτω· καὶ τοὺς κκιννοτομίαν εἰσαγόντας εἰς τὴν ἀμώμητον πίστιν τῶν χριστιανῶν ἀναθέματι καθυποβάλλουσι. (2) ἐπίνειμήθει.

Δ.

Διήγησις τῶν ἁγίων τριῶν καὶ δέκα ὁσίων πατέρων τῶν
διὰ πυρὸς τελειωθέντων παρὰ τῶν Λατίνων ἐν τῇ νήσῳ
Κύπρῳ ἐν τῷ ς ψ λ θ' ἔτει.

Εἰ καὶ τὴν παιδείαν ἄμοιρος καὶ ἀμέτοχος ἐγὼ ὁ τάλας,
καὶ τὴν γνῶσιν ἀμύητος, καὶ τὸν λόγον ἀμαθής, καὶ τοῦ λέ-
γειν ἀνάξιος, ἀλλὰ θαρρῶ(ν) εἰς τὴν τοῦ παναγάθου φιλανθρώ-
που ἡμῶν ἀγαθότητα, καὶ πολλὴν οὖσαν καὶ ἀνείκαστον, καὶ
μέτρῳ οὐχ ὑποβαλλομένην, εὐελπίς εἰμι καὶ πρόθυμος τοῦ λέ-
γειν τὰ τῶν ἁγιωτάτων ὁσίων ἀνδρῶν διηγήματα. Ἄλλ' ἔρτι
παρακαλῶ ἀρξαμένου τοῦ διηγήματος, πιστὰς τὰς ἀκοὰς ὑφα-
πλώσαντες τὸν λόγον εἰσδεξώμεθα. Ἔχει δὲ ὧδέ πω. Καὶ τὰ
μὲν ὀνόματα τῶν ὁσίων πατέρων ἡμῶν καὶ ὁμολογητῶν μαρ-
τύρων, εἰσὶ ταῦτα: Ἰωάννης, Κόνων, Ἰερεμίας, Μάρκος, Κύριλλος,
Θεόκτιστος, καὶ Βαρνάβας, οἱ δύο αὐτάδελφοὶ Μάξιμος καὶ
Θεόγνωστος, Ἰωσήφ, Γεννάδιος, Γεράσιμος, Γερμανός· οἱ πάντες
οὔτοι μιᾶς ποιμένης τοῦ ἀληθινοῦ Χριστοῦ ποιμένος ἄκακα πρό-
βατα. Οἱ δὲ τούτων ἑξάρχοι καὶ καθηγηταὶ ὑπῆρχον οἱ ἄνω-
θεν προμνημονευθέντες, Ἰωάννης φημί ὁ τοῦ Βαπτιστοῦ Ἰωάν-
νου ταῖς τρίβοις ἐπόμενος, καὶ Κόνων ὁ τὸν ζηλωτὴν Ἥλιαν
τοῖς τρόποις μιμούμενος, οἱ καὶ ὑπῆρχον ἐκ τοῦ Καλοῦ Ὁρους,
ἐν τινὶ τῶν ἐκεῖσε μοναστηρίων ἀσκούμενοι, κοινῇ τῇ γνώμῃ
κοινὰ φρονοῦντες, κοινὰ μελετῶντες, ὡς καὶ περὶ τῆς ἀληθοῦς
πίστεως μέχρις αἵματος ἑαυτοῦς ἐκδοῦναι. Καταλιπόντες οὖν
τὸ θαυμαστὸν τοῦτο Καλὸν Ὅρος, ἔφθασαν εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς

νήσον Κύπρον, καὶ ἐν τῇ θαυμασίᾳ μονῇ τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τῇ ἐπικεκλημένῃ τοῦ Μαχαιρᾶ ἀνελθόντες, εἰς τὸ ἡσυχαστήριον τῆς αὐτῆς μονῆς ἑαυτοὺς ἐγκλείσαντες, καλῶς τὸν ἀσκητικὸν δρόμον διήνυον, ἔχοντες μεθ' ἑαυτῶν καὶ τὸ τῆς ὑπακοῆς τέκνον καὶ μαθητὴν αὐτῶν, τὸν μοναχὸν Ματθαῖον, ὃν καὶ διὰ τοῦ ἀγγελικοῦ σχήματος ὕστερον Μάρκον μοναχὸν μετωνόμασαν. Ἐν ταύτῃ οὖν τῇ θαυμασίᾳ μονῇ καλῶς τὸν τῆς ἡσυχίας κανόνα ἐκτελοῦντες, καὶ πᾶσι τοῖς ἐκεῖσε μονάζουσι τύπος καὶ ὑπογραμμὸς γενόμενοι, εἰς πᾶσαν ὡς εἰπεῖν τὴν γῆν ἐξῆλθεν ὁ φθόγγος τῶν κατορθωμάτων αὐτῶν. Ἐν τούτοις τοῖς καλοῖς ἔργοις καὶ κατορθώμασιν ὄντας τοῖς ὁσίοις πατέρας ἡμῶν, τῆς φήμης αὐτῶν ἀκηκῶς ὁ θαυμαστὸς Θεόδωρος, καταλιπὼν καὶ αὐτὸς πατρίδα, γένος, ὑπαρξιν, καὶ τῇ μητρὶ αὐτοῦ συνταξάμενος, καὶ τὴν αὐτῆς εὐχὴν καθάπερ θώρακα περιβαλλόμενος, κατέλαβε καὶ οὗτος τὸ εὐαγὲς τοῦτο μοναστήριον, καὶ τοῖς ὁσίοις τούτοις πατράσιν ἐντυχὼν, ἅπαντα τὰ κατ' αὐτὸν αὐτοῖς ἀπεκάλυψε, καὶ τὸ ὅπως πόθον ἔχει ἐμπυρον τοῦ γενέσθαι μοναχός, καὶ αὐτοῖς συνεῖναι τὸν ἅπαντα χρόνον τῆς ζωῆς αὐτοῦ. Οἱ δὲ θεῖω κινούμενοι πνεύματι ἐδέξαντο ἀσμένως, οὐ μέντοι ἀπέκειραν αὐτόν· ἡμερῶν δὲ διεληθουσῶν οὐκ ὀλίγων, ἔασαντες τοῦτο τὸ μοναστήριον τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τοῦ Μαχαιρᾶ, καὶ τὸν καθηγούμενον τῆς αὐτῆς μονῆς Ἰωακείμ ἀσπασάμενοι καὶ ἅπαντας τοὺς ἀδελφοὺς, ἐξήεσαν, τοῦ θεοῦ ὡς οἴμαι ὀδηγοῦντος πρὸς τὴν τῆς ἀθλήσεως ὁδόν. Περινοστοῦντες τοῖνον ὧδε κακείσε, καὶ ζητοῦντες τόπον ἡσυχίας, ἀπῆλθον εἰς τὴν σεβασμίαν μονὴν τοῦ Κουτζουβένδη, οὗ καὶ ἰδόντες οἱ ἐκεῖσε μονάζοντες πατέρες καὶ ἀδελφοί, ἄσμενοι αὐτοὺς ὑπεδέξαντο. Ἰδόντες οὖν τὸν τόπον καὶ μὴ εἰς τὸ ἡσυχάσαι ἐπιτήδειον εὐρόντες, ἀνεχώρησαν τῶν ἐκεῖσε· ἐρωτήσῃ δὲ τὴν ἐρώτησιν ποιούμενοι, κατέλαβον τὸ εὐαγὲς μοναστήριον τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τῆς Κανταριωτίσσης, τὸ

πλησίον τοῦ κάστρου Καντάρας, καὶ τοῦτο ἰδόντες ἐπιτήδειον ὄν πρὸς τὸ ἡσυχάσαι, ἐκεῖσε προσέβαλον, τοῦ θεοῦ ὡς οἶμαι τοῦτο οἰκονομήσαντος, ἔχοντες μεθ' ἑαυτῶν καὶ τὸν προλεχθέντα Θεόδωρον, ὃν καὶ ἐσύστερον ἀποκείραντες Θωμᾶν μετωνόμασαν· ὁ δὲ τούτου ἀδελφὸς Βασίλειος, τὸ εὐθαλλές βλάστημα, ὁ θεὸς πρέμνος, συνῆν τῇ μητρὶ αὐτοῦ εἰς τινα γυναικείαν μονὴν ἐν τῇ Λευκωσίᾳ τῆς ὑπεράγνου θεομήτορος, τὴν ἐπονομαζομένην Μεγάλην Μονήν, θρηνῶν ἅμα καὶ ὀδυρόμενος τὴν τοῦ καλοῦ ἀδελφοῦ στέρησιν, ἐν πάσῃ τε καὶ ὥρᾳ καὶ ἡμέρᾳ τοῦτο ἐργαζόμενος καὶ μὴ παυόμενος, καὶ ἐν νυκτὶ τὰ ὅμοια λούων τὴν κλίνην τοῖς δάκρυσι, πρὸς τὸν εὖσπλαγχνον καὶ εὐσμπάθητον θεὸν καὶ κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ἔλεγε· Κύριε ὁ θεὸς ἡμῶν, ὁ διὰ σπλάγχνα ἐλέους κατελθὼν ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ σαρκωθείς ἀσπύρωσ ἐκ τῆς ἀχράντου σου μητρὸς καὶ ἀειπαρθένου Θεοτόκου Μαρίας, ὁ εἰπὼν οὐκ ἦλθον καλέσαι δικαίους ἀλλὰ ἁμαρτωλοὺς εἰς μετάνοιαν, αὐτὸς οὖν δέσποτα, ἐπάκουσον κάμου τοῦ ἁμαρτωλοῦ καὶ ἀναξίου δούλου σου, καὶ κατὰξίωσόν με συγκαταριθμηθῆναι τοῖς ἁγίοις σου δούλοις τούτοις τοῖς ὑπὲρ σοῦ ἀγωνιζομένοις κατὰ τὸ παρόν, καὶ τὸν τελευταῖον κίνδυνον προσδοκῶσι πείσεσθαι· ὅτι εὐλογητὸς εἶ εἰς τοὺς αἰῶνας· ἀμήν. Ὁ δὲ εὖσπλαγχνος καὶ πανοικτίρμων θεός, ὁ ἐκ κοιλίας μητρὸς τοῦ αὐτοῦ δούλους γινώσκων, ζήλω θεῖω πυρώσας τὸν αὐτοῦ δούλον Βασίλειον, καταλιμπάνει καὶ αὐτὸς πάντα τὰ τοῦ βίου τερπνὰ καὶ τὴν εὐλογημένην αὐταῦ μητέρα, καὶ συνταξάμενος αὐτῇ, καὶ εὐχῆς ταύτης ὡς ἐζήτησεν ἀπολαθῶν, καταλαμβάνει καὶ αὐτὸς τὸ μοναστήριον, ἐν ᾧ οἱ ἄγιοι οὗτοι πατέρες ἦσαν, εὐλογῶν καὶ δοξάζων Χριστὸν τὸν θεὸν ἡμῶν, καὶ προσπεσὼν ταῖς ποσὶ τούτων, ἠντιβόλει ἐκζητῶν τοῦ προθουμένου τυχεῖν· αἱ δὲ τὸ ἔνθεον τοῦ ἀνδρὸς ἰδόντες καὶ διάπυρον, ἀπέκειραν τοῦτον μετονομάσαντες Βαρλαάμ· ἦν δὲ ὑποτακτός αὐταῖς, καὶ πᾶσαν διακονίαν ἀγογγύστως

τε και ἀόκνως ἐκπληρῶν, και ταπεινὸς τοῖς πᾶσιν ἐγνωρίζετο ἀληθῶς, τῇ ἀκακίᾳ τῆς γνώμης καταλαμπόμενος.

Ἐν ταύτῃ δὲ τῇ μονῇ ὄντων τῶν ὁσίων πατέρων και καλῶς τὸν τῆς ἡσυχίας δρόμον διανούντων, οὐ μόνον ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς γενεᾷ και χώρα ἐξῆλθεν ἡ φήμη αὐτῶν, ἀλλὰ και εἰς τὰς περίξ πόλεις τε και χώρας· διὰ τοι τοῦτο και Κλήμης ὁ τοῦ Παγκάλου ἐπονομαζόμενος, ἱερεὺς ὢν, και αὐτὸς ὡς εἰπεῖν ἐξ αὐτῶν τῶν μητρικῶν ἀγκαλῶν τῆς μοναχικῆς πολιτείας ἐντεθραμμένος, μαθὼν τὴν τῶν ὁσίων πατέρων τούτων ἀγαν ἐγκράτειαν, ἔσπευσε πρὸς αὐτοὺς ἀφικέσθαι· γνωρίζει τοῦτο τῷ καθηγουμένῳ τῆς μονῆς, ἐν ἧ παιδιόθεν ἐμόνασε, και ἄπασιν τοῖς ἐκεῖσε ἀδελφοῖς, και ἀσπασάμενος τούτους και λαβὼν παρ' αὐτῶν εὐχὴν, καταλαμβάνει και αὐτὸς τὸ μοναστήριον, εἰς ὃ ὁ θεὸς ἄπαντας οἰκονομικῶς συνήθραιοσε, και λαβὼν τὴν συνήθη τοῖς μοναχοῖς μετάνοιαν, και αἰτήσας εὐχὴν, ἔμεινε και αὐτὸς εἰς τοῦτο τὸ μοναστήριον. Ἄλλὰ και Ἱεραμίας τις ἀπὸ τοῦ Καλοῦ Ὁρους, τὸν ἡσύχιον και αὐτὸς και θεάρεστον μετερχόμενος βίον, μαθὼν τὰ περὶ τῶν τοιαύτων και ἀγιοτάτων ἀνδρῶν τῆς ἀσκήσεως καλὰ ἔργα, ἔβασε τὴν μονὴν ἐν ἧ διήγε, φθάνει και οὗτος πρὸς τοὺς ὁσιωτάτους πατέρας τούτους, και τοῖς αὐτῶν προσπίπτων ποσί, μετὰ δακρύων ἔλεγε· εὐχαριστῶ τῷ ἀγαθῷ και παναικτίρμονι θεῷ, ὅτι με τῆς καλῆς ταύτης συναυλίας συνήγαγε και ἤξιωσε· μεθ' ὑμῶν ἀπαθανοῦμαι, τίμιοι και ἅγιοι πατέρες! ἐφθέγγετο ζεοῦση τῇ καρδίᾳ. Οἱ δέ, κείμενον ὄντα και τοιαῦτα λέγοντα, ἐγείραντες ἐκ τῆς γῆς, και ἀσπασάμενοι αὐτὸν οἱ γέροντες, ἔμεινε και αὐτὸς μετ' αὐτῶν εἰς τόδε τὸ μοναστήριον, συνεργούς εὐρῶν τοῦ καλοῦ ἔργου τῆς ἀσκήσεως, ἧς ἡμεῖρετο· οὐδὲ γὰρ ἦν τὸν δακτύλιον μὴ τοὺς τύπους τῆς σφραγίδος τῷ κληρῷ μεταδοῦναι. Ὅθεν και οὗτος τὴν στάσιν αὐτῶν και κερτερίαν τῆς προσευχῆς, και πᾶσαν σκληραγωγίαν και ἐγκράτειαν βλέπων και ἐπο

τυπούμενος, τοῖς ὁμοίοις καὶ οὗτος ἐχρήτο. Τούτων οὕτως ἐχόντων καὶ τῆς αὐτῶν φήμης διαλαμπούσης, Μιχαὴλ καὶ Θεόδωρος οἱ αὐτάδελφοι ἀπὸ τοῦ Καλοῦ Ὁρους καὶ οὗτοι ὄντες, τὸν τρόπον χρηστοί, τὸν βίον σώφρονες, τὸν νοῦν εὐφρονέστατοι, καὶ περικαλλέστατοι ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς νήσῳ φανέντες, καὶ τοῖς ὁσίοις πατράσι τούτοις γνωστοί ὄντες, τὴν καλὴν ἀμιλλαν καὶ οὗτοι ἀμιλλῶνται, καὶ πάντα τὰ τοῦ κόσμου ὡς μάταια λογισάμενοι, ἀφέντες πλοῦτον, γένος, ὑπαρξίν, ἅμα τῷ μαθητῇ αὐτῶν Ἰωάννῃ, καὶ προσμοναρίῳ ὄντι καὶ πρεσβυτέρῳ τῆς μονῆς τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τῆς Παλλιουριωτίσσης, εἰς τόδε τὸ μοναστήριον ἐφθασαν, ψάλλοντες συμφώνως καὶ οὗτοι τὸ τοῦ Δαυὶδ, ὡς ἐπιποθεῖ ἢ ἔλαφος ἐπὶ τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων, οὕτως ἐπιποθεῖ ἢ ψυχὴ ἡμῶν πρὸς σέ ὁ θεός! Οὐδ' καὶ ἰδόντες οἱ ὅσιοι πατέρες ἡμῶν, ἠγαλλιόσαντο λέγοντες, δόξα τῷ οὕτως εὐδοκήσαντι θεῷ ἡμῶν, καὶ πάντα πρὸς τὸ συμφέρον οἰκονομοῦντι, καὶ εἰς ἐνότητά πάντας ἡμᾶς ἀγαγόντι· ὅτι αὐτῷ πρέπει αἰνεσις. Καὶ εὐχαριστήσαντες, καὶ τὸν ἐν Χριστῷ ἀσπασμὸν ἀλλήλοις ἀπονεύσαντες οἱ γέροντες, ἔμειναν καὶ οὗτοι εἰς ἐκεῖνο τὸ μοναστήριον, εἰς ὃ θεὸς οἰκονομικῶς πάντας ἐκείσε συνήγαγεν· οἱ δὲ ὅσιοι πατέρες ἡμῶν τῇ χάριτι τοῦ παναγίου πνεύματος καὶ τούτους ἀποκείραντες, τὸν μὲν πανθαύμαστον Μιχαὴλ μετωνόμασαν Μακάριον, τὸν αὐτάδελφον τούτου Θεόδωρον, Θεοδώρητον, τὸν δὲ μαθητὴν αὐτῶν Ἰωάννην, Ἰλαρίωνα· ἦσαν δὲ πάντες οὗτοι, ὡς προέφημεν, εἰς τόδε τὸ μοναστήριον· συνῆν δὲ τούτοις καὶ ὁ καλὸς Γερόντιος μοναχός, καλῶς ταῖς χρεῖαις τῶν ὁσίων τούτων ἀνδρῶν διηνεκῶς ἐξυπηρετῶν, μέχρι καὶ τοῦ ἀρίστου ἀγῶνος. Καὶ ἦν ἰδεῖν γέροντας πράξει καὶ θεωρίᾳ ἐκλάμποντας, τῷ πνεύματι ζέοντας, καὶ τῷ κυρίῳ δουλεύοντας· ψαλμῳδία γὰρ ἦν αὐτοῖς ἀκατάπαυστος, καὶ στάσις παννύχιος, ἐν χερσὶν αἰεὶ τὸ ἐργόχειρον, καὶ οἱ ψαλμοὶ ἐπὶ στοματος· λογος γὰρ ἀργός παρ' αὐτοῖς ὡς ἀποτρόπαιος ἐλε-

λόγιστο, φροντικῶς πραγμάτων παρ' ἐκείνοις οὐ μεμελέτητο· οὐ προσόδους ἐτῶν ἀριθμούμενοι καὶ ἐναποτιθέμενοι, οὐ μόχθους τῆς ζωῆς αὐτῶν ἐφευρίσκοντες καὶ μηχανώμενοι, καὶ μεριμνῶντες πρὸς τὸ μὴ τῇ στερήσει τούτων ἐσαύριον ἐπιζητεῖν, ἀλλὰ πιστεύοντες τῷ ἀψευδεῖ στόματι τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τὸ μὴ μεριμνῆν, τῇ αὐταρκείᾳ συζῶντες, καὶ ὅσον τὸ ἐν ὀλίγοις τισὶ μεμεριμνημένον τὸ πᾶν εἰς θεὸν ἀνατιθέμενοι· ἐν δὲ ἦν τούτοις ἅπασιν τὸ σπουδαζόμενον, νεκρωθῆναι τῷ σώματι, ὡς ἅπαζ τῷ κόσμῳ ἀποθανόντες καὶ μὴ ὑπάρχοντες, καὶ σὺν Χριστῷ εἶναι καὶ ὀνομάζεσθαι. Καὶ οὕτως ἦν παρ' αὐτοῖς τὰ μελετώμενα, καὶ καλῶς ἐφυλάττετο. Ἐπεὶ δὲ οὐ δύναται πόλις κρυβῆναι ἐπάνω ὄρους κειμένη, οὐδὲ ὑπὸ τὸ μῦθον κρύπτεσθαι τὸν λύχνον, οὐδὲ τούτων τὰ καλὰ ἔργα ἐλάθανε περιαιρόμενα, ἀλλὰ μᾶλλον εἰσέτι ἢ καλῆ φήμῃ τούτων ὑπερεκτείνετο, οὐ μόνον δὲ εἰς τοὺς τῆς καθ' ἡμᾶς γενεᾶς, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς λατίνους. Ὁ δὲ μισύκαλος καὶ αἰεὶ βασκαίνων τοῦ γένους ἡμῶν, μὴ φέρων ὄρῃν ἑαυτὸν πατούμενον ὑπὸ τῶν τοιούτων ἀγίων ἀνδρῶν, ἠγειρέ τινα ζηλωτὴν κακίας καὶ ὄργανον, Ἀνδρέαν ὀνόματι, τῷ γένει λατίνον, ὃν οἱ τοῦ γένους εἰώθασιν καλεῖν, Κήρυκα· τοῦτον ὁ διάβολος ζήλου κακίας ἐμπλήσας, καθάπερ τὸν Σίμωνα μάγον κατὰ τῶν κορυφαίων Πέτρου καὶ Παύλου φημί, ζέοντα τῷ φθόνῳ καὶ τῷ θυμῷ, καὶ ἕνα τῶν αὐτοῦ ὁμοφρόνων καὶ ὁμοτρόπων ὄντα λαβὼν τοῦνομα Ἡλιερμόν, ἄνεισιν εἰς τὸ ὄρος τῆς Καντάρας, καὶ εἰς ὃ ἦσαν οἱ ἄγιοι οὗτοι μοναστήριον καταλαβόντες, εἰσηλθον ἐντὸς τοῦ ναοῦ, καὶ ἐκάθησαν ἀμρότεροι, καὶ προσαγορεύσαντες τούτους, τὴν προσήκουσαν τιμὴν καὶ αὐτοὶ πρὸς αὐτοὺς ἀπέδωκαν· ὁ δὲ Ἀνδρέας τὴν ἀλωπεκὴν ὑποδύς, ἔφησε πρὸς αὐτούς — πόθεν καὶ πότε καὶ ποίῳ τρόπῳ εἰς τοῦτο τὸ μοναστήριον κατοικήσατε; ἔφησαν δὲ οὗτοι· τὸ μὲν πόθεν ἐσμέν, οὐκ ἀναγκάσιον μὲν λέγειν· ὠφελείας δὲ χάριν ἐνταῦθα ἐληλύθαμεν, καὶ τῆς

ὀρθοδόξου πίστεως ὑπάρχονεν συμμύσται καὶ ὑπασπισταί. Κα-
 κείνος ἤρξατο ἐρωτᾶν αὐτοὺς ἕκ τε τοῦ ἁγίου εὐαγγελίου καὶ
 τοῦ ἀποστόλου· οἱ δὲ πάντα καλῶς ἐσαφήνισαν. Ὁ δὲ, ἀκού-
 σασ αὐτῶν ὅτι πάντα σαφῶς ἠρμήνευσαν, λέγει αὐτοῖς, πῶς δὲ
 τὰς ἱερὰς μυσταγωγίας ἐκτελεῖτε; οἱ δὲ ἀντέφησαν· καθὼς
 παρέδωκαν ἡμῖν οἱ ἀπ' ἀρχῆς αὐτόπται καὶ κήρυκες τοῦ θεοῦ
 λόγου, καὶ μετ' αὐτοὺς αἱ ἅγιοι καὶ οἰκουμενικαὶ σύνοδοι τῶν
 ἁγίων καὶ θεοφόρων πατέρων, ἄρτον ἔνζυμον, καθὼς καὶ ὁ τοῦ
 θεοῦ πατὴρ λόγος ἐν τῷ μυστικῷ δείπνῳ λαβῶν ἄρτον καὶ
 κλάσας, ἔδωκε τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ μαθηταῖς καὶ ἀποστόλοις εἰ-
 πών, λάβετε φάγετε, τοῦτό μου ἐστὶ τὸ σῶμα τὸ ὑπὲρ ἡμῶν
 κλῶμενον εἰς ἄφροσιν ἁμαρτιῶν· οὕτως πιστεύομεν καὶ οὕτως
 ὁμολογοῦμεν· ὃ καὶ παρελάβομεν, τοῦτο καὶ εἰς ὑπόμνησιν
 ἄγομεν, καὶ ἄρτον ἔνζυμον ὀφείλομεν πάντες οἱ ὀρθόδοξοι χρι-
 στιανοὶ ἱερουργεῖν. Ὁ δὲ λέγει πρὸς αὐτοὺς· περὶ ἡμῶν δὲ τῶν
 λατίνων τῶν τὴν ἱερὰν μυσταγωγίαν ἐκτελούντων τοῦ ἀζύμου
 τί φατέ ὑμεῖς; οἱ δὲ σταθερῶ τῷ φρονήματι καὶ γενναίᾳ τῇ
 γνώμῃ, ἀνταπεκρίναντο· ὡς καὶ προλαβόντες εἶπομέν σοι, τὸ
 αὐτὸ καὶ νῦν λέγομεν· ὅτι ὁ τοῦ θεοῦ λόγος ὁ ζῶν καὶ φει-
 ῶν, ἐν τῷ μυστικῷ δείπνῳ λαβῶν ἄρτον ἔνζυμον, ἔμψυχον,
 τέλειον, ἅγιον, ὡς μὴ εὐρεθέντος τοῦ τότε ἀζύμου, τοῦτο
 ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν ἔφησε, τοῦτέστι τὸ ἔνζυμον·
 καὶ ἡμεῖς οὕτως κρατοῦμεν καὶ πιστεύομεν· περὶ δὲ τοῦ ὑ-
 μετέρου λατινικοῦ φρονήματος, καὶ ἀζύμου, περὶ οὗ ποιεῖτε
 τὴν ἐρώτησιν, οὐ γινώσκομεν, οὔτε παρὰ τῶν τοῦ Χριστοῦ κη-
 ρύκων, οὔτε παρὰ τῶν οἰκουμενικῶν καὶ ἁγίων συνόδων τοῦτο
 παρελάβομεν· διὰ τοῦτο καὶ οἱ τοῦ ἀζύμου τελεταί, ὡς μὴ
 εἰδότες, τοῦτο προσφέρουσι καὶ τῆς ἀληθείας ἐκπίπτουσι, κακῶς
 νοοῦντες καὶ παρεκφράζοντες μὴ τὰς γραφὰς ἐξετάζοντες, καὶ
 τούτων τὸ ἀληθὲς ἐκλέγοντες· εἰ δὲ καὶ ταῖς γραφαῖς οὐ πι-
 στεύετε, ἀλλὰ ἀγνωσίαν ἡμῶν κατακρίνετε ὡς τὸ ἀληθὲς μὴ

συναρῶντας, τὸ πῦρ ἀμφοτέρους δοκιμάσει· καὶ εἰ θέλετε, ἐκλέξασθε ἐξ ὑμῶν οἷον οἴδατε καὶ ὃν ἔχετε δόκιμον ἐν ταύτῃ δὴ τῇ συγκρίσει, καὶ ἡμεῖς πάλιν τὸ αὐτὸ ποιήσαστες ἐκκριτον ἐκ τῶν ἡμετέρων ὃν ἐπιστάμεθα· λαβέτω μερίδα ἐκ τοῦ ἀζύμου οὐ προσφέρετε ἀνά χειρας ὁ ὑφ' ὑμῶν ἐκλεχθεὶς, ὁμοίως καὶ ὁ ἡμέτερος μερίδα ἐνζυμον ἐκ τοῦ θυομένου ἄρτου, καὶ τοῦ πυρὸς ἀπτομένου καὶ λαύρως καίοντος, ἐν αὐτῷ ἀμφοτέροι εἰσελθέτωσαν, καὶ οἷος ἐκ τούτων ἀλώβητος διατηρηθήσεται καὶ ἀβλαβῆς ἐξέλθῃ, οὗτος ἔχει τὸ μεῖζον, καὶ τούτῳ πάντες ἐξακολουθήσωμεν. Καὶ ταῦτα μὲν ἔλεγον οἱ τρισμακάριοι καὶ θεοὶ πατέρες, οὐκ ἄγχω ἐπάρσεως διακένω φυσιούμενοι, ἀλλὰ θεῖω ζήλω τῷ μεγάλῳ κἀν τούτῳ Ἡλιοῦ ὡς καὶ ἐν τοῖς ἔλλοις ἐκμιμούμενοι· ὡς γὰρ ἐκεῖνος πάλαι τὸ ὕδωρ τρισεῦσαι ἐπὶ τῆς σχιδάξῃ προσεταχῶς ἤλιπίζεν ἐπὶ τὸν θεὸν τὸν ὕψιστον, ὅτι ἐν πυρὶ μάλα θαυματουργεῖν, καὶ τῆς ἐλπίδος οὐ διήμαρτεν, οὕτω καὶ οὗτοι οἱ ὀσιώτατοι· ἐπειδὴ τὰ ἐν τῇ χάριτι γινόμενα, ὡς ἴσμεν πάντες, μεῖζονα καὶ τελεώτερα τῶν ἐν τῇ παλαιᾷ. Καὶ ταῦτα μὲν ᾤδε. Τοῦτο γοῦν τὸ παρὰ τῶν ἀγίων λεγθὲν ἀκηκῶς θηρίων ὠμότερος ἀνδρῶν, τὴν ἀλωπεκῆν ὑπεκδύς πρὸς τὸ θηριωδέστερον ἐτρέπη, καὶ πρὸς αὐτοὺς ἐπαπειλῶν ἔφησε· ἐπεὶ περὶ τοῦ ἡμετέρου φρονήματος καταφρονούντες λέγετε, οὐκ ἄξιόν ἐστι τὸ προσφερόμενον εἰς ἀνάμνησιν Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ θεοῦ ἡμῶν ἔζυμον, ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς κακῶς κρατοῦντες ἐναντιούμεθα ὑμῖν, ἔλθετε πάντες ὑμεῖς πρὸς τὴν Λευκωσίαν παραστησόμενοι τῷ βήματι τοῦ ἀρχιερέως ἡμῶν, ὡς λόγον δώσοντες ὑπὲρ ὧν κακῶς καθ' ἡμῶν ἐλαλήσατε! προθεσμίην καὶ αὐτοῖς δούς ἡμέραν τινα τοῦ πρὸς αὐτὸν ἀφικέσθαι. Ἐάσας τοίνυν αὐτοὺς ἀπήλθε τῷ θυμῷ καὶ τῇ αἰσχύνῃ κκώμενος. Οἱ δὲ τῆς ἀληθοῦς πίστεως ὄντως ἀληθεῖς ῥήτορες τούτων τῶν ρημάτων ἀκηκρότες, ἐνὶ λόγῳ πάντες συμφωνήσαντες — τῷ ὀρισμῷ σου, εἶπον, ἐξακολουθήσωμεν, καὶ ὑπὲρ

τῆς ὀρθοδόξου πίστεως ἀποθανοῦμεν, εἰ καὶ μυρίους θανάτους
 ἡμῖν ἐπαγάγητε· εὐέλπιδες γὰρ ἔσμεν ὅτι τῇ ψυχῇ ζησόμεθα·
 εἰ ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ἀγωνισόμεθα· τὰ σώματα γὰρ
 ταῦτα προσταλαιπωρήσαντα ταῖς βιαίαις τῶν τυράννων τούτων
 λατίνων τιμωρίαις, ἐνδύσονται ἀθανασίαν ἐν τῇ ἀτελευτήτῳ
 ἐκείνῃ ζωῇ· ἀψευδὴς γὰρ ἔστιν ὁ εἰπών, ὅστις με ὁμολογήσει
 ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, καὶ γὰρ ὁμολογήσω αὐτὸν ἐνώπιον τοῦ
 πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς. Καὶ ἅμα τῷ λόγῳ οἱ τῆς νοητῆς
 ἀμπέλου ἐργάται, κρούουσι τὸ ξύλον, καὶ ἐν τῷ ναῷ τῆς ὑπε-
 ραγίας Θεοτόκου ἅπαντες συναχθέντες, παννύχιον ὑμνοῦν
 ποιήσαντες, καὶ τὴν θεῖαν λειτουργίαν ἐκτέλεσαντες, μετέλαβον
 εἰς ἕκαστος αὐτῶν τῶν ἀχράντων καὶ ζωοποιῶν μυστηρίων, καὶ
 ὡς ἐξ ἑνὸς στόματος τὸ θεῖον ἐλιτάνευον λέγοντες· Θεὲ πα-
 τέρων καὶ κύριε τοῦ ἐλέους, ὁ ποιήσας τὰ πάντα ἐν λόγῳ σου,
 καὶ τῇ σοφίᾳ σου κατασκευάσας τὸν ἄνθρωπον, ἐν δεσπόζῃ
 τῶν ὑπὸ σοῦ γενομένων κτισμάτων, καὶ διέτη τὸν κόσμον σου
 ἐν ὁσιότητι καὶ δικαιοσύνῃ, δὸς ἡμῖν τοῖς ἀναξίοις δούλοις σου
 σταθερὰν τὴν γνώμην καὶ πάγιον εὐφρονοῦσιν ἅμα ὑπὲρ τῆς
 ἀληθοῦς πίστεως ἀθλῆσαι καὶ ἀποθανεῖν εἰς δόξαν σὴν καὶ τοῦ
 μονογενοῦς σου υἱοῦ καὶ τοῦ παναγίου καὶ ζωοποιοῦ σου πνεύ-
 ματος, νῦν καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Καὶ τὸ ἀμήν!
 ἐκπληρωσάντων, ἐξῆσαν ἅπαντες ἐκ τοῦ ναοῦ, καὶ πάντα τὰ
 ἐν τῇ μονῇ καλῶς διαταξάμενοι, κατέλαβον εἰς τὴν Λευκωσίαν
 ἐν τῇ ἐκείσε καλουμένῃ σεβασμίᾳ μονῇ τοῦ ἀγίου Γεωργίου
 τοῦ Λάμποντος, ἦτοι τῶν Μαγγάνων. Καὶ ἦν ἰδεῖν ἅπαντας
 τοὺς τοῦ ἡμετέρου γένους ὀρθοδόξους χριστιανούς ποταμηδὸν
 ρέοντας εἰς θέαν τῶν τοιούτων ὁσίων ἀνδρῶν, αἰτοῦντας τῆς
 παρ' αὐτῶν εὐχῆς ἀξιοῦσθαι, ἅμα δὲ καὶ τῶν γεγονότων τὴν
 ἐκδοσιν ἀποθλιπόντες, μακαρίζοντες αὐτοὺς καὶ οἷον ἐπαλεί-
 φοντες πρὸς τοὺς προκειμένους ἀγῶνας. Τούτων δὲ περιαρδο-
 μένων ἀνά πᾶσαν τὴν νῆσον, ἔφθασε μέχρι τούτου καὶ ἐν τῇ

ονῆ τοῦ Μαχαιρᾶ καὶ ἠκούσθη· εἰς νοῦν δέ τινες τῶν ἐκεῖσε
 οὐκ ὄντων ταυτὶ θέμενοι, ὧν ὁ μὲν εἷς Γρηγόριος, ὁ δὲ ἕτερος
 γνάτιος, Κύπριοι μὲν τὸ γένος, εὐγενῶν δὲ καὶ πιστῶν γο-
 ῶν ὑπάρχοντες, συνταξάμενοι τοῖς ἐκεῖσε μοναχοῖς, καὶ θείῳ
 ἤλω καὶ οὗτοι οἱ μακαριώτατοι πυρωθέντες, ἐξήλθον τῆς μο-
 νῆς καὶ ἐπορεύοντο πρὸς τοὺς ὀσίους πατέρας ἡμῶν· πορευό-
 μενοι δὲ κατὰ τὴν ὁδὸν ἐψαλλον, καὶ ὁ μὲν εὐχαριστῶν ἔλεγε,
 « τὰ διαθήματά μου κατεύθουνον κατὰ τὸ λόγιόν σου, καὶ μὴ
 κατακυριεύσάτω μου πᾶσα ἀνομία »· ὁ δὲ ἕτερος ἔλεγε « πλη-
 ωθήτω τὸ στόμα μου αἰνέσεως, κύριε, ὅπως ὑμνήσω τὴν δό-
 ξαν σου ὅλην τὴν ἡμέραν ὅλην τὴν μεγαλοπρέπειάν σου »· Ὅτε
 οὖν ἤγγισαν πρὸς τὴν μονὴν τοῦ ἁγίου Γεωργίου τοῦ Λάμ-
 ποντος, δραμόντες ἔρριψαν αὐτοὺς ἐν τῷ ἐδάφει τῆς γῆς, αἰ-
 τοῦντες εὐχῆς καὶ εὐλογίας τῶν ὀσίων πατέρων ἐκεινῶν τυ-
 χεῖν, καὶ δεόμενοι συνεῖναι τούτοις μέχρι ζωῆς καὶ θανάτου,
 καὶ στηριχθῆναι ἐν τῷ προκειμένῳ ἀγῶνι αὐτῶν, καὶ συντα-
 χθῆναι τῇ θεῷ συναυλίᾳ τούτων. Οἱ δὲ τῆς ἀληθείας οὗτοι
 κήρυκες καὶ τίμιοι γέροντες, ἐδέξαντο αὐτοὺς ἀμενεστίτως·
 καὶ συνήχθη τὸ τοιοῦτον ἱερὸν σύνταγμα εἰς τρεῖς καὶ δέκα
 ἁγίους πατέρας. Ὁ δὲ γε Ἀνδρέας μαθὼν τὴν εἰσέλευσιν τῶν
 ὀσίων ἀνδρῶν, τῷ τε ἀρχιερεῖ αὐτῶν Στόργῳ ἅπαντα κατέπος
 ἀνήγγειλεν· ὁ δὲ μὴ (ἄ)μελήσας, τάχιον συνήθροισεν ἅπαντα
 τὸν ὑπὲρ αὐτὸν λαὸν ἀπὸ τε ἀρχιερέων, ἱερέων, γραμματέων καὶ
 τῶν τῆς ἐκκλησίας αὐτῶν, καὶ παραταξαμένου τοῦ τῶν λατί-
 κων γένους, καὶ τῆς τάξεως γενομένης, καὶ πλῆθος λαοῦ κοινοῦ
 συναθροισθέντος ἐπὶ τῇ τοιαύτῃ τυραννικῇ ἐπεξετάσει, μετα-
 κλήτους ποιεῖται τοὺς ὀσίους· οἱ δὲ εὐθὺς ἐπορεύοντο. Πο-
 ρεούμενοι δὲ ἐψαλλον κατὰ τὴν ὁδόν· μακάριοι οἱ ἄμωμοι ἐν
 ὁδῷ, οἱ πορευόμενοι ἐν νόμῳ κυρίου, καὶ τὰ ἐξῆς τοῦ ψαλμοῦ.
 Προηγείτο δὲ τούτοις τὰ τῆς εὐχῆς τῶν ψαλμῶν ὁ παναγιώ-
 τατος Κόνων σὺν τῷ θαυμαστῷ Ἰωάννῃ, ἕως οὗ καὶ πρὸς τὴν.

αὐλὴν τοῦ ἀρχιερέως τῶν λατίνων ἔστησαν· καὶ φησὶ πρὸς αὐ-
 τοὺς· εἶπατε δὴ μοι, μονάζοντες, ἀληθῆ εἰσι τὰ πρὸς μακρο-
 ροῦ Ἀνδρέου λαληθέντα περὶ ὑμῶν; ὅτι λέγετε, οἱ προσφέρου-
 ντες ἄζυμα ἐν τῷ βόθρῳ τῆς ἀπωλείας εἰσὶν ὡς πεπλανημένοι,
 κακῶς ἀντινομοθετοῦντες; Καὶ οἱ τίμοι γέροντες ἀπεκρίναντο
 ὡς ἐξ ἑνὸς συμφωνοῦντες καὶ λέγοντες λαμπρᾶ τῇ φωνῇ· ἡμεῖς
 οὕτως λέγομεν, ὅτι ὅσοι τῶν ἀζύμων μετπλαμβάνουσι, τῆς
 ἀληθείας ἐκπίπτουσι, καὶ ἐναντίῳ τοῦ ἀγίου Εὐαγγελίου καὶ
 τῶν θείων γραφῶν καὶ τῶν ἀγίων συνόδων παραδογματίζουσι,
 καὶ πεπλανημένοι εἰσὶ, καὶ οὐχ οἱ ζῶντες μόνον ἀλλὰ καὶ οἱ
 προκπελθόντες. Τούτων ἀκηκοῶς τῶν λόγων ὁ τῶν λατίνων
 ἀρχιερεὺς, θυμοῦ ἀσχέτου πλησθεὶς, ἐκέλευσεν ἅπαντας βληθῆ-
 ναι ἐν τῇ φυλακῇ, βουλόμενος τῷ καθειργμῷ τούτου; κατ-
 πειθηνίους ἐργάσασθαι· εἰ δὲ σκληροτέρῃ τῇ γνώμῃ καὶ ἀμε-
 ταθέτῳ τούτου; εὐρήσει, κακῶς ἀπολέσει. Οἱ δὲ δῆμιοι τούτου;
 βιαίως ἔλκοντες, οὓς μὲν δαίροντες, οὓς δὲ ἀτάκτως ὠθοῦντες,
 οὓς μετ' αἰσχύνης ἀκοντίζοντες, οὓς δὲ τοὺς πάγωνας τίλλον-
 τες, καὶ λόγου; ἀπρεπεῖς κύνες ἀποκαλοῦντες καὶ πατε-
 ρίνους καὶ ἕτερα τοιαῦτα ἀθέμιτα, τῇ εἰρηκτῇ ἐναπέριψαν.
 Τοιαῦτα τοῖνον εἰς αὐτοὺς δεδρακότες, φόβος καὶ τρόμος ἦλθεν
 ἐπὶ πάντας τοὺς κατοικοῦντας ἐν ταύτῃ τῇ νήσῳ Ρωμαίους,
 καὶ τὰς χεῖρας εἰς οὐρανὸν ἄραντες μετὰ δακρύων ἔλεγον· Ἐ-
 πίβλεψον, κύριε, ἐξ οὐρανοῦ καὶ ἴδε καὶ ἐπίσκεψαι τὴν ἄρπε-
 λον ταύτην, καὶ κατάρτισαι αὐτὴν ἢ ἐφύτειςεν ἡ δεξιὰ σου,
 ἥτις τῷ σῶ ὀνόματι ἠρετίσαστο ἀποθάνειν· ἴδε τὴν κάκωσιν
 ἡμῶν, ἴδε καὶ τὴν θλίψιν· πάντων ἡμῶν κατεκύρτευσεν οἱ
 αἰμοβόροι θῆρες οὗτοι, καὶ ὡς λέοντες βρῦχόνται. Ἀλλὰ τοῦ;
 ἐκλεκτοῦ σου, Κύριε, τούτου; καὶ πατέρας ἡμῶν, οἵτινες ὑπὲρ
 τῆς ἀληθείας ἐαυτοῦ; ἐξέδωκαν ἀποθάνειν καὶ ἀντιστῆναι τοῖ;
 πονηρῶς ἄρχουσιν ἡμῶν καὶ τυράννοις, ἐπίβλεψον εἰς αὐτού;
 καὶ
 δὸς ἰσχὺν καὶ κράτος κατὰ τῶν ἐναντίων, ὅπως δι' αὐτῶν δο-

ξασθή τὸ ὄνομά σου τὸ ἅγιον, καὶ τὸ ὀρθόδοξον παρρησιασθεῖη, καὶ τὸ τεταπεινωμένον καὶ ὑπόδουλον ποιμνιον μεγαλυθεῖη.

Οἱ δέ γε τῆς κακίας ὑπουργοὶ τῇ ἐνστάσει τῶν τιμῶν γερόντων τούτων ἰδόντες, τί μὲν οὐ λέγοντες, τί δὲ οὐ πράττοντες, τί δὲ τῶν ἀτόπων οὐκ ἐφθέγγοντο; βρούχοντες τοῖς ἑαυτῶν ὁδοῦσιν ἐδάκνοντο. Βληθέντες τοῖνυν ἐν τῇ φρουρᾷ καὶ σιδήροις τοὺς πόδας ἀσφαλισθέντες, εἰς εὐχὴν ἐτρέποντο, Θεὲ καὶ Κύριε, λέγοντες, ὁ καταξίωσας ἡμᾶς τοὺς δούλους σου ὑπὲρ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως ταῦτα παθεῖν, ἀξίωσον καὶ ἐνίσχυσον εἰς τὸ ἐξῆς εὐθυδρομησαὶ ἐν τοῖς δίκαιώμασί σου, καὶ μὴ ὑπευδοῦναι τοῖς βσάνοικ, ἀλλ' εἰς ἐν ἡμᾶς φρονεῖν καὶ παθεῖν σύνταξον, ὅτι ἅγιος εἶ εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν.

Ἐρμενον οὖν ἐν τῇ δευτῇ ταύτῃ φρουρᾷ πᾶσαν κάκωσιν ὑπομένοντες οἱ καρτερικώτατοι οὗτοι ἅγιοι πατέρες, τῇ δυσωδίᾳ, τῇ ταλαιπωρήσει καὶ τῇ ἐτέρα θλίψει εὐχαριστοῦντες θεῷ ὡς ἑναιυτὸν ἓνα, ἄρτου καὶ ὕδατος μεταλαμβάνοντες· καὶ ἦν ἰδεῖν τὸ φρεσσωτήριον ἐκεῖνο, φροντιστήριον μᾶλλον, τῇ παννυχίῳ δεήσει καὶ τῇ ἄκρα ἀσκήσει, καὶ τῇ πολιτείᾳ τῇ ἀρίστη, καὶ τῇ ψαλμωδίᾳ τῇ διηνεκεῖ τῶν ἀρίστων ἐκείνων ἀνδρῶν· εὐχαριστοῦντες οὖν τῷ πανοικτίρμονι θεῷ καὶ κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ εἰς ἕκαστος αὐτῶν τοιοῖςδε τοῖς λόγοις τοῦ ψαλμωδοῦ ἐχρῶντο. Ὁ ἐν πᾶσι τοῖνυν ἐξαρχος ἐν ταῖς εὐχαῖς καὶ ἐν ταῖς ἀποκρίσεσι τῆς τοιαύτης θείας λογάδος Γωάννης ἔλεγε: καὶ γὰρ ἐκάθισαν ἄρχοντες καὶ κατ' ἐμοῦ κατεκάλουν, ὁ δὲ δούλος σου ἠδολέσχει ἐν τοῖς δικαίωμασί σου. Ὁ ἡγιασμένος Κόνων ἔλεγεν· ἐπεπόθησεν ἡ ψυχὴ μου τοῦ ἐπιθιμησαί τὰ κρίματά σου ἐν παντὶ καιρῷ. Ὁ καθαρὸς τῇ καρδίᾳ Ἰερεμίας ἔλεγε· παρανόμους ἐμίσησα, τὸν δὲ νόμον ἠγάπησα· βοηθός μου καὶ ἀντιλήπτωρ μου εἶ σὺ, εἰς τοὺς λόγους σου ἐπήλπισα. Μάρκος ὁ πεφωτισμένος τῷ πνεύματι ἔλεγεν· ἐκαλίνατε ἀπ' ἐμοῦ πονηρούμενοι, καὶ ἐξερυσήσω τὰς ἐνδόλας

τοῦ θεοῦ μου. Κύριλλος ὁ τῆς ἀληθείας κῆρυξ ἔλεγεν· ὁδὸν ἀληθείας ἠρετισάμην, τὰ κρίματά σου οὐκ ἐπελαθόμην. Ὁ θαυμαστός Θεόκτιστος ἔλεγε· βοήθησόν μοι, Κύριε, καὶ σωθήσομαι, καὶ μελετήσω ἐν τοῖς δικαιώματί σου διὰ παντός. Ὁ ταπεινὸς τὰ πάντα Βαρνάβας εὐχαριστῶν ἔλεγε· ἐταπεινώθην ἕως σφόδρα, Κύριε, ζήσομαι κατὰ τὸν λόγον σου καὶ ἀποθανοῦμαι ἐν τῇ ἀληθείᾳ. Μάξιμος, ὁ καὶ τῇ ἐπωνυμίᾳ ἀλλὰ καὶ τῇ πράξει Πάγκαλος, ἔλεγε· καὶ ἐλάλουν ἐν τοῖς μαρτυρίοις σου ἐναντίον βασιλέων καὶ τυράννων ἀρχιερέων καὶ οὐκ ἠσχυνόμην. Θεόγνωστος ὁ τῷ θεῷ γνωστός, εὐχαριστῶν ἔλεγε· καὶ ἐμελέτων ἐν ταῖς ἐντολαῖς σου αἷς ἠγάπησα σφόδρα, καὶ ἦρα τὰς χεῖράς μου πρὸς τὰς ἐντολάς σου ἅς ἠγάπησα, καὶ ἠδολέσχουν ἐν τοῖς δικαιομασί σου. Ὁ θεῖος Ἰωσήφ ἔλεγεν· ὑπερήφανοι παρηνόμουν ἕως σφόδρα, ἀπὸ δὲ τοῦ νόμου σου οὐκ ἐξέκλινα. Γεννάδιος ὁ ἐκ τῆς γεννήσεως αὐτῆς τῷ κυρίῳ ἀφιερωθείς, εὐχαριστῶν ἔλεγεν· ἡ ψυχὴ μου ἐν ταῖς χερσὶ σου διὰ παντός, καὶ τοῦ νόμου σου οὐκ ἐπελαθόμην. Γεράσιμος, ὁ γέρας τίμιον ἑαυτὸν τῷ θεῷ προσάξας, ἔλεγε· παρανόμους ἐμίσησα, τὸν δὲ νόμον σου ἠγάπησα· βοηθός μου καὶ ἀντιλήπτωρ μου εἶ σύ, εἰς τοὺς λόγους σου ἐπῆλπισα. Γερμανός, ὡς πέρ τι ἔρμαιον τοῖς τοῦ Δαυὶδ χρώμενος, καὶ αὐτὸς ἐφθέγγετο εὐχαριστῶν· μέτοχος ἐγὼ εἰμι πάντων τῶν φοβουμένων σε καὶ τῶν φυλασσόντων τὰς ἐντολάς σου.

Συμπληρωθέντος τοίνυν τοῦ ἐνιαυσιαίου ἐκείνου καιροῦ, ἤχθησαν πάλιν πρὸς τὸν τῶν Λατίνων ἀρχιεπίσκοπον εἰς δευτέραν ἐρώτησιν· καὶ φησὶ πρὸς αὐτούς· ἄρτι μένετε τῇ προτέρᾳ ἀγνώσῃ ὑμῶν, ἢ τοῦ καιροῦ διδάξαντος μεταμεληθέντες ὠθήσατε τὰ παρ' ὑμῶν λεγόμενα ἀποτρόπαια; Οἱ δὲ γεννάδες καὶ τῆς ἀληθείας κήρυκες, ὡς ἐξ ἐνὸς συνθήματος ἐδόθησαν· μὴ δῶη ἡμῖν Κύριος κρυψαί τὴν ἀλήθειαν καὶ φανεῶσαι, τὸ ψεῦδος! Καὶ τῷ ἀρχιερεὶ ἐφησαν· τοῦτο γνωστὸν ἔστω σοι, δέσπο-

τα, ὅτι ὁ εἶπαμεν, τὸ αὐτὸ πάλιν κηρύσσομεν καὶ λέγομεν, καὶ λέγειν οὐ καυσόμεθα· ὅτι οἱ τῶν ἀζύμων μεταλαμβάνοντες τῆς ἀπωλείας εἰσὶ μέτοχοι. Καὶ πάλιν αὐτοὺς τῇ εἰρκτῆ παρῶκεν ἀσφαλῶς κατέχεσθαι παρὰ τῶν δημιῶν. Καὶ μετὰ χρόνους τρεῖς, ὁ ἀρχιεπίσκοπος πρὸς τὰ μέρη τῆς Ἀνατολῆς βουλόμενος ἀπελθεῖν διὰ τινὰς δουλείας αὐτοῦ, εἰς τρίτην ἐρώτησιν αὐθὺς τοὺς τοιούτους κατέρως παρέστησεν, ὅπως διὰ τοῦ τριτοῦ τῆς πείσεως τὸ βέβαιον αὐτῶν μάθη καὶ ἀληθές, καὶ ἄλλα ποιῆσθαι τῷ πατριάρχῃ αὐτῶν λεγομένῳ Ἰεροσολύμων, καὶ λέγει πρὸς αὐτοὺς· εἶπατε δὴ μοι μονάζοντες, τί ἐσκέψασθε περὶ τοῦ ἀζύμου; ἔστι σῶμα Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ θεοῦ, ἢ οὐ; Οἱ δὲ μὴ τῇ φωνῇ θαρσαλέως ἐβόησαν· μὴ γένοιτο, Χριστὲ βρασιλεῦ, τοιοῦτον εἶναι τὸ ἄζυμον, ὡς σὺ φῆς. Ὁ δὲ καὶ αὐθὺς θυμοῦ πλησθεὶς, παρῶκεν αὐτοὺς τῷ Ἀνδρέῃ, κάκεινος τῇ φυλακῇ παραδοὺς τῷ δεσμοφύλακι αὐτοὺς ἀσφαλῶς τηρεῖν παρήγγειλεν.

Ὅποσα δὲ δεινὰ ὑπέστησαν ἐν τῇ φυλακῇ ἐν ὅλοις τοῖς τρισὶν ἔτεσι ποῖα γλῶσσα δυνήσεται ἐκφράσαι; τοὺς πόνους, τοὺς μόχθους, τὰς ἀγρυπνίας, τὰς ταλαιπωρίας, τὰς ἐν λιμῷ καὶ δίψῃ κακοπαθείας, τὰς ἐν ψυχῇ καὶ γυμνότητι! Οἱ δὲ, ἀδάμαντες τῇ ψυχῇ καὶ τῇ πίστει, γενναίως ταῦτα ὑπέφερον. Ἐν ταύτῃ οὖν τῇ ζοφῶδει καὶ δεινοτάτῃ φρουρᾷ ὄντων τῶν ὁσίων κατέρων τούτων καὶ ὁμολογητῶν τῆς ἀληθείας, Θεοδώρητος ὁ (ἐκ) τοῦ Καλοῦ Ὄρους ὁρμώμενος, ὁ διὰ τοῦ θεοῦ καὶ ἀγγελικοῦ σχήματος μετονομασθεὶς Θεόγνωστος, νόσῳ δεινῇ περιπεσὼν ἐν αὐτοῖς τοῖς δεσμοῖς τὴν ψυχὴν τῷ θεῷ παρέθετο· οἱ δὲ συναγωνιστὰι τούτῳ θεῶι κατέρως θρηνοῦντες, ἅμα δὲ καὶ εὐχαριστηρίους ᾠδὰς ἀναπέμποντες, τὸν θεὸν ἐδοξολογοῦν τὸν πάντα σοφῶς πρὸς τὸ συμφέρον οἰκονομοῦντα. Ὁ δὲ γε Ἀνδρέας μαθὼν τὴν τοῦ ὁσίου πατρὸς τούτου τελευτήν, προσέταξεν ἵνα τὸ ἅγιον αὐτοῦ λείψανον διὰ μέσης τῆς χώρας

ἔλκοντες ἀνηλεῶς τῷ πυρὶ παραπέμψωσιν· ὁ καὶ γέγονε· τοῦ πυρὸς γὰρ εὐτρεπισθέντος, καὶ τοῦτο πρὸς ὕβριν ὡς δῆθεν τοῦ ἡμετέρου γένους γεγονότος, καὶ ἐλκομένου διὰ τῆς ἀγορᾶς, εἰς τὸ πῦρ ἐνέβαλον. Καὶ οὕτως ἐτελειώθη αὐτοῦ τὸ μαρτύριον κατὰ τὸ ς ψ λ θ' ἔτος, μηνὶ ἀπριλλίῳ ε'.

Οἱ δὲ ὅσοι πατέρες οὗτοι, τῆς εἰς θεὸν ἐκδημίας αὐτῶν προγόντες, καὶ πάντας τοὺς ἐν τῇ φυλακῇ ἀδελφοὺς ὄντας, τοὺς μήπω τοῦ ἀγγελικοῦ σχήματος ἀξιωθέντας, τούτους τῷ θεῷ σχήματι καταξιοῦσι· καὶ τὸν μὲν Ματθαῖον ὠνόμασαν Μάρκον, τὸν δὲ γε Κλήμεντα, Κύριλλον, τὸν θαυμαστὸν Θωμᾶν, Θεόκτιστον, τὸν Βαρνάβαν, Βαρλαάμ, τὸν Μακκάριον τὸν ἀπὸ τοῦ Καλοῦ Ὅρους, Μάξιμον, τὸν Ἰλαρίωνα, Ἰωσήφ, τὸν Γγνάτιον, Γεννάδιον, τὸν Γρηγόριον, Γεράσιμον, καὶ τὸν Γερόντιον, Γερμανόν· ὁ γὰρ Ἰωάννης, ὁ Κόνων καὶ ὁ Ἰερεμίας προγενεστέρως τούτου ἠξιώθησαν. Ὁ δὲ γε Ἀνδρέας, παρελθόντων τῶν τριῶν χρόνων, καὶ οὕτως τῷ θυμῷ νικώμενος τῷ προτέρῳ, πάλιν εἰς ἐτέραν ἐξέτασιν αὐτοὺς παρέστησε, καὶ φησὶ πρὸς αὐτούς· ἐτι ἐμμένετε τῇ προτέρᾳ ὑμῶν κακοβουλίᾳ λέγοντες, ὅτι τὸ ἄζυμον ἀγιαζόμενον ὑπὸ τοῦ ἱερέως οὐκ ἔστι σῶμα Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ θεοῦ ἡμῶν; Οἱ δὲ λαμπρῶς τῇ φωνῇ ἐβόησαν λέγοντες· ἡμεῖς οὕτως ἀποκρινόμεθα, καὶ εἰς ἐπήκοον πάντων τῶν παρατυχόντων ἐπιβεβηιοῦμεν καὶ διαμαρτυρόμεθα· καὶ μὴ ἀποβλέψητε εἰς ἡμᾶς τοὺς πτωχοὺς καὶ ταπεινοὺς μοναχοὺς, καὶ καταφρονήσητε τῆς δίκης, μὴ δὲ τὴν κρίσιν τῶν πενήτων εἰς οὐδὲν λογισθῆτε· ἀλλὰ τὸ ἀληθὲς ἐνοπτρίζομενοι, τῷ ζυγῷ τὸ δίκαιον ἀπόδοτε, ἵνα μὴ τῶν μικρῶν τούτων ἀνδρῶν ὡς εὐτελῶν λογιζόμενοι περιφρονήσαντες, παρὰ τοῦ τὰ πάντα ἐφορῶντος δικαίου κριτοῦ καὶ κυρίου ἡμῶν κατακριθῆτε. Ἡμεῖς χριστιανοὶ ἐσμεν, ὀρθόδοξοι δοῦλοι τοῦ θεοῦ τοῦ ὑψίστου, πιστεύοντες εἰς πατέρα καὶ υἱὸν καὶ ἅγιον πνεῦμα, πατέρα ἀναρχον, υἱὸν συνἀναρχον, πνεῦμα συναΐδιον τὸ ἐκ τοῦ

πατρός ἐκπροσέυμενον, καὶ ἐν υἱῷ ἀναπνεύμενον, τὴν παναγίαν Τριάδα, ὡς οἱ θεοὶ πατέρες ἐδογματίσιν ἐν τῷ ἁγίῳ συμβόλῳ, καὶ εἰς τὸν ἕνα τῆς αὐτῆς ἁγίας Τριάδος τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, τὸν κατελθόντα ἐκ τῶν οὐρανῶν καὶ σαρκωθέντα ἐκ πνεύματος ἁγίου καὶ Μαρίας τῆς παρθένου καὶ ἐνανθρωπήσαντα· στυρωθέντα, καὶ ταφέντα, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστάντα, καὶ εἰς οὐρανοῦς ἀνελθόντα, καὶ καθεζόμενον ἐκ δεξιῶν τοῦ πατρὸς, καὶ πάλιν ἐρχόμενον μετὰ δόξης κρῖναι ζῶντας καὶ νεκρούς, οὐ τῆς βασιλείας οὐκ ἔσται τέλος. Πιστεύομεν δὲ καὶ εἰς τὸ πανάγιον αὐτοῦ καὶ παντέλειον σῶμα, ὅπερ ταῖς οἰκείαις χερσὶ παρέδωκε τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ μαθηταῖς καὶ ἀποστόλοις· εἰπὼν· λάβετε φάγετε, τοῦτό μου ἐστὶ τὸ σῶμα, τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν· τοῦτο ἐστὶν ἡ καινὴ διαθήκη· καὶ οὗτοι παρέδωκαν τὴν μίαν καὶ καθολικὴν ἐκκλησίαν τὴν ἐν πάσῃ τῇ οικουμένῃ ὀρθοδοξοῦσαν, ὡς τὰ θεῖα καὶ ἱερὰ εὐαγγέλια διχορροεῦσιν καὶ πάντες οἱ ἅγιοι, ὅπερ ἐστὶ τὸ ἐνζυμον, ὃ καὶ τοῦτο εἰς θυσίαν προσέφερον, καὶ μέχρι τῆς σήμερον τὸ αὐτὸ φυλάττοντες διητελοῦμεν, καὶ πιστεύομεν, καὶ ὁμολογοῦμεν· καὶ εἰ μυρίους θανάτους ἡμῖν ἐπαγάγητε, οὐδὲν τῆς στερεᾶς ταύτης ἐνστάσεως χαυνώσητε, καὶ οὔποτε τῶν πατερικῶν παραδόσεων ὑστεροὶ φανείημεν, καὶ τῶν ἀποστολικῶν διατάξεων καὶ τῶν ἁγίων πάντων· καὶ εἴ τις τούτοις οὐ πιστεύει, οὐδὲ ἐξκολουθεῖ, οὗτος τῶν πιστῶς ὀρθοδοξούντων οὐκ ἔστιν, ἀλλ' ἐκδηλὸς ἐστὶν ὁ τοιοῦτος αἰρετικός· ἐπεὶ καὶ ὁ μικρόν τι ἐκκλίνει τῆς ὀρθοδόξου πίστεως, αἰρετικός ἐστὶ, καὶ τῷ τῶν αἰρετικῶν ὑπόκειται ἀνθέματι. Εἰ δὲ περὶ τῶν ἀζύμων ἡμᾶς ἐρωτᾶς, ἡμεῖς οὐκ ἤλθομεν διαλέγεσθαι σοὶ περὶ τούτων, ἀλλ' οὔτε μετὰ τινος ποσῶς ἠβουλήθημεν ἔχειν λόγον ἐν τούτῳ δὴ τῷ τόπῳ, ἀλλ' ἢ μόνον μεριμνᾶν τῆς σωτηρίας τῆς ἡμετέρας· ἐπεὶ δὲ βιαίως ἀναγκάζετε ἡμᾶς εἰπεῖν, ἰδοὺ λέγομεν· καὶ ἀληθῶς ἐροῦμεν, ὅτι οὐ κατὰ θέλησιν ἡμετέρων,

ἀλλὰ κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν θείων Γραφῶν· σύνητε δὲ ἐπὶ τοῖς ἡμῶν λόγοις, καὶ τὰ τί διαγορεύουσιν αἱ θεῖαι Γραφαί, μήπως ὑστερον πολλὰ μεταμεληθέντες οὐδὲν ὠφελήσητε. Ἐν τῇ Καινῇ Διαθήκῃ, οὐδὲ εἰς μίαν εὐρίσκειται, ὅτι ὁ Χριστὸς παρέδωκε τὸ ἄζυμον, οὔτε οἱ ἀπόστολοι, μὴ γένοιτα· πᾶς τοίνυν ὁ μὴ εἰπὼν ὅτι ἀπαράδοτόν ἐστι τῇ καθολικῇ ἐκκλησίᾳ τὸ ἄζυμον, πιστὸς χριστιανὸς οὐκ ἐστὶ, καὶ τῷ ἀναθέματι ὑπακαίσεται· πεπίστευται γὰρ ἀληθῶς, καὶ διαβεβαιούσιν αἱ θεαὶ Γραφαί, ὅτι τὰ ἄζυμα τῶν Ἰουδαίων εἰσι, καὶ τοὺς ποιοῦντας, αὐτὸ σῶμα Χριστοῦ, οὕτως ὀρίζονται οἱ ἅγιοι Ἀπόστολοι καὶ αἱ ἅγιοι καὶ οἰκουμενικαὶ σύνοδοι, ὅτι παράνομοι εἰσι καὶ τὰ τῶν Ἰουδαίων φρονοῦσι, καὶ ἔξω εἰσι τῆς ὀρθοδόξου πίστεως, καὶ παραβάται τῆς ἀληθοῦς παραδόσεως· τὸ γὰρ παρὰ Χριστοῦ καὶ πάντων τῶν ἁγίων μαρτυρούμενον ἀληθινὸν σῶμα Χριστοῦ τὸ ἐνζυμον ἐστίν, ἃ καὶ ἡμεῖς μαρτυροῦμεν, καὶ ὑπὲρ αὐτῶν πάσχομεν, καὶ ἔχομεν ἀποθανεῖν· εἰ δὲ τοῦτο οὐ παραδέχεσθε, ὁ ἀπόστολος Παῦλος φησὶν· ὁποῖόν ἐστιν ἐκάστου τὸ ἔργον, τὰ πῦρ δοκιμάσει· ἐκεῖνο τὸ πῦρ, ὃ καὶ πρὸ καιροῦ ὑμῖν εἰς προαίρεσιν καὶ δοκιμὴν ἐθέμεθα, καὶ ἐτοιμῶς ἔχει ὁ θεὸς δεῖξαι ἐκ τούτου τὸ ἀληθές· εἰ δὲ καὶ τοῦτο οὐ θέλετε, ἀλλὰ ἀδίκως ἡμᾶς τῷ θανάτῳ βουλευθῆτε παραπέμψαι, ὁ κοινὸς κριτὴς ἐκείνος τὴν δικαίαν αὐτοῦ κρίσιν ἀποφανεῖται μέσον ἡμῶν καὶ ὑμῶν· ἃ γοῦν μέλλετε ποιεῖν εἰς ἡμᾶς μὴ κατοκνήτε!

Ὁ δὲ θηρίων ὠμότερος Ἀνδρέας τοῦτον τῶν ρημάτων ἀποβάσας καὶ τῷ θυμῷ ὑπερξέσας, ὤρισε καὶ πάλιν βληθῆναι ἐκ τῆς φυλακῆς· αὐτὸς δὲ ἀναχωρήσας ὄχρετο αἰσχύνῃς ἁμα καὶ θυμοῦ γέμων, ποιήσας τρεῖς ἡμέρας μὴ τέ τινος τροφῆς γενοῦμενος, μὴ τε ὑπνῷ ἐπαναπαυόμενος, ἀλλὰ σύνουος καθήμενος, ἐμελέτα ποίῃ θανάτῳ αὐτοὺς παραπέμψαι. Ἐξ δὲ τις τῶν Λατίνων καλέσας τὸν μοναχὸν Γεννάδιον, ἐκ τῆς μονῆς ἔκτα τοῦ Μαχαίρου, γνώριμος ὢν αὐτῷ, λέγει πρὸς αὐτόν· καί-

σθητί μοι συμβουλευόντί σοι και πρόσελθε τη βουλή του Ἀνδρέου, και ἐλευθεροῦσαι της δεινης ταύτης κολάσεως· ἄλλως τε δὲ και πατέρα ἔχεις και μητέρα και ἀδελφὴν, και τί τὸ ὄφελος καταλιπεῖν αὐτούς τοιούτοις δεινοῖς προσομιλεῖν; Ὁ δὲ τῷ ὄντι γενναῖος Γεννάδιος, ἀγρίῳ τῷ ὄμματι προσιδῶν ἔφησε πρὸς αὐτόν: ἀπόστα ἀπ' ἐμοῦ ἐργάτα της ἀδικίας, οὐ γὰρ οἶδας τί λέγεις· τοῦτό μοι ζωὴ και τρυφή, και ἀνάπαυσις, θ' δεινόν σοι φαίνεται, τὸ πρόξενον ἐκείνης της μακαριότητος· οἱ ἐμοὶ δὲ γονεῖς, και πατήρ και μήτηρ και ἀδελφοὶ οὗτοί εἰσιν οἱ μετ' ἐμοῦ, οἳ ἡρετίσαντο ὑπὲρ Χριστοῦ ἀποθανεῖν. Ὁ δὲ τὸ ἀμετάτρεπτον αὐτοῦ ἰδὼν, ἐάσας ἀπῆλθε. Τοῦτο δὲ ὄλον της τοῦ ἐχθροῦ ἦν ἀπάτης, Ἐν ὧσπερ ποτὲ τὸν Ἰούδαν τοῦ χοροῦ τῶν Ἀποστόλων, και τὸν ἕνα τῶν τεσσαράκοντα Χριστοῦ μαρτύρων δελεάσας ἤρπασε και τοῦ θείου φωτός και της γλυκύτητος τοῦ παραδείσου ἐστέρησεν, οὕτως και τούτῳ τῷ μακαρίῳ τὸν δόλον ἠβούλετο ἐνιέναι· ἀλλ' ἐψεύσθη ὁ δειλαιὸς και τοῦ σκοποῦ διήμαρτε, τη τοῦ Χριστοῦ χάριτι χαριτωθεὶς και φυλαχθεὶς ὁ γενναῖος τη πίστει Γεννάδιος, και τὸν δόλον τοῦ δολερῶς δολιευομένου δολίου γενναῖως ἐξέφυγε, και τη ἐν Χριστῷ αὐθις ἀγέλη συναμιλλώμενος ἦν τὴν καλὴν ἄμιλλαν.

Βληθέντων οὖν, ὡς δεδήλωται, τῶν ὁσίων πατέρων ἐν τῇ φυλακῇ, και τριῶν ἡμερῶν παρελθουσῶν, προκαθήταντος αὐθις τοῦ καταράτου Ἀνδρέου, και τοῦ ρηγῶς τοῦ τότε ἐπικρατοῦντος της Κύπρου Ἐρρί μετὰ πάσης της σπαθοφόρου τάξεως και τῶν ἱππέων παραγενομένου, και τῶν της βουλῆς ἀπάντων συνεδριασθέντων, ἀναγγέλλει Ἀνδρέας αὐτῷ πάντα κατ' ἔπος πᾶ τῶν ἀγίων ἀνδρῶν, δεικνύων αὐτῷ και ὧν ὠμολόγουν ἐγγρίφως, και τὸ ἀμετάτρεπτον τῶν τοσούτων χρόνων ὧν ἐπέζηζοντο ἐν τῇ φυλακῇ. Ὁ δὲ γε ρῆξ και πᾶσα ἡ τάξις τῶν καθάλλαρῶν ἔφησαν πρὸς τὸν Ἀνδρέαν· σὺ τὰ της ἐκκλησίας δίκαια φέρεις και προάγεις, και εἴ τι φανεῖ σοι ποιῆσον· ἐμοὶ

γάρ τὰ τῶν ἐκκλησιῶν οὐ δέδοται, ἀλλὰ τὰ τῶν δημοσίων. Ὁ δὲ τῆς κακίας υἱὸς ἢ μᾶλλον εἰπεῖν τῆς ἀνομίας, εἶπεν ἡμῖν οὐκ ἔξεστιν ἀπολέσαι οὐδένα, ἢ μετὰ τὴν ἀπόφασιν τὴν ὑπεύθυνον, πρὸς τὸν δημόσιον παραπέμπειν ἐπὶ τῷ τιμωρῆσασθαι.

Τότε οὖν παρέδωκε τούτους πρὸς τὸν ρῆγα ἀποφηνάμενος ποίῳ θανάτῳ αὐτοὺς ἀπολέσει, οὕτως εἰπὼν: ἐπεὶ οἱ μονάζοντες οὗτοι τῶν Γραικῶν λέγουσιν, ὅτι τὸ ἄζυμον οὐ δέδοται παρὰ Χριστοῦ προσφέρειν ὑπὲρ αὐτοῦ, ἀλλὰ τὸ ἐνζυμον, κακοὶ κακῶς ἀπολέσθωσαν, καὶ τοὺς εἰς τοῦτο βλασφημοῦντας· ἀποφαινόμεθα, ἵνα πρῶτον δῆσαντες αὐτῶν τοὺς πόδας διὰ τῆς ἀγορᾶς τούτους ἔλκωσιν ἥτοι τοῦ ποταμοῦ, ἵνα διὰ τῶν πετρῶν τῶν ἐν τῷ ποταμῷ κατατριβῶσιν αὐτῶν αἱ σάρκες· ἔπειτα δὲ τῷ πυρὶ παραπέμψωσι! Τῆς γοῦν ἀποφάσεως γενομένης καὶ τῶν δημίων ἐφεστηκότων, οἱ ὅσοι οὗτοι καὶ μακάριοι πατέρες τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς τὸν οὐρανὸν ἄρχντες καὶ μιᾷ φωνῇ εὐχαριστοῦντες ἔλεγον· Κύριε ὁ θεὸς τῶν δυνάμεων, εὐχαριστοῦμέν σοι, ὅτι ἠξίωσας ἡμᾶς κρείττους φανῆναι τῶν καταράτων τούτων λατίνων καὶ ὑπὲρ σοῦ ἀποθανεῖν· οἱ τρεῖς παῖδες ἐν καμίνῳ διὰ πυρὸς ἐδοκιμάσθησαν, ἀλλ' εἰς ἐκείνους μὲν διπλῆν τὴν χάριν παρέσχες, ἐπὶ τῷ κρείττους φανῆναι Χαλδαίων καὶ πυρός· ἡμεῖς δὲ κρείττους φανέντες τῶν λατίνων, δὸς ἰσχὺν μὴ δειλοῦς φανῆναι τοῦ πυρὸς τούτου, ὀλοκαυτούμενοι δὲ ἐν τούτῳ προσδεχθῆμεν, ὡς πᾶσαν κηλῖδα ἀποτιναζάμενοι ἀπὸ τῆς ψυχῆς καὶ ἀπονιψάμενοι, καὶ τῆς σαρκὸς ταύτης τῆς εὐτελοῦς καὶ πολυμόχθου μὴ φεισάμενοι, τῆς βασιλείας σου ἀξιώθῆμεν τῆς αἰδίου· δὸς δὲ καὶ τοῖς ἐκ τῶν λειψάνων ἡμῶν χριομένοις καὶ μνημονεύουσι τὸν ἄξιον μισθὸν αὐτῶν καὶ πάντα τὰ πρὸς σωτηρίαν αἰτήματα!

Εἶτα φθάσαντες συρόμενοι διὰ τοῦ ποταμοῦ καὶ δεδεμένοι τοῖς ἵπποις καὶ ἡμιόνοις ὀπισθεν, καὶ βωλοσύραντες, οὕτω

γὰρ κοινολογεῖται παρὰ τῶν αὐτοχθόνων καὶ ἡμεδαπῶν, τῷ πυρὶ ἐνεβλήθησαν. Καὶ οὕτως ἐτελειώθησαν οἱ καλλίνικοι τοῦ Χριστοῦ μάρτυρες καὶ καλὰ θρέμματα τῆς αὐτοῦ ποιμνῆς, οἱ γλυκύτατοι ἄρνες καὶ τῆς ἁγῆς Σιών οἰκήτορες, οἱ γενναῖοι καὶ νέοι ὁμολογηταί, οἱ εἰς τὴν μὲν ἐνδεκάτην τῶν ἑπτὰ αἰώνων ἀσυμφώνως, εὐψύχως δὲ πρὸς μικρὸν ἐργασάμενοι καὶ τέλειον τὸν μισθὸν παρὰ τοῦ παναγάρχου δεσπότου δεξάμενοι, καὶ δύο ἀνθ' ἑνὸς ἕκαστος αὐτῶν στεφάνους ἐστεφανώθησαν, πρότερον μὲν δι' ὕδατος τοῦ τῆς κατανύξεως διελθόντες, ὕστερον δὲ διὰ πυρὸς δοκιμασθέντες· καὶ ἐπληρώθη εἰς αὐτοὺς τὰ τοῦ προφήτου Δαυὶδ ῥήματα· διήλθομεν διὰ πυρὸς καὶ ὕδατος καὶ ἐξήγαγες ἡμᾶς εἰς ἀναψυχὴν· ὣν τῆς μερίδος ἀξιωθεῖνμεν χάριτι καὶ φιλανθρωπία τοῦ κυρίου καὶ θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, μεθ' οὗ τῷ πατρὶ δόξα ἅμα τῷ παναγίῳ καὶ ζωοποιῷ καὶ ἀγαθῷ αὐτοῦ πνεύματι, νῦν καὶ εἰς τοὺς ἀτελευτήτους αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν.

Ε.

Ἐπιστολὴ τοῦ ἀγιωτάτου κυροῦ Γερμανοῦ ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως νέας Ρώμης καὶ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου πεμφθεῖσα πρὸς τὸν πάπαν Γρηγόριον.

Ὁ Κύριε σῶσον δὴ· ὦ κύριε εὐδόωσον δὴ· σὲ γὰρ τὸν ἀρογωνιαῖον λίθον, τὸν πολυτελεῆ, τὸν ἐκλεκτόν, τὸν ἐντιμον, κατὰ τὴν περὶ σοῦ τοῦ προφήτου προσηγορίαν, εἰς θεμέλιον ὑποβάλλω ταύτης τῆς κοσμοφελούς πραγματείας· δεδίδαγμαί γὰρ ἀπὸ σοῦ τοῦτο, ὅτι πᾶς ὁ πιστεύων εἰς σὲ οὐ κατασχυνθήσεται, οὐδὲ τῆς τῶν ἐλπίδων αὐτοῦ παρασαλευθήσεται βάσεως.

Και ἔχει μὲν οὕτως τὸ ἀληθές, καὶ οὐδεὶς ἀντειπεῖν τολμήσειεν ἔν, εἰ μὴ τῷ πατρὶ τοῦ ψεύδους προφανῶς μεμαθήτευται. Ἔργον δὲ σοῦ τοῦ ἀκρογωνιαίου λίθου, τὰ κατὰ γνώμην διεσθηκότα εἰς ἐνότητα πίστεως συνάγειν τὰ διαιρούμενα. Καὶ Παῦλος ὁ καὶ τοῦ Ἡσαίου μεγαλοφωνότερος, σὲ εἶναι τοὺς μακρὰν καὶ τοὺς ἐγγύς εἰρήνην εὐαγγελιζόμενον διχμαρτῦρεται, τὸν καὶ τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης διὰ τῆς ἐπὶ τοῦ σταυροῦ τῶν χειρῶν σου ἐκτάσεως συγκαλεσάμενον πρὸς εὐσέβειαν, καὶ ἐναγκαλιστάμενον πατρικῶς. Λοιπὸν δέομαί σου τῆς ἀπλευροῦς ὁδοῦ καὶ σωτηριῶδους, ἔνωθεν εὐόδου τὸν λόγον ὁ ζῶν τοῦ πατρὸς λόγος, ἡ παντοδύναμος καὶ ἐνυπόστατος σοφία τοῦ θεοῦ, αὐτὸς οἰκονόμησόν μοι τὸν οἶκον τῆς ὑποθέσεως, καὶ σὺ ἔσο ταύτης καὶ θεμέλιος καὶ ὄροφος, ὁ κατὰ τὴν θεολογικὴν τοῦ Ἰωάννου φωνὴν ἄλφα καὶ ὦ λεγόμενος, ὡς τοῦ παντὸς ἀρχὴ καὶ τέλος ὁ ἀπερίοριστος. Τὰ μὲν τῆς εὐχῆς ἐν ταῦτοις· καὶ δὴ πρότερον ἄραντες τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς τὰ ὄρη τὰ ἐπουράνια, ὅθεν ἤξει ἡ βοήθεια ἡμῶν ἐπευξάμενοι· ἤδη δὲ καὶ πρὸς σὲ τὸν ἀγιώτατον πάπαν τὸν τοῦ ὑψηλοτάτου θρόνου τὴν προσεδρίαν λαχόντα, τὸ τοῦ λόγου μετατρέπομεν πρόσωπον· καὶ θέλησον ὑποκαταβῆναι μικρὸν τοῦ ὕψους τῆς δόξης σου, καὶ προσχεῖν μου τοῖς ῥήμασι τοῦ χθαμαλοῦ μὲν τῷ βίῳ, τῷ λόγῳ δὲ ἰσχυροῦ, εἴπερ εἰ μιμητῆς τοῦ ἐν ὑψηλοῖς κατοικοῦντος καὶ τὰ ταπεινὰ ἐφορῶντος θεοῦ. Ἄρξομαι δὲ ἐντεῦθεν, καὶ κλῖνον τὸ οὖς σου εὐμενῶς καὶ ὑπόδεξαι τῶν ῥημάτων μου.

Ἡ πολυποίκιλος σοφία τοῦ θεοῦ, ἡ ἐκ τοῦ μὴ ὄντος τὰ πάντα καθάπαξ παραγαγούσα δημιουργικῶς, πάντοτε δὲ συνέχουσα προνοητικῶς, εἴωθε πολλάκις ἐκ μικρᾶς οἰά τινος θεμελίου καταβεβλημένης ἀφορμῆς, μεγάλας πράξεις ἐσώστερον ἐποικοδομεῖν καινωφελεῖς τε καὶ σωτηριώδεις· Ἰωσήφ γάρ, ὡς Ἰσραὴν, ἀργυρώνητος δοῦλος ἐπέχθη, καὶ φυλακῆς λάκκῳ ἐβλήθη, καὶ τοῖς δεσφάταις ἐκρίνεται, ἀλλὰ τί φησιν ἡ γραφή; ἀπό-

στείλε βασιλεὺς καὶ ἔλυσεν αὐτόν, ἄρχων λαοῦ, καὶ ἀφήκεν αὐτόν. Ὅπως ἐνδοξα, ὅπως θαυμάσια, ὅπως ὁ θεὸς διὰ μέσου τόπου δεδόξασται, τὴν ἱεράν σου διάνοιαν οὐ διακίφρευεν. Εἰς τί δὲ βλέπει λόγος, καὶ τί δηλοῦν γίνεται; Οἱ παρόντες κατὰ θεὸν ἀδελφοί, οἱ περιστατικῶς τινι συνκνητήματι καὶ φόβῳ τῶν κατακρίτων ἐγγίσαντες τοῦ πανευσεβοῦς βασιλέως καὶ κρατίστου μου αὐτοκράτορος, ὅπως προμηθείας ἤξιωνται, καὶ τῷ προσώπῳ τῆς ἡμῶν ἐμφανίσθησαν μετριότητος, τῇ ἀγιότητί σου γνωριοῦσιν, ἡ καλὴ συνοδία καὶ ἀδιάσπαστος συμψυχία, ἣν ἡ κοσότης τῶν φρονίμων παρθένος ἰσάριθμος, ὅτι ἡ λαμπὰς τῶν ἔργων καὶ τὸ ἐντεῦθεν φῶς ἐμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων ἐκλάμπει πρὸς δόξαν τοῦ ἐπουρανίου πατρὸς, καὶ φρονίμων τὸ ἔλαιον ἐπιβάλλουσι τῆς ἀγαθοεργίας αἰεὶ, ὅπως μὴ κατασθεσθῆι τὸ φῶς, καὶ αὐτοὶ πρὸς ὕπνον ἐκτραπῶσι τῆς ἀκηδίας, καὶ ὑπερείργωσι τῆς εἰσόδου τῆς βασιλείας, ἀραβδοὶ πάντες, μονοχίτωνες, ἀνυπόδετοι, νῦν δὲ καὶ ὠραιοθήνηαι τοὺς πόδας αὐτῶν ὑπονοῶ ἀποστολικῶς, εὐαγγελιζομένων εἰρήνην καὶ ἀγαθὰ μέσον Γραικῶν καὶ Λατίνων, καὶ συντόμως εἰπεῖν ὅλοι κοῦφοι καὶ ἐλαφρότατοι ταχυδρόμοι Χριστῷ σπεύδοντες φθάσαι τῶν καλῶν πάντων τὸ ἀκρότατον, καὶ οὐ γενόμενοι στήσονται τοῦ δρόμου τῆς ἐπίσεως· οὗτοι τοίνυν οἱ κατὰ θεὸν εὐτελεῖς ἀδελφοί, οὕτως ἠνωμένοι ὁμοφροσύνη καὶ ὁμονοίᾳ, καὶ ἀναπληροῦντες τὸν πενταδικὸν ἀριθμὸν, εἰς ἀγαθὸν σημεῖον ἡμῖν ἀνεφάνησαν, καὶ εἰς ἐλπίδας χρηστάς παρεβάλλοντο, τῆς τῶν πέντε πατριαρχείων σὺν θεῷ φᾶναι φιλοχρίστου ἐνώσεως καὶ ὁμονοίας· παρεβάλλον δὲ τῷ ἡμετέρῳ οἰκῆματι, κατὰ θεῖαν πρόνοιαν ὡς πεπίστευκα τὴν πάντα πρὸς τὸ συμφέρον οἰκονομοῦσιν· καὶ λόγων πολλῶν μέσον ἡμῶν κινουμένων, ἐπολυπραγμονεῖτο πλέον τῶν ἄλλων τὸ πολυχρόνιον σχίσμα τοῦ ἀρράφου χιτῶνος τῆς εὐσεβείας ἀνωθεν ὑφαντοῦ, ὃν ἀποστολικαὶ χεῖρες τὴν καθολικὴν τῶν χριστιανῶν ἐνέδυσαν ἐκκλησίαν, καὶ πατέρων

άγιών και διδασκάλων διάφοροι συνελεύσεις συνέσφιγξαν περι-
 ζώσασθαι, τολμηραὶ δὲ χεῖρες, οὔμενον στρατιωτικαί, ἀλλ' ἐκ-
 κλησιαστικαί φαίνεσθαι ἔσχισαν καὶ διέρρηξαν· καὶ τὸ σχίσμα
 μέγα καὶ πολυχρόνιον, καὶ οὐδεὶς ὁ ἐλεῶν τὴν νύμφην Χριστοῦ
 οὕτω διερρηγμένον φοροῦσαν ἱμάτιον, καὶ τῆς ἀσχημοσύνης αὐ-
 τὴν κατοικτεῖρων. Τοῦτο οἴμι καὶ ὁ Δαυτδ ἐν τοῖς ψαλμοῖς
 θρηνῶδει, διεσχίσθησαν λέγων, καὶ οὐ κατενύγησαν, εἰ γὰρ καὶ
 κατενύγημεν, ὠδυνήθημεν ἂν καὶ ἐθλίβημεν· καὶ ἐὰν θλίψιν καὶ
 ὀδύνην εὐρωμεν, τὸ ὄνομα κυρίου ἐπικαλεσόμεθα. Καὶ ἔτι ἡ-
 μῶν ἐπικαλουμένων, ἐν ἡμῖν γένηται ὡς ἐν μέσῳ τῶν μαθη-
 τῶν πρότερον, εἰρηνοποιῶν τὰ διαμαχόμενα, καὶ τὴν ἀμφιβο-
 λίαν τῶν λογισμῶν διορθούμενος· μὴ γὰρ οὐ δάκνεται τὰ
 σπλάγγνα, μὴ οὐ λυπεῖται τὴν διάστασιν; ναὶ σφόδρα· πατὴρ
 γὰρ ἐστὶ καὶ πατέρων πάντων φιλοστοργότερος, καὶ οὐκ ἀνέχε-
 ται βλέπειν τὰ φίλτατα ἔχθρα διασπώμενα ὑπ' ἀλλήλων, καὶ
 δίκην ἰχθύων ἀλληλοφαγοῦντα, ἐν τῷ τὸν μείζονα κατεπαίρε-
 σθαι τοῦ ἐλάττονος καὶ τὸν ἰσχυρὸν κατεπεμβαίνειν τοῦ ἀσθε-
 νοῦς. Οὕτως ἐδίδαξεν ὑμᾶς ὁ τῶν ἀνθρώπων ἀλιεὺς Πέτρος, ὃς
 ἀπεναντίας τῇ προτέρᾳ τέχνῃ ἀπὸ θανάτου πρὸς ζωὴν τοὺς
 ἀλιευομένους μετέφερον; Ὡ τίς δώσει τῇ κεφαλῇ μου ὕδωρ καὶ
 τοῖς ὀφθαλμοῖς μου πηγὴν δακρύων, καὶ κλαύσομαι ἡμέρας καὶ
 νυκτὸς ἐπὶ τῷ συντρίμματι τῆς νέας Σιών τῆς ἐξ ἔθνων ἐκ-
 κλησίας; Πῶς ὁ ἐκλεκτὸς λαὸς τοῦ θεοῦ, εἰς Ἰούδα καὶ Ἰσραὴλ
 διηρέθη, καὶ αἱ πόλεις ἡμῶν εἰς Ἱεροσόλυμα καὶ Σαμάρειαν;
 Τὰ γὰρ κατὰ τὸν Κάϊν καὶ τὸν Ἄβελ, ἢ τὸν Ἡσαῦ καὶ τὸν
 Γακῶβ, τοὺς ἀδελφοὺς μὲν τῇ φύσει, πολεμίους δὲ τῇ γνώμῃ
 καὶ ἐναντίους· ὀκνῶ παραπλέκειν τὸν λόγον, ἵνα μὴ τὸ πρω-
 τερον τῆς ἀδελφότητος ἀτιμάσω καὶ δόξω ὑποκλέπτειν τὰ
 πρωτοτόκια· πλὴν ἐνταῦθα ὁ πατὴρ ἡμῶν οὐ γεγήρακεν, οὐδὲ
 ἀμβλυοπεῖ, καὶ τοῖς καταπονουμένοις ἀδίκως τὴν εὐλογίαν
 χαρίζεται. Εἰσὶ μὲν οὖν, εἰσὶ καὶ ταῦτα πικρά, καὶ τῇ αἰσθη-

τικῆ καρδίᾳ σῆς ὀστέων ἀπλήστως διαβίβρωσκόμενα. Ἐὖ δὲ νῦν ρηθησόμενον, χαλεπώτερον καὶ δεινῶν ἀπάντων δεινότερον, καὶ μαχαίρας πάσης τμητικῆς καὶ διστόμου ὀξύτερόν τε καὶ τμητικώτερον καθ' ὧν ἀνθρώπων κατενεχθῆ, εἴτε κατὰ Λατίνων εἴτε κατὰ Γραικῶν· ποῖον τοῦτο; Παύλου λέγοντος· ἀκουσώμεθα· ἐὰν ἡμεῖς ἢ ἄγγελος ἐξ οὐρανοῦ εὐαγγελίζεται ὑμῖν παρ' ἃ παρελάβετε, ἀνάθεμα ἔστω· καὶ οὐχ ἅπαξ τὴν ρομφαίαν κατακοντίζει ἀλλὰ δεύτερον· ἵνα σφοδρότερον ἀπεργάσῃ τὴν ὀδύνην διὰ τῆς δευτέρας ἀπάγει· καὶ πρὸς ἀναζήτησιν ἰατροῦ ἀναστῶσιν οἱ τὸν ψυχικὸν φοβούμενοι θάνατον. Ἴί οὖν φημί; πᾶσαν ἕλλην φροντίδα, πᾶσαν μέριμναν, τυρδωσὸν πάντα ἀπὸ τῆς καρδίας τινάξωμεν, ὡς κονιορτὸν ἀπὸ τῶν ποδῶν, καὶ μετὰ προθυμίας πάσης ζητήσωμεν, τίνων αὕτη κατὰπίπτει ἢ φοβερὰ καὶ δίστομος μάχαιρα, καὶ τίνων ἐκτέμνει ἀπὸ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ολομελείας, ἧς ἐστὶ κεφάλαιον ὁ Χριστός· εἰ μὲν τοὺς Γραικοὺς ἡμᾶς κινδυνεύοντας ἀπολέσθαι, τῷ Σολομῶντι πειθόμενοι· σοφὸς ἀνὴρ παροικιαστικῶς λέγει· ἀδελφοί ἐν ἀνάγκαις χρήσιμοι ἔστωσαν· μᾶλλον δὲ αὐτοῦ ἀκούσατε τοῦ θεοῦ τοῦ τὸν Σολομῶντα σοφίσαντος, καὶ φθεγγομένου διὰ τοῦ προφήτου· ὁ ἐξάγων ἄξιον ἐξ ἀναξίου, ὡς στόμα μου ἔστω· διὸ καὶ ἡμεῖς οἱ Γραικοί, ἀπληγες μὲν καὶ ἀτραυματίστοι ἐκ τῆς μαχαίρας τοῦ ἀναθέματος, κατὰ δὲ Ἰταλῶν καὶ Λατίνων ὀξύτατα φέρεται, καὶ θῦσαι καὶ ἀπολέσαι τινὰς κατεπιείγεται· νομίζομεν ὡς οὐκ ἀνθέξεσθε δι' ἀγνοίαν καὶ πεισμονὴν βλαβερὰν, τῆς τοῦ Χριστοῦ μερίδος ἀπορραγῆναι, ὑπὲρ οὗ μυρίους ἂν θανάτους εἰ δυνατόν ἕκαστος ἡμῶν μετὰ χαρᾶς ὑπομείναι. Ὅτι δὲ διαφωνία καὶ δογματῶν ἐναντιότης, καὶ κανόνων κατάλυσις, καὶ πατροπραδῶτων ἐθῶν ἀλλοίωσις καὶ μεσότηχοι εἰσι τοῦ φραγμοῦ τοῦ διττῶντος, τὰ πρὶν ἠνωμένα τῷ τῆς εὐρήνης καὶ ὁμονοίας συνδέσμῳ, ἢ οἰκουμένη πᾶσα χεῖλος ἐν γεγονός ἀναβοήσεται· ἐντεῦθεν καὶ ἄσπονδος πόλεμος κατ' ἀλλήλων, πόλεων

ἀπαρισμοί, σφραγίδες ἀπηρωρημένοι κατὰ τῶν ἐκκλησιαστικῶν
 θυρῶν ἱεροπραξίαις παντοίαις, ἵνα μὴ γραικικαῖς φωναῖς δοξο-
 λογηται θεός. Ἐν ελείπετο μόνον, καὶ γέγονε καὶ αὐτό, ἵνα
 μαρτυρίας καιρὸς ἐστή, καὶ βῆμα τυραννικὸν προτεθῆ, καὶ
 θρόνος μαρτυρικός ἀνοιγῆ, καὶ ἡμεῖς πρὸς τὸ στάδιον τῆς μαρ-
 τυρίας ἀναβησώμεθα, τὸν ἀγῶνα τὸν καλὸν ἀγωνισόμενοι, καὶ
 παντακρατορικῆ στεφθησόμεθα δεξιᾷ· οἶδεν ἂ λέγω· ἡ Κύπρος
 ἢ περιόνημος νῆσος, νέους μάρτυρας θεασαμένη καὶ στρατιώτας
 Χριστοῦ, οἱ πρότερον δι' ὕδατος διελθόντες θαλάσσης κατα-
 νύξεως καὶ τοῖς ἰδρῶσι λουσάμενοι τοῖς ἐκ τῶν ἀσκητικῶν τοῦ
 σώματος πόνων ἐπὶ χρόνοις μακροῖς, τὸ τελευταῖον διήλθον διὰ
 πυρὸς καὶ ὕδατος· καὶ ἐξήγαγεν αὐτοὺς ὁ ἀγνωσθέντος θεοῦ εἰς
 τὴν οὐράνιον ἀναψυχὴν. Καλὰ γε ταῦτα, ἀγιώτατε καὶ τοῦ
 ἀποστόλου Πέτρου διάδοχε; Ταῦτα παραγγέλλει ὁ τοῦ πράου
 καὶ ταπεινοῦ τῆ καρδίας Χριστοῦ μαθητής; οὕτω καταρτίζει
 τοὺς πρεσβυτέρους διὰ τῆς ἐπιστολῆς; πρεσβυτέρους φησὶ τοὺς
 ἐν ὑμῖν παρακαλῶ ὁ συμπρεσβύτερος καὶ μάρτυς τῶν Χριστοῦ
 παθημάτων, ὁ καὶ τῆς μελλούσης ἀποκαλύπτεσθαι δόξης κοι-
 νωνός, ποιμάνετε τὸ ἐν ὑμῖν ποιμνιον τοῦ θεοῦ, ἐπισκοποῦντες
 μὴ ἀναγκαστῶς, ἀλλ' ἐκουσίως, μὴ δὲ αἰσχροκερδῶς, ἀλλὰ προ-
 θύμως, μὴ δ' ὡς κατακυριεύοντες τοῦ κλήρου, ἀλλὰ τύποι γι-
 νόμενοι τοῦ ποιμνίου· καὶ φανερωθέντος τοῦ ἀρχιποιμένου, κο-
 μιεῖσθαι τὸν ἀμαράντινον τῆς δόξης στέφανον. Αὕτη ἐστὶν ἡ
 τοῦ Πέτρου διδασκαλία, καὶ ὄψονται οἱ μὴ πειθαρχοῦντες αὐ-
 τῆ. Ἡμῖν δὲ παράκλησιν ἐκεῖνο τὸ μέρος τῆς ἐπιστολῆς ἐν
 τῷ ἀγαλλιάσθαι παραγγέλλει, λυπούμενοις ἄρτι ἐν ποικίλοις
 πειρασμοῖς, ἵνα τὸ δοκίμιον ἡμῶν τῆς πίστεως εὐρεθῆ πολὺ
 τιμώτερον χρυσοῦ τοῦ ἀπολλυμένου, διὰ πυρὸς δὲ δοκιμαζο-
 μένου, εἰς ἔπαινον καὶ δόξαν καὶ τιμὴν ἐν ἀποκαλύψει Ἰησοῦ
 Χριστοῦ. Ἀλλὰ σύγγνωθε, ἅγιοι δέσποτα, καὶ τῶν προτέρων τῆς
 πρεσβυτερίας Ρώμης ἀρχιερέων συμπαθέστετε καὶ πράοτατε, καὶ

ἀνάσχου ρημάτων δριμύτητος μετεχόντων· παθαινομένης γὰρ καρδίας γεννήματα, καὶ δίδονται συγγνώμη παρὰ τῶν εὐδαικρίτων ἀνδρῶν τοῖς διὰ λύπην λαλήσοσι τι δακνηρόν· ζῶσαι δὲ ὡσπερ ἀνὴρ τὴν ὄσφυν σου, καὶ ἀναψόν σου τὸν λύχνον τῆς διακρίσεως, καὶ ζήτησον τὴν ἀπολλυμένην δραχμὴν τῆς ἐπὶ τῇ πίστει ἐνώσεως, καὶ συγκαταπαθήσομέν σου τῇ ἀγιότητι καὶ ἡμεῖς· οὐ φεισόμεθα σώματος ἀσθενούς, οὐ γῆρας προφασισώμεθα, οὐ μακρὰν ὁδοπορίαν· ὅσον γὰρ ἐγκοπότερόν ἐστι τὸ ἐγγείρημα, τοσοῦτον πλείονων σπεφάνων παραίτιον· ἕκαστος γὰρ κατὰ τὸν ἴδιον κόπον μισθὸν λήψεται, ὡς ὁ οἰκουμηνικός σταδιοδρόμος καὶ μεγαλῶνυμος στεφανίτης, ἔφησε Παῦλος. Οὐκ ἀγνοοῦμεν, ὦ θειότατε δέσποτα, ὅτι καθάπερ ἡμεῖς οἱ Γραικοὶ διῶχυρίζομεθα κατὰ πάντα ὀρθοδοξεῖν τε καὶ εὐσεβεῖν, καὶ εἰς μηδὲν παρασφάλλεσθαι τῶν ἀποστολικῶν δογμάτων καὶ πατερικῶν, τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ ἡ τῆς πρεσβυτέρας Ρώμης ἐκκλησία περὶ ἐαυτῆς διωρίσεται, καὶ διὰ τὸ μὴ οἶσθαι κατὰ τι σφάλειν, οὐδὲ θεραπείας χρῆζειν λέγειν καὶ διορθώσεως· τοῦτο καὶ παρὰ τῆς τῶν Γραικῶν ἐκκλησίας καὶ παρὰ τῆς τῶν Λατίνων λεγόμενον ἐβδαμην· καὶ γὰρ οὐδεὶς ποτε ἐν τῇ ἰδίᾳ προσώπῳ ἀσχημοσύνην ἀκριβοῦ καθορᾶν δύναται, εἰ μὴ πρὸς κάτοπτρον παρακύψειν, ἢ παρ' ἑτέρου ἢ ὅπως ἔρα τῆς ὄψεως ἔχει, εἴτε ἀψάγωγος εἴτε καὶ μὴ. Ἔχουμεν κάτοπτρα καὶ ἡμεῖς πρῶτὰ τε καὶ ἐμφανεστάτα, τὸ φωτεινὸς τοῦ Χριστοῦ εὐαγγέλιον, τὰ ἐπιστολιμαία τῶν ἀποστόλων γράμματα, τὰς βίβλους τῶν θεολόγων πατέρων· παρακύψαμεν εἰς αὐτά, κακεῖνὰ διδάξωμεν ὅπως ἔχει φρονήματος ἕκαστος, εἴτε νενοθευμένου, εἴτε γνησίου· ὁ δὲ προσκαλούμενος εἰς τὴν τοῦ κατόπτρου θαυμασίαν καὶ ἀναχωρῶν, ὡμολόγησε καὶ ἔκωσ τὸ πρόσωπον τῷ δύσμορφον· Ὁ θεὸς συντρίψει τὸν σατανᾶν ὑπὸ τοῖς πόδας ἡμῶν ἐν τάχει, τὸν μαχοποιὸν ὁ εἰρηνοποιός, τὸν μισόκαλον ὁ τῶν καλῶν πάντων αἷτιος, τὸν σακευάλοπαδόν ὁ τῆς ἀγάπης

θεός, και ἀποστείλει πρὸς τοὺς ποιμένας ἡμᾶς τῶν λογικῶν προβάτων αὐτοῦ ἄγγελον χαρὰν μεγάλην εὐαγγελιζόμενον, ὡς πρότερον ἐπὶ τῇ κατὰ σάρκα γεννήσει αὐτοῦ τοῖς ποιμέσι τῶν ἀλόγων προβάτων καὶ βοσκημάτων, καὶ ἀξιῶσαι ἄσπι τὴν θαυμαστὴν ἐκείνην ὑμνολογίαν, δόξα ἐν ὑψίστοις θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη, ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία, καὶ ἐν ἀγίῳ φιλήμῃτι ἀλλήλους ἀσπάσασθαι· ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ καὶ πατρός, καὶ ἡ κοινωνία τοῦ ἀγίου πνεύματος εἴη μετὰ πάντων ἡμῶν· ἀμήν.

ΣΤ.

Ἡ τοῦ πάπα ἐπιστολὴ Γρηγορίου πρὸς τὸν οἰκουμενικὸν πατριάρχην κύριον Γερμανόν.

Γρηγόριος ἐπίσκοπος, δούλος τῶν δούλων τοῦ θεοῦ, τῷ σεβασμίῳ ἀδελφῷ τῷ ἀρχιεπισκόπῳ τῶν Γραικῶν, σωτηρίῳ καὶ ἀποστολικῇ εὐλογίῳ· ὡς ἐγγὺς τὸ μαρτύριον τῆς ἀληθείας, ἀφορμὴ δὲ τῆς πλάνης ἡ ἀγνοσία ἐστὶ τῶν γραφῶν, τοῖς πᾶσι συμφέρει ταύτας ἀναγινώσκειν ἢ ἀκούειν ὅτι τὸ ἐν αὐταῖς ἡθεῖα ἔμπνευσις ἀνέθετο τῇ διδασκαλίᾳ τῶν ἀκολούθων, καὶ ἠθέλησεν ἐλκύσαι ταύτας εἰς φυλακὴν τῶν παρόντων· ἀληθῶς ὁ Ἰεροβοάμ δὲ ἐποίησεν ἀμαρτῆσαι καθὼς ἀναγνώσκειται τὸν Ἰσραὴλ καὶ προσλαβεῖν εἰς τὴν διαίρεσιν τῶν φυλῶν, προδήλως σημαίνει τὸ σχίσμα τῶν Γραικῶν· καὶ τὸ πλῆθος τῶν βδελυγμάτων τῆς Σαμαρείας, τὰς διαφόρους αἰρέσεις, σημαίνει τοῦ πλήθους, ἀπὸ τῆς προσκυνήσεως τοῦ ἀληθινοῦ νοῦ τοῦ κυρίου, τῆς Ρωμαϊκῆς δηλαδὴ ἐκκλησίας καὶ τῆς τιμῆς διαχωρισθέντος. Ὅτι δὲ ὁ Χρυσόστομος καὶ ὁ τῆς Ναζιανζοῦ, ὁ μέ-

γας Βασίλειος, καὶ ὁ Κύριλλος πρᾶξοζως ἐξέλαμψαν, αὐτὴ ἦν
 οὐράνιος καὶ ὑψηλὴ βουλή, ὡς ἠθέλησε διατελεῖν ἐν μέσῳ τῶν
 εἰδωλοκρατῶν τῶν Ἑλλήνων, τὸν Ἐλισσαῖον, καὶ τοὺς υἱοὺς τῶν
 προφητῶν. Νῦν τὸ λοιπὸν, ὅτι ἐν τοῖς ἐτέροις γράμμασι τοῖς
 προαποσταλεῖσί σοι, ἐδήλωσε τὴν αὐθεντίαν καὶ τὸ δίκαιον,
 περὶ τοῦ πρωτείου τῆς Ῥωμαίων ἐκκλησίας, καὶ τὰς μεθόδους
 ἐνδεχομένως, τοῦτο μόνον προστιθέαμεν· ἔτι ἀμφότεραι αἱ
 μάχαιραι τῷ ἀρχιερεῖ τῶν Ῥωμαίων διαφέρουσιν εἰς τὸ δια-
 κρατεῖσθαι, καὶ ἐκ τῆς εὐαγγελικῆς ἀναγνώσεως κατέχομεν·
 καὶ γὰρ λαλοῦντος τοῦ Ἰησοῦ τοῖς μαθηταῖς περὶ ζητήσεως
 τῆς πνευματικῆς μαχαίρας, ἐκεῖνοι ἐκεῖ δύο κειμένως ὑπέδει-
 ξαν, περὶ ὧν ὁ Κύριος εἶπεν· ἰκανὸν ἐστίν· εἰς συνοχὴν δηλα-
 δὴ πνευματικῆς καὶ σωματικῆς προσκόψεως· ἐν τὴν κοσμικὴν
 μάχαιραν πρᾶξοζως· διακρατεῖσθαι παρὰ τῆς καιρικῆς ἐξουσίας,
 πρόσχες ὅτι ὁ Κύριος ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ Ματθαίου εἶπε τῷ
 Πέτρῳ· ἀπόστρεψόν σου τὴν μάχαιραν εἰς τὸν τόπον αὐτῆς·
 εἰπὼν τὸ σοῦ, ἐσήμανε τὴν κοσμικὴν μάχαιραν, μετ' ἧς ἀπέ-
 τεμε τὸν δοῦλον τοῦ ἀρχιερέως· περὶ τῆς πνευματικῆς γὰρ
 οὐδενὶ ἦλθεν εἰς διαταγμὸν· ὅτι ἦγουν τῷ Πέτρῳ διὰ τῆς πνευ-
 ματικῆς ἐπισκέψεως ἢ ἀνεγκλίσεως, τοῦ δεσμεῖν καὶ λύειν
 τὴν ἐξουσίαν ἔθετο· λοιπὸν αἱ ἀμφότεραι μάχαιραι δίδονται
 τῇ ἐκκλησίᾳ· πλὴν παρὰ τῆς ἐκκλησίας ἡ μίξις ὀφείλει ἐνερ-
 γεῖσθαι, ἡ δὲ ἑτέρα διὰ τῆς χειρὸς τῆς ἐκκλησίας τῷ κοσμικῷ
 ἄρχοντι δίδοσθαι· ἡ μίξις δίδεται εἰς ὑπηρεσίαν αὐτῷ τῷ στρα-
 τιωτῇ παρὰ τοῦ ἱερέως, ἡ δὲ ἑτέρα ἀπομένει εἰς τὸ τοῦ ἱε-
 ρέως θέλημα. Διὰ ταῦτα λοιπὸν καὶ τὰ ἄλλα τὰ μετὰ ταῦτα
 διατεταγμένα καὶ διατετυπωμένα, σὲ τὸν ἀγαπῶντα τὴν τῆς
 ἀληθείας ἀνίχνευσιν, ποιήσωσι νοῆσαι τὴν σὴν ἀγάπην, τοὺς
 παρόντας ἀπολομιστάς, τὸν Οὔγον καὶ Πέτρον τοὺς ἐκ τῶν
 Κηρύκων, τὸν Ἀμμώνιον καὶ Ραδοῦλφον ἐκ τῆς τῶν Ἐλαχί-
 στων ἀδελφῶν τάξεως, ἀνδρᾶς δυνάμει, εὐλαβεῖα συντηρη-

μένους, και τῆ τῶν ἡθῶν κοσμιότητι καθαρούς, και τῆ τῶν ἱερῶν Γραφῶν γνώσει προσχόντας, φροντίσαντες ἀπεστάλακαμεν πρὸς σὲ καθὼς ἐν τοῖς προμνημονευθεῖσι γράμμασι διεμνηυσάμεθα, ὡς ἂν μετ' αὐτῶν περὶ πάντων ὧν εἰς συζήτησιν ἔλθῃτε πιστῶς, συντροφικῶς ἐπιφέρῃς και διακριτικῶς ἐν τῷ τροχῷ τοῦ ἐντὸς τοῦ τροχοῦ τοῦ ἀποδειχθέντος τῷ Ἰεζειήλ, δυναθῆς ἀκοῦσαι τὴν φωνὴν τῆς βροντῆς, και κατοπτρίσασθαι ἐν τῷ ὑελίῳ τῆς θαλάσσης· ὅτι ὁ εἶς Ἀδάμ ὁ τεθεὶς εἰς ἔργον και φυλακὴν τοῦ παραδείσου, και ἡ δοθεῖσα αὐτῷ μία γυνή, προτυποῖ τὸν ἕνα κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν κτισθέντα ἐν δικαιοσύνῃ και ἀγιότητι ἀληθείας, και τὴν μίαν νόμφην τὴν αὐτοῦ ἐκκλησίαν· ὅτι ὁ Λάμεχ, ὃς τεταπεινωμένος σημαίνει ἐν τῷ τὴν μίαν γυναῖκα διαμερίσαι εἰς δύο, αἰμοχαρὴς ἐγένετο, και ἄνδρα ἀπέκτεινεν εἰς τραῦμα αὐτοῦ. Ἔτι οὐκ ἀναγινώσκειται εἶναι ἕτερα κιβωτός, εἰ μὴ μία· ὡς γὰρ τὰ πάντα τῷ κατακλυσμῷ διεφθάρησαν, εἰς ἕνα πατριάρχην ἀφεθεῖσα ἡ ἐκκλησία; ὀλίγας ψυχὰς τελειότητι ἀριθμῷ διεφύλαξε· και τὸν νόμον δέδωκεν ὁ θεός· οὐκ ἄλλον δέδωκεν, ἀλλ' αὐτόν· ὥσπερ τὰ δύο Χερουβὶμ τὰ ἐπισκιάζοντα τὸ ἱλαστήριον, οὐκ ἀλλάχθεν ἐπίστρεφον, ἀλλ' ἔβλεπον πρὸς ἓν πρόσωπον· και τὸν ἕνα χιτῶνα τοῦ Ἰωσήφ τὸν ὄντα ὑφαντόν, και τοῦ σωτήρος ἡμῶν τὸν ἕνα ἄρραφον χιτῶνα. Πλὴν εἰὰν διπλῆ ἔννοια τῆς εὐχαριστίας τῆς θείας εἰς διαφορὰν ἔλκη τὸ ἡμέτερον ἀπὸ τοῦ ὑμῆτερου, πρόσχευς ὅτι οὐκ ἐστὶν ἕτερον οὐδὲ διαφέρει τοῦ ἐνὸς κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ πρώην προσλαβόντος δι' ἡμᾶς σάρκα παθητὴν και μετὰ θάνατον παντελῶς διαμεινάντος ἀπαθοῦς, και τοῖς Γραικοῖς και τοῖς Λατίνοις ἴσως τὸ μυστήριον τῆς ἡμετέρας σωτηρίας πολυτρόπως ὠκονομήσαντος. Ὁ Γραικὸς προστρέχων πρὸς τὴν πίστιν μετὰ τοῦ νεωτέρου μαθητοῦ, και τσαούτης χάριτος οὐ χαριτωθεὶς τῆς ἐκείνου ἀξιότητος, ἦν ὁ θεὸς ἰλιως ἀνθρωπίνως συνέπαθεν, ἀνθρωπος θελήσας παθητὸς

γενέσθαι καὶ ἐκλεγόμενος καθημέραν καὶ μνημονεύων θυσίαν ἀναφέρειν, ἀποκαταστήσας καθὼς ὁ Ἀπόστολος λέγει, ὅτι ἐκ τῆς ζύμης τὸ φύραμα φθείρεται ἐν ζύμῃ φθορᾶς, ἥ πρὸ τῆς ἀναστάσεως τὸ κυριακὸν σῶμα ὑποκείσθαι ἐδύνατο καθὼς δέδεικται. Ὁ Λατῖνος δὲ μετὰ τοῦ πρεσβυτέρου Πέτρου ἀκολουθήσας τοῖς γράμμασι τοῦ μνημείου, ἐξ οὗ ἐκπορεύεται πνευματικὸς νοῦς, πρῶτος εἰσήλθε καὶ τὰ ὀθόνια κείμενα εἶδε, τὰ τὸ ἱερὸν καὶ ἅγιον σῶμα ἐντυλίссοντα, ὅπερ σημαίνει τὴν ἐκκλησίαν· χωρὶς γὰρ τὸ σουδάριον, ὃ ἦν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, τὴν θυσίαν τοῦ δεδοξασμένου σώματος ποιῆσαι θαυμαστοτέρως ἐξελέξατο. Ἀλλὰ τὰ ἀμφοτέρω ψωμῖα, ἀπλῶς ψωμῖα ἐστί, πρὸ τῆς θυσίας· μεταβαλλόμενα δὲ διὰ τῶν κυριακῶν ρημάτων, ψωμῖα οὐκ ἐστί· καὶ διὰ τοῦτο οὔτε ἐνζυμον, οὔτε ἄζυμον δύναται λέγεσθαι, ἀλλὰ μᾶλλον ἵνα πιστεύηται ἐκεῖνο εἶναι ὁ ἄρτος ὁ ζῶν ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς καὶ διδοὺς ζωὴν τῷ κόσμῳ. Ταῦτα καὶ τὰ τούτοις ὅμοια ἐδίδαξεν ὁ θρόνος τοῦ Πέτρου, χρίσματι πνεύματος καὶ ὑγιᾶ συνέσει· ὄφελον καὶ σὺ ποτε τὸν νεώτερον μαθητὴν τὸν ἰδόντα καὶ πιστεύσαντα ἀκολουθήσας, εἰσέλθης ἐν πάσαις συνέσεσι, καὶ μεθ' ἡμῶν ἰσως ἀληθῶς ψάλλειν ἐκεῖνο τὸ δαυϊτικόν· ἰδοὺ δὴ τί καλὸν ἢ τί τερπνόν, ἀλλ' ἢ τὸ κατοικεῖν ἀδελφούς ἐπὶ τὸ αὐτό.

Ἐδόθη ἐν Λατεράναις, πεντεκαίδεκάτῃ(ς) καλάνδῃ τοῦ ἰουνίου, ἐβδόμῳ ἔτει τῆς ἡμετέρας ἀρχιερωσύνης.

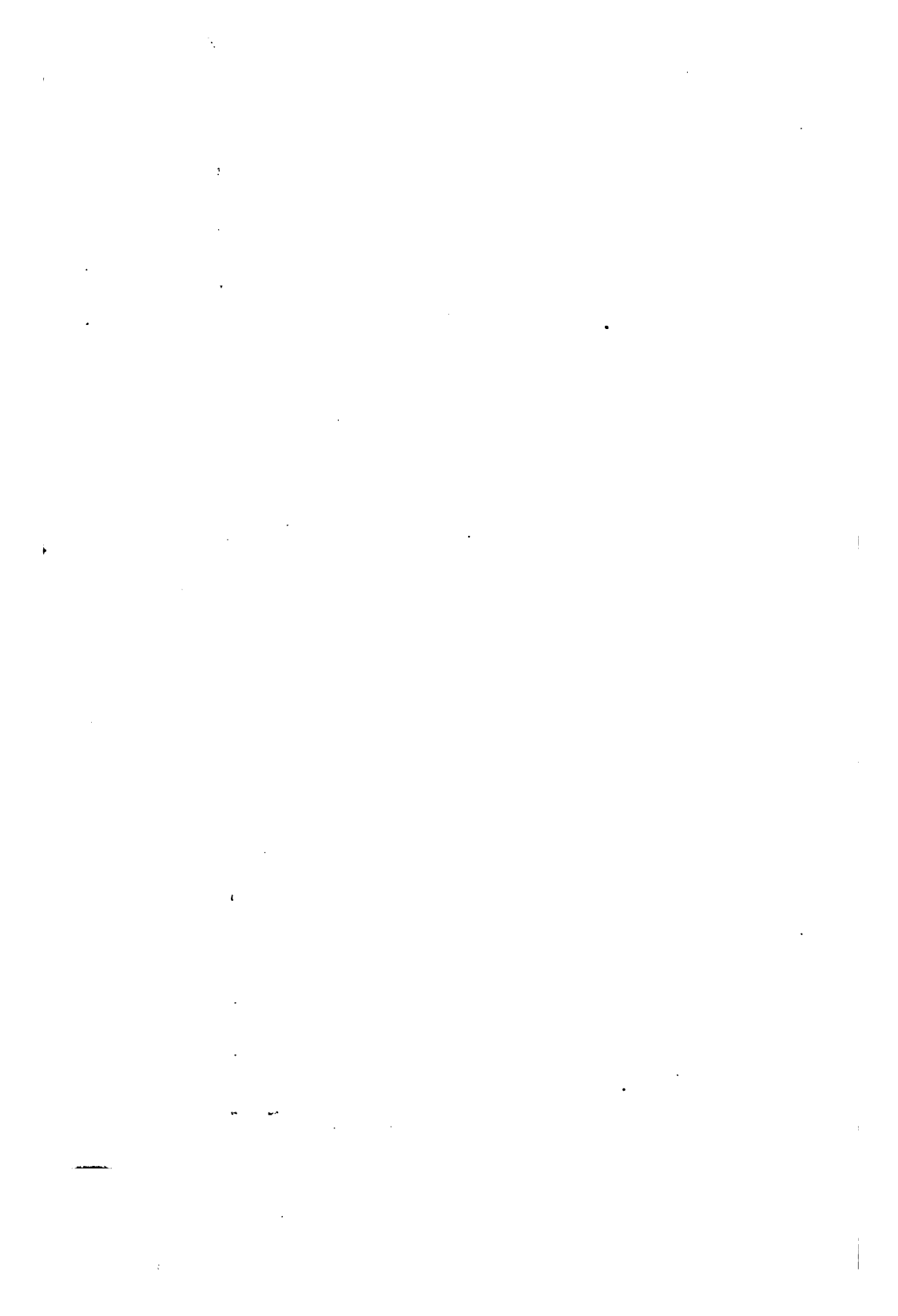

Z.

ΛΕΟΝΤΙΟΥ ΜΑΧΑΙΡΑ

ΧΡΟΝΙΚΟΝ ΚΥΠΡΟΥ.

ΕΞΗΓΗΣΙΣ

τῆς γλυκειᾶς χώρας Κύπρου, ἣ ποῖα λέγεται
Κρόνακα τούτέστιν Χρονικόυ.

Ἐβουλεύτηκα ἐν ὀνόματι τοῦ ἀγαθοῦ θεοῦ τοῦ ἐν τριάδι προσκυνουμένου, νὰ ἐξηγηθῶ περὶ τῆς ἀκριβοῦς χώρας Κύπρου. Ὡς χρόνοι εἶναι γ'. ἐν τῷ κόσμῳ, ὁ περασμένος, ὁ εὐρισκόμενος, καὶ ὁ ἐρχόμενος, ἤτιζου εἶναι καὶ ἡ ἡμέραι τῆς ζωῆς μας, ὡς γίον λαλεῖ ὁ Δαβὶθ· ὅτι ἡ μέραις μας διαβαίνουν καὶ μετὶ καταλυοῦμεν τοὺς καρποὺς ἄγουρους, καὶ θανατόνομεν τοὺς γονίους μας, νὰ πάρωμεν τὴν κληρονομίαν τους, ὡς μωροί· καὶ πόσον καιρὸν ἂ ἀπαντήσωμεν, μέλλει νὰ ποθάνωμεν, καὶ γιὰ τοῦτον ἂς ἀπομεινίσκομεν ὡς τῆ νὰ θέλῃ ὁ θεὸς νὰ σηκῶνῃ τοὺς γονίους μας καὶ νὰ πέρνωμεν τὴν κληρονομίαν. Ἐπεὶ πῶς μᾶς παραπονᾷ ὁ φρένιμος Σολομών, καὶ λαλεῖ· ψέματα τῶν ψεμάτων, ὅλα εἶναι ψέματα.

Ἐπειδὴν τὰ πάντα διαβαίνουν καὶ τὰ γινησκούντα ξηγοῦνται, πολλὰ πεθυμοῦν ὅλοι νὰ γροικῆσουν τὰ ἐδιδάθησαν, καὶ τὰς παλαιὰς ἱστορίας, ὅτι μανθάνουσιν τὰ πράγματα· τὰ ἐδιδάθησαν, καὶ ἀπ' ἐκεῖνα μανθάνουσιν καὶ βλέπονται, καὶ ἀνέν καὶ τινὰς ἐμποδιστῆ νὰ βλέπεται, μήπως καὶ γλυτώσωμεν, θέλω ποῖσιν διὰ τῆς χάριτος τοῦ παναγίου πνεύματος μικρὴν ἀνθύμωσιν, διὰ νὰ τὴν διαβάξουσιν ἐκεῖνοι, ὅπου εὐρίσκονται, οἱ ποῖγοι θέλουν ἀλογιόξισθαι τὰς παλαιὰς ἱστορίας.

Ὁ μέγας Κωνσταντῖνος μετὰ τὸ βαπτισθῆναι εἶπεν, ὅτι ἡ δική μας χώρα ἡ Κύπρος ἔμεινεν χωρὶς τινὰν χρόνους λς', διατὶ ἐγένηεν πείνα μεγάλη ἀπὸ ἀβροχίαν, καὶ οὐλὴ ἡ σπορὰ ἐχάθηκεν· καὶ ἡ πείνα ἐγένηεν μεγάλη, καὶ οὐλα τὰ νερά τῶν βρύσων ἐξεράναν, καὶ ἐπηγαίναν οἱ ἀνθρώποι ἀπὸ τοῦ τόπον εἰς τόπον μὲ τὰ κτηνά τους νὰ εὔρουν νερόν, νὰ ζήσουν καὶ τὰ κτηνά τους· καὶ οὐλα ἐστεγνώσαν, καὶ λάκκοι καὶ βρύσες, καὶ ἀφήκαν τὴν πανθαύμαστον Κύπρον καὶ ἐπερᾶσαν ὁδῶ καὶ κείω ὅπου πᾶσα εἰς ἡῦρεν ἀνάπαυσιν· καὶ τὸ νησίον ἔμεινεν χωρὶς τινὰν χρόνους λς'. Ὄνταν ἐστράφη ὁ μέγας Κωνσταντῖνος ἀπὸ τὴν εἰδωλολατρείαν εἰς τὴν πίστιν τοῦ Χριστοῦ μὲ ὅσους εἶχεν εἰς τὴν Ρώμην, τότε ἐπῆρεν ὀρισμὸν ἡ ἀγία δέσποινα Ἑλένη ἡ μητέρα του ἀπὸ τὸν υἱόν της νὰ πάγη νὰ γυρεύσῃ τὸν τίμιον σταυρὸν εἰς τὸ Ἱεροσόλυμα· καὶ ἦρτεν εἰς τὴν Ἀνατολήν, καὶ ἦρτεν εἰς τὴν Κύπρον, καὶ ἐπέζηυσεν πρὸς τὴν Λεμεσόν καὶ ἡῦρεν τὸ νησίον ἔρημον, καὶ πολλὰ ἐπικράνηθῃ θωρῶντα τὸ τόσον ὁμορφον νησίον καὶ ἦτον ἔρημον.

Καὶ μοναῦτα ἐμίσειυσεν καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ, καὶ μὲ μέγαν κόπον καὶ πολλὴν ἐξοδὸν καὶ φοβερίσμκτα, καὶ ἡῦρεν τὸν τίμιον σταυρὸν καὶ τοὺς ἄλλους β'. σταυροὺς τοὺς λησταίς, καὶ τὰ καρφία καὶ τὸν στέφανον τὸν ἀκάνθινον καὶ λς'. σταλαματίαις αἵμαν, ὅπου ἐστάξεν ἀπὸ τὸ αἷμαν τοῦ Κυρίου καὶ ἔπεσεν εἰς ἕναν πανίν· τὸ ποῖον εἶναι πολλὰ μακρὸν, ἃ ὡς ξηγηθῶ τὰ πράματα καταλεπτῶς, ἀμμὲ εὐρίσκεται γραμμέμον πολλὰ πλατεῖα εἰς τὸ βιβλίον τὸ ἔγραψεν ὁ ἅγιος Κυριακὸς πῶς εὐρέθη ὁ τίμιος Σταυρός, καὶ πῶς ἀγρώνισεν τοῦ Χριστοῦ ἀπὸ τοὺς ληστάδας, καὶ ποῖος τοῦ καλοῦ ληστοῦ καὶ ποῖος τοῦ πονηροῦ.

Ἡ ποία ἀγία δέσποινα Ἑλένη θωρῶντα, ἐθαυμάστην καὶ ἐποῖκεν καὶ κτίσαν πολλὰς ἐκκλησίαις εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ ἐπὶ ὀνόματος τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος καὶ τοῦ ζωοποιοῦ σταυροῦ, ἀπὸ

γῆς, καὶ ἐτελειώσεν ταις, καὶ ἄλλαις ἀφήκεν χρυσίον καὶ ἐτελειώσάν ταις.

Ἐξέυρε καὶ τοῦτον, ὅτι ὅσον ἐπήγαιεν εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ ὤρισεν τοὺς ἄρχοντες, ὅτι ἀπὸ τὴν Ἱερουσαλήμ εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν νὰ κτίσουν πύργους ν' ἀποσκεπάζῃ ἕνας τὸν ἄλλον καὶ νάχη ἀνθρώπους ἀπὸ πάνω νὰ θεωροῦν μέραν καὶ νύκταν, καὶ νάναι ὁτοιμοὶ ὅσο νὰ ἴδωσιν λαμπρὸν ἢ καπνὸν εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ, ὁτοιμα νὰ ποίση πᾶσα εἰς, ὅτι τὸ νὰ βρεθῇ ὁ τίμιος σταυρὸς νὰ ὑψωθῇ νὰ γινῆ φανὸς ἀπὸ πύργων εἰς πύργον, νὰ μάθῃ ὁ βασιλεὺς τὴν ἡμέραν ὅπου ναῦρῃ ἢ μητέρα του τὸν τίμιον σταυρόν· καὶ ἤτζου ἐγένετο με τούτην τὴν στρατάν. Τὴν ὥραν ὅπου ἡ μακαρία Ἑλένη ἤυρεν τὸν τίμιον σταυρόν, ἐκείνην τὴν ὥραν ἔμαθεν τὸ ὁ υἱὸς τῆς ὁ βασιλεὺς· Τώρα νὰ στραφοῦμεν εἰς τὴν ἁγίαν Ἑλένην.

Καὶ ὄνταν ἡ ἁγία Ἑλένη ἤυρεν τὸν τίμιον σταυρόν καὶ ἔμαθεν ἀπὸ τὸ θαῦμα τοῦ σταυροῦ, ἐπῆρεν τὸ ὑποπόδιον ὅπου ἐκαρφώσαν τοὺς ἁγίους πόδας, καὶ ἔσκισέν το εἰς γ'. καὶ ἐποίησεν δύο σανίδια ἀπὸ τὰ ποτα εὐγαλεν ις'. γωνίαις, ἀπὸ πᾶσαν σανίδα δύο κομμάτια, καὶ ἔμειναν δύο σταυροί. Τὸν δὲ σταυρόν τοῦ Χριστοῦ ἀφήκεν τον εἰς τὰ ἅγια τῶν ἁγίων με πολὺν χρυσίον καὶ μαργαριτάρην, καὶ πέτρας. Τάπισα ἐξήλωσεν τοὺς σταυροὺς τῶν ληστῶν καὶ ἔβαλεν τὸ μακρῦσιν τοῦ καλοῦ με τὸ κοντόσιν τοῦ πονηροῦ, καὶ ἐποίησεν ἕναν, τὸ ὁμοῖον καὶ τὸ μακρῦσιν τοῦ πονηροῦ με τὸ κοντῆσιν τοῦ καλοῦ, καὶ ἐποίησεν τοὺς β'. σταυροὺς. Ἐπειδὴ ἐποίησαν ἀντάμα τόσον καιρὸν χρόνους ξθ'. δὲν ἦτον δίκαιον νὰ ρίψουν τοῦ πονηροῦ, ἐπῆρέν τους μετὰ τῆς νὰ τοὺς ἰδῇ ὁ υἱὸς τῆς τὸ μακρὸς καὶ τὸ πλάτος, ὅτι ὅλοι ἦτον εἰς ἕναν ἀξιαμόν καὶ τοὺς β'. σταυροὺς τοὺς μονοκόμματους καὶ τὰ ις'. σανίδια καὶ τὰ καρφία καὶ τὸν στέφανον ἔβαλέν τα εἰς τὸ σεντουκίην, με τοὺς β'. σταυροὺς εἰς τὸ κάτεργον, καὶ ἐνέβη ἡ ἁγία Ἑλένη καὶ

ἐπαρκαθήονταν καὶ ἐμποδίζαν τοὺς ἀνθρώπους καὶ ἐτζίγαρίζαν τοὺς Χριστιανούς, οἱ ποῖγοι εἶναι ὡς τὴν σήμερον ἀληθινά... (1).

Ὁ ποταμὸς ὁ χεῖμαρρος ἐκατέβασεν πολλὴν ἄμμον καὶ καταχερὸς ἐσκέπασεν τὴν· καὶ λαλοῦν οἱ λαῖ, ὅτι τοῦτον τὸν λίθον ἐνὶ λίθος ἐλευθερίας καὶ ὀλίγον ἐμπορεῖ νὰ φελέσῃ· τοῦτον ἐγίνετον διὰ νὰ μηδὲν ᾔδῃ τὸ τέλος· ὅτι λαλεῖ ὁ φιλόσοφος, σκοπᾶτε τὰ τέλη τῶν πραγμάτων, καὶ ἀπὸ τὸ τέλος τὴν ἀρχὴν· ἀμμέ ἐχάθην, ὅτι σημεροψυχία· καὶ ὄνταν ἐξημέρωσεν ἡ δευτέρα, καὶ ἐξέβησαν οἱ φρέριδες τοῦ ὄχλου, ἔρχεψεν ἡ λύπη καὶ τὸ κλαῦμαν τόσοσ εἰς ταῖς γυναῖκας, ὡς γίον εἰς τοὺς ἀνθρώπους ἀποῦ ἐσκοτώθησαν, οἱ φρέριδες ἐλυπήθησαν πολλὰ πῶς εἰς ἴντα μόνον νὰ γλυτώσουσ ἀπὲ τούτην τὴν ταραχὴν.

Οἱ ἄνωθεν Τεμπλιώταις ἦσαν πολλὰ ἄρχοντες καὶ εἶχαν μεσόσ τους μεγάλην αἰρετικίαν καὶ πολλὰ βρωμισμένην τάξιν εἰς τὸ κρυφόν· καὶ ἄνταν ὁ θεὸς ἐβαρύθησ τὸ κακόν τὸ ἐπολεμοῦσαν, ἐφάνέρωσέν το τοῦ πάπα μὲ τούτην τὴν τάξιν· δύο παιδίοι ἦσαν ἀπὸ μίαν χώραν καὶ ἀναγνώθησαν ἀντάμα, καὶ ἀγάπαν ὁ ἓνας τὸν ἄλλον ὡς γίον νᾶχαν εἰστέσ ἀδελφία· καὶ διαβαίνοντα καιρὸς θεωρῶντα τὴν τάξιν τοὺς Τεμπλιώταις πολλὰ τιμημένην, καὶ πολλὰ τεκόνταν ἐδουλεῦγαν τάφρικια τοὺς καὶ ἦτον πλούσιοσ ὁ ἓνας παιδίοσ ἀπὲ τοὺς δύο, ἐπεθύμησεν νὰ γίνῃ ἀδελφὸς εἰς τὴν τάξιν τοὺς Τεμπλιώταις, καὶ ὁ μᾶστροσ ἐπερίλαβέν τον, καὶ ὁ ἄλλοσ παιδίοσ ἔθελεν καὶ ἐκεῖνοσ νὰ πάρῃ τὸν ὄρδιον καὶ ἄνταν ἐπήγαν τὴν νύκταν οἱ ἀδελφοὶ νὰ τὸν χεροτονήσουσ, ὁ σύντροφὸς του ἐμπήκεν κρυφὰ μεσόσ τους εἰς τὴν σύνοδοσ, ὅτι κανένας δὲν ἐπήρεσ σκοπόν, ὅτι ὁ θεὸς ἐσφάλισε τὰ μάτια τους καὶ δὲν τὸν εἶδασιν, γὰ

(1) Ἑλλείπει περίοδος τις, καθὰ φαίνεται ἐκ τῆς διακοπτομένης διηγήσεως.

νά ἀποσκεπαστοῦσιν· καὶ εἶδεν πρᾶμιν τὸ ἐποίκιν τοῦ συν-
 τρόφου του, καὶ ἐξηγήθην τα τοῦ πάπα: εἶδεν τὸν παπᾶν ὅπου
 ἐθέλαν νὰ κουρέψουν τοῦτέ νὰ τὸν χειροτονήτουν τὸν σύντρο-
 φόν μου, βστανόντα εἰς τὰ χέργια τους σταυρὸν χαρκὸν καὶ
 ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς σταυρωμένος ἀπάνω εἰς τὸν σταυρὸν· τότε
 ἐγονάτισεν, καὶ ἐπρομουτίασεν τοῦ μεγάλου μαστόρου νὰ
 κρατήσῃ κρυφὰ πᾶσα πρᾶμιν τὸ νὰ τοῦ ποίσουσιν, καὶ τότες
 εἶπέν του ὁ παπᾶς: φαίνεται σου τοῦτος ὁ σταυρωμένος ἐνι
 υἱὸς τοῦ θεοῦ, ὡς γίον λαλοῦν οἱ λαῖ; καὶ ἔχαν τάξιν, ὅτι ἂν
 εἶπη, ναὶ πιστεύω ἀληθινὰ ὅτι τούτη εἶναι εἰκόνα τοῦ Ἰησοῦ
 Χριστοῦ τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος, τότες ἐλάλεν του ὁ παπᾶς· καὶ
 μετὶ ἤττου πιστεύομεν, ἀμμέ δοκιμάζομέν σε· καὶ τότε ἐχε-
 ροτονοῦσάν τον καὶ πέμπαν τον εἰς τὸν πόλεμον, καὶ με τού-
 την τὴν λογὴν ἐσκοτώνετον· ἀμμέ ὁ σύντροφός μου ὅταν τοὺς
 εἶπε, ναὶ πιστεύω ἀληθινὰ ὅτι τοῦτος εἶναι εἰκόνα τοῦ Κυρίου·
 ἀμμέ εἶπέν τους, σεῖς ἴντα τὰ λαλεῖτε; ὅ,τι εἶναι πέτε μου καὶ
 νὰ μολογῆσω· ὁ παπᾶς εἶπέν του, τοῦτος ἦτον ἓνας ψεματινὸς
 προφήτης. Γροικῶντα ἐκεῖνος ἐτζέπασέν το, καὶ ἐπιάσεν τὸν
 τίμιον σταυρὸν ἀπὸ τὸ χέριν του καὶ ἔρριψέν τον χαμαὶ καὶ
 ἐποίκέν του πολὺν ὕβρισμόν. Τάπισα ἐγδυσάν τον ὀλόγυμνον,
 καὶ ἐπλύναν τον ἀπὸ πάνω κάτω· τάπισα ἐφίλησάν τον εἰς
 τὴν κεφαλὴν εἰς τὴν κορφήν καὶ εἰς τὸ στόμαν, καὶ εἰς τ' ἀ-
 φάλιν, καὶ εἰς τὸν κῶλον πᾶσα εἷς· τότε ὅσοι ἐθέλαν ἔχαν νὰ
 φτιάσουν μετὰ του. Καὶ ἐπρομουτίασέν τους πᾶσα φορὰν ὅπου
 νὰ τὸν γυρεύγουν νὰ ἦναι ὄτοιμος καὶ μηδὲν ἀντισταθῆ τινός.
 Καὶ τότε ἐντυσάν τον τὰ βρωμισμένα ροῦχα τῆς βρωμισμένης
 τους τάξης καὶ ἐμπασάν τον ψηλά. Καὶ πιασαυρίου ἐδῶκάν του
 ἀσημιν καὶ χρυσάφιν καὶ φορεχίαις πολλά, καὶ ἐγυρίσαν τον
 τὴν χώραν με χαρὰν μεγάλην. Ἀμμέ τὸ βιβλίον τῆς τάξης
 τους με μεγάλην φρόνησιν καὶ τιμὴν, ἔξω εἰς τοὺς ἀνθρώπους.
 νὰ κρατοῦν τὴν ἀλήθειαν τῆς ἐκκλησίας, τὸ φᾶν τους, τὸ πγεῖν

τους, τὴν ἐντυμασίαν τοὺς, καὶ μὴν ἔχουν σουπερπίαν, νὰ ἔχουν ἀπομονὴν ὅ,τι τοὺς ἤπῃ ὁ πᾶσα εἷς, ἀπομονητικοί, καὶ πολλὰ ἄλλα καλὰ μνητεμένοι, ἀμμέ ἔς τὸ κρυφὸν εἶχαν τὸ ἐγροικῆσθε ἀνωθεν.

Ὅταν ὁ ἀγιώτατος πάπας ἐγροίκησεν τὰ αὐτὰ λογία, πολλὰ τὸ ἐπικράνη: ποῖον ἔπαθα, Κύριέ μου; ὁ παντοδύναμος θεὸς ἐπεψεν τὸν υἱὸν τοῦ τὸν ἡγαπημένον, μὲ τὸ θέλημάν του ἔδωκεν θάνατον καὶ ἐπάθεν καὶ ἐπήγεν εἰς τοὺς οὐρανοὺς καὶ ἐκάθησεν ἐκ δεξιῶν τοῦ πατρὸς διὰ νὰ μᾶς λυτρώσῃ ἀπὸ τὰ χεργία τοῦ διαβόλου, καὶ ἔδωκέν μας νὰ φύγωμεν ἀπὸ πᾶσαν ἀμαρτίαν διὰ νὰ μὲν πᾶμεν εἰς ταῖς χεῖρας τοῦ διαβόλου, καὶ τοῦτος ὁ μέγας μάστρος, ὁ φίλος μου, νὰ κρατῇ τοῦτον τὸ κακόν; ὀρκίζω εἰς τὸν Κύριον, ὅτι μίαν ἡμέραν νὰ ξηλειφθοῦν ἀπὸ τὸν κόσμον. Καὶ ὡς καλὸς χριστιανὸς; ὅπου ἦ-τον ὁ ἀγιώτατος πάπας, ὤρισεν τὸν παιδα μὲ ἐντολὴν νὰ μὲν τὸ ἤπῃ τινὸς ἄλλου· καὶ ἐθέλησεν ὁ πάπας νὰ μᾶθη περὶ τοῦ καθαρὰ· ἔκραξεν ὀμπρὸς τοῦ τὸν μέγαν μάστρον τοῦ Τέμπλου, καὶ μέσα εἰς πολλὰ λογία εἶπεν του: πεθυμίαν ἐπεθύμησεν νὰ ἴδῃ πῶς χειροτονᾶτε τοὺς ἀδελφούς; διὰ τοῦτο ἔπαρε τοῦτον τὸν παιδίον, ἔναν τὸν ἔθελεν ὁ πάπας, ὀμπρὸς μου χειροτόνησέ τον. Ὁ ποῖος εἶπεν του: τοῦτον δὲν ἠμπορεῖ νὰ γενῆ, αὐθέντη, ὅτι ἡ τάξη μας ὀρίζει νὰ μὲν χειροτονήσωμεν τινὰν φανερά, ἀμμέ κρυφὰ ἐκεῖ ὅπου εἶναι ὁ τόπος ὁ ἐπιτήδειος, μέσα εἰς τὸν τόπον τὸν ἀγισμένον. Καὶ δὲν ἔδειξεν ὁ πάπας περὶ τοῦ φανὸν οὐδὲ ἀγγισιν. Τᾶπισα ἐκάλεσεν τὸν μέγαν μάστρον τοῦ Σπιταλίου καὶ ὤρισεν τὸν νὰ χειροτονήσῃ τὸν αὐτὸν παιδίον, ἀδελφόν· ὁ ποῖος πάραυτα ἐχειροτόνησέ τον. Τότε ἐπήρην ὁ πάπας μεγάλην χαράν, ὅτι οἱ Σπιταλιώταις ἐνὶ καλοὶ χριστιανοί, καὶ οἱ Τέμπλιώταις εἶναι ὡς γίον τοὺς ἐπροδώκαν. Τότες ἔρισεν τὸν συγκαριτικόν του καὶ ἔγραψεν δύο γραφαῖς τοῦ πασανοῦ ἀφέντη εἰς τὸν κόσμον ὅπου εὐρίσκουνταν οἱ Τέμπλιώ-

ταις σπιτία και κρατήματα, και έμαθεν τόν ποτον μακρὸν τόπον τὸν εἶχαν οἱ Τεμπλιώταις και ἦτον στράτα κοντά 'νοῦ χρονοῦ. Τὸ ἕναν χαρτίν ελάλεν.

« Ἐγαπημένε μας υἱέ χαίροις μετὰ εὐλογίας ἀρχιερατικῆς· ἤξευρε μὲ τοῦτον τὸ χαρτίν μας, τὸ ἀνοικτὸν διάβασ' το, και τὸ βουλλωμένον ἔχε το εἰς φύλαξιν εἰς καλὸν τόπον και μηδέν ἦναι τινὰς ἀπότορμος νὰ τὸ ἀνοίξῃ ἢ νὰ τὸ διαβασῇ ὡς τὴν ἡμέραν τῆς Πεντηκοστῆς ὅπου μέλλει νὰ ἔλθῃ· και ὄνταν πᾶτε εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ὄνταν τελειώσῃ ἡ πρώτη λειτουργία πρὶν νὰ εἰσθοῦν οἱ λαὸς ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν, ἀνοίξε τὸ χαρτίν τὸ βουλλωμένον και ὅ,τι λαλεῖ ποῖσε ὄτοιμα, ἀπάνω εἰς ἀφορῆσμόν ». Διότι τὸ βουλλωμένον χαρτίν ελάλεν. « Ὡς γίον μᾶς τὸ ἐπροβιάσαν ὀμπρός μας, ὅτι ἡ τάξις τοὺς Τεμπλιώταις εἶναι εἰς μέγαν κακὸν και ἀρνοῦντι τὸν θεὸν κκι ὄλους τοὺς ἀγίους, και γιὰ τοῦτον ὀρίζομέν σε, ὅτι πρὶν νὰ φτάσῃ τὸ γιῶμαν νὰ ὀρίσης νὰ τοὺς στοτώσουν ὄλους ὅπου εὐρίσκονται εἰς τὸν τόπον σου, και μὲν ἐλεμονηθῆς κανέναν. Και εὐχομαί σου και ἐξορκίζω σε κατὰ τοῦ θεοῦ και ὄλα τους τὰ καλά, και κληρονομίαις τους, ὅπου εὐρίσκονται εἰς τὸν τόπον σου ἄς δεθοῦν εἰς τὴν ἐξουσίαν τοὺς Σπιταλιώταις. Και ἀνίσως και δέν ποίσης τὸν ὀρισμόν μου και ἀφήσης ζωντανὸν κανέναν, νὰ σοῦ ἔλθῃ ἡ ὀργῇ τοῦ θεοῦ ὡς γίον ἦλθεν εἰς τὸν 'Ιουδαν ».

Και ἐποίηεν τὸν λόγον τοῦ πάπα εἰς ὄλην τὴν Κύπρον, και ὄλους ἐσκότωσέν τους τὴν ἡμέραν τῆς Πεντηκοστῆς. Και τινες λέγουσιν, ὅτι ὁ πάπας ἦτον ἀνγκρισμένος μὲ τὸν μάστρον τοῦ Τέμπλου, διότι ἐποίηέν του ἀγανάκτησιν, και τοῦτον ἦτον ἡ ἀφορμῇ, και ὀργῇ τοῦ θεοῦ ἐπεσεν ἐπάνω του, διότι ἦτον πολλὰ ἀνγκρισμένος μετὰ τους, διὰ τὰς ἀμαρτίας τους· και διὰ τοῦτο ἐκαταλύσαν τους ὄλους μίαν ἡμέραν, και δέν ἐγλύτωσεν κανένας, και ἂν εἶχεν ἔχειν καθαροὺς ὁ θεός, εἰθέλεν τοὺς γλυτώσειν· και τοῦτον ἦτο ὀργῇ τοῦ θεοῦ.

Καὶ ὄνταν ἐτελείωσεν ἡ λειτουργία τῆς Πεντηκοστῆς εἰς πᾶσα χώραν, ἀνοίξαν τὸ χαρτὶν τὸ βουλλωμένον καὶ ἐγροικῆσαν ὅλοι τὸ ἐλάλεν· καὶ γροικῶντα τὸν ὀρισμὸν τοῦ πάππ, ὄτοιμα πρὶν τὸν γιδῶμαν, ὅπου εὐρίσκουνταν ἐσκοτώσαν τους ὄλους τοὺς Τεμπλιώταις, καὶ εἴτι εἶχασι ἐδόθησαν εἰς τὸ Σπιτάλιν.

Χρῆσι εἶναι νὰ ζηγηθοῦμεν τὴν ἀφορμὴν τοῦ καλοῦ Κοντεφρέ ντέ Πολίου, διὰ νὰ κατεβοῦμεν νὰ ζηγηθοῦμεν τοὺς ρηγάδες τοὺς λατίνους ὅπου ἐστέφθησαν εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ. Τῆ πέμπτη αὐγούστου α π ς' Χριστοῦ ἐσκαλεύτην ἀπὸ τὴν Φραγγίαν ὁ Κοντεφρέ ντέ Πουλιού, καὶ μὲ πολὺν φουσατόν, καὶ καλὰ συντροφιασμένοι μὲ μεγάλους ἀφένταις, καὶ ἔφτασεν εἰς τὴν Συρίαν καὶ ἀρχεψεν καὶ ἐνίκαν τοὺς τόπους, τὸν ἰούνην α ι θ' Χριστοῦ, μὲ πλῆθος λαοῦ ἀπεζοῦς καὶ καθαλλάριδες, καὶ εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ εἶχεν Σπρακηνούς καὶ εἶχαν καὶ δ' γίγαντες, καὶ οἱ χριστιανοὶ ἀποκλεισάν τους ὡς ταῖς ε ε'. ἰουλίου α ι θ', καὶ τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἐνικῆσάν τους. Καὶ ἡμπορῶ νὰ πῶ, ὅτι ὁ ἀγιώτατος πάπας Ὀλβάνος καὶ ὁ ρέ Φίλιππες ὁ ρήγας τῆς Φραγγίας, καὶ ὁ κῦρις Ἀλέξης ὁ Κουμνηνὸς βασιλεὺς τῆς Κωνσταντινόπολης, καὶ πολλοὶ ἄλλοι ἀφένταις ἐπῆραν τὴν ἀγίαν Ἱερουσαλήμ, καὶ οὔλοι ἀντάμα ἐχειροτονῆσαν ρήγαν τοῦ Γεροσολυμάτου τὸν ἄνωθεν Κοντεφρέ ντέ Πουλιού, ὁ ποῖος δὲν ἔθελε νὰ στεφθῆ ρήγας, οὐδὲ ἐθέλησε νὰ βάλλῃ στέφανον εἰς τὴν κεφαλὴν του, λολῶντα· ὁ βασιλεὺς τῶν βασιλευόντα, ὁ γλυκὺς Ἰησοῦς ἐφόρησεν στέφανον ἀκάνθινον εἰς τὴν χαράν του τὴν ἡμέραν ὅταν τὸν ἐσταύρωσαν. Καὶ ἐπέθχεν εἰς τοὺς α ρ'. Χριστοῦ καὶ ἔθαψάν τον εἰς τὸ Καθαλκάριον ὄρος. Μετέπειτα ἐστέφθη ὁ Μπαντουνην ὁ ἀδελφός του, καὶ ἐπέθχεν εἰς τὴν ἐχρονίαν α ρ ι η'. Χριστοῦ. Ἐάπισα ἐστέφθη ὁ Μπαντουνην Λανγκιλίου, καὶ ἐπέθχεν α ρ λ ς'. Χριστοῦ. Ἐάπισα ἐστέφθη ὁ Φουκᾶς ὁ γαβρός αὐτοῦ, ὁ ἄντρας τῆς κόρης του, καὶ ἐπέθχεν εἰς

τὴν ἐχρονίαν ἀρμγ'. Τάπισα ἐστέφθη ὁ Μπαντουῆν ὁ Γερὸν ὁ υἱὸς τοῦ Φουκᾶ καὶ ἐπέθανεν ἀρξγ'. Χριστοῦ. Τάπισα ἐστέφθη ὁ Ἀμέρην ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, καὶ ἐπέθανεν ἀροδ'. Τάπισα ἐστέφθη ὁ Παντουῆν ὁ Κελεφὸς καὶ ἐπέθανεν ἀρπα'. Τάπισα ἐστέφθη ὁ Παντουῆν ὁ παιδίος, ὁ υἱὸς τῆς κουντέσας τοῦ Γιάφα ὀνόματι Σιβύλλα, κόρη τοῦ ρε Ἀμαρῆν καὶ ἀδελφῆ τοῦ ρε Παντουῆν τοῦ Κελεφοῦ, καὶ συμβία τοῦ μαρκίς Γκιλιάμε Τελοῦνγγε Ἐπεέ· καὶ ἀπέθανεν ὁ αὐτὸς Παντουῆν ἀρπς'. Τάπισα ἐστέφθη ὁ ρε Γκῆ ρήγας Ἱεροσολύμων, ὁ ποῖος ἀρμάστην με τὴν κυρὰν Σιμβίλλαν τὴν μητέραν τοῦ ρε Μπαντουῆν, ἡ ποία ἐστέφθη ρήγαινα Ἱεροσολύμων καὶ ἀρμάστην με τὸν αὐτὸν ρε Γκῆν τὲ Λουζουιαν εἰς τὴν ἐχρονίαν ἀρλγ'. καὶ με τὴν βοήθειαν τοῦ θεοῦ καὶ τῶν Γενουβίσιων ἐπῆρεν τὸ ρηγάτον τῆς Κύπρου, καὶ ἔδωκέν τους τὴν ἐλευθερίαν ἐκείνους καὶ τῶν παιδιῶν τους ὅτι ἐδοῦλευσάν του με τὰ κορμιά τους καὶ με τὸ δικόν τους. Εἰς τὴν αὐτὴν ἐχρονίαν ἦρτεν ὁ ρήγας τῆς Ἐκλετέρας ὀνόματι Δητζάρ, καὶ ὁ ρήγας τῆς Φράντζας ὁ ρε Φίλιππος, καὶ ἦλθεν ὁ μάστρος τοῦ Τέμπλου καὶ ἐζήτησέν τους γιὰ τὴν ἀγάπην τοῦ θεοῦ νὰ ἐβγάλη τὴν Κύπρον ἀπὲ τὰ χεργιά τους· ὁ ποῖος ἐπούλησέν τὴν τοῦ ρε Οὔνγκε τοῦ ρηγὸς τῶν Ἱεροσολύμων διὰ ρ' χιλιάδες δουκάτα χρυσᾶ, καὶ ἔδανείστην ἀπὸ τοὺς Γενουβίσιους πολλὰ καὶ ἀγόρασέν τὴν κατὰ τὰ στιχίματα τοὺς Τεμπλιώταις. Τοῦτον ἐγίνην εἰς τὴν ἐχρονίαν ἀρλβ'. Χριστοῦ· καὶ τοῦτος ἦν ὁ πρῶτος ρήγας Ἱεροσολύμων καὶ Κύπρου, καὶ ἀπέθανεν εἰς τοὺς ἀσε'. Καὶ ὄντα τὴν ἐγόρασεν ὁ αὐτὸς ρε Οὔνγκε τὴν Κύπρον ἀπὲ τοὺς Τεμπλιώταις καὶ τοὺς Λαγκουβάρδους, μανθάνοντα τὴν ἀγανάκτησιν ὅπου τοὺς ἐπόικαν καὶ τὸν σφαμὸν εἰς τὴν χώραν, ἦτον εἰς μεγάλην ἐννοίαν καὶ ἐννοιάζετον πῶς νὰ παῖση νὰ μὲν ἔχουν κακὸν εἰς τὴν Κύπρον, ὅτι ὅλος ὁ τόπος ἦτον γεμάτος Ρωμαῖοι, καὶ ἐλάλεν εἰς τὸν ἑμαυτὸν του: ὅποτε θελήσουν νὰ ραβελιάσουν κατὰ μέναν, ἡμποροῦν νὰ τὸ

ποίσουν και θέλουν ἔχειν βοήθειαν τὸν βασιλέαν τῆς Κωνσταντινόπολης, και ἐμποροῦν μὲ δύναμιν νὰ σηκώσουν τὸ ρηγάτον ἀπὲ τὰς χεῖράς μου. Ἐννοιάστην νὰ δηθῆ μετὸν Σουλτάνον τοῦ Καρίου, και ἐπέφεν μαντατοφόρους παρακαλῶντά τον, ὅτι πάντα ἀποὺ τὸν θεὸν εἶναι, ὅτι οἱ λαὸς ν' ἀγαποῦν τοὺς γειτόνους τους, και μετὴν χάριν τοῦ θεοῦ εἴμεστεν γειτόνοι, παρακαλῶ σε νὰ ποίσωμεν δῆμαν μεσόν μας, και προμουτιάζω σου, ὅτι πάντα νὰ ἦμαι φίλος σου σπλαγχνικός, και νὰ κρατῶ τοὺς φίλους σου διὰ ἀγαπημένους μου φίλους και τοὺς ἐχθρούς σου ὡς θανατήσιμους μου ἐχθρούς· και ζητῶ σου, ὅτι ἀπισθῆς και ὁ βασιλεὺς τῶν Ρωμαίων νὰ ποίση ἀρμάδακ νὰ ἔλθῃ ἀπᾶνω μου, νὰ μοῦ δώσης βοήθειαν και δύναμιν, και θέλω εἶστέν ὑπόδουλος σου. Και ἀπισθῆς και πέψη ἀρμάδακ καταδικά σου νὰ ἔχῃς νῶσιν νὰ βλέπεσαι.

Ὁ σουλτάνος ἀπολογήθην του και μῆνυσέν του μετὸς τοὺς δύο του μαντατοφόρους: Γιέ μου, ἀπὲ τὸ μοῦ μνηθῆς ὅτι εἶσαι γειτός μου και νὰ ἔχωμεν ἀγάπην κατὰ τὸν ὀρισμὸν τοῦ θεοῦ και νὰ ἔχωμεν δῆμαν μεσόν μας, τζετιάζω το· και τὸ εἶσαι εἰς ὄρεξιν νὰ κρατῆς τοὺς φίλους μου φίλους σου, και τοὺς ἐχθρούς μου ὡς ἐχθρούς σου, τὸ ὅμοιον θέλω ποίσειν και ἄγῶ μετὰ σου· ἀπὲ τὸ θέλεις νὰ ἦσαι ὑποτακτικός μου, δὲν εἶναι ἀπὲ τὸ θέλημά σου, ἀμμὲ εἶναι ἀπὸ θεοῦ θέλημαν, ὅπου μᾶς ἔδωκεν τὴν ἐξουσίαν· και εἴξευρε, οὐδὲ σοῦ, οὐδὲ ἐκεῖνοι ὅπου νὰ γεννηθοῦν ἀποὺ ξαυτόν σου νὰ μὲν ἔχετε ἀγαπάκτησιν ἀποὺ ξαυτῆς μου, οὐδὲ ἀποὺ νᾶρτουν ὀπίσω μου, χωρὶς νὰ ἦναι ἀπὸ ξαυτόν σας· ἀπὲ τὸ θέλεις νὰ ἔχῃς ἀπὸ ξαυτῆς μου βοήθειαν και δύναμιν ἐν ἔρητῃ ὁ βασιλεὺς τῆς Κωνσταντινόπολης ἀπάνω σου, ἀδύνατον εἶναι, ὅτι εἴμεστεν ὀρισμῆνοι νὰ βουθοῦμεν τοὺς πιστοὺς τοῦ θεοῦ και τοῦ μεγάλου προφήτη τοῦ Μαχομέτη, ὅχι τοὺς ἀπίστους· ἀμμὲ ἐν θέλῃς νὰ ἠμολογήσης ἕναν μόνον θεὸν και τὸν Μαχομέτην τὸν προφήτην, και νὰ ψηλώσης τὸ σακεύλαν

σου, τότε θέλω σὲ κρατήσῃν διὰ ἀκριβὸν μου φίλον καὶ ἀδελφόν, καὶ θέλω ποίσειν στερεὸν δῆμαν μετὰ σου, καὶ θέλω εἶστέν κατάδικος τοὺς ἐχθρούς σου .

Ἀκούσας ὁ ρὲ Οὐγκε ἐταράχθη πολλὰ καὶ εἶπεν, ὁ θεὸς νὰ μὲ σκεπάσῃ, ὅτι ἂν μοῦ δῶκεν ὄλην του τὴν ἀφεντίαν, δὲν θέλω ἀρνηθῆν τὴν ἁγίαν Τριάδα· κάλλιον νὰ ἤμαι ὑπόδουλος τοῦ βασιλέως, παρὰ νὰ ἀρνηθῶ τὴν πίστιν τοῦ θεοῦ μου· καὶ πιττεύω πατέρα, υἱὸν καὶ ἅγιον πνεῦμα, καὶ ἐκεῖνος νὰ μοῦ βοηθήσῃ καὶ νὰ μὲ ἀποβγάλῃ ἀπὸ πᾶσα πειρασμὸν.

Πάλιν ἐμήνυσε τοῦ σουλτάνου ζητῶντα βουλήν ἀπὸ ξαυτῆς του πῶς νὰ μπορήσῃ ἢ ἀφεντεύσῃ τὸν λαόν . Ὁ σουλτάνος ἐμήνυσέν του : Γιέ μου δός τα ὅλα νὰ κάμῃς οὐλα· πέψε φέρε ἀπὸ τοὺς φίλους σου καὶ ἀπὸ τὴν πίστιν σου καλοὺς καθαλλάρους ψουμάτους καὶ ποῖσε ἀβιτζιάλιδες, καὶ μοίρασε τὸ ρηγάτον σου εἰς αὐτόν σου καὶ εἰς αὐτόν τους, καὶ ποῖσέ τους κληρονομίαις ὅπου τὰ τοὺς ἀναπαμείψῃ· θέλουν ἔχει καρδίαν νὰ δηγοῦν τὸ ρηγάτον σου, καὶ θέλουν εἶστέν ἀναπαμένοι, καὶ ἐσοῦ ἀναπαμένος, ὅτι δὲν θέλου σὲ περιδαρύνει νὰ τοὺς πλερώνῃς τοὺς κόπους τους, καὶ θέλεις εἶστέν ἀπότορμος νὰ τοὺς τάσῃς καὶ τὰ τοὺς ὀρίζῃς νὰ πηγαίνουν εἰς ταῖς χρῆσές σου χωρὶς νὰ ἔχῃς ἐννοίαν ἵντα νὰ τοὺς πλερώσῃς· κάλλιον νὰ δώσῃς δόσια αὐτάρκετα καὶ νὰ φέρῃς μεγάλους ἀνθρώπους, παρὰ νὰ δώσῃς ὀλίγα καὶ νὰ χάσῃς τὸ δελοῖπόν . Καὶ πέψε φρενίμους μαντατοφό . . . . . (1)

. . . . βρίζουν κατὰ πρόσωπα τοὺς καθαλλάριδες τοὺς ψουμάτους καὶ ἂν ἔν καὶ ὁ ρήγας σὴρῃ μαρτυρίαν νὰ μὲν τοῦ πιστέψουν χωρὶς νὰ τὸ μολογήσῃ ὁ ψουμάτος μὲ τὸ δικόν του θέλημαν· καὶ ἂν γενῇ μάλλωμαν μεσὸν ψουμάτου καὶ ἔλλου ἀπὸ τὸν λαὸν τὸν πτωχόν, καὶ ἂν σηκώσῃ τὸ χέριν του κατὰ

(1) Ἐλαίπουσι δύο σελίδες τοῦ χειρογράφου .

πρόσωπα τοῦ ψουμάτου, νὰ χάνη τὸ χέριν τὸ δεξιόν. Τοῦτον ἐγίνετον γιανὰ νὰ καταλύσουν τὴν σουπερπίαν τοὺς Ρωμαίους νὰ μὲν ρβεβλιάσουν, νὰ τοὺς ποίσουν ὃ γίον ἐποῖκαν τοὺς Τεμπλιώταις. Καὶ ἐποῖκαν ἀσίζας εἰς τὸ διάφορός τους, καὶ ἐποῖκαν, ὅτι ἄντα θέλη νὰ βάλῃ ὁ ρήγας τὸν στέφανον εἰς τὴν ἐκκλησίαν, νὰ μόση ἀπάνω εἰς τὸ Εὐαγγέλιον νὰ κρατήσῃ καὶ νὰ στερεώσῃ τὰς ἀσίζας καὶ ὅλα τὰ καλὰ συνήθειαι τοῦ αὐτοῦ ρηγάτου καὶ νὰ στερεώσῃ τὰ προβιλήζια τῆς ἀγίας τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας.

Μέσα εἰς τοῦτον δὲν εἶχαν λαὸν οἱ Λατῖνοι οὐδὲ ἀρχιεπίσκοπους, οὐδὲ λογάδες νὰ ὑμνολογοῦν τὴν ἀγίαν τοῦ θεοῦ ἐκκλησίαν· ἐπέσαν οἱ ρηγάδες ὁ ἓνας ὀπίσω τοῦ ἄλλου εἰς τὸν ἀγιώτατον πάπαν λαλῶντα νὰ πέψῃ πῖσκοπον, μητροπολίταις καὶ παπάδες. Ἀπολογήθη τους: μετὰ χαρᾶς νὰ τὸ ποίσω, μόνον νὰ μᾶς δεῖξετε ἀπόθεν νᾶχουν τὴν ζωὴν τους, ὅτι δὲν εἶναι δίκαιον νὰ πέψω ἀρχιερέαν καὶ δασκάλους τῆς θεολογίας καὶ διακόνους καὶ νὰ μὲν ἔχουν ζωὴν· καὶ ὁ ρήγας ὅπου νὰ βρῖσκεται κατὰ τὴν ἡμέραν μηδὲν γροικῆσει τὴν βουλήν τοὺς ἄρχοντές του κατὰδικά τους. Καὶ ὁ ρήγας ἐμήνυσέν τους νὰ τοὺς ποίση μνηνὸν ἀκανετόν τους διὰ τὴν ζωὴν τους. Ὁ πάπας δὲν τὸ θέλησεν, ἀμμὲ ἐμήνυσέν του· παιδὶν μου γλυκύν, ἐκεῖνοι ὅπου μνηνιάζονται εἰς τὸ θέλημα εἶναι ἐκείνους ὅπου τοὺς μνηνιάζουσιν, καὶ ἄνταν θέλη νὰ τὸν ἀπολογιάσῃ, κρατεῖ τὸ ψουμίν του, καὶ ὁ δουλευτής θέλει στεντιάσειν καὶ θέλειν κακοπαθήσειν· ἀμμὲ ἂν τοὺς πεθυμᾶς, ποῖσέ τους τὴν ζωὴν τους ἀσάλευτην ὅλην τους τὴν ζωὴν, καὶ κανέναν ὀπίσω σου νὰ μὲν ἔχη ἐξουσίαν νὰ τοὺς τὸ σηκώσῃ, καὶ τότε νὰ σοῦ πέψω ὅσους ἔχεις χρῆσιν διὰ νὰ δοξάζεται τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ καὶ τῆς ἀγίας Τριάδος εἰς τὸν τόπον σου, κατὰ τὴν τάξιν τὴν δικήν μου, καὶ ἀπὲ τοὺς ἀρχιερεῖς λατίνων νὰ χειροτονοῦνται διάκονοι ἱερεῖς καὶ οἱ λοιποὶ τῆς ἐκκλησίας. Καὶ ὠρδινιάσεν δέκα

τζονούνιδες εἰς πᾶσα μίαν ἐπισκοπὴν μὲ τοιοῦτον, νὰ πληρῶ-
νουνται ἀπὸ τὸ δέκατον τῆς ἐκκλησίας· καὶ εἶναι ὡς τὴν σή-
μερον. Τάπισα ἐκτίσαν οἱ ρηγάδες καὶ οἱ ἄρχοντες νεῖς ὀπίσω
τοῦ ἄλλου ἐκκλησίας καὶ πολλαῖς μοναῖς, καὶ ἐποίησαν ταῖς
ἀσίζαις καὶ ἐποίησαν τοὺς νὰ ἔχουν ἔς τὴν ζωὴν τοὺς· καὶ τὰ
χωρῖα τὰ εἶχαν ἢ ἐπισκοπαῖς τῶν Ρωμίων, ἔδωκάν τα τῶν
Λατίνων. Τότε ὁ βασιλεὺς θωρῶντα τὴν στενὴν ζωὴν τοὺς
ἀρχιερεῖς τῆς Κύπρου, ὅτι δὲν εἶχαν δέκατον τῆς ἐκκλησίας
ἐσυγκάτεδωσαν καὶ ἔδωκάν τοὺς χωργία καὶ ἄλλα εἰσοδέματα
τοῦ πασανοῦ κατὰ τοῦ ἐφάνην. Καὶ τοιοῦτους ἐσηκῶσαν τα οἱ
ρηγάδες ἀπὸ τοὺς ἐπισκόπους διὰ ἀφορμαῖς, καὶ ὡς τὴν σήμε-
ρον ἔχουν τα καὶ χαρίζουν τα τοὺς καθ' ἑαυτοὺς. Τὰ ἐμείναν
εἰς τὸ χέριν τοὺς ἐπισκόπους τοὺς Ρωμίους ἐσηκῶσαν τα καὶ
ἔδωκάν τα τοὺς Λατίνους.

Χρῆσι εἶναι τὰ φουμίσωμεν τὴν ἀγίαν νῆσον, καὶ ὅσον
τὴν φουμίσω δὲν θέλω πεῖν ψέματα. Εἰς τὸν αὐτὸν τόπον εἶ-
χεν ἀρχιεπισκόπους ἰδ'. καὶ μὲ τὴν χάριν τοῦ κυρίου Ἰησοῦ
Χριστοῦ ἦσαν ἀρχιεπίσκοποι, τοῦτέστιν· ἅγιος Βαρνάβας ἀπό-
στολος Χριστοῦ, ὁ ἅγιος Ἐπιφάνιος, ἅγιος Σέργιος, Δομέτιος,
Πορφύριος, Πλούταρχος, ἕτερος Βαρνάβας, Θεόδωρος, Βασίλειος,
Ἀρχάδιος, Θεόδωρος, Ἰωάννης, ἕτερος Βαρνάβας, Σωφρόνιος,
Ἡσαῖος, Ἰλαρίωνος, καὶ Νεόφυτος, Γρηγόριος, Εὐθύμιος, Ἀλέ-
ξιος, Νεῖλος, Γερμανός, ἀρχιεπίσκοποι Κύπρου· ἀρχιεπίσκοποι
Δαμασίας, Ἡρακλείδιον, Μνάσων καὶ Ρόδον, Μακεδόνιος, Δαμα-
σίας. Ἀζίζρον τὸν ἀγιώτατον ἐπισκόπον Κιτιέων ἀνέστησεν
ὁ κύριος ἐκ νεκρῶν. Τύχωνος τοῦ ἀγιωτάτου ἐπισκόπου Ἀμα-
θούντων, τοῦτέστιν τῶν Λευκάρων. Ζήνωνος τοῦ ἀγιωτάτου
ἐπισκόπου Κυρινέων, Κιλισίου, Φυλαρίου τοῦ ἀγιωτάτου ἐπι-
σκόπου Πάφου. Νικολάου καὶ Ἀρκαδίου τοῦ ἀγιωτάτου ἐπι-
σκόπου Ἀρσενός. Ἀξιβίου τοῦ μακαριωτάτου ἐπισκόπου Σο-
λείας. Εὐλαλίου τοῦ ἀγιωτάτου ἐπισκόπου Λαπίθου. Θεοδότου

ἐπισκόπου Κιρινίας. Δημητρίου, Πάππου, Ἀθανασίου, Εὐσταθίου, Νικήτα ἐπισκόπου Κυθηρέων. Σπυριδῶν ἐπισκόπου Τριφυλιῶν. Φίλωνος, Συναείου, καὶ Σωσιφράτους ἐπισκόπου Καρπασέων. Τριφυλλίου τοῦ Φωτολαμποῦς ἐπισκόπου Λευκοσίας· καὶ Τυχικοῦ τοῦ ἀγιωτάτου ἐπισκόπου νέας πόλεως Λεμεσοῦ.

Ἔδειξά σας τὰς ἰδ. ἐπισκοπὰς, νὰ σὰς δεῖξω καὶ πόσα ἀώματα τῶν ἀγίων εὐρέθησαν. Ὅταν οἱ Σαρακηνοὶ ἐπῆραν τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας, τότε εὐγῆκαν οἱ πτωχοὶ οἱ χριστιανοὶ ἀποῦ ἐγλυτώσαν καὶ ἐπῆγαν ὅπου ἦσαν καταφύγιν· ἦσαν ἀρχιεπισκόποι, ἐπισκόποι, ἱερεῖς καὶ λαϊκοί, καὶ ἐπῆγαν ὅπου φτάσαν· καὶ ἦσαν καὶ εἰς τὴν περίφημον Κύπρον μία συντροφία, ὅπου ἦσαν τ'. ὀνομάτοι, καὶ γροικῶντα, ὅτι Ἕλληγες ἐφεντεῦγαν τὸν τόπον, διὰ τὸν φόβον ἐπῆγαν εἰς τὸ ἕνα μέρος καὶ εἰς τὸ ἄλλον καὶ ἐσκάψαν τὴν γῆν καὶ ἐμπῆκαν μέσα, καὶ ἐπροσεύχονταν τῷ θεῷ, καὶ ἦσαν δύο τρεῖς ἀντάμα, καὶ εἶχαν τινὰν δουλευτὴν ἀποῦ τοὺς ἐδούλευγεν τὸ ἐχρειάζονταν διὰ τὴν ζωὴν τους· καὶ ἐποθάναν εἰς τὸν αὐτὸν νησίν, καὶ πολλοὶ ἀξ' αὐτῶν τους ἐφανερῶθησαν δι' ἀγγέλου, ἄλλοι διὰ τὰ θαυμαστὰ θαύματα· μεσὸν τοὺς ποίους εἶδα καὶ ἔμαθα πολλὰ κοιμητήρια, καὶ πολομοῦν θαυμαστὰ θαύματα, καὶ εἶναι χωριστὰ λείψανα καὶ κοιμητήρια τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ ἐπισκόπους τοὺς ἀνωθεν λαλημένους. Εὐρίσκεται εἰς τὴν Περιστερόναν τῆς Μεσαρίας ὁ ἅγιος Ἀναστάσιος· ὁ θαυματουργός, εἰς τὴν Ὀρμετιάν ὁ ἅγιος Κωνσταντῖνος στρατιώτης, εἰς τὴν Σύνταν ὁ ἅγιος Θεράπων, εἰς τὴν Ποταμίαν ὁ ἅγιος Σωζόμενος, πρὸς τοῦ Κάζα Πιράνη ὁ ἅγιος Μίκτητος, εἰς τὸ κάστρον τοῦ ἀγίου Γλαρίου ὁ ἅγιος Ἰλαρίων νέος, πρὸς τὴν Κυθρίαν ὁ ἅγιος Ἐπιφάνιος, τὸ κοιμητήριον ταυ εἶναι εἰς μοναζίαν, καὶ οἱ τόποι ἐρημώθησαν, ἐπῆραν τὴν ἀγίαν του χάραν καὶ τὰ εἰκονίσματα, καὶ ἐβαλάντα εἰς φύλαξιν εἰς τὸν Κουτζουβέντην. Εἰς τὴν Κορφίνου ὁ ἅγιος Ἡράκλειος ἐπίσκοπος, ὁ ἅγιος Λαυρέντιος,

ὁ ἅγιος Ἐλπιδιος, ὁ ἅγιος Χριστόφορος, ὁ ἅγιος Ὁρέστης, καὶ ὁ ἅγιος Δημητριανός, ὁποῦ πολομοῦν ἄπειρα θαύματα. Εἰς τὸ Λευκόνικον ὁ ἅγιος Εὐφημιανός, εἰς τὴν Περιστερόραν τοῦ κούντη Τετζάφ ὁ ἅγιος Βαρνάβας καὶ ὁ ἅγιος Ἰαρίων, εἰς τὴν Ἀχεάν ὁ ἅγιος Ἡλιοφωτος, ἅγιος Αὐξουθένιος, ὁ ἅγιος Παμφοδίτης, ὁ ἅγιος Παμμέγιστος, καὶ ὁ ἅγιος Παφνούτιος, ὁ ἅγιος Κουρνούτας· πρὸς τὴν Ζωτίαν ὁ ἅγιος Εἰρηνικός, καὶ εἰς τὸ Κιλάνιν ἄλλος, ὁ ἅγιος Θεράπων, καὶ εἰς τοῦ Μόρφου ὁ ἅγιος Θεοδόσιος, καὶ ὁ ἅγιος Πολέμιος· εἰς τὴν Βάσχν ὁ ἅγιος Βαρνάβας μοναχός· πρὸς τὴν Ἀλεκτόραν· εἰς ἕναν τόπον λεγόμενον εἰς τὴν Γλυφίαν τὸ κοιμητήριον τοῦ ἁγίου Κασσιανοῦ καὶ τὸ σῶμάν του καὶ ἐορτάζουν τον τῆ 15. Σεπτεβρίου. Ἄτερος ἅγιος Κασσιανός εἰς τὴν Αὐδίμου καὶ ἐορτάζουν τον τὴν ὕστερην φεβρουάρη, καὶ ἐορτάζουν τον καὶ τὴν 8. Δικεβρίου, καὶ τὸ κοιμητήριον του εἰς τὴν Ἀξύλου. Ὁ ἅγιος Ἀλέξανδρος, ὁ ἅγιος Χαρέτης, καὶ ἕτερος Ἐπιράνιος εἰς τὸν Κούρδακαν. Ὁ ἅγιος Πήγων καὶ ὁ ἅγιος Χριστόφορος εἰς τὴν Ἀρόδαν· ὁ ἅγιος Καλάντιος, ὁ ἅγιος Ἀγάπιος, καὶ ὁ ἅγιος Βαρλάμ εἰς τὴν Ταμάσιαν· εἰς τὸ Πέρα ὁ ἅγιος Βασίλειος ἐπίσκοπος καὶ ὁ ἅγιος Δημητριανός ἐπίσκοπος. Ἔχει πολλοὺς ἄλλους ὁποῦ οὐδὲν ἐφανερῶθησαν, τοὺς ποίους καὶ τοὺς ἄνωθεν νὰ παρακαλοῦμεν νὰ παρακαλέσουν κύριον τὸν θεὸν νὰ ἀποβγάλη τὴν αὐτὴν νῆσον ἀπὸ τοὺς ἄθεους Ἀγαρηνοὺς.

Ἄχομι εὐρίσκονται εἰς τὸ αὐτὸν νησί ἅγιοι περστικοὶ καὶ ἄλλοι Κυπριῶται οἱ ποῖγοι εἶναι: πρῶτος ὁ Σαντζουάνης Τεμουφόρτε εἰς τὴν Λευκοσθάν εἰς τὸ Πιάλεβε, ἀφέντης Φραντζέτζης, ὁ ποῖος πολομᾶ ἄξια θαύματα εἰς τοὺς ἀστενεῖς, καὶ τῆς πύρεξες· ὁμοίως ὁ ἅγιος Μάμας ἀπὸ τὴν Ἀλλαγιαίν, καὶ εἰς τὴν ζωὴν του ἐπιάνεν τοὺς λέοντας καὶ ἐγάλευέν τους, καὶ ἐπολόμαν τυρὴν καὶ ἐταγίζεν τοὺς πτωχοὺς· καὶ ἐτρέξαν· τον οἱ Τοῦρκοι, καὶ ἐσκοντιλῆσαν, καὶ ἐτζακίσθη τὸ γαλευτήριον

καὶ ἐχενώθην τὸ γάλαν, καὶ φαίνεται ὁ τόπος τοῦ γαλάτου εἰς τὸ χωρίον τῆς Ἀλλαγίας ἕως τὴν σήμερον· καὶ ἐμαρτύρησεν, καὶ οἱ γονεῖς του ἐβάβλαν τον εἰς κιβοῦριν καὶ διὰ χάριτος κυρίου ἐπέσωσεν εἰς τὴν Κύπρον, εἰς τὸν γιαλὸν τῆς Θεμόρφου, καὶ ἐπικαλύφθην ἐνοῦ καλοῦ ἀνθρώπου νὰ πάρῃ τὸ ζευγάρι του καὶ τοὺς δ' του υἱούς· καὶ ἐπῆγεν, καὶ ἐδῆσάν το μὲ τὸ σχοινίον καὶ ἐπῆράν τον ὡς γίον ἕναν μικρὸν πρᾶμαν, τὸ ποῖον ἦτον πολλὰ βαρετὸν, ὅτι πολλοὶ ἀνθρώποι ἐθέβλαν διαβάσειν μέγαν κόπον νὰ τὸ σύρου· καὶ ὄνταν ἤλθεν εἰς τὸν τόπον ὁποῦ εὐρίσκεται σήμερον, ἐστάθηκεν καὶ δὲν ἠμπύρησεν τιὰς νὰ τὸ σαλέψῃ· καὶ ἔκτισαν ναὸν καὶ βρούει μῦρος, καὶ πολομᾶ μεγάλα θαύματα εἰς οὐλον τὸν κόσμον, πληγαῖς ἀγιάτρευταις, καὶ ἀποῦ τὸν ζωγραφίζου βρούει ἰάματα εἰς τὴν Λευκοσίαν, εἰς τὴν Λεμεσόν, εἰς τὴν Ἀμμόχουστον, εἰς τὴν Κλαυδίαν· ἂν ἦτον νὰ γράψω ταῖς γιάσες του ὡς τοῦ νᾶζου δὲν ἐφτάνα. Ἀκόμη εὐρίσκεται εἰς τὴν Ἀκροτίκην εἰς τὴν κώμην τοῦ ἀγίου Ἀνδρονίκου τῆς Κανακαρίας, ἔχει ὀλίγον καιρὸν καὶ εὐρέθην δι' ἀποκαλύψεως θεοῦ, τὴν λέγουν ἀγίαν Φωτεινὴν, καὶ ὁ τάφος τῆς εἶναι κάτω τῆς γῆς, ἔχει βῆμαν καὶ ἔχει νερὸν ἀγιάσμαν, καὶ ἔχει πολὺν βάθος νερὸν, καὶ εἰς τὸ γύρισμαν τοῦ φενγκαρίου πῆσει ἀπάνω τὸ νερὸν, καθὼς πῆσει τὸ πάγος, εἰς μίαν τζίπαν, καὶ σηκόνουν το ὠγίον μίαν τάβλαν ὡς τὸ πάγος, καὶ τὸ ν' ἀργήσῃ λεῖ καὶ γίνεται ψιλὸν ὡς γίον τὸν κορνιακτὸν, καὶ χολλιάζονται τυφλοὶ καὶ θεραπεύονται. Ἀκόμη ὁ ἅγιος Φώτιος πλησίον Ἀθιένου, καὶ κράζου τὸ πραστεῖον Ἄγιον Φώτην, καὶ ἐορτάζεται ἰη' Ἰουλίου καὶ πολομᾶ πολλὰ θαύματα, καὶ εἶναι ἀπὸ τ'. Καὶ εἶναι καὶ ὁ ἅγιος Διομήδιος μαθητῆς τοῦ ἀγίου Τριφυλλίου, καὶ μίαν φοράν, ἀποῦ ταῖς πολλαῖς φοραῖς ὅπου πῆρην οἱ Σαρακηνοὶ τὴν Κύπρον, ἦσαν εἰς τὴν Ὁδηγήτριαν τὸ κοιμητήριον τοῦ ἀγίου Τριφυλλίου, καὶ ἀνοῖξαν το καὶ ἦσαν τὸν ἅγιον τοῦ θεοῦ σωστόν, καὶ ἐκόψαν

την κεφαλὴν του καὶ ἐπῆράν την ὧδε ὅπου εἶναι ἡ λότζα τοῦ βισκούνη, καὶ ἐπίασαν νὰ τὸν κάψουν, καὶ ἔδωκέν τους ὁ θεὸς κώλυσιν· καὶ τὸ παιδάκιν ὁ ἅγιος Διομήδιος ἤυρεν ἀδειάσιν καὶ ἔκλεψε τὴν ἀγίαν του κεφαλὴν καὶ ἔφυγεν, καὶ ὅταν τὸ βάλαν τὸ σῶμαν, ὧδε ὅπου εἶναι ἡ βραπτιστήρα ὅπου φωτίζου, ἐγυρέψαν τὴν κεφαλὴν, ὧδα σκοπίζου, ἐκεῖ ἀγυρεύου, ἐμάθαν πῶς τὴν ἐπῆρεν τὸ παιδὶν καὶ ἔφυγεν, ἐτρέξαν κάποσοι ὀπίσω του καὶ ἐφθάσαν τον εἰς τὴν φούρκαν ὅπου κρεμάζου τοὺς κλέπταις· θωρῶντα πῶς ἔρχουταν ἀναγκαστοί, ἐφοβήθη, καὶ ἐφουσησέν τους ἐπὶ ὀνόματος κυρίου Ἰησοῦ, καὶ ὅτοιμα ἐπρήστησαν καὶ ἔπεσαν χαμαί, καὶ ἐπῆρέν την καὶ ἐπεσώθη εἰς τὸν Λευκομιάτην· καὶ οἱ Σαρακηνοὶ ὅπου ἦσαν πρησμένοι, ἤλθαν ὀλίγον τὸ κατόλιγου ὡς τὸν Λευκομιάτην, καὶ ἐπαρκαλέσαν τον νὰ τοὺς γιάνη, καὶ ἐπρουμουτιάσαν του νὰ μὲν ἔρτου εἰς τὴν Κύπρον νὰ ποίσουν κακόν, καὶ ἐγιάνεν τους· καὶ ἐκοιμήθη ἐκεῖ ὁ ἅγιος, καὶ ἐκτίσαν του ναὸν, καὶ ὡς τὴν σήμερον πολομᾶ πολλά θαύματα.

Καὶ ὁ ἅγιος Γεώργιος ὁ Μαχαιρωμένος εἰς τὸν Ἀχλίοντα τοπικὸς θαυματουργός. Ὅμοίως ὁ ἅγιος Ἀθανάσιος ὁ Πεντασχοιότης, ἀπὲ τὸ Πεντάσχοινον, καὶ βρούει ἰάματα. Καὶ ὁ μέγας Ἰωάννης ὁ Λαμπαδιστής εἰς τὴν Μαραθάσαν, ὅπου διώχνει τὰ δαιμόνια, ὁ ποῖος ἦτον διάκος εἰς τὴν ἀνορίαν τῆς Μαραθάσας. Ὅμοίως ὁ ἅγιος Σώζοντας εἰς τοῦ Πλακουντουδίου παιδὶν βοσκαρίδιν, καὶ ἐτρέξαν το οἱ Σαρακηνοὶ ὅταν ἐκάψαν τὴν εἰκόνα τῆς Θεοτόκου εἰς τὴν μονὴν καὶ ἐτυπώθη εἰς τὰς πλάκας καὶ εἶναι μέχρι τὴν σήμερον, καὶ ἐφευγεν καὶ ἐσκοντίλησεν καὶ ἐτζακίσθη τὸ γαλευτήριν καὶ ἐχενώθη τὸ γάλαν καὶ εἶδαν τὸν τόπον πάντες, καὶ ἐνέβην εἰς τὸ σπήλαιον μὲ τὰ ἄλλα παιδία, καὶ ἐβάλαν λαμπρὸν καὶ ἐκάψαν τα· καὶ ἐκτίσαν ναὸν καὶ ἐβάλαν τὰ ἀγιάσματα καὶ θεραπεύουσαν πᾶσαν νόσον. Ὅμοίως εἰς τὴν γῆν τοῦ Κάζα Πιφάνη πρὸς τὸν

βορέαν εύρίσκεται μία περνιέρα γεμάτη λείψανα, ὄγιον λέγονται Ἅγιοι Φανέντες· καὶ τὰ λείψανα ἐστεγνώσαν καὶ ἤλθαν καὶ ἐκολλήσαν ὡσπερ πέτραι, καὶ ἂν εὐγῆ κανέναν βαρὺ ὡς γίον πέτρα, καὶ εἶναι ἀπὸ τοὺς τ'. ὁποῦ φύγαν ἀπὸ τὴν Συρίαν. Ὅμοίως εἰς τὸ χωρίον τὸν Λάρνακαν ἐν ἡ μονῆ τοῦ ἀγίου Οὐλφιάνου ἀπὸ τοὺς τ'.

Ὅμοίως εύρίσκεται εἰς τὴν Μαραθάσαν εἰς τὸν Κύκον ἡ εἰκόνα τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου· ἔρχοντα τοῦ κυροῦ Μανουὴλ τοῦ Βουτουμήτη δούκας εἰς τὴν Κύπρον, ἠῦρεν πτωχὸν γέρον εἰς τὰ ὄρη Μαραθάσας ὀνόματι Ἡσατας, καὶ μέσα εἰς πολλοὺς ἔδωκέν του λακτίαν, καὶ εἰς ὀλίγον καιρὸν ἔπεσεν εἰς ἀστένειαν τὴν λεγομένην ψατίκαν, καὶ εἶδεν εἰς τὸ ὄρομάν του, ἐστράφην εἰς τὸν ἅγιον νὰ λάβῃ εὐχὴν, καὶ ἀποκαλύφθην τοῦ μοναχοῦ ἡ Θεοτόκος, νὰ ζητήσῃ τὸ εἰκόνισμα ἀπὸ βρίσκεται εἰς τὸ παλάτιν τοῦ βασιλέως εἰς τὴν Πόλιν νὰ τὸ φέρουν ὦδε, ὡς γίον καὶ ἐγέννη· ἐπεψέν το ὁ βασιλεὺς καὶ ἔκτισεν τοῦ μοναχοῦ μονὴν καὶ ἔδωκέν του μέγα χαρίσματα. Ὅμοίως εἰς τὴν ἐκκλησίαν ὁ ἅγιος Νεόφυτος, ὁ ποῖος ἦτον παιδίος καλόγηρος ἀπὸ τὰ Λεύκαρα καὶ ἐγέννη στηλίτης εἰς τὸ αὐτὸν μοναστήριν, καὶ ἐκοιμήθην, καὶ εἶναι ὁ τάφος του ἐκεῖ καὶ βρῦει θαύματα. Ὅμοίως εύρίσκεται ὁ σταυρὸς τοῦ Λύμπα, ὁ ποῖος κρᾶζεται ὁ Μέγας, καθὼς ὀπίσα ζηγᾶται, καὶ ὁ σταυρὸς ὁ Φανερούμενος, ὁ σταυρὸς τῆς Ψόκας τοῦ λεγομένου Κοκᾶ, ὅπου βρῦει μῦρον, καὶ οὔλοι ἔχουν ἀπὸ τὸ τίμιον ξύλον καὶ πολομοῦν θαυμαστὰ θαύματα.

Ἀκόμη εύρίσκονται εἰς τὴν Κύπρον ἡ δύο κεφαλάδες τοῦ ἀγίου Κυπριανοῦ καὶ Ἰουστίνης, οἱ ποῖοι ἐμαρτυρήσαν εἰς τὴν Ἀντιόχειαν, καὶ εἰς τὴν κάκωσιν τῆς Συρίας ἐφέραν ταις εἰς τὴν Κύπρον καὶ ἐβάλλαν ταις εἰς ἕναν ἐκκλησοῦδιν εἰς τὸ Μένικον, καὶ εἰς τὸ πλευρὸν τοῦ βημάτου· πρὸς τὸν νότον ἔχει λάκκον, ὅπου πολομᾶ μεγάλαις ἴασες εἰς γαρισούραν καὶ εἰς

τάς πύρεξες· καὶ εἰς τὸν καιρὸν τοῦ ρε Πιερ τοῦ μεγάλου εἶ-
 χεν τὴν καρτάναν καὶ δὲν ἠμπόρῃσεν ναῦρη ὑγείαν, τινὲς εἶ-
 πάν του διὰ τὸν ἅγιον Κυπριανὸν καὶ Ἰουστίναν ὅπου εἶναι εἰς
 τὸ Μενικὸν κοντὰ τοῦ Ἀκακίου, ὁ ποτὸς ἤρτε καὶ προποτίστην
 καὶ πάρυθα ἐγίανεν· εἶναι ἀληθεία τὸ νερὸν εἶναι πολλὰ γλυ-
 φὸν καὶ κακόποτον, ἀμμέ θαυμαστὸν εἰς ἰατρείαν· καὶ ὤρισεν
 καὶ ἐποίησαν ἐκκλησίαν ἀπὸ γῆς καὶ ἀργύρωσεν ταῖς β'. κεφα-
 λαῖς, καὶ εἰς τὴν κορυφὴν ἀφήκεν τόπον μὲ πόρταις νὰ προ-
 σκουνοῦσι τὰ λείψανα.

Ὁμοίως ὁ Ἰγνάτιος ὁ πατριάρχης Ἀντιοχείας γροικῶντα
 τὴν μεγάλην ζημίαν τὴν ἐποίησεν ἡ ἀκρίδα, εἶπεν τοῦ ρε Οὕγκε
 καὶ ὤρισεν καὶ ἐζωγραφήσαν ἕναν εἰκόνισμαν τὸν ἅγιον Χρι-
 στόφορον μάρτυραν, καὶ τὸν ἅγιον Ταράσιον πατριάρχην Κων-
 σταντινουπόλεως, καὶ ἅγιον Τρύφον μάρτυραν, καὶ ἐγκαινίασεν
 ὁ αὐτὸς πατριάρχης καὶ ἐστειλάν το εἰς τὸ Παλόκυθρον, ὅτι
 ἐκεῖ ἐγένετο· καὶ εἶπέν τους εἰς τὸ γέννημάν της νὰ λιτα-
 νεύουν τὸ εἰκόνισμαν καὶ νὰ λειτουργᾷ, καὶ ὁ κύριος νὰ φυλά-
 ζῃ τοὺς καρποὺς, καθὼς μοῦ τὸ εἶπεν ὁ κύρ παπᾶ Φίλιππος.

Ἄς ἔλθωμεν εἰς τὸ προκείμενον. Ἐστέφθη ὁ ρε Οὕγκε
 Τελοζουνίας ὁ υἱὸς τοῦ ρε Ἀμαρῆν καὶ ἐπέθανεν εἰς τοὺς
 ασιθ' Χριστοῦ· ἡ γυναῖκά του ἡ ρήγαινα Ἄλις τοῦ ἄνωθεν
 ρε Οὕγκε ἐκράτησε τὸ ρηγάτον ὅλης ἰθ'. Χριστοῦ· καὶ μετὰ
 τὸν θάνατον τοῦ ρε Οὕγκε ἐρμάστην μὲ τὸν Ρεῖμου τὸν υἱὸν
 τοῦ πρίντζη, καὶ ἐτελεύτησεν ὁ αὐτὸς Ρεῖμου ασιλβ'. Χριστοῦ·
 καὶ ἡ συμβία του ἡ ρήγαινα ἐπῆγεν εἰς τὴν Φρανγκίαν νὰ
 ὀρμαστή μὲ τὸν κούντη τὲ Τζάμπα· καὶ δὲν ἀρμόστην, καὶ
 ἐστράφη ἀπὲ τὴν Τσαμπάναν εἰς τὴν Κύπρον ασιλβ'. Χριστοῦ
 καὶ ἀρμόστην εἰς τὴν ἐχρονίαν ασιλθ'. μὲ τὸν Ραοὺλ Τεσα-
 σοῦς. Καὶ εἰς τὴν ἐχρονίαν ασιμβ'. ἐστράφησαν οἱ Λαγκούβαρ-
 δοὶ εἰς τὴν Κύπρον μὲ τὴν βουλὴν τοῦ σίρ Ἀμαρῆν Παρλάς
 καὶ τοῦ σίρ Ἀμαρῆν Τεπεσᾶν καὶ τοῦ Χουέτ Τεζηπλέτ· καὶ

ὁ κύρης τοῦ Βερουτίου καὶ τὰ παιδιά του ἐτζακίσαν τους, καὶ ἔμεινεν τὸ κουβέρνον εἰς τὰς χεῖρας τῆς ἄνωθε τάμε Ἄλις ὀλης ἐχρονίας α σ μ ς'. Χριστοῦ· καὶ ἀπόθανεν, καὶ ἐστάθην ὁ υἱὸς αὐτῆς Ρουνέκλης ὁ Χαρὴν, καὶ ἀρμόστην μὲ τὴν Πλατζιάνσα εἰς τὴν ἐχρονίαν α σ μ ς'. Χριστοῦ· καὶ ὁ αὐτὸς ρὲ Χαρὴν ἐπέθανεν τῆ κ θ'. αὐγούστου α σ ξ α'. καὶ ἐστέφθην ὁ Οὐγκε, καὶ ἐπέθανεν α σ ξ ζ'. Τῆ κ ε'. δικεβρίου ἐστέφθην ὁ Οὐγκε ὁ ἀνηψιὸς του τὴν ἡμέραν τῶν γενωνδν α σ ξ η' ρήγας τῆς Κύπρου, καὶ τῆ κ δ'. σептέβρη α σ ξ θ'. ἐστέφθην ρήγας τῶν Ἱεροσολύμων· καὶ ἐπέθανεν τῆ κ ζ'. μαρτίου· καὶ ἐστέφθην ὁ καλὸς ρὲ Οὐγκε, καὶ ἐπέθανεν τῆ ι'. μαγίου α σ π ε'. καὶ ἐστέφθην ὁ καλὸς ρὲ Χαρὴν, ἀδελφὸς τοῦ καλοῦ ρὲ Τζουάν τῆ κ δ'. Ιουνίου· καὶ τῆ ι ε'. αὐγούστου α σ π ς'. τὴν ἡμέραν τῆς Θεοτόκου ἐστέφθην ὁ ρὲ Χαρὴν εἰς τὴν χώραν τῆς Τύρου ρήγας τῶν Ἱεροσολύμων· ὅτι ἀκομὶ ἀποκρατοῦσαν χώρας εἰς τὴν Συρίαν διὰ χεῖρὸς τοῦ φρὲ Πουνακοῦρος, ἀρχιεπίσκοπος Τύρου· καὶ τὴν ἐχρονίαν α τ ς'. Χριστοῦ τῆ κ ς'. ἀπριλλίου ὁ μισὲρ Μαρὶν Τελουζινιάς ὁ υἱὸς τοῦ ρὲ Οὐγκε, ὁ κύρης τῆς Τύρου καὶ κοντοσταύλης τῶν Ἱεροσολύμων ἐψηφίστην κουβερνούρης τῆς Κύπρου μὲ τὸ θέλημα ὅλους τοὺς περὶ τοῦ αὐθένταις, καὶ ψουμάτους καὶ σορδάτους, ὅπου εὐρίσκουνταν κατὰ τὴν ἡμέραν. Διὰ καλὸν πρόσωπον ὅπου τοὺς ἔδειξεν ὁ κύρης τῆς Τύρου ἐκόμπωσέν τους καὶ ἔβαλέν τους εἰς τοῦτον τὸ κκκὸν θέλημα, νὰ πᾶσιν κατὰ πρόσωπα τοῦ καλοῦ τους αὐθέντη χωρὶς καμμίαν ἀφορμὴν τὴν ἐποίκεν· καὶ μεσὸν τοὺς αὐθένταις τῆς Κύπρου εἶχεν δύο ὅπου δὲν ἦσαν εἰς τὴν βουλὴν του, οὐδ' ἐθέλησαν νὰ ἦναι ποτὲ εἰς τούτην τὴν παρὰβουλιάν, τούτέστιν, ὁ μισὲρ Φίλιππε τὲ Ἡμπελὴν συνεσκάρδος τοῦ ρηγάτου τῆς Κύπρου, ὁ ποῖος ἦτον ἀδελφὸς τῆς ρήγαινας τῆς μάνας τοῦ ρηγός, καὶ ὁ μισὲρ Τζουάν Ταπιέρη ἐξ ἀδελφὸς τοῦ ρήγα, ἀδελφοτέκνος τῆς ρήγαινας, υἱὸς τῆς ἀδελφῆς τῆς, καὶ ἄλλοι πολ-

λοι ψουμάτοι και σορδάτοι όπου δὲν ἐκουβεντιάσαν εἰς τοῦτον τὸ κακόν. Εἶχεν ἕξη μῆνες ὅπου ἐπλημμέλαν ὁ κύρης Τύρου πῶς νὰ τελειώσῃ, και ἐβάλαν του ἀφορμὴν ὅτι ἐπεφτεν ἀπὸ κακὴν ἀρρωστίαν· και ὁ κύρης τῆς Τύρου και ὁ ἀδελφός του ὁ κοντοσταύλης ἤραν τούτην ἀφορμὴν, ὅτι διὰ τὴν μεγάλην πτωχίαν τὴν εἶχαν, ὅτι ἐξωδιάζαν τὸ δικόν τους ἀπρεπα, και εἶδαν ὅτι ὁ ρήγας ἦτον πλούσιος, γιὰ νὰ πάρουν τὸ ἐδικόν του ἐννοιάστισαν τούτην τὴν πραβουλιάν. Καὶ γροικῶντα κάτινες καθαλλάριδες πιστοὶ τοῦ ρηγός, εἶπαν τὸ πρᾶγμα τοῦ ρηγός· ὁ ρήγας ἦτο πολλὰ καλός, δὲν ἐπίστευσεν τὰ λογία τους, λαλῶντα: δὲν θέλου, τορμήσει τ' ἀδερφία μου ποτὲ νὰ μποῦν εἰς τούτην τὴν φαντασίαν. Θεωρῶντα οἱ καθαλλάριδες τὸ πῶς ὁ ρήγας δὲν ἐπίστευσεν, και οἱ καταδικοί του ἀναγκάζαν τὸ πρᾶγμα, ἐξ αὐτῶν τους ἐπῆγα κάτινες κρυφὰ εἰς τὸν συνεσκαρδον, ὁ ποτος ἦτον εἰς τὸ χωργιόν του και δὲν εἶχεν κανέναν μαντάτον ἀληθινόν, ὡς γιὸν τοῦτον· και ἔδωκν τοῦτο ἀληθινὰ νὰ τὸ μάθῃ, παραῦτα ἐξέβην και ἦρτεν εἰς τὴν χώραν, και ἦτον πρὶν τελειωθῇ τὸ κακὸν ἀπὸ μίαν ἡμέραν, και ἐπῆγεν εἰς τὸν ρήγα και ἐσύντυχεν μὲ τὴν ἀδελφὴν του τὴν ρηγαίνα, και μανθάνοντα ἀληθινὰ πῶς τὸ κατὰστησεν ὁ ἀδελφότεκνός του ὁ κύρης τῆς Τύρου νὰ τὸ τελειώσῃ, ἐπάντεχε ὁ καλός αὐθέντης νὰ τοῦ συντύχη και νὰ τοὺς ἀποκόψῃ, και ἔβαλέν τον εἰς τὴν στράταν τῆς δικαιοσύνης και ὄρκου, και ἂν γενῆ θέλ' εἴστεν μεγάλην κατηγορία εἰς τὸν κόσμον· ἀμμέ εἰς κουφοῦ πόρτην ἐσυντύχανεν, τίποτες οὐδὲν ἐφέλεσεν· ἐστράφην εἰς τὸν ρήγα τὸν ἀδελφότεκνόν του τὸν ρὲ Χαρὴν.

Τὴν ἀτὴν τρίτην κς' ἀπρίλην ατς'. ἐτελειώθησαν ἡ βουλαῖς, και ἐπῆγεν ὁ μισέρ Ἀμαρὴν Τελουζουνία ὁ ἀφέντης τῆς Τύρου, και ὁ ἀφέντης ὁ Χαμερὴν ὁ κοντοσταύλης τῆς Κύπρου ὁ ἀδελφός του, και ὁ μισέρ Παλίαν πρίντζης τῆς Γαλιλαίας ὁ γαμπρός του, και ὅσοι ἔσαν τῆς βρωμισμένης βουλαῖς

εἰς τὸ λουτρόν, καὶ ἐστράφησαν ἔσω του, καὶ ἐφάγαν γιόμαν ὄλοι ἀντάμα καὶ ἐλούθησαν εἰς τὸ λουτρόν τοῦ σὶρ Χίου Περιστερῶν, καὶ ἄνταν ἀποφάγαν, ἐπέψε καὶ ἐκράξεν τοὺς ὄλους τοὺς λιζίους καὶ καθαλλάρους καὶ σορδάτους ὅσοι εὐρίσκουνταν εἰς τὴν Λευκοσίαν, καὶ ἐβάλαν τοὺς καὶ ὠμόσαν· καὶ ὠμόσαν μερτικὸν θεληματικῶς, καὶ μερτικὸν χωρὶς τὸ θέλημάν τοὺς· καὶ ὁ ὄρκος ἔνι τοῦτος: Μόνω εἰς τὰ ἅγια τοῦ θεοῦ εὐαγγέλια νὰ βλεπῆσω ὡς ὅσον ἦτον ἀφέντης μας, τὸν ἀφέντην τῆς Τύρου κατὰ πρόσωπα πᾶσα ἀνθρώπου, εὐγάλλοντα τὸ κορμὴν τοῦ ἀφέντη μας τοῦ ρηγός, τοῦ ποίου εἰμεσθεν κρατούμενοι μὲ ὄρκον. Καὶ εἰς τοῦτα οὔλα ὁ συνεσκάρδος δὲν ἦτο, καὶ μανθάνοντά τον, ἐκαβαλλικεῦσεν, καὶ ἡ ἀδελφή του ἡ ρήγαινα ἡ μητέρα τοῦ ρηγός καὶ ἐπῆγαν ἡ ἀποτζακίσουν τὸν υἱὸν τῆς καὶ τοὺς ἄρχοντες· καὶ ἐμπαίνοντα ἡῦραν οὔλους τοὺς καθαλλάριδες, ψουμάτους, σορδιέριδες, πουρτζεζίδες, λιζίους σωρεμένους, καὶ ἡ ρήγαινα ἐπαρκαλάσεν τοὺς, καὶ ἐκατηγορησέν τοὺς νὰ στραφοῦν ἀπὸ τὴν μερίαν τοῦ ρηγός· καὶ δὲν εἶνχι τιμὴ σας, παρὰ πάντα ἀντροπή σας, καὶ κρίμαν· καὶ πᾶτε κατὰ πρόσωπα τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ ἀφέντη σας, καὶ βάλλετε τὸ νησὶν τοῦτον εἰς κατάλον, καὶ ἀνοίγετε τὰ μάτια τοῦ λαοῦ καὶ νὰ ρεβελιάσουν· μηδὲν πᾶτε κατὰ πρόσωπα τοῦ καλοῦ σας ἀφέντη τοῦ ρηγός καὶ τοὺς ὄρκους σας! Τότε οὔλοι εἶπαν μὲ κακόν, νὰ πᾶμεν κατὰ πρόσωπα τοῦ ἀφέντη μας! Γροικῶντα ὁ κύρης τῆς Τύρου ἐσύντυχεν πολλὰ λογία χοντρά τοῦ θεοῦ του τοῦ συνεσκάρδου, λαλῶντα, τίς σου εἶπε νᾶρτης ἔσω μου, καὶ ξηλῶνεις ταῖς δουλειαῖς μου! Τότες ὁ συνεσκάρδος, ἀφήκεν τὴν ρήγαιναν ἐκεῖ, καὶ κείνος ἐστράφην εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ρηγός, καὶ ποῖκεν συντροφίαν τοῦ ρηγός, καὶ ἐφοβήθη μὴδὲν βάλλουν χέρι ἐπάνω του, ὅτι ἐθυμώθησαν. Ἡ ρήγαινα ἐκλαῦσεν πολλὰ καὶ ἐδέρνετον, καὶ τίποτες δὲν ἐφέλεσεν. Ἀκομὶ ὁ μάστρος τοῦ Σπίταλιού φέρε Τζάκε Τεμιλᾶ ἦτον ἔξω, καὶ τὸ νᾶρτη ἐμη-

νῦσέν του καὶ πῆγεν, καὶ ἐσμίκτην μετὰ τοὺς· ὁ ποῖος ἐδά-
νεισεν τοῦ κυροῦ τοῦς Τύρου μ'. χιλιάδες ἀσπρὰ τῆς Κύπρου.
Ὁμοίως καὶ ὁ μισέρ Τανολάνε ὁ πίσκοπος τῆς Λεμισοῦ ἐσμίκτι-
την μεσόν τοὺς· καὶ ὁ κύρης τῆς Τύρου εἶχέν τον πολλὰ
ἀκριβόν. Ὡρωῶντα ἡ ρήγαινα ὅτι δὲν ὠφελεῖ καὶ δὲν ἠμπόρε-
σεν νὰ τοὺς ἀποτζακίση, παρὰ σκαντάλον ἐγενίσκετον, ἐστρά-
φην πρὸς τὸν ρήγαν πολλὰ πικραμένη μὲ κακὴν καρδίαν. Τὴν
αὐτὴν ἡμέραν τὸ σπερὸν ὄλοι ἀντάμα ἐγράψαν εἰς χαρτίν ταῖς
ἀφορμαῖς τοῦ αὐτοῦ ρηγός, διὰ ταῖς ποῖαις ἐκαβαλλικέψαν καὶ
ἤρταν εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ρηγός, καὶ ἐμπῆκαν εἰς τὸ τρυπὰς
κοντὰ εἰς τὸ κελλὶν τοῦ ρηγός, καὶ ἀνέβην ὁ μισέρ Μπαντουὴν
τὲ Ἡμπλὴν εἰς τὸ κελλὶν τοῦ ρηγός ὅπου κειθετον ἀστενῆς,
καὶ εἶπεν τοῦ ρηγός· Ὅδε τοὺς ἄρχοντας τοῦ λαοῦ σου ἤλθαν
εἰς αὐτόν σου νὰ συντύχουν! ὁ ρήγας ἐγύρισεν καὶ εἶπεν του·
εἶσαι καὶ σοῦ μὲ τὴν συντροφίαν τοὺς· γιὰ σου! Καὶ ὅτοιμα
ὁ κύρης τῆ Τύρου καὶ οὔλοι ἀντάμα ἐνέβησαν εἰς τὸ κελλὶν
τοῦ ρηγός καὶ ἠύραν τον ἄρρωστον, καὶ ἀκάθετον εἰς τὸν θρό-
νον καὶ ἕναν ραβδὶν εἰς τὸ χέριν του καὶ ἐκούμπιζεν.

Καὶ μοναῦτα ὤρισεν ὁ κύρης τοὺς Τύρου καὶ ἐδιαβάσαν
τὸ χαρτίν, καὶ ἐδόθην τοῦ σὶρ Οὔγκε τὲ Ἡμπελὴν νὰ τὸ δια-
βάση ὀμπρὸς τοῦ ρηγός καὶ ὄλου τοῦ λαοῦ· τὸ ὅποῖον χαρτίν
ἦτον πολλὰ ζητήματα κατὰ πρόσωπα τοῦ ρηγός, κατηγορῶν-
τά του καὶ μέφοντά τον· τὰ ποῖα ζητήματα εἶ πολυξήγητα
νὰ γραπτοῦν, ἀμμὲ τὸ μεγαλειτερον ἐλάλεν, ὅτι ὁ ρήγας ὡς
γίον κουβερνιάζει τὸ ρηγάτον ἐρέεται ζημῖα, καὶ ὄνταν χρεια-
στῆ θέλει γυρέψειν νὰ πάρη ἀπὸ τοὺς λαῶς· διὰ τοῦτον ἐφάνην
μας ὄλους ἀντάμα καὶ ὠρδινιάσαμεν κουβερνούρην τὸν ἀδελφὸν
ταῦ ρηγός τὸν κύρη τῆς Τύρου, ὡς γίον ἐκεῖνος ὅπου εἶναι κλη-
ρονόμος, καὶ ἐμπαίνει του νὰ γυρέψῃ τὸ καλὸν τοῦ ρηγάτου.

Ὁ ρήγας ἀπολογήθη καὶ εἶπέν τοὺς· ἐγροίκησα τὸ κακὸν
θέλημαν τὸ ἔχετε μετὰ μου, καὶ ἐγράψετε κεφάλαια ἀσπρὰ.

δὲν εἶμαι ἐγὼ ὁ πρῶτος ὁποῦ ἀρρώστησα· ὅτι ὁ ρὲ Μπατουῆν εἶχεν μεγαλύτερην ἀστένειαν, ὁ ποῖος ἦτον ρήγας τῶν Ἱεροσολύμων, καὶ οἱ ἀνθρώποι του δὲν τοῦ ἐσηκῶσαν τὴν ἀφεντίαν του, ἀμμὲ εἶπαν, ὁ θεὸς ὁποῦ τοῦ ἐπέψεν τὴν ἀστένειαν δύναται νὰ πέψη καὶ τὴν ὑγείαν. Ἀκομὶ γυρέψετε εἰς τὰς Γραφὰς καὶ ναῦρετε, ὅτι ποτὲ δὲν ἐγένετον εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ καμμία βουλή, οὐ καμμία χρῆσις, δίχως τὸ θέλημαν τοῦ ρηγός· οὐδὲν ἐξουσίαν ἔχετε νὰ μοῦ σηκώσετε τὴν ἐξουσίαν μου διὰ καμμίαν ἀφορμὴν τὴν ἐγράψετε· καὶ εἴ τις τορμῆση καὶ πάγη κατὰ πρόσωπα τοῦ ὄρκου ὁποῦ μοῦ ἐποίκετε, ἔχω τὸν θεὸν κριτὴν ὁποῦ θέλει ποίσειν κρίσιν.

Καὶ ὅταν ἐδιάθασεν ὁ μισὲρ Οὐγγε τὲ Ἡμπελὴν τὸ χαρτίν, καὶ ἀπολογήθην ὁ ρήγας ἐμπροσθεν τοὺς αὐθένταις, καὶ τοῦ πόπουλου, τότες ἐξέβησαν ἀπὸ τὸ κελλίν τοῦ ρηγός, εἰς τοὺς ἠλιακοὺς, καὶ ἐκάτσαν εἰς τὸ παλάτιν τοῦ ρηγός· καὶ(ὁ) κύρης τῆς Τύρου καὶ ὁ κοντοσταύλης ὁ ἀδελφός του, καὶ ὁ μισὲρ Ἐμπαλίαν τὲ Ἡμπελὴν ὁ πρίντζης τῆς Γαλιλαίας, ἐκάτσαν εἰς τὴν αὐτὴν αὐλὴν εἰς τὴν μεγάλην λόντζαν. Καὶ ἔρισεν ὁ κουβερνούρης καὶ ἐδιαλαῆσαν εἰς τὴν Λευκοσίαν τὸ πῶς εἶναι κουβερνούρης τοῦ ρηγάτου τῆς Κύπρου, καὶ μηδὲν εἶναι τινὰς ἀπότορμος νὰ σκαλευτῆ ἀπὲ τὸ σπῆτιν του νὰ ποίση ταραχὴν· καὶ ὤρισεν καὶ ἐβουλλῶσαν τὸ σύγκριτον καὶ τὴν βόταν ὅπου ἦτον ὁ βίος· καὶ ὤρισεν β' καβαλλάριδες ψουμάτους, τὸν σίρ Τζουὰν Λετὸρ καὶ τὸν σίρ Οὐγκε Γεφάρ νὰ πάρουν τὸν ὄρκον τοὺς πουρτζέζιδες τῆς Λευκοσίας· οἱ ποῖοι ἐκάτσαν εἰς τὸν ἅγιον Γεώργιον τῶν Ὀρνιθίων καὶ ἐπῆραν τὸν ὄρκον τοὺς λᾶς τῆς Λευκοσίας διὰ τὸν αὐτὸν κύρη τῆς Τύρου.

Ἡ δὲ ἡ ρηγαινα ἐκάτζεν εἰς τὸν ἠλιακὸν εἰς τὸ διάθαν τοὺς καβαλλάριδες καὶ ὄλου τοῦ λαοῦ ὁποῦ ἐδιάζαιεν, καὶ ἔσκισεν τὰ ροῦχά τῆς καὶ ποῖκεν μέγαν κλάμαν, ὡς γίον νᾶχεν πεθάνειν ὁ υἱός τῆς ὁ ρηγός· καὶ ἐγένην μεγάλην λύπην νὰ

τὴν ἴθῳρει τινάς· καὶ εἶχεν μέγαν φόβον εἰς τὴν καρδίαν τῆς, τὴν λαλῶντα, ὁ θεὸς θέλει ποίσειν κρίσιν καὶ θέλω χάσει τὰ παιδιὰ μου· καὶ παρακάλεν τὸν πᾶσαν ἔναν ὡς γιόν ἐδιαβαίνουσιν, μηδὲν ποίσειν ἀγανάκτησι τοῦ ρηγῶς καὶ ὀργιστῆ τους ὁ θεὸς καὶ ξηλεῖψει τους· καὶ ἐλάλεν τοὺς το με μεγάλην ταπεινώσιν καὶ γλυκία λογία καὶ πολὺν κλάμην, γιὰ ν' ἀφήσουν τὸν ρῆγα εἰς τὴν ἀφεντίαν του, λαλῶντά τους, πῶς: εἶστε ἀνθρώποι του καὶ ὁμοστικοί του! Καὶ ἐκατάρῃτον τοὺς δύο τοὺς υἱούς, ὅπου ἀναμίξην τοὺς καθαλλάριδες, καὶ ὁ διάβολος ἐσκλέρυνεν τὴν καρδίαν τους τόσον, ὅπου δὲν ἐθέλαν νὰ τζακιστοῦν νὰ στραφοῦν εἰς τὸν ἀφέντην τους, καὶ δὲν ἐγροικῆσαν τῆς καλῆς ρῆγαινας ὅσα τοὺς ἐλάλεν. Ὅμοίως ἔμοσαν ὁ κύρης τῆς Τύρου νὰ βλεπίσῃ τὸ ρηγάτον καὶ τοὺς ἀφένταις, καὶ μηδὲν στρέψῃ τὸ κουδερνον εἰς ὄλην του τὴν ζωὴν.

Ἄφῶν τοῦτα οὐλὰ ἐγινήκασιν, ἐπέψεν ὁ ρὲ Χρῆν τὴν νύκταν εἰς τὸν ἀδελφόν του τὸν κύρη τῆς Τύρου δύο καλογήρους τοῦ Σάν Τομένικου καὶ ἕναν νοτάρην νὰ μεταγράψουν τὰ κεφάλαια τὰ ἐγράψαν διὰ λόγου του· καὶ ἐπέψαν καὶ ἕναν καθαλλάρην μετὰ τους. Καὶ ζητῶντά τὰ τοῦ κυροῦ τοὺς Τύρου, ἐδωξέν τους καὶ δὲν ἄκουσε νὰ τοὺς δώσῃ τίποτε· ἀκομι ἔωρισεν νὰ μὲν ἐμπῆ ὁ νοτάρης ὀμπρός του με τοὺς καλογήρους καὶ με τὸν καθαλλάρην. Θωρῶντα τὸ κακὸν θέλημαν, ἀποχαιρέτισάν τον καὶ ἐστράφησαν.

Τότε ἐπέψεν ἅ καθαλλάρην νὰ πάρῃ τὸν ὄρκον τους εἰς τὴν Κερινίαν· καὶ οἱ λαὸς τῆς Κερινίας καὶ ὁ σὶρ Ὅτε Τεβῆς ὁ καπητάνος ἐκλειδῶσαν τὸ κάστρον καὶ ἐδῶξαν τὸν μαντατοφόρον καὶ ἐκράτησαν τὸ κάστρον διὰ τὸν ρῆγαν. Καὶ τᾶπισα ἐκόνῳπσέν τον ἕνας λίζιος τῆς Κερινίας ὀνόματι Ἄνδρὲ ντὲ Μπουνές, ὁ ποῖος ἐσυντύχεν τοῦ καπετάνου καὶ τοῦ σὶρ Τζουάν Φαράντου καὶ τοὺς μαστόρους καὶ ἐστρέψαν τὰ νυκταρία τοὺς μαντατοφόρους, ὁ ποῖος ἦτον τοῦ σὶρ Γελέμε τὲ Φρα-

σέ. Τάξισα οἱ καθαλλάριδες καὶ οἱ λίζοι, καὶ οὔλοι οἱ μαστόροι καὶ οὔλος ὁ λαός, σεργένταις καὶ ἄλλοι, ὠμόσαν τοῦ κυροῦ τῆς Τύρου καὶ ἐδιαλαήσαν τον διὰ κουβερνούρην. Ἄκομι ἔπεψεν εἰς τὴν Πάφον καὶ εἰς τὴν Νεμεσὸν καὶ ὡς ὄλα τὰ κάστρα, καὶ ἐπῆραν τὸν ὄρκον τους, καὶ ἐδιαλαλήθην παντοῦ διὰ κουβερνούρης.

Θωρῶντα ὁ μάστρος τοῦ Σπιταλίου, ὁποῦ ἦτον εἰς τὴν Νεμεσὸν καὶ γοι ἰδ' ἐπισκόποι καὶ ἡγουμένοι, ὅτι ἐδιαλαλήθην κουβερνούρης ὁ κύρης τῆς Τύρου εἰς τὴν Λευκοσίαν, καὶ ἐμπαῖναν καὶ ἐκατεβαῖναν εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ρηγός εἰς μέραις νὰ μπορήσουν τὰ τοὺς σάσου· καὶ δὲν ἠμπορήσαν νὰ ποίσουν ἄλλον, παρὰ ἐχωρίσαν ζωὴν τοῦ ρηγός καὶ τῆς ὑποταγῆς του διὰ οὐλόν του τὸ στάτον ρ' χιλιάδες ὀνομίσματα, καὶ τῆς μητέρας του τῆς ρήγαινας χιλιάδες κ' τὸν χρόνον· διὰ ταῖς δύο του ἀδελφάδες τὰ κοράσια χιλιάδες ἢ τὸν χρόνον· καὶ διὰ τὸν Οὔγκε τὸν ἀδελφότεκνόν του, υἱὸν τοῦ ἀδελφοῦ του τοῦ μακαρίτη κοντοσταυλῆ τῆς Κύπρου, χιλιάδες ι'· καὶ διὰ τὴν θεῖαν τους τὴν κυρὰν τὴν Μαργαρίταν πρίντζεναν τῆς Ἀντιοχείας καὶ κούντεναν τῆς Τρίπολης καὶ κυρὰν τῆς Τύρου χιλιάδες ς', τὸν χρόνον· διὰ ταῖς ταμιτζέλλαις ἢ τὲ Μουφόρτου κόραις τοῦ μακαρίτη κυροῦ τῆς Τύρου καὶ τοῦ Τερούντου μισὲρ Φιλίππου χιλιάδες δ'. Ὅπου εἶναι ὀμάδα ρμε' χιλιάδες ὀνομ(ισμ)ατα τὸν χρόνον. Καὶ ἐδιάλεξεν ὁ ρήγας χωρία τὰ τοῦ ἀρέσαν, καὶ τὰ δὲ λοιπὰ ἐμείναν εἰς τὸν κουβερνούρην.

Καὶ ἔρισεν ὁ ρὲ Χαρήν, ὅτι τὸ δικόν του νὰ δοθῆ εἰς φύλαξιν εἰς τὰ χέργια τοὺς πατέρες τοῦ Σάν Τομένικου, καὶ νὰ πουλήσουν ὄλα του τὰ κινητικὰ πράματα καὶ νὰ πλερώσουν ὅσα ἀφῆκεν ὁ κύρης του ὁ ρὲ Οὔνγκες, καὶ ὄσους ἐχρῶσταν ὁ αὐτὸς ρὲ Χαρήν· καὶ νὰ δώσουν διὰ τὴν ἀρμασίαν τῶν δύων του ἀδελφάδων τετρακοσίαις χιλιάδες ὀνομίσματα, πᾶτα μίας σ'. χιλιάδες· καὶ κεῖνα τὰ νὰ μείνουν νὰ ἦναι εἰς τὴν βλέ-

πῆσιν τοὺς ἀδελφούς, τοῦτέστιν τοὺς πατέρας, διὰ τὴν χρῆσιν τοῦ νησίου. Καὶ μὲ τοιοῦτον ὁ ρήγας ἐποίηεν νὰ μὲν ἔχη ἐξουσίαν ὁ κύρης τῆς Τύρου νάχη πογέριν νὰ γαίση τίποτε εἰς τὸ ἐδικόν του· καὶ ἐβάλεν εἰς τὸ διαλαλημὸν τὰ τζουελλία τοῦ ρηγός, τὰ κτηνὰ τῶν χωργιῶν του καὶ τοῦ σταύλου του, τὰ χρυσᾶ του· καὶ ἐγένην μέγαν κλάμαν εἰς τὴν χώραν νὰ πουλέται τὸ δικὸν τοῦ ρηγός ἀπὸ ζῶντά του εἰς τὸν διαλαλημὸν. Καὶ ἐπλερῶσαν ὅλους τοὺς ἀδικημένους τοῦ κυροῦ του καὶ κείνου· καὶ ἐποίηαν γραψίματα μὲ νοτάρην μεσὸν τους μὲ τὸν ἀδελφόν του τὸν κύριν τῆς Τύρου, καὶ ἐβουλλῶσάν το μὲ τὴν βουλλάν τους καὶ δύο βούλλαις τοῦ κουμεντούρη τοῦ Σπιταλίου· καὶ ἐσημάδεψάν το ὅλοι οἱ ἐπισκόποι καὶ πριούριδες, τζανουήνδες· καὶ ὁ ρήγας δὲν τὸ ἐσημάδεψεν, ἀμμὲ ἀποδιάβασεν τὸ πρᾶμαν.

Τὸ ἐλάλεν τὸ χαρτίν, ἐλάλεν οὕτως: Ἐμεῖς Χερῆν χάριτος τοῦ θεοῦ ρήγας τῶν Ἱεροσολύμων, Κύπρου, καὶ λαλοῦμεν ὡς ὅσοι μᾶς γροικοῦσιν τῆς αὐτῆς γραφῆς· ὅτι ἐσυμπάψαμεν μὲ τὸ θέλημάν μας τοὺς ἀνθρώπους μας· ὅτι ἐκρατήσαμεν ἀπὸ τοὺς εἰσόδους τοῦ ρηγάτου ὀνομίσματα ρμ.η'. χιλιάδες, καθὼς ἄνωθεν δηλοῖ, καὶ τὰ ἐναπομένοντα θέλομεν νὰ ἦναι διὰ τὸ κουβέρνον τοῦ νησίου· καὶ ἤτζου ἐστᾶθημαν κουντέντε τὰ δύο μέρη, ὁ ρήγας καὶ ὁ κύρις τῆς Τύρου. Καὶ ἐπροουμότηασεν ὁ ρήγας νὰ μὲν ἀγκαλέση εἰς τὸν πάπαν. Ἄκομι ὁ ρήγας νὰ ἔχη δέκα συντρόφους σορδιέριδες, ὡς γίον εἶχεν πάντα, καὶ ἰβ' κβαλλάριδες ψουμάτους, καὶ κ' τουρκοπούλους ἀπάνω εἰς τὰ ἄλογα, καὶ εἰς οὔλους τοὺς βραχλιώταις καὶ σιργένταις τοὺς εἶχεν καὶ ἐκράτεν. Τοῦτοι εἶναι οἱ κβαλλάριδες, τοὺς ἐκρατήσεν τοὺς ψουμάτους· ὁ μισέρ Φιλίππη τὲ Ἡμπελῆν ὁ συνεσκάρδος, ὁ θεῖός του μισέρ Ἐμπαλίαν τὲ Ἡμπελῆν Ναγκαρνῆν, μισέρ Λοῆς Τενόρες, μισέρ Πιέρ Ζηπλέτ, μισέρ Χαμερῆν Τεβιλμαρῆν, μισέρ Ἀνισία Τεμπρές, μισέρ Ἐνάτ Τε-

σασούν, μισέρ Τζουάν Παπῆ, μισέρ Ούγγκε Μπεντουῆν· τοῦ-
τοι οὔλοι ἦσαν ἀπλικεμένοι με τὸν ρῆγαν.

Μετὰ κ' ἡμέραις ὁ κύρης τῆς Τύρου με τὴν συντροφίαν
του ἔσω του, καὶ τὰ ὀνόματα τοὺς συντροφούς του εἶνε τοῦτοι·
μισέρ Χαρήν Τελουζουνίξ ὁ κοντῶσταύλης τῆς Κύπρου ὁ ἀδελ-
φός του, ὁ μισέρ Παλίαν τὸ Ἡμπελῆν πρίντζης τῆς Γαλιλαίας,
μισέρ Τζουάν τὸ Ἡμπελῆν ἀφέντης τοῦ Ἀρσεφίου, μισέρ Ἐν-
παντουῆν δὲ Ἡμπελῆν, μισέρ Οὔγγκε τὸ Ἡμπελῆν, μισέρ Φι-
λίππη τὸ Ἡμπελῆν, ὁ νέος μισέρ Ρουπῆν τὸ Μουφόρτου, μισέρ
Οὔγγκε τὸ Ἡμπελῆν, μισέρ Ἐγκάντη Κορτεπεσάν, μισέρ Τζουάν
Ταντιότζε, μισέρ Ράγγκε Τεμεπίταν, μισέρ Ρενιέρης κόντης,
δίχως τοὺς ψουμάτους· ἀμμὲ ἀπὸ τοὺς ἄνωθεν ἰβ' ἐξέβησαν
γ' καὶ ἐπῆγαν με τὸν ρῆγα, ὁ μισέρ Παντουῆν τὸ Ἡμπελῆν,
μισέρ Ρουπῆν τὸ Μουφόρτου, μισέρ Ράγγκε Τεπέσαν, ὅτι ἀγρω-
νίδαυ πῶς ἦτον κακὸν τὸ ἐποίκασιν· καὶ ὁ ρῆγας ἐπεριλαβέν
τους μετὰ χαρᾶς· καὶ πολλὰ ἐπλημμελούσαν νὰ βάλουν τὸν
ρῆγα εἰς τὸ θέλημάν τους, καὶ δὲν ἤμποροῦσαν.

Ὁ κύρης τῆς Τύρου ἐπῆρεν τὸ σήγγχιτον ἔσω του, καὶ
ἀφέντεψεν τὰ ρηγάτικα ὡς γίον τὰ δικά του· ὁ ποῖος πρὶν
ναυγῆ ἀπὲ τὴν αὐλὴν τοῦ ρηγὸς ἐποίκειν καὶ ἐμόσαν του ὁ σὺρ
Φίλιππε τὸ Ἡμπελῆν ὁ συνεσκάρδος καὶ ὁ μισέρ Τζουάν Τα-
πίερ, καθὼς ἐποίκων οἱ δέλοτοι ἀφένταις, θέλοντα καὶ μὴ θέ-
λοντα.

Ὁ ρῆγας ἐξέβηκεν καὶ ἐπῆγεν εἰς τὸν Στρόβιλον καὶ ἐ-
καρδιάθβαζεν με τὰ φαρκονία του· καὶ ἡ ζήλα ἐνέβην εἰς τὸν
κύρην τοῦς Τύρου, ἔσασεν με τοὺς λαὸς του νὰ πᾶν ν' ἀρεστιά-
σουν τὸν ρῆγα μηδὲν πᾶν οἱ κάβαλλάριδες τὴν νύκταν καὶ
βουλευοῦνται μετὰ του· καὶ μίαν νύκταν ἀρματώθησαν με
ἔλογα καὶ ἄρματα νὰ πᾶν νὰ πιάσουν τὸν ρὲ Χαρήν ἀπὸ τὴν
χώραν· καὶ τινὰς ὁποῦ ἀγάπαν τὸν ρῆγαν ἐμαθέν το καὶ μῆ-
νυσέν το τοῦ ρηγὸς εἰς τὸν Στρόβιλον· ὁ ποῖος ἐξέβην με τὴν

συντροφίαν του και ἤρτεν ζήκαμπα, και ἀπὸ τὴν πόρταν τοῦ λουτροῦ ἐνέβην ἔσω του. Καὶ ἄνταν ἐξημέρωσεν ἐμάθεν ὁ κύρης τοῦς Τύρου πῶς ὁ ρήγας ἤρτεν εἰς τὴν χώραν, ἐπιπράνθη, και εἶπεν· ἀκανί, ἔχω καταπατητάδες· και ἐβάλεν και ἐβλέπαν του ἀμπέξω μέρην νύκταν· και ὁ ρήγας πάλαι ἐβλεπέ τον· και εἶχαν κακὴν ζωὴν· ὅτι ἐφοβοῦνταν μὲν πέψη χαρτία εἰς τὴν Ρώμην και ἐννοιάζουνταν καθημερινόν· και ὁ δίκθολος ἐβαλλεν εἰς τὴν καρδίαν του τὰ δὲν ἐννοιάζετον.

Ἀληθεῖα ὁ κύρης τοῦς Τύρου ἐπέψεν μαντατοφόρους εἰς τὸν πάπαν, τὸν κύρην τοῦ Κουρίκου ὀνόματι σὶρ Χετοῦ Γγανιάτζ, ὁ ποῖος ἦτον πολλὰ κατὰδικος πάντα τοῦ καλοῦ, ὁ ποῖος ἦτον φευγὸς ἀπὸ τὴν Ἀρμενίαν διὰ πολλὰ κακὰ τὰ ἐποίκεν κατὰ πρόσωπα τοῦ σὶρ Χετούμ τοῦ ἀφέντη του κληρονόμου τῆς Ἀρμενίας, και ἤρτεν εἰς τὸν ρὲ Χαρρὴν μὲ τὴν γυναῖκάν του και μὲ τὰ παιδιὰ του· και ὁ καλὸς ρὲ Χαρρὴν ἐπερίλαβέν τον και ἐποίησεν του ζωὴν ὡς ἐπρεπεν· και ὡς γίον ἐβαλλεν λογία μεσὸν τοῦ σὶρ Χετούμ τοῦ ρηγὸς τῆς Ἀρμενίας και τοῦ ἀδελφοῦ του τοῦ σὶρ Τόρος, και τίτοιον σκάνταλον ὡς γίον ἐβαλλεν εἰς τὴν Ἀρμενίαν μέσα τοῦς β' ἀδελφοῦς, τίτοιον σκάνταλον ἐβαλλεν και μέσα τοῦς β' ἀδελφοῦς τούτους· και ὁτόσον ἐγίνετον, ὅτι μίαν ἡμέραν ἐπῆγαν και ἄρρεστιάσαν τὸν ρήγα εἰς τὰς ζ' φεβρουάρη α' τ' Χριστοῦ, και ἐβγαλεν δυναστικῶς τὸν ἀδελφόν του τὸν ρὲ Χαρρὴν και ἐπέψαν τον εἰς τὴν Ἀρμενίαν εἰς τὸν ρὲ Χετούμ τὸν πεθερόν του.

Και τῆ ε' μαρτίου α' τ' Χριστοῦ ὁ σὶρ Σιμοὺν τὲ Μουνοτολήφ ὁ καθαλλάρης τὸν κύρην τῆς Τύρου ἐσφάξεν τον εἰς τὴν Ἀναπαῖν· και τῆ κ' αὐγούστου α' τ' Χριστοῦ ἐστράφη εἰς τὴν Κόπρον ὁ καλὸς ρὲ Χαρρὴν· και ἐπέψαν τὸν υἱόν του ρήγαν τῆς Ἀρμενίας μὲ τὴν γυναῖκάν του κυροῦ τοῦς Τύρου μὲ τὰ παιδιὰ τῆς, τὸν Λιβοῦν τὲ Λουζουνίαν, ὁ ποῖος μετὰ τὸν θάνατον τοῦ παπποῦ του ἐγίνην ρήγας τῆς Ἀρμενίας· και ἡ παρ-

θένος Μαρία τέ Λουζουνία κόρη τοῦ κυροῦ τοῦς Τύρου ἐρμάσαν την μέ τὸν ἀφέντην τὸν Μανουήλ τὸν Κατακουζηνὸν τὸν δεσπότην τοῦ Μωρέως, ὁ ποῖος ἦτον ἀδελφὸς τοῦ βασιλέως τῆς Κωνσταντινόπολις. Ἡ ρήγινα ἦτον εἰς τὸν πατέρην της. Καὶ ἀφέντεψεν, ἀπὸν ἐτέφθην ὡς που καὶ ἐπέθχεν λθ' χρόνους καὶ δ' μῆνες καὶ κδ' ἡμέραις, καὶ ἐπέθχεν ἡμέρα πέπτη τὴν ὕστερη μαρτίου ατκδ' Χριστοῦ εἰς τὸν Στρόβιλον· καὶ τὴν παρασκευὴν τῆ θ' ἀπριλίου ἐφέρην τον ἀπέ τὸν Στρόβιλον εἰς τὴν Λευκοσίαν καὶ ἐθάψην τον εἰς τὸν Σάν Τομένικον. Ἀκομί τὸν ἰούλην μῆην ὠρισεν ὁ ρέ Οὐνγκες καὶ ἐφουρκίσαν ρ' ἀνθρώπους εἰς τὴν Ἀμμόχουστον, εἰς τὴν Κερινίαν, εἰς τὴν Πάφον, εἰς τὴν Λεμεσό, εἰς τὴν Λευκοσίαν, εἰς τὸν Κορμακίτην ζ', εἰς τὸ Καρπάσιον ις'. Τοῦτοι οἱ ἀθρώποι ἦσαν κλέφταις, κουρσάριδες, ληστάδες, καὶ ἐκουρσεῦγαν καὶ ἐσκοτόναν, καὶ ἐποικαν μεγάλα κακὰ εἰς τὸ νησί· καὶ ὁ ἀμιράλης ἀρμάτωσεν β' κάτεργα καὶ ἐπίασεν τὰ δύο κάτεργα τὰ κουρσάρικα, καὶ ἐφέρην τα εἰς τὴν Ἀμμόχουστον καὶ ἐπεψεν καὶ ἐφουρκίσαν τους.

Καὶ ἐκουρουνιάστην ὁ Οὐνγκε τέ Λουζουνίας ὁ ἀνεψιὸς του· καὶ νὰ σὰς εἰπῶ τὰ πράγματα τὰ ἐγίνονταν εἰς τὸν καιρὸν του. Εἰς τοῦς ατλ' Χριστοῦ ἐκατέβην ὁ ποταμὸς τῆς χώρας τόσον μέγας καὶ ἐξερρίζωσεν πολλὰ δεντρά, καὶ ἐκατέβασέν τα καὶ ἐφέρειν τα εἰς τὴν χώραν, καὶ ἐστούπωσεν τὸ γειοφύριον τοῦ Συνεσκάρδου, καὶ ὁ ποταμὸς ἐπῆγεν τριγύρου τῆς χώρας καὶ ἐχάλασεν πολλὰ σπιτίτια καὶ ἐπιξεν πολὺν λαόν· καὶ τὸ ψῆλος τοῦ νεροῦ ἔχει σημάδιον ἕναν καρφίον εἰς τὸν ἄγιον Γεώργιον τῶν Ὀρνιθίων.

Καὶ εἰς τὴν ἐχρονίαν ατμη'. ἐπεψεν ὁ θεὸς θανατικὸν μέγαν διὰ τῆς ἀμαρτίας μας καὶ ἐπέθχεν τὸ ἥμισον τοῦ νησίου. Καὶ εἰς τοῦς ατνα'. ἀρχέψεν ἡ εὐλογημένη ἀκρίδα καὶ ἦρτεν εἰς τὴν Κύπρον. Καὶ εἰς τοῦς ατξη'. ἦλθεν ἄλλον θανατικὸν τῶν παιδιῶν καὶ ἐξηλείπτην τὸ νησί.

Ἄγροικῆσθε πῶς ἡ ἀγία Ἑλένη μὲ τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ ἔφηκεν πολλὰ προσκυνήματα εἰς τὸ νησί, τὸν σταυρὸν τὸν μέγαν καὶ τὸν μικρὸν εἰς τὴν Τόγνην, ὁ ποῖος ἐπολόμαν πολλά θαύματα καὶ πολλαί· Ιατρείαι· θωρῶντα οἱ Λατίνοι ἐζηλευγαν καὶ ἐλαλοῦσαν ὅτι δὲν εἶναι θαῦμα τοῦ σταυροῦ, ἀμμε οἱ Ρωμαῖοι μὲ μαγείαις πολομοῦν θαύματα· ἄλλοι ἐλαλοῦσαν ὅχι, ἀμμε τὰ θαύματα διὰ τοῦ σταυροῦ γινίσκονται. Γροικῶντα ἓνας παπᾶς λατῖνος ἐθυμώθη, ὀνόματι σὲρ Τζούαν Σαρθαμαρῆν, ἐπῆγεν εἰς τὴν Τόγνην καὶ τὴν νύκταν ἐκλεψεν τὸν ζωοποιὸν ξύλον καὶ ἐβάλεν το ἀκουκάτω εἰς τὴν κότταν του, καὶ ἐπῆγεν εἰς τὸν γιαλόν, ὁποῦ τὸν ἐγδέχεται τὸ ξύλον νὰ τὸν σηκῶσῃ, καὶ ἐνέβην εἰς τὸ ξύλον καὶ ἀρμενίσαν· ὦ τοῦ θαύματος! παραῦτα ἐγένην ζάλη καὶ ἦρταν νὰ πνιγοῦσιν καὶ ἐβγάλαν τον εἰς τὴν γῆν· ὁ ποῖος ἐβγαλεν τὰ τζουελίχ καὶ οὔλον τὸ μαργαριτάριν καὶ ἐπῆρέν τα, καὶ τὸν ζωοποιὸν ξύλον ἐρρίψεν το μέσα εἰς τὴν κερατζίαν τοῦ Ἀβράν εἰς τὸ χωρίον τὸ Καλζμοῦλιν, καὶ ἐπῆγεν εἰς τὸ ξύλον καὶ ἐπέρασεν. Ὁ δὲ ὁ σταυρὸς τῶν Λυμπίων, τοῦτέστιν ὁ μέγας, μοναχὸς του ἦλθεν κάτω τοῦ ὄρου, καὶ ἦτον εἰς τὴν ἐχρονίαν α τ κ ς'. ὡς ὅπου οἱ Σαρακηνοὶ ἦλθον καὶ ἐκάψαν τὴν ἐκκλησίαν· ἀληθεία τὸ τιμίον ξύλου ὅπου ἦτον μέσα, ἔμεινεν χωρὶς βλάβην μὲ τὸ χρυσάφιν τὸ ἦτον μετὰ του· ἡ ποία κλεψίχ τὴν ἐποίησεν ὁ παπᾶς εἰς τὸν σταυρὸν ἔτον α τ ι η'. Χριστοῦ· καὶ ἔμεινεν τὸ τίμιον ξύλον ὁ σταυρὸς εἰς τὴν κερατζίαν κ β'. χρόνους, καὶ εἰς τοὺς α τ μ'. Χριστοῦ ὄνταν ἐθέλησε νὰ φανερωθῇ, ἐφάνην ὑπ' ὄρομαν εἰς ἓναν σκλαβοπουλον βοσκκρίδιν τῶν σφακτῶν ἀπὲ τὸ χωργίον τὸ Καλαμοῦλιν, ὀνόματι Γεώργιος, τὸν ποῖον αἰχμαλωτεύσαν οἱ κουρσάριδες καὶ ἐπουλησάν τον εἰς τὸ αὐτὸν χωρίον κοντὰ τῆς Κακορακίας· καὶ ὁ αὐτὸς Γεώργιος ἐξηγήθη τὸ ὄρομάν του πολλοὺς καὶ εἶπάν του, εἶναι φαντασία! καὶ συχὰ ἐθῶρεν, ὅτι ἐκραζάν τον καὶ ἐλαλοῦσάν του τ' ὄνομάν

του: ἔλα εἰς αὐτόν μου, κ' ἐγὼ νὰ σοῦ δώσω θησαυρόν, ἀποῦ νὰ μὲν σὲ λείψῃ. Οἱ δ' ἐκεῖνοι ἀποῦ τοῦ γροικοῦσαν πάντα ἐλαλοῦσάν του· φαντασία τοῦ δαιμόνος εἶναι! Ἐγένετον εἰς τὸν καιρὸν ἐκεῖνον ὡς γίον ἔβασκεν τὰ σφαχτὰ, ἐκοπίασεν καὶ ἔπεσε νὰ κοιμηθῇ κοντὰ τῆς κερατζίας ὅπου ἦτον ὁ σταυρός, καὶ δὲν ἤμπόρε νὰ κοιμηθῇ· καὶ ὡς γίον ἐκείθετον, ἐβίγλησεν ψηλὰ καὶ θωρεῖ ἕναν κεράτζιν εἰς τὸ κλαδὶν τῆς κερατζίας, ἐσηκώθη καὶ ἐπεθύμησεν νὰ τὸ φάγῃ· καὶ σηκώθη καὶ σύρει τὸ ραβδὶν του νὰ ρίψῃ τὸ κεράτζιν, καὶ ἐπεριπλέκτην εἰς τὰ κλαδιά τὸ ραβδὶν· τότε ἐπίασεν πέτραν καὶ ἔσυρε νὰ ρίψῃ τὸ ραβδὶν, καὶ ὡς γίον ἐπῆγεν νὰ σύρῃ τὴν πέτραν, θωρεῖ λαμπρὸν μέσα εἰς τὴν κερατζίαν καὶ ἐφοβήθη· πιάνει τὸ ραβδὶν, καὶ ἐπῆγεν τρεχάτος εἰς τὸ χωργίον καὶ ἔβαλε φωναῖς· ἔλατε, ὅτι λαμπρὸν ἐβάλαν εἰς τὴν κερατζίαν, καὶ δὲν εἶδα τίς τὸ ἔβαλεν, διὰ νὰ κάψουν τὸ δεντρόν! Τοῦτον ἐποῖκεν τὸ νὰ μὲν ἐνοιαστοῦν πῶς ἐκεῖνος ἔβαλεν τὸ λαμπρόν. Ὁ λαὸς ὅτοιμα ἐπίασε νερόν καὶ ξινάρια καὶ ἤλθαν νὰ γιτιάσουν τὸ δεντρόν, καὶ μὲν γενῆ καὶ περιττοῦ ζημία· καὶ ὅσον ἦρταν θωρεῦν τὸ λαμπρόν· ἄνταν ἦρταν κοντὰ, τότες ἐσκίσαν μέσα τὴν κερατζίαν μὲ τὸ ξινάριν, καὶ ἀνοιξεν ὀλίγον ἡ κερατζία, καὶ παραῦτα ἐβγήκεν ἡ μυρῶδια, ὡς γίον τὸν μουσκον. Ὁ παιδίος θωρεῖ τὸν σταυρόν καὶ βάλεν φωνὴν μεγάλη· τώρξ ἐτελείωσαν τὰ ῥόματά μου· δέτε τὸν σταυρόν τοῦ κυρίου! καὶ θάλλει τὸ χέριν του καὶ πιάνει τὸν ζωποιοῦν σταυρόν. Καὶ παραῦτα πιάνουν τον οἱ ἱερεῖς, καὶ παραῦτα ἐγιάναν ιβ'. ἀστενεῖς ἀπὸ πολλὰς ἀστένειαις ὅπου εἶχαν, λαμπαχίον, ἄλλοι ὅπου ἐπηγαῖναν αἵμα, στραβοί, λωβοί, καὶ ἄλλοι. Καὶ ὁ λόγος ἐβγήκεν εἰς τὰ περίχωρα. Γροικῶντά το ὁ πῖσκοπος τῶν Δευκάρων ἐπῆγεν μὲ τὸ κληρὸς του καὶ λαὸς πολὺς, καὶ ἤλθαν ζητῶν τὸν σταυρόν, λαλῶντα: τοῦτος εἶναι ἀποῦ ἐκλέψαν ἀπὸ τὴν Τόγγην. Καὶ ὁ παιδίος ὁ Γεώργιος δὲν ἐθέλητε νὰ τὸν δώσῃ· ἀμμὲ ὅτοιμα

ἐπῆρεν τὸν σταυρὸν, καὶ ἤρτεν εἰς τὸν ρῆγα, καὶ εἶπεν του τὸ πρῶτον πῶς ἐτραβενίασεν. Ὁ ρῆγας ἐβάλεν τον εἰς τὸ σπίτιν του, καὶ θωρῶντα τὰ πολλὰ θαύματα ἀποῦ γινίσκουνταν ἀπὸ ζαυτῆς του ἐπεθύμησε νὰ τὸν κρατήσῃ εἰς τὸ σπίτιν του καὶ ἐκρατήσεν τον ἰδ' ἡμέραις. Καὶ τὴν νύκταν, ὡς γίον ἐκοιμᾶτον, ὁ ρῆγας εἶδεν ἕναν δρομαν πολλὰ κακὸν καὶ φοβήθη, καὶ ἐκραξεν τὸν Γεώργιον καὶ ἔδωκέν του τὸν σταυρὸν. Καὶ ἐγύρεψάν τον νὰ πάγῃ εἰς Κερινίαν, καὶ ἐπῆγεν μετὰ τὸν σταυρὸν, καὶ ἐποίησεν πολλὰ θαύματα. Καὶ ἐρέμισεν ὁ παιδίος καὶ ἐτζακίστην τὸ πόδιν του, καὶ διὰ θελήματος θεοῦ καὶ τῆς ἐνεργείας τοῦ ζωοποιοῦ σταυροῦ ἐγίανεν, καὶ ἐκουρεύτην μοναχὸς καὶ ἐκράξεν τον Γαβριήλ.

Καὶ γιατί οἱ Λατῖνοι φθονοῦν τοὺς Ρωμαίους, κρύβουν τὰ θαύματα τὰ γινίσκουνται ἀπὸ τὰ εἰκονίσματα, καὶ ἀπὸ τὰ τίμια ξύλα εἰς τὰς ἐκκλησίας τῶν Ρωμαίων, ὄχι δι' ἀπιστίαν, ἀλλ' ἐπὶ φθόνον· διὰ τοῦτον ἐλαλούσασι, ὅτι ὁ σταυρὸς δὲν εἶναι τίμιον ξύλον, οἱ κλησιαστικοὶ Λατῖνοι, ἀλλ' ἐπὶ τὰ θαύματα γινίσκουνται ἀπὸ τέχναις.

Ἐκεῖνον τὸν καιρὸν εὐρέθη εἰς τὴν Λευκοσίαν ἐπίσκοπος τῆς Ἀμμοχούστου ὁ φράνγκος, ὀνόματι Φρέ Μαρά, καὶ γροικῶντα τὰ θαυμαστὰ θαύματα τοῦ σταυροῦ καὶ τὰ ψευματινὰ λογία τῶν λατίνων λαλῶντα, οἱ Ρωμαῖοι πλανοῦν τὴν λαὸν καὶ βάλλουν τους εἰς αἵρεσίαν, λαλῶντα διὰ τὸν σταυρὸν πῶς ἐνί τίμιον ξύλον ἀπὸ τὸν σταυρὸν τοῦ Χριστοῦ, καὶ λαλοῦν ψέματα καὶ πέφτουν ὡς γίον τοὺς Ἕλληνας καὶ ὀνομάζουν πράματα ἄπρεπα, τὰ παλαιὰ δὲν εἶναι· ἐπεσεν ὁ πῖσκοπος εἰς ζήλαν, καὶ μετὰ μεγάλην καμῖαν, ἐπῆγεν εἰς τὸν ρὲ Οὐγγικὸν καὶ εἶπεν του: ἀφέντη, ἤξευρε, ὅτι εἶναι ἀμαρτίαις ἡ παλαιὰ συγχωροῦνται μετὰ τὸν ριματόν, οἱ δὲ λατῖνοι ἔχουν νερόν τοῦ ἁγιασμοῦ τὸ πολομοῦν τὸ σαβδάτον μετὰ τὸ δρόσος· ἄλλαις ἀμαρτίαις συγχωροῦνται διὰ προσευχῆς καὶ νηστείας, καὶ ἄλ-

λαις διὰ τὸ λαμπρὸν, τὸ λέγομεν πῦρ καθαρτήριο· ἡ δὲ ἀμαρ-
 τίας ὁποῦ σφύρουσι τὸν λαὸν εἰς ἀπιστίαν, καὶ οἱ ἄρχοντες τοῦ
 λαοῦ ἀπομηνίσκουσιν, τοῦτοι πᾶσιν ἀσυμπάθητοι εἰς τὸ πῦρ
 τὸ αἰώνιον· διὰ τοῦτο ἐφάνη, ὅτι ἐγὼ καὶ σοῦ θέλομεν δώ-
 σειν λόγου τοῦ θεοῦ διὰ τὰ γροικοῦμεν, ὅτι μεσὸν μας ἕναν
 κοπέλλιν ἐπελέκισεν ἕναν σταυρὸν καὶ λαλεῖ ὅτι εἶναι ἀπὸ τὸν
 σταυρὸν τοῦ Χριστοῦ, καὶ μεῖς βαστοῦμέν το. Ὁ ρήγας εἶπέν
 του· τίνα μέλλει νὰ γινῆ; Ὁπίσκοπος εἶπέν του, νὰ τὸ ἐξε-
 τάσωμεν, ἂν ἦναι ἀπὸ τὸ ξύλον τοῦ ζωοποιοῦ. Ὁ ρήγας εἶ-
 πέν του· εἶναι νὰ ζητάσω τὰ μυστήρια τῶν ἐκκλησιῶν; Εἶπέν
 του ὁπίσκοπος· ὄχι, ἐμέναν, ἐμέναν ἐγγίζει! ἀμμέ, εἶπέν του,
 χωρὶς τῆς βοθηεῖς σου δὲν ἤμπορῶ νὰ τὸ ποίσω· ὁ ρήγας εἶ-
 πέν του· ποῖσαι ἐκεῖνον τὸ εἶναι χρῆσι ὀμπρὸς μου, καὶ δὲν
 εἶναι τινὰς νὰ σὲ καταδικάσῃ. Ὁπίσκοπος εἶπέν του· ἀφέντη,
 ἡξεῦρε πῶς ἐξετάζονται τὰ τίμια ξύλα διὰ πυρὸς καὶ αἵμα-
 τος· διὰ τὸ λαμπρὸν νὰ τὸ βάλλῃς τὸ ξύλον, καὶ ἂν καγῆ
 δὲν εἶναι τίμιον ξύλον, εἰ δὲ μείνῃ χωρὶς βλάβην, εἶναι τίμιον
 ξύλον· ἀκομὶ ἂν ἐν' καὶ τρέχῃ ἀπὸ τινὰν αἷμαν καὶ νὰ τὸ
 βάλλῃς πάνω, στέκει τὸ αἷμαν καὶ πήσσει. Ὁ ρήγας εἶπέν
 του, ποῖσαι τὸ σοῦ φαίνεται. Τότε ὤρισεν ὁπίσκοπος καὶ ἐφέ-
 ραν τὸ μέγαν κανοῦνιν τὸ ρηγάτικον τὸ τετρακάντουον, καὶ
 ἐγέμωσάν το κάρβουνα καὶ ἄψάν τα, καὶ ἐπιάσεν τὸν σταυρὸν,
 ὁ ποῖος ἦτον χωρὶς ἀσῆμιν καὶ ἔβαλέν τον ὀμπρὸς τοῦ ρηγὸς
 καὶ ὄλους ὅπου ἦτον εἰς τὸ παλάτιν μέσα εἰς τὸ λαμπρὸν, καὶ
 ἐποίηκεν ὥραν πολλήν, ὅτι πολλοὶ ἐλαλοῦσαν, ἐκάην· τὰ πῖσα
 ἐπιάσαν τον μετὰ τὸν ζαμμὸν καὶ ἐβγάλαν τον, καὶ ἔμεινε χω-
 ρὶς βλάβην ὡς γίον ἦτον. Ἡ ρήγαινα ἡ Ἀλῖς ἡ γυναῖκα τοῦ
 ρὲ Οὐνγκε ἦτον ἡ γλώσσά της πιασμένη ἀπὸ τὴν Μαχαιρώ-
 τισσαν· τὸ νὰ ὄῃ τὸ ξύλον τοῦ σταυροῦ σωστὸν καὶ καλὰ, ὡς
 γίον τὸ βάλασιν, ἔβαλεν φωνὴν μεγάλην· πιστεύω κύριε, ὅτι
 τοῦτον τὸ ξύλον εἶναι ἀπὸ τὸ ξύλον τοῦ Χριστοῦ· καὶ λα-

λῶντα τὸν λόγον, ἐκαθάρισεν ἡ γλῶσσά της, ὡ τοῦ θαύματος! Τότε ὁ ρήγας ἔκραξεν τὸν μοναχὸν Γαβριὴλ καὶ εἶπέν του· ἔπαρ' τὸ ζῶοπιὸν σταυρὸν καὶ ἄμε ὅπου θέλεις εἰς ὄλον μου τὸ νησί, μόνον μὲν τορμίσης νὰ τὸν πάρης ἔξω τῆς Κύπρου, καὶ ἂν τὸν πάρης θέλω σοῦ δώσω κακὸν θάνατον.

Εἰς ταῖς ἡμέραις ἐκεῖναις ἡ τάμε Μαρία Τεπλησίε διὰ τὸ θαῦμαν τὸ εἶδεν εἰς τὴν ἀδελφοτέκνην της καὶ διὰ νὰ κατευδοθῆ ὁ ἄντρας της, ὅτι ὁ ρήγας ἔπεψέν τον μαντατοφόρον εἰς τὸν πάππν νὰ μερώσουν μὲ τοὺς Γενουβίους διὰ μάλλωμαν τὸ γίνην μεσόν τους καὶ τοὺς Κυπριώταις, ἐζήτησεν μὲ ὄλην της τὴν καρδίαν τοῦ ρηγὸς νὰ τῆς δώσῃ ὀρισμὸν καὶ τόπον νὰ κτίσῃ ναὸν τοῦ τιμίου σταυροῦ ἀποῦ γῆς. Ὁ ρήγας μετὰ χαρᾶς ἔδωκέν της ὀρισμὸν. Τότες ἡ ἀρχόντισσα ἔκραξεν τὸν μοναχὸν Γαβριὴλ καὶ εἶπέν του· διὰ τὰ μεγάλα θαυμάσια τοῦ τιμίου σταυροῦ ἐμπῆκαν εἰς ὄρεξιν νὰ κτίσῃ ναὸν τοῦ τιμίου σταυροῦ διὰ τὴν ψυχὴν της· διὰ τοῦτον, εἶπέν του, ἄμε ὅπου νὰ σ' ἀρέσῃ νὰ εὕρῃς τόπον νὰ κτίσωμεν ναόν. Ἀκομὶ ἡ χώρα δὲν ἦτον κτισμένον τὸ τειχίον, ὁ μοναχὸς ἐζήτησεν τοῦ θεοῦ νὰ τοῦ ἀποκαλύψῃ ποῦ νὰ τὸν κτίσῃ τὸν ναόν, καὶ ἐπλημμέλαν ὄτοσα, ὅτι ἐφάνην του εἰς ἓναν ἀναπαμένον τόπον νὰ τὸν ἰεῖρουν ὅπου εἶναι εἰς τὴν γῆν τοῦ ἀγίου Δομετίου. Καὶ εἶπέν το τῆς καθ' ἑαυτῆς, ἡ ποία παρὰ ἑαυτῆς ὤρισεν καὶ ἐσγάψαν καὶ ἐθεμελιώσαν τον μὲ τὴν εὐχὴν τοῦ ἐπισκόπου Λευκοσίας. Καὶ ἄνταν ἐτελειώθην ὁ ναός, ὤρισεν ἡ κυρά ἡ ρήγαινα καὶ ἐκτίσαν κελλία διὰ μοναχοὺς, καὶ ἐποίησεν τὴν μονήν, καὶ ἐξωδιάσεν καὶ ἐζωγραφίσαν τὴν καὶ ἐβάλαν τὰς εἰκόνας εἰς τὰ στασιδία, καὶ ἐποίησεν τὰ ἱερὰ ἀργυρᾶ καὶ τὰ βιβλία· καὶ οὐλὴν τούτην τὴν ἐξοδὸν ἐποίησεν τὴν ἡ ρήγαινα Ἀλὶς ἡ γυναῖκα τοῦ ρηγὸς τοῦ ρὲ Οὐνγκε· καὶ ἐκράκτην ὁ Σταυρὸς ὁ Φανερωμένος· καὶ τὸ ξύλον ἐκόσμησέν το μὲ τὸ ἀσημὶν καὶ χρυσίον καὶ μαργαριτάρια καὶ πέτραις πρετζίουζες,

καὶ ἐβάλαν τον εἰς ἕναν σεντοῦκιν καὶ ἐβάλαν τον μέσα εἰς τὸν αὐτὸν ναόν.

Τὸν καιρὸν ἐκεῖνον εὐρέθην εἰς τὴν Κύπρον ὁ πατριάρχης τῆς Ἀντιοχείας ὀνόματι Ἰγνάτιος, θωρῶντα τὸν ἔξοδον καὶ τὸ θέλημαν τῆς καθαλλαγίας καὶ τῆς ρήγαινας, καὶ τὰ θαύματα τοῦ σταυροῦ, ἐποίηκεν καὶ ἐποίηκεν ἕναν σταυρὸν μέγαν, ζυλένον κάρινον, τὸ μάκρος πηθαμχῆς ε'. καὶ τὸ πλάτος τοῦ ξύλου δ' δακτυλία, καὶ ἐγκαινιάσεν τον καὶ ἐμύρωσεν τον με γ' λοαῖς ἀπὸ πάνω ἕως κάτω καὶ ἔβαλεν μέσα ὀλίγον ἀπὲ τὸ τίμιον ξύλον, καὶ ἔβαλεν ἀπὲ τὸ σῶμαν τοῦ Κυρίου τῆς ἀγίας Πέφτης μέσα, καὶ ἔγραψεν τοὺς δέκα ὀρισμοὺς καὶ τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ κατὰ Ἰωάννην, τὴν διαθήκην τῆς ἀγίας Πέμπτης, καὶ ἔβαλεν λείψανα τῶν ἀγίων μς'. τοῦ ἀγίου Ἐπιφανίου ἀρχιεπισκόπου Κύπρου, τοῦ ἀγίου Τριφυλλίου ἐπισκόπου Λευκωσίας, τοῦ ἀγίου Σωζομένου Ποταμίας καὶ τοῦ ἀγίου Ἡρακλειδίου, καὶ τῶν ἀγίων μ'. μαρτύρων τῶν ἐν Σεβαστείᾳ, καὶ τοῦ ἀγίου Εὐθυμίου μονῆς τῶν ἱερῶν, καὶ ἐποίηκεν ὀπίσω τοῦ σταυροῦ χολέτραν. κ' ἐκεῖ μέσα ἔβαλεν τὰ ἄνωθεν, καὶ ἐσφαλίσεν τα, καὶ ἐκεπάσεν τα ὅλον τὸν σταυρὸν με τὸ μεταξωτὸν καὶ ἐβάλεν τον εἰς τὸ καυβοῦκιν τοῦ αὐτοῦ ναοῦ, καὶ εἶναι γραμμέρον εἰς τὸ βιβλίον τοῦ αὐτοῦ σταυροῦ, καὶ ὄνταν γινίσκεται θανατικὸν, ἢ ἀκρίδα, ἢ ἀβροχία νὰ πολομοῦν λιτὴν καὶ νὰ ἐβγάλουν τὸν Φανερωμένον σταυρὸν καὶ νὰ τὸν λιτανέσουν τριγύρου τῆς ἐκκλησίας καὶ νὰ ποίσουν δρόσος νὰ τὸν βουτήσουν καὶ νὰ τὸν ραντίσουν κατὰ τὸν ἀέρα, καὶ ὁ θεὸς νὰ σηκώσῃ τὴν ὀργὴν, καθὼς ἐπροείπαμεν.

Ὁ αὐτὸς ρε Οὐνγκε ἐζήσεν πολὺν καιρὸν καὶ ἐποίηκεν υἱὰς καὶ κόρας, καὶ μερτικὸν ἐπεθάναν καὶ μερτικὸν ἐζήσαν· ὁ πρῶτος ἦτον ὁ αἰρ Πιέρ τὸ Λουζουνίας κούντης τῆς Τρίπολης, ὁ δεῦτερος ὁ Τζουάν τὸ Λουζουκίας πρίντζης τῆς Ἀντιοχείας καὶ κοντοσταύλης Κύπρου, καὶ ὁ μικρὸς αἰρ Τζακέτ τὸ Λουζουκίας κοντοσταύλης τῶν Ἱεροσολύμων· καὶ κόρην μίαν ὀνά-

μασι Τιτζήβα και ἄρμασέν την μέ τόν σίρ Φαράντον Τεμαγιόρ. Και θωρβόντα· ὁ αὐτός κούντης και πρίντζης τοὺς ἐρχομένους ἀπὸ τὴν Δύσιν ὁμορφους και καλοὺς, ἐνέβην ζήλα εἰς τὴν καρδίαν· τοὺς νὰ πᾶσιν πέρα εἰς τὴν Δύσιν νὰ δοῦν τὸν κόσμον και νὰ γευτοῦν τὴν ξενητείαν, ἢ ποία εἶναι πολλὰ γλυκεῖα εἰς ἐκεῖνους ὅπου δὲν τὴν ἐγευτίσαν και πολλὰ πικρὴ εἰς ἐκεῖνους ὅπου τὴν εἶδασιν· ἐβουλευτίσαν ἀπὸ· μέρας με τοὺς καθαλλάριδες τῆς βουλλῆς τοὺς νὰ φύγουν νὰ πᾶν νὰ δοῦν τὸν κόσμον, και εἶπᾶν το και τοῦ σίρ Τζουάν Λουμπάρη και ἐσμίκτη νὰ πάγη μετὰ τοὺς, διὰ τί ἦτον ὁ περίττου δυνατὸς και ὁμορφότερος καθαλλάρης ὅπου εὐρίσκετον εἰς τὴν Κύπρον και εἰς πολὺν τόπον· ὁ ποῖος ἦτον μνησιασμένος και εἶχεν μνηνιον ὀνομίσματα ὡς τὸν χρόνον μοναχά, και ἦτον πολλὰ πιπραμένος τιτοῖος καθαλλάρης νὰ ἦναι ἡτζου κακὰ ψηφισμένος· και ἔχοντα και τὸ θέλημην τῶν παιδίων τοῦ ρηγὸς ἐζήτησεν ἀπὸ τὸν ρήγαν ὀρισμὸν νὰ πάγη νὰ περάσῃ, και ἐδωκέν του διὰ νὰ μὴ δὲν δεῖξη ὀξέμπλι τοὺς ἄλλους καθαλλάριδες νὰ τὸν βαρυνίσκουν νὰ τοὺς πωπτόνη τὸ μνηνιον τοὺς και νὰ τοὺς χαρίζῃ και χωρία· ὁ ποῖος ἐπᾶγεν εἰς τὰ παραγιαλία γυρεύγοντα ξύλα νὰ περάσῃ με τὰ δύο παιδία τοῦ ρηγὸς. Και εἰς τοὺς α τ μ θ'. ἐφύγαν οἱ δύο υἱοὶ τοῦ ρηγὸς και ἐπᾶγεν μετὰ τοὺς ὁ σίρ Πιέρ Τεκοῦντζες. Ὅνταν ἐγροίκεσεν ὁ ρήγας πῶς ἐπᾶγαν τὰ δύο τοῦ παιδία, πολλὰ ἐλυπήθη, και δὲν ἤμπορῶ νὰ σᾶς ξηγηθῶ τὴν πικρίαν τὴν ἐδιάβασεν. Παραῦτα ἐμήνισεν τοὺς ἐμπαλίδες, τοὺς τζιβητάνους και οὐλοὺς τοὺς βλεπατόρους τοῦ νησίου νὰ ποίσουν καλαῖς βίγλαις, πᾶς και δὲν ἐπέρασαν τὰ παιδία του, νὰ πέψῃ νὰ τὰ κολακῆψῃ. Και κείνοι ἤραν ξύλα και ἐπέρασαν ἀπὸ τὰ Σηλαρία ἀπὸ· μίαν μερίαν· και ὁ σίρ Τζουάν Λουμπάρ ἦτον εἰς ἄλλην μερίαν τῆς Ἀμμοχούστου, και ἐποῖκᾶν το νόσιν τοῦ ἐμπαλῆ τῆς Ἀμμοχούστου, ὁ ποῖος ἐπεψε και ἐφερέν τον και ἐβαλέν τον εἰς τὴν φυλακὴν τῆς Ἀμμοχούστου.

Ὁ ρήας ἐπῆρεν ὄλην του τὴν παρουσίαν καὶ ἐξέβην γυρευγῶντα τὰ παιδιὰ του, καὶ ἦτον νὰ μορίση ἀπὸ τὸ κακὸν του· καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον καὶ ἤυρεν τὸν πτωχὸν τὸν σὶρ Τζουὰν Λουμπάρ, τὸν εἶχεν πιάσειν ὁ σὶρ Τουμαῆς Τεμουντελήφ, ὅπου ἦτον εἰς τὸν τόπον τοῦ ἐμπαλῆ τῆς Ἀμμοχούστου, καὶ ἠῦρεν τον εἰς τὴν φυλακὴν ὁ ρήγας, ἀγκρισμένος μετὰ του, ὅτι ἐπολογίασέν τον, καὶ ἐζήτησε νὰ πάγη νὰ περάση· καὶ ὁ ρήγας εἶπεν εἰς τὴν καρδίαν του, πὰς καὶ νᾶτον καὶ τοῦτος εἰς τὴν βουλήν τῶν παιδιῶν μου νὰ πᾶ μετὰ τους; ὤρισεν καὶ ἐτυραννίσαν τον χωρὶς ἐλεμοσύνην, καὶ ἐπέψεν τον εἰς τὴν χώραν καὶ ἐβάλαν τον εἰς τὴν αὐλὴν τὴν ρηγάτικην εἰς τὸ παλάτιν τοῦ κοντοσταύλη.

Θωρῶντα ὁ ρήγας ὅτι δὲν τοὺς ἠῦρεν, ἐστράφην εἰς τὴν Λευκοσίαν, καὶ παραῦτα ὤρισεν καὶ ἀρματῶσαν β' κάτεργα, καὶ ἐπέψεν τὸ ἓνα ἀπὸ τὸν τόπον εἰς τόπον γυρεύοντα τὰ παιδιὰ του· καὶ ἐπῆγαν ὡς τὴν Χιόν, καὶ δὲν τοὺς ἠῦρεν, καὶ ἐστράφησαν, ὅτι ἤτζου τοὺς ὤρισεν· καὶ τὸ ἄλλον κάτεργον ἐγδέχεται εἰς τὸν λιμῖονα τῆς Ἀμμοχούστου. Θωρῶντα ὁ ρήγας ὅτι τὸ κάτεργον ἐστράφην καὶ δὲν ἠῦρεν τὰ παιδιὰ του, ἔβγαλεν τὸν καλὸν καβαλλάρην ἀπὸ τὴν φυλακὴν τῆς αὐλῆς του, καὶ ἔκοψεν τὸ χέριν του καὶ τὸ πόδιν του καὶ ἐκρεμάσεν τα εἰς τὴν Πυλλήρην, καὶ κείνον ἐπῆρεν καὶ ἐφούρμισέν τον εἰς τὴν φούρκαν τῆ 8 ἀπριλλίου α τ μ θ' Χριστοῦ, καὶ ὁ θεὸς νὰ τὸν μακαρίση.

Πάλαι ὁ ρήγας ἔβγαλεν β' караβοκυρούς εἰς τὰ κάτεργα, τοῦτέστιν τὸν σὶρ Νενῆς εἰς τὸ ἓνα κάτεργον καὶ τὸν σὶρ Λοῆς Τενόρες εἰς τὸ ἄλλο, καὶ ἐπέψεν τους μετὰ πολλὰ χαρτία εἰς τὸν πάπαν καὶ εἰς τοὺς προδέλοιπους ἀφένταις, νὰ γυρέψουν τὰ παιδιὰ του· καὶ ἐπῆγαν εἰς τὴν Ρώμην. Γροικῶντα ὁ πάπας τὴν θλίψιν τοῦ ρηγῶς ἐπέψεν παντοῦ μετὰ ἀφορισμόν, ὅτι μὲν εἶναι τινὰς ἀπότορμος νὰ κρατήση τὰ παιδιὰ ἀπάνω

εις ἀφορισμόν, ἀμμέ νά τ' ἀποκόψη νά στραφοῦν εἰς τὸν τόπον τους.

Καὶ ἐξωδίασεν πεντακόχεις χιλιάδες ὀνομίσματα, ὡς ποὺ νά τοὺς φέρη. Τὸ δουκάτον ἐξαζεν τὸν καιρὸν ἐκεῖνον ὑπέρ-
 πυρα γ' καὶ β' καὶ πολλαῖς φοραῖς παρακάτω δύο τρία καρ-
 τζά. Τὸ γρόσιον τὸ ἀργυρὸν ἐξαζεν καρτζά κδ'. καὶ ὅτῳσον
 ἀσήμιν ἔχουν τὰ καρτζά τὰ κδ', ὅσον βρῶν τὸ γρόσιον τὸ ἀρ-
 γυρὸν· καὶ ἂν εἶχαν ποῖσιν τὰ καρτζά ἀσημένα ἤθελα εἴσταν
 τόσα φτενά, ὅτι ἠθέλαν καταλυέσταν γλήγορα· ἀμμέ ἐσιμίζαν
 τα μὲ τὸ χάρκωμαν ν' ἀπαντοῦν. Τὸ λοιπὸν τὰ παιδία ἠῶράν
 τα καὶ ἐφέραν τα εἰς τὴν Κύπρον καὶ ἐποίκαν μεγάλην χα-
 ράν· ὁ ρήγας ἐποίηεν ψουμῖν αἰώνιον τοῦ σίρ Τονῆς τὸν χρό-
 νον ὀνομίσματα α', καὶ ἕτερον ψουμῖν τὸν χρόνον ὑπέρπυρα ς'.
 καὶ τοῦ σίρ Λογῆς Τενόρες καὶ τοὺς κληρονόμους τοῦ τὸν χρό-
 νον β' εἰς ταῖς καλλίτεραις ρένταις τῆς ρηγάδας· ὁ ποῖος εἶ-
 χεν γυναικῶν τὴν Χελουῆς Τεπρεζουήκ, καὶ ἡ μανά τῆς ἦτον
 Τεμπελῆ ὀνόματι Ἄλις.

Νά μηδὲν μείνη ἡ ἀφορμὴ τῶν παιδιῶν χωρὶς νά παι-
 δευτοῦν, νά δώσῃ ξόμπλιν ὁ ρήγας νά μὲν ἀποτορρομοῦν οἱ λᾶς
 νά φεύγουν, πιδέξια ἐξέβην παραδιαβαστῶντα ἀποῦ τόπον εἰς
 τόπον καὶ ἐπεσῶσαν εἰς τὴν Κερηνίαν, καὶ ἐβάλεν τοὺς δύο
 τοῦ υἱοῦ εἰς τὴν φυλακὴν, καὶ εἰς τὴν πόρταν ἐμείνεν ὁ ρή-
 γας καὶ πολλὰ ἐλυπεῖτον· καὶ ἐποίκαν ἡμέραις γ' καὶ εἶχεν
 πολλὴν λύπην, ὅτι ἦτον ἀφορμὴ τοῦ θανάτου τοῦ.

Ἦῶρα γραμμέον, ὅτι ὁ ρὲ Οὐγγες ἔστεψεν τὸν υἱὸν τοῦ
 ρήγαν τῆς Κύπρου ζῶντά του τῆ κδ' νοεβρίου α τ ν ἡ Χριστοῦ·
 καὶ ἐπέθανεν ὁ αὐτὸς ρὲ Οὐγγες τῆ ι' ὀκτωβρίου α τ ν θ', καὶ
 ἐθάφτην εἰς τὸν Σάν Τομένικον εἰς τὸ κατωφλίον ὀποῦ εὐγαί-
 νει εἰς τὸ κλόστρην. Καὶ ἐποίκεν τὸν υἱὸν τοῦ τὸν πρίντζην
 κοντοσταύλην τῆς Κύπρου, καὶ τὸν μικρὸν κοντοσταύλην τῶν
 Ἱεροσολύμων. Νά σᾶς πῶ πῶς ἐκουεθερνιαζοῦνταν τὰ παιδία.

τούς ρηγάδες. Ἦξεύετε, ὅτι ἀφ' ὧν ἐπήραν οἱ λατῖνοι τὴν Κύπρον ὡς τοῦ ρέ Πιέρ, τὰ παιδία τούς ρηγάδες ἦτον κούντιδες τῆς Τρίπολης, καὶ ἐπέγκα τους εἰς τὰ Κουντιάτικα ὅπου εἶναι σήμερον τὸ κηνουργίον καστέλλιν· καὶ κοντὰ τοῦ αὐτοῦ ἀπληκίου ἦτον ἄλλο ἄνα ἀπλήκιν πληθαρένον τοῦ κούντη τὸ Γεάφα· καὶ γιὰ τοῦτον ἐκράζαν τα Κουντιάτικα· ὅτι ὁ μέγας υἱὸς ἐγδέχεται τὸ ρηγάτον, ἔντα ἐχρειάζετον τὴν τιμὴν τοῦ πριντζάτου; τὸν δεύτερον διὰ μεγάλην τιμὴν ἐχρειάζετον τὸ πριντζάτον, καὶ ἐπολομοῦσαν τὸν πριντζην τῆς Ἀντιοχείας· καὶ ἀπ' ἐκεῖ ἕναν ὀπίσω τοῦ ἄλλου ἐδοῦσαν τους τὰ φίκια τοῦ ρηγάτου, τόσον τοῦ Ἱεροσολυμάτου ὡς γίον τῆς Κύπρου. Ἦξεύετε καὶ τοῦτον, ὅτι ὅσα ὀφίκια παρουν εἰς τὸ στέψιμον τοῦ ρηγῶς ἔχουν τα ὄλην τους τὴν ζωὴν· ἀμμέ ἐκείνοι ὅπου δὲν τὰ πέρουν εἰς τὸ κουρουνιάσιμαν, ἐμπορεῖ ὁ ρηγῶς νὰ τοὺς ἐβγάλη ὅταν ἀθελήσῃ· καὶ διὰ τοῦτον ἐκεῖνα τὰ φίκια ἐκράζαν τα τοῦ ρηγάτου, ὡς γίον μαριτζῶν, συνεσκάρον, πουντιλιέρης, τζαμπεράνος· εἰ δὲ τὰ ἄλλα λέγονται τῆς Κύπρου, ὡς γίον ἀμεράλλης, ἀδετούρης, πραχτόρας, τουρκοπουλιέρης· καὶ ἂν ἐνὶ καὶ δὲν τοὺς ἀλλάξαν δὲν εἶναι θαυμαστόν· ἀθουμοῦμι τὸν βισκούνην, τὸν πράχτορην καὶ τὰ δελοῦπά φίκια καὶ δὲν τ' ἀλλάξαν ποτέ· ἀμμέ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ρέ Πιέρ σὺλους ἀλλάσαν τους.

Ἀκομί ἤξαιρέτε, ὅτι γ' πριντζεδες μόνον ἔχει, τὸν πριντζην τῆς Γακιλαίας, τῶν Ἱεροσολύμων, καὶ τῆς Ἀντιοχείας, καὶ διὰ τοῦτον εἶναι περίττου ἀξία τὸ πριντζάτον παρὰ τὸ κουντάτον.

Καὶ ἀλλοῦ πῦρα γραμμένον, ὅτι μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ρέ Οὐνγκες ἐστέφθη ὁ ρέ Πιέρ τῆ κυριακῆ τῆ καδ' νοεμβρίου α. τ. νθ' Χριστοῦ ἀπὸ χειρὸς τοῦ φρέ Γκῆ τὸ Ἡμπελήν, ἀδελφὸς τοῦ ἀφέντη τοῦ Ἀρσεφίου, ἐπίσκοπος Νεμεσοῦ, εἰς τὴν ἀγίαν Σοφίαν ρηγῶς τῆς Κύπρου· καὶ διατὶ ἐπαρτοῦσαν οἱ Σαρασηνοὶ

τὴν Ἱερουσαλήμ, διὰ τὴν ἐχθρὰν καὶ πολλὰ κακὰ οἱ ρηγᾶδες ἐδῶκαν τὸ ἀξίωμα τῆς Ἀμμόχουστου καὶ τὰς βούλλας καὶ τὴν χιραχὴν, καὶ ὄνταν ἐμέλλε νὰ στεφθοῦν οἱ ρηγᾶδες τῶν Ἱεροσολύμων ἐπηγαῖναν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον· διὰ τοῦτον καὶ ὁ ρὲ Πιερ ἐπῆγεν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον καὶ ἐστεφθῆν ῥηγᾶς τῶν Ἱεροσολύμων τῇ ε' ἀπριλίου α' τ' ξ' Χριστοῦ, ὁποῦ ἦτον πλῆθος τοῦ πλοῦτου, οὔλοι ἀρχοντες πλούσιοι, ὡς γίον ἦτον ὁ σὶρ Φρασές, ὁ Λαχανεστούρης καὶ ὁ ἀδελφός του ὁ σὶρ Νικδλ ὁ Λαχανεστούρης. Καὶ δὲν ἠμπορῶ νὰ γράψω τὴν πλουσιότηταν τὴν εἶχαν, διατι τὰ καραβία τοὺς χριστιανούς δὲν ἐτορμῶσαν ἀποῦ ἐρχονταν ἀπὸ τὴν Δύση νὰ πρᾶματευτοῦν ἄλλου παρὰ εἰς τὴν Κύπρον, διατι ἡτῆζου ἦσαν ὠρισμένοι καὶ διαφεντεμένοι ἀπὸ τὸν ἀγιώτατον πάπικν, νὰ ἔχον τὸ κέρδος οἱ πτωχοὶ οἱ Κυπριῶται, διατι εἶναι ἀπληγεμένοι ἀπάνω εἰς μίαν πέτραν εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἀπὸ τὴν μίαν μερίν εἶναι οἱ ἐχθροὶ τοῦ θεοῦ οἱ Σαρακηνοὶ καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλην οἱ Ῥοῦρκοὶ· καὶ διατι εἶναι κοντὰ ἡ Συργία εἰς τὴν Ἀμμόχουστον ἐπέμπαν τὰ καραβία τους καὶ ἐκουβαλῶσαν τὰ πράγματα εἰς τὴν Ἀμμόχουστον· καὶ ἄντα νᾶθταν τὰ ξύλα τῆς Βενετίας, τῆς Γενούβας, τῆς Φλουρέντζας, τῆς Πίζας, τῆς Καταλωνίας, καὶ οὐλῆς τῆς Δύσης εὔρισκαν τὰς πετζίαις, καὶ εἴ τι χρῆζονταν ἐφορτῶναν καὶ ἐπηγαῖναν· καὶ διὰ τοῦτον ἦσαν πλούσιοι οἱ Ἀμμοχουστιανοὶ, καὶ ἐφθονίστην ὁ τόπος, ὅτι ἐρημικίστην καὶ τὸ πλοῦτος ἐστράφην εἰς τοὺς Σαρακηνοὺς.

Καὶ νὰ σὰς εἰπῶ μερικὸν ἀπὲ τὴν ἀρχοντίαν τὴν εἶχεν (ὁ) σὶρ Φρασές τοῦ Ἀρχᾶ μέσα εἰς πολλὰ κἀλέσματα τὰ ἐκάλεσαν τὸν ῥηγᾶν καὶ τοὺς ἀφένταις· ἀλήθῃς, ὅτι οὔλοι οἱ Συριάνοι τῆς Ἀμμοχουστου τὸν αὐτὸν τρόπον ἐπολομοῦσαν μὲ τοὺς κἀβάλλαιδες, ἀμμὲ ὁ αὐτός· σὶρ Φρασές· πολλὰ ἐξῆσται καὶ μὲ τὸν ῥηγᾶν πολλὰς φορὰς· μίαν φορὰν ἦρτεν ἐσω του, ὁ παῖς, σὶρ Φρασές, ἀπὲ τὴν χιραχὴν του καὶ νὰ δεῖξη τὴν ἀρ-

χοντιάν του ἔβαλεν ξυλαλᾶν γ', δ' γομαρίας ἀντίς ξύλα και ἔμαγειρέψαν τὰ φαγητά· και ἄνταν ἔδειπνήσεν ὁ ρήγας μὲ τοὺς παρούνιδες και οὐλους τοὺς ἀφένταις, ἐκάτσαν χαμηλά και ἐπαίζαν τὸ ζάριν· και ἐθέλησε νὰ τοὺς δείξῃ ἕναν μερτικὸν τοῦ θησαυροῦ του· και ὤρισεν και ἐφέρων μίαν μεγάλην σανία, ὅπου τὴν ἐβαστάζαν δ' ἀνομάτοι, γεμάτην μαργαριτάρην χοντρον και πέτραις ἀτίμηταις· και εἶχε μέσα δ' λυχνάρια τοῦτέστι νακκρ-πάγκουλα και ἐχένωσεν εἰς τὴν γωνίαν τοῦ σπιτιοῦ, ἐχένωσεν δουκάτα ὡς γίον νᾶχεν εἰστην σιτάρην, και εἰς ταῖς ἄλλαις γωνίαις γροχία και σεραφία. Ἦτον χειμῶνας και εἰς τὴν τζημνίαν κορμιά ξυλαλᾶς και κανουνία ἀργυρᾶ· και ξυλαλᾶν ἐπυρόνουσαν· και πεφκία μεταξωτά, και εἰς μερτικὸν ἐκάθονταν· και ἦσαν σκεπασμένα τὰ δουκάτα και ἡ μονέδαις· και τότες ὤρισεν και ἐσθύσαν ταῖς φωτίαις, και τὴν σανίαν ἔβαλέν τὴν ἴχια μέσα και ἀποσκέπασέν τὴν και ἐφέγγαν τὰ λυχνάρια ὡς γίον τὰ κάρβουνα τὰ ἀπτούμενα· και πολλοὶ ἀπὸ τοὺς κβαλλάριδες ἀχόρταγοι και πτωχοὶ ἐβάλαν τὰ χερίά τους και πᾶσα εἰς ἐπίασεν ἀπόθεν τοῦ φάνη, και ἐπῆρᾶν του μίαν μεγάλην καντιτάν· και ὅ,τι τοῦ πῆρᾶν δὲν τοῦ ἐφάνην τίποτες. Ὁ ποῖος ἐπολύμαν κατὰ τὴν πίστιν του πολλὰ φυσικὰ και ἔκτισεν και τὴν ἐκκλησίαν τοὺς Νεστούριδες ἀποῦ γῆς. Και ἀπὸ θανάτου του ἐδυστυχέψαν τὰ παιδιὰ τοῦ σὶρ Φρασές, ὁ Τζολές κρᾶζομένος Ἰωσήφ, και ὁ Τζετζίους ὁ λεγόμενος Γεώριος· ὁ ποῖος Γεώριος ἐσκότωσεν ἄνθρωπον εἰς τὴν Ἀμμόχουστον και ἦρτεν εἰς τὴν Λευκοσίαν και ἔμπηκεν εἰς τὸ σπιτάλι, και τότες ἦτον ἡ πτώχιά του ὅτι ἐσημάνισκε ταῖς καμπάναις εἰς τὸ σπιτάλι και διδοῦσάν του και ἔτρωγεν, και εἶδᾶ τον μὲ τὰ μάτιά μου. Και ὁ Ἰωσήφ πραγμτεύγετον εἰς τὴν Ἀμμόχουστον, και κάθε λίγον ἔρχετον εἰς τὴν χώραν και ἐκάθετον μὲ τὸν ἀδελφόν του πτωχούλικος, και εἶδα και κείνον.

Ἐπὶ τὸ προκείμενον νὰ συντύχωμεν πῶς ἔλλαξεν ὁ ρήγας

τὸ φίλιον τοῦ πρώτου τοῦ υἱοῦ ἀπὸ κουντάτον εἰς πριντζάτον. Ἄνταν ἦλθεν ὁ ρὲ Γζάκες ἀπὸ τὴν Γενοῦβαν, ὡς γίον θέλω σὰς ἐξηγηθῆν τὸν ξορισμόν τοῦ ὡς γίον ὁ καιρὸς νὰ τὸ δώση, διὰ τὴν ἀγάπην ἀποῦ ἀγάπαν τὸν υἱόν τοῦ τὸν πρῶτον ὀνόματι Ἄννιους, διατὶ ἐγεννήθην εἰς τὴν Γενοῦβαν, ἐκρᾶξέν τον τὸ ὄνομαν τοῦ τόπου, καὶ διατὶ τὸ κουντάτον ἔδωκέν το τοῦ ἀδελφοτέκνου τοῦ τοῦ Γζάκου τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ τοῦ πριντζῆ, διὰ βίαν ἔδωκεν τὸ πριντζάτον τοῦ υἱοῦ τοῦ τοῦ Γαννίους· καὶ διὰ νὰ δουλεύγεται εἰς τὴν δρεξίν τοῦ μηδὲν εἶναι εἰς τὴν μούττην τῶν καθαλλαρόπουλων, τοὔτέστιν οἱ βαχλιώταις τοῦ ρηγὸς ὄνταν ἐθέλαν ἐδουλεῦγαν καὶ ὄνταν ἐθέλαν ἐψεματολογοῦσαν, ἐδιάλεξεν ἀπὲ τὰ παιδία τοὺς πουρτζέζιδες καὶ ἐποίηκεν βαχλιώταις τοῦ κορμιοῦ τοῦ καὶ κείνους· ἔκοψεν τὸ κόμμαν τοῦ χεργίου ἐκείνου ὅπου νὰ σηκώση μαχαίριν ἀπάνω εἰς καθαλλάρην ἢ λιζίου. Ἐρῖσεν εἴ τις νὰ ποίση ἀγανάκτησιν κανενοῦ πουρτζέζῆ οὐ ἄλλου πτωχοῦ νὰ διαφεντέψη τὸν καθαλλάρην οὐ τὸν λιζίον ἀπὲ τὴν μερίαν τοῦ ρηγὸς παρευθὺς νὰ συρτῆ· εἰ δὲ ἂν ἔν καὶ βιάση ὁ λιζίος τὸν πτωχόν, καὶ ὁ πτωχὸς διαφεντεύγοντα τὸ κορμίν τοῦ νὰ λαβώση τὸν λιζίον ἢ τὸν καθαλλάρην, νὰ τὸν κρινίσκουν ὡς γίον νὰ ἔχεν δώσειν ἄλλου πτωχοῦ ὡς γίον ἐκεῖνον.

Ὡς ὧδε ἐξηγήθηκά σας πῶς ἐστράφην τὸ ρηγάτον ἀπὲ τοὺς Ρωμαίους καὶ ἐδόθην τοὺς λατίνους, καὶ πῶς ἐφέραν ξενικούς διὰ τὴν βλέπησιν τοῦ τόπου, καὶ πῶς ἐποίησαν τὰς ἀσίζας, καὶ πῶς ἐμόσαν ὁ ρήγας καὶ οἱ καθαλλάριδες νὰ τοὺς κρατοῦν, καὶ πῶς ἐφέραν λογάδες λατίνους καὶ ἐκτίσαν ἐκκλησίας, καὶ πολλὰ πράγματα, καὶ πῶς οἱ ρηγάδες ἐγένοντο ὡς τοῦ ρὲ Πιέρ· ἀπὲ τὸν ποῖον θέλω ξηγηθῆν ὅσον νὰ δώση ὁ θεὸς νὰ τὸ ξηγοῦνται εἰς τὸν κόσμον.

Καὶ ἄνταν ἐστρέφην ὁ ρήγας ὁ ρὲ Πιέρ, καθὼς ἄνωθεν δηλοῖ, ἤρτεν τὸ πρᾶγμαν τῆ κυριακῆ τῆ εζ'. ὀκτωβρίου ατξ'

Χριστοῦ. Ὁ αὐτὸς ῥέ Πιέρ ὠρδινίασεν καὶ ἔδωκεν τὰ φίκια τοῦ ρηγάτου ταχυράτα· τούτέστιν τὸ πριντζάτον τῆς Ἀντιοχείας τοῦ ἀδελφοῦ του τοῦ σίρ Τζουάν τὴν Λοζουνία, ἀκομὶ ἔδωκεν του καὶ τὸ κοντοσταυλίειν τῆς Κύπρου· καὶ τοῦ ἄλλου του ἀδελφοῦ τοῦ Τζακὲς τὸ κοντοσταυλίειν τῶν Ἱερουσαλύμων· καὶ τοῦ σίρ Τουμάς τὴν Ἡμπελήν, κύρις τοῦ Ἀρσεφίου, συνασκάρδος τοῦ ρηγάτου· καὶ τὸν σίρ Ἀμούν Παπὴν ποντοκυλλιέρην τοῦ ρηγάτου τῆς Κύπρου· καὶ τὸν σίρ Ὀγγη Ἐνεμπεὲν τὸν ἱατρὸν Πζανσελλιέρην τοῦ αὐτοῦ ρηγάτου τῆς Κύπρου· καὶ τὸν σίρ Πιέρ Μαλοζέλι τζαμπερλάναν τῆς Κύπρου. Ὁ ποῖος ῥέ Πιέρ ἀρμάστην μίαν ὁμόρφην κόρην ἀπὸ τὴν Καταλωνίαν καὶ ἐκράζαν τὴν Λευκώρην Ταραγγοῦν· καὶ ἐστέφθην μετὰ τοῦ ρηγῶς ἢ αὐτὴ ρηγαινα.

Καὶ πάλιν ἀναφέρομεν γιὰ τὸν ληγάτον τοῦ πάπα· τῆ δευτέρῃ τῆ κ' δεκεμβρίου ατνθ' ἀνάφανεν εἰς τὸν λιμνίον τῆς Κερυγίας ἕναν κάτεργον ἀρματωμένον καὶ ἀπάνω ἦρτεν ἕνας ληγάτος τοῦ πάπα, τὸν ποῖον ἐκράζαν τὸν φέρει Πιέρην τὴν Τουμάς ἀπὸ τὸν ὄρδινον τοῦ Κάρμε, καὶ ἦρτεν εἰς τὴν Λευκασίαν· καὶ ὁ ῥέ Πιέρ καὶ οὔλοι οἱ ἀφένταις ἐπεριλάβαντον πολλὰ τιμημένα· ὁ ποῖος ἐθέλησε νὰ ποῖσῃ τοὺς Ρωμαίους Λατίνους, καὶ ἐθέλησε νὰ τοὺς κουφερμιάσῃ, καὶ ἐγένην μέγαν ἀκάχταλον μετὰ τοὺς Ρωμαίους καὶ μετὰ τοὺς Λατίνους· καὶ ἐπρῆμεν νὰ φέρῃ τοὺς πιακόπους καὶ γουμένους, καὶ ἦρταν μίαν ἡμέραν εἰς τὴν ἀγίαν Σοφίαν, καὶ οἱ πιακόποι δὲν ἔξουρα τὸ ἀέλιμα του· καὶ ἄνταν ἐπῆκαν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἐφαλίσαν ταῖς πάρταις καὶ ἐκουφερμιάσαν ἕναν παπᾶν, τὸν παρανάμιν του ὁ Μαντζῆς· καὶ οἱ ἄλλοι ἐδιαφερτεύγουνταν, καὶ οἱ Φράγγκοι ἐδυναστεύσαν τους. Ἐχρόικησεν ὁ λαὸς τὴν ταραχὴν καὶ ἐτρέξαν νὰ μωσῶν εἰς τὴν ἀγίαν Σοφίαν, καὶ δὲν ταῖς ἀφῆκαν ἀμὲν ῥωμανίστησαν. Τότες ἐπῆγαν καὶ ἐφέραν μίαν νεύρῶν μεγάλην νὰ ταφίσουν ταῖς πάρταις, καὶ ἄλλοι

βάλαν λαμπρόν. Γροικῶντα τὰ γενόμενα ὁ ρήγας ἐπέψεν τὸν ἀδελφόν του τὸν πρίντζην, καὶ τὸν ἀμιράλλην, καὶ τὸν βισκούντην τῆς Λευκασίας, καὶ ὤρισαν καὶ ἀνοΐξαν τὴν ἀγίαν Σοφίαν, καὶ ἐδικαιφεντέψκη τὸν λαόν, καὶ ἐσύρτησαν εἰς μίαν μερίαν· καὶ μοναῦτα ἐβγάλαν τοὺς ἐπισκόπους καὶ (πα)πάδες τοὺς Ρωμαίους, καὶ ὤρισαν τους νὰ πολομαῦν κατὰ τὸ ἦσαν συνειθισμένοι· καὶ τὸν ληγάτον ὤρισαν τον ναύκαιρέση τὸ νησί· καὶ εἰς τούτην τὴν στράταν ἔπαψεν τὸ σκάνταλον· καὶ ὄσους ἐκουφερμίξεν, ἐρίψαν τὸ πανπάκιν καὶ ἐπτύσαν το.

Καὶ τῇ ιη' Σεπτεβρίου ὤρισεν ὁ ρήγας γ' καθαλλάριδες νὰ πᾶν εἰς τὸν πάπαν νὰ τοῦ ποῦν τὸν θάνατον τοῦ ρηγὸς τοῦ πρώτου καὶ τὸ στέψιμον τοῦ ρε Πιέρ, καὶ νὰ ποῦν τοῦ ἀγιωτάτου πάπα νὰ μὲν πέψη τοὺς ληγάτους νὰ γενοῦν σκάνταλα· οἱ πγοὶ καθαλλάριδες ἦτον ὁ μισέρ Ἀμοὺν Πάπε πουντουλιέρης Κύπρου, καὶ ὁ μισέρ Πιέρ Τενουρῆν, καὶ ὁ εἰρ Τζουάν Καρμαῆν Γενουβίσιος καθαλλάρης Κύπρου.

Τὴν αὐτὴν ἐχρονίαν ἦλθα εἰς τὰ νερά τῆς Κύπρου β' κάτεργα τῶν Λουβέντε Κατελάνως διὰ νὰ κουρσέψουν, καὶ ἐπήραν πολλὰ καρὰβία Κυπριώτικα· καὶ μοναῦτα ὤρισεν ὁ ρε Πιέρ καὶ ἀρματώσαν β' κάτεργα δικὰ του, καὶ ἦτον καπετάνος Γενουβίσιος ὀνόματι Φραντζικῆν Σπινόλας, καὶ ἕτερος Γενουβίσιος ὀνόματι Φράσες Γγατανίς, οἱ πγοὶ ἦσαν μνησιασμένοι τοῦ ρηγὸς, καὶ ἐπεψέν τους γυρεύγοντά τους· καὶ πῆγαν καὶ δὲν ἤμπορῆσαν νὰ τὰ εὔρουν, καὶ ἐπήγασιν εἰς τὴν Ρηγούαν καὶ δὲν τὰ ἤβραν, καὶ ἐπήγαν εἰς τὴν Παρσχλόαν καὶ εἶπᾶν τα τοῦ ρηγὸς τῆς Ραρούας, ὁ ποῖος ἐπρουμουτίξασέν τους, ὅτι ἂν τοὺς βάλῃ ἔς τὸ χέριν του νὰ ποῖση τοῦ ρηγὸς βεντέτταν ἀπὲ τὰ κρητά τους. Καὶ ἐσπράφησαν εἰς τὴν Κύπρον. Καὶ ταῦτα ἦσαν τὰ πρώτα κάτεργα τὰ ἐβγαλεν ὁ ρε Πιέρ ἀπὸν ἐστέρφην.

Καὶ τῇ γ', τῇ κγ' τοῦ μαρτίου μηνὸς ατ' Ἰησίου ἐξέβην ὁ ρε Πιέρ ἀπὲ τὴν Λευκασίαν νὰ πάγη εἰς τὴν Ἀμμό-

χουστον διά νά στεφθῆ ρήγας τῶν Ἱεροσολύμων· καί ἐπῆγεν κυνηγῶντα καί τὸ σαββάτον, καί τὴν κυριακὴν τῆ κη' μαρτίου ὠρδινίασεν ἀφιτζιάλιδες τοῦ ρηγάτου τῶν Ἱεροσολύμων εἰς τόπον ὁποῦ ἐπέθαναν, τοῦ σίρ Φιλίππε Τεμπρεζοῖτη τὸν κύρην τῆς γυναίκας τοῦ ἀδελφοῦ του Τζακέτ, ὁποῦ ἦτον κούντης Τεμπρεζοῖτη, συνασκάρδος Ἱεροσολύμων, καί τὸν σίρ Τζουάν τε Ἡμπελὴν υἱὸς τοῦ σίρ Φιλίππε, κοντοσταύλης τῶν Ἱεροσολύμων, τὸν σίρ Ματέ Τεμπλεσίε μπουντελλιέρην, τὸν σίρ Τζουάν Βισκούνητην μαρετζᾶν, τὸν σίρ Τζουάν Τεμουντολήφ εἰς τὸν τόπον τοῦ τζαμπερλάνου τοῦ αὐτοῦ ρηγάτου τῶν Ἱεροσολύμων. Καί ὠρισε νά δηγήσουν νά στεφθῆ τὴν ἡμέραν τοῦ πασχάτου, ὁποῦ ἦτον τῆ ε' ἀπριλίου α τ ξ' Χριστοῦ· καί ὄνταν ἤρτεν ἡ ἀγία κυριακή, ἐστέφθην εἰς τὸν ἅγιον Νικόλαον ὑπὸ χεῖρὸς τοῦ φρέ Πιέρ Τουμαῆς τοῦ λεγάτου τοῦ πάπα ἀπὸ τὸν ὄρδινον τοῦ Κάρμε, καί ἔστεψεν καί τὴν ρηγαιαν μετὰ του, καί ἐγένην μεγάλη φέστα, καί ἀρχοντικὸν παναγύριν ὀκτῶ ἡμέραις εἰς τὸ κουρουνιάσμάν του εἰς τὴν Ἀμμόχουστον.

Παγαίνοντα οἱ μαντατοφόροι ὀμπρὸς τοῦ πάπα, καί εἶπάν του τὸν θάνατον τοῦ κυροῦ του καί τὸ στέψιμον τοῦ ρέ Πιέρ. Μανθάνοντα τὸ μαντάτον ὁ σίρ Οὔνγκε ντέ Λουζουνίας ὁ υἱὸς τοῦ Γγῆ ντέ Λουζουνία τοῦ πρὸ τούτου ρέ Οὔνγκε πρίντζης τῆς Γαλιλαίας, καί ἐφέρεν χαρτία ἀπὸ τὸν ρήγαν τῆς Φρανγκίας τοῦ ἀνηψιοῦ του εἰς τὸν ἀγιώτατον πάπαν Ἴννοκεντίον ἀγκαλιῶντα νά τοῦ ποίση δίκαιον τοῦ αὐτοῦ Οὔγκε ἀπὸ τοὺς παρούνιδες τοῦ ρηγάτου τῆς Κύπρου ἀποῦ ἐστέψαν τὸν ρέ Πιέρ, καί δὲν τοῦ ἐμπαῖνεν· καί ἐδειξεν τὰ στιχῆματα τὰ ἐποίηεν ὁ παπποῦς του μετὰ τὸν παπποῦν του τὸν ἄλλον τὸν κύριν τῆς μανᾶς του ὀνόματι Λογῆς Τεβαλός, λαλῶντα νά πέψη ὁ αὐτὸς Λοῆς τὴν παρθένον τὴν κόρην του νά τὴν ἀμάσῃ μετὰ τὸν υἱὸν του τὸν Γγῆ, ἂν ποίση υἱὸν καί πεθάνῃ ὁ αὐτὸς Γγῆ, καί τάπισα πεθάνῃ ὁ ρέ Οὔνγκες, τὸ ρηγάτον νά πέφτῃ τοῦ ἀνω-

θεν υιοῦ τῆς κόρης τοῦ Λογῆς, καὶ μὲν τὸ πάρη ἄλλον παιδὶν τοῦ ρὲ Οὐγγε. Καὶ ἐξέτασεν ἀγιώτατος πάπας τοὺς μαντατοφόρους διὰ τοῦτον, καὶ οἱ μαντατοφόροι οὕτως εἶπαν: ἀφέντη, νὰ ξεύρη ἡ ἀγιωσύνη σου, ὅτι οἱ γονεῖς μας δὲν ἀφήκα τὰ σπιτία τους καὶ τοὺς συγγενάδες τους καὶ κληρονομιαῖς τους πᾶ ἴ ἀπληκέψουν εἰς μίαν πέτραν μέσα εἰς τὴν θάλασσαν, ὡς που καὶ ἐποίησαν στιχήματα καὶ ἀσίζαις νὰ ἦναι θαρροῦμενοι· καὶ ἂν ποίση καθαλλάρης, ἡ παρούνης, ἡ ρήγας πολλὰ παιδία καὶ ἀρμαστοῦν καὶ πεθάνουν τὰ παιδία, τὰ ἴγγονια τοὺς ἀποθαμένους νὰ μὲν κληρονομίσουν, παρὰ τὰ παιδία τοὺς ἀποθαμένους τὰ εὐρισκοῦνται ζωντανά. Καὶ διὰ τοῦτον ὁ πατέρας του ὁ Γγῆ ἐτελεύτησεν καὶ δὲν ἐκληρονόμισεν τὸ ρηγάτον· πῶς νὰ κληρονομήσῃ ὁ Οὐγγέ ὁ υἱὸς αὐτοῦ;

Ὁ πάπας εἶπεν: δὲν ταιριάζουν τὰ λογία σας, ὁδ' εἶναι πρᾶμιν τούτου νὰ τσακίσουν τὸ δίκαιον τοῦ παιδίου· ἴντα δύναμιν ἔχουν ἡ ἀσίζαις σας νὰ πᾶν κατὰ προσώπα τῶν στιχημάτων; καταλύουν τοὺς νόμους! Πολλὰ ἐδιαφεντεύγουνταν οἱ μαντατοφόροι, ἀμμέ δὲν ἤμπορίσαν νὰ ποίσουν τίποτες· ἀμμέ ἐμήνυσεν ὁ πάπας χαρτία, καὶ τὸ ἀγκάλεμαν τοῦ ρηγὸς τῆς Φραγκίας, καὶ ἐτάξεν τον ὡς χρόνον νὰ πάγῃ ὀμπρός του ἴ ἀπολογηθῇ.

Στρεφόντα τους οἱ μαντατοφόροι ἀπὸ τοῦ πάπα ἐδῶκαν τὰς γραφὰς τοῦ πάπα εἰς τὰς χεῖρας τοῦ ρὲ Πιέρ, καὶ ἄντα τὰ διαβάσεν πολλὰ ἐπικράνθην καὶ ἐννοιάζετον ἴντα νὰ ποίση. Καὶ ἀγωνίσαν οἱ ἄρχοντες, ὅτι δίκαιον ζητᾶ, καὶ νὰ πέψῃ μαντατοφόρους ἴ ἀπολογηθοῦν εἰς τὸ καλλίτερον ὀποῦ νὰ μπορίσουν, καὶ ἄντα νὰ μὴδὲν ἤμπορίσουν νὰ τὸ νικήσουν, ἄς τοῦ ποίσουν ψουμίν ἴ. χιλιάδες ἄσπρα τῆς Κύπρου. Καὶ ἀπόβγα ἐψηφίσαν β' μαντατοφόρους καθαλλάριδες τὸν σιρ Τζουάν Τεμόρφου κούντη τὲ Ρουχᾶς καὶ μαριτζᾶς τῆς Κύπρου, καὶ τὸν σιρ Τουμάς Τεμουντολήφ τὸν ἀδετούρην τῆς Κύπρου, οἱ πγοῖ

ἐπῆγαν εἰς τὴν Ρώμην, καὶ πολλὰς ἀφορμαῖς ἐπροσβάλαν καὶ δὲν ἐφελέσαν. Ὅμως ἐπεψέν τους εἰς τὸν ρήγαν τῆς Φρανγκίας· οἱ πγοὶ ἐξέβησαν ἀπὸ τὴν Ἀμμόχουστον τῆ θ' ἀπριλίου α τξ' Χριστοῦ, καὶ πολλὰ ἐπλημελέψαν, καὶ ἐτάξαν του ψουμιν κάθα χρόνον ν'. χιλιάδες ἄσπρα τῆς Κύπρου. Καὶ εἰς τοῦτον ἐστράφησαν εἰς τὴν Κύπρον. Τότε ἐποῖκεν συμπεθερίαν ὁ μισερ Τζουάν Τεμόρφου μὲ τὸν πρίντζην τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἐχαρτῶσέν τον μὲ τὴν κόρην του. Καὶ στρεφόντα του εἰς τὴν Κύπρον, ἐμπλάσαν τοῦ Τζουάν Τεβεροῦνε, τὸν ἐπεψεν ὁ ρήγας νὰ πιάση λᾶς τῶν ἀρμάτων εἰς τὸ μνηνίον· καὶ μοναῦτα ἐπεζεῦσαν εἰς τὴν Λουμπαρδίαν, καὶ ἐπιάσαν πολλοὺς λᾶς τῶν ἀρμάτων, καὶ ἤρταν ἀντάμα εἰς τὴν Κύπρον καὶ μὲ τὸν ἀνωθεν Τζουάν Τεβεροῦνες. Καὶ ἐκεῖνον τὸν καιρὸν ἐπῆγεν ὁ σίρ Γγαλιώτῃ Ταπέραις μὲ τὸν σίρ Μπουρτουλάτζε Γράρε, Φλουρουντίνοι, καὶ ἐπῆραν καὶ τὸν ἀδελφόν του τὸν σίρ Πὸλ Μαχαιρᾶ, παιδάκιν βαχλιώτην τους, καὶ ἐστράφησαν εἰς τὴν Κύπρον.

Καὶ τῆ κυριακῇ τῆ κβ' ἀπριλίου α τξ' Χριστοῦ, εὐρίσκοντα ὁ ρὲ Πιέρ εἰς τὴν Ἀμμόχουστον, ἐσηκώθην μεγάλη τάραξη καὶ ταραχὴ μεσὸν τοὺς λᾶς τῶν ἀρμάτων τοὺς νέους μὲ τοὺς παλῆους, τοὺς Κυπριώταις, τοὺς Συριάνους, καὶ ἐσκοτώσαν ἀπὲ τοὺς ξενικοὺς β' ἀνομάτους· καὶ τότε ἐγένην μεγάλη ταραχὴ μεσὸν τους. Θωρῶντα ὁ ρήγας, ὅτι ἦτο νὰ σκοτωθοῦν πολλοί, ὤρισεν καὶ διαλάλησαν νὰ μὲν ἦναι τινὰς ἀπότορμος νὰ βιάσται ἄρματα οὐ νὰ ποίση μάλλωμιαν, ἀπάνω 'ς τὴν κεφαλὴν του. Καὶ ἐπῆγεν ὁ βισκούντης μὲ λᾶς πολλοὺς καὶ ἠῦρεν ἐκεῖνους ὅπου ἐποῖκίαν τὸ μάλλωμιαν καὶ ἐφοῦρκίσειν τους εἰς τὴν φοῦρκαν. Καὶ εἰς τοῦτον ἐσυμπάψαν οἱ λᾶς καὶ τὸ ριμοῦριν.

Τώρα εἶναι χρῆσι νὰ σᾶς πῶ πῶς ἐδόθην τὸ κάστρον τοῦ Κουρίκου μὲ τὸ νησὶν εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ ρὲ Πιέρ, καθὼς τὸ ἠῦραν γραμμένον εἰς τὴν αὐλὴν τὴν ρηγᾶτικὴν. Τοῦτον τοῦ Κουρίκος ἦτον τοῦ ρηγῶς τῆς Ἀρμενίας, ἡ ἐπίσκοπὴ ἀπὸ κάτω

τοῦ μητροπόλιτου τῆς Ταρσοῦ, καὶ πῆγαίνει μετὰ τὴν γῆν τῆς ἐπιπαγγελίας, καὶ νὰ κατεβῆ εἰς τὸ Ἀρμενάκιον καὶ νάρτη εἰς τὴν Σελευκίαν καὶ νὰ πᾶ ἔς τὸ Σύσην· τοῦτα οὐλα ἐπῆράν τα διὰ τὰς ἀμαρτίας μας οἱ Τοῦρκοι, καὶ ἔμεινεν ἡ χώρα τοῦ Κουρίκου· ἀπὲ τὴν ἐκκλησίαν τῆς ἁγίας Τριάδος ἡ ἀγκαλίση πολὺν τόπον καὶ νάρτη εἰς τὰ Πιλεργία ὅπου ἦτον τὸ κουμέρκιον, καὶ νὰ κατεβῆ εἰς τὰ Ἑβραϊκά νάρτη εἰς τὸ Κουρίκος, τοῦτέστιν τὸ καστέλλιν τοῦ Κουρίκου, καὶ φαίνονται μέχρι τὴν σήμερον τὸ τεικοκάστρον καὶ οἱ θεμελοὶ τοὺς πύργους. Θωρῶντα οἱ λαὸς τοῦ Κουρίκου, ὅτι καθημερινὸν οἱ Τοῦρκοι ἐκατασφίγγκων τους, καὶ ἐφεῦγαν ἀπὸ τὸν τόπον εἰς τόπον, ἐπῆραν τὰ ἔξω σπιτία, καὶ περιβόλαια καὶ ἄλλα πολλὰ, καὶ ἐπῆραν καὶ τὴν χώραν, οἱ χριστιανοὶ ἄλλοι ἦρταν εἰς τὴν Κύπρον, ἄλλοι ἐμείναν εἰς τὸ καστέλλιν, καὶ ἄλλοι ἔξω ἔς τὸ νησίον, καὶ ἐσφίγγκουνταν, καὶ ἐκρατοῦσάν το διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ. Τὸ ρηγάτον τῆς Ἀρμενίας ἐμπεσεν τοῦ ρε Λιβου, καὶ ἦτον πτωχός· εἶχασιν σ. χώρας καὶ κάστρον καὶ ἐχαλάσαν τα, καὶ ἐπῆράν τα οἱ Τοῦρκοι, τὰ μὲν ἐχαλάσαν, τὰ δὲ κρατοῦν τα. Θωρῶντα ὁ ρήγας τῆς Ἀρμενίας ἔφυγεν καὶ ἐπῆγεν εἰς τοὺς συγγενεῖς του εἰς τὴν Φραγκίαν· οἱ πτωχοὶ οἱ χριστιανοί, οἱ Ρωμαῖοι καὶ Ἀρμένιδες, ἐμείναν ὀρφανοί, καὶ δὲν εἶχαν ἀπὸ πούποτε βοήθειαν οὐδὲ νὰ ζήσουν, ἐπέψαν μαντατοφόρον εἰς τὸν ρε Οὐνγκε ζητῶντα νὰ πάρῃ τὸ κάστρον καὶ νὰ τοὺς ἀγίτιασῃ· καὶ δὲν ἄκουσεν λαλῶντα· μετὰ τὸ θελήσῃ ὁ θεὸς νὰ πάρω τὸ κάστρον τοῦ ἀνηψιοῦ μου!· Καὶ ἐκιντύνευαν ὡς τὸν καιρὸν τοῦτου τοῦ ρε Πιέρ· ἄνταν ἐστέφθην, καὶ γροικῆθην εἰς ὅλον τὸν κόσμον τὰ καλὰ ἔργα τοῦ ρε Πιέρ, ἐπεθυμήσαν νὰ πέσουν εἰς τὰ πλάγια του. Ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἐπέψαν οἱ Κουρουκιῶται μαντατοφόρους πρὸς τὸν ὑψηλότατον ρε Πιέρ τῆ ἡ Ἰανουαρίου α τ ν θ' τὸν Μεγάλην τὸν Ψαρχῆν καὶ τὸν Κώσταν τὸν Φιλήτζην, Ρωμαῖοι, καὶ ἐρικουμαντιάσαν ὅλους τοὺς λαὸς

τοῦ Κουρικού καὶ τὸ νησίον εἰς τὸν ρήγα καὶ εἰς τὴν βουλήν του· καὶ διαβάζοντα τὰ χαρτῖα, γροικῶντα πῶς παραδιδόνται εἰς αὐτόν του, καὶ ὁ ρήγας πεθυμημένος νὰ ἔχη τόπον εἰς τὴν Τουρκίαν, προσδέχτην τους πολλὰ μετὰ χαρᾶς καὶ με τιμὴν· καὶ τῇ ἐ' γεννάρῃ α' τ ν θ' Χριστοῦ ὁ ρήγας ἔπεψεν κάτεργα τῆς Μύρνης καὶ τὸν σίρε Ρομπέρτο Τελουζᾶ καθαλλάρης Ἐγγκλέζης, καπετάνον τοῦ αὐτοῦ κάστρου· καὶ ὄνταν ἐπέσωσαν εἰς τὸ Κουρικός ὄλοι ἀντάμα ἀνοῖξαν ταῖς πόρταις καὶ ἐπεριλάβαν τον πρεπάμενα με τὴν λιτανίαν· καὶ ἄντ' ἀνέβην ὁ καπετάνος με τοὺς τζακρατόρους, τοὺς ἐπῆρεν μετὰ του Ἰ μαστοργίαις εἰς τὴν καθολικὴν καὶ ἐβάλεν εἰς τὸ ἀναλογίον τὸ Εὐαγγέλιον, καὶ ἐμόσαν ὄλοι πᾶσα εἰς, ὅτι νὰ κρατοῦν τὸ αὐτὸν κάστρον διὰ τὸν ἀφέντην τὸν ρὲ Πιέρ, καὶ πρῶτον διὰ τὸ ὄνομαν τοῦ τιμίου καὶ ζωοποιοῦ σταυροῦ· καὶ τοῦτον ἐγένετον μὲν τὸ πάρον οἱ Τοῦρκοι καὶ θέλει ἔχειν τὸ ρηγάτον ἀγανάκτησιν. Καὶ ἐποῖκεν τὸ νησὶν τοῦ πάπα καὶ ἐζήτησέν του β' κάτεργα τὰ ἦτον τὸ νησὶν τῆς Κύπρου κρατημένα νὰ πέψη εἰς τὴν βλέψησιν τῆς Κυρήνης· καὶ ἀπὸ τότε ὡς τὴν σήμερον οἱ ρηγάδες καὶ κουβερνούριδες τῆς Κύπρου πέμπουν κάθα χρόνον β' κάτεργα καὶ μνηνίον τοὺς Κουρουκιώταις καὶ βιτουγαλίαν καὶ ἀρματωσίαις, καὶ πολεμίζουν καθημερινὸν με τοὺς Τούρκους, καὶ με τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς θαυμαστῆς εἰκόνας τῆς Κουρουκιώτισσας εἰκόνας τοῦ θεοῦ, βλέπεται κατὰ πρόσωπα τοὺς Τούρκους.

Καὶ θέλει εἶσταν βαρετὸν εἰς ἐκείνους ὅπου γροικοῦσιν νὰ ζηγηθῶ καταληπτῶς τὰ καθημερινὰ θαύματα τὰ πολομᾶ ἢ αὐτῇ εἰκόνα, καὶ πῶς εἰς τ' ὄρομαν τοῦ Καραμάνου τοῦ μεγάλου τοῦ κυροῦ τοῦ Μαχομέτ Μπαχία, καὶ ἐτύφλωσέν τον καὶ ἔμεινεν στραβὸς ἡμέραις πολλαῖς καὶ ἐμολόγησεν πῶς μία ἀρχόντισσα ἀπὲ τὸ Κουρικός ἔδωκέν τον κατᾶμματα καὶ ἐτυφλῶσέν τον, καὶ ἦτον πληροφορία τῆς εἰκόνας τὰ φοβερὰ θαύματα·

εσήκωσεν τὸ φουσατόν του καὶ ἐποίησεν πολλὰς λαμπάδας κερένας χοντραῖς καὶ γ' καντήλαις ἀργυραῖς ὅπου κρέμουνταν ὀμπρὸς τῆς, καὶ πολλὰς γέρνας λάδιν καὶ ἐποίησεν λυγχανψίαν καὶ ἐψάλλαν ὅλη νύκτα· καὶ πισταυρίου ἐσυναλεῖψαν πανπάκιν ἀπὲ τὴν εἰκόνα καὶ ἐβαλάν το εἰς τὰ ἴμάτιά του καὶ παραῦτα ἐγίανεν. Καὶ πολλὰ ἄλλα θαύματα.

Τὸ λοιπὸν μανθάνοντα ὁ μέγας Καραμάνος τὸν καιρὸν ἐκείνον τὸ πῶς ὁ ρήγας ἐπῆρεν τὸ Κουρίκος . . . . (1).

. . . . . Τεπριές, σὶρ Τζουάν τ' Ἀντιότζες υἱὸς τοῦ σὶρ Τουμάς Τεμουντολήφ τῆς Κλήρου, ὁ υἱὸς τοῦ σὶρ Τζουάν, ὁ σὶρ Τζουάν βισκούνητς, σίρε Τζουάν Τεπριές, σὶρ Χιοῦν τὲ Μιμάρτζη, σὶρ Ἀρνάτ Τεμουντολήφ, σὶρ Ἐτζακὲ Λεπετίτ, σὶρ Πιέρ Τεκασίν, σὶρ Τζουάν Τεκαρμαῖ, σὶρ Πιέρ Μαλοζέλ, ὁ ἀδελφότεκνος τοῦ πάπα ὁ καστελλάνος τῆς Ρόδου σὶρ Τζακ Λαζέ, ὁ σὶρ Νικολί Λαζέτα, β'. κάτεργα τὰ ἐκράτεν ὁ ρήγας τῆς Μύρνης, ὁ σὶρ Τζακὲ Τενόρες ὁ τουρκοπουλιέρης τῆς Κύπρου, μισέρ Τζουάν Τεπλησίε, σὶρ Τζακὲ Μουντετζάφ, σὶρ Τζουάν Μπεντουήν, σὶρ Τζουάν Τεληπάμεν, ὁ σὶρ Τζουάν Τεσασίους, ὁ σὶρ Ρενιέρ Λεπετίτ, σὶρ Οὔνγκε Τεμουντολήφ, σὶρ Τζουάν Τελαφιέρτ, σὶρ Χερὴν Τεζηπλέτ, σὶρ Τζουάν Τεμουντολήφ ὁ ἀμιράλλης, ὁ σὶρ Τζουάν Τεληγληζίου ἀπάνω ἔς τὸ δεύτερον κάτεργον τῆς Ρόδου, τὰ β'. κάτεργα τὰ Γενοῦσίικα ὅπου ἐφέραν τὸν ποδεστάν, τὸ κάτεργον τοῦ ἀρχιπισκόπου τῆς Κύπρου, καὶ ὁ σὶρ Ἀνσίαν Τεκιβίδες, καὶ πολλοὶ ἄλλοι. Τούτῃ ἡ ἀμάδα ἐξέβην τὴν ἄνωθεν ἡμέραν καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Ἀλικὴν καὶ ἐφορτώσαν τ' ἄλογα καὶ φαγούραν διὰ τοὺς ἀνθρώπους καὶ διὰ τὰ ἄλογα εἰς τοὺς Μύλους. Γροικῶντα ὁ ἀφέντης τῆς Ἀτταλείας, ὅτι ὁ ρήγας ἀρματόνει, ἐπεψεν μαντατοφόρους, καὶ ἄλλους μαντατοφόρους ὅπου ἐρχουνταν

(1) Ἐλλείπει ἐν φύλλον τοῦ χειρογράφου.

συγχνά εις τὴν Κύπρον καὶ χαρτία παρκαλητικὰ νὰ μὲν πέψη τούτην τὴν ἀρμάδα ἀπάνω του, παντέχοντα νὰ ξηλώσῃ τὸν ρήγα ἀπὲ τὸ θέλημάν του· τὸ ποῖον ὀλίγον τὸν ἐφέλεσεν. Μανθάνοντα οἱ μανταταφόροι πῶς ὁ ρήγας εἶναι εἰς τοὺς Μύλους ἐπῆραν τὰ κανισκία μὲ τὸ ξύλον τους, καὶ ἦρταν εἰς τοὺς Μύλους ἀπαντῶντά του καὶ ἐχαιρετίσαν τον, καὶ ἔδωκάν του τὰ κανισκία καὶ τὰ χαρτία, καὶ ἐπῆρέν τα καὶ ποῖκεν ἄρμενα· καὶ ἐπῆραν καὶ κείνον τὸ ξύλον μετὰ τους καὶ ἐπῆγαν καταβγοδωμένοι εἰς τὴν Ἀττάλειαν.

Καὶ τῇ γ', τῇ κγ'. αὐγούστου ατξά'. Χριστοῦ ἐπεσώθην τὸ φουσάτον τοῦ ρήγα εἰς τὴν Γουρκίαν εἰς τὰ μέρη τῆς Ἀττάλειας ὅπου κράζουσι Τετραμίλιον, καὶ ἐπεξεῦσαν τ' ἄλογα· καὶ μοναῦτα ὁ ρήγας ἐπεψεν τὸν ἀδελφόν του τὸν πρίντζην μὲ πολλοὺς λᾶς τῶν ἀρμάτων ἀπεζοὺς καὶ καθαλλάριδες νὰ παρακάτσουσι τῆς Ἀτταλείας, καὶ ἐπῆγεν ὁ λαὸς μὲ τὸν πρίντζην· καὶ ἂν εἶχαν θέλειν ἐπαιρνέειν την, ἀμμὲ ποῖκέν το μὲν ἀνγκριστῆ ὁ ρήγος. Καὶ τῇ κδ'. αὐτοῦ μηνὸς ἦρτεν ὁ ρήγας καὶ τὸ δελοῖπὸν φουσάτον καὶ ἐπαρκατάσαν τοῦ κάστρου ἀποὺ παντόθεν, καὶ τὸ σπερνὸν ἐπῆράν το, καὶ ἐνέβην εἰς τὴν χώραν μὲ μεγάλην χαρὰν καὶ τιμὴν, καὶ ἐποῖκταν μεγάλην εὐχαριστίαν εἰς τὸν θεὸν διὰ τὴν πρώτην νίκην.

Ὁ Τακᾶς ὁ ἀφέντης τῆς χώρας εὐρέθην ἔξω τῆς χώρας εἰς ἓναν τόπον τὸ λέγουσι τὸ Στενόν· ὅσον ἐγροίκησεν τοῦτα τὰ πικρὰ μαντάτα ἐπικράνθη, καὶ ἐμήνυσε κρυφὰ νὰ φέρῃ καμπόσους λᾶς τῶν ἀρμάτων, καὶ ἦλθεν καὶ ἐνέβην μέσα εἰς τὸ κάστρον ἀποὺ ἓναν τόπον κρυφόν, καὶ εἶδεν τὰ φλαμποῦρα τοῦ ρηγὸς εἰς τὸν πύργον καὶ εἰς τὸ τειχοκάστρον, καὶ ἐφοβήθη πολλὰ δὲν ἀγωνιστῆ καὶ πιαστῆ· καὶ ἐξέβην καὶ πῆγεν ἔς τὸ Στενόν, ὅπου ἦτον ἀπληχεμένος, μὲ μεγάλην λύπην καὶ μεγάλην πικρίαν.

Ὁ ρήγας ἀρώτησεν τοὺς ἄρχοντες τοῖς βουλῆς του, τίνα

τούς φαίνεται νὰ πύσῃ· οἱ ἄρχοντες εἶπάν του· κρατεῖς τὸν τόπον διὰ λόγου σου, καὶ βάλλε καὶ ἄλλους ἀνθρώπους τῶν ἀρμάτων νὰ τὸν βλέπουσιν. Καὶ ἤττου ἐποίηκεν. Τότες ὠρδινάσεν τὸν μισερ Τζάκε Τενόρες τὸν τουρκοπουλιέρην τζηβιτάνον εἰς τὸν αὐτὸν τόπον, καὶ ἀφῆκεν εἰς τὴν συντροφίαν του πολλοὺς καβαλλάριδες καὶ τουρκοπόλους καὶ πολλοὺς τζακρατόρους νὰ βλέπουν τὸν τόπον· καὶ ὤρισεν καὶ ἐδιαλαλήσαν, εἰ τις θέλῃ ἀπὸ τούς Ἀτταλιώταις νὰ μῆ εἰς τὰ κάτεργα νάρτη εἰς τὴν Κύπρον ἐνὶ εἰς τὸ θέλημάν του, καὶ εἰ τις θέλῃ νὰ μείνῃ ἄς μένῃ. Καὶ ἀφῆκεν γ' κάτεργα ἀρματωμένα εἰς τὴν βλέπησιν τῆς Ἀτταλείας.

Ἄνταν ἐμάθασιν ὁ ἀφέντης ὁ Μονοβγάτης καὶ ὁ ἀφέντης τῆς Ἀλλαγίας πῶς ἐπῆρεν ὁ ρὲ Πιέρ τὴν Ἀτταλείαν, ἐπῆραν μέγαν φόβον εἰς τὴν καρδίαν τους, καὶ πολλὰ ἐπικράνθησαν· καὶ μοναῦτα ἐπέψαν τοὺς μαντατοφόρους τους εἰς τὴν Ἀτταλείαν εἰς τὸν ρῆγα παρακαλῶντά τον νὰ ἔχη καλὴν ἀγάπην μετὰ τους, καὶ ἐταχθῆσα νὰ τὸν τολιάζουσι κάθε χρόνον πρᾶμαν ὀνοματισμένον καὶ νὰ βάλῃ τὰ σημάδιά του εἰς τοὺς τόπους τους, καὶ νὰ ἦναι ἀνθρώποι του. Θωρῶντα τὰ καλὰ ταξίματα ὅπου τοῦ ἐτάξασιν, ἄρσεν τοῦ ρηγὸς καὶ ἐπιψεν ἀπὲ τὰ φλάμπορά του καὶ ἐβάλαν τα ψηλότερα τῶν δικῶν τους. Καὶ τῆ κ' σεπτέβρη ατζε' Χριστοῦ ἐξέβην ὁ ρήγας ἀπὲ τὴν Ἀτταλείαν καὶ ἐφέρειν μετὰ του τὸ δελοιπὸν φουσάτον, καὶ ἤρτεν εἰς τὴν Ἀλλαγίαν· παραῦτα ἐξέβην ὁ ἀμιρᾶς με ὀλίγους ἴκᾶς καὶ ἐπροσσύησέν τον, καὶ ἔδωκέν του καὶ ἕναν ἀφεντικὸν κανίσκιν. Ὁ ρήγας ὤρισεν καὶ ἐπῆραν τὰ κανίσκια, καὶ νοικτάρια ἐπαρᾶδωκέν του τα· καὶ ἐποίηκεν ὀτιχήματα μεσὸν τους, καὶ ἔμοσεν τοῦ ρηγὸς νὰ ἦναι δούλός του δουλωμένος. Καὶ ὁ ρήγας ἐποίηκεν ἐκεῖ μίαν ἡμέραν, καὶ ἐμίσευσεν καὶ ἐπῆγεν εἰς τὸ Νουσαγάτην εἰς τὸν ποταμὸν. Ὁ ἀφέντης ὁ Μονοβγάτης ἔθωρῶντα πῶς, ἐμελλε νὰ πάγῃ ἐκεῖ, ἤτον πολλὰ περίλυπος,

καὶ ἐπεφέν του κανίσκιν καὶ μαντατοφόρους, καὶ εἶπάν του· μὲν τὸ βαρεθῆς ὅτι δὲν ἠμπόρησεν ἀφέντης νάρτη εἰς τὴν ἀφεντιάν σου. Ὁ ρήγας ὤρισεν καὶ ἐστρέψαν του τὰ κανισκία καὶ εἶπέν τους· χαιρετίσετέ τον καὶ ἔχω τον διὰ ἐδικόν μου. Καὶ ἐξέβην καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Κύπρον, καὶ τῇ κβ' σепτεβρίου ατξ'α' Χριστοῦ ἐπέσωσεν ὁ ἀφέντης μας ὁ ρήγας εἰς τὴν Κερνηϊάν· καὶ τὰ ἄλλα κάτεργα ἐπῆγαν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον καὶ ἀπαρματῶσαν. Καὶ ὁ ρήγας ἦρτεν εἰς τὴν Λευκουσίαν καὶ ἐπροσδέκτησάν τον μὲ μεγάλην τιμὴν.

Ἄνταν ἐστράφην τὸ φουσάτον εἰς τὴν Κύπρον ὁ ἀμυρᾶς τῆς Ἀτταλείας ὁ Τακκᾶς ἐσυμπίασεν φουσάτον καὶ ἦρτεν καὶ ἐπαρκατάσεν τῆς Ἀτταλείας· καὶ οἱ λᾶς ἐξέβησαν καβαλλάριδες καὶ ἀπεζοὶ καὶ ἐδῶξάν τους, καὶ ἀπὲ τὴν ἀνάγκην τους ἀφήκαν τὰς τέντας τους καὶ τὸ δικόν τους. Καὶ ἐποῖκεν καιρὸν πολὺν νάρτη νὰ πολεμήσῃ· καὶ ἐποῖκεν ὀρισμὸν ὅτι κανένας Τοῦρκος νὰ μὲν φέρῃ καμμίαν βιττουαλίαν νὰ πουλήσῃ, καὶ ἔφτασεν ὁ χειμῶνας, καὶ τὰ ξύλα ἀπὲ τὴν σκληριάν δὲν ἐπολομοῦσαν ἄρμενα· καὶ οἱ λᾶς ἐπέινασαν, καὶ τὰ ἄλογα δὲν εἶχα νὰ φᾶν παρὰ τὰ κιτρομηλόφυλλα. Ἐμαθεν ὁ Τακκᾶς τὸ στενοκοπημὸν τοὺς λᾶς καὶ ἐφέρειν φουσάτον πολὺν τὸ ἀγιοσαβδάτο τῇ ιγ' ἀπριλίου τξβ', καὶ ἐπεψεν μαντατοφόρους εἰς τὴν Ἀτταλείαν εἰς τὸν τουρκοπουλιέρην τῆς Κύπρου ζητῶντα νὰ τοῦ δώσουν τὴν Ἀτταλείαν μὲ ἀγάπην, καὶ ἂ δὲν ἐθέλῃ τὴν πάρει μὲ τὸ σπαθίν του, καὶ δὲν θέλει λυπηθῆν τινάν, ὅτι ξεύρω τὴν πείναν τὴν ἔχουν ἀπέσω. Καὶ γροικῶντα τὰ λογία ὁ τουρκοπουλιέρης ἐμήνυσέν του: εἶναι ὅτιμος νὰ πολεμήσῃ μετὰ του, ἀμμὲ τὸ κάστρον δὲν τοῦ τὸ δίδει μὲ τὸ θέλημάν του, οὐδὲ νὰ τὸν ἀφήσῃ νὰ πατήσῃ τὸ πόδιν του μέσα, καὶ ἔδωξεν τὸν μαντατοφόρον μὲ ὕβριν. Καὶ ἐπῆγεν ὁ μαντατοφόρος καὶ ἐξηγήθη τα τοῦ ἀφέντη τοῦ Τακκᾶ· καὶ ἦρτεν καὶ ἐπολέμησεν μέγαν πόλεμον, καὶ μὲ τὴν δύναμιν τοῦ

θεοῦ ἐνίκησέν τον ὁ λαὸς τῆς Ἀτταλείας τὸν Τακκᾶν· καὶ τοῦτον ἦτον γ' φορὰ ὅπου τζακίστην ὁ Τακκᾶς ἀφὸν ἐπῆρεν ὁ ρήγας τὴν Ἀτταλείαν· καὶ ἦ ἀπὸ τὴν πληξίν του ὁ Τακκᾶς ἔκοψεν τὸ νερὸν ὅπου ἔπεμπεν εἰς τὴν Ἀτταλείαν. Τότε ἔπεψεν δύναμιν ἀμπέσω ὁ καπετάνος καὶ ἐχλάσεν τὰ παλαιὰ ἀπληκία, καὶ ἔκοψεν τὰ δεντρά, τοὺς γούππους ἐγέμωσεν, διατὶ οἱ Τοῦρκοι ἐκρύβουνταν καὶ ἀπηδοῦσαν καὶ ἐζημιῶναν τοὺς λᾶς. Καὶ ἔρισεν ὁ καπετάνος καὶ ἐκτίσαν τὸ τειχόκαστρον, καὶ ἐψηλῶσαν καὶ τοὺς πύργους.

Καὶ τὴν πέφτην τῆ θ' ματοῦ ατξβ' Χριστοῦ ὁ ρήγας ἐπέψεν δ' κάτεργα καὶ ς' ταφουρέτζαις καὶ δ' ξύλα κουρσάρικα· καὶ ἔ(πε)ψε ν' ἀλλάξῃ τὸν καπετάνον, καὶ ἔπεψεν τὸν σίρ. Τζουάν Τεσοῦρτον ἀμιράλλην τζηβιτάνον εἰς τὴν Ἀτταλείαν εἰς τὸν τόπον τοῦ καπετάνου τὸν ἐκράξαν Τουρκοπουλιέρην, καὶ πολλοὺς λᾶς τῶν ἀρμάτων καὶ πολλὴν πουτουαλίαν νὰ ζήσουν· καὶ ἔδωκεν τὰ χαρτία ὁ ἀμιράλλης τοῦ καπετάνου, καὶ ὁ ἀμιράλλης ἐπῆρεν τὰ ξύλα καὶ ἐπῆγεν εἰς τὰ Μύρα ὅπου ἦτον ὁ ἅγιος Νικόλαος καὶ ἐβάλεν καὶ παρακάτσαν τους· καὶ βοηθῶντος τοῦ θεοῦ ἐπῆρεν τὸ κάστρον καὶ ἐκούρσεψεν ὅσον ἠμπόριτεν, καὶ ἐπῆρεν καὶ τὴν εἰκόνα τοῦ μεγάλου Νικολάου καὶ ἔφερέν τὴν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον καὶ ἐβαλέν τὴν εἰς τὸν ἅγιον Νικόλαον τοὺς Λατίνους. Καὶ ἐστράφην εἰς τὴν Ἀτταλείαν, τότες ἐπέζευσεν καὶ ἐπερίλαθεν τὸ κάστρον ἀπὸ τὸν καπετάνον. Καὶ ἀμιράλλης ἀπὸ τὸ ἔβγα του ἀπὸ τὰ Μύρα ἔβαλεν λαμπρὸν καὶ ἐκάψεν τὸ κάστρον· γροικῶντα ὁ Τακκᾶς τοῦτον τὸ μαντάτον, πῶς ὁ ἀμιράλλης ἐπῆρεν τὸ κάστρον τῶν Μυρέων καὶ αἰχμαλώτισέν τους, καὶ ἐκάψεν το, καὶ ὁ τόπος ἔμεινεν εἰς τὴν Ἀτταλείαν εἰς τὸν τόπον τοῦ ρηγός· καὶ ἐπῆγεν καὶ ἤρῆν τους αἰχμαλωτεμένους, καὶ καμένους τοὺς τόπους καὶ χαλασμένους, πολλὰ ἐλυπήθην· καὶ ἄνταν ἐδιάβην ἡ λύπη ἀμήνυσεν τοῦ ἀμιράλλη νὰ μηνύσῃ τοῦ ρηγός νὰ τοῦ

πουλήσῃ τὴν Ἀτταλείαν καὶ νὰ τοῦ δώσῃ εἴ τι θέλει, ἂ δέ-
κανοῦ, θέλει ποίσειν ὅσον κακὸν σώνει διὰ νὰ πάρῃ τὴν χώραν-
μα. Ὁ ἀμυράλλης ἐμνηῦσέν του: ὁ ἀφέντης μου δὲν χρειάζε-
ται τὰ καρτζά σου νὰ πουλήσῃ τὴν χώραν του, ἀμμὲ ἂν εὕρῃ
καὶ ἄλλαις ν' ἀγοράσῃ μετὰ χαρᾶς πέρνει ταις· ἀπὲ τὸ μὲ φο-
βερίζει νὰ σφικτῇ νὰ τὴν πάρῃ, τρεῖς φοραὶς ἐδοκίμασεν καὶ
ἔχασεν τὸ κόπον του μὲ σαγίτταις καὶ βερετουνία· καὶ πάλαι
εἰς τὸν ὀοισμόν του, ὄνταν θέλῃ ν' ἀρχέψῃ, καὶ διὰ τοῦ θεοῦ
φυλάγῃ σου καλὰ κανισκία,

Γώρα νὰ ξηγηθοῦμεν τὴν ὑπόθεσιν τοῦ ρηγὸς τῆς Φραν-
γκίας· δὲν ἦτον κουντέντος εἰς τὸ ψουμιλ τὸ ἐδώκαν τοῦ ἀνη-
ψιῶ του τοῦ πρίντζη τῆς Γαλιλαίας, ἀμμὲ ἦρτεν καὶ ἀγκάλε-
σεν μὲ τοὺς μαντατοφόρους του εἰς τὸν πάπαν νὰ θελήσῃ νὰ
δώσῃ τὸ ρηγάτον τῆς Κύπρου τοῦ πρίντζη· καὶ ἐπέφεν του τὰ
στιχήματα. Θωρῶντα ὁ πάπας πῶς τὸν ἐσφόνγκεν ὁ ρήγας τῆς
Φρανγκίας καὶ εἶχεν καὶ δίκαιον, ἐμνηῦσεν τοῦ ρηγὸς τῆς Κύ-
πρου νὰ πάγῃ σωματικῶς· ν' ἀπολογηθῇ. Ὄνταν εἶπεν ὁ ρήγας
τὰ χαρτῖα τοῦ πάπα, παραῦτα ἔρισε τὸν σὶρ Τζουάν Καρμυχῆν
νὰ πάγῃ καπετάνος εἰς τὴν Ἀτταλείαν· καὶ ὤρισε καὶ ἐπὶ-
ρην φαγούραν πολλὴν καὶ ὠδήγησεν τὰ κάστρα· καὶ ἐμνήσεν
καὶ ἀρμάτωσεν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον· γ' κάτρεγα καὶ μίαν
σακίαν καὶ ἦσαν εἰς τοὺς Μύλους· καὶ ὁ ρήγας ἐπῆγεν κινη-
γῶντα καὶ ἐπέσωσεν εἰς τὴν ἔμπαν πρὸς τὴν Πάφον· καὶ τὴν
δευτέραν τῇ κ' ὀκτωβρίου α' τξβ' Χριστοῦ ἐνέδην ὁ ρὲ Πιέρ
καὶ ἐπῆρεν μετὰ του τοὺς καθαλλάριδας τοὺς κάτρωτεν ὠνομα-
σιαμένους: τὸν σὶρ Πιέρ Τενουρίν, τὸν σὶρ Τζουάν τὸν Γαβριάλλε,
τὸν σὶρ Τζουάν Τεφενίου, τὸν σὶρ Νικολῆ Τζεμπελην, τὸν σὶρ
Τζουάν Τενουρην, καὶ πολλοὺς ἄλλους καθαλλάριδας καὶ ἀπὸ
τὴν ἀποταγὴν του.

Νὰ ἠξέυρετε καὶ τοῦτα· ὅτι ὁ αὐτὸς ρὲ Πιέρ ἀγάπησεν
τὴν ρηγαινῶν ὡς γίον ὀρίζει ὁ θεὸς τὴν Λαγύρα καὶ ἐδοξά-

νοντά του νά πάγη ἰς τὴν Φραγγίαν ὤρισεν καὶ ἐδῶκεν τοῦ φαρράση του τῆς τζάμπρας του ἕναν ἀποκάμισον τῆς ρήγαινας, καὶ ὤρισεν τὸν αὐτὸν τζαμπερλάνον ὁποῦ τοῦ στρώνει τὸ κρεββάτιν του νά βάλῃ τὸ ἀπακάμισον. τῆς ρήγαινας εἰς τὸ πλευρόν του· καὶ ὄντα νάπεσεν ὁ ρήγας νά κομηθῇ ἀγκλιζεν τὸ αὐτὸν ἀποκάμισον καὶ ἐκοιμᾶτον. ὁμποῖος φαρράσης τῆς τζάμπρας ἦτον Ἰωάννης ἀδελφὸς τοῦ Μπασέτ· καὶ ἤτζου ἐπορευέτο πολὺν καιρόν. Καὶ ἐπῆγεν ὁ ρήγας εἰς τὴν Ρόδον, καὶ ἐμνησίεν τοῦ σίρ Πιερ Τεσοῦρ καὶ τοῦ σίρε Ἰζάκε Λεπετίτ, ὁποῦ ἦτον εἰς τὴν Ἀτταλείαν, καὶ τὸ ἦν εἰς τὴν Ρόδον διὰ νά μποῦν εἰς τὰ κάτεργα εἰς τὴν συντροφίαν τοῦ ρηγός. Καὶ παραῦτα ἐξέβησαν καὶ ἐπῆγαν εἰς τὴν Ρόδον, εἰς τὴν συντροφίαν τοῦ ρηγός. Καὶ παραῦτα ἐξέβησαν καὶ ἐπῆγαν εἰς τὴν ὦραν καὶ ἐπεσῶσαν εἰς τὴν Βενετίαν, καὶ ἐπροσδεχίσαν τον μὲ μεγάλην τιμὴν. Καὶ ἐπῆγεν εἰς τὸ Ἀθηνίου, καὶ ἐστάθην εἰς τὴν κούρτην τῆς Ρώμης ἐμπροσθεν τοῦ πάπα ὀνόματι Ἰννοκεντίον. Καὶ μαυθάνοντα ὁ σίρ Οὔγκε ντὲ Λουζουίνας τὸ ἔλα τοῦ θείου του τοῦ ρηγός εἰς τὸν πάπαν, ἤλθεν καὶ κείνος, καὶ πολλὰ ἀγκαλιέστησαν· καὶ ὀπίσω εἰς πολλαῖς πλημμελείαις, ὁ πάπας καὶ οἱ γαρδενάληδες ἐμπῆκαν μεσὸν τους ὁτόσα, ὅτι ἐμπάσαν τους κατὰ τὸν πρῶτον σασμόν. Καὶ ἐγανάτισεν καὶ ἐποικέν τον λιζίον τοῦ ὄρκου, καὶ ἐκαιτιάσεν τὸν ρήγα. Ὁ ρήγας ἐκατάστησε νά ἔλθουν οἱ δυρῖκαι ἀπάνω τους Σαβακηνοῦς.

Ὁ πρίντζης τῆς Ἀντιοχείας ὁ κουβαρνούρης τῆς Κύπρου ἀρμάτωσε β' κάτεργα νά πάρῃ τὸν σίρ Ἰζουάν Καρμηκὴν εἰς τὴν Ἀτταλείαν γὰρ ν' ἀλλαχτοῦν, νά στραφῇ εἰς τὴν Κύπρον τὸ ἔλλαν ἀλλάγιν μὲ τὸν σίρ Ἰζουάν Τεσοῦρ, ὁ ποῖος σίρ Ἰζουάν Τεσοῦρ ἀνάστησεν παλλοὺς τόπους, καὶ ἐψήλωσεν καὶ πολλὰ μερτιὰ τὸ τευχόκαστρι καὶ τὸν πύργον. Ἐμάθην το ἄ Τακκάς καὶ ἐσυγκίρσεν φουμάετον παλὺν καὶ ἤρτεν εἰς τὸ κά-

στρον· και τουτον εποικεν το, διατι εδηθην με τον αφεντην της 'Αλαγίας, και εδωκεν του λογον νερτη με τα ξύλα του της θαλάσσου, και ο Τακκας από την γην να τὸ ἀποκλείσουν. Μανθάνοντα τὰ αὐτὰ μαντάτα ὁ σὶρ Τζουὰν Καρμές παραῦτα ἀρμάτωσεν μίαν γριππαρίαν και ἐπεψέν την εἰς την Κύπρον και ἐμήνυσεν τοῦ κουβερνούρη. Ὁ αὐτὸς κύρης ὁ πρίντζης παραῦτα ἀρμάτωσεν γ' κάτεργα και ἔβαλεν καπετάνον τῶν κατέργων τὸν σὶρ Τζουὰν Τεπρίε και ἀπεσῶσαν εἰς την Ἀτταλείαν πρὶν νὰ φτάσῃ τὸ φουσατόν τοὺς Τούρκους μίαν ἡμέραν. Ὁ Τακκας ἐσυνπίασεν με' χιλιάδες ἀνθρώπους και ἤρταν ὀχτῶ κάτεργα της θαλάσσου. Ὁ καπετάνος ἀρμάτωσεν τὸ καστέλλι καλὰ και ὠρδινίασεν καλὰ ταῖς βίγλαις του και ἔρισε νὰ μηδὲν ἦναι τινὰς ἀπότορμος νὰ ρίψῃ βερετοῦνιν οὐδὲ σαγίτταν εὐκαιρα, παρὰ ἄνταν κοτέψῃ τὸ φουσατόν. Και ὁ Τακκας ἐτριγύρισεν τὸ κάστρον ἀπ' ἔξω και ἔριψεν μέσα πολλὰς πέτραις και ἄλλα πολεμικά, και με την δύναμιν τοῦ θεοῦ δὲν ἔβλαψε τινά. Ὁ καπετάνος ὁ σὶρ Τζουὰν Καρμαγῆν ὠρισεν και ἐσύραν μίαν πέτρην, και ἐπῆγεν εἰς την κατοῦναν την ἔστησεν ἀπ' ἔξω και ἐτσάκισέν την, και ἐσκότωσεν πολλοὺς ἀνθρώπους. Τάπισα ἔφερεν σκάλαις και ἐκούμπησάν ταις εἰς τοὺς τοίχους. Ὁ καπετάνος ἔρισεν και σημάναν ταῖς καμπάναις και τὰ τρουμπετία, και ἔρισέν τους και ἐπαιξεν τὰς τζάκρας και τὰ δοξαρία· και οἱ Τούρκοι ὅπου ἦσαν εἰς ταῖς σκάλαις ἐπέσαν εἰς τὸ χαντάκιν, και τοὺς ἄλλους ἐσκοτῶσαν ἕναν μέγαν ἀμιρᾶν συγγενῆν τοῦ Τακκα. Τότες ἀνοῖξαν ταῖς πόρταις τοῦ κάστρου και ἐξέβησαν καθαλλάριδες και ἀπεζοί.

Και ἀντὶ τὸ Βενίου ἐπόθανεν ὁ πάπας και ἐχειροτονῆσαν ἕναν καλόγηρον ἀπὸ την μονὴν τοῦ ἀγίου Βίκτωρος ἀπὸ την Μαρσιλίαν, και ἦτον γούμενος της Μαρσιλίας, και ἐκράξαν τον πάπαν Οὐρπαν πέμπτον· και ὁ ρήγας ἐποικέν του μεγάλην χαράν· και τελειόνοντα την δουλιάν του εἰς τὸ Ἀβενίου ὁ ρή-

γας ἐπῆκεν εἰς τὴν Φρανγκίαν καὶ εἰς τὴν Γενοῦσαν, καὶ εἰς τὸν ἑμπεραδούρην τῆς Ἀλαμανίας, καὶ οὗλοι οἱ ρηγάδες καὶ οἱ ἀφένταις ἐποικίαν του μεγάλην τιμὴν καὶ πολλὰ κανισκία ἀφεντικά.

Γροικῶντα οἱ Τοῦρκοι πῶς τὸ θανατικὸν ἐξήλειψεν τοὺς ἀνθρώπους τῆς Κύπρου, καὶ ὁ ρήγας ἦτον εἰς τὴν Φρανγκίαν, οἱ Τοῦρκοι οὗλοι ἀντάμα ἀρματώσαν ἰβ' κάτεργα καὶ ἐβάλαν καπετάνον ἕναν ὀνόματι Χαμουτ Ραίς, καὶ ἦλθαν εἰς τὴν Κύπρον, καὶ ἀπεζεύσαν εἰς τὴν Πενταγίαν, καὶ ἐκουρσεύσαν πολλοὺς λᾶς, καὶ ἐπῆρέν τους καὶ πῆγεν. Καὶ γροικῶντά το ὁ πρίντζης ἔπεψεν ἀπὲ τὴν Λευκοσίαν ἀνθρώπους ἀπεζοὺς καὶ τῶν ἀρμάτων καὶ καθαλλάριδες, καὶ ἐπῆγαν εἰς τὴν Πενταγίαν, καὶ ἐμάθαν πῶς ἐπῆγαν. Καὶ μοναῦτα ὁ πρίντζης ἀρμάτωσαν β' κάτεργα διὰ νὰ πάρουν βιτουαλίαν καὶ ν' ἀλλάξῃ τὸν καπετάνον μισέρ Πατῆ Τεπρίες· καὶ ἐξέβην τῆ β', τῆ ἰ' μηνὸς ἰανουαρίου α' τ' ξ' γ' Χριστοῦ καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Πάφον καὶ πῦρὲν τους σκληραῖς, καὶ ἐποικεν ἐκεῖ ἡμέραις μ' γ'. καὶ εἰς ταῖς ἰγ' τοῦ φεβρουαρίου ἐποικεν γαλήνην ἢ θάλασσα, καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Ἀτταλείαν, καὶ ἔφερον τοὺς λᾶς τῶν ἀρμάτων μετὰ του, καὶ τὸν σίρ ἀφέντε Καρμαγῆν.

Ὅταν ἐπῆγεν εἰς τὴν Τουρκίαν ὁ Μαχουμέτ Ραῆς ἤξη-γῆθην πῶς ἡ Κύπρος εἶναι εὐκαιρη καὶ δὲν πολομοῦν καμμίαν βίγλαν, καὶ χάρησαν πολλὰ· καὶ ἀρματώσαν ς' κάτεργὰ καὶ ἤρταν εἰς τὸ Καρπάσιον καὶ ἐκουσέψαν το καὶ πῆραν πολλὰ χωρία καὶ ἀνθρώπους, καὶ ἀπ' ὀλίγον ἐπέρναν τὴν κυρὰν τοῦ Καρπασίου, γυναῖκαν τοῦ σίρ Ἀφρὸ Τελαρωτῆ· καὶ ἐστράφησαν εἰς τὴν Τουρκίαν. Καὶ ὁ πρίντζης ἔμαθεν τὰ μαντάτα καὶ ἐμήνυσεν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον καὶ ἀρματώσαν δ' κάτεργα, καὶ ἔβαλεν καπετάνους τὸν μισέρ Φραντζικῆν Σπινόλαν, τὸν σίρ Τζακὲ Τεμιτρέ, τὸν σίρ Σαδεντετέ, καὶ καθαλλάρην τὸν σίρ Χαρρῆν Τελακουρούνε, καὶ ἐπέψεν τους νὰ βλέπουν τὸ

παραγιάλιν· τὰ β' κάτεργα ἐπῆγαν ἀπὲ τὴν μερίαν τῆς Τουρκίας τοῦ Καρπασίου, καὶ τ' ἄλλα β' ἐπῆγαν τὴν μερίαν τῆς Πάφου· καὶ παγαίνοντα τὰ κάτεργα ἀπὲ τὸ Καρπάσιον τὰ ἦτον ὁ σίρ Φραντζικῆς Σπινόλας, καὶ ὁ σίρ Χαρρὴν Τελακουροῦνε πρὸς τὸν Κορμακίτην, ἠύραν β' ξύλα τούρκικα, τὸ ἓναν ἀπεζεῦσεν εἰς τὴν γῆν καὶ ἐπῆγεν κουσεύγοντα, καὶ τὸ ἄλλον ἔστεκεν· καὶ εὐρίσκοντα τὸ κάτεργον εὐκαιρον οἱ Κυπριῶταις ἐβάλλαν λαμπρὸν καὶ κάψαν το· καὶ θωρῶντα οἱ ἀνθρώποι· ὁποῦ ἦτον εἰς τὴν γῆν ἀπεζεμένοι· τὸ πῶς ἐκκύγετον τὸ ξύλον τους, ἐνέβησαν εἰς ἓναν βουνάριν καὶ ἐθέλα νὰ διαφεντευτοῦν.

Καὶ μνηθάνοντα τὸ μαντάτον ὁ κυβερνοῦρης, ἔπεψεν λᾶς τῶν ἀρμάτων, καὶ ἐπιάσεν τους καὶ ἐφέραν τους εἰς τὴν Λευκοσίαν καὶ ἐκωλοσύραν τους εἰς τ' ἄλογα καὶ ἐκρέμασάν τους. Τὸ ἄλλον κάτεργον τὸ τούρκικον τὸ ν' ἀποσκεπάσῃ τὰ β' κάτεργα τὰ Κυπριώτικα, ἐξέβη καὶ ἔφυγεν· καὶ ἐφτάσεν το τὸ κάτεργον τοῦ σίρ Φραντζικῆ Σπινόλα, καὶ ἐπῆγεν ἀπάνω του ἀξαρμάτωτον, καὶ μοναῦτα οἱ Τούρκοι ἐπαραδόθησαν, καὶ ἐδησάν το καὶ ἐπῆράν το μετὰ τους. Τὸ ἄλλον κάτεργον τοῦ σίρ Χαρρὴν Τελακουρούνα ἔμεινεν εἰς τὴν Κύπρον διὰ νὰ δοῦν πῶς καύγεται τελεῖα τὸ κάτεργον τὸ τούρκικον. Θωρῶντα οἱ Τούρκοι τοὺς λᾶς τοῦ κατέργου τοῦ σίρ Φραντζικῆ Σπινόλα ἀξαρμάτωτους εἶπαν μεσόν τους: θωροῦμεν πῶς οἱ χριστιανοὶ κωλοσύρουν καὶ φουρκίζουν μας, καὶ δὲν γλυτόνομεν· ἄς σταθοῦμεν εἰς τ' ἄρματά μας ν' ἀποθάνωμεν, παρὰ νὰ μᾶς κωλοσύρουν! Καὶ μοναῦτα ἐκόψαν τὸ παλαμάριν, καὶ γεμόνουν τὰ δοξάρια καὶ σύραν ταῖς σαγίτταις, καὶ ἐσκοτώσαν τὸν καπετάνον τὸν σίρ Φραντζικῆν Σπινόλαν, καὶ ἐλαβῶσαν καὶ πολλοὺς τοῦ κατέργου. Θωρῶντα οἱ προδέλοιποι τὴν ἀντρίαν τοὺς Τούρκους, ἐπέσαν κάποσοι εἰς τὴν θάλασσαν καὶ ἐπῆγαν πλέοντα εἰς τὸ ἄλλον κάτεργον τοῦ σίρ Χαρρὴν Τελακουροῦνε, καὶ εἶπάν τού το, ὅτι δὲν τὸ ἀποσκεπάζεν. Καὶ μοναῦτα ἐποι-

κεν τοὺς ἀνθρώπους του καὶ ἀρματώθησαν, καὶ ἐτρέξαν ὀπίσω του καὶ ἐφτάσαν· καὶ ἀπὸ τὸν θυμὸν τους οἱ Κυπριῶται ἀπηδῆσαν εἰς τὸ τούρκικον καὶ ὁ σὶρ Χαρρῆν Τελακουρούνα ὁ καπετάνος· καὶ ὁ λαὸς ἦτον πολὺς, καὶ τὸ ξύλον ἐπλαγίωσεν, καὶ ἐπέσαν πολλοὶ λαὸς εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ὅλοι ἦσαν ἀρματωμένοι καὶ ὁ καπετάνος ὁ Σπινολάς ἐπνίγησαν. Καὶ ἐνέφανεν καὶ τὸ κάτεργον τοῦ Γζουάν Τεμιτρέ ἀπὸ τὰ μέρη τῆς Πάφου, καὶ ἐπιάσαν τοὺς Τούρκους, ὅπου ἐμείναν ζωντανοὶ καὶ ἐσιδωρῶσάν τους· καὶ ἤρταν τὰ δ' κάτεργα καὶ ἐφέραν τὸ ξύλον τούρκικον καὶ τὸ μισοκαμένον καὶ μὲ τοὺς Τούρκους, καὶ ἦλθαν εἰς Κερινίαν· καὶ ὁ κουβερνούρης πολλὰ ἐλυπήθη τὴν ζημίαν καὶ τὸν θάνατον τοῦ β' καπετάνου, καὶ ἔριση καὶ ἐκλωσούραν τοὺς Τούρκους καὶ ἐκρεμάσαν τους εἰς ταῖς φούρκαϊς. Καὶ ὁ πρίντζης ἐμήνυσεν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον καὶ ἀρματώθησαν ἄλλα δ' κάτεργα καὶ ἦλθαν εἰς τὴν Κερ(νί)αν εἰς τὴν συντροφίαν τῶν ἄλλων δ', καὶ ἦσαν κατὶ σαταῖαι μὲ τὰ δ' κάτεργα· καὶ ἔβαλεν καπιτάνον τὸν σὶρ Γζουάν Ταντιότζε τὸν υἱὸν τοῦ σὶρ Τουμάς, καὶ τὸν σὶρ Γζουάν Τεσοῦρ τὸν ἀμυράλλην εἰς τὴν συντροφίαν του, καὶ ἄλλους πολλοὺς καθαλαλάριδες, νὰ πᾶν εἰς τὴν Τουρκίαν νὰ τὴν ζημιώσουν. Τὸ λοιπὸν ἐξέβησαν τὰ ἠ' κάτεργα καὶ ἡ σαταῖαι, καὶ ἐπῆγαν εἰς τὴν Τουρκίαν καὶ ἀπεζέψαν εἰς τὸ Ἀνεμοῦριν καὶ ἐκουρσέψαν το· καὶ ἐπολεμίζαν τὸ κάστρον, καὶ μὲ τὴν δύναμιν τοῦ θεοῦ ἐπῆραν τοὺς Τούρκους καὶ ἐφέραν τους εἰς τὴν Κύπρον, καὶ ἐβάλαν λαμπρὸν καὶ τὴν χώραν ἐκάψαν τὴν. Καὶ τότε ἐπῆγαν εἰς τὸ Σι καὶ ἐπαρκατόσαν του· καὶ δὲν ἠμπόρησα νὰ τὸ πάρουν, διατὶ ἀναγκάζουνταν νὰ πᾶ νὰ εὔρου τὸν Μαχομέτ Ραῖς, ὅτι ἐμαθαν πῶς ἦλθεν εἰς τὴν Κύπρον γυρεύοντα τὸν Χωμέτ Ραῖς· καὶ γροικῶντα ὁ Ραῖς πῶς τὸν γυρεύουσι ἀφῆκέν τα καὶ πῆγεν ἀπὸ τὴν Κύπρον, χωρὶς νὰ ποίση ζημίαν, καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Συρίαν καὶ ἐχώστην εἰς τὸν λιμῶνα τῆς Τρίπολης.

Ὁ ἀμιράλλης ἐμήνυσεν τοῦ Μελέκ ἀμιρά ὅπου ἦτον εἰς τὴν Τρίπολιν νὰ μὲν καρεντιάσῃ τὸν Μαχωμέτ Ραῖς, ὅτι εἶναι ἐχθρὸς τῆς Κύπρου, καὶ ἡ Κύπρος ἔχει καλὴν ἀγάπην μὲ τὸν σουλτάνον τοῦ Καργίου. Ὁ Μελέ ἀμιράς ἐδειξέν του καλὸν φανὸν καὶ ἐμήνυσέν του, πῶς ἐγὼ ἀπὸ ξαυτῆς μου δὲν δύνομαι νὰ τὸν διώξω, χωρὶς νὰ μοῦ μηνύσῃ ὁ σουλτάνος τοῦ Καργίου. Καὶ εἰς τοῦτον ἔστειλεν ὁ ἀμιράλλης ἀ' ἀπὸ τὰ κάτεργα καὶ ἔδωκέν του ὁ Μέλ ἀμιράς δύο Σαρακηνούς καὶ ἐπῆράν τον εἰς τοῦ σουλτάνου, καὶ πρὶν νὰ βγοῦν ἔπεσεν κανισκία εἰς τὰ κάτεργα· καὶ θεωρῶντα τοὺς Τούρκους τοῦ Ἀνεμουρίου κλαπυμένους ἀπάνω, ὁ Μελέκ ἀμιρά ἐνγκρίστην καὶ δὲν ἐφῆκεν τινὰν νὰ πάγῃ εἰς τὸν σουλτάνον. Θεωρῶντα ὁ ἀμιράλλης πῶς τιπότες δὲν ἤμπορεῖ νὰ ποίση ἐστράφην εἰς τὴν Κύπρον καὶ ἐξαρμάτωσεν.

Μοναῦτα ἐμήνυσεν ὁ κουβερνούρης ἡ ἀρματώσῃ δ' κάτεργα ὁ ἀμιράλλης ἀπὸ τὴν Ἀμμόχουστον διὰ φύλαξιν τοῦ νησίου, κατὰ τὸ συνθηθὲν· καὶ ὄνταν ἐπλερώθησαν οἱ ναῦταις, ἐφύγαν β' ἀπὸ ξαυτῆς τους, ἐγυρέψεν τους καὶ ἤῤῥέν τους καὶ κυβέντισέν τους μὲ τὸ τρουμπέττιν, καὶ ἔκοψεν πασανοῦ τὸ φτίν του τὸ δεξιόν· οἱ ποῖγοι διαφεντεύτησαν διὰ Γενουβίσιων· καὶ διότι εὐρίσκετον εἰς τὸν λιμιόναν ἕναν κάτεργον Γενουβίσικον τὸ ποῖον ἐνάυλωσέν το ὁ κουβερνούρης νὰ πάρῃ βιτουαλίαν εἰς τὴν Ἀτταλείαν, καὶ θεωρῶντα πῶς ἐκυβέντισεν τοὺς συντρόφους τους, ἐπηδῆσαν εἰς τὸ κάτεργον καὶ ἐκόψαν πολλοὺς Κυπριώταις, ὅπου ἐπέρναν τὴν βιτουαλίαν εἰς τὴν Ἀτταλείαν, καὶ ἐπῆραν τὴν βιτουαλίαν, καὶ ἐπῆγαν εἰς τὴν Χιόν. Καὶ μοναῦτα ἐμήνυσέν ὁ κουβερνούρης καὶ ἐκρατήσαν ὄλους τοὺς Γενουβίσιους καὶ νὰ πιάσουν καὶ τοὺς ἐγγυτάδες τῶν αὐτῶν κατέργων ὁ ἀμιράλλης, καὶ νὰ τοῦ μηνύσουν νὰ στρέψῃ τὰ πράγματα τὰ ἐπῆρεν. Καὶ μοναῦτα ὁ ποδεστάς τοὺς Γενουβίσιους, ὅπου ἦτον εἰς τὴν Ἀμμόχουστον, ἐρμάτωσεν ἕναν γρίππον καὶ ἔπεψέν τον

γυρεύοντα τοῦ κατέργου. Εἰ δὲ τὰ δ' κάτεργα ὅπου ἐφυλά-
 γαν τὸ νησὶν ἐστράφησαν εἰς τὴν Κύπρον μὲ τὸν σὶρ Νικὸλ τὸ
 Ἡμπελί τὸν καπετάνον, καὶ ἐστέκουνταν εἰς τὸν λιμῖοναν, ἐγ-
 δέχοντα ὀρισμὸν τοῦ πρίντζη. Καὶ θωρώντα τὸ κάτεργον τοῦς
 Γενουβίσους ὅπου ἐστρέφετον ἀπὸ τὴν Χιόν, καὶ κατὰ τὸν ὀρι-
 σμὸν τοῦ ποδέστᾳ ἐποίκᾳν ἄρμενον καὶ ἐπῆγαν ἀπάνω του, καὶ
 μερτικὸν σολδάτοι τοῦ ρηγὸς Σιτζηλιανοὶ ἀπηδήσαν ἀπὸ τὸ
 κάτεργον τοῦ ρηγὸς εἰς τὸ Γενουβίσικον, καὶ ἐσκοτώσαν κάπό-
 σους Γενουβίσους. Γροικῶντα ὁ ποδεστᾳ ὀνόματι σὶρ Γιλιάμε
 Δερμὴν τὴν ζημίαν τὴν τοῦς ἐποίκᾳν καὶ τὸν φύνον, ὤρισεν
 καὶ ἐπιάσαν ἕναν Πιζάνην ὅπου ἦτον εἰς τὸ κάτεργον τοῦ ρη-
 γὸς, καὶ ἠύρέν τον ἀφορμὴν πῶς ἦτον Γενουβίσος, καὶ ἀρνᾶται
 πῶς δὲν εἶναι· ὤρισεν καὶ ἐκόψαν τὴν γλώσσᾳν του. Γροικῶντα
 ὁ σὶρ Τζουᾶν Τεσσοῦν ὁ ἐμπαλῆς τῆς Ἀμμοχούστου τούτην
 τὴν παράξενην κρίσιν τὴν ἐποίκᾳν εἰς ξένην χώραν, ἐποίκᾳν το
 γῶσιν τοῦ ἀμράλλη ὅπου ἦτον ὁ σὶρ Τζουᾶν Τεσοῦρ, καὶ
 ἀγκρίστην πολλά, καὶ ἐκαβαλλίκευσεν μὲ τὸν ἐμπαλῆν καὶ
 ἦλθαν εἰς τὴν λότζαν τοῦς Γενουβίσους, καὶ ἠύραν ταραχὴν
 μεσὸν τοῦς Πιζιανούς καὶ τοῦς Γενουβίσους· καὶ ἐκεῖ ἐκατη-
 γάρησεν ὁ ἀμράλλης τὸν ποδεστᾳν πολλά, ὅταν ἐθέλησεν καὶ
 ἐποίκᾳν τὴν κρίσιν εἰς τὴν . . . . . (1).
 . . . . . ψει τὸ ἀλλάγιν τῆς Ἀτταλείας τοῦ . . . . . Καὶ τῆ λ' σεπτε-
 βρίου φ.τ.ξ.δ' Χριστοῦ ἐβάλεν καπετάνον εἰς τὰ κάτεργα τὸ
 σὶρ Πόλτε Ποῦν· καὶ ἐβγήκαν τὰ αὐτὰ κάτεργα καὶ ἐπῆγαν
 εἰς τὴν Ἀτταλείαν, καὶ ἐμειγεν τὸ κάτεργον ὅπου ἦτον ὁ κα-
 πετάνος ὁ σὶρ Πόλτε Ποῦς, καὶ ἐμειγεν εἰς τὴν Ἀτταλείαν διὰ
 γὰ σπῆσῃ τὸν καπετάνον τὸν σὶρ Μπατί Τεπρίες· καὶ ἐπῆ-
 γαν τὰ γ' κάτεργα εἰς τὴν ριβιέραν διὰ νὰ ζημιώσουν τοῦς
 Τούρκους, καὶ ἦλθαν εἰς τὴν Ἀλλαίαν καὶ ἐποίκᾳν μεγάλην

(1) Δεῖκε ἐν φύλλον.

ζημίαν, και ἐνέβησαν εἰς τὸν λιμιόναν διὰ τὰ πολεμίσουν τὸ κάστρον· και ἐξέβησαν γ' καραβία τούρκικα και ἐπολεμίσαν· και ὡς γίον ἐπολεμίζαν, ἀναφάναν ἄλλα β' καραβία τούρκικα και ἐγίνησαν ε', και ἔρισεν ὁ σὶρ Νικὸλ Λαζῆς τὸν σὶρ Τζουάν Γουνέμας τὰ βιστηρίση τὸ ἕναν καράβιν ὡς γίον ἐμπαίνει· και ἐκεῖνος δὲν ἐθέλησεν τὰ βιστηρίση, και ἐξέβην ἔξω τὰ πάγη· και ἐξέβην και τὸ ἄλλον κάτεργον και ἀκλούθησέν του, και ἦλθαν εἰς τὴν Κύπρον και ἐσμίκτησαν μὲ τὰ ἄλλα δύο· και πρὶν τὰ μποῦν ἐσηκώθην μία σκληρία μεγάλη, και ἐχωρίστησαν· τὰ γ' ἐπῆγαν εἰς τὴν Κερινίαν, και τοῦ καπετάνου τοῦ σὶρ Πατῆ Τεπρίεσ ἐπῆγεν εἰς τὴν Πάφον, και ἐκεῖ εὔρεν τὰ κάτεργα τὰ Βενέτικα, ὅπου ἦτον ὁ σὶρ Τζάκε Τελουζουνας, και τὸν σὶρ Πιέρ Ταμουῦντε ὅπου πῆγαιεν πέρα, και ἐρικουμαντιάστην τους και ἐπαρακάλεσέν τους τὰ τὸν ρικουμαντιάσουν εἰς τὸν ρῆγα· και ἐγύρισεν και πῆγεν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον και ἀπέζευσεν· και ἦλθεν ὁ σὶρ Νικὸλ Λαζῆς εἰς τὴν Λευκοσίαν και ἐξηγήθη τὸ πρίντζη τὴν ὑπόθεσιν τοῦ σὶρ Τζόρτζε· ὁ κῆρις πρίντζης ἀνκρίστην και ἔπεψεν και ἀρεστίασεν τὸν ἄνωθεν Τζόρτζε Γόνεμε εἰς τὴν Κερινίαν. Τότες ἐμήνυσεν τοῦ ἀμράλλη και ἀρμάτωσεν β' κάτεργα τὰ πᾶν εἰς τὴν συντροφίαν τῶν ἄλλων γ' κατέργων ὅπου ἦσαν εἰς τὴν Κερινίαν, τὰ πᾶν τὰ γυρέψουν τὰ ε' τούρκικα, και ἔβαλεν καπετάνον εἰς τὰ ἄνωθεν κάτεργα τὸν καρβαλλάρη τὸν σὶρ Ροτζέρ Τελά Κολθέ, και ἔπεψέν τον εἰς τὴν Κερινίαν διὰ τὰ ἐμπῆ ἀπάνω εἰς τὸ κάτεργον· κατὰ τὸν ὀρισμὸν ὁ ἀμράλλης ἀρμάτωσεν τὰ β' κάτεργα εἰς τὴν Ἀμμόχουστον, και ἔβαλεν καπιτάνον εἰς τὰ δύο ὡς που τὴν ἀπεσώσῃ εἰς τὴν Κερινίαν τὸν σὶρ Νικὸλ Μανσέλ· και ἦλθαν εἰς τὴν Κερινίαν και ἐγυρέψαν τὰ γ' κάτεργα, και εἶπάν τους πῶς ἐπῆγαν εἰς τοὺς Μύλους· και μοναῦτα ἐποῦσαν ἄρμενα και ἐπῆγαν και ἐφτάσαν τους· και κείνην τὴν ὥραν ἀναφάναν γ' τούρκικα, και δὲν τ' ἀποσκεπᾶ-

σαν τὰ ε' τὰ ρηγάτικα, καὶ ἐπεξεῦσαν καὶ ἐπῆγαν καὶ ἐκουρσεῦσαν τὴν χάρην, καὶ ἐπῆραν ρυῖχα καὶ λαὸν πολὺν, καὶ ἐφέροντα εἰς τὰ ξύλα τους. Ὁ σὶρ Πατὶ Τεμόρφου ὁ τζιβιτάνος τῆς πόλις ἐποίησε νόσιν τοῦ καπετάνου τῶν κατέργων τοῦ σὶρ Ροτζέρ Τελά Κολύε, καὶ πρὶ νὰ ἔλθουν τ' ἄλλα β' ἐβγήκαν τὰ γ' καὶ ἐπῆγαν καὶ ἤυραν τὰ τούρκικα, καὶ ὥρισε νὰ βιστηρίσουν, καὶ ὅπου ἦτον τῆς βουλῆς του εἰπὴν του, μὲν τὰ βιστηρίσης, ὅτι εἶναι φορτωμένα χωργιάταις, καὶ θέλουν πνιγῆν, ἀμμὲ νὰ τὰ πολεμίσουν. Οἱ Τούρκοι θεωρῶντα τὰ γ' κάτεργα μοναῦτα ἐπῆραν καρδίαν καὶ ἐστάθησαν καὶ πολεμιζέσαν, καὶ τὸ ἕναν κάτεργον ἀπέ τὸν θυμὸν του ἐπῆγεν καὶ βιστηρίσεν τὸ ἕναν τούρκικον καὶ ἐτζάκισέν το, καὶ τζάκισεν οὐλῆν τὴν μίαν μερίαν, καὶ ἔσφιξεν ὁ πόλεμος· καὶ εἰς τοῦτον ἀναφάναν καὶ τὰ ἄλλα δύο, καὶ εἶδαν τὰ ε' κάτεργα καὶ ἐφοβήθησαν, θαρρῶντα καὶ εἶναι καὶ τὰ ε' τούρκικα, καὶ ἐπῆγα νὰ πιάσουν εἰς τὴν γῆν διὰ νὰ γλυτώσουν τοὺς ἀνθρώπους· καὶ ἡ βίγλα ἔδωκέν τους ἀβίς πῶς τὰ γ' εἶναι τούρκικα μόνον· καὶ μοναῦτα ἤρταν εἰς τὴν βοήθειαν τοὺς συντρόφους τους, καὶ ἤυραν ὅτι ἐσκοτώσαν τόσους Τούρκους, καὶ δὲν εὐρέθησαν ζωντανοὶ παρά ζ' μόνον. Καὶ μοναῦτα ἐπέψαν τους εἰς τὴν Λευκοσίαν καὶ ἐκωλοσύραν τους καὶ ἐκρεμάσαν τους· καὶ αἰχμαλώτους ἐφῆκάν τα καὶ πῆγα εἰς τοὺς τόπους τους· καὶ τὰ ἡ' κάτεργα ἤλθαν εἰς Κερινίαν. Ἐμήνυσεν ὁ ἀφέντης ὁ πρίντζης νὰ στραφοῦν τὰ κάτεργα εἰς τὴν Ἀμμόχουστον ν' ἀπαρματώσουν· καὶ τῆ γ', τῆ κ γ' νοεμβρίου α τ ξ δ' Χριστοῦ ἐπῆγαν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον. Οἱ δὲ οἱ παράνομοι Τούρκοι ἐμάθαν τὰ πικρὰ μαντάτα, πῶς ἐχάσαν τὰ γ' ξύλα καὶ τοὺς λαὸς τους, ἐλυπήθησαν πολλὰ, καὶ ποῖκαν ὄρκον πεῖον μὴδὲ ν' ἀρματώσουν νὰ ἔλθουν νὰ κουρσέψουν.

Τὸ λοιπὸν τὸ σουπέρπιον γένος τῶν Γενουβίσιων καὶ παρὰβουλον, ὁποῦ πάντα πλημμελοῦσα νὰ πάρουν τὴν Κύπρον

καὶ ἀφορμολογοῦσαν, ἦσαν ἀφορμὴν τοῦ μαλλωμάτου καὶ ἐπέψαν χαρτία εἰς τὴν Γένουβαν, ὅπου ἦτον ὁ ρὲ Πιέρ, καὶ ἀγκαλέσαν ἀπὸ τὸ ἀδικὸν ὅπου τοὺς ἐγένετον εἰς τὴν Κύπρον. Καὶ ὁ ρήγας ἐπερίλαβέν τους μὲ μεγάλην χαρὰν, καὶ διότι εἶχεν ὄρεξιν νὰ φέρῃ δυνάμιν νὰ πάγῃ νὰ κατακόψῃ τοὺς ἀπιστοὺς Σαρακηνούς, δὲν ἐθέλησε νὰ τοὺς ἀγκρίσῃ, διὰ νὰ μὴδὲν ξυλωθοῦν οἱ λαοί. Τότες ὠρδινίασεν γ' καβαλλάριδες ἀπὸ τὴν συντροφιάν του νὰ πᾶσιν εἰς τὴν Γένουβαν διὰ νὰ σάσουν τὴν διαφορὰν· οἱ ποῖγοι ἦσαν ὁ μισέρ Φιλίππε Γεμανζήρες ὁ τζαντζηλιέρης τῆς Κύπρου, καὶ ὁ μισέρ Σιμούν Τενόρες, καὶ τὸν μᾶστρε Γκί τὸν ἱατρόν, καὶ ἔδωκέν τους πογέρι νὰ ποίσουν στιχήματα, εἰς τὸ καλλιώτερον ὅπου νὰ μπορίσουν, διὰ νὰ γενῆ ἀγάπη μεσόν τους, διὰ νὰ μὴδὲν ἔχῃ κώλυμαν εἰς τὸ ταξιδίον του. Οἱ μαντατοφόροι ἐπῆγαν εἰς τὴν Γένουβαν, καὶ μέσα εἰς πολλαῖς διαφοραῖς καὶ ζητήματα τὰ ζητοῦσαν οἱ Γενουβίσοι, ἐσυντόχα καὶ ἐκατάστησαν νὰ γενοῦν τὰ κεφάλαια τούτου, τὰ ποῖα εἶναι κ', καὶ γράφησαν λατίνικα εἰς χαρτὴν μέντηρινον. Καὶ πρῶτον πρῶτον, ζητᾷ ὁ ρήγας τῆς Κύπρου τὴν ἀγάπην, ἢ ποία ἀγάπη νὰ ἦναι ἀληθινὴ καὶ στερεωμένη, καὶ ὁ θεὸς νὰ τὸ ποίση εἰς καλὴν ὥραν. Ἀπὸ τὴν ζημίαν ἀποῦ ἐγένην εἰς τὴν Κύπρον νὰ τὸ σάσουν, καὶ τὸ μάλλωμαν τῆς Ἀμμοχούστου νὰ διαφεντέψουν, νὰ μὲν τοὺς πολομοῦν ἀγανάκτησιν· διὰ τοῦτον ἐπέψαν μαντατοφόρους νὰ συνπάψουν τὴν ἀγάπην. Τὰ ὀνόματα τῶν β' ὑπογεγραμμένων συνβουλατόρων τοῦ δουκάτου· οἱ ποῖγοι ἐσμίκτησαν νὰ γινῆ ἀγάπη, καὶ εἶναι γ' κεφάλαιον, πρῶτον ὁ τούζης σὶρ Γαβριέλ Τανουρνέ, καὶ ὁ σὶρ Λεβροῦν Λαδοῦς Πισὺρ Τζακέντε Φαντεκῆν καὶ εἶναι ὁ δεῦτερος· ὁ τρίτος μισέρ Ἐκτορ Βισεῆς, ὁ δ' μισέρ Πιέρ τὲ Συγκαστέρς, ὁ ε' μισέρ Παρτολομαῖος Πορτονάρη, ὁ ς' μισέρ Τζουλιάν τὲ Καστρό, ὁ ζ' μισέρ Τζουάνε Γεφουτάνε νοτάριος, ὁ η' Τουμάς Τεαγγαρήν, θ' Τζάκις Τεπουνέτ, ι' Πανπελοῦς Δε-

καζάλε, ια', Τελλαητούς Τεκορδερής, ιβ', Βαρθολομαίος Τεβιαλής.

Τὸ τέταρτον, νὰ καθίρῃσιν ποῖγοι εἶναι Γενουβίσοι καὶ ποῖγοι εἶναι ὅπου κρᾶζονται Γενουβίσοι, ἀνισῶς καὶ ἦναι ἀπουλεύθεροι τῶν Γενουβίσων, καὶ ὅλοι ὅπου εἶναι εἰς τὸν τόπον τοῦς Γενουβίσων.

Τὸ πέμπτον, νὰ δοῦν ν' ἀποσκεπάσων τὸ κουμέρκιν ἀνισῶς καὶ ποτὲ ἐπλέρωσεν Γενουβίσοις κουμέρκιν κατὰ τὴν καθίρῃσιν, νὰ πορευτοῦν ὡς γίον τὸν περασμένον καιρὸν.

Τὸ σ', οἱ κρᾶζομένοι Γενουβίσοι νὰ ἔχουν σωστὴν ἐλευθερίαν τῶν Γενουβίσων.

Τὸ ζ', ἢ κρίσει τῶν Γενουβίσων νὰ γινίσκονται μὲ τὸν κοδεστᾶν κατὰ τὸν πρῶτον καιρὸν.

Τὸ η', ἀπὸ τοῦς Γενουβίσοις, ὅποι' εἶναι ἀνθρώποι τοῦ ρήγα, καὶ ἔχει πολλοὺς ἀποῦ σφίνγκονται νὰ γενοῦν ἀπὸ τὴν πτώχιάν τους, νὰ μὴδὲν τοῦς δέχονται καὶ κανενεὶς Γενουβίσοις.

Τὸ θ', νὰ μὲν τοῦς σφίξουν οἱ ἐφφικάτοροι τοῦ ρηγὸς διὰ νὰ γενοῦν τοῦ ρηγὸς δυναστικῶς.

Τὸ ι', ὅλοι οἱ Γενουβίσοι καὶ οἱ λεγομένοι Γενουβίσοι νὰ ἔχουν ἐξουσίαν νὰ πᾶν καὶ νὰ ἔλθουν εἰς τὴν Κύπρον θαρροῦμενα ἀπάνω εἰς ὅποιον καράβιν θέλουν.

Τὸ ια', ἀνισῶς ὅτι κάτεργα ἀρματωμένα Γενουβίσοι καὶ ἔλθουν εἰς τὴν Κύπρον καὶ νὰ μὴδὲν ἔχουν πρᾶματειαὶς νὰ μὴδὲν ἦναι κρατούμενοι νὰ ἐμποῦν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον.

Τὸ ιβ', ὅτι οἱ Γενουβίσοι, ἢ λεγομένοι Γενουβίσοι νὰ ἔχουν πογέρι νὰ πεζεύσων ὅπου θέλουν εἰς ὅλον τὸ νησίον.

Τὸ ιγ', ὅτε οἱ κερκοκυροὶ οἱ Γενουβίσοι, ἢ λεγομένοι Γενουβίσοι νὰ ἔχουν πογέρι νὰ βγαίνων ἀπὸ ὅποιον τόπον θέλουν ἀπὸ τὴν Κύπρον νὰ πᾶσιν εἰς τὸ ταξιδίον τους.

Τὸ ιδ', ὁ ρήγας καὶ ὀφφιτζιάλιδὲς του νὰ μὴδὲν ἔχουν

πογέριν νά μιλήσουν τοὺς Γενουβίσιους ἢ τοὺς λαλημένους Γενουβίσιους, οὐδὲ τὰ καρθία τους, οὐδὲ ταῖς πρამάτειάς τους.

Τὸ ιε', τὰ ζυγία τοὺς Γενουβίσιους καὶ τὰ μέτρη τους ὅπου ἔχουν χανουτιὰ νά ἦναι εἰς τὴν ἀφεντιάν τους, τοὔτέστιν τοῦ ποδεστᾶ τους, καθῶς τὸ λαλεῖ τὸ προβιλιζίν τοῦ ρέ Οὐκ, καὶ δεῖξάν το καὶ εἶναι γραμμένον τῇ ι' ἰκνουχρίου α σ λ θ' Χριστοῦ.

Τὸ ις', τὸ κουμουῖνι τοὺς Γενουβίσιους νάχουν τόπον καὶ ἐξουσίαν νά ποίσουν λότζαν τῶν Γενουβίσιων.

Τὸ ιζ', ὁ ρήγας καὶ οἱ ἀβιτζιάλιδές του νά ποίσουν κρίσιν καὶ δικαιοσύνην τοὺς Γενουβίσιους ἀπὸ τὰ πράγματα τὰ ἐπήρασιν.

Τὸ ιη', νά ποίσουν κρίσιν τοὺς Τζιτζιλιάνους καὶ τοὺς ἄλλους ὅπου ἦτον εἰς τὴν λότζαν τοὺς Γενουβίσιους, εἰς τὴν Ἀμμόχουστον.

Τὸ ιθ', νά δοῦν τὸ προβιλιζίν τοῦ μακκριαωτάτου ρέ Οὐκ, καὶ πᾶσα πρᾶμιν ὅπου ἐγγίζει εἰς τὸ αὐτὸ προβιλιζίν διὰ τοὺς Γενουβίσιους κατὰ κείνον νά γροικοῦνται καὶ νά πορεύουνηται νά ξορίσουν ἀπὸ τὴν Κύπρον τὸν σίρ Τζουάν Σασοῦν, ὁκαποτέ ἐμπαλῆς τῆς Ἀμμοχούστου, νά ποίσουν ἔξω τῆς Κύπρου καιρόν.

Τὸ κ', ὅσοι θέλουσιν ν' ἀποβγοῦν διὰ Γενουβίσοι οἱ ποῖγοι νά ἦναι ἀπὸ τόπους Γενουβίσιους, καὶ δειχόντα β' μαρτυρίαις νά τοὺς δεκτοῦν μετὰ χαρᾶς.

Καὶ τελειόνοντα οἱ μαντατοφόροι τὰ ἐνωθεν κεφάλαια καὶ τὴν ἀγάπην, ἐστράφησαν εἰς τὸν ρῆγα καὶ ἐμεταγράψαν φράγγικα ἀπεξὰ τὰ στιχῆματα καὶ ἐδεῖξάν τα τοῦ ρηγός. Καὶ ὅλα ἐστερώσέν τα, χωρὶς νά ξορίσουν τὸν ἀμιράλην καὶ τὸν σίρ Τζουάν Σασιοῦν. Καὶ ἐξαναμήνυσεν εἰς τὴν Γένουβαν καὶ ἐποικάν του τὸ χαρτίν τῆς ἐλευθερίας του, τοὔτέστιν σάλβο κουντοῦτον.

Και μοναυτα ἀρματώσαν γ' κάτεργα εις την Γένουσαν και ἦρταν εις την Κύπρον, και ἐφέρον ποδέσταν μετά τους ὀνόματι Ἰάκωβος Σαλβάντζος, και ἐδιαλαθησαν και την ἀγάπην, και ἀφῆκάν τον εις την Ἀμμόχουστον.

Νά μηδέν μείνη νά μή δέν σᾶ; πῶ ἀπόθεν ὁ ρήγας ἐλικουβρίασεν τόσον λογάριν και ἐποίηκεν τιτοίους ὀξόδους και τόσον καιρόν. Ὁ αὐτός ρέ Πιέρ πρὶν νά πάγη ὠρδινίασεν ἕναν πουρζέζην ὀνόματι σίρ Τζουάν τέ Σταθία λατινον και ἐποίηκεν τον τζαμπερλάνον τοῦ ρηγάτου, και εἶχεν ἀπὸ τὸν ρηγὰ πογέριν νά σωρεύγη τοὺς εισόδους τοὺς ἀτάκτους και χρέη παλαιὰ και ὅσα φέρει ὁ καιρὸς χρόνον πρὸς χρόνον εις την ρηγάδα, και νά πολομαῖ και τοὺς ἐξόδους τοὺς ἀπρέπους ἀποῦ δὲν ἦσαν ταμένοι και γραμμένοι εις τὸ σύγκριτον· ὁ ποῖος ἐπεσεν εις μεγάλην ἐννοίαν ἄνταν εἶδεν τὸ θέλημα του ρηγὸς νά γυρέψη νά πάγη πέρα· τότε; ἐβουλεύσαν τον οἱ συγκριτικοὶ νά συντύχη με τὸν ρηγὰ, και νά καταστήση νά ἐλευθερώση τοὺς λαῖ; τοὺς περπεριάριδες, ὅπου ἦσαν οἱ περίττου περπεριάριδες οἱ περίττου τοῦ συγκρίτου και οὐλον τὸ ἄρχοντολόγιν τοὺς πουρζέζιδες τῆς Λευκοσίας· ὅτι οἱ Συριάνοι ἐκρατοῦσαν εις την πλουσίαν χώραν την Ἀμμόχουστον, και διατί τοὺς ἐψευματολογοῦσαν οἱ Συριάνοι λαλῶντά τους, ὅτι εἶναι παροῖκοι· και νά δώση ὁ πασαεῖ; πολλὰ τίποτες, ἀνισῶς και θέλεις νά ὀρίσης, διότι και ἡ ἀρτία τοῦ πατρός του ρέ Οὐτζε τίντα ἐγίνετον, ἐξωδιάστην με τὰ ἄρματα τὰ ἠκούσετε τὰ γενόμενα εις την Τουρκίαν. Καὶ διὰ την χρείαν τοῦ ρηγὸς τοσαυτὰ ἐξευρε νά τὸν καταστήση, ὅτι ἐσυγκατέβην ὁ ρήγας νά λευτερώση ἀπὸ τοὺς περπιριάριδες εἰ τις νά θελήση τὸ τοιοῦτον, ὅτι νά δώση πᾶσα εις διὰ τὸ κορμίν του και διὰ την γυναϊκάν του και διὰ τὰ παιδιὰ του τ' ἀνήλικα χιλιάδες β' ἄσπρα τῆς Κύπρου· και ἐσυμπάψαν πολλοὶ, και ἐσυμπίασεν λογάριν πολύν· και ἔντα δὲν εἶχα νά δώσουν δύο χιλιάδες ἐ-

παρκατέβασεν τὰ αὐτά, καὶ ἐκατέβαινε ὀλίγον τοῦ κατ' ὀλίγου ὡς τὰ ὀνομίσματα α' πᾶσα εἰς μὲ τὴν συμβίαν του καὶ μὲ τὰ παιδιὰ του τ' ἀνήλικα. Καὶ εἰς τούτην τὴν τάξιν ἐλευθερώθησαν ὅλοι οἱ πλουσῖοι περπιριάριδες ὅπου ἐπλερόναν κᾶθα χρόνον περισσὸν βίον ἀπου δύο χιλιάδες ὀνομίσματα τὸν χρόνον.

Καὶ διατὶ δύο φυσικοὶ ἀφένταις εἶναι εἰς τὸν κόσμον, ὁ ἕνας κοσμικὸς καὶ ὁ ἄλλος πνευματικὸς, τοὺς εἶχεν τὸ νησᾶκιν τοῦτον, τὸν βασιλέαν τῆς Κωνσταντινόπολης καὶ τὸν πατριάρχην τῆς μεγάλης Ἀντιοχείας, πρὶν τὴν πάρον οἱ λατίνοι, διὰ τοῦτον ἦτον χρῆσι νὰ ξεύρωμεν ρωμαῖκα καθολικά, διὰ νὰ πέψουν γραφαῖς τοῦ βασιλέως, καὶ συριάνικα σωστά, καὶ οὕτως ἐμαθητεῦγαν τὰ παιδιὰ τους, καὶ τὸ σύγκριτον οὕτως ἐδιάβαινε μὲ τὰ συριάνικα καὶ ρωμαῖκα, ὡς που καὶ πῆραν τὸν τόπον οἱ Λαζανιάδες, καὶ ἀπὸ τότε ἀρκέψαν νὰ μαθάνουν φράγγικα, καὶ βαρβαρίσαν τὰ ρωμαῖκα, ὡς γίον καὶ σήμερον, καὶ γράφομεν φράγγικα καὶ ρωμαῖκα, ὅτι εἰς τὸν κόσμον δὲν ἤξεύρουσι ἴντα συντυχάνομεν.

Τώρα νὰ ξηγηθῶ τὴν μάχην ὅπου ἐγένη μὲ τοὺς Σαρακηνοὺς μὲ τὴν Κύπρον· ὅταν ἐπῆγαν τὰ κᾶτεργα καὶ ἐπῆραν τὴν Ἀτταλείαν, εὐρέθη ἕνας Σαρακηνός, τὸν ἐκράξαν Χατζιάνην καὶ ἐπιάσαν τον καὶ φέραν τον σκλάβον εἰς τὴν Κύπρον καὶ βάλαν τον εἰς τὴν Κερινίαν· καὶ ἦλθεν ἕνας Τοῦρκος νὰ ππραματευτῆ· ὅσον ἐμπαίνει εἰς τὴν Κερινίαν, ἀγρόνισέν τον καὶ παρακάλεσέν τον νὰ συτύχη τοὺς λᾶς του νὰ πέψουν νὰ τὸν ἀποσπάσουν ν' ἀποδογῆ ἀπὸ τὰ σῖδερα· καὶ ἔδωκέν του καὶ χαρτίν καὶ ἐπῆρέν το εἰς τὴν Δαμασχόν. Γροικῶντα οἱ Σαρακηνοὶ πῶς οἱ συγγενεῖς τους εἶναι εἰς τοιοῦτον κακὸν εἰς τὴν Κερινίαν, ἐπῆγαν εἰς τὸν ἀφέντην τῆς Δα(μα)σχοῦ καὶ ἀγκαλέσαν, λαλῶντα, ὅτι ἡ ἀγάπη ὅπου εἶναι ἀνάμεσα τοῦ σουλτάνου καὶ τοῦ ρηγὸς τῆς Κύπρου ἐποντίστην, ἐπειδὴ ἐπιάσαν τὸν ἄνθρωπον τὸν σουλτανικὸν καὶ ἔχουν τον εἰς τὴν φυλακὴν εἰς τὴν

Κύπρον εἰς τὴν Κερινίαν. Γροικῶντα ὁ ἀφέντης τῆς Δαμασχοῦ ἔπεψεν καὶ ἐπίασεν οὐλους τοὺς πραγματευτάδες τοὺς Κυπριώταις, καὶ ὤρισέν τους νὰ γράψουν χαρτία εἰς τὴν Κύπρον νὰ ξαπολύσουν τὸν ἄνθρωπον τοῦ σουλτάνου· καὶ ἤτζου ἐποίκασιν, καὶ ἐπέψαν γραφαὶς τοῦ κουβερνούρη, ὁ ποῖος ἔπεψέν τους ἀντίλογον, πῶς δὲν θέλει νὰ τὸν δώσῃ· καὶ στρέφοντα ὁ ἀντίλογος εἰς τοὺς πραγματευτάδες ἐποίκάν το νῶσιν τοῦ ἀφέντη τῆς Δαμασχοῦ· καὶ ὁ αὐτὸς ἀμιρᾶς Μέλη Μπέχνα ἦτον τόσον σουπερπίος, καὶ γροικῶντα τὰ μαντάτα ἐπολογήθη τους τόσον σκληρὰ καὶ ἀντροπισμμένα· τότες ἔρισεν καὶ ἐγράψαν χαρτία εἰς τοὺς πουρτζέζιδες τῆς Κύπρου πολλὰ χοντρόν· καὶ ὁ ἀμιρᾶλλης εὐρέθην εἰς τὴν Ἀμμόχουστον καὶ ἐφέραν τὸ χαρτὶν καὶ ἐμεταγλώττισέν το φράνγκικα, καὶ ἐπέψαν το τοῦ κουβερνούρη, καὶ ἔπεψέν του καὶ τὰ στιχήματα, καὶ ἐμήνυσέν το τοῦ ρηγὸς πέρα. Ἀκομι ὁ πρίντζης ἔπεψεν χαρτὶν τοῦ ρηγὸς διὰ πολλαῖς ἀφορμαῖς καὶ ἔγραψεν καὶ διὰ τοῦτον, καὶ ἔπεψέν τα τοῦ ρηγὸς εἰς τὸ Ἀβενίου. Θεωρῶντα ὁ ρήγας τὰ φοβερίσματα καὶ τὰ ἀναπειλήματα τοῦ αὐτοῦ Μέλε Πέχνα τόσον σκληρὰ καὶ τόσον ν' ἀναπειλᾶτον τὸ νησί, ἐπῆρεν καὶ ἔδειξέν το τοῦ ἀγιωτάτου πάπα καὶ τοὺς ἀφένταις ὅπου εὐρίσκουνταν εἰς τὸ Ἀβενίου, καὶ οἱ ἀφένταις ὅπου ἐλείπαν ἐμήνυσέν το μὲ τὰ γράμματά του· τότες ἐθυμώθησαν δυνατὰ καὶ ἐδάρτησαν νὰ ἔλθουν ἀπ' ὧδε νὰ πᾶν εἰς τὴν Συρίαν νὰ ζημιώσουν καὶ νὰ κουρσεύσουν τὴν γῆν τοῦ σουλτάνου τοῦ Καργίου. Θεωρῶντα ὁ ρήγας τὸ καλὸν θέλημαν τοὺς ἀφένταις, ἐμήνυσεν τοῦ ἀδελφοῦ του εἰς τὴν Κύπρον ν' ἀρματώσῃ ὅσα ξύλα ἔχει εἰς τὸ ἀρσηνάλλιν τῆς Ἀμμοχούστου καὶ ὅσα ἄλλα εὐρίσκονται εἰς τὸ νησί, καὶ νὰ ποίση ἄλλα ὅσα νὰ μπορήσῃ, νὰ ταῦρη ὅτοιμα εἰς τὸ ἔλα του, καὶ νὰ ποίση ποζαμάτιν πολὺν καὶ σιτάριν πολὺν διὰ τὸ ἄνωθεν ἀρμάτωμαν· καὶ ἄνταν τὰ δηγήσῃ νὰ πέλῃ εἰς τὴν Ρόδον νὰ ἐγδεκτοῦν τὸν ρήγα, καὶ διὰ τοῦτον

νά μηνύση αντίλογον. Καί ὁ κυβερνοῦρης ἀρμάτωσεν ὄλον τὸ στόλος καὶ ὠδήγησεν πᾶσα πρᾶμαν διαλεκτὰ καὶ διωρθωμένα· καὶ τὸν ἰουίνιον μῆνιν τξέ· Χριστοῦ ἀρμάτωσεν ὁ κυβερνοῦρης μίαν σατίαν καὶ ἔβαλεν ἀπάνω τὸν σίρ Χαρρὴν Τεζηπλέτ καὶ ἐπεψέν τον εἰς τὸν ρήγα, λαλῶντά του πῶς τὸ στόλος εἶναι δηγημένον. Ὁ ρήγας ἐξέβην ἀπὸ τὸ Ἄβενίου καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Βενετιάν, καὶ ἠῦρέν τον ὁ αὐτὸς σίρ Χαρρὴν Τεζηπλέτ καὶ εἶπεν τὰ μαντάτῃ, καὶ ἐχάρην χαρὰν μεγάλην ὁ ρήγας, καὶ ἐπερίλαβέν τον πολλὰ μετὰ χαρᾶς καὶ ἐσύντυχέν του κρυφὰ τὸ ἦθελεν, καὶ ἐμήνυσε του πρίντζη νά πέψη τὴν ἀρμάδαν εἰς τὴν Ρόδον. Καὶ τῇ πέπτῃ τῇ κέ ἰουίνιου ατξέ· Χριστοῦ ὁ αὐτὸς κυβερνοῦρης ὠρδινίασεν εἰς τὸν τύπον του τοῦ ρηγάτου τὸν σίρ Τζάκε Γενόρες τὸν τουρκοπουλιέρην, καὶ κείνος καὶ οἱ λοιποὶ ἀφένταις οἱ κάτωθεν ὠνοματισμένοι ἐνέβησαν εἰς τὰ κάτεργα· καὶ ἦσαν λγ' σατίαις ὅπου εἶχαν τ' ἄλογα, καὶ κερχβία ί, καὶ ἕτερα τὰ λέγουν περιστερία κ'. καὶ ἐξέβησαν ἀπὸ τὸν λιμιόναν τῆς Ἀμμοχούστου ρκ' ἄρμενα· καὶ τὰ νοματολογία τῶν ἀρχόντων ὅπου ἐμπήκαν εἰς τὰ ξύλα εἶναι οἱ κάτωθεν, χωρὶς τοὺς ἀνομίμους, καὶ πᾶσα εἰς ἦτον μετὴν ὑποταγῆν του, καὶ ὁ πρίντζης ἦτον καπιτάνος εἰς ὅλα τὰ ξύλα· πρῶτος ὁ μισέρ Τζουάν Τελουζουνίας, πρίντζης τῆς Ἀντιοχείας καὶ κυβερνοῦρης τῆς Κύπρου καὶ καπιτάνος φυσικὸς τῆς ἀρμάδας, μισέρ Τζουάν τὴν Ἡμπελλὴ κούντης τοῦ Γιάφα, μισέρ Τζουάν Τεμόρφου καὶ κούντη Βουχᾶς, μισέρ Ἀμοῦν Παπῆς πουντουλιέρης τῆς Κύπρου, ὁ σίρ Οὐγγε Τεμουντολήφ, ὁ σίρ Τζουάν Τεσοῦρ ὁ ἀμιράλλης, ὁ σίρ Ροτζιέρ Τεμουντολήφ, ὁ σίρ Γουμάς Τεβερνη, ὁ σίρ Τζουάν τ' Ἀντιοτζε, ὁ σίρ Τζουάν Τελαφιέρτε, ὁ σίρ Πατῆ Τεπρίες, ὁ σίρ Τζουάν Τεπρίες, ὁ σίρ Τζάκε Τεπελήν, ὁ σίρ Νιέλ Πεντίτ, ὁ σίρ Οὐγγε Πεζουήν, ὁ σίρ Παλιάν Τενεθρέ, ὁ σίρ Τζουάν Τεζηπλέτ, ὁ σίρ Γῆν Τεμιμάς, ὁ σίρ Τζακὲς Τεμουντεζάρτ, ὁ σίρ Χαμερὴν Τεμουντε-

ζάρτ, σὶρ Ηαλίαν Τεπλεσίας, σὶρ Τουμαῆς Ταντιότζε, σὶρ Νικόλ Τεμπελήν, σὶρ Λογῆς Τενόρες, ὁ σὶρ Ὅτέτ Τεζηπλέτ, ὁ σὶρ Γιλιάμε Βισκούντης καὶ ἡ συντροφιά του, σὶρ Τζάκε Τενόρες τουρκοπουλιέρη, καὶ ἡ συντροφιά τοῦ ἀρχιεπισκόπου τῆς Λευκοσίας, καὶ ἡ συντροφιά τοῦ ἐπισκόπου τῆς Λεμεσοῦ. Τότες ἐξέβησαν καὶ ἦλθαν εἰς τὴν Ἀλικήν, καὶ ὁ κουβερνούρης ἦτον ἀστενῆς καὶ ἐστράφην εἰς τὴν Λευκοσίαν, καὶ τὸ στόλος τῆς ἀρμάδας ἐπῆγεν εἰς τοὺς Μύλους καὶ ἐφορτώσαν τ' ἄλογα. Θεωρῶντα ὅτι ὁ πρίντζης ἀργησε νὰ στραφῆ, ἀπῆκαν τὸ κάτερργόν του καὶ ἄλλα γ' εἰς τὴν συντροφιάν του, καὶ ἡ ἀρμάδα ἐπῆγεν εἰς τὴν Ρόδον. Θεωρῶντα ὁ κύρις ὁ πρίντζης, ὅτι δὲν ἐκαλλιτέριζεν ἀμμὲ περὶττου ἐχειροτέριζεν, ἐμήνυσε τῶν δ' κατέργων νὰ πᾶν εἰς τὴν Ρόδον· καὶ τῆ κε' αὐγούστου εἰς τοὺς τξ ε' Χριστοῦ ἐπέσωσε ἡ ἀρμάδα εἰς τὴν Ρόδον, ὁ ποῖος ἐπῆρεν μεγάλην χαρὰν ὅταν τὴν εἶδεν. Καὶ πρὶν νάβγῃ ὁ ρήγας ἀπὸ τὴν Βενετίαν ἐπέψεν ἕναν κάτεργον μὲ τὸν σὶρ Χαρρὴν Τεζηπλέτ καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Γενοῦβαν καὶ ἐσυμπάψαν τὴν ἀγάπην. Καὶ ἐσυντροφίασεν τὸν ποδεστάν ὅπου ἔρχετον εἰς τὴν Κύπρον μὲ τρία κάτεργα ὁ μισέρ Τζάκομου Σαλβάγω, καὶ ἦλθαν τὰ δ' κάτεργα καὶ ἤσαν τὸν ρῆγα εἰς τὴν Ρόδον, καὶ ἐπέψεν τὸν εἰς τὴν Κύπρον· καὶ ἄνταν ἐπεσῶσαν εἰς τὴν Πάφον ἀπῆκεν τὸ ρηγάτικον κάτεργον καὶ τὰ γ' τὰ Γενοῦβίσικα, καὶ ἐγύρισε εἰς τὴν Κερινίαν· καὶ ὁ μισέρ Χαρρὴν ἐπέζευσε καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Λευκοσίαν καὶ ἐδιαλάησεν τὴν ἀγάπην τοὺς Γενοῦβίσιους, καὶ εἶπεν τοῦ κουβερνούρη τὸν ὀρισμὸν τοῦ ρηγός· καὶ πάλιν ἐστράφησεν καὶ ἤσαν τὰ γ' κάτεργα καὶ ἐσυντροφίασέν τα καὶ ἐπῆσαν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον, καὶ πάλαι ἐδιαλάησαν τὴν ἀγάπην εἰς τὴν Ἀμμόχουστον· καὶ ὁ σὶρ Χαρρὴν ἐνέβην εἰς τὰ κάτεργα καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Ρόδον, καὶ ἤσαν τὴν ἀρμάδαν. Εἰς τὴν Ρόδον τὸ λοιπὸν οἱ μεθυστάδες οἱ ναῦται· εἶχα λογία εἰς τὴν μέσην τους καὶ ἐ-

ποικαν μάλλωμαν και ἐσκοτώθησαν πολλοὶ Κυπριώταις και Ροδίταις· ὁ ρήγας ὤρισεν και ἐδιαλάλησαν νὰ μὲν ἦναι τινὰς ἀπότορμος νὰ ποίση μάλλωμαν ἀπάνω εἰς τὴν κεφαλὴν του· ὁμοίως και ὁ μέγας μάστρος τὸ ὅμοιον ἐποίκεν· και ἐπαψεν τὸ σκάνταλον. Καὶ ὁ μέγας μάστρος και οὔλοι οἱ φρέριδες ἐπαρακαλέσαν τὸν ρήγα νὰ στερεώσῃ ἀγάπην μὲ τὸν Ἅγιον Γιώνηνν και μὲ τὰ Παλατία· και ὁ ρήγας ἐστερέωσεν τὴν ἐζήτησίν τους· ὁ ἀμιράλλης τῆς Ρόδου ἐποίκεν το νῶσιν εἰς τὰ Παλατία, ὅτι ἐφοβοῦνταν, και γροικῶντά το ἐχάρησαν πολλὰ, και ἐπέψαν μαντατοφόρους και μεγάλα κανισκία τοῦ ρηγὸς εἰς τὴν Ρόδον, και ἐποίκεν στιχῆματα και ἐγράψεν τα.

Ὁ μέγας μάστρος ἀρμάτωσεν δ' ἀτέρργα και ἐπέψεν ρ' φρέριδες και ἄλογα και ἀτέρργα· και ὁ ρήγας ἔφερεν μετὰ του ε'. ἀτέρργα και τὸ ἀτέρργον τὸ ἐστράφην ἀπὸ τὴν Γένουβαν ὅπου εἶναι ις'. ὁ ρήγας εἰς τὸ ἀτέρργόν του, ὁ λεγάτος, ὁ πρίντζης, ὁ κύρις τοῦ καστελλίου, ὁ κύρις τῆς κάσας, ὁ Χεττέ Κυπριώτης, ὁ κύρις τοῦ Ροικιμοφόρτ ὁ μαριτζᾶς τῆς Τζαμπανίας, ὁ βισκούντης τοῦ Τοῦρου, ὁ Τουντέκ, και ὁ Πρεζουή και ἡ συντροφιά του, ὁ μισέρ Πιέρ Τεγριμάνη, σίρ Τζουάν Ταμάρ, ὁ μισέρ Χαρρὴν Τεζηπλέτ· ὁμοῦ οἱ ἄνωθεν ις', και τοῦ Σπιταλλίου δ', και ἔτερα πολλὰ καραβία. Καὶ εὐρέθησαν ὅλα ἄρμενα ρξέ'.

Ὁ ρήγας ἔπεψεν τὸ ἀτέρργον τοῦ σίρ Τζουάν Ταμάρ εἰς τὴν Κύπρον και εἶπεν τὰ μαντάτα τῆς ρηγαινας και τοῦ πρίντζη και μῆνυσέν του νὰ διαφεντέψῃ νὰ μὲν πάγῃ κανέναν ξύλο εἰς τὴν Συρίαν διὰ νὰ μὴδὲν μάθουν τὸ ἄμε τοῦ ρηγὸς, ὅτι κρυφὰ ἐθέλε νὰ πεζεύσῃ εἰς τὴν γῆν τοῦ σουλτάνου νὰ τὸν ζημιώσῃ· και νὰ ἀβιζιάσουν τοὺς Κυπριώταις νὰ φύγουν ἀπὸ τὴν Συρίαν.

Ὁ λεγάτος ἐκατήχησεν εἰς τὴν Ρόδον τὸ ἄμε ὅπου ἔθελεν νὰ πάγῃ ὁ ρήγας εἰς τὴν Συρίαν, και πᾶσα εἰς μὲ προ-

θυμίαν και πίστιν να συντρέξῃ να πᾶσιν κατάδικα τοὺς ἐχθροὺς τους.

Γροικῶντα τὰ μαντάτα οἱ Ἀμμοχουστιανοὶ ἐπικράνθησαν πολλά, διὰ πολλὰ πράματα τὰ εἶχαν ἀγορασμένα εἰς τὴν Συρίαν και δὲν ἦτον μῶδος να σηκωθοῦν εὐκολα.

Ἦτζου εἰς ὀλίγον καιρὸν ὁ ρήγας με τὴν βοήθειαν τοῦ θεοῦ ἐβγήκεν και πηγαίνει εἰς τὸ Ραοῦζε και ἀπεκεῖ ἐπῆγεν εἰς τὴν Ἀλεξάνδραν· και τῇ πέμπτῃ τῇ θ' ὀκτωβρίου ατξε' ἐπεσῶσαν εἰς τὴν Ἀλεξάνδραν· και ὄνταν οἱ Σαρακηνοὶ εἶδαν τὸ φουσάτον τοῦ ρήγα τῆς Κύπρου πολλά ἐτρομάξαν, και ἐξέβην και ἐφυγεν πολὺν πληθος. Τάπισα ἐκατέβησαν οἱ Σαρακηνοὶ κοντὰ δέκα χιλιάδες, καθαλλάριδες και ἀπεζοί, να διαφεντέσουν τὸν λιμιόναν, και δὲν ἤμπορίσαν. Τὸ πρῶτον κάτεργον ἀποχωρίσθην και ἐπίασεν γῆν τοῦ σῆρ Τζουάν Τεσοῦρ, και ἀπεκεῖ ἕναν ὀπίσω τοῦ ἄλλου, και ἀπεζεύσαν ὄλοι με κατευῶδωσιν. Οἱ Σαρακηνοὶ εἶχαν χαράν, λαλῶντα, δὲν ἔχουν ἄλογα εἰς τὸ φουσάτον! και ἐκατέβησαν και ἐσουντύχαν πολλά ἄπρεπα λογία και σουπερπία ὄλην ἐκείνην τὴν νύκταν ἀπὸ τὸ τειχόκαστρον. Και βαθεῖαν αὐγὴν ὤρισεν ὁ ρήγας και ἀπεζεύσαν τ' ἄλογα εἰς τὴν γῆν· και ἄνταν εἶδαν τ' ἄλογα οἱ Σαρακηνοὶ ἐπίασέν τους μέγας φόβος, και φύγαν πολλοὶ Σαρακηνοί. Και πισαυρίου ὅπου ἦτον παρασκευγῇ τῇ ι' μηνὸς ὀκτωβρίου, οἱ Σαρακηνοὶ ἐνέβησαν εἰς τὰ τειχόκαστρα τῆς Ἀλεξάνδρας με θάρρος να τὴν διαφεντέψουν. Ἀμμε ὁ θεὸς ἐποίηεν χάριταν τοὺς Χριστιανούς, και ὅσον ἐκαθαλλικεύσαν εἰς τ' ἄλογα ἤλθαν και τὰ κάτεργα και ἐνέβησαν εἰς τὸν παλῆον λιμιόναν, και τὸ φουσάτον τῆς γῆς ἐπῆγεν εἰς τὴν χώραν· και ἐπαίνοντά τους εἰς τὴν πόρταν τῆς χώρας, ὅμως οἱ χριστιανοὶ ἐκάψαν ταῖς πόρταις τῆς χώρας και ἐδῶκαν ἔσω, και τὰ κάτεργα ἀπὸ τὴν πόρταν τοῦ λιμιόνος τοῦ παλαιοῦ, και με τὴν χάριν τοῦ θεοῦ ἐπῆραν τὴν Ἀλεξάνδραν, ὅπου εἶναι περίττου

δυνατή παρά ούλαις ταῖς ἔχουν οἱ Σαρακηνοὶ κοντὰ εἰς τὴν θάλασσαν. Τοῦτον ἐγένετον τῇ δ' τῆς δ' ὥραις· καὶ πέρνοντά την οὔλοι οἱ χριστιανοὶ ἐχάρησαν χαρὰν μεγάλην, καὶ εὐχαρίστησαν πολλὰ τοῦ θεοῦ.

Ὁ δὲ ληγάτος μοναῦτα ὤρισεν καὶ ἐποίκων παρακάλεσες εἰς τὸν θεόν, καὶ ἐλειτουργήσαν εἰς τὸ ὄνομα τῆς ἁγίας τριάδος, καὶ ἐμακαρίσαν καὶ τοὺς χριστιανοὺς ὅπου σκοτώθησαν εἰς τὸν πόλεμον. Καὶ ὁ ρήγας ἐποίκων καθαλλάρην τὸν Τζάκε Τελουζουνιάν τὸν ἀδελφόν του, καὶ τὸν σὶρ Γουμάς Γαντιότζε, καὶ πολλοὺς ἄλλους, καὶ ἔδωκεν τοῦ ἀδελφοῦ του τοῦ σὶρ Τζάκε ἐφρίκιν τὸ συνεσκαρδίκιν· καὶ τοῦ σὶρ Τζουάν Τεμόρφου ἐποίκέν τον κούντη Τερουχᾶς· τὸ δὲ πριντζάτον τῆς Γαλιλαίας ἔδωκέν το τοῦ μισέρ Οὐγχε Τελουζουνιά τοῦ ἀδελφοτέκνου του. Τὸ λοιπὸν ὁ ρήγας καὶ οὐλη ἡ ἀρμάδα ἐμείνισαν εἰς τὴν Ἀλεξάνδραν· μετὰ γ' ἡμέραις καὶ ἐνέβησαν ἔσω, καὶ ἦσαν ἕνα πύργον γεμάτον ἀξαζόμενα πράγματα καὶ ἀρκοντίαις, καὶ πολλαῖςπραματιαῖς, καὶ πολὺν πλοῦτον ἀσημιν καὶ χρυσάφιν. Ὁ λαὸς τῶν κατέργων ἐξέβη καὶ ἐνέβη εἰς τὴν χώραν, καὶ ἐπῆραν πολὺν πλοῦτον καὶ ἐφέρον τον εἰς τὰ κάτεργα. Καὶ ὁ ρήγας δὲν ἐπῆρεν τίποτες, μεθάρρος ὅτι θέλει κρατήσῃ τὴν χώραν διὰ λόγου του. Τότες ἐσυνβουλευτήν με τὸν ληγάτον καὶ με τοὺς καθαλλάριδες του, καὶ ὅλοι εἶπάν του· ἄργει ἐκεῖ, καὶ δὲν εἶναι διὰ κανέναν διάφορος, ἀμμὲ νὰ πᾶμεν εἰς τὸν τόπον μας. Καὶ ὅλοι ἀντάμα μίαν βουλήν ἐποίησαν. Καὶ ὤρισεν ὁ ρήγας καὶ ἐστράφη τὸ φουσατόν εἰς τὰ κάτεργα, καὶ ἐποίκων ἄρμενα καὶ ἦσαν εἰς τὴν Λεμεσό, καὶ ἀπέζεύγοντα με χαρὰν μεγάλην. Καὶ ἀπέζευσεν ὁ ρήγας καὶ οὔλοι οἱ καθαλλάριδες καὶ οἱ παρούνιδες εἰς τὴν γῆν, καὶ τὰ κάτεργα ἐγυρίσαν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον καὶ ἐξηφορτώσαν τὰ ροῦχα, καὶ ἀποαρματώσαν ὅλα τὰ ξύλα, ἐβγάλλοντα τοῦ μισέρ Τζουάν Τεσοῦρ τὸν ἀμιράλλη, ὅτι ὤρισέν τον ὁ ρήγας

νά μὲν ἀπεζεύσθῃ, ἀμμὲ νά ἦναι ὀτοιμος νά πάγη τὰ μέρη τῆς Δύσης, κατὰ τὸ ἀστίχημαν τὸ ἐποίησεν μὲ τοὺς Γενουβίους, καὶ νά πάρῃ καὶ τὰ ξύλα τὰ Γενουβίαικα μετὰ του, καθὼς τὸ ἐξηγήθηκα ὀπίσω.

Ὁ ρήγας ἔγραψεν γραφαῖς εἰς τὸν πάπυ καὶ ἔδωκέν ταις τοῦ ἀμιράλλη, καὶ εἰς τοὺς λοιποὺς ἀφένταις τῆς Δύσης νά ἦναι ρικουμαντιασμένοι εἰς αὐτῆς του, καὶ νά τοὺς πῆ τὴν ὑπόθεσιν τῆς Ἀλεξάνδρας. Καὶ ἐβγαίνοντά του ὁ ἀμιράλλης ἀπὸ τὴν Ἀμμόχουστον ἦλθεν εἰς τὴν Ἀγία Νάπαν, κ' ἐκεῖ ἐπῆγαν ὄλοι οἱ δικοὶ του καὶ ἐπαραγγεῖλέν τους καὶ ἔδωκεν πασανοῦ τὴν δουλίαν του νά τὴν πολομᾷ ὡς του νά στραφῇ. Καὶ ἐπῆρυν μετὰ του τὸν σὶρ Τουμάς Ἄρσ καὶ τὸν σὶρ Φραντζῆς Κμάδα καθαλλάριδες εἰς τὴν συντροφίαν του· καὶ ἀπεκεῖ ἐπῆγεν εἰς τὴν Πάφον καὶ ἔμεινεν μίαν ἡμέραν. Ὁ ρήγας ὤρισεν γ' κότεργα κουρσάρικα καὶ ἐποίησάν του συντροφίαν καὶ ἐπῆγαν εἰς τὴν Ρόδον, καὶ ἐκεῖ ἤυραν τὸν σὶρ Ἰζουάν Σχοσίουν κακοψυχημένον, καὶ ἐπέθανεν καὶ ἐθάψαν τον. Καὶ ἐγδέχεται τὸν ληγάτον ἐκεῖ ἕως τὸν μάρτην α τ ξ ε' Χριστοῦ κατὰ τὸν ὀρισμὸν τοῦ ρηγός· καὶ ὁ ληγάτος ἐπῆγεν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον διὰ νά ἐμπῆ εἰς τὸ κότεργον νά πάγη εἰς τοὺς ὀρισμοὺς τοῦ ρηγά, καὶ ἐκεῖ ἐκακοψύχησεν καὶ ἀπόθανεν τῇ 5' ἰουνίου τ ξ ε' Χριστοῦ.

Καὶ γροικῶντα τὰ μαντάτα ὁ ἀμιράλλης ἐσηκώθη ἀπὸ κεῖ καὶ ἐπῆγεν τὴν Γένουβαν· ὀμπρὸς ἐπῆγεν εἰς τὴν Ρώμην, καὶ ἄνταν ἐγροίκησεν ὁ πάπας τὰ μαντάτα ἀπὸ τὸν ἀμιράλλη, ἐχάρην χαρὰν μεγάλην καὶ ὄλη ἡ Ρώμη· καὶ μάθαν τὴν νίκην τοὺς χριστιανοὺς τοὺς Κυπραίους, ἐζηλέψαν οἱ ἄρχοντες τῆς Δύσης καὶ ἐβάλαν βουλήν ν' ἀρματώσουσιν νάρτου εἰς τὴν μερέαν τῆς Κύπρου πρὸς τὴν βοήθειαν τοῦ ρηγός διὰ τὴν Συρίαν· ὀμοίως καὶ ὁ κούντης τῆς Ἀσαβογίας, ὁ ποτὸς ἐμελλε νάρτη μὲ πολλὰ φουσάτα· ὀμοίως καὶ ὁ ρήγας τῆς Φραγγίας ἐπέψεν γιὰ τοῦτον ἕναν μέγαν καθαλλάρην ὀνόματι σὶρ Ἰζουάν

Τελαβιέρ, και εἶπεν το τοῦ ρηγός τῆς Κύπρου, πῶς μέλλει ὁ ἀφέντης ὁ ρήγας τῆς Φραγγίας νὰ πέψη πολὺν φουσατόν εἰς τὴν Κύπρον νὰ καταλύσουν τοὺς Σαρακηνούς. Καὶ μέσα εἰς τοῦτον ἐπῆγεν τὸ κάτεργον τὸ Βενέτικον και ἐπῆρεν μαντάτον πῶς γίνεται ἡ ἀγάπη μετὸν σουλτάνον και μετὸν ρήγαν τῆς Κύπρου· και γροικῶντα οἱ ἀφένταις τῆς Δύσης, ἐκόπην ἢ ὄρεξί τους νὰ ἔλθουν εἰς τὴν βοήθειαν τοῦ ρηγός τῆς Κύπρου. Τὸ λοιπὸν γροικῶντα τὸ κουμούνην τῆς Βενετίας τὰ μαντάτα τῆς Ἀλεξάνδρας, ἐπικράθησαν πολλὰ, διότι τὸ περίττου διάφορος τῶνπραματείων ἦτον ἐκεῖ και ἀπ' ὅλην τὴν Συρίαν· μοναυτα ἐπέψαν μαντατοφόρους και παρακαλητάδες εἰς τὸν σουλτάνον και εἶπαν πῶς ἡ ἀρμάδα ὅπου ἤρτεν εἰς τὴν Ἀλεξάνδραν δὲν ἦτον μετὴν βουλὴν τους, οὐδ' ἐξεῦράν το, οὐδ' ἐβοήθησάν τους, και θέλου νὰ ἔχουν τὴν ἀγάπην τους καθὼς τὸ πρότερον· και δὲν ὠφελήθησαν. Τὸ κάτεργον ἐπῆγεν εἰς τὴν Ἀλεξάνδραν, και τὸν ἀποκλησιάφην ἐπῆράν τον εἰς τὸ Κάργιος, και μετὰ μεγάλην ταπεινώσιν και παρακάλεσιν ἐποίηκεν τὴν μαντατοφορίαν του· και ἄνταν ἐδιαβάσαν τὰ χαρτῖα ὀμπρός του, ἐπολογήθη και εἶπεν: δὲν θέλω νὰ ποίσω ἀγάπην μετὸν τινά, χωρὶς νὰ ποίσω πρῶτα μετὸν ρήγα τῆς Κύπρου, διατὶ δὲν πρέπει ἐκεῖνος νὰ ἦναι εἰς μάχην μετὰ μας, και μεῖς νὰ χῶμεν ἀγάπην μετὰ σας. Τότες ἐστράφην ὁ μαντατοφόρος και ἐνέβη εἰς τὸ κάτεργον, και ἦλθεν εἰς τὴν Κύπρον, και ἐπέζυσεν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον.

Τῆς καὶ ἀπριλίου τξέ Χριστοῦ ὁ ρε Πιέρ ἐστρέφοντά του εἰς τὴν Κύπρον, ὤρισεν νὰ τοῦ ποίσουν κάτεργα και σατίαις, και ἄλλα πολλὰ ξύλα διὰ νὰ πάγη εἰς τὴν Συργίαν νὰ πάρουν τὸ Βερούτην ὅπου εἶναι κοντὰ εἰς τὴν Κύπρον ρο' μιλια τῆς θαλάσσου· και ὠρδινίασεν καπιτάνον τὸν μισέρ Πιέρ Μουσρήν, και ἦτον ὅλη ἡ ἀρμάδα εἰς τὸν λιμῖονα τῆς Ἀμμοχούστου. Καὶ στρέφοντα τὸ κάτεργον τὸ Βενέτικον ἀπὸ τοῦ σουλ-

τάνου εἰς τὴν Ἀμμόχουστον, καὶ θωρῶντα τὴν ἀρμάδαυ δτοιμη νάβγη, πολλὰ ἐπικράνθησαν· καὶ μοναῦτα ἐπεζεύσαν οἱ μαντατοφόροι εἰς τὴν γῆν καὶ ἐπῆγαν εἰς τὴν Λευκοσίαν εἰς τὸν ρῆγα καὶ εἶπάν του τὴν ἀπολογίαν τοῦ σουλτάνου, καὶ λαλοῦν του καὶ τοῦτον· ἀφέντη, ἔπαρε σκοπόν, καὶ ἐξολοθρεύγεις μας, διότι ὅ,τι καὶ ἂν ἔχωμεν εἰς τὸν κόσμον εἶναι εἰς τὴν Συρίαν, καὶ ἐμεῖς ὅλοι εὐρισκούμεθα εἰς τοὺς ὀρισμούς σου· καὶ ἀνισῶς καὶ ἡ μεγάλη σου βασιλεία πᾶς νὰ τοὺς ποίσης ἀγανάκτησιν, κρατοῦν ἐκεῖνοι τὸ ἐδικόν μας, καὶ θέλομεν γινῆν ἔρημοι εἰς τὸν κόσμον τοῦτον· διὰ τοῦτον παρακαλοῦμέν σε καὶ εἰς τὸ βάπτισμαυ τὸ εἶσαι βαπτισμένος, νὰ κωλύσης τὴν ἀρμάδαυ νὰ μὲν πάγη εἰς τὴν Συρίαν, παροῦ νὰ γενῆ ἡ ἀγάπη τὴν ζητᾶ ὁ σουλτάνος, καὶ τὸ νὰ σηκώσωμεν τὸ δικόν μας ποῖσε ὡς θέλεις. Καὶ ἀνισῶς καὶ χοχῆσαι καρτῆζὰ διὰ τὴν αὐτὴν ἀρμάδαυ ὅπου ἐπλήρωσες τοὺς λαῖς καὶ ἐξωδίασες, ἡμεῖς νὰ τὰ πλερώσωμεν οὐλα καὶ οὔλην τὴν ζημίαν, καθὼς ἐδουλεύτης καὶ ἄλλην φορὰν ἀξιαυτῶν μας.

Γροικῶντα ὁ ρῆγας τὰ κλά τους λογίκα καὶ τὴν παρακάλεσίν τους καὶ ταῖς πολλαῖς δούλεψες ὁποῦ ἐδουλεύτην ἀξιαυτῆς τους, ἐκώλυσεν τὴν ἀρμάδαυ καὶ δὲν ἐπῆγεν· καὶ εἶπέν τους καὶ τοῦτον· πῶς, ἄρχοντες, καλλίων φίλος εἰς στρατάν, παρά λογάριν εἰς τὴν ζωὴν· ὁμοίως ἀθυμῶντα ταῖς πολλαῖς δούλεψες ταῖς ἔχω ἀξιαυτῶν σας, δὲν θέλω νὰ ἔχετε ζημίαν ἀπὸ τὴν ἀφορμὴν μου· καὶ διὰ τοῦτον πολομῶ ἀργὰ τὴν ἀρμάδαυ· καὶ ἐπειδὴ καὶ ὁ σουλτάνος θέλει νὰ ἔχη ἀγάπην μετὰ μου, διὰ τὴν ἀγάπην σας ἀρεσκεῖ μου, μόνο νὰ ποῖσετε νὰ μοῦ πέψη τὸν μαντατοφόρον του.

Οἱ μαντατοφόροι εὐκαρίστησάν του πολλὰ ἀπὸ τὸ καλὸν θέλημαν ὅπου τοὺς ἐποίκεν, καὶ ἐπῆραν ὀρισμὸν καὶ ἐπῆγαν εἰς τὸ Κάργιο, καὶ ἐζήτησαν τοῦ σουλτάνου νὰ πέψη μαντατοφόρον εἰς τὴν Κύπρον.

Ὁ ρήγας ἔπεψεν χαρτίν τοῦ σίρ Πιέρ Μουρσῆ τοῦ καπιτάνου τῆς ἀρμάδας: ἔξευρε, ὅτι διὰ τὴν ἀγάπην τοὺς ἠγαπημένους μας φίλους τοὺς Βενετικούς, δὲν θέλω νὰ βλάψωμεν τὸν σουλτάνον τοῦ Καργίου· διὰ τοῦτον ἔβγα, ἄγωμε εἰς τὰ μέρη τῆς Τουρκίας, καὶ ποῖσε ὅσιν ζημίαν νὰ μπορήσης νὰ ποῖσης τοὺς Τούρκους. Ἐπῆγεν τὰ κάτεργα καὶ ἐπῆγεν εἰς τοὺς Μύλους, καὶ ἐσηκῶσαν ἄλογα, καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Ἀλλαγίαν καὶ ἐπολεμίσαν τὸ κάστρον, καὶ ἐζημιῶσαν τὸν λιμιόναν, καὶ τὸ ἐξώκαστρον δὲν ἤμπορῖσαν νὰ τὸ πάρουν διατὶ ἀναγκάζονται. καὶ ἐπῆγαν τριγύρου ὅλον παραγιάλιν καὶ ἐζημίεν τους ὡς τὸν ποταμὸν τὸν Μονοβγάτην· καὶ κεῖ ἦτον πολλὰ ξύλα τούρκικα καὶ ἐκάψαν τα οὐλα μὲ τοῦ θεοῦ τὴν βοήθειαν. Καὶ ἀπὸ κεῖ ἐπῆγαν εἰς τὴν Ἀτταλείαν, καὶ ἐποῖκαν πολλὰς ἡμέραις, καὶ ἐστρόφησαν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον.

Τὸ κάτεργον τὸ Βενέτικον ἐστράφην εἰς τὴν Ἀλεξάνδραν, καὶ ἐπῆγαν οἱ μαντατοφόροι εἰς τὸ Καργίος καὶ ἐσυντύχαν τοῦ σουλτάνου, καὶ εἶπάν του πῶς ἐποῖκαν τὸν ρήγα καὶ ἐξηρημάτωσαν νὰ μὲν πάγη κοῦντρά του, καὶ νὰ τοῦ πέψη μαντατοφόρους νὰ τελειώσουν τὴν ἀγάπην· διατὶ δὲν πιστεύγει πῶς θέλεις τὴν ἀγάπην του, ὡς γίον μᾶς εἶπες ταῖς διαβούσαις ἡμέραις, καὶ διὰ νὰ τελειώσωμεν τοὺς ὀρισμούς σου ἐποῖκαμεν τὸ αὐτὸν πρᾶγμαν. Καὶ γροικῶντα ὁ σουλτάνος εἰς τιτοῖαν λογὴν, ἄρσέν του πολλὰ καὶ ἔρῖσεν καὶ ἐποῖκαν μεγάλα κανισκία, καὶ μεγάλους ἀφένταις διὰ μαντατοφόρους, καὶ ἔπεψεν εἰς τὴν συντροφιὰν τοὺς Βενετικούς. Καὶ τῆ κζ' μηνὸς μαγίου τξς' Χριστοῦ ἐράξεν τὸ κάτεργον τοὺς Βενετικούς εἰς τὴν Ἀμμόχουστον καὶ ἐπέζευσεν, καὶ ἐξέβησαν οἱ μαντατοφόροι τοῦ σουλτάνου, καὶ ἐπεριλαβέν τους τιμημένα ὁ ρήγας· ὤρῖσεν καὶ ἐπῆραν ἄλογα καὶ ἐπῆγαν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον, καὶ καθαλάριδες, καὶ ἐσυντροφεύσαν τους καὶ ἐφέρον τους εἰς τὴν χώραν τῆ β' μηνὸς ἰουνίου τξς' Χριστοῦ, καὶ ἐνέβησαν ἐμπρο-

σθεν τοῦ ρηγός· καὶ ἔδωκάν του τὰ κανισκία καὶ τὰ χαρτία ὀποῦ τὸν ἔπεψεν ὁ σουλτάνος· καὶ ὁ ρήγας ἐπερίλαβέν τους μετὰ χαρᾶς καὶ ἔπεψέν τους· ἐκεῖ ὅπου ἦτον δηγημένα εἰς τὸ σπίτιν τοῦ κυροῦ τοῦς Τύρου· καὶ πῆγαν πολλοὶ καθ'αλλήριδες καὶ ἐπῆράν τους μὲ πολλὴν τιμὴν, καὶ ἔδουλεῦσάν τους πολλὰ τιμημένα εἰς ὄλαις τους ταῖς χρῆσες. Καὶ ὁ ρήγας ὤρισεν καὶ ἐκράξαν τοὺς ἄρχοντες τῆς βουλῆς, καὶ ὤρισεν καὶ ἀναγκώσων τὰ χρῆτρία ὀμπρός τους· καὶ μοναῦτα ἐζήτησέν τους βουλήν τὸ τί νὰ ποίση. Εἰς τοῦτον οἱ ἄρχοντες εἶπαν· ἐπειδὴ καὶ ὁ σουλτάνος τιτωῶς παιδεμένος καὶ ζητᾷ ἀγάπην, καὶ διὰ τὴν μίαν μερίαν καὶ διὰ τὴν ἄλλην ἐνὶ καλόν· ὅτι· τὸ κουρσος δὲν εἶναι τινὸς διάφορος παρὰ τοῦ φουσάτου, εἰ δὲ ὁ ἔξοδος εἶναι δικός σου. Γροικῶντα ὁ ρήγας τοῦτον, ἔρισεν καὶ πολομᾷ μαντατοφόρους καὶ ἔπεψέν τους εἰς τὸ Κάργιος· οἱ ποῖλοι ἦτον Καταλάνοι, ὁ Τζᾶν Τάλφους καὶ ἦτον Ἑβραῖος κατέβαπτίστην, καὶ τὸν σὶρ Τζόρτζε Σετήβα, καὶ τὸν σὶρ Πόλτα Μπελονία τὸν νοτάριον· καὶ ἔδωκέν τους πρεπάμενα κανισκία νὰ δώσουν τοῦ σουλτάνου, καὶ ἄλλα πολλὰ ὅπου δῶκαν τοὺς μαντατοφόρους τοῦ σουλτάνου· καὶ ἔδωκέν τους καὶ ἀντίλογον τῶν γραφῶν τοῦ σουλτάνου εἰς τὰ χεργία τοὺς μαντατοφόρους τοῦ σουλτάνου, καὶ ἄλλαις γραφαῖς ὅπου ἔδωκεν τοὺς μαντατοφόρους τοὺς δικούς του. Καὶ ἔρισεν καὶ ἀρματώσων ἕναν κάτερργον ἀπὸ τὴν Ἀμμόχουστον, καὶ ἐνέβησαν οἱ μαντατοφόροι μέσα· καὶ οἱ μαντατοφόροι τοῦ σουλτάνου ἐνέβησαν εἰς τὸ Βενέτικον ὅπου τοὺς ἔφερεν. Καὶ ἐπῆγαν εἰς τὴν Ἀλεξάνδραν ἀντάμα, καὶ ἐπῆγα εἰς τὸ Κάργιος, καὶ ἐπῆγαν ὀμπρός τοῦ σουλτάνου· καὶ ὁ σουλτάνος ἐπροσδέκτην τους μὲ καλὸν πρόσωπον· καὶ ἐδιαβάσαν ταῖς γραφαῖς, καὶ ὤρισεν καὶ ἐγράψαν τους ἄλλαις καὶ ἔπεψέν τους εἰς τὴν Κύπρον.

Θωρῶντα οἱ Βενετικοὶ πῶς ἀρχέψα νὰ γενῆ ἡ ἀγάπη, ἐνέβησαν εἰς τὸ κάτερργόν τους καὶ ἐπῆγαν εἰς Βενετίαν, καὶ

εἶπαν τὰ μαντάτα. Καὶ γροικῶντα οἱ ἄρχοντες ὅπου ἔθελα νὰ κατεβοῦν εἰς τὸ παζάγιν ἐξυλώθησαν καὶ δὲν ἤλθαν, καὶ ἐγένην μεγάλη ζημία εἰς τοὺς χριστιανούς. Καὶ ὁ κούντης τῆς Σαβογίας, ὅπου ἔτον δηγημένος νὰ ἔλθῃ διὰ τοὺς Σαρακηνούς, γροικῶντα τὴν ἀγάπην ἐπῆγεν εἰς τὴν Ρωμανίαν εἰς βοήθειαν τοῦ βασιλέως τῆς Κωνσταντινόπολης τοῦ ἀνηψιοῦ του. Καὶ διὰ τῆς χάριτος τοῦ παντοδυνάμου θεοῦ ὁ βασιλεὺς ἐτσάκισεν τοὺς Τούρκους καὶ ἐπῆρεν πολλὰς χώρας ὅπου τοῦ ἐκράτεν.

Καὶ ὄνταν ἤλθαν οἱ μαντατοφόροι ἀπὸ τὸν σουλτάνον εἰς τὴν Κύπρον, καὶ ἐδιβάσαν ταῖς γραφαῖς, ἐζήτησεν ὁ σουλτάνος νᾶχῃ τοὺς Σαρακηνούς τοὺς σκλάβους τοὺς ἐσήκωσεν ὁ ρήγας ἀπὸ τὴν Ἀλεξάνδραν, καὶ τότες νὰ τελειώσῃ τὴν ἀγάπην. Ὁ ρήγας δὲν ἐννοιάστην τὴν παραβουλίαν, ἄμμε ὡς καλὸς ἐπίστευσέν του, καὶ μὲ καλὴν καρδίαν ὤρισεν ὅσοι σκλάβοι εὐρίσκονται νὰ δηγηθοῦν νὰ ἦναι τοῦ σουλτάνου καὶ νὰ συναπαστοῦν ἔμπροσθεν ἐνοῦ καπετάνου τὸν ὠρδινάσεν ὁ ρήγας διὰ λόγου τους· καὶ ὅλους ἔπεψέν τους τοῦ σουλτάνου εἰς τὸ Κάργιος, καὶ ἔπεψεν καὶ τὸν σὶρ Γιλιάμ Τερρές νὰ πᾶ μαντατοφόρος, καὶ νοτάριον τὸν σὶρ Πόλτα Πολονίαν, καὶ ἔδωκέν τους ὅλα τὰ μάλωτα ὅπου ἐλευθερώθησαν εἰς τὸ νησί, καὶ ἀρμάτωσεν ἕναν κάτεργον νὰ τοὺς πάρῃ εἰς τὸ Κάργιος. Καὶ παγαίνοντά τους εἰς τὴν Πάφον, ὁ αὐτὸς σὶρ Γιλιάμ Τερρές ἐκακοψύχησεν καὶ μῆνυσέν το τοῦ ρηγός· καὶ ὁ ρήγας ἐμῆνυσέν του νὰ πάγῃ, ὅτι εἶναι τὰ μάλωτα τὰ παραδομένα ἔς τὸ χέριν του καὶ χαρτία, καὶ μὴ ἐμπορῶντα νὰ πάγῃ νὰ τὰ δώσῃ εἰς τὸ χέριν τοῦ σὶρ Πόλτα Πελονία νὰ πάγῃ, καὶ κείνος νὰ στραφῇ εἰς τὴν Λευκοσία γιὰ νὰ γιαιτρευτῇ. Καὶ ὁ ἄνωθεν ἐπῆρεν τὰ μάλωτα καὶ τὰ χαρτία καὶ ἐπῆγεν εἰς τὸν σουλτάνον· καὶ ἄνταν ἐπῆρεν ταῖς γραφαῖς ὁ σουλτάνος καὶ ἐκουντεντιάστην, καὶ τὸ ἀρμάτωμαν τοὺς ἀφένταις τῆς Δύσης ἐξυλώθη καὶ πᾶσα εἰς ἐπῆγεν ἔσω του, καὶ τὰ μάλωτα ἐπῆγαν

εἰς τὸ Κάργιος, ἤυρεν ἀφορμὴν ὅτι ὁ ρήγας ἐγέλασέν του καὶ δὲν τοῦ ἔπεψεν μαντατοφόρους τιμημένους, μεγάλους ἀφένταις, ὡς γίον ἦτον μαθημένος, καὶ διὰ τοῦτον δὲν θέλει νὰ ποίση ἀγάπη· καὶ ἐκρατήσεν τὸν μαντατοφόρον, καὶ ὥρισεν καὶ μοναῦτα εἰς τὴν Ἀλεξάνδρην νὰ κρατήσουν τὸ κάτεργον. Εἰ δὲ ὁ παραβοκύρης ἦτον φρένιμος καὶ δὲν ἐπιστεύθη νὰ μπῆ εἰς τὸν λιμιόναν, ἀμμί ἔστεικεν ἐξω ἐγδέχοντα τὸν μαντατοφόρον νὰ ἔλθῃ, καὶ ἐκολακευγάν τον νὰ μπῆ εἰς τὸν λιμιόναν· ἐκεῖνος θωρῶντα τὰ ψουψουρίσματα, ἐποίηκεν ἄρμενα καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Κύπρον, καὶ ἐξηγήθη τὰ μαντάτα τοῦ ρηγός. Θωρῶντα ὁ ρήγας πῶς ἐκομπώθη καὶ ἐγελάστην πολλὰ ἀπὸ τοὺς Βενετικούς, καὶ κείνοι ἦτον ἡ ἀφορμὴ καὶ ξυλώθη τὸ ἀρμάτωμαν τὸ ἔμελλε νὰ κατβεῖ ἀπὸ τὴν Δύσειν, τὸ ποῖον ἦτον ἀκανιτὸν νὰ σηκώσῃ πολλαῖς χώραις τοῦ σουλτάνου, ἐπικράνην πολλὰ. Τὸ λοιπὸν ὁ ρήγας, φρένιμος καὶ ἀποτόρμος, ἐμήνυσε εἰς τὴν Ἀμμόχουστον νὰ βάλλουν εἰς ὁδηγίαν οὐλα τὰ κάτεργα καὶ ὅσα ζύλα ἔχει μικρὰ καὶ μεγάλα διὰ νὰ πάγῃ εἰς τὴν Συρίαν. Καὶ μοναῦτα ἔπεψεν ἕναν κάτεργον μὲ τὸν σίρ Πιέρ Τελεβάτ καθαλλάρην Φραντζόρτζην νὰ πάγῃ εἰς τὴν Κωνσταντινίπολιν νὰ ποίση νῶσιν τοῦ κούντη Τεσαβογία, νὰ ἔλθῃ νὰ πᾶσιν εἰς τὰ ροῦχα τοῦ σουλτάνου· τὸν ποῖον ἐγυρέψαν τον καὶ δὲν τὸν ἤυραν ἐκεῖ, καὶ ἐγδέχουν τον, καὶ εἶπέν του τὰ μαντάτα, καὶ εἶπέν του: καλὰ ἤμουν δηγημένος νὰ ἔλθω, ἀμμέ οἱ Βενετικοὶ εἶπάν μου πῶς γινίσκεται ἡ ἀγάπη, καὶ δὲν εἶχα ἔντα νὰ ποίσω, ἦλθα εἰς τὴν βοήθειαν τοῦ ἀνηψιοῦ μου καὶ δὲν ἤμπορῶ νὰ τὸν ἀφήσω. Γροικῶντα ὁ ἀφέντης τῆς Πάρας ἐδήγησεν τὸ κάτεργον καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Κύπρον καὶ τὸν ἐξοδόν του μὲ τὸν σίρ Πρίου. Ὄνταν ὁ ρήγας ἔμαθεν τὸ ἔλα τοῦ ἀφέντη τῆς Πάρας εὐχάρην χαρὰν μεγάλην καὶ ἐδέκτην του πολλὰ ἔντιμα. Καὶ ἐπῆγεν ὁ ρήγας εἰς τὴν Ἀμμόχουστον, καὶ μοναῦτα ἀνάφανεν ἕναν κάτεργον ἀπὸ τὴν

Δύσιν, ὁ ποῖος ἦτον ὁ ἔντιμος καθαλλάρης ὁ μισερ Ἰζουάν Τεμπελῆ συνεσκάρδος τῶν Ἱεροσολύμων, ἀνηψὶς τοῦ ρηγός, ὁ ποῖος ἤθελεν πάγειν εἰς τὴν Δύσιν μὲ τὸν ρήγαν καὶ ἀφήκεν τὸν ρήγαν καὶ ἐπῆγεν εἰς βοήθειαν τοῦ Ἐνγκλετέρρα κατὰ πρόσωπα τοῦ ρηγός τῆς Φραγγίας, καὶ ἀνγκρίστην ὁ ρήγας πολλὰ μετὰ του, διατὶ τὸν ἀφήκεν καὶ πῆγεν κατὰ πρόσωπα τοῦ ἡγαπημένου του φίλου τοῦ ρηγός τῆς Φραγγίας· καὶ ἔνταν ἐστράφην εἰς τὴν Κύπρον, δὲν τὸν ἐγύρευεν· τῶρα ἐμετάνωσεν καὶ ἀγρόνισεν τὸ πταῖσμάν του, καὶ ἦλθε ζητῶντα συμπαιθίον ἀπὸ τὸν ρήγα. Καὶ ὁ ρήγας, ὡς ἐκεῖνος ὅπου εἶχεν τὸ θέλημα νὰ πάγη κατὰ πρόσωπα τοῦ σουλτάνου, θωρῶντά τον ἐσυγχώρησέν του καὶ ἐπροσδέκτην τον πολλὰ μετὰ χαρᾶς. Καὶ ζευρόντα οἱ Βενετικοὶ θαρρῶντα, ὅτι ἐγίνετον ἡ ἀγάπη ἀνάμεσον τοῦ σουλτάνου καὶ τοῦ ρήγα, καὶ ὡς ἐκεῖνοι ὅπου δὲν ἔχουν ἀλλοῦ νὰπραματευτοῦσιν τόσον πλοῦσια παρὰ τὴν Συργίαν, ἀρματῶσαν γ' ἀτέρργα καὶ ἐβάλαν ἀπάνω ὁπραματευτάδες καὶ ἐπέψαν τους εἰς τὴν Συρίαν μὲ πολὺν πλοῦτον καὶ μὲ μεγάλαις χρήσιμαῖςπραματεῖαις· καὶ ἐπεσῶσαν εἰς τὸ Βεροῦτιν καὶ ἐδήκτησάν τους οἱ Σαρακηνοὶ μὲ καλὸν πρόσωπον, ὅτι εἶχαν καὶ πολλὴν προθυμίαν οἱπραματευτάδες οἱ Σαρακηνοὶ νὰ πουλήσουν τὰ ἀρτυματικά τους καὶ πᾶσα ἄλληνπραματεῖαν· καὶ ὅταν ἐπεζεῦσαν, ὄρισεν ὁ ἀμιρᾶς καὶ ἐπῆραν τὸν λαὸν καὶ τοὺςπραματευτάδες καὶ οὖλαις ταῖςπραματεῖαις καὶ ἐβάλαν τους εἰς φύλαξιν. Γροικῶντα ὁ λαὸς ὀποῦμεινεν εἰς τὰ κότεργα τὴν ἀπίστιαν τοὺς ἀπίστους Σαρακηνούς, μοναῦτα ἐπῆραν τὰ κότεργα καὶ ἦλθαν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον καὶ εἶπᾶν το τοὺς λᾶς τους ὅπου ἦτον εἰς τὴν Κύπρον καὶ τοῦ ρήγα, καὶ ἐπικράνησαν ὅλοι τους πολλὰ.

Θεωρῶντα οἱ Καταλάνοι οἱπραματευτάδες πῶς ἐπάψαν ἡπραματεῖαις τῆς Συρίας, ἐπαρακαλήσαν τὸν ρήγα νὰ πέψημαντατοφόρους εἰς τὸν σουλτάνον ἀνισῶς καὶ θέλει νὰ ποίση

τὴν ἀγάπην, ἔχοντες καὶ θέλου νὰ κάμουν νὰ ζιοῦν. Καὶ μοναῦτα ἀρμάρωσαν ἕναν κάτεργον δικόν του καὶ ἔβαλλεν ἀπάνω α' ἐντιμον καθαλλάρην καὶ πολλοὺς ζηνηλόμους, καὶ πολλὰ φρονίμους, εἰς τὴν συντροφίαν τοὺς ἀνωθεν, καὶ ἔπεψέν τους εἰς τὸν σουρτάνον ζητωντά του νὰ πάψη τὸν θυμόν του καὶ νὰ ποίση ἀγάπην, νὰ μὲν θελήσῃ τὴν ζημιάν του καὶ τὴν ζημίαν τοὺς Χριστιανούς, καὶ ἄς λεσμονηθῇ τοὺς δικούς του, καὶ ἄς κοιμήσῃ τὴν κακοςύννην του. Καὶ ὁ θεὸς ἐσκήρωςεν τὴν καρδίαν του ὡς γίον τοῦ Φαραῶ, καὶ δὲν ἔθελε νὰ ποίση ἀγάπην. Θεωρῶντα οἱ σοφοὶ ἄνδρες οἱ Κατελάνοι ὅτι οὐδὲν ὠφελοῦν, μᾶλλον μᾶλλον γίνισκεται, ἐξέβησαν καὶ ἤλθαν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον τῆς κς' νοεμβρίου ατξς' Χριστοῦ καὶ ἤρξαν τὴν ἀρμάδα τῆς Κύπρου ἔτοιμην νὰ ἐβγῆ.

Τὸ λοιπὸν ὁ ρήγας τῆς Κύπρου ὡς φρόνιμος ἐμήνυσε πρὶν τὸν καιρὸν εἰς τὴν Ρόδον νὰ τοῦ πέψουν δ' κάτεργα, καὶ ὅσα ἄλλα ξύλα εὐρεθοῦν εἰς τὸν λιμιόναν νὰ τοῦ τὰ πέψουν εἰς τὸν ἐξοδὸν του. Καὶ γροικῶντα ὁ μέγας μάστρος ἔπεψέν του δ' κάτεργα καὶ ὅσα ἄλλα ξύλα εἶχεν δηγημένα εἰς τὸν ἐξοδὸν τοῦ Σπιταλλίου, καὶ ἐπεσῶσαν εἰς τὴν Κύπρον τῆς ια' νοεμβρίου τξς' Χριστοῦ. Θεωρῶντα ὁ καλὸς ρὲ Πιερ τὴν ἀρμάδα ὅλην πῶς ἦτον δηγημένη, τούτέστιν ἄρμενα ρις', κάτεργα νς'. νάβας καὶ ἄλλα ξύλα ξ', καὶ ἔβαλεν καθαλλάριδες παραβοκυροὺς τοὺς κάτωθεν ὀνοματισμένους· τὸ πρῶτον καπετανίικιν τὸ κάτεργον τοῦ ρηγός, ὁ πρίντζης τῆς Ἀντιοχείας, ὁ μισέρ Φιλιπποῦν τὲ Ἡμπελῆ κύρις τοῦ Ἀρσεφίου, μισέρ Τζουάν τὲ Ἡμπελῆ συνεσκάρδος τῶν Ἱεροσολύμων, ὁ σίρ Τζουάν τὲ Ἡμπελῆ κούντης τοῦ Γιάφ, σίρ Τζουάν τὲ Μόρφου κούντη Τερουχᾶς, ἡ συντροφία τοῦ λεγάτου, ἡ συντροφία τοῦ ἀρχιεπισκόπου, ἡ συντροφία τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, ἡ συντροφία τοῦ σίρ Τζουάν Τελαληδιέρε, ὁ σίρ Λογῆς Τεροκαιφόρτου, ὁ σίρ Σιμουὺν Τενοῦρη Μόρτζος Ἱεροσολύμων, ὁ σίρ Τζάκο Τενόρες.

καὶ τουρκοπουλιέρης τῆς Κύπρου, σὶρ Τουμάς Τεβερνή, σὶρ Τζάκε Τεμουζάρτ, σὶρ Ἀμούν Βισκούντης, μισέρ Τζουάν Πεντιῆν, σὶρ Φιλίππε Δουκίζες, τὸ κάτεργον τὸ Ἀναπολιτάνικον, σὶρ Τζουάν Τεπρίες, σὶρ Ροτζέρ Τεμουντολήφ, ὁ σὶρ Γιλιάμ Βισκούντης, σὶρ Νιέρ Τεπενετίτ, ὁ σὶρ Τζουάν Τεμουντολήφ, ὁ σὶρ Τζουάν Λάσκαρις, ὁ σὶρ Τζουάν Μουστρί, ὁ σὶρ Τζουάν Τεζηπλέτ, ὁ μισέρ Μάρκο Κορνέρ, σὶρ Πιέρ Μαλολές, σὶρ Τζουάν Ταμουρίς, σὶρ Ράφ Τεκκρμαῆ, σὶρ Τζουάν Τεραφιέρ, σὶρ Τζουάν Ταντιότζε, σὶρ Ἀρνάτ Σοσίους, σὶρ Πιέρ Γριμάνης, σὶρ Τζουάν Τεγριμάντε, ὁ καθαλλάρης τοῦ ρέ Τεραγούνα καὶ ἡ συντροφιά του, ὁ σὶρ Ἐμπριμών Ταλαθότε, σὶρ Λαφουῦν Φαρράντος, σὶρ Οὔτετ Παντουῆν, σὶρ Φλερμούντ κῦρις τῆς Κουμπκρίας, ὁ σὶρ Οὔγκετῆς Μιμάρις, σὶρ Χαρρὴν Τεμουζεζάρτ, σὶρ Πιέρ Τεκασίν, σὶρ Νικὸλ Λαζές, σὶρ Γγετῆς Μιμάρις, σὶρ Τζουάν Τεμουντολήφ· καὶ τὰ κάτεργα τὰ ἐκράτησεν ὁ ρήγας εἰς τὴν ρόγαν του τοῦ Σπιταλλίου κάτεργα δ' καὶ σατίαις ιβ'. ὁ σὶρ Τουμάς Τεμουντολήφ τῆς Κλήρου, σὶρ Ἀμούν Παπῆ, σὶρ Τζουάν Τελαπάμε· καὶ ἀπάνω εἰς τὰ καρβία ἦτον καρβοκυροὶ χαμίλοι καὶ δὲν ἐγράφησαν· τὰ ξύλα ὁμάδα μῆ, καὶ ἀπάνω σοῦμμα πενήντα δύο· ὄλα ρ'.

Καὶ τῆ κυριακῇ τῆ ἐβδόμῃ δεκεβρίου τῆς αὐτῆς ἐχρονίης τξς' Χριστοῦ, ἐξέβην ἡ ἀνωθεν ἀρμάδα τοῦ ρηγὸς Ἰεροσολύμων καὶ Κύπρου, καὶ πηγαίνοντα εἰς τὸ πέλαγος ἐσηκώθην ζάλη καὶ μεγάλη σκληρίξ, καὶ τὰ ξύλα ἐχωρίστησαν μεσόν τους καὶ δὲν εἶδαν ἕναν τ' ἄλλον ποῦ πῆγεν. Τὸ κάτεργον τοῦ ρηγὸς καὶ ἄλλα ἐπῆγαν εἰς τὸ Καρκάσιον καὶ εἰς τὴν Ἀκροτίκην· τὸ κάτεργον τοῦ ἀφέντη τῆς Πάρας καὶ ἄλλα ιδ' εὐρέθησαν εἰς τὴν Τρίπολιν καὶ ἐπολεμίσαν τὸν πύργον καὶ ἐπῆραν τὸν καπετάνον ὀνόματι Μεκεντάμ Νταούτ· καὶ ἐμεῖναν τὰ αὐτὰ ιε' κάτεργα εἰς τὴν Τρίπολιν ιβ' ἡμέρας ἐγδέχονταν τὴν ἀρμάδαν. Ὁ ρήγας ἀπὸ τὴν σκληρίξ τὸ ἕναν ἀπέσωσεν

εις τὸ Καρπάσιον, καὶ ἐπέζεψεν καὶ ἤρτεν εἰς τὸ χωργίον τὸ Τρίκομον, καὶ ἔρισεν τὰ δειλοπὰ ξύλα νὰ πᾶν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον. Θωρῶντα ὁ ἀφέντης τῆς Πάρας πῶς τὸ δειλοπὸν στόλος δὲν ἐφάνην, αἰμαλώτευσεν τὴν Τρίπολιν, καὶ ἐστράφησαν εἰς τὴν Κύπρον.

Ἄνταν ἔμαθεν ὁ σουλτάνος τὸ ἀρμάτωμα καὶ τὴν ζημίαν τὴν ἐποίησαν οἱ Κυπριῶται, πολλὰ ἐπικράνθη καὶ ἐμετάνωσεν διατι δὲν ἐτελείωσεν τὴν ἀγάπην· καὶ μοναῦτα ἐβγαλε ἀπὸ τὴν φυλακὴν τὸν σὶρ Γζάκο Γεπολονία τὸν νοτάριον, ὁποῦχεν πῆσειν ὁ ρήγας διὰ μαντατοφόρον εἰς τὸν σουλτάνον καὶ ἐφυλάκισέν τον ὡς ὧδε· ἐβγάλλοντά τον ἀπὸ τὴν φυλακὴν ἔδωκέν του ἓναν μαντατοφόρον εἰς τὴν συντροφίαν του καὶ χαρτία καὶ πρεπάμενα κανισκία εἰς τὸν ρήγα διὰ νὰ τελειώσῃ τὴν ἀγάπην. Ὁ ρήγας ἦλθεν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον, καὶ τὸ κάτεργόν του ἔραξεν εἰς τὸν ἅγιον Γεώργιον τῆς Δαδᾶς, καὶ ἐμηνύσαν το τοῦ ρηγός, καὶ ὁ ρήγας ἔδωκεν ὀρισμὸν νὰ ἔλθουν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον, καὶ ἤτζου ἐγένην. Καὶ ἐλθόντος του εἰς τὴν Ἀμμόχουστον, ὁ ρήγας ἐπερίλαβέν τους μὲ πολλὴν τιμὴν καὶ ἔδωκεν ἓναν ὄμορφον ἀπλάκιν καὶ ἐμπῆκαν ἕ ἀναπαυτοῦσιν. Καὶ πισταυρίου ἔπεισεν καὶ ἔφερέν τους ὀμπρός του· οἱ ποιγοὶ ἔδωκάν του τὰ χαρτία τοῦ σουλτάνου καὶ ἐδιαβάσαν τα ὀμπρός του. Ὅμως ὁ ρήγας ἐπεθύμαν τὴν ἀγάπην τοῦ σουλτάνου διὰ τὴν παρακάλεσιν τοὺς Βενετικούς καὶ τοὺς Γενουβίους καὶ τοὺς Καταλάνους· ἐρώτησεν τοὺς ἄρχοντες τῆς βουλῆς του καὶ εἶπάν του, πῶς καλὸν εἶναι νὰ ποίσης ἀγάπην, ὅτι ὁ σουλτάνος εἶναι πολλὰ ἄρχος καὶ ἀπομνησκει ὥσθη ἕ ἀγανακτήσης τὸν ὄξοδον, καὶ ἕ ἀπολογιάσης τοὺς ξένους νὰ πᾶσιν καὶ νὰ μείνης μοναχός καὶ ἀδήγητος, καὶ θέλει σηκωθῆν καὶ θέλειν ἐρτῆν καὶ ἀπηδᾶ σου ἀξάφνου καὶ θέλει σὲ ζημιώσῃν πολλά. Καὶ γροικῶντα τούτην τὴν καλὴν βουλήν, ἐπρουμουτίκασεν νὰ ποίση ἀγάπην μὲ τὸν σουλτάνον· καὶ οὕτως ἐλαλήθη ἐμπρο-

σθεν τοῦ μαντατοφόρου τοῦ σουλτάνου τῆ κυρικῆ τῆ ε' μηνὸς φεβρουάρη α τ ξ ε' Χριστοῦ.

Καὶ ἐπεψεν ὁ ρήγας τὸν σίρ Τζάκε Τενόρες τὸν τουρκοπουλιέρην τῆς Κύπρου, τὸν σίρ Πιέρ Τεκάμπη, τὸν σίρ Τζάκ Τελεπεσήτ καὶ τὸν σίρ Οὐγγκε Λαπάμε νὰ πᾶσιν εἰς τὸ Κάργιος νὰ στερεώσῃ τὴν εὐλογημένην ἀγάπην, καὶ νὰ ποίση τὸν ὄρκον ὁ σουλτάνος κατὰ τὸ συνηθιν. Καὶ ἐμήνυσεν εἰς ὄλον τὸ νησίον τῆς Κύπρου ὅπου ἔχει Σαρακηνοὺς ἀπιστοὺς νὰ ἔλθουν εἰς τὴν Ἀμμόχουστο μοναῦτα ἢ εἰς τὴν Λευκοσίαν· καὶ ἦλθαν ὄτοιμα περισσοί, καὶ ἐπαράδωκέν τους τοῦ τουρκοπουλιέρην νὰ τοὺς πάρῃ μετὰ του εἰς τὸ Κάργιος· ἀκομι ἐδιαλλάλησεν ὄσους ἔχει Σαρακηνοὺς βαπτισμένους ὅπου ἦτον μετὰ τὸ θέλημάν τους καὶ θέλουν νὰ πᾶν εἰς τὸ Κάργιος μετὰ τοὺς μαντατοφόρους νὰ πᾶσιν, καὶ εἴ τις ἦλθεν καὶ ἀπὸ τὴν Συρίαν καὶ θέλει νὰ πάγῃ ἀς πάγῃ.

Καὶ μοναῦτα ἀρμάτωσεν ἀ' κάτεργον ὁ ρήγας καὶ μίαν σατίαν, καὶ μίαν νάβαν, νὰ ἐμπῆ ὁ μαντατοφόρος καὶ τὰ μάλωτα νὰ πᾶν εἰς τὸ Κάργιος. Καὶ κατὰ τὴν ὥραν ἐφέραν γραφαὶς ἀπὸ τὸν καπετάνον τοῦ Κούρικος καὶ ἀπὸ τὸ Κονίος, λαλῶντα πῶς ὁ μέγας Καραμάνος ἐμήνυσεν εἰς τὸ Κούρικος πῶς τοῦ ἔδωκεν ὄρισμὸν ὁ σουλτάνος νὰ παρακάσῃ τοῦ Κούρικος, καὶ ἦλθεν μετὰ πολὺν φουσάτον καὶ παρακάσεν τοῦ κάστρου. Ἐπεψεν ὁ ρήγας καὶ ἔφερεν τὸν μαντατοφόρον τοῦ σουλτάνου ἐμπροσθέν του καὶ ἐδιαβάσαν του τὰ χαρτία· καὶ γροικῶντα ὁ μαντατοφόρος εἶπεν: μὲν τ' ὀρίσει ὁ θεός, ὅτι ἐγένετον τοῦτον ἀπὸ τὸν ἀφέντην μου. Καὶ μοναῦτα ὄρισεν καὶ ἀρματώσεν δέκα κάτεργα, καὶ ἐπέψεν τα εἰς βοήθειαν τοῦ κάστρου, καὶ ἔβαλεν καὶ καραβοκυροὺς τιμημένους ἄρχοντες, καὶ καπιτάνον τὸν πρίντζην τὸν ἀδελφόν του· καὶ τὰ ὀνόματα τῶν ἀρχόντων εἶναι τοῦτοι· σίρ Φιλίππε Τεηπελήν, σίρ Φιλίππε Τεπερζουή, τὸν σίρ Φιλήμων τὸν ἀφέντην τῆς Πάρας, τὸν μι-

σέρ Σιμούν Τενόρες, καὶ τὸν σίρ Τουμάς Ταντιότηζε, τὸν σίρ Τζουάν Μουρσί, τὸν σίρ Τζουάν Λάσκαρην καβαλλάρης Ρωμαῖος ἀπὲ τὴν Κωνσταντινούπολιν, καὶ τὸν σίρ Τζάκες Τεμουντζάρτ, καὶ πολλοὺς ἄλλους καβαλλάριδες τῆς συντροφίᾳς τους, καὶ πολλοὺς λᾶς τῶν ἀρμάτων. Καὶ τῇ κς' φεβρουαρίου τξς', Χριστοῦ, ἡ αὐτὴ ἀρμάδα ἐξέβη ἀπὸ τὴν Ἀμμόχουστον καὶ ἐπῆγεν εἰς τὸ Κούρικος καὶ ἤυραν τὸ κάστρον ἀποκλεισμένον καὶ πολὺς λαὸς τῶν Τούρκων, καὶ εἶχαν πάρειν καὶ τὸν πύργον ὅπου ἦτον κτισμένος ἀπάνω τῆς πέτρας πλησίου τοῦ πηγαδίου ἐξω τοῦ κάστρου κατὰ πρόσωπα τοῦ πύργου τοῦ λεγομένου τοῦ Ὀρνιαρίου. Καὶ ἄνταν οἱ Κουρουκιώταις ἀποσκαπᾶσαν τὴν ἀρμάδαν, ἐχάρησαν χαρὰν μεγάλην καὶ ἐσημάναν ταῖς καμπάναις καὶ ἐπαῖζαν τὰ τρουμπέτια. Καὶ ἄνταν ἐπέζευσεν ὁ πρίντζης καὶ ἐνέβη εἰς τὸ κάστρον μὲ τὴν συντροφίαν του, ἐποίησεν τρεῖς ἡμέραις καὶ δὲν ἐξέβη ἀπὸ τὸ κάστρον, ἀμμὲ ἐπολεμίζαν ἀπὸ πάνω μὲ τοὺς Τούρκους. Καὶ ὀπίσω εἰς γ' ἡμέραις ὤρισεν ὁ κύρης ὁ πρίντζη καὶ ἐξέβησαν ἐξω οἱ Κουρουκιώταις καὶ ἐποίησαν μέγαν πόλεμον, καὶ ὁ θεὸς ἔδωκεν τὸ νίκου τοὺς Χριστιανούς καὶ ἀτσακίσαν τοὺς Τούρκους καὶ φύγαν, καὶ πιάσαν ἀπὸ ξαυτῆς τους πολλοὺς ζωντανούς, καὶ ἐσφάγησαν πολλοὶ Τούρκοι, καὶ ἐπῆράν τους οἱ χριστιανοὶ πολλὰ πολεμικὰ καὶ ταῖς τένταις τους καὶ πολλὰ ροῦχα, καὶ ἐλαβῶσαν καὶ τὸν μέγαν Καραμάνον πολλοὺς κόρπους, καὶ ἐπῆραν καὶ τὸν πύργον τὸν εἶχαν πάρειν οἱ Τούρκοι. Καὶ ὁ πρίντζης ἔμεινεν ιβ' ἡμέραις εἰς τὸ Κούρικος, ἐγδέχeton μήπως καὶ στραφοῦν οἱ Τούρκοι καὶ ἔμαθεν πῶς πλεῖον δὲν ἔρχονται, διατὶ ἐτσακίστησαν καὶ πᾶσα εἰς ἐπῆγεν ἔσω του. Καὶ ἐχάρην χαρὰν μεγάλην, καὶ μῆνυσέν του καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Κύπρον εἰς τὴν Ἀμμόχουστον τῇ ιδ' μηνὸς μαρτίου τξζ' Χριστοῦ.

Τὸ λοιπὸν εὐριστικομένου τοῦ ἀφέντη τοῦ πρίντζη εἰς τὸ

Κούρικος, ἐνέβησαν πολλοὶ Τούρκοι Βαρσυχίδες φίλοι τοῦ τοποῦ καὶ ἐδῶκάν του νὰ γροικήσῃ πῶς εἰς τὸ Κάργιος ἦτον μεγάλη φιλονεικία μὲ τὸν σουλτάνον καὶ ἀνάμεσα τοὺς ἀμιράδες, καὶ ἐσκοτώσαν τὸν μέγαν ἀμιρᾶν ὅπου κουβερνίαζεν τὸ γένος τῶν Μουσθλουμάνων, ὀνόματι Πέχνα Ἑλλαζεζή, διότι ἦτον εἰς τὸ θέλημάν του, καὶ ἐσυμβούλεψεν τὸν σουλτάνον νὰ ποίσῃ τὴν ἀγάπην μὲ τὴν Κύπρον, καὶ ἔβαλεν εἰς τὸν τόπον τοῦ ἄλλον ἀμιρᾶν, ὀνόματι Χασάτ Νταμούρ. Καὶ τοῦτον εἶπεν το ὁ πρίν-τῆς τοῦ ρηγῶς· καὶ ὁ ρήγας ἐπεψεν τοὺς μαντατοφόρους, καὶ ἐστράφην εἰς τὴν Λευκοσίαν· καὶ μανθάνοντα τὰ μαντάτα, διότι οἱ μαντατοφόροι ἀκομι ἦτον εἰς τὴν Ἀμμόχουστον ἐπεψεν καὶ ἐφερέν τοὺς ὀμπρός του καὶ ἐρώτησέν τοὺς διὰ τοῦτον· καὶ κείνοι εἶπάν του: ἀφέντη, ἐμεῖς ξεύρομεν πῶς ὁ ἀφέντης μας ὁ σουλτάνος καὶ οὔλοι οἱ ἀμιράδες θέλου νὰ ποίσουν ἀγάπην μὲ τὴν ἀφεντιάν σου διὰ νὰ τελειωθῇ χωρὶς κώλυσιν ἡ ἀγάπη· καὶ ἄλλην ἐνοιῶν μηδὲν ἔχῃς. Καὶ μοναῦτα ἐδωκέν τοὺς ὀρισμὸν νὰ στραפוῦν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον καὶ νὰ ποίσουν τὸ ταξειδίον τοὺς.

Οἱ Γενουβίσοι θωρῶντα πῶς ἔργε νὰ τελειωθῇ ἡ ἀγάπη, ἐπεψεν ἕναν κότεργον εἰς τὸ Κάργιος μὲ τὸν σὶρ Πιέρ Τεβανὲς ἕναν φρόνιμον πρᾶγματευτήν, καὶ ἐζήτησέν του τὴν ἀγάπην. Καὶ ὁ σουλτάνος εἶπά του· δὲν πολομῶ ἀγάπην μὲ κανέναν χριστιανόν, χωρὶς νὰ ποίσω μὲ τὸν ρήγα τῆς Κύπρου, καὶ ἐγδέχομαι τὸν μαντατόρον του· καὶ εἶχαν πολλὴν πικρίαν. Θωρῶντα ὁ ἄνωθεν σὶρ Πιέρ, ἐξέβην καὶ ἦλθεν γυρεύγοντα τοὺς μαντατοφόρους, καὶ ἐπαρακάλεσεν τὸν ρήγα νὰ τοὺς ξηφτιάσῃ γλήγορα. Καὶ μοναῦτα ὁ ρήγας ἐμήνυσεν τοῦ τουρκοπουλιέρη εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ νὰ πάγῃ εἰς τὸν σουλτάνον τὸ γληγορότερον τὸ νὰ μπορήσῃ. Καὶ ἀρμάτωσεν ἄ κότεργον, καὶ ἦτον καὶ τὸ κότεργον τοῦ ρὲ δὲ Ραούνα, καὶ μίαν σατίαν, καὶ β' νάβαις νὰ σηκώσουν τοὺς λᾶς τοὺς ἐπεψεν εἰς τὸν

σουλτάνον, καὶ τὸ κάτεργον τὸ Γενουβίσικον τὸ ἔφερον ὁ ἄνωθεν ὁ σὴρ Πιέρου Κανέλ, καὶ ἐπῆγαν ὄλοι συντροφίαν εἰς τὴν Ἀλεξάνδρην· καὶ ἐνέβησαν ἔξω τὸ σαββάτο τῆ 18 μῆρτιου τξζ' Χριστοῦ, καὶ ἐπῆγαν ἀπὸ τὴν Ἀμμόχουστον, καὶ ἐπροσδέκτησάν τους μὲ μεγάλην τιμὴν, καὶ ἐδῶκάν του συντροφίαν ἀμιράδες ἔντιμους, καὶ ἐπῆράν τον εἰς τὸ Κάργιος εἰς τὸν σουλτάνον· καὶ εἶχεν ὀρισμὸν ἀπὸ τὸν ρῆγα ὅ, τι ποίσει νὰ τοῦ πέψουν ἀντίλογον ἀπὸ τὸ Καργίος μὲ τὴν σατίαν μοναῦτα διὰ νὰ ξεύρη.

Ὁ ρῆγας ἀρμάτωσεν πολλὰ κάτεργα νὰ πάρουν τὸ πλέρωμαν τοὺς λαῶς εἰς τὴν Ἀτταλείαν τοὺς σολδάτους καὶ βιτουάλιαν. Θεωρῶντα ὁ ρῆγας πῶς δὲν ἦλθεν ἡ σατίξ ἀπὸ τὴν Ἀλεξάνδρην, ἦτον πολλὰ περιλυπος, καὶ ὤρισεν τὸν μισερ Τζουάν Μουρσῆ, τὸν εἶχεν βάλλειν καπετάνον εἰς τὴν ἀρματωσίαν, νὰ μὲν σκαλέψη ὥστη νὰ τοῦ μηνύσῃ ὁ ρῆγας.

Θεωρῶντα ὁ λαὸς τῆς Ἀτταλείας, ὅτι ὁ ρῆγας δὲν ἔπεψεν τὸ πλέρωμάν τους καὶ βιτουάλιαν κατὰ τὸν καιρὸν, εἶπαν· ὁ ρῆγας ἐλησμόνησέν μας. Καὶ ἐς τοῦτον ἔπεσεν ἔχθρα εἰς τὸ μεσὸν τους. Ὁ σὴρ Λίουν Βεντιαμὲς ὁ καπετάνος ἐκουθερτιάζεν τους μὲ γλυκία λογία ν' ἀπομείνουσιν καὶ δὲν ἤμπορε νὰ τοὺς ταπεινώσῃ. Καὶ ἦτον ἓνας μάστρος ὀνόματι Πιέρ Κανέλ καὶ ἐπονηρεῦγέ τους εἰς τὴν τοιοῦτην λογίην, ὅτι ἐρεβελιάσαν καὶ ἐπῆραν καὶ τὸ ἀνοικτάριν ἀπὸ τὸ χέριν τοῦ καπετάνου, λαλῶντα νὰ τὸ στρέψουν τοὺς Τούρκους· καὶ ἐδιάβασαν μέγαλον φόβον καὶ ἔνοιαν. Καὶ ὁ καπετάνος ἐποίηεν τόσον καὶ κρατήσέν τους, καὶ ἐβαστάξαν ἕως τὸν καιρὸν καὶ ἐμήνυσεν τοῦ ρηγὸς μοναῦτα ν' ἀναγκαστῆ νὰ πὲ τὸ πλέρωμάν τους. Καὶ μανθάνοντά το ὁ ρῆγας πολλὰ τὸ ἐπικράνη, καὶ πάλε ἐνοιάζετον διὰ τὴν σατίαν διὰ νὰ ξεύρη μαντάτον ἀπὸ τὸν σουλτάνον. Ἐμήνυσεν ὁ ρῆγας τοῦ ἀμιράλη νὰ μηνύσῃ τοὺς λαῶς ν' ἀρματώσῃ ὅσα ξύλα ἐμπορίσει· καὶ μοναῦτα ἀρμάτωσεν κ'η'

κάτεργα, χωρίς τὰ δ'. τῆς Ρόδου τὰ εὐρέθησαν εἰς τὴν Ἀμ-
 μόχουστον, καὶ εἶχεν καὶ πολλὰ ἄλλα μικρά, καὶ ἔβαλαν κα-
 ραβοκυρούς τοὺς κάτωθεν δηλημένους· πρῶτον τὸ κάτεργον τοῦ
 ρηγός· β', τοῦ πρίντζη· γ', τοῦ μισέρ Τζουάν τὸ Ἡμπελῆ· δ',
 τοῦ μισέρ Φιλίμπο Ταπεργή· ε', τοῦ κούντη μισέρ Τζουάν τὸ
 Ἡμπελῆ· σ', τοῦ μισέρ Τζουάν τὸ Μόρφου κούντη τὸ Ρουχᾶς·
 ζ', μισέρ Ὀγγγέτ Τελουζουνία πρίντζης· η', ὁ μισέρ φρέ Ρα-
 μουντες ἀφέντης τῆς Πάρας· θ', ὁ μισέρ Σιμουὺν Γενόρες μα-
 ριτζᾶς Ἱεροσολύμων· ι', μισέρ Τζουάν Τεπριές· ια', μισέρ Τζου-
 ἀν Πετουή Λουζουνίας· ιβ', σίρ Γιλιάμ Βισκούντης· ιγ', σίρ
 Τζουάν Τελαφιέτ· ιδ', σίρ Τουμάς Τεμουντολήφ τῆς Κλήρου·
 ιε', Τζουάν Ταντιότζε· ις', σίρ Τουμάς Τεβερνη· ιζ', σίρ Ρω-
 γέρ Δεμουντολήφ· ιη', σίρ Τζάκε Τεμουντεζάρτ· ιθ', σίρ Χαρ-
 ρὴν Τεμουντεζάρτ· κ', σίρ Τζουάν Ταμουστρί· κα', σίρ Πιέρ
 Μαλοζέ· κβ', σίρ Τζουάν Ταμάρ· κγ', σίρ Μαρήν Κορνέρ· κδ',
 σίρ Λιοῦν Σπινόλας· κε', σίρ Τζουάν Λασκάρις· κς', σίρ Πρί-
 μου Τελαβότα· κζ'. σίρ Ἀλφουὺν Φαρράντ· κη', τὸ κάτεργον
 τοῦ ἐπισκόπου τῆς Κύπρου· κθ', ἡ συντροφία τοῦ σίρ Τζουάν
 Τελαβίεζ.

Καὶ τῇ κς' μαγίου ατξζ' Χριστοῦ ἐξέβην ὁ ρὲ Πιέρ μὲ
 οὐλὴν τὴν ἀρμόδαν καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Ἀτταλείαν· καὶ ὅσον
 ἀπεσῶσαν ἔκοψεν τὴν κεφαλήν τοῦ μάστρε Πιέρ Κανέλ ὅπου
 ἔτον ἡ ἀφορμὴ τοῦ σκαντάλου, καὶ ποίκεν πλέρωμιν τοῦ λαοῦ·
 καὶ ἀπέκει ἐξέβην καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Ρόδον διὰ νὰ μάθη
 μαντάτον ἀπὸ τὸ Κάργιος· καὶ ἄλλαζεν τὸν καπετάνον τῆς
 Ἀτταλείας καὶ ἔβηλεν τὸν σίρ Τουμάς Τεμουντολήφ τῆς Κλήρου.

Πηγαίνοντα ὁ σίρ Τζάκες Γενόρες ὁ τουρκοπουλιέρης καὶ
 ἐμπαίνοντα ἔμπροσθεν τοῦ σουλτάνου, ἐσύντυγνεν του πολλὰ ἀ-
 πότορμα καὶ ἀτζίπωτα, λαλῶντά του, ὅτι δὲν πρέπει οἱ ἀφέν-
 ταις οἱ καθολικοὶ νὰ προυμουτιάζουν νὰ πολομοῦν ἀγάπην καὶ
 πάλε νὰ μεταγνώθουν· καὶ νὰ πλημμελοῦμεν μὲ πολὺν κό-

πον καὶ πειρασμὸν, καὶ ἴ ἀποδιαβάξῃς ἀπὸ μίην ἡμέραν εἰς ἄλλην. Καὶ πολλὰ ἄλλα λογία σκληρὰ καὶ ἄπρεπα, καὶ ἐφουμίζετον εἰς τὴν εὐγενείαν του πῶς ὁ ἀφέντης του εἶναι καθολικὸς ἀφέντης. Γροικῶντα ὁ σουλτάνος, ἐθυμώθην πολλὰ καὶ ὤρισε νὰ τὸν ἀπλώσουν χαμαὶ νὰ τὸν παιδεύσουν. Καὶ ἐσηκώθην ἕνας ἀμιράς, καὶ λαλεῖ τοῦ σουλτάνου· δός μου ὄρισμὸν ἐμὲν τοῦ δούλου σου νὰ σοῦ συντύχω· παρακαλῶ πολλὰ τὴν μεγάλην σου ἀφεντίαν ἐμπροσθεν τοῦ ἀμιράδες σου νὰ μοῦ ἀκούσης. Ὁ δὲ σουλτάνος ἐρίσεν τον νὰ συντύχη. Καὶ κείνος εἶπεν· ἀφένταις, δοτέ μου ἴ ἀγροικῆσω πῶθεν εἶναι θαρρούμενοι οἱ χριστιανοὶ καὶ πέμπουν τόσον λογάριν καὶ πραματείας εἰς τὸν τόπον σου, καὶ τόσοι πρατευτῆδες ὅπου στέκονται εἰς ταῖς χώρας σου; Καὶ ὁ σουλτάνος εἶπέν του, εἰς τὸν ὄρκον τοῦ σουλτάνου καὶ εἰς τὸν ὄρκον τὸν διδοῖ ἐμπροσθέν τους. Ἄπολογαταί του· οἱ μαντατοφόροι τοῦς Χριστιανούς στέκουν ὀμπρός σου, καὶ θωρῶ ὤρισε; νὰ τὸν ἀπλώσουν νὰ τὸν παιδεύσουν· πολομῶντα τοῦτον, τίς ἐνὶ ἐκεῖνος ὅπου νὰ πέψη πλεῖον μαντατοφόρον εἰς τὴν ἀφεντείαν σου; καὶ θέλει γεγῆν μεγάλη μάχη εἰς τὸ μέσος· διὰ τοῦτον ἡ ἀφεντιά σου ἀνοιξε τὰ βιβλία τὰ σουλτάνικα καὶ ψηλάφησαι ἀνισῶς καὶ ποτὲ κανένας σουλτάνος διαββαινωμένος σου ἐποῖκεν τιτοῖον πρᾶμαν ποτὲ μαντατοφόρος οὐδ' ἐτιμάζεται, οὐδὲ παιδεύεται· ἐμπορεῖ νὰ τὸν κατηγορήσουν ἂν συντύχη ἄπρεπα λογία καὶ νὰ τὴ μνηύσουν τοῦ ἀφέντη του νὰ πέρην σκοπὸν ἴντα ἀνθρώπους πέμπει μαντατοφόρους, καὶ ὄχι νὰ τὸν θανατώσουν· καὶ ἀνισῶς καὶ τοῦτον γινῆ οἱ Μουσθλουμάνοι δὲν ἔχουν πείον καμμίαν ζωὴν. Καὶ τόσον ἐσύντυχεν ὁ ἀμιράς, ὅτι ἔκοψεν τὸν σουλτάνον ἀπὸ τὴν κακὴν ὄρεξιν ὅπου εἶχεν εἰς τὸν μαντατοφόρον. Λαλεῖ του ὁ σουλτάνος· ἀρωτουμέν σε ὡς παλαιὸν καὶ ἐμπιστὸν τοῦ σπιτιῦ μας, τίντα πρέπει τοῦ χοιριδίου τούτου τοῦ μαντατοφόρου ὅπου σύντυχεν τόσον ἀντροπικισμένῃ ἐμπροσθεν τοῦς ἀμιράδες μου; Εἶπέν του·

μηδὲν τοῦ κάμεις κακόν· ἄρης τον νὰ πᾶ τὴν δουλιάν του. Καὶ ἐσυνκατέβην ὁ σουλτάνος. Καὶ ὄνταν ἐγροίκησεν ὁ τουρκοπουλιέρης τὰ λογία τοῦτα, εἶχεν ἕναν φίλον Γενουδίον ὅπου ἐμουσθλουμάνισεν, καὶ ἐκράζαν τον σίρε Λουσίερ Τελόρτ, καὶ σαρακηνὸν ἐκράζαν τον Νασάρ Ἐλτήν, ἔπεψεν καὶ ἐκρᾶξέν τον καὶ ἔδωκέν του πρεπαμένα κανισκία νὰ τοῦ δώσῃ καὶ τοὺς ἀμιράδες τοὺς φελέσιμους, καὶ παρχκαλέσεν τον νὰ ποίσουν κοντὸ τὸ ξηφτιάσμαν του ἀπὸ τὸν σουλτάνον. Ὁ ποῖος ἐπῆγεν καὶ ἐδήθην μὲ τὸν ἀμιράν ἀποῦ ἐξηλώσεν τὸν σουλτάνον νὰ μὲν ποίση τὴν ἀγάπην. Καὶ ἐπῆγεν ὁ ἕνας ἀπὸ τὴν μίαν μερίαν καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλην ἐκεῖνος, καὶ ὁτόσα ἀποτσακίσαν τὸν σουλτάνον, καὶ τόσα τοῦ εἶπασιν· ὅτι ὁ θεὸς θέλει πέψει μεγάλην παιθευσιν εἰς αὐτῆς μας, ἂν δὲν ποίσης ἀγάπην, ὅτι ἐμάθαμεν καὶ ὅλοι οἱ Χριστιανοὶ μέλλει νὰ σωρευτοῦσιν νὰ ἔλθουν κατὰδικά σου νὰ σὲ ξηλείψουν, καὶ νὰ καταλύσουν καὶ τὸν σουλτανικὸν λαόν· καὶ φαίνεται μας καὶ ἀναγκάζεις τους νὰ τὸ ποίσουν. Εἰς τοῦτον ἐσυνκατέβην ὁ σουλτάνος νὰ τελειωθῇ ἡ ἀγάπη, καὶ ὤρισεν μαντατοφόρους νὰ ἔλθουν μὲ τὸν τουρκοπουλιζῆν εἰς τὴν Κύπρον. Τότε εἶπεν τοῦ σουλτάνου ὁ Νασάρ Ἐλιτήτι· ἀφέντη, οἱ φράγχοι λαλοῦσιν, ἀποῦ διδοὶ γληγόρα διδοὶ δεύτερον· πρῶτον ὅτι δείχνει πῶς ἔχει θέλημα νὰ τὸ δώσῃ, καὶ τὸ δεύτερον διδοὶ τὸ πρᾶμαν ὅτοιμα. Τὸ λοιπὸν καὶ ἡ ἀφεντιά σου ἐκεῖνον τὸ μέλλει νὰ ποίσης ἢ νὰ δώσης ἄς γενῇ γληγόρα, διὰ νὰ ἐβγαίνῃ ἡ ἀκουή σου καὶ νὰ ἐρχονται ἢπραματεῖται, καὶ ν' ἀνοίξῃ ὁ τόπος καὶ τὸ καλὸν τοῦ θεοῦ.

Ἐμέρωσεν ὁ λύκος ἄγριος, καὶ μοναῦτα ἐπεψεν καὶ ἐξηφτίασεν τὸν τουρκοπουλιέρην καὶ τοὺς μαντατοφόρους μὲ τὰ κανισκία τὰ συνειθισμένα, καὶ μὲ καλὸν πρόσωπον ἐξέβησαν καὶ ἦλθαν εἰς τὴν Ἀλεξάνδρην, καὶ ἦραν τὰ κάτεργά τους, καὶ ἐνέβησαν καὶ ἦλθαν εἰς τὴν Κύπρον. Καὶ τὴν παρασκευὴν

τῆ ἰδ' ἰουνίου α τ ξ ζ' Χριστοῦ ἔμαθεν πῶς ὁ ρήγας εὐρίσκειται εἰς τὴν Ρόδον. Τότες ἐγδέχτην τοὺς μαντατοφόρους καὶ ἐποικέν τους μεγάλην ἀπόλαυσιν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον καὶ ἐμήνυσέν το τοῦ ρηγός, καὶ ἀφηκέν τους νά τοὺς δηγοῦν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον. Καὶ κείνος ἐπῆγεν νά δῆ τὴν ρήγαινα, καὶ τῆ δευτέρᾳ τῆ κδ' ἰουνίου τῆς αὐτῆς ἐχρονίας τελειόοντα ταῖς δουλαιῖς τους, ἐξέβην ἀπὸ τὴν Λευκοσίαν καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον, καὶ ὠδήγησεν τὰ κάτεργά του, καὶ ἐμπάσεν τοὺς μαντατοφόρους, καὶ ἐνέβην καὶ κείνος, καὶ ἐπῆγαν εἰς τὴν Ρόδον· καὶ ἐξέβην ἀπὸ τὴν Ἀμμόχουστον τῆ παρασκευῆν κ η' ἰουνίου τῆς ἀνωθεν ἐχρονίας. Καὶ πεσώνοντά τους εἰς τὴν Ρόδον, εὐρέθην ὁ ρήγας εἰς τὸ κυνηγιν, καὶ μανθάνοντα ὁ ρήγας πῶς ἦρτεν ὁ τουρκοπουλιέρης καὶ οἱ μαντατοφόροι τοῦ σουλτάντου, ἐχάρην πολλά, καὶ ἀφήκεν τὸ κυνηγιν καὶ ἦλθεν μοναῦτα εἰς τὴν Ρόδον. Γροικῶντα πῶς δὲν ἐτελειώθην ἡ ἀγάπη τοῦ σουλτάνου, παρὰ ἐξανάπεψεν μαντατοφόρους νά τοῦ συντόχουν, ὥρισε ἡ ἀπεζεύση ὁ τουρκοπουλιέρης μὲ τὴν συντροφίαν του καὶ ἡ ἀφήσουν τοὺς μαντατοφόρους τοῦ σουλτάνου εἰς τὰ ξύλα τους, ἕως ὅπου νά ἴδουν ἄλλον ὀρισμὸν ἀπὲ τὸν ρηγᾶ. Καὶ μοναῦτα ἐσύντυχεν μὲ τὸν τουρκοπουλιέρην καὶ ἔμαθεν τὰ γενόμενα· καὶ μοναῦτα ἐπεισεν ἕναν κάτεργον εἰς τὴν Κύπρον, καὶ ἀπάνω ἐπεισεν τὸν σὶρ Λιοῦν Κεντατιαμὲ νά δηγήσῃ ὅσα ἄλογα ἐμπορεῖ νά πάρῃ μετὰ του, καὶ νά δηγήσῃ παραβία ταφουρέντζαις καὶ λουσεργία νά σηκώσουν τὰ αὐτὰ ἄλογα, ὁμοίως καὶ πολλαῖς σατίαις, καὶ πᾶσα ἄλλα ξύλα ὅπου ναῦρεθοῦν εἰς τὸν λιμιόναν τῆς Ἀμμόχουστου, καὶ νά τὸν ἐγδεχτοῦν. Ὁ ἀνωθεν σὶρ Λιοῦν Κεντατιαμὲ μοναῦτα ἐποικέν τον καὶ ἦλθεν καὶ ἐπλήρωσεν τὸ μνηνίον τους καὶ δῆγησεν πᾶσα πρᾶμαν κατὰ τὸν ὀρισμὸν τοῦ ρηγός, καὶ ἀπομείνεν τὸ νά ἔλθῃ. Καὶ τότες ἐνέβην εἰς λόγια ὁ κύρις σὶρ Λιοῦν Κεντατιαμὲ μὲ τὸν κύρην τρῦ Ροκεφόρτ. Μὲ τὸν σὶρ Τζουάν Μουρσι ὁ ρήγας

ἀνγκρίστην μετὰ του. Τότες ἐσάστην ὁ κύρις τοῦ Ροκεφόρτ μὲ τὴν ἀφέντην τῆς Πάρας ν' ἀφήσουν τὸν ρῆγα καὶ νὰ πᾶσιν εἰς τὴν Δύσιν· καὶ (μο)ναῦτα ἀρματῶσαν α' κάτεργον ἀπὸ τὴν Ρόδον, καὶ τάξαν τὸν ρῆγα τῆς Κύπρου νὰ εὐρέθη ἔμπροσθεν τοῦ πάπα τῆς Ρώμης εἰς τερμένον τὴν ἡμέραν τῶν Γεννῶν νὰ τοὺς ἀπολογηθῇ γιὰ τὸ ἀγκάλεμαν τὸ ἔχουν μεσόν τους καὶ νὰ δικαιωθοῦν ἀπὸ τὸ ζήτημάν του. Καὶ τότες ἀνάφανεν ὁ μέγας μάστρος τῆς Ρόδου ἀπάνω εἰς δύο κάτεργα ἀπὸ πέρα, καὶ κράζαν τον φρε Ραμοῦν Μπεληνγκιέρ, ὁ ποῖος ἦτον εἰς τὸν πάπαν· καὶ ἐδεκτῆσάν τον πολλὰ πρεπάμενα καὶ ἀπὸ τὸν ρῆγα καὶ ἀπὸ τοὺς λᾶς του καὶ ἀπ' οὐλὴν τὴν Ρόδο.

Ὁ ρῆγας ἐξέβην ἀπὸ τὴν Ρόδο καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Ἀτταλείαν, καὶ ἔπεψεν τὸν μισέρ Τζουάν Μουσίρι εἰς τὸν Τακᾶν καὶ εἶπέν τους νὰ ἔλθουν νὰ συντύχουν μὲ τὸν ρῆγα. Καὶ ὁ αὐτὸς Τακᾶς καὶ ἐπεζεῦσεν, καὶ ἐπερίλαβέν τους πολλὰ τιμημένα, καὶ ἐπροσδέκτην τους πολλὰ τιμημένα, καὶ ὁ ἔνωθεν Τακᾶς ἐποῖκεν μεγάλην τιμὴν τοῦ ρηγός, καὶ ἀξίωσέν τον, καὶ ἐπροσκύνησέν τον μὲ πίστιν· καὶ ἐσοντύχαν ὦραν πολλήν, καὶ ἀποχαιρετίσεν τον, καὶ ἐπῆγεν ὁ Τακᾶς τὴν δουλίαν του, καὶ ὁ ρῆγας ἐμπῆκεν εἰς τὸ κάτεργόν του καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Ἀτταλείαν. Καὶ οἱ ἀμιράδες τοὺς τόπους ἐκείνους ἐπέψαν τοῦ ρηγός κανισκία ἄξια μὲ τοὺς μαντατοφόρους, κατὰ τὸ συνηθιν, ζητῶντα νὰ ξαναστερεώσῃ τὴν ἀγάπην τὴν εἶχεν ἡ Ἀτταλεία μετὰ του. Καὶ ὁ ρῆγας ἐκήρυξέν την· καὶ μετὰ ταῦτα ὁ ρῆγας ἐξέβην ἀπὸ τὴν Ἀτταλείαν καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Κύπρον εἰς τὸ Κίττιν, καὶ ἐπέζευσεν μὲ τοὺς λᾶς του, ἐγδεχόντα τὸν σιρ Τζουάν Τεσιούρ τὸν ἀμιράλην νὰ ἔλθῃ ἀποῦ πέρα, ὅτι ὁ μέγας μάστρος εἶπέν τους εἰς τὴν Ρόδο τὸ πῶς εἶχεν ποίσειν τὴν ἀγάπην μὲ τοὺς Γενουβίσιους, καὶ ἦτον ἔτοιμος νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν Κύπρον. Ὁ ρῆγας ἀρρώστησεν καὶ ἐβάλεν τὸν ἀδελφόν του τὸν πρίντζην εἰς τὸν τόπον του, καὶ κείνος ἦλθεν εἰς τὴν

Λευκοσίαν· και άντάν εκαλλιτέρισεν έστράφην εις τὸ Κίττιν. Και τάπισα ήλθεν εις αστένειαν ὁ κύρης ὁ πρίντζης, και έφέραν τον με τὸ τζάριν εις τήν Λευκοσίαν. Και τῆ κ β' σεπτέβρη εύρισκόμενος ὁ ρήγας εις τὸ Κίττιν, άνάφανεν τὸ κάτεργον τοῦ μισέρ Τζουάν Τεβριμαντέ, και ήτον μέσα ὁ πίσκοπος τῆς Ἄμμοχούστου ὁ σίρ Ἐράτ, και ὁ σίρ Τζουάν Τεσιούρ ὁ άμυράλης. Ὁ ρήγας και οὔλοι οἱ άφένταις έδεκτῆσάν τους με μεγάλην τιμήν· και μοναῦτα ώρισεν ὁ ρήγας τὸν άμιορίλην νά πάρη τὸν έπίσκοπον εις τήν Ἄμμόχουστον, και κεινός νά στραφῆ εις τὸ Κίττιν, και άνισώς και τὸν ρήγα δέν τὸν εύρη εις τὸ Κίττιν, νά πάγη εις τήν Τρίπολιν.

Ὁ ρήγας εξέβην από τὸ Κίττιν τῆ κ β' σεπτέβρη α τ ζ' Χριστοῦ· και επέσωσεν οὔλη ἡ άρμάδα εις τὸν λιμιόνην τῆς Τρίπολις, και τῆ κυριακῆ τῆ κ η' σεπτέβρη ένέβην εις τήν Τρίπολιν έσω εις τήν χώραν. Τὸ λοιπὸν έμπαίνοντα, ὁ λαός οὔλος έσκολίστην εις τὸ κοῦρσο, και έστρέφοντα νά έμποῦν εις τὰ κάτεργά τους οἱ Σαρακηνοί εσφάζαν τους, ὅτι άξ απολύθησαν και δέν ειχαν καπετάνον νά τους ὀρδιναίζῃ· και έρχονταν δύο ἢ τρεῖς κ' έθαρροῦσαν και εἶναι έσω τους· και ειχεν έναν μίλιν από τήν χώραν ὡς τὸν λιμιόναν, και εκει ὁ τόπος εἶναι γεμάτος περιβολία και πολὺν καλάμιν τοῦ ζαχάριτος, και οἱ Σαρακηνοί έτον χωσμένοι εις τους φραμοὺς και εις τὰ καλαμερά τῶν περιβόλεων, και έδόξευγάν τους και εσκοτώσαν πολλούς. Γροικῶντα ὁ ρήγας και θεωρῶντα, ὅτι έμεῖνα μοναχοί, και ἡ χώρα τειχόκαστρον δέν ειχεν, έφοβήθην μὲν τοῦ άπηδησή φουσάτον και σκοτώσουν τον· ώρισεν και επαιξεν ἡ τρουπέτα νά συνπιαστῆ ὁ λαός, και συνπιάζοντα ένέβησαν εις τὰ κάτεργα. Και διά τούτην τήν άφορμην άπόλυσεν ὁ ρήγας τήν Τρίπολιν γλήγορα διά τὸν άπαιδέυτον λαόν, ὅτι διά ὀλίγον κέρος νά παρπατοῦν άξάπλυτοι, και οἱ έχθροί εύρίσκουνταν εις χώστραις και εσφάζαν τους. Και επῆρεν τήν πόρταν

τὴν σιδερένην τοῦ καστελλίου καὶ ἐβάλεν τὴν εἰς τὸ νησὶν τοῦ Κουρίκου. Καὶ ἐξέβη καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Ταρτούζαν, καὶ τὸ στόλος τοῦ ρήγα ἐξέβη ἀπὸ τὴν χώραν· καὶ θεωρῶντα ὁ λαὸς τοῦ χωργίου τοῦ σουλτάνου τῆς ἄνωθε Ταρτούζας τόσον πληθος λαοῦ, ἔφυγεν καὶ ἐπῆγεν ἀπάνω εἰς τὸ ὄρος. Τὰ κά-
 τεργα ἀπεξεῦσαν καὶ ἐξέβησαν καὶ ἐκουρσέψαν τὴν χώραν καὶ τὸ χωρίον, καὶ ἠύρασιν κουπία πολλὰ καὶ πίσσαν καὶ στουπίν, ἐδηγίαν τῶν κατέργων τὰ ἐθάρρην ὁ σουλτάνος νὰ ποίση· καὶ ἦτον ἔσω εἰς τὴν καθολικὴν τῆς χώρας τὴν παλαιὰν τῶν Χρι-
 στιανῶν, καὶ ὤρισεν ὁ ρήγας καὶ ἐβάλεν λαμπρὸν καὶ ἐκαυσάν-
 τα, τὰ δὲ σιδερα καὶ καρφία, τὰ δὲν ἔκαυσε τὸ λαμπρὸν, ἐρ-
 ρίψαν το εἰς τὴν θάλασσαν· καὶ ἐποίηκεν περὶ τοῦ μίαν ἡμέραν
 διὰ νὰ τὰ καύσῃ ὅλα. Καὶ ἐπῆρεν τὴν πόρταν τῆ σιδερένην
 τῆς Ταρτούζας καὶ ἔπεψεν τὴν εἰς τὸ Κουρίκος. Καὶ ἐξέβη
 καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Βαλήναν καὶ ἐβάλεν λαμπρὸν καὶ ἔκαυσεν
 τὴν. Καὶ ἐξέβη καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Λαδικίαν, καὶ ἔχει δυνα-
 τὸν λιμιόναν, καὶ διὰ τὴν μεγάλην σκληρίαν καὶ φορτούναν
 δὲν ἠμπόρησαν νὰ πιάσουν γῆν· καὶ ἀπέκει ἦλθαν εἰς τὸν
 Μάλον, καὶ ἐποίησαν β' ἡμέραις· καὶ ἐξέβη καὶ ἦλθεν εἰς τ'
 Ἀ'γιάσιν· καὶ ἡ ἄνωθεν χώρα ἦτον Τοῦρκοὶ τῆς Ἀρμενίας, καὶ
 ἐπῆραν τὴν οἱ Σαρακηνοί, καὶ ἔχει δύο κάστρη, τὸ πρῶτον
 πλησίον τῆς θαλάσσης καὶ τὸ ἄλλον εὐρίσκεται εἰς τὴν γῆν
 τὴν στεργίαν, καὶ ἦτον καὶ τὰ δύο γεμάτα Σαρακηνοῦς· καὶ
 ὁ ρήγας ἀπέξευσε τὸ φουσάτον μὲ ἄλογα καὶ ἐκαβαλλίκευσε
 καὶ ἐπῆρεν καὶ πολὺν λαὸν ἀπεζόν· καὶ ἐβούθησεν ὁ θεός, ὅτι
 πολεμίζοντά τοὺς ἐπέφταν οἱ Σαρακηνοὶ ἀπὸ τὰ κάστρα ἀπὸ
 τὸν φόβον τοὺς, ἄλλοι ἐφεῦγαν καὶ ἐγλυτόναν· καὶ ἐπῆραν τὴν
 χώραν καὶ ἐσκοτώσαν πολλοὺς Σαρακηνοῦς, καὶ κείνοι ὅπου
 γλυτώσαν ἐπῆγαν εἰς τὸ κάστρον τῆς γῆς. Καὶ ὁ ρήγας ἔ-
 μελλε νὰ πάρῃ τὸ φουσάτον νὰ πάγῃ ἀπάνω τοὺς, ἀμμὲ ἦτον
 πολλὰ ἀργά, καὶ ἔμεινε διὰ νὰ πᾶσιν ταχία. Καὶ οἱ Σαρα-

κνηοὶ ἐτρέξαν ἀπὸ παντοῦ καὶ ἐπῆγαν διὰ νὰ φυλάξουν τὸ κάστρον, καὶ τὸ πορνὸν ἐπῆγα νὰ δοκιμάσουν νὰ βάλουν σκάλαν καὶ ἠῦραν το γεμάτον ἀνθρώπους· ἐβόλκν βουλήν, ὅτι καλλίτερον νὰ στραφοῦν, παρὰ νὰ βάλλῃ τοὺς λάς του εἰς τόσον κίντυνον καὶ νὰ κοπιᾶσῃ χωρὶς διάφορος· καὶ ἤτζου ἐγίνετον, καὶ ἐπαιζεν ἡ τρουμπέτα νὰ ἔρτη ὁ λαὸς ὅλος εἰς τὰ ξύλα· καὶ οὕτως ἐξέβησαν τιμημένα. Τῆ τετράδῃ τῆ ε' ὀκτωβρίου ἐπέσωσεν ὁ ρήγας μὲ τὴν ἀρμάδαν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον, καὶ ἐβγήκεν ὁ ρήγας ἀπὸ τὴν Ἀμμόχουστον καὶ ἤρτεν εἰς τὴν Δευκοσίαν, καὶ ὤρισεν νὰ πάρουν τοὺς μντατοφόρους τοῦ σουλτάνου καὶ μερτικὸν ἀπὸ τοὺς λάς του εἰς ταῖς φυλακαῖς τῆς Κερυνίας, τοὺς δὲ λοιποὺς ἐφυλάκισέν τους εἰς τὸ ἀπλῆκιν τοῦ κυροῦ τοῦς Τύρου. Καὶ μοναῦτα ὤρισεν καὶ ἐδιαλαλῆσαν, ὅτι εἴ τις θέλει νὰ πάγῃ εἰς τὴν γῆν τοῦ σουλτάνου νὰ κουραψῆ, νὰ πάγῃ, καὶ πάλιν νὰ στρέφονται εἰς τὴν Κύπρον διὰ ν' ἀπαύγουνται καὶ πάλιν νὰ πηγαίνῃ, καὶ ὅτι χρῆσιν ἔχουν ἀπὸ τὸ τρασινάλλιν νὰ τοὺς διδοῦν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον. Γροικῶντα τὸν διαλαλημὸν τὰ β' κάτεργα τὰ Γενουβίσικα τὰ ἦτον εἰς τὴν Ρόδον, ὁ Περρὴν Τεγριμάντε καὶ ὁ ἀδελφός του ὁ σέρ Τζουάν Τεγριμάντε, ἐπῆραν ὀρισμὸν καὶ ἀρματώσαν τα καὶ ἐπῆγαν εἰς τὸ Σαίτην καὶ ἠῦραν γ' καραβία φορτωμένα εἰς τὸν λιμῖοναν γεμάτα ψιλὴν πρματείαν, καὶ ἐπῆραν τα καὶ ἤλθαν πρὸς τὴν Κύπρον, καὶ ἐμπλάζουν ἄλλο ξύλον Σαρακηνικόν, καὶ ἐπῆραν τα καὶ ἐφέρον τα οὔλα εἰς τὴν Ἀμμόχουστον, εἰς τὴν δόξαν τοῦ τιμίου σταυροῦ.

Τώρα νὰ στραφοῦμεν εἰς τὸ ἀγκάλεμαν τὸ ἀγκάλεσεν ὁ ἀφέντης τῆς Πάρας καὶ ὁ ἀφέντης τοῦ Ρουκιφὸρτ τὸν ρῆγα διὰ νὰ πάγῃ εἰς τὸν πάπαν ν' ἀποδικηθῆ τὴν ἡμέραν τοῦ Χριστοῦ γεννῶν. Ὁ ρήγας νὰ δεῖξῃ πῶς ἦτον καθαρὸς, ὤρισεν καὶ ἀρματώσαν τὸ κάτεργόν του νὰ πάγῃ εἰς τὴν Πάφον, καὶ κει νὰ τὸν ἐγδεχθῆ διὰ νὰ μπῆ νὰ περάσῃ ὁ ρήγας· καὶ ἀ-

φῆκεν εἰς τὸν τόπον τοῦ τὸν ἀδελφόν του τὸν πρίντζην, καὶ ἐπῆρεν μετὰ του τὸν γνήσιόν του υἱὸν τὸν Περρῆν τὸν Λουζου-
 νίαν τὸν κούντην τὴν Τρίπολης, καὶ τὸν μισὲρ Ὅτετ τὸν ἀδελ-
 φοτέκνον του τὸν πρίντζην τῆς Γαλιλαίας, ὁ ποῖος ἀρμάστην
 εἰς τὴν Κύπρον μὲ τὴν τάμε Μαρίαν θυγατέραν τοῦ μισὲρ
 Τζουὰν Τεμόρφου κούντη τὴν Ρουχᾶ, καὶ τὸν σὶρ Τζᾶκε Τε-
 νίρες τὸν τουρκοπουλιέρην, καὶ τὸν σὶρ Σιμοῦν Τενουρί, καὶ
 τὸν σὶρ Τζουὰν Μουστρί, τὸν σίρε Τιπάτ Πελεφνάντζα, καὶ ἄλ-
 λους πολλοὺς καθαλλάριδες καὶ πολλοὺς ἀπὸ τὴν ἀποταγὴν
 του· καὶ ἀφῆκεν νὰ πέρνη σκοπὸν τὸ σπίτιν του ἔνιν πολλὰ
 ἀντριωμένον καθαλλάρην, ὀνόματι σὶρ Τζουὰν Βισκούνην. Καὶ
 ὁ ρήγας ἐχρῆζετο δουκάτα διὰ τὸν ἐξόδον του· τὸ βᾶρος ἦτον
 ἀπάνω τοῦ σὶρ Τζουὰν Τεκαστία, ὅπου ἦτον τζαμπερλάνος τοῦ
 ρηγάτου τῆς Κύπρου, καὶ εἶχεν οὐλοὺς τοὺς εἰσόδους τοῦ ρη-
 γάτου τῆς Κύπρου· καὶ ἐξωδιάστησαν καὶ δὲν εἶχεν ἀπόθεν
 νὰ τὰ νίσῃ· βιγλίζοντα ὅτι ἂν δὲν εἶχεν ποίσειν τρόπον νὰ
 τοῦ εὔρη καρτζά, ἐθέλεν ἔχειν ζημίαν καὶ ἐντροπὴν ἀπὸ τὸν
 ρήγαν, ἐδιαλάλησεν ἀπὸ τὴν μερίαν τοῦ ρηγός, εἴ τις θέλει νὰ
 ἔλθῃ νὰ λεθερωθῇ, καὶ ἀποῦ ἔχει ἀμπελία καὶ ἐτέρας κληρο-
 μίαις καὶ θέλει νὰ ταῖς λευτερώσῃ, ἄς ἔλθῃ εἰς τὸν τζαμπερ-
 λάνον· καὶ ἀρχέψαν οἱ πουρτζέζιδες καὶ ἤλθαν καὶ ἐσάσαν ἀ-
 ποῦ χίλια ὀνομίσματα εἰς ἄσπρα τὸ πᾶσα ἀντρόγυνον καὶ μὲ
 τὰ παιδιὰ τους ἑ ἀνήλικα, καὶ εἰς ὀλίγον ἐποϊκάν τα ὀνομί-
 σματα ὀκτακόσια, καὶ τόσον ἐγυρέψασιν, καὶ εἰς τὸ ὕστερον
 ἐποϊκάν τους ὀνομίσματα διακόσια τὴν φαμιλίαν, καὶ εἰς τοῦτον
 ἐλευθερώθησαν πολλοὶ οὐλοὶ οἱ περὶ του, καὶ ἐσυνπιάσαν πολὺν
 λογάριν. Τότες ἐπῆγεν ὁ ρήγας εἰς τὴν Πάφον, καὶ ἐνέβην εἰς
 τὴν Ρόδον, καὶ εἰς τὴν Ἀνάπολην. Καὶ ἡ κυρὰ ἡ Τζουάνα ἡ
 ρηγαινα τῆς Ἀνάπολης ἐπροσδέκτην τον πολλὰ σπλαγχνικά, καὶ
 ἐκεῖ ἐποϊκεν πολλαῖς ἡμέραις, καὶ τὸ ἀποκάμισον τῆς γυναίκας
 του τῆς ρηγαινας ἐστρώσαν το εἰς τὸ κρεβάτιν του, ὡς γίον τὸ

εἶπα ὀπίσω. Καὶ ἐξέβη καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ πάπα, καὶ ἐπέψαν καὶ ἐτάξαν τὸν ἀφέντην τῆς Πάρας νὰ ἔλθῃ, ὅτι ἦλθεν ὁ ρήγας καὶ εἶναι ἔτοιμος νὰ τοῦ ἀπολογηθῇ ἀπὸ πᾶσα ζήτημαν ὅπου νὰ τοῦ ζητήσῃ, καὶ εἶναι ὁτοιμος νὰ κατεβῇ καὶ εἰς τὸν πόλεμον μετὰ του. Γροικῶντα ὁ ἀφέντης τῆς Πάρας πῶς ἦλθεν ὁ ρήγας τῆς Κύπρου, καὶ ἐννοιάζετον πῶς δὲν θέλει ἔρτην, καὶ ἦλθεν ὁ ἀφέντης τῆς Πάρας καὶ ἐπῆγεν εἰς τοὺς ἀφένταις καὶ παρχκάλεσέν τους νὰ καταδεκτοῦν νὰ ἐμποῦσιν μέσον τοῦ ρηγός καὶ ἐκείνου νὰ τοὺς ποισουν ἀγάπην, ὅτι ἐμετάνωσεν ἀπ' ἐκεῖνον τὸ εἶπεν τοῦ ρηγός. Καὶ ἄνταν ἐπαρκαλέσεν τὸν ρήγα τοῦτο νὰ γενῇ, ἀτζετίσεν μὲ τοιοῦτον, νὰ ἔλθῃ ὀμπρὸς τοῦ πάπα νὰ τὸ ἐπῇ ἐκεῖνον τὸ εἶπεν. Ὁ σὶρ Φιλιμοῦν Τερσεπάρε ἦλθεν ἐμπροσθεν τοῦ πάπα καὶ ἀπόπεν ἐκεῖνον τὸ ἔβαλεν ἀπάνω τοῦ ρηγός, καὶ ἐμολόγησεν πῶς ὁ ρήγας εἶναι κελὸς καὶ ὀρθόδοξος χριστιανὸς καὶ κυνηγὸς τῆς ἀγίας ἐκκλησίας, καὶ πέρνει βεντέτταν τοὺς χριστιανούς, καὶ ἄλλαις πολλαῖς τιμαῖς καὶ πολλαῖς καλαῖς μαρτυρίαῖς ὅπου τοῦ ἐπῆρεν. Καὶ εἰς τοῦτον ὁ ρήγας ἐμπρόσθεν τοῦ πάπα ἐσυμπάθισέν του· καὶ ὁ πάπας ἐχάρην πολλὰ διὰ τούτην τὴν ἀγάπην καὶ ἐκάλεσέν τους νὰ φᾶσιν μετὰ του. Καὶ ὄνταν ἐποφάγασιν, ἐσηκώθεν ὁ μισὲρ Φιλήμουν τῆς Πάρας καὶ ἐπίασεν τὸ κουφέττον καὶ ἐδούλευσεν τοῦ πάπα καὶ τοῦ ρηγός τῆς Κύπρου· καὶ οὕτως ἐγένετον ἡ ἀγάπη τοῦ ρηγός καὶ τοῦ ἀφέντη τῆς Πάρας.

Χαρίσματα καὶ προμουτιάσματα τὰ τοῦ ἐτάκτησαν τοῦ ρηγός τῆς Κύπρου οἱ ἀφένταις τῆς Δύσης νὰ ἔλθουν εἰς τὴν συντροφίαν του μὲ πολὺν φουσάτον νὰ ξηλείψουν τὴν Συρίαν· καὶ ὁ ἀφέντης τῆς Πάρας πολλὰ ἀνάγκαζεν τὸν πάπαν καὶ τοὺς ἀφένταις τοὺς ἄλλους διὰ νὰ γένη τὸ πασάντζιν τοῦτον νὰ τὸ ἀναγκάσῃ διὰ νὰ ἔλθουν, καὶ δὲν ἠπόρισεν ὁ πάπας νὰ τὸ ἀναγκάσῃ διὰ τὴν ἀγχιρσιν τὴν εἶχεν μὲ τὸν ἀφέντην τοῦ

Μιλάνου· και ὁ ρήγας ἐπῆγεν εἰς τὴν Φλουρέντζαν, καὶ ἔμαθεν πῶς ὁ ἐμπαραδούρης τῆς Ἀλαμανίας ἦτον εἰς ἐκείνην τὴν μερίαν, καὶ ἦλθε νὰ διαφεντέψῃ τοὺς ποταμοὺς τοῦ Μιλάνου· καὶ ὁ ἀφέντης τοῦ Μιλάνου ἐποικέν του κάλεσμα καὶ κανισκία μεγάλα, καὶ τόσα ἐποικεν, ὅτι ἐποικέν τους ἀγάπην μὲ τὸν πάπαν.

Ἄς ποῦμεν καὶ περὶ τῶν κουμουνίου τῶν Γενουβίσιων καὶ Βενετίκων. Εἰς ἐκεῖνον τὸν καιρὸν ἐπέψαν μαντατοφόρους εἰς τὸν πάπαν καὶ ἀγκαλέσαν τὸν ρήγα, λαλῶντα, ὅτι διὰ τὴν μάχην τὴν ἔχει μὲ τὸν σουλτάνον, ἔπεψεν καὶ ἐπῆρην ὄλαι ταῖςπραματεΐαις τους ὁ σουρτάνος, καὶ πῶς ἔνι καὶ πιασμένοι εἰς τοὺς τόπους του ὄλοι οἱ Χριστιανοί, καὶ ἔχουν μεγάλην ζημνίαν, καὶ ταπεινὰ καὶ δουρικὰ παρχκαλοῦμεν καὶ προσπίπτομεν εἰς τοὺς πόδας σου νὰ τοῦ πῆς νὰ κλίνη διὰ νὰ γενῆ ἢ ἀγάπην, διὰ νὰ ἐλευθερωθοῦν οἱ Χριστιανοὶ καὶ ν' ἀνοικτοῦν ἢ στραταῖς. Καὶ ἐπέψν δόκιμα κανισκία τοῦ πάπα καὶ τοῦ ρήγα· ὁ πάπας ἐπαρκάλεσεν τὸν ρήγα νὰ κλίνη νὰ ποίσουν ἀγάπην διὰ τὴν χρῆσιν τοὺς χριστιανούς, καὶ νὰ ἐβγοῦν καὶ οἱ Χριστιανοὶ ἀπὸ ταῖς πρέκλαις καὶ σκοτειναῖς φυλακαῖς. Γροικῶντα ὁ ρήγας τοῦ πάπα ἐπρουμουτίασέν του ἀκωλύτως. Ἐζήλέψν οἱ Γενουβίσοι τὰ δύο ἀδελφία ὁ Περρὴν Τεκριμάντε καὶ ὁ Τζουάν ὁ ἀδελφός του διὰ τὴν πολλὴν σουπερπίαν τοῦ σουλτάνου, ἐπῆραν τὰ β' τους κάτεργα, ὅπου ἦτον εἰς τὸ μνηνιον τοῦ ρηγός, καὶ ἐπῆγαν εἰς τὴν Ἀλεξάνδραν, καὶ κεὶ ἦρχν μίαν νάβαν σαρχκήνικην ἀπὸ τὴν Τρίπολιν τῆς Βαρβαρίας φορτωμένην ἀκριβὰ πράματα. Θωρῶντα οἱ κλέφταις οἱ Σαρχκηνοὶ τὰ δύο κάτεργα ἐβάλαν ἀπάνω πολλοὺς ἄλλους σαρχκηνοὺς διὰ νὰ βοηθιστοῦσιν, καὶ ψέματα ἐκοπιάσαν· τὰ αὐτὰ κάτεργα ἐντικτίσαν τους καὶ τόσον τὴν ἐπολέμισαν, ὅτι βοηθῶντος τοῦ θεοῦ μὲ πολὺν σκοτωμὸν καὶ λαθωμοὺς ἐπῆραν τὴν καὶ ἐφέραν τὴν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον τῆ ἀ' ἀπριλίου ατξή Χριστοῦ.

Και τῇ θ' ἀπριλίου φῶς ἡμῖν ἔλαψεν τῇ ἀγία και μεγάλη κυριακῇ τοῦ πάσχα τῆς ἐχρονίας α τ ξ η' Χριστοῦ· και τὸν αὐτὸν μῆναν ὁ σὴρ Τζουὰν Τεσοῦρ ἀρμάτωσεν β' σατίας ἀπὸ τὴν Ἀμμόχουστον και ἀφήκεν κεφάλην τὸν σὴρ Τζουὰν Τεκολιές, και ἐπῆγεν τὴν αὐτὴν ἡμέραν τῆς ἀγίας κυριακῆς εἰς ἓναν χωρίον ὀνόματι Σαρφές και ἐπῆρεν ὄσους λᾶς εἶχεν τὸ χωργίον, και ἐκουρσέψαν το· και ἐφωνάξαν οἱ σαρακηνοὶ και ἀναφάναν ἄλλοι σαρακηνοὶ ἀπὸ πολλὰ χωρία· και θωρῶντα ὁ Κολιές μηπῶς και φράξουν τὸ διάβαν και χάσουν τοὺς λᾶς, και μοναῦτα ἐπέψεν τοὺς αἰχμάλωτους εἰς τὰ κάτερρα, και ἦλθαν κατευοδωμένοι εἰς τὴν Κύπρον εἰς τὴν Ἀμμόχουστον. Τὸ λοιπὸν γροικῶντά των ὁ σουλτάνος ἐδέκτην μεγάλην γολὴν τὴν ζημίαν ὅπου τοῦ ἐποικίαν τὰ κάτερρα τῶν Γενουβίσιων και διὰ ταῖς σατίας, και ὅτι ἔχουν τοὺς μαντζοφόρους εἰς τὴν φυλακὴν εἰς τὴν Κύπρον· και μοναῦτα ἀρμάτωσεν β' κάτερρα Μαγραπίτικα και ἐπέψεν τους νὰ κουρσέψουν τὴν Κύπρον· και ἡ σκληρία ἐπετάξεν τους εἰς τὸ Καστέλλο Ρούζου, και ἠῦραν ἓναν καράβιν Βενέτικον, ὁμοίως ἠῦραν και ἓναν γρίππον και εἶχεν γ' Χριστιανούς, και ἐπῆραν το, και ἐστράφησαν εἰς τὴν Ἀ'λεξάνδραν.

Εἰς ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἐστράφησαν τὰ ἄνωθεν β' ξύλα τὰ Μαγραπίτικα εἰς τὴν Κύπρον νὰ κουρσέψουν, και ἔδωκεν ὁ θεὸς και ἦτον μία σατία ἀρματωμένη εἰς τὴν Ἀμμόχουστον διὰ νὰ πάγη εἰς τὸ Κούρικος, και ἐξέβην ἔξω τοῦ λιμιόνος, διατὶ τὰ ταχία ἔμελλε ν' ἀρμενίσῃ, και ἔνωσεν τὸ λάμνημαν τῶν κουπίων τῶν β' κατέργων τῶν Μαγραπίτικων, και ἦρτεν εἰς τὸν πύργον τῆς Τζαῖνας τῆς ἀλύσου και εἶπέν το τῆς βίγλας και ἐποικίαν το νῶσιν τοῦ ἀμιράλλη· και μοναῦτα ὁ ἀμιράλλης ὤρισε νὰ ἐβγοῦν τὰ β' κάτερρα τὰ γενουβίσιαια και μία σατία νὰ δηγηθοῦν, και ἦσαν καλὰ δηγημένα· και ἦτον καρβοκῦρις τῆς σατίας ὁ μισὲρ Τζουὰν Τεπούς· νὰ ἐβγοῦν νὰ πᾶ νὰ γυ-

ρεύσουν τὰ αὐτὰ κάτεργα, ὡς ὅπου ἴ ανοίξη πόρτα, νὰ συν-
 πιαστοῦν οἱ λαῖ· τὰ κάτερ' ἦτον δηγημένα καὶ ἐπῆγαν γυρεύ-
 γοντά του, καὶ ἔφτασέν τα καὶ ἡ σατία καὶ ἐπῆγαν γυρευ-
 γωντά τα· καὶ δὲν τὰ ἐφτάσαν, καὶ ἐστράφησαν εἰς τὴν Ἀμ-
 μόχουστον. Καὶ τὰ β' κάτεργα τὰ Γενουβίσικα ἐπῆγαν εἰς τὸν
 Δαμιάτην καὶ ἤϋραν δύο νάβαις σαρακηνικαῖς, ἡ ποταῖς ἡ μία
 ἐνέβην εἰς τὸν λιμιόναν, καὶ ἐνέβησαν ἀπὸ τοὺς λαῖ τῆς γῆς
 καὶ ἐδιαφεντέψαν την, ὅτι δὲν ἤμπορίσαν τὰ κάτεργα νὰ τὴν
 πάρουν· ἀμμέ τὴν ἄλλην ὅπου ἦτον ἔξω ἐπῆράν την μὲ πολ-
 λαῖςπραματεῖαις, καὶ ἐφέραν την εἰς τὴν Ἀμμόχουστον. Ἀμμέ
 ὅταν ἐστράφην ἡ σατία καὶ ἀφῆκεν τὴν συντροφίαν τῶν β' κα-
 τέργων, πολλὰ ἀνγκρίστην ὁ ἀμιράλλης καὶ ἐφοβήθην μηπῶς
 καὶ ἐμπλαστοῦν τὰ κάτεργα μὲ τὰ Μαγραπίτικα, καὶ ἔχουν
 δυσπλαζέρεν τὸν μισέρ Τζουάν Τεποῦν εἰς τὴν φυλακὴν, καὶ
 ἐπrouμουτίασε νὰ μὲν τὸν ἐβγάλουν ὡς που νᾶρτουν τὰ β' κά-
 τεργα μὲ καταβγδιὸν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον, ἀλλίως νὰ κόψη
 τὴν κεφαλὴν του. Καὶ τῆ ἰ' μηνὸς μαγίου α' τξή' ἐπόικεν ὁ
 θεὸς τὸ θέλημάν του ἀπὲ τὸν αἰρ Τζουάν Τεσοῦρ τὸν ἀμιράλ-
 λην τῆς Κύπρου εἰς τὴν Ἀμμόχουστον. Τὸ λοιπὸν ἀς στρα-
 φοῦμεν εἰς τὸν ρῆγα.

Ἐστάθην κουντέντος ἐμπροσθεν τοῦ πάπα διὰ τὴν ἀγά-
 πην τοῦ σουλτάνου· ὄρισεν ὅτι οἱ μαντατοφόροι τῶν Γενου-
 βίσων καὶ τοὺς Βενετικούς νὰ πᾶν εἰς τὸν σουλτάνον· καὶ πά-
 ραυτα ἀρματῶσαν οἱ Γενουβίσοι β' κάτερ' καὶ ἐβάλαν μαντα-
 τοφόρον ἀπάνω τὸν Καζάζε Γγαρέ, ὁμοίως καὶ οἱ Βενετικοὶ
 ἀρματῶσαν β' κάτεργα καὶ ἐπέψαν μαντατοφόρον τὸν κύρην
 Νικολάον Τζουστουιάν· καὶ ὁ ρῆγας ἐμήνυσε εἰς τὴν Κύπρον
 τοῦ ἀδελφοῦ του τοῦ πρίντζη νὰ ἐβγάλη τοὺς μαντατοφόρους
 τοῦ σουλτάνου ἀπὸ τὴν Κερινίαν καὶ νὰ τοὺς δώσῃ τοὺς μαν-
 τατοφόρους τῶν κουμουνίων νὰ τοὺς πάρουν εἰς τὸ Κάργιος,
 ὄνταν τοῦ ζητήσουν· καὶ νὰ τελειώσουν τὴν ἀγάπην οἱ ἄνω-

θεν μαντατοφόροι ὡς γίον τοῦ ἐπrouμουτίασαν ὄπρὸς τοῦ ἀγιω-
τάτου πάπα.

Καὶ τῆ κδ' μηνὸς ἰουνίου ατξή' Χριστοῦ ἀρματώσαν τὰ
δ' κάτεργα τῶν κουμουνίων, καὶ ἐνέβησαν καὶ οἱ ἄνωθεν μαν-
ταφόροι, καὶ ἀρματώσαν καὶ μίαν σατίην καὶ ἐπέψαν τὴν εἰς
τὴν Κύπρον διὰ νὰ φέρη τοὺς ὀρισμοὺς τοῦ ρηγὸς εἰς τὸν κου-
βερνούρην· καὶ ἐξέβησαν ἀπὸ τὴν Ρόδον τῆ ε' ἰουνίου καὶ ἐ-
πῆγαν εἰς τὴν Ἀλεξάνδρην. Καὶ οἱ μαντατοφόροι τῶν κουμου-
νίων ἐπήγασιν ἔμπροσθεν τοῦ σουλτάνου εἰς τὸ Κάργιος, καὶ
ἐποίησαν τὴν μαντατοφορίαν, καὶ ἐσυμπάψασιν μὲ τὸν σουλτά-
νον, καὶ ἐπέψαν εἰς τὴν Κύπρον νὰ φέρουν τοὺς μαντατοφόρους
τοῦ σουλτάνου. Καὶ μοναῦτα ὁ σουλτάνος νὰ ἐβγάλη τοὺς
Χριστιανούς ἀπὸ ταῖς φυλακάδες καὶ νὰ τοὺς δώσῃ τὸ δικὸν
τους, καὶ νὰ ποίση τὸν ὄρκον, κατὰ τὸ συνηθὴν τῆς ἀγάπης.
Καὶ ὄνταν ἐσυμπάψαν οἱ ἄνωθεν μαντατοφόροι, ἐμεῖναν εἰς τὸ
Καργίος, καὶ ἐπέψαν ἀπὸ τὴν συντροφίαν τους δύο κάτεργα,
ἓν γενουδίσιον καὶ ἀ' βενέτικον εἰς τὴν Κύπρον νὰ πάρουν
τοὺς μαντατοφόρους τοὺς σαρακηνούς εἰς τὸ Καργίος· καὶ ἐξέ-
βησαν ἀπὸ τὴν Ἀλεξάνδρην τῆ η' μηνὸς αὐγούστου ατξή'
Χριστοῦ, καὶ ἐπέψαν χαρτία τοῦ ποδεστᾶ τοὺς Γενουδίσιους καὶ
τοῦ μπ(α)λίου τοὺς Βενετικούς νὰ σμικτοῦ νὰ πέψουν γλήγορα
τοὺς μαντατοφόρους τοὺς σαρακηνούς εἰς τὸ Κάργιος· καὶ ὁ
πάγιλος καὶ ὁ ποδεστᾶς ἐνέβησαν εἰς τὴν Λευκοσίαν ζητῶντα
τοὺς μαντατοφόρους· καὶ ὁ κουβερνούρης ὡς εἶχεν τὸν ὀρισμὸν
τοῦ ρηγὸς, μοναῦτα ὤρισεν καὶ ἔδωκέν τους εἰς τὰς χεῖράς τους,
καὶ ἐμολογίσαν ἔμπροσθεν τοῦ νοτάρη πῶς τοὺς ἐπεριλάβασιν,
καὶ γιὰ τοῦτον ἐποίησαν προβιλιζίν. Τῆ παρασκευῆ τῆ κδ' αὐ-
γούστου ατξή' Χριστοῦ ἐξέβησαν ἀπὸ τὴν Ἀμμόχουστον τὰ
ἄνωθεν δύο κάτεργα καὶ ἐπῆγαν εἰς τὴν Ἀλεξάνδρην, καὶ ἐ-
πῆραν τοὺς μαντατοφόρους τοὺς σαρακηνούς εἰς τὸν σουλτά-
νον· καὶ ἄντην ἀπεσῶσαν τὰ αὐτὰ κάτεργα εἰς τὴν Ἀλεξάν-

δραν, ἐμνησίαν τοῦ σέρα Κάζα Τεγγαρί καὶ τοῦ σὶρ Νικὸλ Ζουστουνία τοὺς μαντατοφόρους τῶν κουμουνίων τὸ ἔλα τους. οἱ πγοὶ μαντατοφόροι τῶν κουμουνίων ἐποῖκάν το νῶσιν τοῦ σουλτάνου, καὶ κείνος εἶπεν: ἐπεζᾶτε τοὺς μαντατοφόρους μου εἰς τὴν γῆν. Οἱ μαντατοφόροι εἶπάν του: ἀφέντη, ὠρισμένοι εἴμεσταν ἀπὸ τὸν ρῆγα τῆς Κύπρου νὰ μὲν βάλωμεν τοὺς μαντατοφόρους σου εἰς τὴν γῆν, ὡς που νὰ τελειώσης τὴν ἀγάπην, καὶ νὰ ἐβγάλουν καὶ οὐλοὺς τοὺς Χριστιανοὺς ἀπὸ τὴν φυλακὴν, μηδὲν μετανώσης ὡς γίον ἐποῖκες καὶ ταῖς ἄλλας φοραῖς. Γροικῶντα ὁ σουλτάνος ὁ ὑπερήφανος τὴν συντυχίαν τοὺς μαντατοφόρους, πολλὰ ἐθυμώθη· καὶ εὐρέθη ἐκεῖ ὁ ἀμιρᾶς ὀνόματι Μεχλὴν Πέχνα, ὅπου ἦτον ἀφορμὴ καὶ ἀρχεῦτην ἡ μάχη, καὶ πάντα ἐμπόδιζε τὴν ἀγάπην, καὶ ἦτον φουσκωμένος ἀπὸ τὰ λόγια τοῦ Καζάτζε Γκαρί ὅπου ἐκολάκευγεν τὸν σουλτάνον νὰ μαλακτιάνῃ τὸν θυμὸν του διὰ νὰ τελειωθῇ ἡ ἀγάπη, καὶ σηκώνεται ἔμπροσθεν τοῦ σουλτάνου καὶ ἔδωκεν τοῦ αὐτοῦ σὶρ Καζᾶ β' φούσκαις, καὶ λαλεῖ του: χοιρίδιον δετιποτένον, κομπόνεις τὸν ἀφέντην μου τὸν σουλτάνον! καὶ τότε ζητᾶτε τὴν ἀγάπην μὲ γελίον· καὶ νᾶρτη ὁ ρῆγας τῆς Κύπρου νὰ μᾶς ποίση, ὡς γίον μᾶς ἐποῖκεν καὶ ταῖς ἄλλαις φοραῖς! Καὶ πιάνει τον ἀπὸ τὰ γενία νὰ κόψῃ τὴν κεφαλὴν του. Θωρῶντα ὁ ἄνωθεν Καζᾶς τὴν ἀντροπὴν ὅπου ἔπαθεν, εἶπέν του· ἀφέντη ἀμιρᾶ, δὲν κομπόνω τὸν σουλτάνον, ἀμμὲ λκλῶ τὸ μοῦ παράγγειλαν ἀπὸ· καὶ σοῦ ἐδέρες με; γιὰ σου, ἂν ἐπεθάναν ὅλοι οἱ Γενουβίσοι! καὶ θέλει ἔρτην καιρὸς καὶ ὁ δαρμένος θέλει δέρειν! Τότες εἶπεν τοῦ σουλτάνου· ἀφέντη, τασσόμε σου εἰς τὴν πίστιν μας, ἂν δὲν τελειώσης τὴν ἀγάπην, θέλουν ἔρτην ἀπάνω σου τόσον φουσάτον, καὶ θέλουν σὲ ξηλοθρεύσειν καὶ τοὺς πτωχοὺς τοὺςπραματευτάδες. Ἀπάνω εἰς τοῦτα τὰ λόγια, ἐσηκώθη ὁ παλαιὸς ἀμιρᾶς καὶ εἶπεν τοῦ σουλτάνου· ἀφέντη, μηδὲν γροικᾶς ἐκείνου ὅπου σοῦ λαλεῖ διὰ

τὸ δικόν του διάφορος, παρ' ἀγροίκια ἐκείνου ὅπου σοῦ λαλεῖ
 διὰ οὐλοῦς τὸ διάφορος· οἱ λαὸς τῶν ἀρμάτων θέλουν νὰ ἦναι
 πάντα μάχη, διὰ νὰ κλέψουν καὶ νὰ σκοτώσουν· καὶ γιὰ κεί-
 νους μόνον θέλεις ὅλον τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ σου νὰ κουρσεύε-
 ται καθημερινόν; ἔξωρε πῶς ὁ ρήγας τῆς Κύπρου εἶναι εἰς τὴν
 Δύσιν καὶ συνπιάζει φουσάτον ἀπὸ τοὺς ἀφένταις τοὺς Χριστια-
 νοὺς, καὶ ἔρχονται νὰ ξυλοθρεύσουν τὴν γῆν σου· καὶ ἀνισῶς
 καὶ μάθη πῶς ἐτελείωσες τὴν ἀγάπην, θέλει ἔρτην χωρὶς ἀρ-
 μάδαν, καὶ μεῖς θέλομεν εἶσταν ἀναπαμένοι· καὶ ἂν δὲν μοῦ
 γροικῆσης, πολλοὶ θέλουν φύγει ἀπὸ τοὺς τόπους σου καὶ θέ-
 λουν πᾶν εἰς τόπους ἐλεύθερους καὶ στερωμένους καὶ θαρροῦ-
 μενους, καὶ ἄλλους θέλουν πάρειν αἰχμάλωτους. Ἀρώτα καὶ
 μάθε πῶς τὰ μακζενία εἶναι γεμάταπραματεῖαι, καὶ δὲν εὐ-
 ρίσκεται τινὰς ἢ ἀγοράση. Ποῦ εἶναι τὰ δουκάτα τοὺς Γενου-
 βίσιους; δὲν θωρεῖς πῶς ἦρταν παρκάτω τὰ κουμερκία σου, καὶ
 οἱπραματευτάδες δὲν ἔχουν τί νὰ ποίσουν; Καὶ ὡς γίον ἐκεῖ-
 νος ὅπου εἶμαι δουλός σου καὶ κρατούμενος; νὰ εἰπῶ τοῦ ἀφέν-
 τη μου ὅλην τὴν ἀληθείαν διὰ τοὺς γονεῖς μου καὶ διὰ τὸ διά-
 φορος τοῦ μουσθλουμανίου, εἶπουν σοῦ το· προμουτιάζω σου,
 τὸ κρίμαν τοῦ αἵματος ὅπου νὰ χενωθῆ καὶ τοὺς αἰχμάλωτους
 ὅπου νὰ αἰχμαλωτευτοῦσιν, ὁ θεὸς γιὰ κείνους θέλειν τὸ ζητᾶν
 ἀπὸ ξαυτόν σου, καὶ ἀπὸ κείνους ὅπου σὲ κωλύουν νὰ μηδὲν
 ποίσης ἀγάπην. Ὁ σουλτάνος εἶπέν του· καλὰ λαλεῖς, καὶ ἀ-
 ρέσκει μου νὰ τελειωθῆ ἡ ἀγάπη!

Τότες ἐσηκώθη ἄλλος ἀμιράς πολλὰ θυμωμένος καὶ λα-
 λεῖ τοῦ σουλτάνου· ἀφέντη, ἔχε ἀπομονήν, μήπως καὶ ὁ ρή-
 γας στραφῆ χωρὶς φουσάτον, γροικῶντα πῶς ἡ ἀγάπη ἀρχεύ-
 την, καὶ τότε θέλειν γενῆν ἡ ἀγάπη εἰς τὴν ὄρεξίν σου. Ὁ
 σουλτάνος ἐπεθύμαν εἰς τοῦτον, καὶ ὄχι νὰ τε(λει)ωθῆ καὶ ἀπο-
 μάκρizen· καὶ γροικῶντα τοῦ ἀμιρά ἀπόμεινεν ὀλίγαις ἡμέραις
 καὶ ἐφέρην του μαντάτον, πῶς ὁ ρήγας ἐστράφη χωρὶς καμ-

μίαν βοήθειαν· και μοναῦτα ἐξαναλόγισεν, και δὲν ἄκουσε νὰ ποίση τὴν ἀγάπην, ἀμμ' ἔδωκεν πάλε γραφαῖς τοῦ Καζατζὴν Γκάρε και ἔστρεψέν τον εἰς τὴν Κύπρον. Ὁ αὐτὸς σὶρ Καζᾶς διὰ ν' ἀπόβγη και νὰ πῆ και τὰ ἄπρεπά τους λογία ἐξέβην και ἦλθεν εἰς τὴν Κύπρον, ὁ ποῖος ἐξηγήθην τοῦ ρήγα ὄλην τὴν ἀφορμὴν.

Και ὁ ρήγας ἐξαναγράψεν του χαρτὶν και ἐπέψεν του τὰμπρὸς ὀπίσω, και ἤρχην και δύο σκλάβους σαρακηνούς ὅπου εὐρέθησαν εἰς τὴν Κύπρον και ἐπεψέν τους τοῦ σουλτάνου, ὁ ποῖος ἐποῖκέν το διὰ τὴν ἐλευθερίαν τοὺς Χριστιανούς, και πάλε ἐστράφην εἰς τὴν Ἀλεξάνδραν.

Και ἐβγαίνοντα ὁ ρήγας ἀπὸ τὴν Ἀμμόχουστον νὰ πάγη εἰς τὴν Κερινίαν, ἐκακούχισεν και ποῖκεν κάποσαις ἡμέραις· και ὄνταν ἐκαλλιτέρισεν, ἐγύρεψε νὰ μάθῃ τὸ πρᾶμαν πῶς ἐδιάβην· και εἶπάν τού το καταληπτῶς. Και ὁ φρενιμώτατος ρήγας μοναῦτα ἐμήνυσέν το τοῦ πάπα, πῶς ἐγένην γῆ δουλία, και πῶς τοῦ ἔδωκαν οἱ ἀφένταις πολλὰ ξύλα, και γροικῶντα πῶς θέλει νὰ γενῆ ἡ ἀγάπη, ἀπολογιᾶσέν τα ἀπὸ τοὺς ἀφένταις, και εἶπαν και ἡ ἀγάπη εἶναι τελειωμένη, και τῶρα εὐρισκόμεθαν κομπωμένοι. Ὅμοίως ἐπῆρεν βουλήν ἀπὸ τοὺς ἄρχοντές του, και ἐπέψαν χαρτία μὲ μίαν σατίαν και ἐπῆράν τα εἰς τὴν Ἀλεξάνδραν, και ἔδωκάν τα εἰς τὴν γῆν, και ἡ σατία ἐστράφην.

Θωρῶντα ὁ σουλτάνος πῶς ἐστράφην ὁ σίρε Καζᾶ Τζηνγκaré, και ἔφερεν ἔντιμον κανίσκιν και ταπεινὸν χαρτὶν, εἶπεν εἰς τὸν ἑμαυτὸν του: φαίνεται μου πολλὰ ἐταπεινώθην ὁ ρήγας και πολλὰ πεθυμᾷ τὴν ἀγάπην ἀπὸ τὸν φόβον του. Και ἐνοιάζετον, ὄνταν δὲν εἶδεν τὰ χαρτία ὅπου ἔρριψεν ἡ σατία εἰς τὴν γῆν, ἡ ποία γραφὴ ἐλάλεν οὕτως. « Πρὸς τὸν ἡγαπημένον μας φίλον τὸν σουλτάνον Βαβυλωνίας, ὁ δικός σου φίλος ὁ ρήγας τῆς Κύπρου πολλὰ χαιρετίσματα. Γίνωσκε ὅτι γνῶθομαι

πολλά βαρυμένος ἀξ αὐτόν σου, ὅτι ἐσοῦ μέ τὴν ὄρεξίν σου καὶ εἰς τὴν ἐζήτησιν τὴν δικήν σου ἔγραψες νὰ ποίση ἀγάπην· τὸ ποῖον ἐγένετον εἰς τὴν ζήτησιν τοὺς Γενουθίους καὶ τοὺς Βενετικούς μέ τοὺς Καταλάνους, καὶ πολλά μέ παρακαλήσαν διὰ νὰ στερωσω τὴν ἀγάπην· καὶ ἄνταν ἤλθαν οἱ μαντατοφόροι μου ἔμπροσθέν σου, τοὺς δὲ ἐθέλησες νὰ τοὺς στρώσης, τοὺς δὲ ἐδέραν τους ὀμπρός σου, καὶ ἐβάσταξές το· καὶ μίαν ζητᾷ τὴν ἀγάπην καὶ ἄλλην μετανώθει, καὶ μακρινίσκει· τοῦτον δὲν εἶναι τοὺς καλοὺς ἀφένταις, δείχνεις πῶς εἶσαι ἓνας ἀφέντης ὅπου σ' ἐψήλωσεν ἡ τύχη· καὶ ἐπειδὴ καὶ ὁ θεὸς ἐτυγχώρισεν το διὰ τὰ κρίματά μας καὶ ἐδωκέν σου τούτην τὴν ἀφεντίαν, πρέπει νὰ πολομᾷς ὡς γίον πολομοῦν οἱ ἀφένταις οἱ ρηγάδες, ὅπου ἔχουν τὴν ἀφεντίαν ἀπὸ γεννήσεώς τους. Πρῶτον συμβουλευτουν μέ τὴν βουλήν σου καὶ μέ τοὺς ἐδικούς σου, καὶ μόνος καὶ μοναχός σου καὶ δὲ τὸν νοῦ σου, καὶ ἀνίσως καὶ ἔχεις ὄρεξιν νὰ τελειώσης τὴν ἀγάπην, τότε τὴν γυρεῦγε καὶ ζητᾷ τὴν· εἰ δὲ νὰ τὴν ζητᾷ καὶ νὰ τὴν ἀξάπολᾷς, τάσσω σου εἰς τὴν πίστιν μου ὡς Χριστιανὸς ὅπου εἶμαι, ὅτι οἱ ἀφένταις τῆς Δύσης ἐποίησαν ὀρισμὸν εἰς τοὺς ἐφικατόρους τους νὰ ποίσουν μεγάλην ἀρμάδα νὰ κατεβοῦν ἀπάνω σου, καὶ ἐγὼ ἐκομπώθηκα ἀπὸ τοὺς Βενετικούς καὶ ἐκόμπωσα τοὺς καλοὺς μου συγγενάδες τοὺς ἀφένταις, λαλῶντά τους ὅτι ἔχομεν καλὴν ἀγάπην μεσὸν μας· εἰς τοῦτον ἐμείναν καὶ δὲν ἤλθαν. Καὶ ἐπίστευσα εἰς τὰ λογία σου ὡς λογία ἀφέντη, καὶ ἔβγαλα τοὺς σκλάβους μου καὶ ἐπεψά σου τους, καὶ σοῦ κρατεῖς τοὺς Χριστιανούς εἰς ταῖς φυλακαῖς. Διὰ τοῦτον, ἂν τὸ δώση ὁ θεὸς ὡς θέλω, κατεβαίνω ἀπάνω σου καὶ θέλω σοῦ δώσει νὰ γρωνίσης ἵνα ἀνθρώπος εἶμαι, καὶ ἔχω θάρρος εἰς τὸν θεὸν νὰ μοῦ δώση τὸ νίκος, καὶ πλημμελᾷς με. Καὶ περὶ τούτου δὲν σοῦ γράφω χωρὶς νὰ ἦναι κειρὸς καὶ τόπος ».

Τὸ λοιπὸν ἀφίνομεν τὴν ἐξήγησιν τοῦ σκύλλου τοῦ σουλ τάνου, καὶ ἄς ἔλθωμεν εἰς ἄλλην τῆς ρήγαινας, ὀνόματι Λινόρας, γυναῖκα τοῦ ἀνωθεν ρὲ Πιέρ. Ὁ καλὸς ρήγας, ὡς γίον ἤξεύρετε καὶ ὁ δαίμων τῆς πορνείας ὄλον τὸν κόσμον πλημμελᾷ τον ἐκόμπωσεν τὸν ρήγαν, καὶ ἔπεσεν εἰς ἀμαρτίαν μὲ μίαν ζιτίλ ἀρχόντισσα ὀνόματι Τζουάνα Αλαεμά γυναῖκαν τοῦ σὶρ Τζουάν Τεμουντολήφ τοῦ κυροῦ τῆς Χούλου, καὶ ἀφῆκέν την ἀγγαστρωμένην μηνῶν ἦ. Καὶ πηγαίνωντα ὁ ρήγας τὴν δεύτερην φορὰν εἰς τὴν Φρανγγίαν, ἔπεψεν καὶ ἐφέρεν την εἰς τὴν αὐλὴν ἡ ρήγαινα· καὶ τὸ νὰ ἔλθῃ ὀμπρός της, ἐτίμασέν την ἀντροπιασμένα λογία λαλῶντά της: κακὴ πολιτικὴ, χωρίζεις με ἀπὸ τὸν ἀντρα μου! Καὶ ἡ ἀρχόντισσα ἐμούλλωσεν· καὶ ἡ ρήγαινα ὠρισεν ταῖς βάγαις της καὶ ἔρριψάν την χαμαί, καὶ ἕναν γδὴν καὶ ἐβάλον το ἀπάνω εἰς τὴν κοιλιάν της καὶ ἐκουπανίσαν πολλὰ πράματα, διὰ νὰ ρίψῃ τὸ βρέφος· καὶ ὁ θεὸς ἐγλύτωσέν το καὶ δὲν ἔπεσεν. Θωρῶντα πῶς τὴν ἐτυράνιζεν ὄλην τὴν ἡμέραν καὶ δὲν ἔπεσεν, ὠρισεν καὶ ἐσφαλίσαν την εἰς ἕναν σπίτιν ὡς πισαυρίου· καὶ ὄνταν ἐξημέρωσεν, ὠρισεν καὶ ἐφέραν την ὀμπρός της, καὶ ἐφέραν καὶ ἕναν χερομούλην, καὶ ἀπλῶσάν την χαμαί καὶ βάλαν το εἰς τὴν κοιλιάν της καὶ ἀλέσασιν ἀ' πινάκι σιτάριν ἀπάνω εἰς τὴν κοιλιάν της, καὶ ἐκρατοῦσάν την καὶ δὲν ἔπεσεν τὸ παιδίον. Καὶ ποίχεν της πολλὰ κακά, καὶ μυρίσματα, τζίκιναις, βρώμους, καὶ ἄλλα κακά, καὶ ὅσα ὠρδινιάζαν ἡ γιλλοῦδες, ἡ μμμοῦδες· καὶ τὸ παιδίον περίττου ἐδυνάμονεν εἰς τὴν κοιλιάν της. Ὄρισέν την νὰ πάγῃ ἔσω της καὶ ἐπαρραγγεῖλεν τῆς ὑποταγῆς της, ὅσον γεννήσῃ τὸ παιδίον νὰ τὸ φέρουν τῆς ρήγαινας· καὶ ἡτζου ἐγίνην τὸ βρέφος τὸ καθαρὸν καὶ ἄπταιστον. Καὶ μοναῦτα ὠρισεν ἡ κακὴ ρήγαινα καὶ ἐπῆραν τὴν κακότυχην τὴν λειχοῦσαν εἰς τὴν Κερινίαν, καὶ ἐβάλαν την εἰς τὴν γούφαν ἡτζου ματωμένην, καὶ ἐκεῖ ἐστεντίασεν πολλὰ ἀπὸ πᾶσα πρᾶμιν στερευ-

μὲνη ἀπὸ τὸν καπετάνον, διὰ νὰ τελειώσῃ τὸν κακὸν ὀρισμὸν τῆς ἄθης καὶ κακῆς ρήγαινας. Καὶ διαβαίνοντα ζ' ἡμέραις ὁ πρίντζης ἐπέψεν καὶ ἄλλαξεν τὸν καπετάνον καὶ ἔβαλεν ἄλλον καπετάνον τὸν σὶρ Οὐνγκε Τατιαμέ, ὁ ποῖος ἦτον συγγενῆς τῆς ἀρχόντισσας· καὶ ὁ κουβερνούρης ὤρισέν τον κρυφὰ νὰ τὴν ἀναπαύσῃ διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ ρηγός· ὁ ποῖος σὶρ Λουκὲς ἐγένωσεν τὴν γουφαν μίαν κάναν χῶμιν καὶ ἔβαλεν κάτω πελεκάνον καὶ ἐκάρφωσάν την μὲ τὰ σανιδία, καὶ ἔδωκέν της ροῦχα καὶ ἐκοιμᾶτον· καὶ δῆγαν κκλά, καὶ τὸ φᾶν της καὶ τὸ πγεῖν της. Τοῦτα οὐλα τὰ μαντάτα ἐφτάσαν εἰς τὴν Φραγγίαν εἰς τ' ἀφίτι τοῦ ρηγός τῆς Κύπρου.

Ὁ ρήγας ἔγραψεν τῆς ρήγαινας πολλὰ θυμωμένα: ἔμαθα τὸ κακὸν τὸ ἐποίησες τῆς ἡγαπημένης μας κυρᾶ Τζουάνας Αλαλεμᾶ· διὰ τοῦτον τασσόμεαι σου, ὅτι ἀνισῶς καὶ ἔλθω εἰς τὴν Κύπρον μὲ καταβογιὸν βοηθῶντος θεοῦ, θέλω σοῦ ποίσειν τόσον κακὸν ὅπου νὰ τρομάξουν πολλοί· διὰ τοῦτον πρὶ νὰ ἔλθω ποῖσε τὸ χειρότερον τὸ νὰ μπορίσης. Καὶ ἄνταν ἐπεριλάβεν ἡ ρήγαινα τὰ χαρτία, ἐμήνυσεν τοῦ καπετάνου τῆς Κερινίας νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν Λευκοσίαν, καὶ ἐμηνύσέν του νὰ φέρῃ καὶ τὴν γυναϊκίαν του κρυφὰ νὰ τὴν ζητήσῃ τῆς ρήγαινας τὴν ἄνωθεν ταμὲ Τζουάνα νὰ τὴν ἐβγάλῃ ἀπὸ τὴν γούφαν· καὶ οὕτως ἐγένετον, καὶ ἐβγάλαν την ἀπὸ τὴν γούφαν, καὶ εἶπᾶν της: ἐμεῖς ἐπήγαμεν εἰς τὴν ρήγαιναν καὶ ἐπαρκαλέσαμέν την καὶ ἐβγάλεν σε, καὶ εὐχαρίστου της. Καὶ ἐπέψαν την εἰς τὴν χῶραν. Ἡ ρήγαινα ὤρισεν καὶ ἐφέραν την ὀμπρός της, καὶ ἔρισεν καὶ ἐστρέψαν της ὅ,τι τῆς ἐπῆραν ἀπ' ἔσω της· καὶ εἶπέν της ἡ ρήγαινα· ἂν θέλῃς νὰ ἤμωστεν φίλωναις καὶ νᾶχῃς τὴν ἀγάπην μου, ἔμπα εἰς κανέναν μοναστήριν. Ἡ πγοία κυρᾶ Τζουάνα εἶπέν της· εἰς τὸν ὀρισμὸν σου, κυρᾶ μου· ὤρισ' με εἰς ποῖον μοναστήριν νὰ πάγω. Καὶ ὤρισέν την νὰ πάγῃ εἰς τὴν ἀγίαν Φωτεινὴν ἢ λεγομένη Σάτα Κλέρα. Ἡ ἄνωθεν καθάλληρεια ἐ-

ποῖκεν χρόνον ἕναν εἰς τὴν γούφην τῆς Κερνιάς καὶ εἰς τὸ μοναστήριον, καὶ ἡ ὁμορφία δὲν ἐπαρκακατέβην.

Ἦξεύρετε, ὅτι ὁ αὐτὸς ρὲ Πιέρ εἶχεν ἄλλη μίαν καύχαν· τὴν Τζίβαν Τεσταντιλίου, γυναικίαν τοῦ σιρ Γρινιέρ Λεπεντίτ· καὶ διατὶ ἡ ἄνωθεν τάμου Τζίβια ἦτον παντρεμένη δὲν ἠμπόρῃσε νὰ τῆς ποίση διππλαζίριν· καὶ εἶπέν μου το ἡ πεθέρα τοῦ Γεωργίου ἡ Μαρία τοῦ Νούζη τοῦ Καλογήρου, τοῦ γερακάρη τοῦ σιρ Γχαρὴν Τεζηπλέτ εἰς τὸ χωρίον τὴν Γαλάταν, ὅτι ἀγρωνίζε τον καὶ δουλεῦγέν του, καὶ ἐξευρέ το.

Πάλε νὰ ἐλθωμεν εἰς τὸ ἐτραβενίξεν διὰ τὸ πταῖσμαν τῆς ρήγαινας· ὁ ἀρχέκκος διάβολος τῆς πορνίξας ἔμπηκεν εἰς τὴν καρδίαν τοῦ μισέρ Τζουάν Γεμόρφου τοῦ κούνη Τερουχᾶς, καὶ ἐπιάσέν τον πολλὴ καὶ μεγάλη ἀγάπη ἀπάνω τῆς ρήγαινας, καὶ ἐποίηκεν πολλοὺς τρόπους καὶ τόσα ἔδωκεν τῶν μαυλιστρίων, ὅτι ἀρχεύτην καὶ ἐτελειώθην, καὶ εὐρέθησαν ἀντάμα· καὶ ἐφανερώθην τὸ πρᾶμαν εἰς ὅλην τὴν χώραν πῶς ἐγίνην τίτοια παρνομίξ, καὶ οὐλος ὁ λαὸς δὲν ἤξηγαῖτον ἄλλον, τόσον ὅτι ἐξηγουντάν το καὶ τὰ κοπελλία. Τὸ λοιπὸν ἐμάθην το τ' ἀδελφία τοῦ ρήγα καὶ ἐπικράνησαν πολλά, καὶ ἐννοιάζουνταν πῶς νὰ διαβῆ τὸ μέγαν κακὸν τοῦτον, διὰ νὰ μηδὲν γεννηθῆ τίποτες ἄλλον, ὡς γίον ἐγίνην. Μέσα εἰς τοῦτον ἦλθεν ὁ μισέρ Τζουάν Βισκούνης ὀμπρός του, τὸν ὠρῖσεν εἰς τὸ ἔβγα του νὰ πέρνη σκοπὸν τὸ σπίτιν του, καὶ ἀρχέψαν οἱ ἀφένταις νὰ τὸν ἀρωτοῦν περὶ τῆς ἀφορμῆς τῆς κυρᾶς τῆς ρήγαινας, καὶ ἐρωτῆσάν τον ἀνισῶς καὶ εἶναι ἀληθεία. Καὶ ὁ καλὸς καθαλλάρης εἶπέν τους, ὄχι· καὶ εἶπεν: ἀφένταις, τίς ἐμπορεῖ νὰ κρατήσῃ τὰ στόματα τοὺς λαῶς, οἱ ποιγοὶ εἶναι ὀτοιμοὶ νὰ (λα)λοῦν κακὸν διὰ τὸν πασάναν, καὶ τὸ καλὸν τοὺς ἄλλους νὰ τὸ κρύψουσιν; καὶ λαλεῖ πάλε: ὁ θεὸς τὸ ξεύρει, ὅτι τὴν ὥραν ὅπου τὸ ἐγροίκησα ἐφτάσα νὰ πέσω χαμαὶ ἐλλιγωμένος, καὶ δὲν ἤξεύρω ἴντα νὰ ποίσω. Ὁ ἀφέν-

της μου ὁ ρήγας ἐδῶκέν μου τὸ βάρος νὰ πέρνω σκοπὸν τὸ τιμημένον του σπῆτιν περίττου παρὰ τοὺς ἀδελφους του . Τότε λαλοῦν του : φίλε, ὁ φανός μας εἶναι νὰ τὸ μάθῃ ἐξ αὐτόν σου παρὰ ἀπὸ ἄλλον τινάν . Ὁ καλὸς καθ'αλλάρης ἐπῆγεν ἔσω του καὶ ἔγραψεν τοῦ ρηγός ἕναν ἀτζαλον χαρτίν τὸ ποῖον ἐλάλεν οὕτως .

« Τρισεντιμότατέ μου ἀφέντη, ὀπίσω εἰς τὰ ρηγάτα εἶμαι κρατούμενος εἰς τὴν ἀφεντίαν σου, νὰ ξεύρη ἡ ἀφεντία σου, ὅτι ἡ τρισυψηλοτάτη μας κυρά ἡ ρηγαινα ἡ ἀγία σου συμβία, εἶναι καλὰ καὶ τ' ἀδελφία σου, καὶ ἔχουν μεγάλην πεθυμίαν ν' ἀξιοθοῦν νὰ σέ δοῦσιν . Ἀποὺ τὰ μαντάτα τὰ εἶναι εἰς τὸ νησίν, κατταραμένη νὰ ἦναι ἡ ὥρα ὅταν ἐννοιάστηκα νὰ σοῦ γράψω, καὶ τρισκατάρατη ἡ μέρα ὅπου μὲ ἀφήκες βιγλάτορον τοῦ σπιτιοῦ σου, νὰ ζουρώσω τὴν καρδιάν σου νὰ σοῦ ζηγηθῶ τὰ μαντάτα ὁμῶς θέλω νὰ τὰ μουλλώσω, καὶ φοβοῦμαι τὴν ἀφεντιάν σου μηπῶς καὶ γροικήσης τὰ ἀπ' ἄλλον, καὶ θέλω κατηγορηθῆν καὶ θέλω παιδευτῆν διὰ τοῦτον λαλῶ σου καὶ ταρακαλῶ τὸν θεὸν καὶ τὴν ἀφεντιάν σου νὰ μὲν πάρης δεσδέ- νιον . Ἐξηγηθῆκαν εἰς τὴν χώραν, ὅτι ἐπλάνεσεν τὴν ἀρνάν σου καὶ εὐρέθην μὲ τὸν κλιάρον, καὶ λαλοῦν πῶς ὁ κούντη Γερου- χᾶς ἔναι εἰς μεγάλην ἀγάπην μὲ τὴν κυράν μας τὴν ρηγαινα, ἀμμὲ φαίνεται μου καὶ εἶναι ψέματα καὶ ἂν εἶχα τὴν ἀφεντιάν ἔθελα ψηλαφήσειν ἀπόθεν καὶ ἀποὺ τίναν ἐβγήκεν τοῦτος ὁ λόγος, καὶ ἔθελα ποίσει νὰ μηδὲν ἦναι ἀπότομος τινὰς τί- τοιαις ἀντροπαῖς νὰ ζηγᾶται . Ταπεινὰ σέ παρκαλῶ τὴν ἀ- φεντιάν σου, διὰ τὸν θεὸν καὶ διὰ τὴν καλὴν ζωὴν τῆς βασι- λείας σου . Ἐγράπτη ἐν τῇ πόλει Λευκοσίᾳ ἰγ' δικεβρίου ατζξή' Χριστοῦ » .

Ὡς γίον ὡς ἐξηγήθηκα ὀπίσω τὴν ἀγάπην τὴν εἶχεν ὁ ρήγας μὲ τὴν ρηγαιναν, καὶ διὰ τὴν ἀγάπην τὴν εἶχεν ἐπρου- μουτιάσεν της ὅπου νὰ εὐρίσκεται νὰ πέρνη τὸ ἀποκαμίσον της

νά τὸ βάλῃ τῇ νύκταν εἰς τὴν ἀγκάλῃν του νὰ κοιμᾶται, καὶ ἐποίηκεν τὸν τζαμπερλάνον του νὰ πέρνῃ πάντα μετὰ του τὸ μᾶτιν τῆς ρήγαινας καὶ νὰ τὸ βάλουν εἰς τὸ κρεβάτιν του. Εἰ δὲ καὶ τινὰς πῆ, ἔχοντα καὶ εἶχεν τόσῃν ἀγάπῃν πῶς εἶχεν β' καύχαις; τοῦτον ἐποίησεν το ἀπὸ πολλὴν λουξουρίαν τὴν εἶχεν, ὅτι ἦτον παιδίος ἄνθρωπος.

Καὶ ἐφέρον τὸ χαρτίν, νύκταν ἐδιάβασεν τὰ σκοτανὰ μαντάτα ὅπου τοῦ ἐφέρον, καὶ παραῦτα ὤρισεν τὸν τζαμπερλάνον καὶ ἐσῆκωσεν τὸ μᾶτιν τῆς ρήγαινας ἀπὸ τὴν ἀγκάλῃν του, ὁ ποῖος ἦτον ὁ Ἰωάννης τῆς Τζάμπρας, καὶ εἶπέν του, πλεῖον μὴδὲν τὸ βάλῃ. Τότε ἀναστέναξεν καὶ εἶπεν· ἀνάθεμα τὴν ὄραν καὶ τὴν ἡμέραν ὅπου μοῦ δῶκαν τὸ χαρτίν· καὶ τοῦτο ἐγένετον, ὅτι ἡ σελήνη ἦτον εἰς τὸν αἰγόκερον ὅταν ἐγράφετον. Ὁ ρήγας ὡς φρένιμος, τινὸς δὲν ἔδειξεν φανόν, καὶ πολλὰ ἐσφίνγηκετον νὰ δεῖξῃ ἀλεγρέτζαν καὶ δὲν ἤμπόρεν. Θωρῶντά τον οἱ καθαλλάροι τὴν συντροῶς του, πῶς τὸ πρόσωπόν του ἦτον πολλὰ δημένον, ἀρωτησάν του καὶ εἶπάν του· πέ μας τὸ κρυφόν σου, μὴπῶς καὶ σασῶμέν το, ἵνα μοιραστῇ ἡ πληξίς σου μετὰ μας. Ὁ ρήγας ἀναστέναξεν καὶ εἶπεν· ἡγαπημένοι μου φίλοι, παρακαλῶ τὸν θεὸν τιτοῖαν μαντατοφοργίαν νὰ μὲν δοθῇ ποτὲ τοὺς φίλους μου, οὐδὲ τοὺς ἐχθροὺς μου, ὅτι πολλὰ πικρὸν καὶ φαρμακερὸν εἶναι, καὶ δὲν ἦπορεῖ νὰ μοιραστῇ, ἀμμὲ γίνισκεται ὡς γίον ἓναν κόμπον εἰς τὴν καρδίαν τοῦ ἀνθρώπου, καὶ οὕτως εἶναι εἰς τὴν καρδίαν μου, καὶ δὲν ἦμπορεῖ τιτοῖον μαντάτον νὰ τὸ σάσῃ τινὰς ἄλλος παρὸς ὁ παντοδύναμος· καὶ ἀγωνίζω καθολικὰ ὅτι ὁ βασιλεὺς τῶν βασιλευόντων εἶναι ἀγκρισμένος μετὰ μου, ὅτι δὲν μ' ἐκάνεσεν τὸ ψυσικὸν τὸ μοῦ ἔδωκεν ἀπὸ τοὺς γονεῖς μου, ἀμμὲ ἐγύρεψα νὰ πάρω τὸ δὲν εἶχαν γοῖ γονεῖς μου, καὶ γιὰ τοῦτον ἐβάλεν τοὺς φίλους μου νὰ πάρουν βεντέτταν καλλίον παρὰ τοὺς ἐχθροὺς μου· διατὶ λαλεῖ, φύλαξόν με ἀπὸ κείνους ὅπου θαρρῶ, διατὶ ἐκείνους ὅπου

δὲν ἀποθαρρῶ βλεπόμεαι. Καὶ οἱ πτωχοὶ οἱ καθ' ἀλλήλους ἐπέσαν εἰς μεγάλην πληξίν, καὶ ἀρωτήσαν τοὺς δουλευτάδες τοῦ ἀνισῶς καὶ ζεύρουν τίποτες εἰς τούτην τὴν ὑπόθεσιν.

Τὸ λοιπὸν θωρῶντα ὁ ρήγας πῶς δὲν εἶχεν πλεον δουλίαν εἰς τὴν μεργίαν τῆς Δύσης, καὶ ἐθάρρην ὅτι ἡ ἀγάπη τοῦ σουλτάνου ἐγένη, ἀποχαιρέτησεν τοὺς ἀφέντας τῆς Δύσης καὶ ἐνέβη εἰς τὸ κάτεργόν του καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Κύπρον. Καὶ ἐπροσδέκτησάν τον ὡς γίον ἦτον τὸ συνεθὴν τὸ ρηγάτικον, καὶ ἐποίκασιν ἐορτὴν καὶ χαρὰν ἡμέραις ὀκτώ.

Τὸ λοιπὸν εἶναι χρῆσι νὰ ἔλωμεν εἰς τὴν ὑπόθεσιν τοῦ κούντη τοῦ μισέρ Τζουάν Τεμόρπου. Ὄνταν ἦλθεν τὸ μαντάτον εἰς τὴν Κύπρον πῶς ὁ ρήγας ἐτελείωσεν ταῖς δουλίαις του καὶ ἦτον ἐτοιμος νὰ στραφῆ εἰς τὴν Κύπρον, ὁ ἄνωθεν μισέρ Τζουάν Τεμόρπου ἐπιάσεν τον μεγάλη ἔννοια διὰ τὸ ἔλα τοῦ ρηγός, μηπῶς καὶ εἶπάν του τὰ μαντάτα ἢ ἀμουροῦζαίς του διὰ τὸ πείσμαν τῆς ρηγαίας, ἐπεψέν του, δύο κομματῖα πανιν κοττένον σκαρλάτον, τὸ ἓνα τῆς τάμου Τζουάνης Λαλεμάν καὶ τὸ ἄλλο τῆς τάμου Τζήβας τῆς Καντελίου, ὄξυν φίνον, καὶ ὀνομίματα χιλία ἄσπρα τῆς Κύπρου πᾶσα μιᾷ, καὶ ἐπεψεν παρακαλητάδες νὰ προμουτιάσουν νὰ μὲν ποῦν τινὸς τίποτες, οὐδὲ τοῦ ρηγός, ὅμως ἂν ἐν' καὶ ἄλλον ν' ἀγοικῆσουν νὰ τὸν ἀβγάλου πταίσθην. Καὶ ἡ ἀρχόντισσαις ἐπρομουτιάζσαν τοῦτο νὰ τὸ ποῖσουν· καὶ ἤτζου ἐποίκασιν. Ὡς γίον ἐρχεταν ὁ ρήγας εἰς τὴν θάλασσαν, ἤρτέν του μία φουρτούνα μεγάλη, καὶ ἐπῆρεν τάμαν, ὄντα νῆρτη μὲ τὸ καλὸν εἰς τὴν Κύπρον νὰ γυρέψῃ ὄλα τὰ μοναστήρια τῆς χώρας νὰ τὰ προσκυνήσῃ· καὶ ἐπέσωσεν μὲ τὸ καλὸν καὶ ἤρτεν εἰς τὴν Λευκοσίαν καὶ ἐπῆγε νὰ προσκυνήσῃ τὰ μοναστήρια· πρῶτα ἐπῆγεν εἰς τὸ μοναστήριον τὴν Σάτα Κλέρα, καὶ ἔδωκεν τοῦ μισέρ Τζουάνη Μουστρί πολλά καρτζά καὶ ἐβάσταν μετὰ του· καὶ ἐπῆρεν ὀρισμὸν ἀπὸ τὴν γουμένην καὶ ἐνέβησεν εἰς τὰ κελλία

τῶν καλογρήων. Ἄφ' ὧν ἐπροσκύνησεν καὶ ἐνέβην καὶ εἰς τὸ κελλίον τῆς τάμου Τζουάνας Λαλεμάν, καὶ ἐκεῖνη ἐγονάτισεν νὰ φιλήσῃ τὸ χέριν τοῦ ρηγός, καὶ ὁ ρήγας ἐπερίλαβέν τὴν μὲ μεγάλην ἀγάπην, καὶ ὤρισεν καὶ ἐδῶκάν τῃς ὀνομίματα ἁ' γρόσια ἀργυρᾶ· καὶ ὤρισέν τὴν μοναῦτα νὰ ρίψῃ τὸ μοναχικὸν σχῆμαν καὶ νὰ πάγῃ ἔσω του, γιατί χωρὶς τὸ θέλημάν τῃς τὰ ἐφόρησεν διὰ τὸν ὀρισμὸν τῆς ρήγαινας· ὁ ρήγας ἐπῆγεν καὶ ἐπροσκύνησεν εἰς τὰ μοναστήρια καὶ ἔδωκεν εἰς πᾶσα ἕναν διὰ τὴν ψυχὴν του. Καὶ ἦλθεν εἰς τὴν αὐλὴν ὁ ρήγας, καὶ ἔρισεν καὶ ἐφέραν ὀμπρός του ταῖς δύο ἀρχόντισσαις καὶ ἔβαλέν ταις εἰς μίαν τζάμπραν καὶ ἐκεῖ ἐξετάσεν ταις κρυφὰ διὰ τὸν λόγον ὅπου εἶπαν· καὶ ὡς γίον ἐπροείπαμεν ἦτον καὶ αἱ δύο ἀρχόντισσαις συμβουλευμέναις· καὶ ἐξέτασεν πᾶσα μίαν χωρὶς, καὶ ἐδῶκεν καὶ ἡ δύο ἕναν λόγον εἰς τὸν ρήγα καὶ δὲν ἠμπόρῃσε νὰ μάθῃ τίποτες ἀπὸ ξαυτῆς τους, ἀμμὲ εἶπάν του· ἤξευρε πῶς ἡ ρήγαινα ἐσκανταλίστην μὲ τὸν μισερ Τζουάν Βισκούνην, καὶ ἐτίμασέν τον, καὶ ἐκακώθην τῃς, καὶ γιὰ τοῦτον ἔγραψεν τῆς βασιλείας σου τὸ χαρτίν. Πάλαι εἶπαν· ἀφέντη, ξεύρεις, πῶς ἡμεῖς οὐδὲν εἴμεστέν εἰς τὴν γράσαν σου, ἀμμὲ ἐκεῖ ὅπου ὁ κούντη Τερουχᾶς ἔνι καλός σου δοῦλος, πῶς νὰ τὸν συκοφαντήσωμεν ἄδικα; Τὸ λοιπὸν ἔμεινεν ὁ ρήγας κονμπωμένος ἀπὸ ταῖς δύο ἀρχόντισσαις, καὶ θάρρησεν πῶς τοῦ εἶπασιν ἀληθεία. Καὶ εἰς τούτην τὴν λογὴν ἐπέρασεν ἡ αὐτὴ δουλία, ὡς γίον ἐγὼ ἔμαθα ἀπὸ τὴν κυρὰ Λόζε τὴν βυζαστριάν τῶν κόρων τοῦ σιρ Σιμὸν Ταντιότζε, ἡ ποία ἦτον παροίκισσα τοῦ κούντη Τερουχᾶς, καὶ κείνη ἤξευρέν το καθολικά, ἡ μάννα τοῦ Γωάννη τοῦ Μαγεῖρου.

Ταραχὴ ἀποῦ γίνην οἱ Γενουβίσοι μὲ τοὺς Βενετικούς. Ἐχρονίας α' τ' ξ' ἡ' Χριστοῦ ἕνας Γενουβίσος ἐπῆγεν εἰς τὸν πούνητον τῆς Ἀμμοχούστου νὰ ἐμπῆ εἰς τὸ καράβιν του, καὶ δὲν ἤυρεν βάρκαν γενουβίσικην, ἐπῆγεν εἰς τὸ καράβιν τοὺς Βενε-

τίκους και παρακάλεσέν τους νά τὸν σηκώσουν νά τὸν βάλουν εἰς τὸ καράβιν του τὸ Γενοβίσιον· καὶ δὲν ἐθέλησαν νά τὸν σηκώσουν, καὶ κείνος ἐτιμάσεν τους πολλά. Τότες οἱ ἄνθρωποι τῆς βάρκας οἱ Βενετικοὶ ἐδέραν τὸν Γενοβίσιον· καὶ ὁ Γενοβίσιος ἐπῆγεν καὶ ἀγκάλεσεν εἰς τὸν παλιόν τους ὀνόματι Τζουάν. Τεμολῆς, καὶ δὲν ἐθέλησε νά τοῦ ἀκροθῆ· καὶ κείνος μοναῦτα ἐξηγήθη τὸ τοὺς συντρόφους του. Οἱ Γενοβίσοι ἦτον ἀγγωμένοι, ἤλθαν εἰς τὴν λότζαν τοὺς Βενετικούς καὶ ἤρξαν τὰ ραβδία τοὺς ραβδουχοὺς τοὺς Βενετικούς καὶ ἦτον καὶ ζωγραφισμένα, καὶ ἐτζακίσαν τὰ ἀπάνω τους μικρὰ μικρὰ, καὶ ἐσύραν σπαθία καὶ ἐτρέζαν τοὺς Βενετικούς, οἱ ποῖγοι ἐφύγαν καὶ ἐνέβησαν εἰς τὰ δώματα τῆς λότζας τους, καὶ ἐστάθησαν καὶ ἐδιαφεντεύγονταν. Τότες οἱ πρᾶμτευτάδες οἱ Γενοβίσοι ἐνέβησαν εἰς τὰ δώματα τοῦ κουμερκίου, ὅπου εἶναι κοντὰ τῆς λότζας, καὶ ἐσύραν ἢ μία μερία τῆς ἄλλης πέτραις, καὶ οἱ Βενετικοὶ ἐσύραν τοὺς Γενοβίσιους βερετουναίαις· καὶ ἀπὸ τοὺς Γενοβίσιους ἤλθε μία πετρία καὶ ἔδωκεν τοῦ παλίου εἰς τὸ χέριν καὶ ἐλαβῶσέν τον. Ὅταν ὁ καπετάνος ἔνωσεν τὴν ταραχὴν, μοναῦτα ἐπέψαν τὸν βισκούντην καὶ πολλοὺς λαῖς τῶν ἀρμάτων νά κόψουν τὸ σκάνταλον, καὶ νά βλεπήσουν καὶ τὴν χώραν. Καὶ πάλε ἐδῶκαν τοῦ παλίου ἄλλην πετρίαν εἰς τὸ πρόσωπον, καὶ μοναῦτα ἀφῆκέν τὰ κ' ἐφυγεν ἀπὸ τὴν λότζαν του καὶ ἐπῆγεν εἰς τὸ σπίτιν του καὶ ἐπαράγγειλεν μοναῦτα οὐλοὺς τοὺς πρᾶμτευτάδες ν' ἀρματωθοῦν. Τ' ὁμοίον ἐποίησεν καὶ ὁ ποδεστᾶς τοὺς Γενοβίσιους ὀνόματι μισερ Τουάρδον Φαλαμονίγγον. Ἀπάνω εἰς τὴν αὐτὴν ταραχὴν ἐνέβησαν μεσόν τους οἱ μοναχοὶ τῶν Λατίνων καὶ ἐκατηγορησάν τους καὶ ὁ ἐμπαλῆς τῆς Ἀμμοχώστου, καὶ τόσον τοὺς ἐκατηγορησαν καὶ ἐποίησάν τους ἀγάπην.

Πάλε ἀς ἔρωμεν εἰς τὸν ρῆγα· ὅτι δὲν ἐπιστεῦσεν τὰ λογία τῶν δύο κυράδων, ἐζήτησεν τοὺς ἀρχοντας βουλὰς του,

πρώτον τοὺς ἀδελφούς του καὶ τοὺς προδέλοιπους παρούνιδες, ψουμάτους καὶ λιζίους καὶ συμβουλατόρους, καὶ ἐκάτσει τους καθόρδινα. Ἐζήτησεν ὁ ρήγας εἰς τὴν αὐτὴν τάξιν: ἄρχοντες κατὰ θεὸν τιμημένοι, φίλοι καὶ ἀδελφοί, εἰς αὐτόν σας ἀγκαλίω τὸν πόνον καὶ τὸ καμίνιν καὶ καμὸν τῆς καρδιάς μου· τὸ λοιπὸν νῦν δὲν εἶναι νὰ τὸ θαυμασθῇ τινὰς τοῦτον τὸ γίνην, ὅτι ἀξ αὐτόν μου ἐγίνην, καὶ δὲν καταχνῶνω ἄλλον παρὸς τὸν ἐμαυτόν μου. Ὁ θεὸς ἐποϊκέν με ρήγαν τῆς Κύπρου καὶ ἐκράξε με καὶ τῶν Ἱεροσολύμων, καὶ πρὶν τὸν καιρὸν ἀνάγκαζα καὶ ἐπεθύμουν νὰ κτήσω τὸ ρηγάτον Ἱεροσολύμων, καὶ τοῦτον ἀνάγκαζα νὰ τὸ τελειώσω διὰ καλὸν καὶ τιμὴν δική σας καὶ ἐδικήν μου· καὶ ὁ θεὸς ἐπαιδεῦσέν με διὰ νὰ τζακίση τὴν σουπερπίαν μου. Νάχεν ποίσειν ὁ θεὸς νάχά ἴσεν ρήγας τῆς Κύπρου τιμημένος, καὶ ὄχι ρήγας ὄλου τοῦ κόσμου καὶ νάμαι ἀντροπιασμένος! ὅτι εἰς τὸν αἰγόκερων ζωδίων ἐγεννήθηκα, καὶ εἰς τὸν πλανήτην τὸν καιρὸν ἐστέφθηκα. Τὸ λοιπὸν, ἄρχοντες, ὠδᾶ σᾶς παρχκαλῶ καὶ ἐσυμπιάσα σας νὰ σᾶς εἰπῶ τὸ ἀγκάλεμάν μου, καὶ ἐνὶ πολλὰ βαρὺν καὶ δυσβάστακτον, καὶ ἀντροπιασμένον, καὶ ἄπρεπον νὰ σᾶς τὸ ξηγηθῶ. Ἐγὼ ξεύρω πῶς ὄλοι εἴσθε σοφοί· δέτε τὴν ζητησίαν μου, καὶ δικαίωσατέ με ὡς γίον νὰ σᾶς δώσῃ χάριν καὶ γνῶσιν τὸ ἅγιον πνεῦμα. Τότε ὄλοι ἕναν στόμαν εἶπαν εἰς αὐτόν του· ἀφέντη, ἂν ἔν' καὶ τινὰς εἶχεν φαντασίαν ἢ πάθος, καὶ ἐφάνην του, καὶ εἶπᾶν σου λόγια ἄπρεπα εἰς τὴν βασίλειαν σου, ὡς φρόνιμος μὴδὲν τὰ πιστεύσης, ὅτι πολλὰ λαλοῦν εἰς τὸν κόσμον, ὅτι δὲν εἶναι εὐαγγέλια. Καὶ ὁ ρήγας ἐγέμωσεν χολὴν καὶ λαλεῖ τους ἀκανί· ἂν ἔν' καὶ μὲν δὲν μου πιστεύετε, νάτε τὸ χαρτὶν τοῦτον τὸ μοῦ ἐπέψαν εἰς τὴν Φραγγίαν, ἀπὸ ξαυτῆς του νὰ γρωνίσετε τὸ πρᾶμαν πῶς ἐδιάθην. Ὅμως ζητῶ σας βουλὴν ἵντα σᾶς φαίνεται νὰ ποίσω· ν' ἀφήσω τὴν γυναϊκίαν μου καὶ νὰ τὴν πέψω τοῦ κυροῦ της, νὰ σκοτώσω τὸ σκύλλον τὸν ψωριάρην ὅπου πόντι-

σεν τὸ μαργαριτάριν, οὐ νὰ μηδὲν δεῖξω φανὸν τίποτε; Πέτε μου τὸν φανόν σας, καὶ προυμουτιαζῶ σας νὰ μὲν ποίσω ἄλλον, παρὰ τὸ νὰ μὲ βουλεύσετε· μηδὲν πῆτε, πλανῶ σας μὲ λογία, ἀμμὲ καλὰ ἐμπορῶ νὰ πάρω βεντέτταν. Ἀγωνίζεστε, ὅτι δὲν ἐδόθην εἰς ὄλους τοὺς ἀνθρώπους, καὶ γιὰ τοῦτον λαλῶ· πολλοὶ ἀνθρώποι, πολλαῖς γνώσαις· διατὶ ἀποὺ παλαιὸν καιρὸν ἔχομεν ἀθρώπους τῆς βουλής γερόντων πειρασμένους, καὶ ἀπὸ ξαυτῆς τους εὐρίσκεται ἡ ἀλήθεια· ἀκομὶ κακὰ ἐμποροῦν οἱ ἀνθρώποι εὐκολα νὰ κρίνουν τὸν ἐμχυτόν τους, οὐδὲ οἱ γιατροὶ νὰ ἰατρεύουσιν ταῖς γεναϊκῆς τους καὶ τὰ παιδιὰ τους, ὅτι πᾶσα πόνον κρινίσκου τον ἄπρεπα ἀπὸ τὴν πολλὴν ἀγάπην τοὺς ἀγαποῦσιν· ἀμμὲ ξένοι ἰατροὶ πρέπει νὰ ἰατρεύουσιν τῶν ἰατρῶν τὰς γεναϊκὰς καὶ τὰ παιδιὰ τους, καὶ ξένοι κριτάδες νὰ κρίνουν τὰ ἀγκυλέματα τῶν ἄλλων, ὅτι λείπει τους ὁ θυμὸς καὶ ἡ λύπη, καὶ δὲν θωροῦν τὸ πρᾶμαν ὡς γίον εἶναι. Διὰ τοῦτον ἔφερα τὴν ἀφεντιάν σας, καὶ βάλλω τὸ ἀγκυλέμαν μου ὀμπρός σας, καὶ ὡς γίον νὰ σὰς φανῆ κρίνετέ το!

Ἀποκρίθησαν τοῦ ρηγὸς καὶ λαλοῦν του· ἀφέντη μας, ἐγροικῆσαιμεν τὸ ἀγκυλέμαν σου καὶ τὴν ἐζητησίην σου καὶ τὴν παραπόνησίην σου, καὶ ἐλπίζομεν εἰς τὴν χάριν τοῦ θεοῦ νὰ μᾶς διδάξῃ ὡς γίον νὰ τοῦ ἀρέσῃ, καὶ ν' ἀρέσῃ καὶ τῆς βασιλείας σου. Τὸ λοιπόν, ἂν ὀρίσης, ἀπεχώρισαι ὀλίγον ἀποὺ ξαυτῆς μας νὰ συμβουλευτοῦμεν, καὶ νὰ ἐγκλέξωμεν τὸ καλλίτερον τὸ νὰ θελήσῃ ὁ θεός, καὶ νὰ σοῦ ποῦμεν τὸ μέλλει νὰ γινῆ. Γροικῶντα ὁ ρήγας, ὅτοιμα ἐπῆγεν. Καὶ οἱ καθ' ἀλλήλους πολλὰ ἐκοπιάσαν εἰς τὴν μέσην τους· μερτικὸν ἐλαλοῦσαν νὰ σκοτώσουν τὸν κούντην· καὶ ἐλαλοῦσαν, ἂν τὸ ποίσωμεν φανερόνεται τὸ πρᾶμαν, καὶ θέλει εἶστέν πολλὴ ἀντροπὴ εἰς αὐτόν μας. Ἄλλοι λαλοῦσαν, καλὰ εἶπετε διὰ τρεῖς ἀφορμαῖς ἐνὶ νὰ φύγωμεν, θυμοῦ, μίσος, καὶ φάμας· ἀμμὲ ἀνισῶς καὶ ποῦμεν νὰ σκοτώσωμεν τὴν ρηγαινα, νὰ ξεύρετε πῶς εἶναι ἀποὺ μεγάλην

γενεῖαν τῶν Καταλάνων, καὶ εἶναι ἀνελεήμονες, καὶ θέλουν πῆν πῶς διὰ μισιτίαν τὸ ποίκαμεν, καὶ θέλουν ἀρματώσειν καὶ θέλουν ἔρτην καὶ θέλουν μᾶς ξυλοθρεύσειν καὶ μᾶς καὶ τὸ δικόν μας. Πάλε ἂν ἔν' καὶ σκοτώσωμεν τὸν κούντην, ὁ λόγος φανερώνει τὸ γενόμενον, καὶ ἄλλοι πιστεύγουν καὶ ἄλλοι δὲν πιστεύγουν, καὶ τότε ὅλοι θέλουν τὸ πιστεύσειν, ὅτι διὰ τούτην τὴν ἀφορμὴν ἐσκοτώσαν τὸν κούντην· καὶ ὁ λόγος θέλει ἐβγῆν εἰς ὄλην τὴν οἰκουμένην· καὶ ὁ ρήγας μας, ὅπου ἔναι ἕναν ὄρνεον καὶ μετὰ τὰ πτερὰ του, ὡς γίον ἢ ὄρνια δὲν φελαῖ χωρὶς τὰ πτερὰ της, ἤτζου καὶ ὁ ρήγας μοναχός του δὲν φελαῖ χωρὶς μας, οὐδ' ἐμεῖς φελοῦμεν χωρὶς του· τὸ λοιπὸν νῦν θέλουν μᾶς κατηγορήσειν, καὶ ὁ λόγος θέλει στερεωθῆν. Φαίνεται μας ἡ ἀγροικήσωμεν καλλιώτερα καὶ νὰ χώσωμεν τὸν λόγον· ἀληθῶς, ὅτι ὁ ρήγας ἐδειξέν μας τὴν γραφὴν ἀποῦ τοῦ ἐπεψεν ὁ σὶρ Τζουάν ὁ Βισκούντης εἰς τὴν Φρανγκίαν, ἅς ποῦμεν ὅλοι πῶς εἶναι ψευδαπόκρισις, καὶ νὰ τὸν ἐβγάλωμεν ἀπὸ τὴν ἐλευθερίαν τοῦ λιζάτου, καὶ ἅς τὸν ἀφήσωμεν εἰς τὴν ἐλεημοσύνην τοῦ ρηγός· ὡς ἐκεῖνος ὅπου ἐσυκοφάντησεν τὴν ρηγαινίαν καὶ ἀγκρίστην μετὰ τὴν βασιλείαν της διὰ τίποτε ταραχὴν ὅπου ἐσκανταλίστην μετὰ του τὸν διαβόντα καιρόν· καὶ ἂν ἔν καὶ γλυτώσῃ, δόξα σοὶ ὁ θεός, εἰ δὲ μή, ἅς πάγῃ εἰς τὸ καλόν· παρκάτω κακὸν εἶναι ἡ ἀπεθάνῃ ἕνας καθαλλάρης, παρὰ νὰ μᾶς κρατήσουν ἐπίορκους, διατι δὲν ἐβλεπίσαμεν τὴν ρηγαινίαν μας· εἰ δὲ καὶ οὐδὲν τὴν ἐβλεπίσαμεν, ἄνταν ἐγροικήσαμε τὰ ἄπρεπα μαντάτα, διατι δὲν ἐποίκαμεν βεντέτταν τοῦ ἀφέντη μας ἀπὸ τὸν ἐχθρόν του καὶ παράβουλον τῆς τιμῆς του. Καὶ εἰς τούτην τὴν λογὴν εἴ τις νὰ τὸ γροικῆσῃ τοῦτον, θέλει ἀποπιστευθῆν ἀποῦ τὴν κακὴν ἀκουήν, καὶ θέλουν πῆν ὅλοι πῶς ὁ καθαλλάρης εἶπεν ψέματα, καὶ δέτε καὶ πῶς ἔδωκεν ἀδικὸν θάνατον, καὶ ὁ λόγος θέλει παύσειν· τοῦτον τὸν λόγον ὅλοι θέλουν πιστεύσειν.

Και τάπισά ἐκράξαν τὸν ρήγαν καὶ ἐποϊκῶς του τὴν συν-
 τυχίαν· ἀφέντη, διὰ τὴ συντυχιά σου ἐγροικήσαμεν τὸ ἀγκά-
 λεμάν σου, καὶ τὸ χαρτίν τὸ μᾶς ἐδώκες, καὶ πολλὰ ἐσυντύ-
 χαμεν μεσόν μας, καὶ ἐγυρέψαμεν καὶ ἀπὸ μίαν μερίαν καὶ ἀπὸ
 ἄλλην νὰ εὐρωμεν ὡχρᾶν τίποτες ἀπ' ὅ,τι λαλεῖ τὸ χαρτίν·
 τὸ λοιπὸν ἀγρώνισε, ὅτι εἶ τι λαλεῖ τὸ χαρτίν, εἶναι ψέματα,
 καὶ ὅτις τὸ ἐγραψεν ψέματα λαλεῖ εἰς τὸν λαϊμόν του, καὶ
 ὅλοι μας ἀντάμα καὶ πᾶσα εἰς μας μερίᾳ εἰμεστέν ἔτοιμοι νὰ
 τὸ προβιάσωμεν ἀπὸ τὸ κορμίν μας εἰς τὸ δικόν του πῶς εἶ-
 ναι ψεματάρης, καὶ τοῦτον ἐποϊκῶς τον διζατὶ ἐμάλλωσεν ἡ κυρά
 ἡ ρήγαινα μετὰ του, καὶ ὁ αὐτὸς καθαλλάρης ἐπεθυμήσεν τὴν
 καὶ δὲν τὸν ἐβάσταξεν, καὶ ὠργίστην του, καὶ διὰ τοῦτον σοῦ
 ἔπεψεν τὸ χαρτίν· ἡ δὲ ἡ κυρά μας ἡ ρήγαινα εἶναι καλή,
 καὶ ἀγία, καὶ εὐγενική καὶ τιμημένη. Καὶ ἀθύμου τὸ μᾶς
 ἐπρουμουτίαςες νὰ ποίσης τὸ νὰ σὲ βουλεύσωμε.

Καὶ εἰς τούτην τὴν λογὴν ἐβγάλαν τὸν ρήγαν δικαιο-
 μένον, καὶ τὸν καθαλλάρην ψεματάρην. Καὶ εἰς τοῦτον ἐστά-
 θην ὁ ρήγας εὐχαρισμένος, καὶ ἐζήτησεν τὸν καθαλλάρην εἰς τὸ
 πεγέριν του, καὶ ἐδώκέν τους καὶ τὸ χαρτίν εἰς τὰς χεῖράς
 τους, καὶ ἐγράψαν τον διὰ παράβουλον, ὡς ἐκεῖνος ὅπου ἐβγα-
 λεν τῆς ρήγαινας κακὴν ἀκουγὴν. Καὶ ὄνταν ἐγροίκησεν τὰ
 λογία τους καὶ ἔθελεν ἔχειν καὶ τῶν δύο κυράδων τῶν καύχων
 του τὰ λογία τους, ἐπίστευσεν καὶ ἔπεψε τὸ μεσανυκτικὸν εἰς
 τὸ σπῆτιν τοῦ καθαλλάρη καὶ ἐκραξάν τον ἀπὸ τὸν ρῆγα. Ὁ
 καλὸς καθαλλάρης ἦτον εἰς τὸ κρεβάτιν του, καὶ μοναῦτα ἐν-
 τύθην καὶ ἐκαθαλλίκευτεν νὰ πάγη εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ρηγός·
 καὶ ἔξω ἐστέκουνταν τουρκοποῦλοι καὶ Ἀρμένιδες καὶ λαὸς
 πολὺς τῶν ἀρμάτων, καὶ πέρνου τον μοναῦτα καὶ πάγει εἰς
 τὴν Κερνίαν, καὶ ἐβάλαν τον εἰς τὴν γούφαν τοῦ Σκουτελλᾶ.
 Καὶ ἐποϊκεν κάποσον καιρὸν, καὶ τάπισα ἔρχεται ἓνας ἀφέντης
 ἀπὸ τὴν Δύσιν νὰ πάγη εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ νὰ προσκυνήσῃ,

τὸν ποῖον ἐπαρακαλέσαν τον οἱ συγγενάδες τοῦ σὶρ Τζᾶν Βισκούνητῃ νὰ τὸν ζητήσῃ ἀπὸ τὸν ρῆγα, ὡς γίον εἶναι συνῆθιν τοὺς ἀφένταις· καὶ ἐπαρακάλεσεν τὸν ρῆγα νὰ τὸν ἐβγάλῃ ἀπὸ τὴν γούφαν, καὶ ἐπρουμουτίασέν του ὁ ρῆγας νὰ τὸν ἐβγάλῃ. Καὶ ὄνταν ὁ κούντης ὁ ξενικὸς ἐπῆγεν, τότες ὤρισεν ἐβγάλαν τον ἀπὸ τὴν γούφαν τῆς Κερνιάς, καὶ ἔπεψέν τον εἰς τὸν Λιόνταν καὶ ἐβάλαν τον εἰς τὴν γούφαν, καὶ ἔμεινεν χωρὶς φᾶν ὡς που καὶ ἀπόθανεν. Ὁ αὐτὸς καθαλλάρης ἂν ἦτον νὰ σᾶς εἰποῦν ποτάπος ἀντριωμένος ἦτον καὶ ἡ τζούσταις καὶ πᾶσα ἄρματον ἦτον πολλὰ βαλέντε ἀντριωμένος· τᾶμε ὁ θεὸς νὰ τοῦ συγχωρήσῃ.

Τὸ λοιπὸν μὲ ὅλον τοῦτον ὁ ρῆγας δὲν εὐρέθην πλερωμένος, καὶ δὲν ἦτον τόσον ἀνήξευρος, ξεύροντα τὸ πρᾶμαν πῶς ἐγίνετον· ἄρχεψεν καὶ ἀντροπιάζεν ταῖς γεναῖκες τοὺς ἐχθροὺς του ὅπου ἐσμίκτησαν νὰ ποίσουν τὴν ἀντροπήν. Πολλὰ ἐννοιάζουσαν οἱ λᾶς νὰ ποίσουν, ἀμμέ τὸ νὰ δοῦν, ὅτι κᾶτινες ἀρκέψασιν καὶ ἦτον νὰ τοὺς νόσουν, ἐσύρτησαν ἀπὸ τὸ κακόν· καὶ διατὶ δὲν εὐρέθην τινὰς νὰ τὸ ξυλώσῃ, ἄμμε ὅλοι ἐσμίκτησαν, διὰ τοῦτον ἐμίσησεν ὅλους, καὶ ἄρχεψε νὰ τοὺς πλερώσῃ ὅλους τὸν πασᾶν κατὰ τὸ τοῦ ἐδούλευσεν· ὅτι οἱ Γενουβίσοι λαλοῦν, ὅπου νὰ σοῦ ποίση, ποῖσέ του, καὶ ἀνισῶς καὶ δὲν ἐφτάσῃς νὰ τὸ ποίσης, μὲν τὸν λησμονήσης. Καὶ εἰς κοντολογίαν ἀντροπίασεν οὐλαῖς ταῖς κυράδες τῆς Λευκοσίας, ταῖς ποίαις εἶναι μεγάλη ἀντροπή νὰ ταῖς ἀνοματίσωμεν. Οἱ ἀφένταις ἐμείναν ὅλοι ἐννοιασμένοι, καὶ κακὰ ἐθωροῦσαν τὸν ρῆγα· καὶ ὁ ἐχθρὸς ὠδε ἠῦρεν τόπον, καὶ ἔσπειρεν τὸν σπόρον του, τοῦτέστιν ἐχθραν, εἰς τιτοῖν λογήν, ὅτι ἔστρεψέν του μέγαν διαφύρος τὰ ρ' χιλία. Τὸ πρᾶγμα ἐδιάβαιεν ἡμέραν πρὸς ἡμέραν ὡς που καὶ βρέθην ὁ καιρὸς ἐπιτήδειος. Φανερόν ἐγίνην εἰς τ' ἀφτία τοῦ ρηγὸς πῶς ἦτον μισισμένος ἀπὸ ὅλους τοὺς καθαλλάριδες, καὶ ἐκεῖνος ἐμίσησέν τους πολλὰ· ἦτον πολλὰ ἐννοιασμένος μῆπως

καὶ ἀποθάνῃ καὶ δὲν πληρωθῆ ἀπὸ τοῦ ἐχθροῦ του, ἢ πᾶς καὶ ἀποβγάλουν τον, ὡς γίον ἐποῖσαν τοῦ ρὲ Χαρρί. Τὸ λοιπὸν ἔρισεν καὶ ἐκτίσαν του ἕναν πύργον, καὶ ἀπάνω ἔκτισε ναὸν ὀνόματι Μιζερικορδία· τὴν δὲ φυλακὴν κάτω, τοὔτέστιν τὸν πύργον ἐκράξεν τον Μαργαρίτα· καὶ ἐτελείωσέν τον καὶ ἦτον πολλὰ δυνατός, καὶ ἤθελε νὰ τὸ χαντακώσῃ ἀπέξω. Καὶ ἐννοιάστῃ νὰ ποίση κάλεσμαν μέγαν μετὰ τὸ χαντάκωμα καὶ νὰ γορευτοῦν ὅλοι οἱ ἄρχοντες οἱ μεγάλοι καὶ παρούνιδες, καὶ νὰ τοὺς ποίση φᾶν, καὶ τότες νὰ φυλακίσῃ τοὺς ἀδελφούς του εἰς τὸν πύργον καὶ μερτικὸν ἀπὸ τοὺς καθαλλάριδες ὅπου ἐφορᾶτον, διὰ νὰ μηδὲν σαστοῦν εἰς τὴν μέσην τους καὶ ἀδικήσουν τον· καὶ πολομῶντα τοῦτον θέλ' εἴστεν χωρὶς φόβον ὄλην του τὴν ζωὴν. Καλὰ τὸ ἐννοιάστῃν, ἀμμὲ κακὰ ἐγένετον. Ὅταν ἦρτεν ἡ σαρακοστὴ τὴν ἀγίαν ἐβδομάδα, ἔκραξεν τὸν πνευματικὸν νὰ τὸν ξηγορεύσῃ, ὀνόματι φρὲ Τζάκε τοῦ Σάν Τομένικου, καὶ εἰς τὴν ξηγορεύσειν εἶπεν τούτῳ τὴν ἐννοίαν τῆς Μαργαρίτας. Ὁ αὐτὸς πνευματικὸς ἦτον καὶ τοῦ πρίντζη, καὶ ἐκράξεν τον καὶ ὁ πρίντζης νὰ τὸν ξηγορεύσῃ· καὶ ἄνταν τὸν ἐξηγορεύσειν, εἶπέν του οὐλην τὴν ἐννοίαν τοῦ ρηγός· καὶ ἐβλέπετον ὁ πρίντζης νὰ μπῆ εἰς τὴν Μαργαρίταν, οὐδὲ τὸν ἀδελφόν του τὸν Τζάκον ἄφινε νὰ ἐμπῆ.

Τὸ λοιπὸν εἶναι καιρὸς νὰ θερίσωμεν τὰ στραχδία τῆς ἔχθρας, καὶ νὰ σᾶς πῶ τὴν κακίαν τὴν εἶχεν ὁ ρήγας μετὸς καθαλλάριδές του καὶ κεῖνοι μετὰ του. Τῆ ἡ' Ἰουαρίου μηνὸς ἡμέρα κυριακῆ, α' τξ ἡ' Χριστοῦ, εὕρισκομένου τοῦ ρηγός εἰς τὸ Ἀκάκιν ἐπῆγεν εἰς τὸ κυνηγίον, καὶ κοντὰ τοῦ Ἀκακίου ἔχει ἕναν χωρίον μικρὸν ὀνόματι Μένικον, καὶ ἦτο τοῦ σίρ Χαρρὴν τὲ Ζιπλέτ, ὁ ποῖος καθαλλάρης εἶχεν ἕναν υἱὸν μονογενὴν ὀνόματι Τζακέ, καὶ μίαν κόρην ὀνόματι Μαρία ἡ ποία ἦτον χήρα, καὶ μίαν πορνικὴν ὀνόματι Λίζε· ὁ αὐτὸς καθαλλάρης ἦτον βισκούντης τῆς χώρας καὶ πολλὰ ἀγάπαν τὰ κυνη-

γία, και οὔλοι οἱ καθαλλάριδες, ἐπαράγγειλεν και ἐφέραν του ἀπὸ τὴν Τουρκίαν μίαν ζυγὴν σκυλλία λαγωνικά πολλά ὄμορφα· και οὔλοι οἱ καθαλλάριδες ὀλικά και μετὰ χαρᾶς ἐκλουθοῦσαν τοῦ ρηγός, ὡς γίον ἢ τάξις τοὺς καθαλλάριδες και νὰ παραδιαβάζουεν εἰς τὰ κυνηγία. Εὐρισκόμενος ὁ ρήγας εἰς τὸ κυνηγίον, ὁ σκυλλομάγγος τοῦ αὐτοῦ βισκούνη ἐστρέφετον ἀπὸ τὸ κυνηγίον, και ἐδιάβην ἀπὸ τὴν αὐλήν τοῦ Ἀκακίου νὰ πάγη εἰς τὸ Μένικον, και εἶχεν τὰ δύο σκυλλία τὰ ὄμορφα, και εἶχεν τα χαρίσει τοῦ Τζάκου τοῦ υἱοῦ τοῦ ἄνωθεν σὲρ Χαρρὶ· ὁ κούντης τῆς Τρίπολης ὁ σὲρ Πιέρ τοῦ Λουζανίε ὁ γνήσιος υἱὸς τοῦ ρηγός, και ἐμπλάσεν τοῦ σκυλλομάγγου και ἀρώτησέν τον τίνοσ εἶναι τοῦτα τὰ λαγωνικά, και εἶπέν του, ἀφέντη, εἶναι τοῦ ἀφέντη μου τοῦ Τζάκου τὲ Ζιπλέτ· και ἐψηλαφησέν τα καλά και εἶδέν τα, και ὡς παιδίος και ἀφέντης ἐπεθύμησέν τα, και λαλεῖ τοῦ σκυλλομάγγου — δὸς μου τὰ σκυλλία τοῦτα! Και ὁ σκυλλομάγγοσ λαλεῖ του: δὲν τορμῶ, διατὶ φοβοῦμαι τὸν ἀφέντην μου· ζήτα τα τοῦ ἀφέντη μου, και κείνοσ θέλει σοῦ τὰ δώσει. Και ὁ ἀφέντης ὁ κούντης ἐμήνυσεν τοῦ Τζάκου τὲ Ζιπλέτ νὰ τοῦ τὰ πέψη και νὰ τὸν πλερώση κουρτέσικα. Ἀπολογήθην του και εἶπέν του: ἄμε πὲ τοῦ ἀφέντη σου, πῶσ ἐκείνον τὸ δὲν ἔχει, ἀγαπᾶ νὰ τὸ ἔχη, ἐγὼ δὲν ἀγαπῶ ἐκεῖνον τὸ δὲν ἔχω· δια τούτον ἄσ μου συμπαθήση, και δὲν τοῦ τὰ δίδω. Ὁ ἄνωθεν Τζάκεσ ἐπῆγεν εἰς τὸν ἀφέντην του, και εἶπέν του πῶσ ὁ κούντης ἐμήνυσεν δια τὰ σκυλλία, και πῶσ τὸν ἀπολόγιασεν, και ἀγγρίστην ὁ αὐτὸσ σὲρ Χαρρὴν δια τὴν ἀπολογίαν τοῦ υἱοῦ του. Ἐρχομένου τοῦ βασιλειώτη εἰς τὸν κούντην, και εἶπέν του τὴν ἀπολογίαν τοῦ σὲρ Τζάκεσ, ὁ ἀφέντης ὁ κούντης ὁ νέοσ ἐδάκρυσεν πολλά, και ἐπιασεν τὸ κλάμαν· και ὡσ γένοι ἐκλαιγεν, δόξου και τὸν ρήγα και ἐνέβην τὴν πόρταν τοῦ πιαλατίου, και ἐγροίκησεν τοῦ υἱοῦ του πῶσ ἐκλαιγεν και ἀρώτησέν τον, γιὰ τίνα ἀφορμὴν

κλαίεις; και ὁ υἱὸς τοῦ ἀποῦ τὸ πολὺν κλάμαν δὲν ἠμπόρῃσε νὰ τοῦ ἀπολογηθῇ. Καὶ ὁ ρήγας ἦλθεν πρὸς τὸν καθαλλάρην τὸν μάστρον τοῦ και λαλεῖ του· τίνα ἔχει ὁ υἱὸς μου και κλαίγει ἤτζου; Καὶ ὁ καθαλλάρης λαλεῖ τοῦ ρηγός: ἀφέντη, ὁ Τζάκο τὲ Ζιπλέτ ἔχ' ἕναν ζευγάριν σκυλλία λαγωνικὰ ὁμορφώτατα, και ἐδίχθην ὁ σκυλλομάγγος τοῦ ἀπῶδε, και εἶδέν τα ὁ ἀφέντης μου και πολλὰ τὰ ἐπυθύμῃσεν, και ἀζήτησέν τα τοῦ σκυλλομάγγου και δὲν τοῦ τὰ ἔδωκεν· ἐμνησέν του τοῦ σὶρ Τζάκες μὲ τὸν βραχλιώτην και δὲν ἄκουσε νὰ τοῦ τὰ δῶση, και ἔστρεψέν τον, και γιὰ τοῦτον παραπονᾶττι και κλαίγει. Γροικῶντα ὁ ρήγας ἐθυμώθην πολλὰ, και ἡ κηκία ἐπιντώθην, και λαλεῖ: μὲ μέγαν δικῆον ἐν ὁ ἡγαπημένος μου υἱὸς κακόκαρδος! Καὶ στρέφεται πρὸς τὸν υἱὸν τοῦ και λαλεῖ του: παιδὶν μου, ἐπληξες! ἐγὼ νὰ μνηύσω τώρα τοῦ κυροῦ του νὰ μοῦ τὰ πέψη. Καὶ ἔπεψεν ὁ ρήγας ἕναν φρόνιμον καθαλλάρην εἰς τὸν σὶρ Χαρρὴν τὲ Ζιπλέτ νὰ τοῦ ζητήσῃ τὰ σκυλλία διὰ τὸν υἱὸν τοῦ τὸν κούντην τῆς Τρίπολης και νὰ τὸν πλερώσῃ τὸ ξάζουν. Ὁ καθαλλάρης, μωραγάπητος τοῦ υἱοῦ του, και ἀγάπαν και τὰ κυνηγία, και νὰ φανερώσῃ και ὁ καιρὸς τὴν καικίαν τὴν εἶχαν οἱ ἀφένταις μὲ τὸν ρήγαν, δὲν ἐννοιάστην πόση ζημία και κίντνος ὅπου μέλλει νὰ τοῦ ἔλθῃ διὰ τόσην μικρὴν ἀποσκοτίσιν, ὅτι οἱ σκύλλοι εἶναι ὀλιγόζωτοι και δὲν ἔχουν ζῶην ὅσον σ' ἡρόνους και φοφοῦσιν, εἰ δὲ ὁ θυμὸς τοῦ ἀφέντη πολομᾶ πολλὴν ζημίαν εἰς ρένταις, σπιτία και ἑτέρα, και ἄλλους ἐμπάζει και ἄλλους κατεβάζει, και πολλοὺς ξηκληρῶνει τοὺς ἀποῦ τὰ ἀγαθὰ τοὺς, ἀποτόλμησεν και εἶπεν τοῦ καθαλλάρην ἀποῦ ἔπεψεν ὁ ρήγας: ἄμε πὲ τοῦ ρηγός ἀπὸ ξαύτης μου, πῶς ἐκεῖνος θέλει τα διὰ τὸν υἱὸν τοῦ διὰ τὸ ἀπλαζίρειν του, μηδὲν πλήξῃ και ἀρρωστήσῃ, και ἐμέναν ψηφᾶ με ὡς γίον κτηνὸν, και φονίαν τοῦ παιδίου μου! ὡς γίον ἐκεῖνος θέλει νὰ θαραπούσῃ τὸ παιδὶν του, ἤτζου, και ἐγὼ τὸ παιδὶν μου, και

στιμιάζει με ὡς γίον πελ(ε)λὸν νὰ βγάλω τὸ ἀπλαζίριν τοῦ παιδίου μου, καὶ νὰ τὸ δώσω τοῦ παιδίου του· τὰ ποῖα λαγωνικά εἶναι δικὰ του, καὶ ἀνὲν καὶ πάρω τα ἀποὺ τὰ χερία του θέλει κακοψυχῆσει, καὶ φόρτζη νὰ πεθάνη· καὶ γιὰ τοῦτον μὴ κάκον' μου νὰ τὸ ποίσω· ἀμμέ ἡ Τουρκία κοντά μας εἶναι, καὶ γοὶπραματευτάδες ἐμπαίνουν καὶ κατεβαίνουν, καὶ ἄς δώση λόγον καὶ νὰ τοῦ φέρουν ὅσα θέλει, καὶ ὄχι νὰ πάρη τὰ δικὰ τοὺς ἄλλους, διατὶ θέλω τα διὰ τὸ ἀπλαζίριν μου καὶ τοῦ υἱοῦ μου. Ὁ καθαλλάρης λαλεῖ του: ἀφέντη, βλέπε ὅτι ξεύρεις πῶς ἐμεῖς ἔχομεν νόμον νὰ ἤμεστεν κρατούμενοι ἕνας τοῦ ἄλλου, καὶ τούτῃ ἡ ἀπολογία δὲν εἶναι καλὴ πρὸς τὸν ἀφέντην τὸν ρήγαν, καὶ ἀνισῶς καὶ πῶ του τοῦτα τὰ λογία χωρὶς κώλυσιν θέλεις κιντυεύσει, καὶ ἴδες ἐσοῦ! Ἐκεῖνος λαλεῖ τοῦ καθαλλάρη: ἂν ἦτον μῶδος νὰ τοῦ δώκαμεν ὅ,τι καὶ ἂν ἔχωμεν, δὲν ἔχει εὐκαρισίαν, διατὶ μισᾷ μας, καὶ ἄς ποίση τὸ χειρότερον ὅπου νὰ ἴμφορηση.

Ὁ καθαλλάρης ἔστρεψεν τὸν ἀντίλογον πολλὰ κουρτέσικα εἰς τὸν ρήγα ὅσον ἠμπόρησεν.

Γροικῶντα τοῦτον ὁ ρήγας καὶ θωρῶντα τὴν χοντροσύνην του, ἐθυμώθη· μοναῦτα ἐκείνην τὴν ὥραν ἐτάξεν τὸν σὶρ Χαρρὴν νὰ πάγη μὲ τ' ἄλογά του καὶ μὲ τ' ἄρματά του εἰς τὴν ἐβλέπησιν τῆς Πάφου, καὶ ἔπεψεν καὶ σιδέρωσεν καὶ τὸν υἱόν του τὸν Τζάκες καὶ πέμπει τον μὲ μίαν τζάπαν εἰς τὸ χέριν του νὰ σγάφη εἰς τὸ χαντάκιν εἰς τὴν Μαργαρίταν, ἠγουν εἰς τὴν Μιτζιρικορδίαν, μὲ τοὺς ἀργάταις ὅπου ἐπολομούσαν δουλίαν. Ἀκομὶ ἔπεψε νὰ πάρη τὴν κόρην του τὴν Μαρία τὲ Τζιπλέτ νὰ τὴν ἀρμάση μὲ τὸν Καμοῦς τὸν Ράφτην, ἡ ποία ἐχῆρευσε ἀπὲ τὸν σὶρ Γῆν τὸν Βερνήν· ὁ ποῖος Καμοῦς ἦτον χαρκωματᾶς καὶ ἦτον καὶ βαχλιώτης τοῦ σὶρ Ἀμοῦν Παπί. Ἡ καθαλλαρία ἦτον φρένιμη, θωρῶντα τὸ σκάνταλον τοῦ ρηγὸς καὶ τοῦ πατρὸς τῆς, ἐφοβήθη, λαλῶντα πῶς εἰς

κακὸν θέλημαν θέλει τελειωθῆν ἡ δουλία, ἀφῆκέν τα καὶ ἐπῆγεν εἰς τὸ μοναστήριον ἀποῦ δὲν ταῖς ἐθῶρεν τινάς, εἰς τὴν Σάντα Κλέραν νὰ μείνῃ ὥσθη νὰ παύσῃ ἡ κακία· ἐγροίκησεν πῶς θέλει νὰ τὴν ἀρμάσῃ, ἐξέβην καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Ταρτούζαν εἰς τὸ μοναστήριον καὶ ἐκεῖ ἐχώστην. Ὁ ρήγας ἔβγαλεν τὸν πατέραν τῆς ἀπὸ τὸ βισκουντάτον καὶ ἔβαλεν τὸν σὶρ Τζουάν τὲ Βιλίας. Καὶ τῇ κυριακῇ τῇ 15 μηνὸς ἰανουαρίου τῆς 17 Χριστοῦ, ἤλθεν ὁ ρήγας ἀπὸ τ' Ἀκάιν εἰς τὴν Λευκοσίαν καὶ ἐγροίκησεν πῶς δὲν εὐρέθην ἡ καθαλλαρία, καὶ ἐγύρεσέν τὴν ἀκριδιά, καὶ ἔπεψεν δυναστικῶς καὶ ἔβγαλέν τὴν ἀπὸ τὸ μοναστήριον, καὶ ἔβαλέν τὴν εἰς τὸ κριτήριον, καὶ ἔπεψεν τὴν τοῦ βισκούντη νὰ τὴν μαρτυρίσῃ ὡς ποῦ νὰ μολογήσῃ τίς τῆς ἐπαράγγειλεν νὰ πάγῃ εἰς τὸ μοναστήριον νὰ χωστῇ· εἶπεν τοῦ βισκούντη: ἀφέντη θέλω νὰ ποίσω καλὸν διὰ τὴν ψυχὴν μου, καὶ ζηκληρόνω τὸν ἀφέντην μου τὸν ρήγαν μὲ τὸ τουέριν μου καὶ ἄς τὸ πάρῃ εἰς τὸν ὀρισμὸν του. Ὁ ρήγας ὤρισεν νὰ τὴν μαρτυρίσουν, καὶ τόσον τὴν ἐμαρτυρίσαν ὅτι ἐτηγανίσαν καὶ τὰ πόδιά τῆς. Ἡ πτωχὴ ἡ ἀρχόντισσα δὲν ἐλάλεν ἄλλον παρὸς — θεέ, κρίσιν!

Καὶ θεωρῶντα οἱ ἀφένταις ἐλαλοῦσαν: τοῦτα ἐγδεχοῦμεσταν νὰ θεωροῦμε ἀπῶδε καὶ ὀμπρός εἰς τὰς κόραις μας καὶ εἰς τοὺς υἱοὺς μας, καὶ εἰς τὰς κυράδες ταῖς χήραις!

Καὶ πολλὰ ἐδιαφεντεύγετον ἡ ἀρχόντισσα, καὶ ὁ ρήγας δὲν εἶχεν λύπησιν. Καὶ εἰς τοὺς ὕστερον ὁ αὐτὸς σὶρ Τζουάν τὲ Νεβελίας ἐρμάστην τὴν, διότι ἦτον καὶ κείνος χηράτος.

Πάλαι ἐγέννησεν ὁ διάβολος ἄλλον· καὶ ἐγύρεψεν ὁ ρήγας νὰ πάρῃ βουλὴν τίνα νὰ ποίσῃ τοῦ σὶρ Χαρρῆν τὲ Ζιπλέτ, ὅτι ἀπὸ τὸν θυμὸν του πρὶν νάβῃ νὰ πάγῃ εἰς τὸ τάμαν του, ἔπεψεν καὶ ἐβάλεν τον εἰς τὴν φυλακὴν τοὺς κλέπταις, χωρὶς μεγάλῃν αὐλῆν, καὶ τὸν Τζάκον καὶ τὴν ἀδελφὴν του τὴν τὰμε Μαρία τὲ Τζιπλέτ. Καὶ ὄνταν ἐζήτησεν βου-

λήν, εἶπὸν τοῦ οἱ παρούνιδες: ἄμε ὀλίγον ἀποῦ ξαῦτόν μας διὰ νὰ συντυχωμεν μεσόν μας, διὰ νὰ σοῦ στρέψωμεν ρεσπόσταν. Καὶ θωρῶντα οἱ ἀφένταις τὸν ρήγαν γεμάτον καχοσύνην καὶ ὀργήν ἐπῆγεν ἐξωμέρου, θωρῶντα οἱ καθαλλάριδες πῶς ἔβαλεν τὸ χέριν τοῦ ἀπάνω τοὺς λιζίους χωρὶς δίκαιον ἄπρεπα, ὅλοι ἀντάμα ἀνκατωθῆκαν καὶ ἐθυμώθησαν, καὶ εἶπασιν, μίαν φορὰν ἐφανερῶν ἢ κακία τοῦ ἀφέντη μας μετὰ μας! καὶ ἀρχέψαν ὅτοιμα νὰ μελετήσουν ἄλλον, καὶ τὸ ἐγένην ἀφήκάν το. Καὶ ὅλοι οἱ καθαλλάριδες σηκόνουνται εἰς τοὺς δύο ἀδελφοὺς τοῦ ρηγῶς καὶ λαλοῦν τους· ἀφέντοι, ξεῦρετε πῶς καὶ ἡμεῖς εἴμεστέν ἔτοιμοι τοῦ ρηγῶς καὶ κείνος ἐμαῶς, καὶ εἴμεστέν κρατούμενοι μὲ ὄρκον τοῦ ρηγῶς καὶ ὁ ρήγας ἐμαῶς, καὶ ἐμεῖς ἕνας πρὸς τὸν ἄλλον· τὸ λοιπόν, ἀφέντοι, τὴν τάξιν τὴν ἐποίηκεν ὁ ρήγας μὲ τὸν σὶρ Χαρὴν τὲ Ζιπλέτ καὶ μὲ τὰ παιδιὰ του, παρὰ νόμον τὸ ἐποίηκεν καὶ ἄδικα, ὅτι ἐπεψέν τον εἰς τὴν Πάφον, καὶ πρὶν νὰ πάγη ἐφυλάκισέν τον, χωρὶς τὴν αὐλήν του, καὶ τὸ παιδίον του καὶ τὴν κόρην του, καθὼς ἄνωθεν δηλοῖ ὅτι ἦτον ἀνθρώποι του· καὶ μὲ δίκαιον δὲν ἐδύνατο νὰ βάλῃ χέριν ἀπάνω τους, χωρὶς τοὺς αὐθένταις τῆς βουλῆς του. Εἰς τοῦτον ἀγρωνίζομεν ὅτι εἶναι ἴφιρκος, ἐπειδὴ ἔμοσε νὰ κρατῆταις ἀσίζαις καὶ νόμους στερεωμένα· ἐμεῖς εἴμεστέν κρατούμενοι νὰ διαφεντέψωμεν τοὺς ὁμοίους μας! Τότε εἶπαν τοῦ ρηγῶς, καὶ λαλεῖ του ὁ ἀδελφός του ὁ πρίντζης: ἀφέντη, φαίνεται μας ὅτι μὲ δίκαιον ἐποίηες τοὺς λιζιούς σου ἐκεῖνον τὸ ἐποίηες, χωρὶς νὰ τὸ δώσης τῆς μεγάλης σου αὐλῆς καὶ νὰ τὸ γροικῆσουν καὶ νὰ τὸ κρῖνουν, καὶ πάγεις κατὰ πρόσωπα τοὺς νόμους καὶ τῶν ἀσίζων καθὼς ἔμοσες εἰς τὸ στέψιμόν σου, ὅτι εἶναι ὁμοιοί σου εἰς τὸν ὄρκον τους.

Γροικῶντα τοῦτον ὁ ρήγας ἐθυμώθη καὶ συντυχάνει του ἄσχημα καὶ χοντρά λογία, καὶ ὁ πρίντζης ἐμούλωσεν, καὶ ὁ μικρὸς ἀδελφός εἶπεν τοῦ ρηγῶς· ἀφέντη, εἶσαι πολλὰ θυμω-

μένος, και ἐσκότισαν οἱ ἀφθαλμοὶ σου καὶ δὲν θεωρεῖς τὸ πρᾶ-
 μαν πῶς πάγει· παρακαλοῦμέν σε ὡς ἀφέντης μας νὰ στραφῆς
 μὲ γλυκὺν βλέμμα εἰς αὐτῆς μας, κατὰ τὰς παλαιὰς ἀσίζαις,
 συνήθεια, καὶ κουστουμιά τοῦ αὐτοῦ ἐντίμου ρηγάτου. Ὁ ρή-
 γας ἀποστρίγκισέν του καὶ ἐτίμασέν τον καὶ κεῖνον καὶ τὴν
 γεναϊκάν του, καὶ εἶπέν του πολλὰ ἄσχημα λογία. Καὶ ὁ δαι-
 μων ἐχαίρετον· καὶ ἐτίμασεν καὶ ἀντροπίασεν ὄλους τοὺς κα-
 βαλλάριδες.

Ἐκεῖ ἄρχεψεν τὸ δεντρὸν τῆς μισητείας. Θωρῶντα τόσον
 θυμωμένον τὸν ρήγα, ἐπῆρην ὀρισμὸν νὰ πᾶσιν, καὶ εἶπάν του·
 ἀφέντη, μηδὲν ἔχῃς ἔνοιαν καὶ ἀπόψε θέλομεν τὰ καταμασ-
 σήσειν καὶ θέλομεν φέρειν καὶ ταῖς ἀσίζικας ἀνισῶς καὶ εὐρωμεν
 καὶ κανέναν κεφάλιν περὶ τούτου, καὶ θέλομεν τὸ φέρειν τῆς
 ἀφεντιᾶς σου. Ὁ ρήγας ἐταπεινώθη καὶ ἐκοίμησεν τὸν θυμὸν
 του, καὶ λαλεῖ τους· βάζετε τους εἰς γράψιμον καὶ φέрте μοῦ
 το αὔριον ὀμπρὸς μου νὰ τὸ δῶ. Τότε ἐπήγασιν, καὶ ἦτον
 πολλὰ θυμωμένοι καὶ ἀγγρισμένοι ἀπὲ τὰ ἄπρεπα λογία τοῦ
 ρηγός· καὶ ἀντροπὴν ὀποῦ τοὺς ἐπολόμαν ἔμπροσθεν τοὺς παρ-
 κάτω ἀνθρώπους· καὶ ἐπῆρην ὀρισμὸν καὶ ἐξέβησαν ἀπ' ὀμπρὸς
 του. Ἄνταν ἐκατέβησαν τ' ἀδελφία τοῦ ρηγός νὰ καθαλλικεύ-
 σουν, ἀκλουθησάν τους πολὺς λαὸς ἀπὸ τοὺς καθαλλάριδες καὶ
 ἐκατέβησαν ὡς κάτω ἔς τὸ περοῦνιν τῆς καθολικῆς σκάλας ὅ-
 που καθαλλικεύουσι· ἐκεῖ ἀνοῖξαν τὸ στόμαν τους καὶ εἶπαν
 τῶν ἀδελφίων τοῦ ρηγός· εὐχαριστοῦμεν τοῦ θεοῦ, ὅτι ἤτζου
 σᾶς ἐστιμίασεν ὁ ἀδελφός σας ὡς γίον χωργιάταις, καὶ ἀνισῶς
 καὶ δὲν θέλετε νὰ τὸν ἀλλάξετε, ὁ θεὸς νὰ ποίση κρίσιν, καὶ
 ἡ ἁμαρτία εἶναι ἀπάνω σας καὶ ἀπάνω τῶν παιδίων σας. Καὶ
 μετὰ τὸ καθαλλικεμαν, ἐποῖκαν δῆμαν καὶ ὄρκον καὶ σασμὸν
 μεσὸν τους, καὶ ἐδῶκαν λόγον ἵ ἀγρυπνήσουν ἐκείνην ὄλην
 τὴν νύκταν τίντα μέλλει νὰ γενῆ μὲ τὸν ρήγα διὰ νὰ τοὺς
 φοβηθῆ καὶ νὰ τοὺς κρατῆ εἰς τὸ πρῶτόν τους συνῆθιν, καὶ

ν' ἀποβγοῦν καὶ ἀπὸ τὴν ἀντροπὴν ὅπου τοὺς ἐπολόμαν ὄλους καὶ πασανοῦ καθημέρα· καὶ πάλε ἐμούσαν νὰ μηδὲν χωρισθοῦν μεσόν τους ὡς αὔρι, καὶ μὲν ἀλλάξουν τὸ θέλημάν τους, καὶ εἶπαν: ἄρχοντες, εἶδετε πῶς ὁ ρήγας ἐτζάκισεν τοὺς ὄρκους τοὺς εἶχεν μεσόν του καὶ μεσόν μας! ἐπειδὴ 'τιμάζει τοὺς ἀδελφούς τους ὡς γίον τοὺς φαράσιδές του, τίντα 'νοιάζεσθε καὶ μᾶς θέλει ποίσειν; διὰ τοῦτον ἐμεῖς εἴμεστέν ἐβγαρμένοι ἀπὸ τὸ δῆμαν τοῦ ὄρκου ὅπου ἐποίκαμεν μεσόν του καὶ μεσόν μας, ἐπειδὴ τόσον ἐσουπερπιάστην ἀφὸν ἤλθεν ἀπὸ τὴν Φραγκίαν, καὶ ἐτζάκισεν καὶ ἀντροπίασεν τὸν ὄρκον του ἀπὸ τὴν μεγάλην μισητιάν ἀπὸ μᾶς μισᾶ· προυμουτιάζομέν σας, ἄλλον τόσον εἶναι μισισμένος ἀπὸ ξαύτης μας! Ὁ πρίντζης καὶ ὁ κοντοσταύλης ἐφάνουν τους καλὸν τὰ λογία τοὺς καβαλλάριδες καὶ ἐστερεῶσάν τα μὲ τὸν ὄρκον τους. Καὶ ἄνταν ἐβγήκαν ἀπὸ τὴν αὐλὴν τὴν ρηγάτικην, ὁ μισέρ Τζουάν Μουστρίς, τὸν ἐψήλωσεν ὁ ρήγας καὶ ὁ ἀμιράλης τὸν ἐκτίσεν, καὶ ἀγάπαν τον πολλὰ, ὁ ποῖος ἦτον φρόνιμος καβαλλάρης, ἐνοιάστην πῶς τὸ τέλος τοῦτον τὸ ἀρχεύτην ὁ ρήγας εὔκολα δὲν 'ταίριγιάζει τούτην τὴν ταραχὴν, ἐλυπήθην πολλὰ καὶ ἐβουλήθην μὲ ἐννοια νὰ βάλῃ σκοπὸν νὰ γιατρεύσῃ τούτην τὴν πληγὴν, ὅτι τὰ νῆματα τῆς τέχνης ἦτον ἄκλωστα, καὶ λαλεῖ τοῦ ρήγα. ἀφέντη μου, ἐλεμονήθου με, καὶ τίποτε θέλω νὰ θυμήσω τὴν ἀφεντιάν σου, καὶ γροικῆσέ μου, καὶ ἀνίσως δὲν τὸ πῶ ὡς γίον πρέπει, ἢ ἀφεντιά σου ὅπου σοῦ ἐχάρισεν ὁ θεὸς τὸν νοῦν καθαρὸν θέλεις ἀκροθῆν τὴν ὑπόθεσιν, καὶ δὲν θέλουν εἶστέν χαμένα· παρακαλῶ σε, μηδὲν μοῦ ὀργισθῆς εἰς κανέναν λόγον ἀπὸ νὰ πῶ ἄπρεπον· ὁ ρήγας εἶπέν του· 'πὲ καὶ μὲν φοβηθῆς. Λαλεῖ του — ἀφέντη μου, ἀπὸ πολλοὺς σοφοὺς ἤκουσα, ἀπὸ παλαιὰν ταραχὴν καὶ μάχην γεννᾶται ἐχθρα, καὶ ἀπὸ ἐχθραν γεννᾶται μῖσος, καὶ ἀπὸ τὴν μισητιάν διαβαίνουν τὴν ἐντολήν τοῦ θεοῦ καὶ ἀλλάσσουν οἱ κακοὶ λογισμοὶ καὶ κακαῖς συνεί-

δησες τῶν ἀνθρώπων καὶ μεταστρέφονται εἰς τὰ πάθη με πεισμην· διὰ τοῦτον φαίνεται μοι νὰ δώσης τόπον τοὺς κακούς· οἱ ἀφένταις μου οἱ ἀδελφοί σου ἐπῆγαν ἀπῶδε πολλά ἀγγρισμένοι καὶ ἀντροπισμένοι ἄξυτόν σου, καὶ εἶναι καὶ οὐλοί σου οἱ συγγενάδες σου μετὰ τους καὶ πολλοὶ καθλαλλάριδες, καὶ πρὶν κοιμηθοῦν ἀγγρισμένοι καὶ νὰ νοιαστοῦν κανέναν κακόν, ὅπου μὲν τὸ δώση ὁ θεός, παρακαλῶ σε νὰ τοὺς μηνύσης νὰ ἔλθουν, καὶ καλὰ καὶ ὕμνοστα λογία νὰ καταπαύσης τὸν θυμόν τους, καὶ ὡς φρένιμος θέλεις σιγουργιάσειν τὴν καρδιάν τους καὶ θέλεις ἐβγάλειν τὸν θυμόν ἀπὸ ἑαυτῆς τους, καὶ θέλεις τοὺς βάλειν ἀπὸ κακὸν εἰς καλόν.

Τοῦτος ὁ λόγος πολλά ἄρσεν τοῦ ρηγός, καὶ λαλεῖ του — καλὰ τὸ ἐννοιάστης! ὅμως ἄμε ὡς τοὺς ἀδελφούς μου καὶ πέ τους νὰ ἔλθουν ὡς ὧδε διὰ τίποτε χρῆσιν, τίποτε ζήτημαν εἰς τὸ μερτικόν τῆς βουλης ὅπου θέλουν νὰ ποίσουν τούτην τὴν νύκταν εἰς τὴν ἀφορμὴν ὅπου ἐγὼ ἐτάνυσα. Ὁ καθλαλλάρης ἐκαθαλλίκευσεν καὶ ἀναγκάστη νὰ τοὺς ἐφτάσῃ, καὶ τρέχει καὶ πάγει ὡς τὸν ἅγιον Γεώργιον τῶν Ὁρνιθίων ὅπου πουλοῦνται τὰ νήματα τὰ πανπακερά· καὶ κοντὰ εἰς τὴν γωνίαν εὐρίσκεται μία γούρνα μαρμαρένη καὶ εἶναι ἄξαμος τοῦ μῦδι τῆς Λευκοσίας, καὶ τοῦτον γράφω το διὰ ἀθύμῃσιν καιροῦ καὶ τύπου· τὸ λοιπὸν ἐκόντεψέν τους ἐκεῖ ὁ ἀμιράλης καὶ χιριρετᾶ τους· οἱ καθλαλλάριδες θωρῶντά τον πῶς ἐρχετον, λαλοῦν τοὺς ἀδελφούς τοῦ ρηγός· δέτε πῶς ἐπεψε νὰ σᾶς παρακαλέσῃ, διὰ νὰ πᾶτε νὰ μερώσῃ μετὰ σας, καὶ αὔρι νὰ σᾶς πῆ χειρότερα παρὰ ποῦ σᾶς ἐποῖκεν, καὶ θέλετε εἶστεν ἀντροπισμένοι ὄλην σας τὴν ζωὴν, ὅτι ὀπίσω εἰς τὴν ἀντροπὴν ὅπου σᾶς ἐποῖκεν, ἐπεψεν τῶρα νὰ σᾶς κολακίψῃ ὡς γίον τὰ κοπελλία, καὶ ἀπῶδε καὶ ὀμπρὸς νὰ μᾶς κρατῆ ὡς κτηνὰ καὶ μωρούς, καὶ νὰ παγαίνετε ἀπὸ κακὸν εἰς χειρότερον· εἰ δὲ καὶ θέλετε νὰ ποίσετε ὡς φρόνιμοι, ὡς ἀφένταις ὅπου εὐρίσκεσθε,

ἀλαμᾶς νὰ σᾶς ἀγωνίσουν οἱ παρχατώτεροι ἀνθρώποι, ἀπο-
 διαβάσετέ τον, καὶ ἐλάτε μετὰ μας κατὰ τὸν ὄρκον σας, διὰ νὰ
 καταπαύσῃ εἰς καλλίτερον. Καὶ εἰς τὴν αὐτὴν τάξιν ἐκουτεν-
 τιάσαν οἱ ἄρχοντες. Τότε ἐκοντέψεν ὁ ἀμιράλης κοντὰ τοὺς
 ἀφένταις καὶ ἐχαιρετήσεν τοὺς ἀπὸ τὴν μερίαν τοῦ ρηγός, καὶ
 ἐστάθησαν ὀμπρὸς εἰς τὸν ἅγιον Γεώργιον· καὶ ἀντὶν ἐχαιρε-
 τήσαν, ἄρχεψεν ὁ ἀμιράλης καὶ λαλεῖ τοὺς: ἀφένταις, ὁ ἀφέν-
 τής μου ὁ ρήγας ὁ ἀφέντης ἀδελφός σας ζητᾶ σας καὶ θέλει
 σας νὰ σμίξῃ ἄλλον ζήτημαν κρυφὸν κοντὰ εἰς ἐκεῖνον, καὶ
 ἀνισῶς καὶ ἀγαπᾶτέ τον, στραφῆτε νὰ σᾶς συντύχη, καὶ πάλε
 θέλετε πάγειν. Οἱ ἄρχοντες μὲ θυμὸν καὶ πληξίν, καὶ πικρίαν
 δὲν ἐθελησαν νὰ στραφοῦν, ἀμὲ λαλοῦν του: ἀφέντη ἀμιράλη,
 στράφου εἰς τὸν ρήγαν καὶ ρικουμαντίασ' μας εἰς αὐτόν του,
 καὶ ἔχομεν μεγάλην ἐννοίαν διὰ τὴν ἐννοίαν τῆς βουλῆς καὶ
 πέτε τοῦ το, καὶ πᾶμεν ὅλην τὴν νύκτα νὰ κοπιᾶσωμεν καὶ
 νὰ ποῖσωμεν τὸ θέλημά του εἰς τίποτε μόνον ὠφέλμον ὅπου
 νὰ μπορήσωμε, καὶ κείνον τὸ νὰ γρωνίσωμεν θέλομεν τὸ βάλ-
 λειν εἰς γράφος καὶ τὸ πωρὸν θέλομεν τὸ φέρειν. Τὸ λοιπὸν
 ὁ ἀμιράλης λαλεῖ τοὺς: διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ στραφῆτε
 ὀπίσω, καὶ μηδὲν θελήσετε νὰ χαροῦν οἱ ἐχθροί σας, ὅτι τοὺς
 ἀγγέλους εἶναι ἀποῦ δὲν σκανταλίζονται· τὸ λοιπὸν ἀνὲν
 καὶ ὁ ἀδελφός σας ἐσύντυχέν σας λογία ἄπρεπα, πρέπει ἐσεῖς
 ὡς γίον περὶ ττου παιδίον παρὰ κείνον, δίκαιον νὰ τὸν βχστά-
 ξετε ὡς γίον μεγαλείτερον ἀδελφὸν καὶ ἀφέντη σας, διὰ τὸν
 στέφανον ὅπου φορεῖ. Καὶ κείνοι εἶπᾶν του, εὐκαίρα κοπιᾶ-
 ζεις! Καὶ ἐπήγασιν εἰς τὸ χανοῦτιν τοῦ Γιαφούνη, καὶ πολλὰ
 τοὺς ἐσύντυχεν, καὶ κείνοι δὲν ἐκουργιάσαν, καὶ εἶπᾶν του:
 δὲν τὸ διδοῖ ὁ καιρὸς ὅτι νὰ στραφοῦν οἱ καθαλλάριδες καὶ
 νὰ σκορπιστοῦσιν, καὶ νὰ μὲν πληροφορήσωμεν τὸ θέλημα
 τοῦ ρηγός, καὶ δὲν ὠφελᾶ· ἀμμὲ τῶρα, ὡς γίον εὕρισκούμεθα
 νὰ πᾶμεν ἔσω μου, εἶπέν του ὁ πρίντζης, καὶ ἀπεκεῖ μὲν σκα-

λευτούμεν ὅσ' ὧς που νὰ τελειωθῇ ἡ βουλή, καὶ καλὰ παρὸν θέλει τὸ 'δεῖν· καὶ τὸ ὤρισε νὰ πιτωθῇ τὸ θέλημάν του, θέλει μᾶς τὸ πεῖν, καὶ θέλομεν τὸ ἰδεῖν, καὶ ρικουμαντιάς μας εἰς τὴν ἀφεντιάν του.

Θεωρῶντα ὁ καλὸς καθαλλάρης πῶς τίποτε δὲν ἐφέλαν, ἀποχαιρέτησέν τους καὶ ἐπῆγεν εἰς τὸν ρῆγα. Θεωρῶντα ὁ ρῆγας τὸν ἀμιράλην πῶς ἐστράφην χωρὶς τοὺς ἀδελφούς του, ἐπικράνην καὶ εἶπέν του, πῶς ἐν τ' ἀδέλφιά μου; διατὶ δὲν τοὺς ἔφερες; Καὶ εἶπέν του· ἀφέντη, ἔφτασά τους εἰς τὸν ἅγιον Γεώργιον καὶ πολλὰ τοὺς εἶπουν ἀπὸ τὴν μερίαν σου καὶ ἐπαρκαλέσά τους, καὶ δὲν ἐθέλησαν, διὰ τὴν εὐλογημένην βουλήν ὅπου τοὺς εἶπες νὰ ποίσουν, καὶ διὰ νὰ μηδὲν ζηλωθοῦν, καὶ τὸ πρῶτ' μέλλει νὰ τελειωθῇ, καὶ μήπως καὶ κακοφανῇ σου, ἐφάνην ὅλους ἀντάμχ νὰ πᾶσιν εἰς τὸ σπίτιν τοῦ ἀρέντη τοῦ ἀδελφοῦ σου τοῦ πρίντζη, καὶ ἀποκεῖ μηδὲν σκαλευτοῦν ὧς που νὰ ποίσουν ἀπόφαν τὸ μέλλει νὰ γινῇ, καὶ ταχία, ἂν τὸ δῶσῃ ὁ θεός, θέλουν τὸ φέρειν ἐμπροσθέν σου, καὶ θέλεις ἰδεῖν τὴν ἀπόφαν, καὶ ρικουμαντιάζονται εἰς τὴν ἀφεντιάν σου. Γροικῶντα τοῦτον ἐφάνην καλὸν τοῦ ρηγός.

Οἱ δὲ ἄρχοντες οἱ καθαλλάριδες καὶ οὐλοὶ τῆς βουλῆς ἐσωρεύτησαν εἰς τὸ σπίτιν τοῦ πρίντζη καὶ ἐφιλονεικοῦσαν ὄλην τὴν νύκταν διὰ τὸν ρῆγα· καὶ εἶπαν οἱ καθαλλάριδες τοὺς ἀδελφοὺς τοῦ ρηγός: τίνα δίκαιον ἔχει ὁ ρῆγας μετὰ σας, ὅπου 'στε ρηγάδες ὡς γίον ἐκεῖνον, δὲν σᾶς λείπει παρὰ ὁ στέφανος νὰ 'στε ὡς γίον ἐκεῖνον, νὰ σᾶς 'τιμάζῃ καθημερινὸν ἐμπροσθεν τοὺς ἄτυχους ἀνθρώπους! πῶς θέλει σᾶς στιμιάσειν ἄλλην φοράν; καὶ τίνα δίκαιον ἔχει μὲ τοὺς ἀνθρώπους του τοὺς λιζίους νὰ τοὺς βάλῃ εἰς τὴν φυλακὴν χωρὶς τὸν φανὸν τῆς βουλῆς του, καὶ χωρὶς νὰ γρωνίσῃ καὶ ἔχει δίκαιον; ὅτι διὰ τὴν ἀληθείαν καὶ διὰ τὸν ὄρδινον καὶ νόμον τῶν ἀσίζων, ταῖς ποίαις ὤμοσε νὰ ταῖς βλεπίσῃ καὶ νὰ ταῖς φυλάξῃ, ἀξα-

πολύσαν οί γονεῖς μας τὸ δικόν τους καὶ ταῖς κληρονομιαῖς τους καὶ ἤλθαν εἰς τὸ νησὶν τοῦτον, πρὸς μικρὴν ἀνάπαυσιν, καὶ ἐποίησαν σασμούς καὶ νόμους μεσὸν τους· τὼρα ὁ ρήγας ἐπέηγεν κατὰ πρόσωπα τοὺς νόμους καὶ τῶν ἀσίζων, πῶς εἶναι τοῦτον; καὶ ἐφυλάκισεν τὸν σί(ρ) Χαρρῆν ὁ ποῖος εἶναι ἄνθρωπος λιζίος, καὶ εἴμεστέν κρατούμενοι ὁ εἰς ὑπὲρ τοῦ ἄλλου εἰς πῖστιν· ἀκομὶ ἐπέηρεν τὸν υἱὸν του τὸν Τζακῆς, ὅπου εἶναι πρῶτος ἐκδεχόμενος τοῦ ψουμιοῦ τοῦ κυροῦ του καὶ ἔχει καὶ τοῦτος τόσση ἐλευθερίαν ὡς γίον τὸν πατέραν του κατὰ τὰ συνηθία καὶ ἀσίζαις τοῦ αὐτοῦ ρηγάτου· πάλε τὴν τάμου Μαρίαν τὲ Ζηπλέτ τὴν κόρην του, καβαλλαρίαν γυναῖκην τοῦ σίρ Γῆ τὲ Βερνη, τὴν ποίαν ὅταν θελήσῃ νὰ τὴν ἀρμάσῃ, νὰ ἦναι δουλεμένη ἢ δούλευσις τοὺς καβαλλάριδες· γινίσκεται τοῦτον μετὴν αὐλὴν, τοῦτέστιν γ' καβαλλάριδες λιζίους, ὁ ἓνας εἰς τὸν τόπον τοῦ ρηγῶς, καὶ οἱ δύο ἢ αὐλὴ καὶ ὁ γραμματικὸς τοῦ μαρτζασίου, διαβαίνοντα ἓνας χρόνος ἀπὸ τὸν θάνατον τοῦ ἀνδρός της τοῦ ἀποθιμένου, καὶ νὰ τῆς δώσουν γροίκησι τὸ θέλημα τοῦ ρηγῶς: ὁ ἀφέντης ὁ ρήγας εἰς ὅλα τὰ πράματα θέλει νὰ ὀρίσῃ διὰ νὰ δουλευτῇ ἀπὸ τοὺς λᾶς ὅπου ἔχουν ἀπὸ τὰ καλά του εἰς τὸ αὐτὸν νησὶν κατὰ τὴν ἀσίζαν, διὰ τοῦτον ἀνοματίζομέν σου τὸν δεῖναν καὶ τὸν δεῖναν. Καὶ νὰ τῆς ἀνοματίσουν γ' καβαλλάριδες νὰ ἦναι τιτοίας γενεᾶς ὡς γίον τὴν δικὴν της ἢ τὴν γενείαν τοῦ ἀνδρός της ὅπου πέθανεν, καὶ νὰ διαλέξῃ ἓναν ἀπὸ τοὺς γ' ὅποιον θέλει νὰ πάρῃ ν' ἀρμαστῇ. Ἡ ἀρχόντισσα ἐκδέχεται καιρὸν νὰ ζητήσῃ διὰ ν' ἀπολογηθῇ, διὰ νᾶχῃ τὴν βουλὴν τους. Καὶ διαβαίνοντα ὁ καιρὸς, καὶ ἡ ἀρχόντισσα δὲν διαλέξει, τότες ἔχει πογέριν ὁ ρήγας νὰ τὴν ἀρμάσῃ μετ' ἓναν ἀπὸ τοὺς γ' τοὺς ἄνωθεν, ὡς γίον θέλει ὁ ρήγας. Ἄμμέ ὁ ρήγας θέλει νὰ τὴν ἀρμάσῃ μετ' ἓναν Ράφτην, διὰ τοῦτον φαίνεται μας εἰς πᾶσα δικαιοσύνην, δὲν εἶναι δίκαιο νὰ τὸ στερεώσωμεν! Ἄμμέ νὰ μᾶς γροικῆσετε

νά ποίσετε τὸ θέλημάν μας, καὶ μεῖς μὲ τὴν βοήθειάν σας νὰ τὸν ἀρεσιτιάσωμεν, νὰ τὸν τριγυριάσωμεν, καὶ ἀπεκεῖ νὰ μὲν σκαλέψῃ ὡς που νὰ μᾶς προμουτιάσῃ εἰς τὴν πίστιν του νὰ μᾶς κρατῇ καὶ νὰ μᾶς ὀδηγᾷ κατὰ ταῖς ἀσίζαις μας, ταῖς ποίαις οἱ μακκαρισμένοι οἱ ρηγᾶδες οἱ προκάτοχοί του ἐποίκαν τοῦτα τὰ καλὰ συνηθία τοῦ αὐτοῦ ρηγᾶτου· εἰ δὲ ἀλλοίως, πᾶσα εἰς ἀποῦ μᾶς ἴ ἀφήσωμεν τὸ ρηγᾶτον καὶ νὰ πᾶμεν νὰ γυρέψωμεν τὸ ριζικόν μας ὅπου νὰ μᾶς ὀδηγήσῃ ὁ θεός.

Τούτῃ ἡ βουλή καλὰ ἔρυσεν τοῦ πρίντζῃ καὶ τοῦ κοντοσταύλῃ, καὶ ἐκάτζαν νὰ φᾶσιν, νὰ δειπνήσουν· καὶ ἄνταν ἐδειπνήσαν, καὶ ἐπέσαν νὰ κοιμηθοῦσιν εἰς τὸ μέγαν παλάτιν ὅπου ἐκάθουσαν, ἔφτασεν ὁ κκιρὸς ὅπου ὁ ἐχρὸς ἐθέλησε νὰ ἴσοδιάσῃ τοὺς καρπούς τοὺς ἐβάλλεν εἰς τὴν καρδίαν τους, νὰ σκοτώσουν τὸν ρηγᾶν. Θωρῶντα ὅτι τ' ἀδελφία τοῦ ρηγὸς ἦσαν εἰς τὴν συντροφίαν τους, ἐγίνηκαν ἀπότορμοι καὶ ἐβουλεύτησαν μεσὸν τους καὶ εἶπασιν: ἄρχοντες, εἶναι ἀληθεὶς καὶ εἶπαμεν τοὺς ἀφένταις τοὺς ἀδελφούς τοῦ ρηγὸς, πρῶτο ἴ ἀρεσιτιάσωμεν τὸν ρηγᾶν καὶ νὰ μᾶς προμουτιάσῃ νὰ μᾶς κρατῇ ὡς γίον πρέπει· νὰ τὸν ἀφήσωμεν, ὅλοι θέλομεν ἀποθάνομεν· ἔμοσεν ἐπτὰ φοραῖς προτῆτερα παρὰ νὰ στεφθῇ, καὶ τότες τὸν ἐφόρισεν καὶ ἐλησμόνησεν τοὺς ὄρκους του καὶ πάγει κατὰ πρόσωπα τῶν ἀσίζων καὶ τοῦ θεοῦ ὅπου ἔμοσεν· τίς νὰ μπιστευθῇ τοῦ ὄρκου του πλέον καὶ τὰ προμουτιάζματά του ἀπῶδε καὶ ὀμπρός; Οἱ δὲ λοιποὶ εἶπαν — καλῶς λαλεῖτε! προμουτιάζω σας δὲν εἴμεστέν κρατούμενοι, ἀφὸν ἐτζάκισεν τὸν ὄρκον του, ἀμμὲ στέκοντα ἔμπροσθέν του νὰ τὸν σκοτώσωμεν! Ἄλλοι εἶπαν — νὰ πᾶμεν ἀργά εἰς τὸ σπίτιν του, καὶ ὡς γίον κοιμᾶται νὰ τὸν σκοτώσωμεν, καὶ ἴ ἀναγκάσωμεν τοὺς ἀδελφούς του, καὶ νὰ καθαλλικεύσωμεν τὴν αὐγὴν· καὶ οὕτως θέλομεν τελειώσῃ ἐκεῖνον τὸ συντυχάνομεν, ἀλλοίως μηπῶς καὶ οἱ ἀδελφοὶ του ἀποκτείνουν μας. Ἄλλοι εἶπασιν — ἄς τὸ ποί-

σωμεν! Ἄρμὲ παρακαλοῦν καὶ τ' ἀδελφίᾳ του νὰ τοῦ ἀποβγοῦν· χωρὶς τῶν ἀδελφῶν του ἐξηγοῦνταν, καὶ δὲν ἤξευραν τίποτε ἀπὸ τὴν βουλήν τούτην. Ὁ λόγος λαλεῖ: τύσῃ παίαν ἔχει ἀποῦ κρατεῖ τὸ πόδιν τοῦριφίου, ὡς γίον ἐκεῖνον ὁποῦ τὸ γδέρνει. Τὸ λοιπὸν τὸ μετανυκτικὸν ἀναγκάσαν τοὺς ἀφένταις νὰ ὀρίσουν διὰ νὰ σελλώσουν καὶ νὰ πέψουν νὰ ἐθγάλλουν τοὺς φυλακισμένους καβαλλάριδες καὶ νὰ τζακίσουν καὶ τὰ σίδερα ἀποῦ τὰ ποδιά τους, τοῦ Τζάκο τὲ Ζιπλὲτ καὶ τῆς Μαρία τὲ Ζιπλὲτ, ὡς γίον ἐγίνετον.

Πάλι νὰ στραφοῦμεν εἰς τὸν ρῆγα. Ὅταν ἐτελειώσεν ταῖς δουλιαῖς του ἐκάτζε νὰ φᾶ νὰ δειπνήσῃ πολλὰ πικραμένως τῇ τρίτῃ τῇ 15' Ἰανουαρίου ατξή' Χριστοῦ τὴν παραμονὴν τοῦ ἀγίου Ἀντωνίου· ὁ ρῆγας ἐνήστευγεν τὴν παραμονὴν τοῦ ἀγίου Ἀντωνίου καὶ πολλοὶ καβαλλάριδες μετὰ του, οἱ ποῖοι θεωρῶντα τὸν ρῆγα ὅσοσαῦτα θυμωμένον ἐποικεν τὸν ἑμαυτὸν του καὶ ἦτον ἀρρωστος, καὶ ὀπίσω εἰς πολλοὺς μίσους ἐφέρον του ἀγρελλία, καὶ ὁ βαχλιώτης του ἐζήτησεν λάδιν νὰ βάλῃ εἰς τ' ἀγρελλία, καὶ ἐλησμόνησαν ἢ ἀγοράσουν καὶ τὰ χανουτιζὰ ἐσφαλίσαν ὅτι ἦτον ἀργά· καὶ ὁ ρῆγας ἐγδέχετο νὰ τὰ φέρουν ὀμπρός του· θεωρῶντα πῶς δὲν τὰ ἐφέρον, εἶπεν — εἰς τ' ὄνομα τοῦ θεοῦ τοῦτα τ' ἀγρελλία φέρνετέ τα! Καὶ ὁ βαχλιώτης εἶπεν του: ἀφέντη, λάδιν δὲν ἔχουν, καὶ οἱ μυροφοὶ ἐσφαλίσαν, καὶ πῶς ἐλησμονῆσαν νὰ φέρουν ἀνωράς καὶ ἄς ἔχουν συμπαθίον. Ὁ ρῆγας ἀγγρίστην, ἔχοντα καὶ ἦτον θυμωμένος καὶ φουσκωμένος, καὶ εἶπεν: τοῦτον ἐποικέν μού το ὁ ἐμπαλῆς τῆς αὐλῆς μου διὰ πείσμαν! καὶ πέμπει μοναῦτα καὶ βάλῃ τον εἰς τὴν φυλακὴν, καὶ ἐφοβέρισέν τον· ὅτι τὸ πωρὸν νὰ κόψῃ τὴν κεφαλὴν του. Τὸν ποῖον ἐθγάλαν τον ἀντῶν ἐθγάλαν καὶ τοὺς ἄλλους· καὶ ἤλθαν ὅλοι ἀπὸ τὴν φυλακὴν ἔσω τοῦ πρίντζη, καὶ ἐξηγηθῆσαν του εἰ τι ἐγίνετον.

Καὶ τὴν τετράδην τῇ 17' Ἰανουαρίου ατξή' Χριστοῦ καλὰ

ταχία ἤλθαν ὅλοι οἱ καθαλλάριδες εἰς τὴν συντροφίαν τοῦ πρίντζη καὶ τὸν ἀδελφόν του εἰς τὸ ρηγάτικον ἀπλίκιον καὶ ἀπεξεῦσαν εἰς τὸ περοῦνιν, καὶ ἐνέβησαν τὴν σκάλαν καὶ ἐπῆγαν εἰς τὴν λόντζαν μὲ ὄσους ἦσαν εἰς τὴν φυλακὴν· τότες ἀκτυπᾶ ὁ πρίντζης τὴν πόρταν πιδεξία· ἡμέρα τοὺς λουχέριδες ἦτον τοῦ Ἰζιλέτ τὲ Κορναλίε, ἀνοιξεν, καὶ ὄνταν ἐνέβησαν οἱ ἀδελφοὶ τοῦ ρηγός ἐνέβησαν ὅλοι ἀντάμα. Ἐγροίκησεν ὁ ρήγας τὴν ἀναμιγῆν καὶ ἐσηκώθην ἀπὸ τὸ κρεβάτιν καὶ λαλεῖ, ποῖγοι εἶναι τοῦτοι ὅπου ἤλθαν; Ἡ τάμου Τζιβᾶ τὲ Σκαντελίε, ἡ καύχα του ὅπου ἐκοιμᾶτον μετὰ του, εἰπέν του — τίς θέλει εἶστέν παρὰ τ' ἀδελφία σου; Καὶ ἐσκουλλίστην ἡ ἀρχόντισσα τὴν κότταν της καὶ ἐξέβην ἔξω εἰς τὴν λόντζαν καὶ ἐκατέβην εἰς τὸ σέντε· καὶ ἐκεῖ ἐκείθουνταν σέλλαις τῶν τζούστων καὶ ἐσφαλίσαν τὴν δράππαν. Ὁ πρίντζης θωρῶντα τὴν τάμου Τζιβᾶν πῶς ἀβγήκεν ἀπὸ τὸ πλευρὸν τοῦ ρηγός, ἐνέβην εἰς τὴν τζάμπραν τοῦ ρηγός καὶ ἐχαϊρέτησεν τὸν ρήγαν· καὶ ὁ κοντοσταύλης δὲν ἐνέβην ἔσω, οὐδὲ ὁ πρίντζης ἔθελε νὰ μπῆ, ἀμμὲ οἱ καθαλλάριδες τὸν ἐβιάσαν καὶ ἐμπῆκεν, ὅπου ἔλλαν ἐννοιάζοντα. Τότε λαλεῖ τοῦ ρηγός — ἀφέντη, καλημέρα πάνω σου. Καὶ ὁ ρήγας εἰπέν του — καλημέρα νάχης, καλέ μου ἀδελφέ. Καὶ ὁ πρίντζης εἰπέν του — ἀπόψε πολλὰ ἐκοπιάσαμεν ὄλην τὴν νύκταν καὶ ἐγράψαμεν τὸν φανόν μας καὶ ἐφέραμέν σού τον νὰ τὸν ἰδῆς. Ὁ ρήγας ἦτον γυμνός μὲ τὸ ἀποκάμισον καὶ ἔθελε νὰ ἔντυθῆ, καὶ ἀντράπη νὰ ἐντυθῆ ὀμπρὸς τοῦ ἀδελφοῦ του καὶ λαλεῖ του — ἀδέλφη πρίντζη, ἔμε ὀλίον ἔξω νάντυθῶ, καὶ θέλω δεῖν τὸ γράψιμόν σας· ὁ πρίντζης ἀναχώρησεν. Τότες ἐβροῦθισεν ἀφέντης τοῦ Ἀρσεφίου καὶ βᾶσταν μίαν κουρτέλλαν ὡς γίον σπαθόπουλον εἰς τὸ χέριν του, κατὰ τὰ γουζιάζαν τὸν αὐτὸν καιρόν, καὶ κοντὰ του ὁ σιρ Χαρρῆν τὲ Ζιπλέτ. Καὶ ὄνταν ἐβγήκεν ὁ πρίντζης, ἔβαλεν τὰ ραυχά του νάντυθῆ, καὶ ἔβαλεν τῶνάν του μανίκιιν, καὶ γόρισεν τὸ

πρόσωπόν του νά βάλλῃ καί τὸ ἄλλον, καί θωρεῖ τοὺς καθαλλάριδες εἰς τὴν τζάμπραν του καὶ λαλεῖ τους — ἄπιστοι, παράβουλοι, ἔντα θέλετε τούτην τὴν ὥραν εἰς τὴν τζάμπραν μου ἀπανθιόν μου; Καὶ ἦτον ὁ σὶρ Φιλίππη τὲ Ἦνπελὴν ἀφέντης τοῦ Ἀρσεφίου, καὶ ὁ σὶρ Χαρρῆν τὲ Ζιπλέτ, καὶ ὁ σὶρ Τζάκες τὲ Γαβριάλε, τοῦτοι οἱ γ' ἐνέβησαν μοναῦτα καὶ ἐβγάλαν τὰ σπαθιά τους καὶ δῶκάν του τρεῖς τέσσαρης κόρπους πᾶσα εἷς, καὶ ὁ ρήγας ἔβαλεν φωναῖς — βοήθειαν! ἐλεμοσύνην! Καὶ μοναῦτα ἐβροῦθησεν καὶ ἐνέβην ὁ σὶρ Τζουάν Γκοράπ, ὁ ἐμπαλῆς τῆς αὐλῆς, καὶ ἠῦρέν τον ἐλλιγωμένον, καὶ ἐβγάλλει τὸ μαχαῖρὶν του καὶ ἔκοψεν τὴν κεφαλὴν του λαλῶντα — ἐσοῦ σήμερον ἔθελες νά κόψης τὴν κεφαλὴν μου, καὶ γὰρ νά κόψω τὴν δικὴν σου, καὶ τὸ ἀναπάλημάν σου νά πέσῃ ἀπάνω σου!

Καὶ οὕτως ἐνέβησαν οἱ καθαλλάριδες νεῖς ὀπίσω τοῦ ἄλλου, καὶ ὅλοι ἐβάλαν τὰ μαχαίριά τους διὰ τὸν ὄρκον, καὶ ἐκρατοῦσαν τοὺς ἀδελφοὺς τοῦ ρηγὸς κοντὰ καὶ σφικτὰ, διὰ νὰ μὴδὲν γενῆ τίποτες ταραχὴ· ἐκεῖνοι ἐφοβοῦνταν μὴδὲν τοὺς σκοτώσουν. Καὶ τᾶπισα παρὰ οὐλοὺς ἦρτεν ὁ τουρκοπουλιέρης ὅπου δὲν ἦτον εἰς τὴν βουλὴν τους· διὰ νὰ μὴδὲν ἦναι ἔξω τῆς βουλῆς, ἠῦρέν τον τυλιμένον τὸ αἰμάν του, ἀναβράκωτον καὶ κομμοκέφαλον, καὶ ἔβγαλεν τὴν μάχαιράν του καὶ κόβγει τὰ λυμπά του μὲ τὸν αὐλόν, καὶ εἶπέν του — διὰ τοῦτα ἔδωκες θάνατον! Καὶ πολλὰ τὸν ἐλυπήθην, ἀμμέ διὰ νᾶναι εἰς τὴν συντροφιάν τους τὸ ποῖκεν.

Καὶ μοναῦτα ἐπαιξεν ἡ τρουμπέττα εἰς τὴν πόρταν τοῦ ρηγὸς, καὶ λαλοῦσιν — ἄρχοντες, ὁ θεὸς ἐποῖκεν τὸ θέλημάν του ἀποῦ τὸν ἀφέντην μας τὸν ρήγαν! Καὶ ἐκρεμάσζν τὸν μέγαν κούφανον καὶ ἐδεῖζάν τον πρὸς τὸν ποταμὸν, καὶ λαλοῦν τοῦ λαοῦ — νὰ μὲν τορμήσῃ τινὰς νὰ ἦναι ἀπότορμος νὰ ποίση καμμίαν ταραχὴν εἰς κόμμαν κεφαλῆς! καὶ ὁ ρὲ Πιέρ, ὁ υἱὸς τοῦ ρὲ Πιέρ, ἐνέβην εἰς τὴν τάξιν τοῦ ρηγ(ά)του! Καὶ

μοναῦτα ἐδῶκάν του ὄρκον ὅλοι οἱ ψουμάτοι. Καὶ ἐλυπήθην πολλὰ ὁ λαὸς τοῦ ρὲ Πιέρ, καὶ ἐβάλαν φωνὴν βίβα ρὲ Πιέρ! γ' φοραῖς.

Τότες ἐκαθαλλίκευσεν ὁ κοντοσταύλης καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον, καὶ ἐπῆρεν τὸν ὄρκον τους· καὶ ἐμπλασεν τοῦ σίρ Τζουάν Μουστρί καὶ ἐπηγαῖνεν εἰς τὸ κυνηγίον, καὶ ἐπῆρὲν τὸν μετὰ του, καὶ εἰς τὴν στράταν εἶπέν του τὸν θάνατον τοῦ ρηγός. Καὶ διὰτὶ ἐκαταμπλέξεν του πῶς ἔχεν τὴν κυρὰν τοῦ Ἀρσεφίου, ἐζήτησε νὰ ἔχη δίκαιον ὁ ἀφέντης τοῦ Ἀρσεφίου ἀπὸ τὸν ἀμιράλην, καὶ ὁ πρίντζης καὶ ἡ ρήγαίνα ἐπέψαν τον εἰς τὴν Κερινίαν εἰς ἀρέσταν, ὅτι ὁ κύρης τοῦ Ἀρσεφίου ἐζήτη νὰ τὸν σκοτώσουν. Θεωρῶντα ὁ ἀμιράλης πῶς ἦτον πιασμένος εἰς τὴν Κερινίαν καὶ δὲν ἔχεν πῶς νὰ διαβῆ, ἐποίηεν ἕναν γρίπον καὶ ἐψάρευεν· καὶ διαβαίνοντα ὀλίγος καιρὸς διὰ νυκτὸς ἐπέρασεν καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Τουρκίαν· ὅτι ἦτον μέσα εἰς ἕναν πύργον καὶ ἔβγαλεν β' βέργαις σιδερέναις ἀπὸ τὸ παρθύριον καὶ ἐκρεμάσθη μετὰ τὸ σκοινίον καὶ εὐρέθη ἐξω τοῦ πύργου, καὶ ἐμπαινόντα εἰς τὸν γρίπον ἐποίηεν ἄρμενὰ καὶ ἐπῆγεν εἰς τὸν κόλπον τῆς Ἀτταλείας. Καὶ ἄνταν ἐπῆγεν ὁ σιργέντης ὅπου ἔβλεπεν τὸν πύργον, ἐπῆγε νὰ τοῦ πάρῃ νὰ ρᾶ καὶ δὲν τὸν ἤυρεν, μοναῦτα ἐποίηεν τὸ νῶσιν τοῦ καπετάνου τῆς Κερινίας, καὶ κείνος ἀρμάτωσεν μίαν φούσταν καὶ ἔβαλεν κχαρβοκώρην τὸν σίρ Πατῆν Ραζούρ, καὶ πηγαίνοντά του ἀποσκέπασέν τον εἰς τὸ πέλαγος· καὶ τὸ νὰ ὀρῆ ὁ ἀμιράλης τὴν φούσταν πῶς ἐπήγαγεν διὰ λόγου του, ἐφοβήθη καὶ ἀπεζεῦσάν τον εἰς τὴν γῆν, καὶ ἀπὸ τὸν φόβον του ἐπαρπάτησεν τόσοσιν ὅτι ἐποστάθη, καὶ ἐνέβη εἰς ἕναν ὄρος καὶ ἔπεσεν ἀπουκάτω εἰς ἕναν δένδρον νὰ πάρῃ ὀπνάν, καὶ κ'εὶ ἐξεψύχησεν. Εἰ δὲ ἡ φούσταν ἐπίασεν τὸν γρίπον καὶ ἔφερέν τον εἰς τὴν Κερινίαν· καὶ τὸν ἀμιράλην εὐρίσκοντά τον ἀποθαμμένον ἐθάψαν τον εἰς τὸν ναὸν τῆς ἁγίας Μαρίας πλησίον τῆς Ἀτ-

ταλείας οἱ χριστιανοὶ ἀποῦ εὐρίσκουνταν ἐκεῖ. Ὁ δὲ σὶρ Πατῆ Ραζοῦρ μὴ θωρῶντα τὸν ἀμιράλην πῶς ἐπέθανεν, ἐρχομένου του εἰς τὴν Κερινίαν γυρεύγοντα τὸν ἀμιράλην καὶ δὲν τὸν ἤυρεν, ἐθάρρεν καὶ πῆγεν εἰς τὸν Γοῦρκον τὸν Τακᾶν. Καὶ μοναῦτα ὁ πρίντζης ἐνοιόαστην πῶς ὁ ἀμιράλης εἶναι 'κεῖ, καὶ ἔπεψεν τὸν σὶρ Πατῆ Ραζοῦρ καὶ τὸν σὶρ Τζουάν Πασέλ μὲ τὴν φούσταν νὰ πᾶσι νὰ τὸν γυρέψουν· καὶ ἐπῆγαν, καὶ ἐμάθαν πῶς ἐπέθανεν.

Τώρα νὰ ξηγηθοῦμεν περὶ τοῦ τρισκαταράτου σουλτάνου ὅπου ἀπομάκριζεν τὴν ἀγάπην καὶ δὲν ἔθελε νὰ τὴν τελειώσῃ. Ἐθυμώθη ὁ κυβερνούρης τῆς Κύπρου ὁ ἀφέντης ὁ πρίντζης περὶ τοὺς Γενουσίους τοὺς μαντατοφόρους ὅπου εἶχαν πάγειν μὲ τὸ κάτεργον τοῦ ρηγὸς μὲ χαρτιά· καὶ ὅταν ἔδωκεν τὰ χαρτιά ὁ σὶρ Καζάσου Γκάρε εἰς τὸν σουλτάνον, ὁ σουλτάνος ἐπόικεν μικρὸν φανὸν ὅτι δὲν ἐψήφισεν τὸν ρῆγαν καὶ δὲν ἐθέλησε νὰ 'γροικήσῃ διὰ τὴν ἀγάπην. Μανθάνοντα τὸ κάτεργον τὰ μαντάτα τοῦτα, ἀφῆκέν τα καὶ στράφη νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν Κύπρον· καὶ ὡς γίεν ἔρκετον, εἰς τὴν στράταν ἐπάντησε 'νοῦ καραβίου σαρακηνικοῦ ὅπου ἐπήγαιεν εἰς τὴν Ἀλεξάνδραν, καὶ πολέμισεν καὶ πῆρέν το, καὶ ἔφερέν τον εἰς τὴν Κύπρον. Τοῦτα οὐλα ἀνάφερέν τα ὀμπρὸς τοῦ πρίντζη, καὶ πῶς ἐκαταδίκαζεν τοὺς χριστιανούς ὁ σουλτάνος εἰς ταῖς φυλακαῖς· ἐλυπήθη ὁ κυβερνούρης πολλά, καὶ πολομᾶ ἕναν διαλαλημόν, ὅτι πᾶσα ἄνθρωπος ὅπου θέλει νὰ πάγῃ νὰ κουρσέψῃ εἰς τὴν γῆν τῆς Συρίας νᾶχῃ πογέρι, καὶ νὰ τοὺς δώσῃ καὶ ξύλα καὶ ἄρματα. Τότε οἱ Ἀμμουχουστιανοὶ ἀρματώσαν μίαν σατίαν καὶ ἐπῆγαν εἰς τὴν Συρίαν καὶ ἐμπλάσαν 'νοῦ καραβίου φορτωμένου ψιλὴν πρματεῖαν καὶ ἐπῆράν το, ὁμοίως ἐμπλάσαν καὶ ἄλλα δ' καὶ ἐπῆράν τα εὐκαιρα καὶ ἐφέραν τα εἰς τὴν Ἀμμόχουστον. Τότε ὁ κυβερνούρης ὁ πρίντζης ἀρμάτωσεν δ' κάτεργα καὶ ἔβαλεν καπετάνον τὸν σὶρ Τζουάν τὸ Μόρφου, καὶ

ἄλλους γ' καθαλλάριδες εἰς τὰ γ κάτεργα, τὸν σὶρ Γρινιέρ
 Λεπεντίτ, καὶ τὸν σὶρ Πιέρ τὸ Σούρ, καὶ τὸν σὶρ Τζουάν τὸ
 Κολλίες, καὶ ἐξέβησαν ἀπὸ τὴν Ἀμμόχουστον τῆ τρίτῃ, ἰου-
 νίου α τξθ' Χριστοῦ, καὶ τῆ πέμπτῃ αὐτοῦ μηνὸς ἐπῆγαν εἰς
 τὸ Σάτιν καὶ ἐθέλαν νὰ ἐμποῦν εἰς τὴν χώραν, καὶ ἐσυνεπαν-
 τήσαν τους καὶ ἐπολεμίζαν ἀπὸ τὸ παρὸν ὡς τὸ δεῖλις, καὶ
 ἐτζακίστησαν οἱ Σαρακηνοί· τότες ἐσηκώθη ἓνας κακὸς καιρὸς,
 καὶ ἐφοβήθησαν διὰ τὰ κάτεργα, καὶ ἐνέβησαν ὄλοι μέσα διὰ
 νὰ τ' ἀγυτιάσουν· καὶ ἐπῆγαν εἰς τὸν ποταμὸν καὶ ἐσηκῶσαν
 νερόν, καὶ ἐμείναν ὄλην τὴν νύκταν· καὶ ἀπεκεῖ ἐξέβησαν καὶ
 ἐπῆγαν εἰς τὸ Βεροῦτιν, καὶ δὲν ἤμπορησαν νὰ μποῦν, ὅτι ὁ
 τόπος ἦτον στενός, καὶ δὲν ἤμπορησαν νὰ πιάσουν ἐκεῖ· καὶ ὁ
 πύργος ὅπου ἦτον ὀμπρὸς ἦτον καλὰ δηγημένος καὶ ἐδιαφέν-
 τευγέν τους, καὶ ἔσω εἰς τὴν χώραν εἶχεν πολλοὺς ἀνθρώπους,
 κοντὰ τετρακοσίους, καὶ πολλοὺς πρματευτάδες, καὶ καθαλ-
 λάριδες καὶ ἀπέζους. Τὰ κάτεργα ἦλθαν πρὸς τὸ Ζίπλι, καὶ
 οἱ Σαρακηνοὶ ἀκλουθῆσαν τους τῆς γῆς, καὶ ἦλθαν εἰς τὸ Πε-
 τροῦνιν καὶ ἐπιάσαν τὴν γῆν δυναστικῶς, καὶ ἐστάθησαν εἰς
 πόλεμον καὶ ἐτζακίσαν τοὺς Σαρακηνοὺς, καὶ ἐνέβησαν εἰς τὴν
 χώραν καὶ ἐκουρσέψαν την, καὶ ἐβάλαν λαμπρὸν καὶ κάψαν την.
 Καὶ ἀπεκεῖ ἦλθαν εἰς τὴν Ταρτούζαν καὶ ἐκουρσέψαν την, καὶ
 ἐμείναν μίαν ἡμέραν εἰς τὸ νησὶν τῆς Ταρτούζας· καὶ ἔρκουν-
 ταν παραγιάλιν παραγιάλιν κοντὰ εἰς τὴν γῆν, ἐκουρσέψαν καὶ
 ἐζημιῶσαν ὄλους τοὺς τόπους εἰς τὴν Λαδικεῖαν· καὶ δὲν ἤμπο-
 ρῆσαν νὰ πιάσουν γῆν, ὅτι ἐδιαφεντεῦγάν τους οἱ πύργοι· καὶ
 ἀπεσῶσαν εἰς τὴν γῆν τῆς Ἀρμενίας, καὶ τῆ κυριακῇ τῆ εζ'
 μηνὸς ἰουνίου α τξθ' Χριστοῦ ἐπῆγαν εἰς τὸ Ἀγιάσιν καὶ τί-
 ποτες δὲν ἤμπορησαν νὰ ποίσουν διὰ τὸν πολὺν λαὸν τὸν εἶ-
 χεν· καὶ ἦλθαν εἰς τὸ Πορτάλ κ' ἐκεῖ ἐποίησαν γ' ἡμέρας.
 Τῶναν κάτεργον ἔβαλεν νερόν καὶ ἐπεψέν το εἰς τὸ Κούρικος
 νὰ πάρη πῖσαν καὶ νὰ πάγῃ εἰς τὴν Ἀτταλείαν, ὅτι ἐμέλλαν

και τᾶλλα κάτεργα νά πᾶσιν εἰς τὴν Ἄτταλειαν διὰ νά καταλαφατίσουν. Τὰ κάτεργα ὁμως ἐξέβησαν και ἐποίησαν ζημίαν, και ἐπεσώθησαν εἰς τὴν Ἄτταλειν και ἐκαλαφατίσαν, και ἤλθεν και τὸ κάτεργον τοῦ Γραμμαᾶδη, και τελειόνοντα ἐπῆγαν εἰς τὸν Φοίνικαν, και ἀπεκεῖ ἐπῆγαν εἰς τὴν Ἀλεξάνδραν· και τῆ δευτέρᾳ, τῆ ἰ' μηνὸς ἰουλίου ατξθ' Χριστοῦ, τὰ ἄνωθεν κάτεργα δυναστικῶς ἐνέβησαν εἰς τὴν Ἀλεξάνδραν εἰς τὸν λιμιόναν. Ὁ καπετάνος νά μάθῃ τὴν ὄρεξιν τοῦ σουλτάνου, ἀνοσῶς και θέλῃ τὴν ἀγάπην ἢ ὄχι, ἔρριψεν μίαν βάρκαν ἀπὸ τὸ κάτεργον και ἐπεφέν τὴν εἰς τὴν γῆν μὲ γραφὴν εἰς τὸν ἀμύραν, λαλῶντα πῶς — ὁ ἀφέντης μας ὁ ρήγας ἔπεψεν μαντατοφόρους νά πᾶσιν εἰς τὸν σουλτάνον, και θέλω νά τὸν καταβάσω εἰς τὴν γῆν, και νά πέψῃς ἀνθρώπους νά τῷ συντροφιᾶσουν εἰς τὸ Καργίος. Ἐκεῖνος μηνᾶ του — φίλε μου, ὁ σουλτάνος δὲ εἶναι εἰς ὄρεξιν νά ποίση διὰ τῶρα ἀγάπην, ὅτι ξηλοθρεύονται οἱ μουσθλουμάνοι.

Τὸ κάτεργον τοῦ σὶρ Πιέρ τὲ Σοῦρ ἐνέβη εἰς τὸν παλαιὸν λιμιόναν τῆς Ἀλεξάνδρας, και ἤυρεν μίαν μεγάλην νάβαν Μαγραπίτικην, και ἐπολέμισέν τὴν· και μέσα εἶχεν τετρακοσίους ἀνομάτους, και ἀπὸ τὴν γῆν ἐδιδουσαν τῆς βοήθειαν· και θεωρῶντα ὅτι εὔκαιρα ἐκοπιάζαν, ἐμήνυσεν το τοῦ καπετάνου και ἤλθεν μὲ τὰ γ' κάτεργα, και πολλὰ τὴν ἐπολεμίσαν και τίποτες δὲν ἤμπορησαν νά ποίσουν, και ἐλαβώθησαν ἀπὸ τοὺς λάς τῶν κατέργων κοντὰ ῥ' ἀνομάτοι. Θεωρῶντα ὁ καπετάνος πῶς δὲν ἤμπορεῖ νά ποίση τίποτες, ἐξέβη και ἐπῆγεν εἰς τὸ νησίον τοῦ Ρησίου, και δὲν ἠμπόρησε νά πιάσῃ γῆν, διατὶ ἦτον σκληρία μεγάλη· και ἐξέβησαν, και ἤλθαν εἰς τὸ Σαῖτιν· και τῆ ἰθ' μηνὸς ἰουλίου τὰ ἄνωθεν κάτεργα ἦτον εἰς τὸ Σαῖτιν, και ἐπεζεῦσαν ἐκεῖ, και ἦτον πολλὰ καλὰ βλεπόμενα· ἐπολεμήσαν τοὺς Σαρακηνοὺς, και ἐσηκώθη σκληρία, και οἱ λάς ἐστράφησαν εἰς τὰ κάτεργα, και ἤλθαν εἰς τὸ Βε-

ροῦτιν. Θωρῶντα ὁ καπετάνος τοὺς λαῖς πῶς ἦτον κοπιασμένοι καὶ λαθωμένοι, ἐποίηεν ἄρμενα καὶ ἤλθαν εἰς τὴν Κύπρον καὶ ἐράξεν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον τῇ Κυριακῇ τῇ κβ' ἰουλίου ατξθ' Χριστοῦ.

Καὶ τὸ σαββάτον, τῇ δ' μηνὸς αὐγούστου, ἐτελεῦτησεν ὁ ἐντιμος καθαλλάρης ὁ μισέρ Φιλίππε τὲ Πρεζουή καὶ κούντης τὲ Π(ρ)εζουή, ὁ ποιος ἀρμάστην μὲ τὴν ἀνουψηλοτάτην ρήγαιναν Κύπρου, συμβίαν τοῦ ρὲ Οὐκ, μητέραν τοῦ ρὲ Πιέρ καὶ τοῦ πρίντζη καὶ τοῦ κοντοσταύλη, εἰς τὴν Λευκοσίαν, καὶ ἐθάφτην εἰς τοὺς Φρὲ Μενούριδες.

Καὶ τῇ κυριακῇ, τῇ ε' μηνὸς αὐγούστου, ἀναφάναν, καὶ ἤλθαν καὶ ἐράξαν εἰς τὴν Ἀμμόχω(στο)ν ἓναν μέγαν καράβιν Γενουβίσικον, καὶ ἀπάνω ἦτον ὁ μισέρ Πιέρ Μαλοζῆς τζαμπερλάνος τοῦ ρηγάτου τῆς Κύπρου· καὶ ἐφέρον τὸν ἀφέντην τὸν κουβερνούρην ἀπὸ τὴν Γένουβαν καὶ ἔρχουνταν εἰς τὸν ρήγαν ἀπὸ τὸν ἀγιώτατον πάπαν, λαλῶντα — εἰς τὴν ἐζήτησιν τῶν Γενουβίσων καὶ τῶν Βενετῖκων, νὰ πέψετε μαντατοφόρους εἰς τὸν σουλτάνον τοῦ Καρίου νὰ τελειώσουν τὴν ἀγάπην, διὰ ν' ἀποβγοῦν οἱ χριστιανοὶ ἀπὸ τὸν κριτερημὸν. Ὁ κουβερνούρης ἀρμάτωσεν δύο κάτεργα καὶ ἔβαλεν ἀπάνω καραβοκυροὺς καθαλλάριδες, ἤγουν τὸν σιρ τὲ Κασίν καὶ τὸν σιρ Ἰζουάν Γκοράπ, καὶ πουρζέζιδες ἀπὸ τὴν Ἀμμόχουστον διὰ νὰ τελειώσουν τὴν ἀγάπην.

Καὶ τῷ σαββάτῳ, τῇ η' ὀκτωβρίου τξθ', ἐξέβησαν οἱ αὐτοὶ μαντατοφόροι ἀπὸ τὴν Ἀμμόχουστον, καὶ ἐπῆγαν εἰς τὴν Ρόδον καὶ ἦσαν τὰ β' κάτεργα τοὺς Βενετῖκούς· καὶ τὰ κάτεργα τῶν Γενουβίσων δὲν ἤρτασιν· ἀκομὶ τὰ κάτεργα τὰ Καταλάνικα ἐπῆγασιν εἰς τὴν ριβιέραν τῆς Γενούβας καὶ ἐζημιώσαν τοὺς Γενουβίσους· καὶ τότε ἐπῆγαν τὰ κάτεργα εἰς τὴν Σαρδενίαν μήπως καὶ εὔρουν τα, καὶ ἐπῆγαν καὶ δὲν τοὺς ἤψασιν, καὶ διὰ τοῦτον ἀργήσαν. Καὶ τὰ κάτεργα τὰ Κυπριώ-

τικα και τὰ Βενέτικα ἐποίκων πολλαῖς ἡμέραις, ὡς που και ἦλθαν· και ἔδωκεν και ἡ Ρόδος δύο κάτεργα, και γίνησαν ἡ κάτεργα· και ἐπῆγαν εἰς τὴν Ἀλεξάνδρην. Καὶ εἶπὸν το τοῦ ἀμράλη τῆς Ἀλεξάνδρας τὸ ἔλα τους, και κεῖνος νὰ ποίση νῶσιν τοῦ σουλτάνου νὰ τοὺς πέψη χαρτὶν σάλβο κουντοῦτο νὰ μποῦν ὀμπρός του. Καὶ ὁ ἀμράς ἐποίηκε νῶσιν τοῦ σουλτάνου, και μοναῦτα ὁ σουλτάνος ἐπέψεν χαρτὶν σάλβο κουντοῦτο, και ἐπέψεν τοῦ το νὰ τοὺς περιλάβῃ ἀσπασίως και νὰ τοὺς τιμῆσῃ ὡς τοὺς πρέπει. Ἄνταν τοὺς ἐμήνυσε ὁ ἀμράς τοὺς ὀρισμοὺς τοῦ σουλτάνου δὲν ἐπιστεύσασιν διατὶ ἀθυμοῦνταν τὰ πολλὰ κομπώματα ὀποῦ τοὺς ἐκόμπωσεν· και μὲ βουλήν μεσὸν τους ἐγράψαν χαρτὶα εἰς τὸν σουλτάνον και ἔλαλοῦσαν οὔτως.

« Ἀφέντη, ὀπίσω εἰς τὰ πολλὰ ρικουμαντιαζόμεθα εἰς τὴν ἀφεντιάν σου· γίνωσκε νὰ ξεύρη ἡ ἀφεντιά σου, ὅτι ὁ μπαλῖος τῆς Κύπρου μὲ τὴν εἰδησιν τῆς ἀφεντίας και τοὺς καθαλλάριδες τοῦ αὐτοῦ ρηγάτου, και μὲ τὸ θέλημα τοῦ κουμουνίου τῆς Γένουδας και τοὺς Βενετίκους, και μὲ τὴν εἰδησιν τοῦ μεγάλου μαστόρου τῆς Ρόδου, και διὰ ὀρισμὸν τοῦ ἀγιωτάτου πάπα τῆς Ρώμης, ἐπέψεν με εἰς τὴν ἀφεντιάν σου νὰ ἰδοῦμεν τὸ θέλημάν σου πόταπον εἶναι, ὅτι διὰ ἄλλαις φοραῖς ἐπέψαν σου τοὺς μαντατοφόρους τους ζητῶντα τοὺς πραγματευτάδες τοὺς ἔχει φυλακισμένους και τὰ πράματά τους, και ἡ ἀφεντιά σου ὡς φρόνιμος ἐζήτησε τοὺς Σαρακηνούς ὀπου ἦτον εἰς τὰς φυλακὰς εἰς τὴν Κύπρον και τοὺς μαντατοφόρους· και γροικῶντα τὸ ζήτημάν σου, και ἔμοσε και εἶπες νὰ ἔλθουν οἱ μαντατοφόροι σου και ὄλοι σου οἱ σκλάβοι ἀπὸ τὴν Κύπρον, και μοναῦτα νὰ πέψῃς τοὺς χριστιανούς τοὺς μαντατοφόρους και πραγματευτάδες εἰς τὴν Κύπρον· και κατὰ κεῖνον τὸν λόγον ἐπέψαν τοὺς ἐδικούς σου, και ἐσοῦ δὲν ἐπέψες τοὺς ἐδικούς τους, οὐδὲ ἔβγαλές τους ἀπὸ ταῖς φυλακαῖς. Τώρα

οι ἄνωθεν ἀφένταις ζητοῦν σου ἀπὸ τὰ δύο πράγματα νὰ ποιήσης. ἀ, οὐ ἀνίσως καὶ θέλης νὰ γινῆ ἡ ἀγάπη καὶ νὰ ἐβγάλλῃς τοὺς χριστιανοὺς ἀπὸ ταῖς φυλακαῖς, ἢ ἂ δὲν ἴναι, νὰ τοὺς μηνύσης τὸ θέλημάν σου, νὰ πᾶμεν πᾶσα εἰς νὰ ποίτη τὴν δουλιάν του, καὶ ὡς δώσει ὁ θεός. Καὶ τοῦτον ἀς ἦναι τὸ ὑστερον τέλος. »

Καὶ ἐβγάλλουν ὃ σοφοὺς ἀνθρώπους, καὶ ἐδῶκάν τους τὰ χαρτῖα, καὶ ἐπῆγαν εἰς τὸ Κάργιος καὶ ἐδῶκαν τὰ χαρτῖα τοῦ σουλτάνου· καὶ ὁ σουλτάνος ἦτον εἰς τὸ κυνήγι, καὶ ἐπῆράν τους ἔμπροσθεν τοῦ σουλτάνου καὶ ἐδῶκάν του τὰ χαρτῖα· καὶ ὤρισεν καὶ διαβάσαν τα, καὶ ὤρισεν μοναῦτα καὶ ἐποίκασιν ἀντίλογον καὶ ἔδωκέν τούς τα νὰ τὰ φέρουν εἰς τὰ κάτεργα, τὰ ποῖα ἐλαλοῦσαν οὕτως.

« Ἀγωνίσετε πῶς ἐπεριλάβομεν τὰ χαρτῖά σας, καὶ τὸ ἐγράψαν ἐγροικῆσαμεν· ἀπὸ τὸ μᾶς γράφετε, ὅτι διὰ ὀρισμοῦ τοῦ Πάπα καὶ ἐτέρους ἀφένταις πῶς ἤλθετε νὰ δῆτε ἀνίσως καὶ ἔχωμεν θέλημα νὰ τελειώσωμεν τὴν ἀγάπην ἢ ὄχι, καὶ ἄλλα πολλὰ· τὸ πῶς ἐζήτησαμεν τοὺς λαῖς μας καὶ νὰ σᾶς δώσωμεν τοὺς λαῖς σας, μὲ ὄρκον ἐμεῖς μὲ τὸν Κατζηκάλε τὸν μαντατοφόρον δὲν ἐποίκα(με)ν τίποτες σασμούς, λόγον εἶχαμεν μόνον, καὶ οὐδ' ἐκεῖνος ἐκράτησεν τὸν λόγον του, οὐδὲ ἐμεῖς. Ἐσεῖς εἴσθε μαντατοφόροι, ἔλατε καὶ θέλομεν σᾶς προσδεκτῆν μετὰ χαρᾶς κατὰ τὸ συνηθὶν τοὺς μαντατοφόρους. Καὶ ἀνίσως καὶ δὲν πιστεύετε τοὺς λόγους μας, ἀμέτε ποίσετε τὸ χειρότερον τὸ νὰ μπορήσετε ».

Γροικῶντα τὸν λόγον τοῦ σουλτάνου, ἐνῶσαν ὅτι ὁ σουλτάνος δὲν ἔχει ὄρεξιν νὰ ποίση τὴν ἀγάπην. Τότε γράφουν ἕναν κακὸν χαρτῖν καὶ βάλλουν το εἰς τὴν μούττην τοῦ κονταρίου καὶ ἐμπήγουν το εἰς τὸν λιμιόαν τῆς Ἀλεξάνδρας, καὶ ἀποβγάλαν τον ἀπὸ τὴν ἀγάπην. Καὶ ἐξέβησαν καὶ ἤλθαν εἰς τὴν Πάφον τῆ θ' μηνὸς δικεβρίου α.τ.ξθ' Χριστοῦ· καὶ ἀπὸ

καὶ ἐξέβησαν καὶ ἐπῆγαν εἰς τὴν Ρόδον· καὶ τὰ ξύλα τοὺς Γενουβίους καὶ τοὺς Βενετικούς ἐπῆγεν τὸ κάτωθεν εἰς τὸν τόπον του· καὶ τὰ δύο Κυπριώτικα ἐστράφησαν εἰς τὸν τόπον τους εἰς τὴν Ἀμμόχουστον.

Γροικῶντα ὁ ἐμπαλῆς καὶ ὁ κυβερνούρης ταῖς πράξεις τοῦ σουλτάνου πολλὰ τὸ ἐλυπήθη καὶ ἐπληξεν· καὶ μοναῦτα ἐμήνυσεν τοῦ καπετάνου τῆς Ἀμμοχούστου νὰ ὀρίσῃ νὰ γενῆ ὁδηγία εἰς τὰ κάτεργα νὰ πᾶσιν εἰς τὸ κοῦρσο, εἰς τοὺς Σαρακηνούς.

Μανθάνοντα τὸ χαρτὶν ὁ σουλτάνος τὸ ἐβάλεν εἰς τὸ κοντάρην, καὶ πῶς ἀποκάτζαν τὴν ἀγάπην καὶ ἐκηρύξαν τὴν μάχην, ἐσυνπίασεν ὁ σουλτάνος ὅλους τοὺς ἀμιράδες καὶ ἐζήτησέν τους βουλήν· ὅλοι ἐφοβήθησαν μήπως καὶ ὁ ρήγας, ἥστοντά του εἰς τὴν Φρανκίαν, ἐζήτησεν βοήθειαν κατάδικά τους, καὶ εἶπαν· ὅσα που ν' ἀνοίξῃ ὁ καιρὸς θέλομεν ἰδεῖν· ἂν τοὺς ἔλθῃ βοήθεια, θέλομεν ποίσειν τὴν ἀγάπην· διὰ τοῦτον ἄς τοὺς ἀποδιαβάξωμεν ὡς που ν' ἀνοίξῃ ὁ καιρὸς, ἂν τοὺς ἔλθῃ ἢ ὄχι· καὶ μήνα τους μὲ ὁμορφα λογία πῶς θέλομεν ποίσειν τὴν ἀγάπην, καὶ τὰ ἐζῆς.

Τότε ἐβγάλαν ἀπὸ τὴν φυλακὴν β'πραματευτάδες χριστιανούς, ὁ ἓνας Γενουβίος ὀνόματι μισὲρ Παρθολοματος, καὶ ἄλλος Βενετικὸς ὀνόματι σὶρ Μάρκος Πρίν, καὶ ἐπειπέν τους εἰς τὴν Κύπρον, λαλῶντα τοῦ ἐμπαλῆ καὶ τοὺς προδέλοιπους, πῶς δὲν ἐτελειώθη ἡ ἀγάπη τώρα, καὶ ἦτον οἱ μαντατοφόροι ἐκεῖ· ὅτι οἱ μαντατοφόροι καὶ οἱ πραματευτάδες ἐξέβησαν πολλὰ ἀγγρισμένοι καὶ θυμωμένοι καὶ δὲν ἐκαταδέκτεται νὰ ἔλθουν εἰς αὐτόν μας, ἀμμὲ θέλουν νὰ τελειώσουν τὴν ἀγάπην· μόνον νὰ πέψετε τοὺς μαντατοφόρους εἰς τὸ Κάργιος διὰ νὰ τελειωθῇ.

Καὶ ἄνταν ἐπεπῶσαν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον, καὶ γροικῶντα τὰ μαντάτα οἱ πραματευτάδες τῆς Ἀμμοχούστου τὴν ἀγάπην

ἐχάρησαν πολύ, καὶ ἀπὸ τὴν χαρὰν τοῦ ἐσυντροφιάσαν τοὺς εἰς τὴν χώραν, καὶ ἐξηγήθησάν το τοῦ μπαλῆ τὸ γενόμενον, πῶς τοὺς εἶπεν ὁ σουλτάνος. Κεὶ ὁ μπαλῆς ἐμήνησεν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον νὰ μὲν πάγη τινὰς νὰ τοῦ ποίση ζημίαν εἰς τὴν Συρίαν, οὐδὲ ξύλα ν' ἀρματώσουν. Τότε ἐπολογήθη τοῦ σουλτάνου πῶς τῶρα δὲν θέλει ποίσειν τὴν ἀγάπην ὣς που νὰ ἔλθουν τὰ κουμουνιά, ἀμὲ μὲν ἔχη ἔνοιαν ὅτι καμμία ζημία δὲν θέλει τοῦ γενῆν.

Ἦδε εἶχεν ποδέστῃν τοὺς Γενουβίους καὶ μπαλῆν τοὺς Βενετικούς· ὀνόματι μισὲρ Περβολομαῖον Κουρή· τότε ἐζήτησαν τοῦτοι οἱ ἄρχοντες οἱ Γενουβίσοι καὶ Βενετικοὶ ν' ἀρματώσουν ἕναν κάτεργον εἰς τὴν ἐξοδὸν τοῦ δια νὰ μνηύσουν εἰς τὴν Γένουβαν καὶ εἰς τὴν Βενετίαν τὸ θέλημα τοῦ σουλτάνου. Ἀρματώσαν τὸ κάτεργον καὶ ἐβάλαν ἀπάνω τοὺς δύο πρῆμα-τευτάδες ἀπὸ ἤλθαν ἀπὸ τὸ Κάργιο, καὶ ἐξέβησαν τῆ ἡ φε-βρουαρίου α τ ξ θ' Χριστοῦ.

Θεωρῶντα ὁ σουλτάνος πῶς οὐδὲν ἐστράφησαν οἱ πρῆμα-τευτάδες ἀπὸ ἤλθαν ἀπὸ τὸ Κάργιο νὰ μάη τὸ θέλημάν τους, ἐπισέν τον ἡ ἔνοια καὶ ἐβγαλεν ἄλλους δύο πρῆμα-τευτάδες ἀπὸ τὴν φυλακὴν, ὁ ἕνας Γενουβίος ὀνόματι σὶρ Πιέρ Καστανίε, καὶ ὁ ἕτερος Βενετικός ὀνόματι Περνάρδος Δεχέντε, καὶ ἐπέψεν τους εἰς τὴν Ἀμμόχουστον, καὶ ἐπεσῶσαν μὲ τὸ καλὸν καὶ ἦσαν τὸ ἐπέψεν τοῦ σουλτάνου ὁ βλ(ῆς), καὶ ἐπῆσαν το καὶ ἐστράφην εἰς τὴν Ἀλεξάνδρην. Θεωρῶντά τους εἰς τὴν Ἀμμόχουστον πάλιν ἐχάρησαν καὶ ἐμήνησαν τοῦ μπαλῆ καὶ τοῦ παλίου μὲ παρακάλειν νὰ πέψουν νὰ τελειώσουν τὴν ἀγά-πην· καὶ εἶπέν τους — δὲν ἠμποροῦμεν νὰ ποίσωμεν τίποτες χωρὶς, καὶ μῆνυσά το τῶν κουμουνιῶ. Κεὶ πάλι ὁ ποδέστας τοὺς Γενουβίους καὶ ὁ μπαλῆς τοὺς Βενετικούς ἀρματώσαν μίαν σκίαν καὶ ἐπέψαν την μὲ τοὺς δύο πρῆματευτάδες, καὶ ἐβάλαν καὶ μίαν παντιέραν πανὶν σχαρλάτον μετὰ τῶν δύο

κουμουνίων. Ὄνταν ἐπῆγεν ἡ σατία εἰς τὴν Δύσιν, ἐπῆγεν ὁ πασαγεῖς εἰς τὸ κουμουνὶν του καὶ εἶπαν τὸ θέλημα του σουλτάνου. Καὶ ἐποίησαν μεγάλην χαρὰν τὰ κουμουνία, καὶ μοναῦτα ἐμνησάν το τοῦ ἀγιωτάτου πάπα, καὶ ἐπαρακαλέσαν τον νὰ γράψῃ εἰς τὴν Ρόδον καὶ εἰς τὴν Κύπρον νὰ πέσουν τοὺς μαντατοφόρους νὰ τελειώσουν τὴν ἀγάπην. Ὁ ἀγιώτατος πατήρ ὁ πάπας, διὰ τὴν ἀγάπην τῶν κουμουνίων καὶ διὰ τὸ συμφέρον τῆς χριστιανοσύνης, ἐποίησάν τον καὶ ἔπεψεν εἰς τὴν Ρόδον εἰς τὸν μέγαν μάστρον καὶ εἰς τὸν κυβερνούρην τῆς Κύπρου, νὰ πέσουν τοὺς μαντατοφόρους εἰς τὴν Συρίαν διὰ νὰ τελειώσουν τὴν εὐλογημένην ἀγάπην. Καὶ ἐπέψαν καὶ τὰ κουμουνία.

Τότε οἱ Γενουβίσοι ἀρματώσαν δύο κάτεργα, καὶ ἐβάλαν ἕναν φρόνιμον ἄνθρωπον μαντατοφόρον ὀνόματι σὶρ Γατιέρ Τορρία, ὁμοίως καὶ οἱ Βενετικοὶ ἄλλα δύο κάτεργα καὶ ἕναν φρόνιμον ἄνθρωπον μαντατοφόρον ὀνόματι μισέρ Πιέρ Τζουστουνίαν, καὶ ἐπέψαν καὶ τοὺς δ' μαντατοφόρους τοὺς ἔπεψεν ὁ σουλτάνος· καὶ ἦρταν τὰ δ' κάτεργα εἰς τὴν Ρόδον καὶ ἐδῶκαν τὰ χαρτία ὅπου ἐβαστοῦσαν ἀπὸ τὸν Πάπαν τοῦ μεγάλου μαστόρου, ὁ ποῖος μοναῦτα ἀρμάτωσεν δύο κάτεργα καὶ ἔπεψεν ἕναν μαντατοφόρον τὸν μισέρ Γαθέρνε· καὶ ἐξέβησαν καὶ τὰς' καὶ ἦλθαν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον τῆς 1' μηνὸς Ιουλίου τοῦ Χριστοῦ καὶ ἦλθαν εἰς τὴν Λευκοσίαν εἰς τοῦ παλίου· καὶ μοναῦτα ὤρισεν καὶ ἐξέβησαν β' κάτεργα, καὶ ἐβάλεν β' μαντατοφόρους τὸν σὶρ Τουμάς Τερράς καὶ τὸν σὶρ Στιέννην τὸν Φάρδην· καὶ πρὶ νὰ βγοῦν τὰ κάτεργα ἀπὸ τὸ νησί, ἐπέθανεν ὁ ἄνωθεν σὶρ Τουμάς Τερράς, καὶ ὁ ἐμπάλης ἐβαλλεν ἄλλον ὀνόματι Τζουάν Πετουνη Λαχνέ· καὶ τῆς κ' Ιουλίου αὐτῆς ἐχρονίας τοῦ Χριστοῦ ἐξέβησαν ἀπὸ τὸν λιμνιόναν τὰ ἡ' κάτεργα καὶ τοὺς μαντατοφόρους καὶ ἐπῆγαν εἰς τὸν σουλτάνον, καὶ εἶπαν οὕτως·

« Ἀκριβὲ φίλε, διατί εἴμεσθεν πεθυμημένοι νὰ γροικῆσωμεν περὶ τῆς ὑγείας σου, παρακαλοῦμέν σε νὰ μᾶς τὸ ποιῆς φανερόν με τὴν γραφὴν σου· ἀνισῶς καὶ καταδέχεσαι νὰ μάθης καὶ περὶ ἐμᾶς, χάριτι κυρίου τοῦ θεοῦ εἴμεστέν καλά. Ἀδελφέ, γίνωσκε ὅτι οἱ ἄρχοντες τῶν κουμουνίων ἐμηνῦσάν μου παρακαλέματα νὰ σοῦ μνηύσω νὰ τελειωθῇ ἡ ἀγάπη· διὰ τοῦτον πέμπω σοῦ τὸν σὺν Τζουάν Πετουνην, τοῦ ποίου ἐπαγγεῖλαμέν του πολλὰ λόγια νὰ σοῦ εἰπῇ, καὶ κείνον τὸ νὰ σοῦ πῇ πιστευσέ του ὡς γίον νὰ ἤμεσθεν ἐμεῖς, καὶ ὅ,τι ἀστοιχήματα καὶ σασμούς ποίσει μετὰ σου, ἐμεῖς στερεόνομέν το διὰ καλόν, καὶ τοῦτον ἐποίκαμέν το μετὰ τὴν βουλήν μας. Καὶ στερεόνοντα τὴν ἀγάπην, θελόμεν σοῦ στείλειν τοὺς Σαρακηνούς τοὺς ἔχομεν εἰς τὴν φυλακὴν, μετὰ τὸ ἐδικόν τους. »

Καὶ τῆς 5' μηνὸς αὐγούστου τὸ Χριστοῦ, ἐπεσῶσαν τὰ ἡ' κάτεργα εἰς τὴν Ἀλεξάνδρην, καὶ μοναῦτα οἱ μαντατοφόροι τῶν κουμουνίων ἐπεζεύσαν εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐπέψαν τοὺς ὄ μαντατοφόρους εἰς τὸ Κάργιος νὰ ποῦν τοῦ σουλτάνου τὸ ἔλα τοὺς μαντατοφόρους· καὶ τότε ὁ σουλτάνος ἔμαθεν τὸν θάνατον τοῦ ρηγός, καὶ πῶς δὲν τοῦ ἔρχεται βοήθεια ἀπὸ τὴν Δύσιν, καὶ ἐσπλαγχνίστην μας, καὶ ἔθελε νὰ τελειώσῃ τὴν ἀγάπην. Τότε ὁ σουλτάνος ἐδιάλεξεν μεγάλους ἀμιράδες καὶ ἐπέψεν τους εἰς τὴν Ἀλεξάνδρην νὰ συντροφιᾶσουν τοὺς μαντατοφόρους εἰς τὴν συντροφίαν τοὺς ὄ πραγματευτάδες, καὶ ἐπῆρεν τοὺς πραγματευτάδες καὶ τοὺς μαντατοφόρους τῶν κουμουνίων· οἱ δὲ τοῦ ρηγάτου δὲν ἐπῆγαν· καὶ εὐρισκόμενοι ἔμπροσθεν τοῦ σουλτάνου ἐρώτησέν τους: ποῦ εἶναι οἱ μαντατοφόροι τῆς Κύπρου; Εἶπάν του: ἀφέντη, ὀρισμὸν ἔχουν ἀπὸ τὴν ἀφεντίαν τῆς Κύπρου νὰ μὲν ἀπεζεύσουν χωρὶς νὰ τελειωθῇ ἡ ἀγάπη. Καὶ οἱ μαντατοφόροι τῶν κουμουνίων ἐδεῖξάν του τὰ χαρτῖα τὰ ἐβαστοῦσαν, καὶ ἀναγνώσάν τα ἔμπροσθέν του. καὶ γροικῶντά τα εἶπεν τοὺς ἄρχοντες: ἂν θέλετε νὰ τελειωθῇ

ἡ ἀγάπη, κιτιάσετέ με ἀπὸ τὰ πράματα τῶνπραματευτάδων ὅπου ἐπῆρα τὰ πκλαιὰ καὶ τὰ νεῖα, ὡς γίον τὸ ἐστερέωσεν ὁ μισερ Μάρκο Πριούλης καὶ ὁ μισερ Παρθολοματο Μαλώ, καὶ ἀνίσως καὶ δὲν θέλετε, τίποτε δὲν πολομῶ. Εἶπάν του: ἀφέντη, τοῦτον τὸ πρᾶμν δὲν ἤμποροῦμε νὰ τὸ ποίσωμεν, οὐδὲ ὁ σὶρ Μάρκο Πριούλης, οὐδὲ ὁ σὶρ Παρθολοματο Μαλώ δὲν εἶχαν ἐξουσία νὰ ποίσουν τιτοῖον πρᾶμν· ἐμποροῦν καλὰ νὰ κιτιάσουν τὰ πράματά τους, καὶ ὄχι τῶν ἄλλων. Τοῦτα τὰ λογία εἶπέν τν τοῦ σουλτάνου ὁ σὶρ Γατάνια Γοργίας· καὶ ὁ σουλτάνος ἀγγρίστην ὅτοιμν καὶ ἐβάλεν τον εἰς τὴν φυλακὴν. Τότε ἐζήτησε καὶ ὁ μισερ Πιερ Τζουστουνίας ὁ Βενέτικος νὰ πᾶ καὶ κείνος εἰς τὴν φυλακὴν εἰς τὴν συντροφίαν τοῦ Γενουβίσου, καὶ ἐβάλαν καὶ κείνον μητά του, καὶ κεί ἐμείναν δ' ἡμέραις.

Τότε οἱ χριστιανοὶ οἱ μαντατοφόροι ἐμνηύσαν κρυφὰ τοὺς φίλους τους τοὺς χριστιανούς καὶ σρακκηνούς ἀπὸ τὴν μίαν μερίαν καὶ ἀποὺ τὴν ἄλλην νὰ τοὺς βουλεύσουν ἵντα στράτα νὰ κρατήσουν, μήπως καὶ τελειωθῇ ἡ εὐλογημένη ἡ ἀγάπη. Τοῦτοι καὶ κείνοι ἐμνηύσαν τους: νὰ ξεῦρετε ὅτι ἀνισῶς καὶ νὰ ἦλθεν ὄλος ὁ κόσμος, δὲν τζακίζεται νὰ ποίση ἀγάπην χωρὶς νὰ γενῇ ἡ αὐτὴ κιτάσσα. Γροικῶντα οἱ δύο μαντατοφόροι τοῦτα τὰ λογία, ἐμνηύσαν τοῦ σουλτάνου πῶς ἐκείνον τὸ τοῦ φαίνεται διὰ τὴν κιτάσσαν, ἀρέσκει τους καὶ κείνους. Μοναῦτα ὁ σουλτάνος ὠρῖσεν καὶ ἐβγάλαν τους ἀπὸ τὴν φυλακὴν, καὶ ἐμῆνυσε νὰ ἔλθῃ καὶ τῆς Κύπρου ὁ μαντατοφόρος νὰ τοὺς στερεώσῃ τὴν ἀγάπην. Ὁ σουλτάνος ἐποίηεν ἕναν χαρτὶν σάλβο κουντουῦτον, τὸ ποῖον ἐποίηεν τοῦ μαντατοφόρου τῆς Κύπρου, καὶ ἐπέψεν το μὲ ἕναν μέγαν ἀμυρᾶν νὰ πάγῃ νὰ τοῦ συντροφιάτῃ. Ὅταν ἐπερίλαθεν ὁ σὶρ Τζουάν Πετούνην τὸ σάλβο κουντουῦτον, καὶ εἶδεν τοὺς μαντατοφόρους τῶν κουνουνίων τὸ πῶς τοῦ ἐπέψαν γραφαῖς νὰ πάγῃ εἰς τὸ Καργίος

χωρίς φόβον, και μοναῦτα ἀπέξευσε ἀπὸ τὸ κάτεργον, και ὁ μέγας ἀμιράς ἀποῦ ἦλθεν ἀπὸ τὸ Καργίος, τὸν ἐπεψεν ὁ σουλτάνος, ἐπερλαβέν τον τιμημένα και με καλὸν πρόσωπον· τὸ ὁμοῖον και ὁ μέγας Μελέκ ἀμιράς ἐποικέν του πολλήν και μεγάλην τιμήν, τὸ αὐτὸ και οὔλοι οἱ ἀμιράδες. Τὸ λοιπὸν ἐπῆράν τον και ἐπήγασιν εἰς τὸ Καργίος. Τότε ὁ σουλτάνος ὤρισε νὰ πᾶσιν ὅλοι οἱ ἀποκλισιάροι ἀντάμυ ἐμπροσθεν τοῦ σουλτάνου νὰ ποίσουν τὴν μαντατοφορίαν τους· και μοναῦτα ὅλοι οἱ μαντατοφόροι ἐπῆγαν ἐμπροσθεν τοῦ σουλτάνου και εἶπάν του κατακληπτῶς τὴν μαντατοφορίαν τους· και ὀπίσω εἰς πολλὰς διαφοραῖς και ἔννοιαις ὀποῦ ἐκαταδικάζουνταν, ἐστερεῶσαν τὴν ἀγάπην, ἣ ποία νὰ ἦναι εἰς καλὴν και εὐλογημένην ὥραν. Και ὁ σουλτάνος ἔμοσεν ἀπάνω εἰς τὸν Κόρχν και εἰς τὸ σπαθὶν τὸ γυμνόν, νὰ κρατήσῃ στερεωμένην τὴν ἀγάπην και κατὰ τὰ στοιχήματα τὰ ἔχουν συνειθισμένα· ὁμοίως οἱ μαντατοφόροι τῶν κουμουνίων και τῆς Κύπρου ἐμόσασιν εἰς τὸ ἅγιον Ευαγγέλιον νὰ κρατήσουν τὴν ἀγάπην στερεωμένην. Και μοναῦτα ὁ σουλτάνος ὤρισεν δύο ἀμιράδες μεγάλους ἀνθρώπους νὰ ἔλθουν μαντατοφόροι εἰς τὴν Κύπρον νὰ δώσουν τὰ χαρτία και τὰ στοιχήματα τῆς ἀγάπης, και νὰ ἴμωσουν ἐμπροσθέν τους διὰ ὄνομαν τοῦ σουλτάνου, και ὁ κουβερνούρης ἐμπροσθεν τοῦ ἀμιράδες διὰ ὄνομαν τοῦ ρηγάτου νὰ κρατήσῃ στερεωμένην τὴν ἀγάπην και τὰ στοιχήματα.

Τότε ἐξέβησαν ὅλοι οἱ μαντατοφόροι και οἱ δύο ἀμιράδες τοῦ Καργίου και ἦλθαν εἰς τὴν Ἀλεξάνδραν, και πσῶνοντά τους ἐκεῖ ἐπέψασιν δύο κάτεργα και ἦλθαν εἰς τὴν Κύπρον εἰς τὸν κουβερνούρην νὰ τοῦ φέρουν τὰ μαντάτα τῆς ἀγάπης, τὰ ποῖα κάτεργα ἦτον τὰ Ροδίτικα. Και τῆ κθ' μηνὸς Σεπτεμβρίου α τὸ Χριστοῦ, ἐράξαν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον τὰ ς' κάτεργα, τὰ δ' τῶν κουμουνίων και τὰ δύο τὰ Κυπριώτικα, και ἐφῆραν τοὺς μαντατοφόρους τοῦ σουλτάνου, και οἱ

Κυπριώταις, καὶ τῶν κουμουνίων, καὶ ἦλθαν εἰς τὴν Κύπρον, τοῦτέστιν εἰς τὴν Λευκοσίαν, καὶ ἐπερίλαβάν τους μὲ μεγάλην τιμὴν καὶ χαρὰν, καὶ ἐπέψαν τους εἰς ὄμορφα ἀπλικία καὶ ἀναπαύτησάν· καὶ τὰπισα ὤρισεν ὁ κουβερνούρης καὶ ἦλθαν ὀμπρός του καὶ ἐμήνυσεν καὶ τοῦ ἀδελφοτέκνου του τοῦ ρηγῶς καὶ ἦλθεν, καὶ οὖλους τοὺς ἀφένταις τοῦ ρηγάτου. Καὶ ἐνέβησαν οἱ μαντατοφόροι τοῦ σουλτάνου καὶ δὲν ἐχαιρέτησαν τὸν ρήγαν πρεπάμενα οὐδὲ τὸν κουβερνούρη, ἀμμὲ μὲ μεγάλην σουπερπίαν εἶπαν τοῦ πρίντζη καὶ τοῦ ρηγῶς—ἀφένταις, ὁ ὑψηλότατος ἀφέντης ὁ μέγας σουλτάνος πόλεως Καργίου καὶ τῆς Βαθυλωνίας καὶ ἀφέντης τῶν νησίων, καὶ ἀφέντης μας, χαιρετᾷ σε καὶ πολομᾷ σε νὰ ἡξεύρης πῶς ἐσυμπάθησέν σου ἀπὸ τὸ πταισιμόν σας, ὅτι ὁ πατήρ σου ὁ ρὲ Πιέρ ἦτον ἡ ἀφορμὴ τούτη ἡ μάχη, ὅτι ἐκόμπωσέν τον καὶ ἦλθεν εἰς τοὺς τύπους τοῦ ἀφέντη μου, καὶ ἐποίηκεν πολλὴν αἰχμαλωσίαν εἰς τὴν Ἀλεξάνδρην καὶ εἰς ἄλλους πολλοὺς τόπους· ὅμως ἐσυγχώρησέν τα ὅλα, καὶ τώρα ἐστερέωσεν τούτην τὴν ἀγάπην ὄχι δι' ἄλλον, παρὰ διὰ ταῖς μεγάλαις παρακάλεσες τῶν κουμουνίων, καὶ βλέπε μηδὲν ἦστε ἀπότορμοι ἀπῶδε καὶ ὀμπρός νὰ ποίσετε τίτοια πράματα, καὶ ἀλλοίως ἂν δικιμασέτε, θέλετε τὸ ἴνωσειν ἐσεῖς καὶ ὄχι ἄλλος. Γροικῶντα ὁ κουβερνούρης τίτοια λογία ἀπὸ τοὺς Σαρακηνούς, ἐθυμώθη, καὶ ἀρωτᾷ τὸν σὶρ Τζουάν Πεντουῆν καὶ τοὺς μαντατοφόρους τῶν κουμουνίων, ἀνὲν καὶ γροικῆσαν τοῦ σουλτάνου καὶ εἶπεν τίτοια λογία καὶ ἀναπιλήματα. Καὶ κείνοι ἀπολογήθησαν καὶ εἶπαν: ἀφέντη, ὁ κύριος οἶδεν ὅτι τώρα τὰ ἐγροίκησα τοῦτα τὰ λογία, ὁ δὲ ὁ σουλτάνος μὲ πολλὴν χαρὰν καὶ πολλὴν ἀγάπην ἐστερέωσεν καὶ ἐβεβαίωσεν τὴν αὐτὴν ἀγάπην. Τότε μὲ πολὺν θυμὸν καὶ ὄργην ἐνέβη εἰς τὸ παλάτιν καὶ ὤρισεν μοναῦτα νὰ τοὺς βάλουν εἰς τὴν φυλακὴν τοὺς μαντατοφόρους τοῦ σουλτάνου· καὶ οὕτως ἐγένετον· καὶ ἐκαταγνῶσάν τους, καὶ ἐκεῖνοι δὲν ἐσυγ-

κατέβησαν. Τάπισα ἐζήτησαν συμπαθίον τοῦ κυβερνοῦρη, καὶ ὁ κυβερνοῦρης διὰ τὸ καλὸν τοὺς πτωχοὺς τοὺς χριστιανοὺς, ἐσυγκατέβη ὁ κυβερνοῦρης, καὶ ἐφῆκέν τους ὃ ἡμέραις εἰς τὴν φυλακὴν, καὶ τότε ἐβγάλέν τους καὶ ἦλθαν ὀμπρὸς του καὶ ἐδῶκαν λόγον, πῶς συνεῖθιν ἔχουν οἱ μαντατοφόροι νὰ μεταγαλυνίσκουν τοὺς ἀφένταις του, ὄνταν θέλουν καὶ νὰ συντύχουν ὀλίγον δυνατὰ καὶ χωρὶς ἀγγρισιν, διὰ νὰ γενῆ ἡ ἀγάπη δμορφη, τὸ ποῖον πέφτομεν ὡς ἀξίος ἀφέντης καὶ προσκυνοῦμεν τὸ κράτος τῆς βασιλείᾳ σου νὰ μᾶς συγχωρήσης. Μοναῦτα ὤρισεν καὶ ἐφέραν τὸ ἅγιαν Εὐαγγέλιον καὶ ἔμοσεν ὁ κυβερνοῦρης νὰ κρατήσῃ τὴν ἀγάπην στερεωμένην μετὰ τὴν δικαίαν ἐξουσίαν, χωρὶς καμμίαν κακίαν οὐ καμμίαν ἀπιστίαν. Ὅμοίως καὶ οἱ μαντατοφόροι τοῦ σουλτάνου τὸ ὁμοῖον ἐποίησαν ὄρκον.

Ὁ κυβερνοῦρης ἐπέψεν καὶ διαλαλήσῃ τὴν ἀγάπην εἰς τὴν Λευκουσίαν καὶ εἰς ὅλαις ταῖς χώραις τῆς Κύπρου, καὶ ἐπερίλαβεν τὰ χαρτῖα καὶ τὰ κανισκία τοῦ σουλτάνου, καὶ ἐδωκέν τους ἄλλαις γραφαῖς καὶ κανισκία νὰ πάρουν τοῦ σουλτάνου, καὶ ἐδωκεν καὶ τοὺς μαντατοφόρους δόκιμα κανισκία, καὶ ἐπολόγιασέν τους, καὶ ἀποχαιρετήσῃ καὶ ἐπῆγαν μετὰ τοὺς μαντατοφόρους τῶν κουμουνίων εἰς τὴν Ἀμμόχουστον καὶ ἐνέβησαν εἰς τὰ κάτεργά τους, καὶ ἐπῆγαν μετὰ τὸ καλὸν εἰς τὴν Ἀλεξάνδραν. Καὶ ἐβγάλαν τοὺς χριστιανοὺς ἀπὸ τὴν φυλακὴν ὅσους εἶχαν εἰς τὴν Συρίαν, καὶ ὅσους Σαρακηνοὺς εἶχασιν εἰς τὴν Κύπρον εἰς ταῖς φυλακαῖς ὅλους ἐβγάλαν τους, καὶ πᾶσα γεῖς ἐπῆγεν εἰς τὸν τόπον του.

Ἄς ἔλθωμεν πάλιν εἰς τὸν θάνατον τοῦ ρηγὸς τοῦ ἀντριωμένου τοῦ ρε Πιέρ. Ὁ πρίντζης καὶ κυβερνοῦρης τῆς Κύπρου ἐπέψεν εἰς τὴν Δύσιν ἓνα νοτάρην ὀνόματι μισέρ Παρθολομαῖον Καφάση, εἰς τὸν ἀγιώτατον Πάπαν νὰ κηρύξῃ τὸν θάνατον τοῦ ρε Πιέρ, καὶ ἀρμάτωσεν μίαν σατίαν καὶ ἐπέψεν τον. Πηγαίνοντα ἔμπροσθεν τοῦ Πάπα, πολλὰ ἐκατηγορήσαν

τούς Κυπριώταις· τὸν ποῖον ἐντύσαν τον μίαν τζανουνίαν εἰς τὴν ἀγίαν Σοφίαν τῆς Κύπρου, καὶ τὸν ἀβικάρην ἔντυσέν τον τὴν ἀρχιεπισκοπὴν τῆς Κύπρου. Καὶ τοῦτος ἐστράφη εἰς τὴν Κύπρον· καὶ στρέφοντά του, γροικῶντα ὁ κυβερνούρης τὸ κακὸν θέλημαν τοῦ Πάπα, ἐξανάστρεψεν ἄλλους μαντατοφόρους, τούτέστιν τὸν ἀρχιεπίσκοπον τοῦ Φουλίε, ὅπου εὐρέθην εἰς τὴν Κύπρον, καὶ ἕναν καθαλλάρην ξενικὸν ὀνόματι μισέρ Γιλιέρμον τὲ Τζουρνίγι, καὶ τόσον ἐκοπιάσαν καὶ ἀλλάξαν τὸ κακὸν θέλημαν τοῦ Πάπα, καὶ ἐπροσδέκτην τους καὶ μὲ κανισία πρεπάμενα, τὸ ὁμοῖον τοὺς ἐποῖκαν καὶ οὗλοι οἱ ἀφένταις, καὶ ἐστράφησαν εἰς τὴν Κύπρον τὸν φεβρουάρην τ' εἴθ' Χριστοῦ.

Καὶ τῇ κθ' μηνὸς αὐγούστου εὐρέθην ἔμπροσθεν τοῦ κυβερνούρη ἕνας γραμμακτικὸς τοῦ Τζουάν Σιλερίου, ὅπου ἦτον μαθητῆς του, ὁ Νικολὸς Γενουῦ, νοτάριος τὸν ἔφερεν ὁ ρὲ Πιέρ μετὰ του καὶ ἐποῖκέν τον λιζιον του καὶ ἐποῖκέν τον κεντζηλιέρην μέγαν τοῦ συνκρίτου, καὶ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ρὲ Πιέρ ἐφῆκέν τον ὁ κυβερνούρης εἰς τ' ὀφίικιν του ὡς γίον ἦτον καὶ μὲ τὸν ρῆγα· καὶ αὐτὸς ἐκήρυξέν τον παράβουλον, καὶ εἶπέν του καὶ πῶς γράφει εἰς τὴν Δύσιν γραφαῖς· ἐποῖκεν τρόπον εἰς τιτοῖον μῶδον ὅτι ἀπὸ τὴν μερίαν τῆς ρῆγαινας ἔγραψεν τοῦ Πάπα ἕναν χαρτίν, τὸ ποῖον ἐπιάσαν το καὶ ἐφέραν το ἔμπροστέν του, καὶ ἄλλον εἰς τὸ ρῆγαν τῆς Φραγγίας καὶ ἄλλα εἰς τοὺς ἀφένταις τῆς Δύσης, ζητῶντα κρίσιν, καὶ ἀγκλειῶντα τοὺς ἄρχοντες πῶς ἐποῖκαν ἄδικον φόνον εἰς τὸν πτωχὸν τὸν ρῆγαν, καὶ νὰ ἀρματώσουν οἱ Γενουδίσοι δ' κάτεργα εἰς τὸν ἔξοδόν της νὰ ἔλθουν νὰ σηκώσουν τὸν υἱὸν τοῦ ρὲ Πιέρ ἀπὸ τὴν Κύπρον καὶ κείνην νὰ πάγη εἰς τὸν ἀγιώτατον Πάπαν ἢ ἀγκαλέσουν. Καὶ μοναῦτα ἐπεψεν ὁ κυβερνούρης καὶ ἔφερεν ἔμπροστέν του (τὸν) Νικολὸν καὶ ἐξέτασέν τον, καὶ κείνος ἀρνήθη λαλῶντα: ψέματα λαλεῖ ὁ μαθητῆς μου! Καὶ ὁ

μαθητής του έδειξέν του την γραφήν, και κείνος έχάθην από τόν φόβον του. Θωρώντα ό κυβερνούρης, μοναύτα έπεψεν έσω του και έγύρεψεν ταίς γραφαίς του, και ήυρεν όλαις ταίς κόπιας τών γραφών όπου έπεψεν· και μοναύτα έπεψέν τον εις την φυλακήν, έβάλαν τον εις τó κριτήριον και έμολόγητεν πᾶσα πρᾶμαν, και μέσα εις όλα πῶς τó χαρτίν τó έπεψεν εις την Γένουβαν έδωκέν το του μισέρ Μάρκου Γριμάνη του υιοῦ του μισέρ Πιέρου Γριμάνη, και έμήνα νά έλθουν πολλά πλοία διά νά ξηλοθρεύσουν τó νησίν.

Ό κυβερνούρης μοναύτα έμήνυσέν το του καπετάνου της Α'μμοχούστου ν' άρεσιάσουν τόν αυτό Μάρκο Γρινιέρ και νά πιάση τά χαρτία τά του έδωκεν ό Νικολός νά πάγη εις την Γένουβαν. Γροικῶντα ό καπετάνος έβαλλέ τον εις την φυλακήν και έσφιξέν τον, και έδωκέν του τά χαρτία και έπεψέν τα του κυβερνούρη εις την Λευκοσίαν. Γροικῶντα ό ποδεστᾶς τούς Γενουβίους τουτον εύρισκόμενος εις την Λευκοσίαν, πῶς εις την 'Αμμόχουστον ό έμπαλης έβαλεν τόν Γενουβίσον εις την φυλακήν, και είχεν άδικάρην εις την 'Αμμόχουστον όνόματι Νικολό Τομενίκο, ό δέ ποδέστας τόν άδικάρην έκραζέ τον 'Αντώνιον Δελαβινίαις, παιδίοςπραματευτής, και γροικῶντα πῶς έφυλάκισεν τόν Γενουβίσον εις την φυλακήν του ρηγός, έπεψεν μαντάτον ό ποδεστᾶς του άδικάρη νά πάρη τόν Γενουβίσον εις την έξουσίαν σου· ό ποίος έπεψεν β' Γενουβίσους, τόν Τουμάζο Τζηγκαρά και τόν σίρ Παρσεδάλ Σιμπῶ, εις τόν καπετάνον της 'Αμμοχούστου, ζητῶντα τόν Γενουβίσον τόν αυτόν σίρ Μάρκον, νά τόν βάλλη εις την φυλακήν του, διότι είναι της έπαρχίας του. Ό έμπαλης γροικῶντα τουτον, κατά τó παλαιόν συνήθιν έδωκέν του τον, και έβαλέν τον εις την φυλακήν του κατά τόν όρισμόν του κυβερνούρη. Και ό έμπαλης έμήνυσεν του ποδεστᾶ και ήλθεν έμπροσθέν του, όταν ήτεν εις την Λευκοσίαν, και έζήτησέν του τόν παράβουλον, και ό πο-

δεστᾶς ἐδιαφέντεψέν τον εἰς τὴν καλλίτερην λογὴν ὅπου ἠμπόρῃσεν, καὶ εἶπέν του πῶς δὲν ἤξευρεν κανέναν πρᾶμν ἀπὸ τί ἐγράφαν τὰ χαρτία. Ὁ κυβερνούρης εἶπέν του: ἀνισῶς καὶ δὲν ἤξεύρη τίποτε, ἀς πάγη ἀκαταζήτητος, εἰ δὲ καὶ ξεύρει νὰ τοῦ δώσου θάνατον. Καὶ τοῦτος ὁ λόγος ἄρρεσεν τοῦ ποδέστα· καὶ παρῦτα πέμπει ὁ κυβερνούρης δύο πρᾶματευτάδες καὶ δ' Γενουβίσους καὶ β' καθαλλάριδες καὶ ἕναν νοτάρην, καὶ ἐπῆγαν εἰς τὴν φυλακὴν, καὶ ἐπῆραν καὶ ἐμαρτυρίσαν τὸν Νικολὸ Τεναοῦν, καὶ ἐμολόγησεν ἔμπροσθέν τους, τὸ πῶς ὁ ἄνωθεν σὶρ Μάρκος ἦτον αἷτιος τῆς αὐτῆς ὑπόθεσης. Καὶ ὄνταν ἔμαθεν ὁ κυβερνούρης τὴν ἀληθείαν, ὁμοίως καὶ ὁ ποδέστας, ἐπαρακάλεσεν τὸν κυβερνούρη νὰ ἔχη μάκρυσμαν ὀλίγον, διὰ νὰ ποίσουν βουλὴν καὶ νὰ ξετάσουν καὶ τὸ πρᾶμν καλλίτερον. Ἐσυγκατέβην του ὁ κυβερνούρης, καὶ ὁ ποδέστας ἐπῆγεν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον μὲ ὄλους τοὺς Γενουβίσους ὅπου ἦτον μετὰ του· μανθάνοντά το ὁ κυβερνούρης, διὰ νὰ παύσῃ τὴν ταραχὴν, μὲν γινῆ σκαντάλον εἰς τὴν Ἀμμόχουστον, ἔπεψεν ἕναν χαρτὶν πολλὰ κουρτέσικον τοὺς πρᾶματευτάδες τοὺς Γενουβίσους, ἀγκλειῶντα τὸν ποδεστᾶν καὶ τὸν ἄνωθεν σὶρ Μάρκον· οἱ ποιοὶ πρᾶματευτάδες ἀναγνόντα ταῖς γραφαῖς τοῦ κυβερνούρη, ἐγράψαν του μὲ μεγάλην ταπείνωσιν καὶ κουρτέσικα πολλὰ, καὶ πάντα ἐδεῖχναν αἷτιον τὸν ποδέσταν καὶ τὸν σὶρ Μάρκον.

Ὁ δὲ κυβερνούρης πολομᾶ αὐλὴν μεγάλην, καὶ βάλλει τὸ ἀγκάλεμαν ἔμπροσθέν τους, ζητῶντα κρίσιν ἀπὸ τὸν Νικολὸ Τεναοῦν. Καὶ ἡ αὐλὴ ἀποφάσισε νὰ τοῦ δώσου θάνατον πικρὸν ὡς γίον παράβουλον, καὶ διατὶ ἦτον λιζίος ἐπαραδῶκάν τον τοῦ κυβερνούρη κατὰ τὸ ὠρίζαν ἡ ἀσίζαις. Καὶ κείνος ἔδωκέν τον καὶ κωλοσύραν τον, καὶ ἐφορκίσαν τον εἰς τὴν φούρκαν τῆ κυριακῆ τῆ 13' σεπτεβρίου α τ ο' Χριστοῦ.

Θεωρῶντα ἡ αὐλὴ πῶς οὐδὲν ἠμπορεῖ νὰ ἔχη τὸν σὶρ

Μάρκον, και δὲν ἐθέλαν νὰ καταπροσωπίσουν τοὺς Γενουβίους, κρυφὰ ἐπαραγγείλαν τοῦ πιτκόπου τῆς Ἀμμοχούστου και ἀξιώτης του ἐσυμβούλεψεν τὸν ποδέσταν νὰ ἔλθῃ νὰ ζητήσῃ συμπαθίον ἀπὸ τὸν κουβερνούρην διὰ λόγου του, διὰ τὸν σίρ Μάρκον· και οὕτως ἐγένετον· οἱ ποιγοὶ ἐξέβησαν και ἦλθαν ἀπὸ τὴν Ἀμμόχουστον εἰς τὴν Λευκοσίαν, και ἐσυμπαθίστησαν ἀπὸ τὸν πρίντζην, ὁ ποῖος ἐπερίλαβέν τους πολλὰ τιμημένα και ἐβάλεν τον και ἔμοσέν του εἰς τὰ ἅγια τοῦ θεοῦ εὐαγγέλια νὰ μὲν ἀποσκεπάσῃ εἰς τὴν Δύσιν τὰ μαντάτα τοῦτα, οὐδὲ νὰ πάγῃ ποτὲ κατὰ πρόσωπα τῆς Κύπρου, ἢ και ἐπαραγγείλῃν του ἢ ρήγαινα, ἢ ὄχι· ὁ ποῖος ἐκρατήθη νὰ τὸ ποίση.

Ἄς ἔλθωμεν εἰς τὴν Ἀτταλίαν και νὰ ζηηθοῦμεν τὰ γενόμενα. Θεωρῶντα ὁ ἀμιρᾶς ὅπου ἐκράτεν ἐκεῖ ὁ Τακᾶς, πῶς ἡ Κύπρος εὐρίσκεται εἰς μεγάλην ἀνακάτωσιν, ἐγύρεψε νὰ πάρῃ τὴν χώραν του, και ἐκτάστησεν ἕναν Τοῦρκον δικόν του φίλον και ἦλθεν εἰς Ἀτταλίαν ὡς γίον φευγός, και ἐπαρακάλεσεν και ἐδαπτίσεν τον, και εἶπέν τους πῶς εἶχεν πολὺν καιρὸν και εἶχεν πίστιν νὰ βαπτιστῇ. Θεωρῶντά τον ὁ καπετάνος ἐπίστευσέν του και ἐποικέν του μνηῖον, και ἀποθάρρησέν τον· και τοῦτος ἦτον ἀπὸ τὸν Ἀτταλιώτην, και ἔλαχεν ἔξω πέρωντα τὴν Ἀτταλίαν ὁ ρήγας, και οἱ Ἀτταλιῶταις ἦτον συγγενάδες και φίλοι του· ὁ ποῖος καθ' ἐκάστην ἡμέραν ἐδῆνετον μὲ τοὺς τοπικοὺς και ἐπρουμουτίζζέν τους ἀπὸ τὴν μερίαν τοῦ Τακᾶ, νὰ τοὺς δώσουν τὴν χώραν εἰς τὸ χέριν τους. Και ἄνταν ἐκτάστησεν μερτικὸν ἀπὸ ξαυτῆς τους, ἐμήνυσεν τοῦ Τακᾶ νὰ ἔλθῃ νὰ τοῦ δώσουν τὴν χώραν· ὁ ποῖος κατὰ τὸν λόγον του ἦλθεν μονονυκτίς, και ἔβαλεν λαμπρὸν εἰς ταῖς πόρταις, και ἐβάλεν σκάλαις εἰς τὴν μερίαν ὅπου ἔβλεπεν ὁ βαπτισμένος· και κείνοι ὅπου ἦτον σασμένοι μετὰ του, και ἐνέβησαν εἰς τοὺς τοίχους, και εὐρίσκαν τοὺς ἄνδρες ὅπου δὲν ἦτον εἰς τὴν βουλήν ἐσκότόναν τους, και εἰς τοῦτον τὸν μόδον ἐπῆραν ἰδ

πύργους, και έσκοτώσαν και πολλούς. Και θέλοντος του Θεού, εδιάβην η βίγλα και θωρεϊ ταραχην μεγάλην, ένωσέν το και έποϊκε νώσιν του καπετάνου με μεγάλην και άγριαν φωνήν· και γροικώντα ο μισερ Τζουάνης ο καπιτάνος, μοναυτα έσημάναν την καμπάναν με το σφυρίν, και είχάν το διά πραβουλίαν, και μοναυτα άρματώθην ο λαός, και ήλθαν και έσμίκτησαν με τους Τούρκους και πολεμίσαν ως το πωρνόν, και βοηθώντος του Θεού ένικησάν τους οι χριστιανοί, και έσκοτώσαν πολλούς και έναν μέγαν άμιρην συγγενην του Τακᾶ· και πολλοί έπηγαν να κατεβοϋν με ταϊς σκάλαις και ο βαπτισμένος και οι συντρόφοι του, και από πάνω έσκοτώσάν τους. Άμμε κείνοι όπου ήλθαν να βάλουν λαμπρόν εις την πόρταν ένέβησαν έσω δύο Τουρκοι, ως γιον το αυτόν και έσκοτώσάν τους. Θεωρώντα ο Τακᾶς πώς δέν είχεν διάφορος, άμμε έχασεν πολλούς ανθρώπους και τον άνηψιον του, ευκαίρεσεν τον τόπον με μεγάλην άντροπήν.

Γροικώντα τουτα ο κουβερνούρης, έννοιάστηκεν ότι ο καπιτάνος έθελε να δώση την χώραν του Τακᾶ, και άρμάτωσεν μοναυτα β' κάτεργα και έβαλεν καπιτάνον τον σιρ Τουμας τε Μουντοληφ της Κλήρου, και έπεψεν ν' αλλάξουν τον καπιτάνον και έβαλεν τον σιρ Έστάν Πασαντόν, καθαλλάρην τοπικόν, ο ποιος ήτον Γενουβίσος· και έπηγεν εις την Άτταλίαν, και έπέρασαν εις το Άνεμούριν και έπηγαν εις την γην της Τουρκίας, και εκουρτζέψαν τους και έποϊκάν τους μεγάλην ζημίαν, και έπεσώθησαν εις την Άτταλίαν. Και εξέτασεν ο σιρ Τουμας τε Μουντολήφς την άφορμήν, και ηυρεν καθαρόν τον σιρ Τουμας τε Κολλίης· και αφήκεν τον σιρ Έστᾶς εις την Άτταλίαν, και έφερεν μετά του τον σιρ Τζουάν τε Κολλίης· και έφηκεν τον αυτόν σιρ Έστᾶς και τους λας του να στέκουν εις την Άτταλίαν, και έστράφησαν εις την Κύπρον.

Και μέσα εις τουτον εδιάβην καιρός, και ο ρήγας ήλθεν

εἰς τὴν ἐτὴν χρονῶν ιε', καὶ ἐθέλησεν νὰ ζητήσῃ τὸ ρηγάτον του, νὰ μπῆ εἰς τὸ ποσέσον τοῦ ρηγάτου. Καὶ τὸν νοέμβριον μῆναν α' τοῦ Χριστοῦ εἶπεν τοῦ θεοῦ τοῦ πῶς θέλει νὰ πάρῃ τὸ ρηγάτον του. Ὁ κουβερνούρης μὲ καλὸν θέλημαν δὲν τὸν ἔβαλεν καμμίαν διαφορὰν, ἀμμὲ μοναῦτα ἔταξεν τοὺς καθαλλάριδες τῆς βουληῆς νὰ σωρευτοῦν εἰς τὴν Λευκοσίαν τῇ πρώτῃ δικεβρίου τῆς αὐτῆς ἐχρονίας, νὰ στρέψῃ τὰ ρηγάτα τοῦ ρηγός, τοῦ κληρονόμου τῶν αὐτῶν ρηγάτων. Καὶ τῇ τετράδῃ, τῇ κδ' μηνὸς δικε(β)ρίου ἐσυμπιάστησαν οὗλοι οἱ καθαλλάριδες καὶ οἱ ἀφένταις εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ πρίντζη καὶ κουβερνούρη εἰς τὴν Λευκοσίαν κατὰ πρόσωπα τῶν Κουντιάτικων. Ὄρισεν τὸν σὶρ Τουμᾶς τὲ Μουντολήφ τὸν ἀδετούρην νὰ ζητήσῃ τὰ ρηγάτα διὰ τὸν ἀδελφότεκνόν του ἔμπροσθεν τῆς αὐλῆς κατὰ τὸ συνῆθιν· ὁ ποῖος ἐστάθην εἰς τὰ ποδίξ του καὶ εἶπεν: ἀφέντη κουβερνούρη, ἤλθαμεν εἰς τὴν ἀφεντιάν σου ὅλοι οἱ ἀνθρώποι τοῦ ρηγός, καὶ δείχνομέν σου τὸν ἀφέντην μας τὸν ρηγαν τὸν ἀδελφότεκνόν σου, καὶ κληρονόμον μας τοῦ ρηγάτου Ἰεροσολύμου καὶ Κύπρου· καὶ πολομοῦμέν σε νὰ ζεύρης τὴν ἀφεντιάν σου καὶ τῆς αὐλῆς τῶν αὐτῶν ρηγάτων, ὡς καθὼς καὶ ἀγωνίζεις, τὸ πῶς ὁ θεὸς ἐποίησεν τὸ θέλημάν του ἀπὸ τὸν ἀφέντην μας τὸν ρηγαν τὸν ἀδελφόν σου τὸν ρὲ Πιέρ τὸν υἱὸν τοῦ ρὲ Οὐγγε· ὁ αὐτὸς ρὲ Πιέρ ἐφῆκεν ἕναν υἱὸν ὅπου εἶναι ἔμπροσθέν σας· καὶ διατὶ ἦτον ἀνήλικον, ἐπερίλαβες τὸ κουβέρνον, κατὰ τὸ ἴσον δίκαιον καὶ κατὰ τὰ καλὰ συνῆθισ τοῦ εὐγενεστάτου ρηγάτου τῶν Ἰεροσολύμων καὶ τῆς Κύπρου, ὅτι ἐσοῦ εἶσαι ὁ περίττου κοντὸς συγγενῆς καὶ κληρονόμος τῶν αὐτῶν ρηγάτων· καὶ ἂν εἶχεν ποίσειν ὁ θεὸς τὸ θέλημάν του ἀπὸ τὸν αὐτόν μας ἀφέντην, ἔθελεν στεφθῆν ἢ ἀφεντιά σου ρηγας· ἀμμὲ ὁ ἀφέντης μας διὰ τὸ ἔλεος τοῦ θεοῦ ὁ Πιέρ τὲ Λουζουνιάς κούντης τῆς Τρίπολης καὶ κληρονόμος τῶν αὐτῶν ρηγάτων ἐνι ζωντανός, καὶ εἶναι νόμου ἡλικίας, ζητᾷ σου νὰ

πάρη τὰ ρηγάτα του, ἂν φανῆ τῆς αὐλῆς, ὡς ἐκεῖνος ὅπου εἶναι κοντότερος κληρονόμος τῶν αὐτῶν ρηγάτων· καὶ ἀνισῶς ἡ ἀφεντιά σου καὶ ἡ αὐλὴ τούτων ἀπιστεῖ το, ἓν ὅτοιμος νὰ τὸ παραστήσῃ καὶ ἄς τὸ δῆ ἡ αὐλὴ, ὡς γίον νὰ τῆς φανῆ ὅτι εἶναι χρῆσι νὰ τὸ δεῖξῃ· καὶ παρακαλεῖσας νὰ πιάσετε τὴν ἐζήτησίν του, ἂν φανῆ τῆς αὐλῆς. Καὶ ἀπὲ τοῦτον ἐμπαίνει εἰς τὴν αὐλὴν, χωρὶς νὰ πῆ τὸ ἔχει εἰς τὸν καιρὸν ὅταν θελήσῃ.

Εἰς τοῦτον ὁ κυβερνοῦρης ἐστάθην ὀρθὸς εἰς τὰ ποδιά του καὶ εἶπεν τῆς αὐλῆς: Ἄρχοντες, ἐκατάλαβα καλὰ τὸ ἐζήτησεν ὁ σὶρ Τουμᾶς τὸ Μουντολῆφ ὁ ἀδετούρης, διὰ τὸν ἀδελφότεκνόν μου, ζητῶντά μου νὰ τοῦ τὸ στρέψω τὰ ρηγάτα του τὸ πῶς εἶναι δικά του, ὡς γίον ἐκεῖνος ὅπου ἔφτασεν εἰς τὸν νόμον. Ἄρχοντες, ἄς δεῖξῃ πῶς εἶναι υἱὸς τοῦ ἀδελφοῦ μου τοῦ ρὲ Πιέρ, καὶ πῶς εἶναι νόμου ἡλικίας, καὶ τότε θέλω ποίσειν τὸ θέλει τὸ δίκαιον. Καὶ ἀπὸ τοῦτον βάλλομεν εἰς ἀγρωνημίδαν τῆς αὐλῆς, χωρὶς τὸ ἔχω νὰ εἰπῶ τίνα τόπος καὶ καιρὸς νὰ ἦναι.

Ὁ ρήγας ἔφερεν καὶ ἔδειξεν μετ' ἀξιολόγους ἀφένταις, καὶ ἐμόσαν εἰς τὰ ἄγια τοῦ θεοῦ εὐαγγέλια, πῶς εἶναι υἱὸς τοῦ ρὲ Πιέρ καὶ εἶναι δίκαιος κληρονόμος τῶν αὐτῶν ρηγάτων, καθὼς τὸ ἐκράτεν καὶ ἐνομευγὲν το ὁ πατήρ του ὁ ρὲ Πιέρ, καὶ εἶναι καὶ νόμου ἡλικίας ἐτῶν ιε'. Καὶ εἰς τοῦτο ἐδέχτην τον ἡ αὐλὴ· καὶ μοναῦτα εἶπεν τοῦ κυβερνοῦρη ἡ αὐλὴ· — ἀφέντη κυβερνοῦρη, ὁ ἀφέντης ὁ ἀδελφότεκνός σου ἔδειξεν πρεπάμεναις μαρτυρίαις, καὶ εἶναι δίκαιον νὰ τῷ στρέψῃς τὰ ρηγάτα του.

Καὶ μοναῦτα ὁ κυβερνοῦρης ἐμπροσθεν τῆς αὐλῆς ἐγονάτισεν, καὶ ἐκράτεν ἓναν κεργὶν εἰς τὸ χέριν του καὶ μ' ἐκεῖνον ἐπαράδωκέν του τὰ ρηγάτα του τοῦ ἀφέντη τοῦ συνεσκάρδου. Τότες ὁ συνεσκάρδος εἶπεν τοῦ κληρονόμου νὰ ποίση ὄρκον· ὁ ποῖος ἐγονάτισεν καὶ ἐποίησεν ὄρκον ὀμπρὸς τῆς αὐλῆς.

Τότε εἶπεν ἡ αὐλὴ τοῦ συνεσκάρδου: ἀφέντη, ὁ κληρονόμος ἐποῖκεν τὸ πρέπει, ὅσον ἦτον κρατούμενος, καὶ βάλλετέ τον εἰς νομὴν τῶν ρηγάτων του. Καὶ ὁ συνεσκάρδος ἐμπροσθεν τοὺς ἀφένταις καὶ τοῦ ἐπισκόπου τῆς Πάφου ὀνόματι σὺρ Δίς τε Καρμπεπαή, καὶ τοῦ ἐπισκόπου τῆς Νεμεσοῦ τοῦ μισέρ Ἐνι-μάρ, καὶ ἐμπροσθεν τοὺς λογάδες τοὺς Ρωμαιοὺς ἔβαλεν εἰς νομὴν τὸν κούντην τῆς Τρίπολης εἰς τὰ ρηγάτα του ὡς γνήσιον κληρονόμον καὶ υἱὸν τοῦ ρέ Πιέρ. Καὶ ὅτοιμα οὔλοι οἱ λίζοι ἐποῖκάν του ὄρκον κατὰ τὸ συνηθιν. Καὶ τάπισα ἐμήνυσεν ὅλους τοὺς λίζιους καὶ καθαλλάριδες νὰ ἔλθουν εἰς τὴν Λευκοσίαν εἰς τὸ στέψιμόν του.

Καὶ τῆ κυριακῇ, τῆ ιβ' μηνὸς ἰανουαρίου α το α' Χριστοῦ ἐστέφθη ὁ ρέ Πιέρ τε Λουζουνίας ὁ κούντης τῆς Τρίπολης εἰς τὴν ἀγίαν Σοφίαν ρήγας τῆς Κύπρου. Καὶ τῆ ιβ' ὀκτωβρίου α το β' Χριστοῦ ἐπῆράν τον εἰς τὴν Ἀμμόχουστον καὶ ἐστέψαν τον ρήγα τῶν Ἱεροσολύμων, κατὰ τὴν προπάλαι συνήθειαν· ὅτι ἀφὸν οἱ κατάδικοι τοῦ τιμίου σταυροῦ ἐπῆραν τὸ Ἱεροσόλυμαν, ἐδώκην τὴν ἀξίαν τῶν Ἱεροσολύμων καὶ τὰ σημεῖα εἰς τὴν Ἀμμόχουστον. Καὶ ἐπῆγεν εἰς τὸν ναὸν τοῦ ἀγίου Νικολάου καὶ κεῖ ἐστέφθη· καὶ ἐβγαίνοντά του ἤλθεν εἰς τὸ περοῦνιν νὰ καθαλλικεῦση· τότε ἀπήδησαν οἱ Βενετικοὶ καὶ ἐπιάσαν τὸ ρέτινον τοῦ ἀλόγου του τὸ δεξιόν, οἱ Γενουῖσοι ἐδιαφεντεῦγάν το διὰ λόγου τους, κατὰ τὴν φραντζίνζαν τὴν εἰχασιν, ὅτι ἐχάρισάν τούς το, ὅτι πάντα ὄνταν νὰ καθαλλικεύγη ὁ ρήγας, οἱ Γενουῖσοι νὰ ἦναι δεξιά καὶ οἱ Βενετικοὶ ἀριστερά. Καὶ ἔλαχεν ὅτι οἱ Βενετικοὶ εἶχαν ἕναν καράβιν εἰς τὸν λιμῖναν, καὶ διατὶ ἦτον πολλοὶ ἐγυρέψαν νὰ ποίσουν τοῦτον τ' ἀπήδημαν. Καὶ εἰς τοῦτον ἐγένην μία ταραχὴ μεγάλη. Καὶ ἦτον συνηθιν ὅτι ἐγυρίζαν τὸν ρήγαν ἀπὸ τὸν ἅγιον Νικόλαν ὡς ταῖς λόντζαις, καὶ τότε ἔρχονταν εἰς τὴν αὐλὴν τὴν ρηγάτικην. Θεωρῶντα ὁ πρίντζης τὴν ταραχὴν μεγάλην, μο-

ναῦτα ἔδωξεν τοὺς Γενουβίους καὶ τοὺς Βενετικούς, καὶ ἐπίασεν τὸ χαλιναριν ἐκεῖνος καὶ ὁ συνεσκάρδος, καὶ ἐπῆράν τον καὶ γυρίσαν τον κατὰ τὸ συνηθιν, ὄχι τελειωμένον γυρὸν διὰ τὸ σκάνδαλον, καὶ ὁ κύρης τοῦ Ἀρσεφίου εἰς τὸν ζαρβὸν ρέτινον. Καὶ ὄνταν ἦρταν εἰς τὴν αὐλήν, ἐφοβώθη ὁ ποδέστας τοὺς Γενουβίους, μήπως καὶ οἱ Βενετικοὶ ποίσουν ριμοῦριν εἰς τὸ ἔμπα τοῦ ρηγός εἰς τὴν αὐλήν, ὥρισεν καὶ ἐκρατοῦσαν τίποτε μικρὰ ἄρματα ὅλ' οἱ Γενουβίσοι ἀπὸ κάτω τους.

Τῆ 13' ὀκτωβρίου α τ ο β' Χριστοῦ, πρὶν στεφθῆ ὁ ρήγας, ἔδωκεν ὅλα τὰ φίκια τοὺς κάτωθεν ἀφένταις τοῦ ρηγάτου τῶν Γεροσολύμων, τὰ ποῖα νὰ ἦναι στερεωμένα καὶ βεβαιωμένα· τούτέστιν τοῦ μισέρ Τζάκου τὸ Λουζουνία τοῦ θείου του κοντοσταύλην, τὸν σίρ Λίου τὸ Λουζουνίαν συνεσκάρδον, τὸν σίρ Τουμάς τὸ Μουντολήφ τὸν ἀδετούρη τῆς Κύπρου πουντουλιέρην, καὶ τὸν μισέρ Νικολὸ Τακλιρίσσα τζαμπερλάνον τῶν Ἱεροσολύμων, τοῦ μισέρ Τζάκου τὸ Λουζουνία τοῦ ἀνηψιοῦ του, τοῦ υἱοῦ τοῦ κούντη, τὸ φίκιν του τὸ κουντάτον τῆς Τρίπολης.

Καὶ ὄνταν ἐστεφθην, ἐχάρισεν πολλὰ ψουμιά, διὰ τὸν ὀρισμὸν τῆς μητέρας του. Θεωρῶντά τον οἱ θεοὶ του καὶ οἱ ἕτεροι ἀφένταις, διὰ νὰ μὲν ξηλοθρευτῆ τὸ ρηγάτον, καὶ ἡ ζημία πέση ἀπάνω τους, ἔδωκάν του νόταν τοῦ ρηγός, καὶ ὁ ρήγας μὲ μερτικὸν τοὺς λαῶς του ὄπω εὐρέθησαν ἐκεῖ ἐποῖκεν μίαν ἀσίζαν εἰς τὴν αὐλήν, ὅτι εἴ τι χαρίσει ἀποῦ τὴν ἡμέραν ἀποῦ νὰ κουρουνιαστῆ ὅλον χρόνον τῆς ζωῆς του, ἀποῦ κ' ἐ χρονῶν καὶ ἀπάνω, νὰ ἦναι ἀξάζόμενον· καὶ ἀπὸ κ' ἐ χρονῶν καὶ κάτω εἴ τι χαρίσει νὰ μὲν ἀξάζῃ τίποτε, εἰ δὲ ἀποῦ κ' ἐ χρονῶν καὶ ἀπάνω νὰναι στερεωμένον εἰς τοὺς αἰῶνας. Καὶ ἄντα τὸ ἴμαθεν ἡ ρήγαινα ἐπληξεν πολλὰ, ὅτι ἐπρομουτίασε νὰ δώσῃ ὅπου ἔχεν φιλίαν πολλὰ ἄλλα χωρίζ. Καὶ ἀπ' ἐκει πάλε ἄρχεψεν ἡ ἔχθρα μὲ τοὺς ἀδελφοὺς τοῦ ἀντρός της.

Καὶ ὄνταν ἐκάτσαν εἰς ταῖς τάβλαις νὰ φᾶσιν, ὥρισεν

καὶ βάλαν τὴν τάβλαν τοὺς Γενουβίους δεξιά, καὶ τοὺς Βενετικούς ἀριστερά· καὶ ὡς γίον ἐτρῶγαν, ἐφοβέριζεν ἕναν κουμουνιν τὸ ἄλλον, καὶ ἐτρίζαν τὰ δοντία τους. Τὸ λοιπὸν ὁ ποδέστας μισερ Ἀντώνιος Τανεγροῦ εἶχεν ὀρίσειν καπόσους Γενουβίους καὶ ἀρματώθησαν πιδεξία ἀπέσω κρυφά, οἱ ποῖγοι ἦσαν ἀπὸ κείνους ἀποῦ κάτζαν εἰς τὴν τάβλαν, καὶ ἀπεστέκουνταν Γενουβίους διὰ τὸν φόβον τῶν Βενετικῶν. Καὶ ἄνταν ἐσηκώθησαν ἀπὸ ταῖς τάβλαις, ὁ ρήγας ἐπῆγε ν' ἀλλάξῃ τὰ φορήματά του εἰς τὰ σπιτία τοῦ σιρ Τεμένζ Πετρέ, πουρζέζης τῆς Ἀμμοχούστου, καὶ ἐστράφην, καὶ ἀρχέψαν· εἰς τ' ἀρχίσματα καὶ ὡς που νάρτη ὁ ρήγας, ἐτιμάζαν οἱ Γενουβίσοι τοὺς Βενετικούς, καὶ οἱ Βενετικοὶ τοὺς Γενουβί(σ)ους· καὶ μοναῦτα γ'πραματευτάδες Γενουβίσοι, ὁ σιρ Τζουλιέν Ἰταλίε, ὁ σιρ Ἐμπάρ Ναπορίτζο, καὶ ὁ σιρ Ἐγκατεφλέν τὸ Φλουσίξ, ἐβγάλαν τὰ σπαθία τους καὶ ἐτρέξαν ἀπάνω τοὺς Βενετικούς. Θεωρῶντα οἱ Βενετικοὶ τοὺς Γενουβίους πῶς ἔρχονται ἀπάνω τους, ἐβγάλαν κάτινες τὰ σπαθία τους ἀξαύτης τους, τούτέστιν ὁ σιρ Γιαννάκης Κονέρ, καὶ ὁ σιρ Μαρίν Μαρπίε, καὶ ἐστάθησαν νὰ διαφεντευτοῦν. Γροικῶντα οἱ Γενουβίσοι οἱ ἀρματωμένοι ὅπου ἐλάχαν ἔξω τῆς αὐλῆς ἐβρουθίσθησαν καὶ ἐμπῆκαν. Οἱ σεργένταις ὅπου ἐβλέπαν τὴν σκάλαν ἐπίκσαν καὶ ἀποαρματώσαν τους.

Ἐγροικήθην ὁ λόγος εἰς τὴν χώραν πῶς ταρχλὴ μεγάλη εἶναι εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ρηγός, καὶ ἐτρέξαν καὶ ἐσυνπιάστησαν νὰ δοῦν. Γροικῶντα οἱ ἀφένταις τὴν ταρχλὴν, ἀφῆκαν τὸν ἀφέντην εἰς τὴν τζάμπραν, καὶ οἱ ἀφένταις ἐξέβησαν· καὶ τὸ νὰ δοῦν τὰ σπαθία γυμνά καὶ κείνους ὅπου ἐβρούθησαν νὰ μποῦν περφόρτζα, ἐθυμώθησαν καὶ ἀγγρίστησαν, καὶ ἐρίσαν τοὺς καθαλλάριδες καὶ τοὺς βαχλιώταις νὰ τοὺς πιάσουν· καὶ κεινοὶ ἐτρέξαν νὰ φύγουν. Ἐπιάσαν δ'πραματευτάδες ἀξ αὐτῆς τους καὶ ἠῦράν τους ἀρματωμένους καὶ ἐσκοτώσαν τους. Καὶ τὸ ἀπλίκιν τοῦ Πέτρη ἦτον κοντὰ τῆς αὐλῆς τοῦ ρηγός, καὶ ἐποῖ-

καν γειοφύριν και ἐπηγαῖναν ἀπὸ τῶναν σπίτιν εἰς τὸ ἄλλον. Καὶ οἱ σκοτωμένοι ἦτον ὁ σὶρ Τουμαῆς Τζηγκάλ και ὁ σὶρ Τομένικο Τορίας, και ἑτέρους ἀπὸ τὴν σκούναν, και ἕνας νοτάρης, ὁμοίως και δύο σκλάβοι, και ἐλαβώθησαν και πολλοί. Ὅτι ὁ κύρης ὁ πρίντζης ὤρισε νὰ τοὺς ρίψουν ἀπὸ πάνω κάτω και βρουθῶντά τους ἀπὸ τὸν φόβον, ἐπιάνασιν τὰ μαρμαρένα πιλερία τοὺς ἠλιακοὺς τῆς λόντζας νὰ γλυτώσουν· οἱ δ' ἐλείνοι ἀποῦ ἐστέκαν ἀπὸ πάνω με τὰ σπαθία και 'κόβαν τὰ χεργία τους, και ἐπέφταν και σκοτώνουνταν, ὁ σὶρ Νικὸλ Ἐσταμπινέλλο και ὁ σὶρ Νικὸλ τὲ Φροντεφρασία, και ὁ σὶρ Φράσες Κινταμάρ, και ὁ σὶρ Ἐλουχίερ Σιμπό, και κείνους τοὺς ἐκρεμίσαν ἀπὸ τὴν λόντζαν ὀμπρὸς τῆς πόρτας ἦτον ὁ Λανσελώτ, Μαλοζῆλ και ἕτεροι.

Ἡ ταρχή ἦτον πολλὰ μεγάλη· ὁ λαὸς τῆς Ἀμμοχούστου ἐπῆγαν νὰ χαλάσουν τὴν λόντζαν τοὺς Γενουβίους. Θεωρῶντα οἱ Βενετικοὶ πῶς ἐσμίκτησαν πολλοὶ Γενουβίσοι, ἐπίασαν τὰ τριστέλλια εἰς τὰ χεργία τους νὰ διαφεντευτοῦσιν. Καὶ ἔδραξεν ὁ λαὸς τὸ σεντουῖν τῶν γραψιμάτων τῆς λόντζας τῶν Γενουβίσων και ἐτσακίσαν το. Πολλοὶ Γενουβίσοι ἀπὸ τὸν φόβον ἐνέβησαν εἰς τὰ δώματα και ἐκρεμμοῦταν κάτω εἰς τοὺς Φρεμενουρίδες. Τίτοιιοι ἐσκοτώθησαν και ἄλλοι ἐλαβώθησαν, και ἄλλοι ἐγλυτώσαν· και ἂν εἶχαν τοὺς πιάσειν οὔλους ἐσκοτόναν τους, ὅτι ἤτζου ἐδῶκαν ὀρισμόν. Καὶ ὁμοίως και ὁ μισέρ Πιέρ Μαλουζῆ ὁ τζαμπερλάνος τῆς Κύπρου ἦτον εἰς τὴν μέσην· ὅτι τὸ ν' ἀποφάγη, ἐπῆγεν πρὶν τὴν ταρχήν και ἐγύρεψε νὰ στραφῆ, και εἶδεν τὴν ταρχήν· και ὁ μαρὸς και ὁ μεθυσμένος λαὸς τῆς Ἀμμοχούστου ἐπῆγε νὰ τὸ σκοτώσουν, και ἐτρέξαν οἱ καθαλλάριδες και ἐγλυτώσαν τον.

Καὶ ἄνταν ἐγροίκησεν ὁ πρίντζης πῶς οἱ λᾶς τῆς Ἀμμοχούστου ἐπῆγαν εἰς τὴν λόντζαν, και ἐτσακίσαν τὸ σεντουῖν, και ἄλλοι ἐπῆγαν εἰς τὰ μακζενία τοὺς πρματευτάδες

καί εἰς τὰ σπιτία τους καί ἐκουρσευγάν τους, μοναῦτα ἔπεψεν τὸν σὶρ Τζουάν τὸ Μόρφου τὸν κούντη τὸ Ρουχᾶς μὲ πολλοὺς καθαλλάριδες καί λαὸν τῶν ἀρμάτων, καί ὤρισαν καί ἐδιαφεντέψαν τοὺς λαὸς νὰ μηδὲν ἦναι ἀπότορμοι νὰ ποίσουν καμμίαν ἀγανάκτησιν τοὺς Γενουβίους. Καί παραῦτα ἐσύρτησαν καί ἐπῆγαν ἔσω τους. Τᾶπισα ἤυραν τοὺς Βενετικούς καί στέκουνταν εἰς τὴν λότζαν τους ἀρματωμένους μὲ φλάμπουρον ἀδίπλωτον καί ἐδήλεν πόλεμον, καί ἐποϊκάν τους καί στράφησαν εἰς τοὺς τόπους τους. Καί ἐδιαφεντέψαν πᾶσα λογὴν ἀνθρωπον νὰ μὲν βαστάξῃ ἄρματα, καί μηδὲν τορμήσῃ τινὰς νὰ ζημιώσῃ τινὰν οὐδὲ εἰς τὸ κορμὶν του, οὐδὲ εἰς τὸ δικόν του· καί εἴ τις πάγῃ κατὰ πρόσωπα τοῦ αὐτοῦ ὀρισμοῦ νὰ ἦναι τὸ κορμὶν του καί τὸ δικόν του εἰς τὴν πέναν.

Ὁ ρήγας ἄνταν ἔνωσεν καί ἐπαψεν ἡ ταραχὴ καί πᾶσα εἰς ἐπῆγεν ἔσω του, ὤρισεν καί ἐκράζαν τὸν ποδέσταν τοὺς Γενουβίους ὅπου εὐρέθησαν εἰς τὴν ρηγάτικην αὐλήν, καί οὐλοὺς τοὺς πρματευτάδες ὅπου ἦτον μετὰ του διὰ τὸν φόβον τῆς ταραχῆς, τοὺς λογάδες τοῦ πρίντζη, καί τοὺς ἄλλους τοὺς λοιποὺς ἀφένταις καθαλλάρους, καί ἐτέρους ὅπου εὐρίσκουνταν εἰς τὴν αὐλήν τὴν ρηγάτικην, καί ἄνταν ἦλθαν ἔμπροσθεν τοῦ ρηγός, τότες ὁ ρήγας εἶπεν τοῦ θείου του τοῦ πρίντζη νὰ συντύχῃ τοῦ ποδέστα διὰ τὴν ἀσχημην φέσταν, ὅπου γίνετον διὰ τὴν ἀφορμὴν του. Καί ὁ πρίντζης πολλὰ ἐκατηγόρησεν τὸν ποδέσταν διὰ τὸ ἐγίνετον, καί εἶπέν του θαρροῦμενα: δὲν ἔμεινεν ἀξ̄ αὐτόν σου νὰ μηδὲν εἶχεν θανατωθῆν ὁ ἀδελφοτέκνός μου ὁ ρήγας μὲ τὰ ἐργατά σου, καί νὰ σκοτωθῆ καί πολλὸς λαός· καί σοῦ ἦσουν ἡ ἴορμῃ νὰ ξηλοθρευτῆ ἡ χαρὰ τοῦ στεψιμάτου τοῦ ἀδελφοτέκνου μου διὰ τὰ κακά σου ἐργατα. Καί ἔρισεν ἕναν νοτάρην καί ἐπροτεστίασέν τον ὀμπρὸς ἔς ὅλους, καί ἔβαλέν το εἰς γράψιμον. Καί ὁ ποδέστας ἀρχεψεν μοναῦτα νὰ δείξῃ πῶς δὲν εἶναι πταιστής. Καί διότι ἦτον

ἀργά καὶ ἐθέλων νὰ βάλουν τάβλις διὰ τὸν δεῖπνον, ἔθελε νὰ δώσῃ ἐγγυμαχίαν ὡς τὸ παρὸν διὰ ἡ ἀπολογηθῆ ἀπάνω εἰς τὴν ἀρίστην ὅπου τοῦ ἐποίκασιν. Τότε ἔπεψεν καβαλλάριδες καὶ ἀνθρώπους τῶν ἀρμάτων νὰ τοῦ ποῖσουν συντροφίαν εἰς τὸ ἀπλίκιν του διὰ νὰ μηδὲν τοῦ ποῖσῃ τινὰς καμμίαν ἀγκυράκτησιν, καὶ μὲ ὅλους τοὺς πρᾶματευτάδες ὅπου ἦτον εἰς τὴν συντροφίαν τῶν Γενουβίσιων. Τότε ὤρισε τὸν βισκούνην καὶ ἐφέρεν ἀμαξία καὶ ἐσηκῶσαν τὰ κορμὶα τοὺς Γενουβίσιους τὰ σκοτωμένα, καὶ ἐπῆράν τὰ ἔξω τῆς Ἀμμοχούστου εἰς τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου (Γ)εωργίου καὶ κεῖ ἐθάψαν τα.

Ὁ ρήγας δὲν ἐδειξεν φανὸν ἀπὸ τοῦτον, ὅτι δὲν τὸ ἔδειχεν· καὶ ἔθελε νὰ ποῖσῃ τζούσταις καὶ χαραῖς μεγάλας. Καὶ διαβαίνοντα δύο μέραις, τῆ ἰβ' ὀκτωβρίου το β' Χριστοῦ, ὁ ρήγας ἔπεψεν τὸν σὶρ Τζουάν τὸ Ζιπλὲτ καὶ τὸν σὶρ Τζουάν Γγοράπην, τὸν σὶρ Ὀγκέτ τὸ Μιμάρς, καὶ τὸν σὶρ Τζάκε τὸ Σανταμικέλ, καὶ ἄλλους κριτάδες καὶ νοτάριδες εἰς τὴν συντροφίαν τους, νὰ πᾶσιν εἰς τὸν ποδέστα νὰ ζητήσουν τοὺς ἀντίλογους εἰς τὰ ζητήματα τοῦ ρηγός. Καὶ διότι ὁ ποδέστας ἤλθεν κατὰ τὴν ἐγγυμασίαν του, ἀμμὲ ὁ ρήγας ἦτον σχολισμένος εἰς ταῖς τζούσταις καὶ δὲν ἠμπόρῃσε νὰ τοῦ γροικῆσῃ. Καὶ ὅταν οἱ ἄνωθεν ἐπῆγαν εἰς τὴν λότζαν, ἐζήτησαν τοῦ ποδέστα τοὺς ἀντίλογους, ὁ δὲ ποδέστας εἶπέν τους: ἄρχοντες, δὲν μοῦ φαίνεται καὶ εἶμαι κρατούμενος ἡ ἀπολογηθῶ τῆς τιμῆς σας, ὡς που νὰ μοῦ δείξετε πῶς ὁ ρήγας ἔδωκέν σας ἐξουσίαν νὰ μοῦ γροικῆσετε. Οἱ ἄνωθεν ἄρχοντες ἐστράφησαν εἰς τὸν ρήγα καὶ εἶπάν του το. Μοναῦτα ἔκραξεν ὁ ρήγας ἓνα νοτάρην καὶ ἔβαλὲν τους εἰς τὸν τόπον του, πρῶτον τὸν σὶρ Τζάκε τὸ Σανταμικέλ διὰ προλουρούρην του, καὶ τοὺς ἄλλους ἄρχοντες εἰς τὴν συντροφίαν του. Τότε ὁ αὐτὸς σὶρ Τζάκ ἐπῆρεν μετὰ του ἀπὸ τοὺς πρᾶματευτάδες ὅπου εἶχεν ὁ τόπος ἀπὸ τὴν Δύσιν δύο, δύο, τοῦτέστιν Κατελάνους, Προβασάλους,

Φουρουντίους και Ἀναπολιτάνους, και ἐπῆγαν εἰς τὴν λόντζαν. Τότε ὁ αὐτὸς σὶρ Γζάκε Σανταμικὲλ ἐζήτησεν τοῦ ποδέστα ἔμπροσθεν τοὺς ἄνωθεν ὀνοματισμένους νὰ τοῦ ἀπολογηθοῦν ἀπὸ τὰ ζητήματα ὅπου τοῦ ἐζήτησεν ὁ ρήγας. Καὶ πάλε ἀπολογήθην του ὅτι: δὲν γροικῶ νὰ σοῦ ἀπολογηθῶ ὡς που νὰ μοῦ δείξης τὴν ἐξουσίαν τὴν ἔχεις ἀπὸ τὸν ρήγα. Ὁ ἄνωθεν σὶρ Γζάκ εἰδειξέν του τὴν ἐξουσίαν τὴν εἶχεν ἀπὸ τὸν ρήγα. Τότε λαλεῖ του ὁ ποδέστας: ἀφέντη, τώρα νὰ σοῦ ἀπολογηθῶ εἰς πᾶσα κεφάλιν πρεπόμενα· ὄχι διὰ ὀτόσον, ὅτι τοῦτον τὸ πρᾶμιν εἶναι πολλοῦ και μεγάλου κινδύνου! τὸ κηνούργιον πρᾶμιν τὸ ἐγίνετον εἰς τοὺς Γενουβίους μας, ὅτι εἰς μερτικὸν ἐσκοτώθησαν και μερτικὸν ἐκουρσεύτησαν, διὰ τοῦτον γροικῶ ὅτι ὁ ἀφέντης ὁ ρήγας νὰ ἀναπληρώσῃ και νὰ πλερώσῃ τὸ δικὸν τοὺς Γενουβίους ὅσους ἐπῆραν και ἐσκοτώσαν τους, και εἰς τοὺς φονιάδες νὰ ποίση κρίσιν, και τότε θέλω τοῦ ἀπολογηθῆν και διὰ λόγου μου και ἀπὸ τὴν βουλὴν μου ἄς ποίση ὅτι τὸ δίκαιόν μου νὰ ἔχη τόπον· ὁμοίως νὰ σηκωθοῦν και νὰ στραφοῦν τὰ βιβλία και γραφαὶ τῆς λόντζας τὰ ἀρπάξῃν, ἀκομὶ και ἀπὸ τὰ σεντούκια τοὺςπραματευτάδες. Ἀπολογήθην του ὁ σὶρ Γζάκ και εἶπέν του: ἀφέντη, ἐγὼ λαλῶ σου ἀπὸ τὸν ρήγαν, ὅτι ἐσοῦ ἦσουν ἡ ἀφορμὴ τοῦ ξηλωμάτου τῆς χαρᾶς του και τοῦ θανάτου τοὺς Γενουβίους, και ἀκωλύτως ὁ ρήγας θέλει πάρειν βεντέτταν ἀπὸ ἔχυτόν σας. Καὶ εἰς τόσον ἐχοντρύναν εἰς τὰ λογία, και διὰ νὰ μηδὲν συντύχη περίττου, ἔσυρην ὁ σὶρ Γζάκες τοὺς λαῖς τῆς συντροφιᾶς του και ἦλθεν εἰς τὸν ρήγαν. Καὶ ὅταν ἦλθεν ὁ σὶρ Γζάκ ἔμπροσθεν τοῦ ρηγὸς και ἔστρεψεν τὸν ἀντίλογον ἀπὸ τὸν ποδέσταν, γροικῶντα ὁ ρήγας ἀγγρίστην, και ἔπεψεν και ἐπιᾶσαν οὐλοὺς τοὺςπραματευτάδες τοὺς Γενουβίους ὅπου εὐρέθησαν ἀρματωμένοι και ἐβάλαν τους εἰς τὴν φαλακὴν, διατί ἦλθαν ἀρματωμένοι εἰς τὴν αὐλὴν τὴν ρηγάτικην εἰς τὴν.

ἡμέραν ὅπου ἦτον ἡ ἑορτή· οἱ ποῖγοι ἦσαν, ὁ σὶρ Φρατζηκίς Φρατζεφῆγκο, σὶρ Τζουλίμ Τσμιλᾶ, καὶ ἀλλῶνας.

Καὶ τῇ δευτέρᾳ, τῇ 17 ὀκτωβρίου ὁ ρήγας ἐπέφεν τὸν σὶρ Τζᾶκ τὸ Σανταμικὲλ καὶ ἄλλους εἰς τὴν συντροφίαν του εἰς τὴν λότζαν τοὺς Γενουβίους, καὶ εἶπεν τοῦ ποδέστᾳ ἀπὸ τὴν μερίαν τοῦ ρηγός: ἤξευρε, διότι εἶσαι μερτικάρης εἰς τὴν ταρχήν, διατί δὲν ἐβάσταξες νὰ παιδευτοῦν ἐκεῖνοι ὅπου ἐποῖκᾳ τὸ σκάντζλον, καὶ ὁ ρήγας ὤρισεν καὶ ἐφυλακίσαν οὐλοὺς τοὺς πρᾶματευτάδες τοὺς Γενουβίους ὅπου εὐρέθησαν ἀρμκτωμένοι εἰς τὸν καιρὸν τοῦ στεψιμάτου του ἔσω εἰς τὴν αὐλήν του, καὶ ἤξευρε, ὅτι ἐσοῦ τὸ θέλημάν σου ἦτο νὰ σκοτώσῃ τὸν ἀφέντην τὸν ρήγαν μὲ ὄλους τοὺς καβαλλάριδες, καὶ ἀξ αὐτῆς του ἔμαθα τὴν ὄρεξίν του· διὰ τοῦτον ἡ ἀφεντιά σου πέμπεις γραφαῖς εἰς τὴν ἀφεντιάν τῆς Γένουβας, καὶ στείλαι τῆς λοιπὸν τὴν ἀφορμὴν καταληπτῶς· καὶ ἀπὸ 'κει δὲν ἐβγοῦν, ὡς που νὰ ἔλθῃ ἀντίλογος ἀπὸ τὴν Γένουβαν· καὶ διὰ νὰ μὴδὲν ἀξαργοῦν οἱ Γενουβίσοι ἀποῦ δὲν ἐπατζιάστησαν, μὴνᾶ σου νὰ πολομοῦν τὴν δουλιάν τους εἰς τὸ ἀπλαζῆρι τους, ὡς γίον ἦσαν μαθημένοι, νᾶχουν πάντοτε τὴν ἐλευθερίαν τους εἰς ὄλον μου τὸ νησί, κατὰ τὸ συνειθισμένον τὸ ἔχουν.

Ὁ ποδέστας ἀπολογήθη ὄλος ταπεινὰ καὶ μὲ καλὴν τάξιν, ὅποιος ἦτον ὁ σὶρ Ἀντώνιος τὸ Κεγρῶ ὁ ποῖος ἦτον στραβός καὶ πολλὰ σουπέρπος, καὶ ἐσύντυχεν μὲ καλὴν τάξιν καὶ γλυκία λογία καὶ εἶπεν τοὺς ἀρχοντες: ἀπὸ τὸ ξηγᾶσθε, ὅτι εἶμαι μερτικάρης τοῦ μαλλωμάτου, καὶ δὲν ἐθέλησα νὰ ποίσω δίκαιον, σωζομένου τῆς τιμῆς μου ἀπ' ἀρχῆς· ἡ ἀφεντία τοῦ ρηγός ὤρισεν καὶ ἐθανατώσαν πολλοὺς πρᾶματευτάδες Γενουβίους εἰς τὴν ὄρεξίν του, χωρὶς νὰ ξετάσουν τὸ πρᾶγμα, καὶ χωρὶς νὰ νοιαστῇ τὸν σασμὸν καὶ τὰ στοιχήματα τὰ ἔχουν μεσὸν τοῦ κουμουνίου καὶ τῆς βασιλείας του· καὶ τί-

τοιους ἐκρεμμίσαν καὶ σκοτῶσαν, καὶ ἄλλους ἐκατακόψαν, ἄλλους ἐφυλακίσαν, ἄλλους ἐδέραν, ἄλλους ἐκουρσεῦγαν, καὶ τῶρα ἐκείνους ὅπου ἐμείναν ἐβαλέν τους εἰς τὸ κριτήριον καὶ ἐτυράννισέν τους, καὶ ἐγύρευσε νὰ μάθῃ ἀξ' αὐτῶν τους τὴν ὑπόθεσιν· καὶ ἀνισῶς νὰ ἔχουμεν λείπειν, ἐθέλετ' ἔχειν πρόφασιν· τῶρα εἶδετε δυνατὰ τὰ πράγματα πῶς ἐδιάβησαν, ὅτι οὔλοι ἀντάμχ εἶστε εἰς τὴν βοήθειαν τοῦ Βενετίκου, καὶ ἐλησημονήσετε τὰς καλαῖς δούλευσεσ ἐπου ἐδουλεύτην τὸ ρηγάτον τοῦτον ἀπὸ τοῦσ Γενουβίσουσ, καὶ μοναῦτα ὡς κατὰδικουσ ὤρισαν καὶ ρίψαν τους κάτω ὡς κατὰδικουσ. Διὰ τοῦτον τάσσομαί σας, ὅτι ἤτ'ζου εὐκολα τὸ πρᾶμχ δὲν θέλει διαβῆν, χωρὶς νὰ τὸ ποίσω νῶσιν τοῦ κουμουνίου. Ἀπὸ τὸ λαλεῖτε, ὅτι νὰ πολομοῦν οἱ πρᾶμχτευτάδες τὴν δουλιάν τους, ὡς γίον ἦτον συνειθισμένοι, ἀπάνω εἰς τίντα νὰ ἦναι θαρροῦμενοι, νὰ τὰ πιστεύσωμεν, ὅτι ἐτζακίσετε τὴν ἀγάπην; Ἀμμέ ἂν θέλετε, ἀς διακλήσῃ ὁ ἀφέντης ὁ ρήγας νὰ μηδὲν ἦναι τινὰς ἀπότορμος νὰ ποίση καμμίαν ἀγανάκτησιν τοῦσ Γενουβίσουσ, διὰ τὴν πληροφορίαν τοῦσ πρᾶμχτευτάδες.

Καὶ τοῦτον γροικῶντά το ὁ ρήγας, ὤρισεν καὶ διακλήσαν εἰς ὄλην τὴν Ἀμμόχουστον νὰ μηδὲν ἦναι τινὰς ἀπότορμος νὰ ποίση ἀγανάκτησι τοῦσ Γενουβίσουσ, ἀπάνω εἰς τὸ χέριν τους τὸ δεξίον. Καὶ συγχωρήσάν τους καὶ ἐβγάλαν τοῦσ φυλακισμένους.

Καὶ διαβαίνοντα ἄλλ' ὀλίγαισ ἡμέραισ ἐποίηεν ἄλλον διαλαλημὸν λαλῶντα, πῶς: ξεύρετε πῶς ἐδώκαμεν ἐξουσίαν καὶ ὄρισμὸν τοῦσ γερόντωσ φίλους τοῦσ Γενουβίσουσ νὰ ἔμποῦν καὶ νὰ ἔβγουν εἰς τὸ νησίν μας τὰ κορμιά τους καὶ ταῖσ πρᾶμχτεῖκασ τους, νὰ πωλοῦν, ν' ἀγοράζουεν εἰς τὴν γῆν, εἰς τὴν θάλασσαν, ὡς γίον ἦτον συνειθισμένοι πάντα. Τοῦτον ὄλον ἐγένετον διὰ νὰ μαλακτιάνουεν τὸν θυμὸν τοῦσ Γενουβίσουσ καὶ νὰ τοῦσ κολακῆσουεν· καὶ ὀλίγον ἐφελέθησαν.

Γροικῶντα οἱ Γενουβίσοι τοῦτον τὸν διαλαλημὸν, ἐπῆγαν ὅλοι μὲ ὄλον τους τὸ λογάριν, μὲ τὰς γυναϊκάς τους καὶ τὰ παιδιὰ τους, καὶ τὴν ὑποταγὴν τους, καὶ ἐνέβησαν εἰς δύο κάτεργα καὶ ἐπῆγαν εἰς τὴν Γένουβαν, καὶ ἐξηγήθησαν τὰ γενομένα· τὰ ποῖα κάτεργα ἀποκόψαν τα καὶ ἀξάζασιν τὸ ἀσημοχρούσαφον τὸ πῆρασιν δύο μιλούνια χιλιάδες γροσία τῆς Κύπρου. Καὶ τὸ δουκάτον ἐξάζεν βυζάντια γ', ἢ γρόσια, τοῦτέστιν τριάμισυ γρόσια τῆς Κύπρου.

Γροικῶντα ὁ ρήγας πῶς εὐκαιρέσαν οἱ Γενουβίσοι τὴν Ἀμμόχουστον, ἔπεψεν λαζ, καὶ ἐβλέπαν τὴν πόρταν καὶ οὐλὴν τὴν Ἀμμόχουστον νὰ μὲν πᾶν οἱ Γενουβίσοι, καὶ κείνοι ἐπῆγαν καὶ δὲν τοὺς ἐνῶσαν. Γροικῶντα καθαρὰ πῶς ἐπῆγαν, ἐποῖκεν βουλὴν μὲ τοὺς καθαλλάριδές του νὰ πέψουν μαντατοφόρους εἰς τὸν ἀγιώτατον πάπαν, πρὶ νὰ πέψουν οἱ Γενουβίσοι ὅπου πῆγαν εἰς τὴν Γένουβαν, διὰ νὰ μὴδὲν πέσῃ ὁ ρήγας εἰς τὴν ὀργὴν. Καὶ ἦτον ἀφορμὴ τοῦ κακοῦ, ὅτι εἶχαν πέναν χιλιάδες ρ' κατὰ τὰ στοιχήματα τοὺς Γενουβίσους ἔμπροσθεν τοῦ πάπα, τὰ εἶχασιν πρῶτ, εἰ τις ἀρκέσει τὴν μάχην ἀπὸ τοὺς Κυπριώταις ἢ τοὺς Γενουβίσους νὰ διδῆ ἕνας τοῦ ἄλλου ρ' χιλιάδες δουκάτα. Καὶ νὰ τοῦ ποῦν καὶ τὴν ἀρχὴν τῆς μάχης, τῆς παραβουλίας τὴν ἐποῖκαν, καὶ πῶς τάφηκαν καὶ φύγασιν, καὶ νὰ ζητήσουν τῆς ἀγισσύνης του νὰ τοὺς δώσουν τὰς ρ' χιλιάδες δουκάτα τῶν στοιχημάτων, καθὼς ἄνωθεν δηλοῖ, διότι ἐκεῖνοι ἦτον ἡ ἀφορμὴ τῆς παραβουλίας, καὶ μὲ δικαιοσύνην ἐπέσαν εἰς τὴν ζημίαν.

Καὶ τὴν δευτέραν, τῆ κ' ὀκτωβρίου ἐποῖκεν ὁ θεὸς τὸ θέλημάν του ἀπὸ τὸν σὶρ Πιέρ τὸ Σούρ τὸν ἀμειράλην τῆς Κύπρου, ὁ υἱὸς τοῦ σὶρ Γζουάν τὸ Σούρ.

Ἀναπάναν ἀπὸ πέρα δ' κάτεργα βενέτικα, καὶ ὁ ρήγας ἐγδέχεται νὰ ἔλθουν ξύλα νὰ πέψῃ τοὺς μαντατοφόρους εἰς τὸν Πάπαν· γοὶ ποῖοι μαντατοφόροι ἦτον σίρε Νιέλ Λαπεντίτ,

καὶ ὁ σὶρ Λιάμ τὲ Τζερνήρ, καὶ ἐβάλαν τοὺς ἀπάνω εἰς τὰ κάτεργα καὶ ἐπήγασιν εἰς τὸν Πάπαν. Καὶ ἐπεφεν καὶ ἡ ρήγαινα ἕναν ἀπὸ τὴν ὑποταγὴν τῆς, ὁ ποῖος ἦτον πραγματευτῆς Καταλάνος, ὠνοματισμένος σὶρ Ἄλφούντζου Φιράντο, καὶ ἔδωκέν του χαρτία νὰ πάρῃ τοῦ κυροῦ τῆς, καὶ ἔγραψέν του πᾶσα κατὰδικον ὄπου τῆς ἦλθεν, καὶ νὰ γυρέψῃ πᾶσα κακὸν κατὰ πρόσωπα τοὺς ἐχθροὺς τῆς νὰ πάρῃ βεντέτταν.

Καὶ τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἐξέβην ὁ ρήγας ἀπὸ τὴν Ἄμμόχουστον καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Λευκοσίαν.

Καὶ τῆ ἡ' μηνὸς νοεμβρίου ἐπέσωσεν ἕναν κάτεργον εἰς τὴν Ἄμμόχουστον τοῦ βασιλέως τῆς Κωνσταντινόπολης τοῦ Καλογιάννη τοῦ Παλαιολόγου, καὶ ἔφερεν δύο μαντατοφόρους διὰ νὰ συμπεθερέψουν τὴν θυγατέραν τοῦ βασιλέως μὲ τὸν αὐτὸν ρήγα· οἱ ποῖγοι μαντατοφόροι ἦτον, ὁ πρῶτος ἕνας καθαλλάρης Πολίτης ὀνόματι Γεώργιος ὁ Βαρδαλῆς, καὶ ὁ ἄλλος καθαλλάρης Ἄλαμάνος ὄπου ἦτον εἰς τὸ μνηῖον τοῦ βασιλέως, γοὶ ποῖοι ἦτον πολλὰ φρονίμοι καὶ σοφοὶ καὶ τιμημένοι καθαλλάριδες, τοὺς ποῖους ἐπροσδέκτην τοὺς πολλὰ τιμημένα, καὶ ἐπῆρέν τοὺς εἰς τὴν Λευκοσίαν νὰ ποίσουν τὴν μαντατοφορίαν τοὺς.

Εἰς τοῦτον τὸν καιρὸν ἔλαχεν ἡ βασίλισσα εἰς τὴν Κύπρον, διότι ἐκαλέσαν τὴν εἰς τὸ στέψιμον τοῦ ρηγός, ἡ ὁποῖα ἦτον ἡ κυρὰ ἡ Μαργαρίτα Λουζουνία ἀγγόνισσα τοῦ κυροῦ τοῦ Στύρου καὶ ἀδελφὴ τοῦ ρὲ Λίου τοῦ ἀφέντη τῆς Ἀρμενίας· ἡ ποία ἦτον γυναῖκα τοῦ κυροῦ Μανουὴλ τοῦ Κατακουζηνοῦ τοῦ βασιλέως τοῦ Μορεός· καὶ δὲν ἔφτασεν εἰς τὸ στέψιμον τοῦ ρηγός, ἀμμὲ ἐπέσωσεν εἰς τὴν Ἄμμόχουστον μ' ἕναν κάτεργον δικόν τῆς ἀφὸν ἐστέφθη ὁ ρήγας, καὶ ἐπροσδέκτησάν τὴν πολλὰ τιμημένα ὡς γίον συγγενατρίαν τοῦ ρηγός· διότι ἡ Ἀραδίπου καὶ ἡ περιοχὴ τῆς καὶ ὄλον τὸ ψουμῖν τοῦ κυροῦ τοῦ Στύρου ἐκατέβην εἰς αὐτόν τῆς, ὅτι ἦτον παπποῦς

της· καὶ ἐποικῆν της νὰ ἔχη κάθε χρόνον, δ' ἄσπρα τῆς Κύπρου ὅπου ἐξάζαν δουκάτα χίλια.

Οἱ αὐτοὶ μαντατοφόροι τοῦ βασιλέως ἐνέβησαν ἔμπροσθεν τοῦ ρηγὸς καὶ τῆς βουλῆς του, καὶ ἀνάφεραν τον τὴν μαντατοφοριάν τους μὲ τοιοῦτην τάξιν: ἀφέντη, εὐλογημένε ρεξ Ἱεροσολύμου καὶ Κύπρου, ὅπου ὁ θεὸς ν' αὐξήσῃ τὰ ἔτη σου καὶ νὰ σοῦ δώσῃ δύναμιν κατάδικα τοὺς Ἀγαρηνοὺς, ὁ ἀγιώτατός μας ἀφέντης ὁ βασιλεὺς πολλὰ χαιρετίσματα εἰς τὴν ἀφεντιά σου· καὶ θέλομε νὰ ζητήσωμεν τῆς ἀφεντιᾶς σου καὶ τῆς βουλῆς σου, ὅτι πολλαῖς συμπεθερίαις ἐγίνοντα ἀναμέσῃ τῶν Ρωμαίων καὶ τῶν Λατίνων, καὶ ἀπὸ τὸν ρήγαν τῆς Φραγγίας μὲ τὸν βασιλέαν τῆς Πόλεως· τὸ λοιπὸν ἐβγήκεν ἡ φάμα τῆς ἀφεντιᾶς σου, καὶ εἰς πόσῃ ἀγάπῃ εὐρίσκεται ὁ λαὸς σου μετὰ σου, τὸ λοιπὸν ὁ βασιλεὺς μας ἐνὶ εἰς ὄρεξιν νὰ ποίση συμπεθερίαν μὲ τὴν ἀφεντιάν σου τὴν μονογενῆν του παρθένον θυγατέραν. Καὶ πρῶτον τὸ γυρεύεται εἰς τὸν γάμον, εἶναι πρῶτον ἡ ὁμορφία· προυμουτιάζομέν σου, ὅτι εἶναι ἀπὸ ταῖς πρώταις ὁμορφαῖς γυναῖκες ὅπου ἔχει οὐλῃ ἡ γῆ τοῦ κόσμου· δεύτερον εἶναι ἡ γνῶσις· καὶ τούτῃ εἶναι σκεπασμένη μὲ τὴν ἐλεμοσύνην τοῦ θεοῦ· τόσῃ γνῶσιν καὶ παιδευσιν τὴν ἔχει, ὡς γίον θέλει τὸ μάθειν ἡ ἀφεντιά σας καὶ ἀπὸ πολλοῦς, καὶ καλὰ διδασκαλεμένη γραμμάτων· καὶ τὸ ἄλλον τάσσομέν σου προικίον περισσόν, χωρὶς κάστηρ πολλα εἰς τὴν Ἑλλάδαν, καὶ εἰς χρυσίον καὶ ἔτερα χιλιάδες δουκάτα πεντήκοντα, καὶ θέλεις ἔχειν καὶ τὸν βασιλέαν πατέραν σου καὶ κείνος θέλει σ' ἔχειν υἱόν. Καὶ οὐλα εἶπαμέν σου τα ἐν συνόψει, καὶ ὄνταν θέλῃς θέλομέν σου τὰ εἰπεῖν εἰς πλάτος· καὶ προυμουτιάζομέν σου εἰς τὸν θεόν, ὅτι εἶναι πολλὰ καλὸν διὰ λόγου σας καὶ διὰ λόγου μας.

Καὶ ἔδωκαν τὰ χαρτία τοῦ ρηγὸς τὰ ἐπεψεν ὁ βασιλεὺς, καὶ ἐπῆγαν εἰς τὸν οἶκον ὅπου ἦσαν ἀπλικεμένοι. Εἰς τοῦτον

ἐπολογήθην ἡ βουλή τοῦ ρηγῶς τοὺς μαντατοφόρους καὶ εἶ-
πάν τους: ἄρχοντες, χιλία καλῶς ἦλθετε μὲ τὰ τιμημένα
σας λόγια· ἐγροίκησέν τα ὁ ἀφέντης μας, καὶ θέλει νὰ πᾶτε
ν' ἀναπαυτήτε, καὶ ὁ ρήγας θέλει πάρειν τὴν βουλήν του καὶ
θέλει σᾶς ἀπολογηθῆν. Ἄκομι καὶ ἡ βασίλισσα ἐπῆγεν μο-
ναχῆ τῆς εἰς τὸν καθέναν καὶ ἐπαρακάλειν τον νὰ τελειωθῆ,
ὅτι τὸ περίττου τὸ ἦλθεν, ἦλθεν διὰ νὰ τὸ τελειώσῃ.

Καὶ μοναῦτα ὤρισεν ὁ ρήγας καὶ ἀνοῖζαν τὰ χαρτῖα τοῦ
βασιλέως καὶ ἀναγνώσάν τα, καὶ ἐζήτησέν τους βουλήν· καὶ
διὰ τὴν παλαιὰν μισητίαν τοὺς Φράγγους μὲ τους Ρωμαιοὺς,
δὲν ἐδιαλέξαν τὸ καλλίτερον. Εἰς πολλὰ λόγια ἐφάνην τους
ν' ἀπολογηθοῦν τοὺς μαντατοφόρους εἰς τοιοῦτην τάξιν, καὶ
ἐγράψαν καὶ τοὺς ἀντίλογους: ἄρχοντες, ἀπὸ τὴν ἀρμασίαν
τῆς κυρᾶς τῆς θυγατέρας τοῦ βασιλέως μὲ τὸν ρήγα ἐνι πολ-
λὰ χρήσιμα, εἰ δὲ τώρα οὐδὲν ἤμπορεῖ νὰ γενῆ, ὅτι ὁ ρήγας
εἶναι σκολισμένος μὲ τὴν μάχην τῶν Γενουβίσιων, καὶ δὲν τὸ
δίδοι ὁ καιρὸς, οὐδὲ τὴν καρδίαν ἐκείνην ἔχει ν' ἀρμαστῆ, ὅτι
τοῦ γάμου πρέπει του χαρὰ καὶ ἀπουσκότισι, καὶ ὄχι μάχαις,
καὶ λύπαις, καὶ σκοτισμοῦς, καὶ ἄλλα κακά, καὶ ζημίαις με-
γάλαις. Διὰ τοῦτον οὐδὲν τοῦ φαίνεται νὰ γενῆ τώρα, νὰ πέψῃ
ὁ βασιλεὺς τὴν κόρην του τόσον ὁμορφην καὶ καλὴν εἰς τι-
τοῖους φόνους καὶ κίντυνους. Ἐνι καὶ δυνατὸν εἰς τὸ ἔλα τῆς,
συγχωρῶντά το ὁ θεός, μὲν τὸ νώσουν οἱ Γενουβίσοι καὶ πᾶ-
ρουν τον καὶ ὄλον τῆς τὸ προικίον, κακὰ ν' ἀποβγῆ ἀπὸ ἑαυ-
τῆς τους· ἢ πάλε ἡ ἀρμάδα νὰ πάρῃ τὸ νησὶν καὶ τὸν ρήγα,
ἢ πᾶς καὶ ἀποθάνῃ εἰς τὸν πόλεμον, καὶ μείνῃ ἡ κυρὰ, πρὶν
χαρῆ, χήρα, καὶ νᾶναι πικρίαν τῆς χαρᾶς καὶ λύπην ἀπαρηγόρη-
την. Διὰ τοῦτον καὶ πολλὰς ἄλλαις ἀφορμαῖς, δὲν μᾶς φαίνεται
νὰ γενῆ, καὶ πολλὰ τὸ λυπούμεθαν ὅτι δὲν τὸ φέρνει ὁ καιρὸς
νὰ τελειωθῆ. Ὅμως ὁμπρὸς εἶναι ἡ ἀφορμαῖς, καὶ σεῖς εἴστε
φρενίμοι καὶ δέτε το, καὶ ὡς γίον σᾶς φανῆ νὰ ποίσωμεν.

Οἱ μαντατοφόροι εἶπάν τους — φρενίμοι εἰσθε, καὶ ἐπει-
 δῆ καὶ ἔχετε τόσαις λύπαις, θελόμεν τὸ πεῖν τοῦ βασιλέως,
 καὶ ὡς θέλει ὁ θεὸς θέλειν γινῆν. Καὶ ἔγραψαν γραφαὶς τοῦ
 βασιλέως. Καὶ ἀποχαιρετήσαν καὶ ἐπήγαν οἱ μαντατοφόροι.
 Καὶ τοῦτον πάλιν ἐγένετον, διὰ τὴν κρυφὴν ζήλαν τὴν εἶχαν
 εἰς τὴν μέσην τους ὁ σὶρ Τζουάν τὲ Μόρφου κούντη τὲ Ραυ-
 χᾶς μὲ τὸν Τζάκον τὲ Νόρες τὸν τουρκοπουλιέρην τῆς Κύ-
 πρου· ὅτι ὁ κούντης ἔρμασεν τὴν πρώτην του θυγατέραν μὲ
 τὸν υἱὸν τῆς κόρης τοῦ κυροῦ τοῦ Στύρου, ἄγγοναν ταῦ ρέ
 Οὐγκε, ὁ ποῖος ἦτον πρίντζης τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἔθελε ἴ ἀρ-
 μάση καὶ τὴν ἄλλην του κόρη μὲ τὸν ρέ Πιέρ· καὶ πάλε ὁ
 Τζάκο τὲ Νόρες ἔθελε νὰ τὸν πάρη τὸν ρήγαν γαπρὸν εἰς τὴν
 κόρη μὲ τὴν Μαργαρίταν τὲ Νόρες καὶ ἐπολόμαν τῆς μεγα-
 λότατον προικίον. Ἀμμὲ θεωρῶντα ὁ θεὸς τὴν ζήλαν τους, δὲν
 ἀξιώθησαν κανένας τους νὰ τὸν πάρη· ἀμμὲ οὐλα ἐπῆραν τα
 οἱ Γενουδίσοι.

Καὶ ἦλθεν κρυφὰ ἡ κόρη τοῦ δούκα τὲ Μιλᾶ τοῦ μισέρ
 Παρναπῶ, πηγαίνοντα οἱ μαντατοφόροι τοῦ βασιλέως, καὶ ἡ
 παρθένος ρήγαινα Βαλιεντίνα ἀνάφανεν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον
 καὶ ἀρμάστην μὲ τὸν ρήγαν· ἡ ποῖα ἦτον περὶ ττου πλούσια
 παρὰ οὐλαὶς ταῖς ρήγαιναις.

Καὶ ἡ βασίλισσα ἐπῆγεν νὰ προσκυνήσῃ τὸν ἀγιώτα-
 τον Ἰάφον, καὶ πάλιν ἐστράφη εἰς τὴν Κύπρον καὶ εὐρέθη
 εἰς τὸ στέψιμον τοῦ ρηγός, καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Κωνσταντι-
 νόπολιν.

Ἄς ἀφήσωμεν τοῦτον, ἄς ἔλθωμεν εἰς τοὺς μαντατοφό-
 ρους ὅπου ἐπεφεν ὁ ρήγας εἰς τὸν ἀγιώτατον πάπαν. Πηγαί-
 νοντα οἱ μαντατοφόροι, ὁ σὶρ Πιέρ Λεπεντίτη καὶ ὁ σὶρ Λιάμε
 τὲ Τζερνῆ, εἰς τὴν Ρώμην, καὶ ἐδῶκαν τὰ χαρτῖα τοῦ πάπα
 καὶ εἶπάν του τὴν ἀφορμὴν καταληπτῶς, ὁ ἀγιώτατος πά-
 πας, τῶν χριστιανῶν ἡ βοήθεια, τὸ ζῦγιν τῆς δικαιοσύνης,

κατὰ τὸ γροίκησεν, ἐφάνην του καὶ οἱ Γενουβίσοι ἔχουν τὸ ἄδικον· τότε ἐπέψεν μαντατοφόρους εἰς τοὺς Γενουβίσους λαλῶντα τὴν ἀγανάκτησιν τὴν ἐποίησαν τοὺς Κυπριώταις, καὶ πῶς τοὺς ἀγκάλεσαν νὰ ἔλθουν ν' ἀπολογηθοῦν, καὶ ἂν ἦναι τὸ λαλοῦν ἀληθεῖα, νὰ πλερώσουν ῥ' χιλιάδες δουκάτα τοὺς Κυπριώταις· καὶ ἂν θέλουν νὰ ποῦν τίποτες νὰ ἔλθουν ὀμπρὸς τοῦ πάπα, καὶ ἔδωκέν τους τέρμινον πρεπάμενον.

Οἱ Γενουβίσοι γροικῶντα, ἐγράψαν τοῦ πάπα χαρτία καὶ ἐπέψαν τα, καὶ ἐπέψαν τα τοῦ προκουρατοῦρη τους τοῦ γαρδινάλη ὅλην τὴν ἀφορμὴν, καὶ ἐπέψαν τὰ μὲ τοὺς μαντατοφόρους. Καὶ ἦλθαν ἔμπροσθεν τοῦ πάπα, καὶ ἐφέραν ὅλην τὴν ὑπόθεσιν καταληπτῶς. Γροικῶντα ὁ πάπας τὸ κκχὸν ὅπου ποιῆσαν οἱ τιμημένοι καθ' ἀλλήλους Κύπρου τοὺς Γενουβίσους, ἐποίησεν ἀπόφαν ἢ βουλή τοῦ πάπα νὰ πλερώσουν οἱ Κυπριώταις· καὶ ὤρισεν τοὺς μαντατοφόρους τοὺς Κυπριώταις νὰ ποῦν τοῦ ρηγὸς καὶ τῆς βουλῆς του νὰ δώσουσιν τοὺς Γενουβίσους τοὺς φονιάδες τοὺς Βετετίκους, καὶ εἴ τι πρᾶγμα τοὺς ἐπήραν, καὶ ἀπὸ ταῦς ἑκατὸν χιλιάδες τὰ δουκάτα ἐμποροῦν νὰ διαβοῦν εἰς τὸ ἀλαφρόν, ὅτι τὸ πρᾶγμα ἐγένετο ἀθελῶς, καὶ οὐδ' ἐνοῦ διδοῦμεν ἀφορμὴν, οὐδὲ τοῦ ἄλλου. Καὶ ἀνέν καὶ πέψουν οἱ Γενουβίσοι νὰ πάρουν τὰ αὐτὰ πράγματα καὶ τοὺς φονιάδες, καὶ ὁ ρήγας καὶ ἡ βουλή του δὲν τοῦ ἀπιδιάσουν, τότε νὰ δώσουν τοὺς Γενουβίσους ῥ' δουκάτα, καὶ ὅσον ὄξωδον ποίσουν οἱ Γενουβίσοι νὰ τὸν πλερώσῃ ὁ ρήγας.

Ὅταν ἐκάμαν τὸ ἀγκάλεσαν οἱ Γενουβίσοι μὲ τὴν ἀπομονὴν καὶ τὴν φρόνησιν, ἐπέψαν χαρτία τοῦ ρηγὸς τῆς Ραβόνας καὶ τοὺς ἀφένταις τῆς Παρσαλόνας, φανερόντά τους πῶς ἡ ρήγαινα τῆς Κύπρου ἐμήνυσέν τους νὰ ποίσουν ἀρμάδα νὰ ἔλθουν εἰς τὴν Κύπρον, ἀπὸ τὸ αἶμα τοῦ ρὲ Πιέρ τοῦ ἀντρός της· νὰ πάρου βεντέτταν, καὶ μνησὺν τοὺς το μηδὲν ἀρματώσουν καταδικά τους· οἱ ποῖγοι ἐπολογήθησάν τους· ἐπε-

δὴ καὶ ἐμήνυσεν ἡ ρήγαινα καὶ ὁ υἱὸς τῆς πῶς τοὺς ἀρέσκει, ἀρέσκει καὶ μᾶς, ποίσετε τὸ θέλετε.

Καὶ ἡ κρίσις ἡ δικαία ἐγένετον τοὺς Γενουβίσους. Τότε ὁ πατήρ τῆς ρήγαινας τῆς Ληνώρας ὀνόματι Φρά Πιέρ τὸ Ραοῦν ἔδειξεν γραφαῖς ταῖς ἐπεψεν ἡ κόρη του νὰ ταῖς δώσουν τοῦ πάπα, εἰς ταῖς ποίαις πολλὰ ἐβαρύνισκεν τοὺς ἀφένταις καὶ ἄλλους τοὺς καθαλλάριδες τοὺς Κυπριώταις διὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀντρός της τοῦ ρὲ Πιέρ, καὶ πῶς ἐστέρθη ὁ υἱὸς τῆς ρήγας Κύπρου, καὶ πῶς ὁ πρίντζης ἐπῆρην καὶ πέρνει ὅλην τὴν εἰσοδὸν τῆς Κύπρου, καὶ ὁ πτωχὸς ὁ υἱὸς τῆς μετὰ βγίας ἔχει τὴν ζωὴν του, καὶ γελοῦν του καὶ πέρνουν τὸ δικόν του· καὶ πολλὰ ἄλλα λογία κατὰδικα τοὺς καθαλλάριδες πρὸς ὠφέλειαν δικῆν της· καὶ ἐπεψεν καὶ μεγάλα κανισκία τοῦ πάπα, καὶ ἐμήναν του παρακαλῶντα ταπεινὰ νὰ δώσῃ ὀρισμὸν τοὺς Γενουβίσους νὰ ἔλθουν εἰς τὰ μέρη τῆς Κύπρου νὰ τῆς πάρουν βεντέτταν ἀπὸ τὸν θάνατον τοῦ ἀντρός της, καὶ νὰ βάλλουν καὶ τὸν υἱὸν της, ὡς γίον κληρονόμος καὶ ἀφέντης ρήγας νὰ ρίξῃ εἰς τοὺς καθαλλάριδες καὶ εἰς ὅλον τὸ ρηγάτον νὰ ἦναι εἰς τοὺς ὀρισμούς του.

Ὅνταν ἐπερίλαβεν ὁ πάπας τὰ κανισκία καὶ γροίκησεν τὰ χαρτία, τὰ ποῖα ἦτον καλὰ θεσμένα, καὶ ἐπροβιάζεν τα καὶ ἦτον ἀληθεία, καὶ ἀνάγκασέν τον ὁ Φραπιέρος Τεραούνα, πολλὰ τὸν ἐβίασεν νὰ σμικτῇ μὲ τοὺς Γενουβίσους νὰ ποίσουν τὴν ἀρμάδαν διὰ τὴν Κύπρον, καὶ μὲ πολλὴν δύναμιν καὶ μὲ παραβουλίαν πῶς νὰ βάλλουν τὸν ρήγαν εἰς τὸν τόπον ὡς γίον ζητᾶ, καὶ κωλύμαν μὲν ἔχη νὰ πάρῃ βεντέτταν διὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀντρός της. Ἄχομι ἐμήνυσεν τοῦ μεγάλου μαστόρου νὰ ἔρτη εἰς τὴν συντροφίαν τοὺς Γενουβίσους εἰς τὴν Κύπρον νὰ ἐμπῇ μεσὸν τοὺς Κυπριώταις καὶ τοὺς Γενουβίσους, μὴ καὶ συμπάψῃ τους νὰ λείψουν ἢ μάχαις καὶ τὰ κούρησθαι καὶ οἱ πολέμοι, καὶ ὅσοι εἶναι φονιάδες νὰ τοὺς δώσουν θάνατον.

Ὁμοίως ἡ ρήγαινα ἔπεψεν γαφαῖς τοῦ ρε Ἐρκοῦ τοῦ ἀνηψιοῦ τῆς καὶ τῆς ρήγαινας τῆς Ἀνάπολης τῆς Τζουάνας νὰ ἦναι εἰς τὴν βοήθειαν τοὺς Γενουδίους, διὰ νὰ ποίσουν τὴν ἀρματωσίαν νὰ ἔλθουν εἰς τὴν Κύπρον.

Ἐπειδὴ καὶ οἱ Γενουδίσοι ἐπήγασιν ἀπὸ τὸν πάπαν καὶ ἐπῆρην ὀρισμὸν νὰ ἀρματώσουν, ἐπῆγαν εἰς τὴν Γένουβαν καὶ ἐδιαλαλήσαν τὴν μάχην μετὰ τὴν Κύπρον, καὶ ἐποίησαν μαοῦναν, τοὔτεστιν ἐβάλαν μεσὸν τοὺς ἡ ἀρχόντισσας ἡ χήρας ἀπὸ τὸ ἐδικὸν τοὺς, καὶ ἐσυμπιάσαν τετρακοσίαις χιλιάδες δουκάτα χρυσᾶ, καὶ ἐδῶκάν τα εἰς τὴν μέσην τοὺς μετὰ τοιοῦτον, εἴ τι κάμουν ἀπὸ τὴν Κύπρον νὰ ἔχουν καὶ κείναις μερικὸν εἰς διάφορος ὀνομίματα ἐξῆντα τὰ ἑκάτον, ὅπου εἶναι τὸν χρόνον σμ' χιλιάδες δουκάτα. Καὶ ὤρισαν, ὅτις ἔχει καρδίαν πολέμου νὰ ἔλθῃ μετὰ τὸ θέλημάν του εἰς τὴν ἀρμάδαν πᾶσα εἰς κατὰ τὸ μπορεῖ, νὰ πάρουν ἀπὸ τὸ κουμοῦνιν τὰ κάτεργα. Καὶ ἐβάλαν δ' εἰς τὴν ἀρμάδαν νὰ ὀρίζουν. Καὶ ὁ τοῦζης, ὀνόματι Ρεντομένικος τὸ Καμπέ Φρεουγγε ἔβαλεν τὸν ἀδελφόν του τὸν Καπιέρ Καμπέ Φρεουγγε ἀμιράλην τῆς ἀρμάδας, καὶ τὸν σὶρ Λούκα Σπηνόλα, τὸν σὶρ Τζόρτζε Τζηπό, τὸν σὶρ Ἀφρὴν Τορία, τὸν σὶρ Ἰγχο τὸ Νεγροῦν, καὶ τότε ὤρισαν νὰ ἦναι μετὰ τὸν αὐτὸν ἀμιράλην. Καὶ μοναῦτα ἐσηκῶσαν τὸ σταντάριν τοῦ ἀγίου Γεωργίου καὶ ἀρχέψαν τὴν καταραμένην ἀρμάδαν.

Τάπισα ἐβουλευτήσαν νὰ πέψουν εἰς τὴν Κύπρον κάτεργα ζ', νὰ ζητήσουν κρίσιν ἀπὸ τοὺς φονιάδες ὅπου ἐσκοτώσαν τοὺς Γενουδίους, καὶ δίκαιον ἀπὸ ἐκείνους ὅπου τοὺς ἐποίησαν ἀγανάκτησιν εἰς τὴν λόντζαν τοὺς, καὶ τὴν κρίσιν τὴν νὰ ποίσουν οἱ Κυπριῶταις νὰ ἦναι ὀμπρὸς τοῦ τζηβιτάνου τῶν αὐτῶν κατέργων, ὅποτος ἦτον ὁ σὶρ Ταμέ Γατανιέ. Ὁμοίως ἐδῶκάν του καὶ δύο συνβουλατόρους εἰς τὴν βουλὴν τοὺς τὸν μισέρ Τζάχομο Γριλλίον καὶ τὸν μισέρ Γιλιάμ Λερμήν. Καὶ οἱ ζ' πατροῦνιδες τῶν ζ' κατέργων ἦτον ὁ μισέρ Παρναπὸ Γα-

τάνιε, και σιρ Μαρην Κορζάνα Φέσκοκ, σιρ Τουμαῖς Ταγκῆς, και Ραφαῆλ τῆ Τζηλαμπᾶ, και ὁ σιρ Ἀντώνης Καστανιῆ. Και ἔδωκαν πογέριν τοῦ αὐτοῦ Γατανιῆ νά ἔλθου εἰς τὴν Κύπρον νά ζητήσουν τοῦ ρηγὸς τὰ ἄνωθεν λαλημένα· και ἂν ἴσως και ὁ ρήγας και οἱ ἄνωθεν αὐθένταις δὲν ὀδγιάσουν τὰ ἄνωθεν ζητήματα, νά ζητήσουν ὅσον δύνεται τὸ ρηγάτον, τὸ γληγορότερον ὅπου νά μπορήσῃ και νά μηνύσουν εἰς τὴν Γένουβαν νά πέσουν τὴν προδέλοιπην ἀρμάδαν. Και ἀνισῶς και ὁ ρήγας ὑποτακτῆ νά ποίση τὰ ζητούμενα μὲ ἀγάπην, ὡς γιον εἶπεν ὁ πάπας τοῦ ρηγὸς και τῆς βουλῆς του μὲ τοὺς μαντατοφόρους, νά τοὺς ἀπολογηθοῦν οἱ Γενουβίσοι ταπεινὰ και ὑποτακτικά, και νά μηδὲν τολμήσουν νά ποίσουν καμμίαν ζημίαν, οὐδὲ κανέναν φασιτιδιόν εἰς τὸ ρηγάτον.

Και πρὶν νά ἔλθῃ ὁ σιρ Ὀτέτ Μουντολήφ, ἐπεψεν δύο μαντατοφόρους Φλουρουντίνους, τοὺς ποίους ἐκράζαν τους τὸν πρῶτον σιρ Λιβιέρ τῆ Λεστόρνε και τὸν ἄλλον σιρ Μαρτελιέλ Πίσση, και ἔδωκέν τους γραφαῖς νά ταῖς δώσουν τοῦ καπετάνου τῶν κατέργων. Και ὁ καπετάνος ἐποίηκεν ὀλίγον ψῆφος ἀπὸ ἑαυτὸν τους, και μοναῦτα ἐπολογιάσεν τους και δὲν ἐκαταδέχτη νά γράψῃ ἀντίλογον. Οἱ ποῖγοι ἐστράφησαν και ἐπήγαν εἰς τὸν καπετάνον. Και τὸ νά στραφοῦν οἱ μαντατοφόροι οἱ Φλουρουντῖνοι, εἰς τὴν γῆν ἐβγάλαν ἕνα καλόγηρον Αὐγουστῖνον και γραφᾶς, και ἔστειλάν τον εἰς τὸν ρήγα. Και θωρῶντα ὁ ἐμπαλῆς τὸν καλόγηρον ἐπεριλαβέν τον μετὰ χαρᾶς, και εἶπέν του πῶς μέλλει νά πάγῃ εἰς τὸν ρήγα, και μοναῦτα ἔδωκέν του και συντροφίαν, και ἐπεψέν τον εἰς τὴν Λευκοσίαν.

Και ὄνταν ἐπεριλαβεν ὁ ρήγας τὰ χαρτία ἐπολογήθη τους μὲ γραφαῖς κρυφαῖς, και ἐπεψέν τους εἰς τὴν Ἀμμόχουστον· και μοναῦτα ὁ ἐμπαλῆς, τούτέστιν ὁ καπετάνος, ἐπεψέν τους εἰς τὰ κότεργα, και ὁ καπετάνος τῶν κατέργων ἀνῆλθὼν ταῖς γραφαῖς ἐμπροσθεν τῆς βουλῆς του, και ἐποίηκεν

ἀντιλόγους καὶ ἐξανάπεψέν τοὺς τοῦ ρηγός, καὶ δὲν ἐξέβη
 λόγος Ἰντα ζητοῦν. Καὶ τὸ νὰ ταῖς διαβάσῃ ὁ ρήγας, ἐξανά-
 γραψεν ἀντιλόγους καὶ ἐπεψέν τοὺς εἰς τὰ κότεργα μὲ δύο
 καθαλλάρους, Γενουβίτους ἀνθρώπους τοῦ ρηγός, τὸν σὶρ Ἀφίτ
 Καρμαὶ καὶ σὶρ Τουμά; Τιροῦν· καὶ ἤλθαν εἰς τὴν Ἀμμόχου-
 στον καὶ ἐνέδησαν εἰς τὰ κότεργα καὶ ἐσυντύχων μετὰ τοὺς.
 Καὶ ἐμήνυσεν ὁ ρήγας τοῦ καπετάνου νὰ τοῦ στείλῃ εἰς πρό-
 σωπον δ' καθαλλάριδες χαιρετίσματα, διὰ νὰ πέψουν οἱ Γενου-
 βίσοι δ' Γενουβίτους εἰς τὸν ρήγαν νὰ συντύχουν. Ὁ καπετά-
 νος κατὰ τὸν ὀρισμὸν τοῦ ρηγός ἐπεψεν δ' καθαλλάριδες, τού-
 τέστιν τὸν σὶρ Τζεβός, τὴ Νεσηνές καὶ τὸν σὶρ Λογῆς Λαζέ,
 τὸν σὶρ Τζουάν τὴ Κολλιές, καὶ τὸν σὶρ Χαρρην Μουτζε, καὶ
 ἐνέδησαν εἰς τὰ κότεργα, καὶ ὁ καπετάνος δὲν τοὺς ἐψή-
 φισεν τίποτε, ὡς κκοί· ἐσυνβουλεύτησαν, καὶ ἐστρεψέν τοὺς,
 καὶ ἐμήνυσεν τοῦ ἐμπλητῆ νὰ τοὺς πέψῃ δ' φουμάτους καθαλ-
 λάριδες ἀπὸ μεγάλης γενείας, ν' ἀποθαρρήσουν τὰ κορμιά τοὺς
 νὰ ἔλθουν εἰς τὸν ρήγα. Καὶ ὁ καπετάνος ἐμήνυσεν τοῦ ρη-
 γός, καὶ ὁ ρήγας ἐπεψεν γ' καθαλλάριδες.

Ὡς πονηροὶ οἱ Γενουβίσοι πονηρὰ ἐκαταστήσαν· πρῶτον
 ἐκουρσεῦγαν ὡδᾶ καὶ κεῖα, καθὼς κάτωθεν θέλετε τὸ μάθειν.
 Τὸ λοιπὸν τῇ πέμπτῃ τῇ ιβ' μαγίου ατο γ' Χριστοῦ ὁ κη-
 πιτάνος τῶν κατέργων ἐπεψεν τὰ γ' κότεργα διὰ νυκτός νὰ
 ἔλθουν ν' ἀπεζεύσουν σιμὰ εἰς τὸν λιμιόνων εἰς τὴν Ἀμμόχου-
 στον νὰ δηκιμάσουν ἂν ἐμποροῦν νὰ ποίσουν ζημίαν· ἀμμὲ ἡ
 βίγλα ἀπὸ τὸν πύργον ἐνώσάν τοὺς καὶ ἐδῶκάν τοὺς βερετου-
 νίαις ὅσαις ἐθέλων καὶ πέτραις, καὶ δὲν ἠμπορήσαν νὰ βάλλουν
 σκάλαν εἰς τὴν γῆν. Τότε ἤλθαν καὶ τὰ δ' ἄλλα κότεργα εἰς
 τὸ νηοῖν τῶν Βοειδίων. Ἀληθεὶ' ἄς εἰποῦν σας πῶς τὸ ἕναν ἀπὸ
 τὰ γ' κότεργα ἐπηγαῖναν ἀπὸ τὴν Τουρκίαν καὶ ἀποσκέπασεν
 διὰ τίποτε δύναμιν τοὺς Τούρκους, καὶ ἐστράφην. Τότε ἀπε-
 ζεύσαν καὶ ἀπὸ τὰ ιγ' κότεργα καὶ ἤλθαν εἰς τὴν περιβόλεια.

τῆς Γζηλήρης, καὶ ἐκουρσέψαν καὶ ἐλαβῶσαν καὶ πολλοὺς περβολάριδες· καὶ ἐγυρέψαν νὰ ἔλθουν πρὸς τὴν μερίαν τῆς Ἀμμοχούστου, καὶ ἦλθαν ὡς τὸν στρογγυλὸν πύργον τοῦ τρασηναλίου· καὶ μοναῦτα ὁ μισὲρ Τζουάν τὲ Κολλίεις ὅπου ἦτον εἰς τὴν βλέψησιν τοῦ πύργου, θωρῶντα τὰ κάτεργα πῶς ἐκοντέψαν εἰς τὴν χώραν, μοναῦτα ἐσυμπίασεν ὅσους ἀνθρώπους ἐμπόρησεν ἀπ' ἔξω, καὶ ἔβαλεν καὶ καθαλλάριδες, καὶ μεσόν τους ἦτον ὁ σίρ Γῆς Γουνάλ λιζίος, καὶ ὁ σίρ Τζάκ Τζάππος καθαλλάρης σορδάτος, καὶ ὁ σίρ Τζόρτζε Μονομάχος καθαλλάρης Ρωμῆος ἀπὸ τὴν Κωνσταντινόπολιν, καὶ ἄλλοι πολλοὶ καὶ ἀπεζοί. Καὶ ἐπεσώθησαν τὰ κάτεργα νὰ ρίψουν τὴν πλαμαράν, καὶ ἐδῶζάν τους μὲ ταῖς πέτρας καὶ βερετουνίξ εἰς τοιοῦτην τάξιν, ὅτι ἐφύγαν καὶ ἐπῆγαν εἰς τὸ νησί τῶν Βοειδίων. Καὶ μέσα ἔς τοῦτον ἐβγήκεν ὁ καπιτάνος τῆς Ἀμμοχούστου μὲ λᾶς πολλοὺς, καθαλλάριδες καὶ ἀπεζοὺς, καὶ ἤυραν πῶς ἐφύγαν εἰς τὸ νησί τῶν Βοειδίων· τότε ἐπῆγαν ἀπάνω τους καὶ ἐπολεμίσαν τόσον, ὅτι ἐφυγαν, καὶ ἐπῆγαν καὶ ἐμπῆκαν εἰς τὰ κάτεργα, καὶ ἄλλοι ἐπιάσαν τὸ διάβαν τους καὶ ἐκόψαν τὰς παλαμάρας τους, καὶ ἀντροπιάστησαν πολλὰ εἰς τιτοῖαν στρατάν, ὅπου δὲν ἐτορμήσαν πλεῖον νὰ ἔβγῃ νὰ βάλλουν σκάλας εἰς τὴν γῆν, ἀμμὲ μείναν ραμένοι ἀπάνω εἰς τὰ σιδερά τους κατὰ πρόσωπα τοῦ λιμιόνος. Καὶ πολλοὶ Γενουβίσοι ἐλαβῶθησαν πιερά, καὶ τοιοῦτοι ἐπεθάνασιν, καὶ πισταυρίου ἐκατέβησαν καὶ ἐθάψαν τους εἰς τὸ νησί εἰς τὴν Σάντα Κατερίνας.

Τότες ἦρταν οἱ καθαλλάριδες ὅπου ἐθέλαν νὰ ἐμποῦν νὰ τοὺς κρατοῦν· οἱ Γενουβίσοι διὰ νὰ κατεβοῦν οἱ μαντατοφόροι, καὶ εἶχαν ἀπεζεύσειν ὁ σίρε Ραφὲ τὲ Καρμαῆν καὶ ὁ σίρ Τουμάς τὲ Ριοῦν ἐγδέχονταν τοὺς μαντατοφόρους τους νὰ τοὺς συντροφιάσουν εἰς τὴν Λευκοσίαν. Καὶ ἄνταν ἀναφάναν εἰς τὴν πόρταν τῆς Κάβας νὰ μποῦν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον ὁ αὐτὸς σίρ Ἀφὲ καὶ ὁ σίρ Τουμάς, ἐνοιόστηκαν ὅτι εἶναι Γενουβίσοι, καὶ

εγίνην μεγάλη ανάγκη, ὅτι ἀπ' ὀλίγον ἐσκοτόναν τους. Καὶ ὁ καπετάνος τῆς Ἀμμοχούστου ἦλθεν εἰς τὴν πόρταν καὶ ἐστρεψεν τοὺς λαὸς καὶ ἔπαψεν ὁ θόρυβος. Καὶ ὁ αὐτὸς σὶρ Ἀφέ καὶ ὁ σὶρ Τουμάς ἐμπῆκαν εἰς τ' ἀπλίκια τους καὶ πλετον δὲν ἐξέβησαν, καὶ ἐπομεῖναν β' ἡμέραις. Καὶ θωρῶντα ὁ καπετάνος δὲν δείχνει φανὸ νὰ στείλῃ μαντατοφόρους, ἐστράφησαν εἰς τὴν Λευκοσίαν κρυφὰ διὰ νυκτός.

Καὶ παραῦτα τὴν παρασκευγὴν, τῇ ἰγ' μαγίου, ἐγροίκησεν ὁ ρήγας τὰ μαντάτα, τὰ καμώματα τῶν Γενουβίσιων καὶ πολλὰ τὸ ἐβαρύθην· τότε ἔπεψεν τὸν μισέρ Τζάκε τὸ Λουζουνιάν τὸν κοντοσταύλην τῶν Ἱεροσολύμων εἰς τὴν Ἀμμόχουστον, καὶ θωρῶντά του ὁ λαὸς ἐπῆραν μεγάλην καρδίαν καὶ ἐπαρηγορήθησαν, καὶ ἐπκντέχαν νὰ ἐμπῆ εἰς τὰ κάτεργά μας νὰ τοὺς πολεμίση, καὶ νὰ πέψη λαὸς νὰ βλεπήσουν τὸ νησί, μηδὲν σηκώσουν νερόν ἀπὸ τὰ Στηλερία, ὅτι ἡ ὄρεξι τοὺς λαὸς ἦτον πολλὰ δυνατὴ διὰ νὰ πολεμίσουν. Ἐλθόντος τοῦ κοντοσταύλη, ἐδιαλάλησεν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον, μηδὲν εἶναι τινὰς ἀπότορμος νὰ σύρῃ βερετοῦνιν ἀπάνω τοὺς Γενουβίσιους, μηδὲ τοὺς ποίσει τινὰς ἀγανάκτησι· γροικῶντα ὁ λαὸς τῆς Ἀμμόχουστου ἀποκραύαν, ὡς γίον νὰ εἶχαν τζακιστὴν.

Καὶ ὁ ρήγας ἔβαλεν ὅλους τοὺς Γενουβίσιους εἰς τὴν φυλακὴν τοῦ κυροῦ τῆς Τύρου, ἐβγάλλοντα τοὺς ψουμάτους ὅσοι ἦσαν εἰς τὴν Λευκοσίαν· καὶ ὁ κοντοσταύλης ἀρεστήασεν τοὺς Γενουβίσιους τῆς Ἀμμοχούστου εἰς τὴν αὐλὴν τὴν ρηάτικην.

Καὶ ἄνταν ἔμαθεν ὁ ρήγας πῶς οἱ Γενουβίσιμοι ἐποίησαν μάχην μὲ τὴν Κύπρον, ἐφοβήθη πὰς καὶ στείλουν ἀπὸ τὰ ξύλα τους καὶ παρακάτῃ τῆς Ἀτταλίας, καὶ τὸ κάτεργον ἀπὸ τὴν Ἀτταλίαν δὲν ἠμπόρει νάχη ζωοτροφίαν, καὶ ἂν χάσουν τὴν στρατάν τῆς Κύπρου ἐθέλαν παραδοθῆν τοὺς Τούρκους· καὶ ἐκεῖ εἶχεν πολλοὺς λαὸς τῶν ἀρμάτων, καὶ ἡ Κύπρος ἐχρήζετόν τους διὰ τὴν Ἀμμόχουστον καὶ τὸ νησί· ἀκομι καὶ

τὸν ὄξοδον ἐχρῆζονταν διὰ τὰ μηνία νὰ τᾶχουν διὰ τὴν Κύπρον, πᾶς καὶ δὲν ἠμπορήσουν νὰ τοὺς ὀδηγοῦν· καὶ εἰς τοῦτον ἔχεν βουλὴν μὲ τοὺς καθαλλάριδες, καὶ οὗλοι ἀντάμα εἶπὰν νὰ στρέψουν τὸ αὐτὸν κάστρον τοὺς Τούρκους, παρὰ νὰ τὸ πάρουν οἱ Γενουβίσοι· καὶ ἐζήτησάν το νὰ τὸ δηγοῦν, καὶ δὲν ἐφάνην τοῦ ρηγός, δὲ τῆς βουλῆς του νὰ τὸ δώσουν ἄλλοῦ παρὰ τοῦ Τακᾶ. Καὶ εἰς τοῦτον ὁ ρήγας ἐπεψεν ἕναν πουρζέζην ἀπὸ τὴν Ἀμμόχουστον τὸν σὶρ Πατῆ Μιστάχέλην, καὶ ἐδῶκέν του εἰς τὴν συντροφίαν τον τὸν Τζορτζῆν τὸν Πισσολόγον ἀπὸ τὴν Λευκοσίαν, νὰ πᾶν εἰς τὸ Τακᾶ τὸν ἀφέντην τῆς Ἀτταλίας, καὶ ἀνὲν καὶ ὁ Τακᾶς θελήσῃ νὰ γινήῃ ἄνθρωπος τοῦ ρηγός, καὶ νὰ τοῦ μῶσῃ νὰ διδῆ τέλος τῆς Κύπρου ἐκεῖνος καὶ εἴ τις ἔρτη ὀπίσω του, καὶ ἄλλα πολλὰ στοιχήματα τὰ τοὺς εἶχεν ὀρίσει νὰ τοῦ ποῦσιν, καὶ νὰ σηκῶσῃ καὶ τοὺς λαῶς καὶ τὴν ἀρματοχίαν τὴν εἶχεν ἢ τζαρτζαχάνα, τὰ εἶχεν πέψει ὁ ρήγας, καὶ νὰ ἔλθουν εἰς τὴν Κύπρον.

Πηγαίνοντα οἱ ἄνωθεν εἰς τὸν Τακᾶν, καὶ ἐδιαβάσαν του τὸ χαρτίν τοῦ ρηγός, ἐχάρην χαρὰν μεγάλην, καὶ ἐστερέωσεν τὰ μαντάτα, καὶ ἐδῶκέν ταυς κανισκία. Εἰς τοῦτον ὁ μισὲρ Πατὶ Μισταχέλης καὶ ὁ σὶρ Τζορτζοῦς ὁ Πισσολόγος ἐπῆγαν εἰς τὴν Ἀτταλίαν καὶ ἐδῶκάν ταῖς γραφαῖς τοῦ σὶρ Ἐστάσε Πασάντη τοῦ καπετάνου τῆς Ἀλλαγίας, καὶ ἐδεῖζάν του τὸ πογέριν τοῦχαν, καὶ ὥρισεν ὅτι οἱ λαῶς νὰ στράφοῦν εἰς τὰ ξύλα τοῦ ρηγός, τούτέστιν ἀπάνω εἰς τὸ μέγαν καράβιν τὴν ἐπεψεν ὁ ρήγας, καὶ ἐς ὅλα τὰ καραβία, νὰ ἔλθουν εἰς τὴν Κύπρον.

Καὶ τὸ σαβδάτον, τῆ ἰδ' μαγίου α το γ' Χριστοῦ ἦρτεν ὁ Τακᾶς νὰ βάλῃ τὴν κατοῦναν του ὀμπρὸς εἰς τὴν Ἀτταλίαν, καὶ ἐποίηκε τοὺς ὄρκους τοὺς ἐμελλε νὰ ποίσῃ τοῦ ρηγός, καὶ ἐδῶκεν τοὺς μαντατοφόρους ἀ' μερτικὸν ἀγγεῖα ἀργυρᾶ νὰ τὰ φέρουν τοῦ ρηγός, μέσα εἰς τὰ ποτα ἐπεψεν ἕναν ποτήριν ἀργυρὸν πολλὰ τιμημένον καὶ πολλὰ βαρὸν, τὸ ἔχουν

-οὶ Τούρκοι εἰς τὴν παρδιάβασιν καὶ μεσόνουν τὴν κρασὴν, καὶ πίνουν μετὰ τὸ κουτάλι καὶ διδοῦν τοὺς καὶ πίνουν, ὡς γίον μίαν λεκάνην μετὰ τὸ πόδι. Καὶ ἐτελείωσαν πᾶσα πρᾶξαν ὅπου ταὺς ὤρισεν ὁ ρήγας· καὶ ὤρισαν τοὺς λαὸς νὰ μποῦν ἀπάνω εἰς τὰ ξύλα. Τὸ ποτὸν ἦτον μεγάλη ἀντροπὴ τῆς χριστιανοσύνης νὰ στρέψουν τοιοῦτον ὁμορφον κάστρον τοὺς Τούρκους, τὸ ἔκτησεν ὁ ρὲ Πιέρ μετὰ μεγάλον πόλεμον καὶ μετὰ σκοτωμὸν πολὺν ὡς που νὰ τὸ πάρῃ ἀπὸ τοὺς Τούρκους· καὶ τοῦτον ἐγένετο διὰ τὴν ἀφορμὴν τῶν Γενουβίσιων. Ὁ λαὸς ἐκουβαλήθη εἰς τὰ ξύλα μετὰ ὄλαις του ταῖς βιτουαλίαις καὶ τὴν εἰκόνα τῆς Κύπρου Θεοτόκον, τὴν ἐξωγράφισεν ὁ ἀπόστολος Λουκάς, καὶ οὐλον τὸ ἀσημοχρούσαρον τοῦ ναοῦ καὶ τῶν εἰκόνων τοῦ τέμπλου, καὶ πολλὰ ἄλλα λεύσανα, καὶ ἦσαν εἰς τὴν Κερίαν. Καὶ ἔνταν ἐμάθαν τὰ κάτεργα τοὺς Γενουβίσιους τὰ μαντάτα, ἐπέψαν δύο κάτεργα νὰ τοὺς ἐμπλάσουν νὰ τὰ πάρουν, καὶ ὁ θεὸς ἐγλύτωσέν τοὺς ἀπὸ τὰ χερσὶα τοῦ, χωρὶς τοῦ σὶρ Πατῆ Μισταχέλην καὶ ἄλλους ὅπου ἦσαν ἀπάνω εἰς μίαν βάρκαν, καὶ ἐπιασέν τοὺς τὸ κάτεργον τὸ Γενουβίσικον· καὶ ἡ ἀφορμὴ ἦτον, καὶ ὁ αὐτὸς σὶρ Πατῆς ἐπονέν τον ἡ καρδιά του νὰ μπῆ εἰς τὸ καράβιν, μηκῶς καὶ δοῦν τον ἀπὸ μακρὰ καὶ ἔλθουν καὶ πάρουν τον, ἀμμὲ ἐρμάτωσεν τὴν βάρκαν τοῦ καραβίου νὰ ἔρτη γίτζαν, γίτζαν ὄλον παραγιάλιν, καὶ ἀνέν καὶ ἀποσκεπάσῃ κανέναν ἄρμενον νὰ πέσῃ εἰς τὴν γῆν· καὶ ἤτζου ἦλθαν εἰς τὴν Ἀλλαγίαν, καὶ ἕνα κάτεργον Γενουβίσικον ἦτον ῥαμένον ὀμπρὸς εἰς τὸν λιμιόναν τῆς Ἀτταλίας καὶ ἀποσκεπάσεν τὴν βάρκαν καὶ ἐπῆγαν ἀπάνω τῆς καὶ ἐπῆραν τὴν σύψυχην. Καὶ τὰ ἄλλα ξύλα ἐπεσῶσαν κατηυοδωμένα εἰς τὴν Κερινίαν. Τὸ κάτεργον ἐπῆρεν τὴν βάρκαν καὶ τοὺς λαὸς ἐμπροσθεν τοῦ τζηβιτάνου τῶν κατέργων, καὶ ἀπὸ ἑαυτῆς τοὺς ἐμάθαν εἴ τι ἐγένη, καὶ ἐσιδέρωσάν τοὺς, καὶ εἶχέν τοὺς ἀπάνω εἰς τὸ κάτεργον.

Θεωρῶντα οἱ Ροδίταις τὸ ἔλα τῶν ζ' κατέργων καὶ ταῖς φοβέραις ὅπου ἐφοβερίζαν, καὶ θεωρῶντα πῶς ἀργήσαν νὰ στραφούν, ἐννοιάστησαν νὰ τὰ γυρέψουν· καὶ τὸν ἰούνιον μῆναν ατογ' Χριστοῦ ἀρμάτωσαν ἀπὸ τὴν Ρόδον καὶ ἐπέψαν τὸν μαριτζᾶν τῆς Ρόδου νὰ ἔρτη νὰ συνπάψῃ τοὺς Γενουβίους μὲ τοὺς Κυπριώταις. Ὅνταν τὸ ἔμαθεν ὁ ρήγας εἶχεν χαρὰν μεγάλην· καὶ ἐπῆγαν εἰς τὰ κάτεργα τὰ Γενουβίσιμα καὶ ἐζήτησάν τους νὰ ποῦν τίνα θέλουν· καὶ εἶπάν τους: ἀφέντη, θέλομεν προτῆτερα ὁ ρήγας νὰ μᾶς δώσῃ τοὺς φονιάδες ὅπου ἐσκοτώσαν τοὺς λᾶς μας, καὶ νὰ μᾶς δώσῃ καὶ ρ' χιλιάδες δουκάτα κατὰ τὰ στοιχήματά μας, καὶ ρ' χιλιάδες δουκάτα τὰ πράματα τὰ ἐσηκῶσαν οἱ λᾶς του ἀπὲ τοὺς λᾶς μας, καὶ ρ' χιλιάδες δουκάτα τὰ ἐξωδιάσαμεν εἰς τὸ ἀρμάτωμα· καὶ ἂν δὲν θέλῃ νὰ μᾶς δώσῃ τοὺς φονιάδες, ἄς μᾶς δώσῃ πεντῆντα χιλιάδες δουκάτα. Τότες ἐστράφη μαριτζᾶς τῆς Ρόδου καὶ ἔφερεν τὰ μαντάτα, ὅτι ζητοῦν τρακόσιαις πεντῆντα χιλιάδες δουκάτα. Καὶ μὲ τὸν σὶρ Τουμαῶς τὲ Μόρφου κούντη τὲ Ρουχᾶς ἐμήνυσάν τους πῶς — ζητοῦν ἀξ αὐτόν σας νὰ δοῦν τὸν ὀρισμὸν τὸν ἔχετε ἀπὲ τὸ κουμουνιν, καὶ σεῖς δὲν ἐκαταδέκτητε νὰ πῆτε ἀπάνω εἰς τοῦτον· τώρα ἦλθεν ὁ μαριτζᾶς τῆς Ρόδου καὶ ἐζήτην διὰ λόγου σας μίαν μεγάλην ὀμάδαν δουκάτα· διὰ τοῦτον ὁ ρήγας λαλεῖ, ποίσετε νὰ μπῆτε εἰς ἐντεχάμενα ζητήματα, ὅτι τὸ ρηγάτον εἶναι πτωχόν, καὶ ὁ ἀφέντης μας ὁ ρήγας εἶναι ὀρφανός, καὶ τὸ ἔχει εἶναι πολλὰ ὀλίγον· διὰ τοῦτον εἶναι χρῆσι νὰ ἔχετε συγκατάθασιν ἀξ αὐτόν μας ὅπου εἴμεσταν ἀπλικεμένοι μέσον τοὺς ἀπίστους Τούρκους καὶ Σαρακηνοὺς. Οἱ καπετάνοι ἐπικράνησαν: ἄρχοντες ρικουμάντιασέ μας εἰς τὴν ἀφεντιαν τοῦ ἀφέντη τοῦ ρηγός, καὶ πέτε του, ὁ θεὸς τὸ ξεύρει, πολλὰ μετὰ χαρᾶς ἐδεκτήκαμεν τὸ ἔλα σας· ἀπὲ τὸ ζητᾶτε νὰ σᾶς ἀποκριθοῦμεν, δὲν τὸ διδοῖ ὁ καιρός, ἀμμὲ νὰ ἔχωμεν βουλήν μεσόν μας καὶ τὴν ἐγροίχησιν μας, τὸ ζήτημάν

μας, τὸν ὄρισμὸν τὸν ἔχομεν ἀπὸ τὸ κουμοῦνι μας, μόνον στει-
λετέ μας εἰς τὰς χεῖράς μας καλοῦς καθαλλάριδες νὰ ἤμεστεν
θαρρούμενοι νὰ πέψωμεν τοὺς λᾶς μας.

Οἱ καθαλλάριδες ἐστράφησαν εἰς τὴν Κερνίαν, καὶ ἀπε-
ζεῦσαν καὶ ἐπῆγαν εἰς τὴν Λευκοσίαν, καὶ εἶπαν τοῦ ρηγὸς
πᾶσα πρᾶμν, καὶ πῶς οἱ Γενουβίσοι ζητοῦν σιγουρτάν διὰ νὰ
πέψουν μχντατοφόρους. Ὁ ρήγας ἐπέψεν τὸν σὶρ Τζουάν Παν-
τουήν τὸν παιδίον διὰ νὰ πάγη σιγουρτάν εἰς τὰ κάτεργα τὰ
Γενουβίσικα· καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Κερνίαν καὶ ἐπῆγεν εἰς τὰ
κάτεργα τῶν Γενουβίσιων· καὶ ὄνταν ἐχαιρέτησεν τοὺς καπε-
τάνους καὶ ἐγράψαν τὰ ζητήματά τους εἰς τὰ χαρτία, καὶ ἔ-
δωκάν τὰ τοῦ Γιλάμε Λόρμην, καὶ ἐπέψεν τον μαντατοφόρον
εἰς τὸν ρήγαν· ὁ ποῖος ἐπέζευσεν εἰς τὴν Λευκοσίαν, καὶ ἤλ-
θεν εἰς τὴν Λευκοσίαν, καὶ ὄνταν ἤλθεν ἔμπροσθεν τοῦ ρηγὸς,
εἶπέν του: ἀφέντη, οἱ ἀφένταις μου οἱ καπετάνοι ρικουμαντιά-
ζονται εἰς τὴν ἀφεντιάν σου, καὶ πολομοῦσι νὰ ἤξεύρης ὅτι
ἀπὲ τοὺς μχντατοφόρους τοὺς ἔπεψες εἰς τὸν ἀγιώτατόν μας
πατέραν τὸν Πάπαν ἐσυντύχαν μεσόν μας εἰς τοιοῦτην τάξιν,
ὅτι νὰ πέψης εἰς τὴν Γένουβαν τοὺς φονιάδες ὅπου ἐσκοτώσαν
τοὺς λᾶς μας εἰς τὸ θάρρος τοῦ ἀγίου σου στεφάνου, τὸ ἐστέ-
φθης παρὰ θεοῦ τὴν ἡμέραν τῆς χαρᾶς σου, καὶ εἰς τὸ θάρρος
τῆς καλῆς σου ἀγάπης, ἀδικα χωρὶς καμμίαν ἀφορμὴν· ἀκομὶ
νὰ πέψης καὶ τὸ πρᾶμν τὸ ἐσήκωσαν οἱ λᾶς σου ἀπὲ τοὺς
λᾶς μας· καὶ ἂν δὲν τὰ πέψης, θέλουν ἀρματώσουν τόσην τὸ
κουμοῦνι εἰς τὸν ὄξοδόν σου καὶ θέλουν ἔρτει νὰ τὰ γυρέψουν,
καὶ νὰ μπέσης εἰς κουντουματζιόν, ἀπὲ τὸ ποῖον πρᾶγμα
οὐδὲν ἐδειξες φανόν· διὰ τοῦτον χρεωστεῖς νὰ μᾶς δώσης διὰ
τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν τριακόσιαις πεντήντα χιλιάδες δουκάτα,
καὶ ἂν φαίνεται τῆς ἀφεντιᾶς σου, νὰ ὀρίσης νὰ μᾶς τὰ δώσης·
καὶ ζητοῦμέν σου νὰ μᾶς δώσης εἰς τὸ νησίν σου μίαν δύνα-
μιν, κανέναν καστέλλιν, νὰ μείνουν οἱ πρᾶματτυτάδες μας νὰ

πολομοῦν ταῖς ὄρεξές τους, διότι δὲν ἀρέσκουν τοὺς ἄρχοντες τοὺς Γενουβίους νὰ ἦναι οἱ λᾶς μας καὶ τὸ δικόν τους ἀποκάτω εἰς τὴν ἐξουσίαν σας, καὶ ἅντα σοῦ φανῆ νὰ παίρνης τὸ δικόν τους, καὶ νὰ τοὺς σκοτόνης· ἐπειδὴ εἰς τὰ στοιχῆματα τὰ στερεωμένα τῆς ἀγάπης τιτοῖον κακὸν μᾶς ἐγένετον, πῶς ἂν ἀποθαρρήσωμεν πεῖον νὰ μείνωμεν εἰς τὸν τόπον σου; ὅτι ἂν εἶχαν πταίσειν οἱ λᾶς μας καθὼς σοῦ ἐφάνην, ἔθελες ἀγκαλέσειν εἰς τὸν ποδέσταν καὶ ἔθελες δικαιωθῆν, ἀμμέ ὄχι νὰ ποίσουν ὡς γίον ἐχθροὺς θανατήσιμοι καὶ ἀνάφεντους, νὰ πράξετε φόνους καὶ κούρση, καὶ ἀτιμίαις, καὶ νὰ τοὺς κρεμμίσουν, νὰ τοὺς φυλακίσουν, καὶ πᾶσα κακόν. Διὰ τοῦτον φαίνεται μας πῶς ἐσοῦ ἦσουν ἡ ἀρχὴ τῆς μάχης, καὶ ἔπεσες εἰς τὴν κουντουμάσαν κατὰ τὰ στοιχῆματα ὅπου ἐγίνονταν ἐμπροσθεν τοῦ ἀγιωτάτου πάπα· καὶ ἂν μᾶς δώσης τὰ σοῦ ζητοῦμεν, θελόμεν ἀφήσειν τοὺς λᾶς μας εἰς τὸ κάστρον τὸ νὰ μᾶς δώσης, καὶ θέλομεν πάγειν εἰς τὸν ἀφέντην μας, καὶ θέλομεν ἔχειν ἀγάπην πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς μας, εἰδὲ μὴ, θέλομεν μείνειν ὧδε ὡς που νὰ μᾶς ποίση βεντέτταν ὁ θεός.

Γροικῶντα τὴν μαντατοφορίαν ὤρισεν καὶ ἐδῶκάν του ἀνάπαυσιν· τότες ἔβαλεν τὴν ἐζήτησιν ἐμπροσθεν τῆς βουλῆς του, καὶ ἐβιγλίσαν, καὶ εἶδαν νὰ μηδὲν δώσουν τοὺς φονιάδες, διότι δὲν τοὺς ἐμπαίνει παιδεμός, ὅτι ὠρισμένοι ἦσαν ἀπὸ τὴν ἀφεντίαν τοῦ ρηγός· παρὰ τὰ πάντα οἱ Γενουβίσοι εἶχαν πταίσιμον ὅπου ἦλθαν ἀρματωμένοι ἔσω εἰς τὸ σπίτιν τοῦ ρηγός κρυφά, καὶ εἶναι φανερόν ὅτι ἂν εἶχαν ἀρματωθῆν διὰ τὸν φόβον τοὺς Βενετικούς ἠθέλαν τὸ ποίσει νῶσιν κρυφά τοῦ ρηγός καὶ ἔθελεν τοὺς εἰπεῖν τὸν ὀρισμόν του· καὶ ἀπ' ἐκεῖνον τὸ λαλοῦν, νὰ πλερώσωμεν ρ' χιλιάδες δουκάτα διὰ τὴν κουντουμάσαν, φαίνεται μας καὶ μὲ φανερόν δίκαιον ἐκεῖνοι θέλουν νὰ μᾶς δώσουν ταῖς ρ' χιλιάδες τὰ δουκάτα, ὅτι ἐχάσαν τα καὶ εἶναι εἰς τὴν κουντουμάσαν· πρῶτον ἐρματώθησαν καὶ ἦσαν

εις τὸ παλάτιν· λαλοῦν καὶ ἤρταν διὰ τοὺς Βενετικούς, εὐκολα ἦτον διὰ τὸν ρήγαϊ τάπισα ἐφύγαν ἀπὲ τὸν τόπον μας κρυφὰ μὲ ταῖς γυναῖκές τους καὶ τὰ παιδιά τους καὶ ὄλον τους τὸν βίον· τάπισα ἦλθαν τὰ δύο κάτεργά τους ὑβρίζοντα καὶ ἀτιμάζοντα τὸν ρήγα καὶ τοὺς λαὸς του· τάπισα ἦλθαν τὰς κάτεργα καὶ τριγυρίζουν καὶ κουρσεύουν τὸ νησί. Τούτῃ ἡ βουλή ἀρεσέν τους καὶ ἐδώκάν την τοὺς μαντατοφόρους καὶ εἶπάν τους: ἄντα νὰ μηδὲν ἔχετε τὸ θέλετε, νάχετε τὸ ποίσειν νόσιν τοῦ Πάπα, καὶ ἀρεσκεῖ μας νὰ ὑποτακτοῦμεν τοὺς ὀρισμούς του· καὶ ἀπὲ τὸ χρῆζεσθε νάχετε κάστρον εἰς τὸν τόπον μας, ἡτζου ὡς γίον ἐπαρεύεσθε παραπίσω, θέλετε διαβαίνειν καὶ παραμπρός· ὅτι δὲν πρέπει νὰ ποίσωμεν εἰς τὸν καιρόν μας πρᾶμαν ἀποῦ δὲν ἐγίνην ἀπῶδε καὶ ὀπίσω· ἀμμὲ προυμουτιάζομέν σας εἰς τὸ ἅγιον Εὐαγγέλιον νὰ σᾶς ἔχωμεν καλὰ καὶ ἀγαπημένα· ἀπὲ τὸ ζητᾶτε τὸ πλέρωμαν τοῦ ἀρματωμάτου σας, πρέπει νὰ μᾶς δώσετε ὅσα ἐκουρσέψετε, καὶ ἐρημιάσετε, καὶ ἐχαλάσατε εἰς τὸ νησί μας ἄδικα· ἂν θέλετε νὰ ποίσετε ἀγάπην, δόξα σοι ὁ θεός· εἰδὲ μὴ, ποίσετε τὸ θέλετε· ὅτι δὲν μᾶς φαίνεται νὰ στερεώσωμεν τὰ ἄδικα ζητήματα τὰ εἶναι πολλὰ σκληρὰ καὶ στεγνά· καὶ ἂν μᾶς ποίσετε ζημίαν, καιρὸς θέλει ἔρτειν ὅπου θέλει μᾶς ἐκδικήσειν ὁ θεός.

Τότες ἐπῆγεν ὁ μαντατοφόρος, καὶ ἐστράφην ὁ σὶρ Τζουάν Παντουήν ὁ παιδίος. Τότε τὰ κάτεργα ἐστερεώσαν τὰ τοῦ ρηγός, καὶ ἐφανερῶθην ἡ μάχη. Καὶ ἐμείναν εἰς τὴν γῆν τῶν Γενουβίσοι, καὶ ἐπιάσαν καὶ ἐβάλαν τους εἰς τὴν φυλακὴν εἰς τὴν Λευκοσίαν, εἰς τὸ ἀπλίκιν τοῦ κυροῦ τοῦ Στύρου. Καὶ ἐπιάσαν καὶ τοὺς Γενουβίσοις τοὺς Κυπριώταις, ὅπου οἱ μακαρισμένοι οἱ ρηγάδες ἐποίησαν τοὺς ἐλευθερίαν, ὡς γίον Γενουβίσοις, καὶ ἄλλους ἐποίησαν μιामούνιδες διὰ ψυσικὸν νὰ μὲν πλερώτουν κανέναν δικαίωμα ἢ ἀγοράζον τα οὐδὲ πουλοῦν τα, καὶ ἐτέρους ἐλευθερίαν τοὺς Γενουβίσοις, ἐκεῖνοι ὅπου ἦσαν

Συργιάνοι, οί Γουρρίδες, οί Πίπιδες, οί Τανιέλιδες, οί Γουλίδες ἀποῦ δὲν ἦσαν ἀπὸ χῶραις τοὺς Γενουβίους, ὡς γίον ἐκεῖνοι ὅπου ἦσαν ἀπὸ τὸ Ζηπλέτ, ἀπὲ τὴν Τάκιν, ἀπὲ τὸν Καφάν, ἀπὲ τὴν Χίον, ἀπὲ τὸν Γαλατάν, τοῦτοι δὲν εἶναι ἀπὸ ταῖς χῶραις τῶν Γενουβίων· ἀμμὲ τοὺς ἄλλους ἐθέλησαν οἱ ρηγάδες καὶ ἐποῖκάν τους τούτην τὴν ἐλευθερίαν, καὶ οἱ κούσουλοι διὰ φόρος τοῦ κουμουνίου ἐσύραν τους μὲ τὸ κουμουῖν· καὶ διὰ τοῦτον ἐβάλαν τους εἰς τὰς φυλακάς. Καὶ πολλὰ ἐδιαφεντεύτησαν μὲν τοὺς βάλλη εἰς τὴν φυλακὴν, λαλῶντα πῶς δὲν ἦτον Γενουβίσοι, καὶ ὀλίον ἐφελέσαν.

Θεωρῶντα ὁ μαριτζᾶς τῆς Ρόδου πῶς ἀρχέψαν εἰς τὴν αὐτὴν μάχην οἱ Γενουβίσοι, καὶ πῶς οἱ Κυπριῶται δὲν ἐκουσεντιάσαν νὰ τοὺς δώσουν ἐκεῖνα ὅπου τοὺς ἐζήτουσαν, οὐδὲ πολὺν, οὐδὲ ὀλίον, παντέχοντα διὰ τὰς ἀπολογίας τους ν' ἀγροικηθῆ, ἐπάντεχε νὰ τοὺς κατηχῆσῃ καὶ νὰ τοὺς γροικῆσουν· καὶ ἄκλωστα ἦσαν τὰ νήματα. Εἶπεν ἡ βουλή τοῦ ρηγός: ἄς ἀνακράξωμεν τὸ ἀγκάλεμάν μας ἔμπροσθεν τοῦ πάπα, καὶ τὸ νὰ φανῆ τῆς αὐλῆς τῆς Ρώμης νὰ κρατηθοῦμεν. Καὶ οἱ Γενουβίσοι ἦσαν δυνατοὶ καὶ δὲν ἀκούσαν. Ὁ μαριτζᾶς τῆς Ρόδου ἐπῆρεν τοὺς λᾶς του καὶ ἐνέβην εἰς τὸ λουσέρν του καὶ ἐπῆγεν ἔσω τους.

Καὶ κάτεργσ ἐτριγυρίζαν εἰς τὸ νησίον καὶ ἐκουρσεῦγαν πράματα, κτηνὰ ἐσκοτῶναν, σπορὰν ἐκαῦγαν, σκλάβους φευγούς ἐτζετιάζαν, καὶ πᾶσα καλὸν ἐπολομοῦσαν. Τᾶπισα ἦλθαν τὰς κάτεργα εἰς τὴν Ἀλυκὴν διὰ νὰ κουρσεύσουν, καὶ κεῖ ἤσαν τὸν καπετάνον καλὰ συντροφιασμένον μὲ πολλοὺς λᾶς τῶν ἀρμάτων καθαλλάριδες καὶ ἀπεζούς, καὶ δὲν ἤμπορησαν νὰ ποίσουν τίποτες, καὶ ἀφῆκάν τα, καὶ ἐστράφησαν εἰς τὸν ἅγιον Εὐξίφην καὶ εἰς τὴν Πενταγίαν· καὶ κεῖ εὐρέθην ὁ Μαριτζᾶν τὲ Λουνίας ὁ κοντοσταύλης, καπετάνος ἀπάνω εἰς τ' ἀνομάτους τῶν ἀρμάτων, καὶ ἄνταν τὰ ξύλα ἐξέβησαν ἀπὸ τὸν λιμιόναν.

της Ἀμμουχούστου, ὁ κοντοσταύλης ἀφῆκεν εἰς τὴν βλέψησιν τῆς Ἀμμουχούστου ἅ' ἀνθρώπους καὶ ἔσυρεν τοὺς δειλοπιούς εἰς τὴν Λευκοσίαν, καὶ ἐσκόρπισεν εἰς τὰ παραγιαλίαν τ' παλικάρια, καὶ εἶχεν πολλοὺς ἀπεζοὺς τοπικούς, καὶ Ἀρμένιδες ἀπεζοὺς σορδάτους. Μανθάνοντά το οἱ Γενουβίσοι δὲν ἐτορμήσαν ἢ ἀπεζεύσουν, οὐδὲ νὰ σηκώσουν νερόν· καὶ ἐστράφησαν πολὺ εἰς τὴν Λεμεσόν, ὅπου ἦσαν ὀλιγώτεροι λάς καὶ ἀχαμνοί· καὶ ἀπεζεύσαν καὶ ἐκάψαν τὰ σπιτία, καὶ οἱ λάς ἐφύγαν, καὶ ἐποίησαν μεγάλην ζημίαν. Καὶ ἔχοντα καὶ ταῖς ἀντροπαῖς ταῖς ἐδιαβάσαν πολλὰς ἀπὸ ὄλους, ὡδὲ ἀποφουσκῶσαν καὶ ἐπῆραν καρδίαν, καὶ ἐδιακλήσαν, ὅτι ὅσοι σκλάβοι, παροῖκοι, φονιάδες, κλέπταις ἀποῦ νὰ θελήσουν νὰ ἔρτουν ἔς ἐμᾶς νὰ τοὺς τζετιάσωμεν καὶ νὰ τοὺς ποίσωμεν καλὴν συντροφίαν, καὶ νὰ ἦναι ἐλεύθεροι, παντολεύθεροι, καὶ νὰ ζήσουν μετὰ μας, καὶ μετὰ τους. Τότες ἐσυμπιάστην μία ὁμάδα Βουργάροι, καὶ ἐπῆγαν οἱ Γενουβίσοι μετὰ τους, καὶ οἱ σκλάβοι ἐκουρσεύγαν καὶ ἐκουδαλοῦσάν τους πᾶσα πρᾶμαν τὸ ἐχρηζούνταν· καὶ ἐσυνπιάστησαν Βουργάροι, Ρωμαῖοι, Τατάροι σύμα δύο χιλιάδες ἀνθρώπους, καὶ ἐπῆραν τὰ καστελλία τῆς Πάφου· τότε ἦσαν χαμηλά, καὶ ὅσοσαῦτα ἐποίησαν ὅτι ἐψηλώσαν τα, καὶ ἐκόψαν τὴν θάλασσαν καὶ ἐπερικυκλώσαν τὴν τόσον δυνατὰ, ὅτι οἱ Κυπριῶται καὶ ἐβάλλαν παρδέσκακις καὶ πολεμιστάδες καὶ ἐδιαφεντευοῦνταν, καὶ ἀμεριμνήσαν.

Τὰ μαντάτα ἐπεσώθησαν εἰς τὴν χώραν τὸ ἐποίησαν οἱ Γενουβίσοι· εἶχεν ὁ ρήγας βουλὴν μὲ τοὺς λάς του, καὶ ὥρισαν νὰ πάγη καπετάνος ὁ πρίντζης τῆς Ἀντιόχειας· ὁ ποῖος ἐκλεξεν ἅ' καλοὺς ἀνθρώπους πολεμιστάδες καὶ ἐξέβην ἀπ' τὴν Λευκοσίαν καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Πάφον· καὶ κεῖ ἦτον ἐμπαλῆς ἓνας Λουμπάρδος ὀνόματι Τομένικο τέ Μουνπούλσαν, καὶ εἶχεν εἰς τὴν συντροφίαν του καλὴν συντροφίαν ἀπὲ τοὺς λάς τῆς ἐνορίας μὲ ἄλογα καὶ ἀπεζοὺς· καὶ ὅσον τὸ μάθαν τὸ ἔλα τοῦ

πρίντζη ἐπῆγαν εἰς τὴν συντροφίαν του, κυριακῇ τῆ γ' ἰου-
 λίου α το γ' Χριστοῦ, καλὰ πωρόν. Ὁ αὐτὸς πρίντζης ἐπῆγαν
 εἰς τὸν πύργον τῆς Πάφου, καὶ ἀρχεψεν εἰς τὸν πόλεμον, καὶ
 ἐξέβησαν εἰς τὰ κάτεργα καὶ ἤλθαν καὶ ἐπολεμίζαν, καὶ πάν-
 τισεν ὁ πόλεμος δ' ὥραις, καὶ δὲν ἠμπορήσαν νὰ ποίσουν τέ-
 ποτες, ὅτι εἶχαν μεγάλην βοήθειαν οἱ Γενουβίσοι ἀπὸ τοῦς
 Βουργάρους· καὶ οἱ λᾶς δὲν ἐβαστοῦσαν σκουταρία, καὶ διὰ
 τοῦτον πολλοὶ ἐλαβώθησαν. Τότες ἀνασπάστην ἓνας ἀπότορ-
 μος παιδίος, μάνας υἱός, Κυπριώτης, καὶ ἐπῆρεν μετὰ του ν'
 Παλληκαρία ὡς γίον ἐκεῖνον, καὶ ἐπῆγαν ὅλοι μὲ μίαν βουλήν
 καὶ ἓναν θέλημα, καὶ ἐπῆκαν εἰς ἓναν κάτεργον· καὶ ἦτον ἡ
 σκάλα εἰς τὴν γῆν, καὶ τρεχάτος ἐνέβην εἰς τὸ κάτεργον, παν-
 τέχοντα καὶ ἀκλουθοῦν του οἱ συντρόφοι· καὶ κείνοι ἐμείναν
 εἰς τὴν γῆν· ἔντα νὰ θέλαν ποίσειν οἱ ν' μέσα εἰς τὸ κάτερ-
 γον; Θεωρῶντα οἱ Γενουβίσοι τὴν ἀποτορμίαν τοῦ παιδίου, ἐ-
 προσδέκτησάν του πολλὰ καλὰ, θεωρῶντα ὅτι ἐμεινεν μοναχός,
 καὶ ἐγυρέψεν δεξιὰ οὐριστερὰ καὶ δὲν ἤυρεν τινάν, καὶ στασιό
 του ἐπαρεδόθη τῷ καπετάνου τοῦ κατέργου, ὁ ποῖος καπε-
 τάνος καὶ οὐλη ἡ τζούρμα ἐκράτησάν τον εἰς μεγάλην τιμὴν.
 Ἀληθεῖα εἰς τὴν συντροφίαν τοῦ πρίντζη εἶχαν ἓναν βο-
 τάνιν, τὸ κράζουον λαμπρὸν ἑλληνικόν, καὶ μ' ἐκεῖνον ἐποίκαν
 μεγάλην ζημίαν τῶν κατέργων.

Θεωρῶντα ὁ κύρης ὁ πρίντζης, ὅτι τὸ στάτον του ἐκεῖ
 περίττου ἦτον διὰ ζημίαν παρὰ διαφόρος, ἐξέβην καὶ ἐστρά-
 φην εἰς τὴν Λευκοσίαν· καὶ ὄνταν ἐμάθαν οἱ καπετάνοι τῶν
 κατέργων πῶς ὁ πρίντζης μὲ ὄλον τὸ φουσάτον ἐστράφην, ἐβ-
 γαλάν το σκλαβολογίαν, καὶ ἐπῆγαν καὶ αἰχμαλωτεύσαν ὄλην
 ἐκεῖνην τὴν ἀνορίαν, καὶ ἐπῆραν πολλοὺς ἀνθρώπους καὶ γυ-
 ναῖκες καὶ παιδιά· καὶ ἐφύγαν πολλοὶ καὶ ἐπῆγαν εἰς τὰ ὄρη,
 καὶ ἐπῆραν πολλὴν φαγούραν καὶ κτηνά.

Μανθάνοντα τὸν ξηλοθρεμὸν τῆς Πάφου ὁ σὶρ Τζᾶκ τὲ

Αουζουνίας ὁ κοντοσταύλης, ἐχουχλούμισεν τὸ αἷμάν του, καὶ με κολακίον ἐσυνπίασεν πολλοὺς ἀνθρώπους καὶ πῆρέν τους καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Πάφον, καὶ ἐμηνύσάν τους νὰ πολεμίσουν, καὶ ἀρματώθησαν καὶ ἐπῆγαν με δμορφοὴν τάξιν· καὶ θωρώντά τους δὲν ἀκοῦσαν νὰ κατεβοῦν εἰς τὸν πόλεμον, καὶ ἐποίκων ἕναν ἐγκρυμμαν. Καὶ ἐπίσεν γ' Γενουβίους, καὶ εἶπάν τους πῶς ἤρταν ἄλλα δύο κάτεργα καὶ μίαν νάβαν εἰς τὴν βοήθειάν τους, καὶ ἔρχεται καὶ ἄλλη πολλὴ δύναμιν, καὶ θαυμάζουμέθαν πῶς δὲν τὴν ἠύραμεν ὧδε, διότι διὰ κακὸν καιρὸν ἐχωρίστησαν. Θωρώντα ὁ κοντοσταύλης τοῦτον, εὐκαίρωςεν τὸν τόπον καὶ ὤρισεν καὶ ἐδιαλαήσαν, ὅσοι εἶναι σκλάβοι, πταίσταις καὶ φονιάδες ἄς ἔλθουν με τὸν ρῆγα νὰ ἦναι εἰς τὴν συντροφίαν του, καὶ οἱ σκλάβοι ἐλεύθεροι ἀπὸ σκλαβίαν καὶ ἀπὸ πᾶσα πταίσμαν.

Καὶ τῇ πρώτῃ μηνὸς ὀκτωβρίου α το γ' Χριστοῦ ἐφέραν χαρτίν τοῦ ρηγὸς πῶς ἀναφάναν εἰς τὴν Πάφον ἄρμενα λς' Γενουβίσιχα, καὶ ἦτον δεῖλις, καὶ ἐγυρίσαν εἰς τὴν Ἀλυκὴν, καὶ ὅλοι οἱ λαὸς ἐφύγαν καὶ ἦλθαν εἰς τὴν Λευκοσίαν. Ὁ ρήγας ὤρισεν καὶ ἐποίκων διαλαλημὸν τῇ κυριακῇ, τῇ β' μηνὸς ὀκτωβρίου, ὅλ' οἱ βιγλατόροι νὰ βλέπουν τὸ τειχοκάστρον πᾶσα εἰς τὸν τόπον του, καὶ μηδὲν λείψῃ, ἀπάνω εἰς κόνμωαν κεφαλῆς, μηδὲν ἔχη τινὰς φωτίαν τὴν νύκταν ἔσω του ὅπου νὰ φέγγῃ, παρὰ εἰς τοὺς τόπους τοὺς χρηζάμενους, καὶ τινὰς νὰ μὲν τορμήσῃ νὰ βρεθῇ ἔξω τοῦ σπιτίου τὸ νὰ δώσουν ἢ γ' ὄραις, καὶ ὅποῖον εὔρουν νὰ τὸν βάλλουν εἰς τὴν φυλακὴν ὡς πισαυρίου νὰ τὸν ἐξετάξουν, καὶ ἂν ἐν' νὰ τὸν παιδεύου· καὶ κανένας παπᾶς Ρωματος, οὐδὲ φράγκος μηδὲν σηκωθῇ ταχία, οὐδὲ νὰ σημάνῃ καμπάνα, οὐδὲ σήμαντρον ὡς τὸ ξημέρωμαν· καὶ τινὰς μηδὲν ποίση μάλλωμαν, μηδὲ ποίση ἀγανάκτησιν τινός, ἀπάνω εἰς κόμωαν κεφαλῆς· καὶ οἱ βιγλατόροι νὰ ἔρτουν εἰς τὴν ἀφεντίαν τοῦ ρηγὸς νὰ τοὺς δώσῃ ὄρδιον πῶς νὰ δηγοῦνται.

Και πιασαυρίου με τὸν διαλαλημόν, τῆ δευτέρα, τῆ γ' ὀκτωβρίου, ἐκαβαλλίκευσεν ὁ ρήγας με τοὺς λᾶς του καὶ ἐγύρισεν τὴν χώραν ἀπέσω· καὶ οἱ τοῖχοι ἦσαν πολλὰ δυνατοί, ἀμμέ ἦσαν χαμηλοί, καὶ ἐμήνυσεν εἰς τὰς ἀνορίας καὶ ἐσυνπιάστησαν καὶ ἐκτισάν το με πηλὸν καὶ ματζακάναις, καὶ ἐσγάψαν τὸ χαντάκιν καὶ ἐποίησαν περδέσκαϊς ρ λ γ', διχῶς τοὺς πύργους· καὶ ἐστράφην ὁ ρήγας, καὶ ὤρισεν καὶ ἐδῶκαν τόπον τοὺς βιγλατόρους.

Πάλε ἐποίησαν ἄλλον διαλαλημόν: πᾶσα ἄνθρωπος ἀποὺ ε' χρόνων καὶ ἀπάνω νὰ ἔλθουν νὰ τοὺς δώσουν ὄρδινον νὰ πᾶνε εἰς τοὺς τόπους τοὺς χρήσιμους νὰ γραπτοῦν, καὶ ἀποῦ δὲν γραπτῆ νὰ τὸν πάρουν πάροικον ρηγάτικον. Καὶ ἄνταν τοὺς ἐγράψαν, ἐμετρησάν τους καὶ ἐβάλαν τους εἰς τοὺς τόπους τοὺς χρήσιμους, καὶ ἐποίησαν πολλὴν καλὴν τάξιν.

Τὴν αὐτὴν κυριακὴν, τῆ β' ὀκτωβρίου, ἐφέραν χαρτία ἀπὲ τὸν ἐμπαλῆν τῆς Ἀμμοχούστου πῶς ἐπεσῶσαν τὰ λς' κάτεργα εἰς τὴν Ἀμμόχουστον, καὶ μοναῦτα ἀρκέψαν εἰς τὸν πόλεμον, καὶ πῶς ὁ ἐμπαλῆς τῆς Ἀμμοχούστου ἔβαλλεν εἰς ὄρδινον νὰ βλεπήσῃ τὸ κάστρον εἰς τοὺς τόπους τοὺς πρεπάμενους, ὡς γίον πρέπει· καὶ ἄρσεν τοῦ ρηγός· καὶ μοναῦτα ἔπεψεν βοήθειαν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον· καὶ μοναῦτα ὤρισεν καὶ ἐδιαλαλήσῃν εἰς τὴν Λευκοσίαν, ὅτι πᾶσα ἄνθρωπος κοσμηικός, κλησιαστικός, ἐκεῖνοι ὅπου εὕρισκοῦνται γραμμένοι, ἔξω ἐκεῖνους ὅπου εἶναι ὠρδινιασμένοι νὰ βλέπουν τοὺς τόπους τοὺς χρηζάμενους, καὶ ὅσον ἀγροικήσουν τὸ τρουμπέττιν νὰ εὕρεθῶν ἀρματωμένοι καὶ καβαλλικεμένοι, πᾶσα εἰς ὡς γίον νὰ ἐμπορήσῃ, καὶ νὰ πάγῃ εἰς τὴν συντροφίαν τοῦ ρηγός εἰς τὴν Ἀμμόχουστον. Καὶ οὔλοι ἐδηγήθησαν, καβαλλάροι καὶ ἄλλοι, καὶ ἐνέβησαν εἰς τὴν στράταν. Ὄνταν ἐδείπνησεν ὁ ρήγας, ὄνταν ἐπαιξεν ἡ τρουμπέττα τὴν νύκταν ἐκείνην τῆς κυριακῆς,

ἐκαβαλλίεψεν ὁ ρήγας καὶ ὁ πρίντζης, καὶ ὁ κοντοσταύλης ὅπου ἐστράφην ἀπὸ τὴν Κερινίαν· καὶ ὄνταν ἐβγήκαν ἀπὸ τὴν Λευκοσίαν εὐρέθησαν δύο χιλιάδες ἀνθρώποι, χωρὶς ἐκείνους ἀποῦ ἐβάλαν ἀπάνω εἰς ταῖς φυλακάδες τοῦ τειχοκάστρον, καὶ εἰς τοὺς πύργους τοῦ τειχοκάστρον, τοῦτέστι νὰ βλέπουν τῆς Λευκοσίας, ἀπεζοὶ καὶ καβαλλάριδες. Καὶ ἄφηκεν ὁ ρήγας εἰς τὸν τόπον του τὸν σὶρ Τζουάν τὸ Νεβίλαις· καὶ τὸ πωρὸν τὴν δευτέραν ἀπεσῶσαν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον.

Καὶ τῆ δευτέρᾳ, τῆ τρίτῃ ὀκτωβρίου, ἐποίκασιν πόλεμον, καὶ ἀπάντησεν πολλὴν ὄρα, καὶ ἐπόθαναν καὶ ἐλαβώθησαν πολλοὶ καὶ ἀπὲ τῶν μερτικὸν καὶ ἀπὲ τὸ ἄλλον· ἐγνακτῆσαν οἱ Γενουβίσοι καὶ ἐμπῆκαν εἰς τὰ κότεργά τους· καὶ ὁ ρήγας ὤρισεν νὰ βλέπουν ταῖς πόρταις νὰ μὲν φύγουν οἱ λᾶς ἀπὲ κείνους ὅπου ἦρταν ἀπὲ τὴν Λευκοσίαν, καὶ ἐβάλλαν τέσσαρης χιλιάδες ἄνδρες καὶ ἐβλέπαν μὴδὲν ἐβγοῦν ἀπὲ τὰ κότεργα οἱ Γενουβίσοι, οὐδὲ οἱ λᾶς μας μὴδὲν ἐβγοῦν ἔξω καὶ πιαστοῦν ἀπὲ τοὺς Γενουβίσους. Καὶ οἱ Γενουβίσοι ἐβγάλαν μερτικὸν ἀνθρώπους ἀπὲ τὰ κότεργα καὶ ἐτριγυρίσαν τὴν Ἀμμόχουστον ἀπ' ἔξω· καὶ ἐμείναν οἱ Κυπριῶταις ἔσω ἀποκλεισμένοι εἰς τὴν Ἀμμόχουστον, καὶ τινὰς δὲν τοὺς ἐφέρεν φαγούραν, οὐδὲ ἀπ' ἔσω ἐβγαίναν ἔξω.

Καὶ τῆ τετράτῃ, τῆ ε' ὀκτωβρίου, τῆ κα' ὄρα, α το γ' Χριστοῦ, θεωρῶντα ὁ κοντοσταύλης τὴν στενοχωρίαν τῆς Ἀμμόχουστου, ἔκραζεν μερτικὸν ἀνθρώπους, ἐκεῖνοι ὅπου θέλαν μὲ τὸ θέλημάν τους, καὶ εὐρέθησαν φ' ἀνθρώποι, καὶ ἀνοῖξαν ταῖς πόρταις τῆς Κάβας καὶ μοναῦτα ἐξέβησαν· καὶ θεωρῶντα οἱ Γενουβίσοι ἐσμίκτησαν, καὶ ἐσκοτώσαν καὶ ἐλαβώσαν πολλοὺς Γενουβίσους, καὶ ἐπίασαν καὶ σ' Γενουβίσους, καὶ ἐλαβώσαν ἓναν καβαλλάρην πολλὰ ἀπύτορμον ὀνόματι σίφε Ραίμου τὸ Καφρᾶ μὲ ἓναν βερετουνιν εἰς τὸ πρόσωπον καὶ ἐξέβην εἰς τὸ κιλάκιν του, καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Λευκοσίαν καὶ ἀπόθανεν,

και ἐθάψαν τον εις τὴν Ταρτούζαν. Καὶ ἐχωρίστησαν οἱ Γενοῦβίσοι ἀπὸ τοὺς Κυπριώταις.

Καὶ ὄνταν ἦλθεν ὁ κοντοσταύλης εις τὴν Λευκοσίαν, καὶ ὄνταν ἦλθεν εις τὸ πραστίον τοῦ Ἀγροῦ, ἐμπλασεν ξ' Γενοῦβίσους ὅπου εἶχαν ἐβγῆν ἀπὲ τὰ κάτεργα, καὶ ἐπῆγαν καὶ ἐκουρσέψαν καὶ ἐστρέφουνταν, καὶ ἄλλοι ὅπου ἐθωροῦσαν μηδὲν ἔρτη φουσατόν ἀπὲ τὴν χώραν, καὶ θωρῶντά τους ὁ κοντοσταύλης μὲ τὴν τέχνην του καὶ μὲ τὴν δυνάμιν του ἐτριγύρισέν τους, ὡς γίον νὰ βάλλη τὰ σφακτὰ εις τὴν μάνδραν, καὶ ἐσκότωσέν τους· καὶ ἐμεῖναν ζωντανοὶ κ' καὶ ἔβαλέν τους εις τὴν φυλακὴν τοῦ κυροῦ τοῦ Στύρου· καὶ ἤρτεν πολλὰ χαροῦμενα εις τὴν Λευκοσίαν ὁ κοντοσταύλης· καὶ τὰ πράματα καὶ τὰ κτηνὰ ἐστρέψαν τα τοὺς ἀφένταις τους· καὶ ἐνέβην εις τὴν Λευκοσίαν τῆς 5' ὀκτωβρίου α το γ' Χριστοῦ μὲ τὴν βουλὴν τοῦ ρηγός.

Ἀγροικῶντα ὁ πρίντζης τὴν ἀνδρίαν τοῦ κοντοσταύλη ἐπεθύμησε νὰ ἐβγῆ νὰ πολεμήσῃ, ἀμμέ οἱ λᾶς δὲν ἐθελήσασιν, λαλῶντα: ὁ ρήγας ἐπεψέν μας νὰ βλέπωμεν τὴν Ἀμμόχουστον, ὄχι νὰ παγαίνωμεν εις τὸν πόλεμον, μηδὲν χάσωμεν τοὺς λᾶς μας, καὶ τᾶπισα χάσωμεν τὴν χώραν καὶ τὰ κορμιά μας, ἀμμέ ἂν θέλῃς νὰ παραδιαβάσῃς ἄμε εις τὴν ὑποταγὴν σου, διότι οἱ Γενοῦβίσοι εἶναι πολλὰ πειρασμένοι τοῦ πολέμου καὶ καλὰ ἀρματωμένοι, παρὰ μᾶς, μὲν βάλλωμεν τοὺς λᾶς μας εις τὴν δοκιμὴν. Τᾶπισα ἔκραξεν ὅλους εις τὴν βουλὴν ὁ πρίντζης καὶ εἶπέν τους: ἄρχοντες, ἔκραξά σας νὰ πῆτε τὸν φανόν σας, καὶ μηδὲν ἀντραπῆτε, ὅτι ἀποῦ δὲν πεῖ καλὰ δὲν ἔχει κατηγόρησιν, διότι δὲν εἶστε πειρασμένοι, καὶ ἀποῦ καλὰ πεῖ θέλειν ἔχειν τιμὴν· φαίνεται σας νὰ ἐβγοῦμεν νὰ τοὺς πολεμήσωμεν; Καὶ εἶπάν του: θωρεὶ ἡ ἀφεντιά σου, ὅτι εἶναι πολλὰ ξύλα, καὶ ἂν ἐβγοῦμεν ὅλοι ζημίαν θέλομεν ἔχειν, καὶ ἂν εὔρουν μόνον θέλου πολεμήσειν, ἂ

ἴσθαι, θέλουν ἐμπαίνει εἰς τὰ ξύλα, καὶ ἡμεῖς θέλομεν ἔχειν ζημίαν· διὰ τοῦτον φαίνεται μας νὰ μὲν ἐβγοῦμεν ἀκ τὴν Ἀμμοχούστον, ὡς που νὰ φανῆ τοῦ ρηγός. Εἶπέν τους ὁ πρίντζης: ἐπειδὴ φαίνεται σας νὰ μὲν ἐβγοῦμεν, ἀρέσκει μου· ἀμμέ φαίνεται μου κακόν, ἐκεῖνοι νὰ γυρίζουν καὶ νὰ κουρσεύουν τὸ νησί, καὶ μεῖς νὰ καθούμεθαι· ἀμμέ ἄς πέψωμεν τινάν, μήπως καὶ σαστοῦν νὰ πᾶν ἀπ' ὧδε, καὶ μεῖς ν' ἀναπαυτοῦμεν.

Παραῦτα ὠρδίνισαν εἴς τε καβαλλάριδες καὶ ἐπέψαν τους μαντατοφόρους· ὁ πρῶτος ἦτον ὁ σὶρ Τζουάν τε Μόρφου ὁ κούντη τε Ρουχᾶς, ὁ δεῦτερος ὁ σὶρ Ἀμοῦν Παπῆς πουντουλιέρης τῆς Κύπρου, ὁ γ' ὁ φρέ Τράν ὁ κουμεντούρης τοῦ Σπιταλίου, ὁ δ' ὁ ἀδικάρης τῆς Ἀμμοχούστου, ὁ ε' ὁ Ρετζακὲ τε Μιτζέλ ὁ τζηβιτάνος τοῦ μπρτζασίου· οἱ πγοὶ ἐζητήσαν τοὺς Γενουβίους νὰ τοὺς συντύχουν· καὶ οἱ Γενουβίσοι ἐπέψαν τὸν σὶρ Ταμίαν Γατανίε καὶ εἶπέν τους: ἀφένταις, ἐλάτε εἰς τὰ κάτεργα νὰ συντύχετε, διότι οἱ ἀφένταις μας ἔχουν φόβον νᾶρτουν εἰς τὴν γῆν, διότι ἔχει Λουμπάρδους καὶ θέλουν μάχην διὰ τὸ κοῦρσο, παρὰ ἀγάπην· καὶ ἂν ἔρτουν εἰς τὴν γῆν, εἶναι πολλοὶ Συργιάνοι καὶ Ζαρποτίδες, καὶ δὲν μᾶς ἀφήνουν νὰ συντύχωμεν τὰ ζητήματά μας, καὶ εἶναι βαρετὰ καὶ δυνατὰ· καὶ μεῖς πεθυμοῦμεν νὰ ποίσωμεν ἀγάπην, νὰ στραφοῦμεν εἰς τὰ σπιτίξ μας. Οἱ καβαλλάριδες εἶπάν του: καὶ ποῦ θέλετε ἄμορφον τόπον; Καὶ εἶπέν τους: ἂν ὀρίσετε, εἰς τὸ καπτέλλιν, καὶ ἄς ἐβγοῦν οἱ ἀνθρώποι, καὶ ἄς μείνουν ἰβ' μόνον νὰ τὸ βλέπουν καὶ ἐσεῖς οἱ ε' καὶ ἄξ' αὐτόν μας ἰβ', καὶ ἡγώ, καὶ ἴ μου συντρόφοι, καὶ κεῖ νὰ γενῆ τό μέλλει νὰ γενῆ· καὶ μεῖς θέλομεν ἐμπῆν ἀκ τὴν πόρταν τῆς θαλάσσου, καὶ σεῖς ἐμπᾶτε ἀκ τὴν πόρταν τῆς γῆς. Καὶ οἱ μαντατοφόροι ἤρταν εἰς τὸν ρῆγα καὶ εἶπάν του το· καὶ γροικῶντα τὰ λογία τοῦτα ὁ ρῆγας καὶ ὄλοι του οἱ ἀφένταις ἐκουντετιάσαν, ἐβγαλόντα δ' καβαλλάριδες, τοῦτέστιν ὁ σίρε Γκῆ τε Μάρ ὁ ἀμι-

ράλης τῆς Κύπρου, καὶ ὁ σὶρ Τζουάν τὲ Ζιπλέτ, ὁ Περὸτ τὲ Μουντολήφ βυχλιώτης, καὶ ὁ Γλυμὸτ ὁ ἀδελφός του, δὲν ἐθε-
 λησαν. Ἄς μὴνύσωμεν, εἶπεν ὁ ρήγας, τὰ λογία μὴ καὶ πᾶν
 ἀπ' ὧδε! ἀμμὲ οἱ δ' οἱ ἄνωθεν ἐλαλοῦσαν: διαφεντεῦγομέν
 σας ἀπὲ τὸν θεὸν καὶ ὀρίζομέν σας νὰ μὲν τορμίζετε νὰ ποί-
 σετε ταύτην τὴν ἀποτορμίαν, ὅτι οἱ Γενουβίσοι εἶναι προκτι-
 κοὶ τοῦ πολέμου καὶ κομποτάδες, καὶ θέλουν μᾶς κομπῶσει νὰ
 ἐμποῦν, καὶ τότες τίς θέλειν τοὺς ἐβγάλλειν; Καὶ διὰ τοῦτον
 δὲν ἦσαν οὔλοι μιᾶς βουλής, οὐδ' ἑνοῦ θελημάτου, καὶ τὸ πρᾶ-
 μαν εἶχεν φόβον. Καὶ ὁ κοντοσταύλης ἦτον εἰς τὴν Λευκο-
 σίαν· εἶπαν, νὰ τὸ μὴνύσωμεν καὶ τοῦ κοντοσταύλη νᾶρτη εἰς
 τὴν Ἀμμόχουστον· καὶ ἐγράψαν του ἀ' χαρτὶν λαλῶντα ἀπὲ
 τὸν ρῆγα: « Ἠγαπημένε μας θεῖε, διὰ τὸ ἐλέος τοῦ θεοῦ ἐσυν-
 πάψομεν τὴν ὑπόθεσίν μας μὲ τοὺς Γενουβίσοις· καὶ γιατί οἱ
 καθαλλάριδες οὔλοι δὲν εἶναι 'νοῦ θελημάτου, καὶ οἱ Γενουβί-
 σοι δὲν θέλουν τζετιάσουν τὰ στοιχήματα τὰ νὰ ποίσωμεν,
 ἂν δὲν διαβοῦν ἀπὸ 'μπρός σου, καὶ νὰ τὰ σημαδέψης μὲ τὰ
 γράμματά σου καὶ τοῦ θείου μας τοῦ πρίντζη, διὰ τοῦτον
 ἔβγα καὶ ἔλα εἰς τὴν Ἀμμόχουστον διὰ νὰ ἀποβοῦμεν ἀξ
 αὐτόν τους ». Καὶ τὴν γραφὴν ἔδωκάν την τοῦ σὶρ Πιέρ τὲ
 Κασῆ, καὶ ἐφέραν την εἰς τὴν Λευκοσίαν· καὶ ὁ κοντοσταύλης
 ἦτον ἀστενής, καὶ ἄνταν ἐφέραν τὴν γραφὴν καὶ ἀναγνώσαν
 την, καὶ ἔμαθεν ἀπὲ κείνον ὅπου φέρειν τὸ χαρτὶν πῶς τὸ θέ-
 λημάν τους ἦτο νὰ βᾶλλουν τοὺς Γενουβίσοις εἰς τὸ καστέλ-
 λιν, καὶ ἐθυμώθην δυνατά· διὰ τοῦτον ἔγραψεν χαρτὶν καὶ
 ἀπολογήθη τους: « Τρισεντιμότητοί μου ἀφένταις, ὀπίσω εἰς τὰ
 ρικουμαντιάσματα τοῦ ψηλοῦ χαρτίου τῆς βασιλείας σου, ἐπε-
 ρίλαθα καὶ ἀπὲ τὸν συμπαμμὸν τὸν ἐποῖτες μὲ τοὺς Γενου-
 βίσοις, ἀρεσκεῖ μου, καὶ ὁ θεὸς νὰ τὸ ποίση διὰ καλόν· καὶ
 ἀπὲ τὸ θέλεις νὰ ἤμαι ἐκεῖ νὰ σημαδέψω τὰ στοιχήματα, ὁ
 θεὸς τὸ ξεύρει ὅτι εἶμαι ἀρρωστος καὶ δὲν ἠμπορῶ νὰ ἔλθω·

ὄχι διὰ ὅσοο νὰ ποίσης μὲ τὴν βουλὴν σου ἀρεσκεί μου, καὶ στερεοῶ το καὶ γὼ καὶ τώρα καὶ παραμπρός». Θωρῶντα ὁ ρήγας τὸν ἀντίλογον τοῦ κοντοσταύλη, πολλὰ ἀγγρίστη· ὄχι διὰ τὸ καλὸν ὅλους, ἀμμὲ διὰ ζήλαν ἐθέλαν νὰ τὸν ἔχουν εἰς τὴν συντροφίαν τους· τότε ἐξαναγράψαν του ἄλλον χαρτὴν λαλῶντα: « Ἠγαπημένε μας θεῖε, τὴν γραφὴν σου ἐπερίλαβα καὶ ἀπὸ τὴν ἀστενειάν σου πολλὰ τὸ λυπούμεθαι. Οἱ παράβουλοι Γενουβίσοι δὲν συνπαύγουν νὰ ποίσουν τίποτες δίχως σου, καὶ τὸ κάτσιμόν σου εἰς τὴν Λευκοσίαν γυρίζει μας μεγάλη ζημία, ὅτι τριγυρίζουν τὸ νησὶν καὶ κατακουρσεύγουν το, καὶ καταλύσαν το καὶ καταλύουν το· διὰ τοῦτον μνηοῦμέν σου, ὅσον περιλάβης τὴν γραφὴν μας, ἀπάνω εἰς ἐπήτιον παραβουλίας, νὰ ἐβγῆς νάρτης ἤτζου, ὡς γίον εὐρίσκεσαι, ἔμπροσθέν μας χωρὶς καμμίαν ἀφορμὴν· καὶ λυπήθου τὸ νησὶν, ὅτι δὲν εἶναι δίκαιον οὐδὲ καλὸν διὰ λόγου σου νὰ κιντυνεύγη τὸ ρηγάτον μας· ὅτι οἱ ἄρχοντες τῆς βουλῆς μας ὅλοι ἀντάμα θέλουν νὰ τελειώσουν τὰ στοιχήματα, καὶ δὲν τὰ τελειοῦν χωρὶς σου». Καὶ τὸ χαρτὴν ἐδῶκάν το τοῦ πριούρη τοῦ Σάν Τομένικου, καὶ ἐφέρεν το εἰς τὴν Λευκοσίαν καὶ ἐδῶκέν το τοῦ κοντοσταύλη.

Καὶ ἄνταν ὁ κοντοσταύλης ἐδιέβασεν τὸ χαρτὴν, παραῦτα ἐδηγήθη νὰ καθαλλικέψη νὰ πάγη εἰς τὴν Ἀμμόχουστον· καὶ τὸ νὰ τὸν νώση ὁ λαὸς τῆς Λευκοσίας, παραῦτα ἀναμίκτησαν καὶ ἐσυνπιάστησαν περίττου παρὰ γ' χιλιάδες ἄνδρες, καθαλλάριδες, σορδιέριδες, λίζοι, καὶ ὅλος ὁ λαὸς καὶ εἰπὴν του: ἀφέντη, ὁ ἀφέντης μας ὁ ρήγας εὐρίσκεται εἰς τὴν Ἀμμόχουστον καὶ ὁ ἀφέντης μας ὁ πρίντζης καὶ οὔλοι οἱ περίττου καθαλλάριδες, δὲν τοὺς ἀκανεῖ; τίνα σε θέλουν καὶ σέναν; δὲν εἶναι ἀκανετὸν ἐκεῖνοι νὰ συνπάψουν μὲ τοὺς Γενουβίσοις, ἀμμὲ θέλουν καὶ σέναν; δυναστικῶς θέλομε νὰ μὲν πάγης ἀπ' ὧδε, ἀμμὲ νὰ μείνης διὰ νὰ μᾶς ἀγιτιάσης, καὶ νὰ μᾶς

νοικοκυρέψης ὡς καλὸς μας ἀφέντης. Παραῦτα ἐπέψαν χ' ἀνθρώπους καὶ ἐπῆγαν εἰς τὰς πόρτας νὰ τὸν βλέπουν, νὰ μηδὲν τὸν ἀφήσουν νὰ πάγη ὁ κοντοσταύλης ἀπὲ τὴν χώραν· καὶ ἦσαν β' πόρταις καθολικαῖς ἀνοικταῖς εἰς τὴν Λευκοσίαν, τῆς ἁγίας Παρασκευῆς καὶ τοῦ ἁγίου Ἀντρέα· καὶ ἦσαν ὠρισμένοι ν' ἀποθάνουν, παρὰ νὰ τὸν ἀφήσουν νὰ πάγη. Καὶ ἐγυρέψαν τὸν πριούρην ἀποῦ ἐφέρεν χαρτίν νὰ τὸν σκοτώσουν, ὁ ποῖος γροικῶντα τὸ θέλημαν τοῦ λαοῦ ἔφυγεν καὶ ἐπῆγεν εἰς τὸ καστέλλιν, ὅπου ἐπλίκευσεν ἡ μάνα τοῦ αὐτοῦ κοντοσταύλη, ὀνόματι Ροϊνιέλης. Καὶ ἐτριγυρίασεν ὁ σὶρ Τζουὰν Γκοράπ, καὶ ἐβάλαν α' ἀνθρώπους νὰ τὸν βλέπουν, μηδὲν ἀφήσουν τὸν κοντοσταύλην νὰ πάγη· καὶ ἦσαν πολλὰ μετανωμένοι καὶ ἐξαπολύσαν τὸν ρῆγα καὶ τὴν μάνα του καὶ τὸν πρίντζην καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον.

Τᾶπισα ἐσυμβουλευτήν ὁ κοντοσταύλης μὲ τοὺς καθαλλάριδες καὶ μὲ τὸν Μουντολήφ τὲ Φερνέ, καὶ ἐποίησαν βουλήν νὰ διαλαλήσουν, κανενεὶς μηδὲν εἶναι ἀπότορμος νὰ ποίση καμμίαν ἀγανάκτησιν τοὺς Γενουβίους, διότι ὁ ρῆγας ἐποίηκεν ἀγάπην μετὰ τοὺς εἰς τὴν Ἀμμόχουστον· καὶ ὅσους εἶχεν ἀρεστιασμένους εἰς τὰς φυλακὰς ἐξαπόλυσέν τοὺς· καὶ ἀπέκει: οἱ λᾶς δὲν ἀφήνουν τὸν κοντοσταύλην νὰ πάγη εἰς τὴν Ἀμμόχουστον, ἤξεύρετε, ὅτι οὐδὲ νὰ πάγη· ἀμμὲ πᾶσα εἰς νὰ πᾶ νὰ πολομᾶ τὴν δουλιάν του. Καὶ ὁ λαὸς ἐσύνπαψεν· καὶ μέσα εἰς τοῦτον ταῖς νύκτες ἐβλέπαν ταῖς πόρταις τοῦ σπιτίου τοῦ κοντοσταύλη, μηδὲν πάγη κρυφὰ εἰς τὴν Ἀμμόχουστον· καὶ εἶπαν τοῦ κοντοσταύλη: ἐντιμοτάτε μας ἀφέντη, ἂν θέλῃς νὰ πᾶς εἰς τὴν Ἀμμόχουστον ἔπαρ' μας μετὰ σου, νὰ μείνωμεν εἰς τὴν σκέπην σου, ὅτι καλλίον ν' ἀπεθάνωμεν μὲ ἀφέντην ζευράμενον, παρὰ νὰ ζιοῦμεν ὡς γίον κτηνὰ ὅπου νὰ μὲν ἔχουν βοσκόν. Γροικῶντα ὁ κοντοσταύλης, δὲν τοῦ φάνη νὰ πάγη εἰς τὴν Ἀμμόχουστον, καὶ νὰ πᾶ καὶ ὁ λαὸς μετὰ του, καὶ ἡ

Λευκοσία νά μείνη εὐκαιρη, ἀμμέ ἔγραψεν χαρτίν εἰς τὴν Ἄμμοχούστον, καὶ ἐμήνυσέν το τοῦ ρηγός, ὅτι ἂν ἔρτω, ἡ Λευκοσία μνήσκει εὐκαιρη, καὶ θέλουν τὴν πάρειν οἱ Γενουβίσοι. Καὶ πισταυρίου πάλιν οἱ λαὸς ἀναμίγουνταν, καὶ πάλε ἐδια(λά)-λησεν ὁ σὶρ Μουντολῆφ, ὅτι πᾶσα ἄνθρωπος νά πολομᾶ τὴν δουλιάν του, διατι ὁ ἀφέντης ὁ κοντοσταύλης δὲν θέλει νά σᾶς ἀφήση, ἀμμέ ὡς γίον ἀγαπᾶτε καὶ θέλετε τὴν συντροφιάν του, τὸ ὁμοτον καὶ ἡ ἀφεντία του θέλει τὴν συντροφιάν σας.

Καὶ εἰς τοῦτον ἐβάλαν ἕνυ δανεικὸν ἀπάνω εἰς πᾶσα λοὴν ἄνθρωπον μὲ τὴν βουλήν του, τοὺς ἀνθρώπους τοῦ ρηγός, ὅπου ἦτον ἡ ὁμάδα ἕναν μιλούνιν δουκάτα· τοῦτέστιν ἀπάνω ἰς τὰ χωργιά τὰ ρηγάτικα τ' χιλιάδες δουκάτα· ἀπάνω τοὺς Ἑβραίους τῆς Ἄμμοχούστου λ' χιλιάδες δουκάτα· ἀπάνω τοὺς Ἑβραίους τῆς Λευκοσίας ο' χιλιάδες δουκάτα· ἀπάνω τοὺς καθάλλαρδες, κυράδες, λιζίους καὶ ἄλλους, τ' δουκάτα. Καὶ ἐκλέξαν καὶ ὅσον ἠμπορήσαν νά πλερώσουν, καὶ τᾶπισα ἐπλημμελεψάν τους καὶ πολλὰ τοὺς ἐβασανίσαν. Ὅμως ἐπέψαν εἰς τὴν Λευκοσίαν κιλιούρην νά συμπιάση τὰ δανεικά· καὶ ἦσαν κάτινες ρεβελιασμένοι καὶ δὲν ὑποτάκτησαν νά πλερώσουν, καὶ ἐβάλλαν τους εἰς τὴν φυλακὴν εἰς τὸ ἀπλίκιν τοῦ κυροῦ τοῦ Στύρου. Γροικῶντα ὁ λαὸς πῶς ἐβάλλαν κατινές εἰς τὴν φυλακὴν, ἐρρεβελιάσαν καὶ ἐπῆγαν νά τζακίσουν τὴν φυλακὴν νά ἐβγάλουν τοὺς λαὸς· καὶ ἐπῆραν μετὰ τους ἕναν φλάμπουρον μὲ τὰ σημαδία τοῦ ρηγός, λαλῶντα, οὐδὲν μᾶς φαίνεται νά πλερώσωμεν τὰ δανεικά τοὺς Γενουβίσους! Γροικῶντα ὁ σὶρ Τζουάν τὲ Ναβίλες ὁ βισκούντης τὴν τραχὴν, ἐκαθαλλίκεψεν καὶ ἤρτεν καὶ ἀρώτησέν τους, τίντα θέλετε; Εἶπάν του: νά ἐθγοῦν οἱ λαὸς μας ἀπέ τὴν φυλακὴν, τοὺς ἐβάλλαν διὰ δανεικά τοὺς Γενουβίσους. Παραῦτα ὤρισεν ὁ βισκούντης καὶ ἀνοτζαν τὴν φυλακὴν, καὶ ἐβγάλαν ἐκείνους ὅπου ἔθελεν ὁ λαός, τοὺς δὲ ἄλλους ἀφήκάν τους· καὶ ἐδῶκαν τ' ἀνοικταρία τοῦ βισκού-

τη, καὶ ἦρταν εἰς τὸ σπίτιν τοῦ κοντοσταύλη καὶ εἶπάν τοῦ το· καὶ μοναῦτα ἐποίησεν διαλαλημὸν, νὰ μὲν ἓναι τινὰς ἀπότομος νὰ ποίση ταραχὴν· καὶ ὡς γίον ἐβγαίνεν ὁ διαλαλητὴς νὰ ποίση τὸν διαλαλημὸν, ἐρρίψαν τον καὶ ἐτζαλαπατήσαν τον, καὶ δὲν τὸν ἀφήκαν νὰ διαλαλήσῃ, λαλῶντα: ἐμεῖς δὲν πολομοῦμεν μάλλωμεν, παρὰ τὸν ἀφέντην μας τὸν κοντοσταύλην δὲν τὸν ἀφήνομεν νὰ πάγῃ ἀπὸ ξαυτόν μας, μηδὲν μείνωμεν ἀνακέφαλοι.

Θωρῶντα οἱ λαὸς ὅτι ἐσκολίζουσαν καὶ ἀξαργοῦσαν ἀπὸ τὴν δουλιάν τους, διὰ νὰ βλέπουν τὸν κοντοσταύλην, καὶ ἐγίνισκετόν τους ζημίαν, ἐσηκώθη ὁ Ψιχίδης καὶ ἐσυνπίασεν ἕ' ἀνομάτους, καὶ ἐπῆρεν ἀπάνω του νὰ βλεπίσῃ τὸν κοντοσταύλην εἰς μὸδον ὅπου νὰ μὲν πάγῃ, καὶ ὁ λαὸς νὰ πολομᾷ τὴν δουλιάν τους· καὶ ὅλοι ἐκουντετιάσαν, καὶ ἀφήκαν τὸ βάρος εἰς τὸν Ψιχίδην. Καὶ ὄντα τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ ἐφήκαν τὸν κοντοσταύλην κουβέρνον τῆς Λευκοσίας, ἀμμὲ ὁ κοντοσταύλης πάντα ἐννοιάζετο νὰ τελειώσῃ τοὺς ὀρισμοὺς τοῦ ρηγός, καὶ δὲν τὸν ἀφίναν οὐδὲ χαρτί νὰ τοῦ μηνύσῃ, καὶ ἐδιαφεντέψαν νὰ μὲν τορμίσῃ τινὰς νὰ πάγῃ εἰς τὴν Ἀμμόχουστον· θωρῶντα ὁ κοντοσταύλης τὸ πρᾶμαν τὸ πῶς ἐπροξέναν μέγαν κίντυνον, τὴν ἄγγρισιν τοῦ ρηγός καὶ τὴν ὄρεξιν τοῦ λαοῦ, ἐσυνπίασεν τοὺς καθαλλάριδες τοὺς Κυπριώταις, καὶ δύο φρενίμους καθαλλάριδες Φράγκους, τὸν σιρὲ Γκαλιοτὴ Ταμπιέρες καὶ τὸν σιρὲ Μπελητοῦν τὲ Λαπελισουνιέρε, καὶ ἀπὲ τοὺς πουρζέζηδες, καὶ ἐζήτησέν τους βουλήν νὰ τοῦ ποῦν τὸν φανόν τους, τίνα νὰ ποίση, μηδὲν ἀφοραθῇ ὁ ρήγας κακόν—ἀληθεία ἐπολογήθηκα τοῦ ρηγός εἰς τὸ πρῶτον χαρτίν τὸ πῶς δὲν ἤμουν καλά· τὸ β' ἐμήνυσά τους, τὸ πῶς οἱ λαὸς δὲν μὲ ἀφήνουν νὰ ἔρτω καὶ βλέπουν ταῖς πόρταις τῆς Λευκοσίας καὶ τῆς αὐλῆς μου νὰ μηδὲν ἔρτω, ἀμμὲ ἐλπίζω νὰ τοὺς καταπραῦνω καὶ νὰ ἔλθω εἰς τοὺς ὀρισμοὺς σου· τοὺς ἀνθρώπους δὲν ἤμπορῶ νὰ τοὺς φύγω, λοιπὸν φαίνεται μου νὰ

τοῦ γράψω χαρτίν, καὶ νὰ τζακίσετε τὸν λαὸν νὰ τὸν ἀφήσουν νὰ πάγη. Καὶ ἐκατηχῆσαν τὸν λαὸν πολλὰ, καὶ εἶπαν· δίκαιον εἶναι νὰ γραπτῆ ἀντίλογος καὶ χαρτίν εἰς τὸν ἀφέντην μας τὸν ρῆγα νὰ ζεῦρη πῶς εἴμεστέν ὑποτακτικοὶ του, μηδὲν παντέχη ὅτι ἐρρεβελιάσαμεν καὶ ἐποίκαμεν τὸν ἀφέντην τὸν κοντοσταύλην κουβερνούρην, καὶ ζηλέψη καὶ φέρη τοὺς Γενουβίσους καὶ ξολοθρέψη μας. Τοῦ λαοῦ ἄρσέν του νὰ γράψουν χαρτίν· καὶ εἶπαν νὰ τοῦ γράψουν εἰς τοιοῦτην τάξιν· ἀκριβέ μου ἀφέντη καὶ γνήσιέ μου ἀδελφότεκνε, ταπεινὰ προσπίπτω εἰς τὴν ἀφεντιάν σου· πολομῶ τὴν ἀφεντιάν σου νὰ ἡξεύρης, ὅτι ἐπερίλαβα τὸ χαρτίν σου, καὶ μοναῦτα ὡς γίον εὐρίσκουμουν, ἐξεβῆκα νὰ ἔλθω εἰς τὴν ἀφεντιάν σου, ἀμμὲ τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ δὲν μὲ ἀφήκεν, καὶ εἶναι πολλὰ μετανωμένοι καὶ ἀφήκαν τὴν βασιλείαν σου καὶ τὸν ἀδελφόν μου τὸν πρίντζην καὶ ἐπήγετε· καὶ ἐφάνην μου νὰ τοὺς ἀποτζακίσω, νὰ ἔλθω εἰς τὴν ὑπόταξιν τοὺς ὀρισμούς σου, ὡς γίον δι' ἄλλον χαρτί σοῦ τὸ ἐμῆνυσα· τῶρα ἠωρῶ, ὅτι καθημερινὸν περίττου καὶ περίττου μὲ βλέπουν καὶ διαφεντεύγουν με νὰ μὲν ἔβγω ἀπ' ὧδε, καὶ διὰ τοῦτον δὲν θέλω νὰ μπῶ εἰς δοκιμὴν νὰ σκοτωθῶ· διὰ τοῦτον γράφω τὴν ἀφορμὴν τῆς ἀφεντιᾶς σου, καὶ νὰ 'μαι σκουζιασμένος. Καὶ γραφόντα τὸ χαρτίν, πρὶν νὰ δοῦν ποῖον, ἐθέλαν νὰ τὸ πέψουν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον.

Καὶ ὄντην ἐπεψεν τὸ χαρτίν, ἐφέρον μίαν γραφὴν ἀπὲ τὸν κηπετάνον τῆς Κερίας καὶ οὐλῆς τῆς ἀνοριάς του εἰς τὸν κοντοσταύλην, λαλῶντα οὕτως· « Δικέ μας καὶ τριστιμιμημένε ἀφέντη, πολομῶ τὴν ἀφεντιάν σου νὰ ἡξεύρης, ὅτι ὁ ἀφέντης μας ὁ ρῆγας ἐπεψέν μας εἰς τὴν Κερίαν τὸν σίρ Φρεσέ Σατοῦρνον μὲ δικόν τοῦ αὐθέντη χαρτίν, λαλῶντα ὅτι νὰ κρατήσωμεν τὸν αὐτὸν σίρ Φρασές εἰς τὴν συντροφίαν τοῦ τζηβιτάνου μας, καὶ νὰ διαλαλήσωμεν ἀπὲ τὴν μερίαν τῆς βασιλείας του, ὅτι οὗλοι οἱ λᾶς τῆς Κερινίας νὰ ἦναι εἰς τὸ θέλημα τοῦ

αὐτοῦ σὶρ Φρασές τοῦ Κατελάνου· γροικῶντα τοῦ ὀρισμοῦ, καὶ σκοπίζοντα τὴν ἀφεντιάν σου, πῶς ἀφεντεύγεις τὴν Λευκοσίαν καὶ οὐλον τὸ νησίν, δὲν ἐδέκτημαν τὸν αὐτὸν σὶρ Φρασές, ἀμμὶ ἐδώξαμέν τον καὶ ἐστράφην εἰς τὴν Ἄμμόχουστον· ὅτι φαίνεται μας οἱ Γενουβίσοι τὸν ἐπέψαν μῆπως καὶ βάλλουσιν τὴν Κερινίαν εἰς τὸ χέριν τους, καὶ ἐφάνην μας τοῦτον τὸ κατὰστημαν ἐποϊκάν το οἱ Γενουβίσοι διὰ τὸν φόβον ὅπου σέ φαβοῦνται, μηδὲν κρατήσης τὸ αὐτὸν κάστρον εἰς τὸ χέριν σου· ἐμεῖς ὅλοι ἀντάμα θέλομέν σε καὶ ψηφουμέν σε διὰ ἀφέντην μας, ὅτι κανένας δὲν ἀγαπᾶν τὸ αὐτὸν νησίν περίττου σου· διὰ τοῦτον οὐλοί μας παραδιδόμεθαν εἰς τὴν ἀφεντιάν σου, καὶ παραδιδόμεν καὶ τὸ κάστρον εἰς τὴν βλέπισίν σου, ὅς ὡς που νᾶρητ ὁ ἀφέντης μας ὁ ρήγας ὁ τρισακριβός σου ἀδελφότεκνος, ὅπου νά σοῦ τὸν χαρύνη ὁ θεός, καὶ νά μᾶς βλεπίση ἀπὲ τοὺς ἀθέους Γενουβίσοις ».

Παραῦτα ὤρισεν ὁ κοντοσταύλης εἰς τὸ σύγκριτον καὶ πέψαν ἑνοῦ μηνός πλέρωμαν εἰς τὸ κάστρον, καὶ ἐμήνυσεν τους νά τὰ μοιραστοῦν, καὶ ἐπεψέν τους ἀντίλογον· « ἀκριβοί, καλοὶ καὶ δίκιοι φίλοι καὶ συντρόφοι, τὴν γραφὴν σας ἐπεριλάβα· ἀπὲ τὸ μὶ ἐψηφίσετε διὰ κουβερνούρην τοῦ κάστρου, εὐκαρίζομαί σας καὶ πέμπω σας πλέρωμαν ἑνοῦ μηνός· καὶ ἀς ἦστε ὀξυπνοὶ, καὶ πολομάτε καλαῖς βίγλαις μέραις καὶ νύκτες, ὅτι οἱ ἐχθροὶ τριγυρίζουν μας, καὶ βλεπηθῆτε, διατὶ δὲν ἤξεύρ τινάς τὸν κλέπτην ποῖαν ὦραν ἔρκεται· καὶ εἴ τι χρήζεσθε, μηνύσετέ μου νά σᾶς πέψω ».

Εἰς τὴν Ἄμμόχουστον θωρῶντα, ὅτι ὁ κοντοσταύλης οὐδὲν ἐπῆγεν, οὐδὲ τὸ κωλύμαν ἐμήνυσεν, ἐμεῖναν ξηστικοί, καὶ ἀναγκάσαν τὸν ρήγα νά πέψη νά ὀρη τίντα πολομοῦν. Ὁ ρήγας ἔδωκεν ἕναν χαρτίν τῆς ἐμπιστιοσύνης εἰς τὸ χέριν τοῦ σὶρ Τιπάτ Μπελφόρτζ καὶ ἐπαράγγειλέν τον πολλὰ τίποτε νά πῆ τοῦ κοντοσταύλη ξηστομαχῆς. Τὸ σάββατο, τῆ 17 νοεμ-

βρίου α το γ' Χριστού, ὤρισεν, ὥρα πρώτη τῆς νυκτός, ἦλθεν ὁ σίρ Τιπάτ, βουργέσης τοπικός, καὶ ἔφερεν τὸ χαρτίν τοῦ ρηγός, καὶ ἦλθεν εἰς τὸ σπίτιν τοῦ κοντοσταύλη καὶ ἔδωκέν του τὸ χαρτίν, τὸ ποῖον ἐλάλεν· « Τρισακριθὲ καὶ ἡγαπημένε μου θεε, πέμπομέν σου τὸν ἡγαπημένον μας Τιπάτ Μπελφάρτζ, τὸν ποῖον ἐπαρραγγεῖλαμέν του πολλὰ λογία κρυφά νά σοῦ συντόχη, καὶ εἴ τι σοῦ πῆ κρατεῖς το ἀληθῶς, ὡς γίον νά σοῦ τὸ 'παμεν μὲ τὸ στόμαν μας ». Τότες ὁ κοντοσταύλης ἐπῆρὲν τον ἀπὲ τὸ χέριν καὶ ζητήσέν του νά τοῦ δώσῃ τὸν ὀρισμὸν τοῦ ρηγός, ὁ ποῖος εἶπέν του: ὁ ρήγας χαιρετᾷ σε καὶ λαλεῖ, ἂν τὸν ἀγαπᾷς, τώρα νά ποίση θαρρούμενα, ὅτι ξεῖρεσι καὶ ἀγαπᾷς τον, νά πᾶς μοναῦτα εἰς τὴν Κερινίαν καὶ νά τῆ βλεπίσης πρεπάμενα· καὶ δὲν ἡμπορεῖς νά τοῦ πώσης μεγαλύτερην χαράν, νά βλεπίσης ὅσον ἡμπορεῖς τὴν Κερινίαν, καὶ ἡτζου ἔχει τὸ θάρρος καὶ θέλεις τὸ ποίσειν.

Ὁ κοντοσταύλης ἔχοντα τοῦτον τὸν ὀρισμὸν καὶ τὸν λόγον τοὺς Κερινιώταις, ἐκουντεντίασεν· καὶ μετὰ ταῦτα ἐξέβην ὁ σίρ Τιπάτ νά πάγῃ ἔσω του. Καὶ ἐγροίκησεν ὁ λαός, ὅτι ὁ σίρ Τιπάτ ἦλθεν ἀπὸ τὴν Ἀμμόχουστον, ἐννοιάστησαν ὅτι θέλει νά ποίση τὸν κοντοσταύλην νά πάγῃ εἰς τὴν Ἀμμόχουστον, καὶ ἀρχέψαν νά τὸν λιθοβολήσουν· ὁ ποῖος ἔφυγεν καὶ πῆγεν καὶ ἀγितिόστην. Καὶ πισταυρίου ταχία ἐξέβην καὶ ἦλθεν εἰς τὸν κοντοσταύλην· καὶ πάλε ἐτρέξα τον μὲ ταῖς πέτραις, λαλῶντά του: ἦλθες νά πλανέσης τὸν ἀφέντην μας τὸν κοντοσταύλην νά πάγῃ εἰς τὴν Ἀμμόχουστον, καὶ νά ἔλθουν οἱ Γενουδίσοι νά μᾶς εὔρουν ἀνακεφάλους, νά μᾶς κουρσέψουν, καὶ νά πάρουν καὶ τὴν Δευκοσίαν, ἢ νά δυναστέψετε νά ἐκλεκτοῦν τὰ δανεικά! Τότε ὁ σίρ Τιπάτ ὡς γνωστικός εἶπέν τους εἰς λογὴν ὅπου εὐκαρίστησαν· καὶ μοναῦτα ἐπῆρὲν ἀντίλογον καὶ τὸ χαρτίν τὸ εἶχεν γραμμένον καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον.

Τῆ δευτέρῃ, τῆ κ' νοεμβρίου α το γ' Χριστοῦ, καλὰ ταχία ὁ κοντοσταύλης ἔπεψεν μίαν καλὴν καὶ μεγάλην συντροφίαν λᾶς τῶν ἀρμάτων εἰς τὴν Κερῖαν καὶ πλέρωμαν ἄλλῶναν μῆναν καὶ περὶ ττου, ἦγουν ἄσπρα τῆς Κύπρου, διὰ ν' ἀγοράσουν φαγούραν, καὶ ἐμηνῦσέν τους ἔγραφος πῶς νὰ βιγλίζουν, καὶ πόσαις βίγλαις νὰ πολομοῦν, καὶ ὤρισεν τὸν σὶρ Μουντολῆφ τὲ Βερνῆ ν' ἀγοράσῃ τὴν φαγούραν, καὶ ἔδωκέν του εἰς τὴν βοήθειάν του δύο βαχλιώταις τῆς τζάμπρας του· καὶ ἐξέβησαν τὰ ὄσπερὰ τὰ μικρὰ ἀπὸ τὴν Λευκοσίαν. Καὶ ἐβγάλαν καὶ τὸν σὶρ Τζουάν Γκοράπ ἀπὲ τὸν φόβον ὁ λαὸς, διὰ νὰ μηδὲν συνβουλευσῇ τὸν κοντοσταύλην νὰ πάγῃ εἰς τὴν Ἀμμόχουστον· ἦλθαν ὡς τὸ σπίτιν τοῦ κοντοσταύλη, τὸ ποῖον εἶναι κατὰ πρόσωπα τοῦ καστελλίου, πάλε ὁ λαὸς εἶδάν τον καὶ ἀπηδῆσαν ἀπάνω τον καὶ εἶπαν: πάλε ἦρτε νὰ πλανέσῃ τὸν ἀφέντην μας νὰ πάγῃ εἰς τὴν Ἀμμόχουστον! καὶ ἐλάσαν. Γροικῶντα τὴν ἀναλοχὴν ὁ κοντοσταύλης, ἐβίγλισε νὰ τοὺς ἰδῆ, καὶ ἦτον σκοτεινά, καὶ ὤρισεν καὶ ἐρρίψαν τους β' τορτισία καὶ ἄψάντα, καὶ εἶπέν τους: φίλοι μου, εὐχαρίζομαί σας πῶς με ἀγαπᾶτε ὄτοσον, καὶ θέλετέ με διὰ βοσκόν σας· ἀμμὲ σκοτόνετέ με ἀπὲ τὰς ταραχὰς καὶ δὲν με ἀφήνετε ν' ἀναπαυτῶ· προυμουτιάζω σας ὅτι νὰ μὲν πάγω εἰς τὴν Ἀμμόχουστον, διὰ τὴν ζωὴν μου· λοιπὸν ἂ με ἀγαπᾶτε, ἀμέτε ν' ἀναπαυτῆτε, ν' ἀναπαυτῶ καὶ ἴγῳ. Γροικῶντα ὁ λαὸς ἀφήκάντα καὶ πῆγασιν, καὶ ἐκοιμήθησαν καμπόσοι διὰ νὰ βλέπουν ταῖς πόρταις τῆς αὐλῆς του μηδὲν πάγῃ κρυφά.

Καὶ τὴν δευτέρην ὥραν τῆς νυκτὸς εἶπεν τοὺς καθυλλάριδες τῆς βουλῆς του, τοῦ σὶρ Τζουάν Γκοράπ, καὶ τοῦ σὶρ Τζουάν τὲ Νεβίλες τοῦ βισκούντη τῆς Λευκοσίας, καὶ τὸν σὶρ Πιέρ τὲ Κασὴν καὶ τοὺς λοιπούς, πῶς τοῦ ἐμήνυσεν ὁ ρήγας νὰ πᾶ νὰ βλεπίσῃ τὴν Κερνίαν, καὶ δὲν ἤμπορεῖ νὰ μὲν τοῦ ὑποτακτῆ· γοὶ ὅποιοι εἶπάν του: ἄμε εἰς τὴν καλὴν ὥραν,

μόιον βάλλε τινὰ εἰς τὸν τόπον σου πρὶν νὰ πάς. Τότες ἐβαλ-
 λεν τὸν σὶρ Πιερ τὲ Κασὴν κουβερνούρην τῆς Λευκοσίας. Τό-
 τες ἐγύρευαν καιρὸν ὁ σὶρ Τζουὰν Κουράπ νὰ πάγῃ ἔσω του,
 ὁμοίως καὶ ὅλοι οἱ καθαλλάριδες· καὶ ὁ λαὸς ἐβλεπεν ταῖς
 πόρταις, θωρῶντα τὸν σὶρ Τζουὰν Γκοράπ πῶς ἐπῆγεν ἔσω
 του τᾶπισα, ἦτον πλησίον τῶν ἐσπιτίων τοῦ συνεσκάρδου εἰς
 τὸν ἅγιον Ἐλευθέριον, ἐτρέξαν νὰ τὸν λιθοβολήσουσι· καὶ ἤυρεν
 τὸ παραθύριον, τὴν πόρταν τοῦ κούνη ἀνοικτὴν καὶ ἀπέξου-
 σεν, καὶ ἐνέβη καὶ ἐρωμανίστην, καὶ λαλοῦν: καλ' ἡμέρα ξη-
 μερόνεται! καὶ ἤτζου ἐγλύτωσεν.

Καὶ τὴν τρίτην, τῇ κα' νοεμβ(ρ)ίου α' τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅταν
 ἐσήμανεν τὸ μεσανυκτικὸν ὁ αὐτὸς κοντοσταύλης ἐδηγήθη με-
 τὴν κυρὰν τὴν Χελουγῆς τὴν κοντοσταύλενα τὲ Πρεζουή, καὶ
 τὴν ἀνήλικὴν του θυγατέραν καὶ μετὴν ὑποταγὴν του καλὰ
 λ' ἀνομάτους, καὶ ἐκαβαλλίκευσεν καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν πόρταν
 τῆς ἀγίας Παρασκευῆς· καὶ οἱ βλεπάτοροι ἦτον κοπιασμένοι
 καὶ κοιμήθησαν, καὶ δὲν ἐνώσαν, καὶ ἐξηπόρτισεν καὶ πῆγεν
 πρὸς τὴν Κερίαν· καὶ ὅταν ἐξύπνησαν ὅπου ἐβλέπαν καὶ ἐνώ-
 σαν τὸ πῶς ἐπῆγεν, ἐλάξαν καὶ ἐκλάψαν . . . . .

. . . . . (1) μήπως καὶ ὁ πατὴρ του ὁ ρὲ Οὐγγε νὰ ζῆ,
 καὶ ἀποθανάτου του νὰ κατεβγῇ τὸ ρηγάτον τοῦ υἱοῦ του τοῦ
 αὐτοῦ Γκῆ, χωρὶς νὰ ποῦν: ὁ πατὴρ του δὲν ἐκλερονομίσειν,
 πῶς νὰ κληρονομήσῃ ὁ υἱὸς του; Καὶ ἐκουντεντιάσαν του οἱ
 καθαλλάριδες, καὶ ἐγράψαν το εἰς τὴν μεγάλην αὐλήν, καὶ ἐ-
 δῶκαν τὰ προβιλιζία καὶ ἐπέψαν τα τοῦ κυροῦ τῆς κόρης τοῦ
 αὐτοῦ Λογῆς τὲ Βαλοές, ἡ ποιγῆ ἀρμάστην καὶ ἐποίησεν υἱὸν
 καὶ ἐκραξέν τον Οὐγγε, τὸ ὄνομαν τοῦ παπποῦ του. Καὶ ἐπό-
 θανεν ὁ υἱὸς τοῦ ρὲ Οὐγγε, καὶ ὁ υἱὸς του ἀναγιώθη καὶ ἐ-

(1) Ἐναμφιβόλως ἐξ ἀδελφίας τοῦ ἀντιγραφῆως παραλείφθη ἡ ἀρχὴ
 τῆς παραγράφου.

γίνετον καθαλλάρης εἰς τὴν Φρηγγίαν· καὶ ἐκεῖνος καὶ οἱ γονεῖς τοῦ ἀγκαλέσαν μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ρέ Οὐγγε, καὶ ἔστρεψεν ἡ βουλὴ τοῦ ρέ Πιέρ τοῦ μεγάλου, ὁ παῖς ἦτον θεῖος τοῦ παιδίου, εἰς τὸν Πάπαν λαλῶντα, κατὰ τὰ στοιχήματα καὶ προβιλιζία τοῦ ρηγάτου ἔπασεν τοῦ αὐτοῦ Οὐγγε τοῦ πρίντζη τῆς Γαλιλαίας· καὶ εὐρίσκειται εἰς τὴν Δουμπαρδίαν εἰς τοὺς πολέμους, εἰς τὴν Κινουργίαν χώραν. Τοῦτα οὐλα ἠξευράντα οἱ Γενουβίσοι, καὶ ἐπιλοκοπέυτησαν καὶ ἐκομπῶσαν τὸν τοιοῦτον καὶ τηλικουτον σὲρ Τζουάν τὸ Μόρφου, καὶ ἐπήραν τὸ κάστρον τῆς Ἀμμοχούστου.

Ὁ ρήγας πεθυμῶντα ἵ ἀποβγάλλη τοὺς Γενουβίτους ἔπεισέν τους β' καθαλλάριδες, καὶ ἐπεριλάβαν τους, καὶ ἐποψαν καὶ κεινοὶ β' Γενουβίτους πολλὰ σφαῦς καὶ ἐπεσώθησαν εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ρηγός· καὶ ὅσ' ὅπου νὰ ποίσουν νόσιν τοῦ ρηγός, ἐπεριλάβέν τους ὁ σὲρ Τζουάν τὸ Μόρφου καὶ ἐποικέν τους καλὸν πρόσωπον κατὰ τὸ συνηθιν, καὶ ἐμάθαν ἀπὸ ἑαυτῆς του πῶς νὰ χαιρετήσουν τὸν ρήγα· εἶπάν του: κρυφὰ θέλομε νὰ σοῦ συντύχωμεν διὰ τὸ μέγα σου διάφορος, ἀφὸν νὰ συντύχωμεν μὲ τὸν ρήγα! Ὄρισεν καὶ ἐμπάσαν τους εἰς τὴν τζάμπραν του καὶ εἶπάν του· « ἀφέντη, νὰ ξεύρη ἡ ἀφεντιά σου καὶ οἱ ἀρχοντες τῆς βουλῆς σου, ὅτι ὁ καπετάνος μας καὶ ὅλη ἡ ἀρμάδα ρικουμαντιάζουνται εἰς τὴν ἀφεντιάν σου, καὶ μνηοῦ σας, ὡς γίον καὶ ἄλλαις φοραῖς τὸ ἐμνηῦσαν, ὅτι οἱ λαὸς μας δὲν θέλουν οὐδὲ ἀρέσκει τους, οὐδὲ ἀποθαρροῦν τὰ κορμιὰ τους νὰ πεζεύσουν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον νὰ συντύχουν μὲ τοὺς λαὸς σας, διὰ ἵ ἀποφύγουν τ' ἀπόβγαρμάν μας, ὅτι ὁ λαὸς τῆς Ἀμμοχούστου ἐνὶ χοντροὶ λαὸς καὶ πλούσιοι, καὶ θέλουν μᾶς ποίσειν ἀγανάκτησιν· ἀμμέ, ἂν σᾶς φανῆ, ναῦκαιρέσετε τὴν Ἀμμόχουστον, τούτέστιν τὸ καστέλλιν, καὶ ἀφήτε ἰβ' σεργένταις, νὰ ἔρωμεν καὶ μετὶς ἰβ' τζακράτοροι μὲ τὴν βάρκαν τῆς θαλάσσου, καὶ νὰ μποῦν καὶ μαντατοφόροι ὅσους θέλετε

νά πέψετε καὶ σεις, καὶ καὶ νά ποίσωμεν ἀπόφιν τὸ μέλλει
νά γενῆ· καὶ ἂν θέλετε νά τελειωθῆ ἡ δουλιὰ μας, ἄς γενῆ,
εἰ δὲ κἄν οὐ, ἔχετε ὑγείαν, ὅτι δὲν θεωροῦμεν ἄλλοίως πως νά
τελειωθῆ ἡ δουλιὰ μας, ὅτι οἱ λαὸς μας δὲν ἀποθαροῦ τὰ κορ-
μιά τους εἰς τὰ χεργία τοὺς Συργιάνους καὶ Ρωμαίους». Ἐ-
πολογήθην τους ὁ ρήγας: καρτερήσετε ὀλίγον νά ἔχω βουλήν
μὲ τοὺς λαὸς μου. Οἱ Γενουδίσοι εἶπᾶν του: ἀφέντη, πᾶμεν εἰς
τὸν καπετάνον μας, καὶ ἔχοντα τὴν βουλήν σου θέλεις μᾶς τὸ
πεῖν καὶ θέλομεν τὸ πεῖν τοῦ καπετάνου μας.

Ὁ σὶρ Τζουᾶν τὸ Μόρφους, ὅπου ἦτον πεθυμημένος νά
τοῦ καθαρίσουν τὸ τοῦ εἶπαν, ἐπήρᾶν τους μερῖα, καὶ ἐδεῖξαν
φανὸν ὅτι συντυχάνουν διὰ τὴν ἀγάπην, καὶ ἐγύρεψε νά μάθῃ
τὸ κρυφόν· οἱ μαντατοφόροι εἶπᾶν τους φανερά: ἐσοῦ θέλεις
καὶ εἰμεστεν ἀκομι ᾧδε, ὅτι εἰς αὐτόν σου εἶναι τὸ ἀπίσγαρμάν
μας· ἂν θελήσης νά βάλλῃς τὴν ὄρεξίν σου, ἀποθγαίνομεν. Τᾶ-
πισα εἶπᾶν του κρυφά: ἐξεῦρε ὅτι τούτῃ ἡ ἀρμάδα ἐποίκαμέν
τὴν διὰ λόγου σου, ὅτι ὁ κύρης ὁ πρίντζης ὁ γαπρός σου ἐνι
ἀπάνω εἰς τὰ κάτεργα, καὶ εἰς τὸν δῆξοδόν του ἤρταμεν νά
πάρῃ τὸ ρηγάτον, καὶ ἤλθαμεν νά τὸν βάλλωμεν εἰς νομήν,
καὶ ποῖσε νά βουλεύσης τὸν ρῆγα νά μᾶς βάλῃ ἔς τὸ καστέλ-
λιν, καὶ θέλομεν κατεβάσειν τὸν γαπρόν σου καὶ θέλει περι-
λάβειν τὸ ρηγάτον του. Ὁ κούντης ἐθάρρην καὶ συντυχάνει μὲ
λαὸς ἀποῦ ἔχουν διάκρισιν, καὶ πιστευσέν τους εἰς τὸν ἀπιστόν
τους· λόγον, καὶ ἐλησμόνησεν τὸ πεῖν τοὺς φιλοσόφους ὅπου
λαλοῦσιν — μὲν πιστεύσης πᾶσα λόγον τὸν ἀγροικῆσης, μὴ
δὲν σὲ κρατήσουν μωρόν. Καὶ πηγαίνοντα νά φάγῃ, ἐγύρεψε
πῶς νά παγιδέψῃ τὸν σὶρ Ἄμοῦν Παπῆν, ὁ ποῖος ἦτον πιστός
καὶ καλὸς συνδουλάτορος τοῦ πρίντζη, νά τὸν καταστήσουν νά
ποιῆσῃ τὸν πρίντζην καὶ τὴν βουλήν νά συγκατεβοῦν ἢ ἀφήσουν
τοὺς Γενουδίσοις νά μποῦν εἰς τὸ καστέλλιν, ὅτι ἦσαν εἰς τὸν
ναὶ καὶ εἰς τὸ ὄχι. Καὶ ἐπέειπεν εἰς αὐτῆς του ὡς γίεν ἐποί-

κεν ὁ διάβολος μετὰ τὴν Εὐάν καὶ τὸν Ἀδάμ, ἤτ' οὐ ποῖκεν ὁ κούνητὴ τὲ Ρουχᾶς μετὰ τὸν πουντουλιέρην τῆς Κύπρου. Ἐκατίζεν ὁ ρήγας νὰ φᾶ, καὶ τὴν βουλὴν ἀφήκεν τὴν ὡς τὸ ἀπογιόμαν. Τότες ἐκάλεσεν ὁ κούνητὴ τὲ Ρουχᾶς τὸν πουντουλιέρην τῆς Κύπρου νὰ φάγη μετὰ του, καὶ ἄνταν ἀποφάγαν, ἐκάτζαν . . . . (1) μετὰ πρὶν χαρτώσει οὐ ὁμόσει, ἀμμὶ ἐκάθετον τυφλὸς διὰ τὴν ἀμαρτίαν τους, καὶ ἐκομπώθησαν διὰ τὸ κέρδος, καὶ ὅλοι ἐτζενιάστησαν καὶ ἐκλείσαν τὸ νησί, πόσαις ἐμείναν χήραις καὶ ὄρφανοί εἰς τὸ διακόνιον ἀπὸ τοὺς Γενουβίους; Τότες ἐπῆγεν ὁ σὶρ Ἀμοῦν Παπῆς εἰς τὸν πρίντζην τῆς Ἀντιοχείας, καὶ ἐβίαζέ τον ν' ἀφήσῃ τοὺς Γενουβίους νὰμποῦν εἰς τὸ καστέλλιν ἀπὲ τὴν πόρταν τῆς θαλάσσου νὰ συντύχουν νὰ τελειώσουν τὴν ἀγάπην.

Καὶ εἰς τοῦτον ἐκάτζαν εἰς τὴν βουλὴν, καὶ πολλοὶ ἐκουντρεστιάζαν μεσὸν τους, καὶ μερτικὸν ἐλαλοῦσαν νὰ μὲν ἐμποῦν, διατὶ ἂν ἐμποῦν δύσκολα θέλουν ἐβγῆν. Ἄλλοι (λα)λοῦσαν: ἀνὲν καὶ κρατήσουν τὸ κάστρον, ἐμεῖς ἔχομεν τὴν χώραν καὶ θέλομεν τοὺς ἀποκλείσειν ἔσω· ἐμεῖς θωροῦμεν πῶς ἐκεῖνοι ἀναγκαζοῦνται νὰ πᾶν ἔσω τους. Καὶ εἰς τοῦτον τὸν λόγον ἐστάθησαν ὅλοι εἰς κακὴν ὥραν καὶ ἐποῖκαν ἀπόφαν νὰμποῦν. Ἐφρίσαν τὸν καστελλάνον νὰ ἐβγῆ καὶ νὰ μείνουν ἰβ' τζακρτόροι μόνον, καὶ οἱ λοιποὶ ὅλοι νὰ ἐβγοῦν· καὶ ἐβγαίνοντά τους ἐμηνύσαν τῶν κατέργων, καὶ ἐνέβησαν εἰς ταῖς βάρκας ἰβ' συντρόφοι ἀντριωμένοι, καὶ ἀπεζέψαν, καὶ ἡ βάρκα ἐστράφη νὰ φέρῃ ἄλλους· καὶ ἐφέραν τοὺς ε' μαντατοφόρους τοὺς Γενουβίους καὶ ἀνοῖξαν τὴν πόρταν τοῦ γαλοῦ, καὶ ἐστέκαν οἱ δώδεκα συντρόφοι, καὶ ἀφήκεν τους καὶ ἐνέβησαν. Καὶ ἦσαν καὶ ἀπὲ τὴν πόρταν τῆς γῆς πέντε καβαλλάριδες οἱ μαντατοφόροι τοὺς ὠρδινίασεν ὁ ρήγας, καὶ ἐκάτζαν εἰς τὸ παλάτιν. Ἡ βάρ-

(1) Καὶ ἐνταῦθα ἐλλείπουσι φράσεις τινεῖς.

και εκουβαλουσαν τους Γενουβίους έξω του κάστρου· και άνταν εμπήκαν οι ιβ' Γενουβίσοι και οι ε' μαντατοφόροι, έπιάσαν οι Άμμοχουστιανοί ταίς πόρταις να μόν έμπουν πλέον. Και μοναυτα οι μαντατοφόροι οι Γενουβίσοι έποτζουκίσαν τους ιβ' Άμμοχουστιανούς· ν' αφήσουν ανοικτά· και άπηδησαν οι ιβ' Γενουβίσοι, και πάσα εις έπίασεν τόν εναν, και η πόρταις έμειναν ανοικταίς. Και μοναυτα έγέμωσεν τó καστέλλιν Γενουβίους. Τó ν' άγροικήσουν οι μαντατοφόροι οι καθαλλάριδες την παραχήν, αφήκαν τó κάστρον και έξεβησαν έξω, και έμεινεν τó κάστρον εις τó χέριν τους Γενουβίους. Και τουτο ήτον καλόν τó ποικαν οι καθαλλάριδες της Κύπρου!

Τότε έμετνωσαν εκείνοι όπου εργάστησαν τó κακόν, ó σιρ Τζουάν τε Μόρφους και ó σιρ Άμουν Παπής. Άφόν εμπήκαν οι Γενουβίσοι εις τó καστέλλιν και έμεινεν τέλεια δικόν τους, έμνηυσαν του ρηγός να πέψη τους μαντατοφόρους του να τελειώσουν την άγάπην, και ουδένας καθαλλάρης δέν έθέλησεν να μπη εις τά χεργιά τους, άμμέ έμνηυσαν: άς κατεβη ó άμιράλης εις την γην έξω της Άμμοχούστου αυριον, και να βάλλωμεν παπαñ να μάς λειτουργήση και να μάς μόσουν εις τó φρικτόν και άγιον σάμαν του Κυρίου να μόν μάς άδικήσουν, και τότες ν' άποθαριστουμεν να μπούμε εις τó καστέλλιν.

Πισαυρίου εκατέβην ó σιρ Πιέρ Έντεκαμπέ Φρεγκουσε με μεγάλην δόξαν και φοβέραν με μίαν μεγάλην συντροφίαν τους καρβοκυρούς, και εμπήκαν εις τόν άγιον Νικόλαν και έλειτουργήθησαν· και άνταν εσήκωσεν ó παπαñ τó κορμίν του Χριστου, αφήκάν το εις τόν άγιον σκούτελλον και τó αίμαν του Κυρίου εις τó ποτήριον, και έβάλαν τά μιαρά τους χεργία οι Γενουβίσοι, ó άμιράλης και οι καρβοκυροί, και έμόσαν του ρηγός και τους άρχοντες, τó να μπούν εις τó καστέλλιν να συντύχουσιν και κει να γένη τó να δώση ó θεός. Και δνταν έτελειώσεν η λειτουργία, έπηραν τόν ρηγα και την μητέρα

του και τὸν πρίντζη, και ἐκάτξαν εἰς τὸ παλάτι νὰ συντύχουν· και Γενουβίσοι ἐβγαίνεν ἕνας ἕξω, και ἐμείναν οἱ γ' αὐθένταις μόνον, ὁ ρήγας και ἡ μητέρα του, και ὁ πρίντζης, και ἐκλειδώσαν τους μέσα ἀφαγους και ἀποτους ὅλην τὴν ἡμέραν, διχῶς νὰ τοὺς ἀφήσουν δουλευτήν, και τὴν νύκταν ἐκοιμήθησαν χαμαὶ ἐντυμένοι. Θεωρῶντα ἡ ρήγαινα τὸν υἱὸν της ἀγιομάτιστον, ἀδείπνητον και κοιμισμένον χαμαὶ, ἐλυπήθην πολλά.

Και πιαυρίου τὸ πρωὶ ἀφήκαν ἀπὸ τὴν ὑποταγὴν τοῦ ρηγῶς και τῆς ρήγαινας και τοῦ πρίντζη και ἐνέβησαν νὰ τοὺς δουλεύσουν και θωρῶν(τά) τους φυλακισμένους εἰς τὰ χεργία τοὺς ἐχθρούς τους ἐφοβήθησαν πολλά. Και τὰπισα ἐνέβην ὁ ἀμιράλης νὰ τοὺς χαιρετήσῃ, και τὸ νὰ τὸν ἰδῇ ἡ ρήγαινα, ἐσύντυχέν τον 'πὸ πολλά ἀτζίπωτα, εἶπεν: ἄ, κύρη, τούτη εἶναι ἡ πίστι σου και ὁ ὄρκος σου; νᾶχεν ἀπαντήσῃν δ' ὄραις, ἀμμέ μοναῦτα νὰ μὰς φυλακίσῃς ἀφαγους, ἀποτους! τοῦτον δὲν ἐγίνην οὐδὲ εἰς Τούρκους, οὐδὲ εἰς Σαρακηνούς, και νὰ μὰς κοιμήσῃς ὡς γίον τοὺς σκύλλους! Ὁ ἀμιράλης ἐπολογήθη: κυρά μου, μέγαν σκοπὸν εἶχεν τοῦτον τὸ σᾶς ἐγίνετον, και ἄνταν τὸ γροικῆσῃς, ὡς φρένιμη ὁποῦ 'σαι θέλεις μου εὐχαριστεῖν· νὰ ἡξέυρη ἡ ἀφεντιά σου, ὅτι ἡ περιττου τζοῦρμυαν τῶν караβίων ἐθέλησαν νὰ σᾶς θανατώσουν, ἀντί τοὺς λᾶς μας ὅπου 'σκοτώσατε, και ἐδιάβασα πολλά φαστιδίον νὰ τοὺς μουλλώσω και νὰ τοὺς μερῶσω μετὰ σας· και καλλίον νὰ μείνετε νηστικοί, παρὰ νὰ εἴχετε εἶσταν σκοτωμένοι· ὅμως ἐγίνετον. Τώρα πῆψετε φέρετε τοὺς καθαλλάριδες και τὸν κοντοσταύλην ἀπὸ τὴν Λευκοσία νὰ συντύχωμεν, και νὰ δοῦμεν ἴντα νὰ ποίσωμεν διὰ νὰ πᾶμεν ἔσω μας. Ἡ ρήγαινα εἶπέν του: κύρη, δὲν εἶναι καιρὸς νὰ συντυχάνωμεν εὐκαιρα λογία· ἐσοῦ ἀγνωρίζεις, ὅτι ὁ λαὸς ἔλος ἐφοβήθησαν, και ἂν μνηύσωμεν α' μαντάτα, τανάς δὲν θέλει ποίσειν τινὰ διὰ λόγου μας· ἀμμέ ἐβγάλλετε τὸν ρηγα ἕξω και νὰ τοὺς μνηύσῃ κατὰ τὰς ἀσίζας μας νὰ ἔρτουν, και τότες

θέλουν ἔρτειν. Ὁ ἀμιράλης εἶπέν της: ἀληθινὰ λαλεῖς, καὶ νὰ γενῆ, μόνο νὰ ἤξεύρης, ἐμεῖς ἤλαμαν νὰ σὰς δοκιμάσωμεν ἀπὸ τοὺς παραβούλους σας καὶ μείνετε εἰς τὴν βλέπισίν μας, καὶ θέλετε μὰς εὐχαριστεῖν.

Μοναῦτα ἐβγάλαν τὸν ρῆγα καὶ τὴν μητέρα του καὶ ἐπῆγαν εἰς τὸ ἀπλικίον τους· ἀμμέ τοῦ πρίντζη ἐβάλαν τον σί-δερα ψιλὰ εἰς τὰ ποδία του, καὶ ἀρεστιάσαν τον ὡς φονίαν ὅ-που ἐσκότωσεν τὸν ἀδελφόν του· καὶ ἐπλημμελοῦσαν νὰ πιά-σουν καὶ τὸν κεντοσταύλην νὰ τὸν βάλουν εἰς τὸ χέριν τους νὰ τοὺς καθοχνατίσουν. Ὁ ρῆγος ἔπεψεν καὶ ἐκράξαν τοὺς καβαλλάριδες καὶ ἄλλους ψουμάτους νὰ ἔλθουν εἰς τὴν Ἀμμό-χουστον μὲ τ' ἄλογά τους καὶ τ' ἄρματά τους καὶ τὴν δουλεῦ-σιν τοῦ ψουμιοῦ τους, οἱ ποιοὶ κατὰ τὸν ὀρισμὸν τοῦ ρηγὸς ἐξέβησαν καὶ ἤρταν· καὶ ἐκράξαν τους εἰς τὸ καστέλλιν εἰς τὴν βουλήν, καὶ ἐπάσαν τους καὶ φυλακίσαν τους.

Θωρῶντα τοῦτον, ὁ μάγειρος τοῦ πρίντζη ὁ Γαλευτηρᾶς, πῶς ἦτον πολλὰ στενοχωρισμένος ἀφέντης του ὁ πρίντζης καὶ κριτηρεμένος νὰ μολογήσῃ τὸ δικόν τους, καὶ ἄργεν εἰς τὸ κα-στέλλιν, ἐνοιόαστη νὰ τὸν ἐβγάλλῃ ἀπὸ τὴν φυλακὴν· καὶ ἤτζου ἐγίνετον· καὶ λαλεῖ του. ἀφέντη, εἴμαι πολλὰ περιλυ-πος, θωρῶντα τὸν ρῆγα καὶ τὴν μητέρα του εἰς τ' ἀπλικία τους καὶ σέναν φυλακισμένον, καὶ φαίνεται μου κακὰ ἐνοιόα-ζονται διὰ λόγου σου, ὅτι πολλὰ σὲ μισοῦν· ἀμμέ ἂν θέλῃς νὰ βάλῃς τὸ κορμίν σου εἰς περίκουλον, μὲ τὴν δύναμιν τοῦ θεοῦ θέλω σὲ ἐβγάλλειν ἀπ' ὧδε. Ὁ πρίντζης εἶπέν του: τὸ λαλεῖς ἀρέσκει μου, καὶ εἴ τι μοῦ πῆς νὰ ποίσω, καὶ ὡς τὸ δῶσῃ ὁ θεὸς ἄς γενῆ. Καὶ πισταυρίου ἐφέρειν α' κόπελλον τοῦ μαγειρείου μὲ μίαν ζυγὴν ποδῆματα πλατεττ, καὶ ἔμπασεν τὸν πρίντζη εἰς τὸ μαγειρεῖον καὶ ν' ἀκόμπωσεν ψηλὰ τὰ σίδερα καὶ ἔβαλεν τὰ ποδῆματτ, καὶ κατὰδυσέν τα, καὶ φόρησέν του τὰ ροθχα τοῦ κοπέλλου, καὶ ἐμουζώθη, καὶ ἐβάλεν εἰς τὴν κε-

φαλήν του ἕναν χερκίν καὶ ἕναν χερκόπουλον εἰς τὸ χέριν του, λαλῶντα, πᾶ νὰ τὰ γανώση, καὶ ἔβγαλὲν τον ἀπὸ τὸ καστέλλιν, καὶ ἔβγαλὲν τον ἀπὸ τὴν πόρταν τῆς Ἀμμοχούστου, καὶ ἐπῆρὲν τον εἰς τὸ παρασπίτιόν του εἰς τὸν Κολόταν, καὶ ἐκεῖ ἐκαθάλικέψεν τον ἀπάνω εἰς τὴν φοράδαν τοῦ καστελλάνου καὶ ἐπῆρὲν τον εἰς τὴν Καντάραν.

Καὶ ἄνταν ἐγυρέψαν οἱ Γενουβίσοι τὸν πρίντζην, λαλῶντα· εἴχαμέν τον εἰς τὰ χεργία μας, καὶ ἐπεθυμοῦμεν νὰ βάλωμεν καὶ τὸν κοντοσταύλην· τώρα ὁ κοντοσταύλης, κατὰ τὸ μάθαμεν, εἶναι εἰς τὴν Κερίαν, καὶ ὁ πρίντζης ἐπῆγεν εἰς τὴν Καντάραν!

Θωρῶντα ὁ ρῆγας τοὺς Γενουβίσοις, πῶς τὸ καστέλλιν ἐκρατοῦσαν το δυνατὰ καὶ πολλὰ τὸ ἐβλέπαν, εἶχεν κακὴν καρδίαν, εἶπάν του οἱ καθαλλάριδες ὅπου ἦσαν ἤζω τοῦ καστελλίου ὅπου ἔρχουνταν ζύστερα, καὶ μανθάνοντα οἱ ἄλλοι πῶς ἦσαν εἰς τὴν φυλακὴν, καὶ εἶπαν τοῦ ρηγός καὶ ὤρισεν καὶ ἐσγάψην χαντάκιν ἔξω τοῦ καστελλίου καὶ ἐχωρίσαν το ἀπὲ τὴν Ἀμμόχουστον· τὸ ποῖον ὀλίγον ἐφέλεσεν, ὅτι ἔχοντα τοὺς καθαλλάριδες πολλοὺς καὶ τοὺς καλλιώτερους εἰς τὴν φυλακὴν ἐβγήκαν οἱ Γενουβίσοι καὶ πῆραν τὴν Ἀμμόχουστον ὅλην. Καὶ ὁ ἀμιράλης τοὺς Γενουβίσοις ἀπλικεμένος μὲ τὸν ρῆγα εἰς τὴν αὐλὴν τὴν ρηγάτικην, καὶ ἔβγαλεν βαχλιώταις τοῦ ρηγός καὶ λουχέριδες Γενουβίσοις καὶ βλεπατόρους νὰ μὲν ἀφήσουν κανέναν Κυπριώτην νὰ συντύχη μὲ τὸν ρῆγα κρυφά. Καὶ ἀνοῖξαν ταῖς πόρταις τῆς Ἀμμοχούστου τῆς θαλάσσου καὶ ἀπέζέψαν καὶ ἐγεμῶσαν τὴν Ἀμμόχουστον. Καὶ τοῦτον ἐγένετον διὰ τὰ πολλὰ μας κακά, ὅπου τοὺς ἐτύφλωσεν ὁ διάβολος καὶ ἐκουσεντιάσαν ὅλοι οἱ καθαλλάριδες καὶ τὸ κοινὸν τοῦ λαοῦ, καὶ δὲν ἐδιαφεντέψαν οὐ μὲ ἔργον, οὐ μὲ λόγον· ὅτι δὲν δύναται κανένας ἄνθρωπος εἰς τὴν δυνάμιν του νὰ καυχηστῆ, διότι Κύριος ἀστενεῖ τον, διὰ νὰ δυναμώσῃ τὸν ἐχθρόν του. Καὶ

ἄνταν οἱ ἄπιστοι Γενουθῖσοι μὲ ἀφορμὴν καὶ τέχνην ἐσηκώσαν τὴν Ἀμμόχουστον ἀπὲ τὸν ρῆγα διὰ γ' κακὰ τὰ εἶχαν οἱ καβαλλάριδες, διὰ τὸ κέρδος τους, τὸ εἶχα μὲν ξοδιάσου, φθόνον κρυφόν, καὶ βουλήν τοὺς παιδίου. Καὶ ἐλλοῦσαν τοῦ ρηγὸς καὶ τῆς μητέρας του: ἀφήσετε νὰ βάλλωμεν τοὺς καβαλλάριδες εἰς τὰς φυλακὰς ἀπάνω εἰς τὸ καστέλλιν, νὰ σφικτοῦν νὰ δώσουν καὶ νὰ πλερώσουν τὸ ἐπρουμουτιάσαν, ν' ἀποβγοῦμεν ἀξ' αὐτόν σας, νὰ πᾶμεν ἀπ' ὧδε. Τότε ἐβάλλαν τοὺς καβαλλάριδες εἰς τὸ καστέλλιν καὶ τοὺς πουρζέζιδες εἰς τὰ κριτήρια, τὰς χήρας καὶ ὄρφανούς ἐπέρναν τὸ δικόν τους, καὶ ἐκουρσέψαν τὴν χώραν δύο καὶ γ' φοραῖς, καὶ πολλὰ κακὰ τὰ ἐποίκασιν. Ἐβάλλαν κοῦρσοι εἰς τὴν Ἀμμόχουστον δύο γ' φοραῖς καὶ ἐποῖκαν πολλὰς ἀγανάκτησες, καὶ ἐκριτηρεῦγαν τοὺς λαὸς καὶ μολογοῦσαν τὸ δικόν τους καὶ ἐπέρναν το· καὶ εἶτι καὶ ἂν εἶχαν χωσμένον καὶ φανερόν ἐπῆράν το καὶ Ἐβραίους καὶ Χριστιανούς.

Καὶ τῆ κυριακῇ, τῆ κβ' ὀκτωβρίου α το γ' Χριστοῦ ἐκόψαν ταῖς κεφαλάδες τοὺς κάτωθεν δηλούμενους, διὰ νὰ πάρῃ βεντέτταν ἢ ρήγαίνα· τοῦτέστιν τοῦ κύρην τοῦ Ἀρσερίου, ὁ ποῖος ἔδωκεν μεγάλη ξενίξ νὰ γλυτώσῃ· καὶ ἐθέλαν νὰ τὸν γλυτώσουν, ἀμμὲ ἡ γυναῖκά του ἐπῆγεν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον νὰ δουλεύῃ τοῦ ἀντρός της, καὶ ἐπῆγεν μὲ τὸν ἀμιράλην, καὶ γροικῶντα πῶς ἐμελλε νὰ γλυτώσῃ, εἶπέν του: τούτη εἶναι ἡ ἀγάπη ὅπου μὲ ἀγάπας! γλυτόνεις τὸν ἄντρα μου, ὁ ποῖος μέγαν κακὸν καὶ θάνατον θέλει μοῦ δωσιν ἐμέ· μένκν τὸ ξένιον ἐπαρ' το καὶ κείνον θανατῶσ' του! καὶ ἡτζου ἐγίνετον. Καὶ ἀπάνω εἰς τὴν Πυλληρὴν ἐκόψαν τὴν κεφαλὴν τοῦ σὶρ Χαρρὴν τὲ Ζιπλέτ Μενικιώτη, καὶ τοῦ σὶρ Τζουάν τὲ Γαβριαλῆ, ὅτι τοῦτοι ἐσκοτῶσαν τὸν ρὲ Πιέρ τὸν μέγαν. Καὶ ὁ διαλαλητῆς ἐλάλεν: γροικᾶτε πάντες τὸν διαλαλημόν τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ ρὲ Πιέρ τοῦ ρηγὸς τῶν Ἱεροσολύμων καὶ Κύπρου· μη-

δὲν εἶναι τινὰς ἀπότορμος νὰ βάλῃ τὸ χέριν του εἰς τὸν ἀφέντην του· καὶ τούτῃ εἶναι ἡ κρίσις τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ ρηγῶς τῶν Ἱεροσολύμων καὶ Κύπρου. Καὶ πολλοὺς ἀντριωμένους ἐρρίψαν εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἄλλους ἐφουρκίζαν, κατὰ κείνον τὸ ἐπροδῶναν οἱ κᾶτινες, οἱ ἄπιστοι Γενουβίσοι, καὶ ὁ θεὸς νὰ τοὺς μακαρίσῃ.

Θωρῶντα οἱ Γενουβίσοι ὅτι ἡ Λευκοσία ἔμεινεν εὐκαίρη ἀπὸ τοὺς ἀφένταις, ἐπέψαν ἀπὸ τοὺς λαὸς τους καὶ ἐκουρσέψαν τὴν, καὶ τὰ κούρη ἐφέραν τα εἰς τὴν Ἀμμοχουστον, καὶ ἐκρατοῦσαν τὸ τειχοκάστρον ἀπὸ τὴν πόρταν τοῦ Φόρου ὡς τὸν πύργον τοῦ ἁγίου Ἀνδρέου, καὶ ἐκτίσαν ἀπάνω τους τοίχους καὶ ἐκρατοῦσάν το δυνατά, καὶ τὸν πύργον ὅπου εἶναι κόντα τῆς πόρτας τοῦ Φόρου ἐγεμῶσάν το χῶμαν καὶ βιζάκαις, καὶ ἐποίησαν τον ὡς γίον καστέλλιν.

Τότε ὁ ἀμιράλης μὲ τοὺς καθαλλάριδες ἐποίησεν βουλήν ν' ἀφεντέψῃ ὅλον τὸ νησί, καὶ εἶπὸν του: πῶς ἀνίσως καὶ πάρωμεν τὴν Κερινίαν, ὅλη ἡ Κύπρος εἶναι ἐδική μας. Τότε ὁ πρίντζης ἐσηκώθη ἀπὸ τὴν Καντάραν καὶ ἐπήγεν εἰς τὸν ἅγιον Λάργιον. Καὶ μανθάνοντά το ὁ ἀμιράλης ἦλθεν καὶ εἶπεν τοῦ ρηγῶς: κύρη, ἐγροίκησες πῶς ἐδιαμοιράσαν τὸ ρηγάτον σου οἱ θειοῦδές σε, ὁ γεῖς κρατεῖ τὸν ἅγιον Λαρίον, καὶ εἶναι κάστρον μέγαν καὶ δυνατόν, καὶ ὁ κοντοσταύλης τὴν Κερίαν, καὶ φαίνεται μοι πῶς θέλουν κρατήσῃ ὅλον τὸ νησί, καὶ σοὺ θέλει μείνεις πτωχὸς καὶ ἄκλερος· ἀμμὲ δός μας τὸ σῶκαστρον τῆς Κερινίας, καὶ μεῖς νὰ νοικοκυρεῖσωμεν τὸν τόπον. Ὁ ρηγῶς ἀπολογήθη καὶ εἶπέν τους: ἴπολατε, ἐγὼ δὲν θέλω ν' ἀγγρίσω τοὺς θειοῦδές μου, ὅτι ἤτζου. ἔχουν καὶ κείνοι πογέριν εἰς τὸ ρηγάτον ὡς γίον ἐμέναν. Ἀγγρίστην ὁ ἀμιράλης καὶ εἶπέν του μὲ θυμόν: ζητῶ σου νὰ μοῦ τὸ δῶσης νὰ σοῦ τὸ βλεπίσω, καὶ δὲν θέλεις; Ὁ ρηγῶς ἀπολογήθη του: ἀκανεὶ ἐκείνον τὸ μοῦ ἐποίητε ὡς καὶ τώρα, ὁ θεὸς νὰ σᾶ; πλερώσῃ!

Αγγρίστην ὁ ἀμιράλης καὶ ἔδωκεν τοῦ ρηγῶς μίαν σφοντυλίαν, ὁ ρήγας ἐδάκρυσεν καὶ εἶπέν του: ἡῖρέ, με πτωχὸν καὶ δέριεις με! ὁ θεὸς νὰ μοῦ βουθήσῃ! Καὶ τότε ἐπῆγεν ὁ ἀμιράλης καὶ ἔρυσεν καὶ ἐσφαλίσαν τὸν ρήγα ἔσω νηστικὸν ὄλην τὴν ἡμέραν καὶ ὄλην τὴν νύκταν· καὶ πισαυρίου ἐμήνυσέν του ὁ ρήγας, καὶ ἦλθεν καὶ εἶπέν του: καλὰ, παρὰ νὰ μὲ θανατώσῃς ἀποῦ τὴν πάλαν, ὄρισε ἴντα νὰ γενῆ! Τότες ἐποίησαν χαρτία τοῦ κοντοσταύλη νὰ παραδώσῃ τὸ κάστρον τῆς Κερινίας εἰς τὴν ἀφέντιαν τοῦ σὶρ Πιέρ τὲ Καμπὲ Φρεγκούζη τοῦ ἀμιράλη τοῦς Γενουβίσιους. Καὶ ἔνταν ἐτελείωσαν τὸ χαρτίν, εἶπαν οἱ Γενουβίσοι τοῦ ἀμιράλη: ἀφέντη, ἐκείνον τὸ ποῖεις δὲν ἠφελεῖ, ὅτι ἐμεῖς εἴπαμεν καὶ ὄλοι τὸ στάτον εἶναι εἰς τὴν Κερινίαν καὶ δὲν θέλουμ μᾶς ὑποτακτῆν, ἀμμὲ δώχνεις μας, ἴντα θέλομεν πολομᾶν; ἀμμὲ πὲ τοῦ ρηγῶς νὰ μᾶς δώσῃ τὴν μητέραν του εἰς τὴν συντροφίαν σου, τῆς ποίας θέλεις τῆς τὸ παραδώσειν τὸ κάστρον, καὶ κείνη θέλει μᾶς τὸ δώσειν. Καὶ ἔρυσέν τους ὁ λόγος, καὶ ἐζήτησάν ταν τοῦ ρηγῶς καὶ ἔδωκέν τους τὴν. Τότες ἐκατήχησέν τὴν ὁ ἀμιράλης λαλῶντα: ἐσοῦ ζεύρεις τὸ πῶς ὁ κοντοσταύλης ἦτον εἰς τὴν βουλήν νὰ σκοτώσουν τὸν ἄντραν σου τὸν ρήγα, καὶ τώρα ἐπῆγεν καὶ ἐπῆρεν τὸ κάστρον τὴν Κερινίαν· διὰ τοῦτον φαίνεται μοι νὰ σοῦ δώσω φουσατόν καὶ νὰ πάγη; νὰ τὴν πάρης, καὶ νὰ τὴν βλεπίσης. Ἡ ρήγαινα ἔδειξεν φανόν, ὅτι ἀρέσκει τῆς. Καὶ ἐπεψεν φουσατόν μετὰ τῆς καὶ β' καπετάνους, καὶ ἦλθαν καὶ ἐγιοματίσαν εἰς τὴν Ἀσκιαν, καὶ τοὺς καπετάνους ἐκράζαν τους τὸν ἕναν σὶρ Κολτὰ Κασκὸ καὶ ὁ ἄλλος σὶρ Γίσιο Σίμπο, μὲ ψ' ἀνθρώπους τῶν ἀρμάτων.

Πηγαίνοντα ἡ ρήγαινα μὲ τὸ φουσατόν, ἔμεινεν ὁ γραμματικὸς ὁ μικρὸς τῆς ρήγαινας ὀνόματι Δημήτρης Δανιέλ, καὶ ἀγόρασεν ἀρμυρὰ διὰ τὸ κελλάριν καὶ ἐπεψέν τα μὲ τὴν ὑποταγὴν τῆς ρήγαινας, καὶ ἐκοντοστάθην ὥσθη νὰ πλερώσῃ· καὶ ἔντα τὰ πλέρωσε, ἐκαβαλλίκευσε νὰ πάγῃ· καὶ ὁ ρήγας πι-

κραμένῃ; ἔστειλεν εἰς τὰ παραθύρια τῆς λόντζας, καὶ ἐδιαλογίζετον πᾶς καὶ ἡ ρήγαινα κομπωθῆ καὶ πᾶσιν καὶ πάρουν τὴν Κερινίαν· καὶ ἔγραψαν ἄ χαρτὴν μὲ τὰ γράμματά του εἰς τὴν ρήγαιναν τὸ θέλημα του, καὶ ἐγύρευεν τινὰ ἐμπιστὸν ἄνθρωπον νὰ τοῦ τὸ δώσῃ νὰ τῆς τὸ κάφη· θωρῶντα τὸν Δημήτρην ἐμήνυσεν του μὲ τὸν φαρράσην τον νὰ πάγῃ εἰς τὸ Σάν Τομένικον, καὶ ἡ ἀναπάγη ρηγάτικη τοῦ Σάν Τεμένικου κρούει πρὸς ἐκεῖ καὶ νὰ πάγῃ εἰς τὴν Ἀναπᾶν· καὶ ἄνταν ἦλθεν ὁ Δημήτρης εἰς τὸν τοῖχον τῆς Ἀναπᾶς, καὶ εἶπεν του ὁ ρήγας: Δημήτρη, ἔξω ἴσαι; εἶπε — νὰ ἀφέντη! — μοναχὸς εἶσαι; εἶπεν του, νὰ, ἀφέντη. Καὶ εἶχεν μίαν τρύπαν καὶ ἔρριψεν τὸ χαρτὴν καὶ εἶπεν του: τοῦτον τὸ χαρτὴν διδώ σου το εἰς τὸ χέριν σου, δὲς το εἰς τὸ χέριν τῆς μητέρας μου· καὶ εἶπεν του: μὲν ἀναγκαστῆς νὰ ἐβγῆς ἀπὸ τὴν Λευκοσίαν ὡς που νὰ διαβοῦν πεντέξῃ μέραις, καὶ μοναῦτα νὰ γράψῃ χαρτῖα εἰς τὴν Πενταγίαν, εἰς τὴν Πάφον νὰ ἔλθουν τὰ φουσάτα τοῦ Κορομίλου, ὁμοίως καὶ ὅλους τοὺς Βουργάρους ἀποῦ ἐφόγασιν ἀπὸ τοὺς Γενουβίους, καὶ ἐπρουμουτιάσεν τοὺς ὁ κοντοσταύλης νὰ τοὺς ἐλευθερώσῃ, καὶ ἀφῆκέν τοὺς νὰ βλέπουν τὰ παραγιάλια, καὶ νὰ τοὺς στερεώσῃ εἴ τι τοὺς ἐτάκτηκεν ὁ θεὸς μου, καὶ εἶναι μὲ τὴν ρήγαιναν καὶ μὲ τὸν καλόγηρον, καὶ ἄς κάτζουσιν εἰς τὸ Πᾶς καὶ ἄς βλέπουν ταῖς στράταις, καὶ ἄς ἔναι ὄτοιμοι ὅσο νὰ τὴν ἰδοῦν νὰ τὴν δράξουν, καὶ τοὺς Γενουβίους ἄς τοὺς δώξουν μὲ μεγάλην πομπήν, καὶ μοναῦτα ἄς ἐμπῆ εἰς τὴν Κερινίαν, καὶ ἄς τὴν φυλάγουσιν ὡς γίον τὰ ἄμμάτιά τους.

Ὁ αὐτὸς Δημήτρης πέρνοντα τὸ αὐτὸν χαρτὴν, ἐνοιόστην πᾶς καὶ ψηλαφήσουν τον εἰς τὴν πόρταν καὶ ποντιστῆ ἡ δουλίᾳ, ἐπῆγεν εἰς τὸν τόπον ὅπου ἔδῃσεν τὸ ἄλογον καὶ ἐβγάλεν τὴν σέλλα, καὶ ἀνοιξεν τὸ πανέλλιν τῆς μίξς μερίας καὶ ἐβαλλεν τὸ χαρτὴν μέσα καὶ τὸ σέλλωσεν, καὶ ἐκαβαλλίκευσεν καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν πόρταν νὰ βγῆ. Οἱ Γενουβίσοι ὡς γίον

φρονιμοὶ ἐπιάσαν τὴν πύρταν καὶ βλέπν την, ἀφον ἐπῆγεν ἡ ρήγαινα καὶ ἡ ὑποταγή της καὶ ὄλον τὸ φουσατόν, νὰ μὲν ἐβγῆ πλεον τινάς, μηδὲν γενῆ τίποτες παραβουλία· παγαίνοντα νὰ ἐβγῆ ἐστρέψαν τον εἰς τὸν ἠμιράλν μὲ τὸν σιργέντην, ἂν ὀρίση νὰ τὸν ἀφήσουν· καὶ ἄνταν ἐνέβην ὀμπρός τοῦ ἠμιράλν, εἶπέν του: ἀφέντη, ἐγὼ εἶμαι κελλάρης τῆς κυρᾶς μου τῆς ρήγαινας, καὶ ἀγόρασα ἀρμυρὰ διὰ τὰ φουσατά καὶ ἐπεψά τα μὲ τοὺς στρατοκόπους· ὡς που νὰ πλερώσω ἐγὼ τὸν ἄνθρωπον ἔμεινα, καὶ δὲν μὲ ἀφήνουσιν νὰ ἐβγῶ. Ἰότες ὤρισεν καὶ ἐβάλλασιν κερὶν εἰς τὸ νύχιν τοῦ μεγαλιόνοστου καὶ ἐβουλλώσαν το, καὶ εἶπάν του: ἄμε νὰ πᾶς.

Θωρῶντα ὁ ρήγας τὸν Δημήτηρν πῶς τὸν ἐφέρν εἰς τὸν ἠμιράλν, ἐνοιόστην πᾶς καὶ ἠῦρασιν τὸ χαρτὶν τὸ τοῦ ἔδωκεν, καὶ ἐφοβήθη, καὶ ἐγδέχεται νὰ δῆ τὸ τέλος· καὶ ἄνταν τὸν εἶδεν πῶς ἐστρέφετον, ἐχάρην. Ἐρώτησεν τὸν Δημήτηρν ὁ ρήγας: ποῦ ἦσουν; εἶπέν του: ἀφέντη, δὲν μὲ ἀφήκασιν νὰ πάγω, ὅσου ποῦ καὶ ἔδωκέν μου ὁ ἠμιράλνς βούλλα νὰ πάγω. Ὁ ρήγας ἐχάρην καὶ εἶπέν του: χαιρέτα μου τὴν μετέραν μου. Ἐβγαίνοντα ὁ Δημήτηρς εἰς τὸ κατήφορον τοῦ ἀγίου Μάμα, ἀπέζευσεν καὶ ἐβγαλεν τὸ χαρτὶν καὶ ἐβαλέν το εἰς τὸ κόρπον του, καὶ ἐκαθαλλίκευσεν καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Ἀσκίαν, καὶ ἠῦρεν τὸ φουσατόν καὶ ἀπόφαγεν καὶ ἐκάτξαν ἡ ἀναπαυτοῦν· καὶ ἐνέβην εἰς τὸ ἀπλικίον ὅπου ἦτον ἡ ρήγαινα, καὶ ἐκράξεν τὴν Προφέτταν τὴν κιλιτρίαν τῆς ρήγαινας καὶ εἶπέν της: ποῖσε νῶσιν τῆς κυρᾶς μου, ὅτι θέλω νὰ τῆ συντύχω ἀπὸ τὴν μερίαν τοῦ ἀφέντη μου τοῦ ρηγός. Καὶ ἡ ρήγαινα ἐκράξεν τον ὀμπρός της καὶ ἀρώτησέν τον διὰ τὸν ρήγα, καὶ εἶπέν της: κυρὰ μου, ἐνὶ καλὰ καὶ χαιρετᾶ σε χίλια χαιρετίσματα, καὶ ἔρισέν με νὰ σοῦ συντύχω. Καὶ παραῦτα ἔρισεν ἡ ρήγαινα τὴν Προφέττην καὶ ἐβγηκεν ἔξω, καὶ ὁ Δημήτηρς ἐγονάτισεν καὶ ἔδωκέν της τὸ χαρτὶν καὶ εἶπέν της ζηστοματῆς του τὰ λογία

τὰ τοῦ εἶπεν ὁ ρήγας· καὶ ἄνταν ἐγροίκησεν ἡ ρήγαινα τὰ λογία τοῦ παιδίου, ὡς φρονίμη ἐφοβήθη μὴδὲν ἔ' ἀποσκευάσῃ τὰ λογία, ὅτι ὁ Δημήτρης ἦτον Γενουβίσος ὠνοματισμένος. Τάπισα ἔκραξεν ἡ ρήγαινα τὴν Προφέτταν καὶ ὤρισεν τὴν νὰ βάλλῃ ὀμπρὸς τῆς ταύλαν μικρὴν νὰ δώσῃ τοῦ Δημήτρη νὰ φᾶ, καὶ ὤρισεν τὸν σκουτιέρην νὰ δώσῃ τοῦ ἀλόγου τοῦ ταγῆν· καὶ ὡς που νὰ φάγῃ ὁ Δημήτρης ἔγραψεν ἡ ρήγαινα ἵνα χαρτὶν μὲ τὰ γράμματά τῆς τοῦ κοντοσταύλη, νὰ πέψῃ νὰ συνπιαστῇ τὸ φουσάτον γλήγορα νὰ τὸ βάλλῃ εἰς τὸ στενὸν Διάθαν τῆς Κερινίας, καὶ ἄς μᾶς ἐκδεκτοῦν ὡς που νᾶρτωμεν, καὶ τὸ νὰ φτάσωμεν ἄς ἔναι ὅτοιμοι νὰ μὲ πιάσουν, καὶ τοὺς Γενουβίσους ἄς τοὺς δώξουν μὲ ἀντροπήν· καὶ τὸν Δημήτρη τὸν ἀποκομισθὴν τὸν δουλευτὴν μας ποίσετε τὸ καλλίτερον τὸ νὰ μπορίσητε, ὡς γίον νὰ ἤμεστεν ἔμεῖς, καὶ πᾶσα χρῆσιν τὴν ἔχει μὲ τοῦ τὸ κρατήσης, καὶ μὲν τὸν ἀφήσης νὰ βγῆ ἀπὸ τὴν Κερινίαν ὡς που νὰ ἔρτωμεν. Τάπισα ἔκραξεν ἡ ρήγαινα τὸν Δημήτρη καὶ εἶπέν του: ἔσοῦ μοῦ ἔφρες τὸ χαρτὶν καὶ τὰ μαντάτα, ἔσοῦ νὰ πάγῃς εἰς τὴν Κερινίαν νὰ τὸ πῆς τοῦ κοντοσταύλη, νὰ πέψῃ νὰ φέρῃ τὰ φουσάτα ὡς γίον μοῦ τὰ ἐξηγήθῃς, καὶ ποῖσε ἵ ἀναγκασθῆς νὰ πάγῃς γλήγορα διὰ νὰ στραφῆς ἀπόψε εἰς τὴν χώραν, καὶ γδέχομαί σε. Ὁ Δημήτρης ἠῦρεν ἀφορμὴν: τὴν στράταν, κυρά μου, δὲν τὴν ἤξεύρω, καὶ τὸ ἄλογόν μου εἶναι ἀποσταμένον. Καὶ εἶπέν του: ἔγραψα τοῦ κοντοσταύλη νὰ σοῦ δώσῃ ἄλογον· ἀπὲ τὴν στράταν τώρα νὰ κρᾶξω τὸν μάστρον τοὺς ἀγελάρχιδες καὶ θέλει σοῦ τὴν παραγγεῖλει, καὶ σοῦ βάρ' τὴν εἰς τὸν νοῦ σου. Καὶ ἔκραξαν τὸν Ἰρικομίτην τὸν μάστρον τοὺς ἀγελάρχιδες, καὶ ἦλθεν ὀμπρὸς καὶ εἶπέν του: ἀπόθε νὰ πάγω ἀπ' ὧδε εἰς τὴν Κερινίαν; Καὶ ἔδειξέν του τοὺς τόπους καὶ ἐπαράγγειλέν του. Τότες εἶπέν του: ἐγροίκησες τὴν στράταν; ἄμε τώρα ἔς τὸ κελόν. Τότες ἐπῆρε τὸ χαρτὶν καὶ ἔβαλλέν το ἔς τὸ πανέλλιν, ὡς γίον ἐ-

ποῖεν εἰς τὸ ἄλλον, καὶ ἐπῆρεν τὸ ἄλογόν του νὰ τὸ ποτίσῃ, καὶ ἀφὸν ἔπυεν ἐχαλίνωσέν το καὶ ἔβαλλεν τὴν στράταν ὀμπρὸς καὶ ἐπῆγεν· στέκοντα ἡλίου ἐπέσωσεν εἰς τὴν Κερσίαν καὶ ἐννοιάζετον πότε νὰ στραφῇ εἰς τὴν χώραν.

Ἡ κυρὰ ἡ ρήγαινα, πηγαίνοντα ὁ Δημήτρης, ὤρισεν καὶ ἐδηγήσεν καὶ ἐκαθαλλικέψαν καὶ ἐπεσῶσαν εἰς τὴν Λευκοσίαν, καὶ ἦυρεν ἀφορμὴν καὶ εἶναι συτζακισμένη, καὶ ἀποῦ μέραν ὡς ἡμέραν μὲ ἀφορμαῖς ἔσυρέν τους ἡμέραις 5' εἰς τὴν Λευκοσίαν, διὰ νὰ δηγήσῃ ὁ κοντοσταύλης. Καὶ ἄνταν ἐδιάβασεν τὴν γραφὴν τῆς ρήγαινας ὁ κοντοσταύλης, ἔκραξεν τὸν Δημήτρην νὰ μπῆ νὰ δειπνήσῃ μετὰ του· καὶ εἶπέν του: ἀφέντη, ἡ κυρὰ μου ἡ ρήγαινα ἔρισέν με νὰ πάγω γλήγορα, καὶ ἐκδέχεταιί με. Καὶ ὁ κοντοσταύλης εἶπέν του: ἀπόψε δὲν σὲ ἀφήνω νὰ πάγῃς, καὶ ἐγὼ θέλω τῆς μηνύσειν πῶς σ' ἐκρατῶσα ἐγώ, γιατί ἡτζου γράφει. Λαλεῖ του: ἀλήθειαν λαλεῖς, καὶ γράφει σου, ἀμμέ ὕστερα εἶπέν μου ζηστοματῆς, ὅτι νὰ πάγω γλήγορα καὶ θέλει με. Εἶπέν του: ἀπόμεινε ν' ἀναπαυτῇ τὸ ἄλογόν σου καὶ σοῦ. Τόσον τὸν ἔσφιξεν καὶ στανιό του ἐκράτῃσέν τον, καὶ μέινει μίαν ἡμέραν καὶ νύκταν· καὶ τὸ πωρὸ ἐκολάκευγέν τον νὰ τὸν ἀφήσῃ νὰ στραφῇ εἰς τὴν Λευκοσίαν, καὶ ἔδειξέν του τὸ χαρτίν, καὶ στανιό του ἐστάθην ὡς που ἤλθεν ἡ ρήγαινα καὶ τὰ φουσάτα.

Καὶ τὴν κυριακὴν εἰς τὰς δ' δικεβρίου α το γ' ἦτον ὅπου μπῆκεν ἡ ρήγαινα εἰς τὴν Λευκοσίαν μὲ τ' ἀνθρώπους καθαλλάριδες ἀρματωμένους καὶ ὕ' ἀπεζοὺς μὲ τὸν καπετάνον τους, καὶ οἱ ἀπεζοὶ ἄλλον καπιτάνον. Καὶ ἐβγήκεν ἀπὸ τὴν Λευκοσίαν ὁ σὶρ Πιέρ τὲ Κασίν ὁ κουβερνούρης τούτης, καὶ μερτικὸν ἀνθρώπους τῆς Λευκοσίας καὶ ἐσυνεπαντήσαν τῆς ρήγαινας καὶ ἐπροσδέκτησάν την ὡς ἔπρεπεν· καὶ ἐσάστησαν οἱ Γενουβίσο: καὶ ἐνέβησαν δύο, δύο, καὶ ὕστερα ὁ καπετάνος· καὶ ὀπίσω τοὺς λαῖ τῶν ἀρμάτων ἦτον ἡ ρήγαινα συντρογιατμένη

μὲ τοὺς τζακρατόρους τοὺς Κυπριώταις, καὶ οἱ καθαλλάριδες τριγύρου τῆς. Καὶ οἱ καπετάνοι ἐμπαῖναν καὶ κατεβαῖναν καὶ ἐπέρναν σκοπὸν μὲν τοὺς ἀναφάνη φουσατόν· καὶ μὲ τοιοῦτην ὀπλὴν ἐνέβησαν εἰς τὴν χώραν· καὶ εἰς τὸ ἀπέξιμάν τῆς ἦτον ἀργά, καὶ οἱ καπετάνοι ἦσαν ὀμπρὸς τῆς ρήγαινας, καὶ ἐσφαλίσαν ἢ πόρταις, καὶ ἐφέρον οἱ καθαλλάροι τῶν πόρτων τ' ἀνοικτάρια νὰ τὰ δώσουν τῆς ρήγαινας· καὶ παραῦτα ἐτανύσαν οἱ καπετάνοι καὶ ἐπῆράν τα. Τότε ἐπέψαν τοὺς Γενουβίους ν' ἀπλιέψουν εἰς τὸ ἀπλίκιν τοῦ μισέρ Τζουάν τὲ Μουρέ, ὅπου εἶναι κατὰ πρόσωπα τοῦ Ἀμαξαρίου οἱ καπετάνοι, καὶ τὰ φουσατά ὠδὲ καὶ κεῖ τοῦ πόταμου, καὶ ἐκρατοῦσαν ἀπὸ τὸ γειοφύριν τῆς Πυλληρῆς ὡς τὴν πόρταν τοῦ Φόρου.

Καὶ τὴν τρίτην 5' δικεβρίου το γ' Χριστοῦ ἐθελῆσαν οἱ Γενουβίσοι δυναστικῶς νὰ σηκώσουν τὰ ἄρματα τοὺς Λευκοσιάταις, καὶ ἀρχέψαν ἀπὸ τὴν Ἀρμενίαν, καὶ ἀρχέψαν ταραχαῖς μεγάλαις, καὶ οἱ Λευκοσίταις ἐπῆραν δυναστικῶς τὰ ἀνοικτάρια τῆς πόρτας τοῦ ἀγίου Ἀνδρέου καὶ ἐκλείσαν τὰ διαβατὰ μὲ σανιδία, καὶ ἐστάθησαν ἔτοιμοι εἰς τὸν πόλεμον, καὶ ἐθανατώσαν τοὺς Γενουβίους, ὅτι ἀποθαροῦσαν τὰ κορμιά τους καὶ ἐτριγυρίζαν τὴν χώραν σκορπισμένοι ὡς πρόβατα, καὶ τοὺς μὲν ἐρρίβγαν εἰς τοὺς λάκκους, τοὺς δὲ ἐρρίβγαν εἰς τὰ χαντακία, καὶ τὴν νύκταν ἐτριγυρίζαν τους· καὶ ἐπολομοῦσαν πόλεμον οἱ Γενουβίσοι ἀπὸ τὴν πόρταν τοῦ Φόρου καὶ οἱ Λευκοσιάταις ἀπὸ τὴν πόρταν τοῦ ἀγίου Ἀνδρέου· καὶ ἀντριώθησαν οἱ Λευκοσιάταις καὶ ἐπῆγαν καὶ ἐδράξαν καὶ τ' ἀνοικτάρια τῆς πόρτας τοῦ Φόρου ἀπὸ τὰ χέργια τοὺς Γενουβίους. Τότες ὁ σὶρ Τίζος Σάνπο ὁ καπετάνος καὶ ὁ ἄλλος ὁ σὶρ Νικόλ Ταγαῆρος ἦρταν εἰς τὴν ρήγαιναν καὶ εἶπάν τῆς: κυρά μου, ἡ ἐλπὶδα μας ἦτον εἰς τὸν θεὸν καὶ εἰς ἐσέναν νὰ ἔχωμεν βοήθειαν νὰ σὲ ἐκδικήσωμεν ἀπὸ τοὺς ἐχθροὺς σου, καὶ ἐμεῖς ἠύραμεν τὸ κατὰδικον, καὶ ἀπέσωσές μας ὠδὲ νὰ μᾶς

σκοτώσουν. Καὶ μοναῦτα ὤρισεν, κατὰ τῆς εἶπαν οἱ καπετά-
νοι, καὶ ἐδιαλάθησαν, ὅτι πᾶσα ἀνθρωπος ἀπλικεμένος εἰς τὴν
Λευκοσίαν νὰ πᾶ νὰ πολομᾶ τὴν δουλιάν του, καὶ μὲν γυρεύ-
γουν ταῖς δουλίαις ταῖς ρηγάτικαις, ὅτι τοῦτον ἐγγίξει ἄλλους
καὶ θέλουν τὸ γυρέψαι· καὶ εἴ τις δὲν ὀπιδιάσῃ τὸν αὐτὸν
ὄρισμὸν νὰ κόβουσι τὴν κεφαλὴν του ὡς ἀνυπότακτον. Καὶ
παραῦτα οἱ Ἀρμένιδες καὶ οἱ Λευκοχιάταις ἐστρέψαν τ' ἀνοι-
κταρία τῶν πόρτων καὶ πᾶσα γεῖς ἐπῆγεν εἰς τὴν δουλιάν του.
Καὶ οἱ Γενουβίσοι ἐμπῆκαν παραμπρὸς εἰς τὴν Λευκοσίαν.

Καὶ τὴν τετράδην, τῆ ζ' δικεβρίου αὐτοῦ Χριστοῦ ἐφέ-
ραν μαντάτον, ὅτι ὁ κοντοσταύλης ἐξέβην ἀπὸ τὴν Κερνίαν
μὲ φουσάτον πολὺν Βουργάρους διὰ νὰ ἐμποῦν εἰς τὴν Λευ-
κοσία, καὶ οἱ Γενουβίσοι ἐτρομάξαν· καὶ γροικῶντα τὰ αὐτὰ
μαντάτα τὸ πλῆθος τοὺς λαῖς τῆς χώρας ἐπῆγαν μὲ μεγάλην
καρδίαν νὰ τζακίσουν ταῖς πόρταις τῆς χώρας τῆς ἀγίας Πα-
ρασκευῆς, καὶ ἐτζακίσαν ταῖς καὶ ἐπῆραν τὸν κουφανὸν καὶ ἐ-
πῆγαν νὰ προσδεκτοῦν τὸν κοντοσταύλην· καὶ ἐπῆγαν μερτικὸν
Γενουβίσοι νὰ τοὺς κωλύσουν, καὶ ἐσκοτώσαν τους, καὶ ἐβάλαν
τὸ φουσάτον ὅπου ἐβγήκεν συνεπαντῆς τοῦ κοντοσταύλη, τὸν
σίρ Ματέον τὸ Βιλιέρ ἔχοντα εἰς τὴν συντροφίαν του λ' κα-
βαλλάριδες καὶ πολὺν πλῆθος ἀπεζικόν· καὶ περὶ ττου ἐβγαῖναν
ἀπὸ τὴν Λευκοσίαν καὶ ἐσμίγουνταν ἀντάμω. Καὶ τὸ νὰ εἶ-
ρουν τὸν κοντοσταύλην, ἐπροσδέκτην τους μὲ μεγάλην χαρὰν,
καὶ ἔρισεν τὸν σίρ Ματέον τὸ Βιλιέρ νὰ πάρῃ τὸ φουσάτον
του καὶ νὰ παγαίνη ἐμπρὸς. Ἄλλοι Γενουβίσοι ἦσαν νὰ κρα-
τήσου ταῖς πόρταις νὰ μὲν ἐβγοῦν ἐκεῖνοι, οὐδὲ ν' ἀφήσουν ν' ἐμπῆ
ὁ κοντοσταύλης· τοὺς τοίους ἐτρέξαν, καὶ ἄλλους ἐσκοτώσαν,
καὶ ἐπῆραν τους εἰς τὸ γειοφύριν τοὺς ἀγίους Ἀποστόλους·
καὶ γροικῶντα οἱ λαῖς, ἐλάχαν ἄφνου καὶ ἦσαν ἀρματωμένοι,
καὶ οἱ Γενουβίσοι ἐστάθησαν ἀπάνω ἔς τὸ γειοφύριν, καὶ μὲ
ταῖς τζάκραις ἐλαβόναν τους, καὶ δὲν ἐδυνήθησαν νὰ τοὺς ἐβγά-

λουσαν από τὸ γειοφύριν, καὶ εἶπὸν το τοῦ κοντοσταύλη. Τότες εἶπεν: τίς ἐνὶ ἀπότορμος νὰ πάρῃ λᾶς νὰ τοὺς βουθήσῃ καὶ νὰ δώξῃ τοὺς Γενουβίους ἀπὸ τὸ γειοφύριν; Καὶ ἐστέκαν εἰς τὴν πόρταν· παραῦτα ἐσηκώθη ἓνας καβαλλάρης ὀνόματι σὶρ Νικὸλ Λαζέ, ὁ ποῖος εἶπεν τοῦ κοντοσταύλη: ἀφέντη, βαστᾶ με ἡ ψυχὴ μου, ἂν ἐναὶ ὀρισμοῦ σου, νὰ πάγω καὶ νὰ ποίσω ὅσον δώσῃ ὁ θεός! Καὶ ἔπεψέν τον.

Τότες ἐκαβαλλείκευσεν ὁ σὶρ Νικὸλ Λαζέ καὶ ἐπῆρεν ἀπὸ τὸ φουσάτον τοῦ κοντοσταύλη ρν' ἀνομάτους τζακρατόρους καὶ ἦρταν τρεχάτοι ἀπάνω τοὺς Γενουβίους· καὶ τὸ ν' ἀναφανοῦν, ἐννοιάστησαν πῶς ὁ κοντοσταύλης, καὶ ἐφύγαν οἱ Γενουβίσοι καὶ ἐμπῆκαν εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ρηγός, καὶ εἶπὸν το τῆς ρήγαινας· καὶ μοναῦτα ἔπεψεν ἡ ρήγαινα τὸν σὶρ Τζουκὸν τὲ Νεβίλεις τὸν βισκούντην νὰ τάξῃ τὸν κοντοσταύλην νὰ πάρῃ τὰ φουσάτα καὶ νὰ πάγῃ ἀπὸ τὴν Λευκοσίαν· ὁ ποῖος ἦρτεν τραχάτος ὡς τὸ γειοφύριν τῆς Πυλληρῆς, καὶ ἐκεὶ ἐμπλάσεν τὸν σὶρ Νικὸλ Λαζιέ, καὶ ἦρτεν ἀπὸ τὴν μερίαν τῆς ρήγαινας νὰ πάγῃ ἀπὸ τὴν Λευκοσίαν. Καὶ παραῦτα ἔστρεψεν τοὺς λᾶς μὲ τὸ φουσάτον τὸ ἔφερεν, καὶ πολλοὺς τοπικούς, καὶ ἐπῆγαν ὡς τοῦ κοντοσταύλη καὶ εἶπὸν του, πῶς ἔπεψεν ἡ ρήγαινα καὶ ἐμήνυσέν του νὰ πάρῃ τὰ φουσάτα καὶ νὰ πάγῃ ἀπὸ τὴν Λευκοσίαν. Παραῦτα ἐστράφην μὲ τὸ φουσάτον εἰς τὴν Κερινίαν καὶ ἐπιασεν τὸ Διάβαν, ὡς γίον ὠρισμένος.

Καὶ τὴν πέφτη τῆ κ' δικεβρίου α το γ' Χριστοῦ, ἐπαντέχαν οἱ Γενουβίσοι, ὅτι ὁ κοντοσταύλης ἀπέζευσεν καὶ ἐπαρκαθέτον τῆς Λευκοσίας, καὶ ἀρματώθησαν καὶ ἦρταν νὰ τὸν πολεμήσουν καὶ νὰ τὸν δώξουν· καὶ ὅταν ἤλιθον εἰς τὴν πόρταν ἡῦράν τὴν ἀνοικτὴν καὶ εὔκαιρην, καὶ ἐστρέφουνταν. Καὶ κάτινες Λευκοχιάταις ὅπου ἐννοιάστησαν ὅτι τοῦτα τὰ καμώματα εἶναι μὲ τὴν βουλὴν τῆς ρήγαινας, ἐπροδῶκάν τους ἄλλοι ὅπου ἐπήγασιν μὲ τὸν κοντοσταύλην, καὶ ἐπῆγαν καὶ ἐκουρ-

σέψαν τὰ σπιτία τους ὡς ἄπιστοι· θωρώντα ἄλλοι τοπικοὶ τὸ πῶς ἐκουρσεύγαν τοὺς λᾶς, παραῦτα ἐπιάσαν δυνατὰ τὸν τόπον ἀπὸ κοντὰ τῆς πόρτας τοῦ Φόρου ὡς τὴν πόρταν τοῦ ἁγίου Ἀντρέου, καὶ ἐκαταδῶξαν τοὺς Γενουβίους εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ρηγός, καὶ πολλοὺς ἐσκοτώσαν. Καὶ ἄλλοι λᾶς ἐσηκώθησαν ἀπὸ τὸν Τράχοναν καὶ ἀπὸ τὸ Σημνητῆριν καὶ οἱ Βονιάτες καὶ ἐκαταδῶξαν τους καὶ ἀρχέψαν νὰ κουρσεύσου ὡς τὸ γειοφύριν τῆς Πυλληρῆς· καὶ ἐκεῖ ἐσμίξαν πόλεμον πολὺς καὶ δυνατὸς ἀπὸ τὸ γειοφύριν τῆς Πυλληρῆς ὡς τὸ γειοφύριν τοῦ ἁγίου Ἀποστόλου καὶ ἀπάντησεν ὡς τὴν κα' ὥραν τῆς ἡμέρας. Καὶ ὄνταν ἐπῆγαν οἱ Γενουβίσοι εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ρηγός, ἐπῆγαν οἱ τοπικοὶ καὶ ἐκουρσεύσαν τὰ σπιτία τοὺς Γενουβίους τοὺς ἄσπρους καὶ τοὺς Λευκοσιάταις ὅπου εἶχαν ἀγάπην μὲ τοὺς Γενουβίους· καὶ οἱ πτωχοὶ χεροτεχνίταις σὶ ἀνήμποροι ἐμπῆκαν καὶ ἀποκλείστησαν εἰς τὰ σπιτία τους καὶ ἐπόρμεινεν ἡ χόρα ὡς ἔρημη. Ὅμοίως ἐβάλαν λαμπρὸν εἰς τὰ σπιτία τοὺς Γενουβίους, καὶ ὀλίγον ἐδιαφορέψαν, ὅτι παραῦτα οἱ Γενουβίσοι ἐσβύσαν τα ὅλα.

Ἐγράψαν χαρτὶν οἱ καπετάνοι καὶ ἐπέψαν το τοῦ σὶρ Πιέρ τὲ Καμπὲ Φρεγκούζε εἰς τὴν Ἀμμόχουστον· καὶ τὴν παρασκευγὴν τῆ θ' δικεδρίου ὁ αὐτὸς ἀμιράλης ἐπέψεν δύναμιν εἰς τὴν Λευκοσίαν, μὲ τὴν βουλὴν τοῦ ρηγός, ὅτι ὁ αὐτὸς ἀμιράλης εἶπέν του: ἀγρωνίζεις, ὁ θεὸς σου ὁ κοντοσταύλης θέλει νὰ κρατήσῃ τὴν Λευκοσίαν διὰ λόγου του, καὶ ὀλίγον, ὀλίγον θέλει νὰ σὲ ξηκληρώσῃ ἀπὸ τὸ ρηγάτον σου, καὶ νὰ στείλωμεν νὰ τὴν βλεπίσωμεν. Καὶ ὄνταν ἤρτασιν, ἤρτασιν τὰ σπιτία εὐκαιρα, ὅτι τοιοὶ ἐπῆγαν εἰς τὴν Κερινίαν μὲ τὸν κοντοσταύλην, ἄλλοι ἐγυρίζαν ἀπὸ τὴν μίαν μερίαν καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλην καὶ ἐπολεμίζαν. Καὶ πάλε ἐκουρσεύσαν τὴν Λευκοσίαν καὶ ἐπῆγαν εἰς τὴν πόρταν τῆς ἁγίας Παρασκευῆς, καὶ ἐσφαλίσαν καὶ ἐκλειδῶσάν την, καὶ ἤρταν εἰς τὴν πόρταν τοῦ

ἀγίου Ἀνδρέου, καὶ ἠύρασαν τὸν πύργον γεμάτων Ἀρμένιδες καὶ Συργιάνους ὅπου ἐβλέπασιν τὴν πόρταν, καὶ δὲν ἐδυνήθησαν νὰ τὴν σηκώσουν ἀπὸ τὸ χέριν τους.

Ἐστάθησαν καὶ ἐσυμβουλευέτησαν οἱ Γενοῦβίσοι τίνα νὰ ποίσουν, ὅτι πᾶσα πόλεμον χάνονται πολλοὶ καὶ καθημερινὸν ὀλιγανίσκουν, καὶ δὲν ἐθέλησαν νὰ ποίσουν πόλεμον, καὶ εἶπᾶν το τοῦ ἀμιράλη, καὶ κείνος εἶπεν τοὺς καπιτάνους, καὶ κείνοι εἶπᾶν το τῆς ρήγαινας, καὶ εἶπασιν νὰ γενῆ διαλαλημὸς, ὁ ποῖος ἐλάλεν: πᾶσα ἄνθρωπος ὅπου εἶναι εἰς τὸν πύργον τοῦ ἀγίου Ἀνδρέου καὶ νὰ κατεβῆ μὲ ἀγάπην, νὰ ἦναι συγχωρημένος, καὶ νὰ πᾶν ἂν τοὺς δώσῃ ὁ ἀμιράλης ἕναν χαρτὶν ἀπὸ τὴν μερίαν τῆς ρήγαινας νᾶρτη εἰς τὴν συντροφίαν της· καὶ εἴ τις δὲν ποίσει διὰ τὸν αὐτὸν ὀρισμὸν καὶ πιάσουν τον ἀπάνω εἰς τὸν αὐτὸν πύργον, νὰ ἦναι τὸ κορμὶν του καὶ τὸ δικόν του εἰς τὸν ὀρισμὸν τῆς ρήγαινας. Γροικῶντα τὸν αὐτὸν διαλαλημὸν, ἀφῆκαν τὸν πύργον καὶ ἐπῆγαν καὶ ἐδώκαν τὰ χαρτῖα τῆς ρήγαινας σημαδεμένα μὲ τὰ γράμματα τοὺς καπετάνους, διὰ νὰ μὲν κουρσέψουν τὰ σπιτία τους.

Καὶ πάλε οἱ Συργιάνοι ἐμετανῶσαν, καὶ ἐστράφησαν καὶ ἐπιάσαν τὸν πύργον καὶ ἦλθον οἱ Γενοῦβίσοι καὶ εἶπᾶν τους: δὲν ἐγροικήσετε τὸν ὀρισμὸν νὰ πᾶτε ἀπὸ τὸν πύργον; Καὶ εἶπᾶν του: δὲν πολομοῦμεν διὰ λόγου σας, οὐδὲ γιὰ τὸν διαλαλημὸν! Θεωρῶντα οἱ Γενοῦβίσοι τὸ πῶς ὅλοι οἱ Λευκοσιάταις ἐπιάσαν τοὺς πύργους, τότες ἐβάλλασιν δύο περδεσκιὰς ἀπὸ τὴν μίαν μερίαν καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλην τοῦ πύργου, καὶ ἐβάλαν μίαν καλὴν συντροφίαν ἀνθρώπους τῶν ἀρμάτων, καὶ ἐστάθησαν καὶ ἐσφικτοπολεμῆσαν τὸν αὐτὸν πύργον· καὶ ἐπέθαναν ζ' Γενοῦβίσοι πρὶν πάρουν τὸν πύργον· καὶ κ' Συργιάνοι ἐκρατούσαν τὸν πύργον· θεωρῶντα πῶς ἐπάνταν ὁ πόλεμος, καὶ οἱ Γενοῦβίσοι ἀλλάσσουνταν, μαχανιασμένοι, ἀποσταμένοι, καὶ οἱ Συργιάνοι ἀποστάθησαν καὶ δὲν εἶχαν ἀπὸ τινὰν βοήθειαν, καὶ

ἐκρεμμίσαν οἱ δέκα εἰς τὸ χαντάκιν καὶ ἐτζακίσαν τὰ ποδία τους καὶ ἐμείναν ἐκεῖ χαμαί· τότες ἐπῆραν καρδίαν οἱ Γενουβίσοι καὶ ἐνέβησαν εἰς τὸν πύργον καὶ ἐκατακόψαν τοὺς Συριάνους ἀποῦ μείναν. Θωρῶντα ἕνας, ὄνομα Νάσαρις, ἐστάθην δυνατὸς εἰς τὸ σπαθίν του καὶ ἐδιαφεντεύγετον ὡς που ἀπάντη, θωρεῖ β' Γενουβίσους ὅπου ἐστέκετον εἰς ἕναν προμοχιόνιν χώνεται καὶ ἀγκαλίζει τους, καὶ ἐκρέμμισαν εἰς τὸ ἔσω τῆς χώρας, καὶ παραῦτα ἐπεθάνασιν καὶ οἱ γ', διότι ὄλους του τοὺς συντρόφους ἐκατακόψαν τους. Καὶ τότες ἐπῆραν τὸν πύργον οἱ Γενουβίσοι, καὶ ἐξέβησαν καὶ ἐκατακόψαν τοὺς ἰ' ὅπου ἐκρεμμίσαν.

Τάπισα ἐνέβησαν εἰς τὴν χώραν καὶ ἐξανακουρσέψαν τὴν ὄλην, τότεν ἐκείνους ὅπου εἶχαν τὰ χαρτία, ὡς γίον ἐκείνους ὅπου δὲν εἶχαν· καὶ ἄνταν ἀποκουρσεῦσαν, ἐδιαλάλησαν ἀπὸ τὴν μερίαν τοῦ ἀμυράλη, ὅτι κανένας Γενουβίσος νὰ μὲν ἦναι ἀπότορμος νὰ ποίση κανέναν Κυπριώτην ἢ ἀγανακτῆ· τοῦτον ἐποϊκάν το τοὺς λαὸς διὰ νὰ κάτσουνι ἀμέριμνα εἰς τὰς δουλιὰς τους· καὶ πολλοὶ ἀποῦ ἐξωδῶκαν ἐμπῆκαν εἰς τὴν χώραν. Καὶ διαβαίνοντα καμπόσαις ἡμέραις, ἤνυραν ἀφορμὴν οἱ Γενουβίσοι λαλῶντα — ὅτι τοῦτοι ὅπου ἐλεῖπα καὶ ἦσαν εἶναι καταπατητάδες, καὶ τοῦτοι ἀρχέψαν τὴν ταραχὴν, δώζετέ μάς τους! Καὶ κάτινες ἀπιστοὶ Κυπριώταις ἀπὸ τὴν ζήλαν τους ἐδῶχνάν τους ἀποῦ ζήλαν παλαιὰν ἐκείνους ἀποῦ ἐθέλασιν· καὶ οἱ Γενουβίσοι ὡς ἐχθροὶ καὶ ὡς ἐκείνοι ὅπου ἐθέλαν ἢ ἀφεντέψουν τὸν τόπον, καὶ ἐπλημμελοῦσαν νὰ ὀλιγάνουν τὸν τόπον, καὶ ὅσους ἐδεῖχναν, χωρὶς νὰ τοὺς ἐξετάσουν, ἐκωλοσύρναν τους καὶ ἐφουρκίζαν τους· μέσα εἰς τοὺς δελοίπους καὶ ἐπιάσαν τὸν Ψυχίδην καὶ τοὺς ὑ' του συντρόφους, οἱ ποῖγοι κατὰ τὸν παραβουλόν τους διαλαλημὸν ἐποϊκάν τὸ νὰ πολομοῦν ταῖς δουλιὰς τους, καὶ ἐβάλαν τους στεκάμενους εἰς τ' ἀμάξια δημῶνους, καὶ ἐβράζαν ταῖς δοντάκραις καὶ ἐκατζουρίζαν τὰ κρησάτά τους, καὶ ἐφουρκίζαν τους.

Καὶ εἰς τὰς ἡ' Δικεβρίου τῆς αὐτῆς ἐχρονίαις α τ ο γ' Χριστοῦ, ὁμοίως ἕναν Γλύακαν ἱερέαν τοῦ Χριστοῦ, διατὶ ἦτον μετὰ τους, ἐπῆράν τον καὶ ἐφουρκίσαν τον τὸ μεσανυκτικόν· οἱ ἄπιστοι κοπέλλοι ὅπου τοὺς ἐδεῖχαν! καὶ πῶς τὰ ἐβάσταξεν ὁ δίκαιος κριτῆς! ἀμμὲ διὰ τὰς πολλὰς καὶ ἀμέτρηταις ἀμαρτίαις ἐπαραχώρησεν ὁ θεός.

Φοβούμενοι οἱ Γενουβίσοι διὰ ταῖς πολλὰς ἀδικίας, φόβους, κούρησιν καὶ ἄλλα κακά, μηδὲν φουσατέψουν οἱ Κυπριώταις καὶ ἀδικήσουν τους, ἐδιαλαλήσαν ἀπὸ τὴν μερίαν τοῦ ρηγὸς καὶ τοῦ ἀμυράλη νὰ μὲν τορμίση τινὰς νὰ ἔχη ἄρματα ἔσω του, οὐδὲ καλά, οὐδὲ κακά, οὐ κηνουργία, οὐ παλιῖα, οὐ κανέναν πρᾶμαν ἀποῦ νὰ μπορῆ νὰ κακοδικήση τινάν· καὶ εἴ τις εὐρεθῆ ὅτι ἔχει ἄρματα καὶ δὲν τὰ παραδώσῃ εἰς τὴν τζαρδαχάναν τοῦ ρηγὸς, νὰ κόβουσι τὴν κεφαλὴν του, καὶ εἴ τις τὸν προδώσῃ νὰ ἔχη ἀπὸ τὸ δικόν του ὀνομίματα πεντήκοντα. Θωρῶτα οἱ πτωχοὶ λᾶς τοὺς τυραννισμοὺς καὶ ταῖς ἀδικαῖς ἀπειλαῖς τοὺς Γενουβίσους, παραῦτα ἐφέραν πᾶσα λογὴν ἔρματον τὸ εἶχασιν καὶ ἐρρίψαν τα εἰς τὴν τζαρδαχάναν.

Καὶ νὰ σᾶς ἐξηγηθῶ τὴν ἀπιστίαν τοὺς Γενουβίσους μέσα εἰς τοὺς λᾶς ὅπου ἴσαν ἔξω τῆς χώρας, καὶ ἄνταν ἐμπήκαν ἐπιάσαν τους καὶ ἐκαταμακέψαν τους. Νεῖς πτωχὸς θωρῶντα πῶς ἐδιάβην καιρὸς καὶ πλεῖον δὲν ἐγυρεύγασιν τινάν, ἐφάνην του νὰ ἐμπῆ κρυφὰ ἔσω του, καὶ ἴ ἀποσκεπάσουν οἱ λᾶς του, καὶ ἄν τὸν γυρεύουσιν νὰ φύγῃ, εἶδὲ κἀνοῦ νὰ μείνῃ νὰ πελομᾶ τὴν δουλιάν του· καὶ ἦτον ἡμέρα σάββατον, καὶ ἄνταν ἐμπήκεν δὲν ἠῦρεν τὴν γυναῖκά του ἔσω του, ὅτι ἐπῆγεν εἰς τὸ λουτρόν· καὶ κᾄτινες ἄπιστοι εἶδάν τον πῶς ἐμπαινεν ἔσω του, καὶ ἐπῆγαν καὶ ἐπροδῶκάν τον· καὶ ἄνταν ἦρταν νὰ τὸν πιάσουν, ἀνάφανεν ἡ γυναῖκά του ἀπὸ τὸ λουτρόν, καὶ θωρεῖ τους πῶς ἐμπήκαν καὶ ἐγυρεύγαν τον, καὶ εἶπέν τους: ἀφένταις, τίνα γυρεύετε; Καὶ εἶπάν τῆς — τὸν ἄνδραν σου. Καὶ εἶ-

πέν τους — δὲν εἶναι ὧδε. Καὶ εἶπὸν τῆς — ὧδ' εἶναι, ἀμμὲ κρύβεις τον. Ἐκείνη ἢ κακότηχῃ ἦτον καρῆ ἀπὸ τὴν ἀφορμὴν, καὶ δὲν ἐξευρεν τὸ ἔλα τοῦ ἀντρός τῆς, καὶ εἶπέν τους: ἄρχοντες, ἂν εὐρεθῇ ὁ ἀντρας μου ἔσω μου, νὰ μὲ καύγου. Ὁ πτωχὸς ὁ ἀντρας τῆς γροικῶντα τὴν παραχὴν ἀνοιξεν ἕναν σεντοῦκιν καὶ ἔδωκεν μέσα. Τοῦτοι ἐνέβησα καὶ ἐγυρεῦσαν ἀπόθεν καὶ ἀποκείθεν ὅτοσον, ὅτι ἐγανακτίσαν πῶς δὲν εὐρίσκετον, καὶ ἐπῆγαν καὶ ἀνοιζαν τὸ σεντοῦκιν καὶ ἠῶραν τον. Καὶ μοναῦτα οἱ ἐχθροὶ τοῦ θεοῦ οἱ Γενουβίτοι ἐπῆραν τὴν πτωχὴν τὴν γυναῖκάν του, τὴν ἐλέγαν ἢ Βεργιλίνα, καὶ ἐκάψαν τὴν εἰς τὸ Ἄμαξαρῖον, καὶ ἐκείνον ἐφορκίσαν τον εἰς τὴν φούρκαν.

Ἄπεκεὶ ἐφέρων μαντάτα τὸ πῶς ὁ κοντοσταύλης ἐπῆγεν κρυφὰ εἰς τὴν Πενταγίαν καὶ εἰς τοῦ Μόρφου καὶ εἰς ὄλην τὴν Σελείαν, διότι ἐθάρρησεν ὁ σὶρ Μουντολῆφ νὰ κουβερνιάσῃ, καὶ νὰ δηγήσῃ τὴν Κερινίαν βιττουαλίαν, καὶ ἐκράτησεν τὰ καρτζὰ καὶ τίποτες δὲν ἀγόρασεν, οὐδὲ τὸ σιτάριν τὸ ἔχεν μὲν εἶχεν το πουλῆσειν διὰ τὴν σουπερπίαν καὶ νὰ καρδαίσῃ, καὶ ἔμεινεν τὸ κάστρον εὐκαιρον, καὶ ἂν εἶχεν ἔρτειν τὸ στόλος ἀπάνω του ἐπαρὰδόνουνταν ἀπὸ τὴν πείναν. Καὶ διὰ τοῦτον ὡς καλὸς νοικοκύρης καὶ φρόνιμος ἀφέντης ὁ κοντοσταύλης, ἐπῆγεν μὲ τὸ κορμὶν του καὶ ἐκουβαλίεν τους ψουμὶν καὶ ἐδῆγάν τους, καὶ ἐδήγησεν καὶ τὸ κάστρον. Θωρῶντα οἱ χωργιάταις τὸν κοντοσταύλην ἐπροσκυνησάν τον καὶ ἐρεβελιάσασιν, καὶ δὲν ὑποτάσσουνταν οὐδὲ τοῦ καστελλάνου, οὐδὲ τοῦ ἀφέντη τους, οὐδὲ ἀγγαχρίον ἐδιαβάζαν, οὐδὲ τὰ τέλη τους ἐπλερῶναν. Καὶ πᾶσα ἀφιτζιάλης εἶπέν το τοῦ πραχτόρου, ὅς ὥς που καὶ ἀγκυλέσαν εἰς τὴν ρήγαινα· διατὶ ὁ ρήγας ἦτον εἰς τὴν Ἀμμόχουστον, εἶπὸν το τῆς ρήγαινας, καὶ εἶπέν τους: ἦ ρένται σας ἔρκουνται παρκάτω, καὶ ἀπόθε νὰ πλερώσῃ ὁ ρήγας τὰ χρέ του; Καὶ ἐπαρκαλέσαν νὰ βάλῃ κανέναν καβαλλάρην νὰ βλε-

πίση τὴν ἀνορίαν καὶ νὰ ποίση τοὺς χωργιάταις νὰ ὑποτάσσονται τοὺς προεστούς.

Ἡ ρήγαινα ὤρισεν παραῦτα τὸν Τζόρτζε Μονομάχον, καβαλλάρην Πολίτην, διὰ κεφάλιν καὶ ἔδωκέν του ζ' ἀνθρώπους τῶν ἀρμάτων καβαλλάριδες καὶ πεντῆντα ἀπεζούς. Καὶ ὅλους τοὺς πουρτζέζιδες ὅπου ἦσαν μὲ τοὺς Βουργάρους μὲ τὸν κοντοσταύλην γροικοῦν πῶς οἱ Γενουβίσοι ἐπέψαν κεφάλιν καὶ λαὸν νὰ βλέπουν, ἐτρέξαν τους καὶ ἐδῶξάν τους· καὶ εἶχαν μετὰ τους τζακράτορους καὶ δοξιώταις καὶ ἐσύραν ἀπάνω τους σαῖταις καὶ βερετουνία, ὅτι μὲ μεγάλας ἀνάγκαις ἐστράφησαν εἰς τὴν Κερινίαν, καὶ ἐτρέξαν τους καὶ ἐσκοτωσᾶσιν πολλοὺς, καὶ ἐπιασᾶσιν ἅ Γενουβίσους καὶ ἐπῆράν τους εἰς ταῖς φυλακαῖς τῆς Κερινίας· καὶ ἦλθεν ὁ Μονομάχος, εἶπέν το τῆς ρηγαινας καὶ τοὺς καπετάνους, καὶ πολλὰ ἐθυμώθησαν.

Παραῦτα ἔρισεν καὶ ἐδῶκάν τους ἄλλους σ' νὰ πᾶσι νὰ πολεμήσουν τοὺς πουρτζέζιδες, καὶ ἐπῆγαν εἰς τοῦ Μόρφου γυρεύγοντά τους· καὶ δὲν τοὺς ἠύρασιν, ὅτι ἐπήρξαι ψουμὶν καὶ ἐπῆγαν εἰς τὴν Κερινίαν, ἐπέψα καὶ τὸν πρίντζη εἰς τὴν Λευκοσίαν. Καὶ ὁ κοντοσταύλης δὲν ἐπέψεν νὰ πέψη νὰ κουβαλῆ ψουμὶν τῆς ρηγάδας ἀπὸ τὸ Μόρφου καὶ ἀπὸ τὴν Πενταγίαν νὰ γεμώσῃ τὴν Κερινίαν καὶ τὸν ἅγιον Λαρίον. Ἀληθεῖα οἱ Γενουβίσοι δὲν ἐπέψαν νὰ διαφεντεύγουν τοὺς πουρτζέζιδες καὶ δὲν ἐπλάζονταν, ὅτι εἶχασιν πηγαῖς, καὶ τὸ νὰ στρέφονταν εἰς τὴν Λευκοσίαν, ἔργουνταν καὶ ἐφορτόνασιν· καὶ ὅσαις φοραῖς ἐσμίκτησαν, εἶχαν τὸ χειρότερον οἱ Γενουβίσοι.

Καὶ εἰς τοῦτον ἓνας καβαλλάρης, ὀνόματι σὶρ Πιερ τὲ Κασίν, θεωρῶντα τὴν ἀνδρίαν τοῦ κοντοσταύλη ἐδήγησεν καὶ τὸν ἅγιον Ἰλαρίον ἐζήλευσεν καὶ ἐσυπίασεν πολὺν φουσάτον χωρὶς νὰ τοῦ πῆ τινάς· θεωρῶντα τοὺς Γενουβίσους πῶς ἐξηλοθρεῦγαν τὴν Ἀκροτικήν, ἐπῆρεν τοὺς λάς τοὺς ἐσυμπίασεν καὶ ἐβλέπεν ταῖς πόρταις τῆς Ἀμμοχούστου εἰς τιτοῖαν λογιὴν

ὅπου δὲν εἶχαν καμμίαν ζωὴν. Ἐπαρκαλήσαν τοὺς τοπικοὺς νὰ βάλλουν νὰ σηκωθῇ ὁ καλὸς καθαλλάρης ἀπεκεῖ, διὰ νὰ μποῦν οἱ λᾶς νὰ τοὺς φέρουν νὰ τρῶσιν, καὶ νὰ βγοῦν καὶ κείνοι νὰ κουρσεύουν· ὅτοσον ἐγένετον ὅτι ἐγανακτῆσαν καὶ ἐπῆγαν ὅλοι εἰς τὸν ἅγιον Σέργιον, καὶ ἀπὸ κεῖ ἦτον τὸ διάβαν τοὺς Ἀμμοχουστιανούς, καὶ ἐκάθουνταν εἰς τὸν πύργον. Καὶ ἓνας κλέπτης χωργιάτης ὅπου ἐκλεφτεν καὶ ἔπερνέ τα κρυφὰ ἔς τὴν Ἀμμόχουστον, καὶ ἐνώσάν τον, καὶ διὰ τὸν φόβον τοῦ σὶρ Πιέρ τὲ Κασί δὲν ἐπῆγεν καπόσαις ἡμέραις νὰ πᾶ ἔς τὴν Ἀμμόχουστον, καὶ ἐστάθην ἔξω μετὰ τους, καὶ εἶδέν τους πῶς ἀποριμνίσαν καὶ πολλὰς βίγλαις δὲν ἐπολομοῦσαν· διατὶ οἱ Γενουβίσοι ἐφοβήθησαν φόβον πολὺν καὶ δὲν ἐτόρμα νὰ ἐβγῇ τινὰς, καὶ τὸν νὰ πιάσαν ἐφουρκίζαν τον, οὐδὲ ἀπέξω νὰ ἐμπῇ ἔσω ἀποῦ ξαυτόν τους καὶ ἐφουρκίζαν τους, καὶ οἱ λᾶς ὅπου ἦσαν μετὰ τον ἐγυρίζαν καὶ ἐπηγαῖναν ἔσω τους· καὶ ὄνταν τοὺς ἀποσκεπάσεν ὁ χωργιάτης καλὰ, ἐφυγεν καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον καὶ εἶπέν τους: τίντε μού διδοῖτε νὰ πᾶς πάρω ἐκεῖ ἀποῦ κοιμᾶται ὁ σὶρ Πιέρ τὲ Κασί καὶ νὰ τὸν πιάσετε; Καὶ ἐκεῖνοι ἐφοβήθησαν μηπῶς καὶ παραβγάλλη τους νὰ τοὺς βάλλη ἔς τὸ χέριν του· τότες εἶπέν τους: δῆσετέ με καὶ πάρτε με μετὰ σας, καὶ ἄντε νὰ πιάσετε τὸ νίκος, ποῖσετέ μου ζωὴν, εἰ δὲ ἂν σᾶς τζενιάσω, δότε μου θάνατον. Παραῦτα ἐβγῆκεν μία μεγάλη καὶ καλὴ συντροφία Γενουβίσοι ἀπὸ ἑσπέρας καὶ ἐφτάσαν ἀπανωθίον τους τὸ πρῶτόπνιν, καὶ ἠῦράν τους ἀπὲ τὸν κόπον κοιμισμένους, θαρρουμένους, σφαλισμένους, κλειδωμένους· καὶ παραῦτα ἐτριγυρίσαν τοῦ πύργου μὲ τὸ λαμπρόν. Καὶ τὸ νὰ ζυπνήσουν, ἐπραδοθήκαν τοὺς Γενουβίσοις· καὶ ἐσβύσαν τὸ λαμπρόν, καὶ ἐπίασαν τὸν σὶρ Πιέρ τὲ Κασί καὶ καλὰ ξ' ἀνομάτους, καλὰ παλληκάρια· καὶ οἱ ἄλλοι ἐλεῖπαν εἰς τὰ σπιτία τους καὶ ἐγλυτῶσαν. Καὶ τὸν καθαλλάρην ἐδῆσάν τον μὲ τοὺς δελοιοῦς,

καὶ ἐπῆράν τον μὲ τοὺς δελιοποὺς εἰς τὴν Ἀμμόχουστον. Καὶ τὸν χωργιάτην ἐποϊκάν του μηνίον, καὶ εἶχάν τον εἰς μεγάλην τιμὴν. Καὶ τούτῃ ἦτον ἡ πρώτη ἀντραγαθία τὴν ἐποϊκᾶν οἱ Γενουβίσοι, διότι πάντα τὸ νὰ βρέθησαν εἰς τὸν πόλεμον ἐνικουῶσαν οἱ Κυπριῶταις.

Θωρώντα οἱ Γενουβίσοι ὅπου ἤλθασιν, πῶς δὲν ἤμπορησαν νὰ ἔχουν νίκην, ὅτι κατὰ τὸ ἐννοιάζονταν νὰ πάρουν τὴν Κερινίαν ἐμποδιζονταν καθημέρι, πότε ἀπηδοῦσάν τους καὶ πελεμίζαν τους καὶ θανατόνᾶν τους, ἐκάτσᾶν εἰς τὴν βουλήν καὶ εἶπαν: « ἄρχοντες, ἤρταμεν νὰ κάμωμεν, καὶ ὁ θεὸς ἐδωκέν μας τὴν Ἀμμόχουστον· τῶρα ἤλθαμε νὰ πάρωμεν τὴν Κερινίαν, φοβοῦμεστᾶν μὲν χάσωμεν τὰ ἡμερὰ διὰ τὰ ἀγρία· μὲ τοῦ θεοῦ ἔχομεν τὴν Ἀμμόχουστον, καὶ μὲν χάσωμεν διὰ τὴν Κερινίαν τὴν Ἀμμόχουστον· ὅτι ἐμάθετε πῶς ἐκαταστῆσαν τὸν σὶρ Πιέρ τὲ Κασίν καὶ μὲ ὀλίγον φουσάτον ἐστενοχωρῆσαν τοὺς συντρόφους μας τῆς Ἀμμοχούστου, καὶ ἂν δὲν εἶχαν τὸν πιάσῃν ἐψοφοῦσαν τῆς πείνας. Τῶρα ὁ πρίντζης εἶναι εἰς τὸν ἄγιον Ἰλαρίον καὶ ὁ κοντοσταύλης εἰς τὴν Κερινίαν, καὶ δὲν κινουῦνται, ἀμμὲ ἐννοιάζονται πῶς νὰ μᾶς σκοτώσουν καὶ νὰ πάρουν καὶ τὴν Ἀμμόχουστον ἀπὲ τὰ χεργία μας· καὶ οἱ τοῖχοι τῆς Ἀμμοχούστου εἶναι χαμηλοί, μὲν πᾶν καὶ σκαλώσουν καὶ πάρουν τὴν, ἀμμὲ νὰ μνηύσωμεν τοῦ ἀμιράλη νὰ τοὺς ψηλώσῃ, καὶ νὰ τὸν φοβερίσωμεν νὰ ρίτῃ νὰ πολομοῦν καλαῖς βίγλαις μέραν καὶ νύκταν ».

Καὶ ἤτζου ἐγένετον· καὶ τὸ νὰ περιλάβῃ ὁ ἀμιράλης τὰ χαρτία ἔρισεν καὶ ἐψηλώσαν τὰ τειχία ὅπου ἦσαν χαμηλά, καὶ ἐγύρεψε νὰ τὴν τριγυρίσῃ μὲ τὴν θάλασσαν, νὰ τὴν ποίση νησίον.

Τότες ἐπέψαν τὴν Πατρίτζεναν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον, καὶ ἐπέψαν καὶ ἐκουρτζέψαν τὸ σπίτιν τοῦ πρίντζη, καὶ ἦσαν ὅτοσον λογάριν, ἀσῆμιν καὶ χρουσάφιν, πέτραις καὶ μαργάριν,

καὶ πλῆθος δουκάτα, καὶ γρισία, καὶ καρτζά, ὅτι ἦσαν ἀκανη-
τὸν νᾶχαν κουντεντιαστῆν οἱ Γενουβίσοι καὶ νᾶχαν πάγειν·
ἀμμέ ἦτον τόσα ἀκριβός, ὅτι ἐπῆραν τὴν γυναϊκάν του καὶ τὸ
δικόν του, καὶ ἐκιντύνευγεν καὶ κείνος· καὶ εἰς τὸ ὕστερον
ἐσκοτώθην. Τοῦτα παθάνουν οἱ ἀκριβοί, καὶ χειρότερη τοὺς
πρέπει! κρίσις θεϊκὴ ἦτον εἰς τὸ δικόν του. Ὅτι ἄνταν ἐκά-
τσαν εἰς τὴν βουλὴν καὶ ἐσύντυχε διὰ τὸν ρήγα διὰ τὸ πλέ-
ρωμαν τοὺς ἐξόδους τοὺς Γενουβίσους νὰ πᾶν εἰς τὸ καλόν,
εἶπεν: ἄρχοντες, θωρεῖτε ὅτι οἱ Γενουβίσοι ἐπέσαν ἀπάνω μας,
καὶ τὸ ρηγάτον καταλυέται καθ' ἡμερινόν, καὶ σεῖς εἴστε μέρος
τοῦ ρηγάτου· ὁ ἀφέντης ὁ ρήγας ζητᾷ ἄξ αὐτόν σας νὰ δώ-
σετε ἀπὲ τὸ ἐδικόν σας καὶ ἐκεῖνος ἀπὲ τὸ ἐδικόν του, νὰ λευ-
θερωθοῦμεν ἐξ αὐτόν τους νὰ πᾶν νὰ μᾶς ἀφήσουν· οἱ ἄρχοντες,
τάξετε πασᾶνν μὲ φόβον θεοῦ κατὰ τὸ ἔχει, καὶ νὰ τὸ δώ-
σωμεν ὅλοι καλὰ μετὰ χαρᾶς, ὡς χρέος ἀγωνιζάμενον εἰς τὴν
αὐλήν. Καὶ εἶπαν, ἄς ἔνι τὸ νὰ δώση πασχεῖς ὀμπρός μας, μη-
δὲν ποίσουν πιδία καὶ προγονία· καὶ εἶπαν τοῦ πρίντζη ὡς
πρῶτον· καὶ εἶπεν νὰ δώση τ' μόνδια κριθάριν ἀπὲ τὴν Κολό-
ταν, τὸ ἐπουλιέτον ἐβ' καφιζία εἰς τὸ λοκοτίνιν, ὅπου ἐζαζεν
βυζάντια ὄ', καὶ ἄς εἶχεν τακτὴν ν' δουκάτα. Θωρεῖτε οἱ ἀ-
κριβοὶ πῶς ξοδιάζουν περίττου παρὰ τοὺς φτηνοὺς! ὅτι ἂν εἶ-
χεν δώσεν ν' δουκάτα, ἐδίδουσαν καὶ οἱ ἄλλοι καθαλλάριδες
καὶ οἱ πουρζέζιδες καὶ ὁ ρήγας ἕναν μιλοῦνιν, καὶ ἐθέλαν πᾶν
εἰς τὸ καλόν. Καὶ ἤτζου ἐπῆραν τοῦ πρίντζη περίττου παρὰ
ἕναν μιλοῦνιν δουκάτα καὶ τὴν γυναϊκάν του, καὶ κείνον εἶχάν
τον εἰς τὴν φυλακὴν, καὶ ἐπῆραν τὴν Ἀμμόχουστον καὶ ἐκ-
δύσαν τοὺς πτωχοὺς, καὶ αἰχμαλωτεύσαν τοὺς καθαλλάριδες
καὶ τοὺς πουρζέζιδες.

Θωρῶντα οἱ Γενουβίσοι τὸν βίον τὸν ἀμέτρητον τὸν ἐσυ-
πίασαν ἀπὲ τὸν πρίντζην πάλε ἐξνακουρσέψαν τὴν χώραν τὴν
πικραμένην, καὶ καθαλλάριδες καὶ πουρζέζιδες καὶ τὸν πολὺν

λαόν, και τὰς δύο εὐγενικαῖς τῆς Ἀμμοχούστου και τῆς Λευκοσίας ὁμοίως· και τὸ δανεικὸν τὸ εἶχαν βάλλειν και δὲν ἐπλερῶσαν, τώρα ἐπλερώθησάν το, και ἐπῆραν πολὺν λογάριν· και τούτη ἦτον ἢ γ' φορὰ ὅπου ἐκουρσέψαν τὴν Κύπρον, και πολλοὶ ἐπεθάναν εἰς τὸ μαρτύριον.

Ἦ τῆς θεϊκῆς σοφίας! Ἄνταν ἐκουρσεῦσαν τὴν Λευκοσίαν ἐκουβαλοῦσάν τα εἰς τὸ σύνκριτον, και τότες ἐφορτῶσάν τα εἰς τὰ καμηλίαι και εἰς τ' ἀμάξια, τζαμιλοττία, ὄσμιν και χρυσάφιν, νὰ πάρουν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον· και ἔφυγεν ἓναν μικρὸν κοπέλλιν και ἐπῆγεν εἰς τὴν Κερινίαν, και εἶπεν τοῦ κοντοσταύλη, τὸ πῶς μέλλει νὰ φορτώσουν τὸν βίον νὰ πάρουν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον, και ἐγὼ εἶμαι ἓναν παιδὶν ἀπὲ κείνου; ὅπου βαστοῦν τὸ λογάριν νὰ τὸ πάρουν, και εἶναι φ' ἀνομάτοι· και διατὶ εἶμαι Κυπριώτης, ἦλθα νὰ τοῦ τὸ ποίσω νῶσιν. Ὁ κοντοσταύλης εὐχαρίστην του και ἔδωκέν του πολλὰ τίποτες, και ἔβαλέν τον εἰς τὴν τζάμπραν του· και μοναῦτα ὄρισεν και ἐκβαλλικέψαν φ' ἀνομάτους λᾶς τῶν ἀρμάτων και ἐτρέξαν ὀπίσω τους, και ἦλθαν εἰς τὴν Σύβουρην εἰς τὸ ἀπλικιν τὸ δεσποτικόν· και ἀρώτησεν ἂν ἤξεύρουν ποῦ εὐρίσκονται μὲ τὸ λογάριν· και εἶπάν του, και εἶναι εἰς τὴν Ἀσσίαν, και κοιμοῦνται. Πάραυτα εἶχεν βουλήν ὁ κοντοσταύλης μὲ τὸ φουσατόν, ἂν τοὺς φανῆ νὰ πᾶν εἰς τὴν Ἀσσίαν, οὐ νὰ τοὺς ἐγδεκτοῦν ὧδε· και εἶπάν του — ἂν πᾶμεν και πάρωμεν τὸ πρᾶμαν ἀπὲ τὴν Ἀσσίαν ὡς που νὰ περιποιοῦμεν, φεύγουν και πολομοῦν νῶσιν, και τὸ διάστημαν τῆς Ἀμμοχούστου εἶναι κοντὰ και τρέχουν και ἐφτάνου μας, και θέλομεν κιντυνέψειν· ἀμμὲ ἄφησε νᾶρ τουν ὡς τὴν Σίνταν, ν' ἀπομακρῖζου, και κει μὲ τὸ θέλημν τοῦ θεοῦ θέλομεν τὸ πάρειν. Και ἄρσεν τοῦ κοντοσταύλη. Τότες ἦρταν εἰς τὴν Σίνταν και ἔρισεν και ἀπεζέψαν, και ἐβγάλαν τὰ χαλινάρια, και ἀνοῖξαν τὸ ὄργιον και ἐπῆραν κριθᾶριν και ἐταγίσαν τ' ἀλόγον πασανοῦ πινάκιν, και

κείνοι αναπαύγονταν, και ἀκρόνουνταν. Και ἀναφάναν δ' Ἀλαμάνοι ὅπου εἶχαν μνηῖον τοὺς Γενουβίσους και ἔρκουνταν ὀμπρὸς και πέραν σκοπὸν· και παραῦτα ὄρισεν ὁ κοντοσταύλης και ἐχαλινῶσαν τ' ἄλογα και ἐκαβαλλικέψαν, και ἐδῶκν ὄνομαν Σαντζουλία, ὅτι ἦτον ἀργά· και ἦσαν τοὺς δ' Ἀλαμάνους, και ἐπέσαν ἀπάνω τους, και μοναῦτα ἐπροσκυνίσαν τον· και ἐπαράθησαν τοῦ κοντοσταύλη, και ἀρωτησάν τοις ἂν θέλουσι νὰ σταθοῦν εἰς τὴν ρόγαν του, οἱ ποιοι ἐστάθησαν και ἐποικάν του ὄρκον· και ἀπὸ ξαύτης τους ἐμάθαν πῶς ἔρκουνται τ' ἀμαξία και τὰ καμηλία. Και τότες ἐπῆγεν ὁ κοντοσταύλης και τὸ φουσατόν ἀπάνω τοὺς Γενουβίσους· και μοναῦτα ἐβάλαν φωνὴν οἱ Βουργάροι και ἀρχέψαν εἰς τὰ δοξαρία, και ἐφώναξαν — βίβα ρὲ Πιέρ! τὸ ἐρμηνεύεται, ζῆ ὁ ρὲ Πιέρ· και ἐπεθάναν οἱ Γενουβίσοι, και οὐλους ἐκατακόψαν τους. Και ἀπὲ κείνους μερτικὸν ἐχώστησαν ἀποὺ κάτω ἔς τ' ἀμαξία, και διατὶ ἦτον σκοτεινά δὲν τοὺς εἶδασιν· και ἄνταν ἐβγήκεν ὁ ἥλιος, οἱ Βουργάροι ὅπου μείναν ὀπίσω, εἶδάν τους και ἐπῆγαν νὰ τοὺς σκοτώσουν μὲ τὰ κονταρία και σπαθία· και ἓνας δοῦλος λεγόμενος Μπαξίς ἑνοῦ σακκουμάνου τὸν ἐκράζαν Κοσμᾶ Μαχαίρα, και ὁ σακκουμάνος ἄλλαξεν τὸ ὄνομάν του και ἐκράζεν τον Ἀντώνιον, ὁ ποῖος ἐκαβαλλίκευγεν, και ἦτον εἰς τὸν τόπον τοῦ μαστόρου του, διατὶ ἐπῆγεν ὁ μάστρος του μὲ τοὺς λοιποὺς συντρόφους και ἀφήκαν τοὺς Βουργάρους νὰ τοὺς βλέπουν και τὸ παιδὶν τοῦτον· και ἄνταν εἶδαν τὸ θέλῆμάν τους και θέλαν νὰ σκοτώσουν, ἔβαλεν φωνὴν ὄσην ἐδύνετον ἀπὲ τὴν μερίαν τοῦ ἀφέντη τοῦ κοντοσταύλη: μηδὲν τορμήσετε νὰ τοὺς ἐγίσετε, ὅτι ἐπαραδόθησαν εἰς τὸν μάστρον μου, και ἀφήκέν με και βλέπω τους ὡς που νὰ στραφῆ μὲ τὸν ἀφέντην τὸν κοντοσταύλην! Και ἄνταν ἐξημέρωσεν, ἀφέντης ὁ κοντοσταύλης ἐστράφη, ὅτι εἶχεν πάγειν ὀμπρὸς μὲ τὸ φουσατόν του διὰ ν' ἀποσκεπάσῃ μηδὲν πηδήσουν και ποίσουν δισπλαζίριν, και

ἤϊρέν τους παραδομένους εἰς τὸ παιδὶν τὸν Ἀντώνη Μαχαιρᾶν· διότι ἔξευρε φράγγικα, καὶ τὸ νὰ ξηφωτίση καὶ νὰ δοῦν τοὺς Βουργάρους πῶς ἔμελλε νὰ τοὺς σκοτώσουν, ἐβάλαν τον φωνὴν φράγγικα: διὰ τὸν θεὸν παραδιδούμεθά σου καὶ γλύτωσ' μας! Τότες ὤρισεν ὁ κοντοσταύλης καὶ δῆσάν τους καὶ ἐφέραν τους ζωντανούς εἰς τὴν Κερινίαν, καὶ τὸ πρᾶμν ἐφέραν το εἰς τὴν Τρυπημένην, καὶ κεὶ ἀπεζέψαν τὸ πρᾶμν ἀπὲ τ' ἀμαξία καὶ ἐφορτώσαν τα εἰς τὰ καμήλια, ὅτι οἱ Γενουβίσοι νὰ πᾶσιν γλήγορα καὶ ἀποφορτώσαν τ' ἀμαξία, καὶ ἐβάλαν τα ὄλα ἀπάνω 'ς τὰ καμήλια, καὶ ἐξέβησαν ἀπὲ τὴν Τρυπημένην καὶ ἐπῆγαν εἰς τὴν Κερινίαν. Καὶ τ' ἀμαξία τοὺς περβολάριδες ἀποφορτώσαν τα καὶ στράφησαν· θωρῶντα οἱ Γενουβίσοι ἀρωτησάν τους: ποῦ 'ναὶ τὸ πρᾶμν τὸ ἐβαστούσετε; Καὶ εἶπάν τους, πῶς ὁ κοντοσταύλης τὸ πρᾶμν ἐπῆρέν το, καὶ τοὺς ἀνθρώπους ἄλλους ἐσκοτώσαν, καὶ ἄλλους ἐπῆραν αἰχμαλώτους καὶ ἐπῆρέν τους εἰς τὴν Κερινίαν.

Παραῦτα οἱ Γενουβίσοι ἐδηγήθησαν καὶ ἐκαβαλλικεῦταν καὶ ἐπῆγαν εἰς τὴν στράταν τῆς Κερινίας τὸν γενουάριον αὐτοῦ Ἰησοῦ, καὶ πολλὰ ἐπαραδάρτησαν, καὶ ψέματα ἐκοπίασαν, καὶ μάθαν πῶς τὰ πῆραν καὶ βάλαν τα εἰς τὴν Κερινίαν κατευωδωμένα, καὶ ἐστράφησαν εἰς τὴν Λευκοσίαν θλιμμένοι μὲ ἀναστεναγμούς καὶ πόνους. Θωρῶντα τούτην τὴν ζημίαν, καὶ φόβον καὶ σκοτωμούς καθημερινὸν ἀπὲ τὸν κοντοσταύλην, ἐπῆραν βουλήν εἰς τίντα λογὴν νὰ βάλλουν τὸν κοντοσταύλην εἰς τὰ χεργία τους, καὶ εἶπαν μεσὸν τους — ἐμεῖς ἠλθαμεν μὲ τὴν ρήγιναν μὲ τὸν ὀρισμὸν τοῦ ρηγὸς νὰ μᾶς παραδώσουν τὴν Κερινίαν, καὶ ἄς πᾶμε νὰ τὴν ἀνγκάσωμεν· νὰ πᾶμεν καὶ πέρνοντα τὴν Κερινίαν, ἐκεὶ νὰ κυνηγήσωμεν καὶ τὸν κοντοσταύλην, καὶ εἰς τοῦτον τὸν μὸδον θέλομεν βάλλειν εἰς τὴν ἐξουσίαν μας ὅλον τὸ ρηγάτον τῆς Κύπρον. Τοῦτος ὁ λόγος ἄρσεν ὅλους· καὶ ἄνταν ἐποῖκαν τὴν βουλήν, ἐπῆγαν

εις την ρήγαιαν, και εἶπάν της ταπεινά και κουρτέσιχα: κυρά μου, εμεῖς ἀφήκαμεν τοὺς τόπους μας και τὸ δικόν μας και ἤλθαμεν νὰ σοῦ ποίσωμεν ἐκδίκησιν ἀπὸ τοὺς ἐχθρούς σου τὸν κοντοσταύλην και τὸν πρίντζην, και νὰ τὴν βλέπωμεν διὰ τὸν ἡγαπημένον σου υἱόν· και διὰ λόγου σας ἐμείναμεν ὡς και τώρα, ἔχομεν ἰς ἡμέρας· διὰ τοῦτον, ἂν ὀρίξης, νὰ πᾶμεν νὰ πάρωμεν και νὰ αἰχμαλωτίσωμεν τὴν Κερινίαν. Ἡ ποία τοὺς εἶπεν: καλοὶ μου φίλοι, ἄς πᾶμεν! ἀπὸ μὲν μὲν ἔχη κώλυμα. Και ἐκαβαλλίκεψεν ἡ ρήγαινα ἀπάνω τῆς θαυμαστῆς μούλας τοῦ ἀνδρός της ρὲ Πιέρ, ὀνόματι Μαργαρίτα, και ἕκατσεν ἀπάνω τῆς θαυμαστῆς μούλας γυναικεῖα, και ἐπαράγγειλεν τοῦ σκουτιέρη της, ὀνόματι Πουτζουρέλλο, νὰ κρατῆ μετὰ του τὰ πτερνιστηρία της, και ἄντα τοῦ νέψη, νὰ γυρίσῃ τὸ πόδιν της νὰ κάσῃ ἀνθρωπινά· ἡ ποία ἦτον κουντέντε, ὅτι τὰ φουστάτα ἐγδέχοντάν την. Και ἄνταν ἤλθεν κοντὰ εἰς τὴν Ἀνιχίαν, οἱ Γενουβίσοι ἔρχονταν πόδιν, πόδιν, και ἐννοιάζονταν, πέρνοντα τὸ κάστρον πῶς νὰ τὸ βλέπισουν, και ποίους νὰ βάλλουν νὰ τὸ βλέπουν· και ἄνταν ἐνέβην ἡ ρήγαινα εἰς τὸ ἀνήφορον, ἐνεψεν τοῦ Πουτζουρέλλου και ἐγύρισεν τὸ πόδιν της και ἐφόρησέν της τὰ πτερνιστηρία, και ἔσφιξεν τὴν μούλαν και ἐπήγαγεν· τότες ἐβάλαν φωνήν: ὅ,τις θέλει νὰ ἔρτῃ, ἄς ἔρτῃ, και ἀπὸ δὲν θέλει ν᾿ἔρτῃ ἄς πᾶγῃ εἰς τὴν φούρκην! Και μονῶττα ἐμπλασεν ἡ ρήγαινα τοῦ Σάτου, και ἐπροσδέκτησάν την πολλὰ τιμημένα. Και ἄνταν ἐποσώθησαν οἱ Γενουβίσοι, ἀπήδησαν οἱ Βουργάροι μετὰ τοῦ δοξάριου και δῶξάν τους, ὁμοίως οἱ τζακρατόροι ἀπὸ τὰ ἐγκρούματτα, και ἕκαταπληγῶσάν τους, και πολλῆς ἀντροπῆς ἐστράφησαν κακόκαρδοι εἰς τὴν Λευκοσίαν. Και τὴν ρήγαινα ἐπῆράν την εἰς τὴν Κερινίαν μετὰ τὴν ὑποταγήν της και μετὰ τὸ δικόν της. Τότες ἦρτεν ὀμπρὸς της ὁ Δημήτρης Τανίους ὁ γραμματικὸς της, και ἐπροσκύνησέν την και εὐχαρίστην της, και εἶπέν της: ἄ, κυρά μου, τίνττα κακὸν

ἐποῖκα τῆς ἀθηντιᾶς σου καὶ ἐφυλακίαις με; σάντες τῆς χάριτας ἀποῦ θέλες νά μοῦ ποίση; ὅτι ἐπειδὴ ἀξιωθῆκα καὶ ἐφέρα σου τὸ χαρτίν, νά μείνω ἀρεστιασμένος, ὡς που νᾶρτη ἡ ἀφεντιὰ σου! ὁμως ὁ θεὸς νά σέ πολυχρονῆ. Καὶ ἀπολογῆθην του ἡ ρήγαινα καὶ εἶπέν του. υἱέ μου Δημήτρη, ὁ θεὸς τὰ ξεύρει, ὅτι ἐπῆρα τόσον φόβον, ὄνταν μοῦ εἶπες τὰ μαντάτα, κακὰ μπόρε νά φυλαχθῆ εἰς τοὺς παιδίους, ὅτ' εἰ εἶχαν ἐδῶν ἀπὲ τὰ χεῖλη σου, ἤμουν σκοτωμένη, ὁμοίως καὶ ὁ τρισάκριβός μου υἱός ὁ ρήγας, καὶ τὸ νησὶν ἤθελεν αἰχμαλωτευθῆν· ὄχι διὰ τόσον ἔλθοντος σου εἰς τὴν Κερίαν ἔλειψέν σου τίκοτες. Ναί, εἶπέν της, κυρά μου, τὸ πρόσωπον τῆς ἀφεντιᾶς σου! ἀμμέ ὁ καλοπίχeros ὁ καθαλλάρης ὁ καπετάνος ἐπαῖκέν μου περίτου παρὰ ποῦ πρέπει, καὶ εἰς τὴν μακάριάν σου ζωὴν ἀποῦ τὸν ὄρισεσ καὶ εἰς τὴν ζωὴν του. Καὶ μοναῦτα ὄρισεσ καὶ ἐπιντῶσαν τὸ μνηνιόν του ἀπάνω εἰς τὸ εἶχεν ὑπέρπυρα ρ' τὸν χρόνον, καὶ ἐμήνυσεσ χαρτίν τοῦ σὺρ Πὸλ Μαριτζᾶ τοῦ ἐμπλη τῆς αὐλῆς της νά τὸ πιντῶσῃ μοναῦτα.

Ἔδωκεν ἡ ρήγαινα τοῦ μαγείρου της καρτζᾶ νά πᾶ ν' ἀγοράση ὄρνιθες διὰ τὸ φᾶν της διὰ τὸν δειπνον· τότεσ ἀρχέψαν οἱ λᾶς καὶ μουρμουρίζαν: ποῦ ναῦρωμεσ κρηάτα καὶ ὄρνιθία διὰ τὸν κοντοσταύλην καὶ τὴν ρήγαινα, καὶ σιτάρην καὶ ἄλλην φαγοῦρην; καὶ καῖνον τὸ ἔχομεσ εἶναι πολλὰ ὀλίγον· τίντα νά γενοῦμεσ ἂν μᾶς παρακάτσουσ οἱ Γενοῦβίσαι; Ὁ κοντοσταύλης ἦτον ἀπλικεμένος εἰς τὸ ἀπάνω ἀστρον, καὶ ἡ ρήγαινα εἰς τὸ ζώκαστρον· καὶ μοναῦτα ὁ κοντοσταύλης ἐκατέβην, ἐμπροσδέκτην της, καὶ ἐπαρκαλέσεσ την νά πάγη ἀπάνω, καὶ δὲν ἀκούσεσ λαλῶντα: ἔχω ἀποταγὴν πολλὴν καὶ δὲν ἤμπορῶ νά φυλακιστῶ. Καὶ ἐπαράδωκέν της τ' ἀνοικταρία καὶ δὲν ἄκουσε νά πάρη, εἶπέν του: ὁ θεὸς ἔρισεσ με εἰς τὴν βλέπισίν σου, καὶ σοῦ μοῦ διδοῖς τ' ἀνοικτάρια; κράτε τα καὶ βλέπε τα διὰ τὸν ἀδελφοτέκνον σου. Τότεσ ἡ ρήγαινα ἐγροῖκησεσ τὸν

γογγυσμὸν τοῦ λαοῦ διατί δὲν εἶχαν νὰ ζήσουν, ἔρριπεν καὶ ἐκράξαν τὸν καπετάνιον καὶ τοὺς μιστόρους καὶ ἔβλον τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ καὶ εἶπέν τους· ἄρχοντες, ἐγὼ ἦλθα ὧδε νὰ φύγω ἀπὲ τοὺς ἐχθροὺς μου, ἀμμὲ δὲν ἤρτα νὰ με μαντενιάζετε· με τὴν δύναμιν τοῦ θεοῦ ἔχω διὰ λόγου μου καὶ διὰ λόγου σας. Τότες, ἔρριπεν καὶ ἐκράξαν τὸν Δημήτηρην τὸν γραμματικόν της καὶ εἶπέν του· φέρε μου τὰ καρτζὰ τὰ βαστὰς ὧδε! Καὶ ἐβαστάξαν καὶ φέραν τα ὀμπρός της ν' χιλιάδες τ' γρόσια, χωρὶς τὰ δουκάτα καὶ τὰ καρτζὰ τὰ μικρά· τότες εἶπεν τοῦ καπετάνου· πέψε μου ἀπὸ τοὺς λαῶ τῆς Κιρινίας νὰ πᾶν εἰς τὴν ἄνορίαν ν' ἀγοράσουν πᾶσα πρᾶμιν τοῦ φαγίου. Καὶ ἤτζου ἐγένετον· καὶ ἐπῆγαν, καὶ ἐφέρων καὶ γεμῶσαν τὸ κάστρον σιτᾶριν, καὶ κριθᾶριν, σφακτά, χοιριδίξ, ὀρνιθία, τυρία, καὶ πᾶσα καλόν. Μεσὸν τοῦ κοντοσταύλη καὶ τῆς ρήγαινας ἐγέμωσεν τὸ κάστρον πᾶσα πρᾶμιν τὸ ἐχρήζετον, καὶ ἐβλεπήθη καλὰ καὶ δυνατά, ὡς γίον νὰ τὸ γροικήσετε παράμπρος.

Μέσα εἰς τούταις ταῖς ταρχαῖς καὶ τὰ ἀργίσματα τοὺς Γενουδίους, κανεῖς δὲν ἐστράφη νὰ πᾶ πρὸς τὴν Ρόδον· εἶχεν πέντε μῆνες, καὶ οἱ Ροδίταις ἐπεθυμοῦσαν νὰ μάθουν μαντάτον· ἐθαυμάστην ὁ μέγας μάστρος καὶ ἀρμάτωσεν μίαν γαλιότταν καὶ ἐμπῆκεν μέσα καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Κύπρον. Τὸν γεννάρην α το γ' Χριστοῦ ἦλθεν εἰς τὴν Ἀμμόχωστον, καὶ ἐγύρεψε νὰ μπῆ μεσὶν τους νὰ τοὺς σώσῃ. Θωρῶντα οἱ Γενουδίσοι, ὅτι ἐκατχουρσέψαν τὸ ρηγάτον, καὶ τίποτες δὲν εἶχαν οἱ λαῶ, καὶ ἦσαν ἐννοιασμένοι, καὶ ὁ μέγας μάστρος ἐπλημμέλαν πολλὰ καὶ τίποτες δὲν ἠμπόρησε νὰ ποίση, ἀπὲ τὴν πληξίν ἀστένησεν καὶ ἐπέθανεν τὸν φευρουάρην α το γ' Χριστοῦ, καὶ ἐθάψαν τον εἰς τὸν ἄγιον Ἰωάννην εἰς τὸ Σπιτάλιν τῆς Λευκοσίας τῆ ις' φευρουαρίου, καὶ ἐστράφη τὸ ξύλον εἰς τὴν Ρόδον.

Τώρα νὰ ζηγηθοῦμεν τοὺς πολέμους ἀποῦ ἐπολεμίζαν ἀποῦ ἦτον ἀπὲ τὸν θεὸν φυλαμένη τὴν Κερινίαν οἱ Γενουδίσοι.

Καί τῇ ιδ' ἰανουαρίου α τ ο γ' Χριστοῦ ἐφρουσκώσταν τὸν ρέ Πιέρ λαλῶντά του — ἐδικαιμερίστησαν οἱ Θεοῖο σου τὴν Κύπρον, ὁ νεῖς ἐπῆρεν τὸ ἅγιον Ἰλαρίον καί ὁ ἄλλος τὴν Κερνιάν· ἐσέναν ἴντα σοῦ μεῖνεν; εἶπέν τους; — καί τίντα ἐμποροῦ νά ποίσω ἐγὼ πτωχὸν ὄρφανόν, ἀποκλεισμένον εἰς τὰ χεργιά σας; ἴντα νά ποίσω; Εἶπάν του — ἔβγα ἔλα μετὰ μας νά τὴν πολεμίσωμεν. Εἶπέν τους — εἰς τὸν ὀρισμόν σας, νά τὴν πολεμίσωμεν! — Καί νά πάρωμεν καί νά σοῦ τὴν δώσωμεν. Καί ἀρματώθην ὁ ἀμιράλης τοὺς Γενουδίους ὁ σιρ Πιέρ τὲ Κάμπε Φρεγγουῦγγε μὲ τὸν ρήγχι μὲ β' ἀνθρώπους τῶν ἀρμάτων, καί ἤρταν εἰς τὸ Δίκωμον καί ἐκεῖ ἐποῖκταν τὴν κατοῦναν τους, διακτὶ ἐφοβοῦνταν νά διαβοῦν τὸ Διάβαν, ὅτι ἐβλέπταν οἱ Βουργάροι καί ἄλλοι πολλοὶ λαῖ τῶν ἀρμάτων. Τότες ἐπέψαν μίαν καλὴν συντροφίαν λαῖ τῶν ἀρμάτων νά πᾶν νά διαβοῦν. Τὸ Διάβαν εἶναι στενόν, καί λαῖ πολλὰ ἐβλέπταν καί ἀπ' ὠδε καί ἀπὸ κειθεν· καί πολλὰ ἐσφίκτησαν νά διαβοῦν οἱ Γενουδίσοι καί δὲν ἤμπορησαν, καί ληθωμένοι καί ἀντροπιζμένοι ἐστράφησαν εἰς τὴν κατοῦναν. Θωρῶντα ὁ ἀμιράλης ἐπεψεν πολλοὺς καί πολλὰς φοραῖς, καί ἐστρέφουντα ὡς τὸ πρῶτον· καί ἀφῆναν καί ἐδιαβάζναν μερτικόν, καί ἐπιάναν τους καί ἐπέμπταν τους εἰς ταῖς φυλακαῖς εἰς τὴν Κερνιάν· καί πολλοὶ ἐσκοτώθησαν. Καί ἐποῖκταν εἰς τοῦτον τὸν πειρασμόν ἡ ἡμέραις εἰς τὸ Δίκωμον, καί πλημμελοῦσαν μέρχι νύκταν, καί ἐστρέφουνταν μὲ πᾶσαν ἀντροπήν καί ζημίαν.

Θωρῶντα ταῖς ἀγανάκτησαις ταῖς ἐδιαβάζαν τὰ φουσατά τοὺς Γενουδίους, εἶπταν τοῦ ἀμιράλη: φαίνεται μας ὠδε θέλετε ν' ἀποθάνωμεν· θωροῦμεν πῶς καθημερινὸν πᾶμεν καί κατακόβουνο μας, ἄς στραφοῦμε νά πᾶμεν ἔσω μας!

Καί τῇ κβ' ἰανουαρίου ἐκαθαλλικέψαν νά στραφοῦν εἰς τὴν Λευκοσίαν. Καί θεωρῶντά τους μὲ τὸν ρήγχι ἕνας παπῆς Ρωματοῦ ἐρώτησέν τους, τίντα ἔχετε καί πλημμελεῖτε; Οἱ Γε-

νουβίσοι ὡς γνωστικοὶ ἐκομπῶσαν τὸν παπᾶν, εἶπᾶν του: πατέρα μου, οἱ θειοῦδες τοῦ ρηγὸς ἡῦράν τον ὄφρανὸν καὶ πτωχὸν, καὶ ἐμοιράστησαν τὸ νησὶν του, ὁ πρίντζης ἐπῆρεν τὸν ἅγιον Ἰλαρίον, καὶ ἡ ρήγαινα καὶ ὁ κοντοσταύλης ἐπῆραν τὴν Κερνίναν, καὶ ἐφέραμέν τον νὰ τοῦ τὰ δώσωμεν· καὶ κάθουνται εἰς τὸ Διάβαν καὶ δὲν ἠμποροῦμεν νὰ πᾶμεν νὰ τοῦ τὰ δώσωμεν τὸ ἐδικὸν του, νὰ πᾶμεν καὶ ἐμεῖς ἔσω μας. Ἐννοιάστην ὁ παπᾶς ὅτι οἱ Γενουβίσοι λαλοῦν του ἀληθεῖαν, καὶ θεωρῶντα τὸν ρήγα πικραμένον εἶπέν τους: διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ καλοῦ μου αὐθέντη νὰ σᾶς πάρω ἀπ' ἄλλην στρατάν καὶ νὰ τζακίσετε τὸ φουσατόν ὅπου εἶναι εἰς τὸ Διάβαν, καὶ ἀπεκεῖ ἂν ἠμπορήσετε νὰ πάρετε τὰ κάστρη, καὶ σεῖς οἱ καθ' ἑαυτοὺς ἐκείνοι νὰ πᾶτε εἰς τὴν Λευκοσίαν. Ἐχάρησαν χαρὰν μεγάλην καὶ ἀκλουθήσαν τοῦ παπᾶ, καὶ ἔμπασέν τους ἀπὲ τὸ μονοπάτιν, καὶ ἡῦράν τους ἀμέριμνους· ὅτι οἱ λαὸς τῶν ἀρμάτων καὶ οἱ Βουργάροι θεωρῶντα τὰ μακελλεῖα τὰ ἐποίησαν τοὺς Γενουβίτους, καὶ θεωρῶντά τους πῶς δὲν ἐτορμοῦσαν νὰ ἔλθουν πλετοῦ, ἀμεριμνήσαν καὶ ἐκάθουνταν κάτω χαμηλά· καὶ τότες ἐπῆραν ἀπὸ πᾶνω κάτω· οἱ Βουργάροι καὶ οἱ λοιποὶ εἶδαν ὀλίγους Γενουβίτους· καὶ ἔρχονταν ἀπὲ τὴν στρατάν, ἐτρέξαν, καὶ εὐρέθησαν πικασμένοι ἀπὸ πᾶνω καὶ ἀπὸ κάτω, καὶ ἐγυρέψαν νὰ φύγουν· καὶ ἐβάλα φωναῖς οἱ ἀπουπάνου τοὺς κάτω, καὶ ὄσους ἐμπορίσαν ἐκατακόψαν οἱ Γενουβίσοι, οἱ δὲ λοιποὶ ἐπῆγαν εἰς τὸν ἅγιον (Ἰλαρίον) καὶ ἐγλυτῶσαν. Καὶ ὁ ἀμιράλης ἐδηγήθη νὰ πάγη εἰς τὴν χώραν, καὶ ἀφήκεν καπετάνον μὲ τὸν ρήγα, καὶ ἐπῆγε νὰ βλεπίσῃ τὴν Λευκοσίαν. Ἐμπαίνοντα οἱ Βουργάροι εἰς τὸν ἅγιον Ἰλαρίον, ἐμέτρησέν τους ὁ σὶρ Ἰζουάν Περότ, ὁ ποῖος ἦτον μὲ τὸν πρίντζην, καὶ ἡῦρέν τους παρκάτω ρ' ἀνθρώπους οἱ ποῖγοι ἐσκοτώθησαν εἰς τὸ Διάβαν τὸ στενόν. Καὶ ὁ σὶρ Πιέρ τὸ Κασίν ἦτον μὲ τὸν πρίντζην, καὶ ἐπῆγεν ἀπ' ὧδε καὶ ἐπιάστην.

Τότες ἐπῆραν τὸν ρῆ Πιερ μετὰ τους, ὡς γίον νὰ εἶχεν εἶστέν σφακτὸν νᾶχα θέλειν νᾶχαν τὸ σφάζειν, τὸ ὄρφανόν, τὸ ἀνακέφαλον, καὶ ἐποίησαν ταῖς κατούνας εἰς τὸν ἅγιον Ἀντώνιον. Ἰὰ κτηνὰ τὰ εἶχαν διὰ τὴν ζωὴν τους τῆς Κερινίας ἐβόσκουνταν ἐξω, καὶ καθημερινὸν ἐσκοτόναν καὶ τρώγαν τα, καὶ ἐκαταλύσαν τα. Ὁ κοντοσταύλης καὶ ἡ ρήγαινα ὠρίσαν καὶ ἐτηκῶσαν τοὺς πούντους καὶ ἐκαρφῶσαν τὰς πόρτας. Τότες ἦσαν οἱ Γενουβίσοι κορτέσικα καὶ εἶπάν τους: καλέ, δότε τὸ κάστρον τοῦ αὐθέντη του! Οἱ λαὸς τοῦ κάστρου εἶπάν του: τὸ κάστρον ἐνι τοῦ αὐθέντη μας τοῦ ρηγὸς καὶ μετὶ ἀνθρώποι του! χωριστήτε ἀπὲ τὸν αὐθέντην μας, καὶ ἄς ἔρτη καὶ ἄς περιλάβη τὸ κάστρον του! Τότες ἐζητιμάσαν τὴν ρήγαιναν, λαλῶντα: ἔφερές μας νὰ μᾶς δώσουν τὸ κάστρον καὶ μὲ ταῖς τέχνας σου ἐξαπόλυσές μας, καὶ ἔφυγες καὶ πῆγες εἰς τὸ καστέλλιν! Ἐσύραν βερουτουνία καὶ ἀποῦ πάνω ἐρρίψαν πέτρας καὶ ἄλλα ἀρχαλεῖα, καὶ ἐπηγαῖναν ἡ πέτρας ὡς ταῖς κατούνας, καὶ λαμπρὸν Ἑλληνικόν, πολλοὺς ἐπληγῶσασιν. Τότες ἐσηκῶσαν τὴν κατούναν καὶ ἐπῆραν τὴν ἐξωμέρου νὰ μὲν ἐφτάνη πέτρα, καὶ ἀρχέψαν εἰς τοὺς πολέμους· καὶ ἐπελεκοῦσαν σκάλαις καὶ πέτρας καὶ τζενία καὶ μάνγκανα πολλά, καὶ ὡς τὴν γ' ἡμέραν φευρουαρίου ἐτελειῶσαν.

Καὶ τὸ σαββάτον τῆ δ' φευρουαρίου α το γ' Χριστοῦ ἀρματώθησαν οἱ Γενουβίσοι καὶ ἐπῆραν κ' σκάλαις μετὰ τους· ὅτι εἶχαν πολλὰς σκάλαις εἰς τὴν Λευκοσίαν καὶ ἐπεψέν τους ὁ ἀμιράλης εἰς τὴν Κερινίαν, καὶ οἱ Βουργάροι ἀπηδῆσαν καὶ ἐπῆράν ταις, καὶ ἐσκοτῶσαν ἀποῦ ταῖς ἐπῆραν· καὶ κείναις ἐπῆράν ταις εἰς τὸν ἅγιον Ἰλαρίον, καὶ ὅσους ἐπιάσαν ζωντανούς ἰθάλαν τους εἰς τὰ σίδερα εἰς τὸν ἅγιον Ἰλαρίον· καὶ οἱ Γενουβίσοι ἐγδεχοῦντάν τους καὶ ἐμάθαν ἀπὸ κείνους ἀποῦ ἐφύγαν πῶς ταῖς ἐπῆραν οἱ Βουργάροι. Τότες ἐπῆράν τους καὶ ἐπῆσαν εἰς τὴν Κερινίαν, καὶ μοναῦτα ἐκόψαν κλαδία τῶν δέν-

δρων, και ἐρρίψαν τα ἔς τὸ χαντάκιν τῆς Κερινίας, και ἐπήραν ταις σκάλαις και ἐκουμπίσαν ταις εἰς τοὺς τοίχους, και δεὰ ξύλα ἠμπερίσαν νὰ εὔρουν ξερὰ ἐρρίψαν τα εἰς τὸ χαντάκιν. Ὁ κοντοσταύλης ὤρισεν, κανενεῖς Κερινιώτης μηδὲν δεῖξῃ πρόσωπον. Θωρῶντα οἱ Γενουβίσοι πῶς τινὰς δὲν δεῖχνει φανὸν ἀπὲ τὸ κάστρον, ἀμεριμνήσαν και ἐνοιόστησαν ὅτι διὰ πρώτης νὰ τοὺς παραδοθῶν· τότες εἶπαν τοῦ ρηγός — ἐνοιον μὲν ἔχῃς, και εἰς β' ὥρας νὰ μποῦμεν εἰς τὴν Κερινίαν. Παράυτα ἐδιαλαλήσαν τὸν ὄρισμὸν τοῦ ρηγός: ἄρχοντες μικροί, μεγάλοι, ὅπου εἰστε εἰς τὴν συντροφίαν τῆς ἀφεντίας τοῦ ρηγός, μηδὲν τορμίσετε νὰ σύρετε βερετοῦνιν εἰς τὴν Κερινίαν, ἀν θέλουν νὰ δοθῶν εἰς τὸν ἀφέντην τους· ἀκομὶ εἰσεῖς ἄρχοντες, ὅπου εἰ(στε) ἔς τὸ κάστρον, ἀν θέλετε μὲ τὸ καλὸν νὰ στρέψετε τὸ κάστρον τοῦ ἀφέντη του, θέλετε μείνειν ἀναπαμμένοι, και ὁ ρήγας θελεῖ σὰς περιλάβειν μὲ μεγάλην χαράν, και θελεῖ σὰς μερετιάσειν πασανοῦ κατὰ τὸ πρέπει, και μηδὲν εἰστε ἀπότορμοι νὰ σύρετε βερετοῦνιν εἰς τὴν κατοῦναν τοῦ ἀφέντη τοῦ ρηγός, και εἴ τις θελήσει νὰ σύρῃ θέλομεν τὸ κρατήσειν διὰ παράβουλον· και ἀν δὲν τὸ δώσετε μὲ τὸ καλόν, θέλομεν ἐμπῆν μὲ δυναστείαν και θέλομεν σὰς κατακόψειν, ὡς παράβουλοι τοῦ ρηγός. Ἀπολογηθῆν ὁ λαὸς ἀπουπάνω τοῦ κάστρου και εἶπαν τοῦ διαλαλητῆ: ἄμε πὲ τοῦ ἀφέντη μας ἀπὲ τὴν μερίαν τῆς κυρᾶς μας τῆς μητέρας του και ἀπὲ τὴν μερίαν τοῦ ἀφέντη τοῦ κοντοσταύλη τοῦ θείου του και ἀποὺ ὄλους μικροὺς και μεγάλους, ὅτι ὄλοι μας κρατοῦμεν τὸ αὐτὸ κάστρον διὰ τὸν ἀφέντην μας τὸν ρήγα, ἄς ἔρτη μονός του και νὰ τὸν προσδεκτοῦμεν, ὡς γίον προεῖπαμεν· ἀμμὲ ὄχι νὰ μπῆ κανένας ἀπὲ τοὺς ἀπιστους Γενουβίσους τοὺς παράβουλους, ὅπου παρακαλοῦμεν τὸν θεὸν νὰ ἴδῃ τὴν ταπεινωσίν μας και νὰ σηκώσῃ τὴν σουπερπίαν τους· ἡ Γραφὴ λαλεῖ, μὲν φοβηθῆς ἀποὺ ἀνθρωπον σουπέρπιον, ὅτι ἀν ἦναι σήμερον αὔριον δὲν εἶναι· μηδὲν τὸ θελήσῃ ὁ θεὸς νὰ

σταθούμεν νά πιστοῦμεν ἀπο τοῖς Γενοῦβίσις, οἱ ποῖοι ἐν ἐφίρσοι, καί ἐμοσιν τοῦ ἀφέντη μας τοῦ ρηγός, καί ἐπῆραν τὴν θυμοσπὴν καί πλοῦσιαν πόλιν τὴν Ἀμμοχουστον, ομοίως καί τὴν μεγάλην γῶραν τὴν Δευκοσίαν, καί μὲ μαρτυρίαις καί πολλὰ βίσανίσματα καί β' γιλιαδες τεχνικῆς ἐστηκῶσαν τὸ βίον τοὺς ἀβαλλάριδες καί τοὺς προδελοίπους· διὰ τοῦτον προπῆ-
τερὰ ν' ἀποθάνωμεν ὅλοι μας καί πᾶσα εἰς, παρὰ ν' ἀρήσωμεν τοὺς Γενοῦβίσις νά μποῦν ὧδε. Καί παραῦτα οὔλοι ἀντάμα ἕναν στόμαν ἐβάλλαν φωνὴν — ἤϊ ὁ μὲ Πιέρ! γ'. Θωρῶντα ὅτι ὁ διαλαλητής δὲν ἔθελε νά στραφῆ, ἀμμὲ προστοῦ ἐδιαλάλεν, τότες ἐκαταλαβῶσάν τον μὲ τὰ βερετουνία, καί ἐρυγεν καί ἐπῆγεν εἰς τοὺς καπετάνους, καί ἐξηγήθη τὸ ἐγροίκησεν ἀπὸ τὴν Κερίαν.

Τότες ἐποίησαν ἀποῦ σανιδία παρῆζια καί σκάλαις, καί ἐφῆραν τα πάλε καί ἦρταν, καί ἦτον καί ἡ ἄλλαις ἐκεῖ ἡκουμπισμέναις· καί πάλε ἐξαναδιαλαλήσαν — εἰ τις νά μπῆ ἀπὸ ταῖς σκάλαις εἰς τὸ κάστρον νά βάλῃ φλάμπουρον ὁ πρῶτος νά ἔχη ὑπέρπυρα α'. Γροικῶντα οἱ ἀπέσω, τοῦ ρηγός, πάλε ὁ διαλαλητής ἐδιαλάλησεν — ὅπου νά βάλῃ, τὸ β' νά ἔχη ὑπέρπυρα φ'. καί πάλε ἐδιαλάλησεν — ἀποῦ νά βάλῃ τὸ γ' νά ἔχη ὑπέρπυρα τ'. Καί ἀπέσω ἔβαλαν ἄλλον φλάμπουρον· — καί ὁ δ' νά ἔχη ὑπέρπυρα ρ'. Καί ἀπέσω ἐβάλλαν ἄλλον, καί εἶπάν τους: τὰ φλάμπουρα τὰ θέλετε νά βάλλετε εἶναι σημαδεῖτα τοῦ ρηγός! ἔπιστοι Γενοῦβίσις, παράβουλοι, ἐμεῖς βάλλομεν τὰ φλάμπουρα τοῦ ἀφέντη μας, καί βάλλομεν καί τὴν ψυχὴν μας καί τὸ κορμίν μας νά τὸ βλεπίσωμεν, ὄντα θελήσῃ ὁ θεός νά μᾶς λυτρώσῃ, νά φύγετε νά πᾶτε εἰς τὴν κακὴν ὥραν! Καί μοναῦτα ἐσύραν βερετουνία καί ἐδῶξάν τους· καί ἐστράφησαν καί ἐπολεμίζαν β' ὥραις, καί ἐθυμώθησαν πολλὰ οἱ ἀποῦ πάνω. Καί ἀπάνω μέσα εἰς ὅλους ἦτον ἕνας παιδίος καλὸς τζακρατόρος κ' ἐκόρδαινε δμορφα, καί ἐκόρδωνεν τοῦ κοντοσταύλη, καί ἐ-

συρνευ πολλά καλὰ καὶ δὲν ἔχανεν βερετοῦνιν. Καὶ ἔσκοτώσαν ὑ' ἀνομάτους ἐκείνην τὴν ἡμέραν ἀπὲ τοὺς Γενουβίσους. Καὶ κείνος ὁποῦ ἐκορδῶνεν δυνατὰ ὀνόματι Νικολί Μαχαϊρά, καὶ εἶπεν τοῦ συντρόφου του — σύρε εἰς ἐκείνον τὸν Γενουβίσον καὶ δός του εἰς τὴν κεφαλὴν! Καὶ τοῦτος ἔστεκεν ὄτιμος καὶ δῶκεν τοῦ Γενουβίσου· ὁ Γενουβίσος ἐπόνθησεν, παντέχοντα ἐτρόπησέν τον, ἔβλαεν τὴν παλάμην του νὰ δῆ τὸ πασινέττιν του, καὶ παραῦτα ὁ Νικολίς ἔσκασεν τὴν τζάχραν καὶ τρύπησεν τὴν παλάμην του καὶ ἐδιάβην τὸ πασινέττιν, καὶ ἀπόθανεν. Καὶ θωρῶντα πῶς δὲν ἤμποροῦν νὰ ποίσουν τίποτες ἐστράφησαν εἰς τὴν κατοῦναν τους, καὶ ἐπόϊκαν ἕναν ροπάρου τριγύρου τῆς μίας σκάλας τῆς κουμπισμένης εἰς τὸ κάστρον, καὶ ἀποῦ πάνω ἐδεῖχνα φανὸν ὅτι δὲν τοὺς θωροῦν· τᾶπισα ἀφήκάν την καὶ στράφησαν ἵ ἀναπαυτοῦν. Καὶ τὸ ἀπογίομαν ἔθελαν νᾶρτουν νὰ μποῦν· καὶ πρὶν νὰ φᾶν ἐπόϊκαν ἀναθεώρησιν εἰς τοὺς λᾶς, καὶ ἤυραν καὶ λείπαν ὑ' ἀνομάτοι· καὶ ἀπὸ τέτες ἀρχέψαν καὶ ἐδειλιούσαν. Θωρῶντα ὁ πτωχὸς ὁ παπᾶς, ὅτι τὸ κάστρον ἐκρατοῦσάν το διὰ τὸν ρῆγα, καὶ δὲν ἦτον ὡς γίον τὸν ἐκομπῶσαν οἱ Γενουβίσοι, ἐμετάνωσεν καὶ ἐστράφην· τὸ νὰ τὸν δοῦν οἱ Βουργάροι, ἐκατακόψαν τον.

Καὶ μετὰ τὴν αὔριον ὅπου εἶναι ε' φευρουάρη α τ ο γ' Χριστοῦ, τῆ κυριακῆ καλὰ πωρνόν, ἐξέβησαν ἀπὲ τὴν κρυφὴν πόρταν τῆς Κερνίας εἰς συντρόφοι στρατιῶταις ἀντριωμένοι, καὶ ἐβαστοῦσαν λαμπρὸν καὶ ἐβάλαν εἰς τὸ χαντάκιν, καὶ ἐκάψαν τὴν πασιέραν καὶ κάψαν τὰ ξύλα, καὶ μέρος ἐμπάσαν ἔσω εἰς τὸ κάστρον· καὶ ἐγλυτῶσαν β' σκάλαις μακρείαις καὶ ι' σανίδια ἀπὲ τὴν πασιέραν. Τότες ἀρχέψαν τοῦτ' οἱ ε' ἀνομάτοι καὶ ὑβρίζαν τοὺς Γενουβίσοις πολλὰ ἄσκημα, καὶ ἐβάλαν τους φωνήν: ἂν ἦστε ἀντριωμένοι, ἐλάτε νὰ παραδιαβάσωμεν! Καὶ τότες ἐχώστησαν οἱ ε' ἀνομάτοι, καὶ ἀποῦ πάνω ἐκράξαν τους, τότες ἐβγήκαν καὶ ἔρχουνταν πρὸς τὸ κάστρον· τότες ἐναφά-

ναν εἶ και οἱ Γενουβίσοι, ἐδιαλαλήσαν νά ἔρτσουν ἀπάνω τους. Καί μοναῦτα ἀνοῖξαν τὴν πύρταν και ἐρρίψαν τὸν ποῦντον τοῦ κᾶστρου· και τούτην τὴν ἀποτορμίαν ἐποιόκιν τὴν, ὅτι εἶχαν τὸν ποῦντον διπλὴν· ὅτι ὀμπρὸς εἶχαν ἕναν μικρόν, ὁ ποῖος εἶχεν κοντά εἰς τὸν ποῦντον τὸν μέγαν ἕναν σεντουῦκιν γεμᾶτον πέτραις και ἐσοζύγαζεν· και τὸ νᾶρταν Γενουβίσοι ν' ἀνέβησαν, ἐπερνέν τον και ἐπεφτον κάτω εἰς τὸ χαντάκιν, και πάλι ἐστρέφετον ὁ ποῦντος, και διὰ τοῦτον τὸν ἀφῆκαν ἀνοικτόν· και ὀμπρὸς σιμά εἰς τὸν ἄλλον ποῦντον εἰς τὴν ἄκραν τοῦ τούτου, εἶχεν ἕναν διαζύγιν ἀπὸς κάτω του και ἐβάσταν το. Και οἱ λᾶς ἐρπαῖναν θαρρούμενα· και πολλοὶ Γενουβίσοι ἐκομπώθησαν και γλήγορα ἐτρέξαν και ἦλθαν νά ἐμποῦν· και τὸ διαζύγιν εἶχαν τὸ σύρειν, και οὔλοι ἐκρεμμίσαν κάτω, και ἐκείνοι ὅπου ἐμείναν ἐφύγαν, και ἀπουπάνω ἐπάϊζαν τζάκραῖς και ἐκαταλαβῶσάν τους. Τότες ἐξέβησαν ὁ Κερινιώταις και ἐπράξαν τους νά κοντέψουν, μὲ πολλὰς ἱτιμασίας και ἀντροπαῖς. Τότες ἐθυμώθησαν οἱ Γενουβίσοι και ἐδιαλέξαν φ' ἀνομάτους ἀντριωμένους και ἦλθαν νά πολεμίσουν· τότες ἀρκέψαν ἀπουπάνω και ἀπὲ τὴν παρπακάναν εἰς τιτοῖαν λογήν, ὅτι ἐφύγαν μὲ μεγάλην ἀντροπὴν ὅπου κ' ἐμπλέπαν· και ἐλαβῶθη ὁ σὶρ Λογῆς Τορίας ὁ ἀμυράλης τῆς Νέας Πόλης, ὁποῖος ἦτον καπετάνος τοῦς Γενουβίσους· και οἱ Κερινιώταις ἦτον καλῆ και γεροί, και μὲ καλὴν καρδίαν και νίκος. Θεωρῶντα οἱ Γενουβίσοι, ὅτι δὲν ἤμποροῦν νά πᾶν παραμπρὸς, ἐμνηῦσαν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον, και ἦλθαν τῆς θαλάσσου βοήθεια, και ἐφερραν μάγγανα και ἀργάλια, ὅτι ἐπετάσαν πέτραις τόσον μακρὰ ὡς γίον καλὸν δοξάκριν, και μὲ τὸν πάφιλον, ὅπου ἦλθεν τῆ ἰ' φευαρουαρίου α το γ' Χριστοῦ, και μέσα εἶχεν ἕναν μάγγανον ὡς γίον τραπουτζέττιν και ἐσύρνεν ἴχια ὡς γίον τζάκρα, ἀμμὲ ἐσύρνεν κοντά, και μίαν μεγάλην πέτραν ὅπου ἐβάρεν ὀ λίτρας Κοπριώτικαις, και μὲ κείνον τὸ μάγγανον ἐπολεμῖ-

ζαν απέξω ἀπὲ τὴν θάλασσαν. Τότες ὁ κοντοσταύλης ὡς φρένιμας ἐβίγλισεν τὸν τοῖχον τοῦ κάστρου ὅπου ἐκτύπαν ἡ πέτρα, καὶ μοναῦτα ἐποίηεν καὶ ἐκεντῶσάν τον ἀπέσω καὶ ἐφουργιάσέν τον μὲ ἄλλον τοῖχον εἰς τιτοῖαν λογὴν, ὅτι ἡ πέτρα δὲν ἐβλαπτεν τὸ τοῖχον. Τότες ἐβράσαν καὶ ἐκοντέψαν, καὶ ἀπηδῆσαν εἰς τοὺς τοίχους· καὶ ἀποῦ πάνω ἐρρίψαν τόσαις πέτραις καὶ βουτζία γεμάτα πέτραις καὶ ἄμμον, καὶ ἐμακαλέψαν τους. Γροικῶντα οἱ Γενουβίσοι ὅπου ἦσαν τῆς γῆς, τὸν πόλεμον τῆς θαλάσσου, ἀποτορμίσαν καὶ ἤρταν τῆς γῆς, καὶ ἐνέδησαν εἰς τὸν χαντάκιν κ' ἔψαν νὰ μποῦν εἰς ταῖς σκάλαις· καὶ ἄνταν ἐγεμῶσαν ἀνθρώπους, ἐρρίψαν ἀπουπάνω μίαν μεγάλην νευρίαν, ὅπου κάθετον ἀπάνω τὸ πριμοχιόνιον, καὶ ἐσκοτῶσάν τους, καὶ ἐτζακίσαν τὴν σκάλαν, καὶ οὐλοὶ ἐπέσαν εἰς τὸ χαντάκιν, καὶ ἀπουπάνω ἐρρίψαν τόσαις πέτραις, καὶ ἂν εἶχεν τινὰν ὅπου γναζεν ἐσκοτῶσάν τον· καὶ εἰς τὴν ἄλλην σκάλαν ἐρρίψαν ἀγκοῦραις μὲ τὰ σχοινία καὶ δυναστικῶς ἐσύραν τὴν ἀπουπάνω· καὶ ἐστέκαν ὃ Γενουβίσοι ἀπάνω καὶ δὲν ἐπήραν σκοπὸν πῶς ταῖς ἐκορακίσαν ἢ ἀγκοῦραις, καὶ θωρῶντα τὴν σκάλαν πῶς ἐμπαῖναν, ἐκρεμμίσαν καὶ ἐδῶκαν εἰς τὸ χαντάκιν, καὶ μὲς ταῖς πέτραις ἐσκοτῶσάν τους· καὶ νεῖς ἀπότορμος παιδῖος Γενουβίσος ὅπου ἐκράτεν πέρνου νὰ τὸ βάλλῃ ἀπάνω εἰς τὸ κάστρον, καὶ ἐσύραν τον μὲ τὴν σκάλαν καὶ ἐσκοτῶσάν τον.

Βιγλίζοντα οἱ Γενουβίσοι πῶς ἦσαν σφηνοκοπημένοι ἀπὲ τὴν Κερινίαν, καὶ δὲν ἤμποροῦσαν νὰ ποίσουν τὸ θέλαν, ἢ φαγοῦρα ἔλειψέν τους, ἐπέψαν νὰ φέρουν, καὶ εἰς τὸ ἔλα ἐδράσαν το οἱ Βουργάροι καὶ ἐβάλαν το εἰς τὸν ἅγιον Λαρίον, καὶ ἄλλους ἐσφάζαν καὶ ἄλλους ἐλαβόναν, ἐβάλαν βουλήν νὰ πάρουν τὸν ρήγαν εἰς τὴν Λευκοσίαν· καὶ τῇ ἰγ' φεουραρίου, το γ' Χριστοῦ ἐπήραν τὸν ρήγαν εἰς τὴν Λευκοσίαν· καὶ μὲ τὴν δύναμιν τοῦ θεοῦ οἱ Κυπριῶταις πάντα εἶχαν τὴν νίκην.

Καὶ ἂν θέλῃς νὰ σοῦ πῶ πῶς ἡ Ἀμμόχουστο ἐπάρτην,

ἦτον παραχώρησις θεοῦ διὰ τὰς ἀμαρτίας μας· ὄχι τὴν Ἀμμόχουστον μοναχά, ἀμμὲ ἦτον δίκαιον νᾶχαν πάρειν καὶ ὄλην τὴν Κύπρον διὰ ταῖς πολλὰς μας ἀμαρτίαις· καὶ διὰ τὰς τὸ πῶ φανερά, πρῶτον πάντων ἡ ἀμαρτία τοὺς σκλάβους· ἐχάνετον ἡ Ρωμανία, καὶ ἐκουβαλοῦσεν τοὺς σκλάβους καὶ ἀμάλωτα ἔς τὰ νησιά, καὶ ἐγίνονταν ὅτεσον σκληρόκαρδοι ἀπάνω τους, ὅτι ἐκρεμμουσάν τους ἀπὲ τὰ δώματα καὶ ἐσκοτόνουνταν, καὶ ἐπέφταν εἰς τοὺς λάκκους, ἐφουρκίζονταν, ἀπὲ τὰ μεγάλα βάσανα ἀποῦ τοὺς ἐπολομοῦσαν νὰ πολομοῦν· καὶ ἀπὲ τὴν πείνιν ἐπαρχδῶκων τὸν ἀφέντην τους τὸν ρῆγα εἰς τὸν θάνατον· ἀκομί ἐπαρχδῶκων τὸν ὁμοίόν τους τὸν σὶρ Τζουάν Βισκούνην τοῦ ρηγὸς καὶ ἐσκοτῶσέν τον· ὁμοίως καὶ διὰ τὴν ἀρσενοκοιτίαν, ὅτι πολλὰ τὴν ἐγουζιχίζαν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον· καὶ ἐπῆγαν κατὰ πρόσωπα τοῦ θεοῦ, ὅπου λαλεῖ· ἕ' χρόνους νὰ σοῦ δουλεύση ὁ δοῦλός σου καὶ εἰς τὸν ζ' νὰ τὸν ἐλευτερώσῃ, καὶ μὲν κοιμηθῆς εἰς κρεῖμαν μὲ ἄρσεν· καὶ ἄλλον, θεὸν βλασφημοῦσεν· καὶ διὰ τινὰν μὲν πῆς κακόν, καὶ τοῦτοι εἰς τοῦτον· καὶ τοῦτοι τὸν ρῆγαν ὅπου ἐτίμησεν τὴν Κύπρον ἐσκοτῶσάν τον ὡς γίον ἕναν χοιρίδιν· καὶ τὸ ὕστερον, ἡ ἀμαρτία τῆς σουπερπίας ἀπὲ τὸν μέγαν πλοῦτον τὸν εἶχαν, ἐκαταφρονοῦσαν τοὺς λαῖς. Ἦσαν ἀματωμένους τοὺς Γενουβίους, νᾶχαν ἔχειν ἀπομονήν, ἀμμὲ ὄχι νὰ τοὺς κρεμμίσουν ἀπουπάνω κάτω· διὰ τοῦτον ἐκαβαλλικέψεν οἱ Βουργάροι καὶ οἱ σκλάβοι καὶ οἱ Γενουβίσοι, καὶ ἐκουρσεῦσάν τους καὶ αἰχμαλωτεῦσάν τους, καὶ ἐταπεινῶσαν ταῖς γυναῖκές τους καὶ τὸν βίον τους.

Τῆ κ ζ' φευρουαρίου α το γ' Χριστοῦ ὁ σὶρ Τζουάν Περὸτ, ὠρδινιάσέν τον ὁ κοντοσταύλης καὶ πρίντζης, καὶ ἐπῆρεν Βουργάρους καὶ ἐβλέπαν ἀπέξω τὴν χώραν, νὰ στενοχωρηθοῦν οἱ Γενουβίσοι. Καὶ μανθάνοντα τὸ μῆνυμαν ὅπου τοὺς ἐμηνύσαν ἀπὲ τὸ σέντζης τῆς Κερνίας, ἡ νὰ τοὺς πέψουν βιτουαλίαις

εἶδὲ κἀνοῦ νὰ εὐκαιρέσουν τὸν τόπον, τότες ἐπέψην υ' καμή-
λαις φορτωμέναις βιτουαλίαν καὶ ἀρματωσίαν· καὶ τῇ κη' φευ-
ρουαρίου ἐλθόντος τους εἰς τὸ Πάς, ἐπηδῆσαν καὶ πῆράν τα οἱ
Βουργόροι, καὶ ἐπῆράν τα 'ς τὸν ἅγιον Ἰλαρίον, καὶ δὲν εἶχαν
γλυτώσειν πρὰ ε' τὰ εἶχαν λάχειν ὀπίσω. Τοὺς Γενουβίους
ἐδῶξάν τους καὶ σκοτώσαν. Καὶ κατὰ τὸ συνηθὴν τὴν αὐτὴν
ἡμέραν ἐδῶκαν μέγαν πόλεμον εἰς τὴν Κερινίαν, καὶ μὲ τὴν
δύναμιν τοῦ θεοῦ δὲν τοὺς ἐβλάψαν, καὶ ἐστράφησαν πολλὰ
πληξισμένοι οἱ Γενουβίσοι. Καὶ τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἐστρέψαν
τὸν ρῆγαν διὰ νυκτοῦ εἰς τὴν Ἀμμόχουστον μὲ τὸν ἀμιράλην.

Εἰ τις ἔχει ἀπλαζίρι ἢ ἀγροικῆση τὸν πόσον τῶν Γενου-
βίσιων ὅπου ἐπαῖναν εἰς τὸ ρηγάτον τῆς Κύπρου ἀπὲ τὴν ἀρ-
μάδαν τους, καὶ μηδὲν σᾶς φανῆ καὶ πολομῶ το διὰ νὰ φου-
μίσω τὰ φουσάτα μας τῆς Κύπρου κατὰ πρόσωπα τῶν φουσα-
των τῶν Γενουβίσιων· διότι πολλὰς φορὰς λαλῶ σας τοὺς μα-
κελλεμοὺς ὅπου ἐμακελλεύγονταν οἱ Γενουβίσοι, τῶρα θέλω
νὰ σᾶς πῶ ἢ ἀγροικῆσετε τὸν ἀριθμὸν ἀπὲ τὴν ἀρμάδαν τὴν
ἐφέραν ὡς ἐκείνην ὅπου πῆγεν εἰς τὴν Γένουβαν. Πρῶτον ἦρ-
ταν ζ' κάτεργα καλὰ ἀρματωμένα, καὶ τᾶπισα ε' κάτεργα,
καὶ ἀπεκεῖ β' κάτεργα, καὶ λζ' κάτεργα· ὀμάδα μθ' κάτεργα,
καὶ ἔνιν καράβιν. Καὶ ἐπῆγαν ιβ' κάτεργα μοναχὰ εἰς τὴν Γέ-
νουβαν καὶ κακὰ ἀρματωμένα, καὶ κείνοι ὅπου ἐμείναν εἰς τὴν
βλέπησιν τῆς Ἀμμοχούστου, μακάρι ἐμείναν οἱ λαῶ τῶν δύο
κατέργων καὶ τοῦ καράβιου. Λοιπὸν ἐλείφθησαν τῶν λε' κα-
τέργων. Καὶ μέσα εἰς τὰ ιβ' ἀποῦ πῆγαν ἦσαν καὶ οἱ κα-
βαλλάριδες ἀποῦ πῆραν ἀπὲ τὴν Κύπρον. Καὶ ἐννοιαστῆτε
πόσοι σκοτωθῆκα!

Θωρῶντα οἱ Γενουβίσοι τὸ πῶς δὲν ἀξιώθησαν νὰ ἔχουν
κανέναν νίκος εἰς τὴν εὐλογημένην Κερινίαν, ἐμνηῦσαν τοῦ
κοντοσταύλη παρακλημάτα, νὰ πέψη μαντατοφόρον εἰς τοὺς
Γενουβίους, μὴ καὶ συνπάψουν, νὰ πᾶν τὴν δουλιάν τους.

Γροικῶντα ὁ κοντοστούλης ἦτον πολλὰ στενοχωρημένος διὰ ζωήν, καὶ παρακάλει τὸν θεὸν νὰ πᾶσιν, ἐμήνυσεν εἰς τὸ σιέν-
 τζην νὰ πέψουν ἀμάχιν τινάν, διὰ νὰ πέψουν μαντατοφόρους
 εἰς τὴν Ἀμμόχουστον. Οἱ Γενουβίσοι καὶ ἐπέψαν ἰ' Γενουβί-
 σους εἰς τὴν Κερινίαν, καὶ ἐκράτησέν τους ὁ κοντοσταύλης· καὶ
 ἐπέψεν ἕναν καθαλλάρην Φραντζόζην εἰς τὸν ρῆγα καὶ εἰς τὸν
 ἀμιράλην τοὺς Γενουβίσους, καὶ ἐδῶκάν του καὶ χαρτίν, τὸ
 ποῖον ἐφόρτωσέν τον κοντοσταύλης πολλὰ λογίκα νὰ συντύχη
 τοῦ ἀμιράλη τοὺς Γενουβίσους. Ὁ ποῖος καθαλλάρης ἐξέβην
 καὶ ἤρτεν εἰς τὴν Λευκοσίαν, καὶ δὲν ἦυρεν οὐδὲ τὸν ἀμιρά-
 λην, οὐδὲ τὸν ρῆγα· ἀμμὲ ὁ καπετάνος τῆς γέρας ἔδα κέν του
 ἀπλίικιν ν' ἀπλικέψη, ὡς που νὰ προβιδιάση νὰ πάγη εἰς τὴν
 Ἀμμόχουστον, καὶ ἐδιαφεντέψεν, νὰ μὲν πάγη τινὰς νὰ συν-
 τύχη μὲ τὸν μαντατοφόρον, διὰ νὰ μὲν ἀποσκεπαστῇ ἡ μαν-
 τατοφορία, ἀμμὲ ἔβχλλέν τινα νὰ τὸν κουβερνιάση. Γάπισα ἤρ-
 τεν ἐμπροσθεν τοῦ καπετάνου καὶ ἔδειξεν τὰ χαρτίκα τὰ ἐβά-
 σταν καὶ εἶπέν τους τὴν μαντατοφορίαν, καὶ ἐστρέψαν τον εἰς
 τὸ ἀπλίικιν του. Καὶ ἕνας Γενουβίσος, ὁποῖος ἦτον Φραντζόζης,
 δὲν ἐγροίκησεν τὸν διαφεντεμὸν διὰ τῆς ἀτυχιάς του· θωρῶντα
 τὸν Φραντζόζην ἐπῆγε νὰ τὸν ἰδῇ καὶ ἐρωτήσάν τον ἀπὲ τοὺς
 δικούς του· καὶ τὴν αὐγὴν ἐπέψεν ὁ καπετάνος καὶ ἐπῆρέν τον
 ὀμπρός του, καὶ ἐπαραβιάσέν τον διὰ νὰ τοῦ πῆ τὴν συντυχίαν
 τοῦ μαντατοφόρου ὅπου σύντυχεν· ἐκεῖνος ὁ πτωχὸς εἶπέν
 του — ἀφέντη, ἐνὶ φίλος μας, καὶ ἀπὲ τὸν τόπον μου, καὶ
 ἐρώτησέν με διὰ τὰ ἰδία μας, καὶ εἶπουν του τὸ ἤξευρα, καὶ
 ὄχι ἄλλον. Καὶ ὁ καπετάνος νὰ στερεώσῃ τὸν ὀρισμὸν του καὶ
 τὸν διαφεντεμὸν του τὸν ἐποῖκεν, διατὶ ἦτον ὁ ἄνθρωπος ξέ-
 νος, ὠρίσεν καὶ πῆράν τον β' σεργένταις καλὰ βλεπημένον ὡς
 ἐξω τῆς χώρας, καὶ ἐρίσαν τον μηδὲν στραφῆ εἰς τὴν χώραν
 ὡς που νὰ πάγη ὁ μαντατοφόρος, ἀπάνω εἰς κόμμην τῆς κε-
 φαλῆς του. Τοῦτον ἐγίνην, μηδὲν πέψουν καὶ κολακέψουν τοὺς

λῆς τῶν ἀρμάτων τοὺς Γενουβίους καὶ σταθοῦν εἰς τὸ μνηεὶον τοῦ ρηγός, καὶ νὰ πᾶν εἰς τὴν Κερινίαν, καὶ εἰπέν τους — πάσσομέν σου, ὅτι ἂν δὲν εἶχες εἴσθεν περατικός, ἐφουρκίζαμέν σε! Ὁ καπετάνος ὤρισεν καὶ ἐγράψαν ἀντίλογον εἰς τὴν Ἀμμόχουστον εἰς τὸν ἀμιράλην καὶ εἰς τὸν ρῆγαν, καὶ ὤρισεν αὐτῷ ἄνθρωπον νὰ πάγῃ εἰς τὴν συντροφίαν του, καὶ ἐπειπέν τους εἰς τὴν Ἀμμόχουστον· καὶ ἄνταν ἐνέβη εἰς τὴν Ἀμμόχουστον ὁ μαντατοφόρος ἀμπρός τοῦ ρηγός, ἐπροσκύνησεν τὸν ρῆγα ὡς ἔπρεπε, καὶ ἐρικουμαντίασεν τὸν κοντοσταύλην εἰς αὐτῆς του καὶ εἰς ὅλην του τὴν συντροφίαν, καὶ ἀρχέψεν τὴν μαντατοφορίαν τοῦ ρηγός· καὶ γροικῶντα ὁ ἀμιράλης ἦλθεν κοντὰ ν' ἀγροίκησῃ τὰ λογία τοῦ μαντατοφόρου, καὶ ἀρχέψεν τὴν μαντατοφορίαν εἰς τιταίαν λογὴν — Ἀφέντη ἀμιράλη, ἐμπρόσθεν τοῦ θεαστέπτου ἀφέντη μας τοῦ ρηγός, ὅπου εὐρίσκαμαι ἐμπροσθέν τρα, ὅτι εἰς τὴν ἐζήτησιν τοῦ καπιτάνου τοῦ σιεζίου ὅπου παρακάθονται τῆς Κερινίας, καὶ ἐπεψεν εἰς ἀμάχιν διὰ λόγου μου, καὶ ἐκουσεντίασεν ὁ ἀφέντης μου ὁ κοντοσταύλης καὶ ἐπέψεν με μαντατοφόρον εἰς τὴν αὐθεντιά σας, νὰ σᾶς δώσω νὰ γρωνίσετε τὸ θέλημα τὸ ἐδικόν του καὶ τῆς βουλῆς του· διὰ τοῦτον παρακαλῶ σε, μηδὲν μὲ κατηγορήσετε ἀπὸ ἐκεῖνον ἀποῦ νὰ σᾶς συντύχω· καὶ ἀνὲν καὶ ἡ χοντροσύνη μου δὲν μοῦ δώσῃ νὰ συντύχω ὡς γίον πρέπει, ἐσοῦ ὅπου εἶσαι σοφὸς γεμάτος σοφίαν, ἔπαρ' τα ὡς γίον νᾶχε σοῦ πεῖν ὁ Ἀριστοτέλης.

Ὁ ἀμιράλης ἐπολογήθη του εἰς τειούτην λαγὴν: ἀφέντη, ἐγροίκησά σου, καὶ ἐπειδὴ εἶσαι Φράγγος, θέλεις εἶσαι κουρτέσης, καὶ ὅπου εὐρίσκαται κουρτεχία οὐλα τὰ λογία εἶναι παιδεμένα· καὶ ἀποῦ τὸ εἶπες, ὅτι ὁ κοντοσταύλης μὲ ἀμάχιν σὲ ἐπεψεν νὰ ἔλθῃς εἰς ἐμᾶς, καλῶς ἦλθες· ἀπὸ τὴν παρακάλεσιν μηδὲν εἶσαι κατηγορημένος, ὅτι τὰ νὰ συντύχῃς ἐγρώνισα ὅτι σοφὸς εἶσαι καὶ διὰ σαφὸν σὲ ἐδιαλέξασιν καὶ ἐ-

πέψαν σε εις αὐτόν μας, διὰ τοῦτον φαίνεται μου ὅτι θέλεις εἰπεῖν πρὸς τὸ τέλος τῆς μαντατοφορίας σου, θέλεις τὸ πεῖν καλὰ καὶ πρεπάμενα καὶ μαλακτότερα παρὰ τοῦ σοῦ παράγγειλαν πολλά· ὅτι πολλὰς φορὰς οἱ σοφοὶ μαντατοφόροι καταπαύουσι τὸν θυμὸν τοῦ ἀφέντη τους, ὅτι οἱ ἀφένται ἀπὸ τὸν θυμὸν τους λαλοῦν πολλά, ὅμως πολομοῦν ὀλίγα, καὶ οἱ μαντατοφόροι ἀλλάσσουν καὶ πολομοῦν τὰ σκληρὰ εἰς μαλακτοσύνην, καὶ οὕτως γίνεται ἡ ἀγάπη εἰς τὸν κόσμον· καὶ διὰ ἄλλαις ταῖς ἄνωθεν ἀφορμαῖς φαίνεται μου καὶ θέλεις ξηγηθῆν τὴν μαντατοφορίαν σου τιμημένα καὶ πρεπάμενα, καὶ εἰς τοῦτον ποτὲ μαντατοφόρος δὲν κατηγορεῖται· ἀπὲ τὸ χαρτίν, ὡς γίον νὰ τὸ δώσῃ θέλεις πάρειν!

Τότε λαλεῖ ὁ ἀποκλισιάρης πρὸς τὸν ἀμιράλην τῆς Γενουθας: ἀφέντη ἀμιράλη, ὁ ἀφέντης μου ὁ κοντοσταύλης χαιρετᾷ σε, καὶ πολλὰ θαυμάζεται, ὅτι ἤλθετε ὧδε ἀντριωμένοι, σοφοὶ καὶ τιμημένοι ἀπὸ τὴν Δύσιν εἰς ἓνα πτωχὸν νησίον καὶ ὄρφανὸν ρηγάτον, τὸ ποῖον νησίον εἶναι θεμελιωμένον ἀπάνω εἰς μίαν πέτραν μέσα εἰς τὴν θάλασσαν. καὶ τριγυρισμένον ἀπὸ τοὺς ἀπίστους Τούρκους καὶ Σαρακηνούς, καὶ ἐποίκετε εἰς αὐτόν μας κρίσαις καὶ πολλὰ ἄδικα τοὺς λαοὺς τοὺς κατοικισμένους ἀπὸ εἶναι ἀπὸ κἄτω εἰς τὴν βασιλείαν εἰς τὸ σκέπος τοῦ ρηγός· καὶ ἀπάνω εἰς ὅλα θέλετε νὰ γυρέψετε τὸν πτωχὸν τὸν ρῆγα ἀπὸ τὸ ρηγάτον του νὰ τὸν ἀδικήσετε· καὶ εἰς τοῦτον φοβηθῆτε τὸν θεόν, καὶ ἀγρωνίσετε πῶς μέλλει ν' ἀπεθάνετε καὶ σεῖς καὶ μεῖς, καὶ ἀκανεῖ σας ὅτι ἐπλερωθήκετε ὅσα ἐζητήσετε· πρῶτον ἐζητήσετε καὶ ἐσκοτώσετε γ', δ' καθαλλάριδες ἀσενιδία τοὺς δ' Γενουθίτους ὅπου σκοτώσαν εἰς τὸ κουρουνιάσμα, χωρὶς ἐκείνους ὅπου ἐμακελλέψετε εἰς τὸν πόλεμον· δεῦτερον ἐκουρσέψετε τὴν θαυμαστὴν Ἀμμόχουστον καὶ τὴν εὐγενικὴν Λευκοσίαν, καὶ μὲ τρόπον ἐβάλαν δανεικά, καὶ ἐσηκώσετε πᾶσα πρᾶμιν τὸ εἶχεν ὄλοι

καὶ ἄρχοντες καὶ πτωχοί· διὰ τοῦτον εἶστε πλερωμένοι τοὺς ἐξόδους σας καὶ ἐπέηραν ἀπὸ τοὺς λαῖς σας· διὰ τοῦτον φαίνεται ὅτι ναύκαιρέσετε τὸν τόπον, καὶ νὰ πᾶτε εἰς τὸ καλόν, καὶ συμβολεύω σας νὰ πᾶτε εἰς τὸ καλόν, καὶ ν' ἀφήσετε τὸν ρῆγα ν' ἀναπαυτῆ ἀπὸ τὰ κακὰ ὅπου τοῦ ἐποίκιτε· καὶ ἂν δὲν θελήσετε ν' ἀγροικήσετε τῆς βουλῆς μας, ἀκριβὰ θέλετε τὰ ξαναγοράσειν· καὶ ἀνισῶς καὶ ἔχετε τὸ θέλημα νὰ καθάρισετε τὸν ρῆγα ἀπὸ τὴν κληρονομίαν του, ὁ θεὸς τοῦ οὐρανοῦ δὲν θέλει τὸ βαστάζειν· καὶ ἀκανεῖ τὸ ἐποίκιτε, καὶ ἄμμετε εἰς τὸν τόπον σας· καὶ τοῦτον ἂν τὸ ποίσετε, ὁ θεὸς θέλει σᾶς ἔχειν χάριταν καὶ θέλει ἀρέσειν τῆς βασιλείας του καὶ τοὺς ἀνθρώπους.

Καὶ ἀπολογήθη του ὁ Πιερ Κάμπε Φρατζόζε καὶ ἀμιράλης τῆς Γένουβας, ἀπολογήθη ταπεινὰ καὶ ὁμορφῆν τάξιν καὶ μὲ γλυκία λογία· ἀφέντη καθαλλάρη, ἐγροίκησα ἐγὼ καὶ οἱ ἄρχοντες ὅπου εἶναι μετὰ μου τὸ χαρτὶν τὸ ἔφερες ἔμπροσθεν τοῦ ρηγὸς καὶ ἐμέναν καὶ τὼς συντρόφους μου τοὺς καπιτάνιδες, ἀπὸ τὸ ποῖον ἀπολογοῦμαι σου· πρῶτον, ἀπὸ τοὺς λαῖς ὅπου ἐσφάγησαν εἴμεσταν πλερωμένοι· τὸ αἶμᾶν τοὺς Γενουβίσιους μᾶς δὲν εἶναι ἡτζου! ὅτι περὶ ττου μᾶς ἔβλαψεν, παρὰ ποῦ μᾶς ἐφέλεσεν, ὅτι ἐμεῖς ἐκαταλύθημαν πολλὰ· καὶ ἀπὸ τὸ λαλεῖ, ὅτι ἐπεριλάβομεν τὸν τόπον καὶ ἀποκληρώσαμεν τὸν ρῆγα καὶ ἐκουρσέψαμεν, τοῦτον γέγονεν διὰ τῆς χάριτος τοῦ θεοῦ ὅπου σᾶς δείχνει φανερὰ πῶς εἶναι ἀγγρισμένος μετὰ σας, ὅπου ἐσφάζατε τὸν ἀφέντην σας τὸν ρῆγα κοιταμένον εἰς τὴν κλίνην του, ὁ ποῖος ἦτον χρισμένον καὶ ἦσθε κρατούμενοι τοῦ ὄρκου του, καὶ ἐθανατώσετέ τον τὴν ὁμορφίαν τῆς σαρκὸς του καὶ εἰς τὴν παραδιάβασιν τῆς παιδιοσύνης του· τὸ λοιπὸν ξεύρετέ το πῶς εἶστε ὅλοι ἀφωρισμένοι καὶ ἔξω τῆς ἐκκλησίας τοῦ θεοῦ καὶ καταραμένοι ἀπὸ τὸν θεόν! καὶ ἀπὸ τὸ λαλεῖτε πῶς ἐπήραμεν πολλὰ πράματα ἀπὸ τοὺς λαῖς καὶ

νά κρατηθοῦμεν πλερωμένοι, τοῦτα ὅσα λαλεῖτε ἐπὶ ἡράν τὰ οἱ
 λαῖ τῶν ἀρμάτων καὶ ὄχι ἐμεῖς, δὲν μᾶς τὰ δάκετε ἐσῆς εἰς
 ὄνυμαν πλερωμάτου, οἱ λαῖ τὰ ἐκουρσέψαν καὶ ἐμοιράσαν τὰ
 εἰς τὴν μέσην τους· ἀπὸ τὸ λαλεῖτε, ὅτι θέλομε νὰ ζηκληρώ-
 σωμεν τὸν ρῆγα ἀπὸ τὸ ρηγάτον του, μηδὲν τὸ θελήση ὁ θεός!
 ἀμμὶ ἐμεῖς βιαζοῦμεθαν καὶ ἤλθαμεν ὧδε νὰ τὸν βάλλωμεν εἰς
 νομὴν τοῦ ρηγάτου του καὶ νὰ τὸν ἐκδικήσωμεν ἀπὸ τοὺς
 ἐχθρούς του, καὶ τὸ τέλος θέλει δεῖξειν τὸ θέλημάν μας. Δοι-
 πὸν εἰπὲν τοῦ κοντοσταύλη, ἂν θέλετε νὰ πᾶμεν ἀπῶδε, νὰ
 μᾶς πέψη ἕναν μιλοῦνιν δουκάτα, διατὶ ἔχομεν νὰ ζητήσωμεν
 καὶ νὰ πάρωμεν· καὶ ἀνισῶς καὶ τῶρα δὲν τὸ ἔχει, ἀς ποίση
 μὲ τὸν καντζηλιέρην ἕναν προβιλιζίν καὶ σημαδεμένον μὲ τὸν
 ρῆγα, καὶ ἀς μᾶς πέψη ἀμάγια, καὶ νὰ τ' ἀφήσωμεν νὰ πᾶμεν
 καὶ ἀλλοίως ἀπῶδε δὲν πᾶμεν ὡς που ν' ἀποθάνωμεν. Καὶ
 τοῦτον ἔναι τὸ πλέρωμα τῆς δουλίης!

Καὶ ὁ καθαλλάρης ἐπολογήθη εἰς τοιοῦτην λογιήν: ἀφέν-
 τη, ἐκτᾶλαβα τὸ ἐσύντυχες μὲ τὸ στόμα σου, νὰ ἐθέλησεν
 ὁ θεός νὰ ἦτον καὶ μέσα εἰς τὴν καρδιάν σου ἡτζου ὡς γίον
 τὸ εἶπαν τὰ χειλίση σου! καὶ μακάρι νάχεν ποίσειν τοῦ πα-
 σανοῦ παραθύριν, νὰ τ' ἀνοῖγαν νὰ θωροῦσαν ταῖς καρδιαῖς τους,
 ἂν ἔνι ὡς γίον λαλοῦν τὰ χεῖλη μας! ὅτι μεγάλη διαφορὰ
 εἶναι ἀπὸ τὸ πεῖν ὡς τὸ νὰ ποίση. Ἀπὸ τὸ λαλεῖς, πῶς εἶ-
 σαι νὰ βάλλης εἰς νομὴν τὸν ἀφέντην μας τὸν ρῆγα εἰς τὸ
 ρηγάτον του, δὲν εἶναι κανενεῖς ἀποῦ δὲν τὸ θέλει, χωρὶς ἐσᾶς
 ὅπου ἐσηκώσετε τὸ κάστρον του καὶ ἴλοσύρετέ τον ἀπῶδε καὶ
 ἀπεκεῖ, ὡς γίον φυλακισμένον, καὶ κοπιάζετε μέραν καὶ νύκταν
 μὲ πολλαῖς παραβουλίαις καὶ μὲ τίντα σκοπὸν νὰ πάρετε τὸ
 κάστρον καὶ τὸ δελοῖπὸν ρηγάτον, ὅπου νὰ μὲν σᾶς ἀξιώση
 ὁ θεός! Ἀπὸ τὸ θέλετε νὰ ἐκδικήσετε τὸν ρῆγα ἀπὸ τοὺς
 παραβούλους του καὶ ἄλλα πολλὰ εὐκαιρα λογία, δὲν σᾶς ἐγ-
 γίζει, ἀμμὲ λαλεῖτέ το νὰ πιστέψη ὁ ρήγας πῶς τὸ λαλεῖτε

μέ ἀληθείαν, καὶ νοιάζεστε, ὅτι ἀνισῶς καὶ δὲν ξορτώσετε νὰ πάρετε τὸ αὐτὸ νησὶν παντελῶς, νὰ σηκώσετε ὅσον εἶναι δύναμις, καὶ τὸ βέλτερον νὰ γυρέψετε χρέος πολὺν, εἰς τιτοῖαν λογὴν ὅπου νὰ τὸ ἔχετε δουλωμένον πάσα; τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς μας, καὶ ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος! Τότε εἶπέν του ὁ ἀμυράλης — ἀκνητὸν εἶναι, ἐμεῖς εἶπαμέν σου τὸ ἐμελλεν, καὶ ὠδᾶ ὁ καντζηλιέρης μας νὰ σοῦ ποίση τὸν ἀντίλογον νὰ πᾶς.

Ὁ καθαλλάρης ἐγύρισεν πρὸς τὸν ρῆγα καὶ εἶπέν του: Τρισφοβερώτατε κραταῖε ἀφέντη, μηδὲν ἔχεις ἐνοίαν καμμίαν διὰ τὰ λόγια μας, ὅτι συνῆθιν εἶναι εἰς τοὺς μαντατοφόρους ὅτι πολλαῖς φοραῖς λαλοῦν λογία, ὅπου φαίνεται τοὺς λαῖς καὶ εἶναι ἀληθεία· καὶ κεῖ ὅπου νὰ δῆς μεγάλαις ταρachaίς, ἐκεῖ θέλεις ἰδεῖν καὶ ἀγάπην καὶ φιλίαν; ὅτι μετὰ τὴν σκληρίαν ἔρχεται γαλήνη· καὶ ὅσοι εὐρισκόμεθαι εἰς τὴν Κερινίαν παρκαλοῦμεν τὸν θεὸν νὰ σοῦ δώσῃ μακαρίαν ζωὴν, ὅλοι νὰ διαδοῦν, καὶ σοῦ νὰ μείνῃς ὡς καθολικὸς ἀφέντης· ὅτι τὸ νερὸν πάγει, καὶ ὁ ἄμμος μεινίσκει, τούτέστιν οἱ ξένοι θέλουσι πάγειν, καὶ οἱ τοπικοὶ θέλουσι μείνειν. Καὶ λαλῶ σου φανερά, ἄλλον ἐν τὸ ἐνοιαζοῦνται τοῦτοι οἱ καλοπίχτεροι, καὶ ἄλλον τὸ λαλοῦν· ἀμμὲ ἂν θέλῃς νὰ περιλάβῃς τὸ κάστρον σου τὴν Κερινίαν, καὶ ἔχῃς τὸ κορμὶν σου εἰς τὴν ἐξουσίαν σου, ἔλα μὲ τοὺς καθαλλάριδές σου καὶ θέλεις ἰδεῖν μοναῦτα πῶς νὰ σοῦ τὸ δώσουν· καὶ εἶμαι ὀτοιμος νὰ σὲ πάρω καὶ νὰ σὲ βάλω μέσα. Ὁ καθαλλάρης, ὡς γνωστικὸς ὅπου ἦτον καὶ σοφικὰ ἐδοκίμασεν τὸν ρῆγα νὰ ἦναι εἰς τὴν ἐξουσίαν του, καὶ γονατίζει καὶ λαλεῖ του — ἀφέντη, ἔχω ὀρισμὸν νὰ σοῦ πῶ κατὶ λογίᾳ κρυφά, καὶ ὀρισε τοὺς Γενουβίους νὰ πᾶν ἐξωμέρου νὰ σοῦ συντύχω. Ὅτι οὔλοι οἱ δουλευτάδες τοῦ ρηγὸς ἦτον Γενουβίσοι καὶ δὲν ἀφίναν τὸν ρῆγα νὰ συντύχῃ μὲ τινὰ κρυφά· τότε ἐβάλλαν του φωνήν, — ἀμμὲ ἐξωμέρου, ὅτι ὠδε δὲν ἔχει ἀπι-

στους, οὐδὲ παραβουλίας! τὸ θέλεις νὰ τοῦ πῆς, πὲ το φανερά. Τότε λαλεῖ του — ἀφέντη, ἐγροικῆσα τοῦ ἀμψάλη λαλῶντα πῶς ἦλθαν νὰ σὲ βάλουν εἰς νομῆν, καὶ γῶ θωρῶ τὸ κατὰδικον· ὅτι κουρτέσικα εἶσαι τριγυρισμένος, καὶ τινὰς δὲν ἔμπορεῖ νὰ σοῦ συντύχη κρυφά· τῶρα ἀγωνίζω φανερά τὸ πειν τοῦ ἀμψάλη ὡς τὰ ἔργατά του. Εἶπέν του ὁ ἀμψάλης — ἀφέντη, φαίνεται μου ὅτι εἶναι ἀπὸ εἰλίγην πίστιν, καὶ πολλὰ μωροὶ εἶναι ὅπου (πι)στεύουσι εἰς τὰ λογία σας, καὶ ἀποῦ ν' ἀποθαρρήσῃ εἰς τὰ ταξίματά σας! — Κακὰ καὶ ἄπιστα κρατεῖτε τὸν ἀφέντην μας τὸν ρῆγα εἰς τὸ χέριν σας φυλακισμένον, καὶ ὁ θεὸς ὁ ἐπουράνιος θέλει ποίσειν κρίσιν ἀπάνω σας! Ἐγύρισεν ὁ ἀμψάλης καὶ εἶπέν του — φαίνεται καλὰ πῶς εἶσαι ἕνας οὐδὲ τιποτένος, καὶ ἂν δὲν ἦτον ὅτι εἶσαι ὀμπρὸς τοῦ ρηγός, ἐκόβγαν τὴν κεφαλὴν σου! Καὶ ὁ καθαλλάρης εἶπέν του — δὲν εἶναι θαυμαστὸν ἂν κόψουν τὴν κεφαλὴν μου· χειρότερα ἔμπορεῖς νὰ ποίσης, ἀμψὲ ἀθυμίζω σε πόσον κακὸν θέλειν γινῆν εἰς τοὺς Γενουδίους ὅπου εἶναι εἰς τὴν Κερνίαν, ἐκείνους ὅπου κρατοῦν ἀμάχιν διὰ λόγου μου. Τότε εἶπέν του ὁ ρήγας — ἀκανετόν, κὺρ ἀμψάλη, ξεύρεις πολλὰ καὶ οἱ μαντατοφόροι λχλοῦν πολλὰ, καὶ περίττου παρὰ τοῦτα.

Τότες ἔρισεν τὸν καντζηλιέρην καὶ ἔγραψεν τοὺς ἀντίλογους καὶ ἐδῶκάν τους τοῦ καθαλλάρη νὰ τοὺς δώσουν τοῦ κοντοσταύλη, καὶ λαλεῖ του — πὲ τοῦ κοντοσταύλη ναὺκαιρίση τὸ κάστρον τοῦ ρηγός, καὶ θέλει ποίσειν φρόνιμα, διὰ νὰ ἔλθῃ ὁ ρήγας μὲ τοὺς φίλης του νὰ ἐμπῆ μέσα, εἰ δὲ κάνου ὁ ρήγας μὲ τὴν βουλὴν του θέλει ἀρματώσειν καὶ θέλειν τὴν πολεμίσειν εἰς τιτοῖαν λογὴν ὅπου θέλειν τὴν πάρειν χωρὶς κώλυσιν, καὶ τότες θέλει δώσειν πασανοῦ τὸ πλέρωμζν, ὅπου εἶναι μέσα, ὡς γίον τοὺς πρέπει. Ὁ καθαλλάρης εἶπέν του — ἀφέντη, οἱ λᾶς φοβοῦνται ἀπὸ ἀνθρώπους ὅπου δὲν εἶδασιν, εἰδὲ λᾶς ὅπου εἶδαν καὶ δοκιμάσαμεν μηδὲν τοὺς φοβερίζουν,

καὶ ὄναι χρῆσι· διὰ τοῦτον ἐννοιάσθου νὰ εὐκαιρέσετε τὸν τόπον καὶ νὰ πᾶτε τὴν δουλιάν σας, εἰ δὲ κἀνοῦ, θέλετε τὸ μετανώσειν!

Τότες ἐδῶκαν ὄρισμὸν τοῦ μαντατοφόρου καὶ ἐξέβην, καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Κερινίαν καὶ ἐνέβην ἔσω τῆ β' μαρτίου α τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἐξηγήθην καταληπτῶς πᾶσα πράμια τοῦ κοντοσταύλη.

Καὶ τὴν πέφτην τῆ γ' μαρτίου α τοῦ Χριστοῦ ἐπεσώθησαν τὰ κάτεργα τοὺς Γενουβίους εἰς τὴν Κερινίαν, καὶ ἀρμάδα τῆς γῆς εἰς τὴν συντροφίαν τῶν κατέργων· καὶ ἐποικαν πόλεμον μέγαν καὶ φοβερόν, καὶ ἀπὸ τὴν γῆν ἐβάλαν σκάλας, καὶ ἀπὸ τὸ κάστρον οἱ λαὸς ἐτσακίζανται με ταῖς πέτραις, καὶ ἐλαβῶσαν καὶ πολλούς. Καὶ ἐξέβην καὶ ἀπὸ τὴν Λευκοσίαν με φουσάτον ὁ σὶρ Τουμάς Ταγκάν ὁ Γενουβίος, καὶ ἐνέβην εἰς τοὺς τοίχους τῆς Κερινίας, καὶ ἀπουπάνω ἐλαβῶσαν τον μὲν βερετουϊάν εἰς τὸ πρόσωπον ἀπὸ τὸ χέριν τοῦ Νικόλα Μαχαϊρᾶ, καὶ ἄλλην εἰς τὸ στήθος ὑπὸ χεῖρὸς τοῦ κοντοσταύλη, καὶ μοναῦτα ἐστράφην εἰς τὴν κατοῦναν του, καὶ ἐγιατρεῦσάν τον καὶ γίανεν. Καὶ ἄλλοι πολλοὶ ἐλαβῶθησαν, καὶ ἐποθάναν πολλοί. Καὶ ἀπὸ τῆς θαλάσσου ἤρτεν κοντὰ ἓναν κάτεργον καὶ ἦλθεν εἰς τὴν ἄλυσον ταῦ λιμιόνος καὶ ἐσήκωσέν την καὶ ἐκόψεν την με τὸ κοπίδι· καὶ ἀπουπάνω ἐσύραν βερετουϊά καὶ πέτραις, καὶ ἦτον σκεπασμένον καὶ οὐδὲν τοὺς ἐβλάψαν· καὶ ἐρχοῦνταν ν' ἀπεζεύσουν καὶ δὲν τοὺς ἀφίναν νὰ μποῦν ἀπάνω. Καὶ τὸ ἓναν κάτεργον ἐπῆγεν πρὸς τὴν Κάβαν, καὶ ἀπεζεύσαν τοὺς λαβωμένους καὶ ἐφέραν τους εἰς τὴν κατοῦναν τους, καὶ ἐγιατρεῦσάν τους, τοῦτέστιν εἰς τὸ σιρέντζην καὶ ἐποικάν το νῶσιν τοῦ καπετάνου. Καὶ ἀπουπάνω εἶπαν τοῦ κατέργου ὁποῦ κόβγεν τὴν ἄλυσον — μηδὲν τὴν κόψετε, καὶ μεῖς νὰ τὴν χαλάσωμεν! Καὶ εἶπάν τους — θέλετε τὴν χαλάσειν νὰ ἐμποῦμεν, εἰς τὸ ἔβγα θέλετε τὴν κορδῶσειν! καὶ

διὰ τοῦτο νὰ τὴν κόψωμεν. Καὶ κόβγοντά τὴν ἐπῆγεν ἐξωμέρου, καὶ ὤρισεν ὁ κοντοσταύλης καὶ ἔσασάν τὴν ὡς γίον ἦτον.

Καὶ μοναῦτα ἀρχέψαν εἰς τὸν πόλεμον. Καὶ ἀπὲ τὴν γῆν ἐφέραν ἓναν μάγγανον ὀνόματι Τριῶα, ἦγουν σκρόφα, καὶ ἦτον τρίπατον, καὶ ἄλλα τρία μάγγανα, καὶ ἐπολεμήσαν πολλὰ δυνατά. Τὸ πρῶτον μάγγανον ἦτον ἓναν ξυλόκαστρον τρίπατον μὲ γ' περδεσκίαις, ἡ μία ἀπάνω τῆς ἄλλης, καὶ μέσα εἶχεν ἓναν πετροκόπον καὶ μὲ τὰ ἀργαλεῖά του, διὰ νὰ τρυπήσουν τὸν τοῖχον τοῦ κάστρου, καὶ εἰς τὴν ἄλλην εἶχεν πολλοὺς τζακρατόρους καὶ ἐσύραν βερετουνία ἀπὸ τὴν μίαν μεμερίαν νὰ σκολίζου τοὺς λάς· ἦτον τόσα ψηλά καὶ ἦτον ὡς τὰ κρινέλλια τοῦ ζωκάστρου, καὶ ἀπὲ τὸ ψηλὸς τὸ εἶχεν ἀποσκεπάζαν τοὺς λάς τοῦ κάστρου τὸ τίντα πολομουσαν· καὶ ἐκράζαν τὸ κάστρον τοῦτον Κάττα· καὶ τὸ ἄλλον Φαλκόνιν, καὶ ἦτον ἓναν καστέλλιν ξυλένον γεμάτον ἀνθρώπους καὶ σκάλαις νὰ ἐμποῦν ἀπάνω εἰς τοὺς τοίχους τῆς χώρας· καὶ τὸ τρίτον ἦτον ἓναν κλουβὶν καθημένον ἀπάνω εἰς μίαν κορφήν μιᾶς νευρίας, καὶ ἦτον γεμάτον ἀνθρώπους τζακρατόρους, καὶ ἐπολεμίζαν πολλὰ δυνατά τὸ αὐτὸν κάστρον τῆς Κερινίας. Τότε ὁ κοντοσταύλης ὡς ξευράμενος τοῦ πολέμου ἔβαλλεν ἀπέσω σ' ἀνθρώπους Βουργάρους καὶ ἐπῆραν λαμπρὸν μετὰ τοὺς καὶ ἐκάψαν τὰ β' μάγγανα, τὸ φαλκόνιν καὶ τὸ κλουβὶν, καὶ τὴν σκρόφον ἐρρίψαν τὴν εἰς τὴν γῆν, καὶ ἀπουπάνω μὲ (πέ)τραις ἐτζακίσαν τὴν τελεῖα. Καὶ ἐνύκτωσεν, καὶ ἐξέβησαν ἀπὸ τὸ κάστρον, καὶ ἐκλέξαν τὰ καρφία καὶ ἐβάλαν τὰ εἰς τὴν Κερινίαν. Τότε ἔρισεν ὁ κοντοσταύλης καὶ ἐπῆραν σανιδία καὶ ἐκαρφώσαν τα μὲ τὰ καρφία καὶ ἐχῶσαν τα εἰς τὸν ἄμμον, ταῖς κεφαλάδες κάτω καὶ ταῖς μούτταις ἀπάνω· καὶ τοῦτον ἐποῖκάν το, ὅτι οἱ Γενουβίσοι ἐπῆγαν ἡ ἀναπαυτοῦν ὀλίγην ὥραν. Καὶ πιασυρίου ἦλθαν πολλοὶ Γενουβίσοι τρεχάτοι καὶ ἐνέβησαν εἰς τὸ χαντάκιν καὶ ἐπολεμίζαν διὰ νὰ συνπιάσουν

τὰ κερφία τῶν μαγγάνων, καὶ θαρροῦσαν νὰ τὰ εὕρουν· καὶ ἄνταν ἐκοντεῦσαν ἐκεῖ ὅπουπάνω δὲν τοὺς ἐδεῖξαν φανόν, διὰ νὰ τοὺς ἀφήσουν ἢ ἀποτορμίσουν· καὶ ἄνταν ἀπεσῶσαν ἐκεῖ, ἐκαρφώθησαν ὅλοι τὰ ποδία τους καὶ ἀπὸ τὸν πόνον οὐδὲν ἠμποροῦσαν νὰ σταθοῦν, ἀμμὲ πέσαν ἀπούκουππα, καὶ ἀπάνω ἐσύραν πέτραις καὶ βερετουνία καὶ σκοτωσάν τους. Ἄμμὲ ἀπὸ τῆς θαλάσσου ἐκαταστήσαν ἕναν μάγγων ἀπάνω τῶν δύο κατέργων εἰς τούτην τὴν λογὴν· ἐβάλλαν τὴν πλῶρην τοῦ ἄνου κατέργου μὲ τὴν πλῶρην τοῦ ἄλλου καὶ ἐδῆσάν τα ἀντάμα, καὶ ἀπάνω εἰς τὰ δύο καταρίτια τῶν δύο κατέργων ἐβάλλαν μίαν νευρίαν ὄρθου, καὶ ἀπάνω εἰς τὴν κορυφὴν τῆς νευρίκας ἐβάλλαν μίαν περδέσκα γεμάτην τζακρατόρους, καὶ ἐπολεμίζαν πολλὰ δυνατὰ· καὶ ἦτον ψηλότερη παρὰ τοὺς τοίχους τῆς Κερινίας τρεῖς κἀννας· καὶ τόσον ἐπολεμίζαν τοὺς Κερινιώταις, ὅτι κανένας δὲν ἐτόρμα νὰ ἐβγῆ ἀπέσω του ἀποῦ δὲν τὸν ἐλαβόναν. Καὶ ὁ κοντοσταύλης ὤρισεν καὶ ἐποίησαν ἕναν τοῖχον ξυλένον ψηλὸς κἀννας 5' ἡ(μισυ), καὶ ἐβάλλαν τον κατὰ πρόσωπα τῆς περδέσκας ὡς γίον μίαν παρπακάναν, καὶ ἐκλείστην τὸ δεῖν τους, καὶ δὲν ἐθωροῦσαν ποῦ νὰ ρίψουν τὰ βερετουνία· καὶ μὲ τοῦτον τὸν μόνον δὲν ἠμπορήσαν νὰ ποίσουν κακὸν τοὺς Κερινιώταις. Ὅμοίως ὁ κοντοσταύλης ἐποίησεν γ' καπουτζεττία, καὶ τὸ ἕνα ἐσυρνε ἀπάνω τῆς σκρόφας, καὶ ἐκράξαν το Χοιρίδι· καὶ τὸν κόρπον ὅπου ἐδωκεν ἐτζάκισεν τὴν τράαν, καὶ πλέον δὲν ἠμπορήσαν νὰ τὴν κορδώσουν, ὅτι ἐτζάκιστην ὁ τροχὸς τῆς. Τὸ δεύτερον ἐρριβγεν εἰς τὴν θάλασσαν ἀπάνω τοῦ κατέργου κοντὰ εἰς τὴν ἄλυσον, καὶ τὸ γ' ἐρριβγεν εἰς τὴν γῆν ἀπάνω τοὺς πολεμάρχους. Καὶ θέλετε νὰ δῆτε τὴν κρίσιν τοῦ θεοῦ; Κατεβαίνει ἕνας κόρπος ἀπὸ τὸ τριπουτζεττιν καὶ ἐμπαίνει τῆς περδέσκας τῶν κατέργων καὶ πέρνει τὴν καὶ ρίβγει τὴν εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἐφύγαν ἀπὸ τὸν λιμιόναν μακελλεμένοι καὶ ἀντροπιασμένοι οἱ Γεουδίσιοι.

Ἀπὸ τὴν κατοῦναν ἐμνηῦσαν εἰς τὴν Κερινίαν νὰ ἐβοῦν νὰ πολεμίσουν χέριν καὶ χέριν, ἢ ἂν ἔχουν κανέναν γενήσιμον νὰ βῆν νὰ παλεμίση μετὰ τους, καὶ ἐλαλοῦσαν — ἄλλον εὐγενικὸν δὲν ἔχει παρὰ τὸν κοντοσταύλην! Τότε τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ ἐξητίμασέν τους πολλὰ, λαλῶντα — ψέμαν λαλεῖτε, λᾶς τῆς μέσης, λύκοι ψαροπούλιδες! ἀμμί ἔχομεν καβαλλάριδες εὐγενικοὺς, λιζίους καὶ πουρζέζηδες, πολλὰ καλὰ ἀναγιωμένους. Ἐσεῖς ναῦταις κατεργάριδες, πῶς τορμαῖτε νὰ κακολογᾶτε τοὺς καλὰ ἀναγιωμένους τῆς Κύπρου; ἀμμέ, ἂν ἔχετε ὄρεξιν νὰ παρδιαβάσετε, ἐμπήξετε χαμαὶ εἰς τὴν γῆν ἀ' κοντάριν, καὶ νὰ ἦναι σημάδι τῆς δικησύνης, καὶ ἀπάνω τοῦ κονταρίου ἀς ἔχη φλάμπουρον, καὶ τότε νὰ ἐβοῦμεν νὰ παρδιαβάσωμεν. Ὁ κοντοσταύλης ἔβγαλεν ἀ' παιδὶν ὅπου ἦτον βραχλώτης του, ὀνόματι Πολὴ Μαχαίρα, καὶ ἀρμάτωσέν τον τ' ἄρματά του, καὶ ἔβγαλέν τον ἔξω μὲ τὸ ἄλογόν του νὰ στέκη εἰς τὸν κάμπον διὰ θαρροῦμενος, καὶ μὲ καλὴν συντροφίαν καὶ ἐπέσαν καπετάνον τὸν σὶρ Γζάρλο Χαρμπουτζιέρ καβαλλάρην Κυπριώτην νὰ πολεμίσουν μὲ τοὺς Γενουβίους. Οἱ Γενουβίσοι ἐβάλλαν τὸ κοντάριν καὶ τὸ φλάμπουρον διὰ νὰ πολεμίσουν, ἀμμέ δὲν ἐθελήσαν νὰ πολεμίσουν, ἀμμέ μῆνυσεν τοῦ κοντοσταύλη νὰ πέψη εἰς ἀμάχιν, τούτῳστιν σιγαυρτάν, γιὰ νὰ πέψουν μανκατοφόρους. Τότες ἐπέσαν τοὺς λᾶς εἰς τὴν Κερινίαν, καὶ ἐπέσαν τὸν σὶρ Νικὸλ τὸ Μπελῆν καὶ τὸν σὶρ Γζουάν τὸ Πλεσίε καὶ τὸν σὶρ Ἄρνάτ τὸ Μάρς τὸν νέον καβαλλάρην Κύπρου, καὶ μὲ φ' ἀνθρώπους ἀπάνω εἰς τ' ἄλογα ἀρματωμένοι καὶ ἀπεζούς, εἰς τὸ θάρρος τῆς παντιέρας. Καὶ ὄνταν ἦλθαν εἰς τὴν κατοῦναν, τὸ λεγόμενον σιέζιν, αἱ καπετάνοι τοὺς Γενουβίους ἐπεριλάβαν τους πολλὰ τιμημένα, ἐκρατήσαν τους, καὶ ἐπέσαν μακατοφόρους τὸν σὶρ Δανιὴλ Γατανίαν Γενουβίον, καὶ τὸν σὶρ Γζάκ τὸ Σανμικέλ, καὶ τὸν αἶρ Ἄρφοῦς Φαράτ, ἀνθρώποι τοῦ ρηγός, καὶ ἔτσοι εἰς τὴν

συντροφίαν τους. Καί ἐμπάσαν τους ἐμπροσθεν τοῦ κοντοσταύ-
 λη, καί ἐδέκτην τους πολλὰ τιμημένοι, καί ἔδωκέν τους πλα-
 ταῖα νά φᾶν καί νά πίουν, νά μὲν παντέχουν ὅτι εἶναι στενο-
 κοπημένοι, καί ὁ θεὸς οἶδεν ἵνα στενοχωρίαν τὴν εἶχαν! Καί
 ὅταν ἐθέλαν νά ποῦν τὴν μαντατοφορίαν τους, εἶπᾶν τὴν εἰς
 τιτοῖαν λογὴν — ἀφέντη, ἐσὼ εἶσαι δυνατὸς παρὰ τὸν ρῆγα
 καί περίττου ξεύρεις τὸ καλὸν τοῦ τόπου· ἔθελε εἶστέν καλὰ
 φτιασμένον νά δώσης τὸ κάστρον τοῦ ἀφέντη του, καί τότε νά
 μᾶς συμβουλέψης τὸν ρῆγαν νά μᾶς ἀποθγάλλῃ· καί πολομῶντα
 ταῦτον, ὁ ἀμιράλης θέλει σοῦ ἔχειν μεγάλην χάριτα. Τότε
 εἶπεν ὁ κοντοσταύλης τοὺς μαντατοφόρους — ἄρχοντες, πολλὰ
 θαυμάζομαι εἰς αὐτόν σας, ὅταν ἐννοιάζεστε ὅτι ἐγὼ κρατῶ
 τὴν Κερινίαν διὰ λόγου μου· δὲ θέλ' εἶστέν τινὰς ἀπόταρμος
 τοῦτον νά τολμήσῃ νά τὸ πῆ, ὅτι ἔχει ἄλλον ἀφέντην παρὰ
 τὸν ἀφέντην μου τὸν ρὲ Πιέρ, ὅπου ὁ θεὸς νά τοῦ δώσῃ ζωὴν.
 Τότε ὅλοι ἀντάμα ἐβάλλαν φωνὴν — ζῆ ὁ ρὲ Πιέρ! γ' φό-
 ραις· — ἀμμ' ἐγὼ θωρῶ πῶς ἐκονπώσετε τὸν ρῆγα καί ἔχετε τον
 φυλακισμένον, καί τὸν ἀδελφόν μου τὸν πρίντζην ἐβάλλετε του
 σίδερα καί ἔχετε τον φυλακισμένον, ὁμοίως καί οὐλους τοὺς
 λοιποὺς καθαλλάριδες δὲν σᾶς ἀποθαρρῆσαν. Ἀπὲ τὸ μὲ συμ-
 βουλευέγετε νά δώσω τὴν βουλὴν μου τοῦ ρηγὸς καί νά σᾶς
 πλερώσῃ, τίς μὲ κατέστησεν ἄρχονταν καί δικαστὴν ἀπάνω τοῦ
 ἀφέντη μου; ἀκομί γροικῶ ὅτι ἡ Ἀμμόχουστος καί ἡ Λευκα-
 σία εἶναι εἰς τὰς χεῖράς σας, καί ὁ ρῆγας δὲν μετέχει τίποτες,
 πῶς νά τοῦ μὴνύσω νά σᾶς πλερώσῃ; Οἱ μαντατοφόροι διὰ
 νά ζετάσουν καλὰ τὸν τόπον ἐποίησαν εἴς ἡμέραις νά σάζονται
 καί νά ζηλόουνται, καί πάντα ἐπλημμελοῦσαν νά σηκώσουν
 ἐκ τὸ χέριν του τὴν Κερινίαν· καί θωρῶντα πῶς δὲν ἐμπο-
 ρεῦσαν νά ποίσουν τὸ θέλημάν τους, ἐποχαρετῆσαν καί ἐστρά-
 φησαν εἰς τὴν κατοῦναν τους· καί οἱ καθαλλάριδες ἤλθαν εἰς
 τὴν Κερινίαν, τοὺς ἐκρατοῦσαν οἱ Γενουδίσοι διὰ τοὺς μαντα-

τοφόρους τους. Καί ὅτοιμα ἐπέψαν τοὺς μαντατοφόρους εἰς τὸν ἀμιράλην, ὄνταν εἶδεν καὶ δὲν ἠμπορεῖ νὰ ποίση τὸ θέλημάν του· οἱ ποιοὶ ἐξηγηθῆσάν του ὅ,τι ἐγροίκησαν· καὶ ἀγγρίστην ὁ ἀμιράλης πάλιν εἰς τὴν κατοῦναν, ἐκεῖ ὅπου ἦσαν οἱ καθεζόμενοι.

Θεωρῶντα οἱ Γενουβίσοι ὅτι δὲν εὐγατίζουσι οὐδὲ μὲ τὰ μάγγανά τους, οὐδὲ μὲ τοὺς πολέμους τους, οὐδὲ μὲ τ' ἄλογά τους, ἀφήκαν τὸν τόπον καὶ μὲ μεγάλην ἀνάγκην ἐπῆγαν εἰς τὴν Λευκοσίαν, καὶ μὲ τοὺς Βουργάρους ἐμήνυσάν το τοῦ ρηγῶς καὶ τοῦ ἀμιράλη εἰς τὴν Ἀμμόχουστον. Ὁ ρήγας ἦτον πολλὰ πικραμένος· τότε εἶπέν του ὁ ἀμιράλης: πέψε νὰ ἔλθῃ ἡ μητέρα σου καὶ οἱ καθαλλάριδές σου νὰ δοῦμεν ἀπόθεν νὰ χωρῶμεν τὸ πλέρωμάν μας, καὶ θέλομεν νὰ πᾶμεν ἔσω μας.

Γροικῶντα οἱ Βουργάροι ὅπου ἦτον ἔξω τῆς Λευκοσίας τὸ πῶς ἐπῆγαν ὅλοι οἱ περίττου Γενουβίσοι εἰς τὴν Ἀμμόχουστον, καὶ ἀποῦ μείναν ἦτον ὀλίγοι, ἐνοιόστησαν νὰ τὴν δράξουν· καὶ μανθάνοντα πῶς εἰς ἐκείνους ὅπου μείνασιν εἶχαν οἱ Γενουβίσοι δύο ἀδελφοὺς εἰς τὸ μνηιόν τους ἀντριωμένους, ὁ ἓνας ἦτον ὁ κούντη Τορπὴν, καὶ ὁ Φραντέσκος ὁ ἀδελφός του, ἐμήνυσαν τῆς ρήγαινας νὰ πέψη νὰ τοὺς πρραβγάλλῃ νὰ ἔλθουν, καὶ ἀποκεῖ νὰ δράξουν τὴν χώραν. Ἡ ρήγαινα εἶπεν: τίς ἐνὶ ἀπότορμος ἀπὸ τοὺς δουλευτάδες μου νὰ πάρῃ χαρτίν εἰς τὸν πνευματικόν μου εἰς τὴν Λευκοσίαν; Μοναῦτα εἶπέν της ὁ Δημήτρης Τανιέλ ὁ μικρὸς γραμματικὸς — κυρά μου ἐγὼ νὰ τὸ πάρω. Καὶ ἐνοιόστησαν πῶς νὰ τὸ πάρῃ, καὶ εἶπέν του, ὡς γίον τὸ θέλομεν ξηγηθῆν ὧδε, καὶ ἄρυσέν τους· καὶ ἐγράψαν του τὰ χαρτία καὶ ἔδωκέν του τα, καὶ ἔφερέν τα. Καὶ ἦρτεν εἰς τὸν Ἀράν, καὶ ἦτον ἓνας του τατᾶς ὅπου τὸν ἐβάπτισεν, ὁ ποῖος εἶχεν ἓναν σκλάβον βοσκὸν εἰς τιτοῖαν ἐλικίαν ὡς γίον τὸν Δημήτρη, καὶ ἔπερνεν κάθα παρωνὸν ἓναν λαγῆνιν γάλαν εἰς τὸν νῶμόν του εἰς τὴν Λευκοσίαν καὶ ποῦ-

λέν το· τότε εἶπεν τοῦ ταταῖ· ἀφέντη, ἐγὼ θέλω νὰ πάγω νὰ δῶ τοὺς λαῖς μου καὶ φοβοῦμαι μηδὲν ἀγνωριστῶ· τὸ λοιπονὶν δός μου τὰ ροῦχα τοῦ κοπέλλου σου καὶ τὸ γάλαν νὰ πάγω νὰ τοὺς ἰδῶ καὶ νὰ στραφῶ. Ὁ ποῖος εἶπέν του — ἔπαρε τὸ θέλεις καὶ ἀγῶμε εἰς τὸ καλόν, ἀμμέ βλέπε διὰ τὸν θεὸν μηδὲν σὲ ἀποσκεπάσουν. Τότε ὁ Δημήτρης ἐγδύθη καὶ φόρησεν τὰ ροῦχα τοῦ βοσκοῦ, καὶ γεμόνει καὶ τὸ λαγηνόπουλον γάλαν, καὶ ἦλθεν εἰς τὴν χώραν καὶ πῆγεν εἰς τὸν Σανταγουστήν καὶ ἔδωκεν τὸ χαρτὶν τοῦ πνευματικοῦ της. Τὸ νὰ τὸν ἰδῆ ὁ πνευματικὸς ἐτρόμαξεν· ἀληθεία ὅτι ὁ Δημήτρης ἦτον ἀσχημότερος τοῦ βοσκαριδίου. Τότε ἐσύντυχεν, καὶ κατὰστησεν τὸν κούντη Τουρπὶν καὶ τὸν ἀδελφόν του, καὶ ἐξέβησαν καὶ ἐπῆγαν εἰς τὴν Κερινίαν μὲ τὸν κύρ Δημήτρη, καὶ παλαιὸν σκιάδιν εἰς τὴν κεφαλὴν του. Καὶ ἄνταν ἐπεσῶσαν εἰς τὸν Ἀ'ράν, καὶ ἔβγαλλεν τὰ παληροῦχα καὶ τὸ λαγῆνιν εὐκαιρον, ὅτι τὸ γάλαν ἔδωκέν το τοὺς καλογήρους, τότε φόρησεν τὰ ροῦχά του καὶ ἔφαγεν, καὶ καβαλλίκεψεν τὸ ἄλογόν του καὶ πῆγεν εἰς τὴν Κερινίαν.

Θεωρῶντά τους ἡ ρήγαινα πολλὰ ἐχάρην, καὶ ὤρισεν καὶ ἐπιντῶσάν του τὸ μηνίον του ἄλλα ὑπέρπυρα ρ' τὸν χρόνον, καὶ ἐπερίλαβεν τὸν κούντην καὶ τὸν ἀδελφόν του μὲ μεγάλην τιμὴν. Τότε εἶπέν τους νὰ πηδήσουν τῆς Λευκοσίας, καὶ εἶπάν της — εἰς τοὺς ὀρισμούς σου, μόνον ἔχε ὀλίγην ἀπομονήν. Καὶ ἄνταν ἐγυρέψαν οἱ Γενουβίσοι τὸν κούντην καὶ δὲν τὸν ἠύραν, ἐθαυμάστησαν πῶς ἐξέβησαν ἀπὸ τὴν χώραν, καὶ τίς τοὺς ἔφερεν μαντάτον, καὶ τίς τοὺς ἐπῆρεν εἰς τὴν Κερινίαν. Τότε εἶπαν τῆς ρήγαινας — κυρά μου, χρηζοῦμεθα ἄλογα διὰ νὰ πᾶμεν νὰ πηδήσωμεν τῆς Λευκοσίας.

Θεωρῶντα ὁ ἀμιράλης ὅτι ἔγραφεν χαρτία ἀπὸ τὴν μεριὰν τοῦ ρηγὸς νὰ ἔλθουν νὰ βάλλουν βουλήν νὰ τοὺς ἀποβγάλλουν, καὶ δὲν τοὺς ἀποθαρροῦσαν νὰ πᾶν εἰς τὴν Ἀμμό-

χουστον, ἔφερεν τὸν ρηγά και ἦλθεν εἰς τὴν Λευκοσίαν. Γροικῶντα ἡ ρήγαινα πῶς ὁ υἱὸς της ἦλθεν εἰς τὴν Λευκοσίαν, και ὁ κοῦντης ἐζήτηεν ἄλογα, ἔκραξεν τὸν Δημήτηρην και εἶπέν του — υἱέ μου, χρῆσι εἶναι νὰ πάρης χαρτίν και νὰ πάγης νὰ φέρης ἄλογα. Ἐκεῖνος εἶπέν της — εἰς τὸν ὀρισμόν σου. Και κατὰ τὸ πρῶτον, πάλε μὲ τὸ γάλαν εἰς τοὺς καλογήρους και τὸ χαρτίν, ἐνέβην και ἔδωκεν τὸ γάλαν και τὸ χαρτίν τοῦ Ξηγορευτῆ της· ἐκεῖνος ἐπῆγεν και εἶπέν το τοῦ ρηγός· και μοναῦτα ἔκραξεν ἕναν Καταλάνον ὀνόματι Πρεμερά, ὁ ποῖος ἦτον ὄπου κουβερνιάζεν τ' ἄλογα τοῦ ρηγός, και εἶπέν του — ὡς γίον πᾶς τὸ πορνὸν εἰς ταῖς πηγαῖς, θέλει ἔρτσιν ἕναν κοπέλλιν βοσκαριδίν νὰ σοῦ ζητήση ἄλογα, και δός του ὅσα θέλει. Και πισταυρίου ἐβγάλαν τ' ἄλογα ἔξω, και ἐμετρησάν τα οἱ Γενουβίσοι ὄπου βλέπαν τὴν πόρταν· και πηγαίνοντα τὸ κοπέλλιν και ἐδειξέν του σημάδιν τοῦ Πρεμερά, ἀφήκέν τον και πήρεν ἄλογα ιγ', και ἔδωκάν τα τοὺς ἀνθρώπους ὄπου ἔφερεν ὁ Δημήτρης μετὰ του, και ἐπῆράν τα και ἐπῆγαν εἰς τὴν Κερίαν· ὁ δὲ Δημήτρης ἐστράφη εἰς τὴν Λευκοσίαν διὰ νὰ πάρη τὸν ἀντίλογον τῶν χαρτίων ἀπὲ τὸν Ξηγορευτῆν. Και ἐμπαίνοντα τ' ἄλογα εἰς τὴν πόρταν, μετροῦν τα οἱ Γενουβίσοι και εὐρίσκουν τα παρκάτω ιγ', πολομοῦν το νῶσιν τοῦ ἀμιράλη, και ὁ ἀμιράλης ἐρώτησεν τὸν Πρεμιράν, και εἶπεν — ἐρίσαν με και ἦλθεν ἕναν χωργιατοπούλιν και πήρεν ἄλογα ιγ'. Μοναῦτα ἔρτισεν ὁ ἀμιράλης και ἐφουρκίσαν τὸν Πρεμιράν, και ἐγυρέψαν τὸ χωργιατόπουλον. Μανθάνοντα ὁ Ξηγορευτῆς τὰ μαντάτα, εἶπεν τοῦ Δημήτηρ — διὰ τὸν θεὸν διασώθου, μηδὲν μᾶς χάσουν ὄλους, και βλέπε, ὅτι ἐς τὴν πόρταν ἔχει μεγάλην βλέψησιν διὰ λόγου σου. Τὸ παιδίν ἐσηκώθη τὴν αὐγὴν και ἦλθεν εἰς τοῦ Πιαλέβι, και κει εἶχεν τρύπαν μὲ μίαν χολέτρην Ξυλένην και πήγαινε τὸ νερόν ἔς τὸν Τράχανον, και διάβην ἀκουμέσα και ποντίστην μὲ τὰ βόρβορα, και ἐπῆγεν εἰς τὸν

Ἀρὰν καὶ ἐγδύθη καὶ ἐπλύναν τον, καὶ ἐκαβαλλίκεψεν καὶ ἐπήγευεν εἰς τὴν Κερινίαν. Καὶ ἦλθαν οἱ Γενουβίσοι, καὶ ἐγυρέψαν, καὶ ἤδραν τὸν τόπον καὶ τὴν συρματίαν εἰς τὴν χολέτραν καὶ ἐνώσαν πῶς ἐξέβην ἀπεκεῖ τὸ χωργιατόπουλον· καὶ ἔβαλλαν β' βεργίαις σίδηρον εἰς ταῖς τρύπαις εἰς τὸν τοῖχον. Θωρῶντα τὸν Δημήτην, ἐχάρην πολλὰ ἡ ρήγαινα καὶ πάλιν ἐπίντωσεν τὸ μνηιόν του ἕτερα ὑπέρπυρα ρ' τὸν χρόνον· καὶ πλεῖον δὲν ἐτόρμησε νὰ πάρη χαρτία.

Ὁ πρίντζης εὐρίσκετον εἰς τὸν ἅγιον Ἰλαρίον καλὰ συντροφιασμένος μὲ τοὺς σκλάβους τοὺς Βουργάρους, Ρωμανίταις, καὶ Τατάρους, καὶ πουρζέζηδες· ἐπεμπεν καὶ ἀνάγκαζεν τὴν ρήγαιναν ν' ἀναγκάσῃ τὸν κούντη Τουρπί νὰ πάγῃ νὰ πάρῃ τὴν Λευκοσίαν. Ὁ κούντης ἐλάλεν το τοῦ ἀδελφοῦ του, καὶ οἱ ἀνθρώποι ἦτον ἀπεζοὶ καὶ ἐλαλοῦσαν: πῶς νὰ πᾶμεν μὲ τόσα ἄλογα εἰς τόσους μεγάλους φόβους, νὰ δώσουν καὶ νὰ φύγουν, ἂν ἐνὶ χρεία; ἀμμε νὰ μποῦν καὶ νὰ τοὺς κατακόψουν, εἶναι ζημιά καὶ κορμιά! Ἐμήνυσέν το ἡ ρήγαινα τοῦ πρίντζη, καὶ ὁ πρίντζης ἐμήνυσέν της — ὁ κούντης οὐδὲν θέλει, ἀμμε καλὰ ἐμπορεῖ νὰ τὸ ποίση· ἂν θεὰ μποῦν ἀπὸ τὴν τρύπαν, τ' ἄλογα ἀπόττε νὰ τὰ μπάσωμεν; Ἡ ρήγαινα ἀνάγκαζεν τὸν κούντην καὶ τὸν ἀδελφόν του, οἱ ποῖγοι εἶπάν τους; — διὰ παραβουλίαν μᾶς ἐφέρετε νὰ χόσωμεν τὰ κορμιά μας! Ὅμως ὁ Φραντζέσκος εἶπεν — εἰς τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ, ἐπειδὴ καὶ δὲν μᾶς γροικοῦσιν, ἄς πᾶμεν. Καὶ πάντα ὁ πρίντζης ἐζήλευγεν καὶ ἐφοβᾶτον τὴν ρήγαινα καὶ τὸν κοντοσταύλην, ὅτι ἐθῶρεν τὰς πρᾶξές τους πῶς πηγαίνουν παραμπρός, καὶ ἐπλησεν καὶ ἔθελε νὰ ποίση τρόπον νὰ παρακατεβῇ ἡ συντροφιά τους. Τότες ἐξέβην ὁ κούντη Τουρπίς μὲ τὸν ἀδελφόν του καὶ πολλοὺς ἄλλους ἀπεζοὺς, καὶ ἦλθαν εἰς τὴν τρύπαν ὅπου ἔτον ὁ Τράχονας, καὶ διὰ νὰ μηδὲν ποίσουν ταραχὴν δὲν ἐτζακίσαν ταῖς πόρταις νὰ μποῦν καὶ τ' ἄλόγα. Γροικῶντα οἱ Γενουβίσοι ἐφύγαν καὶ

σου καὶ ὀρίζομέν σε εἰς τὸν ὄρκον ὅπου μᾶς χρεωστεῖς νὰ πάγῃς εἰς τὴν Ρώμην εἰς τὸν ἀγιώτατον πατέραν τὸν Πάπαν νὰ ἴχαλῃς ἀπὸ τὴν μεριάν μας ἀπὲ τὸν ἄδικον ξηλοθρεμὸν ὄπου ποῖκαν οἱ Γενουβίσοι· καὶ τοῦτον γίνισκεται ἀνὲν καὶ οὐλοὶ μουλώσου, καὶ οἱ Γενουβίσοι θέλουσι πάγειν ἀπῶδε. Καὶ θέλεις ποίσειν, ὡς γίον ἀκριβὸς μας θεὸς ὄπου εἶσαι, καὶ ὡς γίον πιστεύομεν εἰς τὴν ἀγάπην σου. Καὶ ἤτῳ ὀρίζομεν νὰ γενῆ ».

Ἄκομι ἔρισεν ὁ ρήγας καὶ ἐποῖκαν ἕναν χαρτὶν ἀπὲ τὸν κατζηλέρη, τὸ ποῖον λέγει οὕτως. « Τῆ δευτέραν τῆ ἰδ' μαρτίου α τ ο δ' Χριστοῦ, ὁ ρήγας μὲ ἔμπροσθεν μερτικὸν ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους του διὰ λόγου του καὶ διὰ τοὺς κληρονόμους του, ἐδῶκαν ἐξουσίαν τοῦ θεοῦ του τοῦ μισῆρ Τζάκου τὲ Λουζονία τοῦ κοντοσταύλη τῶν Ἱεροσολύμων νὰ ποίση εἴ τι θέλῃ ἀπὸ τὰ χωργιά του, τοῦτέστιν νὰ τὰ πουλήσῃ, νὰ τ' ἀμαχεύσῃ ὅλα εἰς τὸ θέλημάν του μὲ χαρτὶν νοταρικόν, καὶ εἴ τι ποίσει νὰ ἦναι ἀξιαζόμενον, ὡς γίον νὰ ἦτον γράψιμον τῆς μεγάλης αὐλῆς ». Καὶ ἐβαλέν το εἰς τοιοῦτην τάξιν καὶ ἐπεφέν τού το.

Ἄκομι ἔγραψεν καὶ ἄλλο ἕναν χαρτὶν εἰς τοὺς λᾶς τῆς Κερινίας λαλῶντα ἀπὸ τὸν ρήγα, καὶ λαλεῖ οὕτως. « Γινώσκετε ὅτι ἀπὸ τὸν τρισάκριβόν μας θεὸν ἐμάθαμεν τὸν κόπον ὄπου ἐπῆρεν διὰ τὴν βλέψησιν τοῦ κάστρου μας, καὶ παρακαλοῦμεν κύριον τὸν θεὸν νὰ μᾶς ἀξιώσῃ νὰ σᾶς τὸ μερετιάσωμεν πρεπάμενα οὐλα ἀντάμα καὶ πασανοῦ σας· καὶ μνηνοῦμεν τοῦ θεοῦ μας νὰ παραδώσῃ τὸ κάστρον μας τοῦ ἡγαπημένου καὶ ἐμπιστοῦ μας καθαλλάρη Λουκέτ Τατιάμε, καὶ μνηνοῦμέν σας νὰ ἦστε εἰς τὴν ὑπόταξίν του, ὡς γίον νὰ ἦτον τὸ κορμίν μας, καὶ φυλάγετέ το καλὰ διὰ τοὺς κλέπτταις, ὅτι τὸν θεόν μου στέλλω τον εἰς χρήσας ἐδικαῖς μας ».

Ἄκομι οἱ Γενουβίσοι ἐποῖκαν ἕναν χαρτὶν νοταρικόν. « Τῆ δευτέρῃ τῆ ἰδ' μαρτίου α τ ο δ' Χριστοῦ, ἔμπροσθεν ἐμοῦ τοῦ

δημοσίου νοταρίου και μαρτύρων τῶν κάτωθεν ὀνοματισμένων, ἐπὶ τούτῳ κληθέντων και παρακληθέντων, οἱ ἐντιμότατοι και φρονιμώτατοι ἄνθρωποι, τούτέστιν ὁ μισέρ Πιέρ τὸ Κάμπε Φραγκουζε και ἀμιράλης τῆς Γένουβας, ὁ σιρ Ρουμπάρ Σπινούλα, ὁ σιρ Τιζία Σιππό, ὁ σιρ Γριγγόν τὸ Νεγροῦ, και ὁ σιρ Φράν Τορία, και οἱ λοιποὶ караβοκυροὶ τῶν κατέργων τῶν Γενουβίσιων, ἤλθαν ἐμπροσθεν τοῦ ρηγὸς τῶν Ἱεροσολύμων και Κύπρου, και ἐπῆραν ἀπάνω τους ἐμπροσθεν τῆς μαρτυρίας τοῦ θεοῦ και εἶναι εἰς τὴν βοήθειαν και εἰς τὴν βλέψησιν τοῦ κατέργου τοῦ ρηγὸς, εἰς τὸ ποῖον μέλλει νὰ μῆνῃ ὁ κοντοσταύλης νὰ πάγῃ εἰς τὰ δύσικα μέρη, νὰ μὲν τοῦ δώσωμεν ἐμπόδισμαν κανέναν, οὐδὲ καμμίαν ἀγανάκτησιν· και ἂν γινῆ ἀλλοίως, και γυρίσῃ καμμίαν ζημία τοῦ ρηγὸς ἢ τοῦ θειοῦ του, ἢ τινὸς ἄλλου Κυπριώτη ἀποῦ τὴν τζούρμην τοῦ κατέργου τοῦ ρηγατικού, νὰ πῆσουν εἰς χρέος χ' ἑκατὸν δουκάτα εἰς τὴν τζάμπραν τοῦ ρηγὸς τῆς Φραγγίας. Και διὰ μεγαλειότερην στερέωσιν και βεβαίωσιν ἐγράφη διὰ χειρὸς τοῦ νοταρίου τὸ αὐτὸν ἔγραφος τὴν ἡμέραν και ἔχρονίαν τὴν ἄνωθεν, ἐμπροσθεν τοῦς κάτωθεν μάρτυρας, τούτέστιν μισέρ Τζουάν τὸ Λαπὴν, σιρ Τζουάν τὸ Φηνίου, σιρ Τζάκε τὸ Σανταμικέλ, σιρ Τζάκε τὸ Σκαντελιού, Λουρέντζο Μαλαπιέρον τὸ Λαβιέρε, Τζουάν Τοργία, Μαρτι τὸ Φέσκο, και ἕτεροι ἄλλοι πολλοί ». Τὸ αὐτὸν προβιλιζὶν ἐπεψάν το τοῦ κοντοσταύλη εἰς τὴν Κερινίαν.

Ἄκομι ὁ ρήγας ὄρισεν και ἐποίησαν ἄλλον χαρτὶν ἀνοικτὸν τὸ ποῖον ἔφεν οὕτως. « Πέτρος τὸ Λουζουνίας διὰ τῆς χάριτος τοῦ θεοῦ ρήγας Ἱεροσολύμων και Κύπρου· διὰ τὸ αὐτὸν μας χαρτὶ πολομοῦμεν νὰ ξεύρουν ὅλοι ἀντάμα, και πασαγεῖς, ὅτι ὅλαις ταῖς ἐλευθερίαις ἔς τοὺς σκλάβους τοὺς ἐποίησεν ὁ τρισάκριβός μας θεὸς ὁ κοντοσταύλης εἰς τὴν Κερινίαν, και ὅσαις κουντουάντζαις ταῖς ἐποίησεν τοὺς κακοποιοὺς, κλέπταις,

φονιάδες και ἔτερους, γραμμμένα και σημαδεμένα με τὰ γράμματα του, θέλομεν νὰ ἦναι στερεωμένα και ββαιωμένα διὰ πάντοτε, ὡς γίον νὰχεν εἶσταν ὑπὸ χειρός μας· ὁμοίως και τὰ πιντώματα τῶν μηνίων και τὰ κοψίματα, και τοὺς κρητημένους και τοὺς ἐπίντωσεν τὸ μηνίον στερεομένομ το, και θέλομεν νὰ ἦναι ἀξζαζόμενα και κκλά, ὡς γίον νὰ τὰ ποίκαμεν ἐμεῖς με τὸ χέριν μας· ὁμοίως και οὐλα τὰ χαρίσματα τοὺς καθαλλάριδές μας ὅπου ἦσαν μετὰ του και πουρζέζηδες, στερεομένομ τα, εὐρισκόμενον χαρτίν στερεωμένομ ἐξ αὐτόν του. Ἀκομί πολλοῦμεν κηουργίαν χάριταν ὅλους τοὺς πταισμένους, κακοποιούς, και σκλάβους φευγούς, ὅλοι νὰ ἦναι συμπαθημένοι, και νὰ στραφῆ πασαγεῖς εἰς τὸ σπίτιν του, και εἰς τὴν τέχνην του· ὁμοίως και τοὺς δελιοποὺς σκλάβους τοὺς ἐλευθέρωσεν ὁ θεῖός μου ὁ πρίντζης, τὸ ἐποίηεν εἰς τὴν Καντάραν και εἰς τὸν Λέονταν, και εἰς τὸν ἄγιον Ἰλαρίον. Και διὰ πίστωσιν και βεθαίωσιν τῆς ἀληθείας ἐποίηκαμεν και ἐγράψαμεν τὸ αὐτὸν προβιλίζιν και ἐσημαδέψαμεν το με τὰ γράμματα μας και ἐβουλλώσαμεν το με τὴν βουλλάν μας τὴν συνειθισμένην ».

Και ἐποίηεν και ἄλλον χαρτίν τοῦ Ὀλουκέτ ἀπὲ τὸν ρῆγα. « Γινώσκετε λοσμένοι δοῦλοι τοῦ ρηγάτου μας στέλλομεν τὸν θεῖόν μας πέρα, τρῦ ποίου ἐμηνύσαμεν του νὰ σοῦ παραδώσῃ τὸ κάστρον μας εἰς τὸ θέλημάν σου, και ἐμηνύσαμεν τοὺς λᾶς μας τοῦ αὐτοῦ μας κάστρου νὰ σοῦ ὑποτάσσονται ὅα ὡς που νὰ μᾶς φανῆ· διὰ τοῦτον μηνουμέν σου νὰ ὀρίσης τοὺς λᾶς νὰ πολομοῦν καλὴν βλέψησιν μέραν και νύκταν, ὡς που ὁ λύκος κρατεῖ εἰς τὴν Κύπρον, μηδὲν εὐρὴ τοὺς λᾶς κοιμισμένους και δράξῃ τὸ ἀρνίον· και ποῖσαι και βίγλισαι ὄλον τὸ κάστρον καταληπτῶς πᾶσα χρῆσιν τὴν εὐρίσκειται μέσα, διὰ νὰ πέψωμεν νὰ τὸ δηγήσωμεν ὡς γίον πρέπει. Ἀκομί ὀρίσετε τὸν γραμματικὸν νὰ πέψῃ τὸν λογαριασμὸν αὐτοῦ κάστρου νὰ

δῶ τὸ χρωστοῦν τοὺς λαὸς ὅλον φευρουάρην, νὰ πέψω νὰ τοὺς πλερώσω. Ἐγράπτη ἰδ' μαρτίου τοῦδ' Χριστοῦ ».

Ἄκομί ἐποίκην ἓναν χαρτίν εἰς τὸν θεῖόν του τὸν πρίν-
τῆν λαλῶντα οὕτως. « Διὰ πολλαῖς ἀφορμαῖς τοῦ ρηγάτου
πέμπομεν τὸν κοντοσταύλην εἰς τὴν Δύσιν, καὶ διὰ τὴν ὄρε-
ξιν τοὺς Γενουβίους ἐσυνεβάστησαν μετὰ του, καὶ ἐμνηῦσα νὰ
βλέπετε τὸ κάστρον εἰς τὸ καλλίτερον τὸ νὰ μπορῆ, ὅσο ποῦ
νὰ πᾶν οἱ Γενουβίσοι· καὶ σοῦ βλέπε τὸν ἅγιον Ἰλαρίον εἰς
τὸ καλλιώτερον ὅπου νὰ μπορήσης ».

Ἄκομί ἔγραψεν τῆς μητέρας του εἰς τιτοῖαν λογὴν.
« Τρισχριδὴ καὶ πολλά μου σπλαγχνικὴ μητέρα, γίνωσκε, διὰ
τῆς χάριτος τοῦ θεοῦ ἐσυνπάψαν οἱ Γενουβίσοι μετὰ μας, διὰ
πολλαῖς ἀφορμαῖς ταῖς σοῦ μνηνοῦμεν· τὸ πρῶτον ἦτον, Γγε-
φρὰν Γγηπλὴν τὸν ἐνοικιάτορον ὁποῦτον μεσόν τους καὶ ἐμα-
λῶσαν δύο τρεῖς φοραῖς ὡς τὸν θάνατον, καὶ διὰ τούτην τὴν
ἀφορμὴν ἐσηκῶσαν τὴν κατοῦναν τους ἀπὸ τὴν Κερινίαν· τὸ
β', ὅτι ἐχάσαν ἀπὸ τὰ χεργία τους τὸν θεῖόν μας· τὸ ἄλλον,
ὅτι ἐκομπήθησαν νὰ πάρουν τὴν Κερινίαν, διότι ὁ κοντοσταύ-
λης ἐποίκην τους πολλοὺς σκοτωμοὺς καὶ πολλὰ κακὰ· διὰ
τοῦτον ἐφάνην τους καὶ ἐποίκαμεν ἀστοιχήματα μεσόν μας, τὰ
ποῖα θέλομεν σοῦ ξηγηθῆν ὄντα νὰ ἔλθῃς εἰς τὴν Λευκοσίαν.
Ἐγράπτη τῆ ἰδ' μαρτίου, α' τοῦδ' Χριστοῦ ».

Ἡ κατοῦνα ἐσηκῶθη ἀπὸ τὴν Κερινίαν μὲ ἀγάπην τῆ
ε' μαρτίου τοῦδ' Χριστοῦ· καὶ ἐστεντιάσαν δ' μῆνες καὶ δὲν
ἠμπορήσαν νὰ κερδαίσουν ἄλλον, παροῦ ἐθανατώσαν ὅλους τοὺς
Γενουβίους, καὶ ἦλθαν εἰς τὴν Λευκοσίαν καὶ δὲν ἐποίκην ἄλ-
λον. Ὁ ἀμιράλης δὲν ἦτον πολλὰ ἀπὸ μὲγάλην γενεῖαν, καὶ
ἐφθονησάν τους καὶ ἀπὸ τὴν σουπερπίαν τους καὶ ἀπὸ τὴν πλη-
ξίῖν τους ἐγλυτώσαμέν τους· καὶ πολλαῖς φοραῖς ἐγυρέψαν νὰ
τὸν σκοτώσουν. Τὸ ποῖον δὲν ἔχει καμμίαν γενεῖαν νὰ ζηλεύ-
γουν παρὰ οἱ Γενουβίσοι καὶ οἱ Ἀρμένιδες, οἱ δύο καταραμέ-

νοι, ὅτι εἶχαν σ' κάστρον καὶ χώραις οἱ Ἀρμένιδες καὶ ἀπὸ τὴν ζήλαν τοὺς ἐχάσαν τα, τὸ ποῖον ἤτζου θέλει γίνῃν καὶ τοῦτον τὸ κουμουνιν, θαρροῦμεν εἰς τὸν θεόν.

Γροικῶντα ὁ πρίντζης καὶ ὁ καπετάνος τοῦ Ληόντα καὶ τῆς Καντάρας πῶς ἐμερῶσαν οἱ Γενουβίσοι, ἔγραψεν πασαεὶς χαρτίν καὶ ἔπεψεν τοῦ ρηγός, ὅτι « ἐμάθαμεν διὰ τὸ ἔλεος τοῦ θεοῦ πῶς ἐσύμπαψες μὲ τοὺς Γενουβίσοις καὶ μέλλει νὰ πᾶσιν, διὰ τοῦτον μνηνοῦμέν σου καὶ παρακαλοῦμέν σε τὴν ἀφεντιάν σου νὰ ὀρίσης νὰ ἔλθουν νὰ μᾶς ἀλλάξουν, καὶ ἂν ἔχετε τὰ σημαδία ἄς τὰ φέρουν, ἢ χαρτίν τῆς ἐμπιστοσύνης, καὶ ἄς ἔλθουν νὰ τὰ περιλάβουν ».

Καὶ ὁ κοντοσταύλης, ὅσον ἐπεριλάβαμεν τὸ χαρτίν ὅπου τοῦ ἔπεψεν καὶ προβιλίζια νοταρικὰ καὶ ἕτερα, μοναῦτα ἔγραψεν ἀντίλογον τοῦ ρηγός, λέγει οὕτως. « Τρισακριβὲ καὶ τρισηγαπημένε ἀδελφοτέκνε καὶ καλέ μου ἀφέντη, ταῖς γραφαῖς σου ἐπεριλαβα, καὶ τὸ μοῦ γράφεις ἐγροικῆσα· ἀπὲ τὸ μὲ ὀρίζεις νὰ παραδώσω τὸ κάστρον σου τοῦ σίρ Λιουνκέν Τανιαμέ καὶ τὰ ἐξῆς, κατὰ τὸν ὀρισμὸν σου ἔκραξα ὅλον τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ καὶ ἔδωκα τὸ χαρτίν τὸ μοῦ ἔπεψες, καὶ ὑποτάκτησαν τοῦ ὑψηλοτάτου σου ὀρισμοῦ καὶ παραδιδούνται εἰς τὴν ἀφεντιάν σου· καὶ ἔδωκα ὄρδινον τοῦ σίρ Λιούν Ταντιαμέ εἰς τίντα λογήν καὶ τίντα τάξιν νὰ κρατῇ τὸ κάστρον· ἀκομὶ ἔγραψέν σου χαρτίν ὁ λαὸς καὶ πέμπουν το τῆς ἀφεντιᾶς σου, καὶ ἄλλον ὁ σίρ Λιούν Τατιαμέ καὶ πᾶσα χρῆσιν τὴν ἔχει ».

Καὶ πάλιν ὁ κοντοσταύλης μηνᾶ ἄλλον χαρτίν τοῦ ρηγός· « ἀφέντη, ἀπὲ τὸ μοῦ μηνᾶς, ὅτι οἱ Γενουβίσοι ἐποίκασιν χαρτίν σαλβοκουντοῦτον καὶ ἔπεψές μου το, δὲν τὸ πιστεύγω, ὅτι διὰ πολλαῖς φοραῖς μὲ ὄρκους ἐκονπῶσάν μας· ἀπὲ τὸ μὲ ὀρίζεις νὰ κρατῶ ὀκτῶ καπετάνους τῶν κατέργων εἰς τὸ κατέργον μου, θαυμάζομαι πολλὰ εἰς τὴν ἀφεντιάν σου καὶ κείνους πῶς μὲ κρατοῦν ἀνήξευρον· ὁ θεὸς νὰ βλέπῃ τὸ ἀρ-

μάτωμαν τούς Γενουδίους νά μοῦ κοντέψαν, ποίος ἐτόλμα νά ἴγῃσι τινός ἀπό τούς καραβοκυρούς; γιά τοῦτον δὲν μοῦ φαίνεται νά μῶ εἰς τὴν θάλασσαν, ἂν δὲν πᾶσιν· ἀμμέ διὰ τὸ ἀπλαζῖριν σου καὶ τὴν θαράπαυσίν μου, πὲ τοῦ ἀμιράλη νά πῆψη ἴς τὴν Κερινίαν κανέναν Γενουδίον νά μοῦ μόση εἰς τὸ κορμίν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἄντα νά ὑψώση τὸ σῶμαν τοῦ Κυρίου καὶ τὸ αἷμαν, νά μὲν μοῦ ποίσουν καμμίαν ζημίαν, οὐδέ νά μὲ ξηλώσουν ἀπὲ τὴν στράταν μου ».

Καὶ ἐπῆγεν τὸ χαρτίν εἰς τὸν ρῆγα, καὶ ἀνάγνωσέν το τοῦ ἀμιράλη, καὶ μοναῦτα ὁ ἀμιράλης ὠρδινίασεν τὸν σὶρ Τάμε Γατανία, ὁ ποῖος εἶχεν ἐξουσίαν ἀπὲ τὸν δούκαν τῆς Γένουδας καὶ ἀπὲ τὸ κουμουνίν νά ποίση εἰς τὴν Κύπρον εἴ τι θέλη, εἰς τὴν συντροφιάν τοῦ ἀμιράλη, καὶ τοῦ σὶρ Τζάκ τὲ Σανταμικέλ εἰς τὸν τόπον τοῦ ρηγός, ἤλθαν εἰς τὴν Κερινίαν· καὶ ὁ κοντοσταύλης ἐπερίλαβέν τους πρεπάμενα, καὶ ἐπῆγαν εἰς τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Εὐνομέου, καὶ ἔλλαξεν παπᾶς, καὶ ἀρχεψεν ἡ λουτουργία εἰς τὸ ὄνομαν τῆς ἁγίας Τριάδος, καὶ εἰς τὸ τέλος τῆς λουτουργίας, ὄνταν ὁ ἱερεὺς ὑψωσεν τὴν ὄσταν καὶ τὸ αἷμαν καὶ τότε ἔβαλλέν τα εἰς τὴν ἁγίαν τράπεζαν, τότε ὁ σὶρ Τατιαμέ Γατανία τὸ χαρτίν τὸ ἐποίηκεν ὁ ἀμιράλης, καὶ οἱ λοιποὶ καθαλλάριδες τὸ ἐγράψαν καὶ ἐμνηῦσαν τοῦ κοντοσταύλη γράψιμον ἐμπιστιοσύνης καὶ πολλὰ ἕτερα στοιχήματα καὶ προμουτιάσματα, καὶ ἐβάλλαν το εἰς τὸ βῆμαν καὶ τὸ σαλδοκουντοῦτον ὅπου τοῦ ἐπέψαν ταῖς διαβούσαις ἡμέραις, καὶ ἐβάλλαν τὰ χεργία τους ὁ σὶρ Τάμε Γατανία καὶ ὁ σὶρ Τζάκε τὲ Σανταμικέλ καὶ εἶπαν — ἐγὼν Τάμε Γατανίε ὀμνύω εἰς τὸ κορμίν τοῦ Χριστοῦ διὰ οὕτως τούς καραβοκυρούς, νά κρατήσωμεν στερεωμένα καὶ ὑποτακτοῦμεν τὸ σαλδοκουντοῦτον τοῦτον τὸ σοῦ ἐπέψαμεν μὲ ὅσα προμουτιάζουν μέσα, τὰ εἶναι γεγραμμένα, χωρὶς καμμίαν κακουργίαν κακῆς ἀφορμῆς. Ὁ ἱερεὺς εἶπέν του — ἤτζου νά σοῦ βοηθήση ὁ θεός! Ὁ σὶρ Τζάκες τὲ

Σανταμικέλ εἶπέν του — ἀφέντη, μόνω σου ἀπάνω εἰς τὸ τίμιον σῶμα καὶ αἷμαν τοῦ Κυρίου, διὰ τὸν ἀφέντην μου τὸν ρῆγα, ὡς χριστιανὸς ὅπου εἶμαι, ὅτι ἀποῦ οὐλαῖς ταῖς γραφαῖς, ταξίματα καὶ ἄλλα ὅπου σοῦ ἐμήνυσε ὁ ρῆγας, νὰ τὰ κρατήσῃ καλὰ καὶ στερεωμένα μετὰ τὸ δίκαιόν του πογέριν. Καὶ πάλε ὁ σὶρ Τατιαμέ εἶπέν του — μόνω σου ἀπὸ τὴν ἡμέραν ὅπου νὰ μισεύσης νὰ μὲν ἐβγοῦμεν ἐμεῖς ὡς ἡμέραξ ιε' ἀπὸ τὴν Ἀμμόχουστον, διὰ νὰ πάγῃς εἰς τὸ ταξειδίν σου. Καὶ τελειόνοντα ἡ λειτουργία, καὶ πάλε μέσα εἰς τὴν ἐκκλησία ἐξαναπαράδωκεν ὁ κοντοσταύλης τὸ κάστρον εἰς τὸ χέριν τοῦ καπετάνου. Καὶ οὐλοὶ τοῦ μηνίου ἐμόσαν νὰ βλέπουν τὸ κάστρον καλὰ καὶ ἐμπιστὰ διὰ τὸν ρῆγα καταπρόσωπα πᾶσα λογῆς ἀνθρώπου. Ὁ δὲ ἱερεύς, κάθα νὰ μόσαν ἢ νὰ προυμουτιάσαν τίποτες, ἐλάλεν τους — ἤτζου νὰ σᾶς βουθήσῃ ὁ θεός!

Καὶ μοναῦτα ἐδιαλαλῆσαν εἰς τὴν Κερινίαν· « ἄρχοντες, μικροὶ καὶ μεγάλοι, ἡξεύρετε, ὅ,τι λογῆς εὐρίσκεσθε, πλούσιοι καὶ πένητες, κλησιαστικοὶ καὶ λαγικοί, ὅπου εὐρίσκεσθε ὧδε, ἡξεύρετε ὅτι οἱ Γενουβίσοι ἐποῖκαν καλὴν ἀγάπην μετὰ τὸν ἀφέντην μας τὸν ρῆγα τῆς Κύπρου· διὰ τοῦτον πασαεῖς ἐμπορεῖ νὰ μπῆ καὶ νὰ ἐβγῆ, νὰ πρραματευτῆ, νὰ πάγῃ πέρα ἢ τῆς γῆς ὅπου νὰ θελήσῃ εἰς τὴν ὄρεξίν τους, ὡς γίον ἦτον συνειθισμένοι, καὶ κανέναν δισπλαζίριν νὰ μὲν ἔχουν οὐδὲ ἀπὸ τὸ κορμίν τους, οὐδὲ ἀπὸ τὸ δικόν τους, καὶ εἴ τι ἐγίνετον, καὶ θανάτοι, κούρση, καὶ ἀδικαῖς ἀπὸ τὴν μίαν μερίαν καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλην νὰ ἦναι συμπαθημένον, καὶ μηδὲν εἶναι τινὰς ἀπότορμος νὰ γυρέψῃ τίποτες ἀπὸ τὸ ἐδιάβην, εἰς πέναν τῆς ζωῆς του. Καὶ τοῦτος εἶναι ὀρισμὸς τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ ἀφέντη μας τοῦ ρὲ Πιερ τοῦ ρηγὸς τῶν Ἱεροσολύμων καὶ Κύπρου ».

Τότε ἐβγήκεν ἡ κυρά ἡ ρῆγαινα ἀπὸ τὴν Κερινίαν καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Λευκοσίαν μετὰ τὴν ὑποταγὴν τῆς καὶ τὸ ἐδικόν τῆς. Καὶ ὁ σὶρ Πιερ τὸ Καμπὲ Φρεγκουῖζε ἐπῆρεν τοὺς Γε-

νουβίλους και ἐπῆγεν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον. Καὶ ὁ κοντοσταύλης ἐπεψεν μαντατοφόρον τὸν Μουντολῆφ τὴν Βερνή, καὶ ἦλθεν εἰς τὸν ἀμιράλην, πρὶν νῆβγη ἀπὸ τὴν Λευκοσίαν, διὰ νὰ στερεώσουν τὰ μαντάτα· και τῆ ἡ ἀπριλίου α το δ Χριστοῦ ἐξέβην ὁ Μουντολῆφ και ἦλθεν εἰς τὴν Λευκοσίαν ἐμπροσθεν τοῦ ρηγός και εἶπέν του — ὁ ἀφέντης ὁ θεὸς σου ρικουμαντιάζεται εἰς τὴν ἀφέντιάν σου και παρακαλεῖ σε νὰ τοῦ μηνύσης ἀνισῶς και ὁ ὄρκος ἐγίνην ἐμπροσθέν σου. Καὶ ὁ ρήγας εἶπέν του — οὐλα ἐγίνησαν ὀμπρός μου και μὲ τὴν βουλήν μου. Τότες ἦλθεν και ὁ ἀμιράλης ἐκεῖ ὅπου ἦτον ὁ ρήγας· και οὐλοι τοῦ φουσατόου ἐπῆγαν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον χωρὶς τὸν ἀμιράλην και τοὺς δικούς του. Καὶ πάλε ἀποσκεπάστην ὁ Μουντολῆφ ὀμπρός του λαλῶντα — ἀφέντη, ὁ κοντοσταύλης ἐπέψεν με ὀμπρός σας διὰ νὰ σὰς ἐρωτήτω τίποτες· πρῶτον τὸν ἀφέντην τὸν ἀμιράλην, τὸν σασμὸν, τὴν ἀγάπην και τοὺς ὀρισμοὺς ὅπου ἐγίνονταν ἀναμεσόν σας, κρατεῖ τα ἡ ἀφεντιά σου ἐξαζόμενα; Ὁ ἀμιράλης εἶπέν του — εἰς τὴν πίστιν μου κρατῶ τα ἐξαζόμενα και στερεωμένα! Τότε ἐδωκέν του τὰ στοιχήματα τὰ γραμμένα, και ἐζήτησεν ταῖς δέκα χιλιάδες τὰ δουκάτα τοὺς ἐξόδους του. Ὁ ρήγας ὄρισεν και ἐποίησεν του χαρτὶν εἰς τὸν μισερ Γζουάν Κορνάρ νὰ τοῦ δώσῃ δέκα χιλιάδες δουκάτα, διὰ μὲ χιλιάδες ἄσπρα τῆς Κύπρου. Τότε ὁ ἀμιράλης εἶπέν του — ἐλησμόνησες νὰ μοῦ πῆς νὰ στερεώσω και νὰ κρατήσω τὰ στοιχήματα τὰ ἐποίησεν ὁ σὶρ Τάμε; και νὰ σοῦ δεῖξω πῶς εἶμι ὁ(τοι)μος νὰ σοῦ μόσω! Μοναῦτα ὁ ἀμιράλης και οἱ καραβοκυροὶ ὅπου εὐρέθησαν εἰς τὴν Λευκοσίαν ὠμόσων ἐμπροσθεν τοῦ ρηγός ἀπάνω εἰς τὰ ἅγια τοῦ θεοῦ εὐαγγέλια, ὅτι ὄλα τὰ στοιχήματα τὰ ἐποίησεν ὁ σὶρ Τουμᾶς τὴν Γατανίε μὲ τὸν κοντοσταύλην, τὰ ποῖα ἤθελεν τὰ δώσειν ὁ Μουντολῆφ τοῦ ρηγός, νὰ τὰ κρατήσουν καλὰ και στερεωμένα διὰ πάντοτε. Τότε ὁ ρήγας ἐποίησεν ψουμὶν τοῦ Μουν-

τολήφ αφ' ἄσπρα τῆς Κύπρου νά τὰ πέρνη ἀπέ τὰ καθαρώ-
τερα καρτζά τὰ ἔχει ἡ ρηγάδα. Ἀκομί και ὁ ἀμιράλης και
οἱ караβοκυροὶ ἐμόσαν τοῦ ρηγός, και ὁ ρήγας ἐκείνους, νά
κρατήσουν στε(ρε)ωμένα τὰ στοιχήματα τὰ ἐποίκαν μεσόν τους.
Και τότε ἀφήκεν ὁ ἀμιράλης τὴν Λευκοσίαν τοῦ ρηγός, και
ἐπῆγεν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον με ὄλην τὴν συντροφίαν.

Τότε εἶπαν οἱ Γενουδίσοι τοῦ ρηγός — ἀφέντη, ὁ κον-
τοσταύλης πάγει καθώς ἔμοσεν ὁ Μουντολήφης· ὁ πρίντζης
μεινίσκει εἰς τὰ καλά του· διὰ τοῦτον θέλομεν νά μᾶς δώση
ἐγγυμασίαν διὰ 20 χιλιάδες δουκάτα (τά) εἴμεστέν σατμένοι
νά μᾶς δώσετε, και νά πλερωθοῦμεν, νά στρέψωμεν τὸ ἀμά-
χιν· και ἂν δὲν θελῃ ὁ κοντοσταύλης, νά τὸν ξηκληρίσης, ἢ
και νά μᾶς δώσης ἐγγυτὴν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον, νά τὸν κρα-
τοῦμεν ἐγγυτὴν τούτέστιν ἀμάχιν, ὡς που νά μᾶς πλερώσης.
Τότες ὁ ρήγας εἶπέν του — δὲν σᾶς ἀκανεὶ τὸ ἀμάχιν τὸ
ἔχετε, τούτέστιν ἡ Ἀμμόχουστος, ἀμμέ ζητᾶ και ἄλλα διὰ
ταῖς 20 χιλιάδες τὰ δουκάτα; Τότε ὁ ἀμιράλης, εἶπέν του—
ἀφέντη, οἱ Τεμπλιώταις ἐπουλῆσαν τὸ νησὶν ὄλον διὰ 10 χι-
λιάδες δουκάτα, και μεῖς νά κρατήσωμεν τὴν Ἀμμόχουστον
διὰ 20 χιλιάδες δουκάτα; οὐδὲν εἶναι αὐταρκετόν! Τότες ἐπε-
ψεν ὁ ἀμιράλης τὸ κάτεργον τὸ ρηγάτικον νά πᾶσι νά σηκώ-
σουν τὸν κοντοσταύλην ἀπέ τὴν Κερινίαν, και ἔδωκεν τοὺς
ὀκτώ караβοκυροὺς τοῦ σὶρ Μουντολήφ και ἐπῆρέν τους εἰς τὴν
Κερινίαν νά τοὺς βάλλῃ εἰς τὴν συντροφίαν τοῦ κοντοσταύλη,
και ἐπεψεν και ἄλλα δύο κάτεργα νά πᾶσιν εἰς τὴν συντρο-
φίαν τοῦ κατέργου τοῦ ρηγός.

Ὁ ρήγας ἔγραψεν χαρτὶν τοῦ πρίντζη εἰς τοιοῦτην λο-
γῆν· « τρισάκριτέ μας θεῖς, ἡξεῦρε ὅτι πέμπω τὸν θετόν μου
τὸν κοντοσταύλην εἰς τὸν Πάπαν, και ἐσυνεβαστικά με τοὺς
Γενουδίσοις και ἐπῆγαν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον· διὰ τοῦτον
ἔβγα και ἔλα εἰς τὴν Λευκοσίαν νά δῆς τὰ στοιχήματα ».

Καὶ ἐπέψεν καὶ ἓνας καθαλλάρην ἄρχον εἰς τὸν Ἅγιον Ἰλαρίον, καὶ ἄλλους εἰς ὅλα τὰ κάστρη. Θωρῶντα τὸ χαρτίν ὁ πρίντζης, μοναῦτα ἦλθεν εἰς τὴν Λευκοσίαν· ὁ ρήγας ἐδειξέν του τὰ στοιχήματα καὶ εἶπέν του, — 'ποζητοῦν καὶ ἀποῦ ξαυτόν σου ἐγγυμαχίαν διὰ 27 χιλιάδες δουκάτα, καὶ κρατοῦν καὶ τὴν Ἀμμόχουστον ὡς που νὰ πλερώ(σω)μεν· εἰ δὲ ἂν γενῆ ἄλλοίως, νὰ πάγη εἰς τὴν Ἀμμόχουστον. Θεωρῶντα ὅτι ἀργοῦσαν καὶ δὲν ἀκοῦαν νὰ μισεύσουν ὡς που νὰ πάρουν ἀμάχιν, μὲ τὸ ἴδιόν του θέλημα ἐπέψεν τοὺς δύο τοῦ υἱοῦ, τὸν Τζάκες τὲ Λουζουνίαν τὸν κούντην τῆς Τρίπολις, γνήσιος υἱός, καὶ τὸν μισέρ Τζουάν τὲ Λουζουνίαν τὸν πορνικόν του, ὅπου ἦτον υἱός τῆς ταμὲ Ἀλῆς τὲ Ζιπλέτ συμβία τοῦ μισέρ Φιλίππε τὲ Κός· καὶ διὰ νὰ μηδὲν νόσῃ ὁ αὐτὸς σὶρ Φιλίππε Κός, ὅτι τὸ παιδίον ἦτον πορνικόν τοῦ πρίντζη, ἐπωνόμασέν τον τὸ ὄνομάν του Τζανότ τὸ ὄνομαν τοῦ πρίντζη· ἀμμέ ἀπὸ θανάτου τοῦ ἄνωθεν μισέρ Φιλίππε ἀποσκεπάστην πῶς ἦτον υἱός τοῦ πρίντζη, καὶ εἶχέν τον εἰς τὸ σπίτιν του καὶ ἐκράζετον υἱός τοῦ πρίντζη. Καὶ ἐζήτησεν τὴν πρίντζεναν καὶ ἐφέραν τὴν ἀπὸ τὴν Ἀμμόχουστον.

Καὶ ἄνταν ἐστράφην ὁ σὶρ Μουντολῆφ τὲ Βερνῆς εἰς τὴν Κερινίαν εἰς τὸν κοντοσταύλην καὶ ἔδωκέν του τὸ σαλβοκουνοῦτον, ὡς γίον τοῦ παράγγειλεν ὁ κοντοσταύλης, καὶ τὸ χαρτίν τοῦ ρηγός τοῦ ἀλλαμάτου, καὶ εἶπέν του πῶς ἐμόσαν ὀμπρός τοῦ ρηγός, καὶ εἶπέν του πῶς μέλλει νὰ δηγήσουν τὸ κάτεργον νὰ πάγη εἰς τοὺς ὀρισμοὺς τοῦ ρηγός μὲ τὸν κοντοσταύλην, καὶ ἄνταν οἱ Κερινιώταις ἐμάθαν πῶς ξορίζουν τὸν κοντοσταύλην ἀπὸ τὴν Κύπρον, ὦ, τίνα κλάμαν, καὶ ποτάπη λύπη ἐγένετον! ἀμμέ ὀλίγον ἐφελέσαν, ἐπειδὴ ἦτον τὰ πράματα εἰς τὸ τέλος. Ἀμμέ πολλὰ ἐμετανῶσαν καὶ ἐτελειῶσαν τὴν ἀγάπην· ὅμως εἶχαν ἀληθινὰς ἀφορμὰς νὰ γενῆ· πρῶτον, ὅτι ἄνταν ἦλθαν οἱ μαντατοφόροι εἰς τὴν Κερινίαν μεγάλοι

ἀνθρώποι, ἐποίκεν μέγαν ὄξοδον ὁ κοντοσταύλης καὶ ἐκράτεν τοὺς ἑὲς ἡμέραις ἔσω, καὶ τὸ σιτάριν τὸ εἶχεν τὸ κάστρον ἄλεσέν το καὶ ἔδωκέν το τοὺς μαχκίπους καὶ ποίκασιν ψουμῖν καὶ πουλοῦσάν το φτηνὸν εἰς τὴν μέσην, διὰ νὰ δοῦν οἱ μαντατοφόροι πῶς ἔ(χει) σιτάριν πολύν, διὰ νὰ σηκώσουν τὴν κατούναν τοὺς νὰ φύγουν· καὶ ἄνταν ἐθέλαν νὰ πᾶν οἱ μαντατοφόροι ἀποὺ τὸ κάστρον ἔδωκέν τοὺς δύο γομάργιχ ψουμῖν καὶ ἐπῆραν μετὰ τοὺς· καὶ ἐβούθησεν ἐκεῖνον τὸ ἄττον τοῦ κοντοσταύλη καὶ κόμπωσέν τοὺς καὶ εἶπαν: ἂν ποίσιωμεν θ' χρόνους ὧδε, δὲν κάμνομεν τίποτες! καὶ μοναῦτχ ἐσηκώσαν τὴν κατούναν ἀπέξω. Ἀληθινὰ εἶναι ὅτι ἐκομπώθη ὁ κοντοσταύλης ἀπὲ τὸν Μουντολλη τὲ Βερνή, ὅτι ἐπέψεν τοὺς νὰ πᾶν ἵ ἀγοράσουν σιτάριν διὰ τὸ κάστρον, καὶ διὰ τὴν ἀκριβεῖν τοὺς ἐκρατήσαν τὰ καρτζά, καὶ τὸ κάστρον ἔμεινεν εὐκαιρον· καθὼς ἄνωθεν τὸ ἐξηγήθηκα, ὅτι μακᾶρι οἱ ἀκριβοὶ νὰ μὲν ἐγεννοῦνταν, ὅτι ἡ λύσσα τῆς φιλαργυρίας πολομᾶ τοὺς ἀνθρώπους δαιμόνους· ὅτι ὁ κοντοσταύλης ἐθάρρην τὸ κάστρον πῶς ἔχει σιτάριν διὰ ἄ χρόνον, καὶ κείνον δὲν εἶχεν διὰ μῆνες σ', καὶ ἂν εἶχεν λείψειν τὸ ἐκουβαλοῦσαν οἱ πουρτζέζηδες, οἱ Βουργάροι ἐφεῦγαν· καὶ ὅσον ἐγόρασεν ἡ ρήγαινα, τὸ κάστρον ἔθελεν παραδοθῆν, διὰ ἵ ἀβαντζιάση ὁ ἄτυχος καθαλλάρης ὑπέρπυρα φ' ἀληθεία πρὶν νὰ κουβαληθοῦν ἔξω οἱ Γενουβίσοι, καθημερινὸν ἐκουβαλοῦσαν, ἀμμὲ ἀφὸν ἐβάλλαν τὴν κατούναν ἔξω οἱ Γενουβίσοι, κανένας δὲν ἐτόλμησεν ἔξω νᾶβγη, μᾶλλον τὸ κτηνοβόλιν τὸ εἶχεν ἔξω, ἐπῆράν τα· διὰ τοῦτον ἐστενοχωρήθησαν, καὶ ὁ θεὸς ἐβούθησέν τοὺς.

Καὶ μετὰ ταῦτα ἐφάνην τὸ κάτεργον εἰς τὴν Κερινίαν τὸ ἔμελλε νὰ μῆθ ὁ κοντοσταύλης μέσχα, καὶ ἐδηγήθη καὶ ἡ κυρά ἡ κοντοσταύλαινα καὶ ἡ κόρη του καὶ ὄλη του ἡ ποταγή· καὶ ἄνταν ἐσηκώθη ὁ κοντοσταύλης, πάλε ἔπεψεν πανταχοῦ καὶ ἐκουβαλλῆσεν εἰς τὸ κάστρον σιτάριν, ἀπὸ τὴν ἀγάπην τὴν

εἶχεν εἰς τὴν Κερικίαν, καὶ ἀπὸ τὸν φόβον μηδὲν στραφοῦν οἱ Γενουσίσοι καὶ πάρουν τὴν. Καὶ πάλε ὁ κοντοσταύλης ἐβαλεν τὸν σὶρ Αἰῶν Τατιάμε καὶ ἔμοσεν, καὶ οὐλοὶ οἱ λᾶς τοῦ κάστρου, νὰ μὲν παραδώσουν τὸ καστέλλιν ἄλλου τινὸς παρὰ τοῦ ρηγὸς καὶ τοὺς ὀρισμούς του, ἐβ(γάλλ)λοντα τοὺς Γενουσίτους, καὶ ἀνέν καὶ μηνύση τους καὶ ὁ ρήγας νὰ μὲν ποίσουν διὰ λόγου του, ὅτι, ἂν μηνύση, διὰ τὸν φόβον τους θέλειν μηνύσει.

Ὁ κοντοσταύλης ἐνέβην εἰς τὸ κάτεργον, καὶ τὸ νὰ ποίσουν ἔρμενα, ἐφάνησαν δύο κάτεργα Γενουσίτικα καὶ ἤλθαν εἰς τὴν συντροφίαν του. Ὁ κοντοσταύλης θωρῶντα πῶς ἔπεσεν εἰς τὸ χέριν τους, κράζει τοὺς ἢ παραβοκυροὺς καὶ λαλεῖ τους — ἄρχοντες, τοῦτα εἶναι τὰ προμουτιάσματά σας καὶ οἱ ὄρκοι σας; δόξα σοι ὁ θεός, ἀκομὶ δὲν ἐβγήκαμεν ἀπὸ τὴν Κύπρον καὶ τὰ κάτεργά σας βλέπουν με! Οἱ παραβοκυροί, ὡς φρένιμοι καὶ κοινμποτάδες, εἶπάν του — ἀφέντη, ἐφάνην τοὺς παραβοκυροὺς καὶ τοὺς δελοίπους ἀφένταις, ὅτι εἶναι ἀντροπὴ ν' ἀφήσουν τιτοῦ ἀφέντην νὰ πάγη μ' ἓναν κάτεργον, ὅπου εἶσαι αἷμαν ρηγάτικον, καὶ πέψαν τα εἰς τὴν συντροφίαν σου. Τότε ἐκοντέψαν τὰ β' κάτεργα κοντὰ εἰς τὸ κάτεργον τὸ ρηγάτικον καὶ ἐχαιρετῆσαν τὸν κοντοσταύλην· καὶ τοὺς β' παραβοκυροὺς ἐκράζαν, τὸν ἓναν Ἀντωνίον τελὰ Τοῦρνο, καὶ τὸν ἄλλον Ἀντώνιον Σκαρτζεφοῦγγον· καὶ λαλοῦν τοῦ κοντοσταύλη· — μηδὲν ἔχης ἔννοιαν καὶ μεῖς πολομοῦμέν σου συντροφίαν ὡς ἐκεῖ ὅπου μέλλεις νὰ πεζεύσης, καὶ τότε πᾶμεν τὴν δουλιάν μας. Ὁ κοντοσταύλης ὅπου τοὺς ἀγρώνιζεν, δὲν ἐτόλμα νὰ τοὺς ζητζίπωση, παρὰ εὐκαρίστειν τους, ὅτι ὁ λόγος λαλεῖ — κρατεῖ με ὁ δυνατός, καὶ δέρνει με ὁ ἀδύνατος. Καὶ ἄνταν ἀπεσῶσαν εἰς τὴν Ρόδον, τὸ κάτεργον τοῦ ρηγὸς ἐνέβην εἰς τὸ Μαντράκιν, καὶ ἐκατέβησαν οἱ φρέριδες καὶ ἐπροσδέκτησάν τον πολλὰ τιμημένα· καὶ μετὰ δ' ἡμέραις ἤλθαν οἱ φρέριδες καὶ ἐπαρακαλέσαν τον τὰ πάγη εἰς τὸ κάστρον, ὅτι ἦτον ἀπλικε-

μένος ἔξω τοῦ κάστρου, καὶ εἶπάν του — ἀφέντη κοντοσταύλη, ἐνὶ μεγάλῃ μας ἀντροπῇ νᾶσαι πλικεμένος ἔξω τοῦ κάστρου, ἀμμὲ ἔμπα εἰς τὸ κάστρον καὶ ψήφα πῶς ἐνὶ δικόν σου, ὡς γιον τὴν Κερινίαν· καὶ ἀπάνω εἰς ὅλα φοδούμεθα μηδὲν ἔλθουν οἱ ἐχθροὶ σου καὶ πάρουν σε, καὶ δὲν μᾶς φαίνεται δίκαιον νὰ σὲ πάρουν ἀπὲ τὰ χεργία μας· διὰ τοῦτον παρακαλοῦμέν σε νὰ ἐμπῆς εἰς τὸ κάστρον, ὅτι ἐκεῖ θέλεις εἶστέν πολλὰ θαρρούμενα παρ' ἄλλοῦ, καὶ μεῖς νὰ σοῦ δουλεύωμεν εἰς ὅλαις σου ταῖς χρησες. Ὁ κοντοσταύλης εὐχαρίστην τους καὶ ἐκουβαλήθην εἰς τὸ κάστρον· καὶ εἰς τὸ ἔμπα τοῦ Μαντρακίου ἐκακοψύχησεν ἡ κόρη τοῦ κοντοσταύλη. Τότε ἦλθαν οἱ καρθοκυροὶ τῶν β' κατέργων καὶ εἶπαν τοῦ κοντοσταύλη — ἀφέντη, καιρὸς εἶναι νὰ μπῆς εἰς τὸ κάτεργόν σου, νὰ ποίσης ταξετδίν σου. Ὁ κοντοσταύλης θωρῶντα διὰ πάντα πῶς ἦτον εἰς τὰς χεῖράς τους, ἀπολογήθην πολλὰ ταπεινά καὶ κουρτέσικκα καὶ εἶπέν τους — ὁ θεὸς τὸ γινώσκει, εὐρίσκομαι εἰς μεγάλην πεθυμίαν νὰ τὸ τελειώσω, ἀμμὲ ἡ μονογενὴ μου κόρη ἀστένησεν πολλὰ καὶ δὲν τολμῶ νὰ τὴν σκαλέψω, μηδὲν πεθάνη, καὶ στέκομαι ὅσον νὰ καλλιτερίση νὰ μισεύσωμεν· ὁμως ἂν θέλετε νὰ πᾶτε, ἀμέτε εἰς τὸ καλόν, καὶ εὐχαρίζομαί σας ἀπὸ τὴν συντροφίαν ὅπου μοῦ ἐποίκετε ὡς ὧδε. Οἱ ποῖγοι εἶπάν του — ἐπρουμουτιάσαμεν νὰ σὲ συντροφιάσωμεν ὅσε καὶ ὅπου νὰ πᾶς. Καὶ πάλε εὐχαρίστην τους πολλὰ καὶ ἀποχαρέτησέν τους. Καὶ ἐστράφησαν καὶ ἐπῆγαν εἰς τὸν τοποκράτωρ τῆς Ρόδου ὅπου ἦτον εἰς τὸν τόπον τοῦ μεγάλου μαστόρου, καὶ εἶπάν του νὰ τὸν ἐβγάλλη τὸν κοντοσταύλην ἀπὲ τὴν Ρόδον· ὅτι ἀκομὶ δὲν εἶχεν ἔρτειν μέγας μᾶστρος ἀπὲ τὸν Πάπαν· ὁ ποῖος τοποκράτωρ ἦτον ὁ μαριτζᾶς τῆς Ρόδου, ὅπου εἶχεν ἔρτειν εἰς τὴν Κύπρον· τὸν ποῖον ἐφοβερίσαν τον καὶ ἐπροτεστιάσαν τον, λαλῶντά του — προτεστιάζομέν σε νὰ μᾶς πλερώσης ὅλαις ταῖς ζημίαις ὅπου νὰ μᾶς γενοῦν διὰ ταῖς ἡμέραις ὅπου

νά σταθῶμεν ὡδε διὰ τὸν κοντοσταύλην· διὰ τοῦτον λαλοῦμέν σου, ἂν θέλῃς νά ἦσαι φίλος μας, νά ῥίσης τὸν κοντοσταύλην ναύκαιρέση τὸν τόπον, διὰ νά παῖμεν τὴν δουλιάν μας· διατί προμουτιάζομέν σου και θέλομεν ἀπεζεύσειν, και θέλομεν πλερωθῆν ἀπὸ ξαυτόν σας. Ἀνάμεσα τῆς ταραχῆς τούτης ἐπέθανεν και ἡ κόρη τοῦ κοντοσταύλη, ἡ ποία ἦτον χρόνων δύο· και ἐπῆρεν και κείνος και ἡ κοντοσταύλαινα μεγάλην λύπην. Εἰ δέ οἱ ἀδελφοὶ τῆς Ρόδου, τούτέστιν οἱ φρέριδες, ἦτον εἰς μέγαν φόβον διὰ τοὺς Γενουβίους, γροικῶντα τὴν σουπερπῖαν τους και τὸ κακὸν τὸ ποῖκαν εἰς τὴν Κύπρον, ἐμνηῦσαν τοῦ κοντοσταύλη νᾶβγη νά πᾶ τὴν στρατὸν του, διατί δὲν δύνονται νά ἀντισταθοῦν τοὺς Γενουβίους, τοὺς κακοὺς χριστιανοὺς, τὰ ἔργα τοῦ διαβόλου, και δὲν θέλουν νά κιντυνεύσουν διὰ λόγου του. Ὁ κοντοσταύλης ἀπολογῆθην τους — ἄρχοντες, παρακαλῶ σας νά μὲ ρικουμαντιάσετε εἰς τὸν τοποκράτωρ και εἰς ὄλους τοὺς ἄρχοντες, και νά τοὺς πῆτε ἀπὲ τὴν μεριάν μου πῶς, τοῦτα εἶναι τὰ προμουτιάσματα τὰ μοῦ ἐπρομουτιάσαν, ὄνταν μὲ μπάσαν ἔσω; δὲν εἶναι κρατούμενοι νά διαφεντεύσουν τοὺς πτωχοὺς ἀπὲ τοὺς κλέπταις, και ἀδύνατους ἀπὲ τὰ χεργία τοὺς δυνατοὺς; και ἐγὼ ὅπου εἶμαι υἱὸς τοῦ καλοῦ ρὲ Οὐγγε, ὅπου πολλὰ σᾶς ἀγάπαν, ὡς και τὰ κλά σας εὐρίσκονται εἰς τὴν Κύπρον, και εἶστε ὠρκισμένοι μας, θέλετε νά μὲ δώσετε εἰς τὰ χεργία τοὺς ἐχθροὺς μου; Και πολλὴν χάραν ἐπῆρα ὄνταν ἐπέσωσα εἰς τὸν τόπον σας, και ἐθάρρουν πῶς δὲν εἶμαι παρκάτω παρὰ τὸν δικόν μου, και ἤτζου εὐχάρηκα τοῦ θεοῦ ὅπου μὲ ἔβαλεν εἰς καλὰ χεργία, και σεις νά μὲν θελήσετε νά μοῦ σπλαγχνισθῆτε και μὲ σκεπάσετε ἀπουκάτω τὸ σκέπο; σας, ἀμμὲ νά φοβηθῆτε τοὺς ἀπίστους Γενουβίους, και νά μὲν βουθήσετε ὡς γίον ὀρίζῃ ἡ τάξη τῆς ἀδελφосύνης σας; ἀκριβὰ παρακαλῶ τὸν θεὸν και σᾶς νά μὲ βάλτετε εἰς ἕναν πύργον και νά μὲ ἀφήσετε ὡς που νά πάγη ἡ ἀπιστο;

γενεὰ τῶν Γενουβίσων ἀπῶδες, καὶ τότε θέλετε μὲ ἀφήσειν, καὶ θέλω πάγειν εἰς τὴν Ρώμην νὰ τελειώσω τὸν ὀρισμὸν τοῦ ρηγός· καὶ ἂν δὲν θέλετε νὰ τὸ ποίσετε τοῦτον, παρακαλῶ σας νὰ μοῦ ἀρματώσετε ἕνα κότεργον ἀπὲ τὰ κατέργα σας νὰ μὲ συντροφιᾶσῃ εἰς τὸ ταξειδί μου διὰ νὰ πάγω εἰς τὴν Ρώμην· καὶ πολομῶντα τοῦτον, θέλει φανῆν ἡ καλὴ κουρτεσία τοὺς φίλους, καὶ τὸ καλὸν θέλημα τὸ ἔχετε μὲ τὴν Κύπρον. Οἱ ἀδελφοὶ φρέριδες ἐστράφησαν εἰς τὸν τοποκράτωρ τὸν μαριτζᾶν καὶ εἰς τὴν βουλὴν τοὺς πρώτους, καὶ εἶπαν τὴν συντυχίαν τοῦ κοντοσταύλη· καὶ ἐποίησαν βουλὴν ὅτι νὰ τοῦ βουθήσουν καὶ νὰ τὸν συντροφιᾶσουν ὡς τὴν Βενετίαν.

Καὶ ἤτζου ἀποδιαβάζαν ἡμέραν πρὸς ἡμέραν· καὶ διαβαίνοντα ἰγ' ἡμέραις ἀφὸν ἔραξεν τὸ κότεργον τοῦ κοντοσταύλη εἰς τὸ Μαντράκιν, ἀναφάναν ἰ' κότεργα Γενουβίσιχα, εἰς τὰ ποῖα ἦσαν οἱ καθαλλάριδες οἱ Κυπριῶταις ὅπου θέλομεν τοὺς ἀνοματίσειν κάτωθεν, καὶ τὸ λογάριν τῆς Κύπρου ἐκείνον τὸ ἔμεινεν· καὶ ἦσαν τὰ δύο κότεργα ἐκεῖ, καὶ τὸ κότεργον τοῦ ρηγός· καὶ ἀγγρίστην ὁ ἀμιράλης καὶ οἱ λοιποὶ καθαλλάριδες, καὶ διατὶ ἐμείναν ὡς καὶ τώρα εἰς τὴν Ρόδον· καὶ εἶπαν του οἱ δύο παραβοκυροὶ τῶν κατέργων — ἀφέντη, μηδὲν ἀγγρίζεσαι, ὅτι οἱ Ροδίταις κρατοῦν τὸν κοντοσταύλην, καὶ δὲν μᾶς τὸν διδοῦν νὰ πᾶμεν! Τότε μηνῦσαν ὅλους τοὺς φρέριδες νὰ πείσουν τὸν κοντοσταύλην, μηδὲν κιντυνέσουν. Τότε ὁ τοποκράτωρ τοῦ μεγάλου μαστόρου καὶ οὔλοι οἱ πρῶτοι γέροντες καὶ ὅλη ἡ χώρα ἀναμίκτηκεν, καὶ ἐμηνῦσαν τοῦ κοντοσταύλη — διὰ τὸν θεὸν νὰ ἐβγῆ νὰ πάγῃ εἰς τὴν συντροφίαν τους, καὶ ἂν θέλῃς νὰ σοῦ δώσωμεν τὸ κότεργόν μας συντροφίαν τοῦ ἐδικοῦ σου, εἰς τοὺς ὀρισμούς σου· ἀμμὲ ἴντα ἐμπόρου νὰ ποίσουν β' κότεργα μέσα εἰς τὰ ἰβ' κότεργα! ἀμμὲ ἤξευρε ὡς φρίνιμος πῶς σ' ἔχουν εἰς τὸ χέριν τους. Ὁ κοντοσταύλης πολλὰ ταπεινὰ ἀπολογήθη καὶ σπλαγχνικὰ — ἀκριβοὶ ἀδελφοὶ

χριστιανοί, ὅπου εἰστε σκέπος τοὺς ἀδύνατους, τῶρα εἶναι και-
 ρὸς νὰ μοῦ βουθήσετε καὶ νὰ με ἀποβγάλλετε ἀπὸ τὸ πρό-
 σωπον τοὺς Γενουβίους, ὅτι ἐγὼ ἤρτα εἰς τὰ χεργιά σας ὡς
 γίον ἀπελπισμένος, εἰς τὸ σπῆτιν σας, καὶ ἐμόσετέ μου νὰ με
 συντροφιιάσετε ὡς τὴν Βενετίαν εἰς τὸν ἔξοδόν μου. Καὶ ἐστρά-
 φησαν οἱ φρέριδες εἰς τὸν τοποκράτωρ ὅπου ἔτον εἰς τὸν τόπον
 τοῦ μεγάλου μαστόρου, καὶ εἶπάν του τὰ λογία τοῦ κοντο-
 σταύλη· οἱ ποιοὶ πολλὰ τὸ ἐλυπήθησαν, ὅμως δὲν ἐδυνήθη-
 σαν νὰ ποίσουν τίποτες. Τότες, ἐποίησαν διαλαλημὸν ἔσω εἰς
 τὴν Ρόδον, κανενεὶς νὰ μὲν τορμήσῃ νὰ πουλήσῃ τὰ ἄρματά του,
 καὶ ὅσοι Κυπριῶταις εὐρίσκονται εἰς τὴν Ρόδον μοναῦτα ναύ-
 καιρέσουν τὸν τόπον, ἀπάνω εἰς κόμμην τῆς κεφαλῆς του.
 Καὶ μοναῦτα ἐβάλλαν καὶ βλέπαν τὴν πόρταν τοῦ κοντοσταύ-
 λη ἐκεῖ ὅπου ἦτον ἀπλικεμένος· καὶ τὸ σπερνὸν ἐξέβη ὁ το-
 ποκράτωρ τοῦ μεγάλου μαστόρου καὶ οὔλοι οἱ πρῶτοι εἰς τὸν
 κοντοσταύλην καὶ εἶπάν του — καλὲ ἀφέντη, ἄμε ἀπῶδε, πα-
 ρακαλοῦμέν σε, ὅτι ἐμποροῦμεν νὰ κιντυνεύσωμεν εἰς τιτοῖαν
 λογὴν ὅπου νὰ μὲν ἡμπορήσωμεν νὰ διορθωθοῦμεν· διὰ τοῦτον
 φαίνεται μας νὰ ἐβγῆς νὰ πάγῃς τὴν δουλιάν σου, καὶ ἂν ἡμ-
 πορήσῃς νὰ ποίσης τὸν ἀμιράλην μὲ τὰ καλά σου λογία νὰ
 πάγῃ μὲ τὰ κάτεργα καὶ νὰ σὲ ἀφήσῃ, τότε τὰ ποίσωμεν
 μετὰ σου ὅσον νὰ μπορήσωμεν, καὶ μὲ τὰ κορμιά μας καὶ μὲ
 τὸ δικόν μας. Τότες εὐχαριστεῖν τους καὶ εἶπέν τους — πα-
 ρακαλῶ σας μηνύσετε τοῦ ἀμιράλη νὰ πέψῃ τινὰν νὰ τοῦ συν-
 τύχω. Μοναῦτα ἐπέψαν εἰς τὸν ἀμιράλην· γροικῶντά το ὁ
 ἀμιράλης, ἔπεψεν δ' καθαλλάριδες νὰ τοῦ συντύχουν καὶ εἶπάν
 του τὰ περὶ τῆς Κύπρου· καὶ εἶπάν του πῶς ὀλίγον ἔλειψε
 νὰ σκοτώσουν τὴν ρήγαινα διὰ τὴν ἀπιστίαν ἀποῦ τοὺς ἐποίη-
 κεν. Τότες εἶπέν τους — ἀφένταις, διατὶ δὲν με ἀφήνετε νὰ
 πάγῃ τὴν δουλιάν μου, καὶ ζηλόνητέ με ἀπὸ τὴν στράταν μου;
 ἐσεῖς ἐπrouμουτιιάσετέ μου μὲ ταῖς γραφαῖς σας, καὶ ἐδώκετέ

μου και τὸ σκληροκουτούτον, και οὐλα ἐποίειτε ὑέματτα, τίνα πίστιν ἔχετε, και πῶς νά σᾶς κρατοῦμεν και νά σᾶς πιστεύσωμεν εἰς τὸν λόγον σας ἢ εἰς τὸν ὄρκον σας; Τότε λαλοῦν του — νά δῆς τὸν λόγον μας και τοὺς ὄρκους μας ποτάποιν νᾶναι βεβαιωμένοι και στερεωμένοι; Ἐξευρε, ἐμόσων τοῦ ἀδελφοῦ σου τοῦ πρίτζη και ἦλθεν ἀπὸ τὸν Ἅγιον Παρίον, και τῆς ρήγαινας και ἦλθεν ἀπὸ τὴν Κερινίαν, και ἀγανάκτησιν δέν τοὺς ἐποίηκαμεν, ἀμμ' ἐποίηκαμέν τους και ἀγάπην· διὰ τοῦτον ἐμπορεῖ πᾶσα ἀνθρωπος νά μᾶς κρατήσῃ ὀρθοὺς και ἐμπιστοὺς χριστιανούς· και προμουτιάζομέν σου, μὰ τὰ ζ' μυστήρια τῆς ἐκκλησίας και εἰς τὰ θεῖα τοῦ θεοῦ εὐαγγέλια ὅτι νά σέ συντροφιᾶσωμεν, και μηδέν κιντυνέψη ἢ ζωή σου, οὐδέ τὸ κορμίν σου, οὐδέ ἢ ζωή σου, οὐδέ ἢ ὑποταγή σου, οὐδέ τὸ δικόν σου, ἀμμέ νά σέ πάρωμεν καλά και ἀναπαμένον και εἰς τὸ ἀπλαζίριν σου. Γροικῶντα ὁ κοντοσταύλης τὰ καλά λογία και τὰ προμουτιάζματτα, και θωρῶντα τὸ κορμίν του δομένον εἰς τὰ χεργία τους, και δέν ἐμπόρεν οὐδέ διαφεντεμούς, οὐδέ μὲ κακόν, οὐδέ μὲ καλόν και δέν ἠμπόρησε νά γλυτώσῃ ἀπὸ τὰ χεργία τους, εἶπεν — ἀποὺ τὰ δύο κακά, τὸ παρκάτω εἶναι καλλίτερον· ἐκουντετίασε νά πάγη μετὰ τους. Και οἱ φρέριδες ἐπαρᾶδῶκάν τον τοὺς Γενουβίσους, και ἐπῆγαν τὴν δουλιάν τους.

Τώρα θέλομεν ν' ἀφήσωμεν τοῦτον, και θέλομεν νά ποῦμεν τὸ ἔβγα τοῦ ἀμράλη. Και οἱ καρᾶβοκυροί, ὅσον ἐξέβην ὁ κοντοσταύλης ἀπὸ τὴν Κύπρον, ἀφὸν ἐδιάβησαν εἰς μέραις κατὰ τὸν ὄρκον τους, τῆ ἐσχάτη ἀπριλίου α το δ' Χριστοῦ ἀρματῶσαν ἰ' κάτεργα μὲ τοὺς λᾶς τους και μὲ τοὺς καβαλλάριδες ἀποὺ πῆραν ἀπὸ τὴν Κύπρον δι' ἀμάχιν διὰ 29 χιλιάδες δουκάττα χρυσᾶ· πρῶτον ἐπῆραν τὸν Τζάκον τὸν Λουζουνίαν τὸν υἱὸν τοῦ πρίντζη τὸν κούντην τῆς Τρίπολης, και τὸν Τζάνον τὸν Λουζουνίαν τὸν ἀδελφόν του τὸν πορνικόν, και τὸν σὶρ Ἄρ-

νάτ τὸν Σασοῦν, τὸν σίρ Τζουάν τε Ζήπλ, τὸν σίρ Ἄμοῦν Βισκούνην, τὸν σίρ Ὅτέτ Μιμάρς καὶ μαριτζᾶς Κύπρου, τὸν σίρ Πιέρ Λαζέ, τὸν σίρ Πατί τε Νόρες, τὸν σίρ Λαμπάμ, τὸν σίρ Σιμοῦ Μουντολήφ, τὸν σίρ Πιέρ τε Φλουρήν, τὸν σίρ Τζάκε Πενεφήν, τὸν σίρ Φιλίππε Κόσταν, τὸν σίρ Μάρην τε Πλεσίε, τὸν σίρ Πιέρ Μουντολήφ, τὸν σίρ Νικὸλ τε Μουζελλᾶ, τὸν σίρ Τουμάς τε Ποῦν, τὸν σίρ Γατιέρ τε Νόρες, τὸν σίρ Τζάκε τε Νεβέρε, τὸν σίρ Τζουάν τε Λυμνάτ, τὸν σίρ Τζάκ Λεπιουφλέ τὸν Τζασουλάν, τὸν σίρ Μαρήν Λεμόνε, τὸν σίρ Μαρήν Μουντολήφ, σίρ Μαρήν τε Ὀλύβα, τὸν σίρ Γῆν Προτότ, τὸν σίρ Γῆν τε Λακολέ, σίρ Τζουάν τε Σαλαζῆς, σίρ Τάτ τε Λακολλεέ, σίρ Χαμαρήν Τζάκ, Τζακᾶς Μουζεζάρτ, σίρ Γιαλίαν τε Γαπριέλ, σίρ Πιέρ τε Καφρά, σίρ Τζουάν τε Μιμάρς, σίρ Ναρνάτος δὲ Λισενιέ, σίρ Πιέρ τε Λιμνάτ, σίρ Λίαμ Φόρτ, σίρε Γρίμε Βισκούνης, σίρ Χαρρήν τε Λιμνάτ, σίρ Ἄντρέ τε Λακολλιέ, σίρ Πριάμου Μουντολήφ, σίρ Γγέ τε Μουντολήφ. Καὶ ἄλλους ἐπέψαν εἰς τὴν Χιον εἰς τὰς φυλα(κά)ς, τοὔτέστιν τὸν σίρ Τζουάν τε Μόρφου τὸν κούντην τε Ρουχᾶς, τὸν σίρ Ἄμοῦν Παπί, τὸν σίρ Τζουάν Παπί τὸν υἱὸν τοῦ σίρ Γῆ, τὸν σίρ Πιέρο Ρουσίαν, σίρ Τζουάν Παπί ὁ υἱὸς Ρεσία, τὸν υἱὸν σίρ Φιλίππε Προδόστου, τὸν σίρ Πιέρ τε Κοῦντζες, σίρ Τζουάν Παπί ὁ υἱὸς σίρ Ἄμοῦντ, σίρ Νικὸλ Τζημπελῆν. Ὅμοίως ἐπῆραν καὶ τοὺς κάτωθεν δηλουμένους παῖδας νὰ τοὺς ἀρμάσουν με ταῖς κόραις τους, τὸν Τζάνον τε Νόρες νὰ τὸν πάρη γαμπρὸν ὁ ἀμιράλης τῆς Γένουβας ὁ σίρ Πιέρ τε Καμπέ Φρεγκοῦζε, τὸν Λογῆς Βισκούνην νὰ τὸν πάρη ὁ σίρ Γίζο Σιπός. Κχι ἕτεροι καβαλλάριοι οἱ κάτωθεν δηλουμένοι, ὅπου ἐπῆγαν ἀπὸ τὴν παραπόνησίν τους μοναχοὶ εἰς τὴν Γένουβαν· τὸ νὰ πάγη ἡ ἀρμάδα ἀπὸ τὴν Κύπρον, ἐσήκωσεν ὁ ρήγας τὸ ψομίν τους διὰ παραβουλίαν ὅπου σκοτώσαν τὸν κύρην του, καὶ ἂν ἦλθεν κανένας καβαλλάρης, ἐξώριζέν τον καὶ ἐδωχέν τον· τοὔτέστιν τὸν σίρ

Τουμᾶς τὲ Μόρφου, τὸν υἱὸν τοῦ κούγτη τὲ Ρουχᾶς, τὸν σὶρ Ἀ'ρνάτ τὲ Μιμάρς, σὶρ Γιλιάμ τὲ Μουντολῆφ, ὁ παιθίος σὶρ Φιλίππε τὲ Μουφλέ, σὶρ Φιλίππες, τὲ Σασοῦς, σὶρ Στάς Ἑλληπετίτ, σὶρ Ἄμουν Καντουφλέ, σὶρ Γῆ Μαλεπεῆ, σὶρ Τουμᾶς Μάρς, σὶρ Φρασές Καμάδρας.

Οἱ Γενουβίτοι ἦλθαν τὰ ζ' κάτεργα εἰς τὴν Κύπρον τὸ σαββάτον τῆ ἐσχάτῃ ἀπριλίου α το γ' Χριστοῦ, καὶ τῆ ἐσχάτῃ πάλε τοῦ αὐτοῦ ἐπῆγαν, ὅπου κἀν ἕναν χρόνον εἰς τὴν Κύπρον πολὺν κακὸν καὶ ζημίαν.

Καὶ πάλε εἰς τὸ ἐξηγούμεθαν ἄς ἔλθωμεν. Θεωρῶντα ὁ κοντοσταύλης τὸ σκάνταλον τοὺς Γενουβίτους εἰς τὴν Ρόδον, ἐκατέβην τὸ σαββάτον τῆ γ' ἰουνίου α το δ' Χριστοῦ ἐκεῖνος καὶ ἡ κοντοσταύλαινα ἡ γυναῖκά του καὶ ἡ ἀποταγή του καὶ οὐλόν του τὸ δικόν, καὶ ἐνέβην μέσα εἰς τὸ κάτεργον κλαῖ παρωνόν· καὶ ἐστάθησαν εἰς τὴν σκάλαν τοὺς ἀδελφοὺς τοὺς φρέριδες γ' ἡμέραις διὰ τὴν μεγάλην σκληρίαν ὅπου σηκώθη. Τότε εἶπάν του — χρῆσι εἶναι νὰ ἔλθης μετὰ μας ὡς τὴν Γενουβαν διὰ νὰ μαρτυρήσης τὴν ἀγάπην, καὶ προμουτιαζομέν σου νὰ ποίσης τὸ καλοκαῖριν μετὰ μας, καὶ τᾶπισα θέλεις πάγειν εἰς τὸν ρῆγαν τῆς Φραγκίας. Καὶ ἐπρομουτιαῖσαν του καὶ ἐποίκασιν χαρτία νοταρικά, ὅμως ὀλίγον τὸν ἐφέλεσαν, λαλῶντα, διαβαίνοντα καιρός, νὰ τὸν ἀφήσουν νὰ πάγῃ, καὶ οὐδὲ ὁ κοντοσταύλης τοὺς ἐπιστεῦγεν, ἀμμέ οὐδὲν ἔσωνεν πλέον.

Οἱ φρέριδες τῆς Ρόδου μὲ ὅλους τοὺς πρωτογέροους ἐμετανῶσαν πολλὰ διατὶ ἀφῆκαν τὸν κοντοσταύλην καὶ ἐπῆρᾶν τον οἱ ἄπιστοι Γενουβίτοι, καὶ ἐφοβήθησαν μηπῶς καὶ κρατήσῃ ὁ ρῆγας τὰ χωργία τους τὰ ἔχουν εἰς τὴν Κύπρον· ἀμμέ οἱ πτωχοὶ Κυπριῶταις ὅπου βαστάνουν πολλὰ, καὶ ὁ θεὸς ἐκδεκᾶ τους μὲ τὴν ἐλεμοσύνην του, καὶ δὲν ἀφεντεύγουν πρὸς τοὺς πτωχοὺς τοὺς παροίκους καὶ τὰ μαχία, οὐδὲν ἐδειξαν κἀνὲναν φανόν. Καὶ μὲ τούτην τὴν στράταν οἱ ἄπιστοι Γενου-

βίσοι ἐπῆραν τὸν κοντοσταύλην εἰς τὴν Γένουβαν, οἱ ποῖγοι ἐμόσαν δεύτερον ἀπάνω εἰς τὸ σῶμαν καὶ αἷμαν τοῦ Κυρίου καὶ γ' φορᾶς εἰς τὸ ἅγιον Εὐαγγέλιον, νὰ μὲν ποίσουν κακὸν τοῦ κοντοσταύλη, οὐδὲ νὰ τὸν καλύσουν ἀπὸ τὴν στράταν του ὅπου μέλλει νὰ πᾶ, καὶ ἐποίησαν τὰ δύο σαλβοκουνοῦτα καὶ τρία νοταρικά καὶ στοιχήματα τῆς ἀγάπης, καὶ οὐλα ἐτζακίσαν τα. Καὶ ἐπῆραν καὶ ἐβάλαν τους εἰς ταῖς φυλακαῖς τὸν κοντοσταύλην καὶ ζ' παρακαβαλλάρους του εἰς τὴν Μαλαπαγά, καὶ τοὺς δελοίπους ἐβάλαν τους εἰς τὸν πύργον τὸν λεγόμενον Κοντεφρά, τὴν δὲ κυρὰν τὴν κοντοσταύλαιναν, ὀνόματι Χελουγῆς Πρεζουή, μὲ τὴν ὑποταγὴν τῆς ἀφῆκάν τους εἰς τὸ θέλημάν τους. Καὶ ἡ κυρὰ ἡ Χελουγῆς ἡ κοντοσταύλαινα ἐπῆγεν καὶ ἐπλίκευσεν εἰς μίαν ἀρχόντισσα χήρας εἰς τὸ σπίτιν τῆς, καὶ ἔραβγεν ἀποκάμισα καὶ εἴ τι ἄλλον εὐρίσκεν, καὶ μὲ τὰ καρτζὰ τοῦ ραψιμάτου τῆς ἐδήγαν τὸν ἄντραν τῆς καὶ τὴν ζωὴν τῆς.

Θωρῶντα ὁ κοντοσταύλης τὸ κορμὶν του εἰς τὴν φυλακὴν καὶ τοὺς ψεματηνοὺς ὄρκους τῶν Γενουβίσιων, δὲν ἀποθάρρησε νὰ πέψη νὰ πάρῃ τὰ δουκάτα ἀπὸ τὴν Βενετίαν· ἐπάντεχεν ὅτι γλήγορα νὰ λευθερωθῇ ἀπὸ τὰ χεργία τους, καὶ ἄνταν νάβγῃ νὰ πᾶ μὲ τὸ κορμὶν του εἰς τὴν Βενετίαν. Καὶ μανθάνοντα ὁ ρὲ Πιέρ τὸ πῶς οἱ Γενουβίσοι ἐπῆραν τὸν θεῖόν του εἰς τὴν φυλακὴν, καὶ δὲν ἐπέψαν νὰ πάρουν ταῖς ἰ' χιλιάδες τὰ δουκάτα ἀπὸ τὴν Βενετίαν, ἐμήνυσεν χαρτία εἰς τὴν Βενετίαν, ὅτι ἀνέν καὶ πέψη ὁ κοντοσταύλης νὰ ζητήσῃ τὰ καρτζὰ νὰ μὲν τοῦ δώσουν τίποτε, ὅτι ὁ ρήγας ἔπεψέν τον εἰς τὸν Πάπαν καὶ εἰς τὴν Φραγγίαν διὰ ταῖς δουλικίας του, καὶ ἐπειδὴ τὸν ἐμποδίσαν οἱ Γενουβίσοι καὶ δὲν ἐπῆγεν εἰς τοὺς ὀρισμούς του, δὲν εἶναι κρατούμενος νὰ τοῦ δώσῃ τίποτε, μη πῶς καὶ πάρουν τα οἱ Γενουβίσοι.

Ἄντάν ἐποίησεν ὁ κοντοσταύλης καιρὸν εἰς τὸν πύργον,

ἐβαρῆθην καὶ ἐκράτησεν στράταν μὲ καλοὺς φίλους Γενουβίους καὶ ἐκαταστήσαν νὰ τὸν ἐβγάλλουν· καὶ φοβῶντα μὲν φύγη καὶ πιάσουν τὴν κοντοσταύλαιναν, ἐπέψαν τὴν εἰς τὴν Δουμπαρδίαν, καὶ τότε ἐβγάλαν τὸν ἀπὲ τὴν φυλακὴν καὶ ἀφήκάν τὸν τὰ γυρίζῃ. Καὶ ἐπῆγαν οἱ Γενουβίσοι καὶ εἶπαν ψέματα πῶς θέλει νὰ φύγη, καὶ ποῖκάν του πολλὰ κακά· ὕστερα ἐποῖκάν του ἓναν κλουβὶν σιδερένον ὅσον τὸν ἐχῶρον νὰ γυρίσῃ, καὶ ἐκρεμμάσαν τὸν μὲ τὴν ἄλυσον εἰς τὸν πύργον τῆς Μαλαπάγας, καὶ ἐποῖκαν ὄρκον νὰ μὲν τοῦ δώσουν πα(ρὰ) ψουμὶν καὶ νερόν, καὶ ἐκαρφῶσαν ἓναν τραβαρσάνιν εἰς τὰ δύο τοῦ ποδία, καὶ ἐβάλαν τὸν μέσα καὶ ἐκλειδῶσάν τὸν· καὶ ἔμεινεν ὡς ταῖς ἀποκρήαις. Καὶ ἐσυνβουλεύτησαν μεσόν τους καὶ εἶπαν — κα(βα)λλάριδες, τοῦτος εἶναι καλὰ ἀναγιωμένος, καὶ μὲ τούτῃ τὴν ζῶν ἐμπορεῖ ν' ἀποθάνη, καὶ θέλομεν χάσειν τὸ ἐγδεχόμεθαι ἀποῦ ζαῦτῆς του. Ἐμετανῶσαν, καὶ μηδὲν τζακίσουν τὸ κλουβὶν, ἐποῖκαν ἓναν Γενουβίσον ὀνόματι τὲ Μπαγὶ νὰ πάγῃ νὰ ζητήσῃ γράσαν τοῦ κουμουνίου, νὰ τοῦ διδῇ ἐκεῖνος ψουμὶν καὶ τὸ νερόν· καὶ ἐπρουμουτιάσαν τοῦ το, καὶ ὤρισαν τοὺς φυλακάτορους νὰ μὲν δώσῃ τοῦ κοντοσταύλη ἄλλος νὰ φᾶ τὸ ψουμὶν καὶ τὸ νερόν, παρὸ ἐκεῖνος ὁ Γενουβίσος· ὁ ποῖος ἔπερνε καθημερινὸν μίαν ὄρνιθιν καὶ ἐπολόμαν τὴν ὀπτὴν οὐ ζευστήν, καὶ ἔπερνε τὴν ἡμίσην καὶ ἔσκιζεν τὸ ψουμὶν καὶ ἔβαλλέν τὴν μέσα, οὐ ῥιφιακὸν ἢ ἄλλον τὸ νὰ μπόρησεν, καὶ ἐσυγκέριναν κρασίμ μὲ τὸ νερόν εἰς ἓναν κουζίν, καὶ τὴν νηστικὴν ψάριν καὶ ἄλλον ὄπου νὰ μπόρησεν. Καὶ γροικῶντα ἡ κοντοσταύλαινα πῶς ὁ ἄντρας τῆς ἐφυγεν καὶ πάλιν ἐπιάστην, ἐστράφην εἰς τὴν Γένουβαν· καὶ θωρῶντα οἱ Γενουβίσοι πῶς ἡ ἀρχόντισσα ἐστράφην εἰς τὴν Γένουβαν, μοναῦτα ἐβγάλαν τὸν ἀπὸ τὸ κλουβὶν καὶ ἀπὸ τὰ σίδερα, καὶ ἐβάλαν τὸν μέσα εἰς τὸν πύργον μὲ τὴν γεναϊκάν του.

Ἄκομί γινώσκετε ὅτι οἱ καβαλλάριδες οἱ κάτωθεν ἡῦραν

ἐπλὴν νὰ φύγουν, τούτέστιν ὁ σὶρ Ὀγκέτ τὲ Μιμάρς ὁ ἀμιράλης τῆς Κύπρου, ὁ σὶρ Πατὶν τὲ Νόρες, καὶ ὁ σὶρ Ὀτέτ Σασοῦς, καὶ ὁ σὶρ Φιλιπποῦς τὲ Σασοῦς, ὁ σὶρ Πιέρ Λαζῆς, Τζανὸς Παπῆς, καὶ ὁ σὶρ Τουμᾶς τὲ Πούντ, σὶρ Πιέρ τὲ Καφρᾶ, σὶρ Γῆς Βισκούντης, σὶρ Ἀρνάτ Βισκούντης ὁ ἀδελφός του, σὶρ Τζουάν τὲ Μιμάρς, καὶ οἱ δύο του υἱοὶ ὁ σὶρ Πιέρ καὶ σὶρ Χαρρὴν, καὶ ὁ σὶρ Γῆς τὲ Λεπαμέ, σὶρ Φιλιππὲ Κόστα, καὶ σὶρ Μαρήν τὲ Πλεσίς, καὶ σὶρ Οὐνκ Καντουφλέ. Τοῦτοι πάντα ἦσαν εἰς τὴν βουλὴν νὰ πάρουν τοὺς καθαλλάριδες νὰ φύγουν· καὶ ἔνταν ἐτελειώσαν τὴν βουλὴν, ἀναυλώσαν κάτεργα νὰ μποῦν νὰ ἔρτουν εἰς τὴν Κύπρον. Καὶ τοῦτον ξηγᾶται τὸ τὸ βιβλίον τὸ ἔγραψεν ὁ σὶρ Τζουάν τὲ Μιμάρς· ὅτι ὁ σὶρ Μαρήν Λεμὸν ἐπρόδωκέν τους εἰς τοὺς Γενουβίσιους, καὶ μοναῦτα ἐπιάσαν τους καὶ ἐφυλακίσαν τους, καὶ ἐβλεπῆσάν τους πολλὰ δυνάτά, ἕως ὡς που τοὺς ἐλευθέρωσεν ὁ θεὸς διὰ τοῦ ἐλέου του.

Νὰ σᾶς εἰπῶ τὴν ἐκδίκησιν ὅπου ἐκδικᾷ ὁ θεὸς τοὺς ἀδυνάτους· πρὶν νὰ βγοῦν οἱ Γενουβίσοι ἀπὸ τὴν Κύπρον ἐπέψαν τὰ πράματα τὰ ἐκουρσεύσαν πτωχοὺς καὶ πλουσίους, τὰ χωρίζ, τὴν Λευκοσίαν, τὴν Ἀμμόχουστον, ἐπέμψαν τα εἰς τὰ κάτεργα οἱ Γενουβίσοι καὶ ἐπέμψαν τα εἰς τὴν Γένουβαν· καὶ τῇ πέμπτῃ δικεθρίου α τ ο γ' Χριστοῦ τὴν παραμονὴν τοῦ ἀγίου Νικολάου ἐγένετον σκίρσι μεγάλη εἰς τὴν θάλασσαν καὶ ἐτζάκισαν τὰς κάτεργα εἰς τὴν Ἀγίαν Νάπαν, καὶ ὅλοι οἱ ἀθρώποι ἐπνίγησαν, καὶ τὰ πράματα ὅλα ἐπῆγαν εἰς τὸ φοῦντος, καὶ δὲν ἐγλύτωσεν τινάς, ὅτι ὁ τόπος ἦτον πετρώδης, καὶ ὄλοι ἐπνίγησαν· τὰ ἄδικα καμουμένα!

Καὶ πρὶν ἐβγοῦν οἱ Γενουβίσοι ἀπὸ τὴν Κύπρον ἀφῆκαν καπετάνον νὰ βλέπῃ τὴν Ἀμμόχουστον καὶ πολλοὺς λαὸς τῶν ἀρμάτων, καὶ ὥρισαν τους νὰ ζητήσουν ἀπὸ τὸν ρῆγαν κἀθα καιρὸν ὅσοσα κατὰ τὰ στοιχήματα τῆς ἀγάπης· καὶ ἔμεινε καιρὸν, καὶ ἀκομὶ δὲν ἀρχέψαν νὰ τίσουν τίποτες.

Θωρῶντα ἢ ρήγαινα ὅτι ἀντράδελφός της ὁ πρίντζης εἶχεν εἰς τὴν συντροφίαν του πολλοὺς Βουλγάρους εἰς τὸν Ἅγιον Ἰλαρίον, καὶ ἔρευγε νὰ τὸν κυνηγήσῃ, καὶ πρὶν ἐβγῆ ἀπὲ τὴν Κερνιάν ἐμήνυσέν του καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Κερνιάν μὲ πολὺν φουσάτον· καὶ φοβῶντα εἰς τὸ διάβαν του μηδὲν τὴν πιάσῃ, ἐποίησεν καὶ ἐλειτουργήσασαν, καὶ ἀπάνω εἰς τὸ κορμὶν τοῦ Χριστοῦ ἔμοσεν ὁ γεῖς τοῦ ἄλλου νὰ ἔχουν καλὴν ἀγάπην· καὶ τότε ἐστράφην εἰς τὸν Ἅγιον Ἰλαρίον, καὶ ἐκλουθῆσέν του ἢ ρήγαινα ὡς τὸ Πάς, καὶ ἀποχαιρετήσασαν, καὶ ἤρτεν ἢ ρήγαινα εἰς τὴν Λευκοσίαν, καὶ ὁ πρίντζης ἐνέβην μὲ τὸ φουσάτον του εἰς τὸν Ἅγιον Ἰλαρίον. Καὶ ἄνταν ἐπέσωσεν ἢ ρήγαινα εἰς τὴν Λευκοσίαν, ἢ ρήγαινα ἐμήνυσεν χαρτὶν τοῦ πρίντζη. « Ἠγαπημένε μας ἀδελφέ, ἔπαρε σκοπὸν ἀπὲ τοὺς Βουργάρους, ὅτι συμβουλεύονται νὰ σὲ σκοτώσουν καὶ νὰ πάρουν τὸ κάστρον τοῦ Ἁγίου Ἰλαρίου, καὶ βλέπε τὸ κορμὶν σου· καὶ διατὶ σὲ ἀγαπῶ, σοῦ τὸ μνηῶ ». Ὁ καλὸς ἀφέντης ἔδωκεν πίστιν εἰς τὸ χαρτὶν τῆς ἐχθρῆς του, ἢ φαρμακοῦσα παρὰ τὸ φαρμάκιν, καὶ ἔπεσεν εἰς ἀμαρτίαν μεγάλην, ὅτι ἄδικα ἐφόνευσεν ταῖς ψυχαῖς· καὶ ἔμπασέν τους ἀπάνω καὶ ἐκεῖνος ἔκατξεν εἰς τὸν γούλαν ἔσω, καὶ ἔκραζεν ἕναν πρὸς ἕναν καὶ ἔριζεν καὶ ἐρρίβγαν τον ἀκ τὸ παραθύριν κάτω, καὶ ἐσκοτόνουνταν εἰς τόσον κρεμμὸν· καὶ ὁ ὕστερος διὰ θελήματος Κυρίου ἐγλύτωσεν, ὅτι ἐκρεμμίσαν τον καὶ δὲν ἐσκοτώθην, νὰ φανερωθῆ τὸ πῶς ἄδικα τοὺς ἐσκοτώσαν, καὶ ἔζησεν πολὺν καιρὸν μετὰ ταῦτα.

Παντέχοντα ὁ πρίντζης ὅτι ἦτον λυμένη ἢ καρδιά της ρήγαινας διὰ τὸν ὄρκον, καὶ διὰ τοῦτον ὄσον τοῦ ἔγραψεν, ἀφῆκεν τὸν Ἅγιον Ἰλαρίον καὶ ἦ(ρ)τεν εἰς τὴν Λευκοσίαν. Ἡ ρήγαινα ἦτον πολλὰ φρασκωμένη καὶ ἐγύρευγεν πῶς νὰ τὸν βάλῃ εἰς τὰ χέριν της διὰ νὰ τὸν σκοτώσῃ· τότες ἐφάουσκασεν τὸν υἱὸν της τὸν ρήγα νὰ τὸν σκοτώσῃ, ὡς ἐκεῖνος ὅπου ἦτον ἀφορμὴ τοῦ σκοταμοῦ τοῦ κυροῦ του. Τὸ ἀπογοῖομαν ἐ-

μήνυσέν του νά ἔλθῃ εἰς τὸν ρῆγα, καὶ ἔχωσεν ὀπίσω εἰς ταῖς ἑρτζαῖς τὸν σὶρ Φρασέσκην Ταμαρῆν, Γενουβίσιος, ὅπου ἔμεινεν εἰς τὴν Κύπρον εἰς τὸ μνηῖον τοῦ ρηγῶς διὰ βαχλιώτης τοῦ, καὶ τὸν σὶρ Φρασέξ Σατοῦρνον Κατελάνον βαχλιώτην τους, καὶ ἄλλους Ἀναπολιτάνους καὶ Λουμπάρδους, καὶ τὸν Λογῆς Ποῦς βαχλιώτην τοῦ ρηγῶς, καὶ καθαλλάριδες Κυπριώταις. Καὶ οὕτως ἐγροίκεσεν τὸν ὀρισμὸν τοῦ ρηγῶς, ἐκατέβην ὁ αὐτὸς πρίντζης νά καθαλλικεύσῃ, εἶπάν του οἱ λαὸς ἀποῦ τὸν ἀγαποῦσαν — μὴδὲν πᾶς, εἶδὲ κἀνοῦ σκοτόνου σε! Καὶ δὲν ἐπίστευσεν καὶ ἐκατέβην ὡς τὸ περροῦνιν· καὶ πάλε εἶπάν του, καὶ δὲν ἐπίστευσεν· λοιπὸν εἶπεν — οἱ ὄρκοι παιγνιδία εἶναι! Καὶ τὸ νά κάτξῃ εἰς τὸ ἄλογον, ἔχωσεν τὰ ποδία του καὶ ἔφτασεν τὸ ἄλογον νά κταίσῃ, καὶ εἰς τοῦτον ἐπῆγεν ἕως τὴν αὐλήν· καὶ πρὶν νά πεζεύσῃ, οἱ καθαλλάριδες ἐνέβαν του — στράφου! καὶ δὲν τοὺς ἐπίστευσεν, διὰ νά τελειωθῇ τὸ ἔμελλε νά γενῆ. Εἰς τὴν καλὴν ὄραν ἐπέζευσεν, καὶ ἐνέβην εἰς τὴν τζάμπραν τὴν στρωμένην, τὸ λεγόμενον τσάμπρε τὲ Παρτίς· ἐκεῖ ἤδρην τὸν ρῆγα καὶ τὴν μητέραν του καθεζομένουσ ἐκ τὴν φούρμαν, καὶ ὁ πρίντζης ἐχαιρέτησέν τους μὲ τοὺς συγγενάδες τους, καὶ ἔβγαλεν τὸν γάμπρον τοῦ τὸν σὶρ Νικόλ Ζαχαρίε Βενέτικον. Καὶ ἔχάρισεν τοῦ αὐτοῦ σὶρ Νικόλου τὰ Πιλιομάσαρα διὰ παιδίον του· καὶ μετὰ τὸ ἐλθεῖν τὸν ρὲ Ζάκ, ἔμαθεν τὸ πῶς ὁ ἀδελφότεκνός του ἐχάρισεν πολλὰ χαρίσματα καὶ ἐποίησεν πολλὰς ἐλευθερίας, καὶ διατὶ ἦτον εἰς τοὺς κ' χρόνους ἐσηκώσεν το· ὅτι ἐποίησαν ἀσίζων ὅ,τι ποίσει ὁ ρὲ Πιέρ εἰς τοὺς κ' χρόνους νά μὲν ἦναι ἀξαζόμενά, διατὶ ἦτον παιδίος· καὶ οὕτως ἐσηκώσαν τὰ Πιλιομάσαρα. Ἀκομὶ ὁ σὶρ Νικόλ μαριτζᾶ δὲν ἐπῆρεν ἀποῦ τινὰν ξενίον ὡς που νά τελειώσῃ τὴν δουλιάν του, καὶ ἂν ἐπῆρεν καὶ ἡ δουλία δὲν τὴν ἐτελείωσεν, ἔστρεφέν το, καὶ πολλὰ καλὰ ἐποίησεν . . . . (1).

(1) Παραλείφθη ὑπὸ τοῦ ἀντιγραφῶς ἡ συνέχεια τῆς παραγράφου.

Εἰς ταῖς ἡμέραις ἐκείναις εἶχεν ἓνα παιδίον ὀνόματι Ἰ-
 πατίον, υἱὸς τοῦ σὺ Γζουάν Πλεφαράτζ Φρά Πέρης, πλούσιος
 ἦτον· ἐνέβην πνεῦμα Κυρίου εἰς τὴν καρδίαν του, θεωρῶντα τὸ
 πῶς ἐμπαῖναν καὶ ἐβγαῖναν οἱ Ἀμμοχουστῖανοι εἰς τὴν Λευ-
 κοσίαν, καὶ οἱ Λευκοσιᾶταις εἰς τὴν Ἀμμόχουστον, ἀθυμήθην,
 λαλῶντα, νὰ μηδὲν μεινῆ νὰ μηδὲν ποῖσουν τίποτες ἀλαζονίαν
 οἱ Γενουβίσοι εἰς τὴν Λευκοσίαν, διότι ἐφοβοῦντον τὸν πρίντζην
 διὰ τοὺς Βουργάρους, καὶ ἀπ' αὐτοῦ ἐσκοτώθησαν, ὁμοίως τὸν
 κοντοσταύλην ὅπου ἐκράτεν τὴν Κερινίαν καὶ μὲ ταῖς τέχνας
 τοὺς ἐβάλλαν τον εἰς τὰς χεῖράς του, καὶ ὅτι ἐμτανῶσαν καὶ
 ἐφήκαν τὸ παγισίον μήπως καὶ ξαναστραφοῦν καὶ πάρουν το,
 καὶ ἐβουλήθην ἀφ' ἑαυτοῦ του νὰ πάγη εἰς τὴν Βενετία καὶ
 μὲ τὸ λογάριν του ν' ἀρματώσῃ καὶ νὰ φέρῃ λᾶς τῶν ἀρμάτων
 εἰς τὴν ἐβλέπισιν τοῦ ρηγάτου, καὶ ἂν δώσῃ ὁ θεὸς νὰ σηκώ-
 σῃ καὶ τὴν Ἀμμόχουστον ἀπὸ ταῖς χεραῖς τους. Καὶ τοῦτον
 ὄντα τὸ εἶδεν καλὰ, εἶπέν το τοῦ ρηγός καὶ ἐθιόρκισέν τον μη-
 δὲν ἐβγῆ ἀπὸ τὸ στόμαν του, διὰ νὰ μηδὲν ἀστοχήσῃ· ὁ ρή-
 γας ἐρώτησέν τον πολλά, καὶ εἶπέν του, πῶς οἱ Βενετικοὶ ἐτά-
 ξαν μου νὰ μοῦ δώσουν ὅσα θέλω ν' ἀποβγάλω τοὺς Γενου-
 βίσοις ἀπαῦτα· καὶ διὰ τοῦτο νὰ σοῦ γράψω χαρτία, καὶ ἂν
 δὲν σοῦ αὐταρκίσουν τὰ καρτζά σου, ἔπαρε δανεικὰ ἀπάνω μου,
 καὶ ποῖσε τὸ καλλίτερον τὸ νὰ μπορίσης, καὶ ἐγὼ νὰ τὰ πλε-
 ρώσω. Τότε ἔγραψεν χαρτία εἰς τὴν ἀφεντίαν τῆς Βενετίας,
 ὡς ὅτι ἔ(ρ)χεται ὁ ἡγαπημένος μου λιζίος εἰς τὴν ἀφεντίαν σας
 ὁ Τιπάτ Ἰνπε Φαράτζ, καὶ εἴ τι χρειαστῆ διὰ λόγου μας, δότε
 τοῦ το, καὶ ἐπάρετε γραφὴν ὑπὸ χεῖρός του καὶ ἐμεῖς νὰ σὲ
 πλερώσωμεν σῶα καὶ ἀνελλιπές. Τάπισα λαλεῖ του ὁ ρήγας —
 ἐπειδὴ τοῦτον ἐβαλλέν το ὁ θεὸς εἰς τὸν νοῦν σου, ἀναγκάστου
 νὰ στραφῆς. Καὶ ἐπῆρεν πολὺν λογάριν καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν
 Βενετίαν.

Εἰ δὲ οἱ Γενουβίσοι, ἀνθρώποι τζιγαριστάδες καὶ δὲν

πέρνουν ἄλλην ἀνάπαυσιν παροῦ εἰς τὸ πλοῦτος, καὶ εἰς τὸν κάματον, ἀρχέψαν καὶ ἐμουρμουρίζαν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον νὰ ἔλθουν νὰ ζητήσουν τοῦ ρηγὸς δουκάττα, κατὰ τὰ στοιχήματα τῆς ἀγάπης, καὶ κείνος δὲν ἔχει νὰ μᾶς δώσῃ, καὶ ἵ ἀρματωθῶμεν καὶ νὰ τὸν προτεσιάσωμεν, καὶ νὰ πᾶμεν νὰ πάρωμεν τὴν χώραν καὶ τὸν ρήγαν εἰς τὴν ἐξουσίαν μας. Καὶ ἀνακατώθησαν μεσὸν τους, καὶ ἐπέψαν τὸν σὶρ Ἀντώνη Καντέλη νὰ ἔλθῃ εἰς τὸν ρήγα. Καὶ ἐποίησεν τὴν μαντατοφορίαν τοῦ ρηγὸς· ὁ ρήγας ἐπέφεν τον ἵ ἀναπαυτῆ, καὶ ἔμεινεν εἰς μεγάλην ἐννοίαν τίντα νὰ ποίση καὶ πῶς ἵ ἀπολογηθῆ.

Στέκομαι ὧδε νὰ σᾶς πῶ τὸ ποῖκεν ὁ σὶρ Τιπάτ· ἐπήγεν εἰς τὴν Βενετιάν καὶ ἐπίσεν εἰς τὸ μνηνίον ὡ' ἀνθρώπους τῶν ἀρμάτων, βαλένται τοῦ πολέμου, ὅτι νὰ στιμιχστοῦν εἰς ὅλον τὸν κόσμον διὰ ἀνθρώπους τῶν ἀρμάτων, καὶ ἦτον ὅλοι Λουμπάρδοι, Ἀλαμάνοι, Χοῦροι, Σαβογιάνοι, Φράγγοι, καὶ Κρητικοί, καὶ Ἐγκλέζηδες ἐκλεκτοί, καὶ ἀγόρασεν ἕναν κραβδιν δυνατὸν καὶ ἔβαλλέν τους, καὶ ἐνέβην μετὰ τους νὰ ἔλθουν εἰς τὴν Κύπρον. Οἱ Γενουβίσοι ἐμάθαν το καὶ ἀρματώσων δύο κάτεργα καλὰ καὶ ἐβῆκαν γυρεύγοντά τους, καὶ ἦρταν ὀμπρὸς νὰ πηδήσουν νὰ τοὺς πάρουν. Ὁ λόγος λαλεῖ: ἀνθρωπος ἀντὶ βουλῆς, ὁ θεὸς ἀντὶ δυνάμης. Καὶ ὁ θεὸς ἐθέλησεν νὰ βοηθήσῃ τοῦ πτωχοῦ τοῦ ρηγάτου τῆς Κύπρου, ὅτι λαλεῖ: ὁ πιιδεῶν καὶ πάλιν ἰατρεύει. Ἐμάθεν τὸ ἐννοιάστησαν οἱ Γενουβίσοι ὁ σὶρ Τιπάτ ἀποῦ τινὰν φίλον ἐμπιστὸν καὶ εἶπέν του — βλεπήθου, μηδὲν πέσης εἰς τὰς χεῖρας τοὺς Γενουβίσοις τοὺς ἐχθροὺς σας! καὶ ἐκαλοδηγήθην καθὼς κάτωθεν δηλοῖ. Πρῶτον, ἐποίησεν ἵ τριβολία σιδερένα, καὶ ἵ κομματία σκινιδία τὰ ποῖα εἶχασιν ὄ χιλιάδες καρφία ξηντωτὰ καὶ ρινισμένα, καὶ τὰ ἀγκίστρια διὰ τὰ ἐμποῦν εὐκόλα καὶ νὰ ἐβγοῦν δύσκολα, καὶ ἵ κουζία ἀσβέστην γεμάτα ἀκράτον, καὶ ἵ σιδεροπάλουκα, καὶ ἐπαράδωκεν πασανοῦ τὴν τέχνην του, καὶ εἶπέν τους, τὸ

ν' ἀποσκεπάσουσιν τὰ κότεργα τὸ καράβιν, βάρτε τὰς πλώρας τῆς ἀπάνω τους! Καὶ ὁ σὶρ Τιπάτ ὡς καλὸς πολεμιστῆς ὤρισεν καὶ εἶχαν τ' ἄρματα ὅτοιμα ἀπουκάτω τῆς κουβέρτας νὰ μὲν φανοῦν, καὶ οἱ ἀνθρώποι ἦσαν ἀπουκάτω, καὶ ἐποίκων τὸν αὐτόν τους ὅτι ἐφοβήθησαν, καὶ ἦσαν ἀπουκάτω τῆς στεγῆς χωσμένοι, καὶ ἀπάνω ὀκάμπωσ' ὀποῦ ἐδηγοῦσεν τὸ καράβιν· καὶ ὤρισέν τους νὰ μὲν σκαλέψουν ὡστὴ νὰ τοὺς ὀρίση. Καὶ ὄντων ἐκοντέψαν τὰ κότεργα, παρὰυτὰ ὤρισεν καὶ ἐπῆραν τὰ τριβουλία καὶ τὰ σανιδόπουλα ἀπὸ τὸ κατάρτιν ὡς τὴν πλώρη, καὶ ἐβόλεν εἰς τὰ δύο πλευρὰ τοῦ καράβιν ἀνθρώπους μὲ τὰ κουζία ἀσβέστη· καὶ τὰ κότεργα θωρῶντα εἰς τὸ καράβιν ὀλίγους ἀνθρώπους, ἐπῆραν θάρρο; καὶ εἶπαν — πρὶν νὰ τὴν πολεμίσωμεν, πέρνομέν την! ἐκοντέψαν τῆς, καὶ ἐπῆγεν τῶντων κότεργον εἰς τῶναν πλευρόν, καὶ τὸ ἄλλον εἰς τὸ ἄλλον· καὶ ἀπηδῆσαν ῥ' ἀνομάτοι ἀπὸ πᾶσα κότεργον, καὶ μοναῦτα ἐκαρφώθησαν. Καὶ οἱ δελοῖποι ἀρχέψαν νὰ πολεμίσουν, καὶ ἀρχέψαν τους μὲ τὸν ἀσβέστη καὶ ἐτυφλώσαν τους· καὶ ἐξέβησαν τὰ παλλικαρία, καὶ ἐσκοτώσαν ὀσόσοι τοὺς ἐκαταπροσωπίσαν· καὶ κείνοι ὀπου μείναν ἐπαρὰδόθησαν εἰς τὰ χεργία τοῦ σὶρ Τιπάτ, καὶ ἐβαλλέν τους εἰς τὰ σίδερὰ ἀπάνω εἰς τὸ καράβιν· καὶ ἀπὲ τὸ καράβιν ἐβαλλεν λα; νὰ ὀδηγοῦν τὰ κότεργα· καὶ ἐφέραν τα καὶ ἐπεσῶσαν εἰς τὴν Πάφον.

Τῶρα νὰ σὰς εἰπῶ τίνα ἐποίκεν τὴν σῦτην ἡμέραν ὁ σὶρ Τιπάτ. Ἀπότης ἦλθεν ὁ σὶρ Ἀντώνης ὁ Καντέλης ἀπὸ τὴν Ἀμμόχωστον, ἐκείνην τὴν ἡμέραν ἐπέσωσεν καὶ ὁ σὶρ Τιπάτ εἰς τὴν Πάφον. Καὶ ὤρισεν καὶ ἦλθαν ὀμπρός του οἱ ἀγγελᾶ(χι)δες καὶ εἶπέν τους — ποῖος εἶναι ὁ περὶττου γλήγορος νὰ πάρη ἔνεν χαρτὶν τοῦ ρηγῶ; νὰ ξημερωθῇ ὀμπρός του, καὶ νὰ λευθερωθῇ; Ἀπολογήθη ἕνας ὁ περὶττου γλήγορος καὶ εἶπέν του — ἐγὼ νὰ τὸ πῶρα κατὰ τὸ θέλημάν σου. Καὶ ἐδωκέν του τὸ χαρτὶν καὶ ἐπαράγγειλέν του, μηδὲν δῶση τα

νός τὸ χαρτίν παρὰ εἰς τὸ χέριν τοῦ ρηγός, καὶ νὰ τοῦ ζητήσῃ ἐλευθερίαν, καὶ νὰ τοῦ ζηγηθῇ τὰ γενόμενα ὅπου ἐγένην. Πρὶν νὰ ξημερώσῃ ἀπέσωσεν ὁ χωργιάτης εἰς τὴν πόρταν, καὶ ἐβαλλεν φωναῖς καὶ ἀνοῖζάν του, καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ρηγός πρὶν ξημερώτῃ, καὶ ἐβάλαν φωνήν — ποίσητε νῶσιν τοῦ ἀφέντη μου, καὶ ἐφέρα του καλὰ μαντάτα. Καὶ εἰς τοῦτον δόξου καὶ τὸν Ἀντώνην Καντελῆ νὰ πάρῃ τὸν ἀντίλογον εἰς τὴν Ἀμμόχουστον καὶ νὰ προτεστιάσῃ τὸν ρῆγα καὶ νὰ τὸν τζεφιάσῃ· εἶπαν τοῦ ρηγός — ἀφέντη, ἐφερά σου χαρτίν ἀποῦ τὴν Πάφον! Ὁ ρήγας ἔρισε νὰ πᾶν νὰ τὰ φέρουν, καὶ ὁ ἀγελάρχης δὲν τὰ ἔδωκεν, παρὰ εἶπεν — ὀρισμὸν ἔχω νὰ τὰ δώσω εἰς τὸ χέριν τοῦ ρηγός καὶ ὄχι ἄλλον, νὰ μ' ἐλευθερώσῃ διὰ τὰ καλὰ μαντάτα τὰ τοῦ ἔφερα. Ἐπῆγεν εἰς τὸν ρῆγα καὶ εἶπέν του το, καὶ ὤρισε νὰ τὸν φέρουν ὀμπρός του· ἐσηκώθη καὶ ἐντύθη· καὶ τὸ νὰ ἐμπῇ ὁ ἀγελάρχης, μοναῦτα ἐνέβη καὶ ὁ Ἀντώνιος ὁ Καντήλης. Καὶ ἐγονάτισεν ὁ ἀγελάρχης καὶ εἶπέν του — ἀφέντη, ὁ ἀφέντης ὁ σὶρ Γιπὰτ ρικουμαντιάζεται εἰς τὴν ἀφεντιάν σου, καὶ ἔφερεν ὡ' ἀνομάτους καλοὺς τῶν ἀρμάτων, καὶ οἱ Γενουβίσοι ἐβγάλαν δύο κάτεργα καὶ ἐπῆγαν νὰ τοὺς πιάσουν εἰς τὸ καράβιν, καὶ ἐσκότωσέν τους, καὶ τοὺς λοιποὺς ἔφερέν τους σιδερωμένους, καὶ ἔφερεν τὰ κάτεργα καὶ τοὺς παράβουλους, καὶ ἔρισε νὰ μ' ἐλευθερώσῃ! Μοναῦτα ἐχάρην ὁ ρήγας, καὶ ὤρισε νὰ τὸν ἐλευθερώσουν. Γροικῶντα τὰ μαντάτα ὁ Σκαντελίου δὲν ἀποχαιρετῆσεν τὸν ρῆγα, παρὰ ἔφυγεν καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον. Καὶ ἐσφαλίστην ἀπὸ τότες ἡ Ἀμμόχουστος. Τοῦτον ἐγένην α τ ο ε' Χριστοῦ.

Καὶ ἀπὲ κείνην τὴν ἡμέραν εὐρίσκουνταν καθαλλάριδες εἰς τὴν Κύπρον, δίχως τοὺς αἰχμαλώτους καὶ τοὺς φυλακισμένους ἀποῦ τὸν εἰς τὴν Χίον καὶ εἰς τὴν Γένουβαν, ὁ σὶρ Τζουάν τὲ Πριές, ὁ σὶρ Τζουάν τὲ Νεβίλαις, ὁ σὶρ Τζουάν Γχοράπ, ὁ σὶρ Τουμαῆς Παλέκ, ὁ σὶρ Νικὸλ Μορά, σὶρ (Νι)κὸλ Σοῦντα, σὶρ

Λητζιέρ Σούντα και ὁ ἀδελφός του, σίρ Λιούν Τατιάμε, σίρ Οὔτετ Λαμπάμ, σίρ Πέρ Πεντουήμ τῆς Βότας τῶν Σακκίων, σίρ Τζακίς Λαζές, σίρ Δανιέλ Λεπεντήτ, σίρ Γιλιάμε τὲ Τζερνῆ, σίρ Τζουάν τὲ Κολλίε, σίρ Σιμουὺν τὲ Φούρ, σίρ Δανιέλ τὲ Σκολάρ, σίρ Τζουάν Ποτηέρι, και σίρ Βερνή, σίρ Τζουάν τὲ Φηνούε, σίρ Τζουάν Παπὴν ὁ παιδίος, σίρ Τζουάν Πόνους, σίρ Παλιέν τὲ Λαβιλιά, σίρ Πιέρ Πιζάνη, σίρ Μαρήν τὲ Λακολλίε, σίρ Παρτελέμε Μαχίο ὁ βισκούντης, σίρ Παλιάν τὲ Σασσοῦν, Τζάκος Τζάππος, σίρ Ἄμουν Παπή, σίρ Τουμάς Μαχαί, Τζάκος τ' Ἀντιότζε, σίρ Ἀντρέ Λέγκος, σίρ Νικὸλ Κλορίσας, σίρ Τζουάν Πρότ, σίρ Ἀντρέ Ταπαριέ, σίρ Νικὸλ Ταπαριέ, σίρ Τουάν Πεντουήν, Μαρτζέ Ροζέ, σίρ Τζουάν Πεντουήν Ταλήσου Ἀρδρέτ, σίρ Τζουάν Προβόστου ὁ τρανός, σίρ Τζουάν τὲ Πί, σίρ Τζόρτζε Μονομάχο, σίρ Τζουάν τὲ Φηνίουν, σίρ Τζουάν τὲ Βιλιέρ, σίρ Πιέρ τὲ Πούν, σίρ Τουμάς Προβόστου.

Καὶ ὁ Πρακτοράς, ὁ ποῖος ἔλαχεν εἰς τὴν Λευκοσίαν, ἔρχισεν ἡ ἀμάχη και δὲν ἐστράφην εἰς τὴν Ἀμμόχουστον· ἀμμὲ ἡ γυναῖκά του, ἀδελφὴ τοῦ σίρ Τζουάν Σωζομένου, και ἡ κόρη του ἡ κυρά Εὐφημία, ἡ πγοία μετὰ ταῦτα ἀρμάστην μὲ τὸν σίρ Τζουάν τὲ Πάκ, και οἱ δύο του υἱοὶ ὁ Τζορτζῆς και ὁ Πατῆς, ἐμεῖναν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον ὅπου ἐκατοικούσαν· και διαβαίνοντα καιρὸς πολὺς ὅπου ἦτον στενοχωρία, ἐξέβην ὁ Τζορτζῆς και ἔφυγεν και ἦλθεν εἰς τὴν Λευκοσίαν. Καὶ ὁ σίρ Νικὸλ ἐπῆρεν εἰς τὸ ψουμίν του τὴν Μαρίουν τοῦ Πισσολόγου, ἡ ποία εἶχεν υἱὸν τὸν Σιμουήν λαλῶντα τοῦ Χαρέρι, ἀμμὲ ὡς θωρῶ ἦτον τοῦ σίρ Νικὸλ Πηλή· και διαβαίνοντα πολὺς καιρὸς ἔφυγεν και ἡ ἀρχόντισσά του ἀπὲ τὴν Ἀμμόχουστον, και ἦλθαν ἀκ τὴν Ἀμμόχουστον εἰς τὴν χώραν, και ἔφερον μετὰ τῆς τὴν κόρην τῆς τὴν Φημίαν και τὸν Ὑπατίον· και οἱ Γενουβίσοι ἐπαρκαλοῦσαν νὰ ἐβγοῦν ἀπὲ τὴν Ἀμμόχουστον οἱ ἄτυχοι ὅπου ἐκαταλοῦσαν τὴν τροφήν. Καὶ ἄνταν ἦλθεν εἰς τὴν

Λευκοσίαν ἐποίηκεν ἄλλους δύο υἱούς τὸν Λεόντιον καὶ τὸν Πέτρον. Ἄφ' ὧν ἀρμάστην ἢ κυρά ἢ Εὐφημία μετὰ τὸν σὶρ Τζουάν τε Πάα ἐποίηκεν ἄλλους δύο υἱούς τὸν Νικολῆν καὶ Τζάκον, ὅπου νὰ τοὺς δώσῃ ὁ θεὸς ζωὴν.

Ἄνταν ἐπολέμησεν ὁ ρὲ Πιέρ τὴν Ἀμμόχουστον μετὰ τοὺς στρατιώταις καὶ καπετάνιδες, μετὰ τὸν κύρην Ἀλέξιον τὸν Κρητικόν, μετὰ τὸν σὶρ Κουράς Κουτζεμάτ τὸν Ἀλαμάνον, μετὰ τὸν Μικέλλον Οὐγγαρόν, καὶ πολὺν πλῆθος ἀνθρώπους τῶν ἀρμάτων, καθαλλάριδες, καὶ τζακρατόρους, καὶ δοξιώταις, καὶ ὄντην ἔμεινεν θαρροῦμενος ὁ τουρκοπουλιέρης καὶ πλούσιος πολλά, ἐπεθύμην πολλά νὰ ἔχῃ τὸ χωργίον τὴν Ἐλίαν, καὶ ὄλιον ἔμεινεν καὶ δὲν τὴν ἐπῆρεν. Καὶ ἐπεθύμα νὰ πάρῃ τὸ κάστρον τοῦ Κουρίκου, ὅτι ἐφοβᾶτον ἢ καρδιά του πῶς θέλει πάθει τὸ ἔπαθεν, καὶ ἐγύρευγεν πάντα νᾶχῃ τόπον τῆς βοθειᾶς του. Ὁ ρήγας ἐπρουμουτίασε νὰ τῷ δώσῃ τὴν Ἐλίαν, διότι ἦτον κοντὰ ἔς τὸ χωργίον του λεγόμενον Πέτρα, καὶ ἦτον ἐδικόν του, ἀμμὲ τὸ κάστρον τοῦ Κουρίκου δὲν ἔθελεν ὁ ρήγας νὰ τοῦ τὸ δώσῃ μετὰ χαρᾶς· καὶ ὁ ἄνωθεν σὶρ Τιπάτ δὲν ἔθελε νὰ πάρῃ τὴν Ἐλίαν, ἂν δὲν πάρῃ καὶ τὸ Κούρικος καὶ ἐννοιάζετο νὰ τὸ πάρῃ· καὶ ἐποίηκεν καὶ μονέδα τοῦ Κουρίκου δικήν του, θαρρῶντα πῶς τὸ ἔχει, καὶ ἔκραξεν τὴν Κουρίαν. Καὶ μίαν ἡμέραν ἐσυμβουλευτήν ὁ ρήγας μετὰ τὸν δάσκαλόν του ὀνόματι σὶρ Φιλίππε, ἱερεὺς λατίνος, ὁ ποῖος ἦτον υἱὸς μίας καλογῆρας Ρωμέσσης, ἐξ ἀδελφῆ τοῦ πατρός μου τοῦ κυροῦ Στζυρινοῦ τοῦ Μαχαίρα, καὶ λαλεῖ του — δὲν θωρεῖς πῶς με βιάζει ὁ σὶρ Τιπάτ νὰ τοῦ δώσω τὸ κάστρον μου τὸ Κουρίκος, καὶ δὲν μοῦ φαίνεται, καὶ κείνος πολομᾶ μου μούτταις! διατὶ μοῦ ἐδούλευσεν πολλά εἰς τὴν χρῆσίν μου, θέλει νὰ τοῦ στρέψω ἀντικάνισκον! καὶ διδῶ του τὸ χωργίον τὴν Λίαν, ἀμμὲ τὸ κάστρον θέλω το διὰ λόγου μου· καὶ δὲν ἤξεύρω ἔντα νὰ ποῖσω! Ὁ σὶρ Φιλίππος δασκαλεμένος ἀπὸ ἄλλους καθαλλάριδες, ὅπου ἐρῆο-

νοῦσαν τὸν σὶρ Τιπάτ, καὶ ἐμουρμουρίζαν, εἶπεν τοῦ ρηγὸς — ἀφέντη, ὃ ἔναι μὸδος νὰ πάρη ὁ σὶρ Τιπάτ τὰ Κουρίκο; διὰ πολλαῖ; ἀφορμαῖ;· πρῶτον, εἶναι καθαλλάρης σου καὶ τουρκοπουλιέρης σου, μήπως κ' ἔχει κακὸν θελήμαν καὶ νοιάζεται νὰ σοῦ ποίση παραβουλιάν, καὶ γυρεύγει νάχη τόπον νὰ προυσουδιάση; ὁμοίως καὶ ὄλος ὁ λαὸς τῶν ἀρμάτων ἐνι εἰς τὰς χεῖράς του, καὶ ἀνισῶ; καὶ θελήση νὰ πάρη τὸ ρηγάτον, ἔχει το ὄτοιμα, ὅπου ὁ θεὸς νὰ μὲν τὸν ἀξιώση! ἀκομί ὄλοι οἱ ἀφένταις καὶ οἱ παρούνιδες καὶ οἱ καθαλλάριδες, θωρῶντα τὴν ἀφεντιάν σου πῶ; τὸν ἀγαπᾷς καὶ ἔχεις τὸν ἀκριβὸν, ὄλοι ἔχουν πολλὴν ἀγάπην μετὰ του· καὶ διὰ τοῦτον δὲν μοῦ φαίνεται νὰ τοῦ τὸ δώσης; τὸ κάστρον, ὅχι διὰ ὅτοσον, ἢ ἀφεντιά σου εἶσαι φρόνιμος καὶ ποῖσαι τὸ νὰ βάλῃ ὁ θεὸς εἰς τὴν καρδιάν σου· καὶ ἀποῦ τοὺς πεθυμᾷς νὰ τοῦ δώσης; διὰ τὴν δούλευαι ὅπου σοῦ δούλευσεν, φαίνεται μοῦ, ἂν ἦναι φρόνιμος, εἶναι καλὰ πλερωμένος· ἦτον πουρζέζης, καὶ ποῖκές τὸν καθαλλάρην καὶ τουρκοπουλιέρην, καὶ χαρίσες του τὴν Τριμιθειάν καὶ τὴν Πέτρην μὲ τὴν περιοχὴν της καὶ ἄλλα πολλὰ σενιάσματα, καὶ τώρα θέλεις νὰ τοῦ δώσης; τὴν Ἐλίαν. Γροικῶντα τοῦτα ὁ ρήγας, ὡς γνωστοκὸς ἐκράτησέν τα εἰς τὸν νοῦν του καὶ εἶπεν — ὁ θεὸς τὸ γινώσκει, ὅτι δὲν εἶναι δίκαιον νὰ ἔχη; ἐκεῖνος κάστρον κοντὰ μοῦ, διατὶ ὅποτε θελήσει ἐμπορεῖ νὰ εὔρη ἀφορμὴν ἢ ἀγγρεστή μετὰ μοῦ, καὶ νὰ γενῆ ἐχθρὸς μοῦ καὶ νὰ πολεμήσῃ τὸν τόπον μοῦ καὶ νὰ μὲ κουρσεύσῃ, καὶ ὁ θεὸς νὰ μὲ σκεπάσῃ! ἐμπορεῖ νὰ μοῦ σηκώσῃ τὸ ρηγάτον· καὶ πάλε ἐμπορεῖ νὰ καταστήσῃ Βενέτικους; νὰ πέμπουν τὰ κάτεργά τους εἰς τὸ Κουρίκο, καὶ οἱ Σαρακηνοὶ νὰ κουβαλοῦν ταῖς πραγματσιαῖς τους τῆς γῆς, καὶ νὰ ἔχη τὸ διάφορος τὸ εἶχεν ἡ Ἀμμόχοστος, ὡς γίον ἐγίνην καὶ εἰς τὸ κουβέρνον τοῦ θεοῦ τοῦ ποίντζη· καὶ διὰ τοῦτον δὲν θέλω νὰ τοῦ τὸ δώσω! Τὸ λοιπὸν διαβαίνοντα καιρὸς, καὶ θωρῶντα ὁ σὶρ Τιπάτ τὸν ρήγα πῶ; δὲν

ἔδειξεν φανὸν διὰ τὸ δῶσθαι τὸ κάστρον, ἐκακόνωσεν λαλῶντα — κατίς τὸν κωλεῖ! καὶ ἔμαθα πῶς κουμέρκιν τοῦ Κουρίκος ἀξάζει γ', δ' χιλιάδες δουκάτα τὸν χρόνον. Καὶ ἦτον πολλὰ ἐννοιασμένοις διὰ τοῦτον, καὶ ἐπεθύμαζον νὰ μάθῃ ἀπὸ τινῶν κωλύεται ὁ ρήγας καὶ δὲν τοῦ τὸ διδοῖ τὸ κάστρον· καὶ ἐρώταν ἀπὸ τούτων καθαλλάριδες νὰ μάθῃ καὶ ἀπὸ τούτων βαχλιώταις τοῦ ρηγῶς ἀπὸ τινῶν ἐγένηεν τὸ κώλυμα· καὶ κατίς ἦτον ἐκεῖ ὄνταν ἐσυντύχανεν ὁ ρήγας μὲ τὸν σὶρ Φιλίππου τὸν παπᾶν καὶ εἶπᾶν τον — φαίνεται μας, ὅτι ὁ σὶρ Φιλίππος ὁ παπᾶς εἶναι ἀπὸ τὸν κωλεῖ, ὅτι ταῖς διαβούσαις ἡμέραις πολλὰ λόγια εἶχε ὁ σὶρ Φιλίππος μὲ τὸν ρήγα· ὅμως ἂν θέλῃς νὰ μάθῃς ἀκριβῶς ἀπὸ τινῶν γεννᾶται τὸ κώλυμα, ἀξαναζήτα τοῦ ρηγῶς, καὶ θέλωμεν πάρειν σκοπὸν ἀπὸ τινῶν νὰ πάρῃ βουλήν, καὶ θέλεις τὸ μάθειν.

Μίαν τῶν ἡμερῶν ἐπίσασεν ὁ κύρης Ἀλεξόπουλος κοψιάρους ἀπὸ τὴν Ἀμμόχουστον, Γενουβίσιους πτωχοὺς Κυπριώταις ὅπου ἦσαν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον ἀπλικεμένοι, καὶ ἐφέρον τους εἰς τὴν χώραν τοῦ ρηγῶς, καὶ ἐχάρην πολλὰ. Εἰς τοῦτον θεωρῶντα ὁ τουρκοπουλιέρης ὁ Τιπάτ ἐγονάτισεν καὶ ἐζήτησέν του τὸ κάστρον. Ὅπολλά εὐχαρίζετον ὁ ρήγας τοῦ Ἀλεξόπουλου ἀπὸ τὴν καλὴν του δούλεψιν· τότε λαλεῖ του ὁ ρήγας τοῦ Τιπάτ — πολλὰ σοῦ εὐχαρίζομαι, καὶ φαίνεται μου ὅτι τὴν χάριταν ἐστρεψά σοῦ την, ἀνισῶς καὶ ἀγωνίζεις το· καὶ πάλε χωρία νὰ σοῦ δώσω, ἀμμὲ τὸ κάστρον μου δὲν σοῦ τὸ διδῶ! Καὶ ἄνταν ἀπόφαν ὁ ρήγας, ἐσυντύχανεν ἀπάνω εἰς τοῦτον μὲ τὸν σὶρ Φιλίππου τὸν παπᾶν καὶ ἐπαραπονᾶτον περὶ τοῦ σὶρ Τιπάτ, λαλῶντα — δὲν ἤξερῶ ἵντα νὰ ποίσω μὲ τὸν τουρκοπουλιέρην ὅπου μὲ βιάζει νὰ τοῦ δώσω τὸ κάστρον μου; Ὁ πρῶτος εἶπεν τοῦ ρηγῶς — εἶπουν σοῦ τὸν φανόν μου, καὶ ποῖσε τὸ θέλεις. Τὸ σπέρναν ἦλθεν ὁ σὶρ Τιπάτ, καὶ μοναῦτα εἶπᾶν του — εἶδαμεν πῶς ἐπαραπονᾶτον διὰ λόγου σου ἐμπροσθεν

τοῦ σὶρ Φιλίππου τοῦ παπᾶ, ὁ ποῖος εἶπεν τοῦ ρηγός: εἶπουν σου τὸν φανὸν μου καὶ ποῖσε τὸ θέλεις· δὲν μοῦ φαίνεται νὰ δώσης τὸν δεξιὸν ὀφθαλμὸν τοῦ ρηγάτου σου ἵνα καθαλλάρῃ. Τότε ἐθυμώθη ὁ σὶρ Τιπάτ καὶ πολλὰ ἀναπηλᾶτον τὸν παπᾶν. Τότε ἦλθεν καὶ ὁ Ἀλεξόπουλος καὶ ἐδείπνησεν μετὰ του, καὶ ἐξηγήθη του τὸ ἐγίνην· ὁ ποῖος Ἀλεξόπουλος ἦτον Κρητικός, κακῆς κεφαλῆς, ὅπου πρῶτα σκοτόνει τὸν ἄνθρωπον καὶ τότε λαλεῖ του — βαρύνω σε θέλω! λαλεῖ του — αἱ, καλὲ τουρκοπουλιέρη, διὰ ἕναν κουτζούλλην τὸν φραγκοπάπαδον νὰ ποντίζεσαι ἢ δουλιὰ σου! νὰ τὸν δηγήσω εἰς τὰ ἄγρια τοῦ θεοῦ! Ὅμοίως εἶπαν καὶ ἄλλοι δύο — αὐρι νὰ τὸν σκοτώσωμεν τὸν ἀπόπαπαν. Ἐγένετον τὴν ἐβδομάδαν τοῦ Πασχάτου τὴν δευτέραν, εἰς ταῖς 5' ἀπριλίου ατο 5' Χριστοῦ, ἐπῆγεν νὰ κοιμηθῇ· καὶ πισταυρίου ὅπου ἦτον 7' ἀπριλίου ὅπου ἦτον τρίτη τῆς Αζμπρῆς, ὁ πτωχὸς ὁ σὶρ Φιλιππὲς ἐπῆγεν εἰς ταῖς ματίναις εἰς τὴν ἁγίαν Σοφίαν· καὶ ὄνταν ἀπολύσαν ἦτον ἀργά, ἐκαβαλλίκευσεν καὶ ἐπῆγεν πρὸς τὴν μητέραν του νὰ τὴν ἰδῇ, ὅτι ἦτον καλογρῆα εἰς τὸν ἅγιον Μάμαν· καὶ πηγαίνοντά του ἐμπλασέν του ὁ βισκούντης ὁ μισέρ Παρτελεμέ Μαχαῖς καὶ ἀκλούθησέν του, καὶ ἐπῆγαν ἀντάμα· καὶ τὴν αὐτὴν ἡμέραν ὁ κύρης Ἀλεξόπουλος καὶ οἱ δύο φράγγοι, ὅπου ἐδώκαν τὸν λόγον τοὺς ἀσπέρας νὰ σκοτώσουν τὸν παπᾶν, καὶ ἦλθαν εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ τουρκοπουλιέρη ἀπάνω εἰς τὸ παλάτιν· ὅτι εἰς τὰ σπιτία τοῦ σὶρ Τζάκ τοῦ τὲ Νόρες ἀπλίκευεν ὁ Ἀλεξόπουλος μὲ τὸν σὶρ Τιπάτ ἀντάμα, καὶ εἶχάν τα ἀμαχεμένα ἀπὲ τὴν τάμου Μαργαρίταν τὲ Νόρες συμβίαν τοῦ σὶρ Πιέρ τὲ Λεμέντε Μουντολῆφ κυροῦ τῆς Στεφάνου Βατίλης διὰ νομίσματα 4' ἄσπρα τῆς Κύπρου· τότε ἐκαβαλλίκευσαν καὶ ἐπῆγαν κατὰ προσῶπα τοῦ παπᾶ. Ἐκεῖνος ὁ πτωχὸς ἐπῆγεν καὶ εἶδεν τὴν μητέραν του, καὶ ἐστρέφετον εἰς τὸ σπίτιν του μὲ τὸν μισέρ Παρτελεμίο, ὁ ποῖος ἦτον θεῖός του· καὶ ὄνταν ἐφτάσαν εἰς τὸ

γαιοφύριν τοῦ Σάν Τεμένικου πρὸς τὴν ἀγίαν Βαρβάραν, ἐνάφανεν ὁ Ἀλεξόπουλος· καὶ ὁ σίρ Τιπάτ, καὶ ἄλλοι δύο· καὶ θωρῶντά τους, ὁ Ἀλεξόπουλος πῶς ἐρχοῦνταν καὶ ἦτον πρὸς τὴν βόταν τοῦ ἀμιράλη, καὶ τὸν ἴ ἀποσκεπᾶση ὁ Ἀλεξόπουλος παραῦτα ἔτρεξεν πάνω του, καὶ τᾶπισα ἔτρεξεν καὶ ὁ σίρ Τιπάτ με τοὺς δύο Φράγγους· καὶ ὅσον τοῦ ἐκοντέψαν τοῦ παπαῦ, εἶπέν του ὁ σίρ Τιπάτ — σίρ Φιλίππ, κρατῶ σε διὰ φίλον μου, καὶ σοῦ πορεύεσαι τάμου ὡς γίον ἐχθρός, ὅτι ἐγὼ κτίζει, καὶ σοῦ χαλᾶς τὰ καμώματά μου! Τότε εἶπέν του ὁ σίρ Φιλίππ — ἀρέντη, ἴντα ἄνθρωπος εἶμι καὶ ἐγὼ καὶ ξηλόνω τὰ καμώματά σου; Ὁ δὲ Ἀλεξόπουλος ἐθυμώθη καὶ ἔδωκέν του μίαν διπλαρίαν με τὸ φηκάριν, καὶ ὁ βισκούντης ἐδιαφέντευγέν τον ἀπὲ τὴν μερίαν τοῦ ρηγός νά τὸν ἀφήση· καὶ οἱ δύο Φράγγοι ἐσκοτῶσαν τὸν βισκούντην, καὶ ὁ Τιπάτ καὶ ὁ Ἀλεξόπουλος ἐσκοτῶσαν τὸν παπαῦν, ὅπου ἐλάτρευγεν τὸν θεόν, κοντά τοῦ ἀπλικίου, καὶ τᾶπισα ἐστράφησαν εἰς τὰ σπιτία τὰ ἐκρατοῦσαν ὁ σίρ Τιπάτ. Ὅσον τὸ ἐγροίκησεν ὁ ρήγας τὸ κακὸν τὸ ἐγίνην, ἐνοιάστην, ὅτι ὅσον ἀνάγκαζεν τὸν ρήγα γιὰ τὸ κάστρον τοῦ Κουρίκος, εἶπεν, τίποτε παραδουλιάν ἐθελε νά ποίση, καὶ ἐθέλε το νά πάγη νά βλεπηθῆ· καὶ πολλὰ ἐλυπήθη τὸν παπαῦν ὅτι εἶχέν τον εἰς τὰ κρυφά του. Ἐνὶ ἀληθεία καὶ κείνος δὲν ἦτον ὁ πνευματικός του, ἦτον ὁ φρά Πιέρος ἀκ τὴν Ρώμην· καὶ πολλὰ ἐδαρύθη καὶ τὸν θάνατον τοῦ βισκούντη, ὅτι ἦτον καλὸς δουλευτής τοῦ ρηγός. Καὶ ἡ ἀγάπη ὅπου ἀγάπαν τὸν σίρ Τιπάτ ἦτον τόσον πολλὰ, ὅτι ἐδιάβαιεν ὄλαις ταῖς ἀγάπαις· ὁμοίως εἶχεν καὶ πολλὴν βοήθειαν ἀκ τὴν στρατίαν τοῦ Ἀλεξόπουλου, καὶ ἦτον ὁ ρήγας πολλὰ ἐνοιασμένος καὶ δὲν ἤξευρεν ἴντα νά ποίση.

Εἰς τοῦτον ἡ ρήγινα με πολλὴν πληξίν, καὶ παραπονημένη ἀπὲ τὸν Τιπάτ, ὅτι ἐποικέν της πολλὰς περιβάρους, καὶ εἶπεν τοῦ ρηγός, ὅτι τοῦτος ὁ σίρ Τιπάτ ἐσκοτῶσεν πολλοὺς

της ὑποταγῆς της ἄδικα, καὶ ἐλάλεν τους: μολογήσετε πῶς ἡ
 ρήγαινα ἔθελε νὰ φαρμακέψῃ τὸν ρήγα τὸν υἱὸν της! Καὶ πολ-
 λά ἐκριτήρεψεν τὸν σίρ Πόλου Μαράζ, ὁ ποῖος δὲν ἐδυνήθη νὰ
 βαστάξῃ τὰ κριτήρια καὶ ἐσφάγην μὲ τὸ χέριν του εἰς τὴν
 φυλακὴν, καὶ πολλοὺς ἄλλους ἐσκότωσεν κοντὰ ρ', καὶ ἔβαλλεν
 μαχαῖριν μεσὸν τῆς μάνας καὶ τοῦ υἱοῦ της, καὶ ἔθελε νὰ τὸν
 σκοτώσῃ μίαν νύκταν καὶ δὲν τὴν ἀφήκασιν. Γροικῶντα τὰ
 κακὰ τοῦτα ἡ ρήγαινα, ἐπῆγεν εἰς τὸν ρήγα· καὶ μὲ τρόπον
 καὶ φρόνησιν ἡ ρήγαινα ἐθέλησε νὰ ζητάσῃ τὴν ἐννοίαν τοῦ
 ρηγός, καὶ λαλεῖ του — ἀφέντη μου, τὸ σκάνταλον καὶ τὸ κα-
 κὸν ὅπου ἐγένην εἶναι φόνος, ὅτι ὁ Ἄλεξόπουλος ὡς ξένος καὶ
 ἄπρακτος ἐφάνην του ὅτι ἤτζου ἦτον ὁ ὀρισμός σου καὶ ὑπο-
 τάκτην τοῦ ὀρισμοῦ σου· διὰ τοῦτον φαίνεται μου, ὅτι εἶναι
 δίκαιον νὰ ἔχῃ συμπαθίον, ὅτι εἶναι χρηζάμενός μας εἰς τὸν
 κάμπον. Ὁ ρήγας ὡς ἐκεῖνος ὅπου ἐγρώνιζεν τὸν σίρ Τιπάτ,
 εἶπέν της — ἀνισῶς καὶ ὁ Ἄλεξόπουλος εἶναι καλός, καὶ ὁ σίρ
 Τιπάτ πάλε εἶναι πολλὰ σοφός, καὶ καλὴν βουλήν ἔχει διὰ
 λόγου μου· καὶ ἀνὲν καὶ συμπαθιστῆ ὁ ἕνας, χρῆσι εἶναι νὰ
 συχωρηθῇ καὶ ὁ ἄλλος. Ἡ ρήγαινα ἐσπλαγχνίστην τοῦ Ἄλε-
 ξόπουλου, εἶπέν του — πολλὰ μεγάλην διαφορὰν ἔχει ἕνας ἄν-
 θρωπος τῶν ἀρμάτων! Καὶ εἶπέν της — ὦ κυρά μου, φαίνεται
 σου πῶς ἐγὼ ἐλησμόνησα ταῖς πολλαῖς καὶ μεγάλαις δούλεψαις
 ταῖς μοῦ ἐποίησεν ὁ σίρ Τιπάτ; ὅτι ἀπὸς λίγον ἔχανα τὸ ρη-
 γάτον ἀπὸς τὰ χέργιά μου, ἂν δὲν εἶχεν ποίσειν τὴν νίκην τὴν
 ἐποίησεν; ἂν δὲν εἶχεν φέρειν τοὺς λαῖς τῶν ἀρμάτων, πῶς νᾶ-
 χαμεν ποίσειν κάμπον; καὶ κείνος μᾶς ἔφερεν καὶ τὸν Ἄλεξό-
 πουλον· ὅμως ὀμπρός εἰς τὴν γνῶσιν οὐλα εἶναι οὐδὲ τίποτε·
 τίντα ζήτημαν νὰ βάλῃς ὀμπρός του, νὰ μὲν τὸν εὕρῃς δόκι-
 μον; ὅλοι μου οἱ καθαλλάριδες ὀμπρός του εἶναι οὐδὲ τίποτε,
 ὄνταν νὰ γυρεύσουν νὰ τοῦ μαστορευτοῦν. Γροικῶντα ἡ ρή-
 γαινα τὰ λογία τοῦτα, ἐννοιάστην πῶς δὲν θέλει νὰ γλυτώσῃ

Ἀλεξόπουλον, καὶ νὰ γλυτώσῃ τὸν Τιπάτ, λαλεῖ τοῦ ρηγὸς ἡ ρήγαινα — ἀφέντη, δὲν ἐποίκαν μικρὸν κακὸν νὰ γλυτώσουν, ὅτι ἐποίκαν μεγάλην δυναστείαν καὶ παραβουλίαν νὰ σκοτώσουν τὸν βισκούνην, ὅπου εἶναι τὸ κορμὶν σου, καὶ τὸν δάσκαλόν σου, τὸν λειτουῖργον τοῦ θεοῦ· καὶ ἀνέν καὶ τῶρας συμπαθήσης τους, ἄλλην φορὰν θέλουν ποίσειν δυνατώτερην παραβουλίαν, καὶ θέλουν πάρειν οἱ καβαλλάριδες ξόμπλιν, καὶ θέλουν σοῦ ποίσειν κακόν· ἀμμέ ὄρισε νὰ τοὺς δώσουν σκληρὸν θάνατον, διὰ νὰ φοβηθοῦν, μηδὲν σὲ σκοτώσουν οἱ καβαλλάριδες, ὡς γίον ἐποίκαν τοῦ μακαρισμένου τοῦ πατέρα σου.

Τότε ἔβαλλεν βισκούνην ὁ ρήγας τὸν μισὲρ Τζουάν τὴν Βιλλανοδά· καὶ ὁ ρήγας ἀγκάλεσέν τους εἰς τὴν δυναστείαν εἰς φόνον καὶ παραβουλίαν τὴν ἐποίκασιν. Καὶ ἐποίκαν βουλήν μεσὸν τους καὶ εἶπαν τοῦ ρηγὸς — ἀγωνίζομεν πῶς εἶναι πταίσταις, παραδιδόμεν τους εἰς τὴν ἐλεμοσύνην σου. Καὶ ὁ ρήγας ἐπαράδωκέν τους τοῦ βισκούνη καὶ τῆς αὐλῆς του, νὰ δοῦν ἕντα θάνατον νὰ τοὺς δώσουν· καὶ ὠρίσαν οἱ κριτάδες (νὰ) τοὺς στήσουν εἰς δ' ἀμαξία, καὶ ἰχία μέσθ τοῦ ἀμαξίου νὰ ἔχη ἕναν βολικὴν καρφωμένον, καὶ νὰ τοὺς δῆσουν ἀξάγκωνα μὲ τὰ μῦτια, ἀνυπόλυτους καὶ ἀνασκύφωτους, πᾶσα ἕναν εἰς πᾶσ' ἀμάξιν, καὶ ὀπίσω νὰ στέκη ἕνας σεργέντης νὰ κρατῇ τὸν πᾶσα ἕναν μὲ τὰ μαλλία· καὶ ὀπίσω τοῦ ἀμαξίου νὰ ἔχη ἕναν ἀσκοφύσιν μὲ τὸ λαμπρὸν καὶ νὰ βράζουν δοντάκραις νὰ τζιμποῦν τὰ κρήχτά τους. Καὶ ἤτζου ἐγένετον. Καὶ ὁ διαλαλητῆς ἐλάλεν — ἄρχοντες, μηδὲν εἰστε ἀπότορμοι νὰ ποίσετε δυναστείαν ἄλλου, οὐδὲ φόνον, οὐδὲ παραβουλίαν, ὅτι τούτη εἶναι ἡ κρίσις τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ ἀφέντη μου τοῦ ρὲ Πιέρ ρήγας Ἱεροσολύμου καὶ Κύπρου, ὅπου νὰ τὸν μαντενιάζῃ ὁ ἑσὸς! Καὶ οἱ σεργένταις ἐκεντοῦσαν τους μὲ ταῖς δοντάκραις πυρωμένας. Καὶ ὀμπρὸς ἦτον ὁ τουρκοπουλιέρης, καὶ ὀπίσω ὁ Ἀλεξόπουλος, καὶ ὀπίσω οἱ Φράγγοι. Καὶ ὄνταν ἐπεσῶσαν εἰς

τὴν αὐλὴν τοῦ ρηγῶς ἐννοιάζονταν πῶς θέλουν τοὺς γλυτώσειν ὁ ρήγας, καὶ εἶχαν μικρὴν ἄνεσιν· ἀμμέ ἄνταν ἐφτάσαν εἰς ταῖς τζάμπρικς ταῖς ρηγάτικαις κοντά, κατὰ πρόσωπα ἐπαρακαλέσεν ὁ Τιπάτ τὸν βισκούνην, καὶ ἐστάθησαν τ' ἀμάξια, καὶ ἐβάλλαν φωνὴν μεγάλην — ἐλεημοσύνην, ἀφέντη μας! νὰ φτάσῃ τὸ ψυσικὸν σου, νὰ συναπαθιστοῦμεν οἱ πταῖσθαί σου! Τότε ἡ ρήγαινα μετὰ θυμοῦ ἐφώναξεν τοῦ βισκούνη — ἔπαρε τοὺς φονιάδες καὶ τοὺς παράβουλους ἀπῶδε! Καὶ ὁ σὶρ Τιπάτ ἐζητίμασεν τὴν ρήγαιναν καὶ εἶπεν τῆς — ἀβρωμισμένη καὶ κακὴ πολιτικὴ, ἐπεθύμησές με νὰ σ' ἔχω, καὶ ἐγὼ δὲν ἐθέλησα νὰ ποίσω ἀντροπὴν ἔσω τοῦ ἀφέντη μου, καὶ διὰ τοῦτον μοῦ κρούεις τοῦτον τὸν πικρὸν θάνατον· καὶ τούτῃ ἦτον ἡ ἀφορμὴ ὅπου πάντα σ' ἐμίσουν! Τὸ λοιπὸν ἐπῆράν τους.

Γινώσκετε ἀπὸ μὲναν ὅτι ποῖον ἐπάθαν οἱ ἄνθρωποι ὅπου ἀγαποῦν ταῖς γυναῖκες καὶ πιστεύουν εἰς τὰ λογία τους· ὅτι τὸ νὰ τοὺς ἀγαποῦν δυνατά, τότε γυρεύουν νὰ τοὺς ἀποβγάλουν, καὶ ταγίζουσι τοὺς πράματα βρᾶστικά καὶ μαγίκις, καὶ τὰ μύρια κακὰ, καὶ λυκαῖς πράσσουν, καὶ εἰς τὸ ὕστερον διὰ ἓναν λόγον θανατόνουν τους· καὶ πολομοῦν ὡς πολομᾶ ἡ ἀρκουῖδα, τὸ νὰ στηρνιάσῃ κολακεύει τὸν ἄνθρωπον ἢ τὸ ζῶον τὸ ἀρσενικόν, καὶ τὸ νὰ πέσῃ εἰς ἔσμιζιν μετὰ τῆς, καὶ ν' ἀποστηρνιάσῃ, τότε θανατόνει το· εἰ δὲ ἡ ἀγάπη τοῦ ἀθρώπου εἶναι πολλὰ βραθεῖς, διότι ἀγαπᾷ τὴν γενετικὴν ὀλίγον ὀλιγον ὡς του νὰ τελειωθῇ ἡ τελειωμένη ἀγάπη, ἡ μισᾷ τὴν ὀλίον ὀλίον ὡς που νὰ τὴν ἀξιοπολύσῃ τελείως. Εἰ δὲ ἡ σκάλα τῆς γυναικὸς ἔνυν σκαλλὴν ἔχει· ἂν σὲ ἀγαπᾷ θανατόνει σε, καὶ ἂν σὲ μισᾷ, γυρεύγει χωρὶς κώλυσιν νὰ σὲ ζηφτιάσῃ.

Καὶ ἤττου ἐγγαστώσαν πασᾶναν ζ' ἐγγάστους· καὶ πεσώνοντα εἰς τὴν φούρκαν τῶν κονταρίων, τὴν ἐμπηξεν ὁ αὐνός· Τιπάτ, καὶ ἐκεῖ τοὺς ἐκρεμμάσαν. Καὶ τοῦτον ἐγένετον τῇ παρασκευῇ τῇ ἰ' ἀπριλίου αὐτοῦ Χριστοῦ.

Ὁ ρήγας μὲ τοῦτα οὐλα τὸν κάμπον δὲν τὸν ἐξήλωσεν, καὶ ἔβαλλεν ἄλλον καπετάνον, καὶ ἔβαλλεν τουρκοπουλιέρην τῆς Κύπρου τὸν μισὲρ Ἰζουάν τὲ Πρίες. Ἐνὶ ἀληθείᾳ ὅτι ὁ σὶρ Τιπάτ εἶχεν πολλὰ βαρύτιμα πράματα νὰ δώσῃ χάρισμα καὶ ξημερώματα τῆς ρήγαινας τῆς Βαλιαντίνας, τὴν ἐγδέχονταν· πρῶτον μίαν σέλλαν ὁμορφὴν μαγαριταρένην ἀπουπάνω ὡς κάτω, καὶ πολλὰ πράματα ἀργυρᾶ καὶ χρυσᾶ· καὶ ἐσυνπιάσαν τα καὶ ἐφέραν τοῦ ρηγός. Τοῦτον οὐλον ἐγίνετο, διατὶ ἐσῆκωσεν τὴν ἐλπίδαν ἀπὲ τὸν θεόν, καὶ ἐθάρρησεν εἰς τὸν νοῦν του καὶ εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ ρηγός, καὶ διὰ τὴν ἔπαρσιν τοῦ κόσμου ἐγκατέλειπεν τὴν πατρικὴν του πίστιν καὶ ἐγίνην λατίνος· τὸ λοιπὸν δὲν καταδικάζω τοὺς λατίνους, ἀμμὲ ἴντα χρῆσι εἶναι Ρωμαῖος νὰ γενῆ λατίνος; ἐπειδὴ ὀρθόδοξος χριστιανὸς εἶναι χρῆσι νὰ καταφρονήσῃ τὴν μίαν νὰ μπῆσῃ εἰς τὴν ἄλλην, καὶ καταφρονεῖς τὴν πρῶτην; δὲν ἦτον αἰρετικὸς καὶ ἐγίνην ὀρθόδοξος. Ἀποστολικοὶ οἱ λατῖνοι, καὶ καθολικοὶ οἱ Ρωμαῖοι.

Ἡ ρήγαινα ἡ Βαλιαντίνα ἦλθεν εἰς τὴν Κύπρον εἰς τὴν ἐχρονίαν τοῦ Χριστοῦ α το ζ, καὶ ὁ ρήγας ἀρμάστην τὸν ἰουνην τῆς αὐτῆς ἐχρονίας· ἡ ποίγοια ἔφερεν πολὺν πλοῦτον μετὰ τῆς χρυσοῖον καὶ ἀργύριον καὶ ροῦχα, ὅτι ἀφὸν ἐπῆραν τὴν Κύπρον οἱ λατῖνοι τινὰν δὲν ἔφερεν μεγαλειέτερον πλοῦτον, ὡς γίον τούτην. Καὶ τούτη ἦτον ἀδελφότεκνη τοῦ σινιὸρ Παρναπὸ τοῦ δούκα τὰ Μιλᾶ, πολλὰ σοφός, καὶ μὲ πολλὴν τυραννίδαν ἐκράτησεν τοὺς Λουμπάρδους. Καὶ ἔφτασεν ἡ κρίσις πάραυτα· ὁ πανπύνηρος διάβολος ἐπῆρεν μίσος ἀναμέσον τῆς νύμφης καὶ τῆς πεθερᾶς. Ὁμοίως ἔφερεν μετὰ τῆς πολλοὺς φρονίμους ἄνδρας, καὶ κκλοπίχεραις ταμιτζέλλαις· καὶ τὴν μίαν ἐπάντρεψέν τὴν μὲ τὸν μισὲρ Ἰζουάν Σασοῦν τὴν Ἰζουάναν Γερχοῦνα, καὶ τὴν ἄλλην μὲ τὸν μισὲρ Ἰζουάν Σπινόλαν, τοῦ πατρὸς τοῦ Λούκα υἱός, καὶ ἐλέγαν τὴν Ἰζακουμίαν, ὁ

ποῖος ἐπῆρέν την μετά του εἰς τὴν Γένουσαν, καὶ τὴν ἄλλην με τὸν μισερ Σιμούν Πιλήστρην ὀνόματι Κατελήνα, καὶ τὴν ἄλλην με τὸν μισερ Τζουάν Μουντολήφ τὸν ἀφέντην τῆς Βαβατζινίσις, ὁμοίως καὶ πολλαῖς ἄλλαις. Θεωρῶντα ὁ ρήγας ὅτι ἡ γυναῖκά του ἐμίσαν τὴν μητέρα του, ἀθυμήθη τὰ λογία τοῦ σίρ Τιπάτ, καὶ ἐμετάνωσεν καὶ ἔχασέν τον· τότε λαλεῖ ὁ ρήγας τῆς ρήγαινας τῆς γυναίκας του — κυρά μου, ἔδωκάν μου ἡ ἀγροικῆσω πῶς ἡ μητέρα μου γυρεύγει νὰ με φριμακέψη! Τότε λαλεῖ του ἡ Βαλιαντίνα — ἐπειδὴ καὶ ἐπληγῶσεν τὴν καρδιάν σου, τίνα τὴν θέλεις ὦδε; πέψε τὴν τοῦ κυροῦ τῆς εἰς τὴν Ραούναν! Τότε ἐπέψεν μαντατοφόρον εἰς τὴν Ραούναν κ' ἕναν καράβιν νὰ πάρουν τὴν ρήγαιναν. Ἡ μητέρα του ἡ Ἀννόρα ἔβαλλεν ἐμπιλῆν τῶν χωρίων τῆς τὸν σίρ Τουμᾶς τὸν Καρτοφύλακην. Ἡ αὐτὴ ρήγαινα εἶχεν μίαν ὠραίαν κόρην, ὀνόματι Μαργαρίταν, ἀδελφὴ τοῦ ρε Πιέρ· καὶ ἀπὸ θανάτου τοῦ ρε Πιέρ τοῦ ἀδελφοῦ τῆς, ἀρμάστην με τὸν υἱὸν τοῦ πρίντζη τῆς Ἀντιοχείας, ὀνόματι Τζάκο τὸ Λουζουνία. Τότε ὤρισεν καὶ ἐπῆραν τὴν ρήγαιναν τὴν μητέρα του εἰς τὴν Κερίαν διὰ νὰ τὴν βάλλουν εἰς τὸ καράβιν νὰ πάγη εἰς τὴν χώραν τῆς· ἡ ποία ἐποῖκεν πολλαῖς ἡμέραις εἰς τὴν Κερινίαν, διὰ νὰ τὴν βάλλουν εἰς τὸ καράβιν, καὶ ἀργησεν πολλὰ διὰ νὰ δηγηθῇ τὸ καράβιν, καὶ ἐθῶρεν ταῖς γυναίκαῖς ὅπου εἶχαν παιδιὰ καὶ ἀρῶταν ταῖς — ἀρέσκει σας ὁ υἱὸς τῆς;

..... (1) ἐκεῖνος ἔχει ἀρμάδαν νὰ ἔλθῃ νὰ πάρῃ τὴν Κόπρον. Ἐγροίκησεν ἡ παῖδενά καὶ εἶδέν τὴν ποῦ ἔβαλλεν τὰ χαρτία καὶ εἶπέν το τοῦ ρηγός — ἄλα ξάφνου εἰς τὴν τζάπραν τῆς μητέρας σου (νὰ) τὴν ἰδῆς, καὶ βάρ' τὸ χέριν σου πρὸς ποδοῦ τοῦ κρεββατίου καὶ θέλεις εὔρειν χαρτία καὶ διάβασ' τα. Καὶ ἤτζου ἐγίνην· καὶ πηγαίνοντα εἶδέν τον ἡ ρήγαινα, καὶ ἐπι-

(1) Ἐλλείπη ἡ ἀρχὴ τῆς παραγράφου.

κράνην, και εἶπέν του — Ἰντα θέλει τώρα ὦδε; Καὶ εἶπέν της ὁ υἱός της — ἤλθα νὰ σὲ δῶ. Καὶ ἤτζου ὡς γίον της ἐσυντύχανεν, ἐγύρῃσεν εἰς τὸ κρεββάτιν και εἶδεν τὰ χαρτία· και τὸ νὰ τὰ διαβάσῃ ἐμίσεσέν την, και ἔθελε νὰ τὴν θανατώσῃ, ἀμμὲ διὰ τοὺς λᾶς της δὲν τὸ ἐποίκεν. Ὅμως ἔρισε νὰ τὴν πάρουν ἀπὲ τὴν Κύπρον· και τῆ τρίτῃ τοῦ σεπτεμβρίου μηνὸς α τ ο ῆ Χριστοῦ τὰ ις' κάτεργα τοὺς Βενετίκους και τὸ καράβιν τοὺς Καταλάνους, ὅπου ἤλθαν νὰ σηκώσουν τὴν ρήγαιναν, και τὰς' κάτεργα τὰ Καταλάνικα τὰ ἔφερον ὁ σὶρ Γῆν τὰ Γουνάλ με τὴν ρήγαιναν τὴν Βαλιαντίαν, και τὰ γ' κάτεργα τοῦ Δηνὸς δυναστικῶς ἐνέβην εἰς τὸν λιμιόναν της Ἀμμοχούστου.

Νὰ σὰς ἐξηγηθῶ και πῶς εὐρέθησαν τὰ ις' κάτεργα τὰ Βενετικά εἰς τὴν Κύπρον· ὅτι ἦσαν ἀμάχην μεσὸν τοὺς Γενουβίους και τοὺς Βενετικούς ἀποὺ καιρόν, και τὸν αὐτὸν καιρὸν ἀρματώσαν ἕναν μέγαν καράβιν ἢ Μπουκουνιούνα, και ἐδιαλαλήθην ὅτι εἶναι αὐταρκτητὴ νὰ πολεμισθῇ ἢ κάτεργα και μὲν φοβηθῇ· και ἐβγαίνοντα ἡ ἀκουὴ εἰς τὸν κόσμον, ἤλθαν πολλοὶ πρᾶματευτάδες ὅπου εἶχαν πρᾶματεῖαν νὰ πέψουν εἰς τὴν Ἀνατολὴν και ἀναυλώσαν την, και ἐβάλαν τὰς πρᾶματεῖας τους και ἐκατέβησαν εἰς τὴν Ἀνατολὴν· γροικῶντα οἱ Βενετικοὶ ἀρματώσαν ις' κάτεργα καλά και ἐδῶκάν τα ἐνοῦ παιδίου ὀνόματι Κάρλο Τζήν, ὅποιος ἐνέβην ἀπότορμα και ἤρτεν γυρεύοντα τὸ καράβιν, και ἀπεσώθην εἰς τὴν Κύπρον παντέχοντα νὰ τὴν εὕρῃ ἢ εἰς τὴν Ἀμμόχουστον, ἢ εἰς τὰ νερά της Κύπρου. Καὶ ὁ ρήγας εἶχεν γ' κάτεργα διὰ του ἀρματωμένα, και εἶχεν ἔρτειν ἀπὲ τὴν Κατχλονίαν διὰ νὰ σηκώσῃ τὴν ρήγαιναν, και τὰς' κάτεργα τὰ καλλιώτερα τὰ Καταλάνικα τὰ ἔφερον ὁ σὶρ Γῆν τα Γουνάλ με τὴν ρήγαιναν τὴν Βαλιαντίαν. Τότες ἐμήνυσεν ὁ ρήγας τοῦ ρηθέντος Κάρλου Τζήν νὰ σταθῇ εἰς τὸ μνηϊόν του, και νὰ σταθῇ εἰς τὸν λιμιόναν της Ἀμμοχούστου· και διὰ τὴν μιστεῖαν ὅπου ἐμίσαν τοὺς

Γενουδίσιους, ἐσύμπαψεν καὶ ἐπεψέν του λόγον νὰ πάγη εἰς τοὺς ὀρισμούς του· καὶ ὄνταν ἐσυνεδάστησαν ἐπεψέν του τὸ μνηῖον τῶν 15' κατέργων, καὶ ἐπῆρεν τὰ ἄλλα κάτεργα καὶ τὸ κάρδιον καὶ περφόρτζα ἐνεβην εἰς τὸν λιμιόναν τῆς Ἀμμοχούστου. Καὶ ἐμελλεν νὰ τὴν ἀρματώσουν νὰ πολεμίση μὴδὲν τοὺς ἀφήσουν νὰ μπουῦ, ἀμμέ δὲν ἐφελέσαν.

Θωρῶντα τὴν μεγάλην δύναμιν τοὺς Βενέτικους ἐφοβήθησαν οἱ Ἀμμοχουστιανοί, μὴδὲν πάrouν οἱ Βενέτικοι τὴν Ἀμμόχουστον· καὶ εἶχαν βουλὴν νὰ τὴν στρέψουν τοῦ ἀφέντη τοῦ ρηγὸς τῆς Κύπρου· καὶ ἐδηγήσαν ἕναν ἀποκλισιάρην νὰ πείψουν τὸν ρῆγα· καὶ ἐκαβαλλίκευσεν καὶ ἤρτεν ὡς τὴν πόρταν· θωρεῖ τον ἕνας Γενουδίσιος καὶ λαλεῖ του — ποῦ πάγεις; Ὁ ἀποκλισιάρης εἶπέν του — εἰς τὸν ρῆγα τῆς Κύπρου, νὰ πείψη νὰ πάρῃ τὴν Ἀμμόχουστον, παροῦ νὰ τὴν πάrouν οἱ ἐχθροί μας οἱ Βενέτικοι, διότι ὁ ρῆγας ἔχει μας ἀποκλεισμένους καὶ κάθεται μὲ φουσατόν ἀπέξω. Εἶπέν του — ὄχι. Τότε λαλεῖ τους — τόσον εἰστε δειλιγοὶ καὶ δὲν μπορεῖτε νὰ πολεμίσετε γιὰ μίαν ὥραν! θέλετε νὰ χάσετε τὴν ὠραίαν χώραν ἀποῦ χαιρούμεθαν; Προτισταίζω σας νὰ σᾶς κρίνω ὡς παρὰβουλους, ἂν τορμίσετε νὰ τὸ ποίσετε! βαστάξετε ὡς τὸ πωρνόν, καὶ ἂν πείψη ὁ ρῆγας τὰ φουσατά τῆς γῆς, τότε ποίσετε τὸ ἐννοιαστήκετε· εἰ δὲ μὴ, ὄλοι οἱ ἀνθρώποι ἄς πᾶν κατὰ τὸ κάστρον πρὸς τὴν θάλασσαν νὰ πολεμίσουν, καὶ ἀφήτε γ' ἀνομάτους νὰ σκοπιζοῦν εἰς τὴν γῆν, καὶ μὲ τούτην τὴν δύναμιν τὴν ἔχει ὁ τύπος ἐμπορεῖτε νὰ πολεμίσετε τοὺς ἐχθροὺς σας. Ὁ λόγος ἐρησεν τοὺς μαντατοφόρους· καὶ μοναῦτα ἐποῖκαν μ' περδέσκαῖς σκανιδένικας καὶ πύργους σκανιδένους, καὶ ἀπάνω εἰς τὸν πύργον τοῦ λιμιόνος καὶ ἐκαρφῶσαν καὶ ἐδηγήσαν τας ἕως γ' ὠρῆς τῆς ἡμέρας· καὶ βιγλίζοντα ὅτι καμμία δύναμις δὲν ἤρτεν ἀπὲ τὴν γῆν, ἐβάλαν ἰδ' ἀνθρώπους πᾶσα περδέσκας, καὶ ἀφήκαν ἕναν μόνον, καὶ τοὺς ἄλλους ἐστήσαν τους εἰς τὴν μερίαν τῆς θα-

λάσσου εις τὰς περδύσκεις ὅπου ἐποίκων κηνούργικαις καὶ πύργων. Καὶ τόσα ἐπολεμίσαν ὅτι ἐγανακτίσαν οἱ Βενετικοὶ καὶ εὐκαιρίσαν τὸν λιμιόναν, καὶ πολλοὶ λαθωμένοι καὶ κορπωμένοι. Καὶ ἐξέβησαν τὰ κάτεργα τοὺς Βενετικούς καὶ ἐπῆγαν τὴν στρατὸν τους εἰς τὴν Δύσιν. Καὶ τὸ καράβιν καὶ τὰ γ' κάτεργα ἤλθαν εἰς τὴν Κερινίαν.

Τότες ἐνέβην ἡ ρήγαινα εἰς τὸ καράβιν τὸν ὀκτώβριον μῆναν ἀτ' Χριστοῦ, καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Ρόδον μὲ τὰ δύο κάτεργα τὰ ρηγάτικα καὶ μὲ τὸ καράβιν τὸ Κατελάνικον, καὶ ἐποίησεν καιρὸν πολὺν· καὶ ὄνταν ἐποίησεν καιρὸν, ἐσηκώθη τὸ καράβιν, καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Καταλονίαν εἰς τοὺς λᾶς της.

Μανθάνοντα τὰ κάτεργα ἐπῆγαν γυρεύγοντα τοῦ καραβίου· μοναῦτα ἐποίκων ἄρμενα καὶ ἐπῆγαν εἰς τὴν Κλοζαν καὶ ἐπῆραν τὴν· θωρῶντα οἱ Βενετικοὶ ὅτι δὲν εἶχαν ἴντα νὰ ποίσουν, καὶ τὰ ξύλα τὰ ἦτον εἰς τὴν Βενετίαν ἦτον ὀλίγα, καὶ δὲν ἤμπορησαν νὰ καταπροσωπίσουν τοὺς Γενουβίους.

Νὰ σᾶς εἰπῶ διὰ τὸ καράβιν ὅπου ἐσήκωσεν τὴν ρήγιναν τὴν Αἰθιόπικαν, τίνος ἦτον καὶ πῶς εὐρέθη εἰς τὴν Κερινίαν. Ὁ ρὲ Πιέρ θωρῶντα πῶς οἱ Γενουβίσοι ἐκρατοῦσαν τὴν Ἀμμόχουστον ἐμήνυσεν καὶ ἐδιαλάθησεν εἰς τὴν Ρόδον, ὅτις πραγματευτὴς νὰ θελήσῃ νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν Κύπρον εἰς τὴν Κερινίαν, νὰ μὲν πληρώσῃ κουμέρκιν· γροικῶντα ὁ σὶρ Φρασεὶς Κασσεάντζε ὅπου εὐρίσκετον μὲ τὸ καράβιν του εἰς τὴν Ρόδον, ἤλθεν διὰ τὸν διαλαλημὸν εἰς τὴν Κερινίαν· καὶ ὁ ρήγας ἐπαράδωκεν του τὴν μητέρα του καὶ ἐπῆρέν τὴν.

Νὰ στραφοῦμεν εἰς τοὺς Βενετικούς· θωρῶντα τὴν ἀδυναμίαν τους ἐπέψαν παρακαλητάδες, νὰ ποίσουν ἀγάπην οἱ Γενουβίσοι μετὰ τους, καὶ ἐπέψαν τους καὶ χαρτὶν ἄγραφον νὰ ποίσουν στοιχήματα οἱ Γενουβίσοι, ὡς γίον θέλουσιν ἐκεῖνοι, καὶ οἱ Βενετικοὶ νὰ τὰ στερεώσουν. Οἱ Γενουβίσοι ἐμήνυσάν τους νὰ ἔρτουν νὰ κου(ρ)σεύσουν μετὰ τὴν Βενετίαν γ' ἡμέραις, ἄλλα

πολλά στοιχήματα απέπτα. Θωρώντα τὴν σουπερπίαν τοῦς Γενουβίους, καὶ πῶς ἐζήτησαν νὰ κουρσεύσουν τὴν πολλοθαύμαστην χώραν τὴν Βενετίαν, καὶ δὲν τοῦς ἐκαταδέκτησαν· εἶχαν εἰς τὴν φ(υλ)ακὴν ἕναν γνωστικὸν ἄνθρωπον γέρονταν, ὁ ποῖος ἐμελλε νὰ διαβάσῃ εἰς τὴν φυλακὴν οὕλην τὴν ζωὴν διὰ τὸ πταίσιμόν του, κατὰ τὴν τάξιν τους, ὀνόματι μισὲρ Βιττόρ Πιζάνης, καὶ ἦτον φρόνιμος, ἐζήτησαν ὄλοι ἐν τῷ ἅμα νὰ συχωρηθῇ καὶ νὰ ἐβγῇ ἀπὸ τὴν φυλακὴν, ὅτι ὅπου βίβη πρόκειται, ἐκεῖ νόμου μεταθέσις γίνεται, καὶ ἂν ἦναι καὶ δυναστικῶς· καὶ μὲ τὸ θέλημάν τους ἐβγάλαν τὸν ἀπὸ τὴν φυλακὴν καὶ ἐφέραν τὸν ἔμπροσθεν τῶν ἀρχόντων, καὶ ἐζήτησεν δύναμιν, καὶ ἐδῶκάν του τὰ κάτεργα τὰ ἦτον εἰς τὴν Βενετίαν· καὶ ἐπορεύθη εἰς τὴν Κλόζαν, καὶ μοναῦτα ἐβόλησεν τὰς δύο νάβας τὰς ἐπῆραν εἰς τὴν Κλόζαν τοῦς Βενετικούς εἰς τὸν λιμέναν, καὶ εἶχεν τόσους μέσα· οἱ ποῖγοι Γενουβίσοι ἦτον θαρροῦμενοι νὰ πάρουν τὴν Βενετίαν, καὶ δὲν ἐβάλαν βιτουαλίαν τοῦ φαγίου μέσα, καὶ τόσον τοῦς ἐστενοχώρησεν ὅτι ἐφοφοῦσαν τῆς πείνας, καὶ ὅσα ξύλα λάχαν ἐκεῖ Γενουβίσικα ἐπῆρὲν τὰ ἀπὸ τὴν Κλόζαν, καὶ ὅτις ἐνεφάνισκε νὰ ψαρέψῃ, οἱ Βενετικοὶ ἐκαμακεῦγάν τον. Καὶ εἶχεν τοὺς ἀποκλεισμένους ὥσπου καὶ ἐστράφην ὁ Κάρλο ὁ Τζέτ ἀπὸ τὴν Ἀνατολήν. Καὶ ὄντα τὰ κάτεργα τὰ Βενέτικα ἐξέβησαν ἀπὸ τὴν Κύπρον, ἐπῆγαν γυρεύοντα τὴν αὐτὴν νάβαν, καὶ τόσον τὴν ἐγυρέψαν ὅτι ἤρξαν τὴν κοντὰ εἰς τὴν Ρόδον· καὶ μοναῦτα ὁ Κάρλος ἐδῆσεν εἰς τὰ κατὰρτία τῶν κατέργων περδέσκαις καὶ ἔβαλεν ἀνθρώπους, καὶ τόσον τὴν ἐπολεμίσαν καὶ μὲ γνῶσιν καὶ δύναμιν ὅτι ἐπῆρὲν τὴν, καὶ τοὺς λαῖς ἐβάλαν τους καὶ ἐδῆσάν τους, καὶ βάλαν λαμπρὸν εἰς τὴν νάβαν καὶ ἐπῆρὲν τὴν ἀφτούμενην ἕως τὴν Ρόδον, καὶ ὅση ἦτον εἰς τὸ νερὸν δὲν ἐκάγην· καὶ ἐζήτησέν τὴν ἕνας ἄρχων Ροδίτης ὅ,τι ἔμεινεν. Ἐβάλλεν τὴν πλώρην πρὸς τὴν Βενετίαν καὶ ἦλθεν ἕως τὴν Κρήτην, καὶ οἱ Κρη-

τικοί ἐδιαφεντέψαν τους καὶ ἐπροτεστιάσαν τους μὴδὲν πᾶν εἰς τὴν Βενετιάν, ὅτι ἐπῆράν τους οἱ Γενουβίσοι· ὁ Κάρλος δὲν ἐπόικεν διὰ λόγου τους, ἀμμέ ἤλθεν πρὸς τὴν Βενετιάν· καὶ ἀποὺ μακρὰ ἀρ(μά)τωσεν ἕναν καράβιν καὶ ἤλθεν κοντὰ εἰς τὴν Βενετιάν. Θωρῶντα οἱ Βενετικοὶ ἀποὺ μακρόθεν Γενουβίσοι, καὶ ἐκλαῖαν καὶ ἀνακαλοῦντα, λαλοῦντα — πῶς ἔρχονται πλούσιοι πρᾶματευτάδες, καὶ ἡ γυναϊκῆς σας πλουσῖαις καὶ τὰ παιδιὰ σας· καὶ τώρα ὄλοι νὰ γενοῦν ἀμάλωτα! οὐ, ἐμᾶς τοὺς πτωχοὺς τοὺς ξένους! ὁ θεὸς νὰ μᾶς βοηθήσῃ! Ὅνταν ἐσύμωσεν τὸ καράβιν, ἔρριψεν τὸν παρασχάρμον εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ὄνταν ἐσύμωσεν εἰδείξεν τὸ φλάμπουρον τοῦ ἀγίου Μάρκου, καὶ πάλε ἐλαλοῦσαν — πλανοῦν μας, ἀμμέ Γενουβίσοι εἶναι! Τότε ἡ βάρκαις ἐκοντέψαν καὶ εἰδάνταις, ἐβάλαν φωναῖς ὄσσην ἐσῶσαν — βίβα ὁ ἅγιος Μάρκος! γροικῶντα ὁ λαὸς τῆς Βενετίας ἔβαλεν καὶ κείνος φωνὴν — ζῆ ὁ ἅγιος Μάρκος! Καὶ εἰς τοῦτον ἀγροικόνισαν τους ἕνας τὸν ἄλλον. Καὶ ἐνέβην ὁ κύρ Κάρλος καὶ ἐξηγήθην τους πῶς ἐπίασεν τὸ καράβιν. Τότες εἰπάν του πῶς ἐπῆγεν ὁ σὶρ Βιτόρ εἰς τὴν Κλόζαν καὶ δὲν ἤξεῦραν ἴντα ἐγίνετον· καὶ μοναῦτα ἐξέβην καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Κλόζαν γυρεύγοντα τὸν σὶρ Βιτόρ, καὶ ἀπαφῆκεν τοὺς Γενουβίσους εἰς ταῖς φυλακαῖς. Πηγαίνοντα ὁ Κάρλος καὶ ἠῦρεν τὸν σὶρ Βιτόρ καὶ εἶχεν τοὺς Γενουβίσους ἀποκλεισμένους· καὶ μανθάνοντα οἱ Γενουβίσοι πῶς ἤλθεν καὶ ὁ Κάρλος μὲ ἄλλα ις' κάτεργα, ἐχάθησαν ἀπὸ τὸν φόβον τους. Καὶ ὁ ἀδελφὸς τοῦ κούνητῆ τῆς Σαβογίας ἦτον ἐκεῖ, καὶ ἐπαρακαλέσαν τον οἱ Γενουβίσοι νὰ τοὺς ποίσουν νὰ συνπάψουν οἱ Βενετικοὶ καὶ νὰ κάμουν ἀγάπην· καὶ ἐσύνπαψάν τους μὲ τοῦτον, νὰ χαλάσουν τὴν Κλόζαν μὴδὲν πολεμίσουν· ὅτι πᾶσα Βενετικὸς ἐπίασεν λ' Γενουβίσους. Καὶ τοῦτον ἐγίνετον κρίσις διὰ τὴν σουπερπιάν τοὺς Γενουβίσους· οἱ Βενετικοὶ προτῆτερα ἐπαρακαλοῦσόν τους, καὶ κείνοι ἐσουπερπιάζουνταν, καὶ ὁ θεὸς ἀποκούπισεν τοὺς

Βενετίλους· ὁ θεὸς ὑπερηφάνους δὲν γροικᾷ, τοὺς ταπεινοὺς διδοὶ νίκος.

Τότε ὠρδινίασεν τὸν μισέρ Τζουάν τὲ Πριές τὸν τουρκοπουλιέρην καὶ τὸν σίρ Νιέρ τὲ Σκολάρφ καὶ ἐδηγοῦσαν τὴν ὁδηγίαν τοῦ κάστρου· καὶ ἐβάλαν τὴν πόρταν τῆς ἀγίας Παρρασκευῆς μέσα καὶ τὴν ρηγάτικὴν αὐλὴν τὴν λεγομένην τὰ Κουντιάτικα, καὶ ἐπῆραν μερτικὸν ἀπὲ τὸ περιβόλιον τοῦ σίρ Πι(ἐ)ρ τὲ Κοῦντζες, καὶ ὠρίσαν τὸν Θαδόκην τοῦ Φαύλα καὶ τὸν ἀδελφόν του τοὺς πρώτους μαστόρους, καὶ ἐπολομοῦσαν τὸ κτίσμαν· καὶ ἐχαλ(ά)σαν τὴν αὐλὴν τοῦ κούντη τοῦ Γιαφᾶ, καὶ ἐχαλάσαν τὴν Μαργαρίταν, καὶ ἐθεμελιῶσαν τὸ αὐτὸν κάστρον· καὶ ἐχαλάσαν δύο αὐλάδες τοὺς Πατηφελῆδες τὰ ἀνώγεια, καὶ ἐπῆρεν ταῖς πέτραις, καὶ ἐποίηεν ὁ ρήγας σενίασμαν τοὺς κλορονόμους, τοῦτέστιν τοῦ σίρ Τζόρτε Πατηφῆλη, τὸν χρόνον ὑπέρπυρα ρ' εἰς τὸ Πετζοπουλίον, καὶ τοὺς κλερονόμους τοῦ κύρ Γιωσήφ Πατηφῆλ τὸν χρόνον ὑπέρπυρα ρ' εἰς ταῖς καλλιώτεραις ρένταις τῆς ρηγάδας· καὶ ἐτάξαν τοὺς ἀργοντες νὰ δώσουν ἀργάταις καὶ πέτραις, καὶ τοὺς πουρζέζηδες, καὶ τὸν λαόν· καὶ ὅπου εἶχεν ἡ γῶρα τοίχους εὐκαιρους, ἐχαλοῦσαν τους καὶ ἐκουβαλοῦσαν ταῖς πέτραις μὲ ἀμαξία καὶ καρία καὶ ἄλογα· καὶ ἐποίηαν εἰς δέκα μῆνες ὅσον φαίνεται· καὶ ἐποίηεν καὶ ὁ ρὲ Ζάκ ὀλίγον, καὶ ὁ ρὲ Τζενίος ὀλίον. Ὅμοίως οἱ Γενουβίσοι οἱ φυλκισμένοι μὲ τὰ σίδηρα εἰς τὰ ποδία τους, καὶ τὰ δύο τους ποδία εἰς ἓναν τραβαρσάνιν, καὶ πάλε οἱ δύο εἰς ἓναν τραβαρσάνιν, καὶ ἐβάλαν τους καὶ ἐσγάφαν τὸν θεμελίον, καὶ ἐπαρπατοῦσαν εἰς τὴν γῶρην καὶ ἐδιακονοῦσαν, καὶ ὁ σεργέντης μετὰ του(ς)· καὶ τοῦτον ἐποίηάν τους το, διατὶ ἐτροπήσαν τὴν φυλακὴν τοῦ κυροῦ τοῦ Στύρου καὶ ἐθέλαν νὰ φύγουν, καὶ ἐπιάσαν τους καὶ ἐβάλαν τους σίδηρα μικρά, καὶ ἐβγάλαν τους ἀκ τὰ τραβερσία. Καὶ ἐβάλαν ἀπάνω τοὺς Γενουβίσους τοὺς Λευκοσιάταις νὰ πλερόνουν τόσους ἀργάταις τὴν

ἡμέραν, καὶ ἦσαν φευγοί· οἱ δὲ φυλακισμένοι ἐπωλοῦσαν τὸ ἐδικόν τους καὶ ἐπλερόναν. Καὶ ἀπὸ τὸν πόσον ὁ ρήγας ἐπήρην τὸν ἀρχιεπίσκοπον ὀνόματι Παλουγγκέρ νὰ εὐλογῆσῃ τὸν θεμέλιον, καὶ τότε ἐθεμελιώσαν. Τὸ ποῖον πολλοὶ ἐπεθάναν διὰ τοιούταις ἀφορμαῖς, καὶ τινὰς δὲν ἤξεύρει πῶς εἶναι, οὐδὲ πρωτομαστόροι, κἄν τε εἰς τὸ κἀτζιμον τῆς πρώτης πέτρας, κἄν εἰς τὴν ὀσκίαν τοῦ ἀνθρώπου, κἄν εἰς τὴν συντυχίαν· ὅτι ἂν τὸ ξεῦραν οἱ τεχνίταις, ἐθέλαν στοιχειόνην τοὺς ἐχθροὺς τους· ὅμως εἶναι πρᾶγμα μκρτυρημένον, ὅτι πολλοὶ ἐθανατώθησαν εἰς τίτοι(αν) λογήν. Ὁ ρήγας ἔβλαπεν τὴν σπουδὴν εἰς τὸ κτίσμεν τοῦ τόπου, ὅτι εἰς καιρὸν ἄ χρόνον ἐποικῆν το.

Μετὰ ταῦτα καὶ ἀπὸ θανάτου τοῦ ρὲ Πιέρ, ἀφήκεν μίαν ἀδελφήν, καὶ ὄνταν ἤρτεν ὁ ρὲ Γζάκ ἀρμασμένος μετὰ τὴν ἀδελφοτέκνην του τὸν υἱὸν τοῦ πρίντζη τῆς Ἀντι(ο)χειίας· ποῖος ρὲ Πιέρ ἐπέθανεν τῆ γ' ὀκτωβρίου ατπβ' Χριστοῦ, καὶ θάψην τον ἀπάνω τοῦ πατρός του ρὲ Πιέρ καὶ τοῦ παπποῦ του ρὲ Οὔγγκε.

Θεωρῶτα οἱ καθλαλλάριδες τὸν θάνατον τοῦ ρὲ Πιέρ ὠρδινιάσαν νὰ βάλλουν ρήγα τὸν συνεσκάρδον, τοῦτέστιν τὸν Γζάκον τὲ Λουζουνίαν τὸν κοντοσταύλην τὸν υἱὸν τοῦ ρὲ Οὔγγκε, ὁ ποῖος ἦτον εἰς τὴν φυλακὴν εἰς τὴν Γένουσαν, ὁ ποῖος ἦτον γνήσιος υἱὸς καὶ κληρονόμος τοῦ ρηγάτου. Καὶ ὠρδινιάσαν τὸν σίρ Γζουάν τὲ Πριές τὸν τουρκοπουλιέρην κουβερνούρην τοῦ ρηγάτου, εἰς τὸν τόπον τοῦ Γζάκου τὲ Λουζουνίαν τοῦ συνεσκάρδου καὶ κοντοσταύλη ὡς που νᾶρτη, καὶ εἰς καθλαλλάριδες τῆς βουλῆς νὰ νοικοκυρεύουν τὸν ρηγάτον, τοῦτέστιν τὸν σίρ Γζάν Γκορόπ, τὸν ἀδελφὸν τοῦ κουβερνούρη, τὸν σίρ Γζουάν τὲ Νβίλαις τὸν βισκούντην τῆς Λευκοσίας, τὸν σίρ Ἐρινέτ Κολάν τὸν τζηδιτάνον τοῦ συγκρίτου, τὸν σίρ Οὔγγκέτ Λαμπμμέ, καὶ τὸν ἀδελφὸν του τὸν σίρ Γῆν, τὸν Πιέρον τὲ Μουντολῆφ βαχλιώτην, καὶ τὸν ἀδελφὸν του τὸν Χλημὸτ τὸν τζα-

νούνην, ὁ ποῖος ἀφήκεν τὴν τζανουίαν διὰ τὴν δόξαν τοῦ κόσμου, τὸν σὶρ Μαρὴν τὲ Πλεσίε, καὶ τὸν σὶρ Ἀρνάτ τὲ Μουντολῆφ τὸν Κιτριλιάρη, τὸν σὶρ Τουμάς Παρέκ, Ῥωμαῖος πουργέζης καὶ ἐγένη λατῖνος καθαλλάρης, τὸν σὶρ Τουμάς τὲ Μόρφου, καὶ τὸν σὶρ Πιέρ τ' Ἀτιότζε τῆς βότας τῶν σακκίων.

Καὶ μοναῦτα οἱ Γενουβίσοι οἱ φυλακισμένοι οἱ τοπικοὶ ἐτζακίσαν τὰ σίδερα καὶ ἐξέβησαν ἀπὸ τὴν φυλακὴν ἀπὸ τὰ σίδερα καὶ ἀπὲ τὸ χαντάκιν. Καὶ ἐγένη ἀγάπη μὲ τὴν Ἀμμόχουστον, καὶ οἱ Γενουβίσοι τῆς Ἀμμοχούστου ἐμνηῦσάν το εἰς τὴν Γένουδαν, καὶ ἀρματώσαν οἱ Γενουβίσοι β' κάτεργα, καὶ ἐβάλαν τὸν κοντοσταύλην καὶ συνεσκάρδος, καὶ τὴν γυναικάν του ἀπάνω, καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Κύπρον, καὶ ἐράξαν εἰς τὴν Ἀλυκὴν, καὶ ἐμνηῦσαν τοῦ κουβερνούρη, ἀπὸ ἐκουβερνιάζεν τὸ ρηγάτον διὰ τὸν κοντοσταύλην, καὶ τῆς βουλῆς του.

Ὁ Περὸτ τὲ Μουντολῆφ ἦτον ἀντριωμένος βαχλιώτης, καὶ ἦτον πολλὰ ἡγαπημένος τῆς ρήγαινας τῆς Βαλιαντίνας, κατὰ τὸ πειν τοὺς λαῶς· τὴν ποίαν ἐβούλευσέν την ὁ αὐτὸς Περὸτ νὰ κρητήση τὸ ρηγάτον διὰ λόγου της, καθὼς ἐποῖκεν ὁ πατέρας της καὶ ἐκράτησεν τὸ Μιλὰ καὶ οὐλὴν τὴν (Λου)μπαρδῖαν μὲ δυναστείαν. Καὶ γροικῶντα τὰ μαντάτα τὸ ἔλα τοῦ ρηγός, ὁ τοποκράτωρ καὶ οὐλὴ ἡ βουλὴ ἐποῖκαν σύνοδος μὲ οὐλὴν τὴν βουλήν, καὶ εἰς πολλὰ λογία καὶ μαλώματα εἶπασιν — ὁ Γζάκος εἶναι ἀφέντης, καὶ ἀνὲν κουσεντιάσωμέν του καὶ προσδεκτοῦμέν τον δι' ἀφέντην μας, θαρροῦμεν νὰ χάριση πολλὰ ψουμῖα τοὺς Γενουβίσους· ἀμμὲ ἂ θελήσουν οἱ Γενουβίσοι νὰ τὸν ἀφήσουν μοναχόν, τότες νὰ τὸν περιλάβωμεν δι' ἀφέντην μας! Καὶ ὁ Περὸτ ὁ Μουντολῆφ μουλωτὺς λαλεῖ — διατὶ νὰ μὲν πάρη τὸ ρηγάτον ἢ κόρη τοῦ ρὲ Πιέρ, ἢ ἀδελφὴ τοῦ μικροῦ ρὲ Πιέρ, καὶ νὰ τὴν παντρέψουν μὲ κανέναν τοῦ τόπου μεγάλον ἀφέντην; καὶ θέλουν τὸν στέψειν ρῆγχι! Καὶ ἐπαράστησέν τους ἀφορμάς, καὶ πῶς ἐγένην τοῦτον καὶ ἄλλως

φοραῖς, καὶ τὸσον τοὺς ἐσύντυχεν, ἔδωκέν τους ἢ ἀγροικήσουν ὅτι ἀρέσαν τους τὰ λογία τοῦ σίρ Περότ, καὶ οὔλοι εἶπαν νὰ πάγη ὁ αὐτός Περότ νὰ τοὺς ἀπολογηθῆ, καὶ ἐμόσαν του ὅ,τι ποίσει νὰ τὸ στερεώσουν. Ὁ ποῖος ἐπήγεν καὶ εἶπέν τους — ἂν θέλετε νὰ τὸν ἀφήσετε, θέλομεν τὸν περιλάθειν, εἰ δὲ μὴ, ἐπάρετέ τον εἰς τὸ καλόν.

Καὶ ὁ ρὲ Ζάκ ἐπαρχκάλεσεν μὲ τὴν ἐλεμοσύνην νὰ τὸν ἀφήσουν ἢ ἀπεζεύσῃ· ἀμμέ ὁ Περότ καὶ ὁ Γλημότ δὲν ἐθέλαν τὴν παρχκάλεσιν τους, διατὶ ἐθάρρε νὰ πάρῃ τὸ ρηγάτον, καὶ διὰ νὰ τελειώσῃ τὸ θελημαν τῆς βουλής. Τότε ἡ κυρά ἡ Χελουγῆς τὲ Πρεζουγή πολλά ταπεινὰ ἐπαράλεσεν τὸν Περότ νὰ τοὺς ἀφήσῃ διὰ ἐλεημοσύνην εἰς τὴν Κύπρον, διὰ νὰ μὴδὲν διαβάσῃ πάλε τὰ κακὰ τῆς θαλάσσου καὶ νὰ φύγῃ καὶ ἀπὸ τὰ χεργία τοὺς Γενουβίους. Ὁ Περότ ἀπολογήθη τους — παρκάτω κακὸν εἶναι νὰ κιντυνεύσῃς ἐσοῦ καὶ ὁ ἄντρας σου, παρὰ ὄλον τὸ ρηγάτον τοῦτον!

Ἄληθειά καὶ ὁ Δημότ καὶ ὁ Περότ ἦσαν αἰχμάλωτοι εἰς τὴν Γένουβαν· καὶ ὄνταν ἐζητήσαν τὸν ρήγα καὶ ἀνοίκτησαν ἢ φυλακκῆς, ἐξέβησαν οἱ Γενουβίσοι, καὶ ἐξέβησαν καὶ οἱ αἰχμάλωτοι ἀπὸ τὴν Γένουβαν.

Θωρῶντα τὴν ἀπολογίαν οἱ Γενουβίσοι, ἐστρέψην τὸν κοντοσταυλῆ καὶ τὴν γυναϊκάν του καὶ ἐπῆράν τους εἰς τὴν Γένουβαν. Θωρῶντα οἱ καβαλλάριδες τῆς βουλής τὸ ἄμε τοῦ συνεσκάρδου, ἐμετανῶσαν καὶ ἐποῖκαν βουλήν β' ἡμέραις, καθολικὴν βουλήν πρῶτον εἰς τὸ σπίτιν τοῦ σίρ Τουμάς Παρέκ τοῦ ἐμπαλῆ τῆς αὐλῆς τοῦ ρηγός, κατὰ πρόσωπα τοῦ Ἀτταλιώτη, τὴ παρασκευὴ τῆ γ' ἐβδομάδος τῆς ἀγίας σαρχκοστῆς, καὶ τῆ δ' τῆς τετάρτης· ἐβδομάδος ἔσω τοῦ Περότ Μουντολήφ, τοῦτέστιν εἰς τὴν αὐλήν τοῦ σίρ Τζουάν τὲ Νόρες τὸ ἐκράτεν ἀμάχιν ἀπὸ τὴν Μαργαρίταν τὲ Νόρες τὴν συμβίαν τοῦ σίρ Παρτελεμέ Μουντολήφ θυγατέραν τοῦ σίρ Τζουάν τὲ Νόρες τοῦ

τουρκοπουλιέρην, ἡ ποία ἦτον κυρά τῆς Στεφάνου Βατιλῆς, τὸ εἶχεν τουερίν καὶ εἶχεν τὸ ἀμάχιν διὰ ὑπέρπυρα ἀΐσπρα τῆς Κύπρου.

Καὶ ἐφέρον τὸν πατέραν (μου) τὸν κύρην Σταυρινὸν τοῦ Μα(χαι)ρᾶ, ὡς γίον λόγιον, καὶ νὰ καταλάβουν τὸ θέλημάν του καὶ τοῦ λαοῦ· καὶ ἐξ ἀκοῆς ἐγίνωσκεν πολλὴν ἱεολογίαν, καὶ ἐδαιξέν τους καὶ παράστησέν τους ἔμπροσθέν τους ὅλους τοὺς καλλίτερους, νὰ ἔχη ὁ τύπος ρῆγα παρὰ νὰ μὲν ἔχη. Καὶ οἱ ἀφένταις ἀγαποῦσάν τον, ὁμοίως καὶ οἱ πουρζέζηδες, καὶ παρὰ τὰ πάντα ὁ σίρ Τουμαῖ; Παρέκ· καὶ ὅσον ἐξηλωθῆκαν ἀπὸ τὴν βουλὴν, πρκαῦτα ἐκηρύξαν τ' ὄνομαν τοῦ ρε Τζάκ οἱ δέκκ· ἀμμέ ὁ Περότ καὶ ὁ Γλημότ ἐστάθησαν μερία.

Καὶ τῆ πέμπτη τῆ ἰγ' μαρτίου ατπβ' Χριστοῦ ἦτον δ' ἐβδομάδα τῆς σρακκοστῆς, καὶ τὸ πάσχα ἦτον τῆ 5' ἀπρίλη, ἐσυνπιάσαν τοὺς ἄρχοντες τῆς βουλῆς, εἶπαν νὰ πέψουν νὰ φέρουν τὸν συνεσκάρδον. Τότε ὁ σίρ Ἐρνάτ τὲ Μιλᾶ ἦλθεν ἀπὸ τὴν Γένουβαν, καὶ ἐπρομουτίασεν πασανοῦ μερία ἀπὸ τὴν μερίαν τοῦ συνεσκάρδου χωρίζ, διὰ νὰ τὸν θελήσουν· καὶ ὅλοι ἐκουντεντιάσαν, χωρὶς τοὺς δύο ἀδελφούς τὸν Περότ καὶ τὸν Γλημότ. Καὶ θωρώντα ὁ σίρ Ὅτέτ τὲ Λαμπάμὲ τὸ πῶς δὲν ἀρέσκουν τὰ λογίκα τῆς βουλῆς εἰς τοὺς δύο ἀδελφούς, ἐμελλαν νὰ τοὺς πιάσουν νὰ τοὺς ἀποκλείσουν εἰς τὴν φυλακὴν, ἀμμέ διὰ νὰ μὲν ἐμποδιστῆ τὸ ἔλα τοῦ συνεσκάρδου, ἀπομακρίσαν το ὡς τὸν ὀκτώβρη ατπβ' Χριστοῦ. Πάλε ἐσυνχίροιστησαν εἰς τὴν βουλὴν του, καὶ ὡς γίον καλὸς ὅπου ἦτον ὁ Περότ ἐξήλθεν τοὺς λά; τῆς βουλῆς ἀπὸ τὴν ἐννοίαν τους, διαφέντεψεν πολλὰ δυνατὰ νὰ μὲν ἦναι ἀπότομος κανένας νὰ πάγη ἔξω τῆς Κύπρου νὰ γυρέψη τὸν συνεσκάρδον. Καὶ τὸν ὀκτώβρη μῆναν γροικῶντά το ὁ σίρ Ὅτέτ Λαμπάμ ἐπληξεν καὶ εἶπεν τοῦ Περότ — φαίνεται σου διὰ ταῖς ἀφορμαῖς ὅπου λαλεῖς νὰ μείνωμεν εἰς τὸν ὀρισμόν σου καὶ εἰς τὴν ἀφεντίαν

σου, τὸ ποῖον παρακαλῶ νὰ μὴδὲν γενῆ, ἀλλὰ ζῆ ὁ ρὲ Τζάκ! Καὶ τὸ δεῖλις ἐπέψαν καὶ ἐμηνύσαν τους ὅλοι οἱ καθαλλάριδες οἱ ρογεμένοι μὲ ὄλον τὸν λαὸν ἐβάλαν φωνὴν μεγάλην — βίβα ρὲ Τζάκ! τοῦτέστιν ζῆ ὁ ρήγας ὁ Ἰάκωβος. Καὶ καθεζομένοι εἰς τὴν βουλὴν, δὲν ἐθέλησαν νὰ ἔρτουν οἱ δύο ἀδελφοί, καὶ ἐπέψαν δυναστικῶς καὶ ἐφέραν τους εἰς τὸ ἀπλίκιν τοῦ σὶρ Τζουάν τὲ Πριές τοῦ τουρκοπουλιέρη τῆς Κύπρου, καὶ τὸν κουβερνούρην καὶ τὸν ἀδελφόν του ἐπιάσαν τους καὶ ἐπέψαν τους εἰς τὴν φυλακὴν εἰς τὸ κάστρον τὸν Λέονταν. Καὶ ὄνταν ἐμάθαν καὶ ἦλθεν ὁ ρὲ Τζάκ εἰς τὴν Κερινίαν, εἶπεν τοῦ ἀδελφοῦ του τοῦ Γλημὸτ — ἀδελφέ, ἄς κ(ρ)εμμίσωμεν νὰ πᾶμεν εἰς τὴν Κερινίαν νὰ ζητήσωμεν συμπαθίον τοῦ ρηγός, καὶ θέλει μᾶς συμπαθήσει κατὰ τὰ καλὰ συνηθία τοῦ ρηγάτου. Τότε ἐπαράσυρεν τὰ σίδερα τοῦ παραθυρίου καὶ ἔποιικεν τόπον καὶ χώρησέν τον, καὶ ἐξέβην ἀπὸ τὸ παλάτιν, καὶ ἔβαλεν ἕναν μαντύλιν εἰς τὰ δύο του χεργία καὶ ἀπήδησεν, καὶ ἀνασκέλωσεν καὶ ἀγκάλιζεν τὰς ρίζας τῶν δένδρων, μὲ τὸ μαντύλιν τῶν χερίων καὶ μὲ τὰ σχέλιά του ἀπὸ δέντρον εἰς δέντρον καὶ ἀπέσωσεν χαμαί· καὶ ἐξηστράφισαν τὰ ποδιά του, καὶ ἐχρειάστην ἄλογον νὰ καθαλλικεύσῃ, καὶ ἐμπλασεν ἴνου παιδίου τοῦ σὶρ Γιλιάμ τὲ Λαμπάμε μὲ τὸ ἄλογον, καὶ ἔρχετον ἀπὸ τὸν ἄγιον Πίκτητον, καὶ ἔρριψέν τον ἀπὸ τὸ ἄλογον καὶ ἐκαθαλλίκεψέν το. Καὶ ὁ παιδίος ἦλθεν εἰς τὴν Κερινίαν. Ὁ Περὸτ τὲ Μουνολῆφ εἰς τὴν Κερινίαν ἐφοβήθην μὴπῶς καὶ κατχστήσῃ καμμίαν παραβουλίαν, ὅτι ἀκομί ἐφοβᾶτον, ἔπεψεν μοναῦτα καὶ ἐγύρευσέν τον, καὶ ἠύρέν τον εἰς τὸν ναὸν τοῦ ἀγίου Ἀντωνίου καὶ ἐπιασέν τον ἀπὸ τὸ βῆμαν· καὶ πολλὰ ἐπαρακάλεσε νὰ τὸν πάρουν ὀμπρὸς τοῦ ρὲ Τζάκ διὰ νὰ τοῦ δεῖξῃ πῶς οἱ Ἐμπαμιδες ἦτον οἱ πρᾶβουλοί του· καὶ ἐκεῖνοι ὠρίσαν τὸν Περὸτ νὰ τὸν ἀπολογιάσουν, ἀμμὲ δὲν ἐμπόρησε ἄγροικηθῆ, καὶ μοναῦτα ἐστρέψαν τον εἰς τὸν Λιόνταν, καὶ ἐβάλαν δύο

τραβαρσάνια τοῦ πασανοῦ εἰς τὰ ποδία του. Καὶ μετὰ τὸ στέψιμον τοῦ ρὲ Τζάκ ἔπεψεν καὶ ἐκόψαν τὰς κεφαλὰς τους, καὶ ἐθάλαν τους εἰς ἕναν κιβοῦριν καὶ ἐφορτῶσάν τους εἰς ἕναν βορδόνιν καὶ ἐφέραν τους εἰς τὴν Κάβαν, καὶ ψόφησεν τὸ βορδόνιν, καὶ κεὶ τοὺς ἐθάψασιν ταῖς κεφαλάδες, τοῦ Πιέρ τὲ Κερμπιέ ὅπου ἦτον καλὸς στρατιῶτης, καὶ ἄλλους γ' ὅπου ἦτον εἰς τὴν συντροφίαν τους, ἀπάνω 'ς τὸ δῶμν τοῦ Ψουπουλιού εἰς τὸ πλευρὸν τοῦ γαιοφυρίου τοῦ Ἑβραϊκού, καὶ ἔτρεξεν τὸ αἷμαν 'ς τὸ ψουμὶν ἀποῦ τὴν χολέτρν καὶ ἐπόντιζεν τὸ ψουμὶν κάτω· καὶ ἐκρέμμασαν τὸν μυῦρον τοῦ Περότ εἰς τὴν φούρκαν εἰς τὴν ἐχρονίαν ατπέ' Χριστοῦ.

Καὶ μετὰ τὸ ἀρεστίασμαν τοὺς δύο ἀδελφοὺς, τοῦ Περότ καὶ τοῦ Γλημότ τὲ Μουντολήφ, γροικῶντα πῶς ἐκήρυξαν τὸ δνομαν τοῦ ρὲ Τζάκ εἰς τὴν Λευκοσίαν, ἐξέβην ὁ σίρ Νικὸλ Πουσατ καὶ ἐπῆγεν εἰς τοὺς ἀδελφοὺς μου, τὸν σίρ Πὸλ Μαχαιρᾶ ὁ ποτὸς ἦτον βαχλιώτης τοῦ σίρ Τζουάν τὲ Νεβίλαις τοῦ βισκούντη τῆς Λευκοσίας καὶ γραμματικὸς του, καὶ ἐπαρράκλεισέν τον νὰ τοῦ δώσῃ πουλέττα διὰ νὰ πάγῃ πέρα· καὶ ἐποϊκέν του εἰς τὸν τζηβιτάνον τῆς Κερνίας καὶ ἐπῆρέν το τοῦ σίρ Λογῆς Κεντατιάμε, καὶ ἐπῆρεν ὄρισμὸν καὶ ἀναύλωσεν ἕναν γρίπον καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Ρόδον, καὶ ἀπ' ἐκεῖ ἀναύλωσεν κάράβιν καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Γενούβαν καὶ ἐπῆρεν τὰ συχαρηκία τοῦ συνεσκάρδου· καὶ ἐποϊκέν του ψουμὶν ας', νὰ τὸ 'χη αἰώνιον εἰς τὰ καλλιώτερα καρτζᾶ τῆς ρηγάδας.

Τότε ἐποϊκαν οἱ Γενουβίσοι στοιχῆματα μὲ τὸν ρὲ Τζάκ εἰς τὴν μεγάλην ζημίαν τοῦ ρηγάτου. Ἄνταν ἐμάθῃν τὸν θάνατον τοῦ ρὲ Πιέρ, ἀπὸ τὴν περιθυμίαν τὴν εἶχαν νὰ ταξειδεύγουν εἰς τὴν Ἀνατολήν, ἐφέραν τον καὶ ἦλθαν εἰς τὴν Κύπρον, καὶ ὡς δὲν τὸν ἐδέκτησαν, ἐπῆράν τον καὶ στράφησαν· τότε ἐποϊκαν τὰ στοιχῆματα εἰς τὴν ὄρεξίν τους, καὶ νᾶχουν τὸν λιμιόναν τῆς Ἀμμοχούστου, καὶ νὰ κρατοῦν τὴν Ἀμμό-

χουστον δια ὄχιλιάδες δουκάτα χρυσά ἀμάχιν και δύο μίλια ἔξω τῆς Ἀμμοχούστου, μόνον ὁ ἀφέντης ὁ ρήγας και οἱ καθαλλάριδες νά ἔχουν τὰ ψουμιά τους και τοὺς εισόδους τους χωρὶς τὴν κρίσιν, και νά πουλοῦνται ἡ ρένταις εἰς τὴν Ἀμμόχουστον, και μὲν ἔχουν πογέριν τὰ ξύλα νά πεζεύγουν παροῦ εἰς τὴν Ἀμμόχουστον, και τὰ ξύλα τὰ ἔρχονται ἀποῦ τὴν Τουρκίαν νά πεζεύγουν εἰς τὴν Κερινίαν, ὅσαις σκάλαις εἶναι ἀποῦ τ' Ἀγιάσιν και ἀπάνω ὄλα νά ἔρχονται εἰς τὴν Κερινίαν, και μηδὲν πηγαίνουν οὐδὲ εἰς τὸ Ἀκρωτήριν, οὐδὲ εἰς τὴν Πενταγίαν, οὐδὲ εἰς τὸν Ἅγιον Εὐξέηφην· ὁμοίως και διὰ τὸν φόβον τὸν ἔχουν ἀποῦ τοὺς Κυπριώταις ἐγράψαν, ὅτι ἂν μαλλῶση Κυπριώτης μὲ Γενουβίσον και νά λαβῶθῃ, ἀποῦ νά λαβῶση μηδὲν τὸν δεκτῆ ἡ φραντζήζα, ἀμμὲ τὸν Γενουβίσον νά τὸν κρίνῃ ὁ καπιτάνος τῆς Ἀμμοχούστου, και τὸν Κυπριώτην νά τὸν κρίνῃ ὁ ρήγας. Και ἔσασε νά δώσῃ ὁμπρὸς τόσαις χιλιάδες δουκάτα, και ἀφῆκεν ἀμάχιν τὸν ἡγαπημένον του υἱὸν ὀνόματι Τζένιον, γεννημένον εἰς τὴν Γένουβαν, σπαρμένος εἰς τὴν φυλακὴν. Και ἔφερεν τὴν γυναῖκάν του ὀνόματι Κελουγῆς, και τοὺς δύο υἱοὺς τοῦ ἀδελφοῦ του τοῦ πρίντζη, και τοὺς καθαλλάριδες και οὐλοὺς τοὺς βυχλιώταις ὅπου εὐρίσκουνταν ἐκεῖ.

Και οἱ Γενουβίσοι διὰ νά μηδὲν δράξουν τὸν ρήγα ἀποῦ τὰ χεργία τους οἱ Βενετικοὶ εἰς τὸ ἔλα του, ἀρματώσαν ἑκατέρωθεν και ἐφέρον τον εἰς τὴν Κύπρον τὸν ἀπρίλην α τ π ε' Χριστοῦ εἰς τὴν Κερινίαν· και ἐπεριλαβάν τον μὲ μεγάλην δόξαν, και εἰς τὴν Λευκοσίαν ἐμπάσαν τον μὲ λιτανεῖαις, κατὰ τὸ συνθηθιν. Και ἄνταν ἀπέσωσεν εἰς τὴν αὐλὴν τὴν ρηγάτικην τῆς Λευκοσίας, εἰς τὴν περίφημον αὐλὴν, ἦλθεν ἡ μητέρα τοῦ ρηγῶς ἡ ρηγαινα και ἐχάρισέν του τὰ χωρία τοῦ τουεριοῦ τῆς. Και τᾶπισα ἐστρέψην εἰς τὴν ἁγίαν Σοφίαν α τ π ε' Χριστοῦ, και τότε ἐκομοκεφαλίσεν τὸν Γλυμὸτ και τὸν Περὸτ τὸ Μουντολήφ, καθῶς ἄνωθεν δηλοῖ.

Και ἄρμασεν τὴν ἀδελφοτέκνην του μὲ τὸν Ἰζάκο τὴν Λουζουνία τὸν υἱὸν τοῦ ἀδελφοῦ του τοῦ πρίντζη, τὸν κούντη τῆς Τρίπολης, τὴν κόρην τοῦ ρὲ Πιέρ· καὶ τὸν Ἰζανὸν τὴν Λουζουνία τὸν πορνικὸν τοῦ πρίντζη τοῦ αὐτοῦ ἐποικέν τον καθαλλάρην, ἔδωκέν του τ' ὀφρίκιν τοῦ κυροῦ τοῦ Βερουτίου, καὶ ἄρμασέν τον μὲ τὴν κόρην τοῦ κούντη τὴν Ρουχᾶς τὴν Μόρφου. Καὶ τᾶπισα ἐστέφθην ρήγας τῶν Ἱεροσολύμων τῆ κυριακῆ ατπθ' Χριστοῦ.

Καὶ μετὰ ταῦτα ἐτελεύτησεν ὁ ρὲ Λέουν ὁ ρήγας τῆς Ἀρμενίας τῆ κυριακῆ ατλε', καὶ οὗτος εἶναι ρήγας τῆς Ἀρμενίας, Κύπρου, Ἱεροσολύμων, ὁ ποῖος ἦτον Κυπρέος.

Καὶ οὔλοι οἱ Γενουβίσοι ἐφορήσαν σχαρλάτα, καὶ εἰς τὸ μανίκιν τους τὸ ἀλίστερον ἐβάλλαν γ' στέμματα μαργαριταρένα, τὸ ἀπάνω μεγαλείτερον τοῦ μεσίου καὶ τὸ κάτω, μικρότερον τοῦ μεσίου τὸ κάτω.

Ὁ ποῖος πολλὰ ἐχαίρετον ἀπὸ τὰ κυνηγία. Καὶ ἔβαλλεν νὰ πλερόνουν δέκατον τὸ ρέντον τοὺς καθαλλάριδες καὶ παροίκους καὶ ἐλευθέρους, καὶ ὅλα τὰ σπιτία τῆς Λευκοσίας, φούρνους, μύλους, λουτρά καὶ περβολία, ἔσω τῆς Λευκοσίας καὶ ἔξω, καὶ εἰς ὅλα τὰ πάκτη καὶ ἔφφίτα, καὶ σενιάσματα· καὶ ἔβαλλε νὰ πλερώσῃ πᾶσα ψυχὴ ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου ὀνομίσματα χιλία, καὶ νὰ πέρη ἓναν μὸδιν ἄλας τῆς Ἀλυκῆς, καὶ ἐδιδουσαν το εἰς τὰ μακζενία τοῦ Τέμπλου. Καὶ ἔκοψεν τ' ὀφρίκιν τῆς Ταλίας.

Καὶ μοναῦτα ἔστειλεν τὸν σὶρ Ἰζουάν Παπὴν εἰς τὴν Γένουβαν διὰ κουβερνούρην τοῦ υἱοῦ του· καὶ ἔμεινε ὡς που καὶ πέψεν ὁ ρὲ Ἰζάκ τὸν σὶρ Πιέρ τὴν Καφρὰν τὸν ἀμιράλην ἀπὸ τὴν Κύπρον εἰς τὴν Γένουβαν, καὶ ἐπαρκατέβησεν πολλὰ ἀπὸ τὰ στοιχήματα τὰ εἶχαν ποίσειν εἰς τὸ ἔβγα του. Καὶ ἔφερεν τὸν αὐτὸν Ἰζανὸν εἰς τὴν Ἀμμόχωστον εἰς τὴν ἐχρονίαν ατλεβ' Χριστοῦ τὸν ὀκτώβριον· καὶ ἐστειλάν του ὀνομί-

σματα ὀκτακόσια· χιλιάδες ἄσπρα τῆς Κύπρου, τοῦτέστιν ὡς χιλιάδες ὀνομίσματα, καὶ τότες ἐπέψαν τον εἰς τὴν Λευκοσίαν. Καὶ ἔδωκεν ψομὴν τοὺς καθαλλάριδες ὁποῦ τὸν ἀτζετιάσαν, τοῦτέστιν τοῦ σὶρ Τζουάν τὴ Πριές τουρκοπουλιέρην, τὸν πρίντζην τῆς Γαλ(ιλα)σίας καὶ τὸ χωρίον τὸ Ὅμοδος, τοῦ σὶρ Πιέρ τὴ Φρά τοῦ ἀμιράλη τῆς Κύπρου τὴν Κρήτην, τοῦ τ' Ἀντιότζε τὸ Τριμίθιν, τὴ Τλαπαμέ τοῦ κοντοσταύλη τῆς Κύπρου τὸ Πισκοπίον, καὶ σὶρ Γῆ τὴ Λαπάμε τὸν Παλλουρόκαμπον, τοῦ μαριτζᾶ τῆς Κύπρος καὶ Ἱεροσολύμων, τοῦ σὶρ Ἀρνάτ τὴ Μιλαμάς τὰ Τενάγρα, τοῦ σὶρ Τζουάν τὴ Ναβίλες τὸ Ξωμέτοχιν, τοῦ μισέρ Ὅσέτ Τζατζάρου τὸ Πραστίον τῆς Ποταμίας, τοῦ σὶρ Τζουάν Γοράπ ἀδετούρην τῆς Κύπρου τὴν Ἀκανθοῦν, τοῦ σὶρ Τζουάν Σωζομένου τὴν Κρίτουν, καὶ τοῦ σὶρ Τζουάν Παπί τὴν Ἀπαλέστραν. Ὁ αὐτὸς ῥὲ Τζᾶκ ἐπρουμουτίασεν τοὺς καθαλλάριδες νὰ τοὺς στρέψῃ τὰ χωργιά τους τὰ τοὺς ἐσήκωσεν ὁ ῥὲ Πιέρ διὰ τὴν παραβουλιάν τους, ὅτι ἐσκοτώσαν τὸν πατέραν του. Ἀκομὴ ἐκατάστησεν τὸν κούντην τῆς Τρίπολης καὶ ἔδωκε ἀπὸ τὰ χωργιά του τοῦ ἀδελφοῦ του τοῦ κυροῦ τοῦ Βερουτίου, τὴν Λόφουν καὶ τὴν Παλαμίδα, καὶ Πολεμιδία, καὶ Παλατία, καὶ τὸ μερτικὸν τοῦ Ἀγίου Ρηγίνου, καὶ τὸν Χιτόν. Ὁμοίως ἔδωκεν ἀσενιάσματα τοὺς μαστόρους τοὺς Κερινιώταις, τοῦ μάστρε Φραντζέσκου τοῦ Περώτ, Κῆ Πεναφέ, τοῦ Πάντε Φλή, καὶ ἄλλους πολλούς. Ὁ ποῖος ἀνάστησεν ἕναν ὁμορφον περιβόλιν καὶ ἕναν ὁμορφον ἀπλίκιν εἰς τὴν Ποταμίαν, καὶ ἐκκλησίαν ὁμορφὴν στρονγκύλην.

Τώρα νὰ σᾶς εἰπῶ πῶς ἔβαλλε νὰ πλερόνουν τὸ δέκατον ὁ ῥὲ Τζᾶκ. Ἀπὸ ἀρχῆς μαρτίου τῆς ἐχρονίας ατπ' Χριστοῦ ἔβαλαν γραμματικούς εἰς τὰ δώδεκα μερτικὰ τῆς Κύπρου καὶ εἰς Γενουβίτους καὶ ἐσυνπιάζαν ἐκεῖνον τὸ ἐσυνπιάζεν πᾶσα εἰς· καὶ ὠρδινιάσαν ἅ καθαλλάρην καὶ ἕναν τζηβιτάνον, καὶ ἐβάλαν ἄλλον ἕναν γραμματικὸν καὶ ἕναν Γενουβί-

σον και ἐκλέαν τὸ δέκατον τῶν ἐσπιτίων, και ἐπλερόνουνται διὰ οὔλον φευρουάρην ατπη Χριστοῦ. Και μετὰ ταῦτα ἐποίκεν ὁ μισέρ Τζουάν τ' Αντιότζε νά πλερόνουν, ποίσουν, δὲν ποίσουν, και τόσα εἶδεν πασαεξ.

Και εἰς τοὺς ατ η γ' Χριστοῦ ἐγίνην τὸ γ' θανκτικὸν και ἐποθάναν πολλοί και ὀλίγους ἀφήκαν νά μὲν πλερόνουν, χωρὶς τὸ κρασίον νά μὲν πλερόνη δέκατον, και ἐποϊκάν το διὰ δέκα χρόνους, και πάλε ἄλλους χρόνους ε' και τὴν τρίτην φορὰν ἐξαναβάλλαν τα και ἐποϊκαν καπόσους χρόνους, και ἔμεινεν ὡς τὴν σήμερον.

Και διὰ τὸν φόβον τοῦ θανατικοῦ ὅπου ἦλθεν τοὺς η β' τοῦ Χριστοῦ ἕως τοὺς η γ', ἐμήνυσεν ὁ ρὲ Τζάκ τοῦ ἐπισκόπου τῆς Λευκοσίας και ἐπεψεν πολλοὺς ἱερεῖς και τὸν Μέντζην τὸν κατηχητήν, και ὤρισεν και ἐφέραν εικονίσματα ἀπὸ δύο μιλιὰ τριγύρου τῆς χώρας, και ἀπὸ τὸν πύργον ἐγίνην μία λιτανεία και ἐπήγεν εἰς τὸν ἅγιον Θαράπον, και ἐκεῖ ἐλειτούργησαν και ἐκατήχηταν, και ἐκατέβην ὁ κούντης τῆς Τρίπολης και οὔλοι οἱ ἀφένταις, χωρὶς τὸν ρὲ Τζάκ, και οὔλαις ἡ κυράδες και ἡ κούντενα, ἀνυπόλυτοι, και ἐγίνην μέγαν κλάμαν και ἀθυμήθην ὁ ρήγας και εἶπεν — μήπως και ὁ θεὸς ἀγγρίστην μετὰ μας διὰ τὸ δέκατον τὸ ἐβάλλαν ἀπάνω τοὺς λάς; τοῦτον ἐποϊκάν το νά πλερωθῆ τὸ τέλος τοὺς Γενουβίους! Ἄμμὲ εἰς τὸ ἀπεσῶμαν τῆς λιτανείας ἀπὸ τὸν ἔχιον Θαράπον εἰς τὸ ἀπλάκιν τοῦ πύργου, ἐχάρισεν τοὺς ψουμάτους τὴν Ταλίαν, ὅπου ἔπερνεν δύο λοκότενα τὰ ρ', και ἐψηφοῦσαν τὰ χωργία τίντα ἀξάζαν, και τὰ σενιάσματα και τὰ κεφαλιτικά τοὺς ἐλευθέρους, ὅπου ἐπλέροναν κάθα κεφάλιν ὀνόμισμαν α'. Εἶναι ἀληθεία και ἡ Ταλία ἦτον κακὴ, και ἐπλερόναν ὃ τὰ ρ', και εἶτι ἔξαζεν τοῦ πασανοῦ τὸ ἐδικὸν του νά πλερόνη πρὸς ὃ τὰ ρ', και οἱ 'λευθέροι οὔλοι και ἀπὸ ἐς' χρόνων και ἀπάνω, και οἱ παροῖκοι και οἱ σκλάβοι ὀνόμισμαν α' τὸ κεφάλιν, και τὰπισα ἐπαρακατεβάσαν το.

Τὸ λοιπὸν ἐστράφην ἡ λιτανεία, καὶ ὄλιον ὄλιον ἐστάθην τὸ θανατικόν. Καὶ πάλε ἔρριψεν ἄλλα χρέη ἀπάνω τοῦ λαοῦ νὰ διδῆ πασαεὶς ὀνομίσμαν α', καὶ νὰ πέρη α' μύδιον ἄλας ἀπὸ παιδίου ὡς γέρου, καὶ μοναχόν, καὶ πᾶσα ψυχὴ ἀνθρώπου· ἡ σοῦμα ἦτον π' χιλιάδες τὸν χρόνον· καὶ τοῦτα ἔδωκέν τα ψουμὶν τῆς κόρης του τῆς Τζίβας, καὶ ἐπάντισεν δ' χρόνους, καὶ ἐπόθ(αν)εν ἡ αὐτὴ τάμε Τζίβα, καὶ ἔκοψεν τοῦτον τὸ τέλος. Ὅτι μετὰ τὴν ἀποβίωσιν τοῦ μαστρ' Ἀντώνη Περγάμου τοῦ ἱατροῦ φυσικοῦ, ὁ ποῖος ἦτον κεφάλιν τοῦ ἐφφικίου τῆς τζάμπ(ρ)ας τοῦ ρηγός, ἐβάλλεν τὸν σίρ Τζουάν Σουλουάνη, ὁ ποῖος ἔζησεν ἄχρι τὴν κυριακὴν τῆ κε' αὐγούστου τῆς Χριστοῦ, καὶ ἀπόθανεν, διότι πολλὰ τὸν ἐκαταρᾶτον ὁ λαὸς καὶ τὸν ρῆγα καὶ τὸν αὐτὸν Σουλουάνην, ὅτι κάθα χρόνον ἐβάλλαν ἕναν οὐ δύο δανεικὰ τοὺς χριστιανούς.

Καὶ εἰς τοὺς α τ λ ς' ἐπρουμουτίασεν ἀπὸ τὴν Ἀμμόχουστον ὁ Ξένος νὰ παραδώσῃ τοῦ ρε Τζάκ τὴν Ἀμμόχουστον, καὶ ἐνώσαν τον οἱ Γενουβίσοι, καὶ καπόσους του συντρόφους καὶ ἐκατακόψαν τους τέσσερα κομματῖα καὶ ἐκρεμμάσαν τους εἰς τὴν Ἀμμόχουστον. Ἀμμὲ ἔδειξεν φανὸν πῶς δὲν εἶχεν κανέναν μαντάτον.

Καὶ τὴν δευτέραν θ' σεπτεμβρίου α τ λ η' Χριστοῦ ἐπέθανεν ὁ αὐτὸς ρε Τζάκ καὶ ἔθαψάν τον εἰς τὸν Σά (Το)μένικον εἰς τὴν δεξιάν μερίαν τοῦ βημάτου κατὰ πρόσωπα τοῦ ρε Πιέρ.

Καὶ τῆ δευτέραν εἰς τὰς ι α' νοεμβρίου α τ λ θ' ἐστέφθην ὁ ρε Τζενίους εἰς τὴν ἁγίαν Σοφίαν ὑπὸ χειρὸς τοῦ φρε Ματαίου, ὁ ποῖος ἦτον ἀπὸ ὄρδινον τοῦ Σάν Τομένικου ἀρχιεπίσκοπος τῆς Ταρσοῦ. Ὁ ποῖος ἦτον δυνατὸς καὶ καλὰ γραμματισμένος, καὶ ἤλθάν του καὶ πολλαὶ φοραὶ μεγάλαις ζημίας.

Τῆ πέμπτῃ τῆ ἐσχάτῃ σεπτεμβρίου α υ' Χριστοῦ ἐτελεύτησεν ὁ σίρ Γῆ τὲ Λαπάμε ὁ μαριτζᾶς τῶν Ἱεροσολύμων. Καὶ

εἰς αὐτὸν Χριστοῦ ἀποτίθειεν ἡ Ἀμμόχουστον, καὶ ἤλθεν τοῦ
 μεγάλη ζημία, καὶ ἦτον τὴν ἀγίαν κυριακὴν τῆς ες' μαρτίου.
 Καὶ ὁ καπετάνος τῆς Ἀμμοχούστου ἦτον σὺρ Ἀντώνη Νενταρ-
 κάρ, καὶ εἶχεν ἓναν μοναχὸν φρόνιμον φρὲν Γκῆ Κάλ, ὁ ποῖος
 ἦτον πνευματικὸς τοῦ καπετάνου, ὁ ποῖος εἶπελε νὰ θανατώσῃ
 τὸν καπετάνον καὶ νὰ δώσῃ τοῦ ρηγὸς τὴν Ἀμμόχουστον·
 καὶ ὁ ρηγὸς ἐποικίεν τον ὑποφύριον διὰ ἐπίσκοπον τῆς Ἀμμο-
 χούστου· καὶ ὠρδινάσαν καὶ ἐποικίαν εἰς τὴν Λευκοσίαν ὁ Γα-
 βριέλο ἀνοικταρία, καὶ ἐπεφέν τα μὲ τὸν Μαχ(αιρ)ᾶ εἰς τὴν
 Ἀμμόχουστο, καὶ ἐδηκίμασάν τα καὶ ἦσαν καλά, καὶ μ' ἓναν
 παιδίον Κατελάνον· καὶ ἐδέχονταν νὰ ἔρτῃ ὁ ρηγὸς νὰ τοῦ
 ἀνοίξουν τὴν Ἀμμόχουστον νὰ τὴν πάρῃ· καὶ ἐποικίεν του καὶ
 πολλὰς σκάλας καὶ πολλὰ τζενία διὰ νὰ σκαλώτουν νὰ τὴν
 πάρουν· καὶ διατὶ ἦσαν εἰς ταῖς πρᾶξις του μηχανοὶ ὁ σὺρ
 Σιμούν τὸ Μουντολῆφ καὶ ὁ σὺρ Τζόρτζε Μπιλῆς, ἦρτεν ὀρι-
 σμὸς ἀπὸ τὸν Μπιλῆν καὶ ἐσύρτησαν τὰ πράματα, ἔμειναν
 ἀργά. Ὅποιος σὺρ Σιμοῦς ἐξηγᾶτον τῆς ἀποταγῆς του, ὁ λόγος
 ἐξέβην, καὶ ἔλαχεν εἰς τὴν Κερινίαν ὁ σὺρ Τουμάς Καμπέ
 Φρεγκούζε καὶ ἦτον εἰς τὸ σπίτιν τοῦ σὺρ Τζουάν τοῦ γαμ-
 προῦ του, ἀνδρὸς τῆς ἀδελφῆς του ὀνόματι τὰμ' Ἀντρολὲ τὸ
 Καμπέ Φρεγκούζε, καὶ μανθάνοντα τὰ μαντάτα ἐκαθ' ἑαυτοῦσε
 νὰ πάγῃ εἰς τὴν Ἀμμόχουστον· καὶ ἐποικίαν νόσιν τοῦ ρηγὸς
 πῶς ἐπῆγεν ὁ Τουμάς εἰς τὴν Ἀμμόχουστον διὰ νὰ πῇ τὰ
 μαντάτα τοῦ καπετάνου· καὶ μοναῦτα ἐπεφεν δύο ἀπὸ τοὺς
 βασιλιάταις του τὸν Τορίαν Καστρισιόν καὶ τὸν Σαψὸν νὰ πᾶ-
 σιν νὰ εὔρουν τὸν αὐτὸν Τοῦμα καὶ νὰ τὸν στρέψουν ὀνόστε νὰ
 μὲν πάγῃ εἰς τὴν Ἀμμόχουστον· οἱ ποῖγοι ἐπῆγασιν καὶ ἐ-
 πλάσαν του, καὶ ἀρωτῆσάν τον ποῦ πάγει, καὶ ὡς φρόνιμος ἐ-
 κόμπωσέν τους καὶ εἶπέν τους — πάγω εἰς τὸ πραστεῖον τοῦ
 γαμπροῦ μου εἰς τὸν Στρογγυλόν, διὰ δουλίαις τῆς ἀδελφῆς
 μου· καὶ τώρα στρέφομαι εἰς τὴν Λευκοσίαν! Καὶ ἐπιστέψαν

του και ἐστράφησαν. Καὶ κείνος ἐπῆγεν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον· καὶ ἐμπαίνοντά του εἰς τὴν Ἀμμόχουστον, ἐθέλησεν ὁ θεὸς ἢ ἀγίτιάσῃ τὸν ἀδελφόν μου τὸν Περρῆν Μαχαιρᾶν τὸν βαχλιώτην τοῦ ρηγός· καὶ διότι ὁ ἀδελφός μου ὁ σὶρ Νικὸλ Μαχαιρᾶς ὁ μεγαλείτερος καὶ ἐγὼ ὁ Λεοντίος ἡμεστεν γραμματικοὶ τοῦ αὐτοῦ σὶρ Τζᾶν τὸ Ἄ(όρε), καὶ ἦτον φίλος του, καὶ μοναῦτα ἔπεψεν καὶ ἐβουθήσάν του καὶ ἐβγάλαν τον ἀπὸ τὴν Ἀμμόχουστον, μὴδὲν τὸν φουρκίσουν. Καὶ εἶπέν τά του τοῦ καπιτάνου τὰ μαντάτα· καὶ ὄνταν τὰ ἐμάθαν καταληπτῶς μὲ τὸ κριτήριον, τοὺς μὲν ἐκατακόψαν, τοὺς δὲ ἐκρεμμάσαν, καὶ ἐκλαΐάν τους οἱ Ἀμμοχουστιανοί.

Καὶ τὴν κυριακὴν εἰς κ γ' τοῦ ὀκτωβρίου αὐτὰ Χριστοῦ ἔπεψεν ὁ ρήγας τὴν ἀδελφήν του τὴν παρθένον Μαργέτταν μὲ τὰ κάτεργα ἀπὸ τὴν Κερινίαν εἰς τὸν ἄντραν τῆς τὸν ρὲ Σελάγο, καὶ ἐπέζευσεν εἰς τὴν Λάπιθον· καὶ ἐπῆγεν καὶ ὁ ρήγας μὲ τὴν μητέραν του τῆς γῆς, καὶ ἐκεῖ ἐτρώγαν καὶ πίναν πολλὰς ἡμέραις· καὶ εἰς ταῖς γ' τοῦ ὀκτωβρίου ἐπῆγαν εἰς τὸ ταξιδίον τους.

Καὶ εἰς τὴν αὐτὴν ἐχρονίαν ἦρτεν εἰς τὴν Κύπρον εἰς τὴν Κερινίαν ἓνας ἀφέντης ὀνόματι Πουτζεγγάτ μὲ πολλὴν δύναμιν, καὶ μετὰ του ὁ ἀνηψιός μου ὁ σὶρ Τζόρτζε Μπιμπηλῆς ὅπου ἦτον κουβερνούρης τῆς Κύπρου, καὶ ἐπῆγεν μὲ τοίαν τάξιν, ὅτι ἐπροσδέκτην τὸν Μπουτζεγκάτ πολλὰ καλὰ, καὶ ἔπεψέν του τὸν φρενιμώτερον ἄνθρωπον τὸν εἶδεν ποτέ του, καὶ ἐχάρισέν τον βαρύτιμα κανισκία· καὶ ἐποίησαν ἀγάπην μὲ τοὺς Γενουβίους, ὅτι ὁ Πουτζεγκάτ ἔριζεν ἀπάνω τους.

Καὶ εἰς τὴν ἐχρονίαν αὐτὴν τοῦ Χριστοῦ πάλε ἀρχέψαν εἰς μεγάλην γκάρραν ὡς τοὺς αὐς' καὶ ἐξωδίασεν πολλὸν βίον καὶ πολλὰ δανεικὰ ἔβαλλεν. Καὶ ἐποίησεν χαράγιν ἀπὸ 5' καρτζᾶ καὶ ἐλέγαν το σιζήνιν, καὶ καρτζᾶ μικρά· καὶ ἔβαλλεν ἕναν ἐφφίκιν, καὶ ἐπέραναν δύο καρτζᾶ εἰς τὸ νόμισμα ἀποῦ

πᾶσα πρᾶμιν ἀποῦ νά πουληθῆ, καὶ ἔβαλλεν πολλοὺς κιλιοῦ-
ριδες καὶ ἐκλέξαν πολλά καρτζά. Καὶ ἐφέρον λαῶ τῶν ἀρμάτων
μὲ τ' ἄλογα καὶ ἀπεζούς, καὶ ξύλα, καὶ οὔλα δὲν ἐφελουσαν,
παρὰ ἦσαν εἰς μεγάλην ζημίαν τοῦ λαοῦ καὶ τοὺς ἄρχοντες,
καὶ τοὺς πτωχοὺς τοῦ λαοῦ, καὶ ποτὲ δὲν ἐγλυκάνθη οὐδὲ
ἀποῦ ἀγγάραν, οὐδὲ ἀποῦ πόλεμον. Καὶ τοῦτα ζηγοῦμαι τα
εἰς κοντολογία, ὅτι ἂν τὰ ἐξηγηθῆκα ὡς γίον ἐγινῆκαν ἦτον
πολλὰ βραρετά εἰς αὐτόν μου νά γράφω καὶ εἰς αὐτῆς σας νά
τ' ἀγροικᾶτε.

Καὶ τοὺς αὐς' Χριστοῦ ἐκάψαν τὰ τζενία ὁ ρήγας, καὶ
ἐφύγαν ἀπὸ τὴν κατοῦναν τῆς Ἀμμοχούστου ἕως τὴν αὐη'
τοῦ Χριστοῦ. Καὶ ἐσύραν ἀπὸ τὴν Ἀμμόχουστον μίαν που-
μπάρδαν καὶ ἐπῆρεν τὸ μερὶν τοῦ Καζησέστα, ταῖς ποῖαις που-
μπάρδαις ἐφέρον ταῖς κρυφά ἀπὸ τὴν Βενετίαν, καὶ κτυπῶντα
ἐπόθανεν· καὶ ἐβγήκαν ἀπὸ τὴν Ἀμμόχουστον οἱ Γενουβίσοι,
καὶ ἐφέραισιν μίαν μεγάλην πουμπάρδαν καὶ ἤρτασιν εἰς τὴν
Λεμεσό· καὶ μέσα εἰς τὸ καστέλλιν ἦσαν ἀδήγητοι, καὶ ἐ-
προυμουτιάσαν τοὺς εἰς δύο μῆνες τὰ τοὺς δώσουν τὸ κάστρον·
καὶ πρὶν τὸ τάρμε ἀναφάνεν ὁ συνεσκάρδος μὲ τὸν Κάρλο Τζέ,
διὰ τὸ καλοῦ κουβέρνου ἐπῆραν τοὺς Γενουβίσοις καὶ τὴν
πουμπάρδαν. Καὶ εἰς τοὺς αὐθ' Χριστοῦ ἐποῖκαν ἀγάπην.

Καὶ ἄρχεψεν ὁ αὐτὸς ρὲ Τζέγιους τὴν μάχην μὲ τοὺς
Σαρακηνοὺς, καὶ ἐκουρσεῦγάν τοὺς ἀπὸ τοὺς υδ' Χριστοῦ· καὶ
ὁ σουρτάνος ἐδιάβαζέν τα, ὅτι πολλοὶ ἀμιράδες δὲν ἐγροικοῦν-
ταν μετὰ του, καὶ ἐμούλονεν.

Καὶ τοὺς υἱ' Χριστοῦ ἦλθεν ἄλλον θανατικὸν ὅπου πάν-
τισεν περίττου παρὰ ἀ' χρόνον. Καὶ οἱ ἄρχοντες ἀρχοντινίσκα-
σιν καὶ οἱ δελοῖποι ἀποῦ τὰ κούρη τοὺς Σαρακηνοὺς· καὶ
ἀπάντισεν ἡ μάχη ὡς τοὺς αὐη' Χριστοῦ. Καὶ ἐπεψεν ὁ ρή-
γας ἕναν μαντατοφόρον τὸν σὶρ Τουμάς Προβόστου, καὶ ἐφερεν
μετὰ του ἄλλον μαντατοφόρον Σαρακηνὸν καὶ ἐμπάσαν τον εἰς

τὴν Λευκοσίαν τὴν αὐτὴν ἡμέραν. Ὁ μαντατοφόρος εἶχεν ὀρισμὸν ἢ ἀγοράσῃ ὅλα τὰ μάλωτα Σαρχκηνοῦς, καὶ ὅσοι δὲν ἐβαπτίστησαν ἀγόρασέν τους. Καὶ ἐποίκων ἀγάπην καὶ ὁ ρήγας, ἐπρουμουτίασεν νὰ μὲν τζετιάσῃ πλεῖον κουρσάρους νὰ πέψῃ εἰς τὴν Συρίαν, καὶ ἂν ἔρτουν κουρσαρίδες νὰ μὲν τοὺς δώσῃ βιτουαλίαν ἀπὲ τὴν Κύπρον, οὐδὲ κανέναν νὰ τορμήσῃ ἢ ἀγοράσῃ κούρση. Καὶ ἐστράφη εἰς τὸν σουλτάνον.

Ὅμοίως ἀπὸ τὴν εἰς Ἰουνίου αὐθ' Χριστοῦ εἶχεν ἡ Κύπρος θανατικὸν μέγαν, καὶ ἀκρίδαν καὶ πάντιτεν γ', δ' χρόνους, ὅπου ἐκατάλυσεν οὐλὴν τὴν χλοὴν τῆς γῆς καὶ τὰ δένδρη, καὶ εἰς τοὺς υἱ' Χριστοῦ ἐποίκεν πολλὴν ζημίαν εἰς ὅλον τὸ νησί, καὶ εἰς τοὺς ἰβ' ἐπαρκατέβην· καὶ οἱ λαὸς ἐθερίσων τὰ κριθαρία, πρὶν ἀρχέψῃ ἡ ἀκρίδα νὰ πολομᾷ ζημίαι, ἀμμὲ ὅλον τὸ σιτάριν ἐκατάλυσέν το, καὶ τὰ ἀμπελία τὰ Ἀρμένικα τοῦ Καλαμουλίου, καὶ ἔρισεν ὁ ρήγας καὶ ἐπιάσων τὴν, καὶ ἐποίκεν ὀλίγην ζημίαν.

Καὶ τὰς κε' αὐγούστου αὐτὰς Χριστοῦ ὁ φρερὲς Κουρὴν ὁ π(ρ)ιούρης τῆς Τουλούζας καὶ κουμεντούρης τῆς Κύπρου, καὶ ὁ σὶρ Στινιεμέ Πινιδλ ἐφέραν τὴν παρθένον Τζαχλότταν τὴν Πορποῦν ἀπὸ τὴν Φραγγίαν, καὶ ἀρμάσων τὴν μὲ τὸν ρὲ Τζενίους τὸν αὐγούστον τῆς κε'. Καὶ ἀπεκεῖ καὶ νᾶρτη ἐπαρκατέβην ἡ ζημία τῆς ἀκρίδας· καὶ ἀπὸ τότε ἤλθον πολλὰ κατὰ εἰς τὴν Κύπρον διὰ τὸ ροιζικὸν τῆς κλορροιζικῆς ρήγαινας· ὡς γίον εἶπαμεν καὶ ἡ ἀκρίδα ἦτον πολλὰ, ἀμμὲ δὲν ἐπολούμαν τόσην ζημίαν, ὡς γίον ἐπολούμαν εἰς τοὺς υἱά', ὅτι τὴν ἐχρονίαν ἐκείνην ἐποίκεν καὶ εἰς χωραφία καὶ εἰς περιβολία καὶ δέντρη καὶ κιτρομηλίας καὶ ἀμπελία, καὶ οὐλα ἐξήλεψέν τα, καὶ καλαμερά, καὶ τοῦ Καλαμουνίου τὰ περιβολαία εἰς γ' χρόνους ἐξήλεψέν τα παντελῶς, καὶ ἐμεῖναν τὰ δέντρά γυμνά, ὡς γίον τὸν χειμῶναν, καὶ κιτρομηλίας καὶ οὐλα, καὶ ληαῖς καὶ κερατζιαῖς καὶ ἐξερᾶσαν καλλὰ· καὶ ὄνταν ἤλθεν ἡ ρήγαινα

ἄρχεψεν καὶ ἐπαρκατέβην ὁ θυμὸς της, καὶ ἔτρων, καὶ ἄφηνεν. Θεωρῶντα ἓνας πιπᾶς τὴν ζημίαν ὅπου ἐπολόμαν τὴν πολλήν, ἐπῆγε νὰ τὴν καταραθῆ, καὶ γροίκα θαύμαν τὸ ἐγέννη! ἐκαταράθην τὴν, καὶ ἦρτεν ἓναν κοπάδιν ἀκρίδα καὶ ἔπεσεν ἀπάνω του, καὶ τόσον τὸν ἐστενοκοπίσαν καὶ ἀπόθανεν, πρὶν νὰ ἔλθῃ ἡ ρήγαινα. Καὶ ὅσον ἦλθεν, ἐπάντισεν δύο χρόνους, καὶ μὲ λιτανεῖαις καὶ ἐλεημοσύναις καὶ παρακάλησις ἐσῆκασέν τὴν ὁ θεὸς ἀπὸ τὸ νησίν.

Καὶ τῇ ια' σεπτεμβρίου υἱ' Χριστοῦ ὁ κύρης Χαρὴν τὲ Λουζουνίας ὁ πρίντζης τῆς Γαλιλαίας, κρυφὰ τοῦ ἀδελφοῦ του τοῦ ρὲ Τζενίουσ ἐπῆγεν πέρα ἀπὸ τὴν Ἀμμόχουστον, καὶ ἐπῆρεν μετὰ του τὸν Γιοτῆ τὲ Καφρὰ καὶ τὸν Περοῦν τοῦ Σάλαχα καὶ τὸν υἱὸν του σὶρ Πόλου, καὶ ἓναν Ταλιάνον ὀνόματι Τζολλοῦν, τὸν Περτιλὴν τὲ Σαβόγιε, καὶ τὸν Γιοτῆν τὲ Λαγριδίε, καὶ τὸν Νικολῆν τοῦ Καλαμουνιώτη, καὶ τὸν γερακάρην του, καὶ γροικῶντά το ὁ ρήγας ἐθυμώθην πολλὰ.

Τῇ δευτέρᾳ τῇ ις' μαγίου ἐγέννησεν ἡ ρήγαινα υἱὸν καὶ ἐκράξεν τὸν Τζουάνην, καὶ ἐποικῆν τὸν ὁ ρήγας πρίντζην τῆς Ἀντιοχείας, ὅτι ὁ κούντης τῆς Τρίπολης ἦτον ζωντανός. Καὶ τὸ σάββατον τῇ κδ' σεπτεμβρίου αὐτῆ τοῦ Χριστοῦ ἐγέννησεν ἡ ρήγαινα κορην, καὶ ἐκράξεν τὴν Ἄνναν· καὶ εἰς ὀλίγον καιρὸν ἐγέννησεν δύο μονόκοιλα, καὶ ἐπεθάνασιν, καὶ μετ' ὀλίγον ἐποικῆν ἄλλην κόρην, καὶ ἐπέθανεν.

Ἡ αὐτὴ κυρὰ ρήγαινα ἔφερεν μετὰ της ὑποταγὴν πολλήν, τοῦτέστιν τὴν τάμε Ζαπίαν τὲ Λεσπάρε ἀρμασμένη μὲ τὸν πορνικὸν τοῦ κυροῦ τῆς ρήγαινας, καὶ ἄρμασεν μὲ τὸν σὶρ Σιμοῦν τὲ Μόρφου τὸν ἀδετούρην τὴν Μουτζέτταν, καὶ ἄρμασεν μὲ τὸν σὶρ Μαρῆν Βιλερπὰ τὴν Μετζιλίαν, τὴν βυζαστρίαν της μὲ τὸν Λουσιέττον, τὴν Λουτζιέτταν τὴν παρθένον ἔρμασέν τὴν μὲ τὸν Σιμοῦν Φρασές, καὶ τὴν κυράν τὴν Τζουάναν τὴν χήραν, καὶ τὴν Κατελήναν ἔρμασέν τὴν μὲ τὸν Κουράτον

τὸν βαχλιώτην της, ἡ ἄλλη ἡ τάμε Ζαπία ἐπόθανεν παρθένος, καὶ τὴν Κατελήναν τοῦ Πάρου τὴν ἔφερον ἀποῦ τὴν Ρόδον ἔρμασέν τὴν μὲ τὸν Μιχάλην τῆς Ὀμορφίας, τὸν ἀδελφόν της τὸν πασταρδο τὲ Ποργονία . . . . (1) τὸν σίρ Βραχίμην τὸν μαυρον τοῦ σπιτιοῦ της, βαχλιώτης τοῦ σίρ Ἄδαην Κουράτο, Ἡρταντοῦν τὸν μάγειρον τοῦ Πασκινέτ, τὸν Ἐστιένε τὲ Βαρέχα, καὶ τὸν σίρ Μαρτὴν τὸν Σοφὸν τὸν Τζηκλούρην· καὶ ἔφερον καὶ ψάλτην τὸν Τζουάν Μουρέσε τὸν παπαῖ, καὶ τὸν σίρ Τζουάν Μαροσίε τὸν παπαῖ, Τζουάν Ρόντος, Τζουάν Κανέλλε, τὸν Τζάκο τὲ Ραζέ, καὶ τὸν Τζηλέτ Βελιούτ, τὸν σίρ Πιέρ Βερνιέτ τὸν παπαῖ, καὶ ποῖκεν τίποτο κακὸν καὶ ἀφορίσαν τον, καὶ ἐπῆγεν εἰς τὸν Πάπαν καὶ ἀποφορίστην, καὶ ἐστράφην μετὰ της· καὶ τὸν Τζηλέτ τὸν σεκρετάριον, καὶ τὸν Τζουάν τὸν Σελλᾶν, καὶ τὴν γυναϊκάν του καὶ τὸν υἱόν του, τὸν Περινέτ τὸν χρυσοχὸν καὶ τὸν Τζουάν τὲ Βένα τὸν ἀδελφόν του, καὶ τὸν Κουδραῖς· καὶ ὁμοίως καὶ τὸν Τζουάν τὸν κουφὸν, καὶ τὸν Μετάτον υἱὸν τῆς βυζαστρίας της φέρην εἰς τὸ Σπιτάλιν. Ἡ ποία ρήγαιζ ἐποῖκεν πολλὰ ψυσικά, καὶ ἀνάστησεν τὸ ξενοδοχεῖον τοῦ Σαντ' Ἀκοστῆ, καὶ ἐβάλλαν τὸν Ναρνάτ Γυλιὰμ βλεπάτορον, καὶ ἐποῖκεν κρεββατία καὶ παπλώματα καὶ σεντονία διὰ τοὺς ξένους, καὶ ὀξόδους καθημερινὸν νὰ τρῶσιν, καὶ ἄλλα πολλὰ καλὰ τὰ ἐποῖκεν.

Εἰς τοὺς αὐτοὺς Χριστοῦ καὶ κ' μέγαν θανατικὸν εἰς τὴν Κύπρον, καὶ ἐπέθανεν ὁ κοντοσταύλης τῆς Κύπρου ὁ Λαμπαμέ.

Καὶ εἰς τὰς κ' φευρουαρίου αὐκ' Χριστοῦ ἐγένην μεγάλην ταραχὴν ἀνάμεσα τοὺς Γενουδίους καὶ τοῦ ρηγός, καὶ κακὰ ἐμουλῶσαν. Καὶ διὰ τοῦτον δὲν ἠρωοῦμεν τὰ κακὰ ὅπου μᾶς ἔρχονται, καὶ πολομοῦμεν πολλὰ κακὰ, καὶ διὰ τοῦτον μερετιάζει μας περίττου κακὰ, παρὰ ποῦ μᾶς ἔρχονται· ὁ Κύριος

(1) Ἑλλείπουσι φράσεις τινές.

εἶπεν, ἀγάπα τὸν πλησίον σου, καὶ ἐμεῖς πολομοῦμεν πᾶσα κακὸν κατὰ πρόσωπα τοῦ θεοῦ. Οἱ Σαρακηνοὶ ἐβαστοῦσαν πολλὰ ἀπὸ τὰ κακὰ ἀπὸ τοὺς ἐπολομοῦσαν ἀπὸ τὴν Κύπρον, διότι ἦρταν πολλαῖς φοραῖς καὶ αἰχμαλωτευσάν την καὶ πῆραν καὶ ἀνθρώπους καὶ γυναῖκες, καὶ αἰχμαλωτευσαν ὅλα τὰ κάστρη τῆς Κύπρου, καὶ πολλαῖς φοραῖς ἐκάψαν την, καὶ μίαν φοράν τόσον τὴν ἐκάψαν, ὅτι δὲν ἔμεινεν ἄκαγον παρά τὸ ὄρος τὸ λεγόμενον Ἀκάμα, καὶ ἐλογίσθη Ἀκάμα.

Καὶ διὰ ταῖς πολλαῖς φοραῖς ὅπου ἐκουρσεύγαν τὴν Συρίαν οἱ κουρσάριδες, ἐσυνεθίζαν καὶ οἱ Κυπριῶταις καὶ ἐκουρσεύγαν τους πολλὰ φανερά καὶ ἀδιάντροπα. Οἱ Σαρακηνοὶ εἶχαν συνηθιν καὶ ἐβαστοῦσαν πολλὰ, καὶ δὲν ἐπέρναν βεντέταν, ἂν δὲν τοῦχαν πεῖν τοὺς ὀκτροὺς τους α', β' καὶ γ', διὰ νὰ ἔχουν νίκη, καὶ ἀπεκεῖ κάμουν καὶ ἀρχεύγουν νὰ πάρουν βετέττα· ἐπέψαν καὶ ἐμηνύσαν το τοῦ ρηγός, καὶ ὁ ρὲ Τζενίους ἐπέψεν μαντατοφόρον εἰς τὴν Συρίαν τὸν σὶρ Τουμάς Προβόστου, αὐιδ', τὸν ποῖον ἐδέκτην ὁ σουλτάνος μὲ μεγάλην τιμὴν, καὶ πολλὰ τὸν ἐτίμησεν, καὶ πλούσια κανισκία τοῦ ἔδωκεν· καὶ ἐπέψεν μοναῦτα τὸν Διετάρ μαντατοφόρον εἰς τὴν Κύπρον μὲ τὸν αὐτὸν Προβόστου, τὸν ποῖον ἐτίμησέν τον ὁ ρήγας καὶ ἐποικέν του μεγάλους ὀξόδους, καὶ ἀπλικεψέν τον εἰς τὰ σπιτία τοῦ σὶρ Τουμάς Σπινόλα.

Καὶ τὴν κυριακὴν, κδ' νοεμβρίου ἐχρονίας αὐιδ' Χριστοῦ, ἐδικαλλήθη ἡ ἀγάπη μὲ τὴν Συρίαν μὲ μεγάλην τιμὴν καὶ χαράν· ὁ δὲ μωρὸς λαὸς καὶ πολλὰ ἀπὸ τοὺς καθαλλάριδες ἐλαλοῦσαν — εἶδετε, πῶς μᾶς ἐφοβήθησαν, καὶ ἐγυρίσαν μοναῦτα νὰ μᾶς κολακέψουν νὰ ποίσωμεν ἀγάπην!

Καὶ τῆ πέμπτη, ιε' γενάρη αὐκ' Χριστοῦ ἐπέθανεν ἡ κυρὰ ἡ ρήγαῖνά μας ἡ Τζαρλόττα, καὶ διατὶ ἦτον καὶ ρήγαῖνα ἀστενῆς ἐβάλαν την ἀπὸ τὴν αὐλὴν τὴν ρηγάτικην κρυφὰ πιδεξία, μὲν τὸ νώτῃ ὁ ρήγας. Καὶ ἦτον θανατικὸν εἰς τὴν Κύ-

προν. Καὶ ἄντα τὴν ἐπήρασιν εἰς τὸ Κα(βα)λλικίον, τότε ἀρχέψαν οἱ παπάδες νὰ ψάλλουσιν, καὶ ἐπῆράν την εἰς τὸ μοναστηρίον τοῦ Σάν Τομενίκου, καὶ ἐθάψαν την εἰς τὸ μέγαν βήμαν εἰς τὴν ἀριστερὴν μερίαν κατὰ πρόσωπα τοῦ κιβουρίου τοῦ ρὲ Τζάκ τοῦ πεθεροῦ της.

Καὶ τῆ πέπτη εἰς τὰς 15' Ιανουαρίου τῆς αὐτῆς ἐχρονίως αὐκ'α', ἐπόθανεν καὶ ἡ κυρά ἡ ρήγαινα Χελουῆς τὲ Πρεζουή, ἡ μητέρα τοῦ ρὲ Τζενίου, καὶ ἐθάψαν την εἰς τὸ κιβουρίν τοῦ ἀντρός της τοῦ ρὲ Τζάκ.

Καὶ τὴν τετράδην, κ'ε' μαρτίου αὐκ'ε', ἐδιαλαθῆσαν εἰς τὴν Λευκοσίαν καὶ εἰς ὅλην τὴν Κύπρον, ὅτι κανένας μὴδὲν εἶναι ἀπότομος τὴν Κυριακὴν νὰ πούλησῃ, οὐδὲ ν' ἀγοράσῃ, οὐδὲ καμμίαν πράξιν νὰ ποίση, οὐδὲ γομάριν νὰ ἔλθῃ ἀπέξω τῆς χώρας, καὶ τὸν νὰ τὸν εὔρουν νὰ τὸν βάλλουν εἰς τὴν φυλακὴν νὰ τὸν κυβεντίζουν.

Καὶ πάλε οἱ Ἀζάπιδες ἐκουρσεύγαν τὴν Συρίαν, καὶ τὰ κούρση ἐγοράζαν τα κρυφὰ ὁ Φιλίππους Μπικε(νὴν) ὁ ἐμπαλῆς τῆς Λεμεσοῦ, καὶ ὁ σὶρ Τζουάν Γαζέλ ὁ τζηβιτάνος τῆς Ἀλυκῆς. Ὡς γίον εἶναι ἀλήθεια, ὅτι ὁ θεὸς εἶναι κριτῆς καὶ δὲν ἀγδέχεται νὰ ἔγκαλέσῃ τινάς, ἀμμὲ τὸ δίκαιον πολομαῖ, διὰ τοῦτον ἔφυγεν ἓνας Σαρακηνὸς σκλάβος καὶ ἐπῆγεν εἰς τὸ Κάργιος, καὶ εἶπέν το τοῦ σουλτάνου πῶς κουρσεύγουν τοὺς Σαρακηνούς, οἱ κουρσάριδες καὶ ἀγοράζουν τα οἱ Κυπριῶται, καὶ σουφριάζουν τοὺς, καὶ πολλὰ ἐθυμώθη καὶ ἐπεψεν εἰς κάτεργα, τῆ κ'ε' Σεπτεβρίου αὐκ'δ' καὶ ἦλθαν εἰς τὴν Λεμεσὸν νὰ κατηγορήσουν τὴν ἀφεντίαν του — τοῦτη εἶναι ἡ ἀγάπη σας καὶ ὁ ὄρκος σας, ν' ἀφήνετε τοὺς κουρσάριδες νὰ μᾶς κουρσεύγουν καὶ νὰ δέχεσθε τὰ κούρση; Μανθάνοντά το ὁ ρήγας ἐπεψεν λαῖ τῶν ἀρμάτων τὸν σὶρ Φιλίππου Προβόστου καπετάνον νὰ πᾶ νὰ βλεπῆσῃ μὴδὲν ποίσουν ζημίαν. Τότε ἦλθεν ὁ Φίλιππος Πικενὴν ὁ ἐμπαλῆς τῆς Λεμεσοῦ καὶ ἐπῆρεν τὸν

σίφ Φιλίππου Προβόστου, καὶ τὸ φουσάτον ἀφήκάν το εἰς τὸ καστέλλιν τῆς Λεμισοῦ, καὶ ἐπῆγαν οἱ δύο μὲ τοὺς παιδιῶς τοὺς διὰ ὃ ἀποσκεπάσουν τοὺς Σαρακηνούς· καὶ ἐκράτεν ὁ Ἀσιαμπάκ μίαν σαίτταν καὶ ἔδωκεν τοῦ σίφ Φιλίππου Προβόστου, καὶ ἔπεσεν ἀπὸ τ' ἄλογόν του εἰς τὴν γῆν· καὶ ἔφυγεν ὁ Φιλίππου Μπηκενὶς μὲ τὸν παῖδαν τοῦ σίφ Φιλίππου, καὶ κείνον ἀφήκάν τον εἰς τὴν γῆν, καὶ ἦρταν οἱ Σαρακηνοὶ καὶ ἐκόψαν τὴν κεφαλὴν του, καὶ ἐγδάραν την καὶ ἐπῆράν τη τοῦ σουλτάνου εἰς τὸ Κάργιος. Τότες τὸ φουσάτον μας ἐστρέφετον· καὶ οἱ Σαρακηνοὶ ἐκατέβησαν καὶ ἤυρασιν πολλὰ πράγματα ἀπὸ ταῖς πρα(μα)τείας τοὺς Σαρακηνούς, καὶ ἐπῆραν τὰ ροῦχα τοὺς Βενετικούς, τὰ ἐκοῦνταν εἰς τὴν Λεμεσόν εἰς τὸ σπίτιν τοῦ Ἄλφου Σαντεμαρίε τοῦ μπαλίου τοὺς Βενετικούς· καὶ ἐκάψαν τὴν Λεμεσόν, καὶ ἕναν καράβιν Κρητικὸν καὶ ἕναν κότεργον κουρσάρικον, τὰ ποῖα ἦσαν συρμένα εἰς τὴν γῆν. Καὶ ὡς γίον ἔρχουνταν, ἐμπλάσαν δύο γριπαρίας Κουρουκιώταις καὶ ἐκάψαν ταις· εἰς τὸ ἕναν ἦτον ὁ Ἀντρόνικος καὶ ἔφυγεν εἰς τὴν γῆν, καὶ τὸ ἄλλον ἐπῆράν το εἰς τὸ Κάργιος. Καὶ ἐπῆγαν εἰς τὰ Κουβουκλία καὶ ἐποίηασιν πολλὴν ζημίαν, καὶ ἤυραν τὸν Σαρακηνὸν τὸν σκλάβον τὸν ἐβαπτίσαν καὶ ἐκράξαν τον Τουμασήν, ὁ ποῖος ἀρνήθη τὸ βάπτισμα· τὸ ποῖον ἐπιάσαν ὕστερον εἰς τοὺς αὐκθ' καὶ ἐκάψαν τον, διατὶ ἀρνήθη τὸ βάπτισμα.

Ὁ ρήγας ἔπεψεν καὶ ἀρμάτωσεν δύο κότεργα καὶ δύο γαλιιάτζαις καὶ ἐπῆγαν κουρσεύγοντα τὴν Συρίαν μὲ τὸν σίφ Τουμαῆς Προβόστου, καὶ ἐμπλάσεν ἕναν κότεργον ἀπὸ τὸ Ἀγιασίαν καὶ ἐπῆρέν το, καὶ εἶχεν ἕναν Μαιμουλούκην, μέγαν ἄνθρωπον, καὶ ἐφέραν τον εἰς τὴν χώραν εἰς τὴν φυλακὴν, καὶ ὅσοι ἐγλυτώσαν ἀπὸ τὸν σκοτωμὸν ἐφέραν τους εἰς τὴν φυλακὴν.

Καὶ τὴν παρασκευῆν εἰς τὰς γ' αὐγούστου αὐκ ε' ἐφέρασιν χαρτία τοῦ ρηγὸς πῶς ἀρματόνουσιν ὃ κότεργα καὶ ἦρ-

τασιν πρὸς τὰς Χελώνας πρὸς τὴν Ἀκρωτικήν, καὶ τὸ σαββά-
τον ἤρτασιν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον. Τότες ἐπέψεν ὁ ρήγας τὸν
ἀδελφὸν τοῦ τὸν πρίντζης τῆς Γαλιλαίας καπετάνον μὲ φ' ἀν-
θρώπους τῶν ἀρμάτων μὲ τ' ἄλογα καὶ δύο χιλιάδες ἀπεζοῦς
Συριάνους, Ἀρμένιδες, καὶ λευτέρους τῶν χωρίων, καὶ χειρο-
τεχνῆταις ἀπὸ τὴν Λευκοσίαν, καὶ ἐπήγαν εἰς τὴν Σίνταν. Καὶ
ἀπέζευσεν μερτικὸν ἀπὸ τοὺς Σαρακηνούς καὶ μέρος ἀπὸ τ' ἄ-
λογά τους, καὶ ἐκάψαν τὴν Τράπεζαν καὶ τὴν Καλοψίδαν· καὶ
ὁ πρίντζης ἤρτεν εἰς τὴν Σιβούρην καὶ δὲν ἤξευρεν ποῦ εὐρί-
σκονται τὰ κάτεργα, οὐδὲ οἱ ἀπεζοί, καὶ τὸ γιόμαν ἐφέραν
τοῦ μαντάτον πῶς εἶναι εἰς τὴν Καλοψίδαν· καὶ ὁ πρίντζης
εἶχεν ἔρτειν εἰς τὸν Ἅγιον Σέργην καὶ ἐγύρσειγεν τοὺς Σαρα-
κηνούς νὰ σμικτῆ μετὰ τους, καὶ ἐμαθεν τὸ μαντάτον πῶς ἔρ-
κονται ἀπὸ τὴν Σύβουρην. Καὶ εἰς τοὺς Στύλους ἀπάνω εἰς
ἕναν βουνάριν ἠῦρασιν εἴκοσι Σαρακηνούς, ὀκτῶ καθαλλάριδες
καὶ ιβ' ἀπεζοῦς, καὶ ἐτρέξασιν ἀπὸ τὸ φουσάτον τοῦ πρίντζη
καὶ ἐσκοτῶσαν σ' ἀνομάτους ἀπεζοῦς καὶ ἐπιάσαν καὶ α' ζων-
τανόν, καὶ ἄλλοι ἐφύγασιν. Τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἐγένην μεγάλη
πυρά, καὶ ἀποθάναν ια' ἀνομάτοι ἀπὸ τὸ φουσάτον τοῦ πρίν-
τζη, ἀπὸ τοὺς καθαλλάριδες, ὁ Τζουάν τὲ Πουπί, ὁ Πιέρ τὲ
Τζαλλές, Μαφιὸλ τὲ Σαντατώνι, Ἀλισάντρος Τετί, Γασπάρ τὲ
Βιανέ, Μπενέτ δά Βισέντζω, Ἀρμανὸ Τουκέτ ὁ βαχλιώτης τοῦ
σίρ Τζουάν τὲ Γρινιέρς, φέρε Τζάκε Πελεστρί Σπιταλιώτης
βαχλιώτης τοῦ Γαριτενεάλ, καὶ ἕνας μορέτης Πάτζης, καὶ ὁ
Τζάκο Καντάχ ὁ λουσιέρης. Καὶ τὴν τετράδην εἰς τὰς ἡ κύ-
γούστου οἱ Σαρακηνοὶ ἔρχονταν παραγιάλιν, παραγιάλιν, καὶ
ὁ πρίντζης ἀκλούθαν τους τῆς γῆς, καὶ ἔρχονταν πρὸς τὴν
Ἀ'λυκὴν, καὶ ἤλθαν ὀμπρὸς εἰς τὴν Πύλαν· ἐπέθανεν ἕνας παι-
δίος Φλαμίγκος γουάρης· καὶ ὁ πρίντζης ἐπήγαინεν μὲ ὄλον
τὸ φουσάτον τοῦ εἰς τὴν Ἀραδίππου· καὶ κείνην τὴν νύκταν
ἐκοιμήθην εἰς τὴν αὐλὴν τῆς Ἀραδίππου.

Καί τῃ πέμπτῃ, τῇ θ' αὐγούστου, ἐπέψεν ἀπὸ τοὺς λαῶς του νὰ πᾶσιν εἰς τὴν Ἀλυκὴν, καὶ ἐκεῖ ἐμπλάσαν Σαρακηνούς ἀπεζούς, καὶ ἐπολεμίσαν ἀντάμα, καὶ ἐσκοτώσαν οἱ Σαρακηνοὶ ἀπὸ τοὺς λαῶς μας τὸν Στρούθον τὸν γερακέρην, καὶ τὸν Τζάκο τὸ Φλουρί, καὶ τὸν Τουμάς Ἀρμαράττην τὸν βαχλιώτην τοῦ πρίντζη, καὶ τὸν Τζάκον τὸν Κιθριώτην ἀπὸ τοὺς χειροτεχνήταις τῆς Κύπρου, ὁ ποῖος ἦτον διαλαλητής, καὶ τὸν σὶρ Τόρος τὸ Κονστάς καβαλλάρης Ἀρμένης. Καὶ τὴν παρασκευγὴν εἰς τὰς δέκα αὐγούστου ἐφέρασιν μαντάτον τοῦ ρηγὸς τὰ μεσημέριν, τὸ πῶς οἱ Σαρακηνοὶ ἐκάψαν τὰ Κελλία καὶ τὴν Ἀραδίππον, καὶ οὐλον τὸ ἀπλίκιν τὸ δεσποτικόν, καὶ τὸ ἀπλίκιν τοῦ πύργου τῆς Ἀλυκῆς, καὶ τὴν Ἀγρίνου, καὶ τὴν Βρωμελαξίαν καὶ τὸ Κίτιν, καὶ ἐκάβασιν ἀπὸ τὸν τόπον εἰς τόπον. Καὶ ἀπὸ μίαν τρύπαν ὅπου ἦτον εἰς τὴν Δεμεσὸν εἰς τὸ κάστρον καὶ δὲν ἦτον κτισμένη ἀπέσω, κάπγοι σκλάβοι Σαρακηνοὶ ἐξεῦράν τὴν ὅπου ἐδουλεύγαν εἰς τὸ αὐτὸν κάστρον, τοὺς ποίους εἶχασιν ἀγοράσειν ὄνταν ἦλθεν ὁ μαντατοφόρος, ἐδειξάν τοὺς τὴν, καὶ ἐμπάσαν τους καὶ ἐπῆραν τὸ αὐτὸν κάστρον, καὶ ἐσκοτώσαν τὸ Στέφανον τὸ Βισινσέ τὸν ἐμπαλῆν τῆς Δεμεσοῦ, καὶ ἐπῆραν τὸν Ρεκουνιάτον καὶ πολλοὺς ἄλλους λαῶς.

Καὶ τὸ σάββατον εἰς τὰς ια' αὐγούστου θεωρῶντα ὁ πρίντζης πῶς τὸν ἐδιαφεντεῦγαν οἱ βουλευτάδες του νὰ μὲν ἐσμικτῆ μὲ τοὺς Σαρακηνούς, καὶ μὲ ὁμορφο μὸδον ἦτον τραγυρισμένος ἀπὸ τὸν ρήγα μὴδὲν ἐβγῆ ἀπὸ τὴν βουλὴν τους. τοῦτέστιν τοῦ σὶρ Τζουάν τὸ Γρινιέρς καὶ τοῦ σὶρ Πατῆ τὸ Νόρες, καὶ τὸν σὶρ Μπές, καὶ πολλὰ ἦτον βαρυμένος καὶ κοντοκρατέτον.

Καὶ τῇ κβ' αὐγούστου ἦλθεν εἰς τὴν Λευκοσίαν· τότε ὁ ρήγας ἐπέψεν τὸν Τομμσίον Ταπαλίον τὸν βισκούντην τῆς Λευκοσίας καπετάνον εἰς τὸ φουσάτον, καὶ ἐπῆραν τὸν κουφάνον καὶ ἦλθαν εἰς τὴν Δεμεσόν. Καὶ ἄνταν ἐγροικῆσαν οἱ

Σαρακηνοὶ τὸ ἔλα τοῦ φουσάτου, ἐποίκασιν ἔγκρυμμαν καὶ ἐξέβησαν ἢ ἀνομάτοι καὶ ἐκομπόναν τὸ φουσάτον, μὰς νὰ πάγη ἀπάνω τους, οἱ πγοὶ οὐκὼ Σαρακηνοὶ ἦσαν ἀπάνω εἰς τ' ἄλθγα· καὶ οἱ λαὸς μας ἀρχέψαν νὰ τρέξουν ἀπάνω τους· καὶ ἕνας χωργιάτης εἶδεν ἀπὸ ψηλὰ τὸ ἔγκρυμμαν, καὶ ἐκατέβην κάτω καὶ ἐκραξέν τους· καὶ ἐδιαφέντευγέ τους μηδὲν πάγη τινάς, ὅτι ὀπίσω εἶναι τὸ ἔγκρυμμαν· τότες ἔστρεψαν καὶ ἐστρέφουνταν. Καὶ θωρῶντα τὸ φουσάτον μας πῶς ἐστρέφετον, ἀπήδησαν καλὰ λ' καθαλλάριδες Μαμουλοῦκοι, ἀρματωμένοι καθαλλάριδες, καὶ ἔρχονταν γάλιν, γάλιν ἀπάνω τοῦ φουσάτου μας· καὶ ὁ βι-σκούντης ἐπῆρεν τὸ φουσάτον καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Παλαμίδα, καὶ κεὶ ἐγιομάτισεν, καὶ ἀπογίομαν ἐπῆγεν εἰς τὸν Λιμνάτην. Καὶ οἱ Σαρακηνοὶ ἤλθασιν εἰς τὴν Παλαμίδα· καὶ ὅπου πα-φαίνασιν οἱ Σαρακηνοὶ ἐκχύασιν τοὺς τόπους· θωρῶντα οἱ Σαρακηνοὶ ὅτι ἀπὸ τὸ φουσάτον μας δὲν εἶχεν ψυχὴν νὰ σμικτῆ μετὰ τους, ἀμμέ πάντα ἐφεῦγαν καὶ ἐστρέφουνταν εἰς τὴν Λε-μεσό, ἐκεῖνοι ἐνέβησαν εἰς τὰ κάτεργα καὶ ἐπῆγαν εἰς τὸ Κάργιος, καὶ ἐβάλαν τὸν Ρεκουσιάτον εἰς τὴν φυλακὴν μετὸν Ἀντρόνικον τὸν Κουρουκιώτην· ὅτι ἀπὸν ἐπῆραν τὸν ρῆγα, ὡς γίον κάτωθεν θέλω τὸ πεῖν, ἐπέψαν μίαν τζούρμαν νὰ πάρη τὸ πικρὸν μαντάτον τοῦ σουλτάνου, πῶς ἐπιάσαν τὸν ρῆγα, καὶ ἐπέψαν καὶ τὸν Ρεκουσιάτον, καὶ ἐκαύσασιν καὶ τὸν Ἀντρό-νικον, καὶ οἱ δύο ἐδῶκαν θάνατον διὰ τὸν γλυκὸν Ἰησοῦν· καὶ ἐδέκτησαν τὸν θάνατον εἰς τὴν πίστιν τοῦ Χριστοῦ, παρὰ νὰ-χαν ζῆσειν εἰς τὰ ψέματα, νᾶχαν μουσθλουμανίσειν, καὶ ἐξη-τιμάσαν τὸν σουλτάνον καὶ κείνους ὅπου τοὺς ἐκριτηρεῦγαν· καὶ εἰς τὸ ὕστερον ὁ σουργέντης ἔκοψεν τὰς κεφαλὰς τους ταῖς ἀγίαις, καὶ ἐδῶκαν ταῖς ἀγίαις τους ψυχαῖς εἰς τὰς χεῖρας τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος, καὶ αἰωνία τους ἡ μνήμη· καὶ ἔσμιξέν τους ἡ ἐκκλησία μετὸς μάρτυρες καὶ ἐκανόνισαν τους.

Παγαίνοντα τὰ βρωμισμένα μαντάτα εἰς τὸν θεον σουλ-

τάνον, και εις την Δαμασκὸν ἐγροίκησέν τα ἕνας καλὸς ἄνθρωπος τὸν εἶχασιν οἱ Σαρακηνοὶ δι' ἄγιον· ὁ ποῖος ἔμαθεν τὸ κακὸν και ζημίαν ἀποῦ ἐποῖκαν οἱ Σαρακηνοί, και ἐπικράνηθη πολλὰ· ὅτι εις τὸν καιρὸν ὅπου ἐδιάβην, ἔμαθεν τ' ἀντιπλήματα ὅπου ἀναπιλάτον ὁ σουρτάνος τὸν ρήγα, και ζεύρει κατὰ την δύνάμιν του και τὰ κάτεργα τὰ ὤρισεν νὰ ἀρματωθοῦν, και ὡς ἐκεῖνος ἀποῦ γροίκησεν ἀποῦ τὸν σὶρ Τουμαῆς Προδόστου τὸν μαντατοφόρον τοῦ ρηγὸς και ἀπὸ τὸν σὶρ Τζουὰν τὸν Ἀποδεχάτορον τὸν πρματευτήν ταῖς ἀντριαῖς τοῦ ρηγὸς, την καλοσύνην του, ἀγάπησέν τον· ὁ ποῖος δὲν ἦτον πολεμιστής· ὅτι ἔδωκέν του ἀκριβὰ κανισκία και ὁ Προδόστους και ὁ Ἀποδοχάτορος, και δὲν ἀκουσε νὰ τὰ πάρη, παροῦ πράματα τοῦ φαγίου, ὅτι ἦτον πολλὰ πλούσιος, ὅτι ἐστάθην κουντέντος ἀποῦ τοὺς ἐξόδους ἀποῦ πολομούσασιν. Και διὰ τοῦτον ἐπεψεν τὸν ἡγαπημένον του υἰὸν εις τὸν ρήγα νὰ τὸν ἀποτσακίση ἀπὸ τὸ κακὸν θέλημα τὸ εἶχεν νὰ πάγη νὰ καταπροσωπίση τοῦ σουλτάνου, ὅτι εἶναι ὁ σουλτάνος, πολλὰ δυνατὸς, και παρὰ τὰ πάντα βουθᾶ του και ἡ δικαιοσύνη, ὅτι ἔμοσεν ὁ ρήγας και οἱ λαῶς του νὰ μὲν δώσουν σιτάριν ἢ φαγούραν τοὺς κουρσάριδες, οὐδὲ ν' ἀγοράζου τοὺς σκλάβους ἀπὸ τοὺς κουρσάριδες, και ἐγινῆσαν ψεματάριδες. Ἀκομί ἐμήνυσέν του τὸ πῶς ἔβαλλεν ἀπουκάτω του ὁ σουλτάνος ὅλα τὰ ρηγάτα τῆς Συρίας ἀπὸ τ' Ἀγιάσιν ὡς τὸ Χαλέπιν, και εις την Δαμασκὸν και εις την Τρίπολιν και εις τὸ Γεροσόλυμαν ὡς τὸ Κάργιος, και ἀνκάλει τὸν νοῦν του, θέλει ξηλοθρέψειν τὸ ἄτυχον νησὶν τῆς Κύπρου, και ἔκραξέν τον διὰ υἰὸν του. Και κείνον οἱ Σαρακηνοὶ ἐκρατοῦσαν τον διὰ ἄγιον. Και ὅλοι ἀγωνίσαν πῶς ὁ ρήγας ἐτζάκισεν τὰ στοιχήματά του και διδοῖ φαγούραν τοὺς κουρσάριδες, και ἀγοράζου και τοὺς σκλάβους· και ἐθαυμάζετον ὁ σουλτάνος, — ὅτι ἐμήνυσά του δύο φοραῖς μὲ τὰ ξύλα μου, ὅτι νὰ πέψη νὰ στερεώση την ἀγάπην, και δὲν δείχνει φανόν· φαί-

νεταί μου, οὐ πολλά εἶναι φρόνιμος, οὐ πολλά εἶναι πελλός· διὰ τοῦτον προμουτιάζω του εἰς τὸν θεόν, νά ποίσω ὄλην μου τὴν ἀφεντίαν νά δῶ ἂν ἠμπορίσω νά βγῶ εἰς τὴν ἄκραν του, καὶ νά κάψω τὸ βρωμονησίον τῆς Κύπρου, παρὰ νά ἔχω τὴν πλημμελιάν τους πάντοτε!

Τοῦτα οὐλα ἐγροίκησεν ὁ σιεχᾶς, καὶ ἤϊρεν καὶ εἰς τὸν καιρόν του πῶς πολλαῖς φοραῖς ἐπῆραν οἱ Σαρακηνοὶ τὰ νησιά, καὶ ὅλα ἀντάμα ἀναγκάσαν τον νά τὰ μνηύσῃ τοῦ ρηγός, νά τοῦ δείξῃ τὴν ἀγάπην ἀποῦ τὸν ἀγάπαν· καὶ ἀνάγκασεν τὸν υἱόν του διὰ νά ἔλθῃ εἰς τὸν ρῆγα εἰς τὴν Κύπρον, καὶ ἔγραψέν του ἕναν χαρτίν, καθὼς κάτωθεν δηλοῖ.

« Πᾶσα χάριν γεμάτε ἀφέντη, καὶ τρισεντιμότητα καὶ τρισάκριδέ μου καὶ πολλά μου ἡγαπημένε, πολομῶ σου νῶσιν, ὅτι μετὰ ἀληθείας ἐγροίκησα τὸ πῶς ὁ σουλτάνος εἶναι πολλὰ ἀγγρισμένος μετὰ σου, καὶ ἔμαθα πῶς ἐσοῦ εἶσαι ἀφορμή, καὶ πολομᾶ μεγάλην ἀρμάδαν νά ἔλθῃ ἀπάνω σου καὶ ἀναξηλείψῃ τὸ νησίον σου· καὶ ἐμήνυσέν σου δύο φοραῖς νά πέψῃς νά στερεώσῃς τὴν ἀγάπην, καὶ φανὸν δὲν ἐδείξες· ὁμοίως λαλοῦν του πῶς φουμίζεται ὁ λαός σου νά τὸν παιδεύσουν, καὶ τότες νά ποίσουν ἀγάπην, διὰ νά κουσέψουν ἀμάλωτα Σαρακηνούς, νά δηγοῦν ταῖς κληρονομίαις τους. Παιδίν μου, ἐγροίκησα τὰ χαρίσματα τὰ σοῦ ἔδωκεν ὁ θεός· διὰ τοῦτον παρακαλῶ σε νά μὲν τοὺς πιστεύγῃς τὰ λογία τοὺς λᾶς σου, καὶ φαίνεται σου καὶ ἠμποροῦν νά ἦναι ἀληθεία, ἀμμὲ εἶναι ψέματα· καὶ σοφός εἶναι ὅπου διαβάξῃ διδασκαλίαν ἀποῦ ἄλλους, ὅτι μανθάνει ἢ γνῶσι, καὶ λείπεται τὴν παιδευσιν. Διὰ τοῦτον παρακαλῶ σε ὡς ὅσον ἠμπορεῖ, καὶ θειορκίζω σε εἰς τὸν πλάστην σου, μηδὲν θελήσῃ νά μπῆς ἐς τὸ κρίμαν τοὺς λᾶς σου, ὅπου μέλλει νά χενωθῇ τὸ αἱμάν τους εἰς τὸ νησίον σου· ὅτι ὁ ἀφέντης ὁ σουλτάνος τίτοιος ὡς γίον παραμπρός δὲν εἶναι, ὅτι ἐκράτεν τὴν ἀφεντίαν περφόρτζα καὶ πᾶσα ἀμιρᾶς ἔθελε νά πάρῃ τὸ σουλ-

τανταίν, τάρα ἔλοι γοί ἐχθροί του ἐδιέβησαν, καὶ ἄλλους ἐσπί-
 τωσαν, καὶ ἄλλοι ἐπεθάναν, καὶ ἄλλοι παραδόθησάν του, καὶ
 προυμουτιάζω σου καὶ εἶναι εἰς μεγάλην ἀφεντίαν, μονοκράτωρ
 τοῦ μουσθλουμανίου, καὶ παρὰ τὰ πάντα εἶναι πολλὰ πλού-
 σιος παρὰ σέναν, καὶ ἔχει καὶ πολλοὺς σοφοὺς εἰς τὴν βουλήν
 του, καὶ τὰ φουσατά περίττου πειρασμένα τοῦ κόπου παρὰ τὰ
 δικά σου, καὶ δὲν σοῦ ζηγοῦμαι διὰ ἀνθρώπους ἀρματωμένους,
 ἀμμέ διὰ ἀνθρώπους ἀντρωμένους, καὶ εἶναι διδασκαλεμένοι,
 ὅτι ἔχει μητροπόλιος ὅπου εἶναι δυναταῖς παρὰ τὰς δικαῖς σου
 καὶ πλουσίαις παρὰ τὴν χώραν σου, καὶ ἂν δὲν πιστέψης ὄρισε
 νὰ σοῦ φέρουν τὸ χαρτὶν τὸ κράζουν Μακπεμουντι, καὶ ἄνω-
 ξέ το καὶ θέλεις ἰδεῖν τὴν ἀφεντίαν τὴν κρατεῖ ὁ σουλτάνος·
 καὶ ἡ μεγαλότητα τοῦ νησίου σου εἶναι μία πέτρα φυτεμένη
 εἰς τὴν θάλασσαν. Καὶ μὲν γενῆς ἄπιστος, ἀλλὰ πιστευσαί
 μου· ἐγὼ πολομῶ εἰς αὐτόν σου, ὡς γίον πολομᾶ καλὸς πα-
 τὴρ πρὸς τὸν υἱόν του· δὲν ἤξεύρω, ἂν ᾔηαι ὁ θεὸς ἀγγρισμέ-
 νος μετὰ σου, καὶ οἱ συνβουλατόροι σου μισοῦν σε καὶ κωλύουν
 σε· καὶ προυμουτιάζω σου, ὅτι ἀπὸ τὸν καιρὸν τοῦ Μελαίτζε
 καὶ τοῦ Μπάρκου, ὁ θεὸς δὲν ἐπέψεν ἡτζου δυνατὸν σουλτά-
 νον· προυμουτιάζω σε εἰς τὸν ποιητὴν τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς
 γῆς, ὅτι ἂν δὲν ἀποστραφῆς ἀπὸ τὴν μωρικὴν βουλήν τούτην,
 θέλεις νικηθῆν, καὶ θέλεις χαλαστῆν, καὶ θέλεις ἐξορισθῆν, καὶ
 τάπισα θέλεις τὸ μετανώσειν, καὶ δὲν ἀφεληθῆς. Γιέ μου, πάγω
 κατὰδικα τῆς συνειδήσεως μου καὶ κατὰδικα τῆς πίστεως μου,
 διότι εἶσαι ἄλλος παρὰ τὴν πίστην μου, καὶ ἀβιζιάζω σε κα-
 τὰδικα τοῦ ἀφέντη μου ὀρθοδόξου, ἀλλὰ ἡ ἀγάπη ἡ μεγάλη
 τὴν ἔχω μετὰ σου ἀναγκάζει με τοῦτον ποῖσαι. Ὡς γίον γροι-
 κῶ ἀπὸ ξένους καὶ ἀπὸ τοὺς λαῶς σου τὰ ζηγοῦνται διὰ τὰ
 καλά σου καμώματα, καὶ ἔχω σε διὰ ἀκριβὸν μου παιδίν, ὡς
 θεὸς οἶδεν, ὡς γίον νὰ εἶχά σε γεννήσειν, καὶ παραγγέλλω σου,
 μηδὲν βάλλης τὸ κορμὶν σου καὶ τὴν βασιλείαν σου εἰς δικιμήν,

καὶ παρακαλῶ τὸν θεὸν νὰ σέ ἀποβγάλλῃ ἀπὲ τὰ χέργια τοὺς Σαρακηνοὺς· καὶ διὰ πιστὴν ἀλήθειαν καὶ τελειομένην ἀγάπην πέμπω σου τὸν ἀκριβὸν μου υἱόν, καὶ εἶπουν του πολλὰ λογία νὰ σοῦ συντύχη, καὶ πίστεψέ του εἴ τι σοῦ πῆ. Ἄλλον δὲν σοῦ γράφω· τοὺς ὀρισμούς σου ὀρίζε με· ὁ θεὸς νὰ σέ πολυχρονῆ. »

Καὶ ἄνταν ἦλθεν ὁ υἱὸς τοῦ σιέχη εἰς τὴν Ἀμμόχουστον μὲ τὸ χαρτὶν καὶ μὲ χρήσιμα κανισκία, καὶ ἐποίησάν το νῶσον τοῦ ρηγός, ἐκάτσεν ὁ ρήγας εἰς τὴν βουλὴν, καὶ εἶπάν του ὅλοι οἱ καθαλλάριδες νὰ μὲν τορμίση νὰ τὸν ἀφήσῃ νὰ μπῆ ὀμπρὸς του, διὰ νὰ μὲν τὸν μαγέψῃ καὶ τὸ φουσάτον του, διότι εἰ Σαρακηνοὶ πολλὰ τὰ τρέχουν, καὶ μὲ τὴν τέχνην τῆς ἀστρολογίας ἠμπεροῦσι νὰ μᾶς χαλάσουν ἀπὸ τὸν κόσμον. Ὄνταν ἐγροίκησεν ὁ ρήγας τὴν βουλὴν, ἐθέλησε νὰ ποίση τὸ πεῖν τους, καὶ ὤρισε νὰ μὲν τὸν φέρουν ὀμπρὸς του, ἀμμὲ νὰ τὸν πάρουν ἀπὸ τὴν Ἀμμόχουστον εἰς τὸ Λευκόνικον. Καὶ ἐπέψεν τὸν μάστρε Τζουάν Συγγριτικὸν τὸν ἱατρὸν καὶ τὸν Περρῆν Πελεστρίον τὸν βαχλιώτην του, καὶ ἔφερέν τον καὶ ἐδούλευγέν του ἀποὺ πᾶσα πρᾶμαν τὸ ἐχρήζετον· καὶ ἐπέψεν τζουφτζουμάνον τὸν σὶρ Μανοῆλ Δαβίδ τὸν λουσιέρην του, καὶ ἐπέψεν τὸν κύρ Βασίλη τοῦ Σακκῆ μετὰ του νὰ τὸν ὀδηγᾶ μουφλεττία ἄσπρα, κρασὶν ἄσπρον τοῦ στομάτου τοῦ ρηγός, καὶ στομαχικά, καὶ ἄλλα πολλὰ ὀμορφα πρᾶματα· ὁ τοῖος εἶχέν τε γιὰ οὐδετίποτες, ἀμμὶ εἰζήταν διὰ νὰ ἔλθῃ ὀμπρὸς τοῦ ρηγός, καὶ δὲν εἶχαν ὀρισμόν, οὐδὲ ἐτορμούσαν νὰ τὸν φέρουν· καὶ ἄνταν ἐγανάκτισεν ὁ υἱὸς τοῦ σιέχη, εἶπεν τοῦ Πιλιστρῆ — διδῶ σου ρ' δουκάτα, καὶ ἐπαρ' με ὀμπρὸς εἰς τὸν ρῆγα, οὐ δὲ κανοῦ σε μαντατοφορίαν εἰς τὸ ρῆγα νὰ μὲ ἀφήσῃ νὰ πάγω ὀμπρὸς του, ὅτι ἔχω πολλὰ λογία κρυφὰ διὰ νὰ τοῦ συντύχω διὰ τὸ καλόν του. Ὁ αὐτὸς Περρῆς ἦλθεν καὶ πολλὰ ἐβίασεν τὸν ρῆγα νὰ τοῦ δώσῃ ὀρισμόν διὰ νὰ τοῦ τὸν φέρῃ, καὶ ψέματα ἐκοπίαζεν, ὅτι οἱ καθαλλάριδες δὲν τὸν ἀφίναν· καὶ ἄν-

ταν δὲν ἠμύρησεν πλέον, ἐστράφη· καὶ ὄντων τὸν εἶδεν ὁ υἱὸς τοῦ σιέχη καὶ δὲν τοῦ ἔφερεν ὀρισμὸν νὰ ἔλθῃ εἰς τὸν ρῆγα, εἶπέν του — ἀδελφέ, ἔχω ἕνα κρυφὸν χαρτὶν ἀπὸ τὸν πατέρα μου, καὶ ἔκαρ' το καὶ δός το τοῦ ρηγός. Καὶ ἄντων τὸ ἔφερεν τὸ χαρτὶν ἔμπροσθεν τοῦ ρηγός, ἐδιαφεντίψαν τον οἱ καθαλλάριδες νὰ μὲν τὸν βάλῃ εἰς τὸ χέριν του, ἀρμὲ ἔδωκέν το τοῦ σιέ Τζόρτζε Χατίπ καὶ ἐμεταγλώττισέν το φράγγικα· καὶ ἄντων τὸ ἐδιαβάσαν ἔμπροσθεν τῆς βουλῆς, εἶπέν του — ἔξευρε ὅτι ὁ σουλτάνος εἶναι πολλὰ πληξιμένος διὰ λόγου μας καὶ φοβάται, καὶ διὰ τοῦτον θέλει νὰ ποίση ἀγάπη, καὶ πρῆκαλεῖ, καὶ μῆνυσεν τοῦ σιέχη νὰ πῆγῃ τοῦτον τὸ χαρτὶν διὰ νὰ μᾶς κομπώσῃ, διὰ νὰ μὲν κᾶμεν ἀπάνω του· καὶ προμουτιάζω σου, ἂν κᾶμεν, θέλομεν φέρειν τόσους σκλάβους, ὅτι θέλομεν γεμώσῃ τὸ νησί. Καὶ ἄλλα πολλὰ λογίζ, βουλὴν ἀπρεπὴν ἀπρακτοῦς ἀνθρώπου· ἀποῦ δὲν ἤξευραν τὸν κόσμον! Τότε ἔπεψεν κανισκία καὶ ἀντίλογον τοῦ υἱοῦ τοῦ σιέχη, καὶ ἐστράφη εἰς τὸν κύρην του πολλὰ πικραμένος.

Καὶ ἄντων ἐπέσωσε εἰς τὸν πατέρα του τὸν σιέχη, καὶ θωρῶντά τον πικραμένον, καὶ εἶπέν του πῶς δὲν τὸν ἀφήκιν νὰ δῆ τὸν ρῆγα, πολλὰ ἐπληξεν, καὶ εἶπεν — ἐγὼ ἔθελα νὰχα πέψιν τὸν υἱόν μου τοῦ σουλτάνου διὰ δουλείαις ταῖς εἶχαν δικαίς του, ἐγὼ ἐφάνην μου νὰ ποίσω φιλανθρωπίαν μὲ τὸν ρῆγα, καὶ τούτην τὴν τιμὴν μοῦ ποῖκεν! τὸν ἀκριβόν μου υἱόν δὲν τὸν ἔμπασεν ὀμπρός του! ἀκωλύτως τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ εἶναι, ὅτι νὰ μείνῃ εἰς τὴν ἀφεντίαν τοῦ ἀφέντη μου τοῦ σουλτάνου, διὰ τὴν σουπερπίαν τους!

Ἄκομὶ νὰ σᾶς δείξω καὶ τίντα θαῦμα ἐροματίστην μίας γυναίκας περὶ τὴν Κύπρον ἀπὸ τὴν Ἀλεξάνδραν. Ἦτον μία χριστιανὴ, ἣ ποία εἶχεν ἕνα υἱόν ἰς' χρόνων ὀνόματι Γεώργιον, τοῦ ποίου ἐνέβην του μεγάλη ἀγάπη νὰ πάγῃ εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα εἰς τὸν τάφον τοῦ Χριστοῦ, διὰ νὰ προσκυνήσῃ ὁ

λην τὴν γῆν τοῦ Κυρίου, καὶ πάντα ἐλάλεν τοῦ τῆς μητέρας του, καὶ δὲν τὸν ἄφινεν διὰ τὸν φόβον τοὺς Σαρακηνοὺς, ἐλάλεν του — υἱέ μου, θεωρεῖς πῶς εἶναι θυμωμένοι καὶ ἀγκαρωμένοι οἱ Σαρακηνοὶ μετὰ τοὺς χριστιανοὺς, καὶ θέλεις νὰ παρπατῆς μεσὸν τοὺς ἀπὸ τοῦ τόπον εἰς τόπον; Ὁ υἱὸς τῆς ἦτον ἐνάρετος καὶ καλῆς ζωῆς, καὶ δὲν ἄλλαξεν ποτὲ τὸ θέλημά του ἀπὸ ταῖς ἐντολαῖς τοῦ θεοῦ, καὶ δὲν ἔφρουγεν τῆς ἀγάπης, ἀμμὶ ἐπλημμέλα νὰ τελειώσῃ τὴν ἐπιθυμίαν του· μίαν τῶν ἡμερῶν εἶπεν τῆς μητέρας του — ἀγλυκεῖά μου μητέρα, παρακαλῶ σε νὰ μὲ ἀφήσῃς νὰ πάγω, καὶ ἂν ἦναι οἱ Σαρακηνοὶ μὲ τοὺς χριστιανοὺς ὀκτρεμένοι, ἱντὰ ἔχομεν νὰ φτιάσωμεν ἐμεῖς, ὅπου εἴμεσταν δοῦλοι τοῦ θεοῦ, ὅπου πᾶμεν νὰ δουλεύσωμεν διὰ τὴν ψυχὴν μας; Ἐβίασεν τὴν μητέρα του νύκταν καὶ μέραν, καὶ ἐκουντετῖασεν νὰ πάγῃ μετὰ του, καὶ ἐπῆρεν τίποτε φαγούραν, καὶ ἐξέβησαν καὶ ἐπῆγαν τὴν στράταν τοὺς. Καὶ ἐπερπατοῦσαν γ' ἡμέραις, καὶ εἰς τὴν στράταν ἦσαν μίαν ὁμορφὴν βρύσιν, καὶ εἶχεν ἕναν ὁμορφον δεντρόν, καὶ πολλὰ ἄρεσεν τοῦ παιδίου νὰ μείνῃ ἐκεῖ ν' ἀναπαυτοῦν, καὶ εἶπεν τῆς μητέρας του — μάνα, ἄς μείνωμεν εἰς τὸν ὁμορφον τόπον τοῦτον. Καὶ τὸ νὰ βάλλουν τὰ ροῦχά τοὺς εἰς τὴν γῆν, δόξου ἕναν ὄφιν καὶ ἦρτεν τρεχάτον καὶ ἐνέβην εἰς τὸ δέντρον· ὁ παιδίος ἐφοβήθη καὶ εἶπεν τῆς μητέρας του — μητέρα, φοβοῦμαι, ὡς γίον νὰ κοιμηθοῦμεν μὲν κατεβῇ ὁ ὄφις καὶ ἀδικήσῃ μας. Καὶ ἡ μητέρα τοῦ εἶπεν — υἱέ μου, ὁ Κύριος ὁ τὰ πάντα γινώσκει, θεωρεῖ ποῦ πηγαίνομεν καὶ θέλει πέψιν τὸν ἄγγελόν του τῆς εἰρήνης καὶ θέλει μᾶς φυλάξει. Καὶ ὁ παιδίος εἶχεν μετὰ του δοξάριν, καὶ πιάνει καὶ σῦρνει μίαν σχιγίταν καὶ ἐσκοτῶσεν τὸ θηρίον. Καὶ ὅσον ἐκάτξεν ὁ παιδίος εἰς τὴν γῆν ἐπιάστην τὸ ἡμισόν του μέλος, καὶ ἡ μητέρα του ἐστρωσέν του καὶ ἐβαλὲν τον νὰ κοιμηθῇ. Καὶ ἐνεπνιάστην καὶ εἶδεν ὄρομαν· καὶ εἶδεν γ' παιδίους στρατιώταις ὁμορφοί, κκ-

ἐπιλαλήσας ἡ νῆς τῆ ἑσπέρῃ ἔπλεον ἡ δούρακας πλοῦσα καὶ ἡ τῆς ἑσπέρῃ, καὶ ἰσπύρησεν — ὁ Γαλατῆ! Καὶ εἶπεν τοῖς — ἴσπετε! Καὶ ἔπεισεν τὸν — ἵνα τοῦσδε; Καὶ εἶπεν τοῖς — παραμένετε ἔτι, ἕως ἐπιγῶσι ἐνὶ ἡσπέρῃ. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς — μὴ φοβηθῆτε! Ἀπελθῆτε, καὶ κενώσῃ τὴν ἡ νῆς ἔτι τὰ κελύβια, ἡ δούρακας ἔτι τὰ χερσὶν, καὶ ἡ τῆς ἑσπέρῃ τὰ τοῦσδε καὶ ἰσπύρησεν τὸν, καὶ ἔγειρεν. Ὁ τοῦσδε ἐπέσειπεν τοῖς καὶ εἶπεν τοῖς — κένταξ μοι, τίθεν ἔσπετε, καὶ τίνα ἐπιγῶσθε; Καὶ εἶπεν τοῖς — παραμένετε εἰς τὴν βοήθειαν τῶν Κυπρίων κατὰ κρίματα τῶν Σαρακηνῶν! Τότε ἐξήνεγκαν καὶ εἶπεν τῆς μητέρας τοῖς — χάρην, ὅτι ἐγὼ ἐγίνην. Καὶ εἶπεν τῆς τὸ βροχὸν ἐπέσειπεν εἶδεν, καὶ ἐσχημάτισεν τὸ θεοῦ. Ἐμείνεν εἰς τὸν αἰσῆν τῆς ἑσπέρῃ ἢ/ο μερίσματα, ἐνομιάζοντα μὴ καὶ δοῦν παραμένοντες παρὰ τοῦ εἶδεν γὰρ τὴν Κύπρον· καὶ τὴν γ' ἵνατιν Θεοῦ ὁ παῖς, ὁ Γαλατῆς, τοῖς αἰσῆν, στρατιώταις, καὶ — τοῦ θεοῦ ἡδονοῦ, ἐπέσειπεν τοῖς, πῶς ἰσπύρησθε; Καὶ εἶπεν τοῖς — ἡ νῆς, ὡρίσεν μας νὰ πᾶμεν ἀπὸ τὴν Κύπρον, ὅτι δὸν ἐπιγῶσθαι εἰς τὸν θεῖν, ἀμὲ ἐπιγῶσθαι εἰς τὰ ἡματινὰ τοῖς θομάται, καὶ γὰρ τούτων πᾶμεν ἀπὸδε! Γρουκῶντα τούτα τὰ λόγια, ἐπέσειπεν τοῖς τὸ κλάμαν καὶ ἐλυπήθησεν πολλὰ, καὶ εἶπεν τῆς μητέρας τοῖς καὶ ἐξέβησεν κενωμένοι ἀντάμα, καὶ ἐστράφησαν εἰς τὸν τόπον τοῖς εἰς τὴν Ἀλεξάνδρην, καὶ εἶπεν το πολλοῖς χριστιανοῖς εἰς τὸ κρυφόν.

Καὶ μετὰ τούτων ἐστράφη τὸ φουσατόν τοῦ σουλτάνου μὲ νίος μὲ τοῖς Μαμελούκιδες, καὶ ἐξηγήθησαν τὴν ἀταξίαν τοῖς Κυπρίοις, καὶ πῶς εἶναι ἀπρακτοὶ τῆς ἀντριάς· καὶ τότε ὡρίσεν ὁ σουλτάνος καὶ ἐποίησεν καὶ ἄλλα κάτεργα καὶ τζέρμεις. Καὶ εὑρέθησαν ἐκεῖ Γενουβίσοι μὲ τὸν Μπενέτ Παραβιζήν καὶ ἐφουσκῶσαν τὸν σουλτάνον, λαλῶντα — τίνα δύναμιν ἔχει ὁ ῥήγας τῆς Κύπρου νὰ σὲ καταπροσωπίσῃ; Καὶ ἐφουσκῶσαν τὸν νὰ δυναμώσῃ τὴν μάχην, διὰ νὰ ζοδιάσῃ καὶ

νά πτωχύνῃ τὸν ρῆγα, καὶ τότε νά μοῦν μεσὸν τοὺς νά τοὺς μερώσου, ἀπὸ τὸν φόβον τοὺς μηδὲν ἀπηδήσῃ τίποτε τῆς Ἀμμοχούστου. Ὅμοίως καὶ ὁ Μακαραμπάκ ἦτον εἰς τὴν Ἀλεξάντραν ὁ ἀφέντης τῆς Ἀλαγείας μὲ δύο κάτεργα ἐδικά του, καὶ ἔσφιξεν τὸν σουλτάνον καὶ ἀνάγκαζέν τον νά πέψῃ τὴν ἀρμάδαν εἰς τὴν Κύπρον.

Καὶ τὸν ἰούνιον αὐκς' Χριστοῦ ἔπεψεν ὁ σουλτάνος τὸν Τακριβέρ τὸν Μεχαμέτ μὲ ρν' ξύλα, τζέρμαις, καὶ κάτεργα, καὶ παραβία, μὲ φ' Μαμουλούκιδες καὶ β' χαρφούσιδες, καὶ χ' ἀράπιδες, καὶ ἐπεσῶσαν εἰς τὴν Κύπρον εἰς τὴν α' ἰουλίου εἰς τὰ Ληνιδία εἰς τὸ πραστεῖον τῆς Αὐδίουμου, καὶ τὸ νά πεζεύσουσιν ἐπολεμίζαν μὲ τὸ κάστρον τῆς Λεμεσοῦ τὸ ἔκτισεν ὁ ρέ Τζενίους. Καὶ τὴν τρίτην ἡμέραν τοῦ αὐτοῦ μηνὸς ἰουλίου, καὶ ἐλθόντος τὸ μαντάτον εἰς τὸν ρέ Τζενίον τὸ πῶς ἐπέσωσεν τὸ φουσατόν τοὺς Σαρακηνοὺς, ἐξέβην ἀπὸ τὴν Λευκοσίαν τῇ τρίτῃ, τῇ β' ἰουλίου αὐκς' Χριστοῦ, καὶ ἐπεσώθην εἰς τὴν Ποταμίαν, ἐγδέχοντα βοήθειαν ἀπὸ τὴν Ρόδον, καὶ ἐκεῖ ἐγιόματίσεν.

Καὶ ἔπεψεν ἓναν γέρον Μαμουλούκην, ὅπου ἦτον χριστιανὸς καὶ ἀρνήθην τὸν Χριστόν, μαντατοφόρον εἰς τὸν ρῆγα, καὶ πρὶν νᾶρτη εἶπαν τοῦ ρηγὸς πῶς ἐπῆραν τὴν Λεμεσόν. Καὶ πάλιν οἱ καθαλλάριδες δὲν τὸν ἀφίναν νά μπη ὀμπρός του ὁ μαντατοφόρος.

Καὶ ὁ ρῆγας νά ἐμποδίσῃ τὸ ἔλα τους, νά μὲν ἔρτουσιν ἀξάφνου ἀπάνω του, ἔπεψεν τὸν Τζάκ Δαμπελονία νά πάρῃ ὄλον τὸ ἀπεζικὸν καὶ νά πάγῃ ὀμπρός. Καὶ διότι μὲ ἔβαλεν ὁ ρῆγας εἰς τὸ κρασί, καὶ ὤρισέ με καὶ ἐπῆγα μὲ τὴν συντροφίαν του εἰς τὰ κρασία, καὶ ἐπῆγαμεν ὡς τὰ Πυρία, καὶ ἐκοιμήθημεν εἰς τοὺς κάμπους· καὶ ζημερονόντα τῆς παρασκευῆς ἐσηκώθημεν καὶ ἐπῆγαμεν εἰς τὴν Χεροκοιτίαν. Ἀληθινὰ ἐμπλάσαμεν τὴν πέφτην τοῦ Σφουτζᾶ, ὁ ποῖος ἐκαυχί-

στην και επέβλεπε κημπύρους Σαρακηνούς διὰ τὰ δάσκη καρδίαν τοῦ λαοῦ· τήπειρα ἐμπλάσι(με)ν ἐνοῦ τζικρατόρου καὶ τοῦ ἀτυχοῦ, ὅπου ἦσαν εἰς τὴν Λεμεσίον, καὶ ἐξηγήθητι μὲς τὸ πᾶς τοῦς ἐπύρην. Καὶ ἐπέψην ἔναντι μαντιτοροῦρον εἰς τὸν ρήγχι, καὶ ἐρεξέν τον ὁ Φιλιμποῦς ἀπὸ τὴν ἄλλην στράτιν, καὶ ἀπειεὶ ἐργετον ἕνας παιδίος μαντιτοροῦρος μὲ τὸν τζικρατόρου τῆς Λεμεσοῦ· καὶ τὸ ν' ἀγρουκῆσι, ὁ λαὸς πᾶς ἐπύρην οἱ Σαρακηνοὶ τὴν Λε(με)σίον, ἐπικράθησεν πολλὰ.

Τὸ πωρὸν τὴν παρασκευὴν εἰς τὰς ε' ἰουλίου αὐκας Χριστοῦ ἦλθεν ὁ ρήγχι μὲ ὄλον τὸ φουσατόν εἰς τὴν Χεροκοιτίαν, καὶ ἀπλικεῦσαν εἰς τὸν πύργον τῆς Χεροκοιτίας μὲ τοῦς καταλλάριδες, καὶ οἱ προδέλοικοι ἐθάβαν τένταις, ἄλλοι ἐθάβαν σκοινία· καὶ ἦσαν ὅτοσα ἀπὸ μακρὰ, ὅτι ὅταν ἔθελεν ὁ πανιέρης νὰ ποίση ὄρισμόν, διότι οὐδὲν εἶχαν τρουμπέττι, ἐβγαίνεν ἀπὸ τὸ πωρὸν καὶ ὡς τὸ μεσομέριν δὲν τοῦς ἐγύριζεν· καὶ ἂν ἐμελλε νὰ ὄριση ἄλλον ὄρισμόν, ἐβγαίνεν τὸ μεσομέριν καὶ δὲν τοῦς ἐγύριζεν ὡς τὴν νύκταν.

Οἱ Σαρακηνοὶ ἐγράψαν χαρτίν καὶ ἐπέψην τοῦ ρηγός, καὶ ἐπέψην τοῦ το μὲ ἔναντι χωργιάτην, λαλῶντα οὕτως. « Ἐνάρετε ἀφέντη, ἐμεῖς ἤλθαμεν ὠδᾶ, καὶ ἐσοῦ ὡς γίον υἱός τοῦ ἀφέντη μας τοῦ σουλτάνου δὲν ἐπεψες τινάν ἀπὸ τοῦς λαῶ σου νὰ μᾶς προσδεκτῆ τινὰς καὶ νὰ μᾶς ἔχοχιάση τίντα γυρεύγομε καὶ τίντα ζητοῦμεν· τῶρα μνηοῦμέν σου νὰ βγῆς καὶ νὰ ἴλθης πρὸς ἐμᾶς νὰ ποίσωμεν δῆμαν κηνουργίον καὶ στοιχήματα τῆς ἀγάπης, καὶ μὲ τοῦτον νὰ μὲν ἔχης τοῦς ἀζάπιδες καὶ ἐτέρους κουρσάρους μηδὲν μᾶς πλημμελέψουν, οὐδὲ νὰ τοῦς φιλοξενᾶς εἰς τὸ παγισίον σου, ἀμμὲ νὰ ἔχης τοῦς φίλους μας διὰ φίλους σου, καὶ τοῦς ἐχθροῦς μας διὰ ἐχθροῦς σου, ὡς γίον καλοὶ φίλοι καὶ γειτόνοι· καὶ ὁ ἀφέντης μας ὁ σουλτάνος ἐδωκέν μας τὸ πεῦκίν του, νὰ τὸ ἀπλώσωμεν ἀπουκάτω σου διὰ νὰ κάτζης· καὶ ὄνταν νᾶρτης θέλομεν συντύχειν ἀντάμα καὶ θέλεις κρα-

τηθην εὐχαρισμένους, καὶ μεῖς θέλομέν σε ἀφήσειν καὶ θέλομεν στραφῆν εἰς τὸν ἀφέντην μας· καὶ ἤξευρε, ἂν δὲν ἔρτης εἰς αὐτόν μας, θέλομεν ἔρτειν ἑμεῖς εἰς αὐτόν σου· καὶ ἄς ἦσαι θαρρούμενος, δὲν θέλει διαβῆν ἡ Κερικὴ, καὶ θέλομεν ἐσμικτῆν ἀντάμα». Καὶ ἄνταν ἐδιαβάζαν τὸ χαρτίν, ἀναγελοῦσάν τους, διατὶ δὲν τοὺς ἄρσεν ὁ ὄρδινος τοῦ χαρτίου· καὶ ἄλλοι ἐκοκκίζαν καὶ λαλοῦσαν — κομπόνου μας, καὶ πλζνοῦ μας! Καὶ ἐπίασαν τὸν μαντατοφόρον τὸν ἔπεψεν ὁ Πικένης καὶ ἐκριτηρεῦγόν τον, καὶ ὅτοσα τὸν ἐπλημμελέψαν ὅτι ἔδωκάν του θάνατον ἄδικα καὶ ἄπιστα, τὸ ποῖον δὲν ἐποῖκαν μαντατοφόρον. Ομοίως ἀλλῶναν μαντατοφόρον τὸν εἶχεν πιάσειν ὁ σὶρ Γουμᾶς Προβόστου, καὶ ἐβάλαν τον εἰς τὸν πύργον τῆς τζαρδαχανᾶς καὶ ἐβλέπαν τον εἰς τὴν Λευκοσίαν. Καὶ σκλάβους Σαρακηνούς βαπτισμένους ὅπου ἦσαν εἰς τὴν Λευκοσίαν, ἔσφιξέν τους νὰ μὴ πᾶσιν μὲ τοὺς Σαρακηνούς· καὶ ἄπρακτα ἐπολομοῦσαν, ὅτι πολλοὶ ἦσαν Σαρακηνοὶ βαπτισμένοι ἀποῦ φύγαν καὶ ἐχώστησαν εἰς τὰ ὄρη νὰ μὲν τοὺς πιάσουν οἱ Σαρ(α)κηνοί· ἀπέ τοὺς ὁποίους ἦτον ὁ Τζοτζῆ τὲ Ταμαθιάνη ὅπου ἔψηνεν τὸ παροῦτιν καὶ ἐπολόμαν κόλλαν, καὶ ἔψηνεν τὸν ζάχαρην· ὁμοίως ὁ Θεοτοκίς τοῦ ρηγὸς ὁ κτίστης, καὶ ὁ Νικολῆς τοῦ Λουτράρη, ὁ Μίκελλος ὁ Ταλιούρης, ὁ Σιργιάνος ἐλεύθερος, ὁ σκλάβος ὁ Παῦλος τοῦ ἐπισκόπου, ὁ σκλάβος τοῦ μοναστηρίου τοῦ Μαχαιρᾶ, καὶ ὁ σκλάβος ὁ Σταυρίας τοῦ Σταυροῦ τοῦ μεγάλου, καὶ ἕτεροι πολλοί, ὅπου ἐπροθυμοῦσαν ν' ἀπεθάνουν παρὰ νὰ δοθοῦν εἰς τὰ χερία τοὺς Σαρακηνούς. Ἄμμέ, ὡς ἐθέλησεν ὁ θεὸς νὰ σηκώσῃ τὸν νοῦν ἀποῦ τοὺς ἀβιτζιάλιδες καὶ τοὺς συνβουλάτορους, ὅλα ἐποῖκάν τα ἀξηνάστροφα, ἡτζου ἐποῖκαν καὶ μὲ ταῖς ψυχαῖς τοὺς πτωχοῦς, τῶν πτωχῶν τῶν μαντατοφόρων καὶ ἄλλους πτωχοὺς βαπτισμένους.

Τῶρ ἄς στραφοῦμεν εἰς τὸν ρῆγα καὶ εἰς τὸ φουσάτον του ὅπου ἀπλικέψαν εἰς τὴν Χεροκοιτίαν. Ἡξέυρετε τὸ πῶς ἡ

βέλγαις μας ἤλθαν τὸ σάββατον εἰς τὰς ς' ἰουλίου, αὐχς', καὶ ἔφεραν μαντάτον πᾶς οἱ Σαρακηνοὶ ἠγοῦνταν ἢ ἀκηδέσων τοῦ φουστατοῦ μας· τότε ἐμήνυσεν ὄλους τοὺς λαῖς νῆρτον νά κοιμηθοῦν τριγύρου τοῦ κύργου, καὶ ἤτζου ἐγένετον. Καὶ τὸ μεσοκνικτιὸν ἐγένην σημάδι· ἕναν ἄστρο μέγαν ἐστάθη εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἔπεσεν ἀπάνω τοῦ κύργου, καὶ οἱ λαῖς ἐτρομάξαν καὶ εἶπαν — θεέ, τοῦτον τὸ σημάδι νά πέση ἀπάνω τοῦ πρίντζη, καὶ ὄχι εἰς τὸν ἀφέντην μας τὸν ρῆγα! Καὶ ὄλην τὴν νύκταν ἀγρυπνοῦσαν, διὰ νά βλέπουν τὸν ρῆγα. Καὶ τὸ κρᾶσιν ἐλειψεν, δὲν εἶχεν παρὰ ὄ γομαρία· ὁ ρῆγας ἀγγρίστην μὲ τὸν Ἀποδοχάτορον, διατὶ δὲν ἐκουδάλισεν κρᾶσία.

Καὶ ἄνταν ἐξημέρωσεν ἡ εὐλογημένη Κυριακὴ εἰς τὰς ζ' ἰουλίου αὐχς' ἤλθεν ὁ λαὸς νά πάρη κρᾶσιν· ὁ μισὲρ Πατὶ τὲ Νόρες, ὁ μαριτζᾶ, τῶν Ἱεροσολύμων ὤρισέν με τὸν Αβόντιον τοῦ Μαχαίρα, νά μὲν δώσω τινὸς κρᾶσιν τοπικοῦ ὅσο που νά φέρουν· οἱ λαῖς ἐδυναστεῦγαν νά τοὺς δώσουν, τόσους ἦτον, ὅτι ἔδραζεν ἕναν γομάριν, ἄλλοι ἕναν ἀσκίν, ἄλλοι ἔδράζαν δαμαλία καὶ σφακτά, καὶ γίνην μάλλωμαν καὶ ταραχὴ μεγάλη ὀμπρὸς εἰς τὸν κύργον ὅπου ἦτον τὸ κελλάριν. Θεωρῶντα ὁ αὐτὸς μισὲρ Πατὶ τὲ Νόρες τὴν δυναστείαν τὴν ἐποίκων καὶ ἐκατακουρσέψαν τὸ κρᾶσιν, ἐκατέβη ἀπὸ τὴν σκάλαν τοῦ κύργου, καὶ ἐβρούθησεν τὸν λαὸν τόσον, ὅτι ἕνας κνιδίος ὀνόματι Χαρίου, Σκαραμᾶς, καὶ εἶπέν του — ἀφέντη, δέρνεις μας καὶ διώχνεις μας! ποῦ νά πᾶμεν ναῦ(ρ)ωμεν νά πιοῦμεν, διὰ νά σμικτοῦμεν μὲ τοὺς ὀκτροὺς μας! Ὁ αὐτὸς μαριτζᾶ, ἐθυμώθη καὶ ἔδωκέν του κατὰ κέφαλα, καὶ ἀπὸ τὸν κόρπον ἐμπεσεν τὸ τζαμπεροῦνιν τοῦ αὐτοῦ Χαρίου. Ἄλλοι ἐπῆγαν εἰς τὸ ἀλῶνιν, καὶ ἐπῆρον δεματία σιταρένα καὶ ἐπαρταγίσαν τ' ἄλογά τους, καὶ ἐφάγαν καὶ ἐγεμῶσαν ταῖς κοιμαῖς τους ὡς γίον τοὺς χοίρους.

Καὶ ἄνταν ἐπόφχεν ὁ ρῆγας, ἦρταν κᾶτινες ὅπου ἔφεραν

μαντάτον τοῦ ρηγός τὸ ἔλα τοὺς Σαρακηνούς· καὶ ἔβαλλεν μίαν τζαλλάδα ἐν τὴν κεφαλὴν τοῦ ὀ ρήγας καὶ ἐκατέβη νὰ καθαλλικεύσῃ, καὶ δὲν εὐρέθη ὁ Σίστρος· Γρελλιὸς ὅπου νὰ πιάσῃ τὸν κουφανόν, καὶ εἶδεν τὸν Περρῆν τὸν Δαβιδ τὸν Φα-
 Ἡ, ἔρρισε καὶ ἐπιάσεν τὸν κουφανόν καὶ ἐπῆγεν ἔμπροσθεν τοῦ ρηγός, καὶ μοναῦτα ἀνάφανεν ὁ Σίστρος καὶ ἔδωκεν τὸν κου-
 φανόν. Καὶ ἐμήνησεν ὁ ρήγας μὲ τὸν πανιέρην του, ὅλοι ν' ἀρ-
 ματωθοῦν, καὶ ἦτον ἀναμέσον 'νοῦ παιδίου, καὶ ὤρρισε τὸν λαὸν τὸν ἀπεζικὸν νὰ πιάσουν τ' ἄρματα τοὺς καὶ νὰ τὰ βάλῃ ὁ εἰς κοντὰ τοῦ ἄλλου νὰ ποίσουν ὡς γίον τοιχόν. Καὶ ὤρρι-
 νίασαν ῥ' παφεζία μεγάλα. Δόξου καὶ ἀναφάναν ἀπὸ τοὺς λαῶς τοὺς ὀμπρός τῆς βίγλας κορπωμένοι ἀπὸ τοὺς Σαρακηνούς, ὁ ποῖος ἦτον ὁ Σκαρμούτζας καὶ ὁ Κωσταντής τοῦ Παπᾶ, ὁ ἀδελφός τοῦ Τερλιδοῦ ταῦ ἐπισκόπου τοὺς Ἀρμένιδες, καὶ ὅσον ἦλθεν ἐπέθανεν· καὶ ἀπὸ τὸ φουσατόν μας ἰβ' ἐπιάσαν ἕναν Σαρακηνόν, καὶ ἀπὸ ξαυτόν τους ἐσκοτώσαν δικούς μας γ', ὁ νεῖς ἦτον ὁ Δημήτρης ὁ Λακκάς, καὶ ἑτέρους δύο, καὶ ἐφέραν τον εἰς τὴν Τόγνην. Ὁ ρήγας ἀφήκεν τὴν τένταν καὶ ἐπῆγεν ὀμπρός καὶ δὲν ἤυρεν τιαν· ἔβαλεν σκάρδαις ἀνά ῥ', καὶ ἀνά ν', διὰ νὰ σμικτοῦν εἰς τὸν πόλεμον· τοῦτον ἐγίνην διὰ τὴν ὑποταγὴν τοῦ λαοῦ, ὅτι ὁ καλὸς ἀφέντης ἔβαλεν καπετάνον τὸν σὶρ Τζουάν τὴν Βερνῆ ἀπάνω εἰς ἕναν μερτικόν, καὶ οἱ λαῶς ἐφο-
 βοῦντάν τον καὶ ἐλαλοῦσαν — ἐμεῖς θέλομεν νὰ ἤμεσθεν εἰς τὸν ὀρισμὸν τοῦ ἀφέντη μας τοῦ ρηγός, ὄχι τοῦτον! Καὶ ἦτζου καὶ οἱ ἄλλοι, καὶ δὲν ἐθέλαν νὰ τοὺς ὑποτακτοῦν ἄλλου παρὰ τοῦ ρηγός, διὰτὶ ἦτον μοναχός.

Οἱ Σαρακηνοὶ ἔρχουνταν πόδιν, πόδιν, καὶ ἐπέσαν καὶ ἐ-
 περικυκλώσαν τὸ φουσατόν μας ἀπὸ τ' ἀνατολικά μέρη· καὶ οἱ Ἀρμένιδες καὶ ἐλεύθεροι καὶ ἐπῆγαν εἰς ἕναν πλευρὸν καὶ ἐκδέ-
 χουνταν τοὺς Σαρακηνούς. Ὁ ρήγας ἔστεκεν ἰχία μέσα τοῦ φουσατοῦ, καὶ ὁ πρίντζης δεξιά του, καὶ ὁ σὶρ Τζουάν τὴν Γρι-

νιέρ και ὁ σίρ Πάτ τὲ Νόρες και ὄλον τὸ φουσάτον ὡς τοῖχον. Καὶ τότες ἀναφάναν οἱ Σαρακηνοὶ εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ βουναρίου κατὰ πρόσωπα τοῦ κάμπου· και τὸ νὰ δοῦν οἱ Συριάνοι και τὸ δελοικὸν ἀπεζικόν, ἐβάλασιν μίαν μεγάλην φωνὴν και φοβερὴν, και ἀκτυπήσαν τὰ τανπουλλία τους, ὁμοίως και οἱ Σαρακηνοί. Τότες ἀρεστήασεν ὁ ρήγας τὸ σπαθὶν του, και ὄλον τὸ φουσάτον, και ἤλθαν ἀπάνω τους και ἐπλάστισκεν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ αὐτοῦ βουναρίου· και ἐσκοτώσεν πολλοὺς Σαρακηνοὺς, και οἱ Σαρακηνοὶ ἐποίησιν στρέμμα, και ὁ ρήγας ἐστράφην πρὸς ὧδε. Καὶ ἓνας παιδίος Τοῦρκος, τὸν ἐκράτεν ὁ Τοῦρκος (γρ. ρήγας) εἰς τὸ μνηνίον του εἰπέν του — ἀφέντη, ἰς στραφοῦμεν ἀπάνω τους ἄλλη μίαν φορὰν νὰ τοὺς τζακίσωμεν, ὅτι τὸ τρουμπέττιν ἔπαιξεν στρέμμα. Καὶ πλεῖον κανένας δὲν ἐστράφην, και τὸ ἀπεζικὸν ἀφήκαν τὰ παφεζία και τ' ἄρματά τους. Καὶ ἓνας ἄνθρωπος τῶν ἀρμάτων ἀπάνω εἰς τὸ ἄλογον εἶδεν τὸν υἱὸν τοῦ Τακᾶ και δὲν τὸν ἀγρώνιζεν, και φάνην του και εἶναι Σαρακηνός, και ἔδωκέν του μὲ τὸ σκουτάριν του, και μὲ τὸ σπαθὶν ἐπέρασέν τον ἀπὲ τὴν μίαν μερίαν ὡς τὴν ἄλλην, και ἀπόθανεν. Καὶ ἐποίηκεν νίκος ὁ Τζανὸτ ὁ Καστρεσίος, και ὁ Τζόρτζες, και ὁ Πραχίμης, και ὁ Νικόλας Τζαντελιέρ. Καὶ τίποτες δὲν ἐκέρδαισεν, ὅτι τὸ φουσάτον ἔφευγεν.

Οἱ Σαρακηνοὶ ἐνοιόστησαν και ὁ ρήγας εἶχεν ἔγκρυμμεν εἰς τὸν πύργον τῆς Χεροκοιτίας, και δείχνουσι πῶς φεύγουν διὰ νὰ τοὺς τρέξωμεν, και νὰ διαβοῦμεν τὸν πύργον, και τότες νὰ μᾶς ἀπηδήσουν ἐκεῖνοι ἀποὺ 'μπρὸς και τοῦτοι ἀποὺ πίσω και νὰ μᾶς σκοτώσουν. Καὶ παρακαλοῦν τὸν θεὸν οἱ Σαρακηνοὶ νὰ ξαποστείλῃ τινὰν νὰ τοὺς ποίσουν ἀγάπην, και ἡ τύχη δὲν ἔθελεν· και ἀπὸ τὸν φόβον τους ἐρκουνταν πόδι, και εὕρισκασιν τοὺς ἀνθρώπους ἀποσταμένους ἀπὸ τ' ἄρματα και ἀπὸ τὴν πυρὰν, και οἱ Σαρακηνοὶ δὲν τοὺς ἐσκοτόναν.

Ὁ ρήγας ἐπηγαῖεν τὴν στρατάν, και τὸ ἄλογόν του ἐ-

σκοιπήσεν β', γ' φοραῖς, ὅς ὡς που καὶ ἔμπλασεν μίας καμήλας εἰς τὴν στράτα, καὶ πάντα ἔρκετον τὴ στράταν, καὶ τὸ ἀλόγον δὲν ἠμπόρησε νὰ διαβῇ· καὶ ἀπέζευσεν ὁ ρήγας, καὶ ἐπῆρεν τὸ ἀλόγον τὸ καθαλλίκευγεν ὁ Ἄντωνη Μαρρῆς. Καὶ οἱ Σαρακηνοὶ ἦλθαν ὀμπρὸς εἰς τὴν πόρταν τοῦ ἀπλικίου τῆς Χεροκοιτίας, καὶ ἦσαν τὸν Σαρακηνὸν τὸν μαντατοφόρον τὸν ἐσκοτώσεν ὁ πρίντζης εἰς τὸ κριτήριο καὶ ἔβαλλεν νὰ τὸν κάψουν, καὶ ἦσαν τὸ ἀπλικίον εὐκαιρον· καὶ ἐθυμώθησαν, καὶ ἐφτάσαν τὸν πρίντζην καὶ ἐσκοτώσαν τον, καὶ ἐκοντοφτάσαν καὶ τὸν ρήγα· καὶ ἐβάλασιν β' μαμουλούκιδες τὰ κοντάρια τους καὶ ἐκατέβησαν ἀπάνω του, καὶ ὁ νεῖς ἔδωκέν του μίαν κονταρίαν εἰς τὸ πρόσωπον, καὶ διαφεντεύτην, καὶ ἔβαλεν φωνὴν ὁ ρήγας ἀράπικα — Μελέκ! ὃ λέγεται, ρήγας. Καὶ ὁ ἄλλος Σαρακηνὸς ἐξέβηκεν εὐκαιρος· ὡς γίον μου τὸ εἶπεν ὁ κοντοσταύλης τῆς Κύπρου. Καὶ ἐπήρασιν καὶ ἕναν Κατελάνον, ὀνόματι Καρσερά Σουάρ, καὶ ἕναν πτωχὸν μαργαζάνην ὀνόματι Κολὴν καὶ ἐγροῖκαν τὴν γλῶσσαν ἀράπικα. Τᾶπισα ἐστράφησαν ὀπίσω καὶ ὅσους ἦσαν ἀποσταμένους ἐσκοτώσαν τους, καὶ τοὺς ὀμπρὸς ἐδιαβάσαν τους εἰς τὸ σπαθίν. Τὸ λοιπονὶν εὐρέθην ἕνας Σαρακηνὸς μαμαλοῦκος, καὶ ἕνας παιδίος καθαλλάρης ἔβαλλέν τον δεύτερον εἰς τὴν γῆν, καὶ πάλιν ἐκαθαλλίκευγεν, καὶ φοβήθη τον καὶ ἔφυγεν.

Τὸ λοιπονὶν τὸν ρήγα, ὅσον ἐγροῖκησαν καὶ εἶπεν πῶς εἶναι ὁ ρήγας, ἐπιάσαν τον, διότι πολὺν φουσάτον μετὰ του δὲν εἶχεν, καὶ ἐπῆράν τον εἰς τὴν Ἄλικήν. Καὶ κείνην τὴν ἡμέραν, πρὶν νὰ νυκτώσῃ ἐφέρον τὰ μαντάτα τοῦ γαρδενάλε εἰς τὴν Λευκοσίαν.

Νὰ σὰς εἰπῶ καὶ ἀπὸ τοὺς λαῖς ἀποῦ ἐσκοτώσαν εἰς τὸν κάμπον, οἱ ποῖγοι ἦτον κ', ὀποῦ ὁ θεὸς νὰ τοὺς ἀναπαύσῃ. Πρῶτον ἐσκοτώσαν τὸν πρίντζην τῆς μεγάλης Ἀντιόχειας τὸν ἀδελφὸν τοῦ ρηγός, τὸν σὶρ Φερμουῦν Παπί, τὸν Καρᾶς τὸ Μουν-

τολήφ, τὸν σὶρ Μπερτελεμέ δὲ Νεθερία, τὸν σὶρ Μαρτί Βιλερμπά, καὶ τὸν σίρε Τζακὲ δὲ Κιβέντες καθαλλάρην τοῦ πρίντζη, καὶ ὀκτώ καθαλλάριδες Ἀλαμάνους, ὁμοίως καὶ τὸν Τζανὸτ Προβόστου τὸν υἱὸν τοῦ σὶρ Τουμαῶς, καὶ τὸν Τουμασὶν τὴν Λαγριδίαν τὸν τζηβιτάνον τῆς Σίδουρης, τὸν Τζανὸτ τ' Ἄκρε βαχλιώτην τοῦ ρηγός, τὸν Σιστρὸ Γκιλλίον τὸν Γενουβίσον βαχλιώτην τοῦ ρηγός, ὁ κύρης Τουματζέλλη τοῦ Παρδίσου, τὸν Νικολῆν Τζαντιλιέρ, βαχλιώτης τοῦ ρηγός, τὸν Τζανὸν τὸν υἱὸν τοῦ Τορία τοῦ Καστρισίου, καὶ τὸν Τζανὸν τὴν Ραμεφόρτ, τὸν υἱὸν τοῦ Ἀμαρί Γκαλλιάρτ καντζηλιέρης τοῦ ρηγός, τὸν Χαργιουὺν Σκαραμαῶς ἄνθρωπος τῶν ἀρμάτων καὶ Γενουβίσος τὸ γένος, τὸν Νικολῆν τ' Ἄκρες ἄνθρωπος τῶν ἀρμάτων. Καὶ ἀπὸ τὸ κοινὸν τοῦ λαοῦ, τοῦτέστιν ποπλάνους, τὸν σὶρ Γεμέ τὸν Μακτασίπην, τὸν Νικόλαν τὸν Πριμικύρην τὸν μυροψίον, τὸν Τζορτζουὺν τὸν Τζαγγάρην, τὸν μάστρε Πραχίμην πραγματευτής, τὸν Ἀντώνην τὸν Τζαγγάρην, Σαρακηνὸς βαπτισμένος, τὸν σιργέντην τὸν Ἀμιραλλίνον, τὸν Σάλαχαν, τὸν Φακελάτον, τὸν Νικόλαν τὸν μάγειρον, τὸν ἀδελφὸν τοῦ Γιάννη, καὶ πολλοὺς ἄλλους Συργιάνους, Ἀρμένιδες, ἐλεύθερους καὶ ξενικούς, καὶ πολλοὺς Μωραβταῖς· καὶ λουσιέριδες, τὸν Νικολῆν Γκαλιάρδον, τὸν Τζορτζὴν τὸν σκοινοπλόκον μονόφθαλμον, τὸν Νικολὸν Σαφήνη μαργαζάνην, καὶ τὸν Τουμασὴν τὸν Πουστρουὺν τὸν ράφτην, καὶ λουσιέριδες.

Ἄκομι νὰ σᾶς δείξω τίνα δύναμιν εἶχεν ὁ ρήγας τῆς θαλάσσου, καὶ δὲν ἐφτάσαν εἰς τὴν Λεμεσὸν εἰς τὸν πρεπάμενον καιρὸν· κάτεργα ρηγάτικα ζ', β' τῆς Ρόδου, β' Κατελάνικα, τὸ ἕναν τοῦ σὶρ Ἐμπαλὸ καὶ τὸ ἕτερον τοῦ σὶρ Τζουάνη Φλεντζέρ, καὶ τὸ ἕτερον τοῦ φρέ Ρεκάντου, καὶ μίαν γαλιάτζα τοῦ Ματαίου Κόστα τοῦ Κουτζουμούττα, καὶ γ' καραβία, τοῦτέστιν τὸ ἕναν τοῦ σὶρ Τζόρτζε τὴν Κημπερέν, τὸ β' τοῦ Κοτζιλίου, τὸ γ' τοῦ Φρά Πριγόμαν, τὸ δ' τοῦ Καρσεμίν Το-

ναμάτ, και ἕναν ρηγάτικον, και δύο μικραῖς. Και ἂν εἶχαν ἀναφάνειν προτήτερα ἀπάνω τοὺς Σαρακηνοὺς, δὲν ἐγινίσκετον τὸ κακὸν και ἡ ζημία ἀποῦ γίνην. Ἄμμὲ ἀφὸν ἐπῆραν τὸν ρῆγα ἀναφάναν εἰς τὴν Ἄλικήν, και θωρῶντά τα οἱ Σαρακηνοὶ ἐφοβήθησαν· και ἐποίησαν τὸν ρῆγα οἱ Σαρακηνοὶ και ἔγραψέν τους χαρτίν νὰ στραφοῦσιν, και ἠδειλιάσαν και ἐστράφησαν, και ἐπῆραν τὸ μνηῖον τοῦ ρηγὸς ἄδικα.

Και ἄνταν ἔμαθεν ὁ κύρης ὁ γαρδενάλης τὰ κακὰ μαντάτα, παραῦτα τὴν νύκταν ἐσήκωσεν ἀπὸ τὰ ρηγάτικα πράγματα ὅσα ἐμπόρησεν μὲ τὸν Σηνεστιέλ Σπινόλα και ἔπεψέν τα εἰς τὴν Κερινίαν, και ἔβαλεν βλεπατόρους εἰς ταῖς πόρταις τῆς χώρας, μηδὲν ἀναφανοῦσιν οἱ Σαρακηνοί· και καλὰ αὐγὴν ἐπῆρεν τὸν πρίντζην τῆς Ἀντιοχείας τὸν υἱὸν τοῦ ρηγὸς τὸν Ἰωάννην, και τὴν ἀδελφὴν του τὴν κυρὰν τὴν Ἄνναν, και τὴν κυρὰν τὴν Ἄννὲς τὴν ἀδελφὴν του, ὁ γαρδενάλης και ὄσους ἠμπόρησεν και ἐπῆγεν εἰς τὴν Κερινίαν.

Οἱ Σαρακηνοὶ ἐπῆραν τὸν ρῆγα και ἐπῆγαν εἰς τὴν Ἄλικήν· και ἀνερκανεν ἡ ἀρμάδα τοῦ ρηγὸς, και ὀμπρὸς δύο καραβία κηληγρίνικα ὅπου πῆγαιναν νὰ προσκυνήσουν, και ἀρχέψαν νὰ συντυχάνουν ποῖον ξύλον νὰ πάγη ὀμπρὸς· και οἱ πτωχοὶ οἱ κηληγρίνοι ἐποίησαν ἄρμενα και ἔδωκαν μέσον τοὺς Σαρακηνοὺς, και τινὰς ἄλλος δὲν τοὺς ἀκλούθησεν· και ἐπιάσαν τους οἱ Σαρακηνοί, και τοὺς μὲν ἐσκοτώσαν, τοὺς δὲ ἐπῆραν σιδερωμένους. Και διὰ ὀρισμὸν τοῦ ρηγὸς, ὡς γίον σὰς τὸ εἶπουν, ἐστράφησαν.

Οἱ Σαρακηνοὶ και ἐκουρσεῦσαν τὸ νησίν και ἀνθρώπους, και κτηνά και πράματα, και ἐπῆραν εἰς τὰ ξύλα. Τὰ κάτεργα τὰ ρηγάτικα ἐστράφησαν εἰς τὴν Κερινίαν.

Τὰ σημαδίκα δὲν λαλοῦν ψέματα, διατὶ ἐκεῖνοι ἀποῦ τὰ δοκιμάζουν ἀγωνίζουσι πῶς εἶναι ἀληθεία· οἱ σκύλλοι ἐγουριάζαν ἀπὸ καιροῦ, οἱ κωρῶναις ἐγουργιάζαν, ἡ κουκουφάδες εἰς

τὴν αὐλὴν καὶ εἰς τὰ τειχοκάστρα ἐγοῦργιάζαν, ὡς πού καὶ ἐπῆραν τὸν ρηγᾶ. Ὅμοίως τὴν αὐτὴν κυριακὴν ἐγένετο μὲ κατὰχνία, ὅτι πάντες ἐχάθην ὁ κόσμος.

Καὶ οἱ Σαρακηνοὶ ἐβγάλαν τοὺς πληηγρίνους εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐκρατοῦσάν τους ἀπ᾿ ὧδε καὶ ἀπεκεῖ, καὶ ἀκτυποῦσάν τους μὲς ταῖς βιζάκαις ὀμπρὸς τοῦ ρηγός, ὡς πού καὶ ἐσκοτῶσάν τους ὅλους· καὶ τοῦτον ἐποϊκάν το διὰ νὰ πάρουν ἀπλαζίριν ὄλην τὴν δευτέραν.

Τότες ἦρτεν τὸ φουσάτον διὰ νὰ ἔρτη εἰς τὴν Λευκοσίαν, καὶ ἐδώκασιν τοῦ ρηγός εἰς τὰ κάτεργα. Καὶ ὡς γίον ἐρχοῦνταν ἀπὸ τὴν Ποταμίαν ἐκάψαν τὸ ἀπλίκιν τῆς Ποταμίας καὶ ὄλον τὸ χωργίον· καὶ ὄνταν ἦρταν εἰς τὴν Ἀγίαν Μαρίναν τοῦ Κόννου, δὲν ἐτορμίσαν νὰ μποῦν ἔσω εἰς τὴν Λευκοσίαν, θωρῶντά τὴν τόσον μεγάλην. Ἐφοβήθησαν οἱ Βενετικοί, ὀνοματίαις μυρίων καὶ οὐλοὶ ἐπῆγαν εἰς τὴν Κερινίαν, καὶ ἀφῆκεν κουβερνούρην τὸν Στάθην Πουρελλή, καὶ ἐπῆγαν οἱ Βενετικοὶ καὶ ἄλλοι πολλοὶ καλὰ ἀ΄ ψυχαῖς εἰς τὸ ἀπλίκιν τοῦ παλίου μὲ τὸ ἀσημοχρούσαφόν τους· τὸ ποῖον ἀπλίκιν ἦτον τοῦ μαριτζᾶ τῆς Κύπρου· καὶ τοῦτον ἐπῆγαν μὲ θάρρος, διατὶ οἱ Σαρακηνοὶ εἶχον ἀγάπην μὲ τοὺς Βενετικούς· ἀμμὲ — οὐά, τὸ ᾿μάτιν τὸ ψιλὸν τὸ καταπιάσει ὁ κάτος!

Θεωρῶντα οἱ Βενετικοὶ πῶς ἦρταν οἱ Σαρακηνοὶ εἰς τὴν Λευκοσίαν καὶ δὲν ἐτορμοῦσαν νὰ μποῦν ἔσω εἰς τὴν χώραν, ἐπῆγεν ὁ σὶρ Γιουσέφ Ἄουτάτ καὶ ὁ ἀδελφός του ὁ σὶρ Πέχνας, καὶ ὁ σὶρ Ἀμποῦς Ἄουτάτ καὶ ὁ σὶρ Χίμης, καὶ οὐλα τ' ἀδελφίχ, καὶ ὁ σὶρ Πατί Γουνέμε, καὶ ἄψα λαμπάδες καὶ ἐπροσδέκτησάν τους, καὶ ἐδώκάν τους καρδίαν καὶ ἐμπῆκον εἰς τὴν θαυμαστὴν Λευκοσίαν. Τότες ἐρχοῦνταν καὶ ἐζητοῦσαν ἐφρίκια, ὁ μισέρ Τζουάν Φλάτρος γραμματικὸς τοὺς λογαριασμοὺς τῶν ἐμπαλιῶν, καὶ ἐδειξέν τους καὶ τὰ σοδιά τῆς ρηγάδας. Καὶ τότες ἐδιαλαῆσαν πᾶσα ἀνθρωπος νὰ ἔρτη ἔσω του

νά πολομᾱ ταῖς δουλιαῖς του· ἄλλους ἐδώκασιν σαγίτταις σημάδιον, νά μὲν ἔχουν φόβον· καὶ ὅλα ἦσαν ψέματα. Τότες ἐφθόνησεν ὁ Μανόλης ὁ Ἀσκαῖς καὶ εἶπεν τοὺς Σαρακηνούς καὶ ἐγράψαν χαρτίν καὶ ἐπέψαν το τοῦ Στατί τοῦ Γούλου ὑπὸ χειρὸς τοῦ σὶρ Πατίν (Γο)νέμε, καὶ ἐκομπώσαν τον καὶ ἦλθεν ἀπὸ τὸν ἄγιον Νούφρη ἀπὸ τ' ἀμπελία του, καὶ ἤρτεν διὰ νά δεῖξη τὰ σοδιά της ρηγάδας, καὶ διὰ νά τὸν ποίσουν πράκτορον. Καὶ τὸ νά ἰδῆ ἡ ἀρμάδα τοὺς Σαρακηνούς, τὸ πῶς ἦλθαν τὰ ξύλα τοῦ ρηγὸς ἀπὸν τὰ ἀκολογιάσαν, ἀπὸ τὸν φόβον τοὺς ἐμηνύσαν τοῦ φουσαῦτου νά στραφοῦν μοναῦτα· καὶ διὰ τοῦτον ἐγλύτωση ἡ Λευκοσία καὶ δὲν τὴν ἐκάψαν. Τότες ἐπῆγαν εἰς τὸ σπιτίν τοῦ παλίου, καὶ ἤψαν ὄτοσαις ψυχαῖς καὶ τόσον λογάριν, ὅτι ἐχορτάσαν καὶ ἐκουρσέψαν τα· καὶ ἐβάλαν λαμπρὸν εἰς τὴν πανθαύμαστην αὐλὴν τοῦ ρηγὸς, καὶ ὀπίσω τοῦ φούντικος, καὶ ἐπῆραν τα καὶ ἐπῆγασιν.

Καὶ τὴν παρασκευὴν ἐκατακουρσεῦσαν τὰ σπιτία, καὶ τοὺς ναοὺς τοῦ θεοῦ καὶ μοναστηρία, καὶ ἐπῆραν πολὺν βίον καὶ τοὺς χριστιανούς, καὶ ἐκουρσεῦσαν τὸν Σταυρὸν τὸν Μέγαν· καὶ τὸ λαμπρὸν ἔθελεν ποίσειν μεγάλην ζημίαν, ἀμμὲ ὁ Χάννας ὁ Δαμασκηγὸς καὶ ἡ κυρά ἡ Πέλλα ἡ Μουχρουτήνα ὄ ἡμέρικαι καὶ ἐσβύσαν τα. Καὶ τῆ νύχτα ἐπῆραν τοὺς χριστιανούς καὶ βίος, καὶ ἐπῆγαν εἰς τὸ ἀνάθεμα.

Καὶ ἄνταν ἐπῆγεν τὸ παράνομον φουσαῦτον, ἐσηκώθησαν τὰ σπιτία τοὺς λάς, καὶ ἐπαῖκον κούρη καὶ φόνους πολλούς· ὁμοίως ἓνας σορδάτος τοῦ ρηγὸς ὀνόματι Σφόρτζα, ἐκούρτζεψεν ἔσω ὅσον ἔσωνεν, καὶ ἔθελε νά κρατήσῃ τὴν ἀφεντίαν μὲ τοὺς Σπανιόλιδες εἰς τὴν Πάφρον. Ἐβάλαν οἱ χωργιάταις καπετάνον εἰς τὴν Λεύκαν, ἄλλον καπετάνον εἰς τὴν Λεμεσό, ἄλλον εἰς τὴν Ὀρεινή, καὶ εἰς τὴν Περιστερόναν ἄλλον, καὶ εἰς τοῦ Μόρρου καπετάνον, καὶ εἰς τὸ Λευκόνικον ρῆγαν Ἀλέξην, καὶ ὅλοι οἱ χωργιάταις ἐδρόθησαν εἰς τὴν ὑπὸταξίν του· καὶ ἀνοι-

ξαν ταῖς ἀποθήκαις καὶ ἐκουβαλοῦσαν τὰ χρυσία τοὺς κλοπιχείρους, ἕτεροι ἐπέρναν τὸ ψουμὶν ἀπὸ τ' ἀλώνια, ἄλλοι τὰ ζαχάριτα καὶ τὰ προδέλοιπα πράματα τοὺς καλοὺς λαῖς. Ὁμοίως ἕνας Ἀρμένης καθαλλάρης ἔπερνε τὴν γυναϊκάν του νὰ πάγη εἰς τὴν Πάφον, καὶ εἰς τὸ καπετανίκιον τῆς Λευκάς ἐδυναστοῦσαν τὴν γυναϊκάν του, καὶ κείνον ἐσκοτώσαν τον. Ὁ πύσκοπος ὁ λατίνος ὁ φρε Σαλαμοὺς ἐπήγαινε πρὸς τὴν Ἀμμόχουστον, καὶ ἐπιάσεν τον τὸ φουσάτον τοῦ ρε Ἀλέξη, καὶ ἐκουρσεῦσαν τον καὶ ἰδέραν τον, καὶ ἐποίκάν του πολλὴν μεγάλην ἀντροπήν, καὶ ἐσκαπίασεν ἀπὸ τὸν θάνατον. Καὶ πολλὰ κακὰ ἐποίκασιν, καὶ ὁ θεὸς δὲν τὰ βάσταξεν.

Γροικῶντα ὁ γαρδηνάλης ταῖς ἀπιστίας καὶ κα(κὰ) τὰ ἐπολομοῦσαν οἱ λύκοι καὶ χωργιάταις, ὠρδινίασεν κουβερνούρην τὸν σὶρ Πατί τὲ Νόρες τὸν μαριτζᾶν τῶν Ἱεροσολύμων, καὶ τὸν σὶρ Χαρρὴν τὲ Ζηπλέτ, τὸν Περρὴν Μαχαιρᾶ τὸν βαχλιώτην τοῦ ρηγός, μὲ φουσάτον καὶ ἤλθαν καὶ ἐπιάσαν τὴν Λευκοσίαν, καὶ ἐδιαλάλησε, πᾶσα ἄνθρωπος νὰ κάτζη φρόνιμα καὶ νὰ πολομοῦν ταῖς δουλιαῖς τους, ὡς γίον ἦσαν μαθημένοι, καὶ τινὰς μὴδὲν τερμίσῃ νὰ ποίση καμμίαν ἀγανάκτησιν, ἀπάνω εἰς τὸ κορμίν του. Καὶ ὠρδινίασεν τὸν φρε Ἄγγελον τοῦ Σπιταλίου, ὅπου ἦτον εἰς τὴν Πάφον ἐμπαλῆς, νὰ πάγη νὰ χαλάσῃ τὰ καπετανίκια τοὺς χωργιάταις μὲ τὸν Ἀντωνίε Ταμιλλᾶ· καὶ ἐπῆγαν καὶ ἤυραν τοὺς καπετάνους τοῦ Μόρφου καὶ τῆς Λευκάς, καὶ τοὺς μὲν ἐφουρκίσαν, τοὺς δὲ ἐκόψαν ταῖς μούτταις τους, καὶ ἄλλοι ἐφύγαν· καὶ ἔπαψεν κακοσύνην τοὺς καταραμένους χωργιάταις. Καὶ ὁ σὶρ Χαρρὴν τὲ Ζηπλέτ μὲ τὸν Περρὴν Μαχαιρᾶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Λεμεσόν, καὶ ἐποίκασιν κρίσες ὡς καὶ εἰς τοῦ Μόρφου, καὶ ἐτερεπιάσαν τὸν ρε Ἀλέξη καὶ ἐφέραν τον εἰς τὴν Λευκοσίαν καὶ ἐκρεμμάσαν τον εἰς τὴν φούρχην τῆ δευτέρᾳ εἰς τὰς ιβ' μαγίου αὐκζ' Χριστοῦ.

Καὶ τῆ κυριακῇ, κγ' νοεμβρίου αὐκζ' Χριστοῦ ἦρτεν ὁ

βαχλιώτης τοῦ Πάπα καὶ ἔφερον τὸ [σ]κιᾶδιν τοῦ γαρδενάλη καὶ ταῖς βούλλαις διὰ νὰ ὀρδινιάσουν τὸν πρῶτον νοτάρην γαρδενάλην· καὶ τὴν κυριακὴν εἰς τὰς λ' νοεμβρίου ἐφέραν τὸν πρῶτον νοτάρην συντροφιασμένους εἰς τὴν ἁγίαν Σοφίαν· ὁ κύρης Οὐγχε τὲ Λουζουνίας ἦτον πρωτοαποστολάριος, ἔτι ὑποψήφιος, ὕστερον πρωτονοτάριος, τᾶπισα εὐαγγελιστής· καὶ τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἐποικᾶν τοῦ γαρδενάλην διάκον τοῦ ἁγίου Ἀνδρέου, καὶ ἐδάλαν του τὴν κάππαν τὴν σχαρλάτην καὶ τὸ σκιᾶδιν, κατὰ τὸ δηλούμενον εἰς τὰ προβιλίτζια τοῦ Πάπα.

Καὶ τὴν κυριακὴν εἰς τὰς κγ' νοεμβρίου αὐτῆς ἐχρονίας ἦλθεν ὁ καλὸς Σουαρέ ἀπὸ τὸν ρῆγα εἰς τὴν Κύπρον. Τᾶπισα ἦλθεν ὁ φρὲ Ἄγγελος τοῦ Σαντομένικου ἀπὸ τὴν Ρόδον, καὶ ὁ γαρδενάλης ἐδωκέν του ἀποκάμισα, βρακία καὶ ἔτερα ρουχα νὰ πάρῃ τοῦ ρηγὸς εἰς τὸ Κάριος. Τᾶπισα ἐπέψεν τὸν Σινεστιένε Σπινόλα καὶ τὸν Τζάνους τὲ Μουντόφ καὶ τὸν Ριτζάτ Καμιούς, καὶ τὸν Φρατζέσκον Σπινόλα μαντατοφόρους εἰς τὸν σουλτάνον, ἀπάνω εἰς τὴν γαλιιάτζαν τοῦ Ματαίου Κόστα· τᾶπισα ἐστράφη ὁ σίρ Ἐστιένε Σπινόλας μὲ χαρτία, καὶ ἐδιαθάσαν τα καὶ ἐδωκέν του ἀντίλογον, ὅτι ἦλθαν μὲ ξύλον Σαρακηνικόν. Ὁ γαρδενάλης ἐπέψεν τὸν Καρσεράν Σουαρέ ἀπάνω εἰς τὸ κάτεργον τοῦ ρηγὸς, καὶ ἐπέψεν τὸν κύρην τοῦ Βερβουτίου καὶ τὸν σίρε Ματαῖον Ράμες, καὶ τὸν σίρε Τομεσίον Δαμπαλίουν, τὸν Περρὴν Μπελεστριν καὶ τὸν Τζάκ δὰ Μπελονία, καὶ τὸν μάστρε Τουμασί Πίπη, καὶ τὸν σίρ Κόλε Δελαπριντζέσε τὸν πρωτοψάλτην τῆς ἁγίας Σοφίας, καὶ τὸν Γεώργιον τοῦ Κορόμηλου τὸν μάγειρόν του, καὶ ἀκομί ὁ γαρδενάλης ἐστείλειν τοῦ ρηγὸς ἀπάνω εἰς τὴν γαλιιάτζαν τοῦ Ματαίου σίρ Κοέτ, καθὼς ἄνωθεν δηλοῖ, τὸν σίρ Ἐστιένε Σπινόλα, τὸν Φερρέτ τὸν τζουτζουμάνον τοῦ σουλτάνου, τὸν Πελιγέρ Φικερέλλο, τὸν Φρασὲ Σπινοήλ, καὶ τὸν Ἀλέξην τὸν Γιακούπη τὸν βαχλιώτην τοῦ ρηγὸς.

Καὶ τὴν δευτέραν ἐφώραν μαντάτον πᾶς ὁ ρήγας ἀνέβηκεν εἰς τὴν Πάρον εἰς τὰς ιβ' μαγίου α υ λ ζ' Χριστοῦ· καὶ τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἐφορμίσαν τὸν ρε' Ἀλέξην, καθὼς ἀνώθη δυλοῖ, ὁ ποῖος ἦτον ἀγελάρχης τοῦ ἐφορκίου τῆς τζάμπρας τοῦ βγός, πάροικος ἀπὸ τὸ χωργίον τῆς Κατωμηλιάς. Καὶ τὴν τρίτην, εἰς τὰς ιγ' μαγίου, ἦλθεν ὁ Τζένιος τὸ Μουντολήφ. Καὶ τὴν τετράδην, εἰς τὰς ιδ' μαγίου ἐπῆγεν ὁ γαρδανάλης εἰς τὴν Κερινίαι νὰ ἐγδέχεται τὸν ρήγα, καὶ ἦτον μεσοπεντήκοστος, καὶ τὴν νύκταν ἐποίκασιν μεγάλην λυχνακίαν εἰς τὴν Κερινίαν· τὸ μεσανυκτικὸν ἀναφάναν τὰ ἄρμενα.

Καὶ τὴν πέφτην εἰς τὰς ιε' μαγίου ἀκανεστέφθη ὁ ρε' Τζουάν τὸ Δουζουνιάς, καὶ ἐστέφθη ὑπὸ χειρὸς τοῦ φρε' Σαλάμου, ἀπὸ τὸν ὄρδινον τοῦ Σάν Τομένικου ἐπίσκοπος Ταρτούζας εἰς τὴν ἀγίαν Σοφίαν. Καὶ εἰς τὸν αὐτὸν καιρὸν ἐφύσησεν πολλὴ ἀκρίδα, ἀπὸ ἀρχῆς. Καὶ ἀπὸ ἀρχῆς ἰουνίου α υ λ η' Χριστοῦ, ἦλθεν ἓνα θανατικὸν εἰς τὴν Δευκοσίαν καὶ εἰς τὰ χωρία καὶ ἐποίκειν πολὺν θάνατον, καὶ ἀπάντησεν μῆνες ιζ'. (1).

Καὶ τῇ κυριακῇ τῇ γ' ἰουλίου α υ μ' Χριστοῦ ἦρτεν ὁ ρε' Τζουάνης μετὰ τὴν συμβίαν του τὴν Μεδρία εἰς τὴν ἀγίαν Σοφίαν καὶ ἐστέφθησαν. Καὶ τῇ ιγ' Σεπτεμβρίου α υ μ' Χριστοῦ ἐτελεύτησεν ἡ αὐτὴ ρήγαινα Μετεγία, καὶ ἐθάψαν τὴν εἰς τὸν Σάν Τομένικον εἰς τὸ κιβούριον τῆς πεθερᾶς τῆς.

Καὶ τὴν κυριακὴν τῆς Τυρινῆς, τῇ β' φεβρουαρίου α υ μ α' Χριστοῦ ἦλθεν ἡ κυρά ἡ Ἑλένη Παλαιολόγου, κόρη τοῦ δεσπότη τοῦ Μορεᾶ εἰς τὸν Ἅγιον Αὐξίσβιον.

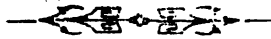
Καὶ τὴν τετράδην εἰς τὰς γ' φεβρουαρίου α υ μ α' Χριστοῦ ἐπῆγεν ὁ πιούρης τῆς Ἀντιοχείας, ὁ τζανούνης ὁ υἱὸς τῆς Καρδούνας, καὶ ἄρμασεν τὸν ρήγα μετὰ τὴν αὐτὴν Ἑλένην.

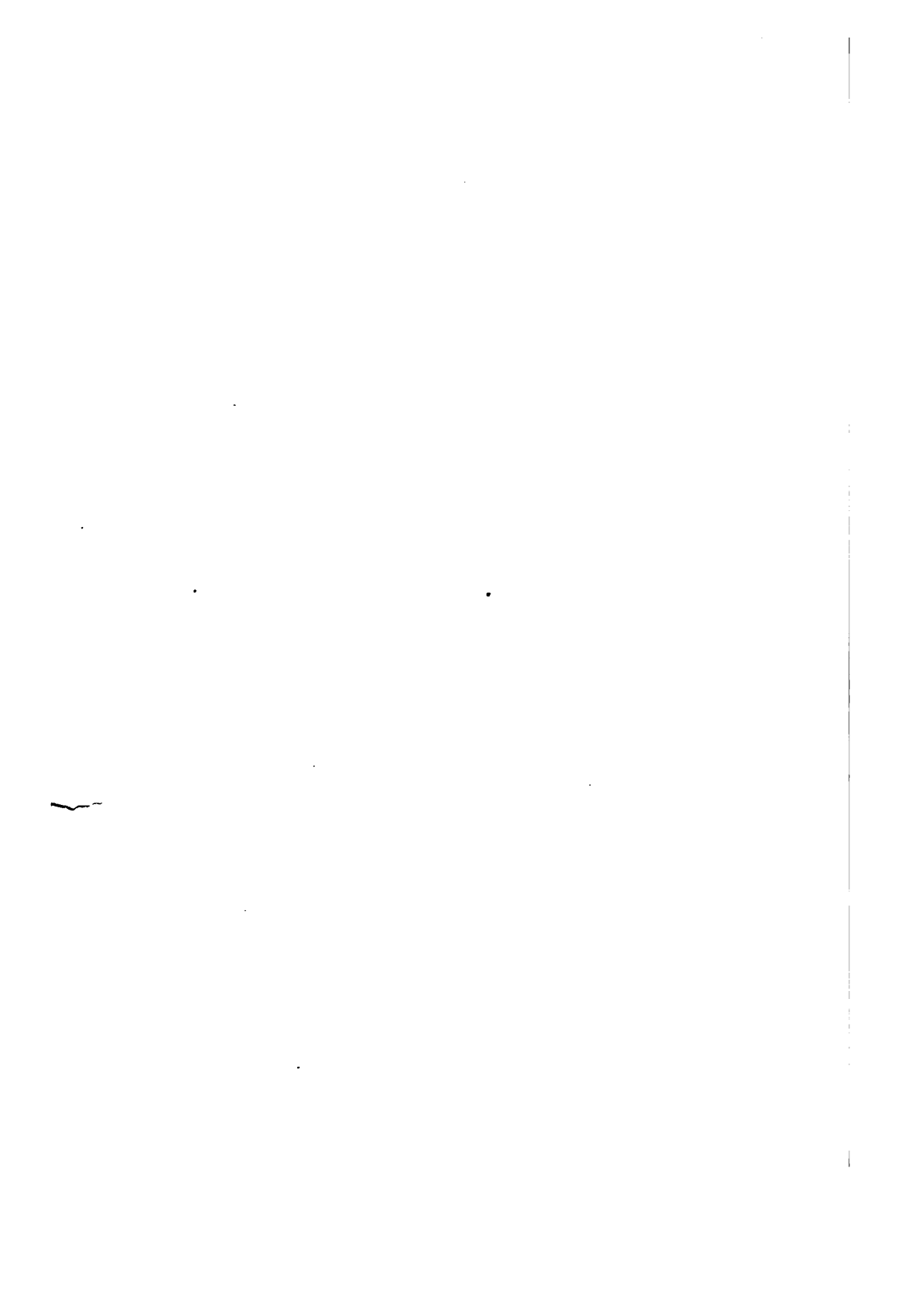
(1) Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἐνταῦθα κατέληγεν ἡ διήγησις τοῦ Μαχαιρεῖ, ὡς καὶ ἐν τῇ μεταφράσει τοῦ Στραμβάλλη· τὰ δὲ παρακολουθοῦντα σημειώματα προστέθησαν ὑπ' ἄλλου τινός.

Και τὴν τετράδην εἰς τὰς κδ' Ιουλίου αὐτῆς Χριστοῦ ἐποικεν ὁ θεὸς τὸ θελημάν του ἀπὸ τὸν ἀφέντην μας τὸν ρήγα τὸν ρὲ Τζουάν τὲ Λαζανίαν, ὁ ποῖος ἐγεννήθη ἡμέραν δευτέραν, ὁ ποῖος ἐπόθανεν τὴν δευτέραν τὸ δεῖλις, καὶ ἐθάψαν τον εἰς τὸν Σάν Τομένικον. Ὅμοίως ἐπόθανεν εἰς τὸ αὐτὸν μοναστήριν καὶ ἡ κόρη του ἡ Τζαρλόττα ἐκεῖ, ἡ ποία ἦτον χήρα ἀποῦ τὸν πρίντζην τοῦ λεγομένου Τζουάν τὲ Κοπρέ (1)· καὶ τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἐδιαλαλῆσαν τὴν ρήγαινα κατὰ τὸ συνηθιν, καὶ ἐπόθανεν καὶ ἡ μητέρα της ὀμπρότερα τὸν πατέρα της ἡμέραις ο', ἡ ποία νὰ τὴν ἀναπαύση καὶ κείνη καὶ κείνον ὁ θεός.

αὐτῆς Χριστοῦ.

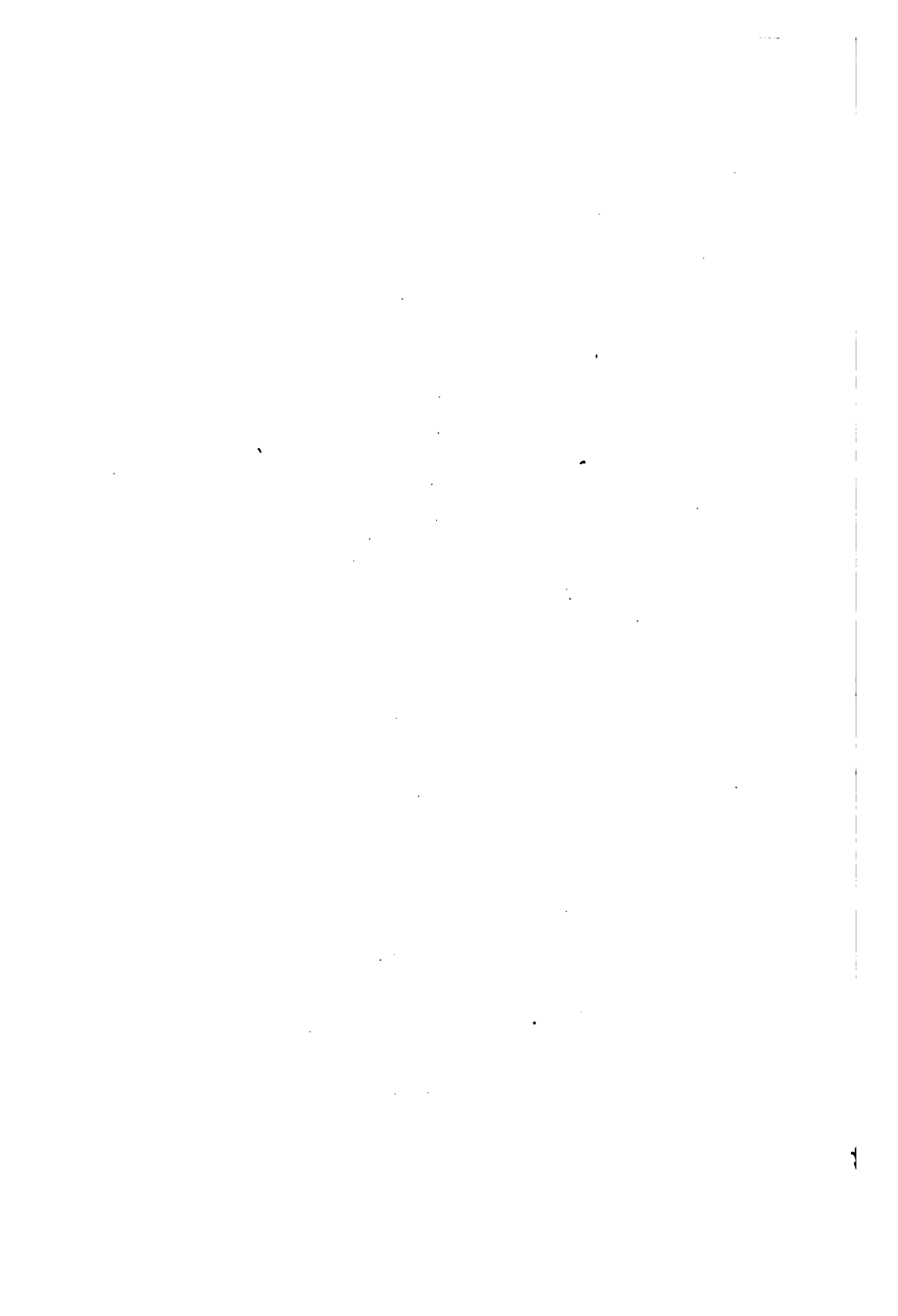
(1) Ἡ Καρλόττα δὲν ἀπέβιωσεν ἐν Κύπρῳ, ἀλλ' ἐν Ρώμῃ (1487).

**ΓΕΩΡΓΙΟΥ
ΒΟΥΣΤΡΩΝΙΟΥ
ΧΡΟΝΙΚΟΝ ΚΥΠΡΟΥ.**

Διήγησις χρόνικας Κύπρου ἀρχεύγοντα ἀπὸ τὴν
ἐχρονίαν αὐνοῦ Χριστοῦ.

Τὴν ἐχρονίαν αὐνοῦ Χριστοῦ ἦρτεν ἀπὸ τὸ Πορτουάλ ὁ πρίντζης, διὰ τὰ ὄρμαστῆ τὴν θυγατέραν τοῦ ρε Τζουάνη, ὀνόματι Τζαρλόττα· καὶ ἡ μητέρα της ἦτον ἡ ρήγαϊνα ἡ Ἑλένα ἡ Παλαιολογίνα, κόρη τοῦ δεσπότη τοῦ Μωρέως, ἀδελφοτέκνη τοῦ βασιλέως τῆς Κωνσταντινπόλεως· καὶ ἀρμάστην ὁ ἄνωθεν πρίντζης μετὰ τὴν ἄνωθέν του θυγατέραν τὴν κυράν τὴν Τζαρλότταν· καὶ ἡ μητέρα της ἦτον πολλὰ φρονίμη, καὶ πάντα ἦτον ἀσπνημένη· καὶ ἀρμάστην ὁ ἄνωθεν πρίντζης εἰς τὸ ἀπλίκιν τοῦ καθάλλαρη μισέρ Ρίκου τὸ Λαπάμ· διότι ἀφ' ὧν ἐκάψαν τὴν αὐλὴν τὴν ρηγάτικην, ὁ ρε Τζένιους ὅσον ἐστράφην ἀπὸ τὴν Συρίαν ἐπῆρεν τὸ ἀπλίκιν τοῦ σίρ Ρίκου τὸ Λαπάμ, καὶ ἐκατοίκησεν, καὶ ἔμεινεν αὐλὴ ρηγάτικη ὡς τὴν ἐσήμερον.

Καὶ ὡς γίον ἡξεύρετε, ὅτι εἰς ταῖς αὐλάδας ταῖς ρηγάτικαὶς εὐρίσκονται ζήλαι, ὅτι ἐβάλαν τόσα λογία τοῦ πρίντζη, καὶ ἐβγάκην ἀπὸ τὸν πεθερόν του καὶ ἐπῆγεν εἰς τὸ σπίτιν τοῦ Πιέρ Λαζανία τοῦ κούνη τῆς Τρίπολης, τὰ ποῖα εἶναι καταπρῶσωπα τοῦ καστελλίου· ὁποῖος κούνης ἦτον υἱὸς τοῦ

ρὲ Τζάκ, ἀδελφὸς τοῦ ρὲ Τζένιου, καὶ θεὸς τοῦ ἀνωθεν ρὲ Τζουάνη, καὶ ὁ ἀνωθεν κούντης ἐβαπτίσεν τὴν ἀνωθεν Τζαρλότταν καὶ ἐχάρισέν της τὴν Λακαταμίαν· καὶ ἔχοντα καὶ ὁ ἀνωθεν πρίντζης ἐπῆρεν τὴν συμβίαν του καὶ ἐπῆγεν ἀπὸ τὸν πατέρα της, ἐπῆρε μεγάλην πλῆξιν ὁ πατέρας της καὶ ἡ μητέρα της, διότι ἄλλον παιδὶν δὲν εἶχασιν.

Καὶ διαβαίνοντα ὀλίγαις ἡμέραις ἐσηκώθησαν ἀπὸ τὸ Σπιτάλιν φρέριδες καὶ ἐγύρισαν μία νύκταν καὶ ἐμπλάσαν ἐνοῦ παιδίου ὀνόματι Τζαρρά, ὁ ποῖος ἦτον καλὸς ἀνθρώπος ἀπὸ τὸ κορμίν του, καὶ ἐσκοτώσαν τον· ὅποῖος παιδίος εἶχεν δύο ἀδελφούς καλοὺς ἀνθρώπους, καὶ θωρῶντα πῶς ἐσκοτώσαν τὸν ἀδελφόν τους χωρὶς ἀφορμὴν, ἐβάλαν τὸν σκοτωμένον εἰς μίαν (1) σκάλαν καὶ ἐφέραν τον εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ρηγός, καὶ ἐζήτησαν κρίσιν· καὶ εὐρέθησαν κᾶτινες καὶ εἶπαν τοὺς ἀδελφούς του: ἡξεύρετε, ὅτι οἱ φρέριδες ἀποῦ σκοτώσαν τὸν ἀδελφόν σας εὐρίσκονται ἔσω εἰς τὸν ἀφέντη τὸν πρίντζη! (2) Καὶ ἐπῆγαν εἰς τὸ σπίτιν τοῦ πρίντζη· καὶ ὁ ἀφέντης ὁ πρίντζης ἔστεκεν (3) εἰς τὸν ἡλιακόν, καὶ θωρῶντα τοὺς ἀνθρώπους πῶς ἐτρέχαν μετὰ μεγάλην φουργίαν, ὥρισεν καὶ ἐσφάλισαν ταῖς πόρταις· καὶ ἐγίνην μέγαν (4) σκάνταλον, καὶ ἐσκοτώσαν δύο δουλευτάδες τοῦ πρίντζη, καὶ ἀπὸ τοὺς ἄλλους ἕναν, (5) καὶ ἐλαβώθησα (6) πολλοί· καὶ ὁ πρίντζης ἐπῆρεν μεγάλο (7) δισπλαζέριν, καὶ μέσα εἰς τοῦτον ἐκακοψύχησεν, τὸ ποῖον ἦρταν καὶ κᾶτινες (8) καὶ εἶπάν του, πῶς ὁ Θωμάς ὁ τζανπερλάνος (9) τοὺς ἐκατάστησεν τοὺς ἀνθρώπους (10) καὶ ἐπῆγαν εἰς τὸ σπίτιν τοῦ πρίντζη· καὶ ἐπαπαρονήθη τὸ ὁ πρίντζης· τὸν ὅποῖον Θωμᾶν ἐ-

(1) Μέχρις ἐνταῦθα εἶναι ἑλλειπῆς ὁ μέγας κώδιξ, τοῦ ὁποῖου ἀπεντέθεν ὀποσημειοῦμεν τὰς διαφόρους γραφάς. (2) Ἐσω τοῦ ἀφέντη τοῦ. (3) ἔστέκετον. (4) μέγαν. (5) ἕνας. (6) ἐλαβώθησαν. (7) μέγαν. (8) καὶ ἀπὸ τὴν πλῆξιν ἐκακοψύχησεν, καὶ ἦρταν κᾶτινες. (9) τζανπερλάνος. (10) παιδίου.

φερέν τον ή ρήγαινα ή 'Ελένα, και ήτον υιός της βυζαστριάς της, και διά την αγάπην της ρήγαινας ό ρήγας έτίμησέν τον και έδωκέν του πολλαίς ρένταις, και έποικέν τον και καθαλλάρην και τζαμπερλάνον του ρηγάτου. Και γροικώντα ό Θωμάς πώς είπαν του πρίντζη και (1) ήτον ή άφορμή του σκαντάλου, έπήγεν εις την 'Αμμόχουστον, και οι Γενουβίσοι έποικάν του μεγάλην τιμήν και καλήν συντροφίαν (2).

Και ό πρίντζης εις όλίγαις ήμέραις επέθανεν και έθάψαν τον εις τόν Σάν Φραντζέσκον· και έγένην μεγάλη λύπη, διότι ήτον όμορφος, και καλός άνθρωπος (3). Και ή κυρά ή Τζαρλόττα έμεινεν χήρα, και έπηρεν την ό πατέρας της εις τό σπίτιν του (4) με μεγάλην λύπην. Και πεθανίσκοντα ό πρίντζης, μοναυτα οι φίλοι του τζαμπερλάνου έμήνυσάν το του Θωμά εις την 'Αμμόχουστον (5), και χωρίς να πάρη κανέναν (6) σκοπόν ήρτεν εις την Λευκουσίαν και έπήγεν εις τό σπίτιν του, τό ποιον σπίτιν ήτον ένου καθαλλάρη μιςέρ Ρέτζου (7) Τεπλάν Τεκαρδί, καταπρόσωπα του λουτρού του Κοκκίνου. Και μέσα εις τουτον ή κυρά ή Τζαρλόττα έπαραπονήθην το του 'Αποστολέ του άδελφου της, του παστάρδου του πατέρα της, πώς έθανατώσαν τόν άντραν της· όποιος 'Αποστολές ήτον χρονών ιζ', και ό ρε Τζουάνης έδωκέν του την άρχιεπισκοπήν με ούλαις ταίς ρένταις (8) και δέκατα, και ήτον μίας μεγάλης ψυχής· και γροικώντα τους λας της χώρας και πολλους καθαλλάριδες, πώς ήτον ή άφορμή ό τζαμπερλάνος και επέθανεν ό πρίντζης, έδωκαν πολλά λογία του 'Αποστολέ. Και ταίς ήμέραις εκείναις είχαν έρτειν εις την Κύπρον δύο Τζιτζιλιάνοι και έστάθησαν με τόν 'Αποστολέ· και ό τζαμπερλάνος έποι-

(1) πώς. (2) συντροφία. (3) άνθρωπος. (4) και έπηρεν την κυράν την Τζαρλότταν ό πατέρας της και ή μητέρα της εις τό σπίτιν τους. (5) έμήνυσάν τού το εις την 'Αμμ. (6) κανένα. (7) Ρίτζου. (8) εντάδαις.

κεν μέγαν κάλεσμα· και γροικῶντα ὁ Ἀποστολὲς πῶς ἐποίκεν κάλεσμαν, ἐκαθαλλίκευσεν και ἐπῆγεν ἕσω τοῦ (1) τζαμπερλάνου, και ἐπῆρεν και τοὺς δύο Τζιτζιλιάνους, και ἐπαράγγειλέν τους, πῶς ἄντα νὰ τοὺς ὀρίσῃ νὰ τὸν σκοτώσου (2) τὸν τζαμπερλάνον. Και ἐπῆγεν (3) εἰς τοῦ τζαμπερλάνου, και ἦρεν και ἐπῆγαν οἱ καλεσμένοι, και ἦτον μοναχός. Γροικῶντα (4) ὁ τζαμπερλάνος πῶς ἐπῆγεν ὁ Ἀποστολὲς, ἐκατέβην ὁ τζαμπερλάνος κάτω ἔς τὸ (5) περροῦνιν τῆς σκάλας και ἐπροσδέχτην (6) τον, και ἐπιάσεν τον ἀπὲ τὸ χέριν, και ἐνέβησαν ἀπάνω. Και εἰς πολλὰ (7) τὰ ἐσυντύχαν, λαλεῖ ὁ Ἀποστόλες τοῦ τζαμπερλάνου: ἂν ἔχῃς ἀπλαζίριν, ἄς πᾶν οἱ ἄνθρωποι (8) ἔξω, νὰ μᾶς ποίσουν τόπον, διὰ νὰ σοῦ συντύχω! Και ἔρισε ὁ τζαμπερλάνος τοὺς δουλευτάδες του και εὐγῆκαν ἔξω, και οἱ Τζιτζιλιάνοι ἐμείναν· και καλεῖ ὁ Θωμᾶς τοῦ Ἀποστόλε νὰ τοὺς ἐβγάλη, και κείνος εἶπεν του: δὲν ἠξέουρον ρωμαϊκῶ! και ὁ τζαμπερλάνος ἐπίστευσε. Και μνησκοντα μοναχοί, ἔρισε τοὺς Τζιτζιλιάνους και ἐσκοτώσαν τον· και κατεβαίνοντα (9) ὁ Ἀποστολὲς νὰ πάη, ὀλίγον ἔλειψε νὰ τὸν σκοτώσῃ ἕνας δουλευτῆς τοῦ τζαμπερλάνου. Και καθαλλικεύοντα ὁ Ἀποστόλες, ἦρτεν εἰς τὸ σπίτι τοῦ Καρτζερᾶ Σουᾶρ τοῦ κοντοσταύλη, και εἶπεν του τὸ πρᾶμν πῶς ἐδιάβην· και γροικῶντά το ὁ κοντοσταύλης ἐμεινεν πολλὰ χαῖργιασμένος, και δὲν τὸν ἀρῆκε νὰ πεζεύσῃ, ἀμὲ εἶπεν του νὰ πάγῃ εἰς τὴν ἀρχιεπισκοπὴν· και μόναυτα ἐπῆγεν, και ἐστάβην δυνατὸς ὅσ' ὡς που νὰ διαβῇ τὸ πρᾶμν. Και εἶχεν ἕναν καθαλλάρην ὀνόματι μισέρ Γιάκουμη Γούρην και ἦτον βισκούντης, και πολλὰ (10) φρόνιμος, και ἐγροικᾶτον μὲ τὴν ρήγαιναν τὴν Ἑλέναν, και διὰ νὰ κουμπλεζιάσῃ

(1) εἰς τοῦ. (2) σκοτώσουν. (3) Και παγαίνοντα. (4) Και γροικῶντα. (5) εἰς τὸ. (6) ἐπροσδέχτην. (7) Και πολλὰ. (8) ἀθρῶποι. (9) εἰς τὸ κατεβῆν. (10) ἦτον πολλὰ.

τῆς μάνας τοῦ Θωμᾶ, ἐκράτησεν τόσῃν στράταν μὲ τὸν ρήγαν νὰ ποίση δισπλαζίριν τοῦ Ἀποστόλε· καὶ ὁ ρήγας ἐκίθετον εἰς τὰ σπιτία τῆς κυρᾶς τῆς Ἀννῆς, πλησίον τῆς Σάντα Κατερίνας.

Γροικῶντά τον ὁ ρὲ Τζουάνης ἐθυμώθην πολλὰ διὰ τὸν σκοτωμὸν τοῦ Τζαμπερλάνου, καὶ ἐφοβήθησαν διὰ τὴν κυράν τὴν ρήγαιναν τὴν Ἑλέναν· μόνοναυτα ὤρισεν καὶ ἐτάξεν πᾶσα ἄνθρωπον νὰ συνπιαστοῦν εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ρηγός· καὶ οὕτως ἐγένετο τὸ ὑποῖον (1). Ὁ ρὲ Τζουάνης ἐγάπαν (2) πολλὰ τὸν Ἀποστόλε, ἀμμέ διὰ τὸν φόβον τῆς ρήγαινας δὲν ἐτόρμα νὰ δείξῃ κανέναν φανόν· καὶ ἔρισεν ὁ ρήγας καὶ ἐσηκώσαν του τὴν ἀρχιεπισκοπὴν· καὶ ὁ Ἀποστόλες δὲν ἦτο νὰ τὸ βυστάξῃ, καὶ ἐγύρεψεν μὲ πᾶσα στράταν νὰ ἔχη τὴν ἀρχιεπισκοπὴν· καὶ δὲν ἦτον ρεμέδα νὰ τὴν ἔχη· καὶ ἐβουλεύαν τον νὰ πάγῃ εἰς τὸν μισὲρ Γιάκουμον Γούρην, καὶ κείνος θέλειν βάλλει ρεμέδα. Καὶ ἐπῆγεν καὶ ἐσύντυχέν του, καὶ ἀποδιάβασέν τον, καὶ ἐβούλευσέν τον νὰ πάγῃ ἔξω εἰς τὰ Μάγκανα εἰς τὸν ξηγορευτὴν τῆς ρήγαινας, καὶ κείνος θέλειν ποίσειν πᾶσα πρᾶμιν μὲ τὴν κυράν τὴν ρήγαινα· καὶ ὡς γίον τὸν ἐβουλεύσεν, ἤτζου ἐποῦκεν. Καὶ ἐκαβαλλίκευσεν καὶ ἐπῆγεν εἰς τὰ Μάγκανα καὶ ἐσύντυχεν μὲ τὸν ξηγορευτὴν, καὶ δὲν ἦτον ρεμέδα νὰ ποίση τίποτες. Θωρῶντα καὶ ρεμέδα δὲν ἦτον νᾶχη τὴν ἀρχιεπισκοπὴν, ἐφάνην του νὰ πιάσῃ τὴν (3) καλλίτερην στράταν διὰ τὴν ζωὴν του καὶ διὰ τὴν τιμὴν του.

Καὶ τὴν αὐτὴν ἐχρονίαν αὐνς' ἐπῆρην ἕναν παπᾶν τῆς ἀγίας Σοφίας τὸν σὶρ Ἀρνά Μοτὲ καὶ τὸν βαχλιώτην του τὸν Μαρτινίκο Τελιούν, καὶ μίαν νύκταν εὐγῆκεν ἀπὸ τὴν Ἀρμενίαν ἀπὸ τὸ κάστρον, καὶ εἶχεν ἔξω ἄλογον καὶ ἐκαβαλλίκευσεν καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Ἀλικὴν, καὶ ἤυρεν τὴν καραβέλλαν

(1) ἐγένην τὸ πῶον. (2) ἀγάπαν. (3) ποίση τῆ.

τοῦ Ταφουρές, καὶ ἐνέβησαν ἀπάνω καὶ ἐποίκων ἄρμενα· καὶ πηγαίνοντά του, ἐμπλάσαν ἄνω κατέργου Φιουρουντίνικου, καὶ ἐφάνην του νὰ μῆνι εἰς τὸ κάτεργον διὰ νὰ ἦναι περίττον σιγούρου· καὶ ἐμήνυσεν τοῦ καρβοκουροῦ, καὶ ἔμπασέν τους ἀπάνω καὶ ἐποίκην τους μεγάλην τιμὴν· καὶ ἐπαρὰ δῶκάν του τὸ κάτεργον, ὡς γίον νᾶχεν (1) εἶσταν δικόν του· καὶ μοναῦτα ἐποίκων ἄρμενα καὶ ἤρταν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον διὰ δουλείαις ταῖς εἶχε νὰ φτιάσῃ. Καὶ μανθάνοντά το πῶς εὐρίσκειται εἰς τὴν Ἀμμόχουστον ἔς τὸ κάτεργον ὁ Ἀποστολὴς (2), μοναῦτα ὠρδινιάσαν ἕναν καρβαλλάρην τὸν μισέρ Μπερνάρδο (3) Ροῦσον, ὁ ποῖος ἦτον ἀμειράλης τῆς Κύπρου, νὰ πάγῃ μαντατοφόρος εἰς τὸν καρβοκουρὴν διὰ τὰ κατεβάσῃ τὸν Ἀποστολὴ ἀπὸ τὸ κάτεργον. Καὶ πολλὰ ἐπλημελεῦσεν, καὶ δὲν ἦτον ρεμέδῃ νὰ τὸν κατεβάσῃ. Καὶ ἐσηκώθησαν καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Ρόδον καὶ θωρῶντά τον ὁ μέγας μάστρος ἐπῆρεν μέγαν ἀπλαζίριν, καὶ ἐποίκην του μεγάλην τιμὴν. Καὶ ἐστάθην εἰς τὴν Ρόδον εἴ μῆνες, καὶ ἐπολόμαν του ὁ μέγας μάστρος τοὺς ὀξοδους, καὶ ἐγδέχεται μαντάτον ἀπὸ τὴν Κύπρον, διὰ νὰ τὸν μνηύσουν νὰ τοῦ δώσουν τὴν ἀρχιεπισκοπὴν, καὶ ποτὲ κανέναν μαντάτον δὲν ἦτον νὰ τοῦ μνηύσουν· καὶ ἀγωνίζοντα πῶς εἶχεν πολλοὺς καρβαλλάριδες ἀποῦ τὸν ἐμισοῦσαν, ἐφάνην του νὰ διαλέξῃ τὴν καλλιώτερον στρατὸν ἀποῦ νὰ ἐμπορήσῃ (4) νὰ ποίση.

Καὶ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον εὐρίσκετον εἰς τὴν Κύπρον ἕνας καλόγηρος ὀνόματι φρέ Γιλιάμ Γουνέμες τοῦ Σανταγουστῆ, ὁ ποῖος ἦτον πολλὰ ἀγαπημένος μὲ τὸν ρὲ Γζουάνην. Καὶ ὡς γίον ἤξεύρετε, ὅτι εἰς ταῖς αὐλάδας εὐρίσκονται μεγάλαις (5) ζήλαις, τὸσον ἤξευραν νὰ ποίσουν καὶ ἐδῶξαν τὸν (6) φρέ Γιλιάμ ἀπὸ τὴν αὐλὴν τοῦ ρηγός, καὶ ἀπὸ τὴν παραπόνεσίν του ἐπῆ-

(1) νὰ εἶχεν. (2) τὸ κάτεργον μὲ τὸν Ἀποστολὴ. (3) Μπερνάρδο. (4) τὸ καλλίτερον ἀποῦ νὰ μπορήσῃ. (5) πολλὰς. (6) τὸ φρέ.

γεν εἰς τὴν Ρόδον, καὶ θωρῶντά τον εἶχάν τον πολλὰ ἀκριβόν. Καὶ θωρῶντά τον ὁ Ἀποστόλες ἐποικέν τον πολλὴν τιμὴν (1) καὶ πᾶσα ἀπλαζίριν.

Καὶ θωρῶντα ὁ Ἀποστόλες, ὅτι ἀπὸ τὴν Κύπρον δὲν ἦτον νὰ ὀδη κανέναν μαντάτον, ἐφάνη του νὰ βουλευτῆ με τὸν ἄνωθεν φρέ Γιλιάμ· καὶ γροικῶντα ὁ φρέ Γιλιάμ ταῖς παραπόνεσές τους (2), εἶπέν του: μὲν πάρης καμμίαν κακὴν καρδίαν, καὶ γὰρ νὰ ποῖσω πᾶσα πρᾶμαν, ἀποῦ νᾶναι εἰς τὴν τιμὴν σου καὶ ἀπλαζίριν σου. Καὶ χωρὶς νὰ ξεύρη τινὰς τίποτες εἰς τὴν Ρόδον, ἀρματώσαν δύο κάτεργα εἰς τὴν Ρόδον, ἕναν τοῦ Τζουάν Καλαρχᾶ, καὶ τὸ Φιουρουντίτικον, καὶ τὴν παραβέλλαν τοῦ Τζουάν Μπέρες (3), καὶ τὴν παραβέλλαν τοῦ Τζουάν Ταφουρές, καὶ ἐμπῆκαν ἀπάνω ὁ Ἀποστόλες καὶ ὁ φρέ Γιλιάμ καὶ ἦρταν εἰς τὴν Κύπρον εἰς τὴν Κερινίαν, χωρὶς νὰ ξεύρη τινὰς κανέναν μαντάτον. Καὶ ὤρισεν ὁ Ἀποστόλες νὰ μὲν ἀπέζεύση τινὰς εἰς τὴν γῆν· καὶ ὅσον ἐσκοτινίασεν, ἀπέζευσαν ἐκεῖνος καὶ οὔλοι οἱ ἀνθρώποι, καὶ ἦρταν εἰς τὴν Λευκουσίαν (4) οὔλοι ἀρματωμένοι ἀπέζᾶ, πρὶν νὰ ζημερώση τῆ α΄ ματου (5) αὐνζ΄ Χριστοῦ· καὶ ἐμπῆκαν ἀπὸ τὸ τειχόκαστρον ἀπὸ τὴν Ἀρμενίαν· καὶ ἐνῶσάν τους οἱ Ἀρμένιδες καὶ ἀνακατώθησαν· καὶ μοναῦτα ἐσύνηχέν τους ὁ Ἀποστόλες, καὶ ὅσον τὸν ἀγρονίσαν δὲν ἐμοβίασαν τίποτες· καὶ ἐπῆρεν ὁ Ἀποστόλες ἐκείνους ὅπου ἔθελεν (6), καὶ ἐπῆγεν εἰς τὸ σπίτι τοῦ μισέρ Γιακουμου Γούρη, καὶ ἐνέβησαν ἀπὸ τὴν ὀπίσω (7) μερίν τοῦ φούρνου, καὶ ἐκατέβησαν καὶ ἀνοῖξαν τὴν πόρτα τοῦ στενοῦ, καὶ ἐνέβησαν οὔλοι ἀπάνω καὶ ἐτσακίσαν ταῖς πόρταις, καὶ ἐνέβησαν εἰς τὴν τζάμπραν ὅπου ἐκοιμᾶτον· ὁ μισέρ Γιακουμος εἶχεν μέγαν φόβον, καὶ ἐθάρρεν καὶ ἦτον ὁ Τοῦμ Πέτρος,

(1) τιμὴν, καὶ οὐλὴ ἡ Ρόδος, καὶ. (2) του. (3) Τζὺν Περές. (4) Λευκουσίαν. (5) μαγίου. (6) ἔθελεν. (7) ἐκείθεν.

διότι ένας βαχλιώτης τοῦ μισέρ Γιάκουμου ὀνόματι Γαβῆς ἐσκότωσεν ἕνα βαχλιώτην τοῦ Τοῦμ Πέτρου· καὶ ἐθάρρησεν ὁ μισέρ Γιάκουμος πῶς εἶναι ὁ Τοῦμ Πέτρος καὶ ἐπῆγε νὰ πιάσῃ τὸν ἄνωθεν Γαβῆς τὸν δουλευτήν του, καὶ δὲν ἤξευρεν πῶς εἶναι ὁ Ἀποστόλες.

Καὶ ἦσαν τὸν πτωχὸν εἰς τὸ κρεβάτιν του· ἐπιασέν τον ὁ Ἐγκαμοὺς καὶ ὁ Ταφουρῆς καὶ ἔφεραν τον ἔξω εἰς τὴν λότζαν, ἐκεῖ ὅπου στέκεν ὁ Ἀποστόλες· καὶ θωρῶντα τὸν Ἀποστολὸν ὁ μισέρ Γιάκουμος, ἐγονάτισεν ὀμπρὸς του καὶ ἐζήτησέν του συμπαθίον· καὶ κείνος ἦτον τόσον κρουδέλ καὶ ἔρυσεν καὶ ἐσκοτώσάν τον, καὶ ἐκουρτζέψαν τὸ σπίτιν του. Καὶ ἔφερεν ὁ Ἀποστόλες ἀπὸ τὴν Ρόδον ἕναν καλόγηρον, ὀνόματι φρέ Σαλπούς, ὄρδινον τοῦ Σανταγουστή, ὁ ποῖος ἦτον Κυπριώτης καὶ ἦρτεν ἀπὸ τὸν πάπαν μαντατοφόρος εἰς τὸν ρὲ Τζουάνην, διὰ νὰ πάρῃ ὁ ρὲ Τζουάνης τὸν ἀδελφοτέκνον τοῦ πάπα γαμπρὸν τὸν μισέρ Ποῦντζες (1) εἰς τὴν θυγατέραν του τὴν Τζαρλότταν· καὶ ἐπεψέν τον ὁ Ἀποστόλες εἰς τὸ σπίτιν τοῦ σιρ Τουμάς Γούρρη, τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ ἄνωθεν μισέρ Γιάκουμου. Καὶ παγαίνωντα ὁ καλόγηρος καὶ ὁ Μαρτινίκος καὶ πολλοὶ Καταλάνοι εἰς τὸ σπίτιν τοῦ σιρ Τουμάς Γούρρη ἐποῖκαν μέγαν κοῦρσος· καὶ κείνος ἐνέβην μέσα εἰς τὴν δράκπαν καὶ ἐγλύτωσεν μὲ τὸ θέλημα τοῦ Μαρτινίκου. Καὶ ἄρχεψε νὰ ξημερώσῃ καὶ ἐπῆγεν τὸ μαντάτον εἰς τὸν ρῆγα, πῶς ὁ Ἀποστόλες ἦρτεν εἰς τὴν Κύπρον καὶ ἐνέβην εἰς τὴν χώραν, καὶ ἐσκότωσεν τὸν μισέρ Γιάκουμο Γούρρη (2) καὶ τὸν ἀδελφόν του, καὶ θέλει νὰ σκοτώσῃ ὅλους τοὺς καθαλλάριδες· καὶ γροικωντά το ὁ ρῆγας ἀνακατώθην καὶ οὔλοι οἱ καθαλλάριδες, καὶ ὤρισεν καὶ ἐσήμανεν ἡ καμπάνα ἄρμε, καὶ ἔτρεξαν οὔλοι (3) ἀντάμα εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ρηγός. Καὶ ὁ Ἀποστόλες ἐσώρευ-

(1) Μποῦντζες. (2) Γούρρη. (3) ἔτρεξεν ὅλη ἡ χώρα.

σεν ὅλους τοὺς κλησιαστικοὺς καὶ τοὺς ἀνθρώπους (1) ἀποῦ φέρεν (2), καὶ ἐστάθην δυνατὸς εἰς τὴν ἀρχιεπισκοπὴν ὅς ὤς που νὰ ᾔδῃ τὸ πρᾶμαν πῶς νὰ φινιάσῃ, ὅτι ἦτον πολλὰ διαπιργιασμένος καὶ δὲν ἐκουργιάζεν θάνατον· καὶ ἐβγάλαν τὰ πρᾶματα τὰ ἐπῆραν τοὺς δύο ἀδελφοὺς, τοῦ μισέρ Γιακούμου καὶ τοῦ σὶρ Τουμάς (3), μέσα εἰς τὸ παλάτιν τῆς ἀρχιεπισκοπῆς, καρτζά, ἀσῆμιν, χρυσάφιν καὶ μεσαρίαις, καὶ ἐστιμιάσαν 5' χιλιάδες δουκάτα. Καὶ τὸν πτωχὸν τὸν μισέρ Γιακούμον ἐφέραν τον εἰς τὴν ἀγίαν Σοφίαν, ὡς γίον ἕναν διακονήτην καὶ ἐθάψαν τον τῇ α' μαῖου αὐνζ' Χριστοῦ.

Καὶ θωρῶντα ὁ ρήγας πῶς ὁ Ἀποστόλες ἦρτεν, καὶ ἐτζάκισεν τὴν χώραν καὶ ἐνέβην καὶ ἐσκότωσεν τὸν βισκούνην, ἐσώρευσεν οὐλοὺς τοὺς καθαλλάριδες καὶ ὀμιλιζίους καὶ ἐκάτσαν εἰς τὴν αὐλήν (4)· καὶ ἀγκάλεσεν ἀπὸ μεγάλης αὐλῆς τὸν Ἀποστόλεν, λαλῶντα πῶς ἔφερεν κουρσάριδες καὶ ἐτσάκισεν τὴν χώραν, καὶ ἐνέβην καὶ ἐσκότωσεν τὸν βισκούνητῆς χώρας, ἀπὲ τὸν ποῖον θέλω νὰ ἔχω δίκαιον, καθὼς ὀρίζει ἡ ἀσίζα. Καὶ μοναῦτα ὄλοι (5) ἀντάμα ἀποῦ ἀγρωνίζαν τὸ θέλημαν τοῦ ρηγός, πῶς εἰς τὸ κρυφὸν ἀγάπαν τὸν Ἀποστόλε, πᾶσα ἕνας (6) ἦτον νὰ συντύχῃ εἰς τὸ καλλίτερον ἀποῦ ἐμπόρε. Καὶ εἶχεν πολλοὺς καθαλλάριδες ἀποῦ ἐθέλαν κακὸν τὸν Ἀποστόλε, θωρῶντα τὰ πολλὰ κακὰ τὰ ἐπολόμαν· καὶ ἡ αὐλὴ εἶπεν (7) τοῦ ρηγός — ὕψηλότατέ μας ἀφέντη, ἀπὲ τὸ ἀγκάλεμαν τὸ ἐποῖκες διὰ τὸν Ἀποστόλε, δὲν ἦτον μικρὴ φαλία τὴν ἐποῖκεν· διὰ τοῦτον φαίνεται μας νὰ πέψῃς νὰ τὸν πιάσῃς ἐκεῖνον καὶ τὴν συντροφιάν του καὶ νὰ τοὺς φέρῃς ὀμπρός σου. Καὶ τοὺς ἄλλους καθαλλάριδες ἐφάνην (8) τοὺς νὰ τοῦ μνήσῃ ὁ ρήγας νὰ ῥτη ὀμπρός του. Καὶ οὕτως ἐγίνετον. Καὶ

(1) ἀνθρώπους. (2) ἔφερεν. (3) μισέρ Τουμάς. (4) ἐποῖκεν αὐλήν.
(5) ὄλοι. (6) εἷς. (7) εἶπεν. (8) ἐφανίστην.

ὠρδίνιασεν γ' καθαλλάριδες, τὸν σίρ Πιέρ Πιλιστρήν καὶ τὸν σίρ Γιλιάμ Τερράς καὶ τὸν σίρ Πάγο Κρόκ, νὰ πᾶν' νὰ τὸν ταξοῦν νᾶρτη ὀμπρός τοῦ ρηγός. Καὶ παγαίνοντα εἶπᾶν του καθὼς τοὺς ὠρδίνιασεν ὁ ρήγας. Καὶ ὁ Ἄποστόλες ἐπολογήθη οὕτως — ἀφένταις, ἤξεύρετε, ὅτι ἐγὼ ὁ πτωχὸς δὲν ἦρτα καταπρόσωπα τοῦ ἀφέντη μου, ἀμμέ ἦρτα διὰ ἐκείνους ὅπου μὲ μισοῦν καὶ ἐγύρεψαν (1) νὰ μὲ ποίσουν ξένον ἀπὸ (2) τὸν ἀφέντην μου· καὶ θαυμάζομαι πολλὰ εἰς τὴν ἀφεντίαν τοῦ ἀφέντη μου, ἀνίσως καὶ τὸ θέλημάν του εἶναι τόσον πολλὰ κακὸν μετὰ μου, καὶ μηνᾶ μου νὰ πάγω ὀμπρός του· διὰ τοῦτο θέλω νὰ μὲ ρικουμαντιάσετε εἰς τὴν ἀφεντίαν του, καὶ πέτε του πῶς εἶμαι ὄτοιμος πᾶσα καιρὸν νὰ πεθάνω εἰς τὴν δούλευσίν του, ὡς γίον εἶμαι κρατούμενος· ἀμμέ διὰ καλὴν ἀφορμὴν καὶ νὰ μὲν ἔχουν οἱ ἀνθρώποι (3) μου κακὸν, ἄς μὲ σιγουριάσῃ ἡ ἀφεντία του, καὶ ἄς μοῦ δώσῃ καὶ κείνον ὅπου μοῦ ἔδωκεν μὲ τὴν ὄρεξίν του· ἐποικέν με ἑκκλησιαστικὸν καὶ ἔδωκεν μου τὴν ἀρχιεπισκοπὴν μὲ πᾶσαν ρένταν καὶ δέκατα, καθὼς τὴν εἶχεν ὁ μακαρισμένος ὁ θεὸς του ὁ γαρδενάλης· καὶ πολομῶντα τοῦτον, εἶμαι ὄτοιμος νὰ ζήσω καὶ νὰ ποθάνω (4) εἰς τὴν δούλευσίν του· καὶ μηδὲν θελήσῃ ἡ ἀφεντία του διὰ κᾄτινες ἀποῦ μὲ μισοῦν νὰ μοῦ σηκώσῃ ἐκείνον ὅπου μοῦ ἔδωκεν μὲ τὸ θέλημάν του· καὶ πολομῶντα τοῦτον, εἶμαι ὄτοιμος νᾶρτω ὀμπρός του· ἀλλοίως κάλλιον τό ᾿χω νὰ πεθάνω, παρὰ νὰ μοῦ σηκώσῃ ἐκείνον ὅπου μοῦ ἔδωκεν. Καὶ γροικῶντα οἱ καθαλλάριδες τὴν ἀπολογίαν τοῦ Ἄποστόλε, ἐστράφησαν καὶ εἶπᾶν τοῦ ρηγός καὶ τῆς βουλῆς του. Καὶ οἱ περίττου καθαλλάριδες ἀγρωνίζοντα τὸ θέλημαν τοῦ ρηγός, ὅτι εἰς τὸ κρυφὸν ἀγάπαν τὸν Ἄποστόλεν, ὡς γίον παιδίον του, ἀμμέ ὁ ρήγας ἐφοβᾶτον τὴν ρηγαιναιαν πολλὰ καὶ δὲν ἐτόρμα νὰ τοῦ δείξῃ φανόν, ἦτον

(1) ἔγυρεψαν. (2) ἀπέ. (3) ἀθρώποι. (4) πεθάνω.

χρησι οὔλοι ἀντάμα στασιό τους νά ποίσουν τὸ θέλημα τοῦ Ἀποστόλε. Καὶ ἐποίηεν ὁ ρήγας ἕναν χαρτίν πῶς νᾶχη (1) τὴν ἀρχιεπισκοπὴν μὲ πᾶσα ρένταν καὶ δέκατα, ὡς γίον τὴν εἶχεν ὁ θεὸς τοῦ ὁ γαρδενάλης, καὶ ἐσιγουργίασεν καὶ τοὺς ἀνθρώπους (2) τοῦ, καὶ τὰ ξύλα τὰ ἔφρην μετὰ τοῦ, νά μὲν ἔχουν κμμίαν ἀγανάκτησιν, καὶ νά πᾶν οὔλοι εἰς τὰ ξύλα (3). Καὶ ἐποίηεν τὸ χαρτίν ἐμπροσθεν τοῦ παλίου τοὺς Βενετικούς, τοῦ μισέρ Πιέρο Ραμοῦ (4), καὶ μὲ οὐλὴν τοῦ τὴν αὐλὴν, καὶ ἔπεψέν το τοῦ Ἀποστόλε. Καὶ θωρῶντα τὸ χαρτίν ὁ Ἀποστόλες ὠρδίνιασεν τὴν αὐλὴν τοῦ, καὶ ἐκεῖνος ἐκαβαλλίκευσεν καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ πατέρα τοῦ· καὶ ἐμπαίοντα εἰς τὴν αὐλὴν, ἦυρεν τοὺς ἀνθρώπους (5) ἀρματωμένους, καὶ θωρῶντά τους ἐπῆρὲν τὸν τὸ γελοῖον· καὶ ὁ ρήγας εἰς τὸ κρυφὸν ἐμήνυσεν τοὺς ἐκεῖνους ἀποῦ ἀγαποῦσαν τὸν Ἀποστόλεν, νά τὸν πέρνουν σκοπὸν μὲν τοῦ ποίσουν δισπλαζίριν· καὶ ἐμπάσαν τὸν ἀπάνω εἰς τὴν τζάμπραν ἀποῦ ἐκοίθετον ἢ ρήγαινα· καὶ θωρῶντά τὸν ὁ ρήγας ἔρκεψε νά τοῦ μαλλῶση, καὶ ἐποικέν τοῦ κακὸν πρόσωπον εἰς τὸ φανερόν, ἀμμέ 'ς τὸ (6) κρυφὸν πολλὰ τὸν ἀγάπαν, καὶ κείνον ὅπου τοῦ ἐποίηεν, ἐποικέν το διὰ τὴν ρήγαιναν, διατί (7) τὸν ἐμίσαν τὸν Ἀποστόλε· καὶ κείνος ἐποίηεν ταῖς δουλιαῖς τοῦ ὡς γίον ἐθέλεν, καὶ κείνοι ἀποῦ τὸν ἐμισοῦσαν ἐπεθυμοῦσαν νᾶχουν τὴν ἀγάπην τοῦ.

Τότες ὁ Ἀποστόλες ἦτον χρησι νά ποίση τὸν ὀρισμὸν τοῦ ἀφέντη τοῦ, ὅτι οἱ καρβοκύριοι μὲ τοὺς ἀνθρώπους (8) νά πᾶσιν εἰς τὰ ξύλα καὶ μηδὲν μείνουν, ἀπάνω εἰς τὴν ζωὴν τοῦ· καὶ ἡτζου ἐγένην ὁ διαλαλημὸς. Καὶ ὁ Ἀποστόλες ἐμήνυσεν τοῦ βισκούνη τοῦ σίρ Φρασές Μουντολίφη (9), καὶ ἐπίασεν ἀμαξία καὶ ἐφορτῶσαν τὰ ἄρματα καὶ τὰ ροῦχά τους καὶ τὰ

(1) νά ἔχη. (2) ἀθρώπους. (3) οὔλα τὰ ξύλα. (4) Πιέρ Ραμοῦς. (5) ἀθρώπους. (6) εἰς τὸ. (7) διότι. (8) ἀθρώπους. (9) Μουντολίφη.

κόρησιν ὁκοῦτ' ἔψαν (1) τοῦ μισῆρ Γιάκουμου καὶ τοῦ ἀδελφοῦ του (2). Καὶ ἐκαθλίκευσεν καὶ ὁ Ἀποστόλες μετὰ τους, καὶ ὁ παλῖος τοὺς Βενετίκους ἐποῖκεν του (3) συντροφίαν ὡς τὴν ἀγίαν Παρασκευήν. Καὶ ἐστράφη καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν ἀργεμισιοκλήν ὁ Ἀποστόλες μετὰ τοὺς ἀνθρώπους του. Καὶ μέσσω εἰς τοῦτον εὐρίσκονταν κάτινες καὶ ἐβάλλασι (4) πολλὰ σκάνταλα μέσσω τους, καὶ καθημερινὸν ἐγυροῦσαν πᾶς νὰ τὸν διαφρατιάσου. Καὶ τόσων ἤξεραν νὰ ποῖσου, καὶ κατστῆσαν ἕναν βραχλιώτην τοῦ Ἀποστόλε, τὸν Περρῆν τὸν Τοῦνκας (5), ὁ ποῖος ἦτον πάροικος τοῦ μισῆρ Σιμοῦ (6) Περναρδῆ, καὶ ἐποῖκεν μίαν μεγάλην παραβουλίαν τοῦ Ἀποστόλε· ὅτι ἐκοιμάτον εἰς τὴν τζάμπραν τοῦ Ἀποστόλε, καὶ μὴν νύκταν ἐφικέντα καὶ πῆγεν, καὶ ἀφήκεν τὴν τζάμπραν ἀνοιχτὴν μετὰ βραχλιώταις ἀποῦ κοιμοῦνταν μετὰ τὸν Ἀποστόλε· καὶ ἂν δὲν εἶχαν νόσειν οἱ βραχλιώταις, ἐσκοτῶναν τὸν Ἀποστόλε. Καὶ ὁ Ἀποστόλες ἐσυμπάθησεν τοῦ Περρῆ (7)· καὶ ἐφερέν τον ἀπὸ τὴν Ρόδον μετὰ του, καὶ εἶχέν τον πολλὰ ἀκριβόν· καὶ πάλε ἐποῖκεν του παραβουλίαν μετὰ τὸν σὶρ Τουμαῆς Γούρρη, καὶ πάλε ἐσυμπάθησέν του. Καὶ ἐπαρακάλεσαν τὸν Ἀποστόλε καὶ ἐσυμπάθησε τὸν σὶρ Τουμαῆς Γούρρη, καὶ ἐπῆρέν τον νὰ κουβερνιάζῃ τὴν αὐλήν του καὶ τὴν ἐκκλησίαν, παντέροντα νὰ λησιμονήσῃ (8) τὸν θάνατον τοῦ ἀδελφοῦ του καὶ τὸ κοῦρσο τοῦ σπιτίου τους, καὶ ἐδειχνέν του μεγάλην ἀγάπην· ἀμμὲ ο σὶρ Τουμαῆς δὲν τοῦ ἔλεψεν ἡ πικρία τοῦ ἀδελφοῦ του, καὶ πάντα ἐγύρευγε καιρὸν νὰ ποῖσῃ ζημίαν τοῦ Ἀποστόλε καὶ κακον (9)· καὶ τόσσα ἔξευρε νὰ ποῖσῃ μετὰ τοὺς καθαλλάριδες ἀποῦ ἔξευρεν καὶ ἐμισοῦσάν τον, καὶ λαλεῖ τους: ἡξέουρετε, ὅτι ὁ Ἀποστόλες εἶναι

(1) ἐκοιμήσαν. (2) τὸν ἀδελφόν του. (3) ἐποῖκάν τους. (4) ἐβάλλαν. (5) Τοῦνκας. (6) Σιμοῦν. (7) τοῦ ἀνωθεν Τοῦνκας. (8) καὶ ἐλησιμονήσῃ (9) καὶ πᾶσα κακόν.

καταστημένος με τὸν μισερ Πηλατζές τὸν ἀδελφοτέκνον τοῦ πάπα νάρτη νὰ πάρη τὴν κυράν τὴν Ἰζχαρότταν γυναῖκαν. Καὶ τόσα εἶπαν τοῦ ρήγα, καὶ ἐπῆράν τον εἰς τὸ καστέλλιν καὶ ἀπλίκευσεν ἐκεῖ με τὴν ρήγαιναν καὶ με τὴν κόρην του τὴν Ἰζχαρότταν. Καὶ μανθάνοντα ὁ Ἀποστολες τὴν παραβουλίαν ἀποῦ τοῦ ἐκατάστησαν, μοναῦτα ἐθέλησε νὰ καθάριση πᾶσα πρᾶμαν, καὶ πέμπει τὸν δουλευτήν του τὸν Ἰζορτζῆν τὸν Πουστρου νὰ πάγη εἰς τὸν καβαλλάρην τὸν μισερ Τουμαῦν (1) Ἐβερνῆν, διότι ἡ γυναῖκα του ἦτον μία ἀπὸ ταῖς ταμιτζέλλαις τῆς ρήγαινας καὶ εἶχεν τὴν ἡ ρήγαινα πολλὰ ἀκριβήν· καὶ παγαινάμενος εἶπεν το τοῦ ἐνωθεν μισερ Τουμαῦ, καὶ εἶπέν του — ὁ ἀφέντης ὁ Ἀποστόλες χαιρετᾷ τὴν ἀφεντιάν σου, καὶ μηνᾷ τῆς ἀφεντίας σου πῶς κᾄτινες ἀποῦ τὸν μισοῦν ἐδῶκαν τοῦ ρηγός νὰ γροικῆσῃ πῶς εἶναι καταστημένος ἀπὸ τὸν ἀδελφοτέκνον τοῦ πάπα τὸν μισερ Παρταζές νὰ πάρη τὴν κυράν τὴν Ἰζχαρότταν γυναῖκαν· καὶ ὁ ἀφέντης μου ὁ Ἀποστολες ἔχει το μεγάλην παρκαπόνεσιν εἰς τὸν ἀφέντην του τὸν ρήγαν, ὅτι πιστεύγει τὰ λόγια ἐκεῖνους ὁποῦ τὸν μισοῦν, καὶ ἔχει μεγάλην παρκαπόνεσιν· καὶ ξεῦρει πῶς ἡ ἀφεντία τῆς ἀρχόντισσάς σου γροικᾶται με τὴν κυράν τὴν ρήγαιναν, καὶ νὰ τῆς τὸ συντύχη τῆς κυρᾶς τῆς ρήγαινας, ὁμοίως καὶ ἡ ἀφεντία σου νὰ τὸ συντύχης τοῦ ἀφέντη τοῦ ρηγός, διὰ νὰ καθάρισουν τὰ πράματα εἰς λογὴν ὁποῦ νὰ φανῇ (2) τῆς ἀφεντίας του· διότι εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Ἀποστόλε εὐρίσκετον ὁ καλόγηρος ὁ φρε Σαλποῦς, καὶ ἄς ὀρίσουν νὰ τὸν πιάσουν καὶ θέλουν μάθειν πᾶσα πρᾶμαν ἀζαυτῆς του, καὶ θέλειν (3) μάθειν ἀπόθεν εἶναι ἡ ἀδικίας (4). Καὶ γροικῶντα ὁ καβαλλάρης καὶ ἡ ἀρχόντισσά του μοναῦτα ἐπῆγαν εἰς τὸν ρήγαν καὶ εἰς τὴν ρήγαιναν, καὶ εἶπάν τους τὴν μαντατοφορίαν τοῦ Ἀποστόλε· καὶ ὤρισεν ὁ ρήγας τὸν

(1) Τουμαῦ. (2) φανοῦν. (3) θέλουν. (4) ἀδικίας.

βισκούντην καὶ ἐπίασεν τὸν καλόγηρον μὲ τὸ θεληματὸν τοῦ Ἀποστόλου, καὶ ἐπίασεν καὶ τὸν Γζουάν Γράντον, ὁ ποῖος ἦτον τζανούνης τῆς ἁγίας Σοφίας, ὁ ποῖος ἦρτεν καὶ κείνος ἀπὸ τῆν Ρώμην, καὶ ἐπῆράν τους ἀζάγωμα εἰς τὴν Κερνίαν, καὶ ἂν εἶγεν τὸ ζεῦρειν ὁ Ἀποστόλες πῶς τοὺς ἐπέραν εἰς τὴν Κερνίαν δὲν τοὺς ἔρηνεν ὁ Ἀποστόλες νὰ τοὺς πέρουν, ἀμὰ ἔθελεν τοὺς ἀζαμινάπειν ἐκεῖνος μὲ τὸν (1) βισκούντην, διὰτὶ ἦτον κλησιαστικοί· ἀμὰ ἐθάρρησεν καὶ πέρουν τους εἰς τὸ καστοέλλιν· ἀμὰ (2) διὰ νὰ μὲν καθαριστοῦν τὰ κρίματα ὀμπρός τοῦ ρήγζ, ἐπέψην τους εἰς τὴν Κερνίαν· καὶ ἦτον καὶ ὁ μισὲρ Γζουάν τὸ Νόρες· καὶ ἐβάλεν τους ὁ βισκούντης εἰς τὸ κερνί, καὶ ποικάν τους πολλὰ μαρτύρια, καὶ δὲν ἐμολόγησαν τίποτες διὰ τὸν Ἀποστόλε, πῶς ἦτον ἀφορμὴ διὰ τὸν μισὲρ Παρταζές· καὶ ἔμειναν πολλὰ χαίργιασμένοι (3). Ἡ ρήγζιν εὐρίσκετον ἄρρωστη, καὶ τὸσον φόβον τῆς ἐβάλεν εἰς τὴν καρδιάν της, καὶ ἐπῆγεν καὶ ἀπλίκευσεν εἰς τὸν Σάν Τομένικον, καὶ ἀπὸ τὴν πληξίν της ἐπίαστην.

Ἐχοντα καὶ ἔμεινεν χήρα ἡ κυρά ἡ Γζαρλόττα, ὁ πατέρας της ἐπροξένευσέν (4) τὴν μὲ τὸν υἱὸν τῆς δουέσσας τῆς (5) Σαβόγιας, ὁ ποῖος ἦτον υἱὸς τῆς ἀδελφῆς του, καὶ ἦτον πρωτανηψία μὲ τὴν Γζαρλότταν· καὶ ἡ κυρά ἡ Ἐλένα ἡ μητέρα της δὲν ἐθέλησεν ποτὲ νὰ τὸ γροικῆση νὰ γίνῃ τιτοῖον κακόν καὶ ἄνταν (6) ἔμελλε ν' ἀποθάνῃ, ἔκραξεν τὴν κόρην της καὶ ἐβάλεν τὴν εἰς εὐχὴν καὶ εἰς κατάρην νὰ μὲν θελήσῃ νὰ πάρῃ τὸν πρῶτόν της ἀνηψίον ἄντραν, καὶ ἂν τὸν πάρῃ νᾶχη τὴν κατάρην της, καὶ θέλει χάσειν καὶ τὸ ρηγάτον· καὶ ἔκραξεν καὶ τὸν ἄντραν της τὸν ρὲ Γζουάνην καὶ ἐθειόρκισέν τον νὰ μὲν θελήσῃ νὰ ποίηῃ τιτοῖον κακόν, ὅτι νὰ σμίξῃ δύο πρωτανη-

(1) τό. (2) καί. (3) χαίργιασμένοι. (4) ἐπροξένεν. (5) τοῦ δούκα τέ. (6) ἄντα.

ψία. Καί εἰς ὀλίγον ἐπέθανεν ἡ ρήγαινα ἡ Ἐλένα τῆ ἰα' ἀπριλίου αὐτῆ Χριστοῦ.

Καί μακθάνοντα ὁ Ἀποστόλες πῶς ἐπέθανεν ἡ ρήγαινα ἐπῆρεν μεγάλην πληξίν, καί ἐκόψεν μαῦρα καί κεινος (1) καί οἱ δουλευτάδες του· καί ἐπεψεν τὸν Ἀντώνη Σουλουάνη τὸν ἀδικάρη τῆς ἀγίας Σοφίας, νά πάγῃ εἰς τὸν ρήγα νά τοῦ πῆ πῶς ἔμαθεν τὸν θάνατον τῆς κυρᾶς τῆς ρήγαινας, καί νά τὸν ρικουμαντιάσῃ, καί ἂν εἶναι ὀρισμός του νά πάγῃ ὀμπρός του. Καί ἐπῆγεν καί εἶπέν το τοῦ ρήγα· καί γροικῶντα κάτινες καβαλλάριδες ὅπου εὐρίσκουνταν καί ἐμισοῦσαν τὸν Ἀποστόλε, δὲν ἀφήκαν τὸν ρήγα νά πάγῃ ὁ Ἀποστόλες εἰς τὸ θαφίον τῆς ρήγαινας. Καί ἐστράφη ὁ ἀδικάρης καί εἶπέν το τοῦ Ἀποστόλε, καί γροικῶντά το ἐπληξεν πολλά καί ἐποίηεν δύο ἡμέραις νάβῃ ἀπὲ τὸ σπίτι. Καί τὴν ρήγαιναν ἐθαψάν τὴν εἰς τὸν Σάν Τεμένικον (2).

Καί μοναῦτα ὁ ρήγας ὠρδίνιασεν μαντατοφόρους νά πᾶσιν (3) εἰς τὴν Σαβογίαν, τὸν μισέρ Τζουάν Μουντολιφ τὸν μαριτζᾶν τῆς Κύπρου καί τὸν σίρ Ὀτέτ Πουσατ, διὰ νά φέρουν τὸν ἀδελφοτέκνον τοῦ ρέ Τζουάνη τὸν υἱὸν τῆς δουκίσσας τῆς Σαβογίας τὸν Λοῦν διὰ νά τὸν ἀρμάσῃ μὲ τὴν κόρην του τὴν Τζαρλότταν.

Καί διαβαίνοντα ὀλίγαις ἡμέραις ἐμήνυσεν τοῦ Ἀποστόλε νά πάγῃ εἰς τὴν αὐλήν, διότι ἀγάπαν τον πολλά· καί μακθάνοντά το οἱ καβαλλάριδες πᾶσα εἰς ἐγύρευε νάχῃ τὴν ἀγάπην τοῦ Ἀποστόλε· καί ἐπῆγαν καί ἐφεράν τον, διότι δὲν εἶχεν τινὰ ἀποῦ ἀγάπαν τὸν ρήγα περιττοῦ τοῦ Ἀποστόλε, καί στανίο πᾶσα καβαλλάρη ἐπεψεν καί ἐφερέν τον μὲ τοὺς κάτῳθεν, τὸν μισέρ Περνάρδο Ρουσέτ (4) τὸν ἀμυράλην, καί τὸν σίρ Ὀχτοροῦ (5) τὸν Κιβίδες, καί τὸν σίρ Πάγο Κρόκ, καί τὸν

(1) ἰκθίνος. (2) Τομένικον. (3) πᾶν. (4) Ρουσέτ. (5) Ὀχτόρον.

παλιόν τούς Βενετικούς, καὶ ἄλλους περισσοὺς βαχλιῆταις (1), δύο ὥραις τῆς νυκτοῦ καὶ ἐφέρον τον εἰς τὸν ρῆγαν· καὶ ὅσον ἐμπηκεν εἰς τὸ καστέλλιν δὲν ἀφήκαν νὰ μποῦν οἱ δουλευτάδες του, παρὰ τὸν Ἀποστολὲν μόνον. Τάπισον ἐμαθὲν τὸ ὁ Ἀποστόλες καὶ εἶπεν — ἂν εἶχα τὸ ξεύρειν δὲν ἐμπαίνα οὐδ' ἐγώ. Καὶ ἐμπαίνοντά του ἐπῆγεν εἰς τὸν ρῆγα· καὶ θωρῶντά τον ὁ ρῆγας ἐπῆρεν μέγαν ἀπλαζίρ (2), καὶ ἔδειξέν του μεγάλην ἀγάπην· καὶ θωρῶντά τον οἱ καθαλλάριδες ἐμείναν ὄλοι χαιργιασμένοι, καὶ πᾶσα εἷς ἐγύρευεν νᾶχη τὴν ἀγάπην τοῦ Ἀποστόλε· καὶ ἐστάθην μὲ τὸν ἀφέντην του ὡς ταῖς γ' ὥραις, καὶ τότες ἀποχαιρέτησέν τον, καὶ ἐποικιάν του συντροφίαν καὶ ἦρτεν εἰς τὴν ἀρχιεπισκοπὴν μὲ μεγάλην χαράν· καὶ πᾶς νεῖς (3) ἐγύρευεν νὰ τοῦ ποίση συντροφίαν, θωρῶντα τὸν φανὸν ὁποῦ τοῦ ἔδειξεν (4) ὁ ρῆγας· καὶ ἀπεσώνοντά τον, ἐνέβην εἰς τὴν τζάμπραν καὶ ἀλεγκριάστην μὲ τοὺς λᾶς του καὶ εἶπέν τους τὴν ἀγάπην ἀποῦ τοῦ ἔδειξεν ὁ ἀφέντης του. Καὶ τὸ πωρὸν ἦρταν οὔλοι οἱ καθαλλάριδες εἰς αὐτῆς του καὶ ἐρρικουμαντιάστησαν ὡς γίον παιδὶν τοῦ ἀφέντη τους· καὶ ἐκεῖνος (5) ὄλους εἶχέν τους ἀκριβούς, καὶ ἐλησμόνησεν εἴτι ἐθέλαν νὰ τοῦ ποίσουν. Καὶ ἐκαθαλλίκευσεν, καὶ ἐσυντροφιάσαν τον, καὶ ἐπῆγεν εἰς τὸν ρῆγα· καὶ ὅσον τὸν εἶδεν ὁ ρῆγας ἀγκάλισεν καὶ ἐφιλήσέν τον, καὶ ἐρρικουμάντιασέν τον ὄλα (6) τὰ πράματα τοῦ ρηγάτου εἰς τὸ χέριν του, καὶ ἐγιομάτισεν μετὰ του· καὶ ἀποχαιρέτησέν τον καὶ ἦλθεν εἰς τὴν ἀρχιεπισκοπὴν· καὶ τὸ μεσημέριν ἐνέβην εἰς τὸν πύργον τῆς ἀρχιεπισκοπῆς μὲ τοὺς βαχλιώταις του. Καὶ ὡς γίον ἐκάθετον, ἦρθεν ὁ Χτόρου (7) τὲ Κιβίδες καὶ ἀκτύπα τὴν πόρταν, καὶ ἀνοιξάν του· καὶ ἐμπαίνοντά του, ἤρην τὸν Ἀποστόλε καὶ ἐπαιζεν τὸ ταβλὶν μὲ τὸν

(1) βαχλιώταις. (2) ἀπλαζίριν. (3) νεῖς. (4) ἔδειχεν. (5) ἐκεῖνους. (6) ὄλα του. (7) Κτόρους.

Σουλουάνην· και θωρώντά τον ὁ Ἀποστόλες τὸν σίρ Ὀχτόρου (1) ἀγκάλισεν και ἐφίλησέν τον, και ἔκατζέν τον κοντά του περισσὴν ὥραν· και τότε πιάνει τον ὁ μισέρ Ἐχτόρ (2) τὸν Ἀποστόλεν ἀπὲ τὸ χέριν και λαλεῖ του — ἀφέντη, θέλω νά σοῦ συντύχω τῆς ἀφεντίας σου! Και ἄρχεψε νά τοῦ ρικουμαντιστῆ, και παρακαλεῖ τον νά ποίση στράταν μὲ τὸν ρήγαν διὰ νά τὸν ποίση βισκούντην, και πολομῶντά τον πάντα θέλ εἶστεν εἰς τοὺς ὀρισμούς του. Και ὁ Ἀποστόλες εἶπεν τοῦ μισέρ Ἐχτορ (3) — μηδὲν (4) ἔχεις ἔννοϊαν, και θέλω ποίσειν πᾶσα πρᾶμαν μὲ τὸν ἀφέντην μου. Γροικῶντχ ὁ μισέρ Ἐχτορ (5), εἶχεν ἕναν ἄλογον μαῦρον πόρταντον (6), και ἐχάρισέν τού το· και ὁ Ἀποστόλες δὲν ἐθέλησε (7) νά τὸ κρατήση· και εὐχαριστεῖν (8) του ὁ μισέρ Ἐχτορ (9), και ἀποχαιρέτησέν τον και ἐπῆγεν. Και τὸ πωρὸν ὁ Ἀποστόλες ἐκαθαλλίκευσεν και ἐπῆγεν εἰς τὸν ρήγαν, και ἐνέβην ὀμπρός τοῦ ρηγός. Και ὁ ρήγας ἐδειξέν του πολὺν καλὸν πρόσωπον και πολλὴν ἀγάπην. Και ἦτον μεγάλη πυρά, και ἔβγαλε τὴν κότταν του και ἔμεινε μὲ τὸ ζηπουῖν· και θωρώντά τον ὁ ρήγας μὲ τὸ ζηπουῖν ἐπῆρεν μεγάλην χαράν, διότι εἶχεν ὀμορφον κορμίν. Και ὡς γιὸν ἐσυντύχαναν (10), ἐγονάτισεν ὀμπρός του και ἐζήτησέν του τὸ βισκουντάτον διὰ τὸν Χτόρον (11) τὴ Κιβίδες. Και γροικῶντά του ὁ ρήγας, ἔποικεν τὸ θέλημάν του και ἐδῶκεν τὸ βισκουντάτον τοῦ Κιβίδες, και ἔβγαλεν τὸν Μουντολίφη (12). Και ὁ μισέρ Ἐχτορ (13) ἦτον εἰς τὸ σπίτιν του, και ἐπέψαν και ἐφέραν τον και ἐδῶκάν του τὸ πελατίκιν. Και ἔποικεν και ἄλλους πολλὰ ἀπλαζιρία, και κεινοὶ ἐποῖκάν του πολλὰ κακά· και ὁ Ἀποστόλες ἐλησμόνησεν ὡς ὄσα (14) τοῦ ἐπολομοῦσαν, και οὐλους ἀγάπαν τους. Και μίαν ἡμέραν ἐποῖκεν ἕναν (15)

(1) Κτόρου. (2) Ἐκτωρ. (3) Ἐκτωρ. (4) μὲν. (5) Ἐκτωρ. (6) πόρταντον. (7) ἔβλεν. (8) εὐχαριστέιν. (9) Ἐκτωρ. (10) ἐσυντύχανεν. (11) τὸ Κτόρου. (12) Μουντολίφην. (13) Ἐκτωρ. (14) εἰς ὄσα. (15) ἕνα.

μέγαν κάλεσμαν ἀπάνω εἰς τὸν πύργον μὲ πᾶσα ἀπλαζίριν· καὶ κείνοι μέσον τους ἐγυρέψαν νὰ ποίσουν σκάνταλον, καὶ κράζουσι τὸν θεῖον τοῦ Ἀποστόλε τὸν Μαρκίον καὶ λαλοῦν του: ἤξευρε, ὅτι ἐμάθαμεν πῶς ὁ μισὲρ Μάρκο Κορνὲρ ἐπῆρεν τὴν ἀρχιεπισκοπὴν τῆς Κύπρου διὰ τὸν ἀδελφόν του τὸν μισὲρ Ἀντρία (1). Καὶ γροικῶντά το ὁ Μαρκίος μοναῦτα ἐθυμώθη, καὶ ἐπῆγεν καὶ ἤυρεν τὴν ἀδελφήν του, τὴν μάναν τοῦ Ἀποστόλε, καὶ λαλεῖ της: ξέυρεις ἴντα μαντάτα ἐμαθα ἀπὲ τοὺς ἀφένταις ἀποῦ ἐφάγαν μὲ τὸν ἀφέντην τὸν υἱόν σου, καὶ ἀπὸ τὸν σὶρ Τουμᾶς Γούρρη, καὶ πῆρα μεγάλον δισπλαζίριν; ὅτι ὁ μισὲρ Μάρκο Κορνὲρ ἐπῆρεν τὴν ἀρχιεπισκοπὴν διὰ τὸν ἀδελφόν του τὸν μισὲρ Ἀντρίαν· καὶ ἂν τὸ ἔξυρα ἀληθινά, ἐσκότονά τον. Καὶ λαλεῖ του ἡ ἀδελφή του: Μαρκίο, ἔπαρε σκοπὸν, ὅτι ἐκεῖνοι ὅπου σοῦ τὸ εἶπαν, δὲν τὸ εἶπασιν διὰ πολλὴν ἀγάπην ἀποῦ ἀγαποῦν τὸν υἱόν μου, ἀμμὲ εἶπᾶν το διὰ διπροσωπίαν ἐκεῖνοι ὅπου τὸν μισοῦν, διὰ νὰ τὸ μάθη ὁ υἱός μου νὰ ποίση ἀγανάκτησιν τοῦ μισὲρ Ἀντρία, καὶ θέλειν τραβενιάσειν μέγαν (2) κακόν· διὰ τοῦτον ἔπαρε ὀλίγην ἀπομονὴν νὰ τὸ μάθωμεν ἀληθινά. Καὶ παρὰ τὰ πάντα ὁ μισὲρ Τουμᾶς ὁ Γούρρης, θωρῶντα οἱ καθ' ἑαυτοὺς, πῶς ὅλη του ἡ ἀγάπη (3) ἔπασεν εἰς τὸν Ἀποστολέ, ἐκεῖνοι ἀποῦ τὸν ἐμισοῦσαν ἐνοιοῖάζουσαν πῶς νὰ τοῦ ποίσουν κακόν. Καὶ ἤτζου ὁ Μαρκίος ἐμούλωσεν καὶ ἐδιάβην τὸ πρᾶμαν. Καὶ ἀφὸν ἐφάγαν, ἐκατέβησαν εἰς τὴν ἀρχιεπισκοπὴν καὶ ἐπαίζαν τὴν τζάκραν. Καὶ τότες ἐκαβαλλικεῦσαν οὔλοι μὲ τὸν Ἀποστολέ καὶ ἐπῆγαν εἰς τὸν ρῆγα· καὶ ἠῶραν τον ἄρρωστον. Καὶ μέσα εἰς ὀλίγαις ἡμέραις ἐπέθανεν μέσα εἰς τὸ μοναστήριον τῆ κς' ἰουλίου αὐν ἡ Χριστοῦ.

Καὶ παραῦτα ὁ σὲρ Καρτζερά Σουάρ ὁ κοντοσταύλης ἔρισεν

(1) Ἀντρίαν. (2) μεγάλο. (3) ἀγάπη τοῦ ρηγός.

έναν βαχλιώτην τοῦ ρηγῶς καὶ ἔβγαλεν τὰ δακτυλίδια (1) ἐπὶ τὸ χέριν του καὶ ἐπεψέν τα τῆς κυρᾶς τῆς Τζαρλόττας. Καὶ παραῦτα ἐπῆγεν ὁ Ἀποστόλες προτῆτερα παρά τιναν καὶ ἔποιεν ὄρκον τῆς κυρᾶς τῆς ρήγαϊνας, ὅτι νὰ ζήσῃ καὶ νὰ ἀποθάνη (2) εἰς πᾶσά της ὀρισμόν. Τάπισον ἐπῆγαν οὔλοι οἱ καβαλλάριδες καὶ ὀμιλίζοι καὶ ἐποίησαν ὄρκον κατὰ τὸ συνῆθιν. Καὶ τότες ἑκατεβάσαν τὸν ρῆγα καὶ ἐθάψαν τον εἰς τὸ αὐτὸν μοναστήριν· καὶ θαύγοντά τον, ἑκαβαλλικεῦσαν ὄλοι (3) οἱ καβαλλάριδες, καὶ ἐποίησαν συντροφίαν τοῦ Ἀποστόλε δια νὰ πάγη εἰς τὴν ἀρχιεπισκοπὴν. Καὶ διαβαίνοντα ἀπὲ τὸ καστέλλιν, ὁ κοντοσταύλης ὁ σέρ Καρτζερᾶ Σουάρ, ὁποῖος ἐκράτεν μέσα εἰς τὸ καστέλλιν, δὲν τὸν ἀφῆκε νὰ διαβῆ, ἀμμέ ἀπέζευσέν τον καὶ ἔμπασέν τον ἀπάνω εἰς τὴν τζάμπραν, ὅπου ἔκοιμᾶτον (4), καὶ ὠρδινίασεν ἓναν ὄμορφον δεῖπνον, καὶ νὰ κοιμηθῆ εἰς τὸ κρεββάτιν του· καὶ ἐκράτησεν εἰς τὴν συντροφίαν του ἐκεῖνους ἀποῦ τοῦ ἐφάνην, τὸν θεῖόν του τὸν Μαρκίον καὶ τὸν μισέρ Τζουάν Βερνήν, καὶ τὸν Περρῆν Τουνκιές (5), καὶ τὸν Τζουάν Αἴττάρ, καὶ τὸν Τζορτζῆν τὸν Πουστρουῦ. Καὶ ὁ Ἀποστόλες ἀπὲ (6) τὴν πληξίν δὲν ἐδείπνησε. Καὶ ὁ Περρῆς ὁ Τοῦνκες ὀλίγον ἔλειψε νὰ θανατώσῃ τὸν Ἀποστόλεν, ἂν εἶχεν δειπνήσειν· καὶ ὁ θεῖός του ἐκακόνωσεν καὶ εἶπέν του νὰ βλεπηθῆ. Καὶ ξημερόνοντα, ὠρισεν ὁ κοντοσταύλης νὰ ἔδηγήσουεν νὰ φάγη γιόμυαν· καὶ οὕτως ἐγένην. Καὶ ἐπῆγαν κάτινες εἰς τὴν μάναν τοῦ Ἀποστόλε καὶ ἐδῶκάν της νὰ γροικῆσῃ, πῶς ὁ κοντοσταύλης θέλει νὰ τὸν φαρμακεύσῃ (7) τὸν υἱόν της· καὶ γροικῶντα ἡ μάνα του ὠρδινίασεν τὸ φάν του καὶ ἐπεψέν το εἰς τὸ καστέλλιν. Γροικῶντά το ὁ κοντοσταύλης, πῶς δὲν θέλει ὁ Ἀποστόλες νὰ φᾶ ἀπὲ τὸ φάν ὅπου ὠρδινίασεν, παρ' ἀπὲ κεῖνον

(1) δακτυλίδια. (2) ἀπεθάνη. (3) οὔλοι. (4) καὶ ἐκοιμήθη. (5) Τοῦνκες. (6) ἀπὸ. (7) φαρμακεία.

ἀποῦ τοῦ ἴπέφεν ἡ μάνα του, ἐφάνην του πολλὰ κακὸν καὶ ἔποικέν του πολλὰ (1) κακὸν πρόσωπον· καὶ θωρῶντα ὁ Ἀποστόλες τὸ κακὸν πρόσωπον ἀποῦ τοῦ ποίκεν, μοναῦτα ἐκαβαλλίκευσε καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν ἀρχιεπισκοπὴν, πολλὰ πληξισμένους. Καὶ ἀπὸ κείνην τὴν ἡμέραν ἄργεψεν πᾶσα κακὸν μέσον τους· ἔναι ἀλήθειαι, ὅτι ὦραν, ὦραν ἐκουερτιάζετον, διότι ἡ κυρά ἡ Γζαρόττα εἶπέν του νὰ τὸν ἔχη ἀκριβόν, ὡς γίον τὸν εἶχεν ὁ πατέρας της, καὶ νὰ πέρνη σκοπὸν τὸ ρηγάτον, ὅτι δὲν εἶχεν περίττου ἀγκαρδιακὸν παρὰ κείνον. Καὶ ξημερόνοντα ἐκαβαλλίκευσε καὶ ἐπῆγεν (2) εἰς τὴν κυρὰν τὴν ρήγιαν· καὶ θωρῶντά τον ἔδειξέν του πολὺν φανόν, καὶ εἶπέν του: εἶναι χρῆσι νὰ ἀρματώσωμεν τὸ κάτεργόν μας, διὰ νὰ πέψωμεν εἰς τοὺς ἀφένταις νὰ τοὺς χαιρετήσωμεν, καὶ νὰ τοὺς μηνύσωμεν τὸν θάνατον τοῦ καλοῦ μας ἀφέντη· καὶ δὲν ἔχω τινὰν (3) ἀγκαρδιακὸν εἰς τὰ πράματά μου, παρὰ ἐσένας, καὶ θέλω νὰ πάρῃ ὀλίγον σκοπὸν διὰ νὰ ἀρματωθῇ τὸ κάτεργον. Γροικῶντα τὸν ὀρισμὸν της, μοναῦτα ἐπῆγεν εἰς τὴν ἀρχιεπισκοπὴν καὶ ἔστησεν πάγκον· καὶ ἐποίκεν διακλημόν, εἴ τις θέλει νὰ πάρῃ μηνίον νὰ πάγη εἰς τὸ κάτεργον. Καὶ ἐπῆγαν οἱ ἀνθρώποι (4) εἰς τὴν ἀρχιεπισκοπὴν νὰ πάρουν μηνίον. Καὶ ἔν εἶχαν τὸν ἀρήσειν εἰς πεντέζη ἴμέριαις ἀρμάτονέν το.

Καὶ θωρῶντα ὁ κοντοσταύλης καὶ ὁ σὶρ Ἐχτόρ (5) τὴν Κιβίδες καὶ ὁ Τριστάν τὴν Ζιπλέτ, οἱ πγοὶ (6) ἐμισοῦσαν τὸν Ἀποστόλε, θωρῶντα τοὺς ἀνθρώπους τῆς χώρας πῶς εἶχαν τὴν ἀγάπην μετὰ του, μοναῦτα ἐσηκῶσαν τὸν πάγκον ἀπὸ τὴν αὐλὴν τοῦ Ἀποστόλε. Καὶ θωρῶντα ὁ Ἀποστόλες δὲν ἐθέλησε νὰ δεῖξῃ κανέναν φανόν, ἀγωνίζοντα ἐκείνους ἀποῦ τὸν ἐμισοῦσαν πῶς ἀρκέψαν πάλαι τὰ σκάνταλα· καὶ ἔποικεν τὸν

(1) πολὺν. (2) νὰ πάγη. (3) τινὰν περίττου. (4) ἀνθρώποι. (5) Κτόρου. (6) πγοὶ.

φανόν του πῶς ὀλίγον ἐκουργίξεν. Καὶ κάθε πωρνὸν ἐπήγαιεν εἰς τὴν ἁγίαν Σοφίαν, καὶ ἐγροίκαν λειτουργίαν, καὶ τότες ἐκαθαλλίκευγεν καὶ ἐπήγαιεν εἰς τὴν ρήγαιαν, καὶ ἡ ρήγαια ἔδειχεν του πολλὴν ἀγάπην.

Καὶ θωρῶντα τὸ καλὸν πρόσωπον ὁποῦ (1) τοῦ ἔδειχεν ἡ ρήγαια, ἐβάλαν εἰς τὸν νοῦν τους νὰ κρατήσουν στρατὰν μὲ τὴν ρήγαια, νὰ μὲν τὸν ἀφήσουν νᾶρτη εἰς τὴν αὐλήν· καὶ ἐσυμπιάστησαν μικροὶ μεγάλοι μέσα εἰς τὸν Σάν Τομένικον, ὁ μισέρ Καρτζερά Σουάρ, ὁ μιτέρ Περνάρδο (2) Ρουσέτ ὁ ἀμιράλης, ὁποῖος ἦτον ἀδελφοτέκνος τοῦ κοντοσταύλη, ὁ σίρ Ὀτέτ τὲ Δεκλές, καὶ τζαμπερλάνος, ὁ σίρ Ὀκτὺρ τὲ Κιβίδες, ὁ Τρισάν τὲ Ζιπλέτ, ὁ σίρ Τουμάς Πάρδος, ὁποῖος ἦτον πορνικὸς Μαράνου, καὶ ὁ σίρ Φρασές Μουντολίφ, καὶ ὁ μάστρε Πιέρ Βριόνας ὁ ἱατρός, καὶ ὁ σίρ Τουμάς Γούρρης· τοῦτοι ἦσαν ὁποῦ ἐμοβιάζαν τοὺς προδελοίπους, τοὺς ποίους δὲν κείται (3) νὰ τοὺς ἀνομκτίσω. Καὶ ἐπορεύτησαν καὶ ἐκάτσαν εἰς βουλήν, καὶ ἐδῶκαν ὄρδινον μέσον τους, ὅτι πιὸ νὰ μὲν ἀφήσουν τὸν Ἀποστόλε νᾶρτη εἰς τὸ καστέλλιν μὲ κανένα ἄνθρωπον (4) δικόν του, παρὰ μοναχόν του. Καὶ μὴ ξεύρωντα ὁ Ἀποστόλες ἐκαθαλλίκευσεν καὶ ἐπῆγε νὰ πάγη ἔς τὴν (5) ρήγαιαν· καὶ ὅσον ἔφτασεν εἰς τὴν πόρταν τοῦ κούντη τὲ Τζάφ, ἤρτεν ὁ σίρ Τουμάς Πάρδος καὶ ἐποικέν του ὀρισμὸν ἀπὸ τὴν μερίαν (6) τῆς ρήγαιας καὶ ἀπὸ τοὺς ἀφένταις τῆς βουλῆς τῆς, νὰ μὲν ἐμπῆ εἰς καστέλλιν κανένας του δουλευτής, καὶ ἂ θέλῃ νὰ ἔμπῃ, νὰ ἔμπῃ μοναχός του. Γροικῶντα ὁ Ἀποστόλες, καὶ μὴ ξεύρωντα τίποτες, ἔμεινεν πολλὰ σπαγιασμένος (7), καὶ ἐστράφην εἰς τὴν ἀρχιεπισκοπὴν πολλὰ δισπιργιασμένος· καὶ ἔθελε νὰ σημάνη ἄρμε τὴν καμπάναν τῆς ἀρχιεπισκοπῆς, διὰ νὰ συν-

(1) ἀποῦ. (2) Περναρδῆ. (3) εἶναι. (4) ἄνθρωπον. (5) εἰς τὴν. (6) μερία. (7) χαίργιασμένος.

πιαστοῦν οὔλοιοι κλησιαστικοί. Καί ἂν εἶχεν το ποίσειν ἐγίνισκετον μέγαν σκάνταλον, ἀμμέ, ὡς φρόνιμος (1), διὰ νὰ ποίση τὸ πρᾶμιν εἰς καλλίτερον, ἐμήνησεν τοῦ ἀδικάρη του σὶρ Ἄντόνη Σουλουάνη, καὶ ἔπεψέν τον καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν ρήγαινα, διὰ νὰ τὸν ρικουμαντιάση εἰς τὴν ἀφεντίαν της, καὶ νὰ τῆς πῆ, τὴν ἀντροπὴν ἀποῦ τοῦ ἐποίκαν (2) σήμερον οἱ καθαλλάριδες ἂν ἦτον μὲ τὸν ὀρισμὸν της. Καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν κυράν τὴν ρήγαινα, καὶ εἶπέν της καθὼς τὸν ὠρισεν ὁ Ἄποστόλες. Καὶ ἡ ρήγαινα, ἀπολογήθη καὶ εἶπέν του: χαϊρέτα μού τον ἀπὸ τὴν μεριάν μου, καὶ ἔπε τον, ἐκεῖνον ὅπου ἴφάνη της βουλῆς μου, φαίνεται μου καὶ μέναν πῶς εἶναι καλόν. Καὶ γροικῶντα ὁ ἀδικάρης, ἐστράφην καὶ εἶπέν το τοῦ Ἄποστόλε. Καὶ γροικῶντα τὸν ἀντίλογον της ρήγαινας, ἐπληξεν πολλὰ, καὶ ἐκουφερτιάζετον μοναχός του, ὅτι τὸ πρᾶμιν δὲν ἦτον ἀπὸ τὴν ρήγαιναν· καὶ ἐθάρε νὰ τοῦ μνηύση νὰ πάγη. Καὶ οἱ κατὰδικοὶ του τόσον ἤξευραν νὰ ποίσουν, ὅτι δὲν τὴν ἀφήκαν (3) νὰ τοῦ μνηύση νὰ πάγη ὀμπρός της.

Καὶ διαβαίνοντα ὀλίγαις ἡμέραις, ἐδῶκαν ὄρδινον νὰ κουρουνιαστῆ ἡ ρήγαινα· καὶ ὄρδινιάζοντα τὸ κουρούνιασμα, ἐβγαλάν τὴν ἀπέ (4) τὸ καστέλλιν, καὶ ἐφέραν τὴν εἰς τὴν αὐλὴν ὅπου ἐκράτεν ὁ πατέρας της· τὰ ποῖα σπίτια ἦτον τοῦ σὶρ Ρίκου τὲ Λαπάμ. Καὶ ὄρδινίασαν νὰ πᾶν εἰς τὸ καστέλλιν οἱ καθαλλάριδες, διὰ νὰ ποίσουν συντροφίαν τῆς ρήγαινας διὰ νὰ πάγη εἰς τὴν αὐλὴν, καὶ τοῦ Ἄποστόλε δὲν τοῦ ἐποίκαν νῶσιν νὰ πᾶ. Καὶ σωρεύοντα οὔλοιοι (5) εἰς τὸ καστέλλι, καὶ ὅσον ἐσκοτείνιαγεν ἐβγαλαν τὴν ρήγαινα καὶ ἐφέραν τὴν εἰς τὴν αὐλὴν, ὡς ὅπου νὰ διαβοῦν ἢ σαράντα τοῦ πατέρα της. Καὶ ὅσον ἐδιάβησαν ἡ μ', ἐδῶκαν ὄρδινον διὰ νὰ κουρουνιαστῆ.

(1) φρόνιμος. (2) ποῖκαν. (3) ἐφήκα. (4) ἀπὸ. (5) πηγαίνοντα ὄλοιοι.

Μανθάνωντά το ὁ Ἀποστόλες ἐπῆρεν μεγάλην χαράν, παντέχωντα, ὡς γίον κεφάλιν τῆς ἐκκλησίας, νά τοῦ μηνύσουν καί κεῖνον νά πάγη εἰς τὸ κουρούνιασμάν της. Καί τὸ σαββάτον, ὅπου ἦτο παραμονή ὅπου ἔμελλε νά κουρουνιαστῆ, ἦρτεν ὁ σὺρ Πὸλ Τζάπους ἀπὸ τὴν μερίαν τῆς ρήγαινας καί λαλεῖ τοῦ Ἀποστόλε: ἡ κυρά μας ἡ ρήγαινα χαιρετᾷ σε, καί αὔρι ἔρκεται εἰς τὴν ἁγίαν Σοφίαν διὰ νά κουρουνιαστῆ, καί ὀρισμός της εἶναι νά μὲν σκαλέψης ἀπὸ τὴν αὐλήν σου, οὐδὲ σου, οὐδὲ οἱ δουλευτάδες σου· ἀκόμη μηνᾷ σου νά μηνύσης ἐκείνου ὅπου ἔναι κεφάλιν, νά τὸν ὀρίσης νά δηγήσῃ τὴν ἐκκλησίαν, ὡς γίον πρέπει· καί τοῦτος εἶναι ὁ ὀρισμός της (1)! Καί γροικῶντα τὸν ὀρισμὸν ὅπου τοῦ ποῖκεν ὁ σὺρ Πὸλ Τζάπους, εἶπέν τον: ἐγροίκησα τὸν ὀρισμὸν τῆς ἀφεντίας τῆς κυρᾶς μας τῆς ρήγαινας, καί ρικουμάντιασέ με εἰς τὴν ἀφεντιάν της· καί ἀπὲ τὸν ὀρισμὸν ἀποῦ μου ποῖκεν ἡ ἀφεντιά της νά μὲν εὐρεθῶ εἰς τὸ κουρούνιασμάν της, καί νά μὲν ἐβγῶ ἀπὲ τὸ σπίτιν μου, οὐδὲ ἐγῶ, οὐδὲ οἱ δουλευτάδες μου, ἂν ἦναι ὀρισμός της νά πάγω σ' ἄλλια ἀπὸ τὴν χώραν, εἶμαι ὄτοιμος.

Καί τὴν κυριακὴν τὸ παρὼν ἐφέραν τὴν ρήγαινα οὔλοι οἱ καθαλλάριδες· καί ὄλος ὁ λαὸς εἰς τὴν ἁγίαν Σοφίαν, καί ἐκουρουιάστην, καί ἐγένην μεγάλην χαράν. Καί ἔρχοντά της εἰς τὴν αὐλήν (2), ἐξιππάστην τὸ ἄλογον εἰς τὸ ἔμπα τῆς πόρτας, καί ἔπεσαν τὸ στέμμαν ἀπὸ τὴν κεφαλὴν της· καί οὔλοι (3) εἶχάν το διὰ κακὸν σημάδι.

Τώρα ἄς στραφοῦμεν εἰς τὰ πράματα τοῦ Ἀποστόλε, ἀποῦ τοῦ πολομοῦσαν καθημερινὸν ἐκεῖνοι ἀποῦ τὸν ἐμισοῦσαν, καί δὲν ἐμπόρε νά βαστάξῃ, καί ἐννοιάστη νά ποίσῃ εἴ τι νά μπορήσῃ. Καί εἰς τὸ σπίτιν τοῦ Ἀποστόλε ἦτον ὁ Ρίτζο τὸ

(1) καί τοῦτον εἶναι τὸ θέλημάν της. (2) ἄλλόττος τῆς αὐλῆς. (3) ὄλοι.

Μαρίνος, ὁποῖος ἦτον Τζιτζιλιάνος, καὶ ἦτον καὶ ὁ Νικολὸ τὸ Μοράπιτος, καὶ κείνος Τζιτζιλιάνος, καὶ ὁ θεὸς τοῦ ὁ Μαρκίος, καὶ ὁ Περρῆς ὁ Τοῦγκες, καὶ ἄλλοι πολλοί, καὶ εἶπαν τοῦ Ἄποστόλου, ὅτι νὰ πάγη μίαν νύκταν εἰς τὴν αὐλὴν τῆς ρήγαινας, καὶ νὰ σκοτώσουν τὸν κοντοσταύλην καὶ τοὺς προδελοίπους ὁποῦ εὐρίσκονται εἰς τὴν αὐλὴν. Καὶ ἤτζου ἐγένη· καὶ ἐπέψεν καὶ ἐφῆρεν ἐκείνους ὁποῦ τοῦ ἐφάνην (1), καὶ ἀποσκεπάστην καὶ εἶπέν τους πᾶσα πρᾶμαν. Τῷ ἔδωκαν ὄρδιον.

Καὶ τῇ 1 ε' δικηβρίου (2) αὐτὴ Χριστοῦ εἰς ταῖς ε' ὥραις τῆς νυκτοῦ ἐπῆρεν π' ἀνομάτους ὄλοι ἀρματωμένοι, καὶ ἐπῆγαν καὶ ἐνέβησαν εἰς τὸν ἅγιον Κωσταντῖνον, πλησίον τοῦ σιρ Τουμᾶς Τεβερνῆ· καὶ ἔδωκεν τοῦ Ρίτζου κ' ἀνομάτους καὶ εἶπεν του νὰ πάγη ἀπὸ τὴν ἐκεῖθεν μερίαν τῆς αὐλῆς τῆς ρηγάτικης· καὶ ἔδωκεν τους ὄρδιον νὰ πηδήσουν ἀπ' ἐκεῖ, καὶ κείνος νὰ πηδήσῃ μὲ τοὺς προδέλοιπους ἀπὸ τὴν πόρταν, διὰ νὰ πιάσῃ ἐκείνους ὁποῦ (3) ἐννοιάζετον. Καὶ ἂν εἶχεν τελειωθῆν, ἐγίνεσκετον μέγαν κακόν· διότι ἡ αὐλὴ εἶχεν μίαν μεγάλην συντροφίαν, ὁποῦ ἐβλέπαν τὴν ρήγαινα, καὶ ἦτον ὁ σιρ Καρτζερά Σουάρ, καὶ ὁ σιρ Περναρδῆ Ρουσέτ, καὶ ὁ σιρ Ἄντὸν Τεκλές, καὶ ὁ Τριστὰν τὸ Ζιπλέτ, καὶ ὁ Ἐχτορ (4) τὸ Κιβίδες, καὶ ἕνας κοντοσταύλης Κατελάνος, καὶ ὁ σιρ Τζουὰν τὸ Ναθάρρας, καὶ ἄλλοι πολλοί. Καὶ ὁ θεὸς ἐμπόδισεν· διότι ἐμεινεν εἰς τὴν ἀρχιεπισκοπὴν ὁ Περρῆς ὁ Τοῦγκες, καὶ ἐποίησεν τὸν φανόν του· καὶ ἦτον ἄρρωστος, καὶ θεωρῶντα τὸν Ἄποστόλου πῶς ἐπῆγεν, ἐκατέβη ἀπὸ τὴν ὀπίσω μερίαν τῆς ἀρχιεπισκοπῆς, καὶ πάγει εἰς τὸ σπίτι τοῦ μᾶστρε Πιέρρου Βρυόνη (5) τοῦ ἱατροῦ, καὶ εἶπέν του πᾶσα πρᾶμαν τὸ ὠρδίνιασεν ὁ Ἄποστόλος. Καὶ γροικῶντά το, ἐπέψεν μοναῦτα εἰς τὴν αὐλὴν καὶ ἐποικέν το νῶσιν. Καὶ ἡ μάνα τοῦ Ἄποστόλου ἐμει-

(1) ἴφάνην. (2) δικηβρίου. (3) ἀποῦ. (4) Κτόρου. (5) Βρυόνα.

νεν με τὸν φρέ Γιλιάμ εἰς τὴν ἀρχιεπισκοπὴν, καὶ ἐκάθονταν εἰς τὴν σκάλα. Καὶ θωρῶντα ὁ φρέ Γιλιάμ πῶς ἐπῆγεν ὁ Περρῆς ὁ Τοῦνκες ἀπὸ τὴν τζάμπραν του, ἐνοιόστην πῶς ἐπῆγε νὰ ποίση νῶσιν, καὶ μοναῦτα ὁ φρέ Γιλιάμ ἐπῆγεν καὶ εἶπέν το τοῦ Ἀποστόλε. Καὶ γροικοῦν (1) καὶ ἀνακατωχίαν εἰς τὴν αὐλὴν, καὶ ἐσφαλίσαν ταῖς πόρταις, καὶ ἐνῶταν πῶς τοὺς ἐποῖκαν νῶσιν, καὶ ὁ Ἀποστόλες ἐστράφην εἰς τὴν ἀρχιεπισκοπὴν. Καὶ ξημερόνοντα ἤρτεν ἕνας δουλευτῆς τῆς ρήγαινας ὀνόματι Φανῆς εἰς τὸ σπίτι τοῦ Τζορτζῆ τοῦ Πουστρουῦ καὶ λαλεῖ τον: εἶναι ὁμορφαις δουλείαις ταῖς ἐποῖκεν ἐφές ὁ Ἀποστόλες; καὶ ἐθέλε νὰ μπῆ εἰς τὴν αὐλὴν τῆς ρήγαινας νὰ τὴν σκοτώσῃ! καὶ ὀρδιιάζει ἡ κυρά μας νὰ κατεβῆ νὰ ἀγκαλέσῃ εἰς τὴν μεγάλην αὐλὴν. Καὶ ἐπαρκαλέσεν τὸν Πουστρουῦ διὰ νὰ τὸ ἔχη κρυφόν.

Καὶ γροικῶντα ὁ Πουστρουῦς, μοναῦτα ἐπῆγεν καὶ εἶπέν το τοῦ Ἀποστόλε. Γροικῶντά το ἐπῆγεν ὁ Ἀποστόλες εἰς τὸν ἑπίσκοπον τῶν Ρωμαίων τὸν Νικόλαον, καὶ ἐφέρειν τον μετὰ του εἰς τὴν ἀρχιεπισκοπὴν· καὶ ἐσώρεψεν οὐλοὺς τοὺς κλησιαστικούς, καὶ ἐστέκεν εἰς τὴν ἀρχιεπισκοπὴν, διὰ νὰ δῆ τὸ πρᾶμν πῶς νὰ φινιάσῃ!

Καὶ τῆ ιζ' δικεβρίου ἐπεψεν ἡ ρήγαινα τὸν σὶρ Πιέρ Πιλιστρῆν καὶ τὸν σὶρ Πάγο· Κρόκ, καὶ τὸν καντζηλιέρην τὸν σὶρ Σάλλαχαν, καὶ ἐπῆγαν εἰς τὸν Ἀποστόλε διὰ νὰ τὸν πιάσουν παρπούντου. Καὶ παγαινάμενοι εἶπαν τοῦ Ἀποστόλε ἐκεῖνον τὸ ἦσαν ὠρισμένοι (2) ἀπὸ τὴν ρήγαινα. Καὶ εἶπέν τους: ἀπὸ τὸ μού' λαλεῖτε πῶς ἐπῆγα εἰς τὴν αὐλὴν τῆς ἀφεντιάς τῆς διὰ νὰ τὴν σκοτώσω, δὲν (3) θέλειν τὸ προβιάσειν τινάς, καὶ ἐθέλησα νὰ ποίσω τίτοιον πρᾶμαν καὶ τιτοίαν παραβουλίαν! Καὶ γροικῶντα οἱ καβιλλάφειδες ἐστράφησαν, καὶ εἶπάντα τῆς

(1) Καὶ μοναῦτα γροικοῦν. (2) ἔχον ὀρισμὸν. (3) δὲ.

ρήγαινας, καθώς τούς εἶπεν ὁ Ἀποστόλες. Γροικῶντα ἡ ρήγαινα καὶ οἱ καθαλλάριδες τὴν ρεσπόσταν του, μοναῦτα ἐκάτσαν εἰς βουλήν, ἵντα τούς φαίνεται ἀπάνω εἰς τὸ ἀγκάλεμαν τῆς ρήγαινας διὰ τὸν Ἀποστόλε· καὶ ἐφάνην τους νὰ πέψουν νὰ τὸν πιάσουν νὰ τὸν φέρουν ὀμπρός της. Καὶ χωρὶς νὰ πάρουν κανέναν σκοπὸν, ἀρματώθησαν μικροὶ μεγάλοι διὰ νὰ πᾶν νὰ τὸν πιάσουν καὶ κείνον καὶ τούς ἀνθρώπους (1) του· καὶ μαθάνωντά (2) το ὁ Ἀποστόλες, ἐσώρευσεν ὄλους τούς κλησιαστικούς, τ' ἀνομάτους, καὶ ἐστάθην δυνατός· καὶ εἶχαν ψυχὴν (3) νὰ ἀποθάνου διὰ τὸν Ἀποστόλε. Καὶ εἶχαν σουσπέττον τὸν Τζορτζῆν τὸν Πουστρου, διότι ἦτον δουλευτῆς τοῦ Ἀποστόλε· καὶ ἔρισεν ἡ ρήγαινα καὶ ἔγραψάν τον ἕναν χαρτίν, λαλῶντα, ὡς ἐκεῖνος ὅπου εἶναι ψουμάτος, μόναυτα νὰ βρεθῆ ὀμπρός της κυρᾶς τῆς ρήγαινας, ἀλλοίως θέλ' εἴστεν παρὰβουλος. Καὶ θωρῶντα τὸ χαρτίν τῆς ρήγαινας, ἐπηρέν το καὶ ἐδειξέν το τοῦ Ἀποστόλε. Γροικῶντά το ὁ Ἀποστόλες εἶπέν τον: ποῖσε νὰ πάγης, μόνον ἔπαρε σκοπὸν πῶς ν' ἀπολογηθῆς, καὶ σοῦ ξεύρεις τὴν ἀφορμὴν. Καὶ πάγει εἰς τὸ σπίτιν του ὁ Πουστρου, καὶ ἐμήνυσεν τοῦ σερ Τριστά τὸ Ζιπλέτ καὶ τὸν μισέρ Περναρδῆ (4) Ρουσέτ τὸν ἀμιράλην (5), καὶ ἐπῆράν τον καὶ ἐπῆγαν εἰς τὸ καστέλλιν τὸν Πουστρουῦν μὲ μεγάλα κλάματα, καὶ ἔμπασάν τον ὀμπρός της ρήγαινας. Καὶ ἔρισεν ἡ ρήγαινα τὸν κούντην (6) τὸν μισέρ Τζάκο τὸ Φλουρη (7) νὰ τὸν πάρουν νὰ τὸν ἀξαμινιάσουν διὰ τὰ πράματα τοῦ Ἀποστόλε, ἵντα ἐννοιάζεται (8) νὰ ποίση. Καὶ εἶπέν του: ἀφέντη, ἀβιζιάζω τὴν ἀφεντιάν σου, ἡ ἐννοιά του εἶναι, ὅτι ἔχει σωρεμένους τ' ἀνομάτους, χωρὶς τούς δουλευτάδες του, διότι ὠρδινιά-

(1) ἀθρώπους. (2) μαθάνωντά. (3) καὶ ὄλοι μία ψυχῆ. (4) Μπερναρδῆ. (5) τοῦ ἀμιράλη. (6) τὸν κούντην τὸ Τζάφ. (7) Φρουρη. (8) νουιάζεται.

σαν οἱ ἀφένταις καὶ ἡ κυρὰ ἢ ρήγαινα νὰ πᾶσι νὰ τὸν πιά-
 σουν· καὶ εἶναι τελεπεργιασμένος νὰ σημάνῃ τὴν καμπάναν τῆς
 ἀρχιεπισκοπῆς ἄρμε, καὶ νὰ πεθάνῃ, παρὰ νὰ τὸν πιάσουν· καὶ
 ἂν ἦναι ὀρισμός τῆς νᾶρτη μὲ τοὺς ἀνθρώπους τῆς ὀμπρός τῆς,
 ὅτοιμος εἶναι. Καὶ ἐποῖκεν ὀρισμὸν ἢ ρήγαινα ν' ἀπαρματωθοῦν
 οἱ ἀνθρώποι μὲ διαλαλημὸν. Καὶ μυνθάνωντά το ὁ Ἀποστόλες
 ἀπολογιάσεν καὶ κείνος οὐλοῦς τοὺς ἀνθρώπους. Καὶ ἐφάνην
 τῆς ρήγαινας καὶ τῆς βουλῆς τῆς καὶ ἐπέψαν τὸν παλίον τοὺς
 Βενέτικους, τὸν μισέρ Πιέρο Ραμοῦν καὶ τὸν μισέρ Πιέρ Πιλι-
 στρῆν καὶ τὸν μισέρ Πάγο Κρόκ, καὶ ἐπῆγαν ἀπὸ τὴν μερίαν
 τῆς ρήγαινας καὶ λαλοῦν τον· ἡ κυρὰ ἢ ρήγαινα χαιρετᾷ σε, καὶ
 ἐπεψέν μας νὰ συντροφιᾶσωμεν τὴν ἀφεντίαν σου, νᾶρτης εἰς
 τὴν αὐλήν. Καὶ μοναῦτα ἐκαβαλλίκευσεν καὶ ἐπῆγεν ὀμπρός
 τῆς ρήγαινας. Καὶ κρυφὰ ἐπέψαν τὸν Παλία Φρασές, καὶ ἐπῆ-
 γεν εἰς τὴν ἀρχιεπισκοπὴν μὲ πολλοὺς ἀνθρώπους, καὶ νὰ τοῦ
 πάρου εἶ τι ἔχει. Καὶ πηγαίνωντα (1), θωρῶντα οἱ βρχλιωῖταις
 τοῦ ὀποῦ ἐμεῖναν (2) εἰς τὸ σπίτι, οὐλοὶ ἐφύγαν· καὶ κείνοι (3)
 ἐπῆραν εἶ τι εἶχεν τὸ σπίτι τοῦ Ἀποστόλε, διότι ἐκράτησάν
 τον πολλὴν ὥραν εἰς τὴν αὐλήν. Καὶ εἶ τι εἶχεν ἐπῆράν τα,
 καὶ δὲν ἐθυμήθησαν νὰ πάrouν καὶ τ' ἄλογα. Καὶ ἐμπαίνωντα
 ὁ Ἀποστόλες ὀμπρός τῆς ρήγαινας (4), ἐσύντυχέν του καὶ κείνη
 καὶ ἡ βουλή τῆς· καὶ τότες ἀπολογιάσεν τον, καὶ ἤρτεν μο-
 ναχός του εἰς τὴν ἀρχιεπισκοπὴν, καὶ ἀπέζευσεν καὶ ἐνέβην
 ἀπάνω. Καὶ ἠῦρεν τὸ σπίτιν του κουρσεμένον, καὶ εἶδεν τοὺς
 δουλευτάδες πῶς ἐφύγαν. Καὶ ὅσον τὸ μάθαν πῶς ἤρτεν ὁ
 Ἀποστόλες, ἤρταν εἰς τὸ σπίτι· καὶ θωρῶντά τους, ἄρχεψε νὰ
 τοὺς ξηγηθῇ τὸ πρᾶμαν καθὼς ἐδιάβην· καὶ γροικῶντά το ὄλοι
 ἐκουφερτιάσεν τον. Καὶ ἡ ρήγαινα ἐποῖκέν του ὀρισμὸν νὰ μὲν
 σκαλέψῃ ἀπὸ τὸ σπίτιν του, ὅς ὥς που νὰ τὸν ὀρίσῃ. Καὶ κατὰ

(1) ἐπηγαίνωντα. (2) ᾿μεῖναν. (3) ἐκεῖνοι. (4) εἰς τὴν ρήγαινα.

τούς όρισμούς του (1) ήτζου έποϊκεν, και έστέκεν έσω του και έτρουφάριζεν και δέν έκουργιάζεν.

Και εκείναις ταϊς ήμέραις εύρίσκετον ένας παιδίος, όνόματι Καλόγηρος, όποτος ήτον πάροικος από την Τριμυθουσίαν, τόν ποτον έλευθέρωσεν ό σιρ Νικόλ (2) Τελατούρ, και έστάθην δουλευτής του 'Αποστόλε, και έποϊκέν τον κελλάρην του, και είχεν όλον τó σπίτιν εις τó χέριν του· και εις τó κρυφόν έπολόμαν μεγάλαις (3) παραβουλίαις τόν 'Αποστόλε, και έλάλεν πολλά λογία τούς καθαλλάριδες, τó (4) είχεν εις τόν νοϋν του και έννοιάζετον νά ποίση. Και άγροικώντα τά λογία του κοπέλλου, οι καθαλλάριδες έπιστέψαν του· και έδωκέν τους δρδινο, νά πάν μίαν νύκταν εις την άρχιεπισκοπήν νά τόν πιάσουν ή ζωντανόν ή άποθαμένον. Και ούτως έδωκαν την βουλήν. Και μαυθάνωντά (5) το ό Παλία Φρασές έπήγεν μίαν νύκταν άπου πίσω της άρχιεπισκοπής, και ένέβη και άβιζιάσεν τόν 'Αποστόλε.

Και γροικώντα ό 'Αποστόλες έβγαλεν έναν του δουλευτήν (6) μέ άλογα, και είπέν του νά υπάγη εις τόν άγιον Γεώργην της Γλανγκίας (7) νά τόν έγδεχτή (8). Και όσον ένύκτωσεν, ό άνωθεν Καλόγηρος έπήγεν εις τόν Καρτζερά Σουάρ τόν κοντοσταύλην και είπέν του: ά θέλετε νά πιάσετε τόν 'Αποστόλε, άπόψε είναι καιρός· και έλάτε εις ταϊς δ' ώραις της νυκτοϋ. Και ό 'Αποστόλες εις ταϊς β' ώραις της νυκτοϋ έπήγρεν τόν φρέ Γιλιάμε και τόν θετόν του τόν Μαρχιον, και τόν Τζιάν τόν Βερνήν, και τόν Νικολό Μοράπιτον, και τόν Ρίτζο Μαρίνο, και τόν 'Ασαρχούς (9), και έκρεμμίσαν από την 'Αρμενίαν και έπήγαν εις τόν άγιον Γεώργιον της Γλανγκίας (10),

(1) όρισμόν της. (2) Νικολό. (3) πολλαίς. (4) εί τι. (5) μαθάνωντά. (6) έναν κόπελλον. (7) 'Αγλαγκίας. (8) έγδεκτη. (9) 'Ασαχούς. (10) 'Αγλαγκίας.

καὶ ἐκβαλλικεύσαν καὶ ἐπῆγαν εἰς τὴν Ἀλικὴν, καὶ ἤυραν τὴν καρβέλλαν τοῦ Νικολῶ Γαλιμπέρτου καὶ ἐνέβησα.

Τὸν ὄρδινον ὁποῦ τοῦς ἔδωκεν ὁ κόπελλος, ὁ Καλόγηρος, ἐβγήκαν μικροὶ μεγάλοι καὶ ἐπῆγαν εἰς τὴν ἀρχιεπισκοπὴν, διὰ νὰ πιάσουν τὸν Ἀποστόλε· καὶ ἐνέβησαν εἰς τὴν τζάμπραν τοῦ ὁποῦ κοιμᾶτον, καὶ ἐκατάκοψαν τὸ σπλιβέριν καὶ τὰ ροῦχα; θαρῶντα καὶ κοιμᾶτον· καὶ δὲν τὸν ἤυραν, καὶ ἐγυρέψαν ὄλα τὰ σπιτία, καὶ ἐγυρέψαν καὶ μέσα εἰς τὴν γιστέρνα, καὶ ἐρρίψαν λαμπρὸν, καὶ ἀποῦ βάλεν τὸν λαμπρὸν ἦτον ὁ Τζάκος ὁ Χίμης. Καὶ θαρῶντα πῶς δὲν ἠμπορήσαν νὰ τὸν εὔρουν, οὐδὲ τὴν συντροφίαν του, ἐστράφησαν πολλὰ πικραμένοι. Ξημερώνοντα ἡ μέρα ἐφῆκαν (1) ταῖς πόρταις τῆς χώρας σφαλισμέναις, θαρῶντα νᾶναι ἔς τὴν χώραν. Καὶ ἦρταν ψαράριδες (2) ἀπὸ τὴν Ἀλικὴν νᾶμπουν, καὶ ἤυρα σφαλισμέναις ταῖς πόρταις, καὶ ἐρωτήσαν, καὶ εἶπᾶν του πῶς εἶναι διὰ τὸν Ἀποστόλε· καὶ λαλεῖ τους: ἐκεῖνον εἶδαμέν τον εἰς τὴν Ἀλικὴν καὶ ἐνέβην εἰς τὴν καρβέλλαν τοῦ Γαλιμπέρτου. Καὶ γροικῶντά το ἐπῆραν μέγαν δισπλαζίριν, καὶ δὲν ἐννοιάζονταν πῶς πάγει εἰς τὴν Συρίαν, ἀμμὶ ἐθαρήσαν πῶς πάγει συνεμπλασθῆς (3) τοῦ ρὲ Λοῆς (4).

Καὶ παγαίνωντα ὁ Ἀποστόλες ἀπὸ τὴν Κύπρον, εἰς ὀλίγαις ἡμέραις ἦρτεν ἓνα ξύλον ἀπὸ τὴν Συρίαν παραματευτάρικον καὶ εἶπεν, πῶς ὁ Ἀποστόλες εἶναι ἔς τὸ Καργίος καὶ τρακτιάζει νὰ πάρῃ τὸ ρηγάτον τῆς Κύπρου· καὶ εἶπαν τοῦ σουλτάνου πῶς εἶναι παιδὶν τοῦ ρήγα, καὶ πολλοὶ εἶναι εἰς ὀπενιούν πῶς θέλειν τὸ πάρειν.

Καὶ μινθάνοντά τὸ μαντάτον εἰς τὴν χώραν, ἀναμίκτησαν καὶ ἀρχέψαν νὰ δηγοῦν τὴν Κερινίαν καὶ τὰ δέλοια. Καὶ

(1) ἀφῆκαν. (2) ἦρτεν ἓνα: μὲ τὸ ψάριν. (3) συνέπλασθῆς. (4) Λοῆς.

εις ὀλίγαις ἡμέραις ἤρτεν ἕτερον ξύλον ἀπὸ τὴν Συρίαν, καὶ ἤρτεν καὶ κείνον ἀπὸ τὸ Καρίος (1)· καὶ εἶπαν καὶ κείνοι (2) πῶς εἶδαν τὸν Ἀποστόλε 'ς τὸ Καργίος, καὶ εἶναι νὰ πάρη τὸ ρηγάτον τῆς Κύπρου, καὶ ἐμποδίζει τον ἕνα, ἀμιρᾶς ὅποιοι εἶναι Κυπριώτης ἀπὸ τοὺς Φλάτριδες.

Καὶ γροικῶντα ἡ ρήγαινα καὶ ἡ βουλή τῆς τοῦτα τὰ μαντάτα, ἐφάνη τους νὰ πέψουν μαντατοφόρον (3) εἰς τὸ Καργίος· καὶ μερτικὸν τῆς βουλής ἐφάνη τους νὰ 'πομένουν νὰ μάθουν καλλιώτερα (4)· καὶ ἐστέκουνταν πολλὰ ἔννοιασμένοι.

Καὶ τὴν ἐχρονίαν αὐτῷ Χριστοῦ ἤρταν οἱ μαντατοφόροι τοὺς ἐπέψεν ὁ ρὲ Τζουάνης, καὶ ἐφέραν τὸν ρὲ Λοῆς (5) τὸν ἀδελφοτέκνον του ἀπὸ τὴν Σαβογίαν, διὰ νὰ ὀρμαστῆ ἡ κυρὰ ἡ Τζαρλόττα. Καὶ ἔφερεν μετὰ του τὸν μισερ Οὐντάν καὶ τὸν μισερ Ἰνιούν τὲ Λορνές καὶ πολλοὺς Σαβογιάνους· καὶ ἔρχοντά τους (6) εἰς τὴν Λευκουσίαν, ἐποῖκάν τους μεγάλην τιμὴν. Καὶ εἰς ὀλίγαις ἡμέραις ἀρμάστην τὴν ἀνηψίαν του τὴν Τζαρλότταν εἰς τὴν ἀγίαν Σοφίαν.

Καὶ μέσα εἰς ὀλίγαις ἡμέραις ἐκάτσαν εἰς βουλήν, καὶ ἐδῶκαν ὄρδινο νὰ πέψουν μαντατοφόρον εἰς τὸν σουρτάνον· καὶ ὀρδινίασαν τὸν μισερ Οὐντάς (7) καὶ τὸν μισερ Νιούρ τὲ Λορνές καὶ τὸν μισερ Μουνάτ· καὶ ἐπῆγαν εἰς τὸ Καργίος, καὶ ἐπῆραν καὶ πολλὰ κανισκία· καὶ ἐπῆγαν ὀμπρὸς τοῦ σουλτάνου, καὶ, καθὼς εἶχαν ὀρισμὸν, ἐποῖκαν τὴν μαντατοφορίαν· καὶ ὁ σουλτάνος ἐποῖκέν τους καλὸν πρόσωπον. Καὶ ἐστράφησαν ἐκεῖ ἄπου ἦσαν (8) ἀπλικεμένοι. Καὶ εἰς τὸ Καργίος ἦτον μέγαν θανατικόν, καὶ διὰ πολλὰ κρίματα, τὰ εἶχαν εἰς τὴν Κύπρον, ἐπεθάναν οἱ μαντατοφόροι, ὁ μισερ Οὐντάς καὶ ἡ συν-

(1) Καργίος. (2) καὶ εἶπεν καὶ κείνο. (3) μαντατοφόρους. (4) καλλιώτερα. (5) Λοῆς. (6) ἐλθόντος του. (7) Οὐντάν. (8) ἔπου ἦτον.

τροφία του· και πεθανίσκοντα, πᾶσα πρᾶμαν ἐξηλώθη. Καὶ ἀπὸ τὴν συντροφίαν τοῦ Ἀποστόλε ἐπέθανεν ὁ μισέρ Τζουάν Βερνῆς, καὶ ἓνας παιδίος Ροδίτης. Καὶ ἐρχόντα τὸ μαντάτον εἰς τὴν Κύπρον, ἐπῆραν μέγα (1) δισπλαζίριν· καὶ ἐκάτσαν εἰς βουλὴν διὰ νὰ πέψουν (2) ἄλλον μαντατοφόρον· καὶ ὠρδινιάσαν τὸν μισέρ Πιέρ Ἀποδοχάτορον. Καὶ ἐπῆγεν εἰς τὸ Καργίος, καὶ ἐπρεζεντιάστην ἐμπροσθεν τοῦ σουλτάνου, καὶ ἐπρεζεντιάσεν καὶ τὰ κανισκία, καὶ ἐποῖκεν (3) καὶ τὴν μαντατοφορίαν καθὼς εἶχεν ὀρισμόν· καὶ πολομῶντα τὴν μαντατοφορίαν, ἐπῆγεν ἐκεῖ ἀποῦ ἦτον ἀπλικεμένος. Καὶ μοναῦτα ἔπεσεν μὲ τὰ κανισκία εἰς τοὺς ἀμιράδες· καὶ οὕτως ἦτον τὸ θέλημάν τους νὰ ἦναι ἡ κυρὰ ἡ Τζαρλόττα ρήγαινα τῆς Κύπρου μὲ τὸν ἀντραν της, ὡς γίον δίκαιοι κληρονόμοι (4) τοῦ ρηγάτου· καὶ κατὰ τὸ συνῆθιν ὠρδινιάσαν καὶ τὸ ρουχον νὰ τὸ πέψουν τῆς ρήγαινας. Καὶ μανθάνωντά το ὁ Ἀποστόλες, δὲν ἤξευρεν ἵνα νὰ ποίση· καὶ κράζει τὸν φρέ Γιλιάμ καὶ εἶπέν τοῦ το· καὶ λαλεῖ του: ἔχε ὀρπίδαν εἰς τὸν θεόν, καὶ μὲν φοβηθῆς, ὅτι ἄλλος ρήγας δὲν εἶναι παρὰ σοῦ· καὶ κοιμήθου ἀμέριμνα, καὶ ἀφῆς με νὰ φτιάσω. Καὶ τὴν νύκταν ἀποχαιρέτησεν τὸν Ἀποστόλε, καὶ ἐπῆρε τὸν Ἀσαρχοῦς, διότι ἔξευρε τὴν γλῶσσαν, καὶ ἐτραχτιάσεν ὅλην τὴν νύκτα μὲ τοὺς ἀμιράδες, καὶ ἐποῖκεν εἴ τι ἐθέλεν (5). Καὶ ὅσον ἐξημέρωσεν, ἤρτεν εἰς τὸν Ἀποστόλε καὶ λαλεῖ του ἡτζου κάθε τι: ἤξευρε (6), ὅτι τῶρα πάγει εἰς τὸν σουρτάνον ὁ μαντατοφόρος τῆς ρήγαινας νὰ τοῦ δώσουν καὶ τὸ ρουχόν του καὶ τὸ ρουχον τῆς ρήγαινας, διὰ νὰ πάγη εἰς τὴν Κύπρον· διὰ τοῦτον ἔμε καὶ σοῦ εἰς τὸν σουρτάνον, καὶ θέλομεν δεῖν ἵνα θέλει γίνειν.

Καὶ μοναῦτα ἐκαβαλλίκευσεν ὁ Ἀποστόλες καὶ ἐπῆγεν

(1) μεγάλον. (2) ποίσουν. (3) ποῖκεν. (4) κληρονόμοι. (5) εἰ, τι ἤθελεν. (6) ἔξευρε.

εις τὸν σουρτάνου· καὶ ἤρην τὸν μαντατοφόρον τῆς ρήγαινας, καὶ ἐδῶκαν ὄρδινο νὰ τοῦ δώσουν τὸ ροῦχον, καὶ ὀρισμὸν νᾶρτη εἰς τὴν Κύπρον. Καὶ φέρνοντα τὸ ροῦχον τῆς ρήγαινας καὶ τοῦ μαντατοφόρου, μοναῦτα οἱ Μαμουλοῦκοι μίαν φωνὴν βίβα ρὲ Τζάκ! καὶ ἀρπάζαν τὸ ροῦχον καὶ ἐφορήσαν το τοῦ Ἀποστόλε· καὶ ἐδῶκάν του καὶ τοὺς μαντατοφόρους τῆς Τζαρλόττας, καὶ τὰ ροῦχα τοὺς πρώτους μαντατοφόρους εἰς τὸ χέριν τοῦ ρὲ Τζάκ· καὶ ἐδῶκάν του καὶ τὸν μαντατοφόρον τῆς Ρόδου, καὶ ὅλους τοὺς Σαβογιάνους. Καὶ ὁ σουρτάνος μοναῦτα ὠρδινιάσεν τὴν ἀρμάδα νὰ τὸν φέρουν εἰς τὴν Κύπρον. Καὶ μανθάνωντά το ὁ ρὲ Λοῆς (1) καὶ ἡ ρήγαινα ἐπῆγαν εἰς τὴν Κερινίαν, καὶ πολλοὶ εἰς τὰ χωργία, καὶ εὐκαίρυσεν ἡ χώρα, καὶ πολλοὶ εἰς τὴν Ἀμμόχουστον.

Καὶ τῆ ἰη' Σεπτεμβρίου ἀναφάνεν ἡ ἀρμάδα εἰς τὴν μερὶαν τῆς Ἀμμοχούστου, καὶ ἀπέζευσεν εἰς τὴν ἀγίαν Νάπαν εἰς τὴν Κωστάντζα, κάτεργα μικρὰ μεγάλα π', καὶ ὁ μέγας Ταιτάρης καπετάνος τῆς ἀρμάδας. Καὶ ἀπεζευγόντα, ἔρκουνταν οἱ ἀνθρώποι (2) καὶ ἐπροσκυνοῦσαν τὸν Ἀποστόλε διὰ ρῆγα, καὶ ἐδειχνέν τους καλὸν πρόσωπον, καὶ ἐλευθέρυσεν καὶ πολλοὺς. Καὶ μόνοντᾶ ὠρδινιάσεν τὸν Ρίτζον, καὶ ἐδωκέν του ν' Μαμουλούκιδες διὰ νὰ πάγη εἰς τὴν Ἀμασαρίαν καὶ εἰς τὴν Ἀλικήν, διὰ νὰ πάρη ἀμαξία, διὰ νὰ φέρουν ταῖς ἀρτιλιερίαις (3). Καὶ ὅσον τὸν ἐποίησαν ρῆγα εἰς τὸ Καρίος (4), μοναῦτα ἔβαλεν τὸν μισέρ· Πιέρ Ἀποδοχάτορον, καὶ ἐποίησεν τὸν Νικολὸ τέ Μοράπιτον καθαλλάρην καὶ βισκούντην εἰς τὴν Λευκουσίαν, καὶ ποίκεν καὶ τὸν Ρίτζο τέ Μαρῖνον καθαλλάρην, καὶ ἐποικέν τον καὶ τζαμπερλάνον (5) τῆς Κύπρου· καὶ ἐχάρισεν τοῦ Μοραπίτου τὴν Νήσουν μὲ τὰ πράστειά της, καὶ τοῦ

(1) Λοῆς. (2) ἀθρώποι. (3) ἀρτιλιερίαις. (4) Καρίος. (5) τζαμπελάνον.

Ρίτζου τὰ Γέναγρα. Καὶ τὸν φρέ Γιλιάμ ἐποικέν τον ἀρχιεπίσκοπον τῆς Λευκουσίας. Καὶ ἐπέψεν τὸν θεῖόν του τὸν Μαρκίον μὲ πολλοὺς Μαμουλούκιδες, καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Σίκουρην· καὶ εἰς τὸ (1) καστέλλιν ἦτον καπετάνος ὁ σὶρ Τουμάς Μαχίς· καὶ οἱ περὶ ττου κοντοσταύλιδες εὐρέθησαν ἔξω τοῦ καστελλίου, καὶ οἱ Σαρακηνοὶ ἐτριγύρισάν το· καὶ οἱ κοντοσταῦλοι καὶ οἱ συντρόφοι ὅπου εὐρέθησαν ἔξω, ἐπῆγαν μὲ τὸν ρέ Τζάκ καὶ ἐπαρεδόθησαν. Καὶ μέσα εἰς τὸ καστέλλιν εἶχεν πολλοὺς Σαβογιάνους· καὶ θωρῶντα ὁ καπετάνος, μοναῦτα ἐπαρδόθη, καὶ ἐζήτησεν νὰ σαλβίσῃ τὸ κορμίν του καὶ τὴν γυναϊκάν του καὶ τὸ δικόν του. Καὶ ὅσον τὸν εἰσιγουργιάσαν, ἀνοῖξαν ταῖς πόρταις καὶ ἐνέβησαν μέσα· καὶ ὅσον ἐμπῆκαν, ἐζήτησαν τοὺς Σαβογιάνους ἀποῦ ἦσαν μέσα· καὶ τὸν καπετάνον καὶ τοὺς μαστόρους ἐβγάλαν τους ἔξω, καὶ τοὺς συντρόφους ἀφήκάν τους ὡς γίον ἦσαν. Καὶ ὠρδίνιασεν καπετάνον Βενετζιάνον, τὸν Φιλίππο τὰ Πέζαρο (2)· διότι ὁ αὐτὸς Πέζαρος, ἄνταν ἦτον ὁ Ἀποστόλες εἰς τὴν Κύπρον, ἦτον μέγας του φίλος, καὶ ὅσον ἐπῆγεν εἰς τὴν Συρίαν, ἡ βουλή τῆς ρηγαινῆς ἐβαλέν τον εἰς τὴν φυλακὴν τῆς Κερνιάς, καὶ ἐποικεν καμπόσαις ἡμέραις εἰς τὴν φυλακὴν, καὶ ἐποικάν του τόπον καὶ ἔφυγεν, καὶ ἐπῆγεν εἰς τὸ Καργίος καὶ ἠῦρεν τὸν Ἀποστόλε, καὶ ἦρτεν μετὰ (3) του.

Καὶ τῆ κς' σεπτεβρίου (4) α υ ζ' Χριστοῦ ἐπέψεν ὁ ρήγας τὸν φρέ Γιλιάμ μὲ ν' Μαμουλούκιδες καὶ χαρφουσιδες (5) ἀπεζοὺς διὰ νάρτη εἰς τὴν Λευκουσίαν (6), διὰ νὰ σιγουργιάσῃ τοὺς λαῖς (7), ἀποῦ μείναν εἰς τὴν χώραν, καὶ ἂν ἐμπορήσῃ νὰ πιάσῃ καὶ τὸν βισκούνην τὸν μισὲρ Ἐχτορ (8) τὲ Κιβίδες. Καὶ ὁ βισκούνης πάντα εἶχε καλαῖς βέγλαις· καὶ ἦρτεν μία γυναῖ-

(1) ἔς τὸ. (2) Φιλίππο Πέζαρον. (3) μετὰ. (4) σεπτεβρίου. (5) χαρφουσιδες. (6) Λευκουσίαν. (7) ἀνθρώπους. (8) τὸν Κτόρου.

κα ἀπέ τὸν Λευκομίτην καὶ ἔφερον ψουμίν, καὶ εἶπεν (1): ὡς γίον ἔρκουμου ἐγροίκησα μεγάλην ἀνακατωχίαν καὶ μεγάλας φωναῖς καὶ ἀκτυπήματα, καὶ φαίνεται μου νᾶναι οἱ Σαρακηνοί. Καὶ ὁ βισκούντης δὲν (2) ἐπίστεψεν, καὶ ἐπῆγεν κάτω ἔς τὴν πόρταν μὲ πεντέξη ἀνομάτους καὶ τὸν Μαχτασίπην (3). Καὶ μὲ ὀλίγον (4) ἀναφάναν οἱ Σαρακηνοί· καὶ θωρῶντά τους, ἐνέβην εἰς τὴν χώραν καὶ ἐπῆγεν (5) τῆς ἀπάνω πόρτας, καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Κερινίαν· καὶ ἐπίασαν τὸν Μαχτασίπην καὶ τὸν υἱὸν τοῦ Γζορτζῆ Χατήτ (6), καὶ ἐθέλαν νὰ σκοτώσουν τὸν Μαχτασίπην (7), θαρρῶντα καὶ ἦτον ὁ βισκούντης· καὶ ἀξαπολύσαν τον. Καὶ οἱ Σαρακηνοὶ ἐνέβησαν εἰς τὴν Λευκουσίαν (8), καὶ ὠρδινιάσαν τὸν Μαχτασίπην νὰ ἦναι ὡς γίον ἦτον· καὶ ὠρδινιάσαν τὸν Νικολὸ Μοραπίτον διὰ βισκούντην.

Καὶ τῆ κς' σепτεβρίου (9) αὐξ' ἐνέβην ὁ ρὲ Τζάκ εἰς τὴν Λευκουσίαν (10) μὲ μερτικὸν Σαρακηνοῦς, καὶ ὁ καπετάνος μὲ τὴν ἀρμάδαν ἐτέντωσε ἔξω ἔς τὸν ἅγιον Δημήτηρην, καὶ ἐστάθην (11) γ' ἡμέραις.

Καὶ τῆ κθ' σепτεβρίου (12) ἐσηκώθην ὁ καπετάνος μὲ τοὺς Σαρακηνοῦς, διὰ νὰ πάγη εἰς τὴν Κερινίαν· καὶ ὁ ρήγας ἔμεινεν ὀπίσω διὰ νὰ πάρῃ τοὺς χριστιανούς ὁποῦ ἐπίασεν εἰς τὸ μνηλίον. Καὶ ὁ ρὲ Λοῆς (13) ἔβαλεν ἀνθρώπους (14) καὶ ἦρταν εἰς τὸ Μονάδιον, διὰ νὰ χαλάσουν ταῖς στραταῖς, νὰ μὲν ἐμπορήσουν νὰ πᾶν οἱ Σαρακηνοί, οὐδὲ τ' ἀμαξίε τους ἀπούχαν ταῖς ἀρτιλερταῖς (15). Καὶ δὲν ἐλείψεν τίποτες νὰ τοὺς πλάκώσουν, καὶ ἂν εἶχάν τους ἐφτάσειν, οὐδένας δὲν ἐστρέφετον εἰς

(1) καὶ λαλεῖ του. (2) βισκούντης ἐπίστευσεν. (3) καὶ μὲ τὸν Ἀχτασίπην. (4) εἰς ὀλίγον. (5) καὶ ἐξέβην. (6) Χατήτ. (7) Μαχτασίπην. (8) Λευκουσίαν. (9) Καὶ τὴν αὐτὴν ἡμέραν κς' σепτεβρίου. (10) Λευκουσίαν. (11) ἐπόικεν. (12) σепτεβρίου. (13) Λοῆς. (14) ἀνθρώπους. (15) ἀρτιλερταῖς.

τὴν Κερινίαν· καὶ εἶχαν βίγλαν, καὶ ἐφόγαν· καὶ ἦσαν ζ' ἀνομάτους καὶ ἐσκότωσάν τους. Καὶ μοναῦτα ἐβάλαν τοὺς χαλφουσίδες καὶ ἐσάσαν ταῖς στράταις, καὶ ἐδιάδθησαν τ' ἀμαξία. Καὶ ἡ ἀρμάδα ἐπῆγεν εἰς τὸ Καζά Πιφάνη.

Καὶ τῇ ἐσχάτῃ σεπτεβρίου (1) α υ ξ' Χριστοῦ ἦρτεν ὁ ρήγας εἰς τὴν Κερινίαν μὲ μερτικὸν ἀποῦχεν Σαρακηνούς καὶ τοὺς χριστιανούς, καὶ ἐτέντωσε μὲ τοὺς Σαρακηνούς· καὶ εἰς γ' ἡμέραις ἐπῆγεν ὁ καπετάνος, καὶ ἐτέντωσεν εἰς τὴν Κερινίαν εἰς τὴν μερίαν τῆς Καμούζας, καὶ ὁ ρήγας, καὶ ἐπῆρεν καὶ τοὺς πρεζουιέριδες ἀποῦ φέρεν ἀπὸ τὴν Συρίαν, τὸν Ἀποδοχάτορον καὶ τὸν φρά Χριστόφορον.

Καὶ ἀπεσώνοντα ἡ ἀρμάδα εἰς τὴν Κύπρον, ἐπεψεν ὁ ρὲ Λοῆς (2) τὸν φρά Χριστόφορον μὲ κανισκία εἰς τὸν καπετάνον τῆς ἀρμάδας· καὶ ἐδῶκέν του τὰ κανισκία, βουδία, σφαχτά, ὀρνιθία (3), ψουμία, ζαχάρητα, καὶ ἄλλα πολλὰ πράματα· καὶ ὅσον τὰ ἐπρεζεντίασεν, οὐλα ἐδῶκέν τα τοὺς χαλφουσίδες, καὶ τὸν ἄνωθεν φρά Χριστοφόρον ἐδῶκέν τον εἰς τὸ χέριν τοῦ ρηγός· καὶ μοναῦτα ὁ ρήγας ἐφόρησέν του σίδερα, καὶ ἐβαλέν τον μὲ τοὺς προδελοίπους, καὶ ἐπολόμαν τους καλὴν συντροφίαν. Καὶ μέσα εἰς τὸ χωργίον τὸ Ρηγάτικον ἐτέντωσεν ὁ ἀμιρᾶς ὁ Κοῦν Γζαρᾶς· καὶ ὠρδινίασεν μίαν πουνπάρδαν τὴν ποίαν ἐπῆραν ἀπὸ τὴν Σίκουρην (4), καὶ ἐστήσάν την μέσα εἰς τὴν παρπακάναν. Καὶ εἰς τὴν μερίαν τῆς Καθολικῆς ἐτεντῶσαν δύο ἀμιράδες, καὶ ἐβάλαν δύο πουνπάρδαις (5) ὅπου ἐδέραν τὴν μερίαν τῆς Καμούζας. Καὶ ἀπὸ τὴν μερίαν τοῦ Σπηρουνίου ἐτεντῶσεν ἄλλος ἀμιρᾶς, καὶ ἐβάλαν καὶ δύο πουνπάρδαις (6). Καὶ ἀπάνω εἰς μίαν ἐκκλησίαν ρωμαϊκὴν ἐβαλεν ὁ ρήγας μίαν σπηρηντιάν, καὶ ποικεν μεγάλην ζημία, καὶ ἐ-

(1) σεπτεβρίου. (2) Λοῆς. (3) ὀρνιθες. (4) Σίκουρην. (5) πουνπάρδαις. (6) πουνπάρδαις.

σκότωσεν εἰς τὴν Κερνίαν κ' ἄνομάτους. Καὶ ὠρδινίστην ὁ
 ρήγας μίαν μεγάλην πουμπάρδα (1) εἰς τὸ Καζά Πιφάνι καὶ ἐ-
 πολόμαν τὴν ἕνας Σαρακηνός· καὶ διὰ κείνην τὴν πουμπάρ-
 δαν (2) ἔκοψεν φ' ἐλήαις ἡμεραῖς καὶ ἄλλα πολλὰ δεντρά εἰς
 τὸ Καζά Πιφάνι· καὶ ἐξέβην ποντισμένη. Τάπισα ἐποίκων σκά-
 λαις καὶ πολλὰ τζενία. Καὶ ἡ Κερνία ἦτον δυνάτη, καὶ εἶχεν
 καὶ πολλὴν ἀρτιλερίαν (3), καὶ κακὰ ἦτον νὰ τὴν πάρη· καὶ
 εἶχαν καὶ εἰς τὸν λιμιόναν μίαν ὁμορφὴν ἀρμάδαν, τὸ κάτερ-
 γον τῆς Ρόδου μὲ (4) μίαν ὁμορφὴν συντροφίαν φρέιδες, καὶ
 δύο κάτεργα τοῦ Σὸρ τὲ Νάβες καλὰ ἀρματωμένα, ὁ (5) Που-
 νέσος μὲ τὰ κάτεργά του, καὶ ἕτερα ξύλα τὰ εὐρίσκουνταν εἰς
 τὸν λιμιόναν. Καὶ ὁ ρὲ Λοῆς (6) καὶ ἡ ρήγαμα, καὶ οἱ ἀφέν-
 ταις τοὺς θέλετε γροικῆσειν, ὁ κούντη τὲ Τζάφ, μισὲρ Τζάκο
 τὲ Φλουρη (7), καὶ ὁ κούντη τὲ Ρουχᾶς Μόρφου τὲ Γρινιέρ,
 ὁ μισὲρ Τζουάν τὲ Μουντολίφ μαριτζᾶς τῆς Κύπρου καὶ κύρης
 τῆς Τύρου, καὶ ὁ σίρ Πιέρ Πιλιστρης, ὁ Φέπους τὲ Λουζουνίας
 καὶ κύρης τοῦ Ἄρσεφίου, ὁ μισὲρ Γατιέρ τὲ Νόρες, ὁ μισὲρ
 Σασούν τὲ Νόρες, καὶ ὁ μισὲρ Τζουάν τὲ Νόρες, καὶ ὁ τοῦμ
 Πέτρο Πάλμας, Πουρτουαλέζης, ὁ σέρ Ἐχτορ (8) τὲ Κιβίδες,
 ὁ σίρ Περνάρδο (9) Ρουσέτ, καὶ ἀμιράλης τῆς Κύπρου, ὁ Μένικο
 τὲ Ζιπλέτ, ὁ σίρ Ὅτὲτ Τεκλές, ὁ σίρ Τουμάς τὲ Βερνή, μα-
 ριτζᾶς τῶν Ἱεροσολύμων, ὁ μιτέρ Φραντζές τὲ Μουντολήφ, ὁ
 μισὲρ Νιούρ τὲ Μάρτιρες, καθαλλάρης Σαβογιάνος, ὁ μισὲρ Νιούρ
 τὲ Σουνᾶς, ὁ σίρ Γιοτήν τὲ Νόρες, ὁ σίρ Ἄρρης Πεζάρτε, ὁ
 σέρ (10) Πιέρ Ἐμπαλώ, ὁ σέρ (11) Γιάκουμο Πέλη Κρόκ, ὁ σίρ
 Γυλιάμ. Τερράς, ὁ σίρ Τζουάν Τερράς, ὁ σίρ Σιμοῦ Περγαντής,
 ὁ σέρ (12) Τζουάν Περγαντής, ὁ σίρ Ἄντων τὲ Μούς, καὶ ἔτε-

(1) πουμπάρδα. (2) πουμπάρδαν. (3) ἀρτιλερίαν. (4) καὶ μίαν
 (5) καὶ δ. (6) Λογῆς. (7) Φρουρη. (8) Ἐκτωρ. (9) Περναρδῆ (10) σίρ
 (11) σίρ. (12) σίρ.

ρος καθαλλάρης Βενετζιάνος Ἄντρέα Κορνάρ· οὔλοι οἱ ἄνωθεν καθαλλάριδες, ὁ ἄνωθεν Ἄντρέα Κορνάρ ἀδετούρης τῆς Κύπρου· καὶ περίσσοι πουρζεζήδες ἀποῦ δὲν τοὺς ἐγράψα. Καὶ θωρῶντα ὁ ρὲ Λοῆς (1) καὶ ἡ συντροφία του, ἐκάτσαν εἰς βουλὴν Ἴντα ὄρδιον νὰ ποίσουν εἰς τὴν ὑπόθεσιν τῆς Κερινίας, τοὺς ποίους ἐφάνην τους καθὼς θέλετε γροικῆσιν:

Πρῶτον· ὠρδινίασαν καπετάνον τὸν Σὸρ τὲ Νάβες ἀπανωθίον (2) τοὺς ἀνθρώπους, διὰ νὰ γυρίζουν τὸ τειχόκαστρον τῆς Κερινίας.

Δεύτερον· ἐποῖκαν τὸν φρὲ Τζέλλη νὰ βλέπῃ μέσα τὸ καστέλλιν, μὲ οὔλους τοὺς φρέριδες ὅπου εἶχεν εἰς τὴν συντροφίαν του.

Τρίτον· ὠρδινίασαν πᾶσα καθαλλάρην, καὶ ἐδῶκάν τους ἀνθρώπους ὄνταν ἦναι χρῆσι νὰ ἦναι ὄτοιμοι.

Τέταρτον· ὠρδινίασαν τοὺς τόπους ὅπου εἶναι περὶ τοῦ χρηζάμενοι, νὰ εὐρίσκεται πᾶσαν εἰς εἰς τὸν τόπον του.

Καὶ ἄνταν ὠρδινίασαν πᾶσα πρᾶμαν, ἐκάτσαν εἰς βουλὴν, Ἴντα νὰ ποίσουν· καὶ ἐφάνην οὔλους ἀντάμα, ὅτι νὰ πέψουν μαντατοφόρον ἔξω εἰς τὸν καπετάνον τὸν πῖσκοπον τῶν Φράγκων τὸν φρὰ Νικολό. Καὶ ἐβγήκεν καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν τέντα τοῦ καπετάνου τῆς ἀρμάδας, καὶ ἐκάθετον εἰς ἕναν πεῦκιν, καὶ κοντά του ὁ ρὲ Τζάκ· καὶ ἐμπαινῶντα εἰς τὴν τένταν του, ἔπεσεν καὶ ἐπροσκύνησέν τον, καὶ τᾶπισα ἐχαιρέτησεν τὸν ρῆγα, καὶ εἶπέν του — ἀφέντη, ὁ ἀφέντης μου καὶ ἡ κυρά μου χαιρετοῦν τὴν ἀφεντίαν σου. Καὶ ὁ ρῆγας εὐχαρίστην· καὶ ὁ πῖσκοπος ἐπῆρεν ὄρισμὸν νὰ ποίση τὴν μαντατοφορίαν τοῦ καπετάνου, καὶ νὰ πρεζεντιάση καὶ τὰ κανισκία· καὶ ὅσον τὰ ἐπρεζεντιάσεν, λαλεῖ του: ἀφέντη ἀμιρᾶ, ὁ ἀφέντης μου ρικουμαντιάζεται εἰς τὴν ἀφεντίαν σου, καὶ λαλεῖ, ἀπὸ τὸ ἔλα σου

(1) Λογῆς. (2) ἀπάνω εἰς.

ἀποῦ ἤρτες, καλῶς ἤρτες· καὶ ἀπὸ τοὺς ὁξόδους ἀποῦ ἐποῖκεν ὁ ἀφέντης μας ὁ σουρτάνος, διὰ νὰ ποίση τὸν Ἀποστολὲν ρήγαν καὶ νὰ τὸν πέψη ὡδε, καλῶς ἤρτεν· ἂν ἦναι ὀρισμός σου νὰ ᾽πῶ τὴν μαντατοφορίαν μου, κηθῶς εἶμι ὠρισμένος. Καὶ ὁ καπετάνος εἶπέν του: σύντυχε τὸ ἔχεις νὰ πῆς, καὶ θέλω σοῦ γροικῆσειν. Εἶπέν του: ἀφέντη, ἔξευρε (1) ὅτι ἡ Κύπρος εἶναι τόπος τοῦ ἀφέντη τοῦ σουλτάνου (2), καὶ ἐμεῖς εἴμεστέν σκλάβοι του· καὶ διὰ τοῦτον, ἂν ἔδωκεν ὁ ἀφέντης ὁ Ἀποστολὲς τῆς ἀφεντίας του νὰ γροικῆση πράματα τὰ δὲν ἔπρεπεν, ἡ ἀφεντία του ἐγροίκησεν καὶ ἐξωδίασεν καὶ ἐποῖκεν τούτην τὴν ἀρμάδαν, καὶ ἔπεψεν τὴν εἰς τὴν Κύπρον, δὲν εἶναι δίκηον (3) νὰ τὴν σηκῶση ἀπ' ἐκεινοὺς ὁποῦναι δίκη τους καὶ δὲν τοῦ ἐπταῖσαν ποτέ, καὶ παρὰ τὰ πάντα καὶ εἶναι δίκαιος κληρονόμος, καὶ νὰ τὴν δώσῃ εἰς ἄλλον! καὶ ἂν ἴσως καὶ θέλῃ ὁ ἀφέντης μας ὁ σουρτάνος, ὁ ἀφέντης μου ὁ ρὲ Λοῆς (4) εἶναι ὄτοιμος νὰ πέψη τῆς ἀφεντίας του πᾶσα ὁξοδὸν τὸν ἐξωδίασεν διὰ τὴν ἀρμάδαν, καὶ εἴ τι ἄλλον εἶναι. Καὶ λαλεῖ του: ἐγροίκησα εἴ τι μοῦ εἶπες, καὶ φαίνεται μου καὶ λαλεῖς καλὰ· ἀμμὲ θέλω νὰ σοῦ πῶ, τοῦτον ὁποῦ ἔπεψεν ὁ σουρτάνος διὰ ἀφέντην, ἴντα νὰ γίνῃ;

Καὶ ἀπολογῆθην του ὁ μαντατοφόρος — ἀπὲ τὸ ὀρίζει ἡ ἀφεντία σου, ἴντα νὰ γίνῃ, ἀβιζιάζω τὴν ἀφεντίαν σου, ὅτι ὁ ἀφέντης του ὁ ρὲ Ἐζουάνης ἐποῖκέν τον κλησιαστικὸν καὶ ἔδωκέν του τὴν ἀρχιεπισκοπὴν, ἡ ποία ἔξάζει πᾶσα χρόνον ἰβ' χιλιάδες δουκάτα, καὶ ἂν ἴσως καὶ θέλῃ, πάντα θέλ' εἴσταν δίκη του· καὶ ἂν ἴσως καὶ δὲν θέλῃ νὰ ἦναι κλησιαστικός, νὰ τὸν ποῖσουν πρίντζην, καὶ νὰ ἔχῃ μίην μεγάλην ρένταν ἀποῦ νὰ τοῦ ποῖσουν, καὶ νὰ μείνουν τὰ δύο ἀδελφία ἀγαπημένα· καὶ πολλομῶντα τοῦτον, θέλει ἀρέσειν τοῦ ἀφέντη μας τοῦ σουρτάνου.

(1) ἤξευρε νὰ ξεύρησ. (2) σουρτάνου. (3) ἴντα δίκηον. (4) Λοῆς.

Καί λαλει τον ὁ καπετάνος, νά στραφῆ εἰς τὸν ἀφέντην του, καί νά τοῦ πῆ ἀπὸ τὴν μερίαν του, πῶς θέλω ποίσειν πᾶσα πρᾶμα. Καί γροικῶντα ὁ μαντατοφόρος τὴν ἀπολογίαν τοῦ ἀμιρᾶ, ἀποχαιρέτησεν καί ἐπῆγεν εἰς τὴν Κερινίαν, καί εἶπεν πᾶσα πρᾶμαν ὁποῦ τοῦ (1) εἶπεν ὁ ἀμιρᾶς. Γροικῶντα οἱ καβαλλάριδες καί ὅσοι ἦσαν εἰς τὴν Κερινίαν, ἐκάτσαν εἰς τὴν βουλήν Ἰντα νά ποίσουν διὰ τὰ πράματα τοῦ ἀφένταις· καί ἐφάνην τους ὄλους· νά πάρουν μέγαν σκοπὸν, παρὰ ἀποῦ ἐπέρναν· καί δὲν ἦτον ἄλλον ὁ φόβος τους, παρὰ μὴ δὲν πιάσουν τὴν Κερινίαν ἀπὸ τὴν γῆν· καί πολλοὶ εἶχαν ὀπενιὸν πῶς κακὰ θέλουν τὴν πιάσειν, διότι εἶναι οὕλη ρούτζα. Τάμεν (2) ἐστέκαν πολλὰ χαιργισμένοι.

Καί διαβαίνοντα ὀχτῶ (3) ἡμέραι, ἀποῦ ἐβγῆκεν ὁ μαντατοφόρος, θωροῦσιν πῶς ὁ καπετάνος ἐσήκωσεν ταῖς τένταις, καί ἐβάλαν λαμπρὸν καί ἐκάψαν ὄλα (4) τους τὰ τζενίς, καί ἐπῆγαν ὡς γίον ἀθρῶποι χαμένοι, καί ἀρῆκαν καί πᾶσα βιτουαλίαν τὴν εἶχαι· διότι ἦρτεν (5) τοῦ καπετάνου τοῦ κάμπου ἀπὸ τὸν καπετάνον τῆς θαλάσσου, πῶς ἔφτασεν ὁ χειμῶνας, καί ἐτζακίτησεν β' ξύλα, καί δὲν θέλω (6) νά χυθῆ ἡ ἀρμάδα, καί θέλω (7) νά πάγω. Καί ἐπῆρεν (8) τὸ φουσατόν διὰ νά πᾶν εἰς τὰ κάτεργα. Καί μανθάνοντα εἰς τὴν Κερινίαν, πῶς ἐσηκώθη ἡ ἀρμάδα, καί ἐβάλα καί λαμπρὸν, ἐφάνην τους πολλὰ παράξενον, λαλῶντα — μήπως καί ποικάν το μὲ τρόπον νά μᾶς ποίσουν κακόν; Καί ἦσαν ἔσω πολλὰ χαιργισμένοι (9), καί ὅταν ἐτόρμα νά βγῆ τινὰς ἔξω ἀπὸ τὴν Κερινίαν. Καί ἐφύγει δύο Σαρακηνοὶ ἀπὸ τὸν κάμπου, οἱ πγοὶ (10) ἦσαν παιδίχ χροικανούς ἀπὸ τὴν Μιτυλήνην καί ἐπίασαν τὰ καί ποικάν τα Σαρακηνούς, καί ἐμπῆκαν εἰς τὴν Κερινίαν, καί

(1) πρᾶμαν τὸ τοῦ. (2) Τάμεν. (3) ὀχτῶ. (4) ὄλα. (5) ἦρτεν ὀρισμὸς. (6) θέλει. (7) θέλει. (8) ἔρτεν. (9) χαιργισμένοι. (10) ποιοί.

εἶπὸν τοὺς τὴν ἀφορμὴν τὸ πῶς ἐσηκώθη· ὁ κάμπος· καὶ μαν-
θάνοντά το ἀληθινά, ἐξέβησαν ἔξω καὶ ἦσαν πολλὰ, βιτουχ-
λαίς, καὶ ἐμπάσαν (1) τὰς εἰς τὴν Κερινίαν· καὶ ἐφοβοῦνταν
νὰ πᾶν ἐξωμέρου.

Καὶ σηκωνόντα ὁ κάμπος, ἀπὸ τὴν Κερινίαν, ἦσαν εἰς
τὴν Λευκουσίαν (2), καὶ ἐτεντώσαν ἔξω εἰς τὸν ἄγρον Διμη-
τρην, καὶ ποίκαν ὡς πισταυρίου· καὶ τότε, ἐσηκώθησαν καὶ πῆ-
γαν (3) νὰ περάσουν.

Καὶ θεωρῶντα ὁ ρήγας πῶς ἐπῆγαν οἱ Σαρακηνοὶ, ἀρχεψε
νὰ κλαίη καὶ νὰ κέρτη εἰς τὰ ποδία τοὺς Σαρακηνοῦς, καὶ νὰ
παρκαλῆ τὸν καπετάνον νὰ μὲν τὸν ἀφήσῃ νὰ πᾶ, χωρὶς νὰ
στερεωθῇ (4) εἰς τὸ ρηγάτον, ὡς γίον εἶγεν ὀρισμὸν ἀπὸ τὸν
σουρτάνον. Καὶ δὲν ἦτον ρεμέδα· καὶ λαλεῖ του: ἀπὸ τὸ μού
λαλεῖς, καὶ ὁ σουρτάνος, ἐπεψέν μας νὰ σὲ στερεώσωμεν διὰ
ρήγα τῆς Κύπρου, ἀλήθειαν λαλεῖς· μὰ ὁ χειμῶνας ἔφτασεν,
καὶ ἐμήνυσεν ὁ καπετάνος, καὶ εἶναι χρῆσι νὰ ποίσω τὸν ὀρι-
σμόν του. Καὶ γροικῶντα ὁ ρήγας, ἔκλαψεν καὶ ἔπεσεν εἰς τὰ
ποδία του καὶ οὐλοὺς τοὺς ἀμυράδες. Καὶ κείνοι ἐκθολλίκευ-
σαν οὐλοὶ ἀντάμα καὶ ἐπῆγαν νὰ μποῦν εἰς τὰ κάτεργα. Καὶ
ὁ ρήγας ἔμεινεν εἰς τὴν Λευκουσίαν (5), καὶ ἔμεινεν πολλὰ
θλιμμένος μὲ τοὺς λαῖς του, καὶ δὲν ἤξευρεν ἵντα νὰ γινῇ. Καὶ
ἐπῆρεν βουλὴν μὲ ἐκείνους τοὺς ὀλίγους ὅπου εἶγεν καὶ εἶπέν
τους. Ξέρετε πῶς ἦρα (6) μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ
σουλτάνου διὰ ρήγας εἰς τὴν Κύπρον, καὶ ὁ καπετάνος ἐπῆρεν
τὸν κάμπον καὶ πῆγεν· καὶ δὲν ἤξεύρω ἵντα νὰ ποίσω· καὶ
παρκαλῶ σας οὐλοὶ ἀντάμα νὰ μὲ βουλευτέτε ἵντα νὰ ποίσω!
Καὶ λαλεῖ του ὁ φρέ Γκλιάμ: μηδὲν ἔχεις καμμίαν κακὴν καρ-
δίαν, μὲ ὄλον καὶ θεωροῦμεν πῶς ὄλοι εἴμεσταν χαμένοι· καὶ

(1) ἐπάσαν. (2) Λευκουσίαν. (3) ἐπῆγαν. (4) νὰ τὸν στερεώσῃ.
(5) Λευκοσίαν. (6) ἦσαν.

εἶναι ρεμέδα νὰ ποίσωμεν προβιζιούν, διὰ νὰ γλυτώσωμεν πρῶτον διὰ τὴν ζωὴν μας, καὶ διὰ τὴν τιμὴν μας καὶ τὸ δικόν μας (1)· ὁ φανός μας εἶναι, τώρα νὰ καθαλλικεύσης καὶ νὰ πᾶς νὰ φτάσης τὴν ἀρμάδαν, καὶ νὰ εὐρεθῆς μὲ τοὺς καπετάνους, καὶ νὰ πέσης εἰς τὰ ποδία τους μὲ μεγάλαις παρακάλεσαις, νὰ σ' ἐλεμονηθοῦν νὰ σοῦ ἀφήσουν ἕναν καπετάνον μὲ σ' μαμουλούκιδες (2) καὶ σ' χαλβουσίδες· καὶ ἂν σέ ἐλεμονηθοῦν καὶ ποίσης τὸ τοῦτον, θαρροῦμεν εἰς τὸν θεόν, νὰ μείνης ἀφέντης τῆς Κύπρου. Καὶ καθὼς (3) τοῦ εἶπεν ὁ φρὲ Γυλιάμ, οὕτως ἔποικεν· καὶ ἐπῆγεν καὶ ἠῦρεν τὸν καπετάνον τῆς ἀρμάδας, καὶ ἔπεσεν εἰς τὰ πόδιά του, καὶ ἔκλαψεν πολλά. Καὶ θωρῶντά τον ὁ καπετάνος καὶ οἱ προδέλοιποι, ἐλυπήθησάν τον πολλά· καὶ μοναῦτα ὁ καπετάνος ἔκραξεν ἕναν ἀμιράν, ὄνοματι Ἰζανῆ Πέκ, καὶ ὠρδινιάσεν τον διὰ καπετάνον, καὶ ἔδωκέν του σ' μαμουλούκιδες καὶ σ' χαλφουσίδες· καὶ μοναῦτα ἐσηκώθη ἡ ἀρμάδα.

Καὶ ὁ ρὲ Ἰζὰκ ἔφερεν τοὺς Σαρακηνούς καὶ τοὺς χαλφουσίδες· καὶ ἔρχωντα (4) ἀπὸ τὴν Σίβουρην, ἔριπεν καὶ ἔβγαλεν ὅλους τοὺς πρεζουνιέριδες ἀποῦ ἔπεψεν εἰς τὸ καστέλλιν, τὸν μισὲρ Πιερ Ἀποδοχάτορον, καὶ τὸν φρὰ Χριστόφορον, καὶ τὸν Ράμε τὲ Ἰζενεβέ, καὶ πολλοὺς Σαβογιάνους, καὶ ἐφέραν τους εἰς τὴν Λευκοσίαν (5). Καὶ ὁ ρήγας ἔφερεν τοὺς Σαρακηνούς καὶ ἤρτεν, καὶ τῆς ζ' νοεμβρίου ἐξημερώθη εἰς τὸ Καλαμουδλιν μὲ τοὺς Σαρακηνούς. Καὶ ἤρτεν τὸ μαντάτον εἰς τὴν Λευκοσίαν (6), καὶ ἐσημάναν τὴν καμπάναν ἄρμε τῆς ἀγίας Σοφίας, διὰ νὰ ἐβγοῦν οἱ χριστιανοὶ οἱ μὴ νοιασμένοι, ὅπου ἦσαν εἰς τὴν χώραν, διὰ νὰ πᾶν καταπρόσωπά του. Γροικῶντα

(1) καὶ δεῦτερον διὰ τὴν τιμὴν μας καὶ τὸ δικόν μας. (2) μαμουλούκου. (3) Καὶ ὡς γίον ἤτζου. (4) ἐλθόντος του. (5) Λευκοσίαν. (6) Λευκοσίαν.

τὴν καμπάνην καὶ τὸν διαλαλῆμον, μοναῦτα ἀρματώθησαν καὶ ἐπῆγαν καταπρόσωπά του.

Καὶ ἔχοντα καὶ ὁ ρήγας ἐπῆγε νὰ φέρῃ τοὺς Σαρακηνούς, εἶπεν τοῦ ῥεῖ Γιλιάμ, νὰ μνησθῆ τοῦ Τζερτζῆ τοῦ Πουστρουῦ εἰς τὴν Ἀλικὴν, διότι ἦτον τζιβητάνος, νὰ φέρῃ τοὺς παροίκους καὶ ῥρηγομάτους εἰς τὴν χώραν. Καὶ κατὰ τὸν ὀρισμὸν του, ἤπζου ἐποίηεν, καὶ ἔφερον τοὺς παροίκους καὶ λευτέρους, οἱ πγοὶ (1) ἤρταν μὲ τζάκραι καὶ δοξαργία (2), ἀνομάτοι σκέ, καὶ ἄλογα καὶ ἀπεζοί· καὶ ἤρτα καὶ ἐπῆγαν εἰς τὴν ἀρχιεπισκοπὴν, καὶ τὸ πωρὸν ἐπῆγαν καταπρόσωπα τοῦ ρηγός· καὶ θωροῦντά τους ὁ ρήγας, ἐδειξέν τους κλλόν πρόσωπον. Καὶ ἐμπάνωντα ὁ ρήγας εἰς τὴν χώραν μὲ τοὺς Σαρακηνούς, ἀπλίκουσέν τους, τὸν καπετάνον εἰς τὸ καστέλλιν, καὶ ἄλλος (3) ἀμπεῖς εἰς τοῦ κούντη τῆς Τρίπολης, καὶ ἄλλοι εἰς τὰ σπιτία τοῦ σιρ Ρίκου Σουτά, ἄλλοι εἰς τὰ σπιτία σιρ Τζουάν (4) Ρεντούλφη (5), καὶ ἄλλοι εἰς τοῦ Πενέττου Παραβιζῆ, καὶ ἄλλους εἰς ἕτερα σπιτία, καὶ ἀνάκψέν τους (6). Καὶ τῆ θ' νοεμβρίου ἤρταν τ' ἀμαξία μὲ τοὺς πρεζουνιέριδες, καὶ ἐπέρναν τους νὰ πᾶν εἰς τὸ καστέλλιν. Καὶ μανθάνωντά το ὁ ρήγας, ἐκαθαλλίκευσεν καὶ ἐπῆγεν, καὶ ἔστρεψέν τους καὶ ἔφερέν τους εἰς τὴν αὐλήν, καὶ ἔβαλέν τους εἰς μίαν τζάμπραν. Καὶ τὴν αὐτὴν ἡμέραν τὸ ἄπερὸν ἐπῆρεν ὁ ρήγας τοὺς μαμουλόκους ὁποῦ τοῦ ἐφάνην, καὶ τοὺς χριστιανούς ἀποῦγεν, διὰ νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν Κερνίαν· καὶ ἀπέσωσεν (7) εἰς ταῖς δύο ὥραις τῆς νυκτοῦ εἰς τὸ Κάζα Πιφάνι, καὶ ἔμεινεν ὡστὴ καὶ ξημέρωσεν. Καὶ ὅσον ἀπέζευσαν, ὁ Ρίτζος ἐπῆρεν ἕναν μαμουλόκην (8) ὀνόματι Ἀλῆς, καὶ ἐμπῆκεν εἰς μίαν ἀθασίην

(1) πγοὶ. (2) δοξαργία. (3) ὁ ἄλλος. (4) τοῦ Τζουάν. (5) Ρεντούλφου. (6) Παραβιζῆ, καὶ ὁ ρήγας ἐπῆγεν εἰς τὴν αὐλήν του. (7) ἐπέσωσεν. (8) μαμουλόκον.

καὶ ἐπολομοῦσαν βίγλαν, ἀνὲν καὶ ἐβγοῦν ἄνθρωποι (1) ἀπὸ (2) τὴν Κερινίαν. Καὶ κείνοι ἀποριμνήσαν καὶ ἐβγαίναν ἐξω· καὶ ὁ Ρίτζος ἀποσκέπησέν τους, καὶ ἐποίηκε νῶσιν ὁ Ρίτζος. Καὶ ἐκαβαλλικεῦσαν, καὶ ἐπλακῶσαν τοὺς πτωχοὺς τοὺς χωργιάταις καὶ ἐσκοπῶσάν τους. Καὶ εἰς τὴν Κάμουζαν ἐπιάσαν ἕνα καλὸν ἄνθρωπον, καὶ ἐπήγαινεν εἰς τὴν Λάπιθον διὰ ν' ἄλεση, καὶ ἐφέραν τον ὀμπρὸς τοῦ ρηγός, καὶ ἐκράτεν σπαθὴν καὶ προυκλέρην (3), καὶ ἐγονάτισεν καὶ φίλησεν τὸ γόνατόν του, καὶ εἶπέν του: ἀφέντη, τὸ περίττου ὀποῦ ἐβγηκα, ἐβγηκα διὰ νὰ μὲ πιάση ἢ ἀφεντίξ σου. Καὶ εἴ τι εἶχεν νὰ 'πῆ, δὲν εἶχεν ἐλεμοσύνην· ἀμμὲ ἐρίσαν ἕνα Μαῦρον καὶ ἐκοψεν τὴν κεφαλήν του. Καὶ τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἐπιάσαν τὴν παπαδίαν τοῦ παπᾶ τοῦ Φαντῆ ἀπὸ τὴν Λάπιθον καὶ τὰ δύο τῆς παιδία τὰ παλληκαρία οἱ Σαρακηνοί, καὶ ἐκαβαλλικεῦσάν τα εἰς τὴν καμηλίαν (4) καὶ ἐφέραν τα εἰς τὴν χώραν· καὶ ἐβάλαν τὰ παιδία οἱ Σαρακηνοὶ νὰ μάθουν (5) γράμματα σαρακηνικα, καὶ εἰς ὀλίγαις ἡμέραις ἐμουσθλουμανίσαν τα. Καὶ ἐκείνην τὴν ἡμέραν ἐκόψαν οἱ Σαρακηνοὶ κ' κεφαλάδες ἀποῦ πιάσαν (6) ἀπὸ τὴν Κερινίαν, καὶ ἐφέραν ταις μὲ τὰ (7) σακκία εἰς τὴν χώραν. Καὶ ὁ ρήγας ἐκεῖ δὲν ἦτον, παρὰ ρ' Σαρακηνοί. Γάπισα ἐβγήκαν ἀπὸ τὴν Κερινίαν φ' ἀνομάτοι καὶ ἦρταν εἰς τὸ Ρηγάτικον, καὶ δὲν τοὺς ἐβάσταξεν ἢ ψυχὴ τους νὰ πᾶν ἐξωμέρου.

Καὶ τῆ κ' νοεμβρίου αὐξ' ἐπῆγεν ὁ φρέ Γκλιὰμ εἰς τὸ Καρπάσιν, καὶ εὐρέθην μὲ τὸν παλῆν τοῦ Καρπασίου, τὸν Ἀλησάντρο Ταραντῆν (8), καὶ ἐποίησαν μίαν ποσχάδα καὶ ἐσκοπῶσαν λε' ἀνομάτους Γενουβίσους καὶ Ἀμμουχουστιανούς, ἀ-

(1) ἀθροῦποι. (2) ἀπὸ. (3) πουνιᾶλλον. (4) εἰς καμηλία. (5) καὶ ἐμαθάναν τα. (6) τοὺς πόλους ἐπιάσαν. (7) εἰς τὰ. (8) Ταραντῆν.

πὺ θήκεται καὶ τὴν Ἀμμύχουστον, ἡ τρεῖς (1) εἰσάγει θεὸν
νὰ κούρτζεψον (2) καὶ ἐστράφη εἰς τὴν γῆστον.

Καὶ τῆ κ' ναιβρίου αὐξ' ἐπῆρεν ὁ Ριτζός εἰς τὸ Καρ-
πίσι, καὶ ἐπῆρεν τὴν Ἀμμύχουστον, καὶ εἶχεν μετὰ τοῦ ἱ-
Σαβουρίου, καὶ εἶχεν μετὰ τοῦ Ἀρμενογεωσιανίου, καὶ ε-
σουλῶσεν μ' ἀνομάτικ· καὶ ἔφερεν τοὺς Σαρακηνούς, καὶ
ἐστράφη εἰς τὴν γῆστον.

Καὶ τῆ ς' δικεβρίου εἰσῆκεν ὁ Ριτζός, καὶ ἐπῆρεν εἰς τὸ
Καρπίσι, ἔχοντα καὶ μέγιστον ἕνα γαρτὶν ὁ ἐπαλλῆς τοῦ
Καρπίσιου, πῶς θήκεται ἕνα ζῆλο ἀπὸ τῆν Ἀμμύχουστον Γε-
νοβίσιου καὶ ἐπῆρε νὰ κούρτζεψ' ἐμείνη τὴν μερίαν· καὶ
εἶχεν ἀπάνω ἕνα Γενοβίσιον, τὸν πόλον εἶχεν πιάσειν ὁ ρῆ-
γας καὶ εἶχεν τὸν εἰς δουλιεσίον του, καὶ ἔφηρεν καὶ ἐπῆρεν
εἰς τὴν Ἀμμύχουστον. Καὶ παγαίνοντα ὁ Ριτζός, ἐπιάσειν τὸν
καὶ ἐπέχεν τὸν εἰς τὴν Λευκουσίαν εἰς τὸν ρῆγαν (3)· καὶ ἔ-
πέχεν του καὶ τὰ πράματα ἀπὸῦ ἐπιάσειν (4), σαπούνια (5)
κανταρία κέ, καὶ πιτάρι περισσόν, καὶ ἄλλα πολλὰ πράματα.
Καὶ πελόνωντα ὁ καρaboκῆρης (6), ἐπέχεν ὁ ρῆγας κάτω ἰς
τὸ (7) γενοβίριον καὶ ἐφοβρυσάν τον ἀπὸ τὰ ποδία (8). Καὶ
τῆ ιβ' δικεβρίου ἔφερεν τὸν κόπελλον τοῦ τζαμπερλίνου τὸν
Γζουάνην, καὶ ἔκρίμασεν (9) καὶ κείνον ἀπὸ τὰ ποδία.

Καὶ τῆ ιε' δικεβρίου αὐξ' ἔπεφεν ὁ ρῆγας καὶ ἐτζάκι-
σεν τὸ σπίτιν τοῦ Νικολῆ Καντία, καὶ ἐπῆρεν τὰ κάτωθεν
πράματα, καὶ εἶχεν τα εἰς τὸ χέριν του ὁ Στέφανος ὁ Κου-
δουνας: σίδηρον τὸ τοῦ ἐπῆραν πλατὺν καὶ στενὸν κομμα-
τία υν' (10).

Καὶ τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἀνοῖξαν τὸ σπίτιν τοῦ Μιτρανοῦ

(1) πῶγοι. (2) κούρτζεψου. (3) τοῦ ρηγός. (4) τὰ ἐκούρτζεψα. (5)
σαπούνια. (6) Καὶ φέροντα τὸν καρaboκῆρη. (7) εἰς τὸ. (8) δύο πό-
δια. (9) ἐκρίμασεν (10) ἐπῆραν κομματία ν' πλακάικα.

τοῦ κυροῦ τοῦ σίρ Πιέρ τὲ Πετρᾶ, καὶ ἐπῆράν του μουρουπά-
δες, πιλωμέναις ταύλαις ε', καὶ τζαμιλοττία ἀπίλωτα ρ κ ε',
καὶ μαλλὶν μάργαζε σακκίαι κ' καὶ τζηβιλιασμένον σακκίον ἕνα,
καὶ μαλλὶν κοχλὴν σακκίον α', μόπιλε, καὶ ἕτερα, στιμιασμένα
δουκάτα φ'.

Καὶ τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἀνοῖξαν τὸ σπίτιν τοῦ Νικολῆ
Χάλεφε καὶ ἐπῆραν τὰ κάτωθεν: μαλλὶν μάργαζε σακκίον α',
μαλλὶν τζηβιλιασμένον σακκία β', μαλλὶν ἀπὲ τὸ Σούκ σακ-
κίον α', στιμιασμένα δουκάτα φ'.

Καὶ τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἀνοῖξαν τὸ σπίτιν τοῦ Σάββα τοῦ
Βενετικου καὶ ἐπῆράν του τὰ κάτωθεν: σίδερον ἀτζάλην κομ-
μάτια σν', ἕτερον πλάκαις ζ', καὶ ἕτερα πράματα, εἰς τιμὴν
δουκάτα α φ' (1).

Καὶ τῇ κθ' δικεβρίου ἀνοῖξαν τὸ σπίτιν τοῦ σίρ Ἀντόνη
Χατίτ καὶ ἐπῆραν τὰ κάτωθεν: ἀμαξία ιβ', καὶ ἄλλα (2), πολ-
λὰ ἀποῦ τοῦ πῆραν, τὰ ποιά ἐξαζαν χίλια πεντακόσια δουκά-
τα (3)· καὶ τὰ καρτζὰ εἶχεν τα χωσμένα καὶ δὲν τὰ ἤυραν.

Καὶ τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἐπῆγαν εἰς τὸν Σίμον Περγαντήν,
καὶ ἤυραν μέσα εἰς τὸν (4) λάκκον σίδερον πλάκαις μικραῖς
μεγάλαις σλ' (5), καὶ βέργαις ζ', καὶ εἰς τὸ σπίτιν του πλά-
καις σ' (6).

Καὶ τῇ δ' ἰουνίου ἀνοῖξαν τὸ σπίτιν τοῦ Γλημῆ (7) με-
ταξᾶ, καὶ ἐπῆράν του μετᾶζιν βαμμένον καὶ εἰς ὀχράδες γ' λί-
τραις, καὶ μόληνον λίτραν α', καὶ ἕτεραις μασαρίαις, στιμια-
σμένα δουκάτα (8) φ'.

Καὶ ἐρχόμενος ὁ ρήγας εἰς τὴν Κύπρον ἐπέψεν τὸν σέρ
Τζάκο Σάλαχαν καὶ τὸν Νικολὸ Τεκρές καὶ τὸν Ἀσαρχούς,

(1) ρν'. (2) ιβ' φορτωμένα, ἄλλα. (3) ἐπῆραν τάπισα, εἰς στίμην
δουκάτα α φ'. (4) μέσ' εἰς τὸν. (5) πλάκαις σλ'. (6) ἄλλαις σ'. (7) Γλα-
μῆ. (8) εἰς δουκάτα.

καὶ ἕναν μαμουλούκην (1), καὶ ἐπῆγαν εἰς τὴν Πάρου, καὶ ἐπῆγαν εἰς τὸ καστέλλιν τῆς Πάρου, καὶ ἐσυντύχαν μετὸν καπετάνιον τὸ σιρ Τζάκο (2) Μαχίς, καὶ εἶπᾶν του τὸ ἔλα τῆς ἀρμάδας ὁποῦ (3) ἐφέραν τὸν ρὲ Τζάκ, καὶ εἶπᾶν του, νὰ τοῦ (4) δώσῃ τὸ καστέλλιν ἀπὸ τὴν μερίαν τοῦ ρηγός (5). Καὶ ἀπολογήθη τους (6): ἀρένταις, σιγουργιάσετέ με τὸ κορμίν μου καὶ τὸ δικόν μου καὶ τοὺς συντρόφους ὁποῦ εὐρίσκονται εἰς τὸ καστέλλιν, καὶ νὰ ποίσω πᾶσα πρᾶμιν διὰ τὸν ἀρέντην τὸν ρῆγν. Καὶ ἐσιγουργιάσαν τον, καὶ μοναῦτα ἀνοῖξεν (7) ταῖς πόρταις, καὶ ἐπαρδόθησαν· καὶ ἐνέδησαν μέτα, καὶ ἀρῆκαν τὸν ἄνωβιν, καπετάνιον εἰς τὸ καστέλλιν, ὡς γίον ἦτον· καὶ ἴμονει τους νὰ ἦναι πιστὸς τοῦ ρηγός, καὶ ἔβλεπεν καὶ τοὺς ἀθρώπους (8) τοῦ καστελλίου καὶ ἐμόσαν. Καὶ ἐπῆγαν εἰς τὴν μερίαν τοῦ Χρυσοχοῦ εἰς τὸ μοναστήρι τὴν Γιλιάν, καὶ ἐποίησαν (9) κηλογήρου πολλὰ κηκά. Καὶ ἀπ' ἐκεῖ ἐπῆγαν εἰς τὰ Πελεντρίν, καὶ ἐπιάσαν τὸν Σατένη (10) καὶ ἐσφίξαν τον νὰ ἴμολογήσῃ τὸ δικόν του, καὶ ἐπῆρέν τους εἰς μίαν ἀποθήκην, καὶ ἔδειξεν τους ἕναν κουμνὶν γεμάτον γροχία, καὶ ἔπερνε γ' γομαρίαν κρυσίν, καὶ ἐπῆράν τα μέσον τους, καὶ ἀπ' ἐκεῖνα δὲν ἐφέραν τοῦ ρηγός παρὰ ἰε' χιλιάδες. Τότες ἐπῆγαν εἰς τὴν Μοραλιάσαν τοῦ κούνητῃ τὲ Ρουχᾶς εἰς ταῖς Γερκαλαῖς, καὶ ἐπιάσαν τὸν πρωτοπαπαῖ καὶ ἐσφίξαν τον καὶ ἐπῆραν τὸ δικόν του καὶ φέραν καὶ κείνον εἰς τὴν χώρα (11), καὶ ἐποίησαν του πολλὰ μαρτύρια. Τότες ἐπῆγαν εἰς τὴν Πενταγίαν, καὶ ἐπῆράν τὸ δικόν τοῦ τζιβητάνου τοῦ Τζάν τὰ Μιλᾶ (12), καὶ ἐπῆράν του δύο χιλιάδες δουκάτα. Καὶ τότες ἦρθαν εἰς τὸ ἀπλίκιν τοῦ Χαρέρη εἰς τὸν ἅγιον Δομέτη, καὶ ἐπῆράν του ἰς' σεντου-

(1) μαμουλούκον. (2) τὸν σιρ Τζάκ. (3) ἀποῦ. (4) τοῦ. (5) ρὲ Τζάκ. (6) εἶπέν τους. (7) ἀνοῖξαν. (8) ἀθρώπους. (9) τοῦ. (10) τὸ Σατένην. (11) χώραν. (12) Τζάκ Μιλᾶ.

κία ζαχάρην, και ἄλλα πολλά πράματα. Τότες ἐπῆγαν εἰς τὴν Χρουσιδαν εἰς τοῦ σὶρ Γιλιάμ Τακρέ, και ἐπῆραν τὸ δικόν του, ἀσῆμιν, χρουσαφιν, εἰς τιμὴν δύο χιλιάδες δουκάτα.

Και τὸν φευρουάρην αὐξ' ἔφυγαν (1) ἀπὸ τὴν Κερινίαν ὁ Καρτζερᾶς ὁ Χίμης, και ὁ Ἄντόνης ὁ Συγκριτικὸς (2), και ἦρταν εἰς τὴν Λευκουσίαν (3) εἰς τὸν ρήγαν και ἔρρικουμντιάστησαν· και ὁ ρήγας ἔδειξέν τους καλὸν πρόσωπον και ἀρώτησέν τους διὰ τὴν Κερινίαν πῶς διαβαίνουν μέσα, και ἀρώτησέν τους και διὰ τὸν Χτόρου (4) τὲ Κιβίδες, και διὰ τοὺς προδελοίτους, ἂν ἐθγαίνουν ἔξω τῆς Κερινίας. Και εἶπάν του: ἀφέντη, ὁ ρὲ Λοῆς (5) ἐπεθύμησε νὰ φάγη δαμάλιν, και γροικῶντα ὁ μισὲρ Ἐχτόρ (6) ἐπρουμουτίασε νὰ τοῦ τὸ φέρη, και τὴν τετράδην ἐθγαίνει νὰ πᾶ (7) πρὸς τὴν μερίαν τῆς Λαπίθου διὰ νὰ τοῦ λικουβριάση (8). Και γροικῶντα ὁ ρήγας ἐξέεβην ἀπὸ τὴν χώραν, και ἐπῆρεν συντροφίαν, και ἐκοιμήθην εἰς τὸ Μονάδιν· και ὅσον ἐξημέρωσεν, καθὼς ἦτον ἀδιζισμένος, ἐκαθαλλίκευσεν, και ἐπλάκωσέν τον ἔξω, και ἐσκοτῶσάν τον, και ἐκόψαν τὴν κεφαλὴν του και ἐφέραν την εἰς τὴν χώραν, και ἐκρεμάσαν την εἰς τὸ γειοφύριον τῆς Κάτω Μέσης.

Και ἐκεῖναις ταῖς ἡμέραις (9) ἐβγῆκεν τὸ κάτεργον τοῦ φρέ Πούσουλα ἀπὲ (10) τὴν Κερνία, διὰ νὰ πάγη εἰς τὴν Ρόδον, και εἰς τὴν Πενταγίαν ἐτζακίστη (11). Και ἐπιάσαν τὸν σὶρ Γατιέρ τὲ Νόρες και τὸν σὶρ Τουμᾶ (12) Χαρέρην, και τὰ δύο παιδιὰ τοῦ σὶρ Γατιέρ (13), και ἄλλους πολλοὺς Κυπριώταις, και ἐφέραν τους εἰς τὴν Λευκουσίαν. Και μνηθάνωντά το ὁ Τζανῆ Πέκ ὁ καπετάνος, ἐκαθαλλίκευσεν και ἐπῆγεν και ἠῦρέν τους εἰς τὸν ἅγιον Δεμέτην· και ἠῦρέν τους πῶς τοὺς ἐφέ-

(1) ἔφυγεν. (2) Συγκριτικὸς. (3) Λευκοσίαν. (4) Κτόρου. (5) Λοῆς. (6) Ἐκτωρ. (7) πάγη. (8) Λαπίθου, διὰ τὸ δαμάλιν. (9) ἐκεῖναις ἡμέραις. (10) ἀπὸ (11) ἐτζακίστην. (12) Τουμᾶς. (13) Γατιέρη.

ραν (1) μὲ τὰ σίδερα καὶ μὲ ταῖς ἄλυσαις εἰς τὸν λαιμόν
 τους. Καὶ ὁ ἄμιρᾶ ἐπῆγε νὰ κόψῃ ταῖς κεφαλάδες τους, καὶ
 ὁ φρέ Γιλιάμ ἐπαρακάλεσέν τον πολλά, καὶ δὲν ταῖς ἔκοψεν.
 Καὶ τὰ παιδία ἀρέσαν τοῦ ἄμιρᾶ, καὶ ἔθελεν νὰ τὰ πάρῃ νὰ
 τὰ ποίση Σαρακηνοῦς· καὶ ἔφτασεν ὁ ρήγας μὲ πολλαῖς πα-
 ρακάλεσαις καὶ ἐγλύτωσέν τους, καὶ ἔφερέν τους εἰς τὴν χώ-
 ραν ὅλοι ἀπεζῖ· καὶ ἐπῆράν τους οἱ Σαρακηνοὶ εἰς τὴν Κάτω
 Μέσην, καὶ ἐδεῖζάν τους τὴν κεφαλὴν τοῦ Χτόρου (2) τὲ Κι-
 βίδες, καὶ θωρῶντά την ἐπῆραν μεγάλην πληξίν. Καὶ ἐφέραν
 τους εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ρηγός, καὶ ἐβάλαν τὸν σίρ Γατιέρ (3)
 καὶ τὸν Χαρέρην ἀπάνω εἰς μίαν τζάμπραν (4), καὶ τοὺς προ-
 δέλοιπους εἰς ἓναν κατῶγιν· καὶ ἐποῖκαν κάποσαις ἡμέραις,
 καὶ τότε ἔβγαλέν τους καὶ ἔφερέν τους ὀμπρός του, διὰ νὰ τὸν
 προσκυνήσουν διὰ ρήγαν. Καὶ ἐζήτησεν ὁ ρήγας τοῦ σίρ Γα-
 τιέρ (5) νὰ τοῦ ποίση ὄρκον· καὶ δὲν ἐθέλησε νὰ τὸν προσ-
 κυνήσῃ λαλῶντα: ἓναν φέδε εἶχα, καὶ ἔδωκά το! Καὶ εἶχεν
 λς' χωργία, καὶ ἐσήκωσέν τα (6) ὁ ρήγας· τᾶπισα, διὰ νὰ ζῆ,
 ἐποικέν του ἓναν λοκοτίνην τὴν ἡμέραν. Καὶ ὁ Χαρέρης ἐπρο-
 σκύνησέν τον.

Καὶ τὴν ἐχρονίαν αὐξ' ἐξέβην ἀπὸ τὴν Ἀμμόχουστον
 μία γαλιάτζα, καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν μερίαν τοῦ Καρπασίου διὰ
 νὰ κουρτζέψῃ. Καὶ ἐκεῖ εὐρέθην ὁ μπαλῆς τοῦ Καρπασίου Ἀ-
 λισάντρο Ταράντης, καὶ ἐπιάσεν τους ὅλους, καὶ τὸν караβοκύ-
 ρην, καὶ ἐκόψαν τὴν κεφαλὴν του, καὶ τοὺς προδελοίπους ἐφέ-
 ραν τους εἰς τὴν χώραν. Καὶ τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἐξέβην ὁ μισέρ
 Τζιάμ (7) Σαπλάνας εἰς τὴν μερίαν τοῦ Καρπασίου, διὰ νὰ
 κουρτζέψῃ, καὶ τὸ καλόν του ροιζικόν, ἐτζακίστην ἢ γαλιόττα,
 καὶ ἐπιασέν τον ὁ μπαλῆς τοῦ Καρπασίου ἐκεῖνον καὶ οὐλῆν

(1) ἐφέρναν. (2) Κτόρου. (3) Γατιέρην. (4) τζάμπρα. (5) Γατιέρη.
 (6) ἐσήκωσέν τοῦ τα. (7) Τζιάμ.

του την συντροφίαν. Καί ὁ ρήγας εὕρισκετον εἰς τὸν κάμπον εἰς τὴν Ἀμμόχουστον, καί ἐπῆρén τους οὐλους εἰς αὐτῆς του ἀπεζούς καὶ ἐπρεζέντιασέν τους, καὶ ἐποίηεν πασανοῦ ἐκεῖνον ὁποῦ τοῦ ἐφάνην. Καί τὸν μισέρ Τζιάμες ἐπεψέν τον εἰς τὴν τένταν του εἰς τὸ χέριν τοῦ Στεφάνου τοῦ Χιώτη· καὶ ἐπεψέν του ὁ ρήγας ἕναν ζηπούνιν βιλουσένον χάρμιζη (1), καὶ ἔβγαλέν του τὰ σίδερα καὶ ἔφερén τον ὀμπρός του, καὶ εἶχέν τον πολλὰ ἀκριβόν.

Καὶ τῆ ββ' μαρτίου αὐξά' ἐξέβην ὁ ρήγας νὰ πάγη εἰς τὴν Ἀμμόχουστον, καὶ ἐπῆρην σκάλαις καὶ πολλὰ τζενία (2) διὰ νὰ ἔμπορήσῃ νὰ τὴν πάρῃ. Καὶ πρὸς τὴν μερίαν τῆς Τραπεζίας ὠρδινίασεν ἕναν καπετάνον τὸν Πέτρο τὸ Νάβες μὲ ν' ἀνομάτους μὲ ταῖς σκάλαις καὶ λ' Σπρακηνούς, καὶ ὁ ρήγας μὲ τοὺς προδέλοιπους, ὅλοι (3) ἀπεζά, ἐκεῖνος μοναχὰ καθαλλάρης· καὶ ἀποσώνοντα ὅλοι οἱ καπετάνοι μὲ ταῖς σκάλαις εἰς τὴν μερίαν τοῦ τρξισιναλλίου, ὁποῦ ἦτον ὁ πύργος, ἠῦραν μίαν τρύπαν καὶ ἀρχέψαν μὲ τὰ πικουνία νὰ τὴν ἀνοίξουν. Καὶ ἡ σκάλαις εὐρέθησαν κονταῖς, καὶ ἐνώσαν τους, καὶ δὲν ἔμπορησαν νὰ ποίσουν τίποτες, καὶ ἐστράφηκαν, καὶ ποῖκαν πολλὴν ζημίαν εἰς τ' ἀμπέλια, καὶ ἐκάψαν πολλὰ ἀπλικία.

Ἄβιζιάζω σας, ὅτι ἄνταν ἦρτεν ὁ ρήγας, δὲν εἶχε νὰ ποίση ὄξοδον, καὶ ἐποίηεν μονέδαν χαρκῆν, καὶ ἐπῆρην τὰ χαρκία τῶν λουτρῶν· καὶ κείνος ἦτον ἡ ἀφορμὴ καὶ ἐχαλάσαν τὰ λουτρά· καὶ ἐπῆρην τὰ χαρκωματικά τοὺς νοικοκυροὺς, καὶ ἐποίηεν καρτζά, καὶ σιζινία, καὶ πᾶσα σιζίνιν ἐπήγαινον ε' καρτζά. Καὶ ἐτρέχεν γ' χρόνους· καὶ τότες ἔρριψέν την, καὶ ἐποίηεν γρογία ἀργυρᾶ, καὶ κείνος καθαλλάρης. Καὶ ἐποίηεν καὶ μονέδαν καρτζά.

Καὶ τῆ ιε' ἀπριλλίου αὐξά' ἐπῆγεν ὁ ρήγας εἰς τὴν

(1) χάρμιζε. (2) καὶ τζενία. (3) ὅλοι.

Κερινίαν, διὰ τὴν ποίσην ποσγάδα, καὶ ἦτον καὶ ὁ Νικολὸς Μοράπιτος, ἔτρεξεν (1) ἀπὸ τὴν Καθολικὴν εἰς τὸ χαντάιν τῆς παρπακάνας, καὶ μέσα εἶχεν ἔγκρυμμα (2) οἱ ἀνθρώποι τοῦ ρε Λοῆς (3)· καὶ ὡς γίον ἔτρεχεν, ἐπισέεν τον ὁ Διέγο τὸ Κατζόρλας ἀπὸ τὰ ρέτινα· καὶ ὁ Τζάκος τοῦ μισερ Μαρτί σέρνει τὸ σπαθίν νὰ σκοτώσῃ τὸν Μοράπιτον, καὶ ἀγιοτίστην, καὶ κούγει τ' ἀρέτινον τὸ ἐκράτεν ὁ Κατζόρλας, καὶ τὸ ἀλόγον μοναῦτα ἐπῆγεν τον καὶ ἔβγαλέν τον ἔξω, καὶ ἐπῆγεν εἰς τὸν ρήγαν καὶ εἶπέν του τὸ πρᾶμαν. Καὶ ὁ ρήγας ὅσον ἦρτεν εἰς τὴν χώραν ἐχάρισέν του γ' πραστεια, τὴν Βυζακίαν, τὸ Καύκαλον καὶ τὸ Ἀθάσιν, καὶ δύο ἀμπελικαῖς, καὶ ἐποίησέν τον μαριτζᾶν τῆς Κύπρου· καὶ ἄρμασέν τον με τὴν κόρην τοῦ σιρ Λοῆς (4) τὸ Νόρες, καὶ εἰς ὀλίγαις ἡμέραις ἐπέθνεν ἡ γυναϊκά του.

Καὶ τῆς ιε' μηνὸς αὐξάνης Χριστοῦ ἦρταν δύο κάτεργα τοῦ Σοῦρ (5) τὸ Νάβες εἰς τὴν Ἀλικήν, διὰ νὰ σταθοῦν εἰς τὴν δουλευσιν τοῦ ρηγῶς, καθὼς τοῦ ἐμήνυσεν· καὶ ὅσον ἦρτεν εἰς τὴν Ἀλικήν, ἐπῆγεν ὁ ρε Τζάκ καὶ ὁ ἀμιρᾶς (6) ἀπὸ τὴν Λευκουσίαν καὶ ἐσύντυχεν μετὰ του· καὶ ἔδωκέν του πᾶσα βιττουκλίαν· καὶ ἔδωκέν του χαρτί, διὰ νὰ πάγῃ εἰς τὴν Τρίπολιν διὰ νὰ φέρῃ Σαρακηνούς, καὶ ἄλλα ἀποῦ τοῦ ἐπαράγγειλεν. Καὶ ἐστράφην ὁ ρήγας εἰς τὴν χώραν, διὰ νὰ πάρῃ τὸν κάμπον νὰ πάγῃ εἰς τὴν Ἀμμόχουστον. Καὶ ἐπῆγεν καὶ ἐτένωσεν εἰς τὴν μερίαν τοῦ ἀγίου Νικολάου, καὶ ὁ ἀμιρᾶς (7) εἰς τὴν πόρταν τῆς Λεμεσοῦ με οὔλους τοὺς Σαρακηνούς.

Καὶ τῆς β' ἰουνίου αὐξάνης ἦρταν ἀπὸ τὴν Γένουβαν διὰ τὴν Ἀμμόχουστον φαγοῦραν (8) ἕναν καράβιν καὶ μίχ φοῦστα, τὸ ποῖον καράβιν ἦτον τοῦ Ληνάρδου τὸ Γριμάλ· καὶ ἔφερεν

(1) καὶ ἔτρεξεν. (2) ἔγκρυμμα. (3) Λοῆς. (4) Λοῆς. (5) Σοῦρ. (6) μιρᾶς. (7) μιρᾶς. (8) φαγοῦρα.

καὶ καπετάνον εἰς τὴν Ἀμμόχουστον τὸν μισὲρ Βαβίλα Ζιν-
τὴλ Παρραβιζήν· καὶ ἦρτεν καὶ ὁ μισὲρ Τελεὰρ Τοριᾶ· μὲ τὴν
φούσταν, παγκῶν κβ', εἰς τὴν συντροφίαν τοῦ αὐτοῦ καραβίου,
καὶ μίαν γριππαρίαν Κρητικὴν φορτωμένην βιττουαλίαν. Καὶ
μυθῶνόντά το ὁ ρήγας, μοναῦτα ἐπῆγεν καὶ ἐρτισέν τα εἰς
τὴν μερίαν τῆς Ἀλικῆς, καὶ καιρὸν δὲν εἶχαν· καὶ μοναῦτα
ἔβαλεν τὰ ξύλα τὰ εἶγεν, καὶ ἐπολεμήσαν, καὶ ἐπῆρεν τὸ κα-
ράβιον καὶ τὴν συντροφίαν του μὲ μεγάλην βιττουαλίαν, ὅπου
ἔρχετο εἰς τὴν Ἀμμόχουστον. Καὶ πέρνωντά τα (1), ἐχάσαν
τὸ ὄστρο εἰς τὴν Ἀμμόχουστον.

Καὶ τῆ ζ' ἰουνίου αὐξά' ἦρτεν ὁ Σὸρ τὲ Νάβες, τὸν
ποῖον ἔπεψεν εἰς τὴν Τρίπολιν· ὁ ποῖος ἐποῖκεν τοῦ ρηγὸς
μεγάλην παραβουλίαν, καὶ ἔφερεν ς' μαμουλόκους καὶ ν' χαλ-
φουσιδες, καὶ σαγιτταις καὶ δοξαργίαι, καὶ ἓναν βουττιν (2)
πούρπουρην, καὶ μίαν φούσταν, καὶ δύο πουνπάρδαις (3)· ἡ
ποία φούστα, ἦτον τοῦ Περρέτου (4) Καρτεζήνα (5)· καὶ ἐνέ-
θεν εἰς τὸν λιμιόνα τῆς Ἀμμοχούστου, καὶ ταῖς πουνπάρ-
δαις (6) ἐχάρισέν ταις τοῦς Γενουβίους, καὶ τὰ προδέλοιπα
ἐπῆρέν τα καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Κερνίαν,

Καὶ θωρῶντα ὁ ρὲ Τζάκ τὴν παραβουλίαν τοῦ Σὸρ τὲ
Νάβες, ἐσήκωσεν τὸν κάμπον ἀπὸ τὴν Ἀμμόχουστον. Καὶ οἱ
Ἀμμοχουστιανοὶ οἱ Γενουβίοι ἐκάτσην εἰς βουλήν μὲ τὸν
καπετάνον, διὰ νὰ πέψουν νὰ φέρουν βιττουαλίαν διὰ τὴν Ἀμ-
μόχουστον· καὶ ἐπέψαν τὸν σὶρ Λουκὲ Μελῆν διὰ πρᾶματση-
τὴν νὰ φέρῃ βιττουαλίαν. Καὶ τῆ κη' σεπτεμβρίου, ἐξέβησαν
ἀπὸ τὴν Ἀμμόχουστον κέ ἀνομάτοι ἀρματωμένοι, καὶ ἐπῆγαν
εἰς τὸ Καστέλλιν, καὶ ἐπῆγαν εἰς τοῦς Στύλους, καὶ ἐπῆραν
σφακτά, βουδίαι, χοιρίδια, τζίρικα κεφαλία α'.

(1) ἐπέρνωντά τα. (2) βουττιν. (3) πουνπάρδαις. (4) Περρέτου.
(5) Καρτεζάνα. (6) πουνπάρδαις.

Καὶ τῇ β' ὀκτωβρίου (1) αὐξά' ἐξέβησαν καὶ ἀνομάτοι ἀπὸ τὴν Ἀμμόχουστον ἀρματωμένοι, καὶ ἐπῆγαν εἰς τὸ Ἀκρωτήριον, καὶ ἐπιάσαν γ' ἀνομάτους καὶ ἐπῆραν τοὺς εἰς τὴν Ἀμμόχουστον, καὶ ὁ καπετάνος ἐβκλέν τοὺς εἰς τὸ κριτήριον, καὶ ἐμολογήσαν πῶς ἐσκοτώσαν πολλοὺς ἀνθρώπους ἀφ' ὧν ἀρκεψεν ἡ γέφυρα, καὶ τὸ σαββάτον ἐφουρκίσαν τοὺς.

Καὶ τῇ θ' ὀκτωβρίου (2) αὐξά' ἐξέβη τὸ ξύλον τοῦ μισερῆ Ἐμπερεῶλ (3) διὰ νὰ πάγη εἰς τὸ Κούρικος ἀπὸ τὴν Ἀμμόχουστον, διὰ νὰ φέρῃ σιτάρην, καὶ ἐβάλαν καρaboύρην τὸν Ἀντώνην Λιμπάρδον πουρζέζην τῆς Ἀμμοχούστου· καὶ τῇ ε' δικεβρίου ἦρτεν φορτωμένον πᾶσα βιττουαλίαν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον.

Καὶ τῇ λ' ὀκτωβρίου (4) ἐπεψεν ὁ καπετάνος τῆς Ἀμμοχούστου τὴν καρabέλλαν τοῦ Φραντζῆ Κέττου διὰ νὰ πάγη εἰς τὴν Ἀγκῶναν νὰ φέρῃ σιτάρην. Καὶ οἱ Γενουδίσοι ἐποίκασιν μαντατοφόρον εἰς τὴν Γένουβην τὸν Λάζαρο Χάλκο, πουρζέζην τῆς Ἀμμοχούστου, καὶ τὸν Τζάν τ' Ἀντρίαν (5)· καὶ παγαίνοντα (6) οἱ ἀνωθεν εἰς τὴν Γένουβαν, ἐστράφησαν εἰς τὴν Ἀγκῶναν καὶ ἤυραν τὴν καρabέλλαν φορτωμένην γ' μοδία σιτάρην, καὶ ἦρταν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον.

Ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἦρτεν εἰς τὴν Ἀλικὴν ἕναν ξύλον Κατελάνικον τοῦ Ποῦντζε Τζηγιέλ, καὶ μία γαλιόττα τοῦ Μικέλ τὲ Μαρτῆ, καὶ εἰς τὴν γαλιότταν ἦρτεν ὁ Τζάν Πέρες. Καὶ ἦτον εἰς τὴν Ἀλικὴν τζιβητάνος ὁ Τζορτζῆς ὁ Πουστρουῦς, καὶ ἐπεψέν τον εἰς τὸ σπῆτιν του εἰς τὸν Λάρνακην, καὶ ἐφάγεν καὶ ἐκοιμήθην· καὶ ἐπαρακάλεσέν τον νὰ γράψῃ χαρτίν τοῦ ρηγός, καὶ νὰ τὸν ρικουμαντιάσῃ εἰς τὴν ἀφεντίαν του, καὶ ἂν ἦναι ὀρισμός του νὰ τοῦ δώσῃ τράτα νὰ βγάλῃ ἀ' μό-

(1) ὀκτωβρίου. (2) ὀκτωβρίου. (3) Μπερεῶλ. (4) ὀκτωβρίου. (5) Ἀντρία. (6) παγαίνοντα.

δια σιτάρην διὰ νὰ πάρῃ εἰς τὴν Ρόδο (1). Καὶ ἔγραψέν του χαρτίν, καὶ ἦρτεν εἰς τὸν ρήγαν, καὶ ὁ ρήγας δὲν τοῦ ἔδειξεν κανένα φανόν· καὶ θωρῶντα πῶς κανέναν φανὸν δὲν τὸν ἔδειξεν, ἐστράφην τάμπρὸς ὀπίσω εἰς τὴν Ἀλικὴν νὰ μπῆ εἰς τὴν γαλιάτζαν. Καὶ ὁ τζιβητάνος ἐκράτησέν τον καὶ εἶπεν του: ἔχε ἀπομονὴν καὶ θέλεις ἔχειν πᾶσα ἀπλαζίρ (2) ἀπὸ τὸν ρήγα. Καὶ ἔμεινεν εἰς τὴν Κύπρον.

Καὶ τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἦρταν εἰς τὴν Πάφον δύο κάτεργα, τὸ ἓνα ἑνοῦ Τζιτζιλιάνου (3) τοῦ Μαουτζίου τὸ Κοστάντζου, καὶ τὸ ἄλλον ἐζήτησε σάλβοκουντουτο διὰ νὰ μπῆ εἰς τὸν λιμιόναν τῆς Πάφου. Καὶ εἰς τὴν Πάφον ἦτον καπετάνος ὁ μισέρ Τζουάν Μισταχέλης, καὶ ἐποικέν του σάλβο, καὶ ἔγραψεν χαρτίν τοῦ ρηγός. Γροικῶντά το ὁ ρήγας, μοναῦτα ἐκβαλλίκευσε καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Πάφον, καὶ ἐτζάκισεν τὸ σάλβο τὸ ἐποίκεν ὁ Μισταχέλης, καὶ ἐπῆρεν τὸ κάτεργον, καὶ ἐποίηκεν καπετάνον τὸν μισέρ Τζουάν Μισταχέλην, διὰ νὰ τὰ βλέπη ὅς ὡς που νᾶρτη εἰς τὴν χώραν, διὰ νὰ ὀρδινιάσῃ καπετάνον. Καὶ ἐλθόντος του εἰς τὴν χώραν, ἔφερεν καὶ τοὺς δύο καπετάνους εἰς τὴν χώραν τῶν κατέργων· καὶ ὀρδινιάσεν καπετάνον εἰς τὰ κάτεργα τὸν Τζάμ Πέρες, καὶ ἐπεψέν τον εἰς τὴν Πάφον καὶ ἐπερίλαβεν καὶ τὰ δύο κάτεργα.

Καὶ εἰς ὀλίγαις ἡμέραις ἔδωκεν μίαν ὁμορφὴν ρένταν τοῦ μισέρ Μαουτζίου τὸ Κοστάντζου, τὴν Βάβλαν, τὸν Κορονόκηπον, τὰ Λυμπία (4), καὶ τὴν Κακοτρύγητην, τὸ Ἄρσος τῆς Μεσαρίας, καὶ ἕτερα, καὶ ἐποικέν τον ἀμιράλην τῆς Κύπρου, καὶ ἀρμασέν τον καὶ μὲ τὴν κόρην τοῦ σιρ Τουμαῆς τὸ Βερνῆ, καὶ ἐχάρισέν του καὶ τὰ σπιτία τοῦ Πενέττου Παρχιζιῆ. Καὶ τὸν ἄλλον καπετάνον τὸν Φραντζόζην εἶχέν τον πολλὰ ἀκριβόν, καὶ ἔθελεν καὶ κείνον νὰ τὸν ἀρμάσῃ καὶ νὰ τοῦ δώσῃ ρέν-

(1) Ρόδον. (2) ἀπλαζίριν. (3) τὸ ἓνα Τζιτζιλιάνον. (4) Λιπία.

ταις, καὶ δὲν ἐθέλησε νὰ σταθῆ, διότι ἦτον ἀρμασμένος, καὶ ἐζήτησέν του ὀρισμὸν νὰ πάγῃ εἰς τὸν τόπον του· καὶ γροικῶντα ὁ ρήγας, ἐχάρισέν του πολλὰ κνίσκια εἰς πολλὰ δουκάτα, καὶ ἔδωκέν του ὀρισμὸν καὶ πῆγεν.

Τὸ ἐλησμόνησα νὰ γράψω ὀμπρός:

Ἔχοντα καὶ ἐσηκώθη ὁ κάμπος τοὺς Σαρακηνούς ἀπὸ τὴν Κερινίαν, καὶ ἐπῆγαν νὰ πᾶν νὰ περάσουν, καὶ ἐμεῖναν οἱ Μαμζλούκιδες καὶ οἱ χαλφουσίδες μὲ τὸν ρήγα, καὶ οἱ ἀφένταις ἀποῦ ἴσαν εἰς τὴν Κερινίαν ἐκάτ'ζην εἰς βουλήν μὲ τὸν ρὲ Λοῆς (1), καὶ ἐφάνην τους, ὅτι ἡ κυρὰ ἡ Γζαρλόττα μὲ τὸν ἄντρον τῆς νὰ πάγῃ εἰς τὴν Ρόδον εἰς τὸν μέγαν μάστρον νὰ (2) φέρῃ δύναμιν, ἂν ἐμπορήσῃ, νὰ πάρῃ τὸ ρηγάτον. Καὶ ἐπῆρεν τὸ κάτεργον τῆς Ρόδου καὶ τοῦ Σὸρ τὲ Νάβες, καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Ρόδον (3)· καὶ μοναῦτα ὁ μέγας μάστρος καὶ οὔλοι οἱ ἀφένταις ἐποίησαν τους μεγάλην τιμὴν καὶ πολλὰ ἀπλαζιφία καὶ καλὴν συντροφίαν. Καὶ εἰς ὀλίγαις ἡμέραις ἐστράφησαν εἰς τὴν Πάφον, καὶ ἐπίσσαν εἰς τὰ καστελλία. Καὶ θεωρῶντά τους ὁ καπετάνος ὁ μισὲρ Γζουὰν Μισταχέλης, μοναῦτα ἐστρεψεν τὰ καστελλία εἰς τὸ χέριν τῆς ρηγαινας· καὶ μοναῦτα ἡ ρηγαινα ἔβαλεν τὸν μισὲρ Πιὲρ Ἐμπαλὸ καπετάνον· καὶ τὸν μισὲρ Γζάκο Μάχε ἐπῆρέν τον εἰς τὴν Κερινίαν· καὶ ἐπαράδωκεν τὰ καστελλία τοῦ μισὲρ Πιὲρ Ἐμπαλὸ μὲ μίαν ὁμορφὴν συντροφίαν. Καὶ ὁ ρὲ Λοῆς (4) καὶ ἡ ρηγαινα ἐστράφησαν εἰς τὴν Κερινίαν, καὶ ὅσον ἐπεσῶσαν (5), ἐποίησαν μεγάλην χαρὰν. Καὶ διαβαίνοντα ὀλίγαις ἡμέραις, ἐβγήκεν ὁ Σὸρ τὲ Νάβες μὲ τὰ κάτεργά του ἀπὸ τὴν Κερινίαν καὶ ἐπῆρεν μετὰ του τὸν Πέτρο τὲ Νάβες· καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Πάφον (6), διὰ νὰ ἐβγάλῃ τὸν Πιὲρ Ἐμπαλὸ (7), καὶ νὰ βάλῃ τὸν Πέτρο τὲ Νάβες. Καὶ δι-

(1) Λοῆς. (2) διὰ νὰ. (3) Ρόδο. (4) Λοῆς. (5) ἦσαν. (6) Πάφο. (7) Ἐμπαλὸν.

θαίνωντα ὁ Σὸρ τὲ Νάβες ἀπὸ τὴν Πενταγία, ἦτον τζιβητάνος ὁ Δημήτρη τὲ Κορός, καὶ θωρῶντα τὰ κάτεργα ὁ Δημήτρης, μοναῦτα ἐκαβαλλίκευσεν μὲ 'κείνους ὁποῦχεν καὶ ἐπῆγεν εἰς τὸν γιαλόν, καὶ ἐποίησαν μίαν ὁμορφην παταλία (1), καὶ ἐσκοτώθησαν (2) ἀπὸ τὸ ξύλον ζ' ἀνομάτοι, καὶ ἀπὸ τοὺς ἄλλους γ', καὶ ἐλαβώθησαν καὶ πολλοὶ ἀπὸ τὴν μίαν μερίαν καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλην. Καὶ θωρῶντα τὰ κάτεργα πῶς διάφορος δὲν εἶχαν, ἐσηκώθησαν καὶ ἐπῆγαν εἰς τὴν Πάφον, καὶ ἐβγάλαν τὸν Ἐμπαλω (3), καὶ ἐβάλαν τὸν Πέτρο τὲ Νάβες· καὶ κείνος ἐστράφην εἰς τὴν Κερινίαν. Καὶ μανθάνωντά το ὁ ρὲ Ἰζάκ, πῶς ὁ Σὸρ τὲ Νάβες ἐπῆγεν εἰς τὴν Πάφον καὶ ἐποίησεν καπετάνον τὸν Πέτρο τὲ Νάβες, ἐβγάλε τὸν Δημήτρη τὲ Κορόν ἀπὸ τὴν Πενταγίαν καὶ ἐπεψέν τον καπετάνον εἰς τὴν Πάφον. Καὶ παγαίνωντα, ἐποίησεν ἕναν ὀρισμὸν καὶ ἦρταν οὔλοι οἱ τουρκοποῦλοι καὶ οὔλοι οἱ φραγκομάτοι ὀμπρός του, καὶ ἐτριγυρίσεν (4) τὰ καστελλία καὶ ἐστηνοχωρῆσέν (5) τοὺς πολλὰ. Καὶ ὁ Πέτρο τὲ Νάβες μέσα 'ς τὰ καστελλία εἶχεν Φράγκους καὶ Κυπριώταις πόλλους, καὶ ἐβγαίναν ἀπὸ τὸ καστέλλιν καὶ ἐπολεμίζαν μὲ τὸν Δημήτρην. Ταῖς ἡμέραις ἐκείναις εὐρίσκετον εἰς τὴν Πάφον ὁ μισερ Ἰζουάν Μισταχέλης, καὶ θωρῶντα πῶς ὁ Πέτρο τὲ Νάβες εὐρίσκετον καπετάνος, ἦρτεν εἰς τὸν ρῆγαν καὶ ἐπῆρεν τὸν ὀρισμὸν του, ἀνὲν καὶ θέλη νὰ συντύχη μὲ τὸν Πέτρον τὲ Νάβες. Καὶ ἐδῶκέν του ὀρισμὸν, καὶ ἐποίησέν του χαρτίν εἰς τὸν Δημήτρη τὲ Κορό, νὰ τὸν ἀφήσῃ νὰ συντύχη τοῦ Πέτρο τὲ Νάβες. Καὶ παγαίνωντα (6) ὁ Μισταχέλης εἰς τὴν Πάφον, ἐσύντυχεν μὲ τὸν Πέτρο τὲ Νάβες, ἂν ἔχη ἀπλαζίριν, νὰ τοῦ ποίση σάλβο νὰ συντύχη μετὰ του, καὶ ἔχει ὀρισμὸν ἀπὲ τὸν ρὲ Ἰζάκ· καὶ μοναῦτα ἐποίησέν του σάλβο.

(1) πιαλιαν. (2) ἐσκοτώσαν. (3) Ἐμπαλόν. (4) ἐτριγυρίσαν. (5) ἐστενοχωρῆσαν. (6) παγαίνωντα.

καὶ ὁ Μισταχέλης ἐπήγεν εἰς τὰ καστελλία, καὶ ἐξέβην καὶ ὁ Πέτρο τέ Νάβες ἀποῦ μέσα καὶ ἐσυντύχαν, καὶ ἀπεκεῖ ἀποχαιρέτησεν πᾶσα εἰς, καὶ ἐπήγαν· καὶ τὸ πωρὸν εὐρέθησαν ἀντάμα· καὶ μὲ πολλαῖς προυμέσαις ἀποῦ ἐπρουμουτίασεν ὁ Μισταχέλης τοῦ Πέτρο τέ Νάβες, ἐστρεψεν τὰ καστελλία τοῦ ρέ Τζάκ. Καὶ ὁ Μισταχέλης ἐπέψεν χαρτίν τοῦ ρηγὸς (1) μὲ τὸν Παλίαν Σάλαχαν· καὶ θωρώντα τὸ χαρτίν ὁ ρέ Τζάκ, ἐπῆρεν μέγαλον ἀπλαζίριν· καὶ μοναῦτα ἔγραψεν χαρτίν ὁ ρήγας (2), καὶ ἐπεψέν τους εἰς τὴν Πάφον· καὶ τοῦ Παλία Σάλαχα ἐχάρισέν του τὰ χωργία τοῦ σιρ Ἀλησάντρου Καπάδοκα, τὸν Κουκᾶν (3) καὶ τὸν Μονιάτην· καὶ εἰς ὀλίγαις ἡμέραις ἐσῆκωσέν του τα καὶ ἔδωκέν τα τοῦ Πενέττου ἀπὲ τὸν Μωρῆαν. Καὶ κείνοι ἦσαν εἰς τὴν χώραν ἀπὲ τὴν Πάφον· καὶ ἐπήγαν οὔλοι (4) οἱ Μαμουλοῦκοι καὶ πολλοὶ χριστιανοί, καὶ ἐμπάσαν τὸν τοῦμ Πέτρον εἰς τὴν χώραν μὲ πολλὴν τιμὴν, καὶ ἐπῆραν τον ὀμπρὸς τοῦ ρηγὸς (5), καὶ ἐκάτσαν τον εἰς τὰ σπιτία τοῦ Παραβιζῆ· καὶ ἐχάρισέν του μίαν μεγάλην ρένταν.

Καὶ εἰς τὴν ἐχρονίαν αὐξγ' ἐπέψαν ἀπὸ τὴν Κερινίαν τὸν κούντη τέ Τζάφ τὸν Φλουρῆν εἰς τὴν Πόλιν διὰ μαντατοφόρον· καὶ τὴν ἀδελφὴν τῆς γυναίκας του εἶχεν τὴν ἓνας παχίας, ἣ ποίαις ἦτον Κατακουζηναῖς. Καὶ ἐτραχτίασεν ὁ παχίας μὲ τὸν κούντη, νὰ μνηύση νὰ πάγη ἡ γυναῖκά του εἰς τὴν Πόλιν, διὰ νὰ τὴν ἰδῆ ἡ ἀδελφὴ τῆς, ἢ τὰ παιδιὰ του· καὶ ἐμήνυσεν ὁ κούντης, καὶ ἡ γυναῖκά του δὲν ἐθέλησε νὰ παῖ, οὐδὲ τὰ παιδιὰ τῆς νὰ πέψῃ· καὶ ἔχοντα καὶ δὲν ἐθέλησε νὰ πάγη ἡ γυναῖκά του, οὐδὲ τὰ παιδιὰ του (6), ἐτραχτίασεν ὁ παχίας καὶ ἔβαλεν τὸν κούντην εἰς τὴν φυλακὴν, καὶ εἰς ὀλίγαις ἡμέραις ἐβγάλαν τον καὶ ἐκόψαν τον ἀπὲ τὴν ζώσην (7), καὶ ἐκάτσαν τον εἰς τὸ λαπρὸν (8) καὶ ἐκάψαν τον.

(1) ρέ Τζάκ. (2) ρέ Τζάκ. (3) Κοκᾶν. (4) δλοι. (5) εἰς τὸν ρηγόν. (6) τῆς. (7) τὴ ζώσιν. (8) λαμπρὸν.

Και εἰς τοὺς (1) αὐξ' ἐστενοχώρησεν ὁ ρὲ Τζάκ τὴν Κιρινίαν τόσον πολλά, ὅτι πῶν ζωὴν δὲν εἶχαν· καὶ ἐφάγαν καὶ σκύλλους καὶ κίτταις, καὶ ἕναν αὐγὸν ἐξάξεν (2) ἕνα λεωκτίνιν. Καὶ μέσα ἦτον καπετάνος ὁ Σὸρ τὲ Νάβες, καὶ ἐτραχτίασεν (3) ὁ ρὲ Τζάκ καὶ ἐπῆρὲν τον γαμπρὸν εἰς τὴν παστάρδαν τοῦ θειοῦ του· καὶ μοναῦτα ἐπῆρὲν τὴν.

Καὶ εἰς τοὺς αὐξδ' κθ' αὐγούστου ἐπῆρὲν τὴν Ἀμμόχουστον, ὡς γίον τὸ εἶπουν ὀμπρός· καὶ πέρωντά τὴν ἐβλάδεν μέσα καπετάνον τὸν Κουνέλλαν (4) καὶ εἶπέν του — 'δὲ πῶς σαθ τὸ λαλῶ· ἂν ἔρτω νύκταν, νὰ σοῦ πῶ ν' ἀνοίξης τὸ καστέλλιν, νὰ μὲν (5) τὸ ἀνοίξης, καὶ κράτησ' το δυνατὰ· καὶ τοῦτο σοῦ λαλῶ, ἀπάνω εἰς τὴν ζωὴν σου! Καὶ ὁ καπετάνος ἐνοιόαστην νὰ πάρῃ τὴν Ἀμμόχουστον, γιὰ νὰ σκοτώσῃ τὸν ρήγαν, νὰ πάρῃ τὴν Κύπρο. Καὶ ὁ ρήγας ἐνωσέν το, καὶ πάγει τὴν νύκταν εἰς τὸ καστέλλιν καὶ μὲ τοὺς Σαρακηνούς, καὶ βάλλει φωνὴν εἰς τὸ καστέλλιν νὰ τοῦ ἀνοίξῃ ὁ Κουνέλλας· καὶ εἶπέν του: ἔχω ὀρισμὸν ἀπὲ τὸν ρήγαν ἀπάνω εἰς τὴν ζωὴν μου, ὅτεν ἔρτη ἐκεῖνος μὲ τὸ κορμὶν του νύκταν, νὰ μὲν τοῦ ἀνοίξῃ τὸ καστέλλιν. Καὶ τὸ πωρὸν ἐλεμεντιάστην το τοῦ ρηγός, καὶ κείνος ἀποδιάβασέν τον μὲ καλὰ λογία. Καὶ μηνᾶ εἰς τὴν Λευκουσίαν, ὅτι νὰ εὔρεθον τὸ μεσανυκτικὸν ὅσοι σορδάτοι εἶναι καὶ Φράγκοι καὶ Ρωμοὶ (6), ναίρεθαῦν καλὰ ἀρματωμένοι εἰς τὴν Ἀμμόχουστον. Καὶ τοὺς Σαρακηνούς ἐπεψέν τους καὶ ἐπῆγαν καὶ ἐμείναν εἰς τὴν Ἀμασαρίαν· καὶ ἐκράτησεν δύο Σαρακηνούς, τὸν Τζάκον ὁποῦ ἐβάπτισεν καὶ τὸν Κουρκρυμᾶν. Καὶ ἐπῆγαν εἰς τὸν καιρὸν κατὰ τὸν ὀρισμὸν του, κ' ἐπαψάν τους, καὶ οὐλους τοὺς Σαρακηνούς ἐσκοτώσαν τους.

Καὶ ὁ Τζάνι Πέκ εἶχεν ἀδελφὴν, καὶ μαθάνοντα πᾶς ὁ

(1) εἰς ταῖς. (2) ἤξαξεν. (3) ἐτραχτίασεν. (4) καπετάνον τὸν Κουνέλλαν. (5) μὴδὲν μου. (6) Ρωμαῖοι.

ρήγας ἐσκότωσεν τὸν ἀδελφὸν τῆς καὶ τοὺς Σαρακηνούς, ἐπῆγεν ὀμπρὸς τοῦ σουρτάνου (1) καὶ ἐζήτησε νὰ τῆς ποίση δίκαιον (2) ἀπὲ τὸν ρὲ Τζάκ· ἡ ποία ἦτον μεγάλη κυρά. Καὶ μοναῦτα ὁ ρήγας ἔπεψεν μαντατοφόρον εἰς τὸν σουρτάνον μὲ μεγάλα κανισκία, λαλῶντα πῶς ἐθέλαν νὰ τὸν σκοτώσουν. Καὶ κείνη καθημερινὸν ἐπήγαιεν ὀμπρὸς του, καὶ ἔκλαιεν κ' ἐλάλεν του: ἀφέντη, διὰ ἕναν χοιρίδιον νὰ χαθῆ τόση ἀρμάδα, καὶ νὰ σκοτώσῃ καὶ τὸν ἀδελφόν μου! Καὶ ποτὲ δὲν τῆς ἐγράοικησεν, διότι εἰς τὴν Συρίαν εἶχεν ὁ ρήγας πολλοὺς ἀποῦ τὸν ἀγαποῦσαν. Καὶ ὁ σουρτάνος ἐμήνυσεν πολλὰ παραπονήματα τοῦ ρηγός.

Καὶ θωρῶντα ἡ ἀδελφὴ τοῦ Τζανίπεκ, πῶς ὁ σουρτάνος δὲν ἦτο νὰ τῆς ποίση βεντέττα, ἐνοιόσθη νὰ πέσῃ νὰ τὸν σκοτώσῃ· καὶ ἐξενίασεν ἕναν Σαρακηνὸν, καὶ ἦρτεν εἰς τὴν Κύπρον εἰς τὴν Ἀμμόχουστον, ὡς γίον πρᾶματευτῆς· καὶ εὐρίσκει (3) τὸν ρήγαν κάτω 'ς τὸν (4) 'γιαλόν, καὶ πάγει κοντά του, καὶ ἀκτυπᾷ του μίαν πουναλλίαν εἰς τὸν λαιμόν· καὶ ὁ ρήγας ἐσύρτην (5), καὶ ἔδωκέν τον ἔωπέτσιν. Καὶ μοναῦτα ἔπεσεν εἰς τὸν γιαλόν, καὶ ἐπέσαν καὶ ἐσκοτώσαν τον.

Καὶ εἰς τοὺς αὐξθ' ἐγένην μεγάλη πείνα εἰς τὴν Κύπρο, διότι ἐγένην μέγα μύρτος· καὶ τὸ σιτάριν ἐπουλέτον δέκα τὸν μόδιον· καὶ ἀπὸ τὴν πείναν ἐπεθάναν πολλοί. Καὶ ὁ ρήγας ἐποίηκεν πολλὴν προβιζίου (6), καὶ ἔπεψεν κ' ἔφερεν σιτάρην ὁσ' ὡς που καὶ ἔφτασεν ἡ ρέντα, καὶ ἀγιτιάσθη τὸ νησίον.

Καὶ εἰς τοὺς αὐο' ἦρτεν ἕναν θανατικόν, καὶ ἐπάντησεν (7) δυώμιση χρόνους, καὶ ἐπέθανεν τὰ τρία μερτικὰ τοῦ νησίου. Καὶ ὁ ρήγας ἐπῆρεν ἐκείνους ἀποῦ τοῦ φάνην (8) καὶ ἐπῆγεν εἰς τὸ Ἀκάκιν· καὶ ἐποίηκεν μεγάλας βλέπησες, καὶ τινὰς ἀπ' ἐκεινοὺς δὲν ἐπέθανεν.

(1) σουλτάνου. (2) κρίσιν. (3) ἦδρον. (4) εἰς τὸν. (5) ἔφτασέν τον. (6) προβιζίου. (7) ἀπάντησεν. (8) ἐφάνην.

Ἀκόμη ἀβιζιάζωσας, ὅτι ἀπὸ τοὺς ξένους ἀποῦ ἦρταν εἰς τὴν δούλευσιν τοῦ ρηγός, ἦρτεν καὶ ἓνας Γιάκουμο Μαρτέζης· καὶ ἄνταν ἦρτεν εἰς τὴν Κύπρον ἦτον ἀνυπόλητος, μὲ μίαν γρίζαν φορημένος· καὶ λικουβριάστην (1) μίαν τζάκραν, καὶ ἐπῆγεν εἰς τὸν κάμπον τῆς Ἀμμοχούστου μὲ τοὺς προδέλοιπους, καὶ ἐποίκεν τίποτες ἀρματτα· καὶ ἐδῶκάν του μνηῖον μὲ τοὺς προδέλοιπους· καὶ διαβαίνοντα ὀλίγος καιρός, εὐρέθην ὁ Νικόλας ὁ Παλέρμος, ὁ ποῖος ἦτον πάροικος τοῦ κούντη τῆς Τρίπολης καὶ ἐλευθερώθη, καὶ ἦτον ταβερνάρης καὶ ἐποίκεν κᾶποσα καρτζά, καὶ ἐπῆρεν τὸν ἄνωθεν Γιάκουμον γαμπρὸν εἰς τὴν κόρην του, καὶ ἐγένην ὁ ἄνωθεν Γιάκουμος τζιτατίνος· καὶ ἐποίκεν τον ὁ ρήγας τζιθητάνον εἰς τὴν Πενταγίαν· καὶ ὁ Πέτρο Τάβιλα ἦτον ἀφορμὴ τοῦ καλοῦ του, καὶ κείνος εἰς τὸ κρυφὸν πάντα ἐλάλεν κακὸν διὰ τὸν Πέτρο Τάβιλα. Καὶ εἰς τὸν καιρὸν τοῦ θανατικοῦ ὁ Πέτρο Τάβιλα; ἐπῆγεν εἰς τοῦ Μόρφου, καὶ ὁ αὐτὸς Γιάκουμος, καὶ ὁ Καρτζερᾶς ὁ Χίμης, καὶ ἄλλοι πολλοί, διὰ τὸ θανατικόν. Ὅποῖος Καρτζερᾶς ἦτον βαχλιώτης τοῦ ρηγός, καὶ ἦτον πεθερός του ὁ μισὲρ Τζουάν Μισταχέλης· καὶ εἶχεν εὔρειν τοὺς λᾶς τῶν ἀρμάτων, τοὺς εἶχεν ὁ Πέτρο Τάβιλας καὶ ἦτον ἐκεῖ καὶ ὠρδινίζεν διὰ τὴν σκάρδαν (2)· καὶ ἦτον καὶ ὁ ἄνωθεν Γιάκουμος (3), καὶ ποῖκεν πολλὴν φιλίαν μὲ τὸν Καρτζερᾶν τὸν Χίμην, καὶ εἰς τὴν μεγάλην φιλίαν ἀποῦ ποῖκεν, ἀποσκεπάστην ὁ νεῖς τοῦ ἄλλου· καὶ ὁ Χίμης εἶπέν του ὅ, τι εἶχεν ἡ καρδιά του· καὶ ἐποίκεν ἀδελφοσύνην. Καὶ ὡς γίον εἶναι φανερὸν καὶ ὁ ρήγας ἐπολόμαν πολλὰ κακὰ καὶ περιτσαῖς ἀντροπαῖς τοὺς Κυπριώταις, καὶ ἦσαν πολλὰ παραπονημένοι, καὶ ὁ Καρτζερᾶς ὁ Χίμης ἦτον πολλὰ παραπονημένος· καὶ ὡς γίον ἐγυρίζαν μὲ τὸν Γιάκουμον λαλεῖ του ὁ Καρτζερᾶς: Γιάκουμο, ἔθελε σὲ βαστάζειν ἡ

(1) ἑλικουβριάστην. (2) σκάρδαν. (3) Γιάκομος.

ψυχή σου νά ποῖκες ἐκεῖνον τὸ νά 'ποῖμα; Καὶ λαλεῖ του ὁ Γιάκουμος: μισὲρ Καλσερά, μακάρι νά σέ 'βάσταν ἐσέναν ἢ ψυχὴ σου, ὡς μὲ βροσᾶ ἐμέναν! πέ μου τίνα πρᾶμαν θέλεις; νά ποῖσης, καὶ θέλεις μὲ ἐγρωνίσειν, ὡς γίον νά τὸ ποῖκες ἐσοῦ! Καὶ ἀπολογήθη ὁ Χίμης καὶ εἶπέν του: ἀνίσως καὶ ὁ ρήγας νά σοῦ 'ποῖκεν ἀντροπήν, ἴντα ἔθελος (1) ποῖσει μετὰ του; Ἀπολογήθη ὁ Γιάκουμος; καὶ λαλεῖ του: ἔθελα τὸ σκοτώσει. Καὶ ἄλλα πολλὰ τὰ ἐσύντυχαν, καὶ ἐμουλλῶσαν.

Καὶ διαβαίνοντα τὸ θανατικόν, ἐστράφησαν οὔλοι εἰς τὴν χώραν. Κεὶ μίαν ἡμέραν εὐρίσκεται ὁ Καρτζεράς ὁ Χίμης μὲ πολλοὺς ἀποῦ παραπονοῦνταν διὰ τὸν ρήγαν, ὁ νεῖς ἐπαραποναῖτον διατὶ ἐσῆκωσεν τὰ χωργία του, καὶ ἄλλοι παραπονοῦνταν πῶς τοὺς ἐποῖκεν ἀντροπήν εἰς τὸ σπίτιν του (2), ἄλλοι διὰ τὴν συγγενατρίαν του· καὶ ἐπαραποναῖτον ἕνας ἀπὲ τὸν ἄλλον, καὶ ἐλαλοῦσαν: κάλλιον νᾶμεσταν ἀποθαμένοι, παρά τὴν ἀντροπήν ἀποῦ ἔχομεν ἀπὲ τὸν ἀφέντην μας! Καὶ γροικῶντα ὁ Χίμης ταῖς παραπόνησές τους, δὲν ἔδειξεν κανένα φανόν. Καὶ τὸν σεπτέβρη (3), τὸ πικρόν του ροιζικόν εὐρέθη ὁ Καρτζεράς μὲ τὸν ἄνωθεν Γιάκουμον, καὶ λαλεῖ του: αὔρι τὸ πωρὸν ποῖσε αἰυρεθοῦμε νά συντύχωμεν! Καὶ λαλεῖ του: μετὰ χαρᾶς. Καὶ ἀποχαιρέτησεν ἕνας τὸν ἄλλον· καὶ ὅσον ἐξημέρωσεν, ἐπῆγεν ὁ Γιάκουμος εἰς τὸ σπίτι τοῦ Καρτζερά τοῦ Χίμη, καὶ ἐκαβαλλικεῦσαν καὶ ἐπῆγαν εἰς τὸν Σάν Τζουάνην, καὶ ἐνέβησαν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, καὶ ἐγροικῆσαν λειτουργίαν· καὶ λαλεῖ ὁ Χίμης τοῦ Γιάκουμου: ἴντα σοῦ φαίνεται ἀπάνω εἰς ταῖς ἀντροπαῖς ἀποῦ μᾶς πολομᾶ ὁ ρήγας καθημερινόν, καὶ ἀντροπιάζει μας; εἶναι χρῆσι νά παίσωμεν ρεμέδα! Καὶ ἀπολογήθη ὁ Γιάκουμος καὶ λαλεῖ του: φαίνεται σου καὶ ἔχω μεγαλύτερην χαράν, παρά τοῦτον; Καὶ ἀποσκεπάστην του ὁ Χίμης εἴ τι εἶχεν *

(1) 'θέλος. (2) σπίτιν τους. (3) σεπτέβρη.

καρδιά του, και διά ούλους τούς συντρόφους όπου συντόχαν με τὸν Χίμην. Καὶ εἶπέν του: ἐγὼ εἶμι ὄτοιμος, καὶ πρῶτος! Καὶ ἐβγαίνοντα ἀπὲ τὴν ἐκκλησίαν, λαλεῖ ὁ Χίμης τοῦ Γιάκουμου. ἀδελφί, παρακαλῶ σε, ὡς γίον πιστὸς φίλος, τὰ λογία ἀποῦ συντόχουμεν νᾶναι μέσον μας, διατὶ τίποτες δὲν γινίσκεται· διατὶ ἡ παραπόνεσι πολλὰ πολομᾶ, καὶ ζηγᾶται τινας εἴ τι (1) νὰ φτάση, καὶ διὰ τοῦτον παρακαλῶ σε ἔχε τα κρυφά! Λαλεῖ του ὁ Γιάκουμος: Καρτζερά, δὲν με ἀγωνίζεις! δὲν εἶναι πρώτη φορὰ ἀποῦ παραπονήθην ἕνας τοῦ ἄλλου! Καὶ ἀποχαριστιστήκαν.

Καὶ ὁ Γιάκουμος μοναῦτα ἐπῆγεν εἰς τὸν ρήγαν, καὶ λαλεῖ τοῦ ρηγὸς εἴ τι ἤξευρεν, καὶ ἀλήθεια καὶ ψέματα· καὶ ὁ ρήγας ἔρισέν τον ἀπάνω εἰς τὴν ζωὴν του, νὰ μὲν τὸ μᾶθη τινὰς τὸ πῶς ἐπῆγεν εἰς αὐτῆς του. Καὶ τὴν Κερεκὴν ὠρδινίασεν ὁ ρήγας καὶ ἐποικεν μούστραν τζενεράλ ὀπίσω εἰς τὴν Τουχιάναν, καὶ ἤυρεν ἄλογα ψ'. Καὶ με δύο ἡμέραις πέμπει καὶ πᾶνει τὰ παιδία τοῦ Χίμη καὶ τὰ γ', καὶ τὸν Νικολῆν τοῦ Κωσταντῆ, καὶ τὸν Δημήτηρην τὸν Πουστρουῖν, καὶ τὸν Τζιάν τὸν Σέπαν, καὶ τὸν Τζάκον τὸν Σάλαχαν, καὶ τὸν Παλία τὰ Νόρες, καὶ τὸν Μαρτζιλίον, καὶ ἐφέρον τους ἕναν, ἕνα ὀμπρός του, καὶ ἐλάλεν τους: τοῦτον εἶναι τὸ μερίτόν μου, ὀποῦ σᾶς ἐποικα! Καὶ ὁ Νικολῆς τοῦ Κωσταντῆ ἦτον παραπονημένος, διατὶ ὁ ρήγας ἔβαλεν τζογίαν τῆς κλήμας, νὰ παίζουσι οἱ μαστόροι εἰς τὴν αὐλήν, καὶ ἔδωκεν τοῦ ἄνωθεν Νικολῆ νὰ χωρίζη, διότι ἦτον μάστρος καὶ βαλέντε ἄνθρωπος· καὶ ὡς γίον ἐχώρισεν, ἐφάνην τοῦ ρηγὸς καὶ χώρισεν (2) κακά, καὶ ἔρισε καὶ ἐραβδίσαν τον· καὶ εἶχεν τὴν παραπόνησιν πῶς τὸν ἐτζουρίασεν μέσα εἰς οὔλην τὴν χώραν. Καὶ ὁ ρήγας ἐβάσταν (3) πουνιάλον, καὶ θωρεῖ τον πῶς τὸ βλέμμα του ἦτον εἰς τὸν

(1) ἔ... (2) ἐχώρισαν. (3) ἐβάσταν ὀμπρός του.

πουνιάλον τοῦ ρηγός, καὶ μοναῦτα ὁ ρήγας ἐγύρισέν τον ὀπίσω του· καὶ ἦτον ἡ ἐνοία τοῦ Νικολῆ νὰ τὸν δρᾶζῃ, νὰ τὸν σκοτώσῃ τὸν ρήγαν· καὶ λαλεῖ του: ἄ, βρέ, τοῦτον εἶναι ἀποῦ σᾶς ἐτίμησα! Καὶ οὐλους ἔβαλέν τούς εἰς τὴν φυλακὴν, καὶ εἰς τὰ σίδερα, καλὰ βλεπτημένους. Καὶ ἐγένιν ἡ μέγα κλάμαν καὶ μέγαν κακόν. Καὶ οἱ συγγενάδες τους, ἡ γυναῖκιές τους, καὶ ἐπέσαν οὐλοὶ οἱ πηρούνιδες καὶ καθχλλάριδες, καὶ ἡ μάνα του, καὶ δὲν ἦτον καμμία ρεμέδα νὰ συγκατεβῇ ὁ ρήγας, καὶ ἐποῖκεν ἀπόφα νὰ τοὺς κατακόψῃ ὅλους· καὶ ὠρδινίασεν τ' ἀμαξία νὰ τοὺς πάρου (1)· καὶ ἐπῆραν τὸν Νικολῆν, καὶ τὸν Μαρτζίλιον, καὶ τὸν Δημήτρην, καὶ ἐκόψαν τους· καὶ ἐστράφησαν τ' ἀμαξία νὰ πάρουν καὶ τοὺς ἄλλους. Καὶ ὁ ρήγας διὰ νὰ μὴ τοῦ δώσουν φασιδίον, ἐμπῆκεν καὶ ἐσφαλίστην εἰς τὴν τζάμπραν του· καὶ ἔφτασεν ἡ μάνα του καὶ ἡ γυναῖκίές τους καὶ ἡ συγγενάδες τους, δαρμέναις, σουλλουρισμέναις, ἀνυπόλυταις· καὶ ἐτζάκισεν ἡ μάνα τοῦ ρηγός ταῖς πόρταις καὶ ἐμπῆκεν, καὶ ἐγονάτισεν καὶ κεῖνη καὶ οὐλαις ἀντάμα, καὶ ἐζήτησάν του συμπαθίον. Καὶ θωρῶντα τόσον κλάμαν καὶ τὴν μάναν του, ἐσυμπάθησέν τους, καὶ ἐβγῆκεν ἔξω, καὶ ἀρώτησεν ἂν ἐκόψαν τὸν Νικολῆ τοῦ Κωσταντῆ, καὶ εἶπάν του πῶς τὸν ἐκόψαν, καὶ εἶπεν: ὁ θεὸς νὰ τὸν μακαρίσῃ! Καὶ κείνοι ὁποῦ ἐμείναν, ὠρίσεν καὶ ἐκτίσαν τους, καὶ ἦσαν ὥστη καὶ ἐπόθζανεν (2) ὁ ρήγας, διότι ἀφῆκε νὰ τοὺς ἐβγάλουν.

Καὶ τὴν ἐχρονίαν αὐοᾶ' ἔπεψεν τὸν ἀρχιεπίσκοπον εἰς τὴν Ρώμην, καὶ ἔπεψέν τον νὰ τραχτιάσῃ (3) μὲ τὸν πάπαν νὰ κουρουνιαστῇ διὰ ρήγας τῆς Κύπρου, δεύτερον νὰ τραχτιάσῃ τὴν ἀρμασίαν του μὲ τὴν κόρην τοῦ δεσπότη τοῦ Μωρέως, ἡ ποία εὕρισκετον εἰς τὴν Ρώμην ἔς τὸ χέριν τοῦ Νικαία τοῦ γαρδενάλλη. Καὶ ἐπρεζεντιάστην ὀμπρὸς (4) τοῦ πάπα, καὶ ἐ-

(1) πάρουν. (2) ἐπέθζανεν. (3) τραχτιάσῃ. (4) ἐμπροσθεν.

ποίηκεν τὴν μαντατοφορίαν· καὶ ὅσα ἐπλημέλευσεν, ὁ πάπας δὲν ἐθέλησε νὰ τὸν κουρουνιάσῃ, διὰτι ἔξεν ὁ δίκχιος κλερονόμος. Καὶ ἀπὸ τὴν ἀρμασίαν τῆς κόρης τοῦ δεσπότη, ἐπαίκεν πᾶσα πρᾶμαν μὲ τὸν γαρδενάλλην, καὶ μὲ τοὺς προδέλοιπους, καὶ ἐρχόμενος ὁ ἀρχιεπίσκοπος ἔφερεν μετὰ τοῦ ἑναν πίσκοπον διὰ νὰ τελειωθῇ ἡ ἀρμασία. Καὶ ἔχοντα καὶ ὁ πάπας δὲν ἐθέλησε νὰ τὸν κουρουνιάσῃ, οὐδὲ τὴν ἀρμασίαν ἐθέλησε νὰ ποίση.

Καὶ ἐπεσεν εἰς τὴν Βενετίαν τὸν μισέρ Φιλίππο (1) Μισταχέλην, διὰ νὰ τελειώσῃ τὴν ἀρμασίαν μὲ τὴν ρήγαινα τὴν Κατερίναν (2). Καὶ ἐφέραν τὴν εἰς τὴν ἔχρονιαν αὐοβ' Χριστοῦ, καὶ ἀρμάστην εἰς τὴν Ἀμμόχουστον, καὶ ἐγένην μεγάλη φέστα. Καὶ ὁ ρήγας ἀφ' οὗ ἀρμάστην, ἔζησεν ἕναν χρόνον, καὶ ἀφ' οὗ ἐγένην ρήγας ἔζησεν εἰς τὸ ρηγάτον χρόνους ιβ' καὶ μῆνες ὀχτώ, καὶ ἐπόθανεν χρόνων λγ'.

Ἡ διαθήκη του. Καὶ ἐπεσεν εἰς τὸ κρεββάτιν κζ' μαίου αὐογ', καὶ γνώθωντα τὸ κορμίν του κακὰ, ἐθέλησε νὰ ποίση διαθήκην· καὶ ἔφεραν τὸν καντζιλιέρην του τὸν μισέρ Τουμάζο Φικάρδον, καὶ ἔγραψέν τὴν. Καὶ ὠρδινίασεν κουμερσάριδες εἰς τὸ ρηγάτον τὸν κούντην τῆς Τρίπολης, τὸν Τζουάν Ταφουρές, καὶ ἦτον καπετάνος τῆς Ἀμμοχούστου, καὶ τὸν μισέρ Τζάν Πέρες καὶ κούντην τὴν Τζάφ καὶ Καρπασίου καὶ καπετάνος τῶν κατέργων, καὶ τὸν Μόρφου τὴν Γρινιέρ τὸν κούντην τὴν Ρουχᾶς, καὶ τὸν μισέρ Ἀντρέα Κορνάρ τὸν ἀδετούρην τῆς Κύπρου, ὁ ποῖος ἦτον θεῖος τῆς ρήγαινας, καὶ τὸν μισέρ Τζουάν Ἀρονίον, καὶ τὸν μισέρ Ρίτζον Μαρίνον καὶ τζαμπερλάνος, καὶ τὸν Πέτρο Τάβιλα ὁ κοντοσταύλης, τοὺς ποίους ὠρδινίασεν κουμερσάριδες, καὶ εἶπεν· « Ἀνίσως καὶ ὁ θεὸς ποίση τὸ θέλημάν του ἐξ αὐτῆς μου, ἡ γυναϊκά μου νὰ ἦναι κυρὰ καὶ ρήγαινα τῆς Κύπρου, ἡ ποία

(1) Φιλίππο. (2) Κατερίναν.

εύρισκεται ἀγγαστρωμένη· και ἀνίσως και ποίση κληρονόμον, τὸ παιδί μου θέλω νὰ ἔχη τὸ ρηγάτον· και ἂν τοῦ ἔρτη θάνατος, θέλω τὸ ρηγάτον νὰ τὸ ἔχη ὁ παστάρδος ὁ Τζένιος· και ἂν πεθάνῃ ὁ Τζένιος, νὰ τὸ ἔχη ὁ Τζίας· και ἀνίσως και δὲν ζήσῃ ἀπ' ἐκείνους, νὰ τὸ ἔχη ἡ παστάρδα μου· και ἀνίσως και πεθάνῃ και 'κείνη, νὰ τὸ ἔχη ὁ κοντότερος κληρονόμος τοὺς τὲ Λουζινιάδες· και οὕτως εἶναι τὸ θέλημά μου. Ἀκόμη ἀφήνω ἕναν μέγαν τριζόρη, τὸ ποῖον ἐποίκα μὲ πολλὰς στράταις. Και τὰ κάτεργα τὰ ἐκράτουν ἀρματωμένα οὐλα νὰ τὰ ἀκαρματώσουν, και ἐκράτουν τοὺς ἀνθρώπους πολλὰ κριτηρέμενα ».

Ὁ ποῖος ἐπέθανεν ε' Ιουλίου αὐογ' Χριστοῦ. Και θαφίον δὲν τοῦ ἐποίκαν, διότι κερὶν δὲν εὕρισκετον (1) εἰς τὴν Κύπρον. Και ἐσκίσαν τον και ἐβγάλαν τάντερά του, και ἐπαρτζιμάσαν τον, και ἐθάψαν τον εἰς τὸν ἅγιο Νικόλαν. Και ἐβγάλαν τοὺς ἀνθρώπους ἀπὲ τὰ κάτεργα, και τοὺς ἄρχοντες ἀποῦ εἶχεν κτισμένους (2).

Και τῆ ιθ' Ιουλίου (3) ἐπεψεν ἡ ρήγαινα εἰς τὴν Λευκουσίαν ἀ' μοδία σιτάρην, διότι ἀκόμη ἦτον ἀκριβόν, και ἐπούληθην δωώμιση τὸν μόνον.

Και ὅσον ἐπέθανεν ὁ ρήγας, ἐπέψαν μαντατοφόρον εἰς τὴν Συρίαν ἕναν πουρζέζην τῆς Ἀμμοχούστου, τὸν Ἀντρούτζην Καζόλην, διὰ νὰ ποῦν τοῦ σουλτάνου τὸν θάνατον τοῦ ρηγός. Και ἐπέψαν και οἱ Βενετικοὶ ἀπὸ τὴν ἀρμάδα ἕναν κάτεργον εἰς τὴν Βενετίαν, διὰ νὰ πῆ τὸν θάνατον τοῦ ρηγός, και νὰ μηνύσουν ἴντα νὰ ποίσουν.

Και τῆ 5' Ιουλίου αὐογ' ἤρτεν εἰς τὴν Λευκουσίαν τὸ μαντάτον πῶς ἐπέθανεν ὁ ρήγας, και ἐσουνπίαστησαν οὐλοὶ οἱ κοντοσταῦλοι και ὁ παλιός τοὺς Βενετικούς, και ὁ μισέρ Μα-

1) εἶχεν. (2) ἀποῦ ἴσαν κτισμένοι. (3) Ιουλίου.

ούτζιου τὲ Κοστάντζος ὁ ἀμειράλης τῆς Κύπρου, ὁ ποῖος ἦτον βιζόρες εἰς τὴν Λευκουσίαν, καὶ ὁ σὴρ Πῶλ Τζάμπους, τὸν ποῖον ἐποίκην ὁ ρὲ Τζάκ συνεσκάρδον, καὶ ὁ σὴρ Γιλιάμ Τερράς ὁ ποῖος εὐρίσκειτον βισκούντης εἰς τὴν Λευκουσίαν, καὶ ὁ πρίσκοπος ὁ Νικόλαος ὁ Ρωμαῖος, καὶ ὁ ἀδικάρης τῆς μεγάλης ἐκκλησίας ὁ Ἀντόνη Σουλουάνης, καὶ ὁ μισὲρ Τζουάν Τερράς, ὁ ποῖος ἦρτεν ἀπὸ τὴν Ἀμμόχουστον καὶ ἐδικαλόησεν τὴν ρήγαιναν εἰς τὴν Λευκουσίαν καὶ εἰς οὐλα τὰ καστελλία, καὶ ἐπῆρχεν τὸν ὄρκον τοῦ Νικολὸ Μοράπιτου, ὁ ποῖος ἦτον καπετάνης εἰς τὴν Πάφον καὶ ἐμήνυσέν του ἡ ρήγαινα νᾶρτη. Καὶ ἐπέψαν τὸν Κουρτέσην καὶ τὸν μισὲρ Τζουάν Ἀττάρ, καὶ ἐποίκην πᾶσα ψουμάτος ὄρκον τῆς ρήγαινας. Καὶ τῆ κθ' ἰουλίου αὐογ' ἦρτεν εἰς τὴν Λευκουσίαν ὁ κούντη τὲ Ρουχᾶς ὁ Μόρφου τὲ Γρινιέρ ἀπὸ τὴν Ἀμμόχουστον, καὶ ἐκουφερτιάσεν τοὺς λαῶς (1) τῆς Λευκουσίας καὶ εἶπέν τους: ὅτι ἡ κυρά ἡ ρήγαινα ἐβολήθην τὸ ἔλα της εἰς τὴν χώραν, διότι εἶναι εἰς τὸν μῆνάν της νὰ γεννήσῃ, καὶ ἦρτα νὰ σᾶς τὸ πῶ ἀπὸ τὴν μεριάν της, καὶ ἔχει σας πολλὰ ἀκριβοῦς, καὶ θέλει σᾶς μαντενιάσειν πᾶσα πράμαν. Γροικῶντα οἱ ἀνθρώποι εὐχαρίστησαν καὶ εἶπάν του: ἀφέντη, ρικουμάντιασε εἰς τὴν ἀφεντιάν της, καὶ πέ της πῶς εἰμεστεν ὑποτακτικοὶ εἰς τοὺς ὀρισμοὺς της, νὰ ζήσωμεν καὶ νὰ πεθάνωμεν διὰ ὄνομάν της: Καὶ ἔμεινεν ὁ ἀφέντης ὁ κούντης εἰς τὴν Λευκουσίαν διὰ ὄνομάν της. Καὶ ὁ ἀμειράλης καὶ ὁ Πέτρο Τάβιλας ἐπῆγαν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον, καὶ εἰς ὀλίγαις ἡμέραις ἐστράφην εἰς τὴν Λευκουσίαν· τὸν ποῖον ὠρδιανάσαν νὰ ἔχη τ' ὄφικιν τῆς τζάμπρας, ὡς γίον τὸ εἶχεν εἰς τὸν καιρὸν τοῦ ρηγός: καὶ ἔμεινεν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον ὁ Πέτρο Τάβιλας, καὶ ἐπέψεν καὶ πῆρεν καὶ τὴν γυναϊκάν του· καὶ ὠρδιανάσεν εἰς τὸν τόπον τοῦ τὸν Πέτρο Καρτεζίνα.

(1) ἀθρώπους.

Καὶ τῆ λ' Ιουλίου ἐπέψεν ἡ ρήγαινα εἰς τὴν Λευκουσίαν διὰ νὰ πάρῃ τὸ κιβούριον τὸ πορφυρένον ἀπὸ τὴν ἁγίαν Σοφίαν διὰ νὰ βάλῃ τὸν ρήγαν μέσα. Καὶ γροικῶντά το οἱ κλησιαστικοὶ ἀναμίκτησαν καὶ ἐκάτσαν (1) εἰς βουλὴν, καὶ ἐποίησαν πῶς νὰ μὲν ἐβγῆ ἀπὸ τὴν ἁγίαν Σοφίαν, καὶ εἴ τις θελήσει νὰ τὸ ἐβγάλῃ νὰ τὸ πάρῃ, νὰ ἦναι ἀφωρισμένος· καὶ ἐμνηύσαν το τῆς ρήγαινας, καὶ ἡ ρήγαινα ὠρδινίασε νὰ πέψῃ εἰς τὸν πάπαν διὰ νὰ φέρῃ ὄρισμόν.

Καὶ τῆ ἐσχάτῃ Ιουλίου ἤρτεν ἓναν περγάντιν ἀπὸ τὴν Ρόδον, διὰ νὰ ἀποσκεπάσῃ τὸν θάνατον τοῦ ρηγός, τὸ ποῖον ἐπέψεν το ἡ ρήγαινα ἡ Τζαρλόττα, καὶ ἐράξεν εἰς τὴν μερίαν τοῦ Χρυσοχοῦ (2)· καὶ ἐρρίψαν ἓναν παιδίον τοῦ μισερ Τζουάν τὲ Μουντολίφ, ὀνόματι Βαλιάντην, διὰ νὰ μάθῃ πᾶσα πᾶρμαν ἴντα γινίσκεται, καὶ νὰ στραφῆ μοναῦτα. Καὶ ἀπεζεύγοντά του ἤρτεν εἰς τὴν Πενταγίαν, καὶ ἀγρωνίζοντά τον ἐπιάσαν τον, καὶ ἐπῆράν τον εἰς τὸν τζιβηθάνον τῆς Πενταγίας, καὶ ἀξαμινιάσαν τον, διατ' ἴντα ἀφορμὴν ἤρτεν· καὶ εἶπέν τους, πῶς ἤρτεν μὲ ἓναν περγάντιν, διὰ νὰ ἀποσκεπάσῃ τὸν θάνατον τοῦ ρηγός (3), τὸ ποῖον περγάντιν ἀπάνω ἔχει (4) ἓναν καθαλλάρην Κυπριώτην, ὁ ποῖος εἶναι ὁ μισερ Τζουάν τὲ Ζιπλέτ, καὶ ἓνας βαχλιώτης τῆς ρήγαινας ὁ Τέτι Πουσατ, καὶ ἄλλους περισσοῦς, καὶ βαστοῦν περισσὰ χαρτία. Καὶ μοναῦτα ὁ τζιβηθάνος ἐπέψεν τὸν αὐτὸν Βαλιάντην εἰς τὴν Ἀμμόχουστον διὰ τὸ περγάντιν. Καὶ ἀρματῶσαν μοναῦτα ἓναν ξύλον, καὶ ἐνέβην καπετάνος ὁ Τζάν Περές, καὶ ἐπῆγεν γυρεῦῶντα τοῦ περγαντίου, καὶ ἐστράφην καὶ δὲν τὸ ἤυρεν. Καὶ τῆ ια' αὐγούστου ἐκόψαν τὴν κεφαλὴν τοῦ ἄνωθεν Βαλιάντη, καὶ ἐποίησαν τον δ' κομματία.

Καὶ τῆ ιβ' αὐγούστου ἐπιάσαν τὸν Φουκᾶν ὁποῦ ἦτον

(1) ἐποίησαν. (2) Χρυσοχοῦ. (3) ῥὰ Τζιχ. (4) εἶχεν ἀπάνω.

εις τὴν τζάμπραν τοῦ ρηγός, τὸν ποῖον εἶχεν τὸν ὁ ρήγας πολλά ἀκριβόν, διὰ τὰ καρτζὰ τὰ ἐχάθησαν· καὶ διὰτι ἐξευρεν τὰ πράματα τοῦ ρηγός, ἐπιάσεν τον, διὰ νὰ μάθουν τίποτες ἀπὸ ἑαυτῆς του.

Καὶ τῆ ις' αὐγούστου ἐπῆγεν ὁ κούντης τῆς Τρίπολης, καὶ ὁ Τζουάν Ταφουρές καὶ ὁ καντζηλιέρης εἰς τὸ καστέλλιν τῆς Ἀμμοχούστου, διὰ νὰ ξαμινιάσουν τὸν ἄνωθεν Φουκᾶν· καὶ ἐσύραν τον πολλὰς φορτῆς, καὶ τίποτες δὲν ἐμολόγησεν· τὰ ποῖα καρτζὰ ἦτον ἕξι χιλιάδες δουκάτα.

Καὶ τῆ ιζ' αὐγούστου ἦρτεν ἕνα χαρτὶν ἀπὸ τὴν Ἀμμόχουστον εἰς τὴν χώραν, ἀπὸ τὴν μερίαν τῆς ρήγαινας εἰς τὸ χέριν τοῦ σὲρ Γιλιάμ Τερράς τοῦ βισκούντη, νὰ εὔρη τὸν Μαρήν τὴν Ποναθεντούραν καὶ νὰ τοῦ δείξουν τὸ χαρτὶν τῆς ρήγαινας, διὰ νὰ πιάσουν ἕνα ἄνθρωπον, ὁ ποῖος ἦτον δουλευτῆς τοῦ μισέρ Ρίτζου· καὶ ἐπιάσεν τον καὶ ἐπέψαν τον εἰς τὴν Ἀμμόχουστον, καὶ ἐσφίξαν τον διὰ τὰ καρτζὰ τὰ ἐχάθησαν τοῦ ρηγός, καὶ δὲν ἐμολόγησεν, καὶ ἀξαπολύσαν τον.

Καὶ τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἐπῆγεν ὁ βισκούντης εἰς τὸ σπίτιν τῆς Μαργέττα Περγαντῆ, καὶ ὤρισεν τὸν ἀδελφόν τῆς τὸν Λούκα ἀπὸ τὴν μερίαν τῆς ρήγαινας, νὰ πᾶ μοναῦτα εἰς τὴν Ἀμμόχουστον, καὶ ἂν δὲν θελήσῃ νὰ πάγῃ, νὰ τὸν πέψουν στασιό του. Καὶ γροικῶντα ὁ Λουκάς, ἐκείνην τὴν ὥραν ἐκαθαλλίκευσεν καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον, καὶ ἐπῆρεν καὶ τὰ προβιλιζία τῆς Μαργέττας τῆς ἀδελφῆς του, καὶ τῆς ἀδελφῆς του τῆς Κλέρας, καὶ τὰ δικά του· καὶ παγαίνωντα εἰς τὴν Ἀμμόχουστον, ἐποίηκεν μάντζε τῆς ρήγαινας διὰ λόγου του καὶ διὰ οὔλους τοὺς ἄνωθεν.

Καὶ εἰς τὰς ιη' αὐγούστου ἐπέθανεν ὁ σὲρ Τζουάν Ἀρόνιος· καὶ ἄνταν ἦρτεν εἰς τὴν Κύπρον ἦρτεν πτωχός, ἀμμέ ἦτον ἀπὸ καλὸν σπίτιν, Κατελάνος, καὶ ὁ ρήγας ἐποίηκεν (1)

(1) ἔδωκέν.

του πολλά καλά, και ἄρμασέν τον με τὴν κόρην τοῦ Φραντζίκη τὲ Σάντες τὴν κυρὰν τὴν Μαργαρίταν, και ἔδωκέν τους δημορφὴν ρέντα· και ἐπέθανεν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον, και ἐφῆραν τον εἰς τὴν χώραν, και ἐθάφτην εἰς τὸν Σάν Φραντζέσκον καλόγηρος.

Και τὴν αὐτὴν ἡμέραν μαντατοφόρον εἰς τὸν σουρτάνον ὁ Ἀντρία (1) τὲ Λόρτες.

Και ἐπέψαν τὴν αὐτὴν ἡμέραν τὸν Κωσταντί τὲ Χίο εἰς τὴν Συρίαν διὰ νὰ φέρῃ τὸν Ἀντρία Καζόλη (2).

Και τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἦρτεν ἡ ἀρμάδα ἡ Βενέτικη ἀπὸ τὴν Ρόδον εἰς τὴν Ἀμμόχουστον, κάτεργα ζ', τὰ ποῖα ἦρταν κερδεμένα ἀπὸ τὴν Μαύρην, και ἐπῆραν πολλοὺς Τούρκους και ἐφουρκίσαν τους, και ἐπῆραν και πολλὸν σιτάριον· και ἐσκοτώσαν οἱ Τούρκοι ἀπὲ τὰ (3) ζύλα κς' ἀνομάτους. Και ἔχοντα και ἐπίασαν εἰς τὴν Ρόδον, μοναῦτα ἡ ρήγαινα ἡ Τζαρλόττα ἐπέψεν δύο καθαλλάριδες, φερίδες Φρατζόζιδες, μαντατοφόρους εἰς τὸν καπετάνον τῆς ἀρμάδας τοὺς Βενέτικους λαλώντα: πῶς ἐπεὶ ἐπέθανεν ὁ ρὲ Τζάκ, ὁ ποῖος ἦτον παστάρδος και ἐκράτεν τὸ ρηγάτον ἄδικα, διότι ὁ κληρονόμος νὰ ζῆ και νὰ τὸ πάρουν ἄλλοι, διὰ τοῦτον ὡς γίον εἶναι δίκαιη κληρονόμησα τοῦ ρηγάτου ζωντανή, νὰ θελήσῃ ἡ ἀφεντία του νὰ τῆς δώσῃ πᾶσα ἄγιτα (4), διὰ νὰ ἔχῃ τὸ ρηγάτον τῆς, δικτι οἱ προκάτοχοι ρηγάδες εἶχά σας πολλὰ ἀκριβοὺς και τὰ πράματά σας και ταῖς ρένταις σας ἀποῦ ἔχετε εἰς τὴν Κύπρον, και με δίκαιον εἴστε κρτυόμενοι νὰ τῆς βοηθήσετε. Και ἀπολογήθην τους ὁ καπετάνος: ἀπὲ τὸ λαλεῖτε, ὅτι ὁ παστάρδος ἐκράτεν τὸ ρηγάτον ἄδικα, και τώρα ἡ ρηγαινα ὡς γίον κληρονόμος θέλει το· τὸ ρηγάτον ἐκράτεν, ὡς γίον ρηγας ἀποῦ τὸν ἐποῖκεν ὁ σουλτάνος· τὸ λοιπὸν ἐγὼ εἶμαι κρτυόμενος νὰ βοη-

(1) τὸν Ἀντρία. (2) Καρτζόρλα. (3) εἰς τὰ. (4) φαβούρ.

Θήσω τῆς ἀφεντίας μου, παρὰ τῆς ἀφεντίας τῆς· καὶ τοῦτον εἶναι ἡ ἀπολογία μου! Καὶ ἐπῆγαν οἱ μαντατοφόροι. Καὶ ἡ ἀρμάδα ἦρτεν εἰς τὴν Κύπρον· καὶ ὅσον ἦρτεν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον, μοναῦτα ἡ ρήγαινα ἐπέψεν οὐλους τοὺς καθαλλάριδες εἰς τὸν ἴγιαλόν· καὶ ἀπεζεῦσεν ὁ καπετάνος τῆς ἀρμάδας, καὶ πολλοὶ ζηντιλόμοι, καὶ ἦρταν οὐλοὶ (1) εἰς τὸ παλάτιν ὅπου εὐρίσκετον ἡ ρήγαινα. Καὶ ἐχαιρέτησέν τὴν ὁ καπετάνος καὶ ἐπεριάστην τῆς πολλὰ· καὶ ἡ ρήγαινα εὐχαρίστηεν του· καὶ ἐστράφην εἰς τὰ ξύλα.

Καὶ τῆ ιθ' αὐγούστου αὐο γ' ἐσηκώθην ἡ ἀρμάδα ἀπὸ τὴν Ἀμμόχουστον καὶ ἐπῆγεν εἰς τὸ Κουρίκος, καὶ ἀφῆκεν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον ς' κάτεργχα καὶ ν' στρατιώταις, καὶ δύο καπετάνους, Ρωμχίους, τὸν ἕναν Ράλλην καὶ τὸν ἕτερον Δημήτην.

Καὶ τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἦρτεν ὁ μαντατοφόρος, τοῦ ρέ Φαρράντου, ὀνόματι Σέβιρος, καὶ ἐσύντυχεν μὲ τοὺς κουβερνούριδες τοῦ ρηγάτου, καὶ ἐσύντυχεν μὲ πολλὴν σουπερπίαν πολλὰ χοντρά. Καὶ γροικῶντά του, ἔδιωξάν τον καὶ ἐξωρίσαν τον ἔξω τῆς Ἀμμοχούστου, εἰς τὸ Παραλίμνιν.

Καὶ τῆ κ' αὐγούστου αὐο γ' Χριστοῦ ἐπίασαν τὸν μάστρον τὸν τζεντούρην ὀνόματι Ματέον (2), καὶ τὴν συντροφίαν του, καὶ τὸν Τεζι(τέ)ριον, καὶ ἕναν τζανούνην, καὶ ἕναν φρέρην Φράντώνην, καὶ τὸν Τζορτζῆν τὸν Λαγουοδάρην, καὶ ἐπῆραν τοὺς εἰς τὸ καστέλλιν, καὶ ἐσύραν τοὺς· καὶ ἐμολόγησεν ὁ Ματέος καὶ ὁ Τεζιτέριος καὶ ὁ Φράντώνης καὶ εἶπαν, πῶς εἰς ταῖς ιε' αὐγούστου πῶς γινίσκεται προσκύνημην εἰς τὰ Ψηθίχα καὶ εἰς τὴν Ἀχειροποίητην, καὶ οὐλῆ ἡ Κερνία πάγει εἰς τὰ ἄνωθεν (3) προσκυνήματτα, καὶ κελνοὶ ἐθέλησαν νὰ κρατήσουν τὸ καστέλλιν διὰ τὴν Τζαχλόττα. Καὶ ἔφερέν τοὺς ὀμπρός του

(1) ὄλοι. (2) Τέον. (3) αὐτὰ.

ὁ πῖσλοπος τῆς Αιμεσοῦ, καὶ ἐτήκωσέν τους πᾶσα σακρίασμα καὶ τοὺς τρεῖς, καὶ ἐκόψαν ταῖς κεφαλάδας τους, καὶ ἐκόψαν τους ὃ κομματῖα.

Καὶ τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἐρουρκίσαν καὶ τὸν παιδίον ἀποῦ ἦρτε ν' ἀποσκεπάσῃ ἀπὸ τὴν Ρόδον.

Καὶ τὴν αὐτὴν ἡμέραν ὁ κούνητὴ τὲ Ρουχᾶς ἐπεψεν τὸν Τζᾶν Νιαβάρων εἰς τὴν Κερινίαν μὲ ε' ἀνομάτους μὲ τὰ ἄλογά τους, καὶ ἀπὸ τὴν Ἀμμόχουστον ἄλλους κ' ε', διὰ νὰ φέρουν ἄλλους ὅπου εἶπαν καὶ εἶναι παράβουλοι εἰς τὴν Κερινίαν. Καὶ δείχνοντα τὸ χαρτὶν τῆς ρήγαινας τοῦ καπετάνου, μοναῦτα ἐπίασεν τὸν Δημήτρην τὸν Ψυχιστὴν, καὶ τὸν υἱὸν του καὶ τὸν γαμπρόν του, καὶ ἄλλους ε' ξένους, καὶ ἐπῆράν τους εἰς τὴν Ἀμμόχουστον· καὶ ὁ νεῖς ἔφυγεν, καὶ τοὺς ἄλλους ἐπῆράν τους καὶ ἐσύραν (1) τους, καὶ δὲν ἐμολογήσαν, καὶ ἀξάπολύσαν τους.

Καὶ τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἦρτεν ἓνα χαρτὶν ἀπὸ τὴν Ἀμμόχουστον νὰ πιάσουν ἓνα Φραντζόζην, ὁ ποῖος εἶναι εἰς τὸν ἅγιον Νικόλαν τοῦ Σουλουάνη, καὶ τὸν τζαγκάρην τοῦ ρὲ Λοῆς (2), καὶ νὰ τοὺς πέψουν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον· καὶ ἠύραν τους καθαροὺς καὶ ἀξάπολύσαν τους.

Καὶ τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἦρτεν ὁ μαντατοφόρος ὁ Ἀντρίζ Καζόλης ὁποῦ ἐπεψεν ἡ ρήγαινα εἰς τὸ Κάργιος, καὶ εἶπαν πῶς τοῦ ἔδειξεν ὁ σουρτάνος καλὸν φανόν, καὶ ἔντυσέν τον ἓνα ροῦχον χρουσόν· καὶ μῆνυσεν νὰ τοῦ πέψουν τὴν πάγαν.

Καὶ τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἡ ρήγαινα ἐποῖκεν τὸν μισέρ Πὸλ Κονταρῆν καπετάνον εἰς τὴν Κερινίαν, καὶ τὸν μισέρ Πιέρ τὲ Βάλε, καστελλάνον.

Καὶ ἐκεῖναι, ταῖς ἡμέραις ἡ ρήγαινα ἡ Τζακλόττα ἐπεψεν μαντατοφόρον εἰς τὸν σουρτάνο τὸν Ρεπεζάρτε καὶ τὸν

(1) ἐτυραννίσαν. (2) Λοῆς.

Νικολό τὲ Μιλίας· καὶ ὁ σουρτάνος δὲν τὸν ἀτζετίσεν, καὶ ἐκράτησέν τους εἰς τὸ Κάργιος.

Καὶ τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἦρτεν ἀπὸ τὴν Ρόδον ἓναν κότεργον Βενέτικον, καὶ εἶγεν μέσθ ἓναν κόπελλον ὀνόματι Νικολῆν, καὶ ἔφερεν μετὰ του μίαν κοπέλλαν ἀπὸ τὴν Ρόδον· ὁ ποῦος ἦτον ἀδελφὸς τοῦ κοπέλλου ἀποῦ κατακόψαν· καὶ ὅσον ἀπέζευσεν, ἐπιάσαν τον καὶ ἐπῆράν τον εἰς τὴν Ἀμμόχουστον, καὶ ἀξχιμινιάσαν (1) τον, πῶς ἦρτεν ἀπὸ τὴν Ρόδον καὶ ἔφερεν καὶ τὴν κοπέλλαν, καὶ εἶπέν τους: ἀφένταις, ἀγάπησά την, καὶ ἐκλειψά την καὶ ἔφερά την! Καὶ ἐβάλλαν τους εἰς τὴν φυλακὴν, διὰ νὰ μάθουν καθαρὰ τὸ ἔλχ τους.

Καὶ τῆ κα' αὐγούστου ἐφέραν ἀπὸ τὴν Ἀμμόχουστον τὸν Φραντζόζην, καὶ ἐκόψαν τὴν κεφαλὴν του· καὶ τὸν ἄλλον ἐπέψαν τον εἰς τὴν Κερινίαν, καὶ ἐκόψαν καὶ κείνου τὴν κεφαλὴν του.

Καὶ τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἦρτεν ἓνας μαντατοφόρος ἀπὸ τὸν πάπαν, καὶ ἔφερεν πολλὰ μαντάτα ἀπὸ τὴν Ἰτάλιαν.

Καὶ τῆ κγ' αὐγούστου ἐστράφην ὁ μαντατοφόρος ἀπὸ τὴν Συρίαν, καὶ ὅσον ἀπέζευσεν, ἔφυγεν, διότι ἔμαθεν πῶς ἐθέλχ νὰ τὸν πιάσουν.

Καὶ τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἐξαπολύσαν τὸν Νικολῆν καὶ τὴν κοπέλλαν, ἀποῦ ἦσαν ἀπὸ τὴ Ρόδο.

Καὶ τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἐποῦκαν καπετάνον εἰς τὴν Κερινίαν τὸν μισὲρ Πὸλ Κονταρῆ.

Καὶ τῆ κζ' αὐγούστου ἐπιάσαν τὴν ρήγαινα οἱ πόνοι, καὶ τῆ κη' ἐγέννησεν πλληκάριν, καὶ ἐκράζαν το ρὲ Τζάκ· καὶ ἔζησεν ὀλίγον καιρὸν (2), καὶ ἀπόθηνεν (3).

Καὶ τῆ κθ' ἦρτεν τὸ μαντάτον εἰς τὴν χώραν, καὶ ἐποῦ-

(1) ἐξχιμινιάσαν. (2) ἓνον χρόνον. (3) ἐπόθηνεν.

καν γ' νύκτες, χραῖς, καὶ ἀξαπολύσαν καὶ οὐλους τοὺς φυλακισμένους.

Καὶ τῇ γ' Σεπτεβρίου ἦρταν ἀπὸ τὴν Ρόδον ἕναν ξύλον εἰς τὴν Ἀμμόχουστον, καὶ ἦρταν ὁ μισερ Ἄλοης Ἀλπερίκ· καὶ ἄνταν ἦλθεν (1) εἰς τὴν Κύπρον, ὁ ρήγας ἐποικέν του πολλὴν τιμὴν διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ μισερ Τζιάμης τοῦ θειοῦ του, καὶ ἔδωκέν του ρένταν (2) ἀ' δουκάτα· ὁ ποιοσ μισερ Ἄλοης (3) θωρῶντα τὰ πράματα τοῦ ρε Τζάκ πῶς δὲν ἦτον φέρμε, ἔστρεψεν πᾶσα ρένταν ἀποῦ τοῦ ἔδωκεν, καὶ ἐπῆγεν τὰμπρὸς ὀπίσω εἰς τὴν Ρόδον· καὶ μανθάνωντα ὁ Σαπλάνας τὸν θάνατον τοῦ ρηγός, ἔπεψέν τον εἰς τὴν Κύπρον, διότι ὁ μισερ Τζιάμης εὐρίσκετον εἰς τὴν Ρόδο διὰ καμμίαν κερτίου τὴν εἶχεν μὲ τὸν πρῶτόν του ἀδελφόν, καὶ ἔπεψέν τον διὰ νὰ (4) μνηύσῃ τὰ πράματα πῶς πᾶσιν.

Καὶ τῇ δ' Σεπτεβρίου ἦρταν ἕναν ξύλον ἀπὸ τὴν Συρίαν καὶ ἔφερον χαρτίκ, πῶς ὁ μαντατοφόρος τῆς ρήγαινας τῆς Κατερίνας πῶς ἐπροσδέχτην τον ὁ σουλτάνος, καὶ ἔδωκέν του καὶ τοὺς μαντατοφόρους τῆς Τζαχλόττας, καὶ ἔφερέν τους εἰς τὴν Κύπρον· καὶ ἔπεψεν καὶ ἕναν Μαμχαλοῦκον μαντατοφόρον.

Καὶ τῇ ε' Σεπτεβρίου ἐξέβην ὁ κούντης τὸ Ρουχᾶ· καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον, καὶ ἐμνήυσέν τον ἡ ρήγαινα, καὶ ἀφῆκεν εἰς τὸν τόπον του τὸν ἀμυράλην.

Καὶ τὴν αὐτὴν ἡμέραν ὠρδινιάταν τὸν Νικολὸ τὸ Μοραπίτον διὰ βισκούνην, καὶ ἐβγάλαν τὸν σὶρ Γιλιάμ Τερράς.

Καὶ τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἐξέβην ὁ παλιός τοὺς Βενετίκους ἀπὸ τὴν Λευκουσίαν, καὶ ἐπῆγεν κουβαλητὸς εἰς τὴν Ἀμμόχουστον.

Καὶ τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἦρταν δύο κάτεργα ἀπὸ τὴν ἀρμάδαν ἀπὸ τὴν μερίαν τοῦ καπετάνου, τὰ ξύλα τὰ εὐρίσκουν-

(1) ἦρταν. (2) τὸν χρόνον. (3) Λογίς. (4) νὰ τοῦ.

ται νά πᾶσιν ὀμπρός του· καὶ ἐγένην διχλαλημὸς, πᾶσα εἰς νά μπῆ εἰς τὰ ξύλα, καὶ ὅλοι (1) οἱ στρατιῶται νά πᾶν μὲ τ' ἄλογά τους· τὰ ποῖα ξύλα τῆς Ἀμμοχούστου, ὅπου ἦτον, ἦτον ξύλα ιη', καὶ μοναῦτα ἐπῆγαν.

Καὶ τῆ ιδ' Σεπτεμβρίου ἦρτεν ἓναν ξύλον ἀπὸ τὸν σουλτάνον (2), καὶ ἔφερεν χαρτὶν τῆς ρήγαινας, μοναῦτα νά τοῦ πέψη τὸ σεντοῦκιν τοῦ ρηγὸς καὶ οὖλαις ταῖς πραματεΐαις ὅπου τοῦ εὐρίσκονται (3), διότι εἶναι δικά του· καὶ ὁ σουλτάνος (4) δὲν ἐξευρεν πῶς ἐγέννησεν ἡ ρήγαινα καὶ ἔποιε κλερονόμον.

Καὶ τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἐπέθανεν ὁ φρὲ Γιλιάμ, καὶ ἔθαψάν τον εἰς τὸν Σάντ Ἀγουστήν· ὁ ποῖος ἐποίηεν πολλὰ καλὰ εἰς τὸ αὐτὸν μοναστήριον, καὶ ἐποίηεν καὶ τὸ ξενοδοχεῖον, καὶ ἀφῆκεν καὶ ἓναν χωρίον· καὶ ἀφῆκεν κουμερσάριδες τὸν παλιὸν τοὺς Βενετικούς, καὶ τὸν διέ τῆς μεγάλης ἐκκλησίας, καὶ τὸν ἀδικάρην τῆς μεγάλης ἐκκλησίας.

Καὶ τῆ κβ' Σεπτεμβρίου ἐγένην καθαλλάρης ὁ μισέρ Τζουάν Μισταχέλης εἰς τὴν Ἀμμόχουστον, καὶ ὠρδινάσαν τον διὰ μαντατοφόρον εἰς τὴν Βενετίαν ἀπὸ τὴν μερίαν τῆς ρήγαινας.

Καὶ τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἀπέζευσεν ὁ καπετάνος τῆς ἀρμάδας τοὺς Βενετικούς μὲ πολλοὺς ζηντιλόμους εἰς τὴν Ἀμμόχουστον.

Καὶ τῆ β' ὀκτωβρίου (5) ἐσηκώθην ἡ ἀρμάδα ἀπὸ τὴν Ἀμμόχουστον· καὶ ὅσον ἐβγήκεν, ἦρταν δύο ξύλα ἀπὸ τὴν Δύσειν καὶ ἐσυντύχαν μὲ τὸν καπετάνον, καὶ μοναῦτα ἐστράφην εἰς τὴν Ἀμμόχουστον. Καὶ τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἦρτεν ἓναν ξύλον τοῦ Μαρούφου εἰς τὴν Ἀμμόχουστον φορτωμένον σιτάρι. Καὶ εἰς τὸν λιμιόναν εἶχεν ἓνα ξύλον τοῦ πάπα φορτωμένον σιτάρην, καὶ ἐπῆράν το· καὶ εἰς τὸ αὐτὸν ξύλον ἦτον ὁ πα-

(1) οὗλοι. (2) σουρτάνον. (3) ὅπου εὐρίσκονται. (4) σουρτάνος. (5) ὀκτωβρίου.

τριάρχης ὁποῦ ἔχει τὸ Ψημολόφου. Καὶ ἄνταν ἤρτεν ὁ ρέ Γζάκ ἐσήκωσεν οὐλους τὰ χωργία, καὶ ἐσήκωσεν καὶ κείνον· καὶ ὅσον τὸ ἔμαθεν ὁ πατριάρχης, ἔπεψεν ἕναν μαντατοφόρον, διὰ νὰ τὸ πάρη, καὶ δὲν ἠμπόρῃσεν· καὶ ἐπάκτωσέν το ὁ ρήγης διὰ διακοσία δουκάτα τὸν χρόνον ἀπὲ τὸν πατριάρχην· καὶ διὰ τὴν ἀφορμὴν τούτην ἐπῆραν τὰ ξύλα. Καὶ μανθάνοντά το ἡ ρήγαινα (1), ἔπεψεν τὸν μισὲρ Τζιάμες εἰς τὴν Ἀλικήν, καὶ ἤυρεν τὰ ξύλα καὶ τὸν πατριάρχην, καὶ ἔδωκέν του υ' δουκάτα, καὶ ἔστρεψεν τὸ κάτεργον εἰς τὴν Ἀμμόχουστον μὲ ταῖς βιττουαλίαις.

Καὶ τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἐφέραν τὸν Τζάμ Περὲς κακόψυχα ἀπὸ τὴν Ἀμμόχουστον εἰς τὴν ἀρχιεπισκοπὴν, διότι ὁ ἀδελφός του ἦτον ἀρχιεπίσκοπος.

Καὶ τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἐμήνυσεν ἡ ἀφεντία νὰ κρατήσουν (2) εἰς κάτεργα διὰ βλέψησιν τοῦ νησιού, καὶ ἂν ἦναι χρῆσι (3) νὰ μνηύσωμεν τοῦ καπετάνου νὰ κρατήσῃ οὐλὴν τὴν ἀρμάδαν.

Καὶ τῆ ιβ' ὀκτωβρίου (4) ἐβγάλαν ἐκεῖνον τὸν εἶχαν εἰς τὴν φυλακὴν διὰ τὰ καρτζά τοῦ ρηγός, καὶ τὸν Τζορτζῆν τὸν Λαγουδάρη καὶ τὸν Φιλίππου τὸν Χαλινάρα (5), οἱ πγοὶ (6) ἦσαν καθαροί, διὰ τὴν Κερινίαν.

Καὶ τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἐποίησαν καθαλλάρη τὸν Πέτρο Γάβιλα εἰς τὴν Ἀμμόχουστον, καὶ ἐγένην μέγαν ριμοῦριν· καὶ ἂν δὲν εἶχεν ἐφτάσει ὁ Πέτρο Γάβιλας νᾶχεν σφαλίσειν ταῖς πόρταις τοῦ γιαλοῦ, ἐγίνισκετον μέγαν κακόν.

Καὶ τῆ κα' ὀκτωβρίου (7) ἐποίησεν ὁ βισκούντης ὁ Μοράπιτος, οὐλαις (8) ἡ πολιτικάῖς νὰ πᾶν εἰς τὸ Καμηλαργίον καὶ

(1) ὁ ρήγας. (2) ἤρτεν μαντάτον ἀπὲ τὴν Βενετίαν νὰ κρατήσουν. (3) χρῆσιμον. (4) ὀκτωβρίου. (5) Φιλίππου Χαλινάραν. (6) πῆσι. (7) ὀκτωβρίου. (8) διαλαημὸν, ὅτι οὐλαις.

εις τὸ Ἀμτζαργίον, καὶ νὰ μὲν εὐρεθῆ καμμία εἰς γειτονίαν, καὶ ὅποια νὰ εὐρεθῆ νὰ τὴν ἔσορῖζῃ ἔξω τῆς χώρας.

Καὶ τῆ κδ' ὀκτωβρίου (1) ἐπέθανεν ὁ Τζάν Παρὲς ὁ κούντης τὲ Τζάφ, καὶ ἐθάψαν τον εἰς τὴν ἀγίαν Σοφίαν.

Καὶ τῆ κς' ὀκτωβρίου (2) ἤρτεν χαρτὶν ἀπὸ τὴν ρήγαινα τοῦ ἀμιράλη (3) καὶ τοῦ βισκούντη, νὰ πᾶν εἰς τὸ σπίτιν τοῦ κούντη τὲ Τζάφ καὶ νὰ βουλλώσουν τὸ δικόν του, καὶ τὰ σπιτία του ἔσω τῆς χώρας, καὶ χωργίκα καὶ ρένταις, καὶ τὰ χωργίκα τῆς ἀρχιεπισκοπῆς· καὶ οὕτως ἐποίησαν, καὶ ἐπῆραν καὶ τὰ γραψίματά του. Καὶ θωρῶντα ἡ γυναῖκά του, μοναυτὰ ἐκαθ' ἀλλήλουςεν καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον· καὶ θωρῶντά την ἡ ρήγαινα, ἀφῆκέν την εἰς τὸ ποσέσον της.

Καὶ τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἤρτεν ὁ Ἀντώνη τὲ Λόρσας ἀπὸ (4) τὸ Κάργιος καὶ ἔφερε μαντάτον, πῶς ὁ σουλτάνος (5) ἔχει καλὴν ἀγάπην μὲ τὴν Κύπρον, καὶ νὰ τοῦ πέψουν κδ' χιλιάδες δουκάτα διὰ τρεῖς πάγαις ἀποῦ τοῦ χρωστοῦν, καὶ μέγαν κνίσικιν διατὶ ἐμπῆκεν ἡ ρήγαινα (6) εἰς τὸ ρηγάτον.

Καὶ τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἐποίησεν ἡ ρήγαινα τὸν Σασοῦν τὲ Νόρς κοντοσταύλην τῶν Ἱεροσολύμων.

Καὶ τῆ λ' ὀκτωβρίου (7) ἐφέραν εἰς τὴν Λευκουσίαν γ' χαρτίκα βουλλωμένα, τὰ ἔπεψεν ἡ ρήγαινα, μὲ τὸν ἅγιον Μάρκον, τὰ ποῖα ἤρταν ἀπὸ τὴν ἀφεντίαν τῆς Βενετίας, καὶ ἐδιὰβάσαν τα εἰς τὴν ἀγίαν Σοφίαν, καὶ ἐδηλοῦσαν: ἐμάθαμεν τὸν θάνατον τοῦ ρηγός, καὶ ἐπλήξαμεν πολλὰ, καὶ ἐμάθαμεν πῶς τὸ νησίον εἶναι ἀναπαμένο, καὶ οὔλοιοι ἀφένταις θέλουσιν σε διὰ ρήγαινα (8), καὶ ἐπῆραμεν μέγαν ἀπλαζίριν· καὶ ποῖσε ὅσον ἐμπορεῖς νὰ βλέπῃς τὴν ζωὴν σου καὶ τοῦ παιδιοῦ σου· καὶ ἀποῦ τὰ προδέλοιπα μὲν ἔχῃς ἔννοιαν, καὶ ἐμεῖς θέλομεν σοῦ

(1) ὀκτωβρίου. (2) ὀκτωβρίου. (3) εἰς τὸν ἀμιράλην. (4) ἀπὸ. (5) σουρτάνος. (6) τὸ παιδίον. (7) ὀκτωβρίου. (8) ρήγα.

βουθήσειν εἴ τι νάνκι χρῆσι· καὶ ἐγράψχμεν τοῦ καπετάνου τῆς ἀρμάδας νὰ τοῦ πέψη 5' κάτερρα, διὰ νὰ στέκουν εἰς τὴν δούλευσίν σου· καὶ ἂν ἔχῃς ἄλλην χρῆσι, μήνα μας.

Καὶ τῇ ε' νοεμβρίου αὐογ' ἦρτεν ὁ ἀρχιεπίσκοπος ὁ φρέ Λοῆς (1), τὸν ποῖον ἐπεψέν τον ὁ ρέ Τζάκ μαντατοφόρον διὰ νὰ προξενήσῃ τὴν παστάρδαν του μὲ τὸν παστάρδον τοῦ ρέ Φαρράντου, καὶ ἔφερεν μετὰ του ἕναν μαντατοφόρον.

Καὶ τῇ ιδ' νοεμβρίου αὐογ' ἐκαβαλλίκευσεν ὁ Πέτρο Τάβιλας καὶ οὔλοι οἱ Φράγχοι καὶ Ρωμαῖοι μὲ τ' ἄρματά τους, ὅσοι εἶχαν μνηῖον, καὶ ὁ Πέτρο Τάβιλας καπετάνος τους, καὶ ἐπῆγαν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον, διὰ νὰ δώσουν ὀρισμὸν ἵντα νὰ χουν νὰ πολομοῦν. Καὶ ὡς γίον ἐπηγαῖναν, ἐμπλάσαν 'νοῦ ὀνόματι Ρήνγκου, καὶ ἀρώτησάν τον, ἵντα μαντάττα ἔχει ἡ Ἀμμόχουστο· καὶ εἶπεν: ἠξεύρετε, ὅτι τὸ σαββάτον, πρὶν νὰ ξημερώσῃ γ' ὄρακι, ἐσκοτῶσαν τὸν μισέρ Ἀντρία Κορνέρ τὸν θεῖον τῆς ρήγαινας, καὶ τὸν μάστρε Γαβριέλ (2) τὸν Ζηντίλην, καὶ τὸν σὶρ Πὸλ Τζάππον. Γροικῶντα ὁ Πέτρο Τάβιλα, ἀρώτησέν του πῶς ἐδιάβην τὸ πρᾶμαν, καὶ εἶπέν του: δὲν ἠξεύρω νὰ σοῦ πῶ, παρὰ ὅσον γροικᾷς. Καὶ ἀποχαιρέτησέν τον καὶ ἐπῆγεν. Καὶ εἰς τὴν μίαν ὄραν τῆς νυκτοῦ ἦρτεν ἀπὸ τὴν Ἀμμόχουστον ὁ μισέρ Ἀλοῆς Ἀλπερίκ, καὶ εἶπέν του τὸ πρᾶμα τοῦ Νικολὸ Μοράπιτου καὶ τοῦ μισέρ Μζουτζίου τὸ Κοστάντζου, καὶ τοῦ σὶρ Τζουάν Τερράς, καὶ εἶπέν τους τὸ πρᾶμαν ὡς γίον ἐτραβενιάσεν, καὶ εἶπέν τους:

'Αφένται, ὁ πάπας ἔπεψεν ἕναν χαρτίν μὲ τὸν ἀρχιεπίσκοπον εἰς τὴν ρήγαινα καὶ εἰς ὅλους τοὺς καθαλλάριδες· ἠξεύρετε πῶς εἴστε ἀντροπιασμένοι εἰς ὅλον τὸν κόσμον, διατὶ ἐμάθαμεν τὸν θάνατον τοῦ ρηγός, πῶς ἀφήκετε τὸν μισέρ Ἀντρία Κορνέρ καὶ τὸν Μάρκο Πέμππον καὶ τὸν σὶρ Πὸλ Τζάπ-

(1) Λοῆς. (2) Γαβριήλ.

που, και τὸν ἱατρὸν τὸν Ζηνητίην και ἀφεντέψην τὸ ρηγάτο » ; Και ὅσον ἐπεριλάβην τὸ χαρτίν οἱ κουβερνούριδες, ἐμήνυσέν τους νὰ ποίσουν ἐκεῖον τὸ ἐποίκασιν· και δὲν ἐπῆραν κανέναν σκοπόν. Ἐξωμέρου και διαβάζοντα τὸ χαρτίν, ἐσυμπιάστησαν οὔλοι ἀντάμα ἔσω τοῦ Σαπλάνα, και ἐβάλαν μίαν ἔνοιαν διὰβολικὴν· και λαλεῖ τους — ἡξέυρετε ὅτι ἔμαθα ἀληθινὰ (1), ὅτι ὁ μισέρ Ἀντρέξ Κορνάρ ὠρδίνισεν ἕναν καπετάνον τὸν Τζάν βισκούνην Ταλιάνο μὲ τὴν συντροφίαν του διὰ ἦναι ἴδηγημένοι, τὸ νὰ ἴγροικῆσουν τὴν καμπάναν ἄρμε, οὔλοι ἀντάμα νὰ πηδήσουν εἰς τὸ σπῆτιν τοῦ κοντοσταύλη και τοῦ κούντη τὲ Ρουχᾶς και εἰς τοῦ κούντη τῆς Τρίπολης και εἰς τὸ σπῆτιν τοῦ Ρίτζου, και νὰ τοὺς σκοτώσουν! Και εἶπαν τοὺς λαῖ; τῆς Ἀμμοχούστου, νὰ ἦναι ἴδηγημένοι οὔλοι ἀντάμα, τὸ νὰ σημάνη ἡ καμπάναν, ναύρεθοῦν ὅλοι εἰς τὸ παλάτιν ἀρματωμένοι· και ἡτζου ἐγίνην. Και πρὶν νὰ ξημερώση τὸ σάββατον ὥραις γ', ε' νοεμβρίου, ἐσήμανεν ἡ καμπάναν ἄρμε· και οἱ καθαλλάριδες και οὔλοι οἱ ἀνθρώποι (2), καθὼς τοὺς ἐδῶκαν νὰ γροικῆσουν, ἐτρέξαν οὔλοι εἰς τὸ παλάτιν, και προτήτερα ἐπῆγαν εἰς τὴν αὐλὴν τῆς ρήγαινας (3)· και ἔρκετον ὁ σὶρ Πὸλ Τζάππου καθαλλάρης, και πισωκάπουλά του ὁ σὶρ Πιέρο Γούρρης· και ὅσον ἐμπῆκαν εἰς τὴν αὐλὴν τῆς ρήγαινας, ἤύραν τὸν Ρίτζον μὲ τοὺς λαῖ; του· και ὅσον εἶδεν ὁ Ρίτζος τὸν Τζάππον, ἀκτύπησέν τον μίαν λαγκίαν και ἐπέρασεν τον ἀπὸ τὴν μίαν μερίαν εἰς τὴν ἄλλην· και ὁ Γούρρης ἔφυγε· και ἐπῆραν τὸν Τζάππον ἀπὸ τὰ ποδίξ, και ἔρριψάν τον εἰς τὸν λάκκον. Και ὁ Ζηνητίης ὁ ἱατρὸς ἐνέβην μέσα εἰς τὴν τζάμπραν τῆς ρήγαινας, και ἐστάθην κοντά της, διὰ νὰ γλυτώση. Και ἦρτεν ὁ ἀρχιεπίσκοπος και ἠύρέν τον κοντά της πῶς ἐστέκετον ἀρματωμένος, και δὲν τὸν ἐγρώνισεν, και εἶπέν του: στέκε

(1) καθολικῶ. (2) ἀθρώποι. (3) Ἀπ' ἐντεῦθεν ἑλλείπουσι δύο φύλλα τοῦ μεγάλου χειρογράφου (366, 367).

ὦδε μὲ τὴν ρήγαινα συντροφίαν! Τάπισα ἐνέβην ὁ Ρίτζος, καὶ ἠῦρέν τον καὶ λαλεῖ του: ὦδ' ἔσαι παράβουλε! Καὶ λαλεῖ του: μισέρ Ρίτζο, ἄφης τον ὦδε! Καὶ κείνος δὲν ὀπεγιάσεν τὸν ὀρισμὸν τῆς, ἀμμὲ ἐπιάσεν τον ἀπὲ τὸ στῆθος, καὶ ἐδῶκέν του δύο πουναλίαις· καὶ ἠῦρέν τον ἀρματωμένον, καὶ ἐπιάσεν τον ἀπὲ τὰ μαλλία καὶ ἔβγαλὲν τον ἔξω, καὶ ἔδραξεν τὸ σπαθίν ἀπὲ τὴν κόξαν του, καὶ κείνος ἔφυγέν τους καὶ ἐμπῆκεν εἰς τὸ δῶμαν τοῦ μαγειρείου, καὶ ἐμπῆκεν καὶ ἐσκοτῶσάν τον. Καὶ ὁ μισέρ Ἀντρίαξ ἔφυγεν, καὶ ἐπῆγεν εἰς τὸ καστέλλιν, καὶ δὲν τοῦ ἀνοιῖξαν· καὶ ἐφτάσαν καὶ ἐσκοτῶσαν καὶ κείνον, καὶ τὸν μισέρ Μάρκον Πέμπον· καὶ ἔπαψεν τὸ πρᾶμα. Καὶ πύοντα τὸ ριμούριν, ἐπέψαν με νὰ πάγω εἰς τὴν Κερινίαν μὲ ὀρισμὸν τῆς ρήγαινας, διὰ νὰ μοῦ δώσουν τὴν Κερινίαν.

Καὶ ἀποχιεῖτησεν ὁ μισέρ Λοῆς καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Κερινίαν· καὶ οἱ ἄνωθεν καθαλλάριδες ἐστέκουνταν εἰς τὴν χώραν μὲ καλάτ; βίγλαις.

Καὶ ἐξ' ἀποχίτου ἐκαθλίκευσεν ὁ ἀμυράλλης καὶ ὁ βισκούντης, καὶ ἐποίησαν διαλαλημὸν ἀπὸ τὴν μερίαν τῆς ρήγαινας, πᾶσα ἄνθρωπος νὰ κάθεται 'ς τὸ σπίτιν του καὶ νὰ πολομᾷ τὴν δουλίαν του, καὶ εἰς πέντ' ἔξη μέραις εὐρίσκειται ἡ ρήγαινα εἰς τὴν χώραν, καὶ θέλειν ποίσειν πᾶσα πρᾶμα, καὶ νὰ μὲν τορμήσῃ τινὰς νὰ βαστάξῃ ἄρματον, οὐδὲ μικρὸς, οὐδὲ μέγας, ἀπάνω εἰς φούρκαν. Καὶ τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἤρταν ἀπὸ τὴν Ἀμμόχουστον ἅ' ἀνομάτοι Σιτζιλιάνοι, καὶ ἐμάθαμεν κελιώτερα τὰ μαντάτα, εἶπαν οὕτως:

Ἀφένταις, ἡξεύρετε, ὅτι ὁ κοντοσταύλης καὶ οἱ προδέλοιποι τῆς συντροφιάς του, ὁ κούντης τῆς Τρίπολης καὶ ὁ μισέρ Τζουάν Γαφουρὲς καὶ ὁ Ρίτζος, ἐνέβην ὁ διάβολος εἰς τὴν καρδίαν τους, καὶ ἐκατάστησαν καὶ ἐγένιν ἓν μεγάλη παραβουλίαν· ὅτι ὁ κοντοσταύλης καὶ ἡ προδέλοιπὴ του συντροφίαν ὠρδινίσαν, πρὶν νὰ ξημερώσῃ γ' ὥραις νὰ σημάνη ἡ

καμπάνα ἄρμε, καὶ καθῶς ὠρδινίσαν, ἐσήμανεν· καὶ ἐγροίκησαν οἱ καθαλλάριδες καὶ οὔλοι οἱ ἀνθρώποι τῆς Ἀμμοχούστου, καὶ ἦτο νὰ ποίσουν, ὅτι νὰ βρεθοῦν εἰς τὸ παλάτιν τῆς ρήγαινας. Καὶ γροικῶντα ὁ μισερ Πιέρο Γούρρης ἀρματώθη καὶ ἐπῆγεν εἰς τὸ σπίτι τοῦ σιρ Πὸλ Τζάππου, καὶ ἠῦρέν τον εἰς τὸ κρεβάτιν, καὶ λαλεῖ του: ἀφέντη, δὲν γροικᾶς τὴν καμπάναν; ἄνου, νὰ πᾶμεν εἰς τὴν αὐλήν, νὰ δοῦμεν ἴντα πράματα εἶναι, ὡς γίον εἴμεστεν κρατούμενοι! Καὶ ἐσηκώθη, καὶ ἐκαθλλίκευσαν εἰς ἕναν ἄλογον, καὶ ὁ Τζίξ, ὁ Καππάδοκας ἀπεζός, καὶ ἐπῆγαν εἰς τὴν αὐλήν. Καὶ ἐμπλασέν τους ὁ Λοῆς Ἀλπερικ, καὶ εἶπεν τοῦ Τζάππου: ἔμπα ἔσω, νὰ σοῦ συντύχω. Καὶ ἐμπαίνωντα, ἠῦρεν τὸν Κουρτέσην εἰς τὴν αὐλήν, καὶ εἶπέν του: πιάσ' τὸ χέριν μου νὰ πεζεύσω. Καὶ εἶπέν του: δὲν εἶναι χρῆσι νὰ πεζεύσης! καὶ ἀπεζεῦσεν ὁ Πιέρο Γούρρης ἀπ' ὀπίσω του· καὶ κείνον ἐσκοτώτέν τον ὁ Ρίτζος καὶ οἱ λαῖς του, καὶ σκοτόνοντά τον, ἐπῆραν καὶ ἐρίψαν τον εἰς τὸν λάκκον. Καὶ ὁ Ζηντίλης γροικῶντα τὴν καμπάναν, ἀρματώθη καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν αὐλήν, καὶ ἐνέβην εἰς τὴν τζάμπραν τῆς ρήγαινας, θαρρῶντα νὰ τὸν ἀγितिᾶση, καὶ δὲν ἐθάρρεν πῶς ἦτον διὰ λόγου του. Καὶ μοναῦτα ὁ Ρίτζος ἐνέβην εἰς τὴν τζάμπραν τῆς ρήγαινας, καὶ ἐπιάσεν τον, στανιὸ τῆς ρήγαινας, καὶ ἐβγαλέν τον ἔξω, καὶ ἐπέσαν ἀπάνω του πεντέξη ἀνομάτοι, καὶ λαλεῖ τοῦ Ρίτζου: ἴντα ἔφταισα, καὶ θέλεις νὰ μὲ σκοτώσης; καὶ ἔχοντα καὶ ἦτον ἀρματωμένος, καὶ ἐσήκωσεν τὴν φάλδαν τοῦ Ρίτζου, καὶ ἔδωκέν του μίαν στοκάδαν εἰς τὴν κοιλία, καὶ ἐσκοτώσεν τον. Καὶ ὁ μισερ Ἀντρέιξ εὐρίσκετον εἰς τὸ σπίτιν μὲ ἕναν χρυσοχόν, τὸν μάστρε Τουμάζον, καὶ γροικῶντα τὴν καμπάναν, λαλεῖ τοὺς ἀνθρώπους του: σκοπήσετε ἀπὲ τὸ παραθύριν, ἴντα πρᾶμαν εἶναι! καὶ σκύφουν, καὶ θωροῦν ἀνθρώπους καὶ ἐμπαίναν καὶ ἐκατέβηκαν (1). Καὶ γροικῶντα ὁ μισερ Ἀντρέιξ ἐ-

(1) Μέχρις ἐνταῦθα ἡ ἔλλειψις τοῦ ἐτέρου χειρογράφου.

σηκώθη, καὶ ἐσηκώθη καὶ ὁ μισερ Μάρκο Πέμπο, καὶ ἐπῆ-
 γαν εἰς τὸ σπίτιν τοῦ παλίου, διὰ νὰ μᾶθουν τὸ πρᾶμν. Καὶ
 ὡς γίνον ἐπηγαίνον, ἐμπλασέν τους ὁ κούντης τῆς Τρίπολης ἀρ-
 ματωμένους, καὶ λαλεῖ τοῦ μισερ Ἀντρία: ἄμε ἔς τὸ σπίτιν
 σου! Καὶ ὁ μισερ Ἀντρία δὲν ἐκουργίασεν, παρὰ πάγει (1) εἰς
 τοῦ παλίου· καὶ εἶπέν του ὁ παλίο: ἤξεύρετε, ὅτι ἐμνήσων
 μου νὰ μὲν σκαλέψω ἀπὲ τὸ σπίτιν μου! Καὶ γροικῶντα ὁ
 μισερ Ἀντρία, ἐμεινεν χαϊργιασμένος, καὶ πολλὰ ἐθόγισεν τὸν
 παλίου, νὰ πάγη εἰς τὸ καστέλλιν, καὶ ὁ παλίο δὲν ἐθέλη-
 σεν. Καὶ ἐκαθαλλίκευσεν ὁ μισερ Ἀντρία, καὶ ὁ μισερ Μάρκος
 ἀπέζός, καὶ ἐπῆγαν ὅλον τειχόκαστρον, διὰ νὰ πᾶν εἰς τὸ κα-
 στέλλιν, θαρρῶντα νὰ τοὺς ἀνοίξουν τὸ καστέλλιν· καὶ ἐβάλ-
 λαν φωνὴν τοῦ καστελλάνου διὰ νὰ τοὺς ἀνοίξη (2)· καὶ εἶ-
 πέν τους: ἀφένταις, ἔχω ὀρισμὸν ἀπὸ τοὺς κουβερνοῦριδες, ὅτι
 ἂν ἔρητῃ ἢ κυρά μας ἢ ρήγαινα μὲ τὸ κορμίντης, νὰ μὲν
 τῆς ἀνοίξωμεν. Γροικῶντα ὁ μισερ Ἀντρία, δὲν ἤξευρεν ἵντα
 νὰ ποίση, καὶ ἐπῆγεν καὶ ἐμπῆκεν εἰς τὸ ριστέλλο τοῦ κα-
 στελλίου. Καὶ μοναῦτα ἦρτεν ὁ κούντης καὶ ὁ Ρίτζος, καὶ ἐ-
 βάλλαν φωνὴν τοῦ καστελλάνου, καὶ ἀρωτῆσάν (3) τον, ἂν ἦρ-
 τεν τινὰς εἰς τὸ καστέλλιν· καὶ εἶπέν τους — ἄλλος δὲν ἦρτεν,
 παρὰ ὁ μισερ Ἀντρία. Καὶ γροικῶντα ὁ μισερ Ἀντρία ἀπ' ἐ-
 κεί ἀποῦ ἔστεκεν, εἶπέν τους: ἵντα θέλετε; Καὶ εἶπέν του: ἔλα-
 σὲ κράζει ἢ ρήγαινα. Καὶ ἐξέβην ἀπ' ἐκεῖ ἀποῦ ὀτέκεν, καὶ
 ἦρτεν ὀμπρός τους. Καὶ ἐκεῖ εὐρέθη ὁ Καζόλης, ὁ ποιο; ἦτον
 πουρζέζης (4) τῆς Ἀμμοχούστου, καὶ ἦτον βισκούντης εἰς τὴν
 Ἀμμόχουστον, καὶ ἕνας (5) πουρζέζης· καὶ θαρρῶντα τὸν μισερ
 Ἀντρία ἀπέζά, ἀπέζευσεν καὶ κείνος, καὶ ἔφερέν του τὸ ἄλογον
 νὰ καθαλλίκευση. Καὶ θαρρῶντά τον ὁ Ρίτζος πῶς τοῦ ἐδῶκεν
 τὸ ἄλογον, ἐποϊκέν του μεγάλην ἀντροπήν, καὶ ἔφερεν (6) τὸν

(1) πῆγεν. (2) ἀνοίξουν. (3) ἀρωτῆσέν. (4) πουρζέζος. (5) ἕτερος.
 (6) ἔφεραν.

πορτάντων του, καὶ ἐκβαλλέικευσεν ὁ μισερ Ἀντρίξ. Καὶ λαλεῖ του ὁ κούντης τῆς Τρίπολης τοῦ μισερ Ἀντρίξ: ἐγὼ πάγω, καὶ ἐσοῦ (1) ἔλα μὲ τὸν μισερ Ρίτζον. Καὶ λαλεῖ τοῦ κούντης: ἐγὼ ἔρχομαι μετὰ σου. Καὶ γροικῶντα ὁ Ρίτζος, τοῦ μισερ Ἀντρία ἀκτύπησέν του μίαν μαχαιρίν (2) εἰς τὴν κερκλήν, καὶ ἔπεσεν ἀπάνω του, καὶ ἐσκοτώσάν τον (3), καὶ ἐρρίψαν τον εἰς τὸ χαντάκιν τοῦ καστελλίου. Καὶ τὸν μισερ Μάρκο Πέμπον ἐσκοτώσεν τον ἕνας Μαρράνος, ὀνόματι Μαστίχης· καὶ ἔρριψαν καὶ κείνον εἰς τὸ χαντάκιν. Καὶ τὸ νὰ τοὺς σκοτώσουν (4), ἔπαψεν πᾶσα μάχη. Καὶ τὸ πωρὸν ἐπάσαν τὸν καπετάνον τοὺς Ταλιάνους τὸν Γζουάν Βισκούντην καὶ ἐβάλαν τον εἰς τὴν φυλακὴν, διὰ νὰ ἰάσουν ταῖς παραβουλίαις τους.

Καὶ τῇ 1ε' νοεμβρίου αὐογ' ἔπεψεν ὁ Λοῆς (5) Ἀλπερικ ἕναν χαρτίν ἀπὲ τὴν Κερινίαν, πῶς ὁ μισερ Πόλου Κονταρῆς δὲν ἐθέλησε νὰ τοῦ δώσῃ τὴν Κερινίαν, καὶ λαλεῖ, δὲν θέλει νὰ τοῦ δώσῃ ἀνθρώπου (6) ξένου, ἀποῦ δὲν ἔχει εἰς τὴν Κύπρον οὐδὲ γυναῖκα, οὐδὲ παιδία, οὐδὲ καμμὶν κράτησιν, ἀμμέ, ἂν ἔναι ὀρισμός της, νὰ πέψῃ τὸν Νικολὸ Μοράπιτον νὰ τοῦ τὸ δώσῃ. Καὶ ἐπέψαν τὸ χαρτίν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον. Καὶ μοναῦτα ἡ ρήγαινα ἔγραψεν χαρτίν τοῦ καπετάνου τῆς Κερινίας, ὅσον νὰ δῆ (7) τὸ χαρτίν, νὰ δώσῃ τὴν Κερινίαν τοῦ Νικολὸ Μοράπιτου. Καὶ ἔγραψεν τοῦ Νικολὸ Μοράπιτου νὰ ὀρδινιάσῃ (8) βισκούντην εἰς τὸν τύπον του, καὶ κείνος νὰ πᾶ νὰ περιλάβῃ τὴν Κερινίαν. Καὶ ἔβαλεν εἰς τὸν τύπον του τὸν πεθερόν του τὸν μισερ Παλίχ Φρασές, καὶ κείνος ἐπῆγεν εἰς τὴν Κερινίαν. Καὶ ὅσον ἐπῆγεν ὁ καπετάνος, καὶ οὔλοι εἶπᾶν του, καλῶς ἤρτες! καὶ ἐμπαίνωντά του, ἔμπασεν καὶ τὸν μισερ Ἀ-

(1) σοῦ. (2) μαχαιρίαν. (3) ἐσκοτώσεν τον. (4) Καὶ σκοτόνοντά τους. (5) Λοῆς. (6) ἀθρώπου. (7) ὅσον δῆ. (8) ὀρδινιάσουν.

λοῆς (1) Ἄλπερῆκ, καὶ τὸν μισὲρ Τουτζίου (2) τὲ Κοστάντζο, καὶ ἐσφάλισεν τὴν Κερινίαν, καὶ ἐπῆγαν εἰς τὸ κάστρον. Καὶ ὁ μισὲρ Πόλου Κονταρῆς εἶπεν τοῦ Μοράπιτου: σιγούριας' μου τὴν ζωὴν μου, καὶ νὰ σοῦ δώσω τὸ καστέλλιν. Καὶ εἰσιγουρίαςέν τον, καὶ ἀνοιζέν του. Καὶ μοναῦτα ὅλοι (3) ἀντάμα τῆς Κερινίας εἶπάν του: τὸ κάστρον δίδουμέν το 'ς τὸ χέριν σου, καὶ ὄχι ἄλλου τινός! Καὶ πέρωντά το, ἐκράτησέν το διὰ λόγου του, καὶ εἶπέν τους: ἀφένταις, ἠξεύρετε, ὅτι ἡ κυρά μου ἡ ρήγαινα ἔγραψέν μου νὰ πάρω τὸ καστέλλιν εἰς τὸ χέριν μου, καὶ ὄχι νὰ τὸ δώσω ἄλλου τινός! Καὶ τοῦ μισὲρ Ἀλοῖζου (4) εἶπέν του: νᾶχης ἀπομονήν, νὰ γράψω τῆς ρήγαινας ἕντα εἶναι ὀρισμός της νὰ ποῖσω.

Καὶ τῆ 13' νοεμβρίου ἔγραψεν χαρτίν τῆς ρήγαινας, καὶ ἐπέσωσεν εἰς τὴν Κερινίαν ὁ κοντοσταύλης ὁ μισὲρ Τζουάν Σαπλάνας· καὶ ἐπῆγεν πολλὰ θυμωμένος, διατὶ δὲν ἔδωκεν ὁ Μοράπιτος τὴν Κερινίαν τοῦ Λοῆς (5) Ἄλπερικ τοῦ ἀδελφοτέκνου του. Καὶ πηγαίνοντα ἤυρén την σφαλισμένην, καὶ ἐπῆγεν τὸ μαντάτον εἰς τὸν Μοράπιτον, πῶς ἐπῆγεν ὁ κοντοσταύλης καὶ στέκει ἔξω, καὶ ἂν εἶναι ὀρισμός σου, ν' ἀνοιζῆς τὸ καστέλλιν νὰ ἴμπῃ. Καὶ γροικῶντα ὁ Μοράπιτος, ἐστάθην πολλὴν ὥραν ἐννοιασμένος νὰ τοῦ ἀνοιζῇ· καὶ ἔπεψεν καὶ ἀνοιζέν του, καὶ ἐνέβην, καὶ ἀνοῖζάν του τὸ ἴσώκαστρον (6), καὶ ἐνέβην μέσα με πολλὰ φοβερίσματα εἰς τὸν Μοράπιτον, διατὶ δὲν ἔδωκεν τὸ καστέλλιν τοῦ ἀδελφοτέκνου του. Καὶ ἤρταν εἰς πολλὰ λογία. Καὶ θωρῶντα ὁ Κονέλλας τὸν Σαπλάνην τόσον θυμωμένον, εἶπέν του: ἀφέντη κοντοσταύλη, πολλὰ θαυμάζομαι εἰς αὐτῆς σου, καὶ φαίνεται σου καὶ θωρεῖς ἀνθρώπους (7) ἀποῦ δὲν ἀγρωνίζουσι τὴν τιμὴν τους, καὶ θυμώνεσαι πολλά! ἐγὼ δὲν ἤτον

(1) Ἄλογῆς. (2) Τζουάν. (3) ὄλοι. (4) Ἄλογῆς. (5) Λοῆς. (6) ἴσωκάστειλλον. (7) ἀθρόπους.

νά πρῖσω, παρὰ κατὰ τὸν ὀρισμὸν τῆς κυρᾶς μας τῆς ρήγαινας, καὶ ἡ ἀφεντία σου κράτησ' το, ὡς γίον θέλεις· διότι ἡ ρήγαινα ἔγραψέν μου νὰ περιλάβω τὴν Κερινίαν εἰς τὸ χέριν μου, καὶ νὰ μὲν τὴν δώσω ἄλλου τινός. Καὶ θωρῶντά το ὁ κοντοσταύλης, ἀποχαιρέτησεν καὶ ἤρτεν εἰς τὴν χώραν μὲ τὸν σερ 'Αλοῆς (1) 'Αλπερίκ. Καὶ ἐποίησεν ὡς ταῖς ιη' νοεμβρίου, καὶ τότες ἐπαρξάδωκεν τὸ καστέλλιν εἰς τὸ χέριν τοῦ μισέρ 'Αλοῆς (2) 'Αλπερίκ, καὶ ἐκεῖνος ἤρτεν εἰς τὴν χώραν.

Καὶ τὴν ιθ' νοεμβρίου ἐπῆγεν ἀπὸ τὴν Λευκουσίαν εἰς τὴν 'Αμμόχουστον ὁ Μοράπιτος, καὶ ὁ μισέρ Τζουάν Τερρᾶς.

Καὶ τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἤρτεν ἀπὸ τὴν 'Αμμόχουστον ὁ μισέρ Γιλιάμ Τερρᾶς, καὶ εἶπεν πῶς ἐσαρτζόζοναν τὸ παλάτιν τῆς ρήγαινας ἔξω, καὶ ἤρτεν πᾶσα ἄνθρωπος (3), καὶ ἐποίησεν τῆς ὄρκον, καὶ ἔστησεν πάγκον, καὶ ἐπλερῶσαν πᾶσα ἄνθρωπον (4) ὅπου ἐχρωστοῦσαν. Καὶ ὠρδινιάσαν μαντατοφόρον νὰ πάγη εἰς τὴν Βενετίαν τὸν μισέρ Φίλιππον 'Αποδοχάτορον, καὶ ἐδῶκάν του τὸ χωργίον τοῦ μάστρε Ζηντίλη τὴν Δοράν καὶ τὸν Χιτόν, καὶ τὸ σπίτιν του, καὶ ἐποικάν τον καὶ βιτζεκαντζιλιέρην, καὶ ἐδῶκάν του καὶ τ' δουκάτα· καὶ ἐπῆγεν μὲ ἕνα ξύλον Βενέτικον καὶ συντροφιάν ἕνα τοῦ ρε Φαράντου, καὶ ἐξέδην ιζ' νοεμβρίου αὐο γ'.

Καὶ τῆ ιθ' νοεμβρίου ἤρτεν εἰς τὴν χώραν μαντάτον πῶς ἐχαρτῶσαν τὴν παστάρδαν τοῦ ρε Γζάκ μὲ τὸν παστάρδον (5) τοῦ ρε Φαράντου, καὶ ἐπρομουτίσεν ὁ ρε Φαράντος πᾶσα φορὰν ὅπου τὸ ρηγάτον ἔρτη εἰς χρῆσιν (6), νὰ πέμπη κ' κάτεργα ἀρματωμένα, καὶ τ' ἀνομάτους ἀπεζοῦς διὰ τὴν βλέπησιν τοῦ τόπου, καὶ ρε Φαράντος νὰ πολομᾶ τοὺς ἐξόδους (7).

Καὶ τῆ κγ' νοεμβρίου ἐμήνυσεν ἡ ρήγαινα τοῦ Νικολό

(1) Λοῆς. (2) 'Αλοῆς. (3) ἄνθρωπος. (4) ἄνθρωπον. (5) παστάρδο. (6) χρῆσι. (7) ἐξόδους.

τὲ Μοράπιτου, νὰ βάλῃ τινὰν εἰς τὸν τόπον του, καὶ νὰ πάγῃ εἰς τὴν Ἀμμόχουστον. Καὶ ἐβάλεν τὸν σὲρ Σιμοῦν Φρασί· καὶ ὅσον ἔφτασεν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον, ἐβγήκεν καταπρόσωπὸν τοῦ ὀ ἀρχιεπίσκοπος καὶ οἱ κουβερνούριδες, καὶ ὅσοι εὐρίσκουνταν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον, καὶ ἐμπάσαν καὶ ἀπλικεῦσάν τον εἰς τὰ σπιτία τοῦ Ρίτζου.

Καὶ τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἦσαν ἰ κάτεργα εἰς τὴν Ἀμμόχουστον ἀπὸ τὴν ἀρμάδα μὲ ἓναν πρεβετατούρην μισὲρ Βιτόρ Σοράντζον, τὸν ποῖον (1) ἐπεψέν τον ἢ ἀφεντία διὰ βλέψησιν τοῦ τόπου. Καὶ ἐμάθῃν τὸ πρᾶμῃν τὸ ἐγίνην εἰς τὴν Ἀμμόχουστον, καὶ μανθάνοντά το, δὲν ἐθέλησε νὰ ἀπεζεύσῃ τινάς, οὐδὲ ἀφήκάν τους νᾶμποῦν εἰς τὸν λιμιόναν, καὶ ἐστάθησιν ἔξω εἰς τὴν Σάντα Κατερίαν. Καὶ μοναῦτα ἐβγάλαν ἓναν κάτεργον καὶ ἐπέψῃν το εἰς τὴν Βενετίαν, διὰ νὰ πάγῃ τὸ μαντάτον ὡς γίον ἐδιάβην (2), καὶ νὰ τοὺς μνηύσουν ἴντα νὰ ποίσουν. Καὶ μανθάνοντά το οἱ κουβερνούριδες τοῦ ρηγάτου, ἐπῆγαν εἰς τὸν γιालὸν νὰ πάρουν βουλὴν, διὰ νὰ πᾶσιν (3) εἰς τὰ ξύλα, διὰ νὰ συντύχουν μὲ τὸν πρεβετατούρην. Καὶ ἐφάνην τους νὰ πέψουν τὸν ἀρχιεπίσκοπον (4) νὰ πάγῃ εἰς τὰ ξύλα, διὰ νὰ συντύχῃ (5) μὲ τὸν πρεβετατούρην· καὶ ἐπέψῃν καὶ ἐφέρῃν σάλβο· καὶ ἐπῆγεν ὁ ἀρχιεπίσκοπος μὲ μίαν βάρκαν, καὶ ἐπῆγεν εἰς τὸ κάτεργον· καὶ ἦσαν εἰς πολλὰ λογία, καὶ εἰς πολλὰ τὰ ἐσυντύχαν, ἐζητήσῃν νᾶχουν τὴν Ἀμμόχουστο, ἢ τὴν Κερνίιν· καὶ εἶπέν τους: ἀφένται, ζητᾶτε πρᾶμῃν τὸ δὲν ἡμπορεῖτε νᾶχετε, διότι ὁ μακαρισμένος ὁ ρήγας ἐποίησεν διαθήκην, καὶ ἀφήκεν κουβερνούριδες εἰς τὸ ρηγάτον, καὶ κατὰ τὸν ὀρισμὸν τὸν ἔδωκεν δὲν ἡμποροῦν νὰ ποίσουν (6) ἀλλοίως· τῶρα στρέφομαι καὶ συντυχάνω μετὰ τους, καὶ θέλει τοὺς τὸ

(1) τὰ ποῖα. (2) πῶς ἐδιάβην. (3) πᾶν. (4) ἀρχιεπίσκοπον. (5) νὰ συντύχουν. (6) ἡμποροῦμε νὰ ποίσωμεν.

ἔπειν ἴντα ζητᾶτε, καὶ θέλετε ἔχειν ἀντίλογον (1). Καὶ ἀποχαιρέτησεν ὁ ἀρχιεπίσκοπος, καὶ ἦρτεν πολλὰ παγιασμένος (2), καὶ εὐρέθην με τοὺς κουβερνούριδες, καὶ εἶπέν τους καθὼς τοῦ εἶπασιν. Καὶ τὰ ξύλα ἐστέκαν (3) ἐξω εἰς τὴν Σάντα Κατερίναν, καὶ τινὰν δὲν ἀφήκαν νὰ ἀπεζεύση.

Καὶ τῇ κδ' νοεμβρίου αὐο γ' Χριστοῦ ὁ Ἀντόνη τὲ Λόρσας εὐρίσκετον εἰς τὴν Ἀμμόχουστον, καὶ εἶχεν ἕναν δουλευτὴν Πουρτουαλέζην, ὀνόματι Τζανίκον Κουτζόν, καὶ ἐκατάστησεν ὁ ἄνωθεν Ἀντόνης τὸν ἄνωθεν Τζανίκον νὰ πάγη εἰς τὸ καστέλλιν νὰ συντύχη με τὸν καστελλάνον, καὶ ἦτον ὁ Φαραντέτος καστελλάνος, νὰ τοῦ προμουτιάση ἀπὸ τὴν μερίαν τῆς ἀφεντίας δύο χιλιάδες δουκάτα, καὶ νὰ τοὺς δώσῃ τὸ καστέλλιν τῆς Ἀμμοχούστου. Καὶ ἐσύντυχεν μετὰ του, καὶ ἐκουσεντίαςεν καὶ ἐτζενιάσέν τον. Καὶ τὸ κωρὸν ὁ καστελλάνος ἐπῆγεν καὶ εἶπέν το τοὺς κουβερνούριδες, καὶ ἐπέψαν μοναῦτα καὶ ἐπιάσαν τον καὶ ἐβάλαν τον εἰς τὴν φυλακὴν, διὰ νὰ μάθουν τὸ πρᾶμαν καθαρά. Καὶ ὁ Ἀντόνη τὲ Λόρσας ἔφυγεν καὶ ἐνέβην εἰς τὸ κάτεργον τῶν Βενετίκων.

Καὶ τῇ κε' νοεμβρίου ὁ Νικολὸ Μοράπιτος ἐπῆγεν εἰς τὴν ρήγαινα καὶ ἐχαιρέτησέν την, καὶ ἐποικέν του καλὸν πρόσωπον, καὶ εἶπέν της: κυρά μου, ἐμήνυσέν μου ἡ ἀφεντία σου, καὶ ἦρτα κατὰ τὸν ὀρισμὸν σου. Γροικῶντα ἡ ρήγαινα, ὤρισεν τὸν ἀρχιεπίσκοπον νὰ τὸν ἀπολογιάση, καὶ εἶπέν του: ἀπὸ τὸ ἔλα σου καλῶς ἦρτες, καὶ ἄμε εἰς τὸ σπίτιν σου ρεποζιάσε, ὅσ' ὡς που νὰ ῥίση ἡ ἀφεντία τῆς κυρᾶς μας, καὶ ἔχει πολλὰ ρικουμαντάδον καὶ ἐμπιστὸν καὶ κχλόν της δουλευτήν. Καὶ ἀποχαιρέτησεν καὶ ἔπῃγεν (4).

Καὶ τῇ α' διεκεβρίου ο γ' Χριστοῦ ἐμήνυσεν ἡ ρήγαινα τοῦ Μοραπίτου νὰ εὐρεθῇ εἰς τὴν αὐλὴν της· καὶ ἐπῆγεν, καὶ ἐ-

(1) ρεπόσταν. (2) διαπυργιασμένος. (3) ἐμείναν. (4) ἐπῆγεν.

μπήκεν εἰς τὸ παλάτιν καὶ ἐχαιρέτησέν την, καὶ ὄρισέν τον νὰ πάγη καπετάνος εἰς τὴν Κερινίαν, διατὶ ἄλλον δὲν θέλει νὰ τὴν ἀποθαρρήσῃ (1) — διότι ὁ ρήγας εἶχέν σε πολλὰ ἀκριβὸν καὶ ἐμπιστὸν δουλευτήν, καὶ θέλω νὰ πάγῃς μοναῦτα νὰ τὸ πάρῃς εἰς τὸ χέριν σου τὸ καστέλλιν ἀπὲ τὸν Λοῆς (2) Ἄλπερίκ.

Καὶ γροικῶντα ὁ Μοράπιτος τῆς ρήγαινας, εἶπέν της: κυρά μου εἶναι ὀρισμός σου νὰ πάγω; Καὶ εἶπέν του: ἤτζου εἶναι ὀρισμός μου (3). Καὶ ἐφίλησεν τὸ χέριν της, καὶ ἐποίηκεν μάτζε διὰ τὸν υἱὸν του τὸν Γιάκουμον, καὶ ἔδωκέν του καὶ τὸ βισκουντάτον εἰς ὄλην του τὴν ζωὴν, καὶ νὰ βάλλῃ εἰς τὸν τόπον του ἐκεῖνον ὅπου νὰ θέλῃ (4). Καὶ ἀποχαιρέτησέν την καὶ ἐπῆγεν· καὶ ὠρδινίασεν ἡ ρήγαινα τὸν Ρίτζον, νὰ πάγῃ μὲ τὸν Μοράπιτον εἰς τὴν Κερινίαν, διὰ νὰ πάρῃ τὸ καστέλλιν ἀπὲ τὸν Λοῆς (5) Ἄλπερίκ καὶ νὰ τὸ δώσῃ τοῦ Μοραπίτου κατὰ τὸν ὀρισμὸν της.

Καὶ ἔδωκέν τους καὶ χαρτίκα καὶ ἤρταν εἰς τὴν χώραν, καὶ ἐγύρισαν τὴν χώραν καὶ ἐκουφερτιάσαν τοὺς ἀνθρώπους (6), καὶ εἶπάν τους, πῶς ἡ κυρά ἡ ρήγαινα ἔρκεται γλήγορα εἰς τὴν χώραν. Καὶ ἐξέβησαν καὶ ἐπῆγαν εἰς τὴν Κερινίαν. Καὶ ἀφῆκεν βισκούνητην (7) τὸν πεθερόν του τὸν Παλία Φρασῆς. Καὶ ὅσον τοὺς ἀποσκεπάσεν ὁ μισέρ Ἄλοῆς (8), ἐσφάλισεν τὴν Κερινίαν, καὶ ἐσύνηχέν τους, καὶ κείνοι δὲν τοῦ ἐδειξαν τὸν ὀρισμὸν τῆς ρήγαινας. Καὶ θωρῶντά τον, μοναῦτα ἀνοιξέν τους τὸ σῶκαστρον, καὶ ἔμπασεν τὸν Ρίτζον, καὶ ἐσύνηχέν του, καὶ ἐκοιμήθησαν ἀντάμα εἰς τὸ καστέλλιν. Καὶ ὁ Μοράπιτος ἔμεινεν ἔξω εἰς τὸ κάστρον. Καὶ πισταυρίου (9) ἀνοῖξαν τὸ σῶ-

(1) δὲν θέλω νὰ τὸ ἀποθαρρήσω τὸ καστέλλιν. (2) Λοῆς. (3) ὁ ὀρισμός μου. (4) ὅπου θέλει. (5) Λοῆς. (6) ἀθρώπους. (7) βισκούνητην εἰς τὸν τόπον του. (8) Λοῆς. (9) πιθαυρίου.

καστρον και ἔμπασαν τὸν Μοράπιτον, και ἐπαρὰδωκάν του τὸ καστέλλιν (1). Και ὁ μισέρ Ἀλοῆς (2) ἀνοίξεν τὴν πόρταν τῆς παρπακάνας και ἐξέβην ἐξω τῆς Κερνίας, χωρὶς νὰ ἴδῃ τὸν Μοράπιτον, και ἦρτεν εἰς τὴν χώραν. Και ὁ Ρίτζος ἔμεινεν μὲ τὸν Μοράπιτον γ' ἡμέραις, και ἦρτεν εἰς τὴν χώραν. Και τὴν νύκταν ἦρτεν ἓνας δουλευτῆς τοῦ μισέρ Ρίτζου ἀπὸ τὴν Ἀμμόχουστον, και ἔφερέν του ἓναν χαρτίν, πῶς ἐβγήκαν ἀπὸ τὰ κάτεργα γ' ἀνομάτοι ἀρματωμένοι διὰ νὰ τὸν πιάσουν. Γροικῶντα ὁ Ρίτζος, ἐπίασεν ν' ἀνομάτους διὰ νὰ τὸν βλεπήσουν ὄλην τὴν νύκτα (3), και τὸ πωρὸν ἐκαθαλλίκευσεν ἓναν καλὸν ἄλογον, και οἱ δέλοιποι και ἐπῆγεν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον. Και δὲν ἐδιάβησαν δ' ἡμέραις, και οἱ Σαλαβοῦνοι (4) ἐσκοτῶσαν ἓναν ἀνθρωπον τοῦ κούντη τῆς Τρίπολης ἐξω τῆς Ἀμμοχούστου. Ἡ ἀφορμὴ ἦτον τούτη (5)· ὅτι ἐξέβην ὁ κούντης τῆς Τρίπολης, ὁ ποῖος ἦτον καπετάνος τῆς Ἀμμοχούστου, και ἀνοίξεν τὴν πόρταν τοῦ γυαλοῦ και ἐσύντυχεν μὲ τὸν πρεβετατούρη, και ἐστράφην εἰς τὴν Ἀμμόχουστον· και ὅσον ἐξημέρωσεν, ἔμαθέν το ὁ Σαπλάνας και ἐφάνην του πολλὰ κακόν, λαλῶντα: δὲν ἔπρεπε νὰ πάγη μοναχός του νὰ συντύχη χωρὶς τὴν βουλὴν μας! Και διὰ τούτην τὴν ἀφορμὴν ἀγγρίστην ὁ Σαπλάνας. Και μανθάνοντά το ἡ ρήγαινα και ἡ βουλὴ τῆς, ἐποίησαν μοναχῆτα ἓναν ὀρισμὸν τοῦ Σαπλάνα ἀπὸ τὴν μερίν τῆς ρήγαινας και τοὺς κουβερνούριδες, νὰ μὲν σκαλέψῃ ἀπὲ τὸ σπίτιν του, ἀπάνω εἰς τὴν ζωὴν του και εἰς οὐλά του τὰ καλά. Και ἦτζου ἐποίηκεν κατὰ τὸν ὀρισμὸν τῆς. Και διαβαίνοντα δύο μέραις, ἐμνηυσέν τῆς παρκακλέματα (6), νὰ τὸν ἀφήσῃ νὰ πάγη εἰς τὴν Λευκουσίαν. Και ἐδώκάν του ὀρισμὸν· ὁ ποῖος ἦρτεν, και ἔφερεν και τοὺς κε' ἀνομάτους ἀποῦ πῆρεν και πῆ-

(1) ξώκαστρον. (2) Ἀλοῆς. (3) νύκταν. (4) και Σαλαβοῦνοι. (5) τοῦτον. (6) παρκακλέματα.

γεν με τ' ελογά τους. Καί η̄ρτεν εις την πόρταν, καί οί άνθρωποι (1) της χώρας δέν τόν αφήκαν νά μ̄πη, καί ειπάν του νά στραφη νά φέρη την ρήγαινα. Καί εις τούταις ταῖς ανακατωχίαις, εἶχεν έναν Μένικον Λαχανᾶν, καί εἶχεν έναν πιστάρδον, καί ειπέν του — δός μου χαρτίν κκι κλαμάρι νά γράψω, καί θέλω νά ποῖσω λογαριασμὸν με τὸν φούντικαν, κκι θέλω νά πάγω γλήγορα, διατί (2) ὁ Ρίτζος εἶναι ἔσω μας χωσμένος, κκι θέλει νά γράψη (3) χαρτίν εις την Ἀμμόχουστον. Καί τὸ κοπέλλιν ἐδιάβαζεν εις τοῦ Σμερλίου, καί ἐπῆγεν καί ειπέν τούτο. Καί ὁ Σμερλίους εὕρισκει τὸν Στέφανον τὸν Κουδουνᾶν καί ειπέν του — ὁ Ρίτζος η̄ρτεν εις την χώραν, καί εἶναι χωσμένος εις τὸ σπίτιν τοῦ Μενίκου τοῦ Λαχανᾶ, κκι πιστεύγω δέν η̄ρτεν ἄλλο, παρά νά σέ φουρκίση, ὄχι σὲν (4) μοναχά, παρά κκι ἄλλους πολλούς. Καί γροικῶντα ὁ Κουδουνᾶς, ἐπῆγεν καί ἐσώρευσεν (5) πολλούς, κκι ἐπῆγεν εις τοῦ Μενίκου (6), καί ἐγυρέψαν καί δέν τὸν ἤυραν. Καί τάπισα ἐκράτησεν στρατᾶν διὰ νᾶρτη ἢ ρήγαινα, ἀλλοίως νά μὲν ἀφήσουν πιὸ νᾶρτη τινὰ ἀπὸ την Ἀμμόχουστον, οὐδὲ ἀπ' ἄλλον τόπον.

Καί μοναῦτα ἐσημάναν την κκιμπάναν ἄρμε, καί ἐσωρεύτησαν οὔλοι εις τὸ σπίτιν τοῦ Κουδουνᾶ κκι ἐποῖκκαν βουλήν καί ἐποῖκκαν κάθους μέσον τους, τὸ Στέφανον κκι τὸν Τζουζήνην τὸν Μαῦρον καί τὸν Χάννην τὸν Χόμμον (7), καί ἄλλους πολλούς. Καί ἐποῖκκαν την παντιέραν της ρήγαινας, καί ἐπῆγαν εις την αὐλήν την ρηγάτικην (8)· καί ἐμπαίνοντά τους, ἤυραν τὸν ἀμιράλην καί ἀρεστιάσαν τον ἀπὸ την μερίαν της ρήγαινας, νά μὲν σκαλέψη ἀπὸ τὸ σπίτιν του· καί οὕτως ἐγένετον· καί ειπάν του — θέλομεν νᾶρτη ἢ κυρά μας ἢ ρήγαινα εις την χώραν! καί ὁ ἀμιράλης ειπέν τους — ποῖσετε ἐκεῖνον

(1) ἄθρῶποι. (2) διότι. (3) θέλω νά γράψω. (4) ἔσέν. (5) ἐσώρευσεν. (6) ἐπῆγαν εις τὸν Μένικον. (7) Χουμὸν. (8) ρηγάτικην.

τὸ θέλετε! καὶ μοναῦτα ἔγραψεν χαρτίν τῆς ρήγαινας, διὰ νὰ ποιῆ στρατὰν νῆρτη εἰς τὴν Λευκουσίαν. Καὶ ὅσον ἔπεψεν τὸ χαρτίν ὁ ἀμυράλης, ἤρτεν ὁ σὶρ Τζουὰν Τερρᾶς νὰ ἔμπῃ εἰς τὴν χώραν, καὶ δὲν τὸν ἀφήκαν, ὅς ᾧ; που καὶ ἔποικέν τους ὄρκον (1), ὅτι νὰ ζήσῃ καὶ νὰ ἀποθάνῃ (2) μετὰ τους, καὶ τότες τὸν ἔμπάσαν. Ἐπίσον ἤρτεν ὁ Πενέτο Καρτεζήνας, καὶ δὲν τὸν ἀφήκαν νὰ ἔμπῃ, ὅς ᾧ; που καὶ ποῖκεν καὶ κείνος ὄρκον.

Καὶ τῇ κθ' Δικεβρίου ἤρτεν εἰς τὴν Λευκουσίαν ὁ κούντης τῆς Τρίπολης καὶ ὁ Πέτρο Ἰάβιλας, διὰ νὰ συντύχουν μετὰ τοὺς ἀνθρώπους (3) τῆς Λευκουσίας. Καὶ γροικῶντα ὁ λαὸς ἐσωρεύτησαν οὐλοὶ ἀντάμα καὶ μετὰ ἄλογα καὶ ἀπεζοί, καὶ ἤρταν εἰς τὴν πόρταν τοῦ Φόρου καὶ ἐσφαλίσαν τὴν, καὶ ὠρδινίσαν καπετάνον τὸν σὶρ Τζουὰν Τερρᾶς. Καὶ οἱ ἄρχοντες ἐστάθησαν ἐξω τῆς χώρας. Καὶ ἔπεψεν ὁ κούντης τῆς Τρίπολης τὸν καπετάνον τῆς Σίβουρης τὸν μισέρ Φίλιππον Συγκλητικόν (4), καὶ ἐσύντυχεν μετὰ τοὺς ἀνθρώπους τῆς χώρας καὶ μετὰ τὸν μισέρ Τζουὰν Τερρᾶς καὶ μετὰ τοὺς μαστόρους, καὶ εἶπέν τους — ἀφένταις, ἠξεύρετε ὅτι ἡ κυρὰ ἡ ρήγαινα ἔπεψεν τὸν κούντην τῆς Τρίπολης καὶ τὸν Πέτρο Ἰάβιλα, καὶ ἤρταν νὰ συντύχουν μετὰ σας, ἀπουκάτω εἰς τὸ σταντάριν τῆς κυρᾶς μας τῆς ρήγαινας, διὰ νὰ τοὺς ἔπῃτε ἴντα ζητᾶτε. Καὶ οὐλοὶ μίαν φωνὴν — θέλομεν τὴν κυρὰ μας καὶ τὸν ἀφέντην μας νᾶρτουν εἰς τὴν χώραν, καὶ νὰ ζήσωμεν καὶ νὰ ἀπεθάνωμεν εἰς τὸ ὄνομάν της! Καὶ λαλεῖ τους — θέλετε νὰ πάγω νὰ τοὺς ἔπῃ νᾶρτουν νὰ συντύχουν μετὰ σας, διὰ νὰ ἔδοῦν τὸ θέλημά σας; Καὶ εἶπάν του — ἄς ἔρτουν! Καὶ ἐπῆγεν ὁ ἄνωθεν μισέρ Φίλιππος καὶ ὁ Πενέτο Καρτεζήνας, καὶ ὁ μισέρ Φιλίππου τὸ Νόρες, καὶ ὁ Στέφανος ὁ Κουδουνᾶς, καὶ ὁ Χάννης ὁ Χοῦμμος (5),

(1) ὄρκο. (2) ἀπεθάνῃ. (3) ἀθρώπους. (4) Συγκλητικόν. (5) Χοῦμμος.

καὶ ὁ μάστρε Νικολὸ τὲ Πῆς, καὶ ὁ Ἀντώνης ὁ Κκαλαθᾶς, καὶ ὁ Πιέρο Σαβόγιας, τοῦτοι ἦτον οἱ μαστόροι, κοντοσταυλοὶ, διὰ νὰ συντύχουν μὲ τοὺς ἄρχοντες ἀποῦ ἦρταν ἀπὸ τὴν Ἀμμόχουστον. Καὶ ἐπῆγεν ὁ μισέρ Φίλιππος καὶ εἶπέν τους, πῶς θέλουν τὴν κυράν τους καὶ τὸν ἀφέντην τους νάρτουν εἰς τὴν χώρα. Καὶ εἶπασι — νὰ πάγη ἡ ἀφεντιά σας! Καὶ ἦρταν κοντὰ εἰς τὴν πόρταν τοῦ Φόρου, ἐπῆγαν καταπρόσωπά τους οἱ ἄνωθεν μαστόροι καὶ οὐλη ἡ χώρα, καὶ θωρῶντα οἱ ἄρχοντες τὸν λαόν, ἀπεξεῦσαν καὶ ἐχαιρετίστησαν (1), καὶ λαλοῦν — ἡ κυρά μας ἡ ρήγαινα, γροικῶντα τὴν ἀγάπην τὴν ἔχετε, ἐχάρην πολλά καὶ ἔχει σας πολλά ρικουμαντάδους, καὶ ἐπεψέν μας νὰ δοῦμεν ἴντα πράμαν τῆς ζητᾶτε.

Καὶ γροικῶντα οἱ ἄνωθεν μαστόροι καὶ ὄλος ὁ λαὸς εἶπάν τους — ἀφένταις, ἀπὲ τὸ ἔλα σας, καλῶς ἦρτετε· καὶ θέλομεν νὰ ξεύρωμεν ἂν ἦστε καλοὶ καὶ ἐμπιστοὶ τῆς κυρᾶς μας τῆς ρήγαινας (2)! θέλομεν νὰ μᾶς ἴμóσετε εἰς τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον, πῶς νὰ ζῆσετε καὶ νὰ ἀποθάνετε (3) δικαῖα καὶ ἐμπιστὰ μετὰ μας, ἀποκάτω εἰς τὴν παντιέρην τῆς κυρᾶς μας τῆς ρήγαινας, χωρὶς νὰ μᾶς τζενιάσετε μὲ λογία· καὶ πολομῶντα τοῦτον, θέλομεν σᾶς ἔχειν δι' ἀφένταις μας ἀκριβοῦς, καὶ θέλομεν σᾶς ἀνοίξει νὰ μπῆτε εἰς τὴν Λευκουσίαν. Καὶ τοῦτον εἶναι τὸ θέλημάν μας!

Καὶ εἶπάν τους ἄρχοντες — ἐπὲ τὸ λαλεῖτε νὰ σᾶς ποίσωμεν ὄρκον, εἴμεστέν ὄτοιμοι. Καὶ ἐπέσαν καὶ ἐφέραν τὸν μάστρε τζαπέλλαν τὸν σίρ Σιμοῦ Ταντιότζου, καὶ τὸ εὐαγγέλιον, καὶ ἔμοσεν ὁ κούντης καὶ ὁ Πέτρο Τάβιλας. Καὶ μοναῦτα ἀνοίξαν τους τὴν πόρταν καὶ ἐνέβησαν. Καὶ μοναῦτα ἐφέραν τὸν μισέρ Ἰζουάν Γερρᾶς καὶ οὐλους τοὺς καθαλλάρι-

(1) ἐχαιρετίστησαν. (2) μὲ τὴν κυράν μας τὴν ρήγαινα. (3) ἀποθάνετε.

δες, και ὠρδινιάσαν διὰ καπετάνον τὸν σὶρ Τζουάν Τερράς, και οὐλὴν τὴν νύκταν ἐπολομοῦσαν καλαῖς βίγλαις, και ἐδῶκαν ὄρδινον τὸ εἶχαν νὰ πολομοῦν· και ἐκαβαλλικεῦσαν και ἐπῆγαν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον· και ὅσον ἐκαβαλλικεῦσαν, ἤρτεν ἓνας βαχλιώτης τοῦ κούντη τὲ Ρουχᾶς, ὁ Λούκα Χαρέρης, και εἶπέν τους — ἀφένταις ἤξεύρετε, ὅτι ὅσον ἐδῆγῆκε ἀπὸ τὴν Ἀμμόχουστον, ὁ μισὲρ Τζιάμε Σαπλάνας εὐρίσκετον ἔξω τῆς Ἀμμοχούστου χωσμένος, και ὅσον ἤρτετε, μοναῦτα ἐμήνυσε τοῦ ἀρχιεπισκόπου και τοῦ Ρίτζου, νάβγοῦν ἔξω τῆς Ἀμμοχούστου νὰ συντύχουν μετὰ του, και ἂν ἐμπορήσουν νὰ θγάλουν και τὸν κούντη τὲ Ρουχᾶς μετὰ τους· και ἐπῆγαν μοναῦτα ἔξω τῆς Ἀμμοχούστου· και με ὀλίγην ὥραν ἐβῆκε και ὁ κούντης τὲ Ρουχᾶς, και ὁ Τζᾶν τὲ Νάβες, ὁ ποῖος εὐρίσκετον εἰς τὴν πόρταν τῆς Ἀμμοχούστου διὰ τὴν βλέψησιν τῆς χώρας, και δὲν τὸν ἀφήκεν νὰ βῆῃ, παρὰ ἐστρεψέν τον τὰμπρὸς ὀπίσω, και μοναῦτα ἐσφαλίσαν ταῖς πόρταις (1)· και ὁ ἀρχιεπίσκοπος και ὁ Σαπλάνας και ὁ Ρίτζος ἐφύγασιν. Και ἄλλα μαντάτα δὲν ἤξεύρω νὰ σᾶς πῶ· και ὅσον ἐτραβενιάσεν, ἐπέψαν με νὰ σᾶς φέρω μαντάτα (2). Και γροικῶντα, ἐπῆγαν ἀναγκαστοὶ εἰς τὴν Ἀμμόχουστον, και ἀφήκεν εἰς τὴν χώραν, νὰ περισκοπᾷ τὴν χώραν, τὸν σὶρ Τζουάν Τερράς διὰ ὄνομαν τῆς ρήγαινας, και τὸν Πέτρο Καρτεζήνην· και ἐστράφησαν εἰς τὴν ἁγίαν Σοφίαν με οὐλους ἀντάμα με ἄλογα και ἀπεζοί. Και εἶπέν τους τὸ ἴσπερνόν — ποῖσεται νὰ βρεθῆτε εἰς τὸ (3) κάμπον τοῦ Τραχόνου ὄλοι ἀντάμα. Και τὸ ἴσπερνόν ἐκαβαλλικεῦσαν και ἐπῆγαν εἰς τὸν (4) κάμπον τοῦ Τραχόνου, και ὠρδινιάσαν τὸν Ἀντώνη τὲ Πούς με κ' ἄλογα, και ὁ μισὲρ Τζουάν Τερράς με τοὺς προδελοίπους, και ἐδῶκαν ὄρδινον νὰ γυρίζουν τὴν νύκταν πᾶσα καπετανίικιν τὴν βίγλαν του.

(1) πόταις. (2) μαντάτον. (3) εἰς τὸν. (4) εἰς τὸ.

Καὶ τὸ σαββάτον (1), τῆ α' ἰανουαρίου οἱ Χριστοῦ, ἦρ-
 τεν μαντάτον ἀπὸ τὴν Ἀμμόχουστον, πῶς ὁ ἀρχιεπίσκοπος
 καὶ ὁ μισὲρ Τζιάμες καὶ ὁ Ρίτζος ἐμπῆκαν εἰς ἕναν κάτεργον
 φορεστικόν τοῦ ρε Φιράντου, καὶ ἐπεράσαν. Καὶ ὅσον τὸ
 μάθαν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον, μοναῦτα ἐβγάλαν δύο κάτεργα
 Βενέτικα καὶ ἐπέψαν ὀπίσω τους, διὰ νὰ τοὺς πιάσουν. Καὶ
 ὅσον τὸ μάθαν εἰς τὴν χώραν, ἐδῶκαν ὄρδιον ὅπου ναῦρουν
 τοὺς δουλευτάδες τους νὰ τοὺς πιάσουν καὶ νὰ τοὺς φέρουν
 τοῦ μισὲρ Τζουάν Τερρᾶ; (2).

Καὶ τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἦρτεν ἀπὸ τὴν Ἀμμόχουστον ὁ
 ἀδελφοτέκνος τοῦ ἀρχιεπισκόπου μὲ χαρτίν, ἀποῦ ἐμήνυσε νῆ
 ρήγαινα, ὅτι τινὰς νὰ μὲν δώση φασιδίον τοὺς δουλευτάδες
 τοῦ ἀρχιεπισκόπου, καὶ τοῦ Τζουάν Ἀλπερήκ, καὶ τοῦ Ρίτζου,
 ὅσ' ὧς που νὰ ῥίση ἢ ἀφεντιά της τὸ ποτον. Ὁ μισὲρ Τζουάν
 Τερρᾶ; ἐρώτησεν ἀνέν καὶ τὰ ξύλα τὰ Βενέτικα ἐπῆγαν τὰ-
 πίτον τους, καὶ εἶπὸν του — ὠρδινάσαν τα, καὶ πάλιν ἀφῆ-
 κάν τα.

Καὶ πιαυρίου ἦρτεν ὁ παστάρδος ὁ Ἀλφουντζος τοῦ
 Καρτζερᾶ Σουάρ, ὁ ποιος ἦτον μὲ τὸν Σαπλάναν, καὶ εἶπεν
 τὸ πρᾶμα (3) — ἀφένταις, δὲν ἠξεύρω νὰ ἴπῳ, παρὰ ὅσον εἶ-
 δα· εἶδ᾽ τὸν ἀρχιεπίσκοπον καὶ ἐξέβην ἐξω τῆς χώρας τῆς
 Ἀμμοχούστου, καὶ ὁ Ρίτζος, διὰ νὰ συντύχουν μὲ τὸν Σαπλά-
 νες, καὶ ὅτον ἐβῆκαν, μοναῦτα ἐσφαλίσαν ταῖς πόρταις (4),
 καὶ κείνοι μοναῦτα ἐπῆγαν εἰς τὸν γαλόν, καὶ ἀπέζευσε ὁ
 Σαπλάνες καὶ οἱ προδέλοιποι, καὶ ἐβάλαν τὰ χαλιναργία εἰς
 τ' ἀρτζουνία καὶ ἀξαπολύσαν τ' ἄλογα· καὶ λαλεῖ μου ὁ Σα-
 πλάνες: ἔρκεσαι μετὰ μου; Καὶ εἶπουν του: ὄχι! καὶ λαλεῖ
 μου: ἔβγαρ' μου τὴν κουράσαν μου καὶ τὴν τζαλλᾶδν μου!
 Καὶ ἐπῆρέν τα καὶ ἔρριψέν τα εἰς τὴν βάρκαν, καὶ ὀλίγον ἀση-

(1) σαββάτο. (2) Τερρᾶν. (3) πρᾶμαν. (4) πόταις.

μιν ἀποῦ τοῦ ἐκράτου· καὶ ἀποχαιρέτησά τον· καὶ λαλεῖ μου: ἄμε ἔς τὸ σπίτιν μου, καὶ ἔπε τῆς κυρᾶς, νὰ μὲν ἔχη κακὴν καρδίαν! Καὶ ἄλλον δὲν ἠξεύρω νὰ σᾶ; ἔπω.

Καὶ τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἤρτεν μαντάτον, ὅσον ἐπῆγεν ὁ Πέτρο Τάβιλας εἰς τὴν Ἀμμόχουστον, ἠῦρεν ταῖς πόρταις (1) σφαλισμέναις, καὶ ἐπῆγεν τὸ μαντάτον εἰς τὴν ρήγαινα, πῶς ἤρτεν ὁ Πέτρο Τάβιλας καὶ ὁ κούντης τῆς Τρίπολης, καὶ ὁ μοναῦτα ὁ κούντης τὲ Ρουχᾶ; ἐκαβαλλίκευσεν καὶ οὔλοι ἀντάμα ἀρματωμένοι, καὶ ἀνοῖζαν καὶ ἐμπάσxn τους.

Καὶ τῆ β' ἰανουαρίου ἐπιάσαν τὸν σεκρετάριον τοῦ ἀρχιεπισκόπου (2), διὰ νὰ τὸν σύρουν νὰ μάθουν πᾶσα πρᾶμαν· καὶ ἐδειξέν τους πολλὰ χαρτία τὰ ἐπολομοῦσαν, καὶ ἐμολόγησεν καὶ περισσοὺς ὅπου ἦσαν μετὰ τους· καὶ ἐπῆραν τὰ ρουχᾶ τους καὶ τ' ἄλογά τους, καὶ ἐσηκῶσαν καὶ τὰ χωργιά τους, καὶ ἐβγάλαν τους διὰ παραβούλους.

Καὶ τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἤρτεν ἓναν χαρτὶν ἀπὸ τὴν ρήγαινα εἰς τὸν μισέρ Τζουάν Τερρᾶς, ὅτι νὰ πέψη μοναῦτα νὰ βουλλῶση τὰ χωργία τῆς ἀρχιεπισκοπῆς καὶ τοῦ Σαπλάνα καὶ τοῦ Λοῆς Ἀλπερίκ· καὶ ἤτζου ἐποίηεν.

Καὶ τῆ γ' ἰανουαρίου ἐπέψεν ὁ πρεβετατούρης τοὺς Βενετίκους εἰς τὴν Λευκουσίαν δύο χαρτία, τὸ ἓναν τοῦ σίρ Τζουάν Τερρᾶς, καὶ τὸ ἄλλον τοὺς ἀνθρώπους (3) τῆς χώρας, καὶ ἐπέψέν τους καὶ λ' δουκάτα ποῦ ἴλουστρένx (4).

Καὶ τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἐπερίλαβεν ὁ μισέρ Τζουάν Τερρᾶς ἓναν χαρτὶν ἀπὸ τὴν ρήγαινα καὶ δηλοποιᾶ — διὰ πολλὰς δούλειψαις καὶ ἐμπιστοσύναις ὅπου μοῦ ἐποίηες εἰς τὸ ρηγάτον ὁ ἀκριβός μας κούντης τὲ Ρουχᾶς, ὁ Μόρφου τὲ Γρινιέρ, ὠρδινιάσxμέν τον διὰ βιζόρε, καὶ ἐδώκαμέν του καὶ τὸ ψουμίν του ταῖς Μαραθάσαις, καὶ τὴν Ἀλεξάντραν, καὶ τὴν Λε-

(1) πόταις. (2) ἀρχιεπισκόπου. (3) ἀθρώπους. (4) ἴλουστρένx.

τίμπουν, καὶ τὸ Διορίμιν· καὶ ἐποίκαμεν καὶ τὸν Πέτρο Τάβιλα κοντοσταύλην τῆς Κύπρου, καὶ ἐδώκαμέν του τὰ χωργία τοῦ Ρίτζου, τὰ Γέναγγρα καὶ τὰ Στρέμματα, καὶ τὰ δύο κραστίζα τῶν Πελεντρίων, καὶ ἐδώκαμέν του καὶ τὰ σπιτία του τῆς Ἀμμοχούστου, καὶ ἐδώκαμέν του καὶ τὰ σπιτία τοῦ Σαπλάνες εἰς τὴν Λευκουσίαν, ὅπου ἦτον κάποτε τοῦ κούντη τῆς Τρίπολης, τὰ ποῖα εἶναι καταπρόσωπα τοῦ καστελλίου, καὶ ἐδώκαμέν του καὶ τὸ ἀμπέλιον τὸ Ἀρμένικον ὅπου εἶναι εἰς τὸν ἄγιον Δομέτην.

Καὶ τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἦρτεν ἓναν χαρτίν ἀπὸ τὴν Ἀμμόχουστον, πῶς ἡ ρήγαινα ἐσυμπάθησεν πᾶσα ἀνθρώπου (1) ἀπ' ὅ,τι ἐποίησεν νὰ μὲν τοὺς δώσῃ τινὰς φαστιδίον· καὶ ἐγένηεν ὁ διαλαλημός, ἐβγάλλοντα ἐκεῖνους ὅπου ἔφυγον.

Καὶ τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἦρτεν ἓναν χαρτίν ἀπὸ τὴν κυράν τὴν ρήγαινα, καὶ ἐπῆγαν εἰς τὸ σπίτιν τοῦ Σαπλάνες, καὶ εἶ τι πρᾶμιν τοῦ εὐρέθην ἐπῆράν τα οἱ ἀνθρώποι (2) τῆς Ἀμμοχούστου, καὶ τοῦ Λοῆς (3) Ἀλπερίκ, νὰ τὰ μοιραστοῦν (4).

Καὶ τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἔπεψεν ὁ Πέτρο Καρτεζήνας εἰς τὸ σπίτιν τοῦ Σαπλάνες, καὶ ἐπῆρην τὰ φαρκονία του, καὶ τοῦ Ἀλπερίκ, καὶ ἐποίησαν ρικουνισάντζαν ἀπὸ τὴν μερίαν τοῦ Πέτρο Τάβιλα.

Καὶ τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἦρτεν μαντάτον εἰς τὴν Λευκουσίαν, πῶς ἦρτεν ἓναν κάτεργον εἰς τὴν Ἀμμόχουστον καὶ εἶπεν, πῶς ἡ ἀρμάδα ἔρκεται γλήγορα· καὶ εἶπεν, πῶς ἐμπλάσεν καὶ τοῦ κατέργου τοῦ ρέ Φαράντου, ἀποῦ ἔτον ἀπάνω ὁ Σαπλάνες καὶ ὁ ἀρχιεπίσκοπος καὶ ὁ Ρίτζος, καὶ εἶπαν πῶς πάγει εἰς τὴν Νάπολιν.

Καὶ τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἦρτεν ἓναν χαρτίν ἀπὸ τὸν κον-

(1) ἀθρώπου. (2) ἀθροῖποι. (3) τὸν Λογῆς. (4) καὶ μοιραστῆ-
κάν τα.

τοσταύλην εἰς τὸν βισκούνην, ὅτι τὰ σπιτία τοῦ Γαβριέλ Φαρές, καὶ τὸ δικόν του, καὶ τοῦ Πουνάστρου (1), καὶ τὰ σπιτία του, νὰ τὰ πάρῃ ὁ αὐτὸς φρέρης. Καὶ γροικῶντα οἱ ἀνθρώποι (2) τῆς χώρας ἀναμίκτηταν, λαλῶντά — ἐμᾶς δὲν μᾶς φαίνεται νὰ πέρνουν τὸ δικὸν τοὺς Κυπριώταις, νὰ τὸ δίδουν τοὺς Φράνγκους! Καὶ ἀφῆκάν τα βουλλωμένζ, νὰ τὸ μνηύσουν τῆς ρήγαινας.

Καὶ τῇ 1ῇ Ἰανουαρίου ἡ ρήγαινα ἐποίηεν καπετάνον εἰς τὴν Ἀμμόχουστον τὸν Κουσάλβο Πέρες, καὶ ἐβγάλα τὸν κούνην τῆς Τρίπολης. Καὶ ἐποίηεν καὶ τὸν Φιλίππον τὸ Νόρες καθαλλάρην, καὶ ἐδῶκέν του τὴν Ἀγρίνου (3), καὶ ἐποίηεν καὶ τὸν μισέρ Τζουάν Ἀττάρ καθαλλάρην, καὶ ἐχάρισέν του καὶ τὸ ἄλλο μερτικὸν τῆς Ἀπαλέστρας, καὶ ἔκοψέν του καὶ τὸ σενιάσμαν ἀποῦ ἐπλέρονεν τὸν ἀμιράλην· καὶ τὸν Μαστράντωνὴν τὸν Καρτζίαν τὸν ράφτην, τὸν σύντροφον τοῦ Πέτρο Γάβιλα, ἄνταν ἔφυγεν ἀπὸ τὴν Κερινίαν καὶ ἐτίμησέν τον ὁ ρήγας, καθὼς ἐτίμησεν καὶ τοὺς ἄλλους, καὶ ἐχάρισέν του τὴν Ἐπιχόν, καὶ ἄρμασέν τον μὲ μίαν ἀρχόντισσαν χήραν, καὶ ἦτον γυναίκα τοῦ σὲρ Γιλιάμ Στράμπαλη, καὶ ἐποίηέν τον ἡ ρήγαινα καθαλλάρην, καὶ ἐδῶκέν του τὸν φούντικαν τῶν Παριζίων τῆς Λευκουσίας, καὶ δύο πραστεῖα τὰ εἶχεν ὁ Γιάκουμος εἰς τὴν Κιθρίαν, τὰ ποῖα τοῦ ἐσηκῶσεν, διατὶ ἦτον παράβουλος.

Καὶ τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἐδῶκεν ἡ ρήγαινα τοῦ Κουδουᾶ τοῦ Στεφάνου εἰς τὴν Πόρτα νὰ ἔχη ὀνομίσματα ἀ' τὸν χρόνον, καὶ σιτάρην μωδία ρ', καὶ κράσιν μέτρα ρ'.

Καὶ τῇ 2ῇ Ἰανουαρίου ἐβγάλαν τὸν καστελλάνον τῆς Ἀμμοχούστου, καὶ ἐβάλεν Βενετζιάνον τὸν Γαλημπέρτον.

Καὶ τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἐποίηεν τὸν Τζουάν Ἀναθάρον σινεσκάρδον τῶν Ἱεροσολύμων (4), καὶ ἐδῶκάν του τὰ χωργία τοῦ φρέ Κόμες.

(1) Νούστρου. (2) ἀ' ῥῶποι. (3) Ἀγρίνον. (4) τοῦ Ἱεροσολυμίτου.

Καί τῆ κβ' ἰανουαρίου ἐπέψην τὸν σίρ Τζουάν τὸ Ραούνα καί τὸν Πάτην Σάπλανα, καί ἐπῆγαν εἰς τὰ χωργία τοῦ Σαπλάνες καί τοῦ Λοῦς (1) Ἀλπερία, νὰ τὰ περιλάβουν διὰ ὄνομα τῆς ρήγαινας, καί νὰ ποίσουν ρικουνισάντζαν εἰ τι ἔχουν καί ἐπῆγαν εἰς τὸ Κολόσσιν καί εἰς τὰ Καστελλία, καί ἦσαν τὸν λικτινέντον τὸν πρὸ Φραντζῆν μὲ ἄλλους φρέριδες, καί ἐδειξάν του τὸν ὄρισμὸν τῆς ρήγαινας, ὅτι νὰ τοῦ δεῖξουν εἰ τι πρᾶμην εὐρίσκετον τοῦ Σαπλάνες μῖσιν εἰς τὸ καστέλλιν τοῦ Βολοχίου καί εἰς τὸ χωργίον, καί ἂν δὲν τὰ δεῖξουν, θέλουν εἶσταν παράβουλοι. Καί γροικῶντα ὁ λικτινέντος, τὸν ἄνωθεν ὄρισμὸν, εἶπέν τους, ὅτι δὲν νὰ βρεθῆ καί ὁ Σαπλάνες ἔγη εἰς τὸ Κολόσσι (2) κανέναν πρᾶμην δικόν του. Γροικῶντα ὁ μισιρ Τζουάν τὸ Ραούνας, εἶπεν τοῦ λικτινέντου καί τῆς συντροφιᾶς του — εἶναι χρῆσι νὰ γίνῃ μίσι λειτουργιά, καί νὰ μᾶς μώσετε πῶς δὲν εὐρίσκονται ροῦχα ἢ πρᾶμματα τοῦ Σαπλάνες ὧδε. Καί γροικῶντα τὸν ὄρκον, ἦτον νὰ ποῦν τὴν ἀληθειάν καί νὰ δεῖξῃ πᾶσα πρᾶμην τὸ εἶχεν ὁ Σαπλάνας, καί ἀνοιξέν του ἕναν σεντοῦκιν, καί ἦσαν ἕναν ροῦχον χρυσὸν χάρμιζε καί ἕνα χρυσὸν (3) βένετον, καί πολλὰ ροῦχα βιλουσένα, καί ἀσημιν πολύν, καί πολλὴν ζαχάρην τρέψητον, τὰ ποῖα ἐστιμίαςαν ὀχλιάδες δουκάτα.

Καί τῆ κγ' ἰανουαρίου ἔγραψεν ἡ ρήγαινα ἕναν χαρτίν τοῦ σίρ Τζουάν Τερράς, ὅτι νὰ ὀρδινιάση (4) εἰς τὸν τόπον του τὸν σίρ Γιλιάμ Τερράς, καί καίνο; νὰ πάγῃ εἰς τὴν Ἀμμόχουστον· καί νὰ ποίση καί ἕναν ὄρισμὸν τοῦς λαῖς τοῦ ἀρχιεπισκόπου καί τοῦ Σαπλάνες, καί τοῦ Ρίτζου νὰ πᾶν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον χωρὶς ἄρματα, ἀπάνω εἰς φοῦρκαν.

Καί ἔγραψεν καί ἕναν χαρτίν τοῦ Κουρτέση, ἀπάνω εἰς τὴν ζωήν του, νὰ βρεθῆ καί καίνο; εἰς τὴν Ἀμμόχουστον, χω-

(1) Λογῆς. (2) Καστελλίν. (3) χρυσὸν. (4) νὰδινιάση.

ρίς ἄρματτα· ὁ ποῖος ἀπὸ τὴν ἀντροπήν του ἐδοῖκεν πρὶν νὰ ἔξημερώσῃ δύο ὄρakis, καὶ πῆρεν καὶ τὴν γυναϊκάν του μετὰ του, μήπως καὶ λυπηθῇ τὴν ἡ ρήγαινα, καὶ λυπηθῇ τον. Καὶ ἔγραψεν καὶ τοῦ σὶρ Γιλιάμ νὰ βρεθῇ καὶ κείνος εἰς τὴν Ἀμμόχουστον, χωρὶς ἄρματτα, καὶ τοῦ Λοῦξ Ἀλπερίκ, καὶ τοῦ Πέτρο Τάβιλα, καὶ τοῦ Γιάκουμου Μιλτέζη, καὶ τοὺς ἀδελφοὺς τοῦ Ματταίου. Καὶ γροικῶντα ὁ Γιάκουμος Μαρτέζης τὸν ὀρισμόν, εἶπεν — πάγω, ἀπάνω εἰς τὴν κεφαλὴν μου, μὰ φοβερίζουν με ὅπου νὰ μ' εὔρουν νὰ με σκοτώσουν! καὶ τώρα ὀρίζουν με νὰ πάγω εἰς τὴν Ἀμμόχουστον χωρὶς ἄρματτα, καὶ ἂν μοῦ μπλάσουν εἰς τὴν στράταν, θέλουν με σκοτώσειν. Καὶ γροικῶντα τοῦτον ὁ μισερ Ἰζουάν Τερράξ, εἶπέν του — ἐγὼ νὰ σὲ σιγουργιάσω ἀπὸ τὴν ζωὴν σου, νὰ μὲν ἔχῃς κανέναν κακὸν διὰ τώρα, καὶ ποῖσε νὰ πάγῃς κατὰ τὸν ὀρισμόν τῆς ρήγαινας. Καὶ μοναῦτα ἐκαθαλλίευσαν καὶ οἱ γ' καὶ ἐπῆγαν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον· καὶ ἐμπλασέν τους ὁ Ἰζορτζής ὁ Πουστρουῦς εἰς τὴν λαξίαν τοῦ Λευκομιάτη, καὶ ἔρκετον ἀπὸ τὴν Ἀμμόχουστον, καὶ θωρῶντά τους ὁ Πουστρουῦς (1), ὡς γίον ἐκεῖνος ἀποῦ ἦτον ἀφορμὴ καὶ ἐχάθησαν οἱ παιδίοι ἀποῦ ἔκοψεν ὁ ρήγας, καὶ διὰ τὸ κακὸν τοῦς ἄλλους ἔλαβεν ἐκεῖνος καλόν, καὶ ὁ θεὸς ὡς δίκαιος ἐποίησεν τὴν κρίσιν του ἀπάνω εἰς ὄλους ὅπου ἦτον ἡ ἀφορμὴ καὶ ἐχάθησαν, καὶ θωρῶντά τον χωρὶς ἄρματτα, δὲν ἐμοβίασεν ὁ Πουστρουῦς (2) τίποτες.

Καὶ τῇ κδ' ἰκνουαρίου ἦρτεν ἕναν μαντάτον εἰς τὴν Λευκουσίαν, ὅτι ὁ κούνητ τὲ Ρουχᾶς ὁ κουβερνούρης τοῦ ρηγάτου ἔδωκεν ἕναν ἄλογον ὀνόματι Θεργιανοῦ, τὸ ποῖον ἦτον τοῦ Ἰζάν τ' Ἀγουστῆ, καὶ ἄντην ἐφυγαν οἱ ἄρχοντες, εὐρέθην (3) καὶ κείνος παράθουλος, καὶ ἐξώρισαν καὶ κείνον, καὶ εἶχεν πούλησειν τὸ ἄνωθεν ἄλογον ἐνοῦ Ἀμμουχουστιανοῦ ὀνόματι Παρ-

(1) Μπουστρουῦς. (2) Μπουστρουῦς. (3) εὐρέθην.

περόττου διὰ δουκάτα δέκα· καὶ διατὶ τὸ ἔπῃρεν ὁ κούντης καὶ ἔδωκέν το τοῦ Θεργιανοῦ, ἐπῆγεν καὶ ἀγκάλεσέν τον εἰς τὸν καπετάνον τὸν Κουσάλβο Πέρες· καὶ ἐπῆγεν ὁ αὐτὸς καπετάνος εἰς τὴν αὐλὴν τῆς ρήγαινας, καὶ ἤυρεν τὸν κούντη τὸ Ρουχᾶς, καὶ ἄρχεψε νὰ τοῦ συντύχη τοῦ κούντη μὲ πολλὴν σουπερπίαν, καὶ λαλεῖ του — ἐγὼ εἶμαι καπετάνος τῆς Ἀμμοχούστου, καὶ ἔγω ἐξουσίαν νὰ ποίσω δίκαιον πᾶσα ἴου! ἢ ἀφεντιά σου ἐπῆρες, τὸ ἄλογον καὶ ἔδωκός το ἐκεῖ ὅπου θέλες! Καὶ θωρῶντα ὁ κούντης πῶς τοῦ ἐσύντυχεν (1) πολλὰ χοντρά, ἐσηκώθη ἀπὲ τὴν φούρμαν καὶ ἐστάθη εἰς τὰ ποδίξ του, ὁ Κουσάλβος, καὶ ἐτάνισεν εἰς τὸν πουνιάλλον του· καὶ ὁ σὶρ Τζουάν Τερράς ἔδωκέν του μίαν λαχτίαν (2), καὶ ἔπεσεν, καὶ ὁ κούντης ἔμεινεν πολλὰ χαίργιασμένος. Καὶ γροικῶντα οἱ λαῖ τῆς Ἀμμοχούστου, ἐτρέξαν οὔλοι εἰς τὸ σπῆτιν τοῦ κούντη τὸ Ρουχᾶς, διὰ νὰ σκοτώσουν τοὺς Φράνγκους. Καὶ ὁ κούντης διὰ νὰ διαβῆ τὸ πρᾶμαν, ἐπῆγεν εἰς τὸ κάτεργον καὶ ἐσύντυχεν μὲ τὸν πρεβετατούρη, ὡς γίον ἐτραβενίσεν τὸ πρᾶμαν, καὶ ἐστράφη. Καὶ ὁ Κουσάλβος ἐγύρευσε νὰ ἔμῃ εἰς τὴν τζάμπραν τῆς ρήγαινας, διὰ νὰ τῆς συντύχη, καὶ δὲν τὸν ἀφῆκαν. Καὶ εἰς ὀλίγην ὥραν ἔπεισεν ὁ πρεβετατούρης κ' Ἐκλαβούρους καὶ ἐπῆραν τὸν Κουσάλβον εἰς τὸ κάτεργον.

Καὶ τῆ κ' (3) Ἰανουαρίου ο γ' ἦρταν δύο κάτεργα Βενέτικα ἀπὸ τὴν ἀρμάδαν τῆς Βενετίας (4) εἰς τὴν Ἀμμόχουστον, καὶ ἐφέραν μέσα τους τὸν Τζιαβιλὸτ (5) μὲ τὰ σίδηρα, καὶ ἠύραν τον εἰς τὸ κάτεργον τοῦ ρὲ Φκράντου ὅπου ἐφύγαν οἱ ἄρχοντες· καὶ εἶπέν τους, ἡ ἐνοία τοῦ ἀρχιεπισκόπου καὶ τοῦ Σαπλάνες καὶ τοῦ Ρίτζου ἦτον εἰς τὸν σουλτάνον, καὶ τὸ κρῖμαν τους καὶ ὁ καιρὸς ἔρριψέν τους εἰς τὴν Ρόδον καὶ ἀπε-

(1) ἐσυντύχωνεν. (2) λαχτίαν. (3) κς'. (4) τὴν Βενετικὴν. (5) Τζανβιλὸτ.

ζευσαν· και απέζευσεν και ὁ Τζιζηλώτ, και ἤρξαν μόνον και ἐπιάσαν τον και ἐφέρον τον εις την Ἀμμόχουστον. Καί εἶπαν πῶς ἡ ἀρμάδα ἡ Βενέτικη εὐρίσκεται εις την Ρόδον, κάτεργα μς'. Καί ὁ ἀρχιεπίσκοπος (1) ἔγραψεν χαρτίν τῆς ρήγαινας, λαλῶντα — ἡ ἀφορμὴ ἀποῦ ὄφυγα (2) δὲν ἦτον ἄλλον, παρὰ διὰ νὰ μὲν τραβενιάση κακόν, και ρεκουμχντάρει την (3) κουντέσσαν. Καί τὸν αὐτὸν μῆναν (4) ἐπουρκίσαν τὸν Μαστίχην διὰ παράβουλον, και τὸν Νικολὸν τὸν Σπετζιέρην· διότι ἐμολογήσαν πῶς ἐσκοτώσαν τὸν μισερ Ἀντρέα Κορνάρ και τὸν μισερ Μάρκο Πέμπον, και ἄλλα πολλὰ τὰ ἐννοιάζονταν, και ὁ θεὸς ἐφανέρωσέν τα.

Καί τῆ κς' ἦρτεν ὀρισμὸς ἀπὸ την ρήγαιναν εις τὸν σίρ Γιλιάμ Γερράς, πῶς νὰ πέψη τὸν Τζουάν Περιβίολο εις την Ἀμμόχουστον καλὰ βλεπημένον.

Καί την αὐτὴν ἡμέραν ἦρταν ἀπὸ την Ἀμμόχουστον ἀπὸ τοῦς καστελλιάνους ἀποῦ ἦσαν μετὸν Πέτρο Τάβιλα, διότι ἐβγάλαν τους ἀπὸ την Ἀμμόχουστον, και ἐπήγαν εις τὸν πρεβεστατοῦρην και εις τὸν κούντην τὸ Ρουχᾶς, και εἶπᾶν τους — ἀφένταις, δὲν εἰμεστεν σιγούρου, ὅτι οἱ Φράγγκοι νὰ ἦναι εις την Ἀμμόχουστον, και δὲν εἶναι νὰ τοῦς ἀποθαρροῦμεν, διατὶ μίαν φορὰν ἤρχμεν τους διὰ παράβουλους· και λαλοῦμέν το τῆς ἀφεντιᾶς σας, ὅτι νὰ λείψουν ἀπὸ την Ἀμμόχουστον, και ἂ δὲν ἐναι, δὲς μας ὀρισμὸν νὰ πᾶμεν ἐμεῖς! Καί θωρῶντα οἱ ἀφένταις, ἦτον χρῆσι νὰ τοῦς ἐβγάλουν ἀπὸ την Ἀμμόχουστον και νᾶρτουν εις την Λευκουσίαν. Καί ἐρχοντά τους εις την Λευκουσίαν, και δὲν τοῦς ἀφήκαν νὰ ἴμποῦν εις την χώραν και ἐδῶξάν (5) τους, και ἐπήγαν εις τὸν Λευκομιάτην, και ἐστέκαν μετὸν πολὺν φόβον, και ἐγράψην χαρτίν και

(1) ἀρχιεπίσκοπος. (2) ἐφύγαν. (3) εις την. (4) Καί την αὐτὴν ἡμέραν. (5) ἀμμέ δῶξάν.

ἐπέβην εἰς τὴν Ἀμμόχουστον τῆς ρήγαινας καὶ τοὺς κουβε-
νοῦριδες· καὶ ἐγράψην χαρτὶν ἡ ρήγαινα καὶ οἱ κουβενοῦρι-
δες, καὶ ἐπέστειλα τοὺς εἰς τὴν Λεμεσοῦσαν.

Καὶ τῆ κζ' ἰανουαρίου ἐποικίαν τὸν μισὲρ Γζόρτζου Κο-
νταρῆν κοίντη τὲ Γζάρ εἰς τὴν Ἀμμόχουστον, καὶ ἐδάλεν τοῦ
καὶ ρένταν (1) τὴν Βαβατζινίαν μὲ τὴν ἀπαρθενίσαν τας, καὶ
τὸ Δάλην καὶ τὴν Πλατκνωστῶσαν καὶ τὴν Καλοῦδαν.

Καὶ τῆ κη' ἰανουαρίου ἐπέβην καπετάνος εἰς τὴν Κερ-
νίαν ὁ μισὲρ Πὸλ Κονταρῆς, καὶ ἐδῆγεν ὁ Νικολὸ Μοράπιτος.

Καὶ τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἐπέβην ἡ ρήγαινα ἕναν χαρτὶν τοῦ
ἀμφάλη τοῦ Μαουτζίου τὲ Κοστάντζου, διὰ νὰ πάγῃ εἰς τὴν
Ἀμμόχουστον, καὶ μῆνυσεν καὶ τοὺς ἀνθρώπους τῆς χάρας νὰ
μὲν τοῦ ποίουν κανέναν διαπλιζίαν, καὶ νᾶναι καὶ τὸ σπι-
τιν τοῦ πολλὰ ρικουμαντάδον, διότι θέλω τον διὰ δουλείας
δικαίς μου.

Καὶ τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἐπέβην ὁ πρεβετατούρης καὶ ἐπῆ-
ρεν τὸν μισὲρ Καμοῦς εἰς τὴν Ἀμμόχουστον, καὶ ἐδάλεν τον
εἰς τὸ κάτεργον μὲ τοὺς προδέλοιπους.

Καὶ τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἐμῆνυσεν ἡ ρήγαινα νὰ πέβουν
τὸν Φαραντέτον εἰς τὴν Ἀμμόχουστον, ὁ ποῖος ἦτον πρῶτα
καστελλάνος εἰς τὸ καστέλλιν τῆς Ἀμμόχουστου, ἄνταν ἐσω-
τῶσαν τὸν μισὲρ Ἀνδρίαν, διὰ νὰ μάθουν ἀληθινὰ πῶς ἦτον
ἡ ἀφορμὴ καὶ δὲν ἀνοῖξεν τοῦ μισὲρ Ἀντρίαν νὰ μῆ εἰς τὸ
καστέλλιν. Καὶ ὅσον ἐπέβην, ὤρισεν ἡ ρήγαινα νὰ τὸν ἀξαμι-
νιάσουν· καὶ ἀξαμινιάζοντά τον, εἶπεν οὕτως: Ἀρένταις, ἔχετε
μεγάλον ἄδικον μετὰ μου! ἠξεύερετε, ὅτι ἐκείνη τὴν νύκταν
ὀπού ἐσωτῶσαν τὸν μισὲρ Ἀντρίαν, ἦρτεν ὁ κούντης τῆς Τρί-
πολης, ὁ ποῖος ἦτον καπετάνος τῆς Ἀμμόχουστου, καὶ ἐρίσεν
με γ' φοραῖς ἀπάνω εἰς τὴν ζωὴν μου, νὰ μὲν ἀνοίξω τὸ κα-

(1) ρένταις.

στέλλιν νά μπάσω τὸν μισέρ Ἀντρίαν, καὶ ἂν τὸ ἀνοίξω, θέλω εἶστέν παράβουλος· καὶ ἴγὼ μὴ ξεύρωντα τὸ πρᾶμαν, ἦτον νά ποίσω καθὼς με ὤρισεν. Καὶ ἐπῆράν τον καὶ ἐπρεζεντιάσαν τον τοῦ πρεβεστατούρη, καὶ ἐπεφέν τον εἰς τὸ κάτεργον, ὄς ὡς που νά τὸν ἀζαμινιάσουν· καὶ ἐξώρισαν τον με τοὺς προδέλοιπους.

Καὶ τῇ λαΐ Ιανουαρίου ἦτον νά γένη μέγαν σκάνταλον με τὸν Καρτζία Ναβάρρον καὶ τὸν Χάνναν τὸν Χοῦμο (1)· ὁ Καρτζίας ἦτον εἰς τὴν συντροφίαν τοῦ Πέτρο Τάβιλα, καὶ ἦτον ράφτης, καὶ ἐλθόντα (2) του εἰς τὴν Κύπρον ἐτίμησέν τον ὁ ρήγας, καὶ ἐδῶκέν του καὶ ρένταις, καὶ εἰς τὸν θάνατον τοῦ ρηγὸς ἐποίηεν ὁ Πέτρο Τάβιλας καὶ ἐποίηέν τον ἡ ρηγαινα καθαλλάρην, καὶ ἐδῶκέν του καὶ ἐτέρην ρένταν ἑ δουκάτα, καὶ δὲν τὸν ἐμερετιάζαν, καὶ δὲν ἐχόρτασεν· ὁ ποῖος εἶχεν ἕναν χανοῦτιν ἔξω τῆς πόρτας τοῦ σιρ Γιλιάμ Στράμπζλη, καὶ διατὶ ὁ ρήγας ἄρμασέν τον με τὴν γυναϊκάν του, ἐπῆρεχ καὶ τὸ χανοῦτιν. Καὶ πογέριν τὸ χανοῦτιν (3) δὲν εἶχε νά σφάζη, καὶ ὁ Καρτζίας ἐθέλησε νά τὸ ποίση, χωρὶς κανέναν δίκαιον· καὶ ὁ Χάννας ἦτον παχτονάρης (4), καὶ ἐγύρεψε νά τὸ διαφεντέψη ἀπὸ τὴν μερίαν τῆς ρηγαινας, νά μὲν τορμῆση νά ποίση πρᾶμαν ἀποῦ δὲν ἦτον συνήθιν. Καὶ ἦρταν εἰς λογία, καὶ ἐβγαλεν μχαῖριν νά δώση τοῦ Χοῦμου, καὶ ἂν εἶχαν λείπειν οἱ ἀνθρώποι (5), ἐγίνισκετον μέγalon σκάνταλον. Καὶ μοναῦτα ὁ Χάννας ἐπῆγεν εἰς τὸν μισέρ Τζουάν Τερράς, ὁ ποῖος ἦτον εἰς τὸν τόπον τῆς ρηγαινας, καὶ εἶπέν του τὸ πρᾶμαν· καὶ μοναῦτα ἐκαβαλλίκευσε καὶ ἐμήνυσέν το τοῦ Νικολὸ Μοράπιτου, καὶ ἦρτεν ὁ Μοράπιτος εἰς τοῦ μισέρ Γιλιάμ Τερράς· καὶ ἐπῆγαν εἰς τὴν πόρταν

(1) Χοῦμον. (2) ἐλθόντος. (3) τὸ πογέριν τοῦ χανοῦτιου. (4) παχτονάρης. (5) ἀθρώποι.

τοῦ φόρου, διὰ τὰ κρίσιν ἐγκρίσταν· καὶ θεωρῶντα τὸ πρᾶγμα πῶς ἦτον νὰ γίνῃ χοντρόν, ἐποίκων στρατῶν καὶ ἐποικίαν τοὺς ἀγάπην.

Καὶ τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἐφέρον τὸν ἑοῦμενον τοῦ Σταυροῦ εἰς τὴν Ἀμμόχουστον, ὀνόματι φρε Σιμόν τὸ Σαντατρία, καὶ ἐβάλλαν τον εἰς τὸ καστέλλιν· καὶ εἶπαν πῶς ἐπιάσαν ἕναν χαρτίν τὸ ἐπεμπεν τοῦ ἀδελφοῦ του εἰς τὸν Ἡάπαν, τὸ ποῖον ἔγραφεν· « ἡγαπημένε μου ἀδελφέ, πολομῶ σε νὰ ξιύρης, ὅτι μὲ τὴν δύναμιν τοῦ θεοῦ ἐπέθανεν ὁ παστάρδος ὁ τύραννος ὁποῦ ἔκρτεν τὸ ρηγάτον μὲ μεγάλας τυραννίδαις, καὶ ἐμείνεν τὸ ρηγάτον εἰς μεγάλας πρέκαις· καὶ ἐγέννησεν ἡ ρήγαινα παιδίον παλληκάριν· καὶ εἰς τὸ κρυφὸν γυρεύει τὸ ρηγάτον ὁ ρὲ Φαράντος, καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλην μερίαν γυρεύει τὸ ἡ Τζαρλόττα. Καὶ εἶναι εἰς μεγάλα κακά. Καὶ τώρα στέκει εἰς τὰ χεργία τοὺς Βενετίκους. Καὶ ἐβγήκαμεν ἀπὸ τὰ χεργία τοῦ σκύλλου, καὶ ἐπέσαμεν εἰς τὸ κουκουῖν ». Καὶ ἄλλα περίσση ἀποῦ τοῦ ἔγραψεν. Καὶ ἦσαν καὶ ἄλλα χαρτία εἰς τὰ χέργικα τοῦ ἀρχιεπισκόπου, καὶ ἔγραφεν πολλὰ καὶ περισσά, καὶ ἐπέψαν καὶ ἐφέρον τα. Καὶ ἐβουλλῶσαν εἰ τι εἶχεν ὁ Σταυρός, καὶ τὸ χωργίον.

Καὶ τῆ α΄ φευρουαρίου ἐβγαλαν τὸν Κουτάλο Πέρες ἀπὸ τὸ κάτεργον.

Καὶ τῆ β΄ φευρουαρίου ἐπιάσαν τὸν Γαβριέλ Φερήλ ὁ Στέφανος ὁ Χιώτης ὁ ποῖος ἦτον τζηβιτάνος τοῦ Χρυσοχοῦ, καὶ ἦσαν ἀπάνω του ρε΄ (1) δουκάτα, καὶ ἐπέψαν (2) τα τῆς ρήγαινας, καὶ τὸν ἄνωθεν Γαβριέλ, καὶ ὅσον ἐπῆγεν, ἐβάλλαν τον εἰς τὸ κάτεργον.

Καὶ εἰς ταῖς γ΄ φευρουαρίου ἦρτεν ὁ καπετάνος τῆς ἐφιμάδας εἰς τὴν Ἀμμόχουστον ὁ μισέρ Πιέρ ὁ Μοτζενικός μὲ

(1) ρν'. (2) ἐπῆραν τα.

ιβ' (1) κάτεργα και δ' γαλιάτζαις, και εις πάσα κάτεργον ἄλογα δέκα.

Και τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἔφεραν οἱ τουρκοποῦλοι τῆς Πάφου τὸν Περικό τε Βιλαφράνγκα και τὸν Πέτρο Τερμινῆ, και ἐβάλαν τους εις τὸ κάτεργον μετὰ τὰ σίδηρα.

Και εις ταῖς ε' φευρουαρίου α.γ' ἔφεραν τὸν σκεκτάριον τῆς ἀρχιεπισκοπῆς, και ἐβάλαν τον εις τὸ καστέλλιν (2) τῆς Ἀμμοχούστου.

Και τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἦρτεν ὁ Τζουάνης ὁ Μαυρος μετρεῖς ἀνομάτους, χωρὶς τὸν ὄρισμὸν τῆς ρήγαινας, εις τὴν Λευκουσίαν, και εἶπεν τοὺς μαστόρους και τοὺς ἀνθρώπους νὰ πᾶν νὰ χαιρετήσουν τὸν καπετάνον τῆς ἀρμάδας· και ἐπῆσαν εις τὴν Ἀμμοχούστον, και ἐχαιρετήσαν τον και ἐστράφησαν.

Και εις ταῖς ς' φευρουαρίου ἐποίησαν (3) ἕναν διαλαλημὸν ἀπὸ τὴν μερίαν τῆς ρήγαινας, νὰ μὲν βροτάξῃ ἄρματον οὐδὲ μικρὸς, οὐδὲ μεγάλος.

Και τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἐποίηεν διαλαλημὸν ὁ καπετάνος τῆς ἀρμάδας, τινὰς νὰ μὲν κοιμηθῆ ἔξω, παρὰ εις τὰ κάτεργα.

Και εις ταῖς ζ' φευρουαρίου (4) ἦρτεν ὁ Μάρκο Βενέριος ὁ ἀνηψιὸς τῆς ρήγαινας, ὁ ποῖος ἦτον καπετάνος εις τὴν Κρήτην, και ὅσον τὸ μάθεν διὰ τὸν μισὲρ Ἀντρία, ἦρτεν, και ἔφερον και ὁ ἀνομάτους και λς' ἄλογα.

Και τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἐπῆσαν τὸν μάστρε Παρτελεμὲν τὸν ἱατρὸν εις τὴν Ἀμμοχούστον και ἐβάλαν τον εις τὸ καστέλλιν· και ἐπῆσαν (5) τὴν μούλαν του ὁ μάστρος στάλλης τοῦ κούνητη τὲ Ρουχᾶς, και ἐπέψεν την εις τὸ σπῆτιν τοῦ κούνητη· και μαθάνοντά το ἀπὸ τὴν αὐλήν, ἐπέψαν και ἐπῆσαν την. Και

(1) ιθ'. (2) καστέλλιν. (3) ἐποίηεν. (4) Και τῆς ζ' τοῦ αὐτοῦ. (5) ἐπῆσαν.

τότε, ἐβγάλαν τον ἀπὸ τὸ καστέλλιν καὶ ἐβάλαν τον εἰς τὸ κάτεργον, καὶ ἀξαμνιάσαν τον, καὶ ἀξαπολύσαν τον.

Καὶ τῆ ἡ φευρουαρίου ἦρτεν ὁ πρεβετατούρης καὶ ὁ καπετάνος τῆς ἀρμάδας εἰς τὴν κυρὰν τὴν ρήγαιναν, καὶ ἐχαιρετήσαν την καὶ εἶπαν τῆς: ἂν ἔχῃς ὄρισμόν (1) νὰ ποίσωμεν διὰ τοὺς παρὰβουλους ὁποῦ εὐρίσκονται εἰς τὸν τόπον σου, ἀπὸ τοὺς ποίους ἔγομεν εἰς τὸ χέριν μας, μερτικὸν εἰς τὰ κάτεργα καὶ μερτικὸν εἰς τὸ καστέλλιν! Καὶ γροικῶντα ἡ ρήγαινα καὶ οἱ κουβερνούριδες, ἐπολογήθη ὁ ἀνηψιὸς τῆς ὁ μισέρ Τζόρτζου Κονταρῆς, καὶ εἶπέν τους: ἀφένταις, ἐγροίκησεν ἡ ἀφεντιὰς τῆς, καὶ ἄνταν νᾶναι (2) καιρὸς, θέλειν μνηύσειν τῆς ἀφεντιὰς σας. Καὶ γροικῶντα, ἀποχαιρετήσαν καὶ ἐπῆγαν εἰς τὸ κάτεργον μὲ μεγάλην συντροφίαν.

Καὶ εἰς ταῖς γ' ὥραις τῆς νυκτοῦ ἐπέψεν ἡ ρήγαινα καὶ ἔφερεν τὸν καντζηλιέρην ἐκεῖνη καὶ ἡ βουλή τῆς, καὶ ἐγράψαν ἐκεῖνον τὸ ἐθέλαν, καὶ ἐδῶκάν το τοῦ καντζηλιέρη, καὶ ἐπῆγόν το (3) τοῦ καπετάνου καὶ τοῦ πρεβετατούρη. Καὶ τὸ πωρὸν ἐξέβη ὁ κούντη τὲ Ρουχᾶς, καὶ ὁ μισέρ Τζόρτζου Κονταρῆς, καὶ ὁ Πέτρο Τάβιλας καὶ ὁ μισέρ Τζουάν Τερρᾶς, καὶ ὁ καντζηλιέρης μισέρ Τουμάζο Φικάρδος, καὶ ἐπῆγαν εἰς τὸ κάτεργον καὶ ἐσυντύχαν μὲ τὸν καπετάνον καὶ τὸν πρεβετατούρη· καὶ ἐστρέψαν ἀντίλογον τῆς ρήγαινας, καὶ ὅσον ἀποφάγαν, ἐπῆγαν πάλες (4) εἰς τὸ κάτεργον, καὶ ἐσυντύχαν μὲ τὸν καπετάνον καὶ τὸν πρεβετατούρη· καὶ ἐκεῖνοι (5) ἐκράξαν τὸν κόμην τοῦ κατέργου, νὰ βγάλουν τοὺς κάτωθεν νὰ τοὺς βάλουν εἰς τὸ καστέλλιν: τὸν μισέρ Τζουάν Κουρτέσην, καὶ τὸν μισέρ Ἐγκαμούς, καθαλλάριδες, καὶ τὸν γούμενον τοῦ Σταυροῦ, καὶ τὸν Πέτρο τὲ Δηνιέμ, καὶ τὸν τζανούνην πρὸ Τζουάν Περιόλα, καὶ τὸν

(1) Ἰντά 'ναι ὀρισμός σου. (2) ἂν νᾶναι. (3) ἐπῆρὲν το. (4) πάλι. (5) κείνοι.

μάστρον Περνάρδον (1) τὸν ράφτην τοῦ ρηγός, καὶ τὸν Φραντζηέτον Λιμπάρδον, καὶ τὸν Πέτρο τέ Μαρτίνον μετὰ τὰ σίδερα, καὶ τὸν Περικό τέ Βίλα, καὶ τὸν Φραντζέσκο μετὰ τὰ σίδερα, καὶ τὸν Φεραντέτον. Καὶ περνῶντά τους εἰς τὸ καστέλλιν, ἦρτεν ὁ καπετάνος καὶ ὁ πρεβετατούρης καὶ ὁ κούντη τέ Ρουχᾶς καὶ ὁ Πέτρο Τάβιλας καὶ ὁ καντζηλιέρης μισέρ Τουμάζο Φικάρδος (2), καὶ ἀξαμινιάσαν τους. Καὶ ἀξαμινιάσαν πρῶτα τὸν τζανούνην τὸν Περιόλα (3), τὸν ὅποσον εἶχεν ὁ ἀρχιεπίσκοπος πολλὰ ἀκριβόν, καὶ ἦτον κυβερνούρης εἰς τὰ χωργία τῆς ἀρχιεπισκοπῆς, καὶ εἶχεν τον πέψειν καὶ μαντατοφόρον ὁ ἀρχιεπίσκοπος εἰς τὸν ρε Φαράντον· καὶ ἀρκέψαν νὰ τὸν ἀρωτήσουν ἀπὸ τὴν ὥραν ἀποῦ ἐπέθανεν ὁ ρήγας, καὶ λαλοῦν του: ἐσοῦ εἶσαι φρόνιμος ἄνθρωπος (4) καὶ ποῖσε ταῖς δουλίαις σου φρένιμα, καὶ νὰ μᾶς πῆς πᾶσα πρᾶμαν τὸ ξεύρεις, μετὰ τὸ θέλημά σου, ἀλλοίως τὰ κόκκαλά σου μεινίσκουνται (5) εἰς τὸ καρὶν! Καὶ εἶπέν τους: ἀφένταις, ἀς πιάση χαρτὶν ὁ καντζηλιέρης, καὶ εἶτι πρᾶμην ξέρω θέλω τὸ πεῖν. Ἀφένταις, ἀβιζιάζω τὴν ἀφεντιάν σας, πεθανίσκοντα ὁ ρήγας, ὁ κούντη τέ Τζάφ ὁ Τζάν Μπέρες (6) μοναῦτα ἔγραψέν μου ἕναν χαρτὶν καὶ ἔπεψέν μου το εἰς τὴν Λευκουσίαν, διὰ νᾶρτω εἰς τὴν Ἀμμόχουστο· καὶ κατὰ τὸν ὀρισμὸν τοῦ ἦρτα, καὶ ἔγραψέν μου χαρτὶν καὶ ἐπῆγα εἰς τὴν Νάπολιν. Καὶ ἄλλα πολλὰ τὰ ἐμολόγησεν, καὶ ἔγραψεν ὁ καντζηλιέρης μίαν κόλλαν χαρτίν. Καὶ τοὺς ἄρχοντες ἐβάλαν τους εἰς τὸν πύργον.

Καὶ εἰς ταῖς ε' φευρουαρίου ἦρταν ἀπὸ τὴν Λευκουσίαν μετὰ τὸν Τζουάνην τὸν Μαῦρον καὶ μετὰ τὸν Στέφανον τὸν Κουδουᾶν ρ' ἄνομάτοι Ρωμαῖοι καὶ Ἀρμένιδες (7), καὶ ἐπῆγα καὶ ἐχαιρετῆσαν τὸν καπετάνον καὶ ἐρρεκουμανταρίστηκαν.

(1) Τζουάνην. (2) Φικάρδος, καὶ ὁ καντζηλιέρης τοῦ πρεβετατούρη. (3) Περιόλα. (4) ἄνθρωπος. (5) μεινίσκουν. (6) Πέρες. (7) ἄνομάτους Ρωμαίους καὶ Ἀρμένιδες.

Και τῇ ἡ' φεβρουαρίου ὅσον ἐξημέρωσεν, ἐκαθαλλίκεσεν ὁ κούντη τὲ Ρουχᾶ, καὶ ὁ κούντη τὲ Τζάφ, καὶ ὁ κοντοσταύλης καὶ ὁ Τουμάζο Φικάρδος, καὶ ἐπῆγαν εἰς τὸ κάτεργον, καὶ ἐκατέβην ὁ καπετάνος καὶ ὁ πρεβετατούρης, καὶ ἐπῆγαν εἰς τὸ καστέλλιν, διὰ τὴν ἀξαμινιάσουν τοὺς προδέλοιπους. Καὶ τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἦρταν δύο γαλιάτζαις καὶ ἐφερχν ρ' ἄλογα στρατωτικά.

Καὶ εἰς ταῖς θ' φεβρουαρίου ἐσύραν τὸν Πέτρο Τερμινὸν (1) καὶ τὸν Πέρικο τὲ Βιλαφράνγκα, καὶ ἐμολόγησαν πᾶς ἐκεῖνοι ἐσκοτώσαν τὸν μισέρ Ἀντρίαν· καὶ πρὶν νὰ τὸν σκοτώσουν, εἶχεν δύο κόρπους (2)· καὶ εἶπεν το ὁ Πέτρο Τερμινὸς πᾶς τὸν ἐσκοτώσεν ἐκεῖνος, καὶ ἐσκοτώσεν τον με ἀφορμὴν τοῦ μισέρ Ρίτζου καὶ τοῦ μισέρ Τζιάμε Σαπλάνα, διατὶ εἶπάν τους πᾶς εἶναι (3) παράβουλοι· καὶ ἔγω μὴ ζεύρωντα τὸ πρᾶμνα, καὶ θιαρῶντα καὶ τὸν καπετάνον τῆς Ἀρμοχούστου καὶ τὸν μισέρ Ρίτζου (4) πᾶς ἐλαλοῦσαν νὰ σκοτώσουν τοὺς παράβουλους, ἦτον χρῆσι νὰ ποίσω ἐκεῖνον τὸ με ὠρίσαν· καὶ τοῦτο εἶναι ὅσον (5) σᾶς λαλῶ. Καὶ ὁ Βιλαφράνγκας εἶπέν τους: ὅτι ἐγὼ ἤδρά τον σκοτωμένον, καὶ ἐφόρεν ἕναν δαχτυλίδιν (6), καὶ ἔσυρα πᾶ τὸ ἐβγάλω ἀπὲ τὸ χέριν του, καὶ δὲν ἠμπόρησα, καὶ ἔκοψα τὸ δακτύλιν του. Καὶ ἄλλα πολλὰ ἀποῦ τοὺς εἶπεν. Καὶ ἐβγάλαν τους ἀπὲ τὸ καστέλλιν, καὶ ἐβάλαν τους εἰς τὴν φυλακὴν.

Καὶ τὴν αὐτὴν ἡμέραν οἱ ἀφένταις ἐπέψαν καὶ ἐπῆραν μέσα εἰς τὸ καστέλλιν τὰ παιδιὰ τοῦ Φραντζιᾶ τὲ Παντές, τὸν Γαβριέλ καὶ τὸν Χτόρσον (7), καὶ εἶπάν τους: ἵντα χαρτία σᾶς ἐδῶκεν ὁ ἀρχιεπίσκοπος (8) καὶ ἐπήρατε (9) εἰς τὴν Κερειάν;

(1) Τερμινῶ. (2) κόρπους. (3) ἦτον. (4) Ρίτζου. (5) ἴσα. (6) δακτυλίδιν. (7) τὸν Γαβριήλ καὶ τὸν Χτόρσον. (8) ἀρχιεπίσκοπος. (9) πήρατε.

και εἶπαν: ἀφέντη, ἄλλον δὲν ἠξέυρομεν, παροῦ ἐμεῖς εἴμασταν μὲ τὴν μάναν μας και μὲ τὴν κουντέσαν τὴν ἀδελφὴν μας εἰς τὸ σπίτιν της, και ἤρταν ὁ ἀρχιεπίσκοπος (1) και ἐκραξεν ἐμὲν τὸν Κτόρου και ἐδῶκέν μου χαρτία βουλλωμένα και εἶπέ (2) μου, ποῖσε μοναῦτα νὰ τὰ πάρης εἰς τὴν Κερινίαν και δὸς τα εἰς τὸ χέρι (3) τοῦ καπετάνου τοῦ σὶρ Λοῆς Ἀλπερίκ, και εἶναι διὰ δουλείας τῆς ρήγαινας· και κατὰ τὸν ὀρισμὸν του ἐπῆρά τα και ἐδῶκά τού τα· και ἐδῶκέν μου ἀντίλογον, και ἐφερά τον εἰς τὴν Ἀμμόχουστον τοῦ ἀρχιεπισκόπου· και ἄλλον δὲν ἠξέύρω. Και ἀγωνίζοντα πῶς δὲν ἦτον φαλία, ἀπολογιάσαν (4) τους και ἐπῆγαν.

Και τῆ ἰ' φευρουαρίου ὄραις γ' τῆς νυκτοῦ ἐφουρκίσαν τὸν Πέρικο τὲ Βιλαφράγγκα και τὸν Πέτρο Τερμηνέρ.

Και εἰς ταξ ιβ' φευρουαρίου ἤρταν χαρτίν ἀπὸ τὴν ρήγαιναν εἰς τὸν (δ) Μοράπιτον, νὰ σηκῶση μοναῦτα τ' ἄρματα και τὰ ἄλογα τοῦ Κάρλου Καλέργη, και νὰ τὸν ὀρίση και κείνον και τὸν ἀδελφὸν τρου τὸν Τζουάνη μοναῦτα νὰ πᾶν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον, και τὸ δικὸν τους και τ' ἄλογά τους νὰ τοῦς τὰ σηκῶση. Και μῆνυσέν τους και ἤρταν ὀμπρός του, καὶ ἐδειξέν τους τὸ χαρτίν, και εἶπαν: (6) ὀρισμὸς τῆς κυρᾶς μας εἰς τὴν κεφαλὴν μας! ἀπὲ τὸ μνηᾶ ἢ ἀφεντιά της διὰ τὰ ἄλογα, ἐμεῖς ἄλλα δὲν ἔχομεν νὰ καθαλλικεύσωμεν· και ἂν ἦναι ὀρισμός σου, νὰ καθαλλικεύσωμεν νὰ πᾶμεν, και 'κεῖ ἄς τὰ πάρουν. Και λαλεῖ τους ὁ Μοράπιτος: εἰς τὸ φέσας, δὲν ἔχετε ἄλλα ἄλογα; Και ἐμόσαν πῶς δὲν ἔχουν ἄλλα. Και εἶπέν τους: ἐπάρτε τὰ ἄλογά σας. Και ἐδῶκέν τους και χαρτίν. Και ἐβόγησαν και ἐπῆγαν εἰς τὴν ἀδελφὴν τους τοῦ σὶρ Φιλίππου Ἀποδοχάτορου, και θωρῶντά τους ἐγίνην μέγαν κλάμαν. Και ἀπ' ἐκεῖ (7)

(1) ἀρχιεπίσκοπος. (2) εἶπέν μου. (3) και νὰ τὰ δώσης εἰς τὸ χέριν. (4) ἀξαπολύσαν. (5) εἰς τὸ. (6) εἶπάν του. (7) ἐπ' ἐκεῖ.

ἐπῆγαν ἢ ἀποχαιρετήσουσιν καὶ τὴν μάναν τους· καὶ θωρῶντά τους, τίς ἐμπορεῖ (1) νὰ γράψῃ τὸ κακὸν τῆς; ἔχοντα καὶ ἔχασεν τὸν ἄντραν τῆς, καὶ τὰ χωργιά τῆς καὶ τὸ δικὸν τῆς, καὶ ἀπάνω εἰς ὄλα νὰ χάσῃ καὶ τὰ παιδιὰ τῆς! καὶ ποτὲ ἀπὸ τὸν πατριὸν τους κανέναν καλὸν δὲν εἶδαν, καὶ διὰ λόγου του νὰ ἔχουν κακόν! Καὶ ἐκεῖνοι ἐκουφορτιάζαν τὴν μάναν τους, καὶ ἐλαλοῦσάν τῆς: στάθου μὲ καλὴν καρδίαν, καὶ θαρροῦμεν εἰς τὸν θεὸν νὰ μὲν ἔχωμεν κακόν, διότι κανέναν κακὸν δὲν ἐποίκαμεν· καὶ ἡ ἀφεντία τῆς Βενετίας εἶναι πολλὰ φρόνιμη, καὶ θαρροῦμεν νὰ ἔχωμεν πᾶσα δίκαιον. Καὶ κείνη ἡ πτωχὴ ἔκλαιεν καὶ ἐρρικουμαντιάσεν τους εἰς τὴν Θεοτόκον, καὶ εὐκῆθην τους. Καὶ ἐπῆγαν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον, καὶ ἐπῆγαν καὶ ἄλλοι δύο καθαλλάριδες μετὰ τους. Καὶ ἐμήνυσεν ἡ ρήγαινα τοῦ βισκούντη, νὰ πάρῃ τ' ἄρματα καὶ τ' ἄλογα τοῦ Τζάν Γουλέμ καὶ νὰ πέψουν καὶ κείνον εἰς τὴν Ἀμμόχουστον. Καὶ εὐρίσκετον εἰς τὸ Κολόσιον, καὶ ἐπέψαν νὰ τὸν φέρουν.

Καὶ τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἤρτεν ὀρισμὸς ἀπὸ τὴν ρήγαινα, ὅτι πᾶσα κουντετζιὸν ἄνθρωπος (2), ἀπάνω εἰς φούρκαν, νὰ μὲν βαστάξῃ ἄρματα (3). Καὶ ἐποίηεν διαλαλημὸν ὁ βισκούντης· καὶ γροικῶντα οἱ ἄνθρωποι (4) τῆς χώρας, ἐπῆγαν εἰς τὸν σίρ (5) Τζουάν Τερράς καὶ ἐλεμεντιάστησαν, καὶ εἶπάν του: φάινεται μας καὶ δὲν εἶναι ὀρισμὸς ἀπὸ (6) τὴν κυρὰν τὴν ρήγαινα, παρὰ εἶναι ὀρισμὸς δικός του! καὶ ἡ ἀφεντία σου ὅπου εἶσαι εἰς τὸν τόπον τῆς, θέλομεν νὰ τοῦ μηνύσῃς νὰ μᾶς δεῖξῃ τὸν ὀρισμὸν τῆς! Καὶ μέσα εἰς τοῦτα τὰ λογία ἀνάφανεν καὶ ὁ βισκούντης καὶ ἤρτεν εἰς τοῦ μισέρ Τζουάν Τερράς. Καὶ τὸ νὰ ἰδῇ τὸν βισκούντην, ἐκατέβην ὁ σίρ Τζουάν Τερράς καὶ εἰς τὸ περοῦνιν, καὶ εἶπέν του τὴν ἀφορμὴν τοῦ βισκούντη. Καὶ

(1) ἐμπόρησε. (2) ἄνθρωπος. (3) ἄρματον. (4) ἄνθρωποι. (5) σίρ. (6) ἀπὸ.

ὁ βισκούντης ἐδειξέν τοὺς τὸ χαρτὶν τῆς ρήγαινας, καὶ ἐδιάβασέν το ὁ σὶρ (1) Τζουάν Τερράς, καὶ εἶπέν τοὺς: παῖδιά μου, τοῦτον τὸ χαρτὶν (2) εἶναι τῆς κυρᾶς τῆς ρήγαινας, καὶ ποίσετε νὰ ποίσετε τὸν ὀρισμὸν τῆς καὶ τοῦ ἀφέντη τοῦ βισκούντη. Καὶ οὗλοι εἶπαν: ὀρισμὸς (3) τῆς ἀπάνω εἰς τὴν κεφαλὴν μας! καὶ 'μεῖς θέλομεν γράψειν χαρτὶν, καὶ θέλομεν τὸ μηνύσειν τῆς ἀφεντιάς τῆς, καὶ θέλομεν 'δεῖν διὰ τίνα ἀφορμὴν νὰ μὲν βαστοῦμεν τ' ἄρματά μας! Καὶ ἐγράψαν χαρτὶν καὶ 'μηνύσαν (4) τὸ τῆς ρήγαινας. Καὶ ἔγραψεν καὶ ὁ βισκούντης, ἀπὸ τὴν μερίαν τοὺς ἀνθρώπους καθῶς ἐδιάβην τὸ πρᾶμα.

Καὶ τῆ ἰη' φεβρουαρίου ἦρτεν τὸ κάτεργον ὅπου πῆρεν τὸν μισέρ Φίλιππον (5) τὸν 'Αποδοχάτορον εἰς τὴν Κερινίαν, καὶ ἦτον ὠρισμένον ἀπὸ τὴν ἀφεντίαν νὰ μὲν ἀπεζεύσῃ, παρὰ εἰς τὴν 'Αμμόχουστον, καὶ τὰ χαρτῖα τὰ ἐβάστα νὰ τὰ δώσῃ εἰς τὸ χέριν τοῦ καπετάνου τῆς ἀρμάδας. Καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον, καὶ ἤυρεν τὸν καπετάνον καὶ ἐδωκέν του τὰ χαρτῖα, καὶ εἶπεν πῶς ἀφήκεν τὴν ἀρμάδα τὴν Βενετικὴν εἰς τὴν Μοθώνην, καὶ ἔμαθέν το ὁ καπετάνος τῆς ἀρμάδας πῶς ἐσκοτῶσαν τὸν μισέρ 'Αντρίαν καὶ τοὺς προδέλοιπους. Καὶ μοναῦτα ὅπου ἐπερίλαβεν τὰ χαρτῖα, χωρὶς νὰ τὰ διαβάσῃ, ἐβούλωσέν τα, καὶ ἐδωκέν τα τοῦ καπετάνου τῶν κατέργων νὰ τὰ πάρῃ εἰς τὴν Βενετίαν. Καὶ ὅσον τὰ ἐπερίλαβαν, ἐκάτσεν εἰς βουλήν καὶ ἐδῶκαν ὀρισμὸν, μοναῦτα νὰ στραφῇ τὸ κάτεργον τὰμπρὸς ὀπίσω εἰς τὴν Κύπρον. Καὶ ἐμάθαμεν, πῶς ὁ Φίλιππος ὁ 'Αποδοχάτορος ἐρίσαν τον εἰς γ' ὥραις νὰ μὲν εὐρεθῇ εἰς τὴν Βενετίαν, καὶ ἂν τὸν εὕρουν, τὸ κορμίν του νὰ ἦναι εἰς τὸν ὀρισμὸν τῆς ἀφεντίας, καὶ εἰς γ' ἡμέραις νὰ μὲν εὐρεθῇ εἰς καμμίαν χώραν τῆς ἀφεντίας, καὶ εἶπαν: ἐποίκαμέν του

(1) μισέρ. (2) τοῦτος ὁ ὀρισμὸς. (3) ὁ ὀρισμὸς τῆς. (4) ἐμηνύσαν. (5) Φίλιππο.

όρισμόν νά διαβῆ πολλά ἀλαφρά, μὰ ἔχοντα καί ἑτερμινιάσμεν, δέν ἠμποροῦμεν νά ποίσωμεν ἄλλον! Καί ὁ μισέρ Φελίππος κατὰ (1) τὸν ὄρισμόν τους. Καί μανθάνοντα ἡ ἀφεντία τὸν σκοτωμὸν τοῦ μισέρ Ἀντρία καί τοῦ μισέρ Μάρκου, ἐπῆραν μέγαλον δισπλαζίριν, διότι ἐτανίσαν εἰς τὸ αἷμαν τῆς ἀφεντίας.

Καί τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἦρταν εἰς τὴν Πενταγίαν γ' κάτεργα Βενέτικα, καί ἐπεξεῦσαν τοὺς ἀνθρώπους (2) ὁποῦ ἔφεραν ὁ Μάρκο Βενέριος ἀπὸ τὴν Κρήτην, καί ἐπῆγαν τὰ κάτεργα εἰς τὴν Ἀμμόχουστον καί οἱ ἀνθρώποι (3).

Καί τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἐπιάσαν τὸν κούνη τῆς Τρίπολης καί τὸν σίρ Τζουάν Ταφουράς καί ἐπῆραν τὸν εἰς τὸ καστέλλιν· διότι ἐσύραν τὸν Φαραντέτον, ὁποῦ ἔτον καστελλάνος τῆς Ἀμμοχούστου, καί εἶπέν τους: ἀφένταις, τὴν νύκταν ἀποῦ ἐσκοτῶσαν τὸν μισέρ Ἀντρίαν, ἦρτεν ὁ κούνη τῆς Τρίπολης καί ὁ μισέρ Ρίτζος εἰς τὸ καστέλλιν καί ἐβάλαν μου φωνῆς, καί εἶπουν τους — ἴντα ὀρίζετε ἡ ἀφεντιά σας; Καί εἶπάν μου — ὁ δὲ πῶς σὲ ὀρίζομεν ἀπὸ τὴν μερίαν τῆς ρήγαινας, ἀπάνω εἰς τὴν ζωὴν σου καί εἰς πέναν παραβουλίας, νά μὲν ἀνοιξῆς τὸ καστέλλιν νά ἴμπάσης τινάν, χωρὶς νάρτη ἡ κυρά ἡ ρήγαινα μὲ τὸ κορμὶν τῆς, καί ἀνέν καί ἀνοιξῆς τινός, θέλει σὲ ἐβγάλει (4) διὰ παράβουλον. Καί εἶπουν τους — ἂν ἔρτη τινάς ἀπὸ τοὺς κουβερνούριδες νά μὲν τοῦ ἀνοιξῶ; Καί εἶπαν — ἂν ἔρτωμεν ὅλοι μὲ τὰ κορμιά μας, μὴδὲν ἀνοιξῆς, χωρὶς νά ὀδῆς τὴν ρήγαιναν μὲ τὸ κορμὶν τῆς. Καί ὅσον μοῦ ποῦκαν τὸν ὄρισμόν, ἐπῆγασιν (5). Καί διαβαίνοντα τὸ μεσσηνυτικὸν γροικῶ τὴν καμπάναν καί σημανίσκει ἄρμε, καί μοναῦτα ἀρματώθημην (6), μὴ ξεύροντα ἴντα πρᾶμην εἶνχι. Καί μέσσα εἰς ὀλίγην (7) ὥραν ἦρτεν ὁ μισέρ Ἀντρίας, καί βάλλει μου

(1) ἐποῦεν κατὰ. (2) ἐπεξεῦσαν οἱ ἄνθρωποι. (3) ἀνθρώποι. (4) θέλει σὲ ἐβγάλλειν. (5) ἐπῆγαν. (6) ἀρματώθημα. (7) καί μὲ ὀλίγην.

φωνήν νά τοῦ ἀνοίξω τὸ καστέλλιν, διὰ νά 'μπῆ μέσα. Καί ὡς ἐκείνος ἀποῦ μοῦ ποῖκαν ὄρισμόν ἀπὲ τὸν κούντη τῆς Τρίπολης, ὁποῦ 'τον (1) καπετάνος τῆς Ἀμμοχούστου, καὶ τοῦ Ρίτζου, καὶ ἤξευρα καὶ ἦσαν κουβερνούριδες τοῦ ρηγάτου, ἦτον νά ποῖσω καθὼς μὲ ὤρισαν· καὶ ἀπολογοῦμαι τοῦ μισέρ Ἀντρία καὶ εἶπουν του — ἀφέντη, ἔχω ὄρισμόν νά μὲν ἀνοίξω τινός, χωρὶς νᾶρτη ἢ κυρά μας ἢ ρήγαινα μὲ τὸ κορμίν της, καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἀνοίγω τῆς ἀφεντίας του. Καὶ ἐβίασέν με πολλά, καὶ 'γὼ κατὰ τὸν ὄρισμόν τὸν εἶχα, δὲν τοῦ ἀνοίξω, διὰ νά μὲν ἦμαι παρᾶβουλος τῆς κυρᾶς μου (2)· καὶ ἐμπάσα τον μέσα εἰς τὸ ροστέλλον τοῦ καστελλίου, διατὶ ἐκεῖ διαφεντεμόν (3) δὲν εἶχα. Καὶ μὲ ὀλίγην ὥραν ἦρτεν ὁ κούντης τῆς Τρίπολης καὶ ὁ μισέρ Ρίτζος, καὶ βάλλουν μου φωνήν καὶ ἀρωτοῦν με, ἂν ἦρτεν τινὰς νά 'μπῆ εἰς τὸ καστέλλιν· καὶ εἶπουν τους: ἄλλος τινὰς δὲν ἦρτεν, παρὰ ὁ μισέρ Ἀντρίας Κορνάρ, καὶ ἔχοντα καὶ εἶχα ὄρισμόν ἀπὲ τὴν ἀφεντία σας, καὶ ὁ μισέρ Μάρκο Πέμπος, καὶ κατὰ τὸν ὄρισμόν σας δὲν τοὺς ἀνοίξα. Καὶ 'κείνοι εἶπάν μου — ποῖαν μεργίαν ἐπῆγαν; Καὶ εἶπουν τους πῶς εὐρίσκεται μέσα εἰς τὸ ροστέλλο. Καὶ ὁ κούντης ἔβαλεν φωνήν, καὶ ὁ μισέρ Ἀντρίας ἀπολογήθην του· καὶ εἶπέν του — κουμπάρε, ἔλα, κράζει σε ἡ ρήγαινα. Καὶ λαλεῖ του ὁ μισέρ Ἀντρίας — ἄφης με ὧδε δὲ ὡς που νά ξημερώση, νά πάψη τὸ πᾶμαν. Καὶ 'κείνοι δὲν τὸν ἀφήκαν, καὶ εἰσιγουργιάσαν τον, καὶ ἐβγάλαν τον ἀπὲ τὸ ροστέλλο (4). Καὶ ὅσον ἐβγήκεν, ὁ κούντης ἀκτυπᾶ τοῦ ἀλόγου του καὶ πῆγεν, καὶ τὸν μισέρ Ἀντρίαν ἀφήκέν τον μὲ τὸν Ρίτζον. Διὰ τοῦτον εἶπέν τους — ἀφένταις, ἂν (5) ἐφαλίασα ἐγὼ ὁ πτωχός! Καὶ διὰ κείνον τὸ εἶπεν ὁ Φαραντέτος, ἐφέραν τὸν κούντην τῆς Τρίπολης καὶ ἐπέψαν τον εἰς τὴν Βενετίαν.

(1) ἦτον. (2) μας. (3) ὄρισμόν. (4) ροστέλλον. (5) 'δὲ ἂν.

τοῦ φόρου, διὰ νὰ ποίσουν ἐγκέσταν· καὶ θωρῶντα τὸ πρᾶγμα πῶς ἦτον νὰ γίνῃ χοντρόν, ἐποῖκαν στράταν καὶ ἐποῖκάν τους ἀγάπην.

Καὶ τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἐφέρον τὸν ἑγούμενον τοῦ Σταυροῦ εἰς τὴν Ἀμμόχουστον, ὀνόματι φρέ Σιμόν τέ Σαντατρέα, καὶ ἐβάλαν τον εἰς τὸ καστέλλιν· καὶ εἶπαν πῶς ἐπιάσαν ἕναν χαρτίν τὸ ἐπεμπεν τοῦ ἀδελφοῦ του εἰς τὸν Πάπαν, τὸ ποῖον ἔγραφεν· « ἠγαπημένε μου ἀδελφέ, πολομῶ σε νὰ ξεύρης, ὅτι μὲ τὴν δύναμιν τοῦ θεοῦ ἐπέθανεν ὁ παστάρδος ὁ τύραννος ὁποῦ ἔκρατεν τὸ ρηγάτον μὲ μεγάλας τυραννίδαις, καὶ ἐμεινεν τὸ ρηγάτον εἰς μεγάλας πρέκαις· καὶ ἐγέννησεν ἡ ρήγαινα παιδὶν παλληκάριν· καὶ εἰς τὸ κρυφὸν γυρεύγει τὸ ρηγάτον ὁ ρὲ Φαράντος, καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλην μερίαν γυρεύγει τὸ ἡ Τζαρόττα. Καὶ εἶναι εἰς μεγάλα κακά. Καὶ τώρα στέκει εἰς τὰ χεργία τοῦς Βενετικούς. Καὶ ἐβγήκαμεν ἀπὸ τὰ χεργία τοῦ σκύλλου, καὶ ἐπέσαμεν εἰς τὸ κουκουτίν ». Καὶ ἄλλα περίσσα ἀπὸ τοῦ ἔγραψεν. Καὶ ἦσαν καὶ ἄλλα χαρτία εἰς τὰ χεργία τοῦ ἀρχιεπισκόπου, καὶ ἔγραφεν πολλὰ καὶ περισσά, καὶ ἐπέψαν καὶ ἐφέρον τα. Καὶ ἐβουλλῶσαν εἴ τι εἶχεν ὁ Σταυρὸς, καὶ τὸ χωργίον.

Καὶ τῆ α' φευρουαρίου ἐβγαλαν τὸν Κουσάλκο Πέρες ἀπὸ τὸ κάτεργον.

Καὶ τῆ β' φευρουαρίου ἐπιάσαν τὸν Γαβριέλ Φερήλ ὁ Στέφανος ὁ Χιώτης ὁ ποῖος ἦτον τζηβιτάνος τοῦ Χρυσοχοῦ, καὶ ἦσαν ἀπάνω του ρε' (1) δουκάτα, καὶ ἐπέψαν (2) τα τῆς ρήγαινας, καὶ τὸν ἀνωθεν Γαβριέλ, καὶ ὅσον ἐπῆγεν, ἐβάλαν τον εἰς τὸ κάτεργον.

Καὶ εἰς ταῖς γ' φευρουαρίου ἦρτεν ὁ καπετάνος τῆς ἀρμάδας εἰς τὴν Ἀμμόχουστον ὁ μισέρ Πιέρ ὁ Μοτζενίκος μὲ

(1) ρν'. (2) ἐπῆραν τα.

ιβ' (1) κάτεργα και δ' γαλιότζαι, και εις πάσα κάτεργον· ἄλογα δέκα.

Και τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἔφεραν οἱ τουρκοπούλοι τῆς Πάφου τὸν Περίκο τὸ Βιλαφράνγκα και τὸν Πέτρο Τερμινῆ, και ἐβάλαν τους εις τὸ κάτεργον μετὰ τὰ σίδηρα.

Και εις ταῖς ε' φευρουαρίου ε.γ' ἔφεραν τὸν σεκρετάριον τῆς ἀρχιεπισκοπῆς, και ἐβάλαν τον εις τὸ καστέλλιν (2) τῆς Ἀμμοχούστου.

Και τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἦρτεν ὁ Τζουάνης ὁ Μαυρος μετὰ τρεῖς ἀνομάτους, χωρὶς τὸν ὄρισμὸν τῆς ρήγαινας, εις τὴν Λευκωσίαν, και εἶπεν τοὺς μαστόρους και τοὺς ἀνθρώπους νὰ πᾶν νὰ χαιρετήσουν τὸν καπετάνον τῆς ἀρμάδας· και ἐπῆγαν εις τὴν Ἀμμόχουστον, και ἐχαιρετήσαν τον και ἐστράφησαν.

Και εις ταῖς ε' φευρουαρίου ἐποίησαν (3) ἕναν διαλαλημὸν ἀπὸ τὴν μερίαν τῆς ρήγαινας, νὰ μὲν βροσάξῃ ἄρματον οὐδὲ μικρὸς, οὐδὲ μεγάλος.

Και τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἐποίηκεν διαλαλημὸν ὁ καπετάνος τῆς ἀρμάδας, τινὰς νὰ μὲν κοιμηθῆ ἔξω, παρὰ εις τὰ κάτεργα.

Και εις ταῖς ζ' φευρουαρίου (4) ἦρτεν ὁ Μάρκο Βενέριος ὁ ἀνηψιὸς τῆς ρήγαινας, ὁ ποῖος ἦτον καπετάνος εις τὴν Κρήτην, και ὅσον τὸ μάθεν διὰ τὸν μισερ Ἀντρία, ἦρτεν, και ἔφερεν και ὁ ἀνομάτους και λς' ἄλογα.

Και τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἐπῆραν τὸν μάστρε Παρτελεμὲν τὸν ἱατρὸν εις τὴν Ἀμμόχουστον και ἐβάλαν τον εις τὸ καστέλλιν· και ἐπῆραν (5) τὴν μούλαν του ὁ μάστρος στάλλης τοῦ κούντη τὸ Ρουχᾶς, και ἐπέψεν την εις τὸ σπῆτιν τοῦ κούντη· και μανθάνοντά το ἀπὸ τὴν αὐλήν, ἐπέψαν και ἐπῆραν την. Και

(1) ιβ'. (2) καστέλλον. (3) ἐποίηκεν. (4) Και τῆ ζ'. τοῦ αὐτοῦ.
(5) ἐπῆρεν.

τότες ἐβγάλαν τον ἀπὲ τὸ καστέλλιν καὶ ἐβάλαν τον εἰς τὸ κάτεργον, καὶ ἀξαμινιάσαν τον, καὶ ἀξαπολύσαν τον.

Καὶ τῇ ἡ φευρουαρίου ἦρτεν ὁ πρεβετατούρης καὶ ὁ καπετάνος τῆς ἀρμάδας εἰς τὴν κυρὰν τὴν ρήγαιναν, καὶ ἐχαιρετήσαν τὴν καὶ εἶπαν τῆς: ἂν ἔχῃς ὄρισμόν (1) νὰ ποίσωμεν διὰ τοὺς παράβουλους ὅπου εὐρίσκονται εἰς τὸν τόπον σου, ἀπὲ τοὺς ποίους ἔχομεν εἰς τὸ χέριν μας, μερτικὸν εἰς τὰ κάτεργα καὶ μερτικὸν εἰς τὸ καστέλλιν! Καὶ γροικῶντα ἡ ρήγαινα καὶ οἱ κουβερνούριδες, ἐπολογήθην ὁ ἀνηψιός τῆς ὁ μισέρ Τζόρτζου Κονταρῆς, καὶ εἶπέν τους: ἀφένταις, ἐγροίκησεν ἡ ἀφεντιά τῆς, καὶ ἄνταν νᾶναι (2) καιρὸς, θέλειν μηνύσειν τῆς ἀφεντιᾶς σας. Καὶ γροικῶντα, ἀποχαιρετήσαν καὶ ἐπῆγαν εἰς τὸ κάτεργον μὲ μεγάλην συντροφίαν.

Καὶ εἰς ταῖς γ' ὥραις τῆς νυκτοῦ ἐπέψεν ἡ ρήγαινα καὶ ἔφερεν τὸν καντζηλιέρην ἐκεῖνη καὶ ἡ βουλή τῆς, καὶ ἐγράψαν ἐκεῖνον τὸ ἐθέλαν, καὶ ἐδῶκάν το τοῦ καντζηλιέρη, καὶ ἐπῆγέν το (3) τοῦ καπετάνου καὶ τοῦ πρεβετατούρη. Καὶ τὸ πωρὸν ἐξέβην ὁ κούνητ τὲ Ρουχᾶς, καὶ ὁ μισέρ Τζόρτζου Κονταρῆς, καὶ ὁ Πέτρο Τάβιλας καὶ ὁ μισέρ Τζουὰν Τερράς, καὶ ὁ καντζηλιέρης μισέρ Τουμάζο Φικάρδος, καὶ ἐπῆγαν εἰς τὸ κάτεργον καὶ ἐσυντύχαν μὲ τὸν καπετάνον καὶ τὸν πρεβετατούρη· καὶ ἐστρέψαν ἀντίλογον τῆς ρήγαινας, καὶ ὅσον ἀποφάγαν, ἐπῆγαν πάλες (4) εἰς τὸ κάτεργον, καὶ ἐσυντύχαν μὲ τὸν καπετάνον καὶ τὸν πρεβετατούρη· καὶ ἐκεῖνοι (5) ἐκράξαν τὸν κόμην τοῦ κατέργου, νὰ βγάλουν τοὺς κάτωθεν νὰ τοὺς βάλλουν εἰς τὸ καστέλλιν: τὸν μισέρ Τζουὰν Κουρτέσην, καὶ τὸν μισέρ Ἐγκαμοῦς, καθαλλάριδες, καὶ τὸν γούμενον τοῦ Σταυροῦ, καὶ τὸν Πέτρο τὲ Αἰνιέμ, καὶ τὸν τζανούνην πρὲ Τζουὰν Περιόλα, καὶ τὸν

(1) Ἰντά 'ναι ὄρισμός σου. (2) ἂν νᾶναι. (3) ἐπῆγέν το. (4) πάλε. (5) κείνοι.

μάστρον Περνάρδον (1) τὸν ράφτην τοῦ ρηγός, καὶ τὸν Φραντζηκέτον Λιμπάρδον, καὶ τὸν Πέτρο τὸν Μαρῖνον μὲ τὰ σίδηρα, καὶ τὸν Περίκο τὸν Βίλα, καὶ τὸν Φραντζέσκο μὲ τὰ σίδηρα, καὶ τὸν Φεραντέτον. Καὶ περνῶντά τους εἰς τὸ καστέλλιν, ἤρτεν ὁ καπετάνος καὶ ὁ πρεβετατούρης καὶ ὁ κούντη τὸν Ρουχᾶς καὶ ὁ Πέτρο Γάβιλας καὶ ὁ καντζηλιέρης μισέρ Τουμάζο Φικάρδος (2), καὶ ἀξαμινιάσαν τους. Καὶ ἀξαμινιάσαν πρῶτα τὸν τζανούνην τὸν Περιόλα (3), τὸν ὅποτον εἶχεν ὁ ἀρχιεπίσκοπος πολλὰ ἀκριβόν, καὶ ἦτον κουθερνούρης εἰς τὰ χωργία τῆς ἀρχιεπισκοπῆς, καὶ εἶχεν τὸν πέψειν καὶ μαντατοφόρον ὁ ἀρχιεπίσκοπος εἰς τὸν ρὲ Φαράντον· καὶ ἀρκέψαν νὰ τὸν ἀρωτήσουν ἀπὸ τὴν ὥραν ἀποῦ ἐπέθανεν ὁ ρήγας, καὶ λαλοῦν του: ἐσοῦ εἶσαι φρόνιμος ἄνθρωπος (4) καὶ ποῖσε ταῖς δουλείαις σου φρένιμα, καὶ νὰ μᾶς πῆς πᾶσα πρᾶμην τὸ ξεύρεις, μὲ τὸ θέλημά σου, ἀλλοίως τὰ κόκκαλά σου μεινίσκουνται (5) εἰς τὸ καρίν! Καὶ εἶπέν τους: ἀφένταις, ἀς πιάση χαρτὶν ὁ καντζηλιέρης, καὶ εἴ τι πρᾶμην ξέρω θέλω τὸ πεῖν. Ἀφένταις, ἀβιζιάζω τὴν ἀφεντιάν σας, πεθάνισκοντα ὁ ρήγας, ὁ κούντη τὸν Τζάφ ὁ Τζᾶν Μπέρες (6) μοναῦτα ἔγραψέν μου ἕναν χαρτὶν καὶ ἐπεψέν μοῦ το εἰς τὴν Λευκουσίαν, διὰ νᾶρτω εἰς τὴν Ἀμμόχουστο· καὶ κατὰ τὸν ὀρισμὸν του ἦρτα, καὶ ἔγραψέν μου χαρτὶν καὶ ἐπῆγα εἰς τὴν Νάπολιν. Καὶ ἄλλα πολλὰ τὰ ἐμολόγησεν, καὶ ἔγραψεν ὁ καντζηλιέρης μίαν κόλλαν χαρτίν. Καὶ τοὺς ἄρχοντες ἐβάλαν τους εἰς τὸν πύργο.

Καὶ εἰς ταῖς ἐφευρουαρίου ἦρταν ἀπὸ τὴν Λευκουσίαν μὲ τὸν Τζουάνην τὸν Μαῦρον καὶ μὲ τὸν Στέφανον τὸν Κουδουνᾶν ρν' ἀνομάτοι Ρωμαῖοι καὶ Ἀρμένιδες (7), καὶ ἐπῆγα καὶ ἐχαίρετῆσαν τὸν καπετάνον καὶ ἐρρεκουμανταρίστηκαν.

(1) Τζουάνην. (2) Φικάρδος, καὶ ὁ καντζηλιέρης τοῦ πρεβετατούρη. (3) Περιόλα. (4) ἄνθρωπος. (5) μεινίσκουν. (6) Πέρες. (7) ἀνομάτους Ρωμαίους καὶ Ἀρμένιδες.

Καὶ τῆ ἡ φεβρουαρίου ὅσον ἐξημέρωσεν, ἐκαθαλλίκεσεν ὁ κούντη τὲ Ρουχᾶς καὶ ὁ κούντη τὲ Τζάφ, καὶ ὁ κοντοσταύλης καὶ ὁ Τουμάζο Φικάρδος, καὶ ἐπῆγαν εἰς τὸ κάτεργον, καὶ ἐκατέβην ὁ καπετάνος καὶ ὁ πρεβετατούρης, καὶ ἐπῆγαν εἰς τὸ καστέλλιν, διὰ ἡ ἀξαμινιάσουν τοὺς προδέλοιπους. Καὶ τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἦρταν δύο γαλιιάτζαις καὶ ἔφεραν ῥ' ἄλογα στρατώτικα.

Καὶ εἰς ταῖς θ' φεβρουαρίου ἐσύραν τὸν Πέτρο Τερμινῶ (1) καὶ τὸν Περῖκο τὲ Βιλαφράνγκα, καὶ ἐμολόγησαν πῶς ἐκεῖνοι ἐσκοτώσαν τὸν μισέρ Ἀντρίαν· καὶ πρὶν νὰ τὸν σκοτώσουν, εἶχεν δύο κόρπους (2)· καὶ εἶπέν το ὁ Πέτρο Τερμινῶ πῶς τὸν ἐσκοτώσεν ἐκεῖνος, καὶ ἐσκοτώσέν τον μὲ ἀφορμὴν τοῦ μισέρ Ρίτζου καὶ τοῦ μισέρ Τζιάμε Σαπλάνα, διατὶ εἶπάν τους πῶς εἶναι (3) παράβουλοι· καὶ ἡ γῶ μὴ ξεύρωντα τὸ πρᾶμαν, καὶ θωρῶντα καὶ τὸν καπετάνον τῆς Ἀμμοχούστου καὶ τὸν μισέρ Ρίτζουν (4) πῶς ἐλαλοῦσαν νὰ σκοτώσουν τοὺς παράβουλους, ἦτον χρῆσι νὰ ποίσω ἐκεῖνον τὸ μὲ ὠρίσαν· καὶ τοῦτο εἶναι ὅσον (5) σᾶς λαλῶ. Καὶ ὁ Βιλαφράνγκας εἶπέν τους: ὅτι ἐγὼ ἦδρά τον σκοτωμένον, καὶ ἐφόρεν ἕναν δαχτυλίδιν (6), καὶ ἔσυρα νὰ τὸ ἐβγάλω ἀπὲ τὸ χέριν του, καὶ δέν ἡμπόρησα, καὶ ἔκοψα τὸ δακτύλιν του. Καὶ ἄλλα πολλὰ ἀποῦ τοὺς εἶπεν. Καὶ ἐβγάλαν τους ἀπὲ τὸ καστέλλιν, καὶ ἐβάλαν τους εἰς τὴν φυλακὴν.

Καὶ τὴν αὐτὴν ἡμέραν οἱ ἀφένταις ἐπέψαν καὶ ἐπῆραν μέσα εἰς τὸ καστέλλιν τὰ παιδία τοῦ Φραντζιζιῆ τὲ Παντές, τὸν Γαβριέλ καὶ τὸν Χτόρουν (7), καὶ εἶπάν τους: ἴντα χαρτία σᾶς ἐδῶκεν ὁ ἀρχιεπίσκοπος (8) καὶ ἐπῆρατε (9) εἰς τὴν Κερνιάν;

(1) Τερμινῶ. (2) κόρπους. (3) ἦτον. (4) Ρίτζον. (5) δσα. (6) δακτυλίδιν. (7) τὸν Γαβριήλ καὶ τὸν Χτόρουν. (8) ἀρχιεπίσκοπος. (9) πῆρατε.

καὶ εἶπαν: ἀφέντη, ἄλλον δὲν ἠξέυρομεν, παροῦ ἐμεῖς εἴμεσταν μὲ τὴν μάναν μας καὶ μὲ τὴν κουντέσαν τὴν ἀδελφὴν μας εἰς τὸ σπῖτιν της, καὶ ἤρτεν ὁ ἀρχιεπίσκοπος (1) καὶ ἔκραξεν ἐμὲν τὸν Κτόρουν καὶ ἐδῶκέν μου χαρτῖα βουλλωμένα καὶ εἶπέ (2) μου, ποῖσε μοναῦτα νὰ τὰ πάρης εἰς τὴν Κερινίαν καὶ δός τα εἰς τὸ χέρι (3) τοῦ καπετάνου τοῦ σὶρ Λοῆς Ἀλπερίκ, καὶ εἶναι διὰ δουλείαις τῆς ρήγαινας· καὶ κατὰ τὸν ὄρισμόν του ἐπῆρά τα καὶ ἐδῶκά τού τα· καὶ ἐδῶκέν μου ἀντίλογον, καὶ ἔφερά τον εἰς τὴν Ἀμμόχουστον τοῦ ἀρχιεπισκόπου· καὶ ἄλλον δὲν ἠξέυρω. Καὶ ἀγωνίζοντα πῶς δὲν ἦτον φαλία, ἀπολογιάσαν (4) τους καὶ ἐπῆγαν.

Καὶ τῇ ἰ φευρουαρίου ὥραις γ' τῆς νυκτεῦ ἐφουρκίσαν τὸν Πέριον τὸ Βιλαφράνγκα καὶ τὸν Πέτρο Τερμηνέρ.

Καὶ εἰς ταῖς ιβ' φευρουαρίου ἤρτεν χαρτὶν ἀπὸ τὴν ρήγαιναν εἰς τὸν (5) Μοράπιτον, νὰ σηκώσῃ μοναῦτα τ' ἄρματα καὶ τὰ ἄλογα τοῦ Κάρλου Καλέργη, καὶ νὰ τὸν ὀρίσῃ καὶ κείνον καὶ τὸν ἀδελφόν του τὸν Τζουάνην μοναῦτα νὰ πᾶν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον, καὶ τὸ δίκόν τους καὶ τ' ἄλογά τους νὰ τοῦς τὰ σηκώσῃ. Καὶ μῆνυσέν τους καὶ ἤρταν ὀμπρός του, καὶ ἐδειξέν τους τὸ χαρτὶν, καὶ εἶπαν: (6) ὀρισμὸς τῆς κυρᾶς μας εἰς τὴν κεφαλὴν μας! ἀπὲ τὸ μνηᾶ ἡ ἀφεντιά της διὰ τὰ ἄλογα, ἐμεῖς ἄλλα δὲν ἔχομεν νὰ καθαλλικεύσωμεν· καὶ ἂν ἦναι ὀρισμὸς σου, νὰ καθαλλικεύσωμεν νὰ πᾶμεν, καὶ κεί ἄς τὰ πᾶρουν. Καὶ λαλεῖ τους ὁ Μοράπιτος: εἰς τὸ φέ σας, δὲν ἔχετε ἄλλα ἄλογα; Καὶ ἐμόσαν πῶς δὲν ἔχουν ἄλλα. Καὶ εἶπέν τους: ἐπάρτε τὰ ἄλογά σας. Καὶ ἐδῶκέν τους καὶ χαρτὶν. Καὶ ἐβγήκαν καὶ ἐπῆγαν εἰς τὴν ἀδελφὴν τους τοῦ σὶρ Φιλίππου Ἀποδοχάτορου, καὶ θωρῶντά τους ἐγέννη μέγαν κλάμαν. Καὶ ἀπ' ἐκεῖ (7)

(1) ἀρχιεπίσκοπος. (2) εἶπέν μου. (3) καὶ νὰ τὰ δώσῃς εἰς τὸ χέριν. (4) ἀξαπολύσαν. (5) εἰς τὸ. (6) εἶπέν του. (7) ἐπ' ἐκεῖ.

ἐπῆγαν ἢ ἀποχαιρετήσουν καὶ τὴν μάναν τους· καὶ θωρῶντά τους, τίς ἐμπορεῖ (1) νὰ γράψῃ τὸ κακὸν τῆς; ἔχοντα καὶ ἔχασεν τὸν ἄντραν τῆς, καὶ τὰ χωργιά τῆς καὶ τὸ δικὸν τῆς, καὶ ἀπάνω εἰς ὅλα νὰ χάσῃ καὶ τὰ παιδιὰ τῆς! καὶ ποτὲ ἀπὲ τὸν πατριὸν τους κανέναν καλὸν δὲν εἶδαν, καὶ διὰ λόγου του νὰ ἔχουν κακόν! Καὶ ἐκεῖνοι ἐκουφορτιάζαν τὴν μάναν τους, καὶ ἐλαλοῦσάν τῆς: στάθου μὲ καλὴν καρδίαν, καὶ θαρροῦμεν εἰς τὸν θεὸν νὰ μὲν ἔχωμεν κακόν, διότι κανέναν κακὸν δὲν ἐποίκαμεν· καὶ ἡ ἀφεντίξ τῆς Βενετίας εἶναι πολλὰ φρόνιμη, καὶ θαρροῦμεν νὰ ἔχωμεν πᾶσα δίκαιον. Καὶ ἡ κείνη ἡ πτωχὴ ἔκλαιεν καὶ ἐρρικουμαντιάσεν τους εἰς τὴν Θεοτόκον, καὶ εὐκῆθην τους. Καὶ ἐπῆγαν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον, καὶ ἐπῆγαν καὶ ἄλλοι δύο καθαλλάριδες μετὰ τους. Καὶ ἐμήνυσεν ἡ ρήγαινα τοῦ βισκούντη, νὰ πάρῃ τ' ἄρματα καὶ τ' ἄλογα τοῦ Τζῶν Γουλέμ καὶ νὰ πέψουν καὶ κείνον εἰς τὴν Ἀμμόχουστον. Καὶ εὐρίσκετον εἰς τὸ Κολόσιν, καὶ ἐπέψαν νὰ τὸν φέρουν.

Καὶ τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἤρτεν ὀρισμὸς ἀπὸ τὴν ρήγαιναν, ὅτι πᾶσα κουντετζιὸν ἄνθρωπος (2), ἀπάνω εἰς φούρκαν, νὰ μὲν βαστάξῃ ἄρματα (3). Καὶ ἐποίηκεν διαλαλημὸν ὁ βισκούντης· καὶ γροικῶντα οἱ ἄνθρωποι (4) τῆς χώρας, ἐπῆγαν εἰς τὸν σιρ (5) Τζουάν Τερράς καὶ ἐλεμεντιάστησαν, καὶ εἶπάν του: φαίνεται μας καὶ δὲν εἶναι ὀρισμὸς ἀπὲ (6) τὴν κυρὰν τὴν ρήγαιναν, παρὰ εἶναι ὀρισμὸς δικός του! καὶ ἡ ἀφεντιά σου ὅπου εἶσαι εἰς τὸν τόπον τῆς, θέλομεν νὰ τοῦ μηνύσῃς νὰ μᾶς δεῖξῃ τὸν ὀρισμὸν τῆς! Καὶ μέσα εἰς τοῦτα τὰ λογία ἀνάφανεν καὶ ὁ βισκούντης καὶ ἤρτεν εἰς τοῦ μισέρ Τζουάν Τερράς. Καὶ τὸ νὰ ἰδῇ τὸν βισκούντην, ἐκατέβη ὁ σιρ Τζουάν Τερράς καὶ ἔς τὸ περοῦνιν, καὶ εἶπέν του τὴν ἀφορμὴν τοῦ βισκούντη. Καὶ

(1) ἐμπόρησε. (2) ἄνθρωπος. (3) ἄρματον. (4) ἀθρῶποι. (5) σιρ. (6) ἀπὸ.

ὁ βισκούντης ἐδειξέν τους τὸ χαρτίν τῆς ρήγαινας, καὶ ἐδιάδασέν το ὁ σὶρ (1) Τζουάν Τερράς, καὶ εἶπέν τους: παιδία μου, τοῦτον τὸ χαρτίν (2) εἶναι τῆς κυρᾶς τῆς ρήγαινας, καὶ ποίσετε νὰ ποίσετε τὸν ὀρισμὸν τῆς καὶ τοῦ ἀφέντη τοῦ βισκούντη. Καὶ οὔλοι εἶπαν: ὀρισμὸς (3) τῆς ἀπάνω εἰς τὴν κεφαλὴν μας! καὶ 'μεῖς θέλομεν γράψειν χαρτίν, καὶ θέλομεν τὸ μηνύσειν τῆς ἀφεντιάς τῆς, καὶ θέλομεν 'δεῖν διὰ τίνα ἀφορμὴν νὰ μὲν βαστοῦμεν τ' ἄρματά μας! Καὶ ἐγράψαν χαρτίν καὶ 'μηνύσαν (4) τὸ τῆς ρήγαινας. Καὶ ἔγραψεν καὶ ὁ βισκούντης, ἀπὸ τὴν μερίαν τοὺς ἀνθρώπους καθῶς, ἐδιάδην τὸ πρᾶμα.

Καὶ τῆ ἰη' φεβρουαρίου ἦρτεν τὸ κάτεργον ὅπου πῆρεν τὸν μισὲρ Φίλιππον (5) τὸν Ἀποδοχάτορον εἰς τὴν Κερινίαν, καὶ ἦτον ὠρισμένον ἀπὸ τὴν ἀφεντίαν νὰ μὲν ἀπεζεύσῃ, παρὰ εἰς τὴν Ἀμμόχουστον, καὶ τὰ χαρτία τὰ ἐδάστα νὰ τὰ δώσῃ εἰς τὸ χέριν τοῦ καπετάνου τῆς ἀρμάδας. Καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον, καὶ ἤυρεν τὸν καπετάνον καὶ ἐδώκέν του τὰ χαρτία, καὶ εἶπεν πῶς ἀφήκεν τὴν ἀρμάδα τὴν Βενετικὴν εἰς τὴν Μοθώνην, καὶ ἔμαθέν το ὁ καπετάνος τῆς ἀρμάδας πῶς ἐσκοτώσαν τὸν μισὲρ Ἀντρίαν καὶ τοὺς προδέλοιπους. Καὶ μοναῦτα ὅπου ἐπεριλάθεν τὰ χαρτία, χωρὶς νὰ τὰ διαβάσῃ, ἐδούλωσέν τα, καὶ ἐδώκέν τα τοῦ καπετάνου τῶν κατέργων νὰ τὰ πάρῃ εἰς τὴν Βενετίαν. Καὶ ὅσον τὰ ἐπεριλάδαν, ἐκάτσην εἰς βουλήν καὶ ἐδώκαν ὀρισμὸν, μοναῦτα νὰ στραφῇ τὸ κάτεργον τὰμπρὸς ὀπίσω εἰς τὴν Κύπρον. Καὶ ἐμάθαμεν, πῶς ὁ Φίλιππος ὁ Ἀποδοχάτορος ἐρίσαν τὸν εἰς γ' ὥραις νὰ μὲν εὐρεθῇ εἰς τὴν Βενετίαν, καὶ ἂν τὸν εὕρουν, τὸ κορμὶν του νὰ ἦναι εἰς τὸν ὀρισμὸν τῆς ἀφεντίας, καὶ εἰς γ' ἡμέραις νὰ μὲν εὐρεθῇ εἰς καμμίαν χώραν τῆς ἀφεντίας, καὶ εἶπαν: ἐποίκαμέν του

(1) μισὲρ. (2) τοῦτος ὁ ὀρισμὸς. (3) ὁ ὀρισμὸς τῆς. (4) ἐμηνύσαν. (5) Φίλιππο.

ὀρισμὸν νὰ διαβῆ πολλὰ ἀλαφρῶ, μὲ ἔχοντα καὶ ἑπερμηνιάσμεν, δὲν ἠμποροῦμεν νὰ ποίσωμεν ἄλλον! Καὶ ὁ μισὲρ Φίλιππος κατὰ (1) τὸν ὀρισμὸν τους. Καὶ μαυθάνοντα ἡ ἀφεντιά τὸν σκοτωμὸν τοῦ μισὲρ Ἀντρέα καὶ τοῦ μισὲρ Μάρκου, ἐπῆραν μὲγάλον δισπλαζίριν, διότι ἐτανίσαν εἰς τὸ αἷμα τῆς ἀφεντίας.

Καὶ τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἦσαν εἰς τὴν Πενταγίαν γ' κάτερρα Βενέτικα, καὶ ἐπεξεῦσαν τοὺς ἀνθρώπους (2) ὁποῦ ὄραν ὁ Μάρκο Βενέριος ἀπὸ τὴν Κρήτην, καὶ ἐπῆγαν τὰ κάτερρα εἰς τὴν Ἀμμόχουστον καὶ οἱ ἀνθρώποι (3).

Καὶ τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἐπιάσαν τὸν κούνη τῆς Τρίπολης καὶ τὸν σὶρ Τζουὰν Ταφουρὲς καὶ ἐπῆραν τὸν εἰς τὸ καστέλλιν· διότι ἐσύραν τὸν Φαρχντέτον, ὁποῦ ὄτον καστελλάνος τῆς Ἀμμοχούστου, καὶ εἶπέν τους: ἀφεντίας, τὴν νύκταν ἀπὸ ἐσκοτώσαν τὸν μισὲρ Ἀντρέαν, ἦρτεν ὁ κούνη τῆς Τρίπολης καὶ ὁ μισὲρ Ρίτζος εἰς τὸ καστέλλιν καὶ ἐβάλεν μου φωνῆς, καὶ εἶπουν τους — Ἰντα ὀρίζετε ἡ ἀφεντίας σας; Καὶ εἶπὸν μου — δὲ πῶς σὲ ὀρίζομεν ἀπὸ τὴν μερίαν τῆς ρήγαινας ἀπάνω εἰς τὴν ζωὴν σου καὶ εἰς πέναν παραβουλίας, νὰ μὲν ἀνοίξης τὸ καστέλλιν νὰ μπάσης τινάν, χωρὶς νᾶρτη ἡ κυρὰ ἡ ρήγαινα μὲ τὸ κορμὶν τῆς, καὶ ἀνὲν καὶ ἀνοίξης τινός, θέλει σὲ ἐβγάλει (4) διὰ παραβουλον. Καὶ εἶπουν τους — ἂν ἔρτη τινάς ἀπὸ τοὺς κουβερνούριδες νὰ μὲν τοῦ ἀνοίξω; Καὶ εἶπαν — ἂν ἔρωμεν ὅλοι μὲ τὰ κορμιά μας, μηδὲν ἀνοίξης, χωρὶς νὰ ὄρης τὴν ρήγαιναν μὲ τὸ κορμὶν τῆς. Καὶ ὅσον μοῦ ποῦσαν τὸν ὀρισμὸν, ἐπῆγασιν (5). Καὶ διαβαίνοντα τὸ μεσανυκτικὸν γροικῶ τὴν καμπάναν καὶ σημανίσκει ἄρμε, καὶ μοναῦτα ἀρματώθημεν (6), μὴ ξεύροντα Ἰντα πρᾶμεν εἶναι. Καὶ μέσα εἰς ὀλίγην (7) ὄραν ἦρτεν ὁ μισὲρ Ἀντρέας, καὶ βάλλει μου

(1) ἐποίησεν κατὰ. (2) ἐπεξεῦσαν οἱ ἀνθρώποι. (3) ἀνθρώποι. (4) θέλει σὲ ἐβγάλει. (5) ἐπῆγαν. (6) ἀρματώθημα. (7) καὶ μὲ ὀλίγην.

φωνήν νά τοῦ ἀνοίξω τὸ καστέλλιν, διὰ νά 'μπῆ μέσα. Καί ὡς ἐκεῖνος ἀποῦ μου ποῖκαν ὄρισμὸν ἀπὲ τὸν κούντη τῆς Τρίπολης, ὁποῦ 'τον (1) καπετάνος τῆς Ἀμμοχούστου, καὶ τοῦ Ρίτζου, καὶ ἤξευρα καὶ ἦσαν κουβερνούριδες τοῦ ρηγάτου, ἦτον νά ποίσω καθὼς μὲ ὠρίσαν· καὶ ἀπολογοῦμαι τοῦ μισέρ Ἀντρία καὶ εἶπουν του — ἀφέντη, ἔχω ὄρισμὸν νά μὲν ἀνοίξω τινός, χωρὶς νάρτη ἢ κυρά μας ἢ ρήγαινα μὲ τὸ κορμίν της, καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἀνοίγω τῆς ἀφεντίας του. Καὶ ἐβίασέν με πολλὰ, καὶ 'γὼ κατὰ τὸν ὄρισμὸν τὸν εἶχα, δὲν τοῦ ἀνοίξα, διὰ νά μὲν ἤμαι παράβουλος τῆς κυρᾶς μου (2)· καὶ ἐμπάσα τον μέσα εἰς τὸ ριστέλλον τοῦ καστελλίου, διατὶ ἐκεῖ διαφεντεμὸν (3) δὲν εἶχα. Καὶ μὲ ὀλίγην ὥραν ἦρτεν ὁ κούντης τῆς Τρίπολης καὶ ὁ μισέρ Ρίτζος, καὶ βάλλουν μου φωνὴν καὶ ἀρωτοῦν με, ἂν ἦρτεν τινὰς νά 'μπῆ εἰς τὸ καστέλλιν· καὶ εἶπουν τους: ἄλλος τινὰς δὲν ἦρτεν, παρὰ ὁ μισέρ Ἀντρίας Κορνάρ, καὶ ἔχοντα καὶ εἶχα ὄρισμὸν ἀπὲ τὴν ἀφεντία σας, καὶ ὁ μισέρ Μάρκο Πέμπος, καὶ κατὰ τὸν ὄρισμὸν σας δὲν τοὺς ἀνοίξα. Καὶ 'κείνοι εἶπάν μου — ποῖαν μεργίαν ἐπῆγαν; Καὶ εἶπουν τους πῶς εὐρίσκεται μέσα εἰς τὸ ροστέλλο. Καὶ ὁ κούντης ἔβαλεν φωνήν, καὶ ὁ μισέρ Ἀντρίας ἀπολογήθην του· καὶ εἶπέν του — κουμπάρε, ἔλα, κράζει σε ἡ ρήγαινα. Καὶ λαλεῖ του ὁ μισέρ Ἀντρίας — ἄρης με ὦδε ὅς ὡς που νά ξημερώση, νά πάψη τὸ πᾶμαν. Καὶ 'κείνοι δὲν τὸν ἀφήκαν, καὶ εἰσιγουργιάσαν τον, καὶ ἐβγάλαν τον ἀπὲ τὸ ροστέλλο (4). Καὶ ὅσον ἐβγήκεν, ὁ κούντης ἀκτυπᾷ τοῦ ἀλόγου του καὶ πῆγεν, καὶ τὸν μισέρ Ἀντρίαν ἀφῆκέν τον μὲ τὸν Ρίτζον. Διὰ τοῦτον εἶπέν τους — ἀφένταις, ἂν (5) ἐφαλίσσα ἐγὼ ὁ πτωχός! Καὶ διὰ κείνον τὸ εἶπεν ὁ Φαραντέτος, ἐφέραν τὸν κούντην τῆς Τρίπολης καὶ ἐπέψαν τον εἰς τὴν Βενετίαν.

(1) ἦτον. (2) μας. (3) ὄρισμὸν. (4) ροστέλλον. (5) 'δὲ ἂν.

Καὶ τῇ ιη' φεβρουαρίου ἦρτεν ἕνα χαρτὶν ἀπὸ τὴν ρή-
γαιναν εἰς τὸν βισκούντην, νὰ μὲν τορμῆση τινὰς νὰ δώσῃ
φαστιδίον εἰς τὸ σπίτιν τοῦ κούντη τῆς Τρίπολης.

Καὶ τῇ κ' φεβρουαρίου ἐμήνυσε νὰ ρήγαινα τοῦ βισκούντη
νὰ ποιῆ διπλαλημόν, πᾶσα ἄνθρωπος (1) νὰ βαστᾷ τ' ἄρματι
του, καὶ εἴ τις πταίσει νὰ τὸν παιδέψῃ (2).

Καὶ τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἐμήνυσε νὰ ρήγαινα τοῦ βισκούντη,
μοναῦτα νὰ πέψῃ τὸ ἄλογον τοῦ Τζᾶν Καλέργη τὸ μαῦρον
εἰς τὴν Ἀμμόχουστον· καὶ ἔπεφεν εἰς τὸ σπίτιν του, καὶ δὲν
τὸ ἦυρεν, καὶ εἶπᾶν του πῶς τὸ ἔχει (3) ὁ μισὲρ Φίλιππο τὴν
Νόρες. Καὶ ἐπῆγεν ὁ βισκούντης καὶ ἐδεῖξεν (4) τὸν ὀρισμὸν
τοῦ μισὲρ Φιλίππου, καὶ εἶπᾶν του — ἀληθεὶς εἶναι καὶ ἔχω
τὸ ἄλογον, ἀμμὲ ἐγὼ ἀγόρασά το ἀπὸ τὸν μισὲρ Τζουᾶν Κα-
λέργη, καὶ ἔχω μαρτυρίαν. Καὶ ὁ βισκούντης εἶπᾶν του — ἐγὼ
γράφω τῆς κυρᾶς τῆς ρήγαινας χαρτίν.

Καὶ τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἦρτεν χαρτὶν τοῦ βισκούντη ἀπὸ
τὴν κυρᾶν τὴν ρήγαιναν, ὅτι νὰ πέψῃ εἰς τὸ σπίτιν τοῦ μισὲρ
Φιλίππου Ἀποδοχάτορου, καὶ νὰ πάρῃ τὴν καρβάναν του καὶ
τὸν στρατοκόπον, καὶ νὰ τὰ πέψουν (5) εἰς τὴν Ἀμμόχουστον.

Καὶ τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἦρτεν ὁ Ἄντωνέλλο Τάβιλας, ὁ
ποῖος ἦτο κηπετάνος εἰς τὴν Πάφον, καὶ ἐπέψαν Βενετζιάνου
τὸν Τζουᾶν Πετινάλ.

Καὶ τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἦρτεν μαντάτον πῶς ἐβάλαν εἰς
τὸν πύργον τῆς Ἀμμοχούστου τὸν Τζουᾶν Καλέργη, καὶ τὸν
Γαβριέλ Φερλῆν, καὶ τὸν μάστρε Περνάρδον τὸν ράφτην, καὶ
τὸν Χαργίου (6) Καρέργη, καὶ τὸν γούμενον τοῦ Σταυροῦ
εἰς ἄλλον πύργον.

Καὶ τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἐδγάλαν τὸν Στέφανον τὸν Χιώ-

(1) ἄνθρωπος. (2) παιδεύση. (3) τῶχει. (4) δέξεν. (5) πέψῃ.
(6) Χαρτίου.

την ἀπὸ τοῦ Χρυσοχοῦ καὶ ἐβάλαν τὸν Ἀντρία Προδη-
τζίαν.

Καὶ τῇ κδ' φεβρουαρίου ἦρτεν ὁ Νικολὸ Μοράπιτος ἀπὸ
τὴν Ἀμμόχουστον εἰς τὴν Λευκουσίαν, καὶ ἐποικάν του ὄλοι
μεγάλην τιμὴν καὶ μέγαρα ἀπλαζιρία καὶ με μεγάλην λιπέρτα.

Καὶ τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἦρταν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον δ'
γαλιιάτζαις Βενέτικαις, καὶ ἐφέρον μετὰ τους σ' ἀνομάτους Τα-
λιάνους με τ' ἄλογά τους, καὶ εἶχαν καὶ Κρητικούς, ὄλοι καλὰ
ἀρματωμένοι.

Καὶ εἰς ταῖς κς' φεβρουαρίου ο γ' Χριστοῦ ἦρταν εἰς πολ-
λὰ λογία ὁ Πέτρο Τάβιλς με τὸν μισέρ Τζουάν Ἀττάρ εἰς
τὸ παλάτιν τῆς Ἀμμοχούστου, καὶ λαλεῖ τοῦ μισέρ Τζουάν
Ἀττάρ — ἔξευρε πῶς λαλεῖς πολλὰ λογία διὰ λόγου μου, καὶ
λαλεῖς πῶς δὲν εἶμαι ἐμπιστὸς τῆς κυρᾶς τῆς ρήγαινας, καὶ
ἔχω το πολλὰ παράξενον· καὶ δὲν ἐθέλησα νὰ τὸ ἔχω κρυφόν,
καὶ ἐθέλησα νὰ σοῦ τὸ πῶ ὀμπρός εἰς ὄλους τοὺς ἀφένταις
ὅπου εὐρίσκονται μετὰ μας· καὶ διὰ τοῦτον, παρκαλῶ σε, ἂν
εἶπουν τίποτες, 'πέ μου το ὦδα ὀμπρός τους! Καὶ ἀπολογήθη
του ὁ μισέρ Τζουάν Ἀττάρ — μισέρ Πέτρο Τάβιλς, ἀπέ τὸ
λαλεῖς καὶ 'γὼ λαλῶ πολλὰ κακὰ διὰ λόγου σου, ἀβιζιάζω σε
καὶ κείνον τὸ εἶπουν πάλε λαλῶ το, καὶ νὰ σοῦ τὸ μαντε-
νιάσω με τὸ σπαθίν εἰς τὸ χέριν· καὶ κείνον τὸ εἶπουν, δὲν
τὸ εἶπουν κρυφά, εἶπου το φανερά ὀμπρός εἰς ὄλους τοὺς ἀφέν-
ταις ὅπου εὐρίσκονται εἰς τὴν αὐλὴν τῆς κυρᾶς μας, καὶ ἔ-
χοντα νὰ τὸ θέλης τ' ὀμολογήσειν καὶ σοῦ πῶς τὸ εἶπες με
τὸ στόμα σου. Ἀφέντη μισέρ Πέτρο Τάβιλς! ἄνταν ἔφυγαν οἱ
παράβουλοι, δὲν εἶπες τῆς κυρᾶς μας με τὸ στόμαν σου, ὅτι
εἶχαι εἰς τὴν συντροφίαν τους τ' ἀνομάτους; καὶ ἡ κυρά μας
ἐγύρεψεν καὶ δὲν ἤυρεν παρὰ ξ'· καὶ οἱ προδέλοιποι ποῦ εὐ-
ρίσκονται; Καὶ ἐλάλες — καὶ εἶναι Κατελάνοι! Τώρα θωροῦ-
μεν, ὅτι πᾶσα ἔναν γυρεύεις νὰ τοὺς βάλλης παραμπρός! ὡς

γίον ἦτον. Καί 'λάλες — ὄλοι εἶναι ἐμπιστοί! Διὰ τοῦτον εἶ-
πουν, ὅτι φαίνεται μου, ὅτι ἄλλοι Φράγγκοι δὲν εἶναι, παρὰ
'ποῦ ἔχεις ἰσοῦ. Καί εἶπουν το καί λαλῶ το πᾶσα καιρὸν ὅπου
νὰ θέλῃς! Καί εἰς ἄλλα πολλά λογιᾶτα ἦρταν, καί ἐνέδην
μέσον τους, ὁ κούντης τὲ Ρουχᾶς, καί ἔμειναν μὲ τὸ ἀγγρῖσμων.

Καί τῆ κζ' φευρουαρίου ἡ ρήγαινα ἐποίηεν καθαλλάρην
τὸν μισέρ Τζόρτζου Κονταρῆ, καί ἐγένην μεγάλη φέστα εἰς
τὴν 'Αμμόχουστον.

Καί τῆ κη' φευρουαρίου ἐπίθανεν ἡ γυναῖκα τοῦ Κου-
σάλβου Πέρες, ἡ ποία ἦτον κόρη τοῦ 'Αλοῦζου τὲ Νόρες, καί
ἦτον καπετάνος, ὁ ἄνωθεν Κουσάλβος εἰς τὴν 'Αμμόχουστον,
καί ἐθάψαν τὴν εἰς τὸν ἅγιον Νικόλα.

Καί τῆ ε' μαρτίου ἐπῆγαν ἀπὸ τὴν Κύπρον δ' γαλιιάτζακι
καί ἐπῆραν πολλοὺς Κρητικοὺς μέσα τους, καί Ταλιάνους μὲ
τ' ἔλογά τους, τοὺς ποίους ἐφέραν τους καί θαρροῦσαν νὰ τοὺς
ἔχουν χρῆσι, καί ἐστρέψαν τους.

Καί ἄνταν ἐφύγαν οἱ ἄρχοντες, μέσον τους, οἱ κοπέλλοι
τῆς χώρας ἐποίηαν μεγάλα κούρη εἰς τὰ σπιτία τους, καί ἐ-
πῆραν τὸ δικόν τους, καί πᾶσα εἰς ἐπῆρην εἶ τι ἐμπόρησεν· καί
τὰ δέλοιπα ἐδῶκάν τα εἰς τὸ χέριν (1) τοῦ μισέρ Γιλιάμ Τερ-
ρᾶς, διότι ἦτον εἰς τὸν τόπον τῆς ρήγαινας, ὅσ' ὥς που νὰ ῥίση
ἡ ἀφεντιά της. Καί εἰς ὀλίγαις ἡμέραις ἔγραψεν ἡ ρήγαινα
χαρτίν τοῦ σίρ (2) Γιλιάμ Τερρᾶς, ὅτι τὰ πράματα τὰ ἔχει
εἰς τὸ χέριν του νὰ τὰ πάρουν οὐλα ἀντάμα, κατὰ τὸ γράψι-
μον τὸ ἔχει ὁ σίρ Τζᾶκ ὁ Γούρρης, κομμάτιν πρὸς κομμάτιν,
καί νὰ τὰ δώση εἰς τὸ χέρι (3) τοῦ σίρ Τζᾶκου Γούρρη, νὰ
τὰ πουλήση καί νὰ τὰ δώση τοὺς ἀνθρώπους (4) τῆς Λευκου-
σίας, νὰ τὰ μοιράσουν, διότι ἐχάρισέ τούς (5) τα. Καί κατὰ τὸν

(1) τὰ χερσὶ. (2) μισέρ. (3) χέριν. (4) ἀθρώπους. (5) ἐχάρι-
σέν τους.

ὀρισμὸν τῆς ἐπῆραν τα καὶ ἐδώκαν τα εἰς τὸ χέριν τοῦ Ἀντώνη τοῦ Καλαθᾶ, ὅς ᾗς πευ νὰ πουληθοῦν. Καὶ ἐπῆγεν ὁ Τζάκος τοῦ Πιράνη, ὁ ποῖος ἦτον κοντοσταύλης ἀπὸ τὴν συντροφίαν, μὲ εἶ (1) ἀνομάτους συντρόφους τῶν καὶ εἶπαν τοῦ Καλαθᾶ — δός μου τὰ ρούχα τὰ ἔχεις εἰς τὸ χέριν σου, καὶ θέλομέν τα νὰ πουληθοῦν, νὰ τὰ μοιράσωμεν κατὰ τὸν ὀρισμὸν τῆς ρῆγαινας! Καὶ ἐδώκέν τοὺς τα. Καὶ ὅσον τὰ ᾔπῃραν ἐμοιράστησάν τα μονάχοι τους. Μανθάνοντά το ὁ Στέφανο; ὁ Κουδουνας καὶ οἱ δέλοιοι μαστόροι, καὶ ὅλοι ἀναμίκτησαν, καὶ ἐπῆγαν καὶ ἀγκάλεσαν εἰς τὸν βισκούνην καὶ εἶπάν του τὸ πρᾶμαν, καὶ εἶναι (2) νὰ γίνῃ μέγαν σκάνταλον. Καὶ λαλεῖ του ὁ βισκούνης — μάστρε Στέφανε τίναν ἀγκαλίεις; Καὶ εἶπέν του — ἀφέντη, τὸν Τζουάνη τὸν Χάλα (3) καὶ τὸν Τζορτζῆν τοῦ Παπᾶ Μανώλη, διότι τοῦτοι εἶναι ὅπου πολομοῦν τὰ σκάνταλα. Καὶ ὁ βισκούνης ἔπεψεν καὶ ἔφερέν τους ὀμπρός του, καὶ κείνος ὤρισε νὰ τοὺς πάρουν (4) εἰς τὴν φυλακὴν, καὶ εἶπέν τους — ἐσεῖς εἰστε ἀποῦ πολομάτε εἰς τὴν χώραν πολλὰ σκάνταλα, καὶ εἶναι νὰ τραβενιάση πολὸν κακόν! Καὶ κατὰ τὸν ὀρισμὸν του ἐπῆγαν εἰς τὴν φυλακὴν καὶ ἐποῖκαν ὡς τὸ πωρνόν, καὶ ἐπαρακαλέσαν καὶ ἐβγάλαν τους, καὶ ἐπῆραν ἀπάνω τους τὰ πράματα τὰ ἐπῆραν νὰ τὰ στρέψουν τὰμπρός ὀπίσω τοῦ βισκούνη, καὶ νὰ τὰ μοιράσουν ὅλοι ἀντάμα. Καὶ θεωρῶντα ὁ μάστρε Πιερ ὁ Σαβόγιας πῶς δὲν ἔφεραν τὰ πράματα, ἐπῆγεν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον καὶ εἶπέν το τῆς ρῆγαινας καὶ ἔφερέν ὀρισμὸν εἰς τὸν βισκούνην, εἴ τι πρᾶμαν εὐρίσκεται τοὺς παράβουλους νὰ τὰ πουλήση καὶ νὰ τὰ μοιράση οὖλους τοὺς (5) συντρόφους.

Καὶ τῇ 5' (6) μαρτίου ἐβγάλαν τὸν Τζουάν Καλέργην

(1) εἰς. (2) ἦτον. (3) Χάλαν. (4) βάλλον. (5) ἀντάμα τοὺς.
(6) εἰς.

διὰ τὰ τὸν σύρον· καὶ περνώντά τον ὀμπρὸς τοὺς ἀφέντας εἶπέν του, — Ἰντα θέλετε νὰ μάθητε ἀπὸ ἐξ αὐτῆς μου (1); Καὶ εἰπὸν του — 'πέ μας τὰ πράματα τοῦ Σαπλάνε; πῶς ἔ- διάθησαν. Καὶ εἶπέν τους — Ἰντα ζεύρω νὰ σᾶς 'κῶ; Καὶ ἔ- ξαμινιάζοντά τους, εὐρέθησαν καθαροὶ καὶ ἀξιοπολύσαν τους.

Καὶ τῆ ς' (2) μαρτίου ἐβγάλαν τὸν Γαλημπερτον ὅπου 'τον καστελλάνος εἰς τὴν Ἀμμόχουστον, καὶ ἐβάλαν Βενετζιάνον.

Καὶ τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἐπέψαν ἰ' ἀνομάτους Ταλιάνους εἰς τὴν Κερινίαν, καὶ ἐβγάλαν Κυπριώταις.

Καὶ τῆ ζ' μαρτίου ἤρτεν εἰς τὴν Λευκουσίαν ὁ Τζουὰ Πατζίκος καὶ ἔβρεν χαρτὶν ἀπὸ τὴν ρήγαιναν, ὅτι (3) πᾶ- μαν εὐρίσκειται τοῦ Πουνάστρε (4), τὰ σπιτία του καὶ εἶπ' ἔχει, νὰ τὰ δώσουν τοῦ Πατζίκου. Καὶ ἐδῶκέν του χαρτὶν νὰ ποίση διαλαλημὸν εἰς τὴν Λευκουσίαν, εἴ τις ἐπῆρεν πράματα τοῦ Σαπλάνε; ἀπὸ τὸ σπίτιν του, τίσον καὶ ἀπὸ τοὺς ἄλλους παράβουλους, νὰ τὰ στρέψουν εἰς τὸ χέριν τοῦ βισκούντη, καὶ νὰ τὴν ἀοιζιάση· καὶ ἐμήνυσεν (5), ὅτι πέρνοντά τα νὰ τὰ πέψη εἰς τὴν Ἀμμόχουστον.

Καὶ τῆ ἰ' μαρτίου εὐρέθην εἰς τὸν διαλαλημὸν ὁ Πατὶ Σάλαχας καὶ ὁ Καρτζία Ναβάρρος καὶ ἦρταν εἰς μεγάλα λο- γία· ἔχοντα καὶ εἶχεν πέψειν ἡ ρήγαινα τὸν Μπατῆ Σαλάχ' διὰ τὰ βιττουαλιόση τὴν Κερινίαν καὶ τοὺς προδέλοιπους τό- πους, καὶ ἐδῶκέν του ὀρισμὸν, ὥτινος πάρη ἄλογον, νὰ τὸ πλε- ρώση· καὶ κείνος ἐπῆγεν εἰς τὸ χωργίον τοῦ Καρτζία Ναβάρ- ρου καὶ ἐπῆρεν ἀνθρώπους (6) καὶ ἐκουβαλίσαν του ψουμίν, καὶ δὲν τοὺς ἐπλέρωσεν τὸ ἀγῶγι (7) τους· καὶ διὰ τοῦτον ἤρταν εἰς λογία, καὶ εἶπέν του — ἡ ρήγαινα ἐπεπέ σε νὰ κουβαλί- σης ψουμίν καὶ νὰ πλερόνης τοὺς ἀνθρώπους (8), καὶ ἐσοῦ (9)

(1) ξαύτης. (2) ς. (3) εἴ τι. (4) Πουνάστρου. (5) ἐμήνυσέν του. (6) ἀθρώπους. (7) ἀγῶγιν. (8) ἀθρώπους. (9) σοῦ.

κρατεῖς τὸν κόπον τους! Καὶ εἶπέν του ὁ Σάλαχας — δὲν τὸ λαλεῖς καλά, οὐδὲ νὰ τὸ προβιάσῃς, ἀμμὲ λαλεῖς το εἰς τὰ ψέματα, εἰς τὸν λαιμὸ σου! Καὶ ἐμπήκαν μέσον τους, καὶ ἐπάψαν.

Καὶ τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἐμάλλωσεν ὁ Τζάν Πατζίκος μετὰ τὸν κοντοσταύλῃν τῶν Ἱεροσολύμων μέσα εἰς τὸ παλάτιν, τὸν Σασοῦν τὸ Νόρες, διὰ τὰ σπιτία τὰ ἐθέλε νὰ πάρῃ τοῦ Πουνάστρε, καὶ ἐθελε νὰ τὰ διαφεντέψῃ διὰ τὸν Τζάκον τὸν Μιχτάφαν (1), λαλῶντα, ὅτι τὰ σπιτία τὰ ζητᾷ ὁ Τζάν Πατζίκος δὲν εἶναι τοῦ Πουνάστρε, ἀμμὲ εἶναι τοῦ Τζάκου τοῦ Μιχτάφα (2). Καὶ γροικῶντα ὁ Πατζίκος τοῦ Σασοῦν τὸ Νόρες πῶς τὰ ἐδιαφέντευγεν, ἤρταν εἰς πολλὰ λογία, καὶ εἶπέν του — μισὲρ Σασοῦν, ἡ κυρά μας ἡ ρήγαινα, ἂν θέλῃ νὰ ζήσῃ καλά, εἶναι χρῆσι νὰ καθαρῖσῃ οὐλοὺς τοὺς παράβουλους ἀπὲ τὸ σπίτιν της, ἀλλοίως ποτὲ δὲν θέλει ζήσῃν ἀναπαμένα!

Καὶ τῇ ιβ' μαρτίου οὗ ἤρτεν ἕναν καράβιν Βενέτικον, καὶ ἔφερον πολλὰ μαντάτα ἀπὲ τὴν Βενετιάν· καὶ ἤρτεν καὶ πρεβετατοῦρης, καὶ εἶπεν, ὀπίσω ἔρκεται καπετάνος, καὶ ἔρκεται καὶ ὁ πῖσκοπος τῆς Λεμεσοῦ, καὶ ὁ μισὲρ Τζουάν Μισταχέλης, καὶ εἶπεν, πῶς ἐσηκῶσαν τοῦ μισὲρ Φιλίππου Ἀποδεχάτορου τὸ χωργίον του, τὴν Δορό, καὶ εἶπεν, εἰς τὴν Κρήτην ἔπεσεν λαμπρό, καὶ ἐκάψεν τὸ σπίτιν τοῦ μισὲρ Μάρκου Βενερίου, καὶ ἄλλαις γ' αὐλάδες.

Καὶ τῇ ιγ' μαρτίου ἐβγάλεν τοὺς Κυπριώταις ὁποῦ κοιμοῦνταν εἰς τὸ παλάτιν, καὶ ἐβγάλεν Ταλιάνους· καὶ ἀλλάξαν τοὺς Κυπριώταις ὁποῦ ἐβλέπαν τὴν πόρταν, καὶ ἐβάλαν Κρητικούς· καὶ ἀλλάξαν καὶ τὸν καπετάνον τῆς τζαρτζαχάνας τὸν σὲρ Τζουάν τὸν Φραντζόζην, καὶ ἐβάλαν τὸν Νικολὸ Πενεδέττην.

Καὶ τῇ ιε' μαρτίου ἐμήνυσεν ἡ ρήγαινα τοῦ βισκούντη,

(1) Μιφτάχαν. (2) Μιφτάχα.

ἄσοι Φράγγκοι εἶναι γραμμένοι εἰς τὸ χαρτίν, εἰς γ' ἡμέραις ναῦρεθοῦν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον.

Καὶ τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἐμήνυσεν ἡ ρήγαινα τοῦ βισκούνητη, ὅτι τὸν Περὴν τοῦ Γιάκουμου Μαρτέζη, τὸν ἐπῆρην ὁ Ἄντωνη Ταρκᾶς, χωρὶς τὸν ὀρισμόν της, νὰ τὸν δώσῃ τοῦ ἀδελφοῦ του τοῦ Γιάκουμου, διότι ἡ ρήγαινα ἐσυμπάθησέν τους νὰ μείνουν εἰς τὴν Κύπρον.

Καὶ τῇ ιζ' μαρτίου ἦρτεν χαρτίν ἀπὲ τὴν ρήγαιναν εἰς τὸν βισκούνητην, μοναῦτα νὰ ποίση ρικουνισάντζαν μὲ χαρτίν καὶ καλαμάριν εἰς τὸ σπίτιν τοῦ Τζουάν Τερκῆς, καὶ τ' ἄρματα του καὶ τ' ἔλογά του, καὶ νὰ τὰ παραδώσῃ εἰς τὸ χέριν τῆς γυναίκας του, καὶ τ' ἔλογα καὶ τ' ἄρματα νὰ τὰ πέψῃ εἰς τὴν Ἀμμόχουστο.

Καὶ εἰς ταῖς ιη' μαρτίου, ἐβάλαν τὸν αὐτὸν Τζουάν Τερκῆς εἰς τὸ καστέλλιν, διατὶ ἡ ρήγαινα ἐπέψεν τον διὰ δουλείαις ὀδικαῖς της, καὶ κείνος εἶπεν πολὺν κακὸν διὰ λόγου της, καὶ ἐσηκῶσέν του εἴ τι εἶχεν ἀπὸ τὴν ρηγάδα (1):

Καὶ τῇ ιθ' μαρτίου, κατὰ τὸν ὀρισμὸν ὀποῦ ὀποικεν τοὺς Φράγγκους, ἐβγῆκαν νὰ πᾶσιν ἀπὸ τὴν Ἀμμόχουστον, καὶ ἐγίνην μεγάλη λύπη εἰς τὴν Λευκουσίαν, διότι οὔλοιο οἱ περὶ του ἦτον ἄρμασμένοι, καὶ μὲ παιδία· καὶ ἔχοντα καὶ ὠρίσαν τους νὰ πᾶσιν, ἐπῆγαν προτῆττερα εἰς τὸ παλάτιν, καὶ ἐπροτεστίασαν ὀλους (2) ἀπὸ τὴν μερίαν τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ πάπα. καὶ ἀπὸ τὴν μερίαν τῆς ρήγαινας, νὰ μὲν τοὺς χωρίσουν ἀπὸ τὴν γυναῖκάν τους (3), οὐδὲ ἀπὸ (4) τὰ παιδία τους, λαλῶντα — ὀ θεὸς ἔσμιξέν μας καὶ δὲν μᾶς χωρίζει, καὶ ἡ ἀφεντιά σας θέλετε νὰ μᾶς χωρίσετε; ἀφήτέ μας εἰς τὰ σπιτία μας, καὶ δὲν θέλομεν τίποτες ἀπὸ τὴν κυράν μας, καὶ θέλομεν ζῆσειν μὲ τὰ χεργία μας, καὶ ἂν ἡμεστεν φαλιασμένοι ποίσητέ μας δ' κομμάτια. Καὶ ὀσα ἐκοῦζαν, ἐβαλάν τους καὶ ἐπῆγαν.

(1) ρηγάδαν. (2) οὔλους. (3) ταῖς γυναῖκᾶς τους. (4) ἀπὲ.

Καὶ τῇ κδ' μαρτίου ἐσήκωσεν ἡ ρήγαινα τὴν κομμενταρίαν τῆς Κύπρου ἀπὲ τὸν σὶρ Νικὸλ Σαπλάνες, ὁ ποῖος ἦτον κομμεντούρης τῆς Κύπρου, διὰ τὴν παραβουλίαν τὴν ἐποίκειν ὁ μισέρ Τζουάν Σαπλάνες, καὶ ἐβγάλαν τον διὰ παραβουλον, καὶ διὰ τὴν ἀφορμὴν του ἐσηκῶσάν του τὴν κομμενταρίαν, καὶ ἐπῆρέν την ἡ κυρά ἡ ρήγαινα. Καὶ ἐπέψεν χαρτίν ἡ ρήγαινα τοῦ μεγάλου μαστόρου, διὰ νὰ ὀρδιιάση κομμεντούρην.

Καὶ τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἐβγάλαν ἀπὲ τὸ καστέλλιν τὸν μισέρ Καμοῦς, καὶ ὠρισάν του νὰ πάγη εἰς τὸ σπίτιν του, καὶ νὰ μὲν σκαλέψη, ὥστη νὰ τὸν ὀρίση ἡ κυρά ἡ ρήγαινα.

Καὶ τῇ α' ἀπριλίου ἐβγάλαν τοὺς κάτωθεν [ἀπὸ τὸ καστέλλιν, τὸν γούμενον τοῦ Σταυροῦ καὶ τὸν Τζουάν Περιβολᾶ, τὸν σεκρετάριον τοῦ ἀρχιεπισκόπου, καὶ τὸν Γαβριήλ Φερριέλ, καὶ τὸν μάστρε Περνάρδον τὸν ράφτην τοῦ ρηγός, καὶ ἐβάλαν τους εἰς τὸ κάτεργον.

Καὶ τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἐβγάλαν τὸν Κουρτέσην ἀπὲ τὴν φυλακὴν καὶ ἐπέψαν τον εἰς τὸ παλάτιν τῆς Ἀμμοχούστου, καὶ ἐπήγαινε καὶ ἡ γυναῖκά του καὶ ἐθῶρέν τον.

Καὶ τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἡ ρήγαινα ἐσυμπάθησε τοῦ Τζουάν Τζερκίης, καὶ ἐδῶκάν του καὶ τὸ δικόν του.

Καὶ τῇ δ' ἀπριλίου εὔρέθη τὸ ἀσῆμιν τὸ ἐκλέψην τοῦ Κάρμε, καλίσαις δ', καὶ ἕναν ταπερνάκουλον χρυσταλλένον, καὶ ἕναν χανάπην, καὶ ἐκλεψέν τα ὁ Πιφάνης ὁ υἱὸς τοῦ παπᾶ Στεφάνου τοῦ Φλαγκῆ, ὁ ποῖος ἦτον διάκος, καὶ ἐβάλαν τον εἰς τὴν σκάλαν εἰς τὴν ἀγίαν Σοφίαν.

Καὶ τῇ κα' ἀπριλίου ἐπέψεν ἡ ρήγαινα χαρτίν τοῦ βισκούντη, ὅτι τοὺς κ' Φράνγκους, ὅπου μῆνυτε, νὰ πᾶν εἰς τὴν Ἀμμοχούστον, ἀπάνω εἰς τὴν ζωὴν τους· καὶ ἐπήγαν, καὶ μοναῦτα ἐξώρισέν τους.

Καὶ τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἤρτεν ἕνας ὀρισμὸς ἀπὸ τὴν ρήγαιναν τὸν Χαρίουν Καλέργην καὶ τὸν Τζουάν Καλέργην, εἰς

ς' ἡμέραις ναύρεθούν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον νὰ ἦναι ὀδηγούμε-
διὰ νὰ πᾶν ἔξω τῆς Κύπρου.

Καὶ τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἦρταν ὁ Κάρλο Γουνέμεν καὶ ἀ-
πεν τοῦ ἀφέντη τοῦ βισκούντη — ἦρταν ὁ Χάννας ὁ Χοῦμας
καὶ εἶπέν μου νὰ πῶ τῆς ἀφεντίας σου, νὰ μὲν τορμήσης νὰ
καθαλλικεύσης, διότι λαλοῦν οἱ ἀνθρώποι τῆς χώρας θέλουν νὰ
σὲ σκοτώσουν. Καὶ γροικῶντα ὁ βισκούντης ἐκαθαλλίκευσεν,
καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Μέσην, καὶ ἤυρεν τὸν Στέφανον τὸν Κου-
δουνα, καὶ λαλεῖ του — μάστρε Στέφανε, τώρα ἦρταν καὶ εἶπα
μου πῶς οἱ ἀνθρώποι τῆς χώρας θέλουν νὰ μὲ σκοτώσουν, καὶ
ἦρτα νὰ μάθω ἵντα εἶναι ἡ ἀφορμὴ! Καὶ γροικῶντα ὁ Στέ-
φανος, λαλεῖ του — τώρα τὸ γροικῶ ἀπὸ τὴν ἀφεντίαν σου!
Καὶ πάγει ὁ βισκούντης, καὶ εὐρίσκει τὸν Χόμμον καὶ λαλεῖ
του — κύρ Χάννα, θέλω νὰ μοῦ πῆς, ἵντα εἶναι ἡ ἀφορμὴ καὶ
μῆνυσέ μου πῶς οἱ ἀνθρώποι τῆς χώρας θέλουν νὰ μὲ σκοτώ-
σουν; — Ἀφέντη, δὲ ναύρεθῆ καὶ ἐγὼ ἐσύντυχα τίτιον πρᾶ-
μαν· καὶ παρακαλῶ τὴν ἀφεντίαν σου, νὰ μοῦ εἴπῃς τίς εἶναι
ἐκεῖνος ἀποῦ τὸ εἶπεν τῆς ἀφεντίας σου, διὰ νὰ ποίσω τὴν
πρόβαν! Καὶ ὁ βισκούντης κρᾶζει τὸν Γουνέμεν καὶ λαλεῖ του—
δὲν ἦρτες ἐσοῦ ἔσω μου καὶ εἰπές μου τοῦτα τὰ λόγια; Καὶ
ἀπολογήθη ὁ Κάρλος, καὶ εἶπέν του — ἀφέντη, ὡς γίον μοῦ
εἶπεν, ἤτζου σοῦ εἶπουν. Καὶ ἦρταν εἰς πολλὰ λογία· καὶ ὁ-
δαν οἱ ἀνθρώποι καὶ ἀγωνίσαν, πῶς τὰ πράματα καταστήσου-
τα κάτινες ἀποῦ θέλουν νὰ ποίσουν δισπλαζίριν τοῦ βισκούντη,
καὶ ἀγωνίσεν το καὶ ἡ μία μεργία καὶ ἡ ἄλλη, καὶ εἰς τὸ
ὑστερον ἐπαρακαλέσαν τὸν βισκούντην νὰ τοὺς συμπαθήσῃ, καὶ
εἶπάν του — ἀφέντη, ζητοῦμεν συμπαθίον καὶ ἐμεῖς ἔχομέν σε
διὰ ἀφέντην μας, καὶ ὡς γίον ἐκεῖνος ὅπου εἶσαι κορμῖν τῆς
κυρᾶς μας, καὶ εἴμεστεν κρατούμενοι νὰ σοῦ πολομοῦμεν πᾶσα
τιμὴν, ὡς γίον νὰ ἦτον ἡ κυρά μας. Καὶ εἶπέν τους — παι-
διὰ μου, ἔχω σας δι' ἀκριβοῦς καὶ ἐμπιστικὸς τῆς κυρᾶς μας

και θέλω σὰς ἔχειν διὰ πάντοτε, μόνον θέλω νὰ ἦστε φρενίμοι] (1), νὰ πολομαῖτε τὸ πρέπει, ὡς γίον πολομαῖν οἱ καλοπίχεροι ἀνθρώποι. Καὶ ἐσυντροφίσεν τοὺς ὄλους ὁ λαός, καὶ ἐποίησεν τοὺς καλὸν πρόσωπον.

Καὶ τῇ κ' ἤρτεν εἰς τὴν Λευκαυσίαν ἀπὸ τὴν Ἀμμόχουστον ὁ μισέρ Πιέρο Πέμπος καὶ ὁ μισέρ Λούκα Κορνέρ· καὶ μανθάνοντά το οἱ ἀφένταις ἀποῦ ἦσαν εἰς τὴν Λευκαυσίαν καὶ ὄλη ἡ χώρα, ἔχοντα καὶ ἦτον αὐγγενάδες τῆς ρήγαινας, πᾶσα εἰς ἐπῆγεν καὶ ἐσυντροφιάσεν τοὺς, καὶ νὰ τοὺς ποίσουν πᾶσα τιμὴν διὰ τὴν ἀγάπην τῆς ρήγαινας, καὶ θωρῶντά τοὺς, ἐπῆρα μεγάλη χαρὰ καὶ εὐχαριστήσανε.

Καὶ τῇ λ' ἀπριλλίου ἐποίηεν ὄρισμὸν καὶ ἦρταν ὀμπρός τοῦ μισέρ Πιέρου ὄλοι οἱ κοντοσταβλοὶ τοῦ τζακρατόρου καὶ Ἀρμένιδες (2) καὶ εἶπέν τοὺς — ποίσετε ἕνα ὄρισμὸν ὄλους (3) τοὺς συντρόφους σας, νὰ ποίσουν αὔρι μούστραν μέσα εἰς τὴν αὐλὴν ὄλοι (4) ἀρματωμένοι. Καὶ τὸ πωρῶν, κατὰ τὸ συνῆβη, ἐπῆγαν καὶ ἐκόψαν τὸν μάν, καὶ τὸ σπερῶν ἐποίηεν μούστραν.

Καὶ τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἦρτεν εἰς λογία ὁ Φιλίππου τὸ Νόρες μὲ τὸν Τζουάνην τὸν Μαῦρον, καὶ λαλεῖ τοῦ Φιλίππου τὰ Νόρες — θέλω νὰ μοῦ πῆς τίς ἦταν ἡ ἀφορμὴ καὶ ἐμπῆκεν ἡ ρήγαινα εἰς τὸ ρηγάταν! Καὶ ὁ μισέρ Φιλίππος εἶπέν του — Τζουάνη, παρακαλῶ σε τοῦτα τὰ πράματα μὲν τὰ ἀνακατόνει, πᾶσα ὥρα! Καὶ εἰς πολλὰ λογία ἤρτασιν (5). Ἀπολογᾶται ὁ Τζουάνης, καὶ λαλεῖ — ἀφένταις (6), ἀβιζιάζω σας (7), ὅτι μέσον μας εὐρίσκονται πολλοὶ καὶ περισσοὶ παραβουλοὶ (8), καὶ εἶναι χρῆσι νὰ καθαριστοῦσιν (9). Γραικῶντα

(1) Τὸ μετὰ ἐν παρένθεσιν ἀπόσπασμα, ἐλλείπον ἐκ τοῦ μικροῦ κώδικος, ἐλήφθη ἐκ τοῦ μεγάλου. (2) οἷλοι οἱ κοντοσταῦλοι, τζακρατόροι, καὶ Ἀρμένιδες. (3) οἷλους. (4) οἷλοι. (5) ἤρταν. (6) ἀφέντη. (7) σε. (8) καὶ περισσοὶ παραβουλίας. (9) καθαριστοῦν.

ὁ μισὲρ Γιλιάμ Τερράς λαλεῖ του — παράβουλος ἐγὼ εἶμαι; Λαλεῖ του — ὄχι, ἀφέντη! Ἀπολογᾶται ὁ μισὲρ Τζουάν Τερράς, καὶ λαλεῖ του — παράβουλος εἶναι! παράβουλος ὁ μισὲρ Τζουάν ὁ Μόρφου τὲ Γρινιέρ ὁ κούντης τὲ Ρουχᾶς; Λαλεῖ τοῦ — ὄχι! Καὶ λαλεῖ τους ὁ Τζουάνης — ἐκεῖνοι ὅπου εἶναι, θέλουν εὐρεθῆν. Γροικῶντα οἱ καθαλλάριδες, λαλοῦν του — 'πέ τους, νὰ τοὺς μάθωμεν καὶ 'μεῖς! Καὶ εἶπέν τους — θέλετε τοὺς μάθειν, ὄνταν ἦναι καιρός. Καὶ ἄλλα περισσὰ λογίζεσόντουχεν. Καὶ μέσα εἰς τὴν αὐλὴν εὐρίσκετον ἕνας Πουρτουαλέζης, ὀνόματι Τζανίκος, ὁ ποῖος ἦτον καθαλλιέρης καὶ καλὸς ἀπὲ τὸ κορμίν του, καὶ λαλεῖ τοῦ Τζουάνη — δὲν πρέπει νὰ λαλής, ὅτι ἀκόμη εὐρίσκονται πολλοὶ παράβουλοι εἰς τὴν δούλευσιν τῆς κυρᾶς μας τῆς ρήγαινας, ὅτι ἀπὲ τὸ κορμίν μου θέλω σοῦ τὸ προδιάσειν (1) μὲ σπαθίν εἰς τὸ χέριν, πῶς εἶμαι καλὸς καὶ ἐμπιστὸς τῆς κυρᾶς μου, ὡς γίον ἐσένα! Καὶ ἐμπήκαν μεσόν τους, καὶ ἐπάψαν.

Καὶ τὴν αὐτὴν ἡμέραν ὁ μισὲρ Πιέρο Πέμπος ἐθέλησε νὰ πάγη νὰ προσκυνήσῃ εἰς τὸν Σταυρὸν τὸν μέγαν· καὶ ὅσον ἐκαθαλλίκευσε, ἦρταν καὶ εἶπάν του, ὅτι ὁ Περρέτο Καρτεζήνας ἐκαθαλλίκευσε νὰ πάγη εἰς τὴν Ἀμμόχουστον, λαλῶντα, πῶς ἐκατάστησεν ἢ ἀφεντιά σου νὰ τὸν σκοτώσου! Καὶ γροικῶντα ὁ μισὲρ Πιέρο Πέμπος ἐθαυμάστην, λαλῶντα — ἐκτὲς ἐφάγαμεν ἀντάμα, καὶ τίποτες δὲν μοῦ εἶπεν, παρὰ εἶπέν μου, ὑπάγω εἰς τὴν Ἀμμόχουστον· τώρα πῶς ἐγίνην τοῦτον τὸ πρᾶμαν; Καὶ μοναῦτα ἐμήνυσεν τοῦ βισκούντη καὶ τοῦ ἀμράλη καὶ τοῦ μισὲρ Γιλιάμ Τερράς, καὶ εἶπέν τους τὸ πρᾶμαν. Καὶ μοναῦτα ἐπέψεν (2) τάπισα του νὰ τὸν στρέψῃ (3) μὲ ὄνομάτους, τὸν Νικολῆν τὸν Ἀλαμάνον, καὶ τὸν Φαράντο Τάβιλα (4) καὶ τὸν μάστρε Τζουάν τὸν Ἀλγουζήρ· καὶ εἶπάν

(1) νὰ σοῦ τὸ προδιάσω. (2) ἐπέψαν. (3) στρέψουν. (4) Νικολὲ Πατζίκον.

του νὰ στραφῆ, καὶ θέλει σε ὁ μισὲρ Πιέρο Πέμπος νὰ συντύχῃ μετὰ σου· καὶ εἶπέν τους — ἄμε ἴπετε του πῶς δὲν πολομῶ διὰ λόγου του, καὶ πάγω ἐκεῖ ὁποῦ εὐρίσκεται ἡ κυρά μου μὲ καλάξ μαρτυραῖς· καὶ ἂν μὲ θέλῃ ὁ μισὲρ Πιέρος, ἴπες του νάρτη ὠδά, καὶ ἐγδέχομαί τον, καὶ θέλειν συντύχειν (1), καὶ νὰ τοῦ συντύχω· καὶ ἴγῶ δὲν στρέφομαι! Καὶ ἐστράφησαν καὶ εἶπάν του ὅ,τι τοὺς εἶπεν. Καὶ γροικῶντα ὁ μισὲρ Ἀντρίαξ, ἐξηφόρτωσεν τὰ ρούχα καὶ ἔγραψεν χαρτὶν τῆς ρήγαινας, ὡς γίον ἐδιάβην τὸ πρᾶμαν, καὶ ἐπέφεν το μὲ τὸν Μαρηὴν τὸν Ποναβεντούρχ.

Καὶ διαβαίνοντα δύο ὥραι, ἤρτεν ἄλλο μαντάτον εἰς τὸν μισὲρ Πιέρο Πέμπον, πῶς ὅλοι οἱ Φράνγκοι ἦτον ἔδηγημένοι νὰ ποίσουν μέγαν ριμουρίν. Γροικῶντα ὁ μισὲρ Ἀντρίαξ ἐβγάλεν μοναῦτα τὸν Τζουάνην τὸν Μαῦρον μὲ χαρτῖα νὰ πάγῃ εἰς τὴν ρήγαιναν, καὶ ἐδῶκέν του καὶ ἄλλους 5' ἀνομάτους συντροφίαν. Καὶ τὴν αὐτὴν νύκταν ἐπορεύτησαν πολλοὶ ἀνθρώποι εἰς τὴν αὐλήν, διὰ νὰ συντροφιᾶσουν τὸν μισὲρ Πιέρο Πέμπον.

Καὶ τῆ 5' μαῖου ἤρτεν ἕνα μαντάτον ἀπὲ τὴν Σίβουρην πῶς ἐσκοτῶσαν τὸν Τζουάνην τὸν Μαῦρον καὶ τὴν συντροφιάν του. Καὶ γροικῶντα τὸ μαντάτον εἰς τὴν χώραν, ὅλοι ἀναμύκτησαν, καὶ ἀρματώθησαν καὶ ἐπῆγαν εἰς τὴν πόρταν τῆς χώρας, ἂν ἔρτουν οἱ Φράνγκοι, νὰ τοὺς κατακόψουν. Τάπισα ἐπῆγαν εἰς τὴν αὐλήν, καὶ ἔβαλαν φωναῖς — ἀφένταις, ἀποῦ εὐρίσκεστε εἰς τὸν τόπον τῆς ρήγαινας, θέλομε νὰ ἔχωμεν δίκηρον ἀπὸ τοὺς Φράνγκους, ἀποῦ ἐσκοτῶσαν τὴν συντροφιάν μας, ἀποῦ ἐπέφετε μὲ χαρτὶν εἰς τὴν κυράν τὴν ρήγαιναν, εἰς τὴν στράταν· καὶ θέλομεν καὶ ἴμεῖς νὰ σκοτώσωμεν τοὺς Φράνγκους ὁποῦ εὐρίσκονται εἰς τὴν χώραν! Γροικῶντα ὁ μι-

(1) θέλειν μοῦ συντύχειν, καὶ θέλω τοῦ συντύχειν.

σέρ Πιέρο Πέμπος, ἐκατέβην κάτω εἰς τὴν αὐλὴν· καὶ ἦτον ὁ βισκούνης καὶ ὁ σέρ Γιλιάμ Τερράς, καὶ ὁ μισέρ Τζουάν Τερράς, καὶ ἄλλοι πολλοὶ ἔρχοντες εἰς τὴν συντροφίαν τους· καὶ λαλεῖ τους τὸ πρᾶμαν ὁ μισέρ Πιέρο Πέμπος, καὶ λαλεῖ τοὺς λέ: τῆς χώρας — παιδιὰ μου, μηδὲν θελήσετε εἰς τὸ ἔλα μου νὰ γίνῃ τοῦτον τὸ κακόν, διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ θεοῦ! ἐγὼ δὲν ἤρτα εἰς τὴν χώραν, παρὰ νὰ σᾶς ἰδῶ καὶ νὰ πάρω ἀπλαζίφιν μετὰ σας, γροικῶντα τὴν καλὴν συντροφίαν καὶ καλὴν δούλευσιν τὴν πολομᾶτε τῆς κυρᾶς μας. Καὶ διὰ τὰ γραψίματα ἀποῦ ἔπεψα, ἐτραβίνιασεν τὸ σκάνταλον διὰ τὸ ροιζικόν μου. Ἔχετε ὀλίγην ἀπομονήν, καὶ νὰ ποίσωμεν πᾶσα πρᾶμαν ἀποῦ νὰ στέκη εἰς τιμὴν σας ὅλους ἀντάμα. Καὶ ἄλλα καλὰ λογία ἀποῦ τοὺς εἶπεν, καὶ καμμία ρεμέδα δὲν ἦτον νὰ γροικῆσων. Γροικῶντα ὁ σέρ Τζουάν Τερράς, λαλεῖ τους — παιδιὰ μου, πέτε μου ἴντα θέλετε; ἐκείνην τὴν δούλευσιν τὴν ἐδουλεύεστε, θέλετε νὰ ἦναι χαμένη (1); Καὶ λαλοῦν του — θέλομεν νὰ σκοτώσωμεν ὅλους τοὺς Φράνγκους ὅπου εἶναι εἰς τὴν χώραν, διατὶ εἶναι παράβουλοι, καὶ ἐσκοτώσαν τοὺς δικούς μας ὅπου πηγαῖναν εἰς τὴν ρήγαινα. Γροικῶντά τους ὁ μισέρ Τζουάν Τερράς, λαλεῖ τους — παιδιὰ μου, ἐπάρτε σκοπόν, καὶ ἡ κυρᾶ μας εἶναι ζωντανή, καὶ ἂν τὸ μάθῃ, καὶ ποῖκαν καμμίαν παραβουλίαν, θέλειν τοὺς παιδεύσειν. Καὶ εἴ τι τοὺς ἐλάλεν, δὲν ἦτον ρεμέδα νὰ μουλλώσουν. Καὶ θωρῶντα πῶς δὲν ἦτο νὰ μουλλώσουν, λαλοῦν τους — ἴπετε μας, ἴντα ζητᾶτε; Καὶ λαλοῦν τους — θέλομεν ὅλους τοὺς Φράνγκους καὶ τ' ἄρματά τους καὶ τ' ἄλογά τους, καὶ τὸ δίκόν τους. Καὶ θωρῶντα ὁ μισέρ Πιέρο Πέμπος καὶ οἱ δέλοιποι ἀφένταις, λαλοῦν τους — τῶρα νὰ μηνύσωμεν καὶ τῆς κυρᾶς μας πᾶσα πρᾶμαν, ὡς γίον ἐδίδβην, καὶ κείνη θέλει ποίσειν ὡς γίον νὰ τῆς φανῇ. Καὶ οἱ

(1) νὰ τὴν χάσετε.

ἀθροῦν λαλοῦν τους — θέλομε νὰ πᾶμε ἑμεῖς νὰ τὰ πάρω-
μεν, καὶ νᾶρτη καὶ ὁ βισκούντης μετὰ μας, καὶ ὁ μισέρ Τζουάν
Τερράς. Καὶ ἔβλεπον καὶ οὐκ ἠθέλων ἐπῆγαν μετὰ τους οἱ ἄρ-
χοντες, θαρρῶντα νὰ πάρουν τὰ πράματα μὲ γράψιμον καὶ νὰ
τὰ πάρουν εἰς τὴν αὐλήν. Καὶ ἔκεινοι οὐδὲ διὰ τὸν βισκούν-
την ἐποίησαν, οὐδὲ διὰ τὸν σιρ Τζουάν Τερράς, ἀμμι ἐσκορπί-
στησαν εἰς τὰ σπιτία τοὺς Φράνγκους (1) καὶ ἐπῆραν καὶ τ'
ἄλογα, καὶ τ' ἄρματα τους, καὶ μὴ ξεύρωντά τίποτε· ὁ μισέρ
Πιέρο Πέμπος. Καὶ μοναῦτα ὁ μισέρ Πιέρο Πέμπος καὶ ὁ βι-
σκούντης ἔγραψεν χαρτίν τῆς ρήγαινας καὶ τοῦ καπετάνου τῆς
ἀρμάδας, καθὼς ἐδιάβην τὸ πρᾶμαν.

Καὶ τῆ θ' μαῖου ἦρτεν ἕναν χαρτίν ἀπὸ τὴν ρήγαινα πᾶς
ἔβαλεν τὸ ἀγκάλεμαν ὀμπρός, διὰ νὰ μάθῃ πόθεν εἶναι ἡ ἀ-
φορμὴ τοῦ σκαντάλου, καὶ ὁποῖος ἦτον ἡ ἀφορμὴ τῆ παιδευ-
τῆ, καὶ ἐμήνυσε τοὺς κοντοσταύλους νὰ πᾶν εἰς τὴν Ἀμμό-
χουστον, διὰ νὰ ποίση ταῖς πρόβαις.

Καὶ τῆ ιδ' μαῖου ἦρταν β' κάτεργα ἀπὸ τὴν ἀρμάδα καὶ
ἐφέραν χαρτίν τοῦ καπετάνου, μοναῦτα νὰ σηκωθῆ νὰ πάγῃ
εἰς τὴν ἀρμάδα.

Καὶ τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἦρτεν ὁ Παλίαν τὸ Νόρες ἀπὸ
τὴν Ἀμμόχουστον καὶ ἔφερεν ἕναν ὀρισμὸν, οὗλοι οἱ Φράνγκοι
ὀποῦ εἶναι ἀπεζοὶ τὰ πᾶν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον, ὀρισμὸν τῆς
ρήγαινας.

Καὶ εἰς ταῖς ις' ἦρχον τοὺς Φράνγκους ἀποῦ ἀπῆλθον
τοῦ Τζουάνη εἰς τὴν στρατῆ, καὶ ἄλλους ιε' ἀπεζοὺς, καὶ
ἐξωρίασαν τους.

Καὶ τὴν ιζ' μαῖου ἦρτεν εἰς μεγάλα λογία ὁ Γιακούμος
ὁ Μαρτέζης μὲ τὸν Πέτρο Τάβιλα, διότι ἄνταν ἐβγήκεν ὁ μι-
σέρ Τζιάμες ἀπὸ τὴν Ἀμμόχουστον, ἐβγήκεν καὶ ὁ Γιακούμος

(1) ἐνταῦθα τελευταῖ ὁ μάγος κώδιξ.

μετά του, και ἄλλοι ἐσηκῶσαν εἴ τι εἶχεν ὁ Γιάκουμος καὶ ἐδῶκάν το τοῦ Καρτζία Ναβάρρου, τοῦ ποίου Γιάκουμου ἐσυμπάθησέν του ἡ κυρά ἡ ρήγαινα, καὶ ἔγραφε νὰ πάρῃ τὰ πᾶματά του ἀπὲ τὸν Καρτζία Ναβάρρον. Καὶ εἰς πολλὰ τὰ ἤρτασιν, λαλεῖ του ὁ Τάβιλας τοῦ Γιάκουμου — παράβουλε, ἀποῦ ἔπρεπε νᾶσουν ἀποθαμένοι ἀποῦ πολὺν καιρόν! Καὶ λαλεῖ του ὁ Γιάκουμος — εἶσαι ἐσοῦ καλὰ παράβουλος, καὶ ἄνταν θέλῃς, ὀμπρὸς τῆς κυρᾶς μας καὶ τοὺς ἄρχοντες νὰ σοῦ τὸ προδιάσω μὲ τὸ σπαθὶν εἰς τὸ χέριν, καὶ ἂν δὲν τὸ προδιάσω, ἄς κόψουν τὴν κεφαλὴν μου. Νὰ ξεύρης, ἄνταν ἐπόικεν τὸν ὄρκον ὁ ἀρχιεπίσκοπος καὶ ὁ μισὲρ Τζιάμες, καὶ ὁ κούντης τῆς Τρίπολης καὶ ὁ μισὲρ Ρίτζος, καὶ ἐσοῦ μετὰ τους, καὶ ἐμῶσετε εἰς τὸ κορμὶν τοῦ Χριστοῦ πῶς νὰ ἦστε ἕναν θέλημα! Καὶ νὰ σοῦ προδιάσω, ἄνταν ἐσκοτῶσαν τὸν μισὲρ Ἄντριαν καὶ τοὺς προδέλοιπους, ἐσοῦ τοὺς ὠρδινιάσες ἐκείνους πᾶσα ἡ δέκα ἀνομάτους, καὶ τ' ἄλογά τους καὶ τὰ ἄρματά τους, ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους ἀποῦχες νὰ γυρίζου μετὰ τους, καὶ ἄλλα πολλὰ ἀποῦ νὰ σοῦ προδιάσω πᾶσα ὥραν ἀποῦ νὰ θέλῃς. Ἀκόμα ἀπὲ τὸ λαλεῖς καὶ ἐξέβηκα ἀπὸ τὴν Ἀμμόχουστον μὲ τὸν μισὲρ Τζιάμες καὶ μὲ τὴν συντροφιάν του, διὰ ἄλλοι εἶμα παράβουλος, ἔχω νὰ σοῦ προδιάσω, ὅτι ἄνταν ἐξέβηκα, δὲν ἐβέβηκα παρὰ διατὶ εἶχα μεγάλον φόβον διὰ νὰ μὲν μὲ σκοτῶσουν, διὰ τὴν ἀφορμὴν ἀποῦ ἐτραβενιάσεν, καὶ διὰ ἄλλοι τὴν ἀφορμὴν νὰ ἦμαι καλὰ συντροφισμένος, ἐξέβηκα μὲ τὸν μισὲρ Τζιάμες ἀπὸ τὴν Ἀμμόχουστον, καὶ πᾶσα φορὰν ὅπου νὰ θέλῃς νὰ σοῦ τὸ προδιάσω! Καὶ ἐμπῆκαν μεσόν τους, ὅς ὡς ποὺ τὸ πρᾶμν ἐκαθαρίστη. Καὶ ὁ Πέτρο Ταθρέμες εἶπεν καὶ κείνος τοῦ Πέτρο Τάβιλα πολλὰ χοντρά λογία.

Καὶ εἰς ταῖς ἑξῆς μαζοῦ ἐσηκῶθη ὁ καπετάνος τῆς ἀρμάδας ἀπὸ τὴν Ἀμμόχουστον, καὶ ἀφῆκεν δέκα κάτεργα καὶ δύο κερὰκια ἀρματωμένα, διὰ βλέψησιν τοῦ νησίου.

Και τῇ 10^ῃ μᾶτου ἐγένη σκάνταλον, ὅτι οἱ Φράγγκοι οἱ Ἀμμοχουστῖανοι ἤρταν εἰς μεγάλα λογία μὲ τοὺς Ταλιάνους, καὶ ἐπῆραν ἄρματα καὶ ἐλαβῶθησαν μέσον τους. Καὶ ἐφυλακίσαν καὶ τοὺς Φράγγκους καὶ τοὺς Κυπριώταις. Καὶ ἐποίησαν διαλαλημόν, τινὰς νὰ μὲν βαστάξῃ ἄρματα. Καὶ εἰς ὀλίγην ὥραν ἐπέφεν ὁ πρεβετατούρης καὶ ἐβγαλεν τοὺς Φράγγκους, καὶ ἀφήκαν τοὺς Κυπριώταις εἰς τὴν φυλακὴν· καὶ μανθάνοντά το ὁ καπετάνος ὁ Κουσάλβος, ὅπου τὸν καπετάνος τοὺς Φράγγκους, καὶ ν' ἀφήσῃ τοὺς Κυπριώταις εἰς τὴν φυλακὴν, καὶ ἐμπλασεν τοῦ Τζουάνη τοῦ Μαύρου· γροικῶντά το ὁ Τζουάνης ἐπῆρεν πεντέξῃ ἀνομάτους, καὶ πῆγεν εἰς τοῦ πρεβετατούρη νὰ τὸν παρακαλέσῃ νὰ τοὺς ἐβγάλῃ τοὺς Κυπριώταις, καὶ ἐπέφεν τὸν ὁ καπετάνος, καὶ ἂν δὲν θελήσῃ νὰ τοὺς ἐβγάλῃ, νὰ τὸ πῆ τῆς ρήγαινας. Καὶ ἐπῆγαν μὲ τὸν Τζουάνην πολλοὶ Κυπριώταις. Καὶ θωρῶντά τους, εἶπεν τοῦ πρεβετατούρη καὶ λαλεῖ του ὁ κούντης τὲ Ρουχᾶς καὶ ὁ Πέτρο Γάβιλας — ἐφουσάτευσεν ὁ Τζουάνης ὁ Μαῦρος μὲ τὴν συντροφίαν του, πιστεύγω ἔρχονται νὰ σὲ σκοτώσου! Καὶ γροικῶντα ὁ πρεβετατούρης, ἐπίασεν τὸν Τζουάνην καὶ ἐβαλέν τον εἰς τὸ κάτεργον μὲ τὰ σίδερὰ. Καὶ μέσα εἰς τοῦτον ἀναμίκτην ἡ Ἀμμόχουστο, καὶ ἀρματώθησαν· καὶ τρέχει ἓνας Σκλαβοῦνος μὲ τὸ σπαθὶν ἀρματωμένος, καὶ ἐμπαίνει μέσα εἰς τὴν τζάμπραν τῆς ρήγαινας, καὶ θωρῶντά τον οἱ ἄρχοντες ἐβάλαν φωναῖς, καὶ τρέχει ὁ μισὲρ Τζόρτζου Κονταρῆς, ὁ κούντης τὲ Τζάφ, καὶ λαλεῖ του — ἴντα θέλεις ὦδε; Καὶ κείνος λαλεῖ του — γυρεύγω τὴν ἀβεντούραν μου. Καὶ πάγει νὰ τὸν πιάσῃ ὁ κούντης, καὶ κείνος τανεῖ εἰς τὸν πουνιάλλον νὰ δώσῃ τοῦ κούντη. Καὶ ἐκεῖ εὐρίσκετον ὁ Χάννας ὁ Χόμος καὶ ὁ Τζάκος τοῦ Πιφάνη, καὶ ἐπιάσαν τὸν Σκλαβοῦνον καὶ ἐβάλαν τον χάμι καὶ ἐπῆραν τ' ἄρματα καὶ τὸ σπαθὶν καὶ τὸν πουνιάλλον, καὶ ἐβάλαν τον εἰς τὴν φυλακὴν μὲ τὰ σίδερὰ. Καὶ ἡ ρήγαινα ἐδιά-

βασεν μέγαν φόβον. Καὶ ἐβγήκεν ὁ λόγος, καὶ ἀρματώθησαν ὅλοι οἱ ἀνθρώποι τοῦ ξύλου καὶ οἱ ἄνθρωποι τῆς Ἀμμοχούστου, καὶ ἦτον νὰ γίνῃ μέγalon σκάνταλον· καὶ πολλὰ ἐπαρακάλεσαν διὰ νὰ ἐβγάλουν τὸν Τζουάνην, καὶ ὁ πρεβετατούρτζι δὲν ἐθέλησε νὰ τὸν ἐβγάλῃ, καὶ εἶπεν — θέλω νὰ τὸν κασιγαρίσω, διατὶ τοῦτο; ἀνακατόνει τοὺς ἀνθρώπους, καὶ γινίσκονται πολλὰ σκάνταλα.

Καὶ ἔς ταῖς κς' μαζου οἱ ἦσαν ξύλα ἀπὸ τὴν Βενετίαν καὶ καπετάνος, καὶ χαρτῖα πολλὰ κρυφά, καὶ ἐφέρον καὶ εἰς ἀνομάτους διὰ βλέπησιν τοῦ νησίου· καὶ ὅσον ἀπέξυσε, ἐπέψεν καὶ ἐπῆρεν τὸν Πέτρο Τάβιλα, καὶ ἐδειξέν του ἕναν χαρτίν, τὸ ἐφέρειν ἀπὸ τὸ κουσέλιο τὸ Διέζε, πῶς μοναῦτα νὰ πάγῃ εἰς τὴν Βενετίαν, ὡς γίον τὸν ὀρίζουν, καὶ τὴν μάντι τοῦ ρὲ Τζάκ καὶ τοὺς παστάρδους τοῦ ρηγός, καὶ τὸν κούντι τὸ Ρουχᾶς, καὶ πολλοὺς ἄλλους καθαλλάριδες, καὶ ἐξωρίσεν τοὺς ἀπὸ τὴν Κύπρον. Καὶ ἀφ' ὅν ἐδιάβησαν τοῦτα οὐλα τὰ σκάνταλα, ἦρτεν ἡ ρήγαινα εἰς τὴν χώραν καὶ ἐποίκεν εἰς τὴν Ἀμμοχούστον χρόνους γ', ἀφ' ὅν ἦρτεν ἀπὸ τὴν Βενετίαν καὶ εἰς τὴν χώραν χρόνους ιγ', ὥστε καὶ ἐπῆγεν ἀπὸ τὴν Κύπρον ὅλοι χρόνοι ις'.

Καὶ εἰς τοὺς αὐπὲ ἐτραβενίζεσεν ἕνα σκάνταλον καὶ ἐγένην εἰς τὴν ἁγίαν Σοφίαν· ἔχοντα καὶ ἐσυντυχάναν οἱ καθαλλάριδες μεσὸν τους, ἐσυντύχανεν καὶ ὁ Κουέττος μετὰ τὸν Τριστάν τὸ Ζηπλέτ, καὶ ἦσαν εἰς λογίξ, καὶ ὁ Κουέττος ἐδῶκεν τοῦ Τριστάν μίαν σφοντυλίαν· καὶ διαβαίνοντα καιροῦς ἐμπῆκαν οἱ καθαλλάριδες μεσὸν τους, καὶ ἐποίκάν τους ἀγάπην· καὶ ὁ Τριστάν ἔμοσεν τοῦ Κουέττου εἰς τὸ κορμὶν τοῦ Χριστοῦ, ὅτι τὴν ἀγάπην τὴν ἐποίκεν, ἐποίκῃ τὴν ἐμπιστὴν καὶ δικαίαν διὰ πάντοτε. Καὶ εἰς ὀλίγον καιρὸν ὁ Κουέττος ἐπῆγεν εἰς τὴν Βενετίαν, καὶ μετ' ὀλίγον ἐπῆγεν καὶ ὁ Τριστᾶς· καὶ ὁ Τριστᾶς πάντα εἶχε τὸν πόνον εἰς τὴν καρδίαν του διὰ

τὴν ἐτζουρίαν ἀποῦ τοῦ ἐποίηεν. Καὶ ὁ Κουέττος ἐπῆγεν εἰς τὸ παρπερίο καὶ ἐπαρπερεύετον, καὶ ὁ Τριστάς ἐπῆγεν καὶ ἠῦρέν τον· καὶ ὡς γίον ἐπαρπερεύετον, ἐπῆρεν τὴν σκαρτζήναν καὶ ἐκόψεν τὴν κεφαλὴν τοῦ Κουέττου, καὶ μοναῦτα ἐμπῆκεν εἰς τὴν βάρκα καὶ ἐπῆγεν εἰς τοῦ ρέ Φαράντου. Καὶ ἡ ἀφεντία μοναῦτα ἐποίηεν διαλαλημὸν, νᾶνκι παντίδος ἀπ' ὄλαις ταῖς χώραις τῆς ἀφεντίας, καὶ ἀποῦ τὸν πιάση νᾶχη α' δουκάττ, καὶ κείνου νᾶ κόβγουν τὴν κεφαλὴν του. Καὶ κείνος τὸ πρᾶμμαν ἐνοιιάζετον πῶς ἔθελε νᾶ τὸ ποίση, καὶ πρὶν νᾶ πάγη ἀπὸ τὴν Κύπρο, ἐγδύθην τὰ χωργία του καὶ ἐδώκέν τὰ τῆς γυναίκας του κατὰ τὸ πῶς τὸ εἶχεν· καὶ ἐκράζαν τον διὰ παρᾶβουλον, διατὶ ἔμοσεν εἰς τὸ κορμὶν τοῦ Χριστοῦ, καὶ ὁ Κουέττος ἀποθαρίστην. Καὶ τοῦτος θωρῶντα, πῶς δὲν ἦτον νᾶχη τὴν Κύπρο πῖόν, ἐτραχτιάσεν ν' ἀρμάση τὴν ρήγαιναν μὲ τὸν υἱὸν τοῦ ρέ Φαράντου· καὶ ἐντύθην καλόγηρος τοῦ Σάν Φραντζέσκου, καὶ ἤρτεν μὲ ἕναν ξύλον τοῦ ρέ Φαράντου, καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Συρίαν, καὶ ἠῦρέν τὸν Ρίτζον, ὁ ποῖος ἦτον καθαλλάρης Κυπριώτης καὶ ἦτον ἔξωρισμένος, καὶ ἔφερέν τον, καὶ ἤρταν εἰς τὴν Κύπρον, ὁ ποῖος ἦτον καὶ κείνος ἔξωρισμένος· καὶ ἐστάθην τὸ ξύλον μεσοπέλαγα, καὶ ὁ Τριστάς ἀπέζευσεν κρυφά καὶ ἤρτεν καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν αὐλὴν τῆς ρήγαινας· καὶ εἶχεν ἀμίστα μὲ τὴν ρήγαιναν, διότι ἡ ἀδελφὴ του ἡ Βέρα ἦτον ταμιτζέλλα τῆς ρήγαινας. Καὶ ἐστάθην μίαν ἐβδομάδαν εἰς τὴν αὐλὴν, καὶ ἐποίηεν ἐκεῖνον τὸ ἐθέλεν μὲ τὴν ρήγαιναν, καὶ τότε ἐπῆγεν νᾶ μπῆ εἰς τὸ ξύλον· καὶ τὸ ξύλον ἀποῦ ἤρτεν, ἐστάθην εἰς τὸν Κολλιόκρεμον, καὶ ἐποσκέπασάν το τὰ ξύλα τὰ Βενέτικα, καὶ ἐπῆγαν ἀπάνω του, καὶ εἶδαν πῶς ἦτον ξύλον φορεσιτιέρικον, καὶ μοναῦτα ἐπιάταν το, καὶ ἠῦραν ἀπάνω τὸν Ρίτζον, καὶ ἐσφίξαν τους καὶ εἶπαν, πῶς ὁ Τριστάς ἤρτεν εἰς τὴν χώραν, καὶ ἐγδέχουντάν τον νᾶ πάγη εἰς τὸ ξύλον, καὶ εἶπέν τους τὸ σημάδιν τὸ θέλει νᾶ ποίση ὁ Τριστάς

ἄνταν νά πάγη νά ἔμπη ἔς τὸ ξύλον· καὶ κείνοι πέρνοντα τὸ ξύλον, εἰσιδέρωσαν τὸν Ρίτζον, καὶ ἐβάλαν ἀνθρώπους ἑδικούς τοὺς εἰς τὸ ξύλον. Καὶ τὸ σημάδι τοῦ Τριστᾶ ἦτον νά περιγυροῦν εἰς τὸν γιάλον, γιὰ νά πάγη ἡ βάρκα, νά τὸν πάρῃ εἰς τὸ ξύλον· καὶ ὅσον ἐμπήκεν εἰς τὴν βάρκα, ἐπῆράν τον εἰς τὸ ξύλον· καὶ τὸ νά γρωνίσῃ, πῶς δὲν ἦτον εἰς τὴν συντροφία του, μοναῦτα τὰ χαρτία τὰ ἐβάσταν ἔρριψέν τα εἰς τὴν θάλασσαν· καὶ εἰσιδερῶσάν τον καὶ κείνον. Καὶ ὁ Τριστᾶς ἐκράτεν ἕναν δαχτυλίδιν διαμάντιν, καὶ ἐτσάκισέν το καὶ ἐκτάπεν τὴν πέτραν καὶ ἐπόθανεν. Καὶ τὸν Ρίτζον ἐπῆράν τον, καὶ φωνὴ δὲν ἐβγήκεν ἴντα ἐγίνην.

Καὶ ἡ ἀφεντία ἐπέψεν τὴν μάναν τῆς ρήγαινας καὶ ἤρτεν εἰς τὴν Κύπρον, διὰ νά τὴν ποίση νά πάγη εἰς τὴν Βενετιάν, αὐ πς' Χριστοῦ· καὶ μὲ πολλὰς στραταῖς ἀποῦ εἶχεν νά ποίση, εἶπέν της πῶς τὴν παρακαλεῖ ἡ ἀφεντία τῆς Βενετίας νά πάγη νά ποίση κανέναν χρόνον, καὶ πάλε νά στραφῇ. Καὶ ἐπρουμουτιάσέν της νά πάγη· καὶ πηγαίνοντα ἡ μάνα της εἶπέν της — πάγω, καὶ πέμπω τὸν ἀδελφόν σου νᾶρτη νά σὲ συντροφιάσῃ εἰς τὴν Βενετιάν. Καὶ ἤρτεν ὁ ἀδελφός της εἰς τοὺς αὐ πς', ὁ μισὲρ Τζόρτζους εἰς τὴν Κύπρον. Καὶ τῇ α' φευρουαρίου ἐπῆγεν ἡ ρήγαινα νά προσκυνήσῃ εἰς τὰ Ψηθίξ, καὶ ἐπῆγεν καθαλλαρίξ, καὶ ἐποϊκάν της συντροφίαν ὄλαις ἢ καθαλλαρίαις καὶ ὄλοι οἱ καθαλλαρίδες, καὶ δ' καθαλλαρίδες εἰς τὸ ἄλογόν της ἀπεζοί, καὶ ὁ πρεβετατούρης μετὰ της.

Καὶ εἰς ταῖς ιε' φευρουαρίου αὐ πς' ἐπῆγεν ἀπὸ τὴν Λευκουσίαν νά πάγη εἰς τὴν Ἀμμόχουστον διὰ νά περάσῃ, καὶ ἐπῆγεν καθαλλαρίξ, καὶ ὄλαις ἢ καθαλλαρίαις καὶ οἱ καθαλλαρίδες εἰς τὴν συντροφίαν της, καὶ ς' καθαλλαρίδες εἰς τὸ χαλινάριν της καὶ εἰς τὸ ἄλογόν της. Καὶ ἐφόρησεν ἕναν ρούχον ράζον μαῦρον· καὶ ἀφ' οὗ ἐβγήκεν ἀπὸ τὴν Λευκουσίαν, τὰ

δάκρυα ἀπὸ τὰ ῥμάτιά της δὲν ἐπάψαν. Καὶ εἰς τὸ ἄμε της ἐγένην μέγαν κλάμαν (1).

[Καὶ τῆ ἀ' μαρτίου αὐπὴ Χριστοῦ ἐμπήκεν εἰς τὸ κάτεργον, καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Βενετίαν.

Καὶ εἰς τὴν θ' ἰουνίου αὐπὴ Χριστοῦ ἦρταν ἀπὸ Καρπάσιον εἰς φούσταις τούρκικαῖς καὶ ἓναν περγαντίν, καὶ ἐπεζεύσανε εἰς ταῖς Χελώναις, καὶ ἐπῆραν ἀνθρώπους καὶ γυναῖκες καὶ κοπέλια, καὶ ἐξηλεῖψαν καὶ τὰ χωργία, καὶ ἐσκοτώσαν ἄνομάτους, χωρὶς τοὺς ἀνωθεν τοὺς ἐπῆραν. Καὶ εὐρίσκονταν εἰς κάτεργα εἰς τὸ νησί, καὶ μοναῦτα ἀρματωσάν τα διὰ ταῖς ἀνωθι φούσταις, καὶ ἐκάναν καπετάνους τὸν μισέρ Γιακομο Μοράπιτον καὶ τὸν μισέρ Πιέρο Γούρη, καὶ ἐβγήκην γυρεύγοντα ταῖς φούσταις, καὶ ἐτριγυρίζκην εἰς τὸ νησί ἢ μῆνες καὶ δὲν ἠμπόρεσαν ναῦροῦν τινάν, καὶ ἀφαρματώσάν τα.

Καὶ τῆ ιδ' ἰουνίου αὐπὴ Χριστοῦ ἐπεθάνεν ὁ κούντη τὲ Ρουχᾶς ὁ Μόρφου τὲ Γρινιέρ, καὶ ἐποικάν τον μέγαν θαρίον, καὶ ἐβγάλαν ἰ' ἄλογα ἀρματωμένα καὶ μ' μετὰ τὰ μαῦρα τὰ μακρία, καὶ ἐθάφτην ἀπάνω ἀπὸ τὸν πατέρα του τὸν Ἰζζικο τὲ Γρινιέρ εἰς τὴν ἀγίαν Σοφίαν, ὁ ποῖος ἐπέθανεν χρόνων ζδ'.]

(1) Ἡ περικοπὴ αὕτη ἔχει ὡς ἐξῆς ἐν τῇ τελευταίῳ ἡμισοχισμένῳ φύλλῳ τοῦ μεγάλου κώδικος: « οὐλαῖς μετ' ἄλογα, καὶ οἱ καθαλλάριδες ὀμπρός της; καὶ ὀπίσω της ἀπεξοί. Καὶ στρέφοντα ἀπὸ τὰ Ψηθία ἐθέλησαν νὰ τὴν πάρουν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον, διὰ νὰ περάσῃ, καὶ ἐφόρησεν ἓναν σωφὸριν ράζον μαῦρον καθαλλάρια. Καὶ ἄνταν τὴν ἐβγάλαν, ἦτον ὅλοι οἱ στρατιῶταις, τ' ἄνομάτοι, καὶ πάλε μετὰ της οὐλοὶ καθαλλάριδες πεζὸ καὶ οὐλαῖς ἢ καθαλλάριας· καὶ ἐπηγαίνοντα εἰς τὴν Ἀμμόχουστον, ἐποικίχην τζούσταῖς· καὶ τὴν ἀ' μαρτίου αὐπὴ Χριστοῦ ἐνέβην εἰς τὸ κάτεργον καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Βενετίαν ».

Ἐνεαῦθα τελευτᾷ καὶ ὁ μικρὸς κώδιξ· τὸ δὲ παρεπιθήμενον τέλος τοῦ χρονογράφου ἐλήφθη ἐκ τοῦ ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ Βρετανικοῦ μουσειοῦ χειρογράφου, προθύμως ἀντιγραφὸν ὑπὸ τοῦ καλοῦ φίλου κ. Δ. Βικελῆ.

Π. ΛΑΜΠΡΟΥ

ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ
ΤΟΥ
ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ
ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ.

Ἀνέκδοτα νομίσματα
τοῦ μεσαιωνικοῦ βασιλείου
τῆς Κύπρου.

Κατὰ τὸν παρελθόντα αἰῶνα δύο μόνον νομίσματα τῶν Φράγκων βασιλείων τῆς Κύπρου ἦσαν γνωστά, ἀμφότερα δὲ χρυσᾶ· τούτων τὸ μὲν φαίνεται ἀπεικονισμένον ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς Κύπρου ὑπὸ Reinhard (α), τὸ δ' ἕτερον, κοπὴν ὑπὸ Οὐγῶνος τοῦ Γ', ἐδημοσιεύθη ὑπὸ τοῦ Pellerin (β), ὅστις ἐσφαλμένως ἀπέδωκεν αὐτὸ εἰς Ἑρρίκον, ἓνα τῶν Γάλλων αὐτοκρατόρων τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ αἰῶνος τούτου ὁ Δανὸς Münter (γ) ἐξέδωκε τέσσαρα ἄλλα νομίσματα, μετὰ ταῦτα δὲ ὁ Buchon, περιγράψας καὶ διαφωτίσας τὰ μέχρι τῶν ἡμερῶν αὐτοῦ γνωστά νομίσματα, μετεδημοσίευσεν αὐτὰ τῷ 1840 (δ), δὲν ἠτύχησεν ὅμως νὰ ἀνεύρη εἰμὴ τρία

(α) Vollständige Geschichte von Cypern. Τόμ. Α', σελ. 292.

(β) Lettres de l'auteur des Requiels de medailles de Rois de Peuples et de Villes. σελ. 184, Πίν. III, ἀρ. 16.

(γ) Om Fran kernes Mynter i Orientem. Kiöbenhavn, 1806.

(δ) Recherches et matériaux pour servir à une histoire de la domination française dans les provinces demembrées de l'empire Grec, 1840.

μετά του, καὶ κείνοι ἐσηκώσαν εἴ τι εἶχεν ὁ Γιάκουμος καὶ ἐδῶκάν το τοῦ Καρτζία Ναβάρρου, τοῦ ποίου Γιάκουμου ἐσυμπάθησέν του ἢ κυρά ἢ ρήγαινα, καὶ ἔγραψε νὰ πάρῃ τὰ πράματά του ἀπὲ τὸν Καρτζία Ναβάρρον. Καὶ εἰς πολλὰ τὰ ἤρτασιν, λαλεῖ του ὁ Τάβιλας τοῦ Γιάκουμου — παράβουλε, ἀποῦ ἔπρεπε νάσουν ἀποθαμένοις ἀποῦ πολὺν καιρόν! Καὶ λαλεῖ του ὁ Γιάκουμος — εἶσαι ἐσοῦ καλὰ παράβουλος, καὶ ἄνταν θέλῃς, ὀμπρὸς τῆς κυρᾶς μας καὶ τοὺς ἄρχοντες νὰ σοῦ τὸ προβιάσω μὲ τὸ σπαθὶν εἰς τὸ χέριν, καὶ ἄν δὲν τὸ προβιάσω, ἀς κόψουν τὴν κεφαλὴν μου. Νὰ ξεύρῃς, ἄνταν ἐποίκειν τὸν ὄρκον ὁ ἀρχιεπίσκοπος καὶ ὁ μισὲρ Τζιάμες, καὶ ὁ κούντης τῆς Τρίπολης καὶ ὁ μισὲρ Ρίτζος, καὶ ἐσοῦ μετὰ τους, καὶ ἐμόσετε εἰς τὸ κορμὶν τοῦ Χριστοῦ πῶς νὰ ἦστε ἓναν θέλημην! Καὶ νὰ τοῦ προβιάσω, ἄνταν ἐσκοτώσαν τὸν μισὲρ Ἀντρίαν καὶ τοὺς προδέλοιπους, ἐσοῦ τοὺς ὠρδινιάσες ἐκείνους πᾶσα ἴνου δέκα ἀνομάτους, καὶ τ' ἄλογά τους καὶ τὰ ἄρματά τους, ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους ἀποῦχες νὰ γυρίζου μετὰ τους, καὶ ἄλλα πολλὰ ἀποῦ νὰ σοῦ προβιάσω πᾶσα ὥραν ἀποῦ νὰ θέλῃς. Ἀκόμη ἀπὲ τὸ λαλεῖς καὶ ἐξέβηκα ἀπὸ τὴν Ἀμμόχουστον μὲ τὸν μισὲρ Τζιάμες καὶ μὲ τὴν συντροφιάν του, διὰ κείνον εἶμαι παράβουλος, ἔχω νὰ σοῦ προβιάσω, ὅτι ἄνταν ἐξέβηκα, δὲν ἐξέβηκα παρὰ διατὶ εἶχα μεγάλον φόβον διὰ νὰ μὲν μὲ σκοτώσουν, διὰ τὴν ἀφορμὴν ἀποῦ ἐτραβενιάσεν, καὶ διὰ κείνην τὴν ἀφορμὴν νὰ ἤμαι καλὰ συντροφισμένος, ἐξέβηκα μὲ τὸν μισὲρ Τζιάμες ἀπὸ τὴν Ἀμμόχουστον, καὶ πᾶσα φορὰν ὀποῦ νὰ θέλῃς νὰ σοῦ τὸ προβιάσω! Καὶ ἐμπῆκαν μεσὸν τους, ὅσ' ὥς που τὸ πρᾶμν ἐκαθαρίστη. Καὶ ὁ Πέτρο Ταδρέμες εἶπεν καὶ κείνος τοῦ Πέτρο Τάβιλα πολλὰ χοντρὰ λογία.

Καὶ εἰς ταῖς ἰζ' ματου ἐσηκώθην ὁ καπετάνος τῆς ἀρμάδας ἀπὸ τὴν Ἀμμόχουστον, καὶ ἀφήκεν δέκα κάτεργα καὶ δύο καράβια ἀρματωμένα, διὰ βλέψησιν τοῦ νησίου.

Καὶ τῆ ἰθ' μᾶτου ἐγένηεν σκάνταλον, ὅτι οἱ Φράγγκοι οἱ Ἀμμοχουστῖανοι ἦσαν εἰς μεγάλα λογία μὲ τοὺς Ἰταλιάνους, καὶ ἐπῆραν ἄρματα καὶ ἐλαβώθησαν μέσον τους. Καὶ ἐφυλακίσαν καὶ τοὺς Φράγγκους καὶ τοὺς Κυπριώταις. Καὶ ἐποίησαν διαλαλημόν, τινὰς νὰ μὲν βαστάξῃ ἄρματα. Καὶ εἰς ὀλίγην ὥραν ἐπεψεν ὁ πρεβετατούρης καὶ ἐβγαλεν τοὺς Φράγγκους, καὶ ἀφήκαν τοὺς Κυπριώταις εἰς τὴν φυλακὴν· καὶ μνησθάνοντά το ὁ καπετάνος ὁ Κουσσάλλος, ὁποῦ ἔτον καπετάνος τοὺς Φράγγκους, καὶ ἔἀφήσῃ τοὺς Κυπριώταις εἰς τὴν φυλακὴν, καὶ ἐμπλασεν τοῦ Τζουάνη τοῦ Μαύρου· γροικῶντά το ὁ Τζουάνης ἐπῆρεν πεντέξῃ ἀνομάτους, καὶ πῆγεν εἰς τοῦ πρεβετατούρη νὰ τὸν παρακαλέσῃ νὰ τοὺς ἐβγάλῃ τοὺς Κυπριώταις, καὶ ἐπεψέν τον ὁ καπετάνος, καὶ ἂν δὲν θελήσῃ νὰ τοὺς ἐβγάλῃ, νὰ τὸ ἔπῃ τῆς ρήγαινας. Καὶ ἐπῆγαν μὲ τὸν Τζουάνην πολλοὶ Κυπριώταις. Καὶ θωρῶντά τους, εἶπεν τοῦ πρεβετατούρη καὶ λαλεῖ του ὁ κούντης τὲ Ρουχᾶς καὶ ὁ Πέτρο Γάβιλας — ἐφουσάτευσεν ὁ Τζουάνης ὁ Μαῦρος μὲ τὴν συντροφίαν του, πιστεύω ἔρχονται νὰ σὲ σκοτώσου! Καὶ γροικῶντα ὁ πρεβετατούρης, ἐπίασεν τὸν Τζουάνην καὶ ἐβαλέν τον εἰς τὸ κάτεργον μὲ τὰ σίδηρα. Καὶ μέσα εἰς τοῦτον ἀναμικτήν ἢ Ἀμμόχουστο, καὶ ἀρματώθησαν· καὶ τρέχει ἓνας Σκλαβοῦνος μὲ τὸ σπαθὶν ἀρματωμένος, καὶ ἐμπαίνει μέσα εἰς τὴν τζάμπραν τῆς ρήγαινας, καὶ θωρῶντά τον οἱ ἄρχοντες ἐβάλαν φωναῖς, καὶ τρέχει ὁ μισερ Τζόρτζου Κονταρῆς, ὁ κούντης τὲ Τζάφ, καὶ λαλεῖ του — Ἰντα θέλεις ὦδε; Καὶ κείνος λαλεῖ του — γυρεύω τὴν ἀβεντούραν μου. Καὶ πάγει νὰ τὸν πιάσῃ ὁ κούντης, καὶ κείνος τανεῖ εἰς τὸν πουνιάλλον νὰ δώσῃ τοῦ κούντη. Καὶ ἐκεῖ εὐρίσκετον ὁ Χάννας ὁ Χόμος καὶ ὁ Τζάκος τοῦ Πιφάνη, καὶ ἐπίασαν τὸν Σκλαβοῦνον καὶ ἐβάλαν τον χάμαι καὶ ἐπῆραν τ' ἄρματα καὶ τὸ σπαθὶν καὶ τὸν πουνιάλλον, καὶ ἐβάλαν τον εἰς τὴν φυλακὴν μὲ τὰ σίδηρα. Καὶ ἡ ρήγαινα ἐδιά-

θασεν μέγαν φόβον. Καὶ ἐβγήκεν ὁ λόγος, καὶ ἀρματώθησαν ὅλοι οἱ ἀνθρώποι τοῦ ξύλου καὶ οἱ ἄνθρωποι τῆς Ἀμμοχούστου, καὶ ἦτον νὰ γίνῃ μέγαν σκάνταλον· καὶ πολλὰ ἐπαρκαλέσθη διὰ νὰ ἐβγάλουν τὸν Γζουάνην, καὶ ὁ πρεβετατοῦρης δὲν ἐθέλησε νὰ τὸν ἐβγάλῃ, καὶ εἶπεν — θέλω νὰ τὸν καστηγαρίσω, διατὶ τοῦτο; ἀνακατόνει τοὺς ἀνθρώπους, καὶ γινίσκονται πολλὰ σκάνταλα.

Καὶ ἔς ταῖς κς' μαθῶ οὐδ' ἦσαν ξύλα ἀπὸ τὴν Βενετίαν καὶ καπετάνος, καὶ χαρτῖα πολλὰ κρυφά, καὶ ἐφέρον καὶ σ' ἀνομάτους διὰ βλέψησιν τοῦ νησίου· καὶ ὅσον ἀπέζευσεν, ἐπεψεν καὶ ἐπῆρεν τὸν Πέτρο Τάβιλα, καὶ ἐδειξέν του ἓναν χαρτῖν, τὸ ἐφέρειν ἀπὸ τὸ κουσέλιο τὸ Διέζε, πῶς μοναῦτα νὰ πάγῃ εἰς τὴν Βενετίαν, ὡς γίον τὸν ὀρίζουν, καὶ τὴν μάναν τοῦ ρὲ Γζάκ καὶ τοὺς παστάρδους τοῦ ρηγός, καὶ τὸν κούντη τὲ Ρουχᾶς, καὶ πολλοὺς ἄλλους καβαλλάριδες, καὶ ἐξωρίσαν τοὺς ἀπὸ τὴν Κύπρον. Καὶ ἀφ' ὧν ἐδιάβησαν τοῦτα οὗλα τὰ σκάνταλα, ἦρτεν ἡ ρήγαινα εἰς τὴν χώραν καὶ ἐποίηεν εἰς τὴν Ἀμμοχούστον χρόνους γ', ἀφ' ὧν ἦρτεν ἀπὸ τὴν Βενετίαν καὶ εἰς τὴν χώραν χρόνους ιγ', ὥστε καὶ ἐπῆγεν ἀπὸ τὴν Κύπρον ὅλοι χρόνοι ις'.

Καὶ εἰς τοὺς αὐπὲ ἐτραβενίσεν ἓνα σκάνταλον καὶ ἐγίνην εἰς τὴν ἀγίαν Σοφίαν· ἔχοντα καὶ ἐσυντυχάναν οἱ καβαλλάριδες μεσὸν τοὺς, ἐσυντύχανεν καὶ ὁ Κουέττος μετὰ τὸν Τριστάν τὲ Ζηπλέτ, καὶ ἦρταν εἰς λογίχ, καὶ ὁ Κουέττος ἐδῶκεν τοῦ Τριστάν μίαν σφοντυλίαν· καὶ διαβαίνωντα καιρὸς, ἐμπῆκαν οἱ καβαλλάριδες μεσὸν τοὺς καὶ ἐποίηάν τοὺς ἀγάπην· καὶ ὁ Τριστάν ἔμοσεν τοῦ Κουέττου εἰς τὸ κορμὶν τοῦ Χριστοῦ, ὅτι τὴν ἀγάπην τὴν ἐποίηεν, ἐποίηέν τὴν ἐμπιστὴν καὶ δικαίαν διὰ πάντοτε. Καὶ εἰς ὀλίγον καιρὸν ὁ Κουέττος ἐπῆγεν εἰς τὴν Βενετίαν, καὶ μετ' ὀλίγον ἐπῆγεν καὶ ὁ Τριστᾶς· καὶ ὁ Τριστᾶς πάντα εἶχε τὸν πόνον εἰς τὴν καρδίαν του διὰ

την ἐτζουρίαν ἀποῦ τοῦ ἐποικεν. Καὶ ὁ Κουέττος ἐπῆγεν εἰς
 τὸ παρπερίο καὶ ἐπαρπερεύετον, καὶ ὁ Τριστάς ἐπῆγεν καὶ
 ἠῦρέν τον· καὶ ὡς γίον ἐπαρπερεύετον, ἐπῆρην τὴν σκαρτζήναν
 καὶ ἐκόψεν τὴν κεφαλὴν τοῦ Κουέττου, καὶ μοναῦτα ἐμπῆκεν
 εἰς τὴν βάρκα καὶ ἐπῆγεν εἰς τοῦ ρέ Φαράντου. Καὶ ἡ ἀφεν-
 τία μοναῦτα ἐποικεν διαλαλημὸν, νᾶναι παντίδος ἀπ' ὄλαις
 ταῖς χώραις τῆς ἀφεντίας, καὶ ἀποῦ τὸν πιάση νᾶχη ἄ' δου-
 κάτζ, καὶ κείνου νᾶ κόβγουν τὴν κεφαλὴν του. Καὶ κείνος τὸ
 πρᾶμμαν ἐννοιάζετον πῶς ἔθελε νᾶ τὸ ποίση, καὶ πρὶν νᾶ πάγη
 ἀπὸ τὴν Κύπρο, ἐγδύθην τὰ χωργία του καὶ ἐδῶκέν τα τῆς
 γυναικάς του κατὰ τὸ πῶς τὸ εἶχεν· καὶ ἐκράζαν τον διὰ πα-
 ράβουλον, διατὶ ἔμοσεν εἰς τὸ κορμὶν τοῦ Χριστοῦ, καὶ ὁ Κουέτ-
 τος ἀποθαρήστην. Καὶ τοῦτος θωρῶντα, πῶς δὲν ἦτον νᾶχη
 τὴν Κύπρο πῖον, ἐτρχτίασεν ἡ ἀρμάση τὴν ρήγαιναν μὲ τὸν
 υἱὸν τοῦ ρέ Φαράντου· καὶ ἐντύθην καλόγηρος τοῦ Σάν Φραν-
 τζέσκου, καὶ ἦρτεν μὲ ἕναν ξύλον τοῦ ρέ Φαράντου, καὶ ἐπῆ-
 γεν εἰς τὴν Συρίαν, καὶ ἠῦρεν τὸν Ρίτζον, ὁ ποῖος ἦτον κα-
 θαλλάρης Κυπριώτης καὶ ἦτον ἔξωρισμένος, καὶ ἔφερέν τον, καὶ
 ἦρταν εἰς τὴν Κύπρον, ὁ ποῖος ἦτον καὶ κείνος ἔξωρισμένος·
 καὶ ἐστάθην τὸ ξύλον μεσοπέλαγα, καὶ ὁ Τριστάς ἀπέζευσεν
 κρυφά καὶ ἦρτεν καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν αὐλὴν τῆς ρήγαινας· καὶ
 εἶχεν ἀμίστα μὲ τὴν ρήγαιναν, διότι ἡ ἀδελφή του ἡ Βέρα
 ἦτον ταμιτζέλλα τῆς ρήγαινας. Καὶ ἐστάθην μίαν ἐβδομάδαν
 εἰς τὴν αὐλὴν, καὶ ἐποικεν ἐκείνον τὸ ἐθέλεν μὲ τὴν ρήγαιναν,
 καὶ τότε ἐπῆγεν νᾶ ἔμπη εἰς τὸ ξύλον· καὶ τὸ ξύλον ἀποῦ
 ἦρτεν, ἐστάθην εἰς τὸν Κολλιόκρεμον, καὶ ἐποσκέπασάν το τὰ
 ξύλα τὰ Βενέτικα, καὶ ἐπῆγαν ἀπάνω του, καὶ εἶδαν πῶς ἦτον
 ξύλον φορεστιέριον, καὶ μοναῦτα ἐπιάταν το, καὶ ἠῦραν ἀπά-
 νω τὸν Ρίτζον, καὶ ἐσφίζαν τους καὶ εἶπαν, πῶς ὁ Τριστάς
 ἦρτεν εἰς τὴν χώραν, καὶ ἐγδέχουντάν τον νᾶ πάγη εἰς τὸ ξύ-
 λον, καὶ εἶπέν τους τὸ σημάδιν τὸ θέλει νᾶ ποίση ὁ Τριστάς

ἄνταν νὰ πάγη νὰ ἔμπῃ ἔς τὸ ξύλον· καὶ κείνοι πέρνοντα τὸ ξύλον, ἐσιδέρωσαν τὸν Ρίτζον, καὶ ἐβάλαν ἀνθρώπους ἰδιοὺς τους εἰς τὸ ξύλον. Καὶ τὸ σημάδι τοῦ Τριστᾶ ἦτον νὰ περιβολήσῃ εἰς τὸν γιάλον, γιὰ νὰ πάγη ἡ βάρκα, νὰ τὸν πάρῃ εἰς τὸ ξύλον· καὶ ὅσον ἐμπῆκεν εἰς τὴν βάρκα, ἐπῆράν τον εἰς τὸ ξύλον· καὶ τὸ νὰ γρωνίση, πῶς δὲν ἦτον εἰς τὴν συντροφία του, μοναῦτα τὰ χαρτία τὰ ἐδάσταν ἐρριψέν τα εἰς τὴν θάλασσαν· καὶ ἐσιδερῶσάν τον καὶ κείνον. Καὶ ὁ Τριστᾶς ἐκράτεν ἕναν δαχτυλίδιν διαμάντιν, καὶ ἐτσάκισέν το καὶ ἐκτάπεν τὴν πέτραν καὶ ἐπόθανεν. Καὶ τὸν Ρίτζον ἐπῆράν τον, καὶ φωνὴ δὲν ἐβγήκεν ἵντα ἐγίνην.

Καὶ ἡ ἀφεντίξ ἔπεφεν τὴν μάναν τῆς ρήγαινας καὶ ἤρτεν εἰς τὴν Κύπρον, διὰ νὰ τὴν ποίση νὰ πάγη εἰς τὴν Βενετίαν, αὐπς' Χριστοῦ· καὶ μὲ πολλὰς στραταῖς ἀποῦ εἶχεν νὰ ποίση, εἶπέν της πῶς τὴν παρακαλεῖ ἡ ἀφεντίξ τῆς Βενετίας νὰ πάγη νὰ ποίση κανέναν χρόνον, καὶ πάλε νὰ στραφῇ. Καὶ ἐπρουμουτιάσέν της νὰ πάγη· καὶ πηγαίνοντα ἡ μάνα της εἶπέν της — πάγω, καὶ πέμπω τὸν ἀδελφόν σου νᾶρτη νὰ σὲ συντροφιᾶσῃ εἰς τὴν Βενετίαν. Καὶ ἤρτεν ὁ ἀδελφός της εἰς τοὺς αὐπς', ὁ μισερ Τζόρτζους εἰς τὴν Κύπρον. Καὶ τῇ ἀ' φευρουαρίου ἐπῆγεν ἡ ρήγαινα νὰ προσκυνήσῃ εἰς τὰ Ψηθίξ, καὶ ἐπῆγεν καθαλλαρία, καὶ ἐποϊκάν της συντροφίαν ὄλαις ἢ καθαλλαρίαις καὶ ὄλοι οἱ καθαλλάριδες, καὶ ὁ καθαλλάριδες εἰς τὸ ἄλογόν της ἀπεζοί, καὶ ὁ πρεβετατούρης μετὰ της.

Καὶ εἰς ταῖς ιε' φευρουαρίου αὐπς' ἐπῆγεν ἀπὸ τὴν Λευκουσίαν νὰ πάγη εἰς τὴν Ἀμμόχουστον διὰ νὰ περάσῃ, καὶ ἐπῆγεν καθαλλαρία, καὶ ὄλαις ἢ καθαλλαρίαις καὶ οἱ καθαλλάριδες εἰς τὴν συντροφίαν της, καὶ ε' καθαλλάριδες εἰς τὸ χαλινάριν της καὶ εἰς τὸ ἄλογόν της. Καὶ ἐφόρησεν ἕναν ροῦχον ράζον μαῦρον· καὶ ἀφ' ὧν ἐβγήκεν ἀπὸ τὴν Λευκουσίαν, τὰ

δάκρυα ἀπὲ τὰ ῥμάτιά της δὲν ἐπέψαν. Καὶ εἰς τὸ ἄμε της ἐγένην μέγαν κλάμαν (1).

[Καὶ τῇ α΄ μαρτίου αὐ πη΄ Χριστοῦ ἐμπῆκεν εἰς τὸ κάτεργον, καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Βενετίαν.

Καὶ εἰς τὴν θ΄ ἰουνίου αὐ πηθ΄ Χριστοῦ ἦρταν ἀπὸ Καρπάσιον ς΄ φούσταις τούρκικαις καὶ ἕναν περγαντίν, καὶ ἐπέζεύσανε εἰς ταῖς Χελώναις, καὶ ἐπῆραν ἀνθρώπους καὶ γυναῖκες καὶ κοπέλια, καὶ ἐξηλείψαν καὶ τὰ χωργία, καὶ ἐσκοτώσαν λξ΄ ἀνομάτους, χωρὶς τοὺς ἄνωθεν τοὺς ἐπῆραν. Καὶ εὐρίσκουνταν ς΄ κάτεργα εἰς τὸ νησίν, καὶ μοναῦτα ἀρματωσάν τα διὰ ταῖς ἄνωθι φούσταις, καὶ ἐκάναν καπετάνους τὸν μισέρ Γιακομο Μοράπιτον καὶ τὸν μισέρ Πιέρο Γούρην, καὶ ἐβγήκην γυρεύγοντα ταῖς φούσταις, καὶ ἐτριγυρίζαν εἰς τὸ νησίν ἡ ἡμέρες καὶ δὲν ἠμπόρεσαν ναῦροῦν τινάν, καὶ ἀφαρματωσάν τα.

Καὶ τῇ ιδ΄ ἰουνίου αὐ φ α΄ Χριστοῦ ἐπεθάνεν ὁ κούντη τὲ Ρουχᾶς ὁ Μόρφου τὲ Γρινιέρ, καὶ ἐποίησάν τον μέγαν θαφίον, καὶ ἐβγάλαν ἰ ἄλογα ἀρματωμένα καὶ μ΄ με τὰ μαῦρα τὰ μακρία, καὶ ἐθάφτην ἀπάνω ἀπὸ τὸν πατέρα του τὸν Γζίκκο τὲ Γρινιέρ εἰς τὴν ἀγίαν Σοφίαν, ὁ ποῖος ἐπέθανεν χρόνων ξδ΄].

(1) Ἡ περικοπὴ αὕτη ἔχει ὡς ἐξῆς ἐν τῷ τελευταίῳ ἡμισοχρισμένῳ φύλλῳ τοῦ μεγάλου κώδικος: « οὐλαῖς με τ' ἄλογα, καὶ οἱ καβαλλάριδες ὀμπρός της; καὶ ὀπίσω της ἀπαζοί. Καὶ στρέφοντα ἀπὸ τὰ Ψηθία ἐθέλησαν νὰ τὴν πάρουν εἰς τὴν Ἀμμόχουστον, διὰ νὰ περάσῃ, καὶ ἐφόρησεν ἕναν σωφὸριν ράζον μαῦρον καβαλλαρία. Καὶ ἄνταν τὴν ἐβγάλαν, ἦτον ὄλοι οἱ στρατιῶταις, τ' ἀνομάτοι, καὶ πάλε μετὰ της οὐλοὶ καβαλλάριδες πεζὶ καὶ οὐλαῖς ἢ καβαλλαρίαις· καὶ ἐπηγαίνοντα εἰς τὴν Ἀμμόχουστον, ἐποίησαν τζούσταις· καὶ τὴν α΄ μαρτίου αὐ πη΄ Χριστοῦ ἐνέδην εἰς τὸ κάτεργον καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Βενετίαν ».

Ἐνταῦθα τελευτᾷ καὶ ὁ μικρὸς κώδιξ· τὸ δὲ παρεντιθεμένον τέλος τοῦ χρονογράφου ἐλήφθη ἐκ τοῦ ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ Βρετανικοῦ μουσείου χειρογράφου, προθύμως ἀντιγραφέν ὑπὸ τοῦ καλοῦ φίλου κ. Δ. Βικέλ.

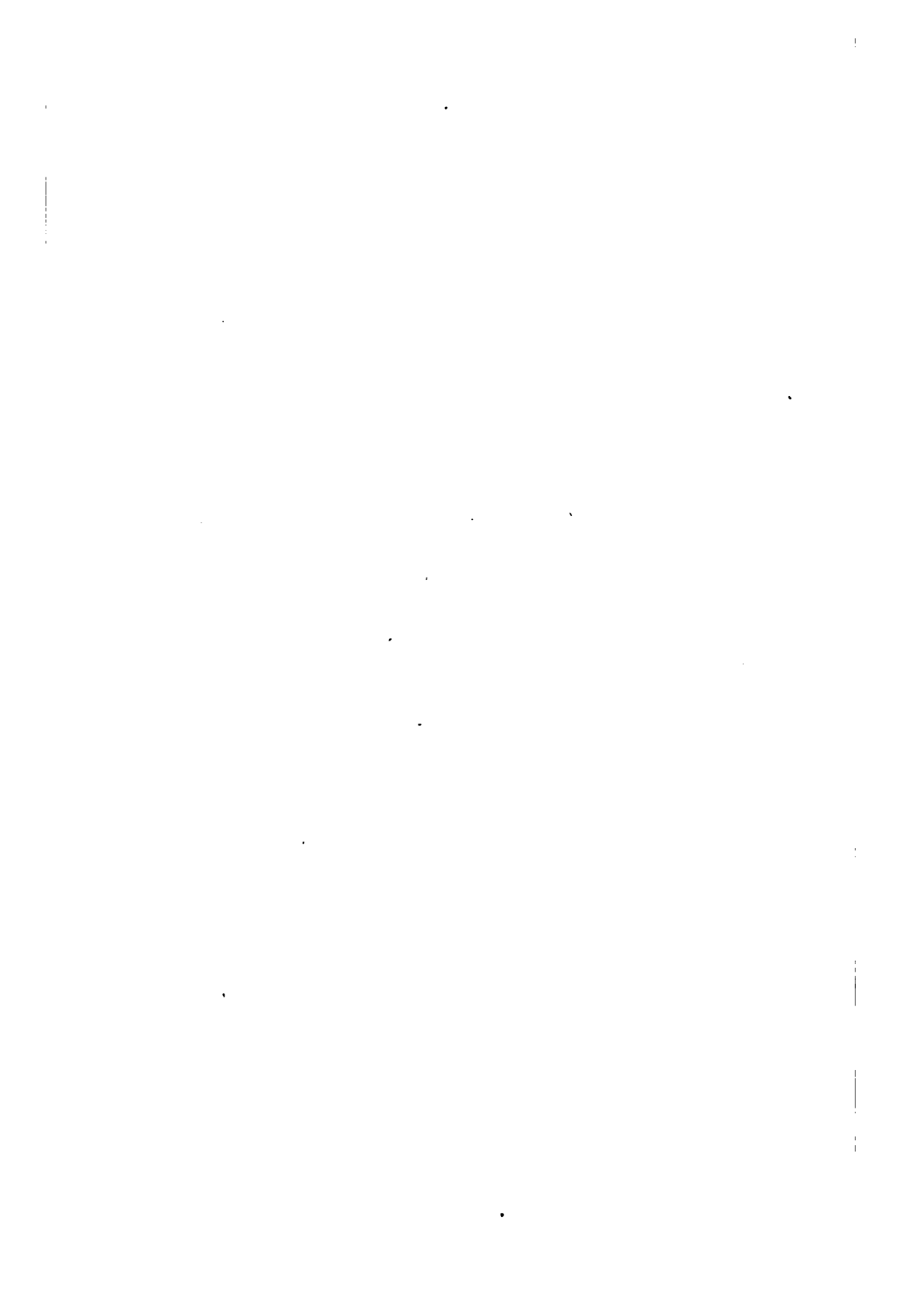
Π. ΛΑΜΠΡΟΥ

ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ
ΤΟΥ
ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ
ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ.

Ἀνέκδοτα νομίσματα
τοῦ μεσαιωνικοῦ βασιλείου
τῆς Κύπρου.

Κατὰ τὸν παρελθόντα αἰῶνα δύο μόνον νομίσματα τῶν Φράγκων βασιλέων τῆς Κύπρου ἦσαν γνωστά, ἀμφότερα δὲ χρυσᾶ· τούτων τὸ μὲν φαίνεται ἀπεικονισμένον ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς Κύπρου ὑπὸ Reinhard (α), τὸ δ' ἕτερον, κοπὲν ὑπὸ Οὐγωνος τοῦ Γ', ἐδημοσιεύθη ὑπὸ τοῦ Pellerin (β), ὅστις ἐσφαλμένως ἀπέδωκεν αὐτὸ εἰς Ἑρρίκον, ἓνα τῶν Γάλλων αὐτοκρατόρων τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ αἰῶνος τούτου ὁ Δανὸς Münter (γ) ἐξέδωκε τέσσαρα ἄλλα νομίσματα, μετὰ ταῦτα δὲ ὁ Buchon, περιγράψας καὶ διαφωτίσας τὰ μέχρι τῶν ἡμερῶν αὐτοῦ γνωστά νομίσματα, μετεδημοσίευσεν αὐτὰ τῷ 1840 (δ), δὲν κτύπησεν ὅμως νὰ ἀνεύρη εἰμὴ τρία

(α) *Vollständige Geschichte von Cypem.* Τόμ. Α', σελ. 292.

(β) *Lettres de l'auteur des Requiels de medailles de Rois de Peuples et de Villes.* σελ. 184, Πίν. III, ἀρ. 16.

(γ) *Om Fran kernes Mynter i Orientem.* Kiöbenhavn, 1806.

(δ) *Recherches et matériaux pour servir à une histoire de la domination française dans les provinces demembrées de l'empire Grec,* 1840.

μόνον ανέκδοτα. Ὁ κ. de Mas Latrie (α), ἐγκύβας ἐκ νέου εἰς τὴν μελέτην τῶν κυπριακῶν νομισμάτων, οὐδὲν προσέθηκε νέον νόμισμα. Τέλος πάντων ὁ κ. de Rozière συναγαγὼν ἅπαντα τὰ ὑπὸ διαφόρων προεκδοθέντα νομίσματα τῶν βασιλέων τῆς Κύπρου, διεφώτισεν αὐτά, ἐπανορθώσας πολλὰς ἐσφαλμένας γνώμας, καὶ ἐπλούτισε τὸ ἔργον του διὰ πλείστων ἄλλων νεοφανῶν νομισμάτων, ἅτινα ἔκειντο ανέκδοτα ἐν διαφόροις συλλογαῖς. Τὸ πῖνγμα τοῦ κ. de Rozière κατεχωρίσθη ἐν τῷ περὶ τῶν νομισμάτων τῶν σταυροφόρων ἀξιολόγῳ συγγράμματι τοῦ περιφανοῦς ἀκαδημαϊκοῦ κ. de Saulcy (β), ἐκ τούτου δὲ ἐτυπώθησαν καὶ χωριστὰ ἀντίτυπά τινα φέροντα ἴδιον τίτλον (γ). Ἐν συνόλῳ δὲ τὰ ὑπὸ τοῦ κ. de Rozière περιγραφόμενα νομίσματα ἀνέρχονται εἰς τεσσαράκοντα τὸν ἀριθμὸν. Κατὰ τὸ ἔτος 1846 εἶχε δημοσιεύσει καὶ ὁ κ. Fitzgerald (δ) ἐν νόμισμα τοῦ βασιλέως Γουίδωνος, ὅπερ ἀγνοῶν ὁ κ. de Rozière δὲν συμπεριέλαβεν ἐν τῇ πραγματείᾳ αὐτοῦ.

Ὁ κ. Koehne ἐξέδοτο τῷ 1851 (ε) ἐκ τῆς συλλογῆς τοῦ ἐν Πέτρουπόλει Reichel ἐν ἔτερον χρυσοῦν νόμισμα τοῦ Οὐγῶνος Α', ἐν Ἑρρίκου τοῦ Β' ἐκ κράματος, καὶ τρίτον τι ἀργυροῦν καὶ μοναδικὸν τῆς Αἰκατερίνης Κορνάρου· ὁ δὲ προῶπως καταβάς εἰς τὸν τάφον Ἐνετῶν Βικέντιος Lazari διεφώτιζε κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος τὰ ὑπὸ τῶν Ἐνετῶν κοπέντα διὰ τὴν Κύ-

(α) Notice sur les monnaies et les sceaux des rois de Chypre de la maison de Lusignan. Bibliothèque de l'École des Chartes. Τόμ. V. 1843-44, σελ. 118, 413.

(β) Numismatique des Croisades, 1847.

(γ) Numismatique des rois Latins de Chypre, 1847.

(δ) On a coin of Guy de Lusignan, King of Cyprus. Numismatic Chronicle, Τόμ. VIII, 1846, σελ. 197.

(ε) Mémoires de la Société Imperiale d'Archéologie, Τόμ. V. σελ. 359-360. Πίν. XIII, ἀρ. 8 καὶ 9.

προν νομίσματα (α). Ἐνδεκά ἔτη μετὰ ταῦτα ὁ κ. de Barthélemy (β) διεκρίνωσε δύο ἀργυρᾶ νόμισματα Λουδοβίκου τοῦ ἐκ Σαβαυδίας καὶ ἐν Πέτρου τοῦ Α', ὁ δὲ κ. de Vogüé προσήνεγκε τοῖς νομισματοφίλοις πλουσιώτατον ἔρανον κυπριακῶν νόμισμάτων, ἐκδού; τῷ μὲν 1864 (γ) εἴκοσι καὶ ἑπτὰ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον σπανιώτατα νομίσματα τῶν βασιλέων τῆς Κύπρου, τῷ δὲ 1865 (δ) δύο κοπέντα ὑπὸ τὴν ἐνετικὴν κατοχὴν. Ἐκ τῆς πραγματείας τοῦ κ. de Vogüé λαβὼν ἀφορμὴν ἐδημόσιευσά καὶ ἐγὼ ἐν νόμισμα τοῦ ἄρπαγος Ἀμαλρίχου, ἕξ τοῦ Γακάβου Α', ἐν τῆς Καρλόττης καὶ ἐν τῆς Αἰκατέρίνης Κορνάρου (ε), περὶ ὧν γενήσεται λόγος κατωτέρω. Ἐν τέλει δὲ ἐξεδόθη καὶ ὑπὸ τοῦ κ. de Pfoffenhoffen ἐν ἄλλο νόμισμα Πέτρου τοῦ Α' (ζ). Ὡστε τὰ μέχρι τῆς σήμερον ἐκδοθέντα νομίσματα τῆς Κύπρου, καθ' ὅσον γινώσκω, συμποσοῦνται εἰς ἐννεήκοντα κομμάτια.

Πρὸ εἴκοσι καὶ δύο ἐτῶν ἔχων ὑπ' ὄψιν τὸ σύγγραμμά τοῦ de Saulcy συνέλαβον καὶ ἐγὼ τὴν ἰδέαν τοῦ σχηματίζει συλλογὴν τῶν νομισμάτων τῶν σταυροφόρων, ὡς πύρην δὲ μὴ ἐχρησίμευσαν τέσσαρα κοινὰ κυπριακὰ νομισματᾶ, ἀποκλήθηντα ἐν Τεργέστη κατὰ τὸ 1850· ἀλλὰ τότε οὐδὲ κατ' ὄναρ ἠδυνάμην νὰ φαντασθῶ ὅτι ἡ συλλογὴ μου αὕτη ἤθελε λάβει ἡμέραν τινὰ τόσῳ γιγάντιας διαστάσεως. Τῶν λοιπῶν τῆς συλλογῆς μου σειρῶν μὴ περιλαμβανόμενων ἐν τῇ παρούσῃ πράγ-

(α) Le monete dei possedimenti Veneziani di oltremare e di terraferma.

(β) *Revue Numismatique*, 1862, σελ. 369-373. Πίν. XIV, ἀφ. 2, 3 καὶ 4.

(γ) *Rev. Num.* 1864, σελ. 279-293.

(δ) *Rev. Num.* 1865, σελ. 295-298.

(ε) *Rev. Num.* 1866, σελ. 125-129.

(ζ) *Rev. Num.* 1867, σελ. 53.

ματεία, περιορίζομαι εις τὴν σειράν τῶν κυπριακῶν, λέγων ὅτι ἔχω τεθησαυρισμένα ἐν τῇ συλλογῇ μου 312 διαφέροντα ἀλλήλων νομίσματα πολλὰ τῶν ὁποίων εἶναι μοναδικά. Ἐκ τούτων δὲ δημοσιεύονται νῦν τὰ κυριώτερα ἀνέκδοτα.

Περὶ τοῦ εἶδους καὶ τῆς ἀξίας τῶν ἐν Κύπρῳ ὑπὸ τῶν Λουσινιανῶν βασιλέων κοπέντων νομισμάτων ὀφείλομεν νὰ συμβουλευθῶμεν τὸ ἀξιόλογον σύγγραμμα τοῦ Pegolotti (α)· καταχωρίζομεν δ' ἐνταῦθα μετὰ τῆς μεταφράσεως καὶ ἐν πρωτοτύπῳ τὸ διαφέρον ἡμῖν χωρίον τοῦ ρηθέντος συγγραφέως, ἔχον ὡς ἔπεται.

In Cipri si spendono bisanti bianchi d'ariento, che sono di lega d'onze 11 d'ariento fine per libbra, e come ane la Zecca dello Re di Cipri di due maniere, *grossi piccioli che n'entrano 96 in uno marchio di Cipri, de' quali 4 de'detti grossi piccioli*, cioè l'una maniera grossi grandi, che n'entrano 48 nel mar di Cipri, e contasi l'uno de'detti grossi grandi uno bisante bianco, cioè soldi 4.

All'altra maniera di grossi piccioli, che n'entrano 96 in uno mar di Cipri, de'quali 4 de'detti grossi piccioli si contano per uno bisante bianco, e il bisante bianco vale soldi 4 di piccioli, e i denari 2 piccioli si contano uno carato di carati 24 per uno bisante bianco.

E spendesi anche in Cipri moneta piccola, che è di lega d'onze 2 e mezzo d'argento fine per libbra, ed entrane per libbra soldi 36 a conto, e ogni soldi 4 della detta moneta piccola si contano per uno bisante bianco, e il bisante è carati 24, sicchè ogni carato vale denari 2 piccolo.

α' Ἐξοδεύονται ἐν Κύπρῳ βυζάντια λευκὰ ἐξ ἀργύρου, ἔκ

(α) Della Decima e di altre gravetze imposte dal Comune di Firenze. Tomo terzo contenente la pratica della mercatura scritta da Francesco Balducci Pegolotti, καλ. 68.

» κράματος ἕνδεκα οὐγκιῶν καθαροῦ ἀργύρου ἀνά ἐκάστην
 » λίτραν· ἔχει δὲ τὸ νομισματοκοπεῖον τοῦ βασιλέως τῆς Κύ-
 » πρου δύο εἶδη, γρόσσα μικρὰ ἐξ ὧν 96 περιλαμβάν-
 » νονται ἐν τῷ μάρκῳ τῆς Κύπρου, τέσσαρα δὲ
 » τῶν ρηθέντων μικρῶν γρόσσω, τοὔτεστι τὸ μὲν
 » ἐν εἶδος εἶναι γρόσσα μεγάλα, ἐξ ὧν 48 περιλαμβάνονται
 » ἐν τῷ μάρκῳ τῆς Κύπρου· ἐν δ' ἐκ τῶν εἰρημένων γρόσσω
 » ἀναλογεῖ πρὸς ἐν βυζάντιον λευκόν, δηλαδὴ τέσσαρα σολδία.

« Τὸ δ' ἄλλο εἶδος εἶναι γρόσσα μικρὰ ὧν 96 περιλαμ-
 » βάνονται ἐν τῷ μάρκῳ τῆς Κύπρου, τέσσαρα δὲ τῶν ρηθέν-
 » των μικρῶν γρόσσω ἀναλογοῦσι πρὸς ἐν λευκόν βυζάντιον·
 » καὶ τὸ λευκόν βυζάντιον ἰσοδυναμεῖ πρὸς τέσσαρα σολδία ἐκ
 » μικρῶν (δηναρίων), δύο δὲ μικρὰ δηνάρια ἀναλογοῦσι πρὸς ἐν
 » κεράτιον καὶ 24 κεράτια ἀποτελοῦσιν ἐν λευκόν βυζάντιον.

« Ἐξοδεύονται πρὸς τούτοις ἐν Κύπρῳ καὶ μικρὰ νομί-
 » σματα κράματος 2 1/2 οὐγκιῶν καθαροῦ ἀργύρου ἀνά ἐκά-
 » στην λίτραν καὶ 36 σολδία ἐξ αὐτῶν περιλαμβάνονται ἐν
 » ἐκάστη λίτρᾳ, τέσσαρα δὲ σολδία τοῦ μικροῦ τούτου νομί-
 » « σματος ἀναλογοῦσι πρὸς ἐν λευκόν βυζάντιον, καὶ τὸ βυζάν-
 » τιον εἶναι 24 κεράτια· ὥστε ἕκαστον κεράτιον ἀξίζει δύο
 » μικρὰ δηνάρια ».

Ἄλλ' εἶναι προφανές ὅτι ἐν τῇ πρώτῃ παραγράφῳ παρε-
 σέφθησαν κατὰ λάθος εἰς τὴν ἀντιγραφὴν ἐκ τοῦ ἀμέσως ἐπο-
 μένου ἐδαφίου αἱ ἠρσιωμέναι λέξεις· φρονῶ δ' ἐπίσης ὅτι μετὰ
 τὰς λέξεις *bisanti bianchi* παρελείφθησαν αἱ λέξεις *d'oro e grossi*· ἂν λοιπὸν προσθέσωμεν ταῦτα, ἀφαιρέσωμεν δὲ τὰς
 παρεσφρησάσας λέξεις, καὶ διορθώσωμεν τὸ προφανές, ὡς θὰ
 ἴδωμεν παρακατιόντες, λάθος *contassi l'uno de'detti grossi*
 εἰς τὸ . . . . *due* . . . ., ἔχομεν συμπληρωμένην καὶ διορθω-
 μένην τὴν ὅλην παράγραφον ὡς ἔπεται.

In Cipri si spendono bisanti bianchi d'oro e grossi

d'ariento, che sono di lega d'onze 11 d'ariento fine per libbra, e come ane la Zecca dello Re di Cipri di due maniere, cioè l'una maniera grossi grandi, che n'entrano 48 nel mar di Cipri, e si contano due de'detti grossi grandi uno bisante bianco, cioè soldi 4.

« Ἐξοδεύονται ἐν Κύπρῳ βυζάντια λευκά ἐκ χρυσοῦ καὶ » γρόσσα ἐξ ἀργύρου ἐκ κράματος ἕνδεκα οὐγκιῶν καθαροῦ » ἀργύρου ἀνὰ ἐκάστην λίτραν· ἔχει δὲ τὸ νομισματοκοπεῖον » τοῦ βασιλέως τῆς Κύπρου δύο εἶδη, ὧν τὸ μὲν εἶναι γρόσσα » μεγάλα, ἐξ ὧν 48 περιλαμβάνονται ἐν τῷ μάρκῳ τῆς Κύ- » πρου· δύο δ' ἐκ τῶν εἰρημένων γρόσσων ἀναλογοῦσι πρὸς ἓν » λευκὸν βυζάντιον, δηλαδὴ τέσσαρα σολδία ».

Τὸ παρεμφρῆσαν ἐν τῇ πρώτῃ παραγράφῳ λάθος ἐν οἷς λέγεται ὅτι ἓν γρόσσον, καὶ οὐχὶ δύο, ἀποτελεῖ ἓν βυζάντιον, καταδεικνυται ἐκ τοῦ ἀμέσως ἐπομένου ἐδαφρίου, ἔνθα ὁ Πεγολόττης λέγει ὅτι τέσσαρα μικρὰ γρόσσα ἀναλογοῦσι πρὸς ἓν βυζάντιον. Ἄν λοιπὸν τέσσαρα μικρὰ γρόσσα ἀποτελοῦσιν ἓν βυζάντιον, ἔπεται ὅτι δύο μεγάλα γρόσσα ἀναλογοῦσι πρὸς τὸ αὐτὸ νόμισμα. Καὶ οὐδὲ εἶναι δυνατὸν νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι τὸ λάθος ὑπάρχει ἐν τῇ δευτέρᾳ παραγράφῳ, ἐπειδὴ ὁ Πεγολόττης λέγει ὅτι 48 γρόσσα ἀπετέλουν ἓν μάρκον, ὀλίγον δ' ἀνωτέρω ἐν τῇ αὐτῇ σελίδι ἀναφέρει ὅτι ἂν ἤθελέ τις δώσει εἰς τὸ νομισματοκοπεῖον τῆς Κύπρου ἓν μάρκον καθαροῦ ἀργύρου, ἐλάμβανεν 25 βυζάντια καὶ 9 κεράτια. Εἶναι λοιπὸν ἀναντίρρητον, ὅτι τὸ βυζάντιον εἶχε διπλασίαν ἀξίαν τοῦ μεγάλου γρόσσου.

Ἦθεν ἐκ τῶν γενομένων διασαφηνίσεων προκύπτει διὰ τὰ νομίσματα τῆς Κύπρου ἡ ἀκόλουθος ἀναλογία.

2 Δηνάρια = 1 Κεράτιον.

6 Κεράτια = 1 Μικρὸν γρόσσον ἢ ἡμίγροσσον.

2 Ἡμίγροσσοι = 1 Γρόσσον.

2 Γρόσσα = 1 Βυζάντιον λευκόν.

Ἐν τῷ ἀνωτέρῳ καταχωρισθέντι χωρίῳ δὲν προσδιορίζεται ἡ ποιότης τοῦ χρυσοῦ καὶ ἡ ὅλη ἡ τοῦ βυζαντίου, ἀλλ' ἰδοὺ τί ἐν σελίδι 291 λέγει ὁ Πεγολόττης περὶ τοῦ ἐν λόγῳ νομίσματος.

Bixanti d'oro copoluti di Cipri a carati 4, e pesa l'uno carati 22 di Cipri, di carati 24 per un peso, e di pesi 6 e den. 14 per un'oncia di Cipri, de' quali 22 carati che pesa l' uno, ne sono di carati 4 meno un quarto d'oro fine; e di carati 4 e un quarto di rame, e di carati 14 ne sono d'argento fine.

« Χρυσᾶ βυζάντια σκυφωτὰ τῆς Κύπρου πρὸς 4 κεράτια, »
 « ἕκαστον δ' αὐτῶν ζυγίζει κεράτια 22 τῆς Κύπρου ἐξ 24 »
 « κερατίων πρὸς ἐν πίζον καὶ ἐκ πίζων 6 καὶ δηναρίων 14 »
 « πρὸς μίαν οὐγκίαν τῆς Κύπρου· ἐκ δὲ τῶν 22 κερατίων »
 « ἅπερ ζυγίζει τὸ καθὲν, 4 μὲν κεράτια παρὰ $\frac{1}{4}$ εἶναι ἀπέφθου »
 « χρυσοῦ, 4 δὲ καὶ $\frac{1}{4}$ χαλκοῦ καὶ 14 καθαροῦ ἀργύρου ».

Βλέπομεν λοιπὸν ὅτι μόνον τὸ ἕκτον τοῦ βυζαντίου ἦτο χρυσός, τὰ δὲ τέσσαρα σχεδὸν ἕκτα ἄργυρος, ὡς ἐκ τοῦ πολλοῦ δ' ἀργύρου εἶχον λευκὴν τὴν χροιάν· διὸ καὶ ἐλέγοντο λευκὰ τὰ τῆς Κύπρου βυζάντια.

Τὰ διὰ τὸν χρυσὸν καὶ ἄργυρον σταθμὰ τῆς Κύπρου εἶχον τὸ ἐξῆς σύστημα.

1 Λίτρα = $1 \frac{1}{2}$ Μάρκον ἢ 12 οὐγκίαις.

1 Μάρκον = 8 Οὐγκίαις.

1 Οὐγκία = 6 Πέζα καὶ 14 κεράτια.

1 Πέζον = 24 Κεράτια.

Καὶ ἄλλως

1 Οὐγκία = 20 Στερλίνα.

1 „ = 24 Δηνάρια.

1 „ = 158 Κεράτια.

Ὡς ἀπεδείξαμεν δ' ἐν προγενεστέρα ἡμῶν πραγματεία περὶ

τῶν νομισμάτων τῆς Ρόδου (α), τὸ μάρκον τῆς Κύπρου ἢ Ρόδου ἀναλογεῖ πρὸς κόκκους ἐνετικούς 4321 $\frac{1}{16}$, ἡ δὲ οὐγκία πρὸς κόκκους 540 $\frac{1}{8}$.

Ἐξετάσωμεν ἤδη τὰ νομίσματα καθ' ἑαυτὰ καὶ κατὰ τὴν πρὸς ἄλληλα σχέσιν.

Υπέρπυρα ἢ βυζάντια.

Πρὸ τῆς φραγκικῆς κατακτήσεως ἐκυκλοφόρου βεβαίως ἐν Κύπρῳ τὰ βυζαντινὰ νομίσματα, ὧν βάσις ἦτο τὸ χρυσοῦν ὄπερ ὑπὸ τῶν ἡμετέρων ὠνομάζετο ὑπέρπυρον, ὑπὸ δὲ τῶν φράγκων βυζάντιον ὡς ἐκ τῆς πόλεως εἰς ἣν ἐκόπτετο. Ἄλλὰ προϊόντος τοῦ χρόνου αἱ ὀνομασίαι αὐταὶ ἐπεκράτησαν διὰ τὰ ἐν γένει χρυσᾶ νομίσματα· διὸ βλέπομεν ὅτι ἐν μὲν τῇ Δύσει ἀπεκάλουν βυζάντια καὶ τὰ τῶν Ἀράβων χρυσᾶ νομίσματα, ἐν δὲ τῇ Ἀνατολῇ, ἐκτὸς τῶν βυζαντινῶν, ὑπέρπυρα ἐλέγοντο καὶ ἄλλα τῆς Δύσεως χρυσᾶ νομίσματα. Μετὰ τὴν κατάκτησιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τῶν Φράγκων, ὅτε διεμελίσθη τὸ βυζαντινὸν κράτος καὶ ἀνιδρύθησαν τσαυταὶ ἡγεμονεῖαι, εἰσῆχθησαν διάφορα νομισματικὰ συστήματα ἐκ τῆς Δύσεως· καὶ ἐν μὲν τῇ ἡγεμονείᾳ τῆς Πελοποννήσου, τῷ δουκάτῳ τῶν Ἀθηνῶν, τῇ δεσποτείᾳ τῆς Ἠπείρου καὶ ἀλλαχοῦ ἐκόπτοντο δηνάρια τορνέσια κατὰ τὸ σύστημα τῆς Γαλλίας, ἐν δὲ Ρόδῳ, Χίῳ καὶ Μυτιλήνῃ ἀπεμιμοῦντο τὰ χρυσᾶ δουκάτα καὶ τὰ ἀργυρᾶ γρόσσα τῆς Ἑνετίας, ἢ τὰ γιλιάτα τῶν βασιλέων τῆς Νεαπόλεως. Τὸ ὑπέρπυρον λοιπὸν ἢ βυζάντιον δὲν ἦτο μὲν πλέον πραγματικὸν νόμισμα, ἀλλὰ διέμεινεν ὡς ὀνομαστικὴ ἀξία, ἀναλογοῦσα πρὸς ποσόν τι ὠρισμένον τῶν ἐν κυκλοφορίᾳ πραγματικῶν νομισμάτων. Ἐν Κύπρῳ ὁμῶς καθ' ἣν ἐποχὴν ἔγραφεν ὁ Περγολόττης, δηλαδὴ πρὸ τοῦ ἔτους 1340,

(α) Ἀνέκδοτα νομίσματα τῶν Μεγάλων Μαγίστρων τοῦ ἐν Ῥόδῳ Τάγματος τῶν Ἰωαννιτῶν. Πανδώρα, τόμ. Θ'. σελ. 502.

τὰ ὑπέρπυρα ἢ βυζάντια ἦσαν πραγματικά νομίσματα· τοιαῦτα δὲ ὑπάρχουσιν ἡμῖν γνωστὰ τῶν βασιλέων Οὐῶνος Α', Ἐρρίκου Α', Ἰωάννου Α' καὶ Ἐρρίκου Β', καὶ τὰ νομίσματα ταῦτα εἶναι σκυφωτὰ καὶ τελεία ἀπομίμησις τῶν βυζαντινῶν ἢ τῶν νομισμάτων τοῦ Ἰσαακίου δεσπότη τῆς Κύπρου, ὅστις εἶναι γνωστὸν ὅτι ἔκοψε νομίσματα ἀργυρᾶ καὶ χαλκᾶ, πιθανῶς δὲ συμπεραίνομεν ὅτι ἔκοψε καὶ χρυσᾶ.

Ἐκ τῆς μαρτυρίας τοῦ Πεγολόττη καὶ ἐκ τοῦ προσδιορισθέντος ἤδη βάρους τοῦ κυπρίου μάρκου, συγκειμένου ἐκ κόκκων ἐνετικῶν $4321 \frac{1}{16}$, ὀδηγούμενοι, δυνάμεθα ἐπακριβῶς νὰ ὀρίσωμεν τὸν τε σταθμὸν καὶ τὴν ἀξίαν τοῦ βυζαντίου τῆς Κύπρου. Ὁ Πεγολόττης λέγει ὅτι ἐζύγιζε 22 κεράτια κυπριακὰ καὶ ὅτι ἐν αὐτοῖς ἐμπεριείχοντο κεράτια $3 \frac{3}{4}$ χρυσοῦ, κεράτια $4 \frac{1}{4}$ χαλκοῦ καὶ τὰ λοιπὰ κεράτια 14 ἀργύρου· ἔπεται λοιπὸν ὅτι ὁ ἀκριβὴς σταθμὸς τοῦ βυζαντίου πρέπει νὰ ἦναι κόκκων ἐνετικῶν $75 \frac{196}{1000}$, ἐξ ὧν κόκκοι μὲν $12 \frac{817}{1000}$ χρυσοῦ ἀπέφθου, κόκκοι δὲ $14 \frac{526}{1000}$ χαλκοῦ καὶ κόκκοι $47 \frac{852}{1000}$ καθαροῦ ἀργύρου. Ζυγίσας ἐννέα καλῶς διατετηρημένα ὑπέρπυρα τῶν βασιλέων Οὐῶνος Α', Ἐρρίκου Α' καὶ Ἐρρίκου Β' εὔρον αὐτὰ ἔλκοντα βᾶρος κόκκων ἐνετικῶν $71 \frac{1}{8}$ μέχρις $75 \frac{7}{8}$, ὥστε τὸ ἄνω προσδιορισθὲν βᾶρος τῶν κόκκων $75 \frac{196}{1000}$ ἐπιθεβαιοῦνται πληρέστατα καὶ διὰ τῶν σωζομένων νομισμάτων. Ἄλλ' ἐξετάσωμεν ἤδη ἂν καὶ ἡ ἀξία τοῦ βυζαντίου ἀναλογεῖ πραγματικῶς πρὸς δύο γρόσσα. Ὁ σταθμὸς τοῦ γρόσσου, ὡς θὰ ἴδωμεν παρακατιόντες, εἶναι κόκκων $90 \frac{32}{1000}$. δύο λοιπὸν γρόσσα φέρουσι κόκκους $180 \frac{44}{1000}$, ἐὰν δ' ἀφαιρέσωμεν ἐκ τοῦ ποσοῦ τούτου τὸ δωδέκατον, ὅπερ εἶναι χαλκός, ἐναπομένουσι κόκκοι καθαροῦ ἀργύρου $165 \frac{40}{1000}$. Ἐν τῷ βυζαντίῳ ἐμπεριέχονται κόκκοι ἀργύρου $47 \frac{852}{1000}$, ὑπολείπονται δὲ μέχρι τῆς συμπληρώσεως τῶν κόκκων $165 \frac{40}{1000}$ κόκκοι $117 \frac{188}{1000}$, οἵτινες ἀναλογοῦσι πρὸς τὴν ἀξίαν τῶν ἐν τῷ βυζαντίῳ ἐμπερι-

χομένων κόκκων $12 \frac{817}{1000}$ απέφθου χρυσοῦ· ἡ σχετικὴ λοιπὸν ἀναλογία τοῦ χρυσοῦ πρὸς τὸν ἀργυρον εἶναι ἐν πρὸς $9 \frac{15}{1000}$, τοιαύτη δὲ ὡς ἔγγιστα ὑπῆρχεν ἡ ἀναλογία τοῦ χρυσοῦ πρὸς τὸν ἀργυρον περὶ τὸ ἔτος 1340 καὶ ἐν τοῖς νομίσμασι τῶν ἐμπορικωτάτων πόλεων τῆς Ἰταλίας, ὡς ἀναφέρει ὁ Ἰταλὸς Carli-Rubbi (α). Ὅτι δὲ ἡ παρ' ἡμῶν ὑπολογισθεῖσα ἀξία τῶν βυζαντίου ὡς ἀναλογοῦσα πρὸς κόκκους $165 \frac{40}{1000}$ καθαροῦ ἀργύρου εἶναι ἀκριβής, ἐξάγεται καὶ ἐξ αὐτοῦ τοῦ Πεγολόττη, λέγοντος, ὅτι ἂν ἤθελέ τις δώσει εἰς τὸ νομισματοκοπεῖον τῆς Κύπρου ἐν μάρκον καθαροῦ ἀργύρου ἐλάμβανεν 25 βυζάντια καὶ 9 κεράτια ἧτοι $9 \frac{1}{24}$ τοῦ βυζαντίου (β). Συγκειμένου λοιπὸν τοῦ μάρκου ἐκ κόκκων $4321 \frac{1}{16}$, ἂν διαιρῶμεν τὴν ποσότητα ταύτην εἰς βυζάντια 25 καὶ $9 \frac{1}{24}$, εὐρίσκομεν ὅτι εἰς ἕκαστον βυζάντιον ἀναλογοῦσι κόκκοι καθαροῦ ἀργύρου $170 \frac{988}{1000}$. Ἄλλ' ἐν τῇ προσδιορισθείσῃ πραγματικῇ ἀξίᾳ τοῦ βυζαντίου ἠλλείπουσε κόκκοι $5 \frac{244}{1000}$ οὗ· πρέπει νὰ ὑπολογίσωμεν ὡς χρησιμεύοντάς εἰς τὰ ἔξοδα τῆς κατασκευῆς τῶν νομισμάτων. Ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἐκτεθέντων ἀποδεικνύεται ἐναργῶς α) ὅτι ἡ ἀξία τοῦ βυζαντίου ἢ ὑπερπύρου ἰσοδυναμεῖ πρὸς ἐνετικὸς κόκκους $165 \frac{40}{1000}$ καθαροῦ ἀργύρου καὶ β) ὅτι τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος νόμισμα ἦτο χρυσοῦν καὶ οὐχὶ ἀργυροῦν, διότι οὐδὲν ἀργυροῦν νόμισμα τῆς Κύπρου ἀνευρέθη ἄχρι τοῦδε ἔχον τὴν διπλασίαν ἀξίαν τοῦ γρόσσου. Ἄρα εἰς ἐσφαλμένον συμπέρασμα κατέληξεν ὁ σφόδρ. κ. de Mas Latrie καὶ πάντες οἱ ἄχρι τοῦδε ἐγκύψαντες εἰς τὴν μελέτην τῶν νομισμάτων τῆς Κύπρου, οἵτινες ἐξέλαβον τὸ γρόσσον ὡς βυζάντιον.

Μὴ ἀνευρεθέντων ἄχρι τοῦδε βυζαντίων τῶν μετὰ τὸν

(α) Delle monete e della istituzione delle Zecche d'Italia, Τόμ. Β', σελ. 293.

(β) Prática della mercatura, σελ. 68.

Εἴρηκον Β' βασιλείων δὲν δυνάμεθα νὰ βεβζιώσωμεν ἂν καὶ οἱ μετὰ ταῦτα βασιλεῖς ἐξηκολούθουν νὰ κόπτωσι τοιαῦτα νομίσματα. Πλὴν δυνάμεθα ν' ἀποφανθῶμεν ὅτι καὶ ἐν τοῖς μεταγενεστέροις χρόνοις διέμεινε τὸ βυζάντιον ἢ βάσις τῶν συναλλαγῶν, εἴτε ὡς πραγματικὸν νόμισμα εἴτε ὡς ὀνομαστικὴ ἀξία, ἀνελόγει δὲ πάντοτε πρὸς δύο γρόσσα. Καὶ μέχρι μὲν τοῦ Πέτρου Α' τὸ βυζάντιον διετῆρει τὴν παρ' ἡμῶν προσδιορισθεῖσαν ἀξίαν, τρία δὲ βυζάντια καὶ τρία τέταρτα ἰσοδυνάμου πρὸς ἓν χρυσοῦν δουκάτον τῆς Ἑνετίας (α), ἢ πρὸς ἓν φλωρίνιον· ἐπὶ δὲ Πέτρου τοῦ Β', ἀνελόγουν τέσσαρα βυζάντια πρὸς τὸ δουκάτον (β). Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης ἤρξατο ἐλαττωμένα ἢ ἀξία αὐτοῦ, καὶ προτόντος τοῦ χρόνου ἐτι μᾶλλον ἐξέπεσεν· ὥστε ἐπὶ μὲν Ἰακώβου τοῦ Α' ἀνελόγουν πρὸς τὸ δουκάτον τέσσαρα βυζάντια καὶ ἓν ὄγδοον (γ), ἐπὶ δὲ Ἰωάννου τοῦ Β', ἓν χρυσοῦν δουκάτον ἀντεστοίχει πρὸς πέντε καὶ ἐπέκεινα βυζάντια (δ).

Γρόσσα.

Τὸ ὑπέρπυρον ἢ βυζάντιον, ὡς εἴρηται ἀνωτέρω, ἦτο ἀπομίμησις τῶν βυζαντινῶν νομισμάτων, ἀλλὰ τὸ γρόσσον, τὸ ἡμίγροσσον καὶ τὸ δηνάριον ἐκόπτοντο κατὰ μίμησιν τῶν νομι-

(α) Florio Bustronio, Storia di Cipro, MS. « li ducati alhora vavevano bisanti 3, carati 18 l' uno ». — « El ducato venetian alhora (1349) vaveva bisanti tre, carati disidotto, et el grosso di argento vinti quarti carzi ». Amadi, Storia di Cipro, MS. f. 243 v.

(β) Χρονικὸν Μαχαίρα, σελ. 327. « δέκα χιλιάδες δουκάτα διὰ μ' χιλιάδες ἄσπρα τῆς Κύπρου ».

(γ) Συνθήκη μετὰξὺ Ἰακώβου Α' καὶ τῶν ἐν Κύπρῳ Γενονησῶν (30 Μαΐου, 1391). De Mas Latrie, Histoire de l' ile de Chypre, Τόμ. Β', σελ. 422.

(δ) Journal de Bertrand Lesgare αὐτόθι, σελ. 450-452.

σμάτων τῆς Γαλλίας. Ὁ Πεγολόττης λέγει ὅτι ἐξ ἑνὸς μάρκου τῆς Κύπρου ἐκόπτοντο 48 γρόσσα· ὄντος δὲ τοῦ κυπρίου μάρκου Ἰσου πρὸς κόκκους ἐνετικούς 4321 $\frac{1}{16}$, ἔπεται ὅτι ὁ ἀκριβὴς σταθμὸς τοῦ γρόσσου ἀναγκαίως εἶναι κόκκων ἐνετικών 90 $\frac{92}{1000}$, τοῦ δὲ ἡμιγρόσσου κόκκων 45 $\frac{11}{1000}$. Τὸ σύστημα δὲ τοῦτο, ὡς ἐξάγεται ἐξ αὐτῶν τῶν νομισμάτων, ἐφηρόσθη κατὰ πρῶτον ἐπὶ Ἑρρίκου Β'. Ἐκ τριάκοντα καὶ τριῶν γρόσσων τῆς ἐμῆς συλλογῆς, ἀνηκόντων εἰς Ἑρρίκον τὸν Β', ἐν μόνον, τὸ ἐλαφρότατον, ζυγίζει κόκκους 81, ἐνῶ τὸ βρῦττερον ἀναβαίνει εἰς κόκκους 93 $\frac{5}{8}$. Ὅ,τι εἶπομεν περὶ τῆς ἀξίας τοῦ βυζαντίου, ἐφαρμόζεται ἐπίσης καὶ εἰς τὸ γρόσσον· οὕτω καὶ τὸ γρόσσον ἀπὸ Ἑρρίκου τοῦ Β' μέχρι Πέτρου τοῦ Α' διατελεῖ ἔχον ἀκριβῆ τὸν σταθμὸν αὐτοῦ, ἀλλ' ἀπὸ τῆς βασιλείας Πέτρου τοῦ Β', καὶ πρὸ πάντων ἀπὸ Ἰακώβου τοῦ Α' ἄρχεται ὁ σταθμὸς ἐκπίπτων καὶ βαθμηδὸν ἐλαττοῦται μέχρι τῆς βασιλείας τῆς Αἰκατερίνης Κορνάρου, ὅτε καταστᾶ εἰς κόκκους 48. Ὅτι τὰ περὶ ὧν ὁ λόγος νομίσματα ὠνομάζοντο ἐν Κύπρῳ μέχρι τῶν τελευταίων χρόνων γρόσσα, πληροφορούμεθα ἐκ διαφόρων ἐγγράφων καὶ ἰδίως ἐκ τοῦ χρονογράφου τοῦ Βουστρωνίου λέγοντος τάδε: « Ἀβιζιάζωσας, ὅτι ἄνταν ἦρτεν ὁ » ρήγας (Ἰακώβος Β') δὲν εἶχε νὰ ποίση ἐξοδὸν καὶ ἐποίηεν » μονέδαν χαρκῆν, καὶ ἐπῆρεν τὰ χαρκία τῶν λουτρῶν· καὶ » κείνος ἦτον ἡ ἀφορμὴ καὶ ἐχαλάσαν τὰ λουτρά. Καὶ ἐπῆ- » ρεν τὰ χαρκωματικά τοὺς νοικοκυροὺς καὶ ἐποίηεν καρτζά » καὶ σιζίνια· καὶ πᾶσα σιζίνιν ἐπήγαινεν 5' καρτζά. Καὶ ἐ- » τρέχεν γ' χρόνους (τὸ χαλκοῦν νόμισμα)· καὶ τότες ἔρρι- » ψάντην καὶ ἐποίηεν γροχία ἀργυρᾶ, καὶ κείνος κα- » θαλλάρης » (1).

(1) σελ. 461.

Κεράτια .

Τὸ κεράτιον, νόμισμα ἀργυροῦν, ἦτο τὸ εἰκοστὸν τέταρτον τοῦ ὑπερπύρου. Ἐν Κύπρῳ κοπέντων νομισμάτων κατὰ τὸ σύστημα τοῦ βυζαντινοῦ ὑπερπύρου, ἔπρεπεν ὡς εἰκὸς νὰ διατηρηθῆ καὶ ἡ εἰς 24 κεράτια διάρρησις αὐτοῦ. Ἐκαστον κεράτιον ἀντεστοίχει κατὰ Πεγολόττην πρὸς δύο δηνάρια, οὐδὲν ὅμως νόμισμα τῆς Κύπρου ἐκ τῶν ἀνευρεθέντων ἄχρι τοῦδε δυνάμεθα νὰ θεωρήσωμεν ὡς κεράτιον· ἔπεται λοιπὸν ὅτι τὸ κεράτιον διέμεινεν ἐν ταῖς συναλλαγαῖς ὡς ὀνομαστικὴ ἀξία, χωρὶς νὰ ὑπάρχη πραγματικὸν νόμισμα.

Δηνάρια .

Τὸ δηνάριον ἦτο τὸ τεσσαρακοστὸν ὄγδοον τοῦ βυζαντιοῦ ἢ τὸ εἰκοστὸν τέταρτον τοῦ γρόσσου. Κατὰ τὸν Πεγολόττην 36 σολδία ἦτοι 432 τῶν μικρῶν τούτων νομισμάτων ἀπετέλουν μίαν λίτραν τῆς Κύπρου, ἐμπεριείχοντο δ' ἐν αὐτοῖς δύο καὶ ἡμισεῖς οὐγκίαι καθαροῦ ἀργύρου. Ἐκαστον λοιπὸν τῶν νομισμάτων τούτων ἀναλογεῖ πρὸς κόκκους ἐνετικούς $15 \frac{3}{1000}$, ἐξ ὧν μόνον κόκκοι $3 \frac{1}{8}$ ὑπάρχουσι καθαροῦ ἀργύρου. Εἴπομεν ὅτι 48 δηνάρια ἰσοδυναμοῦσι πρὸς ἓν βυζάντιον, οὐ τις τὴν ἀξίαν προσδιωρίσαμεν ὡς ἀναλογοῦσαν πρὸς κόκκους $165 \frac{40}{1000}$ καθαροῦ ἀργύρου· ἀλλ' ὁ ἐν τοῖς 48 δηνάριοις περιεχόμενος ἀργυρος εἶναι κόκκοι 150, ὥστε ἠλλείπουσι κόκκοι $15 \frac{40}{1000}$. Ἐὰν ὅμως λάβωμεν ὑπ' ὄψιν ὅτι καὶ ὁ ἐν τοῖς δηνάριοις περιεχόμενος χαλκὸς ἔχει ἀξίαν τινὰ καὶ ὅτι ἡ ἐν τῷ νομισματοκοπέῳ ἐπαιτουμένη δαπάνη πρὸς κατασκευὴν οὐχὶ ἐνός, ἀλλὰ 48 κομματίων, ἦτο πολλῶ μείζων, βλέπομεν ὅτι καὶ ἡ ἀναλογία τῶν δηναρίων πρὸς τὸ βυζάντιον ἢ τὸ γρόσσον εἶναι ἀκριβής.

Τὰ δηνάρια καὶ ἀπ' ἀρχῆς μὲν μικρὸν ποσὸν ἀργύρου περιεῖχον; ἐξητελίσθησαν δ' ἐτι μᾶλλον ἐπὶ Ἰακώβου Α' καὶ πρὸ πάντων ἐπὶ Ἰάνου ὅστις ἠλάττωσε καὶ τὸν σταθμὸν αὐτῶν. Διὸ καὶ ὁ λαὸς ἐν Κύπρῳ ὠνόμαζε τὰ δηνάρια καρτζία καὶ καρτζά, ἤτοι χαλκία καὶ χαλκᾶ. Ὁ βασιλεὺς Ἰάνος ἔκοψε κατὰ πρῶτον καὶ νέον τι νόμισμα ὀνομασθὲν σιζίνιον, ὅπερ ἠδύνατο ἐξ δηνάρια, ὡς πληροφορούμεθα ἐκ τοῦ ἐπομένου χωρίου τοῦ Μαχαίρᾶ. « Καὶ εἰς τὴν ἐχρονίου αὐγ' ἄλλε ἀρχέ-
 » ψαν εἰς μεγάλην γκάρραν ὡς τοὺς αὐς', καὶ ἐξῶδιασεν (ὁ
 » βασιλεὺς Ἰάνος) πολὺν βίον καὶ πολλὰ δανεικὰ ἔβαλεν.
 » Καὶ ἐποίησαν χαράγιν (νόμισμα) ἀπὸ ς' καρτζά καὶ ἐλέγαν
 » το σιζίνιν, καὶ μικρὰ καρτζά. Καὶ ἔβαλεν ἕναν ἐφφίκιν καὶ
 » ἐπέρναν δύο καρτζά εἰς τὸ νόμισμα (βυζάντιον) ἀποῦ πᾶσα
 » πρᾶμμαν νὰ πουληθῆ (α) ». Ἡ μαρτυρία αὕτη ἐπιβεβαιοῦται καὶ δι' ἀνακρίσεως τοιούτων νομισμάτων, ὧν κέκτημαι τρία ἐν τῇ ἐμῇ συλλογῇ, ὄντα φαυλοτάτου κράματος. Σιζίνία καὶ δηνάρια τοῦ Ἰωάννου Β', Καρλόττης καὶ Λουδοβίκου τοῦ ἐκ Σαβαυδίας δὲν εἶναι γνωστά· ἀλλ' Ἰακώβος ὁ Β', ὡς μανθάνομαν καὶ ἐκ τοῦ ἀνωτέρω κατ'χωρισθέντος χωρίου τοῦ Βουστρωνίου, ἔκοψε μέγαν ἀριθμὸν σιζινίων καὶ καρτζίων ἐξ ἀκράτου χαλκοῦ, ποιησάμενος χρῆσιν τῶν χαρκίων τῶν λουτρῶν καὶ τῶν χαρκωματικῶν τῶν νοικοκυρῶν.

Ἡ τέχνη τῶν νομισμάτων τῆς Κύπρου μέχρι τοῦ Πέτρου Β' συγκριτικῶς πρὸς ἄλλα τῆς ἐποχῆς ἐκείνης νομίσματα εἶναι μετρίως καλή. Τινὰ ὅμως νομίσματα τοῦ Πέτρου Α' δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ὠρατά. Ἀπὸ τοῦ Ἰακώβου Α' μέχρι Λουδοβίκου τοῦ ἐκ Σαβαυδίας ἐκπίπτει ἡ τέχνη καὶ πρὸ πάντων εἰς νομίσματά τινε τοῦ Ἰακώβου Α' καὶ Ἰωάννου Β' εἶναι βάρβαρος. Τὰ ἀργυρᾶ νομίσματα τοῦ Ἰακώβου Β' ἔχουσι βελ-

τιωμένην τὴν τέχνην, ἥτις καὶ πάλιν ἐκπίπτει εἰς τὰ τῆς Αἰκατερίνης Κορνάρου.

Ἐξετάσαντες ἀνωτέρω τὰ νομίσματα τῆς Κύπρου καὶ καθ' ἑαυτὰ καὶ κατὰ τὴν πρὸς ἄλληλα σχέσιν καὶ ὑφ' οἰανδήποτε ἐποψίν, δυνάμεθα νῦν νὰ παραθέσωμεν μετ' ἀσφαλοῦς ἀκριβείας καὶ τὴν ἀναλογίαν αὐτῶν πρὸς τὰ νῦν κυκλοφοροῦντα ἡμέτερα νομίσματα, δηλαδὴ τὴν νέαν δραχμὴν ἢ τὸ φράγκον.

Τὸ βυζάντιον ἀναλογεῖ πρὸς Δραχμὴν	1,	90	$\frac{9}{100}$
Τὸ γρόσσον	»	»	»
Τὸ ἡμίγροσσον	»	»	»
Τὸ κεράτιον	»	»	»
Τὸ δηνάριον	»	»	»

Ἰσαάκιος Δούκας Κομνηνός
δεσπότης τῆς Κύπρου.

(1184 — 1191).

1. (IC)ΑΑΚΙΟΣ. Ὁ δεσπότης Ἰσαάκιος ὄρθιος καὶ ἀνωπὸς κρατῶν ἐν τῇ δεξιᾷ σταυρόν.

Ὅπ. MHP — Θ(Y). Ἡ Θεοτόκος ἀνωπὸς περιβαλλομένη τὴν κεφαλὴν ὑπὸ στεφάνης καὶ καθημένη ἐπὶ θρόνου, κρατοῦσα δ' ἐπὶ τοῦ κόλπου τὴν εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ ἐντὸς κύκλου. — Ἀργυρος. Ζυγίζει γραμμάρια 3, 190.

2. ΙΑΑΚΙΟΣ ΔΕ. Ὁ δεσπότης ὄρθιος καὶ ἀνωπὸς κρατῶν ἐν μὲν τῇ δεξιᾷ σταυρόν, ἐν δὲ τῇ ἀριστερᾷ εἰλιτάριον.

Ὅπ. IC — (XC). Ο ΕΜΜΑ(ΝΟΥΗΛ). Ὁ Χριστὸς ἀνωπὸς ἔχων ὑψωμένην τὴν δεξιάν καὶ καθήμενος ἐπὶ θρόνου. — Χαλκός.

3. ΙΑΑΚΙΟΣ ΔΕ. Ὁ δεσπότης ὄρθιος καὶ ἀνωπὸς κρατῶν ἐν μὲν τῇ δεξιᾷ σταυρόν, ἐν δὲ τῇ ἀριστερᾷ εἰλιτάριον.

ΜΕΣ. ΒΙΒΛΙΟΘ. Β'.

Ἄνω ἡ χεὶρ τοῦ Θεοῦ εὐλογοῦσα αὐτόν. Τὸ ὄλον ἐντὸς διπλοῦ κύκλου ἐκ σφαιριδίων.

᾽Οπ. $\overline{IC}$ — $\overline{XC}$. Ο ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ. Προτομὴ ἀντωπὸς τοῦ Χριστοῦ περιβαλλομένου τὴν κεφαλὴν ὑπὸ στεφάνης καὶ τῇ μὲν δεξιᾷ εὐλογοῦντος, τῇ δὲ ἀριστερᾷ κρατοῦντος εἰλιτάριον. Τὸ ὄλον ἐντὸς διπλοῦ κύκλου ἐκ σφαιριδίων. — Χαλκός.

4. ΙΣΑΑΚΙΟΣ. Ο ΓΕΩΡΓΙΟΣ. Ὁ ἅγιος Γεώργιος περιβαλλόμενος τὴν κεφαλὴν ὑπὸ στεφάνης καὶ ὁ δεσπότης ἀντωποὶ καὶ ὄρθιοι, κρατοῦντες ὁ μὲν διὰ τῆς δεξιᾶς ὁ δὲ διὰ τῆς ἀριστερᾶς δόρυ ἐφ' οὗ διπλοῦς σταυρός. Ὁ ἅγιος κρατεῖ διὰ τῆς ἀριστερᾶς τὸ ἑαυτοῦ ξίφος, ὁ δὲ δεσπότης διὰ τῆς δεξιᾶς εἰλιτάριον. Τὸ ὄλον ἐντὸς διπλοῦ κύκλου ἐκ σφαιριδίων.

᾽Οπ. $\overline{MHP}$ — $\overline{\Theta Y}$. Ἡ Θεοτόκος ἀντωπὸς περιβαλλομένη τὴν κεφαλὴν ὑπὸ στεφάνης καὶ καθημένη ἐπὶ θρόνου, κρατοῦσα δ' ἐπὶ τοῦ κόλπου τὴν εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ ἐντὸς κύκλου. Τὸ ὄλον ἐντὸς διπλοῦ κύκλου ἐκ σφαιριδίων. — Χαλκός.

5. $\overline{MHP}$ — $\overline{\Theta Y}$. ΙΣΑΑΚΙΟΣ ΔΕΣΠΟΤΙ. Ἡ Θεοτόκος ὀρθία καὶ ἀντωπὸς εὐλογοῦσα διὰ τῆς δεξιᾶς τὸν δεξιᾷ αὐτῆς ἱστάμενον δεσπότην, κρατοῦντα τῇ δεξιᾷ σταυρόν, τῇ δὲ ἀριστερᾷ εἰλιτάριον. Τὸ ὄλον ἐντὸς κύκλου ἐκ σφαιριδίων.

᾽Οπ. $\overline{IC}$ — $\overline{XC}$. ΕΜΜΑ-ΝΟΥΗΛ. Ὁ Χριστὸς ἀντωπὸς περιβαλλόμενος τὴν κεφαλὴν ὑπὸ στεφάνης, εὐλογῶν δὲ διὰ τῆς δεξιᾶς καὶ καθημένος ἐπὶ θρόνου. Τὸ ὄλον ἐντὸς κύκλου ἐκ σφαιριδίων. — Χαλκός.

6. ΙΣΑΑΚΙΟΣ. Προτομὴ ἀντωπὸς τοῦ δεσπότης κρατοῦντας ἐν τῇ δεξιᾷ σταυρόν. Τὸ ὄλον ἐντὸς κύκλου ἐκ σφαιριδίων.

᾽Οπ. $\overline{IC}$ — $\overline{XC}$. Προτομὴ ἀντωπὸς τοῦ Χριστοῦ περιβαλλομένου τὴν κεφαλὴν ὑπὸ στεφάνης καὶ τῇ μὲν δεξιᾷ εὐλογοῦντος, τῇ δὲ ἀριστερᾷ κρατοῦντος εἰλιτάριον. — Χαλκός.

7. ΙΣΑΑΚΙΟΣ. Προτομὴ ἀντωπὸς τοῦ δεσπότης κρατοῦν-

τός τη δεξιᾷ σταυρὸν τη δ' ἀριστερᾷ σφαῖραν σταυροφόρον. Τὸ ὄλον ἐντὸς κύκλου ἐκ σφαιριδίων.

᾽Οπ. (MHP) — ΘΥ. Προτομὴ ἀντωπὸς τῆς Θεοτόκου περιβαλλομένης τὴν κεφαλὴν ὑπὸ στεφάνῃς καὶ ἐχούσης ἀνατεταμένας τὰς χεῖρας. — Χαλκός.

Ὁ Sabatier (α) ἀποδίδει εἰς Ἰσαάκιον τὸν δεσπότην τῆς Κύπρου νόμισμα χαλκοῦν, ὅπερ βεβαίως ἀνήκει αὐτῷ· δὲν ἦσαν δ' αὐτῷ ἀγνωστα καὶ τὰ ὑπ' ἀριθμῶν 3, 4 καὶ 7 νομίσματα, ἀλλὰ συγκαταλέγει ταῦτα ἐν τοῖς νομίσμασιν Ἰσαακίου Β' τοῦ Ἀγγέλου, αὐτοκράτορος τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Παράτηροῦμεν ὅμως ὅτι ὁ τρόπος τῆς τέχνης τῶν ἀνωτέρω παριγραφέντων νομισμάτων διαφέρει ἐπαισθητῶς τῆς τέχνης τῶν τοῦ αὐτοκράτορος Ἰσαακίου. Ἡ διαφορὰ δὲ αὕτη καὶ ἡ ἐν Κύπρῳ ἀνεύρεσις ἀπάντων τῶν περὶ ὧν ὁ λόγος νομισμάτων πείθουσιν ἡμᾶς ν' ἀποδώσωμεν αὐτὰ ἀνεῖδοιᾶστως εἰς Ἰσαάκιον δεσπότην τῆς Κύπρου.

Γουίδων.

(1192 — 1194),

8. † REX o GUIDO. Σταυρός· ἐν τῇ πρώτῃ καὶ τετάρτῃ τούτου γωνίᾳ ἡμισέληνος, ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ καὶ τρίτῃ σφαιρίδιον.

᾽Οπ. † DE CI·PRO. Πύργωμα, ἐν μέσῳ δὲ τούτου ἀστὴρ. — Κράμα. Δηνάριον.

9. † REX GUIDO. Πύργωμα, ἐν μέσῳ δὲ τούτου ἀστὴρ.

᾽Οπ. † DE CI·PRO. Σταυρός· ἐν τῇ πρώτῃ καὶ τετάρτῃ τούτου γωνίᾳ ἡμισέληνος, ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ καὶ τρίτῃ σφαιρίδιον. — Κράμα. Δηνάριον.

(α) Description générale des monnaies byzantines. Τόμ. Β', σελ. 277. Πίν. LVIII, ἐρ. 9.

10. † REX GVIDO. Πύργωμα, ἐν μέσῳ δὲ τούτου ἀστήρ.

Ἦπ. † DE CI·PRO. Σταυρός· ἐν τῇ πρώτῃ καὶ τετάρτῃ τούτου γωνίᾳ σφαιρίδιον, ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ καὶ τρίτῃ ἡμισέληνος. — Κράμα. Δηνάριον.

11. † REX GVIDO. Πύργωμα, ἐν μέσῳ δὲ τούτου ἀστήρ.

Ἦπ. † OBI·CI·PD † Σταυρός· ἐν τῇ πρώτῃ καὶ τετάρτῃ τούτου γωνίᾳ σφαιρίδιον, ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ καὶ τρίτῃ ἡμισέληνος. — Κράμα. Δηνάριον.

Ὁ κ. de Vogüé (α) ἐδημοσίευσε δύο νομίσματα τοῦ Γουτδωνος, ὧν τὸ πρῶτον εἶναι ὅμοιον τῷ ὑπὸ Fitzgerald προεκδοθέντι (β), φέρει δὲ ἐν μὲν τῷ ἔμπροσθεν ἀστέρα ἔχοντα ὀκτὼ ἀκτίνας μετὰ τῆς ἐπιγραφῆς REX GUIDO, ἐν δὲ τῷ ὀπίσθεν σταυρὸν μετὰ τεσσάρων σφαιριδίων ἐν ταῖς γωνίαις καὶ τὴν ἐπιγραφὴν DE CI·PRO. Τὸ ἕτερον εἶναι ὅμοιον τῷ ἀνωτέρῳ ὑπ' ἀριθμὸν 8 περιγραφέντι· ἀλλ' ἐπειδὴ παρὰ τῷ κ. de Vogüé ὑπάρχει μόνῃ ἡ περιγραφή, περιέλαβα αὐτὸ ἐν τῇ παρούσῃ πραγματείᾳ ἵνα ἐκδώσω καὶ τὸ ἀπεικόνισμα τοῦ νομίσματος.

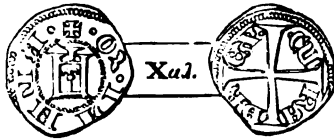
Ὁ Γουτδων ἐπιτιλοφορεῖτο βασιλεὺς τῆς Ἱερουσαλὴμ, τῆς δὲ Κύπρου ἦτο ἀπλῶς ἡγεμὼν, διότι ἡ νῆσος αὕτη δὲν εἶχεν ἔτι ἀνιδρυθῆ εἰς βασιλείον. Καὶ ἀποκαλεῖται μὲν διὰ τοῦτο ὑπὸ τῶν χρονογράφων ὁ Γουτδων Rex Guido, Dominus Cypri, ἀλλ' ἐν τοῖς νομίσμασι δὲν γίνεται ἡ τοιαύτη διαφορὰ.

(α) Revue Numismatique, 1864, σελ. 279-80, ἀρ. 3 καὶ 4.

(β) Numismatic Chronicle, Τόμ. VIII, 1846. σελ. 201.

Ἀμαλρίχος.
(1194 — 1205).

Νομίσματα τοῦ Ἀμαλρίχου, ἀδελφοῦ καὶ διαδόχου τοῦ Γουίδωνος, δὲν ἀνευρέθησαν ἄχρι τοῦδε. Τὸ δὲ ὑπὸ τοῦ κ. de Rozière ἀποδιδόμενον εἰς τὸν βασιλέα τοῦτον νόμισμα δὲν ἀνήκει αὐτῷ, ἀλλ' εἶναι νόμισμα τῆς Γενοῦης οὕτινος παραθέτομεν ἐνταῦθα τὸ ἀπεικόνισμα.

Οὐγων Α΄.
(1205 — 1218).

12. .HVGQ. REX. CY.PRI. Ὁ βασιλεὺς ὄρθιος καὶ ἀνωπός, φέρων ἐν τῇ κεφαλῇ στέμμα, κρατῶν δὲ τῇ μὲν δεξιᾷ δόρυ ἐφ' οὗ σταυρός, τῇ δὲ ἀριστερᾷ σφαῖραν σταυροφόρον. Ἐν τῷ πεδίῳ ἐπὶ τοῦ δόρατος ἡμισέληνος, σύμβολον τοῦ νομισματοκοπείου. Τὸ ὄλον ἐντὸς διπλοῦ κύκλου ἐκ σφαιριδίων.

Ὅπ. IC — XC. Ὁ Χριστὸς ἀνωπός περιβαλλόμενος τὴν κεφαλὴν ὑπὸ στεφάνης καθήμενος δ' ἐπὶ θρόνου, καὶ τῇ μὲν δεξιᾷ εὐλογῶν, τῇ δὲ ἀριστερᾷ κρατῶν τὸ εὐαγγέλιον. Τὸ ὄλον ἐντὸς διπλοῦ κύκλου ἐκ σφαιριδίων. — Χρυσός.

Βυζάντιον. Ζυγίζει κόκκους ἐνετικούς 72 $\frac{1}{3}$.

Τὸ βυζάντιον τοῦτο ἔχει μικρὰν διαφορὰν τῶν προεκδοθέντων ὑπὸ Reinhard, Koehne καὶ de Vogüé· καὶ ἡ διατήρησις δὲ τοῦ νομίσματος εἶναι ἐντελεστερά, καὶ δύναται τις νὰ

σχηματίση πλήρη ιδέαν περί αὐτοῦ ἐκ τοῦ παρατιθεμένου ἀπεικονίσματος.

13. .HVGO. REX. Σταυρός· ἐν τῇ πρώτῃ καὶ τετάρτῃ τούτου γωνίᾳ ἡμισέληνος μετὰ μικροῦ σφαιριδίου, ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ καὶ τρίτῃ σφαιρίδιον.

Ἦπ. ⚬ .CYPRI. Πύργωμα. — Κράμα. Δηνάριον.

14. ⚬ VGNIS RE. Σταυρός ὡς ἐν τῷ ἄνωθι νομίσματι.

Ἦπ. ⚬ .DE CIPRO. Πύργωμα. — Κράμα. Δηνάριον.

Ἑρρίκος Α΄.

(1218 — 1253).

15. HENRICVS REX CYPRI. Ὁ βασιλεὺς ὄρθιος καὶ ἀνωπός, φέρων ἐν τῇ κεφαλῇ στέμμα, κρατῶν δὲ τῇ μὲν δεξιᾷ δόρυ ἐφ' οὗ σταυρός, τῇ δὲ ἀριστερᾷ σφαίραν ἐφ' ἧς διπλοὺς σταυρός. Ἐν τῷ πεδίῳ μικρὸς κρῖκος, σύμβολον τοῦ νομισματοκοπείου. Τὸ ὄλον ἐγτὸς διπλοῦ κύκλου ἐκ σφαιριδίων.

Ἦπ. IC — XC. Ὁ Χριστὸς ἀνωπὸς περιβαλλόμενος τὴν κεφαλὴν ὑπὸ στεφάνης, καθήμενος δ' ἐπὶ θρόνου, καὶ τῇ μὲν δεξιᾷ εὐλογῶν, τῇ δὲ ἀριστερᾷ κρατῶν τὸ εὐαγγέλιον. Τὸ ὄλον ἐγτὸς διπλοῦ κύκλου ἐκ σφαιριδίων. — Χρυσός.

Βυζάντιον. Ζυγίζει κόκκους ἐνετικούς 72 $\frac{7}{8}$.

16. HENRICI: REX CYPRI. Ὁ βασιλεὺς ὄρθιος καὶ ἀνωπὸς φέρων ἐν τῇ κεφαλῇ στέμμα, κρατῶν δὲ τῇ μὲν δεξιᾷ δόρυ φέρον σταυρὸν ἄνω καὶ κάτω, τῇ δὲ ἀριστερᾷ σφαίραν σταυροφόρον. Ἐν τῷ πεδίῳ ἡμισέληνος.

Ἦπ. IC — XC. Ὁ Χριστὸς καθήμενος ἐπὶ θρόνου, ὡς ἐν τῷ ἄνωθι νομίσματι. — Χρυσός.

Βυζάντιον. Ζυγίζει κόκκους ἐνετικούς 72 $\frac{3}{8}$.

17. ⚬ HENRICVS: Κεφαλὴ ἀνωπὸς τοῦ βασιλέως φέροντος στέμμα.

Ἔσπ. † REX CYPRI Σταυρός· ἐν ἐκάστῃ δὲ τούτου γωνίᾳ σφαιρίδιον. — Χαλκός.

18. † HENRICVS: Κεφαλή ἀντωπὸς τοῦ βασιλέως φέροντος στέμμα.

Ἔσπ. † REX CYPRI. Σταυρός. — Χαλκός.

19. † HENRICVS: Σταυρός.

Ἔσπ. † REX CYPRI: Πύργωμα (πύλη;) ὡς ἐν τοῖς νομίσμασι τῆς Γενούης. — Κρᾶμα. Δηνάριον.

20. † HENRICVS: Σταυρός· ἐν τῇ πρώτῃ καὶ τετάρτῃ τούτου γωνίᾳ σφαιρίδιον.

Ἔσπ. † REX CYPRI: Ὁ αὐτὸς ὡς ἐν τῷ προηγουμένῳ νομίσματι τύπος. — Κρᾶμα. Δηνάριον.

Ἑρρίκος Β΄.

(1285 — 1310).

21. H· REI: D' IHRL E(D' HI)P. Ὁ βασιλεὺς ἕρθιος καὶ ἀντωπὸς, φέρων ἐν τῇ κεφαλῇ στέμμα, κρατῶν δὲ τῇ μὲν δεξιᾷ δόρυ ἐφ' οὗ σταυρός, τῇ δὲ ἀριστερᾷ σφαῖραν σταυροφόρον. Ἐν τῷ πεδίῳ ροδοειδὲς κόσμημα. Τὸ ὄλον ἐντὸς διπλοῦ κύκλου ἐκ σφαιριδίων.

Ἔσπ. IC — XC. Ὁ Χριστὸς ἀντωπὸς περιβαλλόμενος τὴν κεφαλὴν ὑπὸ στεφάνης, καθήμενος δ' ἐπὶ θρόνου, καὶ τῇ μὲν δεξιᾷ εὐλογῶν, τῇ δὲ ἀριστερᾷ κρατῶν τὸ εὐαγγέλιον. Τὸ ὄλον ἐντὸς διπλοῦ κύκλου ἐκ σφαιριδίων. — Χρυσός.

Βυζάντιον. Ζυγίζει κόκκους ἐνετικὸς θθ.

Ὁ κ. de Rozière ἐδημοσίευσε δύο ὁμοία βυζάντια φέροντα ἐν τῷ πεδίῳ ὡς πάρεργον σύμβολον ροδοειδὲς κόσμημα· ἀλλ' ἐπειδὴ ἀμφότερα εἶναι κακῆς διατηρήσεως, ἐν τινὶ ἐξ αὐτῶν παρεμορφώθη καὶ τὸ σχέδιον τῆς εἰκόνης τοῦ Χριστοῦ, ὅστις παρίσταται κρατῶν διὰ τῶν δύο χειρῶν ἐπὶ τῶν γονάτων

σταυροφόρον σφαίραν. Ὅθεν τὸ ἄνωθι βυζάντιον ἐπέρχεται συμπληροῦν τὸν τύπον τῶν δύο ἄλλων τῶν ὑπὸ τοῦ εἰρημέ-
νου ἐκδυθέντων. Ὁ δὲ κ. de Vogüé ἐδημοσίευσεν δύο ἔτερα
φέροντα ἐν τῷ πεδίῳ σταυρὸν ἀντὶ τοῦ ροδοειδοῦς κοσμήμα-
τος. Καὶ ὁ μὲν κ. de Rozière ἀποδίδει τὰ βυζάντια ταῦτα
εἰς Οὕγωνα τὸν Γ', ὁ δὲ κ. de Vogüé φρονεῖ ὅτι ἕνεκα τῆς
γαλλικῆς ἐπιγραφῆς δὲν δύνανται ταῦτα ἢ ἀνήκωσιν εἰς Οὕ-
γωνα τὸν Γ', ἀλλ' εἰς Ἑρρίκον Β' ἢ Οὕγωνα Δ', ὧν ἐπίσης
τὰ ὀνόματα ἄρχονται ἐκ τοῦ στοιχείου Η, τεκμαίρομενος δὲ ἐκ
τοῦ ροδοειδοῦς κοσμήματος καὶ τοῦ σταυροῦ, παρέργων συμβό-
λων εὐρισκομένων ἐπὶ μόνων τῶν γρίσων τοῦ Ἑρρίκου Β', ἀπο-
δίδει εἰς τοῦτον τὸν βασιλέα τὰ περὶ ὧν ἡμῖν ὁ λόγος βυζάντια.
Τὸ ζήτημα φαίνεται καθ' ἡμᾶς λελυμένον, ἀσπαζόμεθα δὲ πλη-
ρέστατα τὴν γνώμην τοῦ διακεκριμένου νομισματολόγου.

22. HFNRI.. REI: DE. Ὁ βασιλεὺς ἀνωτὸς φέρων
ἐν τῇ κεφαλῇ στέμμα καὶ καθήμενος ἐπὶ πολυτελοῦς θρόνου,
κρατῶν δὲ τῇ μὲν δεξιᾷ σκήπτρον, τῇ δὲ ἀριστερᾷ σφαίραν
σταυροφόρον.

Ὅπ. † IERUSALEM ED' CHIPR. Ὁ λέων τῶν Λου-
σινιανῶν ἀνορθούμενος πρὸς ἀριστερά. Ἐν τῷ πεδίῳ ὀπισθεν
τῆς οὐρᾶς τοῦ λέοντος τρεῖς μικρὰ σφαιρίδια. — Ἄργυρος.

Γρόσσον. Ζυγίζει κόκκους ἐνετικῶς 93 $\frac{5}{8}$.

23. HENRI.. REI D'. Ὁ βασιλεὺς καθήμενος ἐπὶ θρό-
νου ὡς ἐν τῷ ἄνωθι νομίσματι.

Ὅπ. † IERUSALEM ED' CHIPR. Ὁ λέων τῶν Λου-
σινιανῶν ἀνορθούμενος πρὸς ἀριστερά. Ἐν τῷ πεδίῳ μεταξὺ
τοῦ σώματος τοῦ λέοντος καὶ τῆς ἀνορθουμένης οὐρᾶς μέγα
σφαιρίδιον, τρεῖς δὲ ἄλλα μικρὰ ὀπισθεν αὐτῆς. — Ἄργυρος.

Γρόσσον. Ζυγίζει κόκκους ἐνετικῶς 91 $\frac{7}{8}$.

24. HENRI. REI DE. Ὁ βασιλεὺς καθήμενος ἐπὶ θρό-
νου ὡς ἐν τοῖς δυοῖς προηγουμένοις νομίσμασιν.

Ἦπ. † IERUSAL'M ED' CHIPR'. Λέων ὡς ἐν τῷ προηγούμενῳ νομίσματι. — Ἄργυρος.

Ἡμίγροσσον. Ζυγίζει κόκκου; ἐνετικούς 39 $\frac{3}{8}$.

Ὁ Ἐρρίκος Β', ἀναβὰς τὸν θρόνον τῷ 1285, ἐβασίλευσε μέχρι τοῦ ἔτους 1324, ἀλλ' ἡ βασιλεία αὐτοῦ διακόπτεται καὶ διαμεῖται εἰς δύο περιόδους. Διότι ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Ἀμάλριχος, ἀρπάσας τὴν ἐξουσίαν, ἐκυβέρνησεν ἀπὸ τοῦ ἔτους 1304 μέχρι τοῦ 1310, ὅτε τούτου δολοφονηθέντος, ἀνεκτήσατο τὴν ἀρχὴν ὁ Ἐρρίκος, ὅστι; καὶ ἐβασίλευσε μέχρι θανάτου.

Καὶ κατὰ μὲν τὴν πρώτην περίοδον τῆς βασιλείας τοῦ Ἐρρίκου Β' φρονῶ ὅτι ἐκόπησαν τὰ ἀνωθι ὑπ' ἀριθμὸν 22 καὶ 23 περιγραφόμενα γρόσσα καὶ τὸ ὑπ' ἀριθμὸν 24 ἡμίγροσσον, κατὰ τὴν πρώτην ἢ τὴν δευτέραν περίοδον, ἀδιακρίτως, ἅπαντα τὰ τε βυζάντια καὶ δηνάρια, κατὰ δὲ τὴν δευτέραν ἀποκλειστικῶς τὰ γρόσσα καὶ ἡμίγροσσα, τὰ φέροντα ἐν τῷ ὀπισθῶν τὸν σταυρὸν τῆς Ἱερουσαλήμ, ἅπερ περκατιόντες θέλομεν παριγράψαι.

Ἀμάλριχος.
(1304 — 1310).

25. † AMALRIC' GVB'NATOR CIPRI. Λέων ἀνορθούμενος πρὸς ἀριστερά.

Ἦπ. † HENRIC' IRHM E CIPRI REX. Σταυρός· ἐν ἐκάστη δὲ τούτου γωνία μικρὸς σταυρός. — Ἄργυρος.

Γρόσσον. Ζυγίζει κόκκου; ἐνετικούς 86 $\frac{3}{4}$.

26. Ἐπιγραφή ἐν δυσι κύκλοις· ἐν μὲν τῷ ἐξωτερικῷ † AMAIRIC TIRENSIS DOMINIS, ἐν δὲ τῷ ἐξωτερικῷ : CIPI GVBNATO E RETOR: Ἐν τῷ μέσῳ λέων ἀνορθούμενος πρὸς ἀριστερά.

Ἦπ. † IRL'M: ET CIPRI REGIS FILIVS: Θυρεὸς διηρημένος εἰς δύο μέρη καὶ φέρων τὰ ἐμβλήματα τῆς Ἱερου-

σαλήμ και της Κύπρου, ήτοι τὸν σταυρὸν μετὰ τεσσάρων μικρῶν σταυρῶν ἐν ταῖς γωνίαις και τὸν ἀνορθούμενον λέοντα. Ἐκατέρωθεν τοῦ θυρεοῦ και ὑπὲρ αὐτὸν ἀνθέμια. — Ἄργυρος.

Γρόσσον. Ζυγίζει κόκκους ἐνετικούς 79 $\frac{3}{8}$.

27. Ἐπιγραφή ἐν δυοῖ κύκλοις· ἐν μὲν τῷ ἐξωτερικῷ
 † AMALRIC' TIRENSIS DOMINUS, ἐν δὲ τῷ ἐσωτερικῷ
 CIPRI GVBNATO' E' RETOR. Ἐν τῷ μέσῳ λέων ἀνορθούμενος πρὸς ἀριστερά.

Ἄπ. † IRL'M: ET: CIPRI REGIS: FILIVS. Θυρεὸς ὡς ἐν τῷ προηγουμένῳ νομίσματι. — Ἄργυρος.

Γρόσσον. Ζυγίζει κόκκους ἐνετικούς 85 $\frac{3}{4}$.

28. Ἄλλο, κατὰ τε τὰς ἐπιγραφὰς και τοὺς τύπους ὅμοιοι τῷ προηγουμένῳ νομίσματι, διαφέρουν δὲ μόνον κατὰ τὴν διευθέτησιν τῶν μερῶν τοῦ πρὸς ἀριστερά τοῦ θυρεοῦ ἀνθεμίου. — Ἄργυρος.

Γρόσσον. Ζυγίζει κόκκους ἐνετικούς 84 $\frac{7}{8}$.

29. Ἐπιγραφή ἐν δυοῖ κύκλοις· ἐν μὲν τῷ ἐξωτερικῷ
 † AMALRIC' TIRE .SI' DOMINI, ἐν δὲ τῷ ἐσωτερικῷ CIPRI
 GVBNAT E RET. Ἐν τῷ μέσῳ λέων ἀνορθούμενος πρὸς ἀριστερά.

Ἄπ. † IRLM E' CIPRI REGI' FILIS. Θυρεὸς ὡς ἐν τοῖς τρισὶ προηγουμένοις νομίσμασι, φέρων τὰ ἐμβλήματα τῆς Ἱερουσαλήμ και τῆς Κύπρου ἄνευ τῶν περὶ τὸν θυρεὸν ἀνθεμίων. — Ἄργυρος.

Ἡμίγροσσον ἐκ τῆς ἰδιαιτέρας συλλογῆς τῆς Α. Μ. τοῦ βασιλέως τῆς Ἰταλίας ἐν Ταυρίνῳ.

Ὁ Ἀμάλριχος, ἀδελφὸς τοῦ Ἑρρίκου Β' και ἐπίτιτος ἡγεμῶν τῆς Τύρου, κατορθώσας διὰ πολλῶν ραδιουργιῶν ἡ ἀνακηρυχθῆ τῷ 1304 ὑπὸ τῆς ὑπερτάτης αὐλῆς κυβερνήτης τῆς Κύπρου, ἤρπασε τὴν ἐξουσίαν. Καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἀφῆκεν ἐπὶ ψιλῷ ὀνόματι τὸν τίτλον τοῦ βασιλέως εἰς τὸν Ἑρρίκον, πε-

μορίσας αὐτὸν εἰς τι χωρίον παρὰ τὴν Λευκωσίαν· μετὰ ταῦτα ὁμοῦς ἐσφετερίσατο ὅλως τὴν ἀρχήν, καὶ τὸν μὲν Ἑρρίκον ἐξώρισεν εἰς Ἀρμενίαν, αὐτὸς δ' ἐκυβέρνα ὡς ἀπόλυτος κυριάρχης μέχρι τοῦ 1310, ὅτε ἐδόλοφονήθη.

Τὸ ὑπ' ἀριθμὸν 25 γρόσσον ἐδημοσίευσεν κατὰ πρῶτον ὁ κ. de Rozière, ἀλλὰ τὸ νόμισμα, ὅπερ εἶχεν ἴδει ἐν Σμύρῃ εἰς χεῖρας τοῦ Borrell, ἦτο κακῶς διατετηρημένον καὶ δὲν ἀνεγινώσκοντο ὀλόκληροι αἱ ἐπιγραφαί· διὸ ὁ κ. de Vogüé ἐξέφρασεν ἀμφιβολίας ὡς πρὸς τὴν ὑπὸ τοῦ κ. de Rozière ὀρθὴν ἀνάγνωσιν τῶν ἐπιγραφῶν (α). Τὸ νόμισμα ἐκεῖνο ἀνήκον οὐχὶ εἰς τὸν Borrell, ἀλλ' εἰς τὸν ἐν Λάρνακι κ. Δ. Πιερίδη, οὗ τινος ἀπέκτησα τῷ 1855 ὀλόκληρον τὴν συλλογὴν τῶν κυπριακῶν νομισμάτων, περιήλθεν εἰς τὴν ἐμὴν κατοχήν. Καὶ κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν ἦτο μοναδικόν, ἀκολούθως ὁμοῦς ἀπέκτησα δύο ἄλλα κομμάτια ἐντελεστάτης διατηρήσεως· πρὸς διασαφήνισιν λοιπὸν τοῦ ζητήματος καὶ ἵνα βεβαιωθῇ ἡ ὀρθὴ ἀνάγνωσις τοῦ κ. de Rozière ἐδημοσίευσεν τῷ 1866 ἐντελὲς ἀπεικόνισμα ἐνὸς τῶν τῆς ἐμῆς συλλογῆς, ἐξέδωκα δὲ ταῦτο χρόνως καὶ τὸ ἄνωθι ὑπ' ἀριθμὸν 29 ἡμίγροσσον (β). Πρὸς δὲ γρόσσον τι ὅμοιον τοῖς ἀνωτέρω ὑπ' ἀριθμὸν 26, 27 καὶ 28 περιέγραψεν ὁ κ. de Vogüé χωρὶς νὰ συνεκδώσῃ καὶ τὸ ἀπεικόνισμα αὐτοῦ. Ἄν, ὡς δὲν ἀμφιβάλλομεν, εἶναι ἀκριβοῦς ἡ περιγραφή, τὸ νόμισμα εἶναι διάφορον, διότι ἐν ἐκείνῳ μὲν τὸ ὄνομα ἀναγινώσκειται συντετμημένον AMAL. ἐν δὲ τοῖς ἡμέτεροις AMALRIC.

Ὡς πρὸς τοὺς χρόνους παρατηροῦμεν ὅτι τὸ ὑπ' ἀριθμὸν 25 γρόσσον ἐκόπη πιθανῶς κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος τῆς ἡγεμονείας τοῦ Ἀμαλρίχου, ὅτε οὗτος δὲν εἶχεν ἀκόμη τολμήσει νὰ

(α) Rev. Num. 1864, σελ. 287.

(β) Rev. Numism. 1866, σελ. 125.

σφετερισθῆ ὄλω; τὴν ἐξουσίαν, διὸ καὶ ἐνεχάραξε μὲν τὸ ἴδιον ὄνομα ὡς κυβερνήτου, δὲν παρέλειψεν ὅμως καὶ τὸ τοῦ Ἑρρίκου ὡς βασιλέως· ἀκολούθως δ' ἔκοψε τὰ ἄλλα γρόσσα καὶ τὸ ἡμίγροσσον ἅπερ φέρουσι μόνον τὸ ὄνομα αὐτοῦ.

Ἑρρίκος Β'.

(1310 — 1324).

30. HENRI • REI DE: Ὁ βασιλεὺς ἀντωπὸς φέρων ἐν τῇ κεφαλῇ στέμμα καὶ καθήμενος ἐπὶ θρόνου, οὗτινος οἱ πόδες παριτῶσι τὸ πρόσθιον λέοντος· κρατεῖ τῇ μὲν δεξιᾷ σκήπτρον, τῇ δὲ ἀριστερᾷ σφίρακν σταυροφόρον. Ἐν τῷ πεδίῳ πρὸς ἀριστερὰ F.

Ὅπ. † IERSAL'M E DE CHIP. Ὁ σταυρὸς τῆς Ἱερουσαλήμ, ἦτοι μέγας σταυρὸς μετὰ τεσσάρων μικρῶν ἐν ταῖς γωνίαις. — Ἄργυρος.

Γρόσσον. Ζυγίζει κόκκους ἐνετ. 89.

31. :HENRI: :REI: DE: Ὁ βασιλεὺς καθήμενος ἐπὶ θρόνου ὡς ἐν τῷ ἄνωθι νομίσματι. Ἐν τῷ πεδίῳ πρὸς δεξιὰ μὲν ἐν, πρὸς ἀριστερὰ δὲ δύο κρίνα.

Ὅπ. † IERSAL'M E D' EHIPR. Ὁ σταυρὸς τῆς Ἱερουσαλήμ. — Ἄργυρος.

Γρόσσον. Ζυγίζει κόκκους ἐνετ. 82 $\frac{1}{8}$.

32. HENRI REI DE. Ὁ βασιλεὺς καθήμενος ἐπὶ θρόνου. Ἐν τῷ πεδίῳ πρὸς ἀριστερὰ ἀστήρ.

Ὅπ. † IERSAL'M E D' CHIPR. Ὁ σταυρὸς τῆς Ἱερουσαλήμ. — Ἄργυρος.

Γρόσσον. Ζυγίζει κόκκους ἐνετ. 87 $\frac{7}{8}$.

33. HENRI REI DE: Ὁ βασιλεὺς καθήμενος ἐπὶ θρόνου. Ἐν τῷ πεδίῳ πρὸς ἀριστερὰ F.

᾽Οπ. † IERSAL'M E D CHIP. ᾽Ο σταυρὸς τῆς ᾽Ιερουσαλήμ. — ᾽Αργυρος.

Ἡμίγροσσον. Ζυγίζει κόκκους ἐνετ. 42 $\frac{3}{8}$.

34. † HENRI: REI DE. ᾽Ο βασιλεὺς καθήμενος ἐπὶ θρόνου. Ἐν τῷ πεδίῳ πρὸς ἀριστερὰ ἀστήρ.

᾽Οπ. † IERSAL'M E D'CHIPR. ᾽Ο σταυρὸς τῆς ᾽Ιερουσαλήμ. — ᾽Αργυρος.

Ἡμίγροσσον. Ζυγίζει κόκκους ἐνετ. 43 $\frac{3}{4}$.

35. HENRI REI DE. ᾽Ο βασιλεὺς καθήμενος ἐπὶ θρόνου. Ἐν τῷ πεδίῳ πρὸς ἀριστερὰ σταυρὸς.

᾽Οπ. † IERSAL'M E D'CHIPR'. ᾽Ο σταυρὸς τῆς ᾽Ιερουσαλήμ. — ᾽Αργυρος.

Ἡμίγροσσον. Ζυγίζει κόκκους ἐνετ. 41 $\frac{3}{8}$.

36. † HENRI: REI: DE. Σταυρὸς ἐν ἐκάστῃ δὲ τούτου γωνίᾳ σφαιρίδιον.

᾽Οπ. † IRL'M E D'CHIPR'. Λέων ἀνορθούμενος πρὸς ἀριστερὰ. — Κράμα. Δηνάριον.

᾽Ο Ἑρρίκο· ἀνακτῆσας τὸν ἀρπαγέντα θρόνον ἐτροποποίησε τὴν ἐπὶ τῶν νομισμάτων τῆς πρώτης περιόδου τῆς βασιλείας αὐτοῦ ὑπάρχουσαν εἰκόνα τοῦ καθημένου βασιλέως, ἀπεμιμήθη δὲ τὴν ἐν τοῖς γιλιάτοις τῶν βασιλέων τῆς Νεαπόλεως Καρόλου τοῦ Β' καὶ Ροβέρτου, τὰ ὅποια ἔχαιρον μεγάλην ὑπόληψιν εἰς τὸ ἐν Ἀνατολῇ ἐμπόριον. Ἐν δὲ τῷ ὀπισθεν διατήρησε τὸν σταυρὸν τῆς ᾽Ιερουσαλήμ, ὃν πρῶτος ὁ Ἀμάλριχος ἐνεχάραξεν ἐπὶ τῶν ἐξουτοῦ νομισμάτων.

Οὔγων Δ'.

(1324 — 1358).

37. HVGVE REI DE. ᾽Ο βασιλεὺς ἀνωτὸς φέρων ἐν τῇ κεφαλῇ στέμμα καὶ καθήμενος ἐπὶ θρόνου, οὔτινος οἱ πόδες

παριστώσι τὸ πρόσθιον λέοντος· κρατεῖ τῇ μὲν δεξιᾷ σκηπτρον, τῇ δὲ ἀριστερᾷ σφαῖραν σταυροφόρον. Ἐν τῷ πεδίῳ πρὸς ἀριστερά Β.

Ἦπ. ⚡ IERSAL'M E DE CHIPR'. Ὁ σταυρὸς τῆς Ἱερουσαλήμ. — Ἄργυρος.

Γρόσσον. Ζυγίζει κόκκους ἐνετικούς 88 $\frac{1}{4}$.

38. HVGVE REI DE. Ὁ βασιλεὺς καθήμενος ἐπὶ θρόνου ὡς ἐν τῷ προηγουμένῳ νομίσματι. Ἐν τῷ πεδίῳ πρὸς ἀριστερά μὲν Β, πρὸς δεξιὰ δὲ μικρὸς σταυρὸς.

Ἦπ. ⚡ IERSAL'M E D CHIPR'. Ὁ σταυρὸς τῆς Ἱερουσαλήμ. — Ἄργυρος.

Γρόσσον. Ζυγίζει κόκκους ἐνετ. 84 $\frac{3}{8}$.

39. HVGVE REI DE. Ὁ βασιλεὺς καθήμενος ἐπὶ θρόνου. Ἐν τῷ πεδίῳ πρὸς ἀριστερά Γ, τοῦ ὁποίου ὑπέρεκειται μικρὸς σταυρὸς.

Ἦπ. ⚡ IERSAL'M E D' CHIPRE. Ὁ σταυρὸς τῆς Ἱερουσαλήμ. — Ἄργυρος.

Γρόσσον. Ζυγίζει κόκκους ἐνετ. 86 $\frac{7}{8}$.

40. HVGVE REI DE. Ὁ βασιλεὺς καθήμενος ἐπὶ θρόνου. Ἐν τῷ πεδίῳ πρὸς ἀριστερά μὲν Β, πρὸς δεξιὰ δὲ σφαιρίδιον.

Ἦπ. ⚡ IERSAL'M E D' CHIPR'. Ὁ σταυρὸς τῆς Ἱερουσαλήμ. — Ἄργυρος.

Ἡμίγροσσον. Ζυγίζει κόκκους ἐνετ. 44 $\frac{5}{8}$.

41. HVGVE REI DE. Ὁ βασιλεὺς καθήμενος ἐπὶ θρόνου. Ἐν τῷ πεδίῳ πρὸς ἀριστερά Β.

Ἦπ. ⚡ IERSAL'M E D' CHIPR'. Ὁ σταυρὸς τῆς Ἱερουσαλήμ. — Ἄργυρος.

Ἡμίγροσσον. Ζυγίζει κόκκους ἐνετ. 44 $\frac{1}{2}$.

42. ⚡ HVGVE: REI: DE. Σταυρὸς ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ τούτου γωνίᾳ σφαιρίδιον.

Ἦπ. † IRLM E D' CHIPR. Λέων ἀνορθούμενος πρὸς ἀριστερά. — Κρᾶμα. — Δηνάριον.

Πέτρος Α΄.

(1358 — 1369).

43. † PIERE ROI · DE GERV. Ὁ βασιλεὺς ἀνωπὸς φέρων ἐν τῇ κεφαλῇ στέμμα καὶ καθήμενος ἐπὶ θρόνου γοτθικοῦ ρυθμοῦ· κρατεῖ τῇ μὲν δεξιᾷ ξίφος, τῇ δὲ ἀριστερᾷ σφαῖραν σταυροφόρον. Παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ πρὸς δεξιὰ θυρεὸς ἐν ᾧ λέων ἀνορθούμενος.

Ἦπ. † ZALEM. E DE EHIPRE. Ὁ σταυρὸς τῆς Ἱερουσαλήμ. — Ἄργυρος.

Γρόσσον. Ζυγίζει κόκκους ἐνετ. 76.

44. † PIERE · PAR · LA · GRACE · DE · DIE · ROI. Ὁ βασιλεὺς γενειάτης καὶ ἀνωπὸς, φέρων ἐν τῇ κεφαλῇ στέμμα καὶ καθήμενος ἐπὶ πολυτελοῦς θρόνου γοτθικοῦ ρυθμοῦ· κρατεῖ τῇ μὲν δεξιᾷ ξίφος, τῇ δὲ ἀριστερᾷ σφαῖραν σταυροφόρον. Παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ πρὸς δεξιὰ θυρεὸς ἐν ᾧ λέων ἀνορθούμενος.

Ἦπ. † DE IERVZALEM : E DE CHIPRE. Σταυρὸς τῆς Ἱερουσαλήμ. — Ἄργυρος.

Γρόσσον. Ζυγίζει κόκκους ἐνετ. 88 $\frac{3}{4}$.

45. † PIERE PAR LA GRAC' D' DIE ROI. Ὁ βασιλεὺς καθήμενος ἐπὶ θρόνου ὡς ἐν τοῖς προηγουμένοις νομισμασιν. Ἐν τῷ πεδίῳ πρὸς ἀριστερά I.

Ἦπ. † DE IERUSALEM Z : DE CHIPRE ὁ Ὁ σταυρὸς τῆς Ἱερουσαλήμ. — Ἄργυρος.

Γρόσσον. Ζυγίζει κόκκους ἐνετ. 84 $\frac{5}{8}$.

46. οο PIERE ROI ὁ Ὁ βασιλεὺς καθήμενος ἐπὶ θρόνου.

᾽Οπ. † DE IERVZALEM: E DE CHIPRE. ᾽Ο σταυρὸς τῆς Ἱερουσαλήμ. — ᾽Αργυρὸς.

Ἡμίγροσσον. Ζυγίζει κόκκους ἐνετ. 40 $\frac{7}{8}$.

47. PIERE ROI D. ᾽Ο βασιλεὺς καθήμενος ἐπὶ θρόνου.

᾽Οπ. † IERVZALEM E DE CHIPRE. ᾽Ο σταυρὸς τῆς Ἱερουσαλήμ. — ᾽Αργυρὸς.

Ἡμίγροσσον. Ζυγίζει κόκκους ἐνετ. 38 $\frac{1}{4}$.

48. PIER+ +ROI DE+ ᾽Ο βασιλεὺς καθήμενος ἐπὶ θρόνου.

᾽Οπ. † DE IERVSALEM. Z. D CHIPRE. ᾽Ο σταυρὸς τῆς Ἱερουσαλήμ. — ᾽Αργυρὸς.

Ἡμίγροσσον. Ζυγίζει κόκκους ἐνετ. 43 $\frac{3}{8}$.

49. † PIERE +RE + ᾽Ο βασιλεὺς καθήμενος ἐπὶ θρόνου.

᾽Οπ. † D'IERVZALEM E D'CHIPRE. ᾽Ο σταυρὸς τῆς Ἱερουσαλήμ — ᾽Αργυρὸς.

Ἡμίγροσσον. Ζυγίζει κόκκους ἐνετ. 42 $\frac{3}{4}$.

᾽Ο υἱὸς τοῦ Πέτρου Α', ὁμώνυμος ὦν τῷ πατρί, ἐβασίλευσεν ἀμέσως μετ' αὐτόν· ἐπεὶ δὲ τὰ νομίσματα ἀμφοτέρων τῶν βασιλέων τούτων φέρουσι τὸ αὐτὸ ὄνομα, εἶναι δυσχερὲς νὰ σαφηνισθῇ τίνα ἐξ αὐτῶν ἀνήκουσιν εἰς Πέτρον τὸν Α' καὶ τίνα εἰς Πέτρον τὸν Β'. Οἱ κκ. de Mas-Latrie καὶ de Rozière, πραγματευθέντες τὸ ζήτημα, εἰς οὐδὲν ὀριστικὸν συμπέρασμα κατέληξαν, ὁ δὲ κ. de Vogüé ἔν μὲν νόμισμα, λατινικὴν φέρον ἐπιγραφὴν ἀποδίδει δημοσιεύσας εἰς Πέτρον τὸν Β', περὶ δὲ τῶν ἄλλων ἀπάντων τῶν γαλλικῶν φερόντων ἐπιγραφὸς ἀποφαίνεται ὅτι ἀνήκουσιν εἰς Πέτρον τὸν Α'. Καθ' ἡμᾶς εἶναι εὐχερὲς ἡ διάκρισις· Πέτρος ὁ Α', ὦν ἔτι κόμης τῆς Τριπόλεως, συνέστησε τὸ τάγμα τοῦ ξίφους, ἥτοι ἑταιρείαν σκοποῦσαν τὸν κατὰ τῶν ἀπίστων πόλεμον· μετὰ δὲ τὴν εἰς τὸν θρόνον ἀνάβασιν αὐτοῦ, ἡ ἑταιρεία αὕτη κατέστη ἀληθὲς ἱπποτικὸν τάγμα, διατηρηθὲν καὶ ἐπὶ τῶν διαδόχων βασιλέων, οἱ

τινες ἐχορήγουν τὰ παράσημα αὐτοῦ εἰς ἄνδρας ἐξαίρετικῆς τιμῆς. Ὁ Πέτρος ἔνα δῶτη μείζονα ἀξίαν εἰς τὸ τάγμα τοῦτο ἔθετο τὰ παράσημα αὐτοῦ ἐν τῇ ἰδίᾳ σφραγίδι (α). ἀφ' ἐτέρου δὲ τρέφων ἄσπονδον κατὰ τῶν Μουσουλμάνων μίσος καὶ ἐργαζόμενος ἀνευδῶτως ὅπως διοργανώσῃ νέαν σταυροφορίαν πρὸς ἀνάκτησιν τῶν ἁγίων τόπων, ἔνα μὴ ψυχρανθῇ ἐν αὐτῷ ὁ διαλογισμὸς οὗτος, συνείθιζε νὰ φέρῃ ἀνηρητημένον ἀπὸ τοῦ λαμοῦ γυμνὸν ξίφος (β). Παρατηροῦμεν λοιπὸν ὅτι τὰ νομίσματα τὰ φέροντα τὸ ὄνομα Πέτρος διαιροῦνται εἰς δύο κατηγορίας, καὶ εἰς τὰ μὲν ἐξ αὐτῶν παρίσταται ὁ βασιλεὺς κρατῶν ξίφος, εἰς ἄλλα δὲ κρατῶν σκήπτρον. Ἐπειδὴ δὲ εἰς οὐδενὸς ἄλλου βασιλέως τὰ νομίσματα εἰκονίζεται ὁ βασιλεὺς κρατῶν ξίφος, ἀλλὰ πάντοτε σκήπτρον, δικαιοῦμεθα, πέποιθα, πληρέστατα ἀποδίδοντες τὰ φέροντα τὴν εἰκόνα τοῦ βασιλέως μετὰ ξίφους εἰς Πέτρον τὸν Α', τὰ δὲ παριστῶντα τὸν βασιλέα μετὰ σκήπτρου εἰς Πέτρον τὸν Β'.

Πέτρος Β'.

(1369 — 1382).

50. † PIERE PAR LA GRACE D DIE RO. Ὁ βασιλεὺς ἀνωτὸς φέρων ἐν τῇ κεφαλῇ στέμμα καὶ καθήμενος ἐπὶ θρόνου· κρατεῖ τῇ μὲν δεξιᾷ σκήπτρον, τῇ δὲ ἀριστερᾷ σφαῖραν σταυροφόρον. Παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ πρὸς δεξιὰ θυρεὸς ἐν ᾧ λέων ἀνορθούμενος.

Ἄπ. † D IERVZALEM E DE CHIPRE. Ὁ σταυρὸς τῆς Ἱερουσαλήμ. — Ἄργυρος.

(α) Mas Latrie, Biblioth. de l'École des chart. Ire série. T. V. p. 421.

(β) Pagano, Delle imprese e del dominio dei Genovesi nella Grecia, σελ. 223.

Γρόσσον. Ζυγίζει κόκκους ένετ. 88 $\frac{3}{4}$.

51. † PIERE PAR LA GRACE D DIE RO. 'Ο βασιλεύς καθήμενος επί θρόνου ώς έν τῷ προηγουμένῳ νομισματι. 'Εν τῷ πεδίῳ πρὸς ἀριστερά D.

'Οπ. † DE IERVZALM E D' CHIPR: 'Ο σταυρὸς τῆς Γερουσαλήμ. — 'Αργυρος.

Γρόσσον. Ζυγίζει κόκκους ένετ. 87 $\frac{1}{4}$.

52. † PIERE PAR LA GRACE D DIE. 'Ο βασιλεύς καθήμενος επί θρόνου. 'Εν τῷ πεδίῳ πρὸς ἀριστερά R.

'Οπ. † DE IERVZALEM E DE CHIPR: 'Ο σταυρὸς τῆς Ἱερουσαλήμ. — 'Αργυρος.

Γρόσσον. Ζυγίζει κόκκους ένετ. 84 $\frac{3}{4}$.

53. PIERE ROI. 'Ο βασιλεύς καθήμενος επί θρόνου.

'Οπ. † IERVZALEM E D' CHIPR. 'Ο σταυρὸς τῆς Γερουσαλήμ. — 'Αργυρος.

'Ημίγροσσον. Ζυγίζει κόκκους ένετ. 43 $\frac{1}{2}$.

54. PIERE ROI. 'Ο βασιλεύς καθήμενος επί θρόνου.

'Οπ. † DE IERVZALEM E CH. Ο σταυρὸς τῆς Ἱερουσαλήμ. — 'Αργυρος.

'Ημίγροσσον. Ζυγίζει κόκκους ένετ. 41 $\frac{5}{8}$.

55. † PIERE ROI. 'Ο βασιλεύς καθήμενος επί θρόνου.

'Οπ. † DIERVALEM D' CHIPRE. 'Ο σταυρὸς τῆς Ἱερουσαλήμ. — 'Αργυρος.

'Ημίγροσσον. Ζυγίζει κόκκους ένετ. 42 $\frac{1}{2}$.

'Ιάκωβος Α'.

(1382 — 1398).

56. IAQVE ROI D. 'Ο βασιλεύς άνωπὸς φέρων έν τῇ κεφαλῇ στέμμα και καθήμενος επί θρόνου, οὔτινες οἱ πόδες παριστῶσι τὸ πρόσθιον λέοντος· κρατεῖ τῇ μὲν δεξιᾷ σκηπτρον, τῇ δὲ ἀριστερᾷ σφαῖραν σταυροφόρον.

᾽Οπ. † IERVXALEM E DE HCIPRE. Ὁ σταυρὸς τῆς Ἱερουσαλήμ. — Ἄργυρος.

Γρόσσον. Ζυγίζει κόκκους ἐνετ. 86 $\frac{3}{4}$.

57. IAQVE ROI Γ. Ὁ βασιλεὺς καθήμενος ἐπὶ θρόνου.

᾽Οπ. † GEIERVZALE..... Ὁ σταυρὸς τῆς Ἱερουσαλήμ. — Ἄργυρος.

Γρόσσον. Ζυγίζει κόκκους ἐνετ. 75 $\frac{1}{2}$.

58. IAQVE ROI. Ὁ βασιλεὺς καθήμενος ἐπὶ θρόνου.

᾽Οπ. † DE ICRVZALCMο C. .CRR. Ὁ σταυρὸς τῆς Ἱερουσαλήμ. — Ἄργυρος.

Γρόσσον. Ζυγίζει κόκκους ἐνετ. 83.

59. IAQEX RO. Ὁ βασιλεὺς καθήμενος ἐπὶ θρόνου.

᾽Οπ. † D IERVZALEM DE C. Ὁ σταυρὸς τῆς Ἱερουσαλήμ. — Ἄργυρος.

Ἡμίγροσσον. Ζυγίζει κόκκους ἐνετ. 44 $\frac{5}{8}$.

60. † IAQVE ROI DE I. Λέων ἀνορθούμενος πρὸς ἀριστερά. Ἐν τῷ πεδίῳ ὀπισθεν τῆς οὐρᾶς τοῦ λέοντος δύο σφαιρίδια.

᾽Οπ. † E IERVZALEM: Σταυρὸς. — Κράμα. Δηνάριον.

61. † IAQVE ROI D. Λέων ἀνορθούμενος πρὸς ἀριστερά.

᾽Οπ. † IERVZALM CH. Σταυρὸς. — Κράμα. Δηνάριον.

62. † IAQVE ROI D. Λέων ἀνορθούμενος πρὸς ἀριστερά.

᾽Οπ. † E IERVZALEI. Σταυρὸς ἐν τῇ δευτέρᾳ τοῦτου γωνίᾳ μικρὸς σταυρὸς. — Κράμα. Δηνάριον.

Μέχρι τοῦ 1866 οὐδὲν νόμισμα τοῦ Ἰακώβου Α΄ ἦτο γνωστόν· κατ' ἐκεῖνο δὲ τὸ ἔτος πρῶτος ἐδημοσίευσεν τὰ δύο ἄνωθι ὑπ' ἀρ. 56 καὶ 57 γρόσσα καὶ τὸ ὑπ' ἀρ. 59 ἡμίγροσσον μετὰ καὶ τριῶν δηναρίων, διαφόρων τῶν ἄνωθι περιγρα-

φέντων (α). Τούτων αναδημοσιεύω ἐνταῦθα τὰ δύο γρόσσα καὶ τὸ ἡμίγροσσον, προστιθεὶς καὶ τὸ ἀπεικόνισμα τοῦ ἐτέρου τῶν γρόσσων ὅπερ τότε εἶχον παραλείψει. Εἶναι δὲ τὰ γρόσσα τοῦ Γακώβου Α', τοσοῦτον σπάνια, ὥστε ἀμφιβάλλω ἂν ὑπάρχωσι καὶ ἐν ἄλλῃ συλλογῇ πλὴν τῆς ἐμῆς.

Ἰάνος.

(1398 — 1432).

63. † IANVS. PAR LA GRACE · DE · DIE · ROI.

Ὁ βασιλεὺς ἀνωπὸς φέρων ἐν τῇ κεφαλῇ στέμμα καὶ καθήμενος ἐπὶ θρόνου· κρατεῖ τῇ μὲν δεξιᾷ σκήπτρον, τῇ δὲ ἀριστερᾷ σφαῖραν σταυροφόρον. Παρὰ τὸν θρόνον πρὸς δεξιᾷ θυρεὸς διηρημένος εἰς τέσσαρα διαμερίσματα ὧν τὸ μὲν πρῶτον κατέχει σταυρὸς, τὰ δὲ λοιπὰ τρία λέων ἀνορθούμενος.

Ὅπ. † D' IERVZALEM · D' CIPRE · D' ARMENI. Ὁ σταυρὸς τῆς Ἱερουσαλήμ. — Ἄργυρος.

Γρόσσον. Ζυγίζει κόκκους ἐνετικοὺς 81.

64. † IANVS PAR LA GRACE DE DIE ROI. Ὁ βασιλεὺς καθήμενος ἐπὶ θρόνου ὡς ἐν τῷ προηγουμένῳ νομίσματι.

Ὅπ. † D' IERVZALEM · D' CHIPRE E · D' ARMENI. Ὁ σταυρὸς τῆς Ἱερουσαλήμ. — Ἄργυρος.

Γρόσσον. Ζυγίζει κόκκους ἐνετικοὺς 84.

65. IAN · VS. PAR. Ὁ βασιλεὺς καθήμενος ἐπὶ θρόνου ἄνευ τοῦ θυρεοῦ. Ἐν τῷ πεδίῳ πρὸς ἀριστερὰ S.

Ὅπ. † LA GRACE · DE · DIE. Ὁ σταυρὸς τῆς Ἱερουσαλήμ. — Ἄργυρος.

Ἡμίγροσσον. Ζυγίζει κόκκους ἐνετ. 36 $\frac{3}{4}$.

Ὁ κ. de Rozière, ἐκδοὺς ἡμίγροσσόν τι διάφορον τοῦ

ἡμετέρου, ἀπέδωκεν αὐτὸ ὀρθῶς εἰς τὸν Ἴανον· ἀλλ' ὁ κ. de Vogüé διὰ τὴν ἐν τῇ ἐπιγραφῇ παράλειψιν τοῦ τίτλου βασιλέως τῆς Ἀρμενίας, ἀμφισβητεῖ τὴν ἀπόδοσιν καὶ φρονεῖ ὅτι ἀνήκει εἰς Ἰωάννην τὸν Β', εἰς ὃν ἀποδίδει καὶ ἕτερον ἡμίγροστον ἀνήκον ἐπίσης εἰς τὸν Ἴανον (α). Ἡ ἐν τῷ ἡμέτερω ἡμίγροστω εὐκρινὴς ἀνάγνωσις τοῦ ὀνόματος τοῦ Ἴανου αἶρει μὲν πᾶσαν ἀμφιβολίαν, ἐπιβεβαιῶσι δὲ ὅτι καὶ τὰ ἄλλα δύο ἡμίγροστα ἀνήκουσιν εἰς τὸν αὐτὸν βασιλέα. Ἡ παράλειψις δὲ τοῦ τίτλου ὡς βασιλέως τῆς Ἀρμενίας οὐδεμίαν σημασίαν ἔχει, ἐπειδὴ παρελείφθησαν ὡσάυτως, καὶ τοῦτο δι' ἔλλειψιν χώρου, καὶ οἱ λοιποὶ τίτλοι αὐτοῦ, ὡς βασιλέως τῆς Ἱερουσαλὴμ καὶ Κύπρου.

66. † IANV. S. RIO DE. Λέων ἀνορθούμενος πρὸς ἀριστερά. Ἐν τῷ πεδίῳ μεταξὺ τῶν δύο ὀπισθίων ποδῶν σύμβολον ἄγνωστον.

Ὅπ. † IERLM E DE CIP. Ὁ σταυρὸς τῆς Ἱερουσαλὴμ. — Κρᾶμα. Σεζίνιον.

67. † IANVS ROI D. Λέων ἀνορθούμενος πρὸς ἀριστερά.

Ὅπ. † IERVZALEM. Σταυρὸς. — Κρᾶμα. Δηνάριον.

68. † IANVS ROI D. Λέων ἀνορθούμενος πρὸς ἀριστερά.

Ὅπ. † IERVZALE E. Σταυρὸς. — Κρᾶμα. Δηνάριον.

69. † IANVS ROI DE. Λέων ἀνορθούμενος πρὸς ἀριστερά.

Ὅπ. † IERVZALEM E. Σταυρὸς. — Κρᾶμα. Δηνάριον.

70. † IANVS ROI DE CH. Ὁ σταυρὸς τῆς Ἱερουσαλὴμ.

Ὅπ. † DE CHIPRE D ERI. Λέων ἀνορθούμενος πρὸς ἀριστερά. — Κρᾶμα. Δηνάριον.

Ἰωάννης Β'.
(1432 — 1458).

71. IOHANES: DEI GRA. Ὁ βασιλεὺς ἀνωπὸς φέρων ἐν τῇ κεφαλῇ στέμμα καὶ καθήμενος ἐπὶ θρόνου, οὔτινος οἱ πόδες παριστῶσι τὸ πρόσθιον λέοντος· κρατεῖ τῇ μὲν δεξιᾷ σκῆπτρον, τῇ δὲ ἀριστερᾷ σφαῖραν σταυροφόρον.

Ὅπ. † HIRL̄M: ET: CIPRI: REX. Ὁ σταυρὸς τῆς Γερουσαλήμ. — Ἄργυρος.

Γρόσσον. Ζυγίζει κόκκους ἐνετ. 75.

72. IOHANES: DEI GRA. Ὁ βασιλεὺς καθήμενος ἐπὶ θρόνου ὡς ἐν τῷ προηγουμένῳ νομίσματι.

Ὅπ. † IHRL̄M ET CIPRIE: REX. Ὁ σταυρὸς τῆς Γερουσαλήμ. — Ἄργυρος.

Γρόσσον. Ζυγίζει κόκκους ἐνετ. 73 $\frac{5}{8}$.

73. IOAN REX: D. Ὁ βασιλεὺς καθήμενος ἐπὶ θρόνου ὡς ἐν τοῖς προηγουμένοις νομίσμασιν. Ἐν τῷ πεδίῳ πρὸς ἀριστερὰ σύμβολον ἄγνωστον.

Ὅπ. † IERVZAL'M: E: D: CHIPR. Ὁ σταυρὸς τῆς Γερουσαλήμ. — Ἄργυρος.

Γρόσσον. Ζυγίζει κόκκους ἐνετ. 67 $\frac{3}{8}$.

74. IEHAN REI D. Ὁ βασιλεὺς καθήμενος ἐπὶ θρόνου ὡς ἐν τοῖς προηγουμένοις νομίσμασιν. Ἐν τῷ πεδίῳ πρὸς ἀριστερὰ ροδοειδὲς κόσμημα.

Ὅπ. † IERSALM E D CHIPR. Ὁ σταυρὸς τῆς Ἱερουσαλήμ. — Ἄργυρος.

Γρόσσον. Ζυγίζει κόκκους ἐνετ. 79.

75. IEHAN. ROI. Ὁ βασιλεὺς ἀνωπὸς φέρων ἐν τῇ κεφαλῇ στέμμα καὶ καθήμενος ἐπὶ θρόνου· κρατεῖ τῇ μὲν δεξιᾷ σκῆπτρον, τῇ δὲ ἀριστερᾷ σφαῖραν σταυροφόρον. Ἐν τῷ πεδίῳ

πρὸς δεξιὰ Ρ, παρὰ δὲ τοὺς πόδες τοῦ βασιλέως θυρεὸς ἐν ᾧ λέων ἀνορθούμενος.

᾽Οπ. ☩ D' IERUSALEM. D' HIPRE. ᾽Ο σταυρὸς τῆς Ἱερουσαλήμ. — ᾽Αργυρος.

Γρόσσον. Ζυγίζει κόκκους ἐνετ. $74 \frac{1}{8}$.

76. ☩ IEHAN. PAR LA GRACE. DE DIE. R. ᾽Ο βασιλεὺς καθήμενος ἐπὶ θρόνου, παρὰ δὲ τὸν θρόνον πρὸς δεξιὰ θυρεὸς ἐν ᾧ λέων ἀνορθούμενος.

᾽Οπ. ☩ DE IERUSALEM. E DE CHI·PRE. ᾽Ο σταυρὸς τῆς Ἱερουσαλήμ. — ᾽Αργυρος.

Γρόσσον. Ζυγίζει κόκκους ἐνετ. $79 \frac{1}{4}$.

77. ☩ IEHFAN PAR LA GRA. ᾽Ο βασιλεὺς καθήμενος ἐπὶ θρόνου. Ἐν τῷ πεδίῳ πρὸς δεξιὰ Ρ, παρὰ δὲ τὸν θρόνον θυρεὸς ἐν ᾧ λέων ἀνορθούμενος.

᾽Οπ. ☩ CE DE DIE. ROI. D' IE. ᾽Ο σταυρὸς τῆς Ἱερουσαλήμ. — ᾽Αργυρος.

Γρόσσον. Ζυγίζει κόκκους ἐνετ. $68 \frac{3}{8}$.

78. ☩ IEHAN. PAR LA GRACE DE DIE RO. ᾽Ο βασιλεὺς καθήμενος ἐπὶ θρόνου, παρὰ δὲ τὸν θρόνον πρὸς δεξιὰ θυρεὸς ἐν ᾧ λέων ἀνορθούμενος.

᾽Οπ. ☩ DE IERUSALEM. E DE D... E. ᾽Ο σταυρὸς τῆς Ἱερουσαλήμ. — ᾽Αργυρος.

Γρόσσον. Ζυγίζει κόκκους ἐνετ. $61 \frac{7}{8}$.

Τὰ ὑπὲρ ἀριθμὸν 71, 72 καὶ 73 γρόσσα διαφέρουσιν οὐσιωδῶς τῶν λοιπῶν τοῦ Ἰωάννου Β' καὶ κατὰ τὴν τέχνην καὶ κατὰ τὸ σχῆμα τῶν γραμμάτων καὶ διότι ἔχουσι λατινικὰς ἐπιγραφάς. Ἄλλὰ δὲν εἶναι δυνατὸν ν' ἀποδοθῶσι ταῦτα εἰς Γωάννην τὸν Α', ἐπειδὴ ὁ σταθμὸς αὐτῶν εἶναι κατὰ πολὺ ἐλάσσων τοῦ προσδιορισθέντος σταθμοῦ κόκκων $90 \frac{39}{1000}$, ὅσον ἔπρεπε νὰ ἔλκωσιν ἂν ἀνήκον εἰς ἐκεῖνον· πρὸς δὲ διότι ὁ ἐν τῷ ὄπισθεν αὐτῶν ὑπάρχων σταυρὸς τῆς Ἱερουσαλήμ παρῶν

σιάζεται κατά πρῶτον ἐν τοῖς νομισμασι τοῦ ἄρπαγος Ἀμαλρίχου, καὶ τέλος διότι ἡ τροποποίησις τῆς εἰκόνος τοῦ καθημένου βασιλέως κατὰ μίμησιν τῶν γιλιάτων τῶν βασιλέων τῆς Νεαπόλεως ἐγένετο ἐν τῇ δευτέρᾳ περιόδῳ τῆς βασιλείας τοῦ Ἑρρίκου Β'. Ὁ κ. de Mas-Latrie ἀναφέρει ὅτι ὁ Ἰωάννης Β' ἔκοψε τὰ νομίσματα ταῦτα μιμηθεὶς τὰ γρόσσα τοῦ Οὔγωνος Δ', ὅπως ἐξαπατήσῃ τοὺς Γενουησίους ἀπαιτοῦντας τὴν πληρωμὴν τοῦ ὀφειλομένου αὐτοῖς φόρου εἰς παλαιὰ νομίσματα· ἀλλ' οἱ Γενουήνσιοι, ἐνοήσαντες τὸν δόλον, ἐν τῇ ἀνανεώσει τῆς συνθήκης ἀπήτησαν ἵνα ἡ πληρωμὴ γίνηται εἰς παλαιὰ γνήσια νομίσματα (α). Ὁ δὲ κ. de Vogüé προστίθησιν ὅτι ἡ εὐφυὴς αὐτῇ ἐξήγησις ἐπιβεβαιοῦται διὰ τῆς ἀνευρέσεως τῶν νομισμάτων, ἐν οἷς φαίνεται ὅτι πρὸς ἐντελεστέραν ἀπομίμησιν τῶν γρόσσων τοῦ Ἑρρίκου Β' καὶ Οὔγωνος Δ' παρελείφθη καὶ ὁ τίτλος τοῦ Ἰωάννου ὡς βασιλέως τῆς Ἀρμενίας (β). Παρατηροῦμεν ὅμως ὅτι ἐν τῇ ἀνανεώσει τῆς συνθήκης τῷ 1445 (γ) γίνεται μνεῖα βυζαντίων καὶ οὐχὶ γρόσσων, ἀλλὰ καὶ περὶ γρόσσων ἂν προέκειτο, ἢ ρήτρα ἐτέθη οὐχὶ ἐπειδὴ ὁ Ἰωάννης Β' παρεχάραξε τὸν τύπον τῶν νομισμάτων τοῦ Ἑρρίκου Β' καὶ Οὔγωνος Δ', ἀλλ' ἐπειδὴ, ὡς ὑπεδείχθη ἀνωτέρω, ἡ ἀπὸ Ἰακώβου τοῦ Α' ἀρξαμένη ἐλάττωσις τοῦ σταθμοῦ τῶν νομισμάτων εἶχε προβῆ ἔτι μᾶλλον ἐπὶ Ἰωάννου τοῦ Β', διὸ καὶ οἱ Γενουήνσιοι ἀπήτησαν ἵνα ἡ πληρωμὴ γίνηται εἰς παλαιὰ νομίσματα.

(α) Biblioth. de l'École des chart. I. Série, Τόμ. V.

(β) Rev. Num. 1864, σελ. 290.

(γ) De Mas-Latrie, Histoire de l'île de Chypre, Τόμ. Γ', σελ. 29-30.

Καρλόττα.
(1458 — 1464).

79. † CARLOTA. DI GRA REGNA. Θυρεός ἔχων ἐπικείμενον στέμμα καὶ διηρημένος εἰς τέσσαρα διαμερίσματα, ὧν τὸ μὲν πρῶτον καὶ τέταρτον κατέχει ὁ σταυρὸς τῆς Ἱερουσαλήμ, τὸ δὲ δεύτερον καὶ τρίτον λέων ἀνορθούμενος.

Ἦπ. † IERVZALM: E. D. . . . RI. Ὁ σταυρὸς τῆς Ἱερουσαλήμ. — Ἄργυρος.

Γρόσσον. Ζυγίζει κόκκους ἐνετ. 62 1/2 .

80. † CARLOTA DI GRA. REGNA. Θυρεός ὡς ἐν τῷ προηγουμένῳ νομίσματι.

Ἦπ. † IERVZALM. E D CHIPR. Ὁ σταυρὸς τῆς Ἱερουσαλήμ. — Ἄργυρος.

Γρόσσον. Ζυγίζει κόκκους ἐνετ. 69 1/2 .

Οὐδὲν τῆς Καρλόττας νόμισμα ἦτο γνωστὸν μέχρι τοῦ 1866, ὅτε ἐδημοσίευσεν ἄνωγι ὑπὲρ ἀριθμὸν 79 γρόσσον (α), τὸ ὅποιον ἀναδημοσιεύει καὶ ἐνταῦθα ἵνα κείνται παρ' ἀλλήλοις τὰ δύο μέχρι τοῦδε γνωστὰ νομίσματα τῆς βασιλείας ταύτης, ἅτινα σπανιώτατα ὄντα ἀγνωῶ ἀνέκτεται καὶ ἄλλη συλλογὴ πλὴν τῆς ἐμῆς.

Λουδοβίκος ὁ ἐκ Σαβαυδίας

σύζυγος τῆς Καρλόττας.

(1458 — 1463).

81. † LODVICVS: DEI: GRACIA: REX. Ὁ βασιλεὺς ἀντωπὸς φέρων ἐν τῇ κεφαλῇ στέμμα καὶ καθήμενος

(α) Rev. Numism. 1866, σελ. 128.

ἐπὶ θρόνου· κρατεῖ τῆ μὲν δεξιᾷ σκήπτρον, τῆ δὲ ἀριστερᾷ σφαῖραν σταυροφόρον.

᾽Οπ. † IERSALM: CIPRI: ET. ARMI. ᾽Ο σταυρὸς τῆς Ἱερουσαλήμ. — ᾽Αργυρος.

Γρόσσον. Ζυγίζει κόκκους ἐνετικούς 64 $\frac{1}{8}$.

82. † LODVICVS: DEI: GRACIA: REX. ᾽Ο βασιλεὺς καθήμενος ἐπὶ θρόνου.

᾽Οπ. † IERSALM: CIPRI ET ARMINI. ᾽Ο σταυρὸς τῆς Ἱερουσαλήμ. — ᾽Αργυρος.

Γρόσσον. Ζυγίζει κόκκους ἐνετ. 68 $\frac{1}{4}$.

83. LVDOVICVS DE G REX. ᾽Ο βασιλεὺς καθήμενος ἐπὶ θρόνου.

᾽Οπ. . . . . ALM: CIPRI. ET. A . . . . ᾽Ο σταυρὸς τῆς Ἱερουσαλήμ. — ᾽Αργυρος.

Γρόσσον. Ζυγίζει κόκκους ἐνετ. 72 $\frac{3}{4}$.

84. LVDOVICVS. DEI. GRACIA. REX. ᾽Ο βασιλεὺς καθήμενος ἐπὶ θρόνου. Ἐν τῷ πεδίῳ S — G.

᾽Οπ. . . . . ALEM. CIPRI. ET. ARMENI. ᾽Ο σταυρὸς τῆς Ἱερουσαλήμ. — ᾽Αργυρος.

Γρόσσον. Ζυγίζει κόκκους ἐνετ. 57.

85. L . . DOVIC . . S. DEI . . ACIA . . . ᾽Ο βασιλεὺς καθήμενος ἐπὶ θρόνου, παρὰ δὲ τὸν θρόνον πρὸς δεξιὰ θυρεὸς διηρημένος εἰς τρία διαμερίσματα, ὧν τὸ μὲν πρῶτον κατέχει σταυρὸς, τὰ δὲ λοιπὰ τρία λέων ἀνορθούμενος. Ἐν τῷ μέσῳ πρόσημον, ἐν ᾧ ὁ ἀριθμὸς 1, ἐν δὲ τοῖς ἄκροις τέσσαρα ἄλλα πρόσημα ἐν οἷς ὁ ἀριθμὸς 9.

᾽Οπ. † IERSAL'M. CIPRI ET ARMENIE. ᾽Ο σταυρὸς τῆς Ἱερουσαλήμ. — ᾽Αργυρος.

Γρόσσον. Ζυγίζει κόκκους ἐνετ. 74 $\frac{1}{8}$.

Ἰάκωβος Β΄.
(1464 — 1473).

86. ∴ IAC ∘ ∘ O ∘ ∘ BS ∘ DEI G. Ὁ βασιλεὺς ἐφιππος πρὸς δεξιὰ· εἶναι ἐστεμμένος, κρατεῖ δὲ τῆ μὲν δεξιᾷ ξίφος, τῆ δὲ ἀριστερᾷ τὰς ἡνίας τοῦ ἵππου.

Ὅπ. ∴ ∴ R ∴ IERVS ∴ CIPRI ∴ ET ARMIA ∴ Ὁ σταυρὸς τῆς Ἱερουσαλήμ. — Ἄργυρος.

Γρόσσον. Ζυγίζει κόκκους ἐνετ. 68 $\frac{7}{8}$.

87. IA ∴ COB ∴ ∴ DEI ∴ G ∴ Ὁ βασιλεὺς ἐφιππος ὡς ἐν τῷ προηγουμένῳ νομίσματι. Ὑπὸ τὴν κεφαλὴν τοῦ ἵππου R.

Ὅπ. ∴ ∴ R ∴ IERVS ∴ CIPRI ∴ ET ∴ A ∘ R ∘ M ∘ Ὁ σταυρὸς τῆς Ἱερουσαλήμ. — Ἄργυρος.

Γρόσσον. Ζυγίζει κόκκους ἐνετ. 54 $\frac{1}{8}$.

88. ∴ ∘ IACOBS ∘ DE ∘ G ∘ R ∘ IER ∘ Κεφαλὴ ἐστεμμένη τοῦ βασιλέως πρὸς δεξιὰ.

Ὅπ. ∴ ∴ R ∴ IERVS ∴ CIPRI ∴ ET ARMIA. Ὁ σταυρὸς τῆς Ἱερουσαλήμ. — Ἄργυρος.

Ἡμίγροσσον. Ζυγίζει κόκκους ἐνετ. 26 $\frac{1}{2}$.

Περιγραφὴν τοῦ μοναδικοῦ τούτου ἡμιγρόσσου ἐδημοσίωσαν ὁ κ. de Vogüé (α), ἀλλ' αὕτη δὲν εἶναι ἀκριβὴς καὶ δύναται τις νὰ ὑποθέσῃ ὅτι τὸ ὑπ' ἐκείνου δημοσιευθὲν εἶναι διάφορον τοῦ ἡμέτερου. Γινώσκω ὁμῶς θετικῶς ὅτι ὁ κ. de Vogüé εἶχεν ἴδει αὐτὸ τὸ ἡμέτερον νόμισμα ἐν Κύπρῳ καὶ προσεπάθησε μὲν ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθη νὰ ἀποκτήσῃ, βραδύτερον δὲ τοῦτο περιῆλθεν εἰς τὴν ἐμὴν κατοχὴν.

89. ∴ IACOBVS ∴ DEI ∴ GRASIA ∴ REX. Λέων ἀνορθούμενος πρὸς ἀριστερά.

Ἦπ. † IERUSALEM: CIPRI: ARMENIE. Ὁ σταυρὸς τῆς Ἱερουσαλήμ. — Χαλκός. Σεζίνιον.

90. IACVS. DEI. REX. Λέων ἀνορθούμενος πρὸς ἀριστερά.

Ἦπ. † IERSLEM. CIPRI. Ὁ σταυρὸς τῆς Ἱερουσαλήμ. — Χαλκός. Σεζίνιον.

Αἰκατερίνα Κορνάρου

καὶ Ἰάκωβος Γ'.

(1473 — 1475).

91. † KATERIN: D: G: R: IRM: CP.... Θυρεὸς ἔχων ἐπικείμενον στέμμα καὶ διηρημένος εἰς τέσσαρα διαιμερίσματα, ὧν τὸ μὲν πρῶτον κατέχει σταυρὸς, τὰ δὲ λοιπὰ τρία λέων ἀνορθούμενος.

Ἦπ. † IACOBS: D: G: IRM: CIP: A: I: Ὁ σταυρὸς τῆς Ἱερουσαλήμ. — Ἄργυρος.

Γρόσσον. Ζυγίζει κόκκους ἐνετ. 53 7/8.

Ὁ Ἰάκωβος Γ' ἐγεννήθη μῆνας τινὰς μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς, ἀπεβίωσε δὲ τῷ 1475 πρὶν ἢ συμπληρώσῃ τὸ δεύτερον ἔτος τῆς ἡλικίας του· κατὰ τὸ βραχὺ δὲ τοῦτο διάστημα ἡ Αἰκατερίνα Κορνάρου ὡς ἐπίτροπος τοῦ υἱοῦ ἔκοψε τὸ ἀνωθι γρόσσον, ἐπιγράψασα καὶ τὸ ἐκυτῆς ὄνομα. Τοῦ γρόσσου τούτου ἐδημοσίευσα μόνην τὴν περιγραφὴν τῷ 1866 (α), νῦν δὲ ἀναδημοσιεύω αὐτὴν ἐπισυνάπτων καὶ τὸ ἀπεικόνισμα.

Αίκατερίνα Κορνάρου.
(1475 — 1489).

92. † KATERIN: D: G: R: IRM: C... AR. Θυρεός ἔχων ἐπικείμενον στέμμα καὶ διηρημένος εἰς τέσσαρα διαμερίσματα, ὧν τὸ μὲν πρῶτον κατέχει σταυρός, τὰ δὲ λοιπὰ τρία λέων ἀνορθούμενος. Ἐν τῷ μέσῳ πρόσημον ἐν ᾧ ὁ ἀριθμὸς 9, ἐν δὲ τοῖς ἄκροις τέσσαρα ἄλλα πρόσημα ἐν οἷς Θ.

Ἦπ. † R: IERVS: CIPRI: ET ARMIA: Ὁ σταυρὸς τῆς Ἱερουσαλήμ. — Ἄργυρος.

Γρόσσον. Ζυγίζει κόκκου; ἐνετ. 41 $\frac{1}{4}$.

93. † K... RIN: D: G: R: IRM: CP: AR. Θυρεός ὡς ἐν τῷ προηγουμένῳ νομίσματι.

Ἦπ. † R: IERVS: CIPRI: ET ARMIA: Ὁ σταυρὸς τῆς Ἱερουσαλήμ. — Ἄργυρος.

Γρόσσον. Ζυγίζει κόκκου; ἐνετ. 48 $\frac{3}{8}$.

94. †... ATER... EN RE... A REN. Ἡ βασιλισσα ἀνωπός, φέρουσα ἐν τῇ κεφαλῇ στέμμα καὶ πέπλον, κηθημένη δ' ἐπὶ θρόνου· κρατεῖ τῇ δεξιᾷ σκήπτρον, τῇ δὲ ἀριστερᾷ σφαιρὰν σταυροφόρον. Ἐν τῷ μέσῳ δύο πρόσημα καὶ ἐν μὲν τῷ πρώτῳ τούτων Α, ἐν δὲ τῷ ἑτέρῳ Ι, ἐν δὲ τοῖς ἄκροις τέσσαρα ἄλλα πρόσημα ἐν οἷς Θ.

Ἦπ. † IERVA... RI, ET... AA. Ὁ σταυρὸς τῆς Ἱερουσαλήμ. — Ἄργυρος.

Γρόσσον. Ζυγίζει κόκκου; ἐνετ. 42 $\frac{3}{8}$.

Νομίσματα

ἀνευ ὀνόματος βασιλέως.

95. † . S. DE CHIPRE .:· Λέων ἀνορθούμενος πρὸς ἀριστερά.

ᾠπ. † . S. DE IERVZALM. Ὁ σταυρὸς τῆς Ἱερουσαλήμ. — Κράμα. Δηνάριον.

96. † S DE CHIPRE. N. Λέων ἀνορθούμενος πρὸς ἀριστερά.

ᾠπ. † S DE IERVZALEM. Ὁ σταυρὸς τῆς Ἱερουσαλήμ. — Κράμα. Δηνάριον.

97. † S. D IERVZALEM: Λέων ἀνορθούμενος πρὸς ἀριστερά.

ᾠπ. † S D IERVZALEM D. Ὁ σταυρὸς τῆς Ἱερουσαλήμ. — Κράμα. Δηνάριον.

98. † S DE IERVZAM. Λέων ἀνορθούμενος πρὸς ἀριστερά.

ᾠπ. † S DE IERVZALI. Ὁ σταυρὸς τῆς Ἱερουσαλήμ. — Κράμα. Δηνάριον.

Οἱ βασιλεῖς ὧν δὲν ἀνευρέθησαν μέχρι τοῦδε δηνάρια εἶναι Πέτρος ὁ Α' καὶ Β', Ἰωάννης ὁ Β' καὶ οἱ τούτῳ ἐπόμενοι, πάντων δὲ τῶν λοιπῶν εἶναι γνωστὰ δηνάρια, φέροντα τὸ ὄμμα τοῦ βασιλέως ἐκάστου εἰς ὃν ἀνήκουσιν. Τὰ ἄνωθι ἀνευ ὀνόματος βασιλέως δηνάρια, ἐκ τῆς τέχνης κρίνοντες δὲν δύναμεθα νὰ πιστεύσωμεν ὅτι ἐκόπησαν ὑπὸ Ἰωάννου τοῦ Β' ἢ ὑπὸ τινος τῶν διαδόχων αὐτοῦ· κατὰ πᾶσαν πιθανότητα λοιπὸν ἐκόπησαν εἴτε ὑπὸ Πέτρου τοῦ Α' εἴτε ὑπὸ Πέτρου τοῦ Β'.

'Αμμόχωστος.

99. † CIVIT. FAMAG. Πύλη ὡς ἐν τοῖς νομίσμασι τῆς Γενοῦσης .

Ἦπ. † DVX. IANVEN. Σταυρός. — Κράμα.

Δηναρίον. Ζυγίζει κόκκους ἐνετ. 10 $\frac{3}{8}$.

Οἱ Γενοῦήσιοι, κυριεύσαντες τὴν Ἄμμόχωστον ἐπὶ Πέτρου τοῦ Α' τῷ 1373, ἐκράτησαν αὐτῆς μέχρι τοῦ 1464 ὅτε ἀνεκτήθη καὶ πάλιν ὑπὸ Ἰακώβου τοῦ Β'. Τὸ νόμισμα τοῦτο λοιπὸν ἐκόπη ὑπὸ τῆς ἀποικίας τῶν Γενοουησίων ἐν Ἄμμοχώστῃ κατὰ τὸ σύστημα τῶν δηναρίων τῶν βασιλέων τῆς Κύπρου. Ἄν κρίνωμεν ἐκ τοῦ σταθμοῦ, τὸ νόμισμα τοῦτο δὲν φαίνεται ἀρχαιότερον τῆς βασιλείας τοῦ Ἰάνου, πιθανώτερον μάλιστα θεωροῦμεν αὐτὸ κοπὴν ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Ἰωάννου Β'. Δύο ἄλλα τοιαῦτα νομίσματα ἐδημοσιεύθησαν πρότερον τὸ μὲν ὑπὸ τοῦ κ. de Köhne (α), τὸ δὲ ὑπὸ τοῦ κ. Promis (β), ἀλλὰ τὸ ἄνωθι περιγραφέν ἔχει τινὰ διαφορὰν τῶν δύο προειδοθέντων.

'Ενετικὴ κατοχή.

Συνεπεία τῆς ὑπὸ τῆς Αἰκατερίνης Κορνάρου τῷ 1489 γενομένης παραχωρήσεως τῆς Κύπρου ἢ ἐνετικῆ πολιτεία ἔλαβε κατοχὴν τῆς νήσου καὶ ἐνέμετο αὐτὴν μέχρι τοῦ 1571, ὅτε κατεκτήθη ὑπὸ τῶν Ταύρων.

Καθ' ὅσον ἐξάγεται ἐκ τῶν ἐγγράφων τοῦ νομισματικο-

(α) Berliner Blätter für Münz - Siegel - und Wappenkunde. Τόμ. Β', σελ. 192, πίν. XIX, ἀρ. 1.

(β) Monete di zecche Italiane inedite o corrette. Torino, 1867, σελ. 35-38, πίν. II, ἀρ. 23.

πείου τῆς Ἑνετίας τὸ πρῶτον ἐκόπησαν ἐν Ἑνετία νομίσματα διὰ τὴν Κύπρον τῷ 1553 (α). τοῦτο δὲ ἐπιβεβαιούται καὶ ἐξ αὐτῶν τῶν νομισμάτων, διότι τὸ ἀρχαιότερον τῶν γνωστῶν εἶναι τὸ δηνάριον ἢ χαλκίον (carzia) τοῦ Μαρκαντωνίου Τριβιζάνου, δουκεύσαντος ἀπὸ τοῦ ἔτους 1553 μέχρι τοῦ 1554. Ὁ Lazzari ἐγνώριζε δηνάρια μόνον τῶν δουκῶν Φραγκίσκου Βενερίου καὶ Ἱερωνύμου Πριόλου, μετὰ ταῦτα δὲ ἀνευρέθησαν καὶ τὰ τοῦ Μαρκαντωνίου Τριβιζάνου καὶ Λαυρεντίου Πριόλου. Ἐνταῦθα δημοσιεύω τὸ δηνάριον τοῦ Πέτρου Λωρεδανοῦ καὶ διάφορα σεζίνια τοῦ αὐτοῦ δουκός.

Πέτρος Λωρεδανός.
(1567 — 1570).

100. † PETRVS. LAVREDA. DVX. Σταυρὸς ἔχων ἐν ταῖς γωνίαις ἀκτῖνας ρομβοειδεῖς.

*Ὁπ. † S. MARCVS. VENETVS. Ὁ λέων τοῦ ἀγίου Μάρκου ἀνορθούμενος πρὸς ἀριστερά. — Κρᾶμα.

Δηνάριον. Ζυγίζει κόκκους ἐνετ. 7 $\frac{1}{4}$.

101. † PETRVS. LAVRETA. DVX. Σταυρὸς ἔχων ἐν ταῖς γωνίαις ἀκτῖνας ρομβοειδεῖς.

*Ὁπ. † SANCTVS MARCVS VENET. Ὁ λέων τοῦ ἀγίου Μάρκου περιβαλλόμενος τὴν κεφαλὴν ὑπὸ στεφάνης καὶ ἀνορθούμενος πρὸς ἀριστερά. — Κρᾶμα.

Σεζίνιον. Ζυγίζει κόκκους ἐνετ. 40 $\frac{1}{2}$.

102. † PETVS. LAVREDA. DVX. Σταυρὸς ὡς ἐν τοῖς προηγουμένοις νομίσμασιν.

*Ὁπ. † SANCTVS MARCVS VENET. Λέων ὡς ἐν τῷ προηγουμένῳ νομίσματι. — Κρᾶμα.

(α) Lazzari, *Le monete dei possedimenti veneziani di ol-tremare e di terraferma*, σελ. 123.

Σελίνιον. Ζυγίζει κόκκους ένετ. 41 $\frac{1}{2}$.

103. † PETRVS. LAVRED. DVX. Σταυρός ως έν τοῖς προηγούμενοις νομίσμασιν .

Όπ. † SANCTVS MARCVS VENET. Λέων ως έν τοῖς προηγούμενοις νομίσμασιν. — Κράμα.

Σελίνιον. Ζυγίζει κόκκους ένετ. 40 $\frac{1}{2}$.

104. † . PETRI. LAVREDA. DVX. Σταυρός ως έν τοῖς προηγούμενοις νομίσμασιν .

Όπ. † SANCTVS MARCVS VENET. Λέων ως έν τοῖς προηγούμενοις νομίσμασιν. — Κράμα.

Σελίνιον. Ζυγίζει κόκκους ένετ. 40 $\frac{1}{8}$.

105. † PET. LAVREDA. DVX. VEN. Σταυρός ως έν τοῖς προηγούμενοις νομίσμασιν .

Όπ. † SANCTVS MARCVS VENET. Λέων ως έν τοῖς προηγούμενοις νομίσμασιν. — Κράμα.

Σελίνιον. Ζυγίζει κόκκους ένετ. 40 $\frac{3}{8}$.

106. † PET. LAVREDA DVX. VENET. Σταυρός κεκοσμημένος κατά τὰ άκρα έκάστου βραχίονος διά τριών σφαιριδίων· έν έκάστη δέ γωνία τοῦ σταυροῦ άκτις και ύπέρ αὐτήν σφαιρίδιον .

Όπ. † SANCTVS MARCVS VENET. Λέων ως έν τοῖς προηγούμενοις νομίσμασιν. — Κράμα.

Σελίνιον. Ζυγίζει κόκκους ένετικούς 36 $\frac{3}{4}$.

Ός παρατηρήσαμεν έν τῷ περι δηναρίων κεφαλαίῳ, τὰ νομίσματα ταῦτα επί τῆς βασιλείας Ἐρρίκου τοῦ Β' και Οὐγωνος τοῦ Δ' έζύγιζον κόκκους ένετικούς 15 $\frac{3}{1000}$, έν έκάστη δέ λίτρα περιείχοντο δύο οὐγκίαι και ήμισεία καθαροῦ άργύρου. Παρατηρήσαμεν προσέτι ότι προϊόντος τοῦ χρόνου ήρξαστο βαθμηδόν έλαττούμενος ό έν αὐτοῖς παρισχόμενος άργυρος, ήλαττούτο δ' όσαύτως και ό σταθμός αὐτῶν. Ἐπί ένετοκρατίας ό μεν τεθεσπισμένος τῶν δηναρίων ήτο κόκκων ένετικῶν 10,

ἐν ἐκάστῳ δὲ μάρκῳ, συγκειμένῳ ἐκ κόκκων 4608, περιείχοντο μόνον κόκκοι 468 καθαροῦ ἀργύρου, δηλαδή οὐδὲ τὸ δωδέκατον, ὥστε τὰ περὶ ὧν ὁ λόγος κερμάτια εἶχον κατανηύσεις πραγματικῶς χαλκία. Τῶν δουκῶν Μαρκαντωνίου Τριβιζάνου, Φραγκίσκου Βενερίου, Λαυρεντίου καὶ Ἱερωνύμου Πριολῶν τὰ δηνάρια ἔχουσιν ἀκριβῆς τὸ νενομισμένον βᾶρος, τὸ τοῦ Πέτρου Λωρεδανοῦ ὁμῶς ζυγίζει μόνον κόκκους $7 \frac{1}{4}$, ἔτι δὲ πλέον ἡλαττώθη ὁ σταθμὸς ἐν τοῖς σεζίνιοις τοῦ αὐτοῦ δουκός, ὧν ἕκαστον ἠδύνατο εἶναι ἑξὶ δηνάρια. Ἐν ἀναλοισθῶμεν τὰς δεινὰς περιστάσεις, εἰς ἃς εἶχε περιέλθει ἡ ἐνετικὴ πολιτεία ἐπὶ Πέτρου τοῦ Λωρεδανοῦ, καὶ τὴν μεγάλην ἀνάγκην ἣν εἶχε χρημάτων διὰ τὴν ὑπεράσπισιν τῆς Κύπρου, εὐκόλως δυνάμεθα νὰ ἐξηγήσωμεν τὸ μὲν διὰ τίνα λόγον ἡλαττώθη ὁ σταθμὸς τῶν νομισμάτων, τὸ δὲ διὰ τί ἀντὶ δηναρίων ἐκόπησαν σεζίνια, ἃ τινὰ ὡς μεγαλειτέρα νομίσματα ἐν τῇ κατασκευῇ ἀπέφερον καὶ πλειότερον κέρδος· διὰ τοῦτο δὲ τὰ μὲν δηνάρια τοῦ Λωρεδανοῦ εἶναι σπανιώτατα, ὥστε καὶ τὸ ἄνω περιγραφέν εὐρηται μοναδικὸν ἐν τῇ ἐμῇ συλλογῇ, κοινότατα δὲ εἶναι τὰ σεζίνια.

Ὁ Lazzari δὲν συμπαριλαμβάνει τὰ σεζίνια μεταξὺ τῶν νομισμάτων τῆς Κύπρου, διότι πρὸ αὐτοῦ πάντες οἱ περὶ τὰ ἐνετικὰ νομίσματα ἀσχολούμενοι κατέτασσον τὰ νομίσματα ταῦτα ἐν τῇ σειρᾷ τῶν διὰ τὴν Ἑνετίαν κοπέντων νομισμάτων. Κατὰ τὸ ἔτος 1856 ἔλαβον ἐκ Κύπρου 1000 περίπου σεζίνια εὐρεθέντα ἐκεῖσε, τότε δὲ πρῶτος ἐγὼ ὑπέδειξα τοῖς Ἑνετοῖς νομισματολόγοις ὅτι τὰ νομίσματα ταῦτα ἀναγκαίως ἐκόπησαν διὰ τὴν Κύπρον· ἔκτοτε λοιπὸν κατατάσσονται μὲν ὑπὸ πάντων ἐν τοῖς κυπριακοῖς νομίσμασιν, ἀλλ' ἄλλοι ὀνομάζουσιν αὐτὰ ἀπλῶς carzie, ἄλλοι δὲ carzie quadruple, ἀγνοοῦντες ὅτι εἶναι σεζίνια ἧτοι ἑξαπλᾶ δηνάρια, κοπέντα κατὰ τὸ ἐπικρατοῦν ἐν Κύπρῳ νομισματικὸν σύστημα. Εἰς συμπλή-

ρωσιν τῶν ἄνω ρηθέντων σημειούσθω ὅτι ἐν τοιαύτῃ πληθύνει
σεζίνων μοναδικὰ εὐρέθησαν τὰ ἀνωτέρω ὑπ' ἀριθμὸν 105 καὶ
106 περιγραφέντα, τρία δὲ ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ 101.

Νομίσματα

κοπέντα ἐν Ἀμμοχώστῳ
ἐπὶ τῆς πολιορκίας .

Πλησιάζομεν ἤδη εἰς τὸ τέλος τῆς φραγκοκρατίας. Μετὰ
τὴν ὑπὸ τῶν Τούρκων κατάκτησιν τῆς Λευκωσίας ἤρξατο κατὰ
Σεπτέμβριον τοῦ 1570 ἡ ἀξιωμαθὸς καὶ τρομερὰ πο-
λιορκία τῆς Ἀμμοχώστου, ἣτις διήρκεσε μέχρι τῆς 4 Αὐ-
γούστου τοῦ ἐπομένου ἔτους 1571. Οἱ πολιορκούμενοι ἀντέ-
στησαν μετ' ἀπαρδειγματίστου ἡρωϊσμοῦ, ἀλλ' ἀνωφελῶς, ἀ-
ναγκασθέντες ἐπὶ τέλος νὰ παραδοθῶσιν. Ὁ φρούραρχος τῆς
Ἀμμοχώστου Μαρκαντώνιος Βραγαδίνος, ὅστις μετὰ τὴν πα-
ράδοσιν τῆς πόλεως ὑπέστη παρὰ τὰς συνθήκας τὸν μαρτυρικὸν
θάνατον, ἐκδαρεὶς ζῶν, ἐπὶ τῆς πολιορκίας ἔκιοψε διὰ τὰς ἀνάγκ-
κας τοῦ στρατοῦ νομίσματα χαλκᾶ ἔχοντα τὴν ἀξίαν βυζαν-
τίου. Τὰ νομίσματα ταῦτα γνωστὰ καὶ πρότερον ὄντα περιε-
γράφησαν καὶ ὑπὸ τοῦ Lazzari, πρὸς συμπλήρωσιν δὲ τῶν
ἤδη γνωστῶν δημοσιεύομεν ἐνταῦθα δύο ἀνεκδότους ποιμι-
λίας .

107. PRO Ἀ REGNI Ἀ CYPRI Ἀ PRAESIDIO . Ὁ πτε-
ρωτὸς λέων τοῦ ἀγίου Μάρκου περιβαλλόμενος τὴν κεφαλὴν
ὑπὸ στεφάνῃ καὶ καθήμενος πρὸς ἀριστερά, κρατῶν δὲ διὰ
τῶν δύο ἐμπροσθίων ποδῶν τὸ εὐαγγέλιον. Κάτωθι αὐτοῦ Ἀ
1570 Ἀ .

Ὁπ. VENETOR V — FIDES Ἀ INVI — OLABILIS —

BISANTE. Ἄνω τῆς ἐπιγραφῆς Ἑρωτιδεὺς ἰστάμενος πρὸς δεξιά, κάτωθι δὲ Α Ι Α. Χαλκός.

108. PRO Α REGNI Α CYPRI Α PRESSIDIO Α. Ἔκτερωτὸς λείων τοῦ ἁγίου Μάρκου ὡς ἐν τῇ προηγουμένῃ νομισματι, κάτωθι δ' αὐτοῦ Α 1570 Α.

Ἄνω Α VENETOR V Α — FIDE Α INVI — OLABILIS — Α BISANTE. Ἄνω τῆς ἐπιγραφῆς Ἑρωτιδεὺς ἰστάμενος πρὸς δεξιά, κάτωθι δὲ Α Ι Α F Α. Χαλκός.

Γ Λ Ω Σ Σ Η Μ Α .

ἄ, ἄν.
 ἄδαντιζιάζω, *avanzare*, προσαυξάνω.
 ἀδγάλλω, ἄδρ. ἀδγῆκα, ἐκβάλλω, ἀποδεικνύω.
 ἄδαντοῦρα, *avventura*, τύχη.
 ἀδικάρης, ἔντ. *avicario*, ἀντιπρόσωπος.
 ἀδίκ, *avis*, εἰδήσις.
 ἀδριζιάλης, *ufficiale*, ἀξιωματικός.
 ἀδροχία, ἀνομβρία.
 ἀδρωμισμένος, βρωμερός, αἰσχρός.
 ἀγανακτῶ, ὀργίζομαι, ἐξαντλοῦμαι.
 ἀγγάρη, ἀγγαρίον, βιαία δημόσιος ὑπηρεσία.
 ἀγγαστρωμένος - η, ἔγκυος.
 ἀγγονας, ἀγγόνισσα, ἔγγονος-όνη.
 ἀγγρίζομαι, δυσαρροτοῦμαι, ἐρεθίζομαι.
 ἀγγρισίς, ἀνγκρισίς, ἀγγρίσμις, δυσαρρέσκεια, ἐρεθισμός.
 ἀγγουῖμαι, ὀγκουῖμαι, ὀργίζομαι.
 ἀγδέχομαι, ἀναμένω.
 ἀγλάρρης, ταχυδρόμος.

ἀγιομάτιστος, ἄγυστος.
 ἀγιοσαβδάτο, ἡ παραμονὴ τοῦ Πάσχα.
 ἀγίτα, *aita*, βοήθεια.
 ἀγιτιάζω, *aiutare*, βοηθῶ.
 ἀγιτιάζομαι, ἐξιοφαλίζομαι.
 ἀγκλειῶ, ἀγκλίω, ἀγκάλω, ἐγκάλω εἰς δίχην.
 ἀγκάλεμα, ἀγκάλεμαν, ἐγκάλεμα, δῖονξις.
 ἀγκαλλῶ, περιπτύσσω, περιλαμβάνω.
 ἀγκαρδιακός, ἐγκάρδιος.
 ἀγκαροῦμαι, ἀγγοῦμαι.
 ἀγκούρα, ἄγκυρα.
 ἀγλυκία, γλυκία, προσφιλής.
 ἀγουρος, ἄωρος.
 ἀγῶγι τὸ κόμιστρον.
 ἀγρελλόν, ὁ ἀσπάραγος.
 ἀγρός, ἔγρος.
 ἀγροικονίζω, ἐννοῶ.
 ἀγροικῶ, ἀκροῦμαι, ἐννοῶ.
 ἀγρωνίζω, γνωρίζω.
 ἀγρωνιζάμενος, εἰδήμων.
 ἀγυρεύγω, γυρεύω, ἐρευνῶ.
 ἀδήγητος, ἀπαράσκευος.

ἀδείασι ἢ, ἀδεια, εὐκχιρία.
 ἀδείπνητος, ἀδειπνος.
 ἀδελφῆς ὁ, ἀδελφός.
 ἀδελφοσύνη ἢ, ἀδελφική ἀγάπη.
 ἀδελφότεκνος - τέκνος, ἀνεψιός
 ἐξ ἀδελφοῦ ἢ ἀδελφῆς.
 ἀδετούρης, ἐν. auditor, εἷς τῶν
 ἀνωτέρων ἀξιωματικῶν.
 ἀδιάντροπος, ἀνάσχυντος.
 ἀδικῆ, ἢ ἀδικος.
 ἀδυναμιὰ, ἀδυναμία.
 ἀζητῶ, ἐκζητῶ.
 ἀθασία, ἀμυγδαλέα.
 ἀθέλω, ἐθέλω.
 ἀθελῶς, ἀκουσῶς.
 ἀθυμοῦμαι, προστ. ἀθυμοῦ, ἐν-
 θυμοῦμαι.
 ἀθρῶποι, ἀνθρῶποι, ἄνδρες.
 ἄθρωπος, ἄνθρωπος, θεράπων.
 αἰμαλωτεύω, αἰχμαλωτίζω.
 αἵρεσις, αἵρετικία, αἵρεσις.
 ἀκ, ἀπό.
 ἀκαγος, μὴ καεῖς.
 ἀκάθετον, ἐκάθητο.
 ἀκανετός, ἱκανός, ἀρκετός.
 ἀκανί - τὸν - ετὸν, ἱκανόν.
 ἀκανῶ, ἱκανῶ, ἀρκῶ.
 ἀκληρος, ἀκληρος, πένης.
 ἀκλουθῶ, ἀκολουθῶ.
 ἀκομι, ἀκόμη, πρὸς εἶτι.
 ἀκουμπῶ - ἴω, προσαρμῶζω, ἐ-
 ρείδω.
 ἀκράτος, ἀκρατος.
 ἀκριβός, προσφιλής, πολύτιμος,
 φιλόργυρος.
 ἀκροθῆν, ἀκροαθῆναι.

ἀκροθῶ, ἀκροαθῶ.
 ἀκτυπῶ, κτυπῶ, κρούω.
 ἀλαμᾶς συνδ. ἀλλὰ μὴ.
 ἀλαφρός, ἐλαφρός.
 ἀλεγρέτζα, allegrezza, χαρὰ,
 εὐθυμία.
 ἀλεγριάζομαι, allegrare, τέρ-
 πομαι, εὐθυμῶ.
 ἀλιστερός, ἀριστέρος.
 ἀλλάγιν, στρατιωτικὸν σῶμα,
 παράταξις.
 ἀλλάματον, ἀλλαγή.
 ἀλλίως, ἕλλως.
 ἄλλου, γεν. ἕλλος.
 ἀλόγον, ἄλογον, ἴππος.
 ἀλλῶνας, ἄλλος εἷς.
 ἀμάλωτον τὸ, αἰχμάλωτον.
 ἀμαχεύω, ἐνεχυράζω, ἐνοικιάζω.
 ἀμάχιν, ἐνέχυρον, ὄμηρος.
 ἀμαξίον τὸ, ἀμάξιον.
 ἄμε, προστ. ὕπαγε.
 ἄμε τὸ, ἢ ἀναχώρησις.
 ἀμηνῶ, γνωστοποιῶ.
 ἀμιράλης, amiral, ναύαρχος.
 ἀμιρᾶς, emir, τοῦρκος ἡγεμῶν.
 ἀμίστα, ἐνετ. amista, φιλία, σχέσις.
 ἀμμέ, ἀλλά.
 ἀμουροῦζα ἢ, amoureuse, ἐ-
 ρωιμένη.
 ἀμπέξω, ἔξωθεν.
 ἀμπέλιν τὸ, ἔμπελος.
 ἀν ἐν, ἀν εἶναι· ἀνέν.
 ἀναβράκωτος, ἀνευ ἀναξυριδός.
 ἀναγελῶ, ἐμπαίζω.
 ἀναγινοῦμαι, ἀνδροῦμαι, ἀνατρέ-
 φομαι.

ἀναγκάζουμαι, σπεύδω.
 ἀναγκαστός, σπεύδων, δρομάτος.
 ἀναγνώνομαι, ἀντρέφομαι.
 ἀνακατόνομι, ταράττομαι.
 ἀνακατωχία, τπραχή, θόρυβος.
 ἀνακέφαλος, ἀκέφαλος, ἀδέσποτος.
 ἀνκλογίον, analogium, ἐκκλ.
 ἀναλοχή, θόρυβος.
 ἀναμιγή, ἀνάμιξις.
 ἀναμίγομι, ἀναμίγνυμι, θορυβῶ.
 ἀναξηλείφω, ἐξαλείφω.
 ἀναπάγη ἡ, θάλαμος πρὸς ἀνά-
 παυσιν.
 ἀναπέλημαν, ἀμαρτία, ἔγκλημα.
 ἀναπαμένα, εἰρηνικῶς.
 ἀναπαμένος, ἥσυχος.
 ἀναπαύω, περιποιῶμαι εἰς βιω-
 τικὴν ἀνάπαυσιν.
 ἀναπλήμα, ἀπειλή, ὕβρις.
 ἀναπιῶ - ῶμαι, προπηλακίζω,
 ἀπειῶ.
 ἀνασκελώνω, λαμβάνω διὰ τῶν
 σκελῶν.
 ἀνασκοῦφωτος, ἀσκεπής τὴν κε-
 φαλήν.
 ἀνασταίνω - ήνω, ζωογονῶ, ὀ-
 χυρῶ.
 ἀναυῶ, ἐκμισθῶ πλοῦτον.
 ἀναφαίνω, ἐνεφαίνω, ἐμφανίζο-
 μαι.
 ἀνάφεντος, ἀδέσποτος.
 ἀνέν, ἄν.
 ἀνήμπορος, ἀσθενής.
 ἀνήξευρος, ἀνίδεος.
 ἀνηψίος - ια, ἀνέψιδος, ἐξάδελφος.
 ἀνθύμισσις, ἐνθύμισσις.

ἀνισῶς, ἄν ἴσως.
 ἀνακῶ, ἀνακαλῶ εἰς τὴν μνήμην.
 ἀνκρίζω - ομαι, ἀγγρίζομαι.
 ἀνοικτάρην τὴν, κλεῖς φρουρίου.
 ἀνοματίζω, ὀνομάζω.
 ἀνομάτοι, ἄνδρες.
 ἀνόμιμος, νόμιμος.
 ἀνορία, ἐνορία.
 ἀνοσῶς, ἄν ἴσως.
 ἄνου, προστ. ἀνάστα.
 ἀντάμα, δημοῦ.
 ἄνταν, ἄντῆν, ὅταν.
 ἀντικίνισκον, ἐντιβωρον.
 ἀντίλογος, ἀπόκρισις.
 ἀντίς, ἀντί.
 ἄντρας, ἄνῆρ, σύζυγος.
 ἀντρία, ἀνδρεία.
 ἀντριῶ, ἀνθραγάθημα.
 ἀντροπιασμένος, καττηχυμένος.
 ἀντρωμένος, ἀνδρῆτος.
 ἀνυπόλητος, ἀνυπόδητος.
 ἀνυψηλότατος, ὑψηλότατος.
 ἀνωρᾶς, ἐνωρῆς, ἐγκαίρως.
 ἀξ, ἐξ, ἀπό.
 ἀξάγκωνα, ἐξ ἀγκῶνος δῶω.
 ἀξαυτης, ἀφ' ἐαυτῶν.
 ἀξαμινιάζω, examinor, ἐξετά-
 ζω, ἀνακρίνω.
 ἀξαζόμενος, πολύτιμος.
 ἀξάζω, τιμῶμαι.
 ἀξαιμος, τιμολόγιον.
 ἀξαιμὸς, ἀξία.
 ἀξαναζητῶ, ἐξαναζητῶ.
 ἀξαργῶ, ἐξαργῶ.
 ἀξαρμάτωτος, ἄοπλος.
 ἀξαπολῶ, ἀπολῶ, ἀφίημι.

ἀξάφνου, ἐξαφνης .
 ἄξιος, ἄξιος .
 ἀπαντῶ, διαρκῶ, ἀντέχω .
 ἀπάνω, ἐπάνω, ἐπὶ ποινῇ .
 ἀπανωθιδόν, ἄνωθεν .
 ἀπαρθενάσα, pertinenza, πε-
 ριοχὴ κτήματος .
 ἀπαύγομαι, ἀνακαύομαι .
 ἀπαῦτα, ἀπ' ἐντεῦθεν .
 ἀπαφήνω, ἐγκαταλείπω .
 ἀπέ, ἀπό .
 ἀπεζῆ, ἐπιρ. πεζῆ .
 ἀπεζεύω, πεζεύω, ἀποβαίνω εἰς
 τὴν ξηράν .
 ἀπεζικὸς, πεζὸς. ἀπεζικὸν τὸ,
 πεζικόν .
 ἀπέκει, εἶτα, πρὸς ἔτι .
 ἀπέσω, ἐντός .
 ἀπεσῶμαν τὸ, τέλος .
 ἀπήδημαν τὸ, ἐφοδος .
 ἀπηδῶ, ἐφορμῶ .
 ἀπιδιάζω, obedire, ὑπακούω .
 ἀπλωτος, ἀκατέργαστος .
 ἀπλαζίρ - ἱριν, plaisir, χάρις,
 εὐχρηστία .
 ἀπλάκιν, ἀπλήκιν .
 ἀπλικεύω, applicare, στρατο-
 πεδεύω, κατοικῶ .
 ἀπλήκιν - ἰκίον, κατοικία .
 ἀπλικεμένος, κατοικῶν .
 ἀπλόνω, ἐκτείνω τὴν χεῖρα .
 ἀπόβγα, ἐπιρ. μετὰ ταῦτα .
 ἀποβγαίνω, ἐξέρχομαι, ἀπαλλάτ-
 τομαι .
 ἀποβγάλλω, ἐκβάλλω, σώζω, ἐκ-
 θρονίζω .

ἀπόδογάρμαν τὸ, ἀπόδοσις .
 ἀποδικροῦμαι, δικάζομαι .
 ἀποδιβάζω, ἀποτρέπω, παρέρ-
 χομαι .
 ἀπογιόμαν, ἀπόγευμα, μετὰ τὸ
 γεῦμα .
 ἀποθαρρῶ - ἴζομαι, ἐμπιστεύομαι .
 ἀπὸ θανάτου, μετὰ θάνατον .
 ἀπόθε, ἀπόθεν, πόθεν .
 ἀποκάμισον - ἴσον τὸ, χιτῶν .
 ἀποκλισιάρος, ἀποκρισιάρης .
 ἀποκόπτω, διακόπτω, κωλύω,
 ἐκτιμῶ κατ' ἀποκοπῆν .
 ἀπόκουππα, ἐπιρ. κρηνηδόν .
 ἀποκουπίζω, βοηθῶ .
 ἀποκρατῶ, κατακρατῶ .
 ἀποκρισιάρης, ἀπεσταλμένος πρὸς
 ἀπόκρισιν .
 ἀποκροῖαι, αἱ ἀπόκρηφ .
 ἀποκρουαίνω, δειλιάω .
 ἀπολογιᾶ, ἀπολογία .
 ἀπολογιάζω, ἀποκρίνομαι, ἐξα-
 πατῶ .
 ἀπομακρίζω - ὤνω, ἀποφεύγω .
 ἀπομεινίσκω - ομαι, ἀπομένω,
 διατελῶ ἀπλοῦς θεατῆς .
 ἀπομονή, ὑπομονή .
 ἀπόπα, ἀόρ. ἀπέπνον .
 ἀπόπαπας, ὁ παρεκτρεπόμενος
 τῶν καθηκόντων αὐτοῦ ἱερέυς .
 ἀποπιστεύομαι, ἀπιστῶ .
 ἀποριμνάω - νίζω, ἀπομεριμνῶ .
 ἀποσκεπάζω, διακρίνω, ἀνακαλύ-
 πτω - ομαι, ἐκμυστηρεύομαι .
 ἀποσκοτίσις - οσύσις, νοητικὴ
 καθησύχασις .

ἀποστάνω, ἀκαυδῶ βαδίζων.
ἀποστρινιάζω, ἀποστρηνιάω (ἐπι-
ζώου).

ἀποστριγγίζω, κραυγάζω.

ἀπότα, πόθεν.

ἀπότης, ἀφ' οὗτου.

ἀποταγή, ἡγεμονικὴ θεραπεία.

ἀποτορμιχά, τόλμη.

ἀπότορμος - τόρμος, τολημρός.

ἀποτζακίζω, ἀποτρέπω.

ἀπού, ἀπδ.

ἀπού, οὐ, οὐθεν.

ἀπού γῆς, ἐκ θεμελίων.

ἀπουκάτω, ὑποκάτω.

ἀπουφουσκόνω, ἐξοιδαίνω, ὀργι-
ζομαι.

ἀπόφα - αν ἢ, ἀπόφασις.

ἀπόφαν, ἑόρ. ἀπέφαγε.

ἀποφορίζομαι, διαλύω ἀφορισμόν.

ἀπρακτα, ἐπιρ. ἀπρεπῶς.

ἀπρεπος δ, ἄτοπος.

ἀπρέπον τδ, ἀπρεπές.

ἀπτούμενος, ἄπτων, πυριφλεγής.

ἀπῶδα, ἀπ' ἐντεῦθεν.

ἀργαλέον, πολεμικὴ μηχανή.

ἀργάλιον - ιν, ἀργαλέον.

ἀργάτης, ἐργάτης.

ἀργισμα τδ, βραδύτης.

ἀργῶ, ἀποσύρομαι.

ἀρεσκῶ, ἀρέσκω.

ἀρέστα, arresto, κράτησις, κα-
τηγορία.

ἀρεσιάζω, arrestare, συλλαμ-
βάνω, σπῶ τὴν σπάθην.

ἀρέτινον τδ, redina, χαλινός
ππου.

ἀρκεύω, ἀρχομαι.

ἀρκοντία, πολύτιμον πρῆγμα.

ἄρμα - ατον, arma, ὄπλον.

ἄρμάδα, ἐν. armada, στόλος.

ἄρμάζω - ομαι, ἄρ. ἔρμασα,
νυμφεύω - ομαι.

ἄρμασία, γάμος.

ἄρματόνω, armare, ἐξοπλίζω.

ἄρμάτωμαν - ὠματον, πολεμικὴ
παρασκευή.

ἄρματωσία - ωχία, ἐξόπλισις.

ἄρμε, πρόσκλησις εἰς τὰ ἔπλα.

ἄρμενίζω, ἄρμενον - να ποιῶ,
πλέω.

ἄρμενον, πλοῖον.

ἄρμυρὰ τὰ, ἄλμυρὰ ὄψα.

ἄρνῆ ἢ, ἄρνάς.

ἄρνᾶται, ἄρνέται.

ἄρσηνάλλιν, arsenale, ναύσταθ-
μος.

ἄρτία, ἡ πολιτεία;

ἄρτιλαρία - λeria, ἢ artiglieria,
πυροβολικόν.

ἄρτυματικόν τδ, ἄρωματικὴ οὐ-
σία πρὸς ἄρτυμα τροφῶν.

ἄρτζα ἢ, ἐν. arca, θόλος.

ἄρτζουνίον τδ, ρώθων.

ἄρχιεπίσκοπος ἄρχιεπίσκοπος.

ἄρχοντινίσκω, πλουτῶ.

ἄρχοντολόγιν τδ, ἄρχοντικὴ (εὐ-
γενής) τάξις.

ἄρχος, ἄρχοντας - χόντισσα, εὐ-
γενής, ἰσχυρός.

ἄρωτῶ, ἐρωτῶ.

ἄσενιδία ἢ, assegnamento,
κτιματικὴ πρόσδοδος κατ' ἀποκοπήν.

ἀσημιν τὸ, ἄργυρος.
 ἀσημοχρούσχαρον τὸ, ἄργυρᾶ καὶ
 χρυσᾶ σκεύη.
 ἀσίζα ἢ, assise, νόμος.
 Ἀσίζαι αἱ, assises, οἱ γνωστοὶ
 τιμαριωτικοὶ νόμοι τῶν ἐν τῇ Ἀ-
 νατολίᾳ λατίνων.
 ἄσκημα, ἐπιρ. ἀπρεπῶς.
 ἄσκιν τὸ, ἀσκός.
 ἀσκοφύσιν τὸ, ἀσκοφυστήρ.
 ἀσπέρας τὸ, ἑσπέρας.
 ἄσπρος, λευκός. - Γενουβίσιος, ὁ
 γνήσιος Γενουθήσιος.
 ἄσπρον τὸ, νόμισμα.
 ἀσπενής, ἀσθενής.
 ἀσπένεια - εἶα, ἀσθένεια.
 ἀσπηνεμένος, ἀσθενής.
 ἀσπενῶ, ἀσθενῶ.
 ἀστοχίζω, ἀστοχέω.
 ἄσχημος, ἀπρεπής.
 ἀτζάλιν τὸ, acciaio, ὁ χάλυψ.
 ἄτζαλος, ἀτάσθαλος, ἄτακτος.
 ἀτζετιάζω, accettare, δέχομαι,
 συναινῶ.
 ἀτζίπωτος, ἀναιδής.
 ἀτὸς - ἦ, αὐτὸς, αὐτή.
 ἄττον, εἶτο, κατόρθωμα, στρα-
 τήγημα.
 ἄτυχος, ἀτυχής, ἀνωφελής.
 αὐλή, θεραπεία.
 αὐρι τὸ, αὐριον.
 αὐταρκετὸς - ἠτὸς, αὐτάρκης.
 αὐταρχίζω, ἐπαρκῶ.
 ἀφάλι τὸ, δμφαλός.
 ἀφελούμαι, ὠφελοῦμαι.
 ἀφέντε ὁ, αὐθέντης.

ἀφεντία, αὐθεντία, εὐγένεια, καὶ
 ἢ Ἑνετικὴ δημοκρατία, Signo-
 ria.
 ἀφέντης, αὐθέντης, πατήρ.
 ἀφεντικὸς, αὐθεντικός.
 ἀφέτης ὁ, αὐθέντης.
 ἄφης, προστ. ἄφες.
 ἀφθαλμὸς ὁ, ὀφθαλμός.
 ἀφιτζιζήλης, ufficiale, ἀξιωμα-
 τικός.
 ἄφνου, ἀΐφνης.
 ἀφὸν, ἀφ' ὄν (χρόνον), ἀφ' ὄτου.
 ἀφοράω, ὑποπτεύω· παθ. ἐφο-
 ράομαι.
 ἀφορμολογῶ, ἀφορμὴς (προφά-
 σεις) ἐξευρίσκω.
 ἀφορεσμός, ἐκκλ. ἀφορισμός.
 ἀφότις, ἀφοῦ.
 ἀφτίον τὸ, οὖς.
 ἀφτούμενος, ἡμμένος, περιφλε-
 γής.
 ἀχαμνὸς, ἀδύνατος.
 βάγια ἢ, balia, τροφός.
 βαδῖος ὁ, βυζ. βαδιστής ἵππος.
 βαλέντε - έντης ὁ, valente, ἱ-
 κανὸς, ἐμπειροπόλεμος.
 βαλῆς, ἐμπαλῆς, bailli, εἷς τῶν
 ἀνωτέρων ἀξιωματικῶν.
 βαπτιστήρα ἢ, κολυμβήθρα πρὸς
 βάπτισμα.
 βαρετὸς, ὀχληρὸς.
 βάρχα ἢ, varca, λέμβος.
 βάρτε, προστ. βάλλετε.
 βαρυνίσκω, βαρύνω.
 βαρύνομαι, ἀηδιάζω.
 βαρὺς, πολῦτιμος.

Βασιλειώτης (ἔπαξ μόνον ἐν σελ. 178) Βαχλιώτης.

Βαχλιώτης - (της ἐκ τοῦ βασιλειώτης) θεράπων ἡγεμόνος ἢ τιμαριούχου.

Βαστώ, βαστάζω, ὑποφέρω.

Βγά ή, ββ.

Βγιάζω, βιάζω.

Βεντέττα, βεττέττα, vendetta, ἐκδίκησις.

Βέργα ή, verga, ράβδος.

Βερετουίν - ουνίον τδ, βερετουίνά ή, verettone, μέγα βέλος ἐκ σφενδοιζόμενον ἰδίως διὰ πολεμικῆς μηχανῆς.

Βελουσένος - η, ον, γαλ. villuse, ή ἐκ μεταξοπτ(λου (βελούδου) ἐσθῆς.

Βένετον τδ, κυανόν χρῶμα.

Βήμαν, γεν. βημάτου, τδ ἄγιον τοῦ ναοῦ βῆμα.

Βίδα, ἐπιφ. νίνα, ζήτω.

Βίγλα ή, vigilia, σκοπός, φρουρά.

Βιγλώ, vigilare, φρουρῶ.

Βιζάκα ή, (ή ἐν ἄλλοις βίτζα) ἐν. vischia, μάλιστα.

Βίος δ, τδ, χρήματα, περιουσία.

Βισκουντάτον τδ, ἄξιωμα τοῦ βισκούντη.

Βισκούντης, λατ. vicecomes, εἶς τῶν ἀνωτέρων ἀξιωματικῶν.

Βιστιρῶ, βιστιρῶ, συναράσσω (ἐπὶ πλοίων).

Βιττουαλίε - γαλία ή, vittualgia, ζωάρκεια, τρόφιμα· βιττουαλίω, ζωοτροφῶ.

βιτζεκαντζηλιέρης, vice-cancelliere, ἀντικαγγελάριος, ὑπογραμματεὺς.

Βλεπάτορος, φρουρός, ἐπιτηρητής.

Βλεπάω - έω - ζω, θεωρῶ, φρουρῶ.

Βλέπεις, φρούρησις.

Βλέπομαι - όμαι, φρουροῦμαι, προφυλάττομαι· ἄορ. προστ. βλεπήθου.

Βλέπω, ἐπιτηρῶ.

Βοηθίζομαι, βοηθοῦμαι.

Βοθειδ ή, ἐξασφάλισις.

Βολάω, καταποντίζω.

Βολίκιν τδ, ή δοκός.

Βοσκαρίδιος δ - διν τδ, μικρὸς βοσκός.

Βοσκός, ἀρχηγός.

Βόσκουμαι, βόσκω.

Βόρβορα τδ, ή βόρβορος.

Βορδόνιν τδ, ή ἡμίονος·

Βότα, γαλ. vote, ἀποθήκη, κατοικία.

Βοτάνιν τδ, βότανον, ή πυρῆτις.

Βουθῶ, βοηθῶ.

Βούλλα, bulla, σφραγίς, παπικὸν ἔγγραφον.

Βουλλόνω, σφραγίζω, κατάσχω.

Βουλεύω, συμβουλεύω· βουλεύομαι, διανοοῦμαι, ἀποφασίζω.

Βουνίν - ἄριν τδ, βουνός.

Βουργέσης - ζης borghese, ἀστός.

Βουτζιν - ττιν τδ, πῖθος.

Βουτῶ, βυθίζω.

Βραστικόν (δραστικόν), βότανον μαγευτικόν.

βρέ (μέρε) ἐπὶ ὕβρεως.
 βρέθος τὸ, βρέφος.
 βρουθέω - ἴζω - ἴζομαι, ὀρμῶ με-
 τὰ βοῆς.
 βρωμός δ, κκοσμία.
 βυζαστρία ἢ, τίτθη,
 γαβρός δ, γαμβρός.
 γάλαν γεν. γαλάτου, τὸ γάλα.
 γαλεύω, ἀμέλω.
 γαλευτήριν τὸ, δ γαυλός.
 γαλιάτζα, ἐν. galiazza, εἶδος
 πολεμικοῦ πλοίου.
 γάλιν, γάλιν, ἐπιρ. βραδέως, λά-
 θρα.
 γανόνω, ἀλείφω διὰ κασσιτέρου
 χαλκῆ σκεύη.
 γαρισούρα ἢ, εἶδος ἀσθeneίας (πι-
 θανῶς ἐκ τοῦ γάργαλος, γαργάλη
 = μητρομανία).
 γαρδενάλε - ἄλες - ἄλης, cardi-
 nale, δ καρδινάλης.
 γγόνιν τὸ, ἐγγονός.
 γδῖν τὸ, ἰγδῖον.
 γδέρνω, ἐκδέρω.
 γείρω, ἐγείρω.
 γεῖς, εἶς.
 γέιτος δ, γείτων.
 γελίον τὸ, γέλως.
 γελῶ, ἐξαπατῶ.
 γεμάτος, πλήρης.
 γεμόνω, πληρῶ, ἐτοιμάζω.
 γενάικα ἢ, γυνή.
 γενεά ἢ, γενεά.
 γενήσιμος, δ εὐγενής.
 γέννα τὰ, Χριστούγεννα.
 γενοῦάριος, ἰανουάριος μῆν.

γερακάρης δ, ἱερακοτρόφος.
 γέρνζ ἢ, λατ. gerla, μέτρον
 χωρητικότητος.
 γερόντως αἰτ. γέροντζς.
 γερὸς δ, ἰσχυρός, ἀνδρείος.
 γέρρα ἢ, guerza, πόλεμος.
 γεύομαι, τρώγω, ἀπολαύω.
 γή, ἢ.
 γιάνω, θεραπεύω.
 γιάλδς δ, αἰγιαλός, θάλασσα.
 γιάση ἢ, ἴσις.
 γιατί, ἐπειδὴ.
 γιατρεύω, θεραπεύω.
 γιλλοῦ ἢ, γελῶ, μάχος.
 γινίσκομαι, γίνομαι.
 γιόμαν, γιῶμαν τὸ, γεῦμα.
 γιοματζῶ, γευματζῶ.
 γιον, οὖν, λοιπόν.
 γιστέρνα, cisterna, δεξαμενή.
 γίτζαν, γίτζαν ἐπιρ. (ἐκ τοῦ ἴτα;))
 κατ' εὐθέταν.
 γκαλῶ, ἐγκαλῶ.
 γκάρρα ἢ, guerza, πόλεμος.
 γκίλω, ἐγγίλω.
 γληγόρα, ἐπιρ. γρήγορα.
 γλυτόνω, διασώζω.
 γνάζεν (ἀντὶ νᾶζεν, νὲ ἔζη).
 γνώθω - ομαι, ἐννοῶ.
 γνωστικός, φρόνιμος.
 γοί, οί.
 γομάριον - ιν - ἄργιον τὸ, φορ-
 τῖον.
 γόνατον τὸ, γόνυ.
 γονίος δ, γονεύς.
 γορεύομαι (ἐκ τοῦ ἀγορά;) συ-
 ναθροίζομαι.

γουζιάζω, *ушге*, συνειθίζω.
 γούλας δ, (βυζαντινή) ἢ μάλλον
 τουρκική λέξις) πύργος.
 γούμενος - ἔνη, ἡγούμενος.
 γουνάρης, ὁ κατασκευάζων μη-
 λωτὰς (*гуня*).
 γούπος δ, ὑπόγειον κοίλωμα
 (ἐκ τοῦ γύπη = κοίλωμα γῆς, θα-
 λάμη, γωνία).
 γουργιάζω - ριάζω (ἐπὶ γλαυκός
 καὶ κυνός) ὠρύομαι.
 γούρνα ἢ, *урна*, κοίλον μέτρον.
 γούφα ἢ, κοίλωμα γῆς (βλ. γούπ-
 πος).
 γράφος τὸ, ἔγγραφον.
 γράψιμον - (ματὸν τὸ, γραφή,
 ἔγγραφον.
 γράφα ἢ, γαλ. *grise*, λευκόφαιος
 ὀθόνη.
 γριππαρία, γρίππος (ἐκ τοῦ γρι-
 πέυς = ἔλιευς, γρίπος = δίκτυον)
 ἐπιευτικόν, καὶ πολεμικόν πλοῦτον,
 γαλ. *grippe*, *gripperie*.
 γρίσιον, γρόσιον, γροχίον, *грос-*
со, νόμισμα.
 γραίχησι ἢ, εἰδησις.
 γρωνίζω, γνωρίζω.
 γύρισμα τὸ, στροφή - φεγγαρίου,
 τέταρτον σελήνης.
 γυοφύριν, γειοφύριν τὸ, γέφυρα.
 γυρός δ, γύρος.
 γῶ, ἐγῶ.
 δ', δέν, οὐ.
 δακτύλιν - υλίον τὸ, ὁ δάκτυλος.
 δακτύλιν - λίον, - υλίον, ὁ δακ-
 τύλιος.

δαμάλιν - λίον τὸ, δάμαλις.
 δανεικόν τὸ, φέρος.
 δάσκαλος, διδάσκαλος.
 δέ, οὐδέ.
 δειλιάζω, ἀόρ. ἡδειλίσα, δειλιῶ.
 δειλιγός δ, δειλός.
 δελις τὸ, ἡ δελιη.
 δέν τὸ, ἡ θεά.
 δελιοπός - ἡ, -όν, ὑπόλοιπος -ον.
 δεντρὸν τὸ, δένδρον.
 δεσποτικόν τὸ, οἰχημα δεσπότου
 (ἀρχιερέως ;)
 δέτε, προστ. ἔδετε.
 δετιποτένος ὁ (οὐδὲ τιποτένος)
 οὔτιδανός.
 δηγιῶ, μέλ. δηγήσω, δδηγιῶ, ἐ-
 φοδιάζω, ἐτοιμάζω.
 δηλημένος δεδηλωμένος.
 δημαν τὸ, δεσμός, συνθήκη.
 δημένος, δεδεμένος.
 δήνομαι, συνδέομαι.
 διαβάζω, ἀναγινώσκω, μαθητεύω.
 διάβαν τὸ, διάβασις.
 διαβαίνω, διέρχομαι.
 διαβαινωμένος, διαβῆς, παρελθών.
 διαβατὸν τὸ, ἡ διάβασις.
 διαβοῦσα ἢ, διαβῆσα ἡμέρα.
 διαζύγιον τὸ, βάρος πρὸς ἰσοζύ-
 γιον κινήτης γεφύρας.
 διακονήτης ὁ, ἐπικτήτης.
 διακόνιον τὸ, ἡ ἐπαιτεία.
 διάκος δ, διάκονος.
 διαλαλημός, κήρυγμα, δημοπρα-
 σία.
 διαλαλητής, κήρυξ.
 διαλαλιῶ, κηρύττω.

διαλεκτὰ ἐπιρ. κατ' ἐκλογὴν.
 διαφεντεμὸς δ, ἀπαγόρευσις.
 διαφεντεύω, defendere (ἢ διαι-
 νεντεύω) ἀπαγορεύω, υπερασπίζω.
 διαφορεύω, ὠφελούμι.
 διάφορος τὸ, διαφέρον, ὄφελος.
 διδῶ, διδῶ, δίνω, δίδωμι· δίδω
 μέσον - α, εισορμῶ.
 διὰ δ, (ἴσως ἐκ τοῦ dies) ἐφη-
 μέριος.
 δικαῖα ἐπιρ. δικαίως.
 δικήβριος, δεκέμβριος μῆν.
 δικιμάζω, δηκιμάζω, δοκιμάζω.
 δικημὴ ἢ, δοκιμασία.
 δικῆος δ, δίκαιος.
 δίκιον τὸ, δίκαιον, δικαίωμα.
 δικὸν τὸ, ἐδικὸν, περιουσία.
 διαλαημὸς, διαλαημὸς.
 διαπλαζέω - ἔριν - ἴριν τὸ, de-
 plaisir, δυσαρέσκεια.
 διπρόσωπος, ἀνελικρινῆς.
 διπλαρία ἢ, κτύπημα διὰ τοῦ
 πλατέος (διπλοῦ) τῆς σπάθης.
 διαπιργιασμένος, desespéré, ἀ-
 πηλιτισμένος· ταύτῃ παγιασμένος.
 διαφατιάζω, disface, disfacia-
 re, δυσαρεστῶ, κακοποιῶ.
 διχῶς - ὤς, δίχα, ἄνευ.
 δοκιμὴ ἢ, δοκιμασία.
 δόκιμος δ, ἱκανός, πλούσιος.
 δοντάγρα ἢ, κολλαστήριον ἐργα-
 λεῖον (ὀδοντωτῶν τὰ ἄγρα;) vñ
 δὲ καλεῖται ἐν Κύπρῳ ζωντάγρα·
 παρὰ Σουίδα ζώντειον.
 δοντίον τὸ, ὀδούς.
 δόξα ἢ, τιμὴ, ματαιότης.

δοξαρίον τὸ, τῶνον.
 δοξιώτης δ, τοξότης.
 δοξεύγω, τοξεύω.
 δόξου (δέξου), ἰδοῦ.
 δόσιον τὸ, ἢ δόσις, παραχώρησις.
 δούκας, δουκέσας, duca, du-
 chessa, δούξ, δούκησα.
 δουκάτον, ducato, ἐνετικὸν φλω-
 ρόν.
 δουλευτής, θεράπων.
 δουλωμένος, ὑπόδουλος, ὅποτε-
 λῆς.
 δράζω - ἄσσω, ἔρπάζω.
 δράππα ἢ, καταπακτὴ, ἀπόκρυ-
 φος θύρα.
 δρόσος τὸ, ἢ δρόσος.
 δυναστεύγω, βιάζω.
 * δυνάτος, ἰσχυρός.
 δύνομαι, δύναμαι.
 δυστικός, δ ἐκ τῆς δυτικῆς Εὐ-
 ρώπης.
 δυσπλαζέρης, δυσμενής. βλ. δι-
 σπλαζέριν.
 ἴδῶ, ἴδω.
 δώκω, δώχνω, διώκω.
 ἐβάρτησαν, ἤρχισαν.
 ἐβγαρμένος (ἐκβεβλημένος), ἀ-
 πηλαγμένος.
 ἔβγαρ προστ ἐκβαλλε.
 ἐβλέπισις ἢ, φρούρησις.
 ἐβράσαν (ἀόρ. τοῦ βράσσω) ὤρ-
 μησαν.
 ἐγγαστών, ἀνασκολοπίζω.
 ἐγγαστος, (ἔγγατος παρὰ Δου-
 καγγίω λ. κλιματερῆ) ἢ δοκός.
 ἐγγίλει, ἀνήκει.

ἐγγυμασία - χία ή, ἐγγύησις.
 ἐγγυτής δ, ἐγγυτητής.
 ἐγδέρω, ἐκδέρω.
 ἐγδέχομαι, περιμένω (ἐκδέχομαι).
 ἐγδύνομαι, ἀπογυμνοῦμαι· ἐγδύ-
 θη τὰ χωριὰ του, παρεχώρησεν εἰς
 ἕλλον τὰ χωρία.
 ἐγρωνίζω, γνωρίζω.
 ἐγκέστα ή, inchiesta, ἀνάκρι-
 σις.
 ἐγκλέγω, ἐκλέγω.
 ἐγραφος τὸ, ἐγγραφον.
 ἐγροίκησις ή, συνεννόησις.
 ἐδέρεις (β' πρ. ἐνεστ. ἐδέρω) δέ-
 ρεις.
 ἐδηγία ή, (ὁδηγία) ἐτοιμασία.
 ἐδήκτησαν, ἐδέχθησαν.
 ἐζήτησις - τήσις ή, ἐκζήτησις.
 ἐθάφτην, ἐτάφην.
 εἴμεσταν, εἴμεθα.
 εἶπον (α' πρ. ἀορίστου) εἶπον·
 προστ. εἰπέν.
 εἰς ὄλον ἐπ.ρ. ἐν συνόλω.
 εἰσόδεμα τὸ, εἰσόδημα, εἰσοδος.
 εἰσοδος δ, ή ἐτησία εἰσοδος.
 εἶστην (ἀπαρ.) εἶσθαι.
 εἴτι, ὄ,τι.
 εἶχαν (α' πρ. παρ. καὶ ἀορ.)
 εἶχον.
 ἐκανέω (ἐκανέω) ἐξαρκῶ.
 ἐκατάπεν (ἀορ.) κατέπιεν.
 ἐκατσα - ἄτσα (ἀορ. τοῦ κάθη-
 μαί)· ἐκάτσαν εἰς τὸ λαμπρὸν, ἐρ-
 ρίψαν εἰς τὰς φλόγας.
 ἐκδεκῶ, ἐκδικῶ.
 ἐκδέχομαι, ἀναμένω.

ἐκδεχόμενος δ, διάδοχος.
 ἐκδύω, ἀπογυμνῶ τινά τῶν ὑ-
 παρχόντων.
 ἐκλέω, ἐκλέγω, εἰσπράττω.
 ἐκκρυμμαν τὸ, ἐνεδρα.
 ἐκκλησοῦδιν τὸ, (ἐκκλησειδιον) ναί-
 σκος.
 ἐκομπήθην (ἀορ. τοῦ κομπέομαι),
 ἀπέτυχον, ἠπατήθην.
 ἐκοῦνταν, ἔκειντο.
 ἐλα τὸ, ή ἀφιξις.
 ἐλαψεν, ἐλαμψεν.
 ἐλεμονοῦμαι, παθ. ἀορ. ἐλεμο-
 νήθην, πρ. ἐλεμονήθου, ἐλεῶ-οῦμαι.
 ἐλεμοσύνη ή, ἐλεημοσύνη.
 ἐλευθερίζω, ἐλευθερῶ.
 ἐλήα ή, ἐλαία (τὸ δένδρον).
 ἐλίγη ή, ὀλίγη.
 ἐλικία ή, ἠλικία.
 ἐλλιγοῦμαι, λειποθυμῶ.
 ἐμαυτόν του, ἐαυτόν.
 ἐμέεις, ἡμέεις.
 ἐμπαίνω, εἰσέρχομαι, δικαιοῦμαι.
 ἐμποῦσιν (γ' πρ. ὑπ. ἀορ.) εἰ-
 σέλθωσι.
 ἐμπαλῆς - αμῆς δ, bailli, εἷς τῶν
 ἀνωτέρων ἀξιωματικῶν τοῦ βασι-
 λεύου, ἐπίτροπος.
 ἐμπεραδοῦρης δ, imperadore,
 αὐτοκράτωρ.
 ἐμπιλήεις, ἐμπαλῆς.
 ἐμπιστᾶ ἐπ.ρ. πιστῶς.
 ἐμπιστικὸς δ, πιστός.
 ἐμπιστιοσύνη ή, πίστις.
 ἐμπλάζω, ἀπαντῶ (φιλικῶς ή
 ἐχθρικῶς).

ἐμποδισμαι τὸ, ἐμποδίων.
 ἐμπρόσθεν, ἐμπροσθεν, ἐμπροσθεν.
 ἐνάφανεν, ἀνεφάνη.
 ἐγγράλλω (ἀγγράλλω) δυσχεροῦμαι, ὀργίζομαι.
 ἐνεπνιάζομαι, ἐνυπνιάζομαι.
 ἐνεφάνισκα, ἀνεφάνην.
 ἐνκρυμμαν τὸ, ἐγκρυμμα, ἐνέδρα.
 ἐνοία, ἐνοια.
 ἐνοιάζομαι, διανοοῦμαι.
 ἐνοικίατορος ὁ, ἐνοικιαστής;
 ἐντεχάμενος, ἐνδεχόμενος, εὐπαράδεκτος.
 ἐντυμασία ἢ, ἐνδυμασία.
 ἐξάζω, τιμῶμαι.
 ἐξαναδιαλαλῶ, ἐκ νέου κηρύττω.
 ἐξαναλογῶ, μεταμελοῦμαι.
 ἐξαρματόνω, ἀφοπλίζω.
 ἐξεύρω, γινώσκω.
 ἐξεφορτόνω, ἐκφορτόω.
 ἐξήλειψα ἀόρ. τοῦ ἐξαλείφω.
 ἐξημερόνει, φωτίζει ἢ ἡμέρα.
 ἐξηστραφίζω, ἐξοιδανῶ.
 ἐξιππάζομαι, ἀφηνιάζω (ἐπὶ ἵππου).
 ἐξοδος, ἐξόδος ὁ, ἢ, δαπάνη. βλ. ὄξοδος.
 ἐξωδίδω, ὀπεκφεύγω, ἀναχωρῶ.
 ἐξωμέρου ἐπιρ. ὕστερον.
 ἐπαρ' (προστ. ἀορ. τοῦ παίρνω) λαβέ.
 ἐπαρχία ἢ, προξενικὴ δικαιοδοσία.
 ἐπα (ἀόρ. τοῦ πίνω) ἔπιον.
 ἐπεζεύω, πεζεύω, ἀποβαίνω εἰς τὴν ξηράν.

ἐπειδὴν, ἐπειδῆ.
 ἐπετάξα (ἀόρ. τοῦ πετῶ) ἔρριψα.
 ἐπῆα, ἐπῆγα (ἀόρ. πηγαίνω) ἐπορεύθη, καὶ παρέλαβον (ἀντὶ τοῦ ἐπῆρα).
 ἐπῆτιος ὁ, ἐπαίτιος.
 ἐπεσώθησαν, ἀφ' ἤχθησαν.
 ἐπῆκα, ἐνέβην.
 ἐπόθανα (ἀόρ. τοῦ ποθαίνω) ἀπέθανον.
 ἐποστάθην (ἀόρ. τοῦ ἀποσταίνω) ἐκουράσθην.
 ἐπῶ (ἀόρ. ὕποτ.) εἶπω.
 ἐργατον τὸ, ἔργον, κακὴ πρᾶξις.
 ἐρημιάζω, ἐρημώω, ἀφανίζω.
 ἐρῖσα (ἀόρ. τοῦ δρίζω), διάταξα.
 ἐρμάζω (ἀρμάζω) νυμφεύω.
 ἐρματόνω (ἀρματόνω) δοπλίζω.
 ἐρκομαι, παρ. ἐρκομουν, ἐρχομαι.
 ἐρχεσα (ἀόρ. τοῦ ἀρχεύω) ἤρχισα.
 ἐρχόμενος ὁ, μέλλων χρόνος.
 ἐσήμερον, σήμερον.
 ἐσμιζεις ἢ, σμιζεις, συνουσία.
 ἐσοῦ, ἐσὺ, σύ.
 ἐσπίτιον (σπίτιον), οἰκία.
 ἐσόμπαψα (ἀόρ. τοῦ συμπαύω), ἀπέλυσα.
 ἐσπλαχνίζομαι, εὐσπλαχνίζομαι, λυποῦμαι.
 ἐτὰ ἢ, ἐτᾶ, ἡλικία.
 ἐτζουρία ἢ (ἐκ τοῦ ζούρα = ῥύπος) προσβολή.
 ἐτιμάζω - ομαι, ἀόρ. ἐτιμάσα, ἀτιμάζω.

ἔτοιμος, πρόθυμος, εὐπειθής.
 ἔτον, ἦτο καὶ ἦσαν.
 εὐαγγελιον τὸ, εὐαγγελικὴ ἀλή-
 θεια.
 εὐαγγελιστῆς ὁ, ἐκκλησιαστικὸν
 ἀξιῶμα.
 εὐγατίζω (εὐγάζω) αὐξάνω.
 εὐκαιρα ἐπιρ. ματαίως.
 εὐκαιρη ἡ, κενή, ἀφύλακτος.
 εὐκαιρῶ - ὄνω, ἐκκενῶ, ἐγκατα-
 λείπω.
 εὐκερρίζομαι, εὐχαριστῶ.
 εὐκαριστία ἡ, εὐχαριστία.
 εὐκομαι, εὐχομαι.
 εὐρισκα (παρ. τοῦ εὐρίσκω) εὐ-
 ρισκον.
 εὐρισκόμενος ὁ, παρὼν χρόνος.
 εὐχαρίζομαι, πρ. ἐν. εὐχαρίστου,
 ἀόρ. εὐχάρην, εὐχαριστῶ.
 ἔφαν (γ' πρ. ἀόρ.) ἔφαγεν.
 ἔφην (γ' πρ. παρ.) ἔφασκεν.
 ἔφηκα (ἀόρ. τοῦ φτιάνω) κατα-
 σκεύασα.
 ἐπίλορχος ὁ, ἐπίλορχος.
 ἐφτάνω, φθάνω.
 ἐφφικιάτορος (ἐ ἔχων ἐφφίκιν), ὁ-
 πάλληλος.
 ἐφφίκιν τὸ, officio, ἀξιῶμα· ὁφ-
 φίκιον.
 ἐφφίτον τὸ, afflictus, ἐνοικλα-
 σις.
 ἔχαν (γ' πλ. πρ. παρατ.) εἶχον.
 ἐχθρὴ ἡ, ἐχθρά.
 ἔχοντα, ἔστοντα, ἔκλ. μετοχαί
 ὡς μόρια συνδετικὰ τιθεῖσθαι, ἀφ'
 οὗ, ἐν ᾧ.

ΜΕΣ. ΒΙΒΑΙΟΘ. Β΄.

ἐχρονία ἡ, χρονία, ἔτος.
 ἔψα (ἀόρ. ψάω), ἤγγισα.
 ζάλη ἡ, καταταγῆς.
 ζαμμῆς ὁ (ἐκ τοῦ ζιμμα;), ἡ λα-
 βίς πρὸς σύλληψιν τῶν ἡμετέρων
 ἀνθρώπων.
 ζαρβὸς ὁ, ἀριστερός.
 ζαρπωτής (ἐκ τοῦ ζρπαξ);
 ζάριν τὸ, οἱ κύβοι.
 ζάχαρη - χάρη ἡ, ζαχάρην τὸ,
 γεν. ζαχάριτος, πλ. τὰ ζαχάρητα
 - ιτα, σάκχαρ.
 ζευγάριν τὸ, ζεῦγος.
 ζευστὸς (ζεστὸς) βραστός.
 ζήλα ἡ, ζηλοτυπία.
 ζηλεύγω, ζηλώω.
 ζημιὰ - μιὰ, ζημία.
 ζημίω - ἰώνω, ζημιῶ.
 ζηνηλόμος, gentilhomme, εὐ-
 γενής.
 ζηποῦνιν τὸ, giurone, ἐσωφρό-
 νιος ἐσθής.
 ζιτίλ ὁ, gentil, εὐγενής.
 ζιῶ, ζῶ.
 ζυγή ἡ, ζυγός.
 ζωδίων τὸ, ζώδιον.
 ζωὴ ἡ, τὰ πρὸς ζωάρκειαν.
 ζώση ἡ, ζωή.
 ζῶντα, ζῶντος.
 ζῆ, αἶ.
 ζλιακὸς ὁ, στοὶ πρὸ τῆς θύρας
 τῆς οἰκίας.
 ζιθαμαν, ζιλομεν.
 ζιμισον τὸ, ζιμισυ.
 ζξεῦρε (προστ. ἐν. τοῦ ζξεύρω),
 ζξευρε.

40

ἡξηγήθην (ἀόρ. τοῦ ἐξηγοῦμαι).
ἐξηγήθην.

ἦνι τὸ, (—) ἡ συγκέντρωσις.

ἡπόρεια (ἡμπόρεια) ἡδυνήθην.

ἦρτα, ἦλθον.

ἦτζου, οὕτως.

ἦφελῶ, ὠφελῶ.

θαλάσσου τῆς, θαλάσσης.

θανατήσιμος, θανάσιμος.

θανατικὸν τὸ, ἐπιδημικὴ θανα-
τικὴ νόσος.

θανάτοι οἱ, θάνατοι.

θαύγω, θάφτω.

θαυμάζουμεθ'αν, θαυμάζομεν.

θαφίον τὸ, ταφὴ, τάφος.

θειορκίζω, ξεορκίζω.

θειὸς ὁ, πληθ. θειοῦδες, θγειοῦ-
δες, θεῖος, θεῖοι.

θέλημα - λῆμαν τὸ, θέλημα.

θεσμένος, συντεθειμένος.

θεωρῶτα (μετ. ἄκλ.) θεωρῶν.

ἴντα, τίνα.

ἴχια - ἰχία (ἴσια), κατ' εὐθείαν.

καβαλλάρης, cavalierre, ἵππεύς,
ἵππότης. καβαλλάρια ἡ, ἵππότης.

καβαλλαρόπουλος, ὁ υἱὸς τοῦ ἵπ-
πετου.

καβαλλίεμαν τὸ, πνευμα.

καβαλλικεύω, ἵππεύω.

κάβοι οἱ cavo, δεσμὸς φιλίας.

κάθα, κάθε, καθ' ἓν.

καθαιρῶ, καθαρίζω - ομαι, κα-
θαίρω, ἐκλέγομαι.

καθαρός, γνήσιος, ἀθῶος.

καθημένος ὁ, ἐφαρμοζόμενος, ἐ-
ρειδόμενος.

καθημέρι τὸ, καθ' ἐκάστην ἡμέραν.

καθολικὴ ἡ, μητροπολιτικὸς ναός.

καθολικὸς, γνήσιος.

καθόρδυνα (κατὰ ordino) κατὰ
τάξιν.

καιρός ὁ, χρόνος, ἄνεμος.

καβαλκάριον τὸ, calvario, ὁ
Γολγοθᾶς.

κακοδικῶ, ἀδικῶ, βλάπτω.

κακοθανατίζω, κακοθανατῶ τινα.

κακόκαρδος ὁ, τεθλιμμένος.

κακονῶθω, κακὴ διαλογίζομαι.

κακόποτον τὸ, ἀηδές.

κακὸς -, καὶ ἄσημος τὸ γένος.

κακότυχος, ἀτυχῆς, μοχθηρός.

κακουργία, κακὴ πρόθεσις.

κακουχίζω, ἀσθενῶ.

κακοψυχῶ - χίζω, ἀσθενῶ βα-
ρέως.

κακόψυχα ἐπιρ. ἀσθενῶς.

καλὰ τὰ, ἀγαθὰ, κτήματα.

καλὰ ἐπιρ. καλῶς, λίαν.

καλαμάριον τὸ, καλαμάριον· με-
χαρτὴν καὶ καλαμάριν, ἐγγράφως.

καλαμερὰ τὰ, σιτηρά.

καλάμιν ζαχάριτος, ὁ σακχαρο-
κάλαμος.

καλαφατίζω, calafatare, ἐπι-
διορθῶ πλοῦτον διὰ στυπείου καὶ
πισσασφάλτου.

κάλεσμαν τὸ, πρόσκλησις εἰς συμ-
πόσιον, καὶ αὐτὸ τὸ συμπόσιον.

καλεσμένοι οἱ, συνδατυμόνες.

καλίσα ἡ, ἐν. calice, ἱερὸν σκεῦος.

καλλιτερίζω, τρέπομαι ἐπὶ τὰ
βελτίω (ἐπὶ ἀσθενοῦς).

καλόγραφα (καλογραφία) ἡ μο-
ναχὴ.

καλοδηγοῦμαι, καλῶς οἰκονομοῦ-
μαι.

καλοκαῖριν τὸ, θέρος.

καλοπήγερος, ἀγαθός, φιλήσυχος.

καλ. ρροβικός, εὐτυχής.

καμακεῦω, περὶ διὰ κάμακος,
ἀκοντίζω.

καμήλα ἡ, καμηλίον τὸ, κάμη-
λος.

καμίνιν τὸ, κάμινος.

καμὸς δ, καῦμα, φλῶξ τῆς καρ-
δίας.

καμουμένον τὸ, πεπραγμένον.

καμπάνα, campana, δ κώδων
τοῦ ναοῦ.

κάμπος δ, campo, πεδίον, στρα-
τόπεδον.

κάμωμα τὸ, κατόρθωμα, γιγνώ-
μενον.

κάνξ ἡ, canna, κάλαμος, μέ-
τρον ὕψους.

κανεῖς, κανεῖς, οὐδαίς.

κανίσκιν - νίσκιν τὸ, δῶρον (ὡς
προσφερόμενον ἐπὶ κανισκίου).

κανοῦ ἐπιρ. (κᾶν οὐ) ἄλλως, μά-
την.

κανοῦνιν - νίον τὸ, ἡ θερμαστρίς.

καντάριον τὸ, cantaro, δ στα-
τήρ.

καντζηλέρης - λιέρης δ, cancelli-
liere, καγγελάριος, γραμματεὺς.

καντήλα ἡ, candela, λυχνία.

καντιτὰ, quantita, ποσότης.

κάντουνον, τετρα - τὸ (τετρα -

angulus) τετράγωνον, μέγιστον.

κάπγοι, κίπιοι, τινές.

καπετανίκιν, τὸ ἀξίωμα τοῦ κα-
πιτάνου, καὶ ἡ ναυαρχίς.

καπετάνος - πητάνος δ, καπιτά-
νος, στρατηγός, ναύαρχος.

καπνός, δ ἐπὶ τῆς οἰκίας (κα-
πνοδόχης) φόρος.

κάποσος - πόσος, μερικός.

κάποτὲ, ποτὲ.

καπουτζεττίον τὸ, - πολεμικὸν
ὄργανον.

καραβάνη ἡ, στρατιωτικὸν σκευός.

καραβέλλα ἡ, καράβιν - βίον τὸ,
πλοῖον.

καραβοκύρης - κύρις - κυρός, δ
πλοίαρχος.

κάρβουνον τὸ, carbone, ἔν-
θραξ.

καρδία ἡ, τὸ μέσον, δ μυχός.

καρεντιάζω, carezziare, ἐκτι-
μιῶ, λαμβάνω ὅπ' ὄψιν τὰ λεγό-
μενα.

καρῆ ἡ, βλάξ;

κάρινος (καρύϊνος) δ ἐκ ξύλου
κορμῶ καρύας.

καρὶν τὸ, carino, ἀνακριτικὸν
ἢ βασανιστικὸν ἐδώλιον τῶν Ἑνε-
τῶν ἐν Κύπρω.

καρῶγ τὸ, carro, ἡμάξιον.

καρτάνη ἡ, quartana, (febris),
τεταρτάτος πυρετός.

καρτσὰ τὰ, (πιθανῶς ἐκ τοῦ παρ'
Ἡ΄ συχῶ κέρσα, ἀσιανὸν νόμισμα)
χρήματα.

καρφίν - φῖον τὸ, ἥλος.

καρφώνω, ἡλῶ.
 κάσα, *cassa*, ταμίειον.
 καστελλάνος, *castellano*, φρούραρχος.
 καστέλλιν - λιον τὸ, *castello*, φρούριον.
 καστηγαρίζω, *castigare*, τιμωρῶ.
 κάστρον, *castrum*, φρούριον.
 καταβγδίων τὸ, κατευοδίων.
 καταβγοδοῦμαι, κατευοδοῦμαι.
 καταγνώω, κατηγορῶ,
 κατάδικα ἐπιρ. ἐναντίον.
 κατάδικος, ἐναντιός, πολέμιος.
 κατακουρσεύω, διαρπάζω.
 κατάλος ὁ, κατάλυσις, καταστροφή.
 καταλύω, ἀφανίζω, φονεύω.
 καταμακχεύω, κατασφάττω.
 κατᾶμματα (κατὰ ὄμματα) κατὰ πρόσωπον.
 καταμασσῶ, συζητῶ.
 καταμπλέκω, διαβάλλω.
 καταπατητής, κατάσκοπος.
 καταπρόσωπα ἐπιρ. ἀντικρὺ, ἐναντίον.
 καταπροσωπίζω, ἀντεπεξέρχομαι, ἐναντιοῦμαι.
 καταρτίον - ἄρτιον τὸ, ἰσθὸς τοῦ πλοίου.
 κατάστημαν τὸ, πρᾶξις, κατόρθωμα.
 καταστήνω, ἄορ. ἐκαταστήσα, κ.θίστημι, ἐργάζομαι ἐπὶ κακοῦ.
 καταφύγιον τὸ, καταφύγιον.
 καταχερδός ἐπιρ. ἐνταλώς.

κάττα, *catta*, ἡ γαλῆ· ἄρσεν.
 δ κάτος.
 καταβγῶ (ὄπ. ἀορ.) καταβῶ.
 κάτερον - τεργον τὸ, τρίτηρης.
 κατζουρίζω, - περικαίω.
 κατηγόρησις, κατηγορία, μομφή.
 κατήφορος ὁ, κατωφερὴς τόπος.
 κᾶτις, κᾶτις, πλ. κᾶτινες, κᾶτινές, τίς, τινές.
 κάθοθεν τὸ, καθ' ἓν, ἕκαστον.
 κατ' ὀλίγου, κατ' ὀλίγον.
 'κατὸν, ἕκατόν.
 κάτσιμον τὸ, διατριβή· - πέτρας, θεμελίωσις λίθου.
 κατούνα ἡ, στρατόπεδον.
 κατῶγιν τὸ, κατώγειον οἰκίας.
 καύω, καύγω - ομαι, ἄορ. ἐκάγην, καίω - ομαι.
 καύχα ἡ, (βαῦχος - κίς;) παλαιχίς.
 καφιζίον τὸ (ἐκ τοῦ παρὰ Σουίδα κάβος, μέτρον σιτικόν) μέτρον ξηρῶν καρπῶν.
 κῆ, κῆα, κῆω, ἐκῆ.
 κελλάριον τὸ, *cellarium*, ἀποθήκη ζωοτροφιῶν.
 κελλίν - (ον τὸ, *cella*, δωμάτιον, ἀποθήκη.
 κεντῶ (κενῶ)· ἐκεντῶσαν τὸν τοῖχον, ἔρριψαν -.
 κερατζιά - τζία ἡ, κεράτιον τὸ δένδρον.
 κεράτζιν τὸ, κεράτιον ὁ καρπός.
 κεργίν, κερῖν τὸ, κηρίον.
 Κερική - ρική ἡ, Κυριακὴ ἡμέρα.
 κερένος ὁ, κήρινος.

καστούν ή, question, διάνεξις.
κεφάλαιον τὸ, κεφαλαϊῶδες ζή-
τημα.

κεφάλη, πλ. κεφαλάδες, κεφαλή.
κεφαλιάτικον τὸ, κεφαλικὸς φέ-
ρος.

κεφάλιν τὸ, ἀρχηγός.

κηνουργίον τὸ, καινὸν, καινουρ-
γίε.

κιβοῦριν τὸ, (ἐκ τοῦ παρ' Ἑσ-
χύου κύβας ή σορὸς) τάφος.

κιλιτρία (ἐκ τοῦ cella;) ὑπηρέ-
τρια.

κιλοῦρης (πιθανῶς δ παρὰ βυ-
ζαντινοῦς κελάρειος), εἰσπράκ-
τωρ.

κιλλάκιν τὸ, προκάλυμμα τῆς
κεφαλῆς· ἐκλήθη δὲ οὕτως (ὡς ἐ-
ξαιργασμένον ἐξ ἐρίων τῶν τράγων
τῆς Κιλικίας. Ducange, κιλιάκιον,
κιλίκιον).

κινητικὸν τὸ, κινητὴ περιουσία.

κιντυνεύω - νεύγω, κινδυνεύω.

κίντυνος δ, κίνδυνος.

κιτάσσα ή, quitanze, ἐξόφλη-
σις χρέους.

κιτιάζω, quitare, ἐξοφλῶ.

κιτρομηλία ή, περσικὴ μηλιά,
νεραντσία.

κιτρομηλόφυλλον τὸ, φύλλον τῆς
κιτρομηλιάς.

κλακπωμένος (κλάπα = ποδο-
κάκη) ἄλυσσδετος.

κλερονόμος - νόμησσα, δ, ή κλη-
ρονόμος.

κλεψία ή, κλοπή.

κλήμα ή, (καλῶ) εὐωχία.

κλήρος τὸ, δ ἐκκλησιαστικὸς
κλήρος.

κλησιαστικὸς, ἐκκλησιαστικὸς, ἑ-
ρωμένος.

κλιάρος δ, κριός.

κλορονόμος δ, κληρονόμος.

κλόστην τὸ, cloître, μοναστήριον.

κλουθὶν τὸ, κλωθός.

κλουθῶ, ἀκολουθῶ.

κλωθογυρῶ, περικυκλῶ.

κοιμητήριον τὸ, κοιμητήριον.

κοίταμαι - τομαι, κείμαι.

κοιτιάζω βλ. κιτιάζω.

κολακίον τὸ, κολακεία.

κόλλα χαρτίν, φύλλον χάρτου.

κόλφος δ, κόλπος θαλάσσης.

κόμμαν τὸ, ἀποκοπή, ἀκρωτη-
ριασμὸς - κεφαλῆς, ἀποκεφάλις.

κομματίον τὸ, τμήμα - πρὸς

κομματίον, ἐν πρὸς ἕν.

κομμοκεφαλιάζω, ἀποκεφαλιζῶ.

κομμοκέφαλος, δ ἔχων κεκομμέ-
νην τὴν κεφαλὴν.

κομπόνω, κομυπώνω, κομπώνω,
(κομπόω) ἔξαπατῶ.

κόμπος δ, πνιγμός.

κομποτής, πλ. κομποτάδες, ἀπα-
τεῶν.

κόμμαν, κόμμαν.

κόντα (κοντὰ) ἐπιρ. πλησίον.

κοντάριον, ἀκόντιον.

κοντῆσιν - ὅσιν τὸ, μικρότερον
ξύλον τοῦ σταυροῦ.

κοντολογία (κοντὸς λόγος) βρα-
χυλογία.

κοντοκρατοῦμαι, ἐνδοιάζω.
κοντοσταύλενα ἢ, σύζυγος τοῦ
κοντοσταύλη.
κοντοσταύλης δ, *contestabile*,
εἰς τῶν ἀνωτάτων ἀξίωματικῶν.
κοντοσταυλικὴν τὸ, ἀξίωμα τοῦ
κοντοσταύλη.
κοντοστέκομαι, βραδυπορῶ, πα-
ραμένω.
κοντότερος δ, πλησιέστερος.
κοντοφθάνω, προσεγγίζω.
κόπια ἢ, *coria*, ἀντίγραφον.
κοπέλλα ἢ, παιδίσκη.
κόπελος - πέλλιν, ὑπηρέτης.
κοπίδιν τὸ, ἢ κοπίς τοῦ κατέρ-
γου.
κορακίζω, (κοράκιον) ἀγκιστρῶ.
κορδαίνω - ὄνω, χορδῶ τὸ τό-
ξον.
κορμίν - ἴον τὸ, σῶμα ἀνδρός,
καὶ κορμὸς δένδρου.
κορνιακτὸς δ, κονιορτὸς.
κόρπος, κόπος δ, *colpo*, τραῦμα.
κορπωμένος, τετραυματισμένος.
κορφῆ ἢ, κορυφή.
κορτέσικα βλ. κουρτέσικα.
κοτεύω, κοντεύω, προσεγγίζω.
κόττα ἢ, *cotta*, ἐπανωφόριον.
κοττένος δ, (*cotone*), βαμβά-
κινος.
κουβαλίω - ῶ - λίω, μεταφέρω,
πωρεύω.
κουβαλητὸς δ, δι' ἄλλου μεταφε-
ρόμενος.
κουβέρτα ἢ, *couverte*, κατὰ-
στρωμα πλοίου.

κουβεντιάζω, *convertire*, συν-
όμνυμι κατὰ τινος.
κουβερνιάζω, κυβερνῶ.
κουβέρνος - νούρης δ, κυβερνήτης.
κουβερτιάζω, κουφερτιάζω.
κουβουκλιν τὸ, *cubiculum*, σκέ-
πασμα τοῦ ναοῦ.
κουζιν τὸ, πίθος.
κούζω, βοῶ.
κουκουτίν τὸ, δ χῶρος.
κουκουφὰ πλ. ἢ κουκουφάδες,
(δ κουκούφας παρ' Ὠραπόλλωνι)
γλαύξ.
κουμενταρία ἢ, *commanderie*
οὕτω καλοῦνται τὰ ἐν Κύπρῳ τέσ-
σαρα χωρία Πλατανιστῶ, Φινίκι,
Μοναγροῦλι καὶ Κολόσι τὰ ὑπὸ τοῦ
Οὐγου Α' (1210) δωρηθέντα εἰς τὸ
τάγμα τῶν Ἰωαννιτῶν, ὡς ὑπὸ τα-
ξιάρχου (*commandeur*) διοικου-
μενα· ἐκ τούτων δὲ παρήγετο καὶ
δ μέχρι νῦν περιώνυμος Κύπριος
οἶνος *κομμανταρία*.
κουμεντούρης, δ διοικητὴς τῆς
ἐν Κύπρῳ *κομμενταρίας*.
κουμέρκιν τὸ, δ ἐπὶ τῶν ἐμπο-
ρευμάτων (*commercio*) φόρος, τε-
λωνεῖον.
κουμμερσάρης δ, *commissaire*,
ἐπίτροπος.
κουμνίν τὸ, μικρὰ λάγνος.
κουμούνην - οὔνην τὸ, *commu-
ne*, κοινότης (πολιτεία Ἐνετίας
καὶ Γενούης).
κουμπάρος δ, *compare*, ἐκ βα-
πτίσματος συγγενής.

κουμπίζω, κουμπῶ, ἐρείδομαι.
κουμπλεζιάζω, comploter, ρα-
διουργῶ.

κουντέτε - ος ὁ, contento, εὐ-
χαριστημένος.

κουντεντιάζω, κουσεντιάζω, con-
tentare, εὐχαριστοῦμαι, συναινῶ.
κουντσοτριάζω, contrastare, ἀν-
τιλογῶ, ἀνθίσταμαι.

κουντετζιούν η, conditione, τά-
ξις κοινωνικῆ ἀνθρώπων.

κούντης - τέσσα, conte - essa,
κόμης - ησσα.

κουντουμάσα - ματζιδν, contu-
macia, πρόστιμον.

κουντουνάτζη η, condanna-
zione, καταδίκη.

κοῦντρα, contra, ἐναντίον.

κουπανίζω, διὰ κοπάνου τρῆω.

κουπίον τὸ, ἡ κώπη.

κουράσα η, cuirasse, θῦραξ.

κουργιάζω, curare, φροντίζω,
διανοοῦμαι.

κουρουνιάζομαι, couronner, στέ-
φομαι.

κουρούνιασμαν τὸ, ἡ στέψις.

κουρσάρος ὁ, corsaire, κατα-
δρομεύς.

κουρσάρικος, καταδρομικός.

κουρσεύω - τζεύω, κουσεύω, λη-
λατῶ, ἀφανίζω.

κοῦρσος τὸ, ληλασία.

κουρτέλλα η, ἐν. cortela, πλα-
τέα μάχαιρα.

κουρτεσία - χία, cortesia, εὐ-
γενής συμπεριφορά.

κουρτέσικα ἐπιρ. εὐγενῶς, πλου-
σιοπαρόχως.

κουρτέσικος, εὐγενικός.

κουσέλιο τὸ Διᾶξε, ἐν. consegio
de Diese, τὸ ἐν Βενετία συμβού-
λιον τῶν δέκα.

κούσουλος ὁ, console, πρόξε-
νος.

κουστουμίον τὸ, costume, ἔθι-
μον.

κουτάλιν τὸ, κοχλιάριον.

κουτζούλης ὁ, (κουτρούλης) κε-
καρμένος, ἐμπαικτικῶς δὲ δλατῆνος
ἱερεύς.

κούφανος - φάνος - φανός ὁ, gon-
fanone, βασιλικὴ σημαία.

κουφερμαιάζω, convertire, προσ-
ηλυτίζω, διανοοῦμαι

κουφέττον, confetto, ἐπιδόρπιον.

κουφορτιάζω, ἀνακουφίζω, πα-
ρηγορῶ.

κουφός, κωφός.

κοχλήν τὸ, εἶδος ἐρίου, (ἐκ τοῦ
κόχλω = γυρίζω;) κακλωσμένος;
γαλ. cochlie (Mas Latrie III,
245.), ὕφασμα μάλλινον.

κοψιάρης (ἐκ τοῦ κόπτω) λειπο-
τάκτης.

κράζομαι, καλοῦμαι.

κρασὴ ἡ, κράσιν - σίν τὸ, οἶνος.

κράτήματα τὰ, κτήματα.

κράτησις ἡ, ἰδιοκτησία.

κρατοῦμαι, ὀποχρεοῦμαι· κρα-
τούμενος ὁ, ὀπόχρεως.

κρεμάζω - μμάζω, κρεμῶ, ἀπαγ-
χονίζω.

κρεμίζω - μιρίζω, κρημνίζομαι.
 κρεμμύς δ, κρημνός.
 κρήσας τὸ, πλ. κρήατα - άτα, κρέας.
 κρίμαν τὸ, *crima*, άδικία, ἔγκλημα, ἁμαρτία.
 κρινέλλια τὰ, *crénaux*, ἐπάλλξεις φρουρίου.
 κρινίσκω, κρίνω.
 κρίνω, δικάζω, δίκαιω.
 κρίσις ἡ, δίκη, δικαιοσύνη, ἐκδίκησις.
 κριτής, πλ. κριτάδες, δικαστής.
 κριτηρεύω, βασανίζω.
 κρόνακα ἡ, *crunaca*, χρονικόν.
 κρουδέλ δ, *crudele*, σκληροκάρδιος.
 κρούω, ἀποκρούω, πλήττω.
 κρύβγομαι, κρύπτομαι.
 κρύβγω, κρύπτω.
 κτηνὰ τὰ, κτήνη.
 κτιζώ, οικοδομῶ, ἀναδεικνύω τινά.
 κύρης, κύρις δ, κύριος, αὐθέντης· θηλ. κυρά.
 κυβεντίζω, πομπεύω.
 κωλοσέρνω - σύρω, θανατῶ σύρων ἀπὸ τῆς οὐρᾶς τοῦ ἵππου· ἐν μαρτυρίῳ Κυπρίων (σελ. 38) γράφεται βωλοσύρω.
 λαβόνω, τραυματίζω.
 λαγῆνιν τὴ, λάγηνος.
 λαγηνόπουλον τὸ, μικρὰ λάγηνος.
 λαγικὸς δ, λαϊκός.
 λαγκία ἡ, διὰ λαγκίας (λόγῃς) πληξίς.

λαγωνικόν τὸ, θηρευτικὸς κύων.
 λάδιον τὸ, ἔλαιον.
 λακτία, λαχτία ἡ, λάκτισμα.
 λάμνημαν (ἐκ τοῦ ἐλαύνω) κουπίων, κωπηλασία.
 λαμπρὸ τὸ, κεραυνός· λαμπρός δ, λαμπρὸν τὸ, πῦρ· λαμπρὸν Ἑλληνικόν, τὸ Ἑλληνικὸν πῦρ.
 λαμπαχίον (ἐκ τοῦ κυπρ. λαμπάζω = παραφρονῶ) παραφροσύνη.
 λάς οἱ (λαδὸς) ὄχλος, θεράποντες· λάς τῆς μέσης, ὕβριστικὸν ἐπώνυμον τῶν Γενουηνοίων· λάς τῶν ἀρμάτων, δπλῆται, ἀρματολοί.
 λάσσω (δλάσσω) δλακτῶ (ἐπὶ ἀνθρώπου ἀπέλιδος).
 λεθερῶ, ἐλευθερῶ.
 λειτουργιὰ, λειτουργία ἐκκλ.
 λειτοῦργος, λειτουργὸς ἐκκλ.
 λειχοῦσα ἡ, λεχώ.
 λεμεντιάζομαι, *lamentare*, παραπενοῦμαι.
 λησμονῶ, λησμονῶ.
 λευθέρος, λευτέρος, ἐλεύθερος.
 λευτερῶ - ρόνω, ἐλευθερῶ.
 ληθ ἡ, ἔλαια τὸ δένδρον.
 ληγάτος, *legatus*, παπικὸς Ἐξαρχος.
 ληστάδες οἱ, πλ. τοῦ ληστής.
 λιζάτον τὸ, ἀξίωμα τοῦ λιζίου.
 λιζιος - ιὸς δ, *ligius*, ὑποτελὸς τιμαριούχος.
 λικουβριάζω, *recouner*, συναθροίζω.
 λικτινέντος δ, *luogotenente*, τοποτηρητής, ἐπιστάτης.

λιμνιάνας, λιμνάνας δ, λιμνήν.
 λιπέρτα ή, liberta, ελευθερία.
 λογάριον τὸ, πολύτιμα εἶδη, χρήματα.

λογή, λοή ή, τρόπος, εἶδος.
 λογίχτον τὸ, λόγος, ἔρις.
 λόγου μου, σου, του, ἐγώ, σὺ, αὐτός (ἐν γενικῇ ἰδίως).

λοιοπονίον, συνδ. λοιπὸν, οὖν.
 λοκότενον, λοκοτήνην - ἴνι τὸ, (δλοκοτήνην, ἐκ τοῦ δλον οοτιο = πεπυρακτωμένον, ἡ κόττη = ἐρυθρὰ λοφιὰ τοῦ ἀλάκτορος), ταῦτὸν τῶ ὑπερπύρω, χρυσοῦν νόμισμα.

λόγιζα, λότζα ή, logia, θάλαμος, αἶθουσα, καὶ τὰ ἐν Κύπρω προξενία τῆς Γενούης καὶ Ἐνετίας.

λοσύρω, ἀπαύστως (δλοὲν) σύρω τινά.

λοσιμένος (ἐκ τοῦ λῆστος;) ἀγαπητός.

λουξουρία ή, luxuria, λαγναία.
 λουσεργίον - ἔριν τὸ, (navis lusuria) εἶδος πολεμικοῦ πλοίου.

λουστρένω, lustrare, λαμποκοπῶ (ἐπὶ καινουργοῦς νομίματός).
 λουχέρης δ, - ὑπασπιστής ἡγεμόνος.

λυγναψία, λυχναπία ή, λυχναψία, δωρεὰ εἰς ἐκκλησίαν πρὸς λυχναψίαν.

λυκή ή, λυκοφιλία.
 λύκος δ, ἄνθρωπος φερόμενος ὡς λύκος.

λυμπὰ τὰ, οἱ ὄρχεις.

λυπούμεθαν, λυπούμεθα· λυπήθου, λυπήθητι.

λύπησις ή, λύπη.

λυχνάριον τὸ, λυχναία.

λῶ, λῶω.

λωδὸς δ, λεπρός.

μάγγανον, μάνγκανον, πολεμικὸν ἀμυντικὸν ὄργανον πρὸς ἀποτροπὴν τῶν πετροβόλων. Μαυρικ. Στρατηγ.

μάγιος, μὰς δ, μάδος μὴν· κόπτω τὸν μάν, ἑορτὴ τῆς πρώτης μαίου, καθ' ἣν εἰς τὰς πεδιάδας ἀπὸ πρώτας ἐξερχόμενοι ἀνθολογοῦσι.

μάγγιπος, mancers, ἀρτοποιός. μαθητεύω, μαθητεύομαι, ἐκπαίδεύομαι.

μακάρι, (τὸ μακάρι τῶν ἀπαυδύτων εὐκτικὸν ἐπίρρημα, ἀντὶ τοῦ εἶθε καὶ αἶθε. Σουδάς) ἰτ. magari.

μακελλέον, macello, σφαγή.

μακελλεύω, macellare, σφάζω.

μακζενόν τὸ, ἀρχ. γαλ. mahzen, ἀποθήκη ἐμπορευμάτων.

μακκαία ή, μακρά.

μακρόσιν τὸ, μακρὸν ξύλον τοῦ σταυροῦ.

μάκρυσμαν τὸ, μέγρος, ἀναβολή.

μαλακτιαίνω, μαλάσσω, καταπραΰνω.

μαλλίν τὸ, ἔριον.

μάλλωμαν, μαλλώματον τὸ, σύγχυσις, ἔρις.

μάλωτος δ, μάλωτον τὸ, αἰχμάλωτος - ον.

μαμαλοχος, μαμουλούκης - λοῦ-
κος δ, Αιγύπτιος ἱππεύς.

μαμμου ή, μάα.

μάνα, μήτηρ· μάνας υἶδς, ἀρει-
μάνιος νεανίας.

μανίκιν τὸ, *manica*, χεῖρις ἐν-
δύματος.

μαντάτον, *mandato*, εἶδησις·
μαντάτα, συμφωνία.

μαντατοφορία, ἐπίσημος ἀπο-
στολή.

μαντατοφόρος, ὁ φέρων μαντά-
τον, βασιλικὸς ἀπεσταλμένος.

μαντενιάζω, *mantenire*, δια-
τηρῶ.

μάντζε, μάντζε τὸ, *hommaggio*,
ἐκδήλωσις σεβασμοῦ καὶ ὑποταγῆς
πρὸς ἡγεμόνα.

μαντύλιον τὸ, χειρόμακτρον.

μαούνα ή, *mahona*, ἐμπορικὴ
ἐταιρία τῶν Γενοσησίων.

μαππεμουντι τὸ, *mappemon-
do*, γεωγραφικὸς ἄτλας.

μάργαζε τὸ, εἶδος μαλλίου, (ἐκ
τοῦ μάργαρος;) πλυμένον; μαργα-
ζάνης, ὁ λευκαντής;

μαριτζᾶς, *maréchal*, στρατη-
γός.

μαρκίς, *marquis*, μαρκήσιος.

μαρμαρένος δ, ἐκ μαρμαροκο-
νίας.

μαρτζάσιον τὸ, *jus marzaso-
nis*, ὁ ὑπὸ τῶν δουλοπαροίκων
τιμῆνος φόρος ἐπὶ τῶν κατεχομέ-
νων κτηνῶν.

μᾶς, ἡμᾶς.

μασαρία ή, *masseria*, λεπτὸν
ἐμπόρευμα.

μαρτυρία ή, βάσανος.

μαστοργία, συντεχνία.

μαστορεύομαι, παραβάλλομαι.

μάστορος, μάστρος, μάστρε, *mae-
stro*, αὐθέντης, ἀρχηγὸς συντεχνίας,
ἀρχαιοκοδόμος, μουσικὸς, ὁ ἐπὶ τῶν
φρουρῶν προϊστάμενος, τίτλος ἱα-
τροῦ, καὶ ὁ μάγας μάγιστρος τοῦ
ἐν Ρόδῳ τάγματος τῶν Ἰωαννιτῶν.
μάστρε τζαπέλλα (*caprellano*),
ὁ προϊστάμενος τῶν ἐφημερῶν·
μάστρος στάλλης (*maestro stal-
la*) σταυλάρχης.

ματζακάνα ή, *mazzacana*, εἶ-
δος οἰκοδομῆς τείχους.

μάτιν τὸ, ἱμάτιον.

ματίνα ή, *matina*, ή ἐν τῷ ναῦ
ψαλλομένη ἀκολουθία τοῦ ὄρθρου.

μάτιον τὸ, (ὀμμάτιον) ὀφθαλμός.

μαυλίστρια « μαστρωπὸς, πορνο-
βοσκὸς » Κύριλ. παρὰ Δουκαγγίλ.

μαῦρος, μέλις, Ἄραψ. μαῦρα
κόπτω, μελανοφορῶ (ἐπὶ πένθους).

μαχαιρίον τὸ, μαχαίριον.

μαχανιάζομαι, ἀποκάμνω μαχό-
μενος.

μαχίον τὸ, ἐνέχυρον βλ. ἀμάχιν.

μεγαλιόνοστος τὸ, (μέγαν ὀσ-
τοῦν;) ὄνυξ ἀντίχειρος.

μεγαλυνίσκω, μεγαλῶνω.

μεθυσμένος, ὁ πράττων ὡς μέ-
θυσος.

μεθυστάδες πλ. τοῦ μεθυστής.

μεινίσκω, ὀρ. ἐμείνισα, μένω.

μέλι, ἡμέλις.
 μὲν, μή.
 μένπριος, membrivus, περγα-
 γαμηνός χάρτης.
 μερέα, μερία, μεργία, ἢ, μέρος.
 μερία, ἐπιρ. δοτικοφανές, κατὰ μέρ-
 ος.
 μερετιάζω, meritare, ἀνταμαί-
 βω, εἰμι ἕξιος.
 μερῖν τὸ, ὁ μῆρος.
 μερίτων τὸ, merito, ἀνταμοιβή.
 μερόνυκτον τὸ, ἡμερονύκτιον.
 μερόνυ (ἡμεράνυ) μαλάσσομαι,
 συμφιλιούμαι.
 μερτικάρης, μερολήπτης, συνένο-
 χος.
 μερτικὸν τὸ, μέρος, διαμέρισμα
 τῆς Κύπρου.
 μεσανυκτικὸν τὸ, μεσονύκτιον.
 μέση ἢ, ἀγορά.
 μεσίον τὸ, μέσον.
 μεσομέριν τὸ, μεσημερία.
 μεσὸν ἐπιρ. ἐν τῷ μέσῳ.
 μεσοπέλαγα ἐπιρ. ἐν μέσῳ τοῦ
 πελάγους.
 μεσοπεντήχοστον, τὰ μέσα τῆς
 Πεντηχοστῆς.
 μεταγνώθω, μετανώθω, ἀόρ. ἐ-
 μετάνωσα, μεταμελοῦμαι.
 μεταγράφω, μεταφράζω.
 μέφω, μέμφω.
 μηνιάζω, μισθοδοτῶ.
 μηνίω, μηνύω.
 μηνίον τὸ, μισθός.
 μηνίσκω, μενίσκω.
 μηπῶς, μήπως.

μητὰ, μετά.
 μητροπόλεος ἀή μητροπόλις.
 μηχανός, ὁ, συνεργός.
 μιαιμόνης ὁ, μὴ τῶν τελωνια-
 κῶν φόρον.
 μιλούνιον τὸ, million, ἑκχτομ-
 μύριον.
 μιράλης, ἀμιράλης.
 μισέρ, missire, τίτλος εὐγα-
 νείας.
 μιστιία - εἰς ἢ, τὸ μῖσος.
 μισίζομαι, μισοῦμαι.
 μισοκαμένος ὁ, ἡμίχλυτος.
 μίσος ὁ, μίσχος.
 μοδιάζω, mouvoig, κινούμαι,
 διεγείρω.
 μόδι τὸ, ὁ μόδιος, μέδιμος.
 μόδος ὁ, modo, τρόπος.
 μοιράζομαι, μοιράομαι.
 μόληνος, εἶδος μετάξης (ἐκ τοῦ
 μολύνω), ἀκάθαρτος.
 μολογίζω, δμολογῶ.
 μοναξία (μόναξι), ἔρημία.
 μονάχος, μοναχός.
 μόνυττα, μοναῦτα ἐπ. παρα-
 χρῆμα. βλ. δμοναῦτα.
 μονέδα ἢ, moneta, νόμισμα.
 μονόκοιλος (μόνη κοιλία) δβδυμος.
 μονοκόμματος, ἕξ ἑνὸς κομμα-
 τίου.
 μονονυκτὶς ἐπιρ. ἐν μιᾷ νυκτί.
 μονοπάτιν τὸ, στενωπός.
 μόνος, μόνος.
 μόνω, ὁμῶς.
 μόπιλε, mobile, οἰκιακὰ ἐπι-
 πλά.

μορέτιης, moretīo, δ ἐκ Μάυρων ('Αράβων).

μορίζω, morīze, ἀποθνήσκω.

μουζώνω, μολύνω.

μούλα ή, mula, ήμίονος.

μουλόνω - λλόνω, σιωπῶ.

μουλωτός, σιωπηλός.

μουρμουρίζω, μορμουρίζω.

μουρουπᾶς δ, είδος ύφάσματος.

μουσθλουμανίζω, έκμουσουλμανίζω χριστιανόν.

μουσθλουμανίον τδ, ή μουσουλμανική φυλή.

μούσχος δ, μόσχος (εύωδία).

μούστρα ή, mostra, στρατιωτική επίθεώρησις - τζενεράλ, γενική.

μούττη (μύτη) ρίς - καρφίου, κονταρίου, αίχμη ήλου, δόρατος· πολεμῶ μούτταις, περιγελῶ.

μπέσω (μελ. τοῦ ἐμπίπτω), ἐμπέσω.

μποτός, δπότος.

μπορῶ (ἐμπορῶ) δύναμαι.

μπουντουλλιέρης (ἐκ τοῦ ἐν. роп-топіог = ἐπὶ τῶν γεφυρῶν;) εἷς τῶν ἀνωτέρων ἀξιωματικῶν τοῦ βασιλείου.

νάβα ή, naba, είδος πολεμικοῦ πλοίου. Ὁ Ἑγκλειστος (σελ. 2 γράφει « πλοῖα μεγάλα λεγόμενα νάκ και »).

νάτε (νᾶ ήτε;) ἐπιρ. ιδού.

νέτος, νέος.

νείς, εἷς.

νερά τᾶ, θάλασσα.

νευρία ή (νευρίον) πολεμικὸν ὄργανον, μοχλός.

νέψω (μελ. τοῦ) νεύω.

νησιτική ή, νήσιμος ήμέρα.

νίζω (ἐκ τοῦ τανίζω,) λημβάνω.

νίκου, νίκος τδ, νίκη.

νοικοκυρεύω, ἐξουσιάζω.

νοματολόγιον, ὀνοματολόγιον.

νομέγω, νομεύω, νέμομαι.

νομή ή, κατοχή.

νότα ή, nota, σημείωσις.

νοτάρης, πλ. νοτάριδας, notaire, συμβολαιογράφος.

ντᾶ, de, πρὸ τῶν κυρίων ὀνομάτων. βλ. τᾶ, τοῦμ.

νυκταρία (ή μάλλον νοικταρία) βλ. ἀνοικτάριν.

νυκτοῦ ἐπιρ. νυκτός, νύκτωρ.

νῶμος δ, ὠμος.

νῶσις ή, γνώσις, εἰδησις.

ξάζω, ἀξιώ.

ξαναγοράζω, ἐξαγοράζω.

ξαπολύω - ῶ, ἐξαπολύω.

ξαύτης (ἐξ ἔκυτης), ἀφ' ἔκυτοῦ.

ξενιάζω, δωροδοκῶ.

ξενικός δ, ἄλλοδαπός.

ξένιον - νίον τδ, δῶρον.

ξενον ποιῶ, ἀποξενῶ τινα.

ξέρω, ξεύρω (ήξεύρω) γνωρίζω.

ξευράμενος, εἰδήμων.

ξηγόρευσις ή, ἐκκλ. ἐξομολόγησις.

ξηγορευτής δ, ἐξομολογητής.

ξηγορεύω, ἐξομολογῶ ἐκκλ.

ξήκαμπα ἐπ. (ἐκ campo) ἐν τῷ πεδίῳ.

Ξηκληρῶ - ρόνω. ἀποκληρῶ.
 Ξηλειφομαι, ἀορ. ὑποτ. Ξηλειφθῶ,
 ἐξαλειφομαι.
 Ξηλοθρεμῶς δ, ἐξολοθρευσις.
 Ξηλοθρεύω, ξολοθρεύω, ἐξολο-
 θρεύω.
 Ξηλόνω, ξυλόνω, διαλύω, ἀπο-
 σύρω.
 Ξημέρωμαν τὸ, ἀνατολὴ τῆς ἡ-
 μέρας, τὸ πρὸς ἡμέρωσιν δῶρον.
 Ξηνωτῶν τὸ (δξύνω), ἔχον δξείαν
 αἰγμῆν.
 Ξηπορτιζω, ἐξέρχομαι τῆς πόρτας
 (πύλης).
 Ξηστικὸς, ἑκστατικὸς.
 Ξηστοματῆς ἐπ. (ἐκ στόματος)
 προφορικῶς.
 Ξητζιπῶνω, ἀναιδῶς προσβάλλω.
 Ξηφτιάζω, ἀπαλάττω.
 Ξηφτιάνω, θανατῶ.
 Ξηφτίασμαν τὸ, ἀπαλλαγὴ.
 Ξηφωτίζει, φωτίζει ἡ ἡμέρα.
 Ξιναρίον τὸ, ἡ ἀξίνη.
 Ξόμπλι - ιν τὸ, exempel, πη-
 ράδειγμα.
 Ξορῶζω, ἐξορῶζω.
 Ξορισμὸς δ, ἐξορία.
 Ξορτόνω (ἐξ ὀρθῶ) κατορθῶ.
 Ξοχνιάζω (ἐξιχνιάζω) ἐρωτῶ.
 Ξυλαλῆς δ (ξυλαλῆ), εἶδος ἀρω-
 ματικοῦ ξύλου.
 Ξυλένος δ, ξύλινος.
 Ξυλόκαστρον, ξύλινος πύργος.
 Ξύλον τὸ, πλοῦτον· τὸ ξύλου, ξύ-
 λον.
 Ξύστερα (ἐξ ὑστερον), μετὰ ταῦτα.

Ξώκαστρον τὸ, ἐξωτερικὸν τέχος
 φρουρίου.
 Ξωπέτζιν ἐπιρ. (Ξω πετσίν =
 δέρμα), ἐπιπολαίως (ἐπὶ τραύμα-
 τος).
 οὐὲ, οὐαί.
 ὄγιον, ὄπου, οἴτινες.
 ὄδ', οὐδέ.
 ὀδγιάζω, obeyire, ὑπακούω.
 ὀδηγία, ἐτοιμασία, ἐφοδίων, φρουρά.
 ὀδηγῶ, διοικῶ, ἐφοδιάζω.
 ὀκάμποσος, ἀρκετός.
 ὀκαποτὲ (ὀ καὶ ποτε), πρῶην.
 ὀκτρεύομαι, ἐχθρεύομαι.
 ὀκτρὸς, ἐχθρός.
 ὄλαι, πλ. αἰτ. ὄλας.
 ὄλης ἐπιρ. ἐντελῶς;
 ὀλιγάνω - γανίσκω, μειοῦμαι.
 ὀλίγοι πλ. ὄν. ὀλίγοι.
 ὀλιγῶζωτος, ὀλιγῶδιος.
 ὀλικὴ ἐπιρ. ἐν σώματι.
 ὀλίον, ὀλίγον.
 ὀμάδα ἡ, ὀμάς.
 ὀμιλλῆσις, homme lige, ὄποτε-
 τελῆς τιμαριοῦχος.
 ὀμοτον ἐπιρ. ὀμοίως.
 ὀμνοστος, νόστιμος.
 ὀμοναῦτα ἐπιρ. παρευθῆς, μο-
 ναῦτα.
 ὀμοστικὸς δ, δι' ὄρκου ὄποτελής.
 ὀμορφος, ὄρατος.
 ὀμπρὸς, ἐμπροσθεν.
 ὄνέστε, ἐπιρ. honeste, ἐντίμως.
 ὄνοματῆα, ἀριθμὸς ἀνδρῶν.
 ὄνόμισμα (χρυσοῦν νόμισμα),
 βυζάντιον.

δταν, δταν.
 έξοδος δ, έξοδος, δαπάνη.
 έξόμπλι τδ, exemple, παρά-
 δειγμα. βλ. έξόμπλι.
 έξυκνος, έξυκνος, άγρύκτως φρου-
 ρών.
 έξυς, λεπτός (έπι ποιότητος β-
 φάσματος).
 όπεινιόν η, opinion, γνώμη.
 όπειδιάζω, όπειγιάζω, obedire,
 όπακούω. βλ. όδγιάζω.
 όπλη η, τάξις πολεμική, τρόπος.
 όπνά η, πνοή.
 όποιγα, όποία.
 όπολλά, πολλά.
 όπουπάνω, (άπ' έπάνω) άνωθεν.
 όπω (όπου), ένθα.
 όργιον τδ, άποθήκη κριθής.
 όρδινον τδ, ordino, τάγμα έκκλ.
 ό ρδινος, τάξις· όρδινιάζω, ordi-
 nare. διατάσσω.
 όρεξη - ι, διάθεσις, ζήλος.
 όρμάζω - ομαι, νυμφεύω - ομαι.
 βλ. άρμάζω.
 όρομαν τδ, όραμα.
 όρου τοϋ (γεν. τοϋ όρος) όρους.
 όρπιδα η, έλπις.
 όρπιζω, έλπίζω.
 όσ', όσον.
 όσε, όθεν.
 όσκία η, σκιά.
 όστα, ostia, μετάληψις έκκλ.
 ότοιμα έπιρ. άμέσως· ότοιμος
 (έτοιμος) εύκολος.
 ότοσαϋτα, τοσαϋτα.
 ότοσο, ό,τι· ότόσον, τόσον.

ού, συνδ. η· θαυμ. έπιφ. ω.
 ουδε, ουδέ.
 οδλος, δλος.
 ούριστερδ έπιρ. άριστερά.
 όφφίμιον, έφφίμιον, φφίμιον τδ, of-
 ficio, αξίωμα.
 όφφιτζιάλης, ufficiale, αξιωμα-
 τικός.
 όχράδες (ώχρος), κουκούλια με-
 τάξης.
 πξ, ύπάγη.
 παβιέρα η. ravigera, στρατιωτι-
 κή σκηνή.
 πάχα η, παγα, πληρωμή, μισθός.
 παγαίνω, πηγαίνω, όπάγω.
 παγιασιμένος, ταϋτόν τϋ διασπι-
 ρισμένος
 πάγιλος, μπαίλος, bailo, άντι-
 πρόσωπος τής Ένετίας.
 παγιδεύω, παρασύρω, έξαπατώ.
 παγίσιον - σιον τδ, pays, τό-
 πος, κράτος.
 πάγκος δ, banco, τράπεζα, έ-
 δώλιον κωπηλάτου.
 παζάγιν - ζάντζιν τδ, passa-
 ge, διαπόρευσις, έξστρατεία.
 παθάνω, πάσχω.
 παΐδας δ, παΐς.
 παιδεύω - ομαι, διδάσκω - ομαι,
 τιμωρῶ - ούμαι.
 παιδιόν, υΐδς, παλληκάριον.
 παιδιός δ, αίτ. παιδίως, παλλη-
 κάριον.
 παλλω, ρίπτω (τὴν τζάκραν), ση-
 μαίνω (σάλπιγγα, κώδωνα, μουσι-
 κόν όργανον).

παίνα ή, έπαρσις.
 παίνω, έμβαίνω, εισέρχομαι.
 πάκτη τή, pactum, ένοικίαισις
 κτήματος και δ έπ' αὐτῆς φόρος.
 πακτονάρης, παχτονάρης (δ έπίτων
 πάκτων), εισπράκτωρ, ένοικιστής.
 πακτώνω, ένοικιάζω.
 παλαμάρα ή, - άριν τδ, palma-
 maglio, τδ πρυμνήσια.
 παλάτιν τδ, palatium, ήγεμο-
 νικδν άνάκτορον.
 πάλε - λες, πάλιν.
 παληός - ήοι, παλαιός.
 παλληκάριον (πάλληξ) νεανίας.
 πανέλιιν τῆς σέλλας, γαλ. pa-
 neau και penel, τδ κάτω του
 έφικπαιίου.
 πανίρης δ, banerius, γαλ. ba-
 nier, δ κήρυξ.
 πανίν τδ, πανιον.
 πανπάκιν τδ, βάμβαξ· πανπα-
 κερός, δ εκ βάμβακος.
 πάντα δις, δις παντός· παρὰ τὰ
 πάντα, προς ταυτα.
 παντέχω, προσδοκῶ.
 παντίδος, bandito, φυγός.
 παντιέρα, bandiera, σημαία.
 παντιζω, παντῶ (άπαντῶ), άν-
 τέχω, διαρκῶ.
 παντολεύθερος, παναλεύθερος.
 παντου πανταχοῦ· άπό - παν-
 ταχοθεν.
 παντρεύομαι, υπανδρεύομαι.
 πάνω, επάνω.
 πάπλωμα (εφάπλωμα) νυκτερινδν
 κάλυμμα.

παπποῦς δ, πάππος.
 παραβουλία - λις, άπιστία, προ-
 δοσίτ.
 παράβουλος - βουλος, ήπιστος,
 προδότης.
 παραγιαλίον (παρ' αϊγιαλδν), πα-
 ράλιον, κλ. τδ παραγιαλίαν.
 παραδέρνομαι, περιφέρομαι τῆδε
 κακίσι.
 παραδιάδωσις ή, άκμή ήλικίας.
 παραδιαδαστῶ, περιέρχομαι.
 παραδιδουμαι - δόνουμαι, παρα-
 δίδωμι.
 παραθύριον, παράθυρον.
 παρακαθαλλάρης, δ εν ήγεμονι-
 κῆ θεραπειῆς εππότης.
 παρακάθημαι, πολιορκῶ.
 παρακάλεμα, -ημα τδ, παρακά-
 λεισι, παράκλησις, ίεσία.
 παρακαλητής, πλ. - άδες, ίκέ-
 τῆς.
 παραμπρός έπιρ. πρότερον.
 παρανόμιν τδ, επώνυμον.
 παραπίσω, πρότερον.
 παραπονάω, θλίβω.
 παραπόνησις, θλίψις.
 παρασκάρμος (εκ του σκαλμδς)
 λατ. paraschelmus, γαλ. schal-
 me, λήμβος κωπήλατος.
 παρασπίτιον, άγροτικδς οίκος
 (μετόχιον).
 παραταγίζω, τρέφω κατὰ κόρον.
 παραῦτα, έπιρ. παρευθός.
 παρδέσκα βλ. παρδεσκά.
 παρδιαβάζω, διασκαδάζω, δια-
 τρέχω.

καρδιόβασις ή, περίπατος, εκδρομή.

κατακαταβαίνω, συγκαταβαίνω.

καρχάτω, ελαττων.

κάρκοικος - στικός - οίκισσα, δουλοκάρκοικος.

καρού, καρ' ή.

καρούνης δ, βαρονη· καρουνία, τδ τιμάριον του βαρόνου.

καροϋτιν τδ, κόνις.

καρχακάνα ή, barbascana, εξωτερικος προμαχών φρουρίου.

καρχακῶ, περιπακῶ.

καρχακῶν τδ, barberia, κουρέιον.

καρχακῶν, barbifier, ξυροϋμαι ἐν τῷ κουρέῳ.

καρχακῶν (βαλσαμῶ) ταρχακῶ ἰδίως νεκρόν.

καρχακῶν (παρα - κατώτερος) ὑποδεστέρος.

κῶ, μήπως· τδ κῶ, pas, δῶδος.

κῶ δ, ή, τδ, ἕκαστος - η - ον.

κῶν - γῶν - νῶν - σῶν, (ἐκ του κῶ εἶς) ἕκαστος.

κῶν, κῶν, τδ, - πολεμιστου προσωπῆς;

κῶν - δα, bastardo - da, δ, ή νόθος.

κῶν του γεγ. του Πάσχα.

καταλία ή, battaglia, μάχη.

κατῶν δ, κατῶν, και τίτλος μοναχου.

κατῶν, pazzeggiare, ἐνοχοποιουμαι.

κατῶν δ. κατῶν. δ. πῶν ἡ μῶν κατῶν.

κατῶν τδ, pavesse, εἶδος ξυλῆνης ἀσπίδος, και δ ἐξ αὐτῆς συκροτούμενος στρατιωτικὸς φαγῶν.

κατῶν δ, panfilus, εἶδος πλοίου.

κατῶν δ, τουρκ. πασῶν.

κατῶν τδ, ποτόν.

κατῶν, κατῶν, ποτῶν.

κατῶν, κατῶν.

κατῶν, ἀποθνήσκω.

κατῶν - ρῶν, κατῶν - ρῶν.

κατῶν, ἐπιθυμία.

κατῶν, εἰπῶν· τδ - λόγος.

κατῶν, πῶν, πῶν, πῶν.

κατῶν, κατῶν.

κατῶν τδ, ρῶν διακριτικὸν ἀξιώματος.

κατῶν, ξυλοϋργῶν.

κατῶν, κατῶν δ, (ἐκ του κατῶν;) παράφρων.

κατῶν ή, ρῶν, ποιητῆ, ρῶν.

κατῶν, κατῶν· ὅπ. ἀορ. πέψω.

γ. πρ. πέ = πέψω.

κατῶν κατῶν κατῶν.

κατῶν, κατῶν.

κατῶν - φῶν ή, κατῶν ἡμέρα.

κατῶν - σῶν δ, ἀλλοδαπῶν,

κατῶν, κατῶν.

κατῶν τδ, ἐν. bregantin, εἶδος πλοίου.

κατῶν ή, perdiceta, πολεμικὴ μηχανή, καταπέλτης.

κατῶν, ἐνοχῶν.

κατῶν, βαρῶν κατηγορία.

κατῶν - λῶν τδ, κῶν.

περιθυμία, ἐπιθυμία.
 περίκουλον τὸ, pericolo, κίν-
 δυνος.
 περιλαμβάνω, δεξιούμι.
 περιποιθῶ, περιποιηθῶ.
 περισσὸς δ, πολὺς.
 περιστερίον τὸ, εἶδος πλοίου.
 περίττον - του, ἐπιθ. καὶ ἐπιρ.
 πλεόν.
 περνιέρα ἡ, θήκη;
 πέριον τὸ, perno, (πέρων;)
 σιδηροῦς ἥλος ἐφαρμοζόμενος ἐπὶ
 τοῦ τεύχους καὶ χρησιμεύων ὡς
 βάθρον τῶν ἐφορμῶντων στρατιω-
 τῶν.
 περοῦνιν τὸ, pergon, βάθρον
 τῆς κλίμακος.
 πέριπρον (δὲ πέριπυρον), βυζαντινὸν
 χρυσοῦν νόμισμα· περπεριάρης δ,
 δοῦλος τῶν κεφαλικῶν φόρων ἐνδὸς
 ἡπερύρου.
 πεσώνω, φθάνω.
 πετζίκα ἡ, pezza, ἐμπόρευμα,
 ἰδίως ὑφασμα.
 πέτρα ἡ, λίθος, πολύτιμος -.
 πετροκόπος δ, πολ. μηχανή, πε-
 τροδόλος.
 πέφτω, πίπτω, μεταβαίνω.
 πηγάδιον τὸ, φρέαρ.
 πηγή ἡ, ἀποθήκη· αἰ πηγαί,
 κορῆναι.
 πηδάω, ἐφορμῶ. ἀπηδάω.
 πηληγρίνος, pellegrino, προ-
 σκυνηγός.
 πήσω - σω, πήγνυμι.
 πιάνω, κρατῶ, λαμβάνω ὑπ' ὄ-

ΜΕΣ. ΒΙΒΛΙΟΘ. Β'.

ψιν· πιάνομαι, πάσχω ἀποπλη-
 ξαν.

πιθαμὴ ἡ, σπιθαμὴ.
 πιθαυρίου, πιαυρίου.
 πικούνιον τὸ, piccone, σκαπάνη.
 πιλερίον τὸ, παραστάτης τοῦ ἡ-
 λιακοῦ.
 πιλωμένος (πιλέω), κατειργα-
 σμένος.
 πινάκιν τὸ, μέτρον ξηρῶν καρ-
 πῶν.
 πιντόνω, αὐξάνω.
 πίντωμα τὸ, αὐξησις.
 πίπτω, προσπίπτω.
 πιαύριον - αυρίου τὸ, ἐπαύριον.
 πίσκοπος δ, ἐπίσκοπος.
 πιστεύγω, πιστεύω.
 πιασκάπουλα ἐπιρ. ἐπὶ τῶν ὄ-
 πισθεν τοῦ ἵππου.
 πλαγιόνω, πλαγιῶ (ἐπὶ πλοίου).
 πλάζομαι - ζουμαι, συναντῶμαι,
 συμπλέκομαι.
 πλάκα ἡ, πλῆξ μετάλλου.
 πλακόνω, καταφθάνω.
 πλανῶ, ἔξαπατῶ.
 πλατέτα ἐπιρ. ἀφθόνως.
 πλέρωμαν - ρώμακτον τὸ, πλη-
 ρωμῆ, ἀποζημίωσις, ἀμοιβή.
 πλευρὸν, μέρος.
 πλέω, κολουθῶ.
 πληθαρένος, πλίνθινος.
 πλημμελεῖα - λιὰ, διένεξις, ἀδε-
 κία.
 πλημμελῶ, ἐνεργῶ, βλάπτω.
 πληξίζομαι, στενοχωροῦμαι.
 πλῆξις, στενοχωρία, λύπη.

πλήσσω, ταῦτόν τῃ πληξίζομαι.
 πλικεύω, βλ. ἀπλικεύω.
 πλουσιότης ἢ, πλοῦτος.
 πλώρη ἢ, πῶρρα πλοίου.
 πογέρι - ἰν τὸ, rouvoir, ἰσχὺς,
 δικαίωμα.
 ποδέστας - στάς, podesta, ὁ ἐν
 Κύπρῳ πρόξενος τῆς Γενούης.
 πῶδιν τὸ, ποῦς, στήριγμα σκεύ-
 ούς· πῶδιν, πῶδιν, βραδαὶ βήματι.
 ποζητῶ, ἀποζητῶ, προσαιτῶ.
 ποτγος θηλ. ποιγῆ, ποίγοια, ποῖος,
 ποία.
 ποιπῆκα παρ. πεποίηκα.
 πολεμέω - μίλω, μάχομαι.
 πολεμικὸν τὸ, πολεμικὴ μηχανή.
 πολεμίστης, πολεμιστής.
 πολλοθαύμαστος, πολυθαύμαστος.
 πολογιαίζω (ἀπολογιαίζω) ἔξα-
 πατῶ.
 πολομῶ, ποιῶ, ἐνεργῶ.
 ποντίζω, μολύνω· ἐν ἀρχαιοτέ-
 ροις Κυπριακοῖς μνημείοις τὸ πον-
 τίζω σημαίνει διακορεύω.
 ποντισμένοι, βεβλαμμένοι.
 ποξομάτιν (παξαμάς, ὁ δίπυρος
 ἄρτος. Σουΐδας).
 πονῶ, φοβοῦμαι.
 ποπλάνοι «τὸ κοινὸν τοῦ λαοῦ».
 πόπουλον τὸ, populus, λαός.
 πορεύομαι, ζῶ.
 πορνικὸς, νόθος.
 πόρτα ἢ, porta, πύλη.
 πορτάντος δ, (πόρταξ) ἱππάριον.
 πορφυρένος δ, πορφυροῦς.
 ποσέσον τὸ, possesso, κατοχή.

πόσος δ, ποσότης.
 ποσχάδα ἢ, imboscata, ἐνέ-
 δρα.
 πόταπος, ποτίπος, ηλικίος.
 πόταμος δ, ποταμός.
 ποτζουκίω, βιάζω;
 πουκλέριν τὸ, bouclier, ἀσπίς.
 πουλέττον, bolletta, ἔγγραφον.
 πουλῶ, πωλῶ.
 πουμπάρδα, bombardata, εἶδος
 τηλεδόλου.
 πουνιάλλον, pugnale, ἐγχειρί-
 διον· πουνιαλία, τραῦμα διὰ που-
 νιάλλου.
 πουντος δ, porta, γέφυρα.
 πουντουλιέρης (δ ἐπὶ τῶν γεφυ-
 ρῶν;) εἷς τῶν ἀνωτέρων ἀξιωμα-
 τικῶν. μπουντουλιέρης.
 πούποτες, οὐδῆμοῦ - ὄθεν.
 πουρζέζης, πλ. - εἰζίδες - ἤδες,
 ἀστός. βουργέζης.
 πούρπουρη ἢ, πυρτίς κόνις.
 πουτουαλία βλ. βιττουαλία.
 πρακτικὸς, ἐμπειρός.
 πράκτορας δ, εἰσπράκτωρ φόρων.
 πράχτορας.
 πραγμάτειχ - εἰὰ, πραγματεία, ἐμ-
 πόρευμα· πραγματεύομαι, πραγμα-
 τεύομαι, ἐμπορεύομαι· πραγματευ-
 τάρικος, ἐμπορικός.
 πραγματευτής, ἔμπορος.
 πράστειον - εἶον τὸ (προάστειον),
 ἐξάρτημα τιμαρίου, μετόχιον.
 πράχτορας - χτόρας δ, εἷς τῶν
 ἀνωτέρων ἀξιωματικῶν ἐπὶ τῶν
 φόρων.

πρὸς δ, p-ε (κατὰ συγκοπὴν τοῦ p-ete) ἱερεὺς, μοναχός.

πρεβετατόρης, pronvuditore, προνοητής, ἀνώτερος ἀξιωματικὸς τῆς ἐνετικῆς Δημοκρατίας.

πρεζεντιάζω - ομι, presentare, παρουσιάζω - ομαι.

πρεζουνιέζης δ, ἐν. presonier, αἰχμάλωτος.

πρέκκ ή, πικρία.

πρέκιος, θηλ. πρέκια, πικρὸς - ή.

πρεπίμνος, ἀρμόλων.

πρετζιοῦζος, prezioso, πολύτιμος.

πρήζομαι (πρήθω) ἐξοδαίνω.

πρί, πρίν.

πριμοχιόνιν, προμοχιόνιον - νιν τὸ, προμαχών.

πριντζάτον τὸ, ἀξίωμα τοῦ πρίντζη.

πρίντζης δ, prince, πρίγκηψ· πρίντζενα - αινα, πριγκηπέσα.

πριούρης δ, priore, ἡγούμενος ἐκκλ.

πρόδα ή, prova, ἀποδείξεις.

προδιάζω, pro vare, ἀποδεικνύω.

προδιδιάζω, ἐκκινῶ.

προδιζιούν ή, provision, προμήθεια.

προβιλήζιον - λλζιον - λλζιν τὸ, privilegé, προνόμιον.

προγονόν τὸ, προγονός.

προδελοικος, ὑπόλοιπος.

προθυμῶ, προτιμῶ.

προχορούρης δ, procureur, ἐπίτροπος.

προξενάω - εἶω, ἐνεργῶ πρὸς συνομολόγητιν συνοικισίου.

προποτζομαι, πίνω (ἐπὶ ἱαματικοῦ ὕδατος).

προσβάλλω, προτείνω, ὑβρίζω.

πρὸς τοῦ, πρὸς ἐτι.

προτεστιάζω, protestare, διαμαρτύρομαι.

προυμουτιάζω, promettre, ὑπόσχομαι.

προυμουτιάζμα τὸ, ὑπότχεισις.

προυσουδιάζω, προσοδεύω-διάζω.

πρωῖ ἐπιρ. πρότερον.

πρωτανηψίδος, πρῶτος ἐξάδελφος.

πρωτοαποστολάριος, πρωτονοτάριος, πρωτοψάλτης, ἐκκλ. ἀξιώματα.

πρωτόγερος (πρῶτος γέρον) πρωστώς.

πρωτομάστορας, ἀρχιτέκτων.

πρωτόπνιν τὸ, πρωτοῦπνιον.

πταίει τὸ ἔλογον, προσκόπτει δ ἔκπος.

πταίσθης δ, πταίστης.

πτεριστηρίον τὸ, πτεριστήρ.

πτωχούλικος, πενιχρός.

πυρῶ ή, καῦμα θερινόν.

πύρεξις ή, πυρετός.

πῶ (ὅπ. ἀορ.) εἶπω.

πωρίκον τὸ, ὀπώρα.

ράβγω, ράπτω.

ραβδῖν τὸ, ράβδος.

ραβδουχός δ, ραβδοῦχος.

ράζον, gaso, εἶδος ὑφάσματος ἐκ μετρίξης.

ράσω - ζω (ἀράσσω), ἀγχυροβολῶ.

ράφτης, ράπτης.
 ραψίματον τὸ, ράψιμον (ράψις).
 ρεβελιάζω, *rebellar*, ἐπανίστημι· ρεβελισμένοι, ἀντάρτης.
 ρεμέδα ἢ, *remède*, θεραπεία.
 ρέντα ἢ, ρέντον τὸ, *rente*, ἐτῆσια κτηματικὴ πρόσδοσις.
 ρεῖ, ρεῖ δ, *rex*, βασιλεύς.
 ρεποζιάζω, *reposer*, ἀναπαύομαι.
 ρεσπόστα ἢ, ἐν. *resposta*, ἀπόκρισις.
 ρέστον τὸ, *resto*, ὑπόλοιπον.
 ρέτινον τὸ, *redina*, χαλινός. ἀρέτινον.
 ρεύγω (ὀρέγω), ὀρέγομαι, ἐπιθυμῶ.
 ρήας, ρήγας δ (*rex, regis*), βασιλεύς· ρήγαινα ἢ, βασίλισσα· ρηγάδα ἢ, βασιλικὴ πρόσδοσις· ρηγάτον τὸ, βασιλεῖον· ρηγάτικος, ρηγάτικος, βασιλείος.
 ρίβγω, ρίπτω.
 ριβιέρα ἢ, *riviera*, ποταμός.
 ριζικὸν τὸ, (*risizo*, ἢ ροιζέω) κίνδυνος, τύχη.
 ρίζω (ὀρίζω), ἄρχω, διατάσσω.
 ρικουμαντιάζομαι, *me recom-mander*, συνίσταμαι· ρικουμαντάδος, συνιστάμενος, εὐνοούμενος.
 ρικουνισάντζα ἢ, *ricinoscenza*, ἐπιθεώρησις, ἰδίως ἀνακριτικὴ.
 ριμοῦριν τὸ, *rimore*, θόρυβος, διαρπαγὴ.
 ριστέλλον, ροστέλλο - ον τὸ, ἐν. *rosta (riparo)* προτείχισμα φρουρίου.

ριφιακὸν, ρίφιον τὸ, ἐρίφιον.
 ρόγα ἢ, μισθός· ρογεμένος, μισθωτός.
 ροιζικὸν βλ. ριζικόν.
 ρόμα, δράμα.
 ροματίζομαι, ὁροματίζομαι.
 ροπάrouν τὸ, *riparo*, προμαχῶν.
 ρότζα ἢ, *roccia*, βράχος.
 ροῦχον (ἐκ τοῦ ἐριοῦχον;) ἐνδυμα· τὰ ροῦχα, ἐνδύματα, κτήσεις.
 ρωμαῖκα τὰ, ἢ ρωμαϊκὴ (ἐλληνικὴ) γλῶσσα.
 ροωμανίζομαι (ἐκ τοῦ ρωμανισίον = μοχλός τῆς θύρας), κυρίως κλείω τὴν θύραν διὰ μοχλοῦ, ἀνδρουμαι, ὄχυροῦμαι πρὸς ἀντίστασιν.
 σαγίττα ἢ, *sagitta*, βέλος.
 σάζω, μελ. *sasō*, εὐθύνω.
 σακκουμάνος, *saccommano*, λαφυραγωγός.
 σακράσμαν τὸ, *sacrament*, ἱεροσύνη.
 σαλβιάζω, *salvare*, διασώζω.
 σαλδοκουνοῦτον, *salvococonduto*, ἔγγραφο πρὸς ἐλευθέρην διάβασιν.
 σανίξ ἢ, (σανίξ) δίσκος.
 σάντες (ἴσως ἴσαν ταις = ὡσὲν αὐταῖς).
 σαούνα, ταῦτον τῷ μαούνα.
 σαπούιον τὸ, σάπων.
 σαρακοστή ἢ, ἀγία τεσσαρακοστή.
 σαρτζόνω (σάρω), καθαρίζω οἰκίαν.
 σασιμός δ (ἰσασιμός), συμφωνία, συμφιλίωσις.

σατία ή, είδος πλοίου .
 σγάφω - φτω, σκάπτω .
 σέλλα ή, sella, έφίππιον .
 σελλώνω, τίθημι τὸ έφίππιον .
 σεκρετάριος, secre'tario, γραμματεύς .

σένισμα - αν τὸ, βλ. άσενίσμα .
 σέντε τὸ, (βυζ. σεντικόν = έμποδρόμιον), άποθήκη σκευῶν έμποδρομίας .

σέντζης - τζην, σιτζιν - ιον, σιρέντζην τὸ, siege, πολιορκία .

σεντονίον τὸ, ή σινδόνη .

σεντουκιν τὸ (σάνδυξ πκρ' Ήσυχῆ) κιβώτιον .

σεπτέβρης, σεττέβρης - ιος δ, σεπτέμβριος μήν .

σέρ, σίρ, σίρα, σέρα, sige, αὐθέντης .

σραφιόν τὸ, σάφειρος .

σεργέντης, σιργέντης, σουργέντης, sergente, θεράπων τιμαριούχου, δήμιος .

σημαδέυ, σφραγίζω, έπογράφω .

σημάδιν - δίον τὸ, τημέτον, σημάκια, οίωνός .

σημανίσκω, σημαίνω, κρούω .

σημέτον, έμβλημα, σημαία .

σημεροψυχία ήμεροψυχία ;

σήμιν τὸ, (άσήμιον) έργυρος .

σημόνω, έπαργυρῶ .

σερπηντίνα ή, serpentina, είδος τηλεβολίσκου .

σιγουργιάζω, sicuro, έξασφαλίζω· σιγούρου, sicuro, έπιρ. άσ-

φαλιῶς· σιγουρτζ, sicurtà, έξασφάλις .

σιδερένος, σιδηρούς .

σιδερον τὸ, άγκύριον πλοίου .

σιδερόνω, σιδρόνω, δέω δι' έλύσεων .

σιδεροπάλουκον, σιδηρούς πάλος .

σιεχῆς, σιέχης, ιερέυς μουσουλμάνος .

σιζήνιν τὸ, νόμ. έξαπλουῶν δηνάριον .

σιμῶ, έπιρ. έγγύς .

σκάζω (έπι τόξου), άπολύω τὸ βέλος .

σκάλα ή, scala, κλίμαξ. σκαλίν τὸ, βαθμίς .

σκαλεύω - ομαι, σαλεύω - ομαι .

σκαλώνω, αναβαίνω διὰ σκάλας .

σκανταλλίζομαι, σκανδαλλίζομαι .

σκαπιάζω, scappare, διαφεύγω .

σκάρδα ή, squadra, στρατιωτικόν σῶμα, ναυτική μοῖρα .

σκαρλάτος, σχαρλάτος δ, scarlatto, έρυθρούς .

σκαρτζήνα ή, (έν. squareina, είδος μπαχίρας) ξυράφιον .

σκιάδιν τὸ, σκιάδειον .

σκίζω, σχίζω .

σκίρση - σι ή (σκίρρων), σφοδρός άνεμος .

σκλάβος δ, esclavo, δούλος· σκλαβολογία, σύλληψις δούλων·

σκλαβοπούλον τὸ, μικρός δούλος .

σκληριά - ρία, (σκληρία) τριχυμία .

σκληρός, σκληρός .

σκληρύνω, σκληρύνω.
 σκoiνεπλόκος, σχοiνοπλόπος.
 σκολίζομαι, ασχολοῦμαι.
 σκοντυλάω - λίζω (κονδυλίζω;)
 προσκρούω, δλισθάνω.
 σκοπίζω, σκοπῶ, εξετάζω.
 σκοπὸν πέρνω, προφυλάττομαι.
 σκοτανός, σκοτεινός.
 σκοτεινιάζει, σκοτίζει (ἡ ἡμέρα).
 οἱ ὀφθαλμοὶ σκοτίζονται, θολοῦν-
 ται ἐξ ὀργῆς.
 σκοτισμός, σκοτοδινία.
 σκουζιάζω, scusare, δικαιολο-
 γῶ - οὔμαι, συγχωρῶ - οὔμαι.
 σκουλλίζομαι, ἐνδύομαι (Σακελ.
 σκουλλίζω.)
 σκούτελλον τὸ, scufella, ἀγ-
 γαῖον.
 σκουτιέρας δ, scudiere, ὑπα-
 πιστῆς.
 σκρόφα ἡ, scrofa, ὄς.
 σκυλλομάγγος, κυνοτρόφος.
 σκύφω, κύπτω.
 σμίγω - ομαι, συναντῶ, πολεμῶ.
 σοδῖον τὸ, εἰσοδος.
 σορδάτος, σορδιέρας, soldato,
 τιμαριωτικὸς στρατιώτης.
 σοῦ ἀντ. σύ.
 σουλλουρισμένος, ρακένδυτος (Σα-
 κελ. συλλουρχάζω).
 σούμμω, σύμμα, summa, ἐλότης.
 σουπερτία, superbia, ἀλαζονεία.
 σουπερτιάζομαι, ἀλαζονεύομαι.
 σουπέρος δ, superbo, ἀλαζών.
 σουσπέττος, sospetto, ὑποπτος.
 σουρτάνος, σουλατάνος.

σουφριάζω, souffrir, ὑποφέρω,
 πιέζω.
 σοφικῶς ἐπιρ. σφῶς.
 σπαγιασμένος, δυστρεστημένος.
 σπαθόπουλον τὸ, ξιφίδιον.
 σπαρμένος, συλληφθεὶς (ἐπὶ τέ-
 κνου).
 σπερὸν - ρνὸν τὸ, ἐσπέρας· μι-
 κρὸν σπερνὸν, λυκόφως.
 σπιτάλιν, ἐν. spedale, νοσοκο-
 μέιον.
 σπίντιν τὸ, οἰκία.
 σπλαγγχνικός, ἐγκάρδιος.
 σπλιθέριν τὸ, (Σακελ. σκλουθέριν,
 κωνωπέιον).
 σταλαματία ἡ, στάλαγμα.
 στανιδ τὸ, ἡ βία· ἐπιρ. βιάνος.
 σταντάριν τὸ, standardo, ση-
 μαία.
 στασιδίον τὸ, ἐδώλιον ἐκκλησια-
 στικόν.
 στάτον τὸ, stato, κράτος, στρα-
 τόπεδον.
 ἴστε, εἴσθε.
 στεγῆ ἡ, στέγη.
 στεγνόνω (στεγνῶ), ξηραίνω.
 στεγνός, στυγνός.
 στέκω, ἴστημι.
 στενοκοπῶ - πίζω - ποῦμαι, στε-
 νοχωρῶ - οὔμαι.
 στενοκοπημὸς δ, στενοχωρία.
 στενὸν τὸ, ἡ πρὸς τὴν ἐδὸν εἴ-
 σοδος τῆς οἰκίας.
 στενός, στενόχωρος.
 στεντιάζω (ἐκ τοῦ στενω), στε-
 νοχωροῦμαι, πολιορκῶ.

στεργία ἤ, (στερεᾶ γῆ) ξηρά.
 στερεόνω, μέλ. στερεονῶ, στερεῶ,
 προσδέλλω. στερεωμένος, στερεός.
 στεψίματον τὸ, ἢ στέψις.
 στηνοχωρῶ, στενοχωρῶ.
 στηριάζω, (στηριῶ) ὄργῶ πρὸς
 συνουσίαν (ἐπὶ ζώου). τὸ ἐναντίον
 ἀποστιριάζω.
 στιμιάζω - ομαι, στιμαρε, ἐκ-
 τιμῶ - ὤμαι.
 στοίχημα τὸ, τίμημα, ὄρος συν-
 θήκης.
 στοκάδα ἤ, ἐν. stocada, κλη-
 ξις διὰ στόκου (ξιφιδίου).
 στόλος τὸ, ὁ στόλος.
 στομαχικὸν τὸ, ὄρεκτικὸν πο-
 τόν.
 στουπόνω, φράσσω, κλείω.
 στράτα ἤ, strata, δόδος, τρόπος.
 στρατὰν ποιῶ, φροντίζω.
 στρατία ἤ, στρατός, φόρος πρὸς
 διατήρησιν Στρατιωτῶν.
 στρατιώτης, ἔμμισθος φρουρὸς, ὁ
 ἄρματωλός· ἕλογον στρατιωτικόν,
 ἵππος Στρατιώτου.
 στρατοκόπος ὁ, στρατιωτικὸν σκεῦ-
 ος (κλίνη);
 στραχιδίον τὸ, ὁ στάχυς.
 τρέμμα τὸ, στροφή.
 στρέφω, ἐπιστρέφω.
 στρογγύλη ἤ, στρογγύλη.
 συγγενάρις ἤ, συγγενής.
 συγγνᾶ (συγνᾶ) ἐπιρ. συνεχῶς.
 συμβουλάτορος - τωρ ὁ, σύμ-
 βουλος.
 συμβουλεύομαι - γουμαι, προσ.

ἄορ. συμβουλεύτου, συσκέπτομαι,
 διανοοῦμαι.
 συμπαθὸν τὸ, (συμπάθεια) συγ-
 χῶρησις.
 συμπαμμὸς ὁ, συμδιβασμός.
 συμπαύω - αὔγω, συγκατανεύω.
 συμπεθερεύω, κηδεύω τι (ἐπὶ
 συγγενείας). συμπεθερία, κηδεστεία.
 συμπιάζω - ομαι, συναθροίζω -
 ομαι.
 συγγενής - νᾶς, πλ. συγγενάδες,
 συγγενής· θηλ. συγγεντρία.
 συνεπαντήης, συνεμπλαστήης, ἐπιρ.
 εἰς προὔπντησιν.
 συνεσκάροδος, συνασκάροδος, sibi-
 scalco, εἰς τῶν ἀνωτάτων ἀξιο-
 ματικῶν τοῦ βασιλείου· συνεσκαρ-
 δίκιν τὸ, ἀξίωμα τοῦ συνεσκάρ-
 δου.
 συνπιάζω, συμπιάζω.
 σύνγκριτον, σύνκριτον, secrete-
 tum, βυζ. σεκρέτον, λογιστήριον·
 συνκριτικός, ὁ ἐν τῷ συνκρίτῳ ὁ-
 πάλληλος, γραμματεὺς.
 συντροᾶ, συντροφία, συνοδεία.
 συντροφία, συνοδεία.
 συντροφιάζω, συνοδεύω.
 συντυχάνω, συνομιλῶ· συντυχία,
 συνδιάλεξις.
 συριάνικα, ἢ συριακὴ διάλεκτος.
 συρματία ἤ, ἔχνος ἐπὶ βορβορίου
 ἐκ σύρματος.
 σύρωνω, σύρω, ἐκσφενδονίζω (ἐπὶ
 δπλου).
 σύρομαι, ἀποσύρομαι.
 σύρω, κολάζω.

στυζακισμένη, ἀπηυδηκία ἐξ δ-
δοιορίας.

συχαρηκίον τὸ, συχαρητήριος
εὐχή, καὶ τὸ δι' αὐτὴν δῶρον.

σφαλλίζω (ἀσφαλλίζω), κλείω.

σφακτὰ, τὰ πρὸς σφαγὴν κτή-
νη.

σφαμὸς δ, σφαγή.

σφηνοκοποῦμαι, στενοχωροῦμαι.

σφίγγω, ἐλαύνω τὸ ζῶον.

σφικτὰ ἐπιρ. στερεῶς.

σφόντυλία ἢ, κονδυλισμὸς, γρον-
θοκόπημα.

σφυρὶν τὸ, σφυρίον.

σχελίον τὸ, σκέλος.

σωζυγάζω, ἰσοζυγίζω.

σώνω, φθάνω, δύναμαι.

σωρεύω - γω - ομαι, συναθροί-
ζω - ομαι.

σωστὸς, σῶος.

σωφόριν τὸ, ἰσωφόριος ἑσθής.

τὰ, τὲ, ντὲ, da, de, μόρια προ-
τασσόμενα τῶν ἐπωνύμων εἰς δῆ-
λωσιν εὐγενοῦς καταγωγῆς.

ταβερνάρης, tavernier, οἴνοπώ-
γης.

τάβλιχ, ταύλα ἢ, tavola, τρά-
πεζα, δέπνον, μέτρον μήκους;

ταβλὶν τὸ, εἶδος παιγνιδίου.

ταγίζω, τρέφω.

τάζω, τάσσω, τασσόμεαι, διατάτ-
τω - ομαι, ὑπόσχομαι.

ταιργιαζω (ἐταιριάζω), ἀρμόζω.

ταλίχ ἢ, tagliia, κεφαλικὸς καὶ
ἐπ τῆς προσόδου φόρος.

άμαν τὸ (τάγμα), ἢ τασσομένη

εἰς ἄγιον θειρεῖ ἐπὶ διαφυγῆ, κιν
δύνου.

τάμε, ταμὲ, τάμου ἢ, dame,
κυρία ταμιτζέλλα, damigella, δε-
σποσύνη, κυρία τῆς τιμῆς ἡγεμο-
νίδος.

τάμε, ταμὲ, τάμου, ἐπιρ. dame.
δμως, ἐν τούτοις, βεβαίως.

ταμπρὸς ὀπίσω ἐπιρ. ἐκ νέου,
κατ' ἐπανάληψιν.

τανύω - ύζω, τανῶ, τείνω τὴν
χεῖρα, προτείνω (ζήτημα).

τανπούλλιον - λῖον τὸ, στρατιω-
τικὸν τύμπανον τῶν Αἰγυπτίων.

ταξέδιν τὸ, ὄδοιορία.

τάξιμον τὸ, ὑπόσχεσις.

τάξις ἢ, διαδοχὴ τοῦ θρόνου.

ταπερνάκουλον τὸ, ἐνετ. taber-
nacolo, ἑρὸν σκευὸς ἐν τῇ λατι-
νικῇ ἐκκλησίᾳ πρὸς τήρησιν τοῦ
καθιερωμένου ἀζύμου ἄρτου.

τᾶπισσον, τάπισσον, τάπισα, τᾶ-
πίσα, ἐπιρ. ὕστερον.

ταφουρέτζα - ρέντζα ἢ, tafurése,
εἶδος πλοίου πρὸς μεταφορὰν
ιδίως ἵππικου.

τατᾶς δ, ἀνάδοχος (ἐν τῷ βα-
πτίσματι).

ταυρίζω, ἐκτείνω.

ταχία ἐπιρ. ἐνωρίς, πρωτῆ.

ταχυράτον (ἰσχυρόν;) ἰσθδιον,
(ἐπὶ ἀξιώματος).

τειχίον τὸ, τέχος πόλεως, φρου-
ρίου.

τειχόκαστρον - κάστρον τὸ, γεν.
τοῦ τειχοκάστρον, τέχος φρουρίου.

τεκόνταν, έπιρ. de conto, ά-
κριβῶς.

τελεια έπιρ. τελείως.

τελειωμένος, τέλειος.

τελεπεργιαμένος (έκ του ταλαι-
πωροῦμαι;) άπελπι;.

τέμπλον τὸ, templum, πρόναον.

τέντα ή, tenta, σκηνή· τεντό-
νω, σκηνέω.

τερειάζω, συλλαμβάνω.

τερμίζω, τολμῶ.

τερμινιάζομαι, terminare, δια-
τάσσω.

τερμένου τὸ, termine, προθε-
σμία.

τέσσαρης, τέσσαρες.

τετρακάντουον, τετράγωνος θερ-
μιστρίς. βλ. κάντουον.

τζαγκάρης δ, ύποδηματοποιός.

τζακίζω - ομαι, θραύω - ομαι,
συγκατανεύω, κχτατροπῶ - οῦμαι,
παραβαίνω ύπόσχεσιν.

τζάκμα ή, (τζάγρα, τῶνον βρ-
βαρικόν. Άννα Κομν.) τῶνον, είδος
παιγνιδίου.

τζακράτωρ - τορος δ, τοξότης.

τζαλαπατιῶ, καταπατιῶ.

τζαλλάδα ή, zalada, περικεφα-
λαία.

τζαμιλλοτίον τὸ, ή καμηλωτή
έσθης, ένετ. zameloto, γαλ. ca-
melot.

τζαμπερλάνος δ, ciamberlano,
θαλαμηπόλος ήγεμόνος.

τζαμπεροβιν τὸ, στρατιωτικὸν
κράνος.

τζάμπρα - ρε ή, zambra, θά-
λαμος.

τζανούνης δ, chanoine, cano-
nico, άξίωμα τῆς λατιν. έκκλη-
σίας· τζανουंना ή, τὸ άξίωμα του
τζανούνη.

τζαντζηλιέρης - νσιλιέρης, καν-
τζιλιέρης.

τζαρδαχάνα, τζαρτζαχάνα ή,
ένετ. zardachana, όπλοθήκη.

τζάπα ή, zappa, λίσγος.

τζάριν τὸ, φορέϊον.

τζενιάζω - ομαι, zanare, άπα-
τιῶ.

τζενίον τὸ, zane, πολεμικὸν όρ-
γανον.

τζεντούρης δ, centurione, έκ-
τόνταρχος.

τζέρμα ή, βλ. τζούρμα.

τζεφιάζω (chëfi;) έλεεινολογῶ.

τζηβλιασμένος, τεθειμένος εις
τζηβλία = σάκκος.

τζημνία ή, κῆμινος.

τζιβητάνος δ, civitanus, διοι-
κητῆς διαμερίσματος, κατέργου.

τζίκνα ή, κνίδη.

τζιμπῶ, κεντῶ διὰ κολαστηρίου
όργάνου.

τζίπα ή, cipra, ύμήν.

τζίρκα, circa, περίπου.

τζιταίνος δ, cittadino, δημό-
της (έπι άλλοεθνοῦς πολιτογραφου-
μένου).

τζογία ή, zoia, χαρά.

τζουελλιον τὸ, gioiello, κόσμη-
μα.

τζουριάζω, καταισχύνω.
 τζούρμα - μιν ή, ciurma, ναυ-
 τικόν πλήρωμα.
 τζουρτζουμάνος, τζουτζουμάνος
 έν. turciman, γαλ. trucheman,
 διερμηνεύς.
 τή (αίτ. θηλ. αρθ.) τήν.
 τιμάζω, άτιμάζω.
 τιμασία, άτιμωτικός λόγος.
 τιμκυ τδ, τίμιον.
 τίντα έπιρ. ούτω.
 τιποτένος δ, ούτιδανός.
 τίποτες - πάτες (τίποτε), ούδέν,
 ή περιουσία.
 τίποτο, τίποτες, τι, κχ'ι.
 τίτοιος - τόιος - τοία, δ, ή, τοιοϋ-
 τος, τοιαύτη, τηλικούτος έπιρ. τι-
 τοίως, ούτως.
 τοιχός δ, τσίχος.
 τολιάζω, togliere, παραχωρῶ.
 τοπικός δ, έγχώριος.
 τοποκράτωρ - τωρος δ, τοπάρ-
 χης.
 τορμῶ - μίζω, τολμῶ.
 τορτίσιον τδ, torchio, πυρός.
 τόσουν, έπιρ. τόσον.
 τουέριν τδ, du ire, κληρονομία.
 τούζης δ, dose, πρόεδρος τής
 ένετικῆς δημοκρατίας.
 τουμ, dun, βλ. τά.
 τουρκόπουλος - πουλος δ, έλα-
 φρός ίππεύς = χωροφύλαξ, άρμα-
 τωλός.
 τουρκοπουλιέρης - λίζης δ, άρ-
 χηγός τῶν τουρκοπούλων, εἷς τῶν
 άνωτέρων άξιωματικῶν.

τοϋς, τοϋ (γεν. θηλ. αρθ.) τῆς.
 τουτός, τούτη, οϋτος, αϋτη.
 τουχιάνα ή, dogana, τελωνεῖον.
 τραδαρσάνιν, τραβερόιον τδ, έν.
 traversagno, ή διὰ μέσου (ιδίως
 τῶν ποδῶν τῶν καταδίκων) τιθε-
 μένη δοχός.
 τραβενιάζω, travenare, δποφέ-
 ρω· τραβενιάζει, συμβάλει.
 τρακτιάζω, τραχτιάζω, tracta-
 re, συμφωνῶ, διαπραγματεύομαι.
 τραπουτζέττιν, τριμπουτζέττιν τδ,
 trebuchetto, πετροβόλος μηχανή.
 τρανός, μέγας.
 τρασινάλλιν, τρασηνάλιον τδ, ar-
 senale, νάυσταθμος. βλ. άρσηνάλ-
 λιν.
 τράτα ή, tratta, προθεσμία, έ-
 δεια.
 τραχάτος, τρεχάτος, δρομικός.
 τρέχω, διώκω, ακολουθῶ.
 τριβολίον τδ, σιδηροϋν άγκιστρον.
 τριγυριάζω - ρίζω - ομαι, περι-
 κυκλῶ - οϋμαι.
 τριζόρης δ, trésoz, θησαυρός.
 τρίπτεος δ, τρίπτεγος.
 τρισακρίθος δ, προσφιλέστατος.
 τριστέλλιον τδ, tristemum, κη-
 ροστάτης.
 τρίψητος, λειοτριβής (έπι σακχά-
 ρεως).
 τρόζ, τριῶα ή, troia, ἕς.
 τρουμπέττιν - ττίον τδ, τρου-
 πέτα ή, trumbetta, σάλπιγξ.
 τρουφαρίζω, truffare, στενοχω-
 ροϋμαι.

ρυπὸς τὸ, πρόδομος αἰθούσης.
τυλιμένος εἰς τὸ αἶμα, αἱματό-
φυρτος.

τυραννίδα ἢ, τυραννίς.

τῶνκν, τὸ ἔν.

ὑποταγή, θεραπεία ἡγεμόνος.

ὑποψήφιος, ἐκκλησ. ἀξίωμα.

φαγούρα ἢ, ζωοτροφία.

φαλακὴ ἢ, φυλακὴ.

φάλδα ἢ, ἔν. falda, κίλυμνα
εἰς προφύλαξιν τῆς γαστρὸς (ποδιά).

φαλία ἢ, fallia, πταίσμα· φα-
λιασμένος, πταίστης.

φαλιζῶ (σφάλλω, κλείω (ἐπὶ θύ-
ρας)).

φαλκόνιν, φαρκονίον τὸ, falco-
ne, ἑράξ.

φάμα ἢ (φάμα δωρικῶς, ἢ μά-
λον fama) φήμη.

φαμίλια, famiglia, οἰκογένεια.

φάν, φάν τὸ (φαγητόν), βρώμα.

φανὸς δ, δῆλωμα, δεξιώσεις.

φαρμακοῦσα ἢ (φαρμακοῦσσα)
φαρμακεύτρια.

φαρράσης (ἐκ τοῦ φάρας = ἀρα-
βικὸς ἵπκος, ἵπποκόμος), θαλαμη-
πόλος.

φαστιδίον τὸ, fastidio, ἐνόχλη-
σις, προσβολή.

φῆ, φῆδε τὸ, fede, πίστις.

φῆγγει (ἢ ἡμέρα), ἑτημερόνει.

φελάσιμος δ, ὠφέλιμος.

φελῶ, ὠφελῶ.

φεριάζομαι (φέρομαι), συνίστα-
μαι.

φέρμε ἐπιρ. ferme, στερεῶς.

φέστα festa, ἑορτή.

φευγὸς δ, φυγὰς.

φευρουάρης δ, φεβρουάριος μῆν.

φηκάριν τὸ, θήκη ξίφους.

φίκιον τὸ, ὄφφίκιον.

φίλενα ἢ, φιλη.

φίλης τοὺς (πλ. αἰτ.) φίλους.

φιμιατὸν τὸ (εὐφημία), ἅγιον
χρίσμα.

φινιάζω, finire, περατῶ.

φίρκος δ, ἐπίρκος.

φλαμποῦρον, φλάμπορον τὸ, (ἀπὸ
τοῦ φλογίνου χρώματος, M. Ἐτυ-
μολ.) σημαία.

φοδέφα ἢ, ἀπειλή.

φοδῶμαι, ἀόρ. ἐφοδῶθην, φοβοῦ-
μαι.

φονίας δ, φονεύς.

φοράδα ἢ, φορβάς.

φορᾶτον, παρατ. τοῦ ἐφορῶμαι.

φορεσίτ - χίτ ἢ, ἔνδυμασίτ.

φορεστήρικος (forestiere), ξενι-
κός.

φόρημα τὸ, ἔνδυμα.

φορίζω (φορῶ), ἀνταλαμβάνω ἀρ-
χὴν.

φορκίζω (forca), ἀπαγχονίζω.

φορμὴ ἢ, ἀφορμή.

φόρος τὸ, ὁ φόρος.

φόρτζη ἢ, forza, ἀνάγκη, κίν-
δυνος.

φορτόνω, ἐπιφορτίζω.

φουμίζω - οῦμαι, εὐφημῶ - οῦμαι.

φούντικος δ, fondaco, ἀγορὰ,
ἰδίως λαχανοπωλεῖον καὶ ὄπωροπω-
λεῖον· φούντικας δ, λαχανοπώλης.

φοῦντος τὸ, fondo, πυθμὴν θαλάσσης.

φουργία ἢ, furia, ὄρμη.

φουργιάζω, fourrer, ἐπιτευχίζω (ὑποστηρίζω διὰ νέου τείχους τὸ παλαιόν).

φούρκα ἢ, forcea, ἀγχόνη. βλ. φορκίζω.

φούρμα ἢ, forma, θρόνος.

φοῦρνος δ, forno, κλίβανος.

φουρτούνα ἢ, fortuna, τρικυμία.

φουσατόν τὸ, fossatum, στράτευμα· φουσατεύω, στρατολογῶ.

φούσκα ἢ, ράπισμα.

φουσκόνω, οἰδαίνω ἐξ ὄργῆς.

φούστα, ἐν. fusta, εἶδος πλοίου πρὸς φυλακὴν τῶν καταδίκων, λιβυρῆς πειρατικῆ.

φραγκομάτος δ, franc homme, affranchi, ἀπελευθερός.

φραντζήζα - ἴζα ἢ, franchise, προνομία ἐλευθερίας.

φρένιμος - ἴμος δ, φρόνιμος.

φρέρε - ρης πλ. φρέριδες, frere, μοναχὸς, ἰδίως δ Ἰωαννίτης ἱερέως.

φρονίμος, φρόνιμος, εὐφυής.

φτάνω, φθάνω.

φτιάνω, παιῶν, κατασκευάζω.

φτερινιστήριον τὸ, πτερινιστήρ.

φτηνὸς (εὐθύνας), δ ἀντὶ μικροῦ τιμήματος πωλούμενος, σπάταλος.

φτιν τὸ, οὖς.

φυλακάδες πλ. αἰ φυλακαί.

φυσικὸς δ, γνήσιος, ἐπιστήμων (ἐπὶ ἱατροῦ).

φυσῶ, φύω· ἐφύσησεν ἀκρίδα, ἐφύη ἀκρίς.

φωτίζω, ἐχριστιανίζω διὰ τοῦ βαπτίσματος.

᾿χα (᾿ πρ. ἐνεστ. καὶ ἀορ.) εἶχον, ἔσχον.

χαῖργιάζομαι, χαίργιάζομαι, μετ. παρακ. χαῖργιασμένος, χαίργιασμένος, ἐκπλήττομαι.

χαλινάριν - ναργίον τὸ, χαλινὸς ἵππου.

χαλινόνω, χαλινῶ.

χαλιῶ, φθείρω, καταστρέφω.

χαλκωματᾶς δ, χαλκουργός.

χαλδούσης - φούσης, Αἰγύπτιος πεζὸς στρατιώτης.

χαμίλος, χαμηλός.

χανάπην τὸ, ἐκκλησιαστικὸν σκεῦος.

χανοῦτιν τὸ, ἐργαστήριον.

χαντάκιν τὸ, τάφρος· χαντακόνω, περιταφρῶ· χαντάκωμα, τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ χαντακόνου.

χάνω - ομαι, ἀπόλλυμι - λυμαι· χαμένος, ἀπολωλώς.

χαραγῆ ἢ, νομισηματοκοπέων.

χάριτα ἢ, χάρις.

χαρκίν - ἴον τὸ, χαλκοῦν σκεῦος, λέβης.

χάρμιζε - ἰζη τὸ, carmin, τὸ χρῶμα τοῦ ἐρυθροδάνου.

χαρχόπουλον, μικρὸν χαρκίν.

χαρχὸς δ, χαλκοῦς.

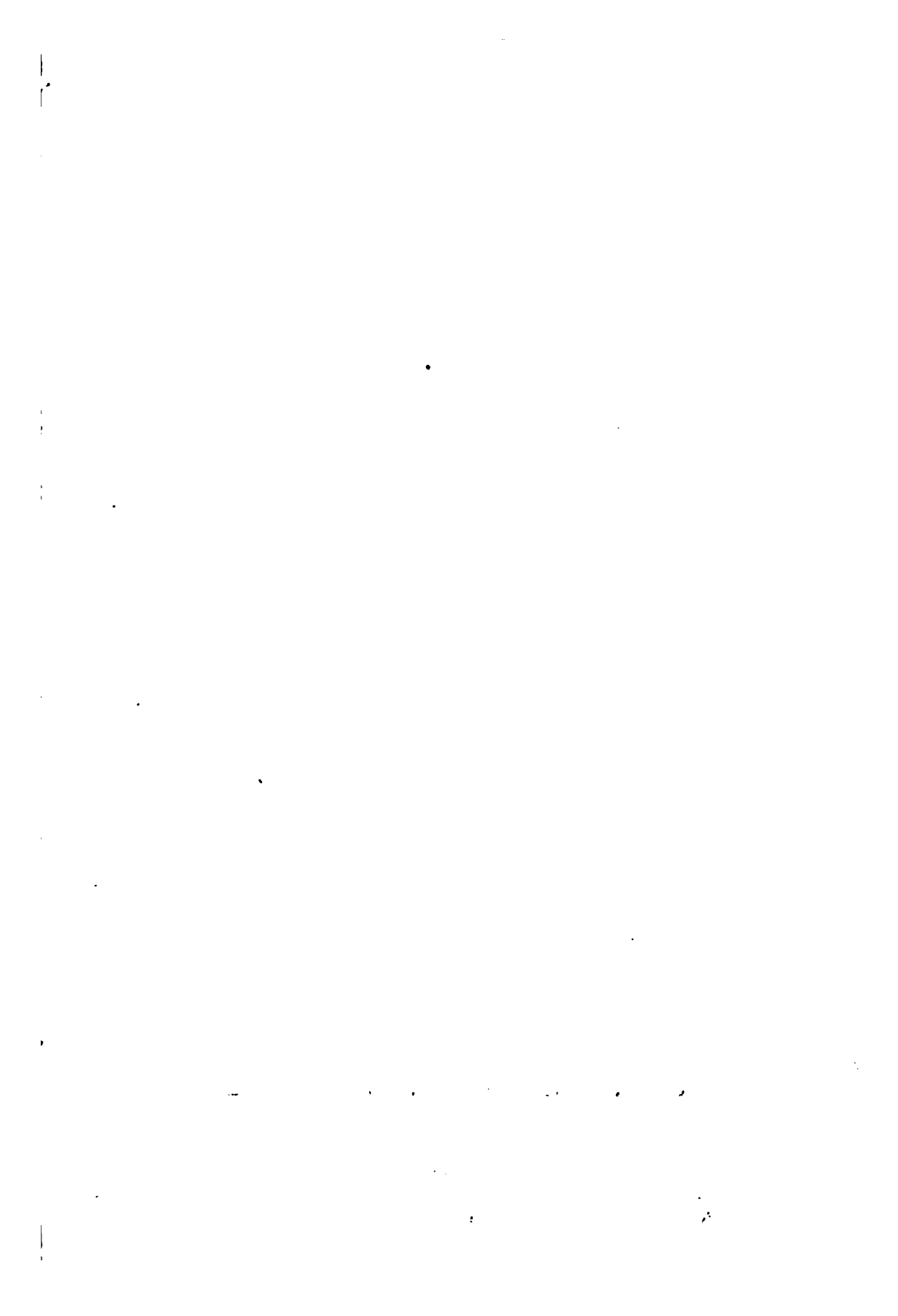
χαρχῶ, χαλκῶ.

χάρκωμα, χαρκοματικόν, χάλκωμα.

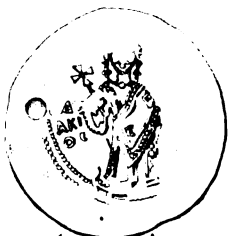
χαρούμενα ἐπιρ. χαριέντως.
 χαρτίν τὸ, χάρτης, ἔγγραφον.
 χαρτόνω (ἐκ τοῦ χαρτός) ἀρα-
 βωνίζω.
 χαρύνω, χαρίζω.
 χεῖρα ἢ, χερσίον τὸ, χεῖρ.
 χειλίσση τὰ, χεῖλη.
 χειροτερρίζω, ἐπὶ τὰ χεῖρω τρέ-
 πομαι.
 κενούμαι, κενοῦμαι.
 κερομύλης δ, κερύμυλος.
 κεροτεχνίτης, κειροτέχνης.
 κηράτος, κήρος.
 κωριθίν τὸ, κωριθίων.
 κολέτρα (κολέδρα), ἀγωγός, ὀπή.
 κολλιάζομαι, ἀλείφω τοὺς ὀφθαλ-
 μούς.
 κωντρός, παχὺς, βάνασος· κων-
 τρὸν πρᾶγμα, σπουδαία ὑπόθεσις.
 κωντροσύνη, βαναυσότης.
 κωρταίνω, κωρέννυμι.
 κωυχλουμίζω, κωχλάζω.
 κρέας τὸ, πρόστιμον· τὰ κρέα =
 κρέη, ἢ ὀφειλή.
 κρήσις ἢ, κρέα.
 κρήζομαι, ἔχω κρέαν.
 κρουσός δ, κρουσοῦς.
 κρουσάφιν, κρουσάφιν τὸ, κρουσός.
 κρουσοχός δ, κρουσοχός.
 κρυσταλλένος δ, κρυστάλλινος.
 κωργίον τὸ, κωρίον· κωργιάτης,
 κωρίτης· κωργιατόπουλον - ποῦλιν
 τὸ, μικρὸς κωρίτης.

κύνομαι, ἐνεδρεύω, ἐφορμῶ.
 κώστρα ἢ, ἐνέδρα.
 φατικά ἢ, λήθαργος (νόσος).
 φαράρης πληθ. - ριδες, ἀλιεύς.
 φαρεύω - εύγω, ἀλιεύω.
 φαροπούλης πληθ. - ιδες, ὁ παρ' ἡ-
 μῶν φαρόμυλος (ὁ ἔχων τὸν μυε-
 λὸν τοῦ φαρίου = ἰχθύος), εὐήθης.
 ψέμα τὸ, ψεύδος, ματαιότης·
 ψέματα ἐπιρ. ματαίως.
 ψεματάρης πληθ. - ιδες, ψευδο-
 λόγος.
 ψεματηνός - τινός δ, ψευδής.
 ψεματολογῶ, ψευδολογῶ.
 ψηλόνω, ὑψῶ· ψηλός δ, ὑψηλός,
 σεβαστός· ψήλος τὸ, ὕψος.
 ψήνω, ἔψω.
 ψηφίζω - ομαι, ἐκτιμῶ - ὠμαι.
 ψήφος τὸ, ἐκτίμησις.
 ψιλοκοπέομαι, λεπτολογῶ.
 ψιλός, λεπτός, πολύτιμος.
 ψουμίν τὸ, ἄρτος, τὸ πρὸς ζωάρ-
 κειαν χορηγούμενον ὑπὸ τοῦ ἡγε-
 γόνος τιμάριον· ψουμάτος δ, τιμα-
 ριοῦχος.
 ψοφῶ, ἀποθνήσκω (ἰδίᾳ ἐπὶ κτή-
 νους).
 ψυσικόν (ψυχικόν), τὸ πρὸς ψυ-
 χικὴν σωτηρίαν ἔλεος.
 ψωριάρης, ψωραλέος.
 ὠδᾶ (ὠδί), ἐνταῦθα.
 ὠδε, ὠδέ, τότε.
 ὠχρὰ, ἢ, κηλὶς.

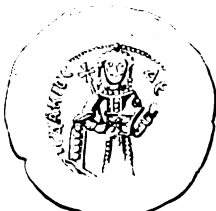

1. *Staphylococcus aureus* (Staph aureus)

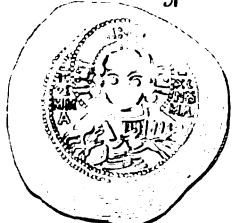
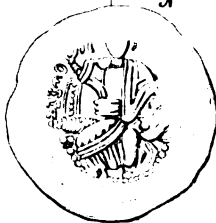
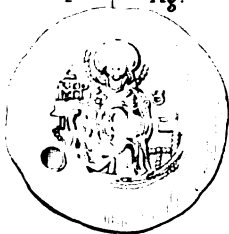
1 Αγ.

2 Χαγ.

3 Χαγ.

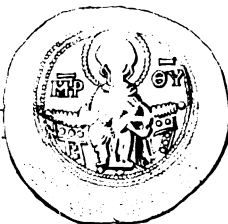

5 Χαγ.

4

Χαγ.

6 Χαγ.

7

Χαγ.

8

Κγ.

9

Κγ.

10

Κγ.

11 Kg.

12 Xg.

13 Kg.

15 Xg.

14 Kg.

16 Xg.

17 Xag.

19 Kg.

18 Xag.

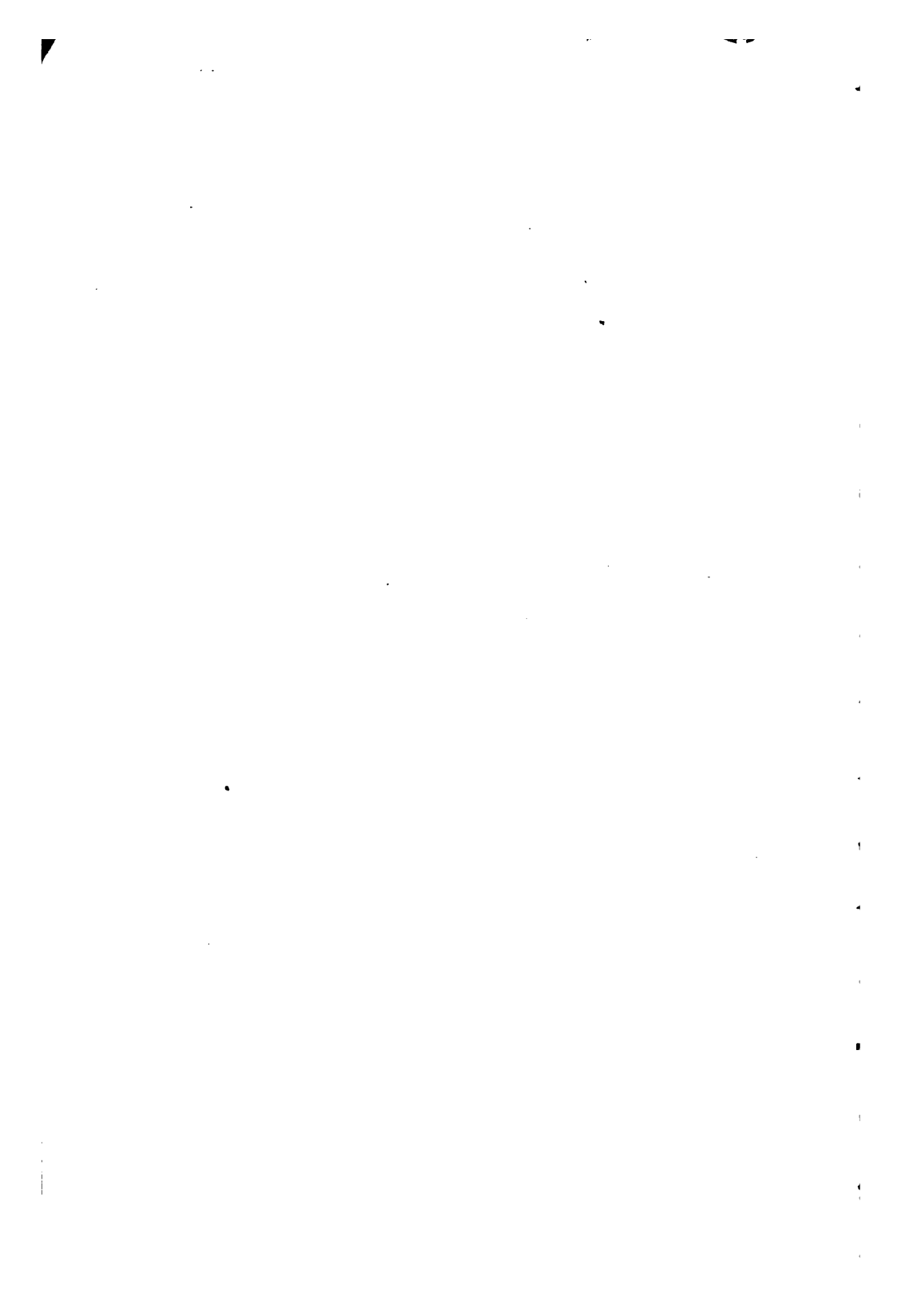

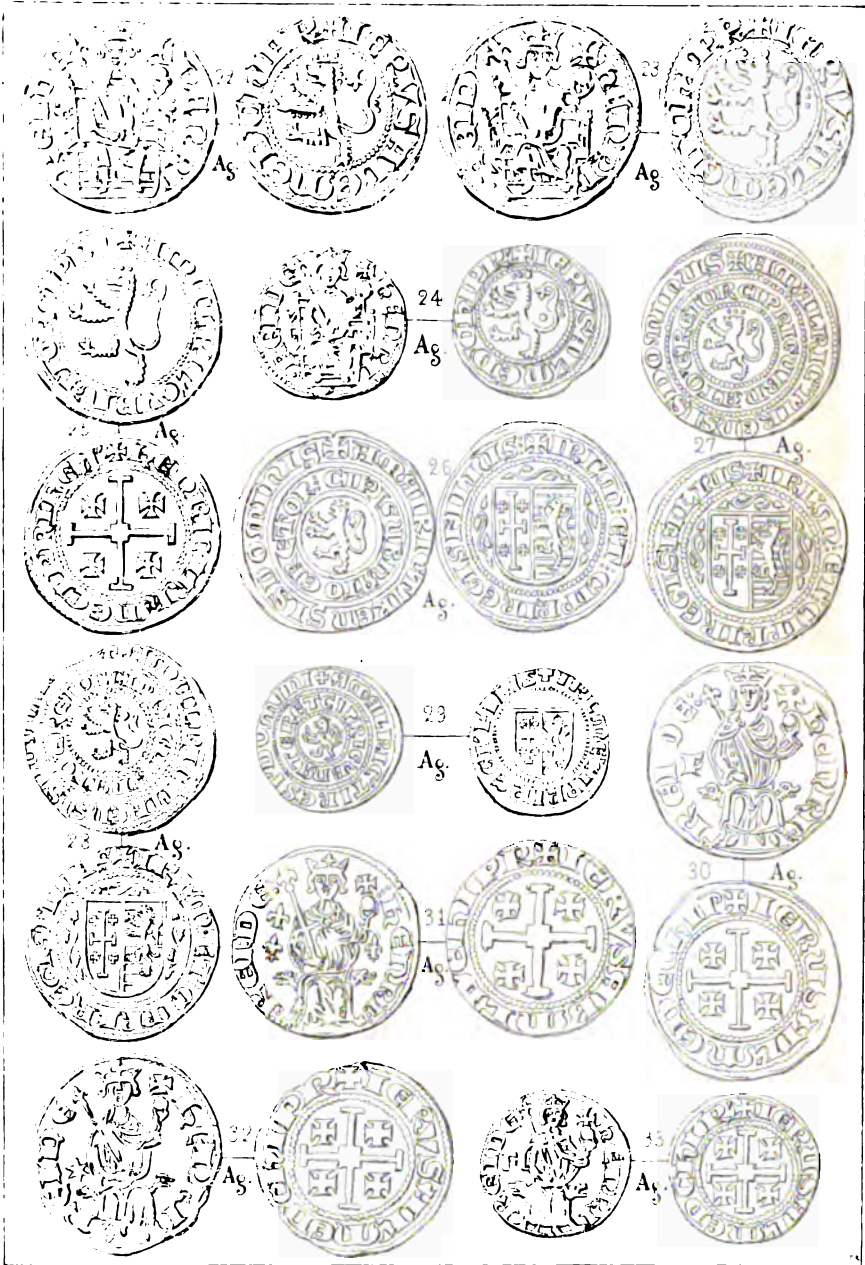
21 Xg.

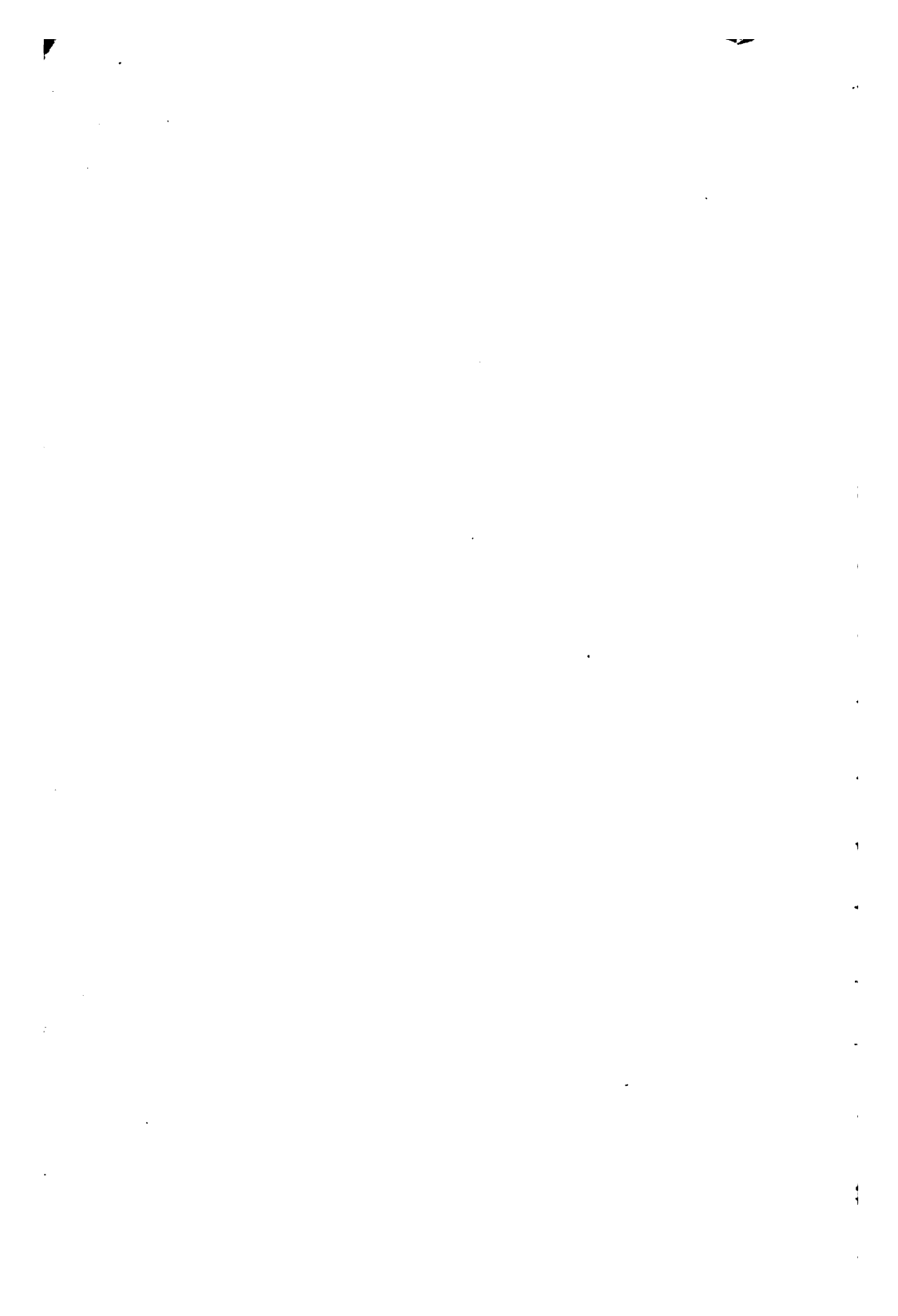

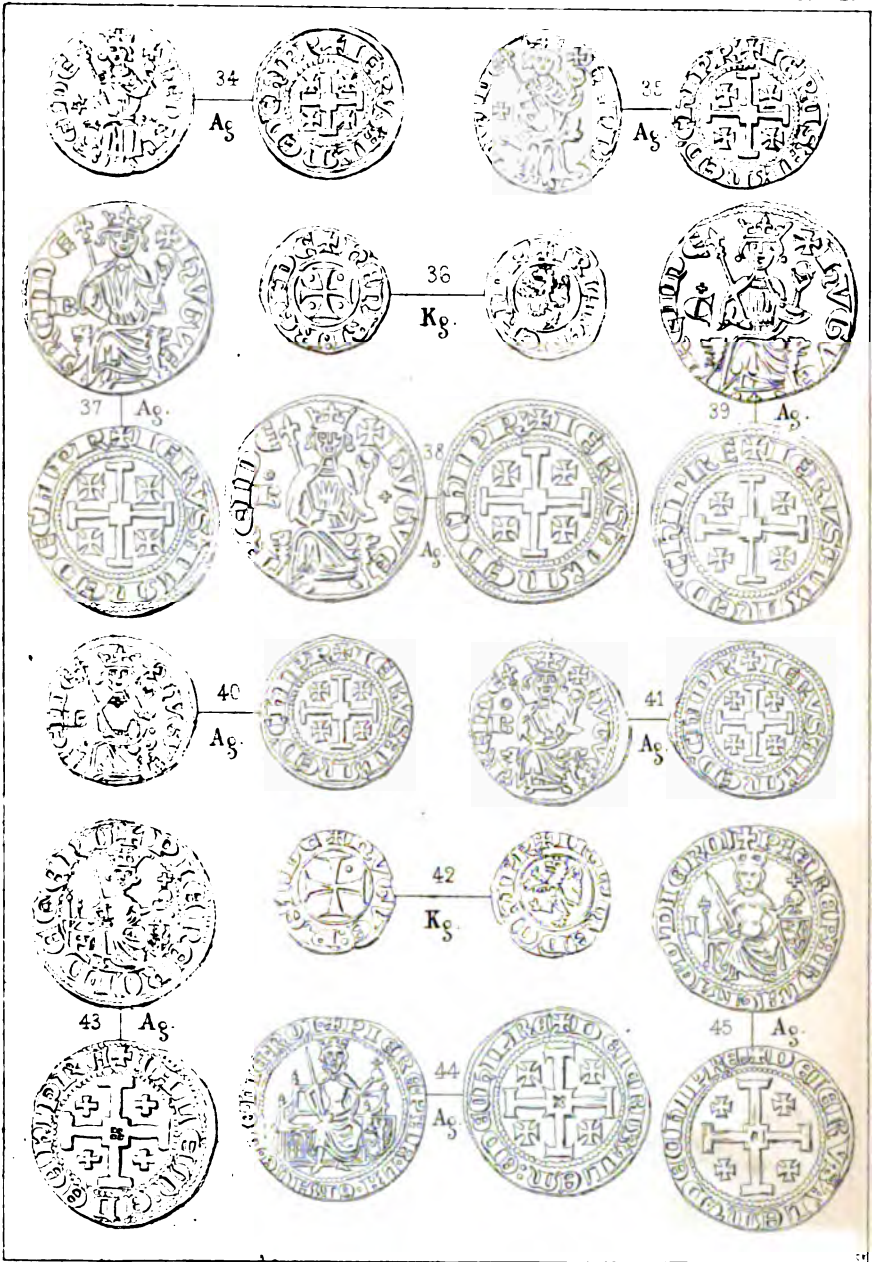
20 Kg.

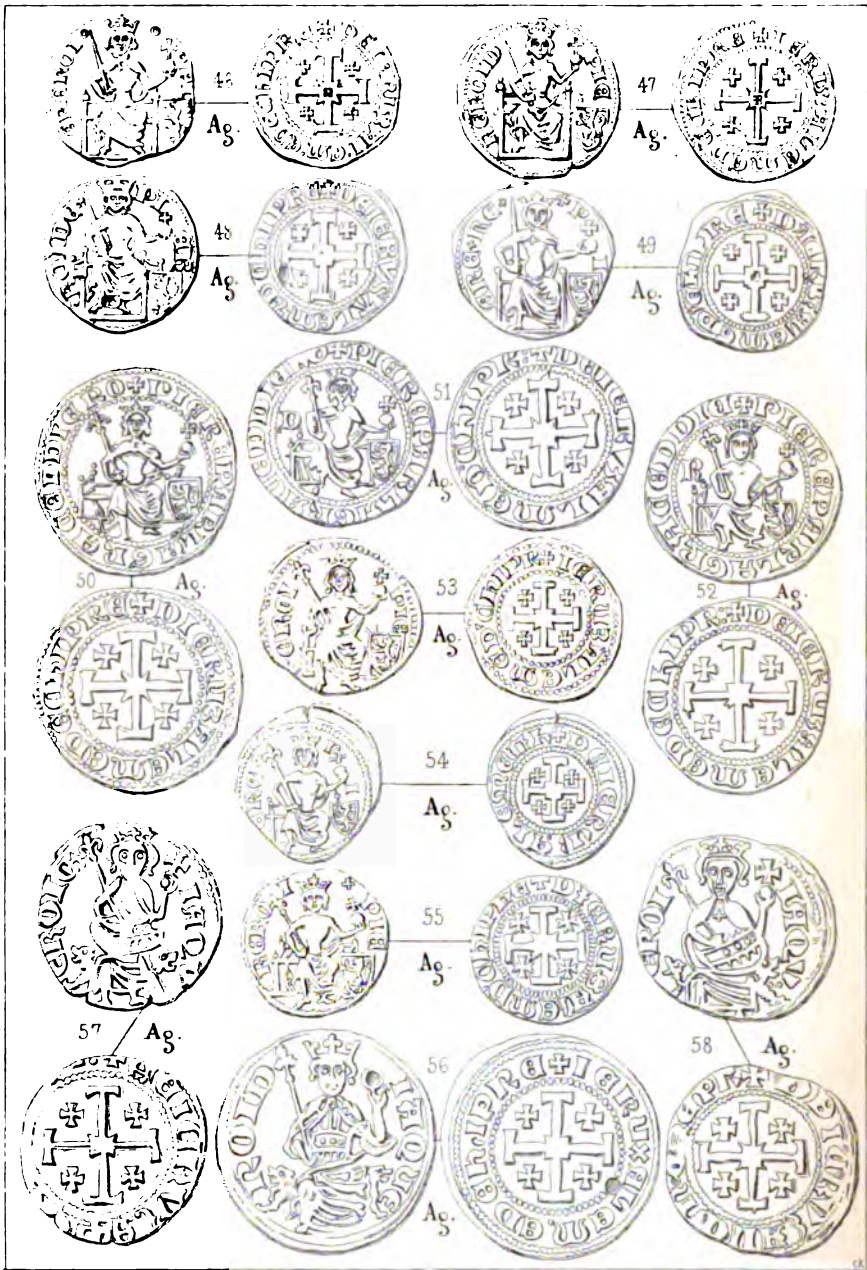

Vertical text or markings along the right edge of the page, possibly bleed-through from the reverse side.

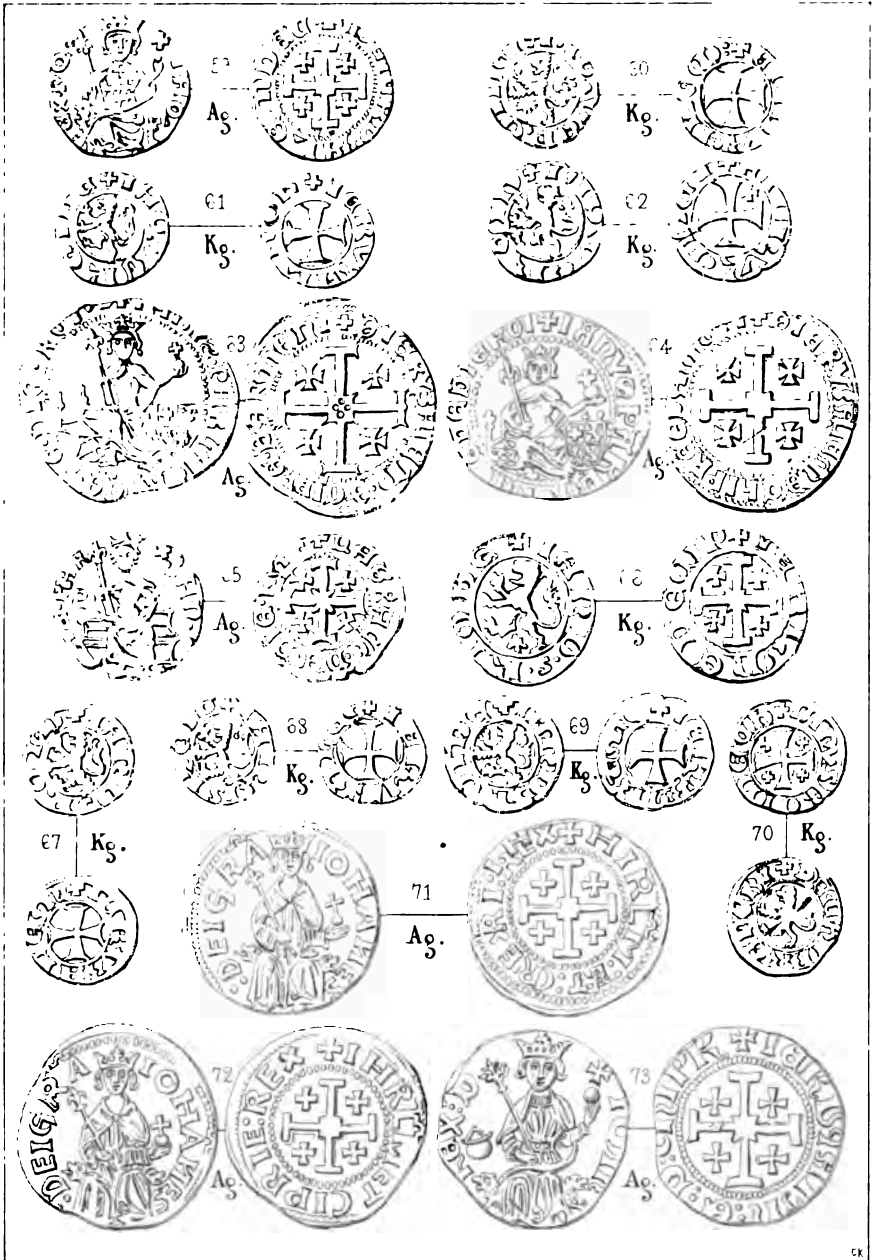

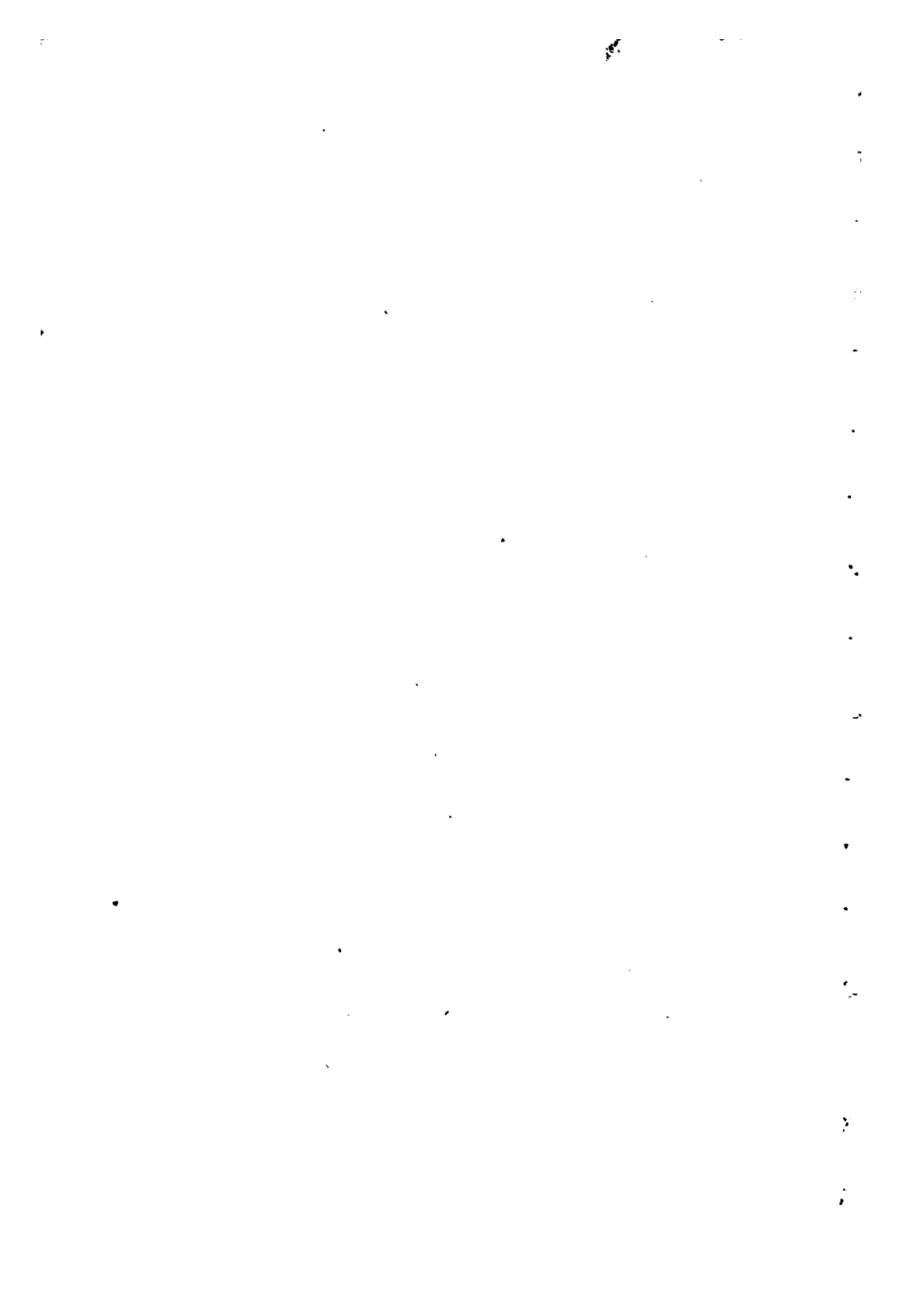

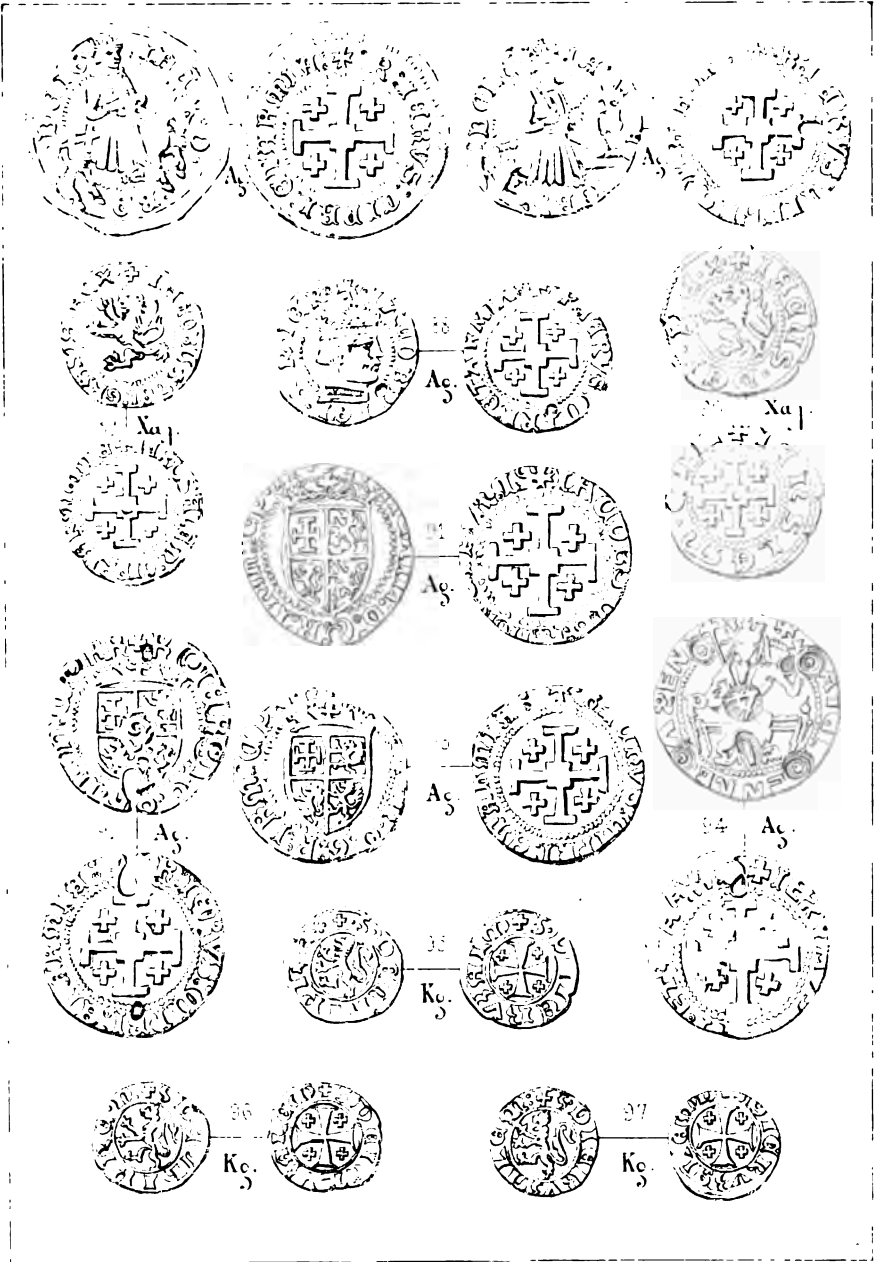
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100

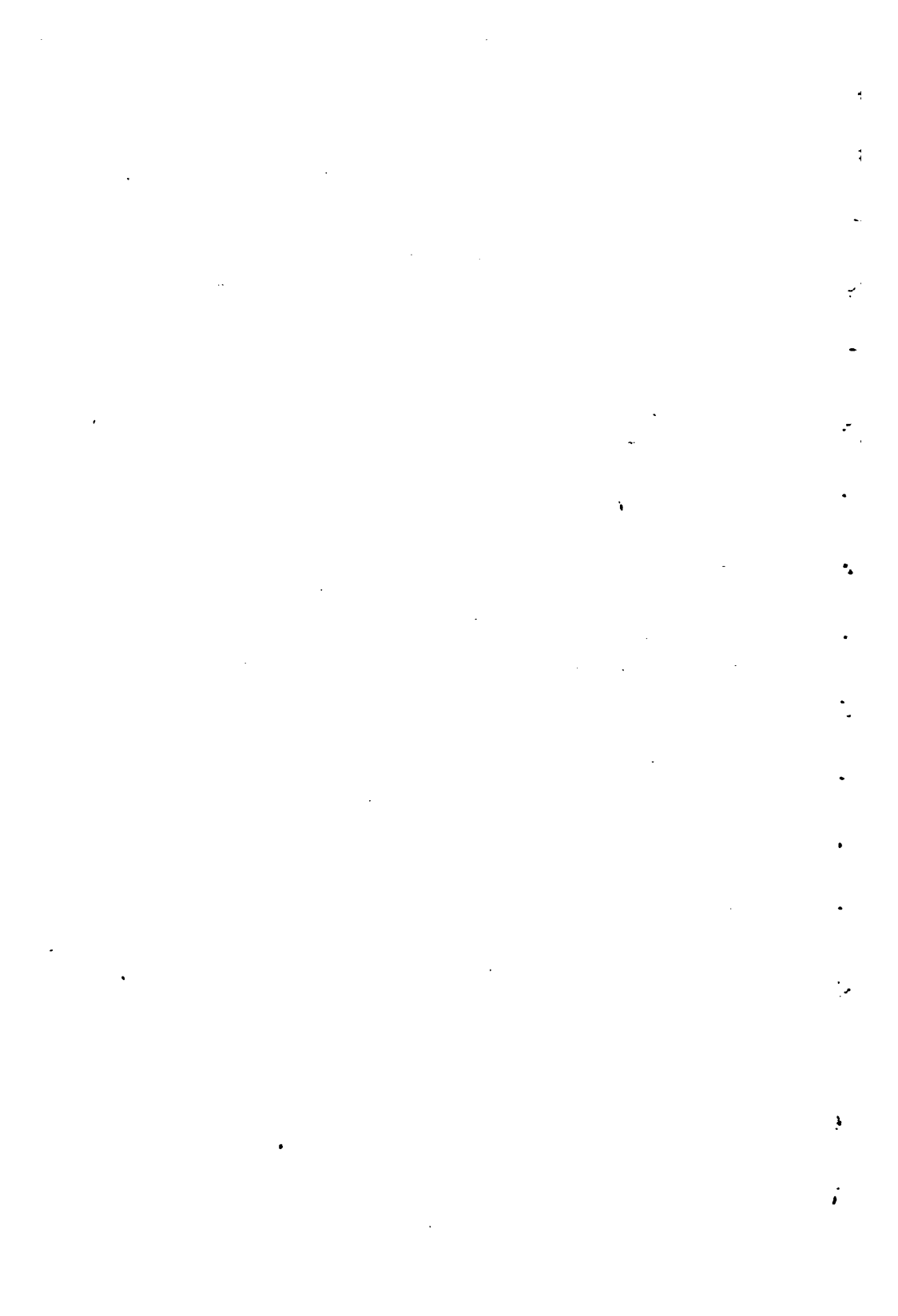

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100

28 Kg.

29 Kg.

30 Kg.

101 Kg.

102 Kg.

103 Kg.

104 Kg.

105 Kg.

106 Kg.

Xa

Xa

